

LUND UNIVERSITY

Att kasta yxan i sjön : en studie över rituell tradition och förändring utifrån skånska neolitiska offerfynd

Karsten, Per

1994

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Karsten, P. (1994). *Att kasta yxan i sjön : en studie över rituell tradition och förändring utifrån skånska neolitiska offerfynd*. [Doktorsavhandling (monografi), Arkeologi]. Almqvist & Wiksell.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

ACTA ARCHAEOLOGICA LUNDENSIA
SERIES IN 8°, No. 23

Att kasta yxan i sjön

En studie över
rituell tradition och förändring utifrån
skånska neolitiska offerfynd

Per Karsten

Almqvist & Wiksell International
Stockholm 1994

© Per Karsten 1994

Tryckt av Alltryck AB, Hörby

Distribution: Almqvist & Wiksell International, Box 4267, S-116 91 STOCKHOLM

ISBN 91-22-01628-7

ACTA ARCHAEOLOGICA LUNDENSIA
SERIES IN 8°, No. 23

Att kasta yxan i sjön

En studie över
rituell tradition och förändring utifrån
skånska neolitiska offerfynd

Per Karsten

Almqvist & Wiksell International
Stockholm 1994

Att kasta yxan i sjön

**En studie över rituell tradition och förändring
utifrån skånska neolitiska offerfynd**

av

Per Karsten

fil kand

Akademisk avhandling

som för avläggande av filosofie doktorsexamen vid humanistiska
fakulteten vid universitetet i Lund kommer att offentlig
försvaras i Carolinasalen, Kungshuset,
fredagen den 30 september 1994, kl 13.15.

Organization LUND UNIVERSITY Institute of Archaeology Sandgatan 1 S-223 50 LUND	Document name DOCTORAL DISSERTATION Date of issue September 30, 1994 CODEN: ISRN-LUFDA/HFAR-94/1025-SE+360
Author(s) Per Karsten	Sponsoring organization
Title and subtitle To throw the axe in the lake. A Study of Ritual Tradition and Change from Scanian Neolithic votive offerings.	
Abstract Archaeological research concerning religion and ritual finds has increased rapidly during the last decade. Further more, depositions of hoards and single objects in wetlands and on firm ground belong to one of our richest archaeological sources. Traditionally, the interest has focused almost entirely on hoards, i.e. closed finds of two or more objects. Single deposited objects — single finds — have until now only been the subject of rather unfair treatment, despite the fact that this find category essentially shares the same find contexts and find locations as hoards. The aim of this thesis is to analyse and give a comprehensive view over all kinds of neolithic votive deposits, the only exception being funerary deposits. The work seeks to illustrate the neolithic ritual framework, i.e. to give a description of possible rules which could have affected or governed the choice of the various votive sites and votive objects. The analysis comprise deliberate depositions of all kinds of flint and groundstone objects, but ceramics and depositions of humans and animals from wetlands and firm ground have also been searched for. The thesis also deals with ritual finds from contemporary neolithic settlements. The work is based on no less than 1270 locations containing neolithic votive finds, which are presented in a extensive catalogue. A large part of the discussed finds have previously not been published and besides museum collections, the study comprise almost 300 privately owned finds. Due to the large number of finds, the thesis is arranged as a case study, spanning over a geographically limited area: the landscape of Scania. Scania is nevertheless provided with other well documented neolithic features, such as megaliths and excavated settlements. The study contains a source-critical analysis of qualitative and quantitative aspects of hoards and single finds from museums and private collections. Here the main focus of interest lies in similarities and differences between geographical distribution, socio-economical factors behind discoveries and find frequency. Tradition and change in the composition of the finds and offering locations during the Neolithic are detected, based on the deposition frequency and the various types, dimensions and treatment of the deposited objects. The geographical distribution of the finds is analysed in order to detect potential regional differences in the votive customs. A possible mesolithic background of the neolithic votive custom is discussed. Finally, the thesis provides an overall view of the votive customs in Scania in the light of settlement patterns and burial customs.	
Key words Accumulated find, collection offering, combination hoard, firm ground, hoard find, Neolithic, one-type hoard, ritual, Scania, single find, single offering, source criticism, tradition, wetland.	
Classification system and/or index terms (if any)	
Supplementary bibliographical information	Language swedish
ISSN and key title Acta Archaeologica Lundensia	ISBN 91-22-01628-7
Recipient's notes	Number of pages 360 Price Security classification

Distribution by (name and address) Almquist & Wiksell International
Box, 4267, S-116 91 STOCKHOLM

I, the undersigned, being the copyright owner of the abstract of the above-mentioned dissertation, hereby grant to all reference sources permission to publish and disseminate the abstract of the above-mentioned dissertation.

Signature *Per Karsten*

Date 94-08-08

FÖRORD

Materialet till denna avhandling insamlades under åren 1988-1992. Manuskriptet utarbetades under åren 1992-1994. Jag vill här främst rikta ett stort tack till min handledare professor Lars Larsson som ständigt stöttat mig och stått ut med mig under många år. Vidare tackas Debbie Olausson vars kommentarer och genomtänkta ändringsförslag kändes som ett stort stöd. Debbie ställde dessutom eget insamlat material till mitt förfogande. Anne och Lennart Carlie som de goda vänner de är, delade med sig av sitt omfattande material från museerna i norra Skåne. Arne Sjöström vars engagemang, kunskande och skicklighet var en ovärderlig hjälp vid gårdsbesök, utgrävningar och rapportering. Arne spårade upp flera nya offerfynd och överlämnade även eget insamlat material samt deltog entusiastiskt tillsammans med Tina Sjöström, Marie Ohlsson och Göran Grönberg vid flera provundersökningar av offerplatser. Tack också Ebba och Olle! Mats Regnell tackas för osvikligt stöd, konstruktiv kritik och vansinnigt roliga stunder vilka förhoppningsvis blir flera. Birgitta Hårdh, Elisabeth Iregren, Kristina Jennbert, Elisabeth Rudebeck och Bozena Werbart för visat intresse och stöd. Inger Christensson för reproduktioner och fotoarbeten. Mac Svensson för alla trevliga diskussioner och besök i Hindby offerkär. Hampus Cinthio och Anders Ödman för att de lät mig husera fritt bland yxor och mejslar i Historiska museets gömmor. Aprilla Thörn och Barbro Jensen på Malmö Museer som beredvilligt informerade om pågående grävningar och om egna utgrävda offerfynd i Malmö kommun. Förste intendenten Håkan Nilsson på Klostret i Ystad för modet att satsa en basutställning med religion som huvudtema. Härmed tackas också den vänliga och uppmärksamma personalen på museerna i Eslöv, Helsingborg, Krapperup, Kristianstad, Landskrona, Lund (Historiska museet och Kulturen), Malmö, Simrishamn, Stockholm, Svaneholm, Tingsmuseet i Stora Herrestad, Trelleborg och Ystad. Slutligen ett stort tack till de privatpersoner i Malmöhus län som visat upp och berättat om sina offerfynd och som även tillät provundersökningar på sina ägor.

För resor, arkeologiska undersökningar och C14-dateringar söktes och erhöles bidrag från flera stipendiefonder vilka härmed tackas; Anders Althins stiftelse, Syskonen Willers stipendiefond, Boke-lunds historisk-geografiska stipendiefond, Fil Dr Uno Otterstedts fond, Harry Karlssons fond för arkeologisk forskning och Kungl. Hum. Vetenskapssamfundet i Lund. Tryckningen av denna avhandling har möjliggjorts med hjälp av bidrag från Crafoordska Stiftelsen samt Gyllenstiernska Krapp-erupsstiftelsen, vilka härmed tackas varmt.

Boken dediceras till min familj som jag räknar som det absolut förnämsta fyndet jag gjort. Min fru Ann-Louise som behöll sinnet lugnt när datorn drabbades av härdsmälta och jag klättrade på väggarna. Mina döttrar Elin och Ida, två små juveler som återför pappa från skivarlyan till verkligheten. Mina föräldrar Bodil och Erik Karsten för orubbligt stöd under hela min yrkesbana.

Lund 1994-06-01

Per Karsten

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING OCH PROBLEMSTÄLLNING	7
1.1 Problemställning och målsättning	7
1.2. Val av undersökningsområde	8
2. FORSKNINGSHISTORIK	9
3. TOLKNINGS- OCH DEFINITIONSPROBLEM	18
3.1. Depåfynd	18
3.2. Enkelfynd	21
3.3. Profana och sakrala nedläggelser	22
3.4. Offer som religiöst fenomen	24
4. KÄLLKRITISKA ASPEKTER	32
4.1. Fyndkvalitet	32
4.1.1. Geografisk spridning	34
4.2. Socio-ekonomiska faktorer	36
4.3. Materialets representativitet	41
4.3.1. Museisamlingar	41
4.3.2. Privatsamlingar	43
4.3.3. Efterkontroll av privatsamlingar	46
4.4. De skånska offerfyndens geografiska utbredning	47
5. TIDIGNEOLITIKUM A — MELLANNEOLITIKUM A II	49
5.1. Introduktion till materialanalysen av de neolitiska offerfynden	49
5.1.1. Spetsnackiga yxor	50
5.1.2. Enkel- och depåfynd	51
5.1.3. Jämförelser enkelfynd — depåfynd	53
5.1.4. Geografisk lokalisering	54
5.2. Tunnsnackiga yxor	55
5.2.1. Enkel- och depåfynd	55
5.2.2. Jämförelser enkelfynd — depåfynd	56
5.2.3. Geografisk lokalisering	58
5.3. Dolkstavar	58
5.3.1. Geografisk lokalisering	58
5.4. Mångkantiga stridsyxor och andra tidigneolitiska bergartsartefakter	59
5.4.1. Geografisk lokalisering	59
5.5. Kopparflatyxor	60
5.5.1. Geografisk lokalisering	60
5.6. Dubbeleggade stridsyxor	60
5.6.1. Geografisk lokalisering	61
5.7. Keramikfynd	61
6. MELLANNEOLITIKUM A III — MELLANNEOLITIKUM B	63
6.1. Tjocknackiga yxor	63
6.2. Tjocknackiga flintyxor av typ A	63
6.2.1. Enkel- och depåfynd	63
6.2.2. Jämförelser enkelfynd — depåfynd	64
6.2.3. Geografisk lokalisering	66
6.3. Spetsnackiga håleggade yxor	66
6.4. Tjocknackiga flintyxor av typ B och tjocknackiga bergartsyxor	66
6.4.1. Enkel- och depåfynd	66
6.4.2. Jämförelser enkelfynd — depåfynd	67
6.4.3. Geografisk lokalisering	67
6.5. Obestämda tjocknackiga yxor	68

6.6. Tjocknackiga håleggade yxor	68
6.6.1. Enkel- och depåfynd	68
6.6.2. Jämförelser enkelfynd — depåfynd	69
6.6.3. Geografisk lokalisering	69
6.7. Tunbladiga yxor	69
6.7.1. Enkel- och depåfynd	69
6.7.2. Jämförelser enkelfynd — depåfynd	70
6.7.3. Geografisk lokalisering	70
6.8. Flintmejslar	70
6.8.1. Enkel- och depåfynd	71
6.8.2. Jämförelser enkelfynd — depåfynd	72
6.8.3. Geografisk lokalisering	72
6.9. Stridsyxor tillhörande Stridsyxekultur/Enkeltgravskultur	73
6.9.1. Enkel- och depåfynd	73
6.9.2. Jämförelser enkelfynd — depåfynd	73
6.9.3. Geografisk lokalisering	74
6.10. Lårbensformade slipstenar	74
6.11. Mellanneolitiska klubbor	74
6.12. Bärmstenspärlor	75
6.13. Fynd av trävagnsdetaljer	75
7. SENNEOLITIKUM	76
7.1. Senneolitiska skafthålsyxor	76
7.1.1. Enkel- och depåfynd	76
7.1.2. Jämförelser enkelfynd — depåfynd	77
7.1.3. Geografisk lokalisering	77
7.2. Flintskärar	78
7.2.1. Enkel- och depåfynd	79
7.2.2. Jämförelser enkelfynd — depåfynd	79
7.2.3. Geografisk lokalisering	81
7.3. Senneolitiska flint- och bergartsyxor	81
7.3.1. Enkel- och depåfynd	81
7.3.2. Jämförelser enkelfynd — depåfynd	82
7.3.3. Geografisk lokalisering	83
7.4. Flintdolkar	83
7.4.1. Enkel- och depåfynd	83
7.4.2. Jämförelser enkelfynd — depåfynd	85
7.4.3. Geografisk lokalisering	86
7.5. Spjutspetsar	86
7.5.1. Enkel- och depåfynd	86
7.5.2. Jämförelser enkelfynd — depåfynd	87
7.5.3. Geografisk lokalisering	87
7.6. Skedformiga skrapor	87
7.6.1. Enkel- och depåfynd	87
7.6.2. Jämförelser enkelfynd — depåfynd	88
7.6.3. Geografisk lokalisering	88
7.7. Senneolitiska metallfynd	88
7.7.1. Kantyxor. Enkel- och depåfynd.	89
7.7.2. Jämförelser enkelfynd — depåfynd	90
7.7.3. Geografisk lokalisering	90
7.7.4. Dolkstavar i brons	90
7.7.5. Grepptungedolkar i brons	91
7.8. Skifferhängen	91
7.9. Stenklubbor	91
7.9.1. Enkel- och depåfynd	91
7.9.2. Jämförelser enkelfynd — depåfynd	92
7.9.3. Geografisk lokalisering	92
7.10. Metkrokar i flinta	92

7.11. Senneolitiska keramikkr�ar	92
8. ALLM�ANT NEOLITISKT MATERIAL	93
8.1. Pilspetsar	93
8.1.1. Spånpilspetsar	93
8.1.2. Senneolitiska pilspetsar	95
8.2. Spån och spånblock	95
8.3. Skrapor, avslag och avfall	97
8.4. Slipstenar och knack-/malstenar	98
8.5. Fynd av människo- och djurben	100
9. TRADITION OCH FÖRÄNDRING	103
9.1. Offerf�rem�lens storlek	103
9.1.1. Enkelfynd och depåfynd	105
9.2. Råmaterial	107
9.3. Förarbeten	109
9.4. Fragmentering	111
9.5. Slipning	115
9.6. Nedl�ggelsefrekvens	120
9.6.1. Intensiteten i offerhandlingarna	124
10. OFFERPLATSERNAS KARAKTÄR OCH ACKUMULERADE FYND	126
10.1. Ackumulerade fynd i Skåne	129
10.2. De ackumulerade offerplatsernas karaktär	133
10.3. Billingefynden	134
10.3.1. Paralleller till Billinge-fynden	137
10.4. Fynd associerade med stora stenar	139
10.5. Fynd från rinnande vatten	141
11. BOPLATSOFFER	145
11.1. Husoffer	145
11.2. Skånska husoffer under neolitikum	147
11.3. Andra boplatsoffer	154
11.4. Brännoffer	157
11.5. Boplatsoffer — avslutande kommentarer	162
12. DEN MESOLITISKA BAKGRUNDEN	166
13. DET NEOLITISKA OFFERSKICKET	171
13.1. Tidigneolitikum A-B	171
13.2. Tidigneolitikum C — Mellanneolitikum A II	172
13.3. Mellanneolitikum A III — V	175
13.4. Mellanneolitikum B	179
13.5. Senneolitikum	182
14. SUMMARY	185
LITTERATUR	196
FYNDKATALOG	207

1. INLEDNING

I slutet av år 1986 vandrade jag och en kollega från ett besök i en privatägd fornsakssamling mot bilen. Vi tog en genväg över ett upplöjt område som uppenbarligen tidigare utgjort en mosse. På vägen dit diskuterade vi neolitiska boplatser varvid jag ställde frågan; varför påträffade vi aldrig hela yxor på boplatserna utan endast fragment? Svaret kom lika plötsligt som från oväntat håll, för i samma ögonblick sparkade min kollega till något i den plöjda torvjorden — det var en hel tjocknackig flintyxna med utsvängd egg.

Upptäckten av flintyxan var en helt tillfällig händelse och påminner därmed om att den överväldigande majoriteten offerfynd påträffats under motsvarande tillfälliga omständigheter. Fyndet fick emellertid ett avgörande inflytande på min syn på de neolitiska offerfynden. Dels illustrerade yxan väl det faktum att en majoritet av flintföremålen från mossar faktiskt påträffas en och en och inte som depåfynd. Dels initierade fyndet förnyade frågeställningar. Om det var sällsynt med hela yxor på boplatser, låg svaret naturligtvis nära till hands att de istället placerades i gravar eller som offer i våtmarker. Men om så var fallet, kunde detta i sin tur motivera att man uteslöt förekomsten av rituella offerhandlingar även på boplatser? Därmed började en lång serie av funderingar vilka mynnat ut i följande huvudtanke; har inte de flesta hypoteser om offerfynden baserats på endast fragment av en större helhet? Borde inte alla typer av potentiella offerfynd från skiftande miljöer undersökas för att erhålla en bredare bas för en förståelse av den neolitiska människans föreställningsvärld? Den danske arkeologen Jørgen Skaarups allomfattande studie över de neolitiska grav-, boplat- och offerfynden från öarna söder om Fyn (1985) har i detta avseende varit en ständigt källa för inspiration i mitt arbete.

1.1. Problemställning och målsättning

Bakgrunden för detta arbete bottnade således i en misstanke om att diskussionen om de neolitiska offerfynden hittills har grundats på ett alldeles för

begränsat källmaterial. De publicerade offerfynden verkade i min ögon otillräckliga och berättigade inte flera av de slutsatser som hävdats för detta fyndmaterial. Det fanns därför all anledning att försöka visa på omfattningen av materialet. Studiet av de neolitiska offerfynden har traditionellt sett kännetecknats av ett, ur min synpunkt sett, överdrivet intresse för de s.k. depåfynden, dvs. slutna fynd av två eller flera föremål nedlagda vid samma tillfälle. De enstaka funna föremålen med liknande fyndomständigheter och från liknande miljöer har inte rönt samma intresse i forskningen (Karsten 1989, se Kap. 3.2).

Huvudmålsättningen med föreliggande arbete är att granska de olika formerna av rituella nedläggelser av föremål under neolitisk tid i Skåne. Detta innebär att alla tänkbara offermiljöer undersöks med ett viktigt undantag; fynd från de samtida gravläggningarna. Däremot har offerfynd beaktats som är påträffade i eller vid gravarna men som inte kan tolkas som egentliga gravgåvor. En lika ingående analys av det skånska neolitiska gravfyndsmaterialet skulle belasta avhandlingen vida över det acceptabla. I föreliggande avhandling har därför endast publicerade syntesvolymen över neolitiskt gravmaterial beaktats. Arbetsmetodiken har utgått från ett försök att erhålla en total bild av materialet. Jag har besökt flertalet svenska museisamlingar med fynd från Skåne. Accessionskatalogerna har ingående studerats varefter jag identifierat, uppmätt och beskrivit föremålen.

När det gäller det omfattande, nya offerfyndsmaterialet som föreligger i Riksantikvariesämbetets fornminnesinventering har jag av tidsbrist inte kunnat besöka samtliga av de många hundra privatsamlingarna i Malmöhus län. I vissa områden som Kävlingeområdet och Trelleborgsområdet har jag försökt erhålla en helhetsbild genom att personligen kontrollera alla uppgifter om privatägda offerfynd i RAÄ:s sockenregister. I övriga delar av Malmöhus län har jag utfört stickprov. Därmed kommer också den andra huvudmålsättningen till arbetet fram. Då avhandlingen till stora delar innehåller nytt eller tidigare obeaktat källmaterial har det redan i inledningsskedet av arbetet känts värdefullt att sammanställa och publicera det

ständig växande fyndmaterialet i en katalogdel. I avhandlingen görs referenser till denna katalog genom att använda förkortningen K. för katalognummer.

Tyngdpunkten i detta arbete kommer därför att ligga i en analys av fynd från de traditionellt sett välkända offermiljöerna som våtmarker och fast mark. Som ett komplement till detta kommer en studie av jämförbara offerhandlingar på boplatser också att utföras.

Fem viktiga problemkomplex kommer att undersökas:

1. *Profant eller sakral?* Analys och sammanställning av argument för och emot rituella och icke-rituella fynd.

2. *Kvantitativa och kvalitativa aspekter på offerfyndsmaterialet.* Omfattar såväl analys av museisamlingar som privatsamlingar. Finns geografiska eller kvalitetsmässiga skillnader mellan fynd från dessa olika typer av samlingar? Kan fynd med dåligt kända fyndomständigheter eller platsangivelser — lösfynd — användas vid studiet av offerfynd?

3. *Enkelfynd contra depåfynd.* Är de enstaka funna föremålen från främst våtmarker — enkelfynden — en egen fyndkategori eller har de, som det ibland hävdats, en gång ingått i nu skingrade depåfynd? I vilket kvantitativt och kvalitativt förhållande står de båda fyndtyperna till varandra? Finns de belagda från samma fyndplatser? Analys av offerföremålets fördelning och utseende vad avser typ, längd, slipning, råmaterial, fragmenter-

ing mellan olika offermiljöer som våtmarker och fast mark och mellan olika offermetoder.

4. *Geografisk spridning.* Analys av fördelningen av offerfynd i landskapet. Avspeglar tätakoncentrationer av offerfynd också bosättningscentra under neolitisk tid?

5. *Jämförande studier mellan Danmark och Skåne.* Är utvecklingen den samma i Östdanmark som i Skåne, vad avser fyndens innehåll och fyndens spridning? Kan förändringar i offerskicket knytas till förändringar i bosättningsstruktur och gravskick?

1.2. Val av undersökningsområde

Undersökningen kommer att omfatta landskapet Skåne, vilken är en av de fyndrikaste provinserna när det gäller neolitiska föremål i Sverige. Tyngdpunkten i den geografiska spridningen av neolitiska föremål ligger i kustområdena, medan inlandet kvantitativt sett står för en mindre del. Kristianstad län har traditionellt sett särbehandlats i den arkeologiska forskningen varför stora områden, främst i de norra och mellersta delarna av länet, fortfarande kan betecknas som outforskade, trots en betydande fyndpotential (Malmer 1962:700 f, Fig. 120-124). Denna slagsida i fyndfördelningen gentemot förhållandena i det fyndrika Malmöhus län kommer till stora delar att försvinna när Riksantikvarieämbetets fornminnesinventering i Kristianstad län avslutas.

2. FORSKNINGSHISTORIK

”I Archæologiens første Barndom, da Erfaringerne vare høist indskrænkede, begyndte med, uden Videre at tyde alt Nyt og Ubekjendt som henhørende til eller hidrørende fra Offeringer og religiøse Skikke. Derefter gik man, som sædvanlig, til den modsatte Yderlighed og forklarede saagodt-som Alt paa en ganske simpel, prosaisk Maade, idet man ivrig sysselsatte sig med at udløde de enkelte Oldsagers og Mindesmærkers Brug og Oprindelse fornemmelig fra dagligdags Sysler, fra Fiskeri, Jagt, Agerdyrking, Handel, Krig og Begravelse, medens man næsten med Uvillie tilbageviste enhver Tanke om religiøse Forklaringer. Det er i denne, ganske vist nødvendige og vigtige Udviklingsperiode, vi hidtil have bevæget os. Men det vil, efter min fuldkomne Overbeviisning, nu blive vor Opgave, ad udfinde den Sandhed, der turde ligge i Midten, at trænge mere og mere fra det Ydre ind i Folkenes indre Liv og lade det Religiøse, der til alle Tider og hos alle Folk har spillet en indgribende Rolle, komme til sin Ret” (Worsaae 1866:326).

Detta citat av Worsaae är belysande ur flera olika aspekter. Resonemanget kan utan vidare appliceras på hela forskningshistoriken om de sakrala fynden. Denna kännetecknas av så tvära kast mellan sakrala och profana tolkningsmodeller att få om ens något arkeologiskt källmaterial är så bundet till tidens olika trender. Från Worsaae till dagens arkeologi sker ständiga och oundvikliga upprepningar av likartade argument för eller emot. Detta säger en hel del om fyndgruppens dubbelbottnade och svårtolkade natur, men även att Worsaae's funderingar i högsta grad är relevanta och tidlösa.

En forskningshistorik över de sakrala fynden blir till stora delar synonymt med en historik över den skiftande tolkningen av depåfynd. De enstaka funna föremålen, enkelfynden, har endast sällan rönt uppmärksamhet från forskningens sida. Detta är ett märkligt förhållande eftersom termen depå, som den definierats av generationer av arkeologiska forskare, vanligen har ansetts omfatta ett eller flera föremål nedlagda avsiktligt (Nielsen 1977). I praktiken har aldrig definitionen använts fullt ut, eftersom det helt överskuggande forskningsintresset har riktats kring analyser av de

slutna fynden bestående av två eller flera föremål. Som senare skall ses är även innebörden av termen depåfynd varierande från forskare till forskare, vilket lett till en betydande begreppsförvirring (se Kap. 3).

Fyndgruppens generella uppträdande tvärs över kultur- och tidsgränser gör att det heller inte är möjligt att låta forskningshistoriken omfatta tolkningar som endast gäller de neolitiska fynden eller fynd från en sådant litet geografiskt område som Skåne. De tolkningsmodeller som applicerats på offerfynden från brons- och järnålder är i hög grad relevanta även för det neolitiska offerfyndsmaterialet (Bradley 1987:352). Detta är ett både naturligt och logiskt förhållningssätt om man utgår från likheterna i depositionssätt och -miljöer mellan neolitiska fynd och exempelvis bronsåldersfynd.

Forskningshistoriken kring offerfynden är så växlande och rikhaltig att den egentligen förtjänar en alldeles egen studie. Den följande beskrivningen blir med nödvändighet kortfattad och kan heller inte göra anspråk på att vara heltäckande. Historiken beskriver de viktigaste trenderna i den nordeuropeiska offerfynds-forskningen vilka utvecklas och kommenteras i nästa kapitel.

Worsaae var en av de första forskarna att uttrycka tvivel över att fynd från våtmarker och stora stenar var nedgrävda skatter eller varuförråd. År 1866 publicerade han en artikel om de rika danska bronsåldersfynden med metallföremål från främst våtmarker. Worsaae's uppmärksamhet riktades mot att dessa fynd hade en sammansättning och kvalitet vilken helt avvek från det samtida gravfyndsmaterialet. Med hjälp av historiskt och etnologiskt källmaterial tolkades de danska bronsåldersdepåerna som resultatet av ett konsekvent religiöst offerskick. Både fyndsammansättningen för bronserna och de speciella fyndomständigheterna fick här sin förklaring.

Även om Worsaae's argumentering byggde på bronsåldersfynd, är det viktigt att fastslå att han var först med att ställa frågan om inte en sakral tolkning också kunde gälla de neolitiska depåfynden: ”*Det er overhovedet endnu ikke muligt at forudsige, om ikke ogsaa en tilsvarende religiøs*

Forklaring med Held vil kunne anvendes paa hidtil gaadefulde Kjendsgjæringer saavel fra Broncealderen som fra den endnu ældre Steenalder" (Worsaae 1866:323).

Montelius anslöt sig till Worsaae's resultat och tolkningar och beskrev i början av 1870-talet flera svenska slutna fynd av neolitiska föremål från både våtmarker och fast mark (Montelius 1870-73, 1874a). Det var framför allt depåfyndens avvikande karaktär och placering gentemot gravfynden som fick Montelius att tolka dem som religiösa nedläggelser (Montelius 1870-73:251, 1874a:148).

År 1886 publicerade Sophus Müller en artikel i Aarbøger betitlad "Votivfund fra Sten- og Broncealderen". För första gången behandlades stenåldersfynd systematiskt i en diskussion om depåfyndens tolkning. Ett år tidigare hade visserligen Vedel publicerat en beskrivning över Bornholms forntid vari slutna mark- och mossfynd från stenåldern försiktigt tolkades som religiösa nedläggelser (Vedel 1885:113). Müller betonade emellertid osäkerheten i den vetenskapliga behandlingen av de medvetet nedlagda föremålen — det borde gå att skilja en offergåva till en gudom från en gömd skatt, vilken i sin tur borde kunna skiljas från en metallgjutardepå eller från tillfälligt förlorade föremål. När man med säkerhet kunde fastslå att dessa fynd var offer, låg enligt Müller, vägen öppen "til en for Archaeologen saare vanskelig tillgængelig Side af Oldtidens Liv" (Müller 1886:216). Müllers analys byggde på en genomgång av 180 slutna fynd i Nationalmuséets samlingar i Köpenhamn varvid han speciellt uppmärksammade "en større eller mindre Række Gjenstande af en og samme Form" (Ibid:217). Det upprepade mönstret med föremål av samma form var ett karakteristiskt drag för offerfynden men Müller betonade även fyndortens betydelse för fyndkategorins sakrala tolkning. Flintxyfynden indelades i två klasser: yxor funna i mossar eller kärr och yxor funna på fast mark, ofta vid eller under en stor sten. Ett viktigt förhållande var att fynden saknade koppling till gravar.

Bland de depåfunna flintföremålen uppmärksammade Müller speciellt de föremål som han an-

såg skiljde sig i värde och användbarhet — dvs. om yxan var överdimensionerad, omhuggen eller skadad. Därtill var Müller först med att behandla slutna fynd av flintavslag och -spån på samma sätt som depåer med "værdifulde" vapen och redskap (Ibid:226 f). Även föremål av ben och horn medtogs i fyndkategorin.

Müller har i ett intressant tolkningsavsnitt redogjort för de skiftande motiven bakom nedläggelserna. Att alla fynd inte kan vara tillfälligt tapade avvisade han raskt genom hänvisning till att föremål inte tillfälligtvis kan komma att hamna under en stor sten. Fyndens enhetliga sammansättning talade även emot detta.

Mera noggrannt gick emellertid Müller in på den hypotes som anger att depåfynden representerar undangömda föremål avsedda att åter tas upp som exempelvis nedgrävda dyrbarheter, handelsdepåer eller "Arbejderes Eiendele". Med hänvisning till skriftliga källor och analogier med etnografiskt material framhöll Müller att jord och vatten i alla tider ansetts som bra gömställen, framför allt "paa et lavere Kulturtrin" (Ibid:241). För hypotesen talade även det ringa djup fynden upptagits från.

Müller frågade sig emellertid om inte flintyxorna i depåfynden kunde utgöras av enstaka värde-representanter och att depåfynden således representerade nedgrävda skatter. Omsättningsmedlet i primitivare samhällen kunde enligt Müller ofta vara redskap och smycken — enhetligheten i de danska depåfynden kunde då förklaras med detta. Men fynden av oanvändbara redskap — omhuggna, skadade eller förstörda — gjorde att denna tolkning inte föreföll rimlig (Ibid:243).

Hypotesen att depåfynden representerade varuförråd, handelsdepåer, avfärdade Müller raskt med att de flesta depåerna bestod av ett så litet antal föremål att handel baserad på detta inte kunde löna sig (Ibid:243). Däremot var teorin om att depåfynden var "arbetares ägodelar" mera trovärdig, då flintredskap ofta tillverkats av samma sorts flinta eller t.o.m. samma flintblock, var av samma form eller utgjordes av halvfabrikat. Men eftersom flera föremål i depåerna var omhuggna, kraftigt slitna eller förstörda kunde inte hypotesen

omfatta samtliga fynd (Ibid:244). Müller försökte således nå fram till ett övergripande motiv bakom deponeringarna. Detta kunde bara uppnås genom att avfärda alla hypoteser som inte överensstämde med offer teorin, dvs. en slags negativ bevisföring.

Med etnografiska paralleller och hänvisningar till skriftligt material, som exempelvis de isländska sagorna, uppmålade Müller en bild av hur dessa offer fungerat. Att det inte gick att skilja mellan markfynd och våtmarksfynd togs till intäkt för att speciella sten- eller vattengudar inte dyrkades. Nedläggelserna tolkade Müller istället så att de var offer åt gudomar eller andar. Skillnaderna i deponeringssätt och fyndens sammansättning låg, ansåg Müller, i den enskildes fromhet och den varierande iveren att vinna gudarnas gunst med antingen en större eller mindre gåva. Müller betonade även symbolvärdet i föremålen. Halvfabrikat, förstörda eller slitna föremål tolkades som symboler för hela föremål och detta uppfattades som en form av religiöst bedrägeri. Müller tolkade således offret som en handling utan klart bestämda regler (Ibid:247 f).

1890 publicerade Petersen en artikel där stark kritik riktades mot Worsaae's och Müller's sakrala tolkningar av depåfynden. Petersen gjorde en kritisk granskning av de skriftliga beläggen för våtmarksoffer och fann inget som helst stöd för tanken att exempelvis vapenfynden från järnåldern skulle vara offerfynd. Petersens konklusion var att samtliga mossfynd från stenålder till järnålder kunde tolkas som enskilda individers nedläggelser av värdeföremål avsedda att senare tagas upp för senare bruk eller för livet efter detta (1890:252). Orsakerna bakom nedläggelserna var helt och hållet individuella och tillfälliga, däremot ansåg Petersen att det fanns regler i nedläggelsernas karaktär och beståndsdelar (Ibid:252).

1897 utvidgade Müller i *Vor Oldtid* diskussionen om offerfynden och skiljde nu mellan depåfynd och offerfynd. Uppenbarligen var detta ett försök till svar på Petersens kritik. Depåfynd betecknade nu fynd som var avsedda att åter tagas upp. Vad som däremot var nedlagt för alltid kallades votiv- eller offerfynd. Båda kategorier omfat-

tade ett eller flera föremål som efter fyndsammansättning och fyndomständigheter kunde sägas vara avsiktligt nedlagda (Müller 1897:379 ff). De enstaka funna föremålen betydelse i offerfynden behandlades i ett litet avsnitt, genom jämförelser med fyndomständigheterna för de slutna fynden. Müller's diskussion avslutades med den viktiga konklusionen "*at Offerfundene dels bestaa af kun et enkelt Stykke, dels af flere Stykker af samme Slags*" (Ibid:396).

Rydbeck kom i sin år 1918 utgivna redogörelse över slutna mark och mossfynd in på liknande tankebanor. Det fanns emellertid en viktig skillnad mellan Rydbecks och Müllers arbete. Rydbeck baserade sin uppdelning mellan offer- och depåfynd utifrån fyndens sammansättning och inte utifrån motivet bakom depositionen. Votivoffer skulle omfatta fynd med identisk typsammansättning, depåfynden däremot omfattade föremål av skilda typer (Rydbeck 1918:4, not 1). Rydbeck försökte också att teoretiskt indela votivfynden i ytterligare kategorier som:

1. Fynd vilka nedlagts såsom offer åt gudomar eller åt förfädernas andar.
2. Föremål vars syfte var att tjäna ägaren själv i ett kommande liv (Ibid:4).

Problemet var ju att Müllers indelning av depåfynd och votivfynd inte gick att praktiskt använda på de arkeologiska fynden. Rydbecks försök att ytterligare dela in votivfynden hade samma problem inbyggda, ty hur skulle man klarlägga vilka fynd som passade in i respektive kategori? Ett av Rydbecks kriterier för ett offerfynd var att det skulle utgöra föremål ej ägnade för praktiskt bruk (Ibid:44). Rydbeck betonade därvid de längsta och största flintyxorna, men även förstörda redskap, förarbeten och de starkt slitna redskapen. Rydbeck såg därvid också till symbolvärdet hos vissa oanvändbara föremål, vilka var avsedda att likna äkta funktionella redskap. Dock bedömdes även fyndomständigheterna som viktiga.

Rydbeck delade Müller's uppfattning om det tolkningsmässiga sambandet mellan slutna fynd och enkelfynd (Ibid:48). Då ett betydande antal slutna fynd påträffats just i mossar låg antagandet nära att även en avsevärd del av de enstaka, i

mossar påträffade föremål kunde tolkas som offergåvor. Vidare noterade Rydbeck att flera depåfynd innehöll mesolitiska artefakter och han tolkade dessa på samma sätt som de neolitiska depåfynden; de var offer (Ibid:7 f, 51 f).

Rydbeck såg depåfynden som uttryck för en långvarig nedläggelsestradition med rötter i mesolitisk tid, men han intresserade sig även för och försökte finna svaret på de förändringar i fyndens sammansättning som gick att spåra från mesolitikum till stenålderns slut (Ibid:65 f). Yxorna sågs främst som vapen och deras, enligt Rydbeck, successiva försvinnande ur offerfynden mot slutet av neolitisk tid tolkades som att samhället genomgick en utveckling från närmast krigstillstånd till allt mer fredliga förhållanden. Detta manifesterade sig i ett ökande antal nedläggelser av flintdolkar och flintskärar ”*vilka representera det dagliga arbetet för familjens uppehälle och utkomst*” (Ibid:66).

Forssander publicerade under sin korta men intensiva forskargärning flera bidrag rörande offerfyndens tolkning. År 1933 publicerades en preliminär rapport över de s.k. Segeå-fynden, ett uppmuddrat neolitiskt fyndmaterial, huvudsakligen bestående av enstaka funna föremål, vilket bedömdes representera offernedläggelser (Kap 10.5). Det är intressant att notera Forssander's framsynta tolkning av offerfynden. För honom fanns det ingen anledning att skilja mellan enkel-fynd och depåfynd i tolkningshänseende och det förefaller som om fyndmiljön spelade den avgörande rollen för hans tolkning. Detta kan utmärkt illustreras av en något senare artikel, där ett depåfynd med flintyxor beskrevs som ett ”*typiskt offerfynd*” eftersom det påträffats i ”*en otillgänglig sankmark*” (Mohrén & Forssander 1941:20).

Till Rydbecks uppfattning anslöt sig även Brøndsted i sitt stora verk Danmarks Oldtid från år 1938. Depåfynden sågs som uttryck för en jordbruksreligion i neolitisk tid. Yxdeponeringarna ansågs vara manliga offer, bärnstens- och lerkärlsdeponeringarna däremot kvinnliga. Brøndsted ansåg att belägg fanns att flintyxan dyrkades som en egen gudom. De långa överdimensionerade, omsorgsfullt slipade tunnackiga flintyxorna

var, enligt Brøndsted, idealbilder av den outhärliga arbetsyxan (Brøndsted 1938:148 f). Flintyxan som gud var en åsikt som inte verkade helt osannolik. Winther hade några år tidigare publicerat Troldebjergsboplatsen på Langeland med det sedermera så berömda fyndet av en upprättstående tunnackig flintyxa funnet tillsammans med ett litet lerkärl (Winther 1935:51 ff, se Kap 11. 2).

Brøndsted uteslöt således inte enstaka funna föremål från offerfyndsdiskussionen, men det huvudsakliga argumentet för en sakral tolkning låg i förekomsten av de upprepade nedläggelserna av yxor på samma plats, vissa praktfynd samt föremål utan praktiska användningsområden (Brøndsted 1938).

I senare arbeten betonade emellertid Brøndsted också svårigheten att särskilja mellan profana och sakrala nedläggelser av yxor. De överdimensionerade, slipade tunnackiga flintyxorna från fast mark och våtmarker blev i Brøndsteds ögon det fyndmaterial som enklast kunde tolkas som nedgrävda varuförråd; handelsdepåer (1979:118).

Becker's banbrytande arbete ”Mosefundne lerkar” från 1948 behandlade på ett ingående sätt offerfyndsproblematiken, som byggde på mångåriga erfarenheter av fynd framkomna vid torvtäkt under andra världskriget (bl.a. Mathiassen 1942, Becker 1945). Becker anslöt sig därvid till Müllers resonemang när det gällde stödet för offerfyndsteorin och använde samma negativa bevisföring, dvs. för att erhålla en sakral tolkning argumenterades och uteslöts först de profana förklaringsmodellerna (Becker 1948:271).

Studiet av keramikerna var centrala för upprättandet av den neolitiska kronologin och Becker tolkade lerkärlsdeponeringarna i de danska mossorna som matoffer. Lerkärnen påträffades ofta i ackumulerade fyndsammanhang tillsammans med andra föremålskategorier som flintyxor och djurben. Dessa tolkades som sekundära rester av en mer omfattande aktivitet på mossytan — dvs. den egentliga platsen för offerceremonierna. Becker visade att flintyxorna i de slutna fynden inte kunde jämföras med platser med upprepade nedläggelser av yxor, de s.k. ackumulerade offerplatserna (Kap. 10). Dessa senare yxor, vilka vanligen

upptäcktes en och en, var ofta skadade eller omhuggna. Detta förhållande tolkade Becker som tecken på att det existerat en regelrätt yxkult (Ibid: 281). En åsikt som delades av Brøndsted.

Skillnaderna mellan yxorna på de ackumulera-de offerplatserna och de yxor som förekom i de slutna depåfynden fick till följd att osäkerheten kring motiven till nedläggelserna åter aktualiserades. Depåfynden kunde vara sakrala — offer åt gudomar, men de kunde också vara skatter eller handelsdepåer. Denna senare åsikt blev förhärskande i Beckers senare arbeten. Hans analys av de berömda norrländska flintyxdepåerna vid Bjurselet är ett tydligt exempel på detta (Becker 1953a: 50). Även depåfynd bestående av bärnstenspärlor eller benmejslar från mossar tolkades i några artiklar av Becker som profana nedläggelser (1953 b:96 f, 1962:89).

Vad gäller karakteriseringen av depåfynden kom under 1950-talet ett flertal forskare att beröra detta problem. Ørsnes betonade källkritiska aspekter på materialet, och i sin behandling av det s.k. Borbjerg-fyndet från yngre bronsålder ansåg han att bristande kunskap om fyndomständigheterna försvårade och delvis omöjliggjorde en uppdelning av depåfynden i olika kategorier. Ørsnes framhöll starkt fyndsammansättningen och föremålets kvalitet (dvs. i vilket skick föremålen var när de deponerades) som underlag för tolkningen (Ørsnes 1958:15 ff). Hundt, vilken också studerat nordiskt yngre bronsåldersmaterial, gjorde inte en klar avgränsning mellan offerfynd och depåfynd. Hundt poängterade istället fyndortens karaktär som det avgörande skälet för en sakral eller profan tolkning. Detta var argument som stod i överensstämmelse med Gjessings uppfattning att karaktären på fyndplatsen var helt bestämmande för de slutna depåfyndens tolkning (Gjessing 1945:480). Hundts tolkning var att depåfynden skulle ses som ersättning för gravgåvor p.g.a. yngre bronsålderns fattiga gravinventarium och ökande antal depåfynd (Hundt 1955:95 ff). Detta var en åsikt som även Rydbeck framfört för de neolitiska depåfynden (1918:4).

Baudou gjorde 1960 en karakterisering av offerfynden och ordnade, precis som Hundt, in-

dem som en del av depåfynden (Baudou 1960: 120 ff). Baudous utgångspunkt var slutna fynd som bestod av mer än ett föremål. Även enstaka funna föremål kunde, enligt Baudou, utgöra en depå, men de medtogs inte i hans tolkningsdiskussion. Distinktionen mellan sakrala och profana nedläggelser låg i fyndsammansättningen och fyndortens karaktär. Ingick skadade föremål i nedläggelserna eller fanns en tydligt markerad fyndplats, t.ex. en stor sten, var föremålen avsedda att åter tas upp (1960:124 ff).

I sitt monumentala arbete *Jungneolitische Studien* från år 1962 berörde Malmer på ett ingående sätt problemet med tolkningarna av de neolitiska depåfynden. Analysen omfattade depåfynds-material från två områden — Skåne och Norrland (1962:476 ff).

Ett utmärkande drag för offerfynd var, enligt Malmer, att de nedlagts i mossar och våtmarker. För fynd från fast mark uttrycktes en större tveksamhet. Fyndomständigheterna var helt avgörande för tolkningarna. Utvärderingen av Fjälkestadfyndet — en ackumulerad, neolitisk offerplats, belägen under en bronsåldershög intill ett större markfast stenblock — fick en avgörande inverkan på Malmers syn på offerfynd (K. 1128. Malmer 1955:6 ff, 1962:477 ff). Malmer har i senare arbeten (1984, 1986a) gjort framgångsrika försök att finna gemensamma drag bland olika typer av offerplatser med avseende på typ av aktivitet och topografisk belägenhet.

Betydelsen av fynden från Fjälkestad formulerades i tio punkter. Malmer har utifrån dessa speciellt betonat tre; förekomst av kultiska depåfynd både i trattbägar- och stridsyxekultur, ackumulation av flintdepåfynd på samma plats under en viss tid samt variationen i fyndsammansättningen. Enskilda offer kan vara mycket oansenliga (Malmer 1975:80). Dock bör en fjärde, mycket viktig iakttagelse av Malmer ytterligare betonas. Fjälkestad-fynden visar på en kontinuitet i kulten från trattbägarkultur, till stridsyxekultur och en sen del av senneolitikum (1962:486).

Det var mot denna bakgrund Stjernquist publicerade en viktig och mycket ofta citerad artikel som sammanfattade den då rådande offerfynds-

diskussionen från Worssaae's arbeten och framåt i tiden (1963:5 ff). Stjernquist efterlyste i detta arbete klarast möjligast definition av depåfynds-begreppet och en precisering av vilket konkret material fynden företrädde. Stjernquist gav en noggrann översikt av forskningshistoriken och betonade att det var ologiskt att ställa termen depåfynd i motsats till offerfynd, som exempelvis Rydbeck hävdade. Depåfynd skulle, enligt Stjernquist, vara ett samlingsbegrepp för alla fyndtyper som av olika skäl nedlagts avsiktligt i jord, mossar eller i vatten och som inte hade med gravar att göra. Definitionen vilade således på själva handlingen vid nedläggelserna och inte på fyndplats eller motivet till nedläggelserna (se Kap. 3.1). Tidigare använda beteckningar som mark-, moss- eller sjöfynd sade inget om karaktären på fyndet utan bara om fyndplatsens karaktär (Stjernquist 1963:21).

Depåfyndsdefinitionen innebar således att depåfynd inte nödvändigtvis var offerfynd. Även om Stjernquist inte uteslöt att flera depåfynd från våtmarker kunde tillhöra offerfyndskategorin, ansåg hon att deras källvärde var begränsat och att de inte utan vidare kunde användas för att spåra orsakerna till offernedläggelserna (Ibid:31).

Den tidigare forskningen hade således uppvisat en betydande definitionsmässig osäkerhet i begreppet offerfynd. Detta fick Stjernquist att inta en mera källkritisk hållning till frågan hur fyndmaterialet skulle vara beskaffat för att vara användbart vid en analys av offerfynden. Förutsättningen för att erhålla kunskap om nedläggelseernas motiv var "*eine eingehende Vertrauenheit mit dem Fund*" (Ibid:26). Den fyndkategori som främst uppfyllde Stjernquists kriterier var s.k. kultplatser med upprepade nedläggelser av föremål. Gemensamt för fyndkategorin var den stora roll djur- och människoben spelade tillsammans med lerkärl, flint- och bergartsartefakter. Detta var en naturlig slutsats med tanke på att Stjernquist redan tidigare igångsatt ett ambitiöst arkeologiskt undersökningsprogram för att undersöka offerkällor (Stjernquist 1961). Resultaten av utgrävningen av Röekillorna i sydöstra Skåne, vilken uppvisade denna fyndsammansättning och en lång platskontinuitet, har sedan dess starkt präglat

Stjernquist syn på offerfynden (Stjernquist 1964, 1970, 1987, 1989). Stjernquist betonade också hur dessa ackumulerade fyndplatser skulle avspejla sig om det organiska materialet saknades. Detta krävde en kritisk granskning av fyndplatsens potential i hänseende till bevarandegrad (1963:37).

Följande källmaterial kunde efter kritisk analys användas för att uppställa hypoteser om offerfyndens roll i det förhistoriska samhället; litterära källor över det undersökta området, analogier från klassiskt eller orientaliskt område, analogier från nu levande folk på samma tekniska nivå samt i historisk tid kvarlevande seder och bruk (Ibid:63).

Stjernquist hävdade att man kunde offra av varje godtyckligt skäl; för sig själv i detta eller kommande liv eller till gudar. Föreställningsvärlden avsåg tron på en övernaturlig kraft som gick att påverka, vilken enligt Stjernquist, är gemensam för alla primitiva folks åskådning. Kort uttryckt gick denna ut på att jägar/samlarsamhällen offrade av rädsla eller fruktan för de högre makterna medan jordbrukarsamhällen offrade av osäkerhet om makternas inställning (1963:27 f).

Under 1970-talet kom nya betydelsefulla inblickar i depåfyndsproblematiken. De danska forskarna Paul-Otto Nielsens (1977, 1979) och Klaus Ebbesens (1975) kronologiska studier över neolitikum i Danmark och Sydskandinavien har varit grundläggande för vår förståelse av den yngre stenåldern. De har även — framgångsrikt — studerat och publicerat ett mycket omfattande sydskandinaviskt depåfynds-material. Nielsens och Ebbesens undersökningar tog upp fenomen som låg utanför depåfynden själva. Detta skedde genom att koppla samman depåfynd och företeelser som megalitgravar, bosättningsmönster, kontaktvägar och råvarutillgång.

Nielsens viktiga arbeten från 1977 och 1979 hade som målsättning att utifrån analyser av depåfynd innehållande tunnackiga och tjockackiga flintyxor, uppräta säkrare hållpunkter för den neolitiska kronologin. Nielsen angav i sin definition av ett depåfynd att det skulle omfatta "*einem oder mehreren Gegenständen, die in fester Erde, im Sumpf oder in einem offenen Gewässer nie-*

dergelegt sind — entweder für immer oder aber um sie später wieder zu heben” (Nielsen 1977: 90). Definitionen anslöt således helt till Stjernquist’s formulering, men den är inte oproblematisk. Definitionen angav klart att Nielsen räknade med att ett enstaka föremål kunde representera en depå, men de enstaka funna föremålen betecknas senare som en egen fyndkategori — enkelfynd (Ibid:91). Dessa uteslöts ur Nielsens analys, även om de påträffas under liknande omständigheter som depåfynden. Nielsen skriver: *”Es liegt nahe anzunehmen, daß der traditionelle und vermutlich in erster Linie praktisch bedingte Unterschied zwischen ”Depotfunden” und ”Einzelfunden” sekundärer künstlicher Art ist, auf jeden Fall wenn es sich um neolitische Flintbeile handelt*” (Ibid: 115). Troligen, ansåg Nielsen, var de flesta enkelfynden sekundärt skingrade föremål vilka ursprungligen ingått i en depå. Vidare bedömdes enkelfynden inte ha *”denselben Wert für eine chronologische Untersuchung wie die Kombinationen in den geschlossenen Funden”* och med tanke på det stora antalet fynd skulle *”Eine vollständige Registrierung der einzeln gefundenen Beile würde weiterhin die Untersuchung weit über eine annehmbare Grenze hinaus belasten”* (Ibid: 91).

De källkritiska aspekterna på depåfynden som Nielsen beskrev är betydelsefulla och belysande för depåfyndkategorin. Exempelvis är de flesta depåfynden tillfälliga upptäckter vid jordbruksarbeten, torvtäkt eller dikingsarbeten, varför viktig information om fyndomständigheterna saknas i de flesta fall. Ofta, menade Nielsen, är det svårt om inte omöjligt att fastställa ifall det rör sig om en enstaka eller upprepad nedläggelse.

Föremål av mycket överensstämmande prägel som identiska material, form, teknik och patina betraktade Nielsen som *slutna* fynd. De har således nedlagts vid samma tillfälle. Om två likartade flintyxor plöjdes upp på samma plats i ängsmark var det tydligt att det rörde sig om ett depåfynd och inte ett gravfynd. Handlade det om två oslipade yxor blev bestämningen säkrare, då oslipade yxor ytterst sällan påträffas i gravar. Det samma gäller för överdimensionerade föremål såväl som

förarbeten till redskap och vapen (Ibid:91).

Nielsen ansåg att fyndplatsens karaktär var ett viktigt kriterium för den samlade depåfyndsgruppen. Det var därför i teorin sannolikt att det låg skilda motiv bakom fynd från våtmarker och de som påträffats på fast mark. Nielsen konkluderade emellertid att det inte fanns några skillnader mellan de båda fyndgrupperna, varken i fyndsammansättning eller i föremålens antal och slipning (Ibid:120).

Nielsen skiljde tydligt mellan flintyxor påträffade på ackumulerade offerplatser i mossar och flintyxdepåer. Han anslöt sig i detta avseende helt till Becker’s och Stjernquist’s uppfattning att medan flintyxdepåerna tillhörde isolerade nedläggelser i en grävd grop, under en sten eller i ett kärr, så representerade yxorna på offerplatserna fyndkomplex som även omfattades av benrester och lerkärl (Ibid:91).

Nielsen tolkade nedläggelserna av de överdimensionerade yxorna under neolitisk tid som ett uttryck för ett ekonomiskt överskott och därmed för rikedom och social status. Vidare existerade ett tidsmässigt samband mellan de långa överdimensionerade yxorna och uppförandet av de tidigaste megalitgravarna (Ibid:120, även 1984a). Båda fenomen var således uttryck för en omsättning av ett ekonomiskt överskott (1977:120). Nielsen visade även på den utbredda förekomsten av långa flintyxor i Sydsandinavien och fann att överskottshandeln med flintyxor upphörde vid den tidpunkt då kollektivgravar som gånggrifterna anlades. Samhället verkade ha präglats av stark social skiktning.

Nielsens genomgång av de mellanneolitiska depåfynden med tjocknackiga flintyxor gjordes utifrån samma principer som för de tunnackiga yxorna (Nielsen 1979). Samtidigt publicerade Rech en redogörelse över trattbägarkulturens och stridsyxkulturens depåfynd från Sydsandinavien och Nordtyskland (Rech 1979). Det var för första gången i detta arbete som alla typer av offerfynd fick en jämbördig behandling. Majoriteten av det analyserade materialet utgjordes av stenredskap men även bärnsten och andra föremål av organiskt material studerades. Rech’s definition av de-

påfynd var ”varje avsiktlig nedläggelse, som inte tillhör gravar eller boplatser” (Rech 1979:10). Denna allmänt hållna definition gjorde att även enkelfynd togs med i diskussionen (men inte i fyndkatalogen), då fyndomständigheterna så medgav.

Rech tolkade konsekvent alla depåfynd som offer, med undantag för de fynd som innehöll halvfabrikat av flinta samt även vissa träkonstruktioner i vatten och våtmarker. Nielsen har påpekat att efter denna tolkning upphör diskussionen — de bakomliggande motiven för offren diskuteras inte (Nielsen 1984b:219).

Rech's arbete tillhandahåller en utförlig katalog över en stor del av de då kända depåfynden i Danmark, Nordtyskland och Sydsverige. Han fann, liksom Nielsen, ingen skillnad i fyndsammansättningen mellan fynd från fast mark och fynd från våtmark. Ändå uppdelade Rech sin materialanalys efter dessa skilda fyndplatser.

Rech arbetade således med offer teorin i bakgrunden och på en viktig punkt avviker hans resultat starkt från Niensens. Rech hävdade att ingen kontinuitet i offerhandlingarna kunde spåras mellan sen trättbägarkultur och enkeltgravskulturen. Nielsen har emellertid framfört kritik av detta påstående och menade att det inte föreligger någon dramatisk förändring i deponeringsskicket mellan de båda kulturerna (1984b:218).

Ebbesen har under 1970- och 1980-talen publicerat flera arbeten som ingående behandlar de neolitiska offerfynden (1975, 1979, 1980a-c, 1981, 1982, 1983a-b, 1984, 1985, 1986 samt Bennike & Ebbesen 1986). Ebbesen's definition av ett depåfynd var ”två eller flera värdefulla föremål utan anknytning till gravar” (1983a:60). Ebbesens konklusion över motivet till deponeringar av föremål gick helt i linje med Rech och Nielsen; det var tal om offernedläggelser, primärt styrda av det förhistoriska samhällets kultiska tradition (Ibid:60).

Ebbesen (1983a) var först med att studera depåfynden som ett bebyggelsehistoriskt källmaterial. Undersökningen gick ut på att fastställa var depåfynden nedlades i förhållande till boplatser och gravar i Danmark. Det gynnsamma och fyndrika källäget under främst perioden TNC-MNA II

var avgörande för att bestämma de geografiska och topografiska relationerna mellan grav och depå samt i mindre grad boplatser och depå. Slutsatsen blev att flintyxdepåer och megalitgravar ligger i omedelbar närhet till varandra — ett avstånd av mellan 500-1500 meter är det vanligaste. För relationen boplatser och depå var källäget sämre men även denna antydde ett nära rumsligt samband. Ofta är megalitgravarna anlagda på en sluttning ned mot ett våtmarksområde, en miljö som också de flesta depåfynden påträffats i. Depåfynden kunde enligt Ebbesen användas som bebyggelseindikatorer, men det var bara för en kortare period under TNC och MNA I som underlaget kunde anses som betydande.

Ebbesen menade att depåfynden inte exklusivt uttrycker bebyggelse — motiven bakom nedläggelserna var bestämda av den gällande traditionen i varje samhälle. Antalet föremål, typsammansättningen och föremålens storlek bestämdes av tillgången på flinta i området. Många och innehållsrika depåfynd indikerade således inte en intensiv bebyggelse utan visade istället på ett områdes rika tillgång på flinta. Ebbesen framhöll den starka kontinuitet som präglar fyndkategorin genom hela den neolitiska perioden in i bronsålder. Det fanns skillnader i nedläggelseskicket men sett som en helhet uttryckte fynden ”*et samfund, i hvilken "traditionen" var næsten altafgørende for menneskenes handlinger*” (1983a:74).

Bradley har i flera arbeten tagit fasta på detta förhållande. Svårigheten att skilja mellan profana och sakrala deponeringar framhölls starkt, men också att fyndgruppen tidigare studerats ur ett för snävt tidsperspektiv, ibland bara kortare perioder under exempelvis bronsåldern. Bradley försökte undvika att fastna i denna diskussion genom att istället välja studiet av och förändringar inom de nordeuropeiska deponeringarna sedda ur ett långtidsperspektiv — från neolitikum till yngre järnålder (1987:360, 1990).

Att betrakta nedläggelserna som delar av en kontinuerligt verksam offertradition över kulturgränserna är ett synsätt som även hävdats av flera forskare (Skaarup 1985, Johansen 1989a:9 f).

Nya forskningsinsatser avseende nedläggelse-

motiven har framförts i England de senaste åren (Clarke et.al. 1985). På ett övergripande sätt skildrades här de mekanismer som utgjort grundvalarna för det neolitiska samhället med betoning på social organisation. En djupare förståelse kunde erhållas genom studiet hur föremålen i dessa samhällen cirkulerat innan den slutliga deponeringen (Barret 1985:98). Clarke m.fl. beskrev ett system där social status mellan grupper uppehölls genom utbytet av prestigeföremål, en tolkning som till stora delar bygger på jämförelser ur ett omfattande etnografiskt material från "big man"-samhällen på Nya Guinea (Højlund 1979). De konstfullt ornerade klubbhuvuden eller de långa överdimensionerade flint- och bergartsyxorna under europeisk neolitikum placerades in i detta vidare sammanhang och tolkades som sociala statusmarkeringar. Denna status kunde emellertid enligt Clarke ökas genom att förstöra yxorna eller göra dem otillgängliga genom deponering i vatten (Clarke et. al. 1985:62)

Enligt denna tanke har votivoffer varit spektakulära. De utfördes inte undanskymt utan var i stället något som krävde närvaro av hela byns befolkning, vilken skulle bevittna händelsen och erkänna den offrandes höga status. Offren var således en form av masskonsumtion som i slutändan även innebar en förstörelse av värdefulla föremål. Systemet innebar att föremålen bara kunde behålla sin position som statusföremål om det endast var ett fåtal personer som hade tillgång till dem (Ibid:

62). Män, främst äldre sådana, har ofta ansetts som lämpliga innehavare av dessa prestigeobjekt (M. Larsson 1984b:244). En liknande typ av statusuppvisningar i form av massförstörelse är kända från modern tid bland nordvästkustindianerna i Nordamerika (Pidcocke 1969).

Uppfattningen att sociala mekanismer spelat en avgörande roll för det neolitiska offersystemet blev allt vanligare under 1980-talet. Det är möjligt att bakgrunden till detta hade att göra med de ständigt ökande och allt mer uppmärksammade bevisen från en relativt nyupptäckt fornlämningstyp.

Det var under 1970-talet som ett helt nytt arkeologiskt objekt började undersökas som varken kunde tolkas som boplatser eller som hade med gravläggningar att göra — de s.k. Sarupsanläggningarna. Orsakerna till byggnationen av dessa anläggningar är ännu dunkla men samtliga forskare är överens om att uppförandet har krävt stora kollektiva arbetsinsatser och att de huvudsakliga aktiviteterna på platserna omfattat rituella handlingar (Andersen 1974, L. Larsson 1982a, 1984a samt Madsen 1988). Det verkar sannolikt att det ständigt ökande forskningsintresset för dessa platser, som till synes förenar ett intensivt rituellt och i våra ögon möjligen irrationellt handlande med en stark övergripande social organisation, kan vara en förklaring till att tolkningsmodeller som fokuserar kring sociala mekanismer i allt högre grad tillämpades även på det traditionella offerfyndsmaterialet.

3. TOLKNINGS- OCH DEFINITIONS-PROBLEM

Ur föregående kapitel genomgång av 130 års främst nordeuropeisk arkeologisk litteratur om offerfynd framträder några grundläggande drag. Det på samma gång mest märkliga och mest intressanta är otvivelaktigt att många av frågeställningarna kring främst depåfyndens skiftande tolkningar som Worsaae, Müller och Rydbeck ställde i början av ämnets framväxt, fortfarande i högsta grad är aktuella. Det är tydligt att frågan om fynden tillhör den profana eller sakrala sfären alltid rymms i forskarens sinne. Fyndens dubbelydiga natur, som den upplevts av generationer av arkeologer, har, menar jag, ofta haft en förlamande inverkan på forskningsprocessen eftersom den i praktiken fungerat som en återvändsgränd. Det finns knappast någon företeelse inom arkeologin som har gett så vitt skilda tolkningar som just depåfynden. En grav är en grav och en boplatz en boplatz — de grundläggande orsakerna bakom anläggandet av dessa arkeologiskt sett välkända företeelser, här vi inga större svårigheter att förstå. Det vacklande valet mellan att ge en sakral eller profan tolkning av exempelvis depåfynden kan emellertid ge upphov till en cirkelrörelse som obönhörligen leder tillbaka till utgångspunkten. Det blir svårt att komma vidare. En bidragande orsak till detta är naturligtvis bristen på vetenskapligt utgrävda offerfynd och -platser. Tidigare och nuvarande forskningsresultat bygger till stora delar på andrahandsuppgifter om fyndplats och fyndomständigheter.

I flera arkeologiska arbeten förefaller det som om den största arbetsinsatsen koncentrerats till just problematiken kring profant eller sakralt, utan ett klart ställningstagande till de konsekvenser som blir följden av antingen den ena eller andra tolkningsmodellen. De omfattande genomgångarna av "för och emot" brukar i slutändan leda till att någon, vanligtvis kortfattad, preferens uttrycks för den ena eller andra modellen. Det är dock inga överord om man påstår att det är nu, efter detta ställningstagande, den intressanta delen av forskningsprocessen börjar. Om vi exempelvis föror-

dar att profana skäl ligger bakom nedläggelser av depåer och tolkar dem som skattfynd bör vi gå vidare och ställa frågan varför behovet att gömma föremål varit så starkt. Hur påverkar detta vår syn på det neolitiska samhället? Kanske tvingas vi då också omvärdera vår tolkning av dessa fynd.

Vi kommer aldrig ifrån betydelsen av noggrann källkritik men den bör inte vara ett slutmål i sig och orsaka att vi inte vågar gå vidare. Enligt min åsikt kan ett klart ställningstagande antingen för eller emot en sakral tolkning av depå- och enkelfynden kunna fungera som en effektiv språngbräda för att erhålla ny kunskap och skapa nya förklaringsmodeller. För att kunna göra detta behöver vi dock först slå fast vilka fynd som definieras som ett depåfynd respektive ett enkelfynd.

3.1. Depåfynd

Låt oss till en början med konstatera att depåfynden är fenomen vilka uppträder separat från vad vi gängse uppfattar som boplatzmaterial och gravläggningar även om de stundtals påträffas just i dessa miljöer. Vanligen uppträder de i våtmarks- miljöer som mossar, kärr och sjöar medan deras förekomst i strömmande vattendrag som åar och källsprång ännu inte är säkerställd, beroende på de skiftande verksamheterna som ledde till deras upptäckt. Förekomst av uppmuddrade yxor från åar innebär att de upptäckts i sekundärläge, kanske 10-tals meter från den ursprungliga platsen för nedläggelsen. Det går därför inte att säkerställa om yxor ursprungligen nedlagts tillsammans.

När det gäller fastmarksfynd är det inte ovanligt att de påträffats associerade med stora stenar. Innehållet i depåerna utgörs vanligtvis av flint och bergartsredskap men även föremål av organiskt material som ben och horn förekommer. De neolitiska depåfynden som fyndkategori betraktat ingår desutom i en lång nära 6000-årig nedläggelse-tradition med rötter bakåt i senmesolitisk tid likväl som den fortsätter under hela förhistorien (Johansen 1989a, Karsten 1989, Bradley 1990).

Av forskningshistoriken har vi sett att det råder en relativt stor överensstämmelse mellan de olika forskarnas definitioner av depåfynden. Vissa defi-

nitioner innehåller värderingar som att depåerna skall omfatta "värdefulla" föremål (Hundt 1955, Ebbesen 1983a), men helt avgörande är fyndkategorins tidsmässigt slutna karaktär. Depåfynd representerar ett depositionstillfälle.

I detta arbete har depåfynd definierats som *alla fynd vilka består av två eller flera föremål nedlagda samtidigt*. Tyngdpunkten i definitionen ligger således på att fynden utgör en tidsmässigt slutet enhet och fyndplatsen spelar här en mindre roll.

Ibland ingår i depåfyndsdefinitionerna uppfattningen att depåerna *inte* skall ha med gravläggningar eller boplatser att göra (se t. ex. Becker 1948, Eogan 1983). Vanligen skiljs dock mellan depåfynd och gravgåvor, vilket innebär att nedlagda föremål tillsammans med den döde inte omfattas av depåfyndsbegreppet (Worsaae 1866, Becker 1948, Stjernquist 1963, Nielsen 1977, Rech 1979, Ebbesen 1983a, Eogan 1983 samt Vedsted 1986). I detta synsätt ligger tanken att gravfynden representerar den dödes tillhörigheter eller föremål kopplade till den dödes status, ålder eller kön osv. Det kan ju emellertid vara lika troligt att dessa gravgåvor som ju är depåer i vidaste förstånd, uttrycker andra konventioner. Gravgåvorna kan spegla de efterlevandes förhållningssätt till döden lika väl som de kan vara imponerande statusuppvisningar för släkt och stammens andra invånare. De kan utgöra en hjälp för den döde i dennes nya tillvaro lika väl som att fungera som ett skydd emot den döde. Det är dessutom inte ovanligt att nedläggelser av depåer sker i omedelbar anslutning till gravar om än inte till själva gravläggningen av den döde. Som fallet med megalitgravarna är det inte ovanligt att påträffa flintyxdepåer placerade antingen i gången eller strax utanför ingången, eller vid randstenarna (Strömberg 1968b:119 ff, 1971a:182, Ebbesen 1975:167 f)

Att separera depåfynden från möjliga gravnedläggelser utgör emellertid oftast inga större svårigheter. De många depåer som påträffas i våtmarksmiljöer kan genast uteslutas medan fastmarksdepåernas eventuella koppling till gravar inte omedelbart kan avfärdas lika lätt. Denna sist-

nämnda depågrupp är i flera fall associerade med stora stenar, vilka åtminstone i teorin skulle kunna ha ingått i gravkonstruktioner som megalitgravar eller i flatmarksgravar.

Även depåfyndens föremålssammansättning kan innebära svårigheter att skilja mellan gravgåvor och depåfynd (se Kap. 8.1.1). Vanligtvis avviker dock föremålssammansättningen i depåerna i förhållande till typiska gravgåvor och till detta följer att vissa neolitiska redskapsformer är okända eller mycket sällsynta i gravsammanhang. De depåfynd som vållar problem i detta hänseende är fastmarksdepåerna med sina ofta dåligt kända fyndomständigheter. Vanligen rör det sig om fynd som antecknats som "upplöjda tillsammans" eller också beskrivs fyndet i accessionsjournalerna endast som ett "slutet fynd". Ser vi till depåernas innehåll av olika redskapstyper finns det dock endast en smärre chans för en förväxling med gravar. Exempelvis påträffas oslipade yxor ytterst sällan i gravar. Samma förhållande råder för förarbeten till verktyg och för de s.k. överdimensionerade föremålen (Nielsen 1977:91). Att ytterligare föra in det skånska neolitiska gravmaterialet i detta arbete skulle vara att belasta undersökningen vida över det acceptabla. Det får emellertid anses som ett spännande fortsatt forskningsområde att klargöra relationerna mellan depåfynd och gravfynd och det övriga offerfyndsmaterialet.

Som tidigare anförts har några forskare velat utesluta möjligheterna av depåfyndens uppträdande på boplatser (Eogan 1983:1). Detta är emellertid ett märkligt synsätt. Ännu har inga genomgripande efterforskningar av depåfynd på neolitiska boplatser genomförts trots att företrädare för en profan tolkning av depåfynden här borde förvänta sig en betydande depåfyndspotential i denna miljö. Sannolikheten för uppträdande av depåfynd i form av undangömda varulager, tekniska depåer eller skattfynd borde vara hög på boplatser (se Fig. 2). Likväl finns flera publicerade beskrivningar av depåfynd i nordeuropeiska boplatsematerial både från perioden före den neolitiska tiden och under denna (se bl.a. Baumann 1962:69 ff, Welinder 1977:53, Johansen 1989a:12 f, Björhem & Säfvestad 1989:107, Lippe 1992:12).

Vad avser depåfyndens sammansättning finns en naturlig uppdelning av dessa i, vad jag kallar, *kombinationsdepåer* och *entypsdepåer*. Föremål i den sistnämnda kategorin utgörs av identiska föremål med avseende på typologi och eventuell praktisk funktion, t.ex. två tunnackiga flintyxor. I kombinationsdepåerna finns två eller flera olika redskapstyper, t.ex. flintyxor, mejslar och skaft-hålsyxor. Indelningen i två depåkategorier är egentligen hypotetisk och bör ses som en grund för att utvärdera ifall dessa depåkategorier skiljer sig från varandra på avgörande punkter och om vissa urvalsprinciper för valet av föremål tillämpats innan den slutliga deponeringen. Vanligen är det den kronologiska betydelsen av kombinationsdepåerna som framhävs.

I vissa kombinationsdepåer förekommer exempelvis spetsackiga flintyxor av typ 3 tillsammans med tunnackiga flintyxor. Vi har emellertid ingen anledning att tro att de som en gång nyttjade eller tillverkade föremålen ansåg att det rörde sig om olika typer av yxor. Skillnaden dem emellan är rent typologisk och utgörs av ett breddmått taget vid en punkt 2 cm från yxnackens början (Nielsen 1977). På samma sätt kan man diskutera ifall en depå med likartade flint- eller bergartsyxor skall betecknas som en entypsdepå då redskapen primärt har samma praktiska funktion som huggredskap eller som en kombinationsdepå då föremålen är tillverkade av olika material. Vi kan ju också hypotetiskt indela föremålen i entyps- och kombinationsdepåer efter förekomsten av använda respektive oanvända föremål. Ett depåfynd med ett varierat utbud av olika redskap vilka är helt oanvända skulle då kunna betecknas som en entypsdepå och en depå med exempelvis slitna, fragmenterade flintyxor tillsammans med oanvända redskap av samma typ som kombinationsdepå. Entypsdepåerna omfattar, som tidigare nämnts, i detta arbete förekomst av samma redskapstyp, som exempelvis tunnackiga flint- och bergartsyxor. Skillnaderna mellan olika redskapskategorier blir klarare när exempelvis yxor kombineras med dolkar eller yxor med flintspån.

Ett vidare källkritiskt problem rörande depåfynden berör frågan om bevarandegrad. Kan man

vara säker på att alla föremål som ursprungligen ingått i en samlad nedläggelse verkligen tillvaratagits vid fyndtillfället? En eventuell osäkerhet om detta kan få konsekvenser inte bara för depåfynden utan det berör även i högsta grad enkelfyndens källvärde (se nedan).

Ett exempel på denna problematik illustreras av ett känt mellanneolitiskt depåfynd från Sjörup i södra Skåne (K. 895. Rydbeck 1918:27 f, Malmer 1962:493 f). Fyndet består nu av 15 oslipade tjockackiga och tunnbladiga flintyxor, men det finns uppgifter som tyder på att ytterligare två yxor hittades vilka behölls av upphittaren. Yxorna har påträffats vid inte mindre än 4 olika tillfällen under en tvåårs-period i en uppodlad tidigare våtmark. Enligt fynduppgifterna påträffades den 10 augusti 1907, två tjockackiga håleggade flintyxor vid jordbruksarbete inom några kvm:s yta. Följande år, den 11 Mars, hittades vid harvning på samma plats ytterligare två liknande yxor, liggande bredvid varandra. Senare under sommaren samma år, påträffades ytterligare sex flintyxor på samma plats vid harvning. Slutligen anträffades de sista fem yxorna, liggande bredvid varandra, vid grävningsarbete på fyndplatsen nästföljande år den 11 Maj 1909. Tekniskt sett utgörs således Sjörupsfyndet av fyra separata fyndtillfällen, men yxorna bör likväl räknas som tillhörande en samlad nedläggelse. Likheter i tillverkning, patina och typsammansättning är så stora att även med begränsade uppgifter om exakt fyndplats och även om fynden hade registrerats och inlämnats till museet som separata depåfynd efter varje fyndtillfälle, torde misstanken ha väckts relativt omgående att det rörde sig om en samlad nedläggelse. Det viktiga som Sjörupsfyndet lär oss är emellertid att man i vissa fall inte kan vara säker på att alla föremål som ursprungligen ingått i en nedläggelse, verkligen upptäckts vid fyndtillfället (se även K. 45-46.) Om jordbruksaktiviteterna upphört i området efter upptäckten av de båda första yxorna, skulle Sjörupdepån endast bestå av två yxor och inte femton som nu är fallet. Risken för att detta inträffar måste bedömas vara störst vid just jordbruksaktiviteter som plöjning eller harvning. Dessa metoder för upp föremål till ytan men

kan samtidigt även förflytta och dölja föremål.

3.2. Enkelfynd

Ett enkelfynd är ett enstaka föremål påträffat under omständigheter som tyder på medveten deponering. Liksom fallet är med depåfynden är det vanligaste materialet för enkelfynden flint- och bergartsredskap men även djur- och människoben, horn- och träföremål samt keramik förekommer. Enkelfynden förekommer under samma tid, på samma platser och under liknande fyndomständigheter som depåfynden. De källkritiska problemen som är förknippade med denna fyndkategori har ofta inneburit en tämligen orättvis behandling från forskningens sida. Det har stundtals varit lätt att avfärda dem som tillhörande förstörda eller på annat sätt skingrade depåfynd. Kunskapen om den ursprungliga kontext i vilken de en gång ingått har ansetts gått förlorad (Nielsen 1977:91, Vedsted 1986). Nielsen har även betonat fyndens stora numerär som ett hinder för analys (1977: 91).

Problemet är att när depåfynden analyseras sker detta dels utifrån att depån utgör ett slutet fynd och dels efter fyndplats- och fyndomständigheter. Depåfynden kan således studeras även om man inte känner till de båda sistnämnda faktorerna. Det är även möjligt att på basis av föremålens utseende och patina ibland urskilja möjliga depåfynd ur en större samling. För enkelfyndens vidkommande medges inte denna möjlighet utan här får *fyndplats och fyndomständigheter för det enskilda föremålet helt avgöra* (se vidare Kubach 1985:179 om denna problematik). I ett annat arbete har jag påpekat att, i jämförelse med depåfynden, fynduppgifter för enkelfynden har svårare att "överleva" oförändrade utan att försvinna i lösfyndsmängden (Karsten 1989). Depåernas ovanliga karaktär — flera föremål på samma ställe — gör det lättare för upphittaren att komma ihåg viktig information om fyndplats och fyndomständigheter. Ett enstaka föremål påträffad på en åker tenderar snabbt att omvandlas från ett informativt enkelfynd till ett ordinärt lösfynd i en samling "påträffad på gårdens ägor".

Det stora problemet med enkelfynden är emellertid hur vi skall kunna göra en rättvis bedömning av dem ställd i relation till depåfynden. Man får börja försiktigt. Varje forskare som någon gång gått igenom skånska museisamlingar och privatsamlingar har knappast kunnat undgå att frapperas av det betydande antalet lösfunna föremål som kan studeras där. En obetydlig andel av dessa har viktig om ens någon information alls över fyndplats och fyndomständigheter. Den stora massan av föremål har ryckts ifrån sina ursprungliga kontexter. Vilka av dessa tiotusentals flintyxor stammar från gravar? Vilka har ursprungligen ingått i depåer? Vilka är nedlagda ensamma i våtmark eller på fastmark? Frågorna blir många men tyvärr existerar för närvarande inga möjligheter till säkra svar. Rädningen ligger istället paradoxalt nog i fyndens stora numerär. Den andel av det totala antalet föremål som trots allt har användbara fyndupplysningar knutna till sig uppgår ändå till tusentals föremål. Dessa bör utgöra ett representativt urval av den totala fyndmängden, varför det här analyserade materialet torde vara tillräckligt omfattande för att se om vissa tendenser i enkelfyndens distribution, form och innehåll kan urskiljas.

Studiet av enkelfynden kommer i detta arbete att begränsas till fyndplatser och fyndomständigheter vilka delas med depåfynden. Jag har därför tagit med samtliga kända skånska neolitiska enkelfynd från våtmarksmiljöer, medan urvalet för fastmarksfynden har skett enligt snävare regler. Risken för förväxling med direkta gravfynd och boplatssfynd är uppenbar och detta har föranlett mig att endast behandla enkelfynd från fast mark vilka är associerade med stenar samt enstaka funna föremål från arkeologiskt utgrävda boplatser där gott dokumentationsunderlag föreligger. Vad avser enkelfynd från våtmarker finns naturligtvis en risk för att fyndmaterial från utkastlager kommit med i analysen. Enkelfynden uppträder emellertid i miljöer vilka kännetecknas av frånvaro av ordinärt boplatsmaterial som flintavslag och -redskap. Därför har ej heller enstaka fynd av flintavslag, skrapor, borrar och sticklar m.m. medtagits om det inte föreligger speciella omständig-

her (se exempelvis Kap 11, vilket behandlar offerfynd på boplatser).

Man kan här även återknyta till resonemanget i föregående delkapitel om risken att inte alla föremål i en depå tillvaratas vid fyndtillfället. Detta kan stödja Vedsted's och Nielsen's uppfattningar att enstaka funna föremål i själva verket kan representera delar av *en* samlad nedläggelse. Denna sammanblandning av olika fyndkontexter kan naturligtvis vara giltig i en del fall, men som senare skall visas tyder den samlade materialanalysen på att denna risk totalt sett är liten.

Enkelfynd och depåfynd är i första hand arkeologiska termer som beskriver själva fyndsituationen och dessa bör förbehållas analysen av det *arkeologiska materialet*. Det kan finnas ett moment av begreppsförvirring i detta. Det är för det första klart att den neolitiska människan nedlade *offer* och inte *offerfynd*. Vid en diskussion om offerskicket under neolitisk tid bör andra beteckningar användas. Likaså kan termerna depå och deponering orsaka problem om det inte klart framgår vad som är vad. Depå (eller depôt) kommer av latinets *depositum* vilket betyder något nedlagt och termen betecknar både ett upplag och en förvaringsplats. En depå kan således bestå av ett eller flera föremål. Att deponera betyder inte man nedlägger en depå i dess arkeologiska betydelse utan följaktligen avses även en nedläggelse av ett enstaka föremål. Den arkeologiska beteckningen depåfynd är emellertid allmänt vedertagen som gällande fynd bestående av två eller flera föremål.

Väljer vi termen enkeldepå som en beteckning för ett enkelfynd uppstår betydande oklarhet. Kubach har för tyska bronsåldersfynd använt termerna "Einzel- och Mehrstückdeponierung" (1985: 179). Dessa är mycket informativa men har inga direkta svenska motsvarigheter. Jag föreslår därför att de arkeologiska begreppen enkelfynd och depåfynd i religiösa och rituella sammanhang kan ersättas och beskrivas med termerna *enkeloffer* och *samlingsoffer*. Skillnaden mellan individualoffer och enkeloffer bör noteras, liksom skillnaden mellan samlingsoffer och gemensamhetsoffer. Ett individualoffer utförs *individuellt* eller av

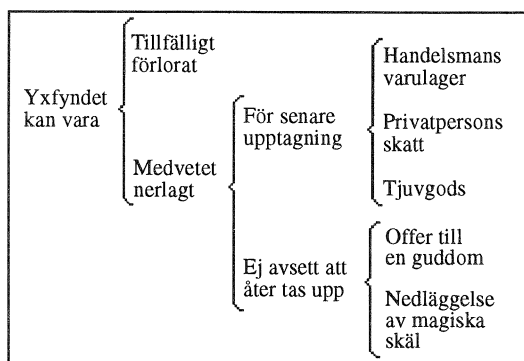

Fig. 1. Tolkningsschema för Rydhavdepån. (Efter Skov 1972:11).

en familj och kan omfatta nedläggelser av både enkel- och samlingsoffer. Ett gemensamhetsoffer har mera karaktären av en kollektiv handling och utförs av en större *grupp* människor, vilka kan nedlägga både enkel- och samlingsoffer.

3.3. Profana och sakrala nedläggelser

Skov har i en populärvetenskaplig artikel om ett tidigneolitiskt depåfynd från Rydhav, publicerat ett förenklat bestämningsschema för depåfynd vilket väl illustrerar tolkningsproblematiken för denna fyndkategori (1972:10 ff, se Fig. 1). Schemat upplyser oss om två viktiga problem vilka inga som arbetat med offerfynd kommit ifrån. Fynden diskuteras enligt en modell där först frågan om de utgör medvetna deponeringar eller tappade föremål behandlas. Därefter vidtar frågan om fynden representerar sakrala eller profana nedläggelser. Skovs lista över tänkbara förslag till tolkningar av fynden kan säkert göras längre. Depåfynden kan ju även tolkas som ett slags substitut för gravar, dvs. kenotafer. En annan möjlighet för depåfynden skulle kunna vara en kombination av både profana och sakrala skäl som antytts exempelvis för 900-talets vikingatida silverdepåer på Gotland (Aner 1956:31, Thunmark-Nyhlén 1989:149). I dessa fall skulle fynden tolkas som nedgrävda skatter att utnyttjas efter döden, ett slags offer åt sig själv och onekligen ett praktiskt sätt att själv bestämma vad man vill ta med sig till andra sidan

Fyndkategori		Teoretisk definition	Operativ definition
D E P Å F Y N D =avsiktligt nedlagda föremål som inte förekommer i samband med gravläggningar 1. Enstaka nedläggningar 2. Upprepade nedläggningar	Tekniska fynd		Bestämning på grund av fyndsammanhang
	Skattfynd	1. Varulager 2. Andra värde föremål	Bestämning på grund av fyndsammanhang och på grund av fyndplatsens utseende. Bestämning ofta osäker
	Religiöst betingade fynd	1. Offerfynd 2. Nedläggning på grund av magiska föreställningar	Bestämning på grund av kvalificerade fyndomständigheter. Offer beläggs huvudsakligen på offerplatser. Magi kan beläggas i vissa fall, t.ex. vid gränsmarkeringar
Mosslik		Nedläggning som offer, som straff eller på grund av magiska föreställningar	Bestämning på grund av fyndtyp. Alternativ tolkning

Fig. 2. Stjernquists bestämningsschema för depåfynd (Efter Stjernquist 1989:59, Fig. 1).

ifall släktingarna bedöms som opålitliga. Det är även fullt möjligt att tänka sig rituella eller religiösa arrangemang för föremål i nedgrävda skatter eller varulager. Syftet med den speciella placeringen av föremålen skulle då vara att på magisk väg skydda föremålen från upptäckt (se Kap. 8.3.).

Skovs bestämningsschema bygger huvudsakligen på Stjernquists djuplodande källkritiska genomgång av offerfynden. Stjernquist har i flera artiklar drivit tesen om nödvändigheten av en ingående kunskap om dessa fynd för att nå fram till motiven bakom dem (1963, 1981:35 ff, 1987:149 ff, 1989:57 ff). Stjernquists bestämningsschema har sin största betydelse i det att både teoretiska och operativa definitioner för olika kategorier depåfynd behandlas (Fig. 2). Stjernquist indelade och definierade fynden i kategorier som skattfynd, varulager och offerfynd. Även den speciella tolkningsproblematik som kan knytas till mosslik har också resulterat i att dessa har förts till en egen kategori i schemat. Stjernquist poängterade även svagheter i bestämningsschemat genom att gränserna mellan de olika fyndkategorierna är fly-

tande. Anledningen till detta är naturligtvis frågan hur vi skall kunna skilja mellan ett skattfynd och ett varulager, eller mellan ett skattfynd och ett offerfynd (Pauli 1985). Svårigheterna uttrycktes på följande sätt: *"Da der Zweck der Niederlegung des Fundes in vielen Fällen unbekannt, unklar oder unsicher ist, überschneiden sich diese Begriffe, was im Endergebnis zu einer offensichtlichen Unklarheit führte"* (Stjernquist 1963:22). *"Das Gesagte kann leicht einen so negativen Eindruck erwecken, dass Zweifel daran entstehen könnten, ob sich das Material überhaupt bearbeiten lässt"* (Ibid:1963:26). 1970 introducerade Stjernquist begreppen kvalificerade respektive ej kvalificerade föremål och fyndomständigheter (1970, 1989:58). Detta fick betydelse även för enkelfynden. Kvalificerade föremål kunde exempelvis utgöras av kultfigurer vilka inte påträffas samman med benmaterial. Ej kvalificerade föremål skulle då vara föremål av annan karaktär, vilket för neolitikums vidkommande rimligtvis borde omfatta samtliga flint- och bergartsredskap, ben-, horn- och träredskap, keramik etc.

Begreppet kvalificerade fyndomständigheter kan enligt Stjernquist omfatta ej kvalificerade föremål både i och utan kombination med benmaterial vilka nedlagts vid upprepade tillfällen. Vidare läggs stor vikt vid fyndplatsens utseende.

Tesen om nödvändigheten av ingående kunskap om de olika fyndkategorierna är intressant eftersom den ytterst bygger på ett stort forskningsdilemma. Alla indelningar av depåfynden under kategorier som skatt-, varulager eller handelsdepåer, tekniska depåer är skapade av nutida forskare och vi vet inte om de alls existerat som oberoende kategorier under förhistorisk tid. I sitt stora verk *Jungneolitische Studien* arbetar Malmer både med offer- och handelsdepåhypoteser som tänkbara motiv till depånedläggelser. Om den sistnämnda hypotesen erkänner han "*so wissen wir in Wirklichkeit gar nicht, ob sie überhaupt existieren*" (Malmer 1962:504).

På samma sätt har forskningstraditionens betydelse för sakrala respektive profana tolkningar starkt undervärderats. Dessa tolkningsförsök är på många sätt ett uttryck för en diskussion präglad av nutida förhållanden. Bradley har studerat forskningstraditionens betydelse för tolkningsprocessen och tagit upp exempel från europeisk bronsålder. I de nordvästra delarna av Europa lägger man större vikt vid depåernas innehåll. Att depåerna tolkas som varuförråd eller handelsdepåer är vanligt i denna region (Bradley 1987:351 f). I nordamerikansk litteratur används ofta termen *cache*, vilket betyder gömma eller gömställe, som en synonym för depåfynd (Mehring 1988:500 ff). Ett irländskt, neolitiskt depåfynd bestående av sex bergartsyxor funnet nära ett markfast block, använt som slipsten, tolkades år 1918 som att yxorna lämnats kvar inför en slutlig slipning, men inte påträffats nästa dag eftersom en översvämning kunde ha täckt blocket och yxorna. (Sheridan et. al. 1992:395). Tolkningen anses visserligen år 1992, i ett stort arbete om de irländska neolitiska yxorna, som inte helt sannolik men samtidigt ansåg författarna själva att en "*interpretation which involve axe manufacture — whatever the reason for deposition — seems reasonable*" (Ibid:395). Detta till intet förpliktigande uttalande

måste vara samma sak som att hävda att ett kristet barndop eller en nattvardsgång kan vara associerat med tegeltillverkning, beroende på om kyrkan är uppförd av detta material.

I de östra och centrala delarna av Europa har det, enligt Bradley, lagts större vikt vid depåernas kronologi. Här uppfattas depåfynden som undan-gömda skatter och uttryck för oroliga tider, krig och ofred. I Nordeuropa slutligen betonas fyndkontextens betydelse, speciellt de många fynd som stammar från våtmarker och här verkar finnas en förkärlek för en kultisk tolkning av depåfynden (Bradley 1987:351 f, även Eogan 1983:3 ff). Hur stor roll denna forskningshistoriska tradition spelat för min egen uppfattning om de neolitiska religiösa fynden är svårt att uppskatta, men säkert har den haft en stor betydelse.

3.4. Offer som religiöst fenomen

Ur den mycket omfattande och omväxlande religionsvetenskapliga litteraturen kan vi här endast dra fram några elementära men grundläggande drag i det religiösa beteendet som kan antas få betydelse för de problem som är förknippade med att erhålla en fungerande arkeologisk definition av de neolitiska offerfynden. Av de otaliga publikationerna inom religionsforskningen har i föreliggande arbete använts ett urval vilka förhoppningsvis ger en rättvis bakgrund för offerfyndens problematik.

Religionsfenomenologi är den del av religionsvetenskapen vilket har som mål att systematiskt studera religionens former. Den klassificerar och undersöker religiösa föreställningar, riter och myttraditioner och ger även en överblick av religionerna och deras element (Hultkrantz 1973:78, 80). En annan inriktning är religionsekologin vari religionen uppfattas som en kulturell uttrycksform som avspeglar den rådande naturmiljön (Ibid:139 ff). Främst har den tillämpats på s.k. primitiva samhällen. Man menar sig kunna spåra likartade religiösa grundmönster där likartade naturbetingelser och tekniska förutsättningar föreligger. Dess främsta betydelse i arkeologiska sammanhang torde vara den stora vikt som läggs vid den starka

kopplingen mellan naturtyp och kulturnivå och därigenom även till de religiösa grunddragen. Då både naturtyp och kulturnivå växlar mellan olika platser och tidpunkter kan viktiga paralleller göras mellan nutida religiösa företeelser och forntida samhällen (Ibid:147 ff).

Till religionens former och vad som förekommer i alla religioner hör essentiella begrepp som offer, kult och rit. Ordet offer kommer av latinets *sacrificium* = *sacer*, vilket betyder helig och *facere* = att göra. Att offra kommer av latinets *offere* vilket betyder att presentera (Henninger 1987:546). Termerna rit och ritual kommer från latinets *ritus*. Rit brukar beteckna själva den heliga handlingen medan ritualen mera anknyter till reglerna för den heliga handlingen (Bodilsen 1989:87 f). I anglosaxisk litteratur skiljes mellan begreppen *offering* och *sacrifice*. Enligt van Baals definition skulle *offering* innefatta ”varje akt som innebär en gåva till ett övernaturligt väsen, *sacrifice* ett offer som följs av det rituella dödandet av objektet som offras (van Baal 1976:161). *Sacrifice* omfattar enligt Hubert & Mauss ett levande offer; en människa, ett djur eller en växt, vilka genom denna handling övergår från ett tillstånd till ett annat — de dödas. En artefakt är i detta avseende neutralt och kan därför endast klassificeras som *offering* (Hubert & Mauss 1964:11 f, Bradley 1990:37). Som vi skall se är det tveksamt i fall denna distinktion av offergåvan går att tillämpa på det arkeologiska materialet.

van Baaren (1964:1 ff) har i ett intressant arbete analyserat offret och hävdar att det är ett komplext fenomen vilket har fyra grundformer; Det första avser *gåvan* vilket innebär överlämnandet av något för människan värdefullt till en högre makt. Gåvan innefattar också tanken på en gengåva från gudomens sida men kan även vara uttryck för offrarens tacksamhet mot gudomen (Ringgren 1968:82). Den andra grunden kan benämnas *försakelse*, vilket enligt van Baaren kan uttryckas som att människan medvetet avstår från något av värde i föreställningen att avståendet i sig har en positiv funktion. Offret som en *återupprepning av ett primitivt skeende* är den tredje grunden. I vissa religiösa system är offret baserat

på fundamentala händelser i tidens början, vilka måste upprepas. Skapandet iscensätts periodiskt och förnyas i ritualen. Slutligen kommer van Baaren fram till *sakramentet*, vilket kan sägas utgöra en symbolisk helgelse av livet och jorden. Principen om att avstå något blir här det primära liksom fallet är med försakelseoffret. Paralleller finns även till den tredje grundidén i det att sakramentet ibland utvecklats och baserats på händelser i ett primitivt förflutet (van Baaren 1964:1f.).

Ringgren gör en liknande indelning av det religiösa offerbeteendet och anser att den naturligaste synpunkten är att betrakta offret som en gåva (1968:82 ff). Denna gåva fungerar som ett sätt att skapa en gemenskap mellan människa och gud och omfattas av principen *do ut des*, eller ”jag giver på det att du må giva”. Denna gemenskapsstiftande funktion innefattas vanligen av *konvivieoffret*, vilket innebär att en del offras och en annan del förtärs vid en måltid. En del av en sådan måltid kan också utgöras av ett *dryckesoffer*. Ett *kommunionoffer* innebär att ett offerdjur får spela gudens roll, så att de som äter av det upptar gudomliga krafter. Gåvooffret separerar Ringgren även i *förstlingsoffret*, vilket betyder att guden genom offret får del i det första jaktbytet, förstfödda boskapen eller första skörden. Här ingår tacksamheten som primär ingrediens. På liknande sätt fungerar *löftes-* eller *motivoffret* och *tackoffret*, vilka kommer till stånd när en plötslig fara uppstår eller katastrof hotar. Genom ett offer mutas guden att hjälpa eller också offrar man för att blidka gudarnas vrede. Vidare offerformer är *försoningsoffret* eller *substitutoffret* där ett levande ting får ta på sig rollen som offer när ett brott eller en synd begåtts. En utveckling av detta tänkande är kristendomens syn på Jesu offerdöd, vilket uppfattas som ett offer en gång för alla varför inga andra offer behövs (1968:85).

Ringgren tar även upp *kultdramat*, vilket ansluter sig till van Baarens tredje grundform och betecknas här som ett kultiskt handlande som ofta har dramatisk eller symbolisk form. Grundtanken är den samma, nämligen att förnya och upprepa skapelsen eller gudomliga händelser i det förflutna i dramaform och visa på de övernaturliga kraf-

ternas betydelse och verksamheter (1968:85 ff). Kultens sociala och psykologiska funktioner har Ringgren sammanfattat i sju punkter. Kulten har som syfte att uppnå vissa mål, det kan vara jaktlycka, fruktbarhet, seger, syndernas förlåtelse eller tacksamhet. Kulten präglas emellertid även av traditionens makt. Man kan offra trots att dess betydelse inte är medveten. Vidare präglas kulten av konservatism — det är inte ovanligt att ett kultbruk kan överleva både ett och två religionsskiften. Det finns samtidigt en tendens till institutionalisering av kulten, en strävan mot fasta och bestämda former. Kultens psykologiska funktioner ligger enligt Ringgren i gemensamhetstanken, kulten skapar samhörighet, den ger omväxling och förströelse och den ger tillfälle till emotionella och extatiska upplevelser. Kulten kan också ge utlopp för instängd spänning genom att man i ritens namn lever ut sådant som annars är förbjudet (1968:89 ff).

Ett i sammanhanget värdefullt bidrag är van Baarens analys av offerakten, vilken enligt honom består av sex olika element. I offrets mest fullständiga form ingår alla sex, men alla är inte lika viktiga och några kan saknas eller sammanföras (1964:3 ff.). Dessa är;

1. Den aktiva personen - *offraren*.
2. Det som offras — *offergåvan*.
3. *Tid och plats för offret*.
4. Sättet att offra - *offermetoden*.
5. *Mottagaren* av offret.
6. *Motivet* eller intentionen bakom offret.

1. Den aktiva personen — *offraren*. I de flesta sammanhang utförs offret av en utsedd representant för samhället/byn. Offraren behöver inte vara en religiös funktionär, en präst, det kan vara tillräckligt med en representant för samhället eller den rådande auktoriteten. Sålunda representerar "husets herre" familjen när han offrar och exempelvis en kung offrar i namn av sitt folk och nation. I andra fall är det de äldre männen som offerar för stammens vidkommande. I vissa religioner, bl.a. inom hinduismen, ingår föreställningen att även gudar kan utföra offer. van Baaren beto-

nar således att individen som offerar utför denna handling i egenskap av utsedd representant för en mindre eller större grupp människor. Det individuellt betingade offret, dvs. om varje individ haft skyldighet, rätt eller förmåga att offra i olika situationer diskuteras inte.

2. Det som offras — *offergåvan*. Offret kan bestå av materiella ting eller ersättas med symboler och bilder. Offret kan även bestå av talade ord.

3. *Tid och plats för offret*. Även om dessa inte utgör de viktigaste grundelementen kan man heller inte bortse ifrån dem. Tid och plats för offret är så intimt sammanlänkat med den övriga kulten och de religiösa föreställningarna i ett samhälle, att om man försöker studera dem lösryckta från sitt sammanhang är det inte möjligt att visa deras betydelse. I stort sammanfaller offerplatsen med, eller utgör en del av en helig plats i generell bemärkelse. Offer till förfäder sker vanligen på eller vid deras gravar och eldstaden kan användas för offer till andar och gudar. Tiden för offret växlar även inom olika religiösa system. De kan vara styrda av säsongsmässiga förändringar i naturen eller vara baserade på historiska händelser. De kan emellertid även vara styrda av tillfälliga händelser (van Baaren 1964:3 ff). Henninger har myntat begreppen *reguljära* och *extraordinära* offer. Reguljära eller regelbundna offer bestäms av det astronomiska året eller de olika växtsäsongerna. Offren sker dagligen, varje vecka, månad eller år medan de extraordinära sker vid uppdykande hotsituationer som hunger, sjukdomar och torka etc. (Henninger 1987:548). Samma skillnad betonar van Baal vilken skiljer mellan *lågintensiva* och *högintensiva riter*. De förra är karakteristiska för normala situationer, de senare vid katastrofer eller olyckor, vilka ses som tecken på att relationerna med de högre makterna störts (van Baal 1976:168 ff).

Händelser som griper in och påverkar individens liv och därigenom kan utgöra ett skäl till att utföra rituella handlingar är svåra att placera in i dessa olika typer av riter. Födelse och död är några exempel på återkommande skeenden som sker oberoende av årstid, men som kan tänkas initiera lågintensiva riter. Plötslig, oväntad sjukdom eller

död kan däremot mycket väl kräva hög-intensiva riter.

4. Sättet att offra — *offermetoden*. Metoden som används vid offret är till en del bestämt av offergåvan. Sålunda blir boskap rituellt slaktade och själva dödandet av offret är i många fall en väsentlig del av offerakten, vilken skulle förlora sin mening utan det. I andra fall är offermetoden mer ett tekniskt arrangemang vilket inte spelar någon roll för offerhandlingens motiv. Även mottagaren av offret spelar här en roll för att bestämma offermetod. Om gudarna tros befinna sig i himlen är brandoffer ett uppenbart sätt att nå dem, eller åtminstone att placera gåvorna på någon höjd, antingen naturlig eller artificiell. Gudar som bor i underjorden nås genom blodoffer på marken eller i för ändamålet speciellt konstruerade diken eller rännor. Väsen som sägs leva i vatten når men genom att placera gåvor i vatten, floder och hav osv. En tredje faktor som bestämmer offermetoden är offrets motiv och intention.

5. *Mottagaren* av offret. Här avses de högre makterna representerade av guden/gudomarna. I vissa statsreligioner kan offer även frambäras till levande människor, men dessa har då först förklarats vara gudar.

6. *Motivet* och intentionen bakom offret. Varför offrar man? Svaret är att människan offrar eftersom detta har påbjudits av de makter hon dyrkar. Här kommer van Baaren åter in på offrets grundidéer och han sammanfattar motiven som att människan vill uppnå kontakt med gudomar, att etablera eller upprätthålla gemenskap med den andra sidan. Offret sker också för att upprätthålla eller stödja den kosmiska ordningen samt slutligen för att erhålla något från de högre makterna, antingen något materiellt som exempelvis föda eller barn eller något icke-materiellt som exempelvis syndernas förlåtelse.

Genomgången av de sex olika offerelementen anger att även om samtliga element inte ingår samtidigt i alla offer så är det svårt att påstå att någon del skulle vara viktigare än någon annan, trots van Baarens påstående om motsatsen (van Baaren 1964:3). Vad som emellertid intresserar oss här är vilka element i offret som det är möjligt

att spåra på basis av det nu tillgängliga arkeologiska materialet. Att det är tanken bakom eller motivet för offret som är den primära faktorn bakom offret kan det ju inte råda något tvivel om. Att spåra offermotivet eller den/de som offerar eller mottar offret, har vi emellertid få om alls några möjligheter att säkert urskilja i det arkeologiska fyndmaterialet. Möjligen kan tendenser i någon eller några riktningar skönjas. Religionens innersta kärna kommer vi troligen aldrig åt och detta arbetes arkeologiska utgångspunkt kan kanske jämföras med ett försök att rekonstruera kristendomens religiösa idéer och rituella ramverk utifrån studier av exempelvis nattvardskalkarnas geografiska utbredning, form och metallurgiska innehåll.

"If we look about in the history of religions, we find there are very few things that have not, at some time or in some place, served as offering" (van Baaren 1964:7).

Vad kan då detta generella påstående innebära för en fungerande arkeologisk definition av offerfynd? Har van Baaren rätt kan vi i det neolitiska fyndmaterialet i princip förvänta oss att offerfynden uppträder i vilken skepnad som helst, men inte var som helst och när som helst. Ej heller läggs i detta citat någon vikt vid hur offret sker. Detta torde betyda att yttre egenskaper hos föremål som form, behandling, sällsynthet inte i första hand kan användas för att bestämma om ett föremål är avsett att offeras. Van Baarens påstående leder oss i stället in på en möjlig väg, i vilken analysen först bör inriktas mot platsen för offret samt offermetoden, vilket uttryckt med arkeologiska termer i de flesta fall blir synonymt med fyndplats och fyndomständigheter. Nästa steg blir att studera de föremål som offerats. Finns det likväl, trots van Baaren, vissa gemensamma nämnare i föremålets utseende, behandling etc. och kan dessa i så fall knytas till olika offerplatser eller förekommer de under speciella fyndomständigheter? *"Et ritual er en stereotyp, normbundet handlingsrække, hvor selve gentagelsen (formen) er det væsentlige, og ritualets regelsæt den eneste korrekte adfærd i den sociale situation, hvor*

handlingen finder sted (Bodilsen 1989:88). En definition av Zeusse anger att ritual är ett stiliserat upprepat beteende som är uttalat religiöst (1987:405). För att tolka arkeologiska fynd som rituella krävs således att *fynden uppvisar en viss icke-tillfällig struktur där denna upprepning kan anses* (Bodilsen 1989:88). Upprepningen i ritualen eller ritualens regelverk som sådant kan med Ringbergs ord vara långlivad och utan vidare överleva religionsskiften oförändrad, dock vanligen försedd med en ny innebörd (Ringberg 1968:90). Det kan därför vara svårt att spåra religionsförändringar utifrån studiet av de rituella fynden (Johansen 1989a:10). Ritualernas motstånd mot förändringar kan även illustreras med ett modernt indiskt exempel från vedisk religion som Johansen framför. Exemplet berättar om ett komplicerat kultiskt handlande vilket mynnar ut i konstruktionen av ett stenaltare i fågelform. Ritualen har utförts in i minsta detalj oförändrad i 2800 år (Ibid:11).

Ritualens moment av upprepning och traditionsbundenhet ger också anledning till att fästa uppmärksamhet kring ett problem som ofta syselsatt den arkeologiska forskningen. Detta berör de s.k. tillfälligt tappade eller förlorade föremålen. Denna brasklapp i tolkningen har berört främst enkelfynden, då deponeringens medvetna karaktär är lättare att knyta till de slutna depåfynden. Om vi skulle finna att den geografiska och topografiska distributionen av t.ex. enkelfynden inte är slumpmässig eller att föremålen i denna kategori delar vissa gemensamma yttre drag som form, behandling etc. bör detta vara klara indicier för att fynden är medvetet deponerade. Man tappar inte saker i en viss ordning. I föreliggande arbete förekommer säkert någon eller några tillfälligt tappade föremål som av mig tolkats som offerfynd. Inslaget av dessa kan dock bedömas som ytterst marginellt sett till det totala antalet föremål som här analyserats.

Det är således först genom behandlingen av ett större material som en stabilare grund har lagts för att bedöma enkelfyndens tolkning. Upprepningen som argument för en rituell tolkning på fyndmaterial kan således tillämpas både i ett större och ett mindre perspektiv; dels när fynden upp-

träder som spår efter upprepade handlingar inom en offerplats och dels när fyndkategorin som helhet betraktat, delar gemensamma drag som fyndplats, fyndomständigheter och föremålets utseende.

Liknande argument har använts av Colpe som menar att offerplatser kan bestämmas utifrån spår efter upprepade handlingar och fyndens ovanlighet, dvs. att fynden kan separeras från vardagens sfär (Colpe 1970:34 ff). Colpes kriterier har även Makkay använt sig av i en studie över olika neolitiska offerformer i Balkan-området och hans konklusion är att båda kriterier kan användas tillsammans eller separat beroende på de arkeologiska fyndomständigheterna (Makkay 1975:61 ff).

Levy har publicerat ett intressant förslag till en uppdelning mellan rituella och icke-rituella depåfynd utifrån exempel från dansk bronsålder (Levy 1982:17 ff). I korthet går uppdelningen ut på följande (Fig. 3);

Rituella depåer förekommer på speciella fyndplatser som i våtmarker, källsprång, gravhögar och djupa gropar. Depåernas fyndsammansättning uppvisar liten variation och det finns en hög andel vapen, smycken, ceremoniella föremål, djurben eller andra matrester. Föremålen är vanligen oanvända. Depåerna innehåller hela eller fullständiga exemplar, arrangerade på ett speciellt sätt.

Icke-rituella depåer kännetecknas däremot av att de påträffas på fast mark, på obetydligt djup och ofta med stenar som markering. Innehållet i depåerna är inte stereotyp, det finns en hög andel av redskap, enklare personliga smycken och vapen, ofta flera av samma typ. Föremålen är ofta förstörda eller skadade. (Levy 1982:17 ff, Bradley 1990:14).

Sammanfattningen är intressant. Levy's indelning i rituella respektive icke-rituella fynd konstitueras enligt principer där huvudvikten för särskiljandet läggs på fyndplats, fyndinnehåll och föremålsstatus. Om vi däremot skulle hävda Colpes principer om upprepning och ovanlighet som kriterium för ett rituellt fynd kan Levys icke-rituella depåfynd lika gärna betecknas som rituella. Det finns ingen egenskap hos Levys icke-rituella fynd som talar emot även en sakral tolkning av

	Rituella fynd	Icke-rituella fynd
Fyndomständigheter	Våtmark Stort djup Under sten Lund* Gravhög	Fast mark Obetydligt djup Intill en sten
Innehåll	Smycken/vapen Hela föremål Kosmologisk referens**	Verktyg Fragmentering Råmaterial
Association med föda	Djurben Keramik Skäror	Ingen association med föda
Arrangering	Inuti kärl Inom en ring Parallella föremål	Ingen speciell arrangering

Fig. 3. Bestämningsschema för rituella respektive icke-rituella fynd (efter Levy 1982). * — Avser här fynd från platser vilkas namn omfattar betydelsen skog eller lund. ** — Avser yxor, hästutrustning, hornförsedda hjälmar etc. vilka antas fungera som religiösa symboler.

denna hypotetiska kategori. Upprepningen finns där i form av att depåerna uppträder enligt ett skönjbart mönster — på fast mark, gärna markerade av stenar och upprepningen gäller här även depåernas innehåll.

Levys forskning bygger på omfattande studier av etnografisk litteratur om nutida samhällen vars sociala organisation Levy menar kan parallelliseras med förhållandena under dansk bronsålder. Genomgången av de rituella etnografiska exemplen visar att offret är ett universellt fenomen vilket avsätter konkreta spår och som kan iakttas hos folk i alla världsdelar. Levy's sökande efter etnografiska paralleller till de danska bronsåldersfynden håller sig strikt till den religiösa sfären. Det är märkligt att detta intresse inte också riktades mot sökandet efter etnografiska paralleller till de "icke-rituella" fynden, ett samlingsbegrepp för fyndkategorier som omfattar Stjernquists indelning i skattfynd, varulager och tekniska fynd (Stjernquist 1963:18, 1989:57 ff). Kanske är svaret att de "icke-rituella fynden" helt enkelt inte finns eller också uppträder de som ett mycket sällsynt fenomen i den jämförande etnografien.

Det är inte ovanligt att frågan om sakrala eller profana nedläggelser har sin upprinnelse i frågan om fynden är avsedda att åter tas upp eller om det är meningen att de skall förbli i jorden eller våtmarken. Kort sagt, har det varit möjligt att återfinna föremålen? Vanligen är depåfynd från fast mark den kategori som tillskrivs de flesta möjligheterna till upptäckt och om våtmarksfynden brukar bedömningen bli att det är svårt om ens möjligt att åter upptäcka dem (Bradley 1987:351, 1990:5 f). Bortsett från de skandinaviska lerkärlsdeponeringarna, vilka vanligtvis påträffas på ett betydande djup i sjöar och våtmarker, är det symptomatiskt att de övriga offerfynden av exempelvis flintyxor påträffas på lägre djup (Becker 1948, Rech 1979:43 ff, Bennike & Ebbesen 1986:97). Detta senare förhållande hänger samman med att fynden är nedlagda i omedelbar närhet till strand- eller mosskanten. Är deponeringarna nedlagda i exempelvis ett kärr eller i en sjö kan de ha varit fullt synliga likaväl som inom räckhåll för en betraktare och potentiell upphittare. De flesta våtmarksmiljöer inklusive strömmande vattendrag har dock i praktiken fungerat som hinder

för återupptagning.

Företrädare för teorin att depåfynden har en profan förklaring, dvs. depåerna har varit tänkta som en tillfällig förvaringsplats med vanligtvis en sten som igenkänningsmärke, har främst arbetat med metalldepåer från brons- och järnålder men diskussionen är relevant även för neolitiska förhållanden (Hårdh 1976:165 f, Levy 1982, Thunmark-Nyhlén 1989:149 ff). Det är ett karakteristiskt drag att fynden uppträder på fast mark, även om sällsynta exempel finns på depåfynd intill stenar placerade i våtmark (Rech 1979:36). Depåfynd påträffade intill stora stenar förekommer även under senmesolitisk tid (Larsson 1978:163, Tröndal 1993). Betydelsen av stenarnas storlek har stundtals debatterats och som ett resultat har exempelvis de vikingatida silverskatterna på Gotland tolkats olika beroende om silverskatterna är framkomna vid små eller stora stenar (Thunmark-Nyhlén 1989:149). Skatter påträffade vid eller under en *liten* sten skulle vara offerfynd, silverskatter vid eller under en *stor* sten, skulle vara »tillfälligt gömda, som i "bankfack", med avsikten att avhämta dem, fastän olyckliga omständigheter hindrat ägaren härifrån» (Ibid:149). Jag antar att Thunmark-Nyhléns indelning i stora och små stenar baserats på om stenen kunde flyttas eller bäras med handkraft, men en gränsdragning mellan små och stora stenar är otvivelaktigt svår att fastställa. För de neolitiska fyndens vidkommande är en sådan tolkningsmodell mer än lovligt osannolik. Dels har några av de tydligaste exemplen på neolitiska offerhandlingar på fast mark framkommit just vid mycket stora jordfasta stenblock (Malmer 1962, se Kap. 10.4). Modellen rymmer dessutom ett stort problem. Är det verkligen sannolikt att två nedläggesklick med så diametralt motsatta bakgrundsmotiv kunnat existera samtidigt? Ett av dessa skulle ha som syfte en intensiv masskonsumtion av värdefulla föremål vilka inom religionens ram undantogs från profan användning genom att slutgiltigt deponeras som offer, ibland t.o.m. placerade fullt synliga för en förbipasserande betraktare. Samtidigt som det ovan beskrivna offerskicket var verksamt, skulle det andra nedläggeskicket innebära att samma be-

folkning bar på en ständig rädsla för att bli bestulna på sina ägodelar, att dessa i tid och otid gömdes undan för senare avhämtning. Värdet av ett föremål är ju i icke ringa grad bestämt av användningsmöjligheterna och det går inte att förneka att flera föremålsformer aldrig varit avsedda för praktiskt bruk utan mera fungerat som prestigeföremål eller som lämpliga offergåvor. Den enda förbindande länken mellan de båda nedläggeskicken skulle i så fall vara att "skatterna" eller de undangömda föremålen representerade stöldbegärliga prestige- eller statusföremål. Denna förklaring bör falla på att dessa föremål inte har något statusvärde för ägaren om de göms undan. De är till för att synas. En annan osannolik möjlighet skulle vara att skattfynden representerade framtida offergåvor, nedgrävda för att inga andra skulle kunna använda dem till offerhandlingar.

Jag hävdar att det finns tre huvudargument mot uppfattningen att depåfynden skulle utgöra skattfynd.

Den första anledningen är att om de neolitiska människorna (eller för den delen människorna under senmesolitisk tid, brons- eller järnålder) haft en likartad uppfattning om vad som var värdefullt nog att gömma, förefaller det ytterst osannolikt att detta även skulle inrymma hur många föremål som skulle gömmas samt på vilket sätt föremålen gömdes. Dessutom innebär detta att majoriteten av de neolitiska människorna samtidigt verkar ha ägt en likartad uppsättning av dessa "värdeföremål". Till dessa problem skall återkommas i kapitel 10.4.

Den andra invändningen berör fyndkategorins exceptionellt långa existens under långa tidsrymder och över kulturgränserna. Det är inte sannolikt att det under så långa tidsrymder existerat ett ständigt behov eller möjligen ett tvång att gömma värdeföremål i jorden. Detta skulle betyda att orostider ständigt rasade och detta har vi inga belegg för i det arkeologiska materialet.

Det tredje argumentet är kanske mera uppenbart. Varför hämtades "skatterna" aldrig upp? Blev ägarna ihjälslagna av kringvandrande yx- och mejseltjuvar (kanske upphovsmännen till dessa "orostider")? Eller hittade inte ägarna tillba-

ka till gömställena? Detta trots att en betydande andel av "skatterna" utmärkts med stora stenar! Om det sistnämnda argumentet skulle stämma torde detta betyda att ett orealistiskt högt antal skatter grävts ner under neolitisk tid då rimligtvis de skatter som ej återfunnits endast kan ha utgjort ett smärre antal av den totala mängden. Den långvariga tradition som kan spåras och den generella karaktären hos detta nedläggelseskick gör det även svårt att förstå hur fynden kunnat förbli oupptäckta. Om stora stenar varit riktmärken för ägaren har de också fungerat som riktmärke för eventuella tjuvar. Detta bör i hög grad gälla de sydsvenska fynden, där blockrik terräng är sällsynt.

Tolkningarna av de rituella fynden blir således med Beckers ord ett resonemang som bygger på identifiering av negativa kriterier — en typ av utslutningsprocess där slutligen offerhandlingen framstår som den bäst lämpade kandidaten (Becker 1948:271). Detta innebär att jag, som en yttersta konsekvens, måste betrakta alla slutna fynd, dvs. depåfynd, som i första hand rituella nedläggelser. Jag tillämpar även samma synsätt för enstaka funna föremål från våtmarker, vid stora stenar eller på enstaka föremål påträffade under speciella omständigheter vid arkeologiska utgrävningar, om fyndomständigheterna så medger.

4. KÄLLKRITISKA ASPEKTER

I detta kapitel skall olika källkritiska aspekter behandlas vilka kan påverka en slutlig bedömning av offerfynden. Analysen kommer att ta fasta på kvalitativa och kvantitativa egenskaper hos fyndmaterialet och ge ett underlag för att bedöma fyndens representativitet. En viktig frågeställning är om offerfyndens geografiska distribution kan anses vara representativ vid en jämförelse med övrigt neolitiskt fyndmaterial i Skåne. Vidare skall faktorer som påverkar offerfyndens antal och kvalitet beaktas.

4.1. Fyndkvalitet

Sammanlagt 1298 fynd fördelade på 928 platser för enkelfynd och 370 platser för depåfynd har medtagits i denna analys (Fig. 4-5). Här bör påpekas att katalogen endast har 1260 fyndnummer upptagna — skillnaden består i att några katalognummer omfattar fyndplats för både depå- och enkelfynd påträffade på samma plats eller inom samma fyndområde. En annan anmärkning är att enkelfyndens 928 nummer inte avser det totala antalet enstaka funna föremål utan analysen omfattar antalet *fyndplatser* för ett eller flera enkelfynd samt depåfynd. Ett betydande antal enkelfynd har således framkommit i ackumulerade sammanhang inom ett fyndområde. Exempelvis omfattar de stora ruddringsfynden från Sege å hundratals enstaka föremål fördelade på sex fyndplatser vilka alla omfattas av samma fynduppgifter (K. 420-425). Analysen granskar således kvaliteten på fynduppgifterna i detta material.

För att kunna jämföra olika fynd med varandra — både geografiskt/topografiskt och kvalitetsmässigt har jag försökt att indela fynden i olika kvalitetskategorier. Grundläggande för detta arbete har varit uppgifter om;

Geografisk lokalisering.

Fynden har här indelats med avseende på precisionen i angivandet av fyndplats i;

1. *Socken*. Indelningen avser här fynd vilka

endast kan platsbestämmas till en socken — exempel "funnen i Borgeby".

2. *Del av socken*. Exempel på fyndbeskrivningar är "västra delen av Borgeby" eller "funnen i Yddingesjön, Hyby socken".

3. *Fastighetsäga*. Avser fynd lokaliserade till fastighetsäga. Här bör dock noteras om fastighetsbeteckningen är av äldre eller nyare datum. Betydande förändringar av ägobeteckningar har skett inom alla kommunområden.

4. *Fyndplats*. Detta avser exakt lokaliserad plats. För enkel- och depåfynd är bestämningen exakt på någon eller några meter när. För ett fyndförande område med ackumulerade fynd är de yttre begränsningarna noterade.

Fyndomständigheter

Fynden kan indelas i;

- A. Avser lägsta kvalitetskriteriet och den minsta bestämmande faktorn för att klassificera fyndet som tillhörande offerfyndskategorin. Exempel är "hittad i mosse", "uppmuddrad ur Sege å" eller "påträffad vid dikning".

- B. Innebär att fynduppgifter om fynddjup, jordart eller typ av verksamhet vid tidpunkten för fyndet föreligger. Exempelvis "hittad på 60 cm:s djup i torv".

- C. är det högsta kvalitetskriteriet. Fyndbeskrivningarna omfattar här fyndens läge i jorden och när det gäller depåfynden, föremålets inbördes läge. Vidare kan under denna kategori finnas med iakttagelser i fyndens närhet, vilka kanske inte direkt kan knytas till det enskilda fyndet, men som kan ha avgörande betydelse för tolkningen av det. Exempel på detta är "funnen med eggen pekande åt norr under en sten" eller "inga flintavslag har iakttagits i fyndplatsens närhet".

Fig. 4 A-B. visar uppgifter om geografisk lokalisering för samtliga fynd (A) och för depå- och enkelfynden (B). För 46% av alla fynd är endast sockentillhörighet eller del av socken känd. 31% kan knytas till känd fastighetsäga medan 23% (307 fynd) har exakt lokaliserad fyndplats. Nästan en fjärdedel av alla fynd kan således exakt lägesbestämmas.

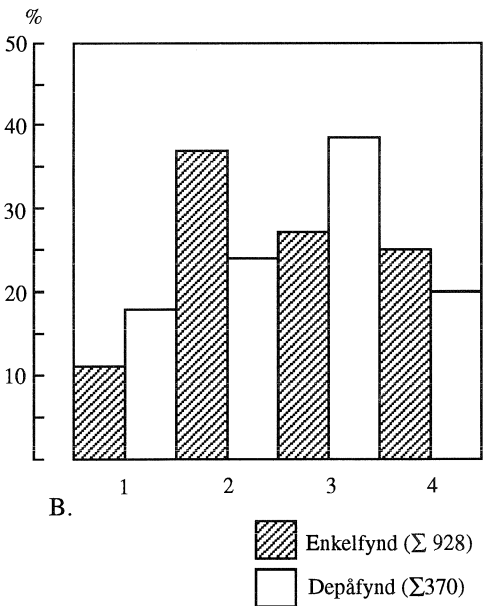
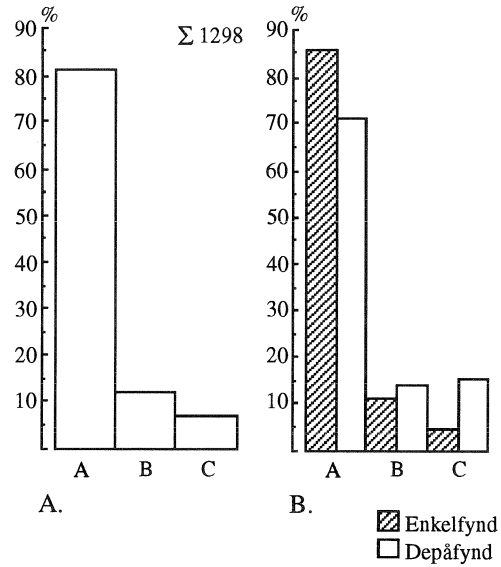
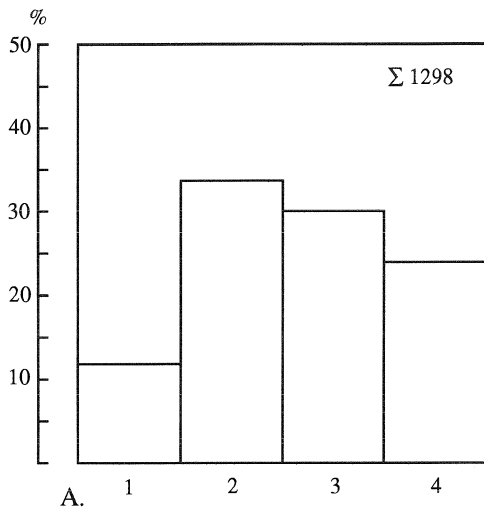

Fig. 4. Kvalitetskategorier för geografisk lokalisering. A. Samtliga fynd. B. Enkelfynd och depåfynd.

Skillnaderna mellan enkel- och depåfynden i detta avseende framstår, även om de är små, tydligast mellan kategori 2 och 3 (Fig. 4B). Mer än en tredjedel av alla enkelfynd kan endast knytas till del av socken — för depåfynden utgör denna andel en fjärdedel. Nära 40% av depåfynden kan knytas till fastighetsäga medan motsvarande andel

Fig. 5. Fyndkvalitet för fyndomständighet. A. Samtliga fynd. B. Enkel- och depåfynd.

för enkelfynden uppgår till cirka 25%.

Kvaliteten på fyndbeskrivningarna är högst skiftande (Fig. 5). Majoriteten fynd tillhör dock kategori A — vilket innebär att 81% av samtliga fynd omfattas av den minsta bestämmande faktorn för att bedöma fyndet som ett offer. Kategori B och C omfattar 12 respektive 7% av samtliga fynd.

Några avgörande skillnader mellan enkelfynd och depåfynd finns inte, bortsett från förhållandet under kategori C. 15% av depåfynden omfattas av denna kvalitet men endast 4% för enkelfynden. Detta har en enkel förklaring som ligger i själva fyndens natur. Att påträffa en depå innebär ju att påträffa flera föremål på samma plats och detta torde vara en sällsynt händelse i modern tid. Denna sällsynthet befrämjar möjligheten att en uppmärksam upphittare kommer att lägga märke till och komma ihåg föremålens inbördes läge. Om det gäller en yxdepå kan eggarnas riktning, yxornas placering (vertikalt/horisontellt) osv. noteras. Samtliga beskrivningar är fynduppgifter vilka tillhör kategori C. Ett enstaka föremål vilket kan ha nedlagts med samma omsorg som en depå har inte samma möjlighet att tillknyta sig viktiga fynd-

uppgifter. I bästa fall, när det gäller äldre museifynd, kan fynduppgifterna exempelvis beskriva en flintyxa som "funnen med nackändan under en stor sten". Bästa möjlighet för att värdera ett enkelfynd erhålls emellertid vid arkeologiska utgrävningar.

Fördelen med ovanstående värderingssystem är att man lätt kan göra en sammankoppling mellan uppgifter om fyndlokalisering och uppgifter om fyndomständigheter (Fig. 6, Tab. I). Ett fynd under kvalitetskategori 1A, t.ex. "hittad i en mosse i Borgeby", innebär således det lägsta möjliga informationsvärdet för ett fynd medan kvalitetskategori 4C innebär det högsta. Ett 4C-fynd (totalt omfattande 46 fynd) utgörs vanligen av fynd från arkeologiska utgrävningar, men kan även återfinnas i äldre museisamlingar och nutida privatsamlingar. Ett 4C-fynd omfattar förutom exakt lokaliserad fyndplats, även uppgifter om föremålets/ens läge, jordart, djup, verksamhet vid upptäckt osv. Fig. 6 visar att goda upplysningar om fyndplats inte automatiskt innebär goda uppgifter om fyndomständigheter. Andelarna för kategori 1A och 2A går till större delen tillbaka på äldre museisamlingar medan andelen fynd under kategori 3A och 4A är resultatet av både museisamlingar och framför allt RAÄ:s fornminnesinventering av privatsamlingar 1985-1987.

En jämförelse mellan enkel- och depåfynd visar att källäget mellan dessa fyndkategorier är skiftande. Bland kategorierna 2A, 2B samt 4A dominerar enkelfynden medan resterande kategorier domineras — om än svagt — av depåfynden. Tydligast illustreras depåfyndens dominans under kategorierna 1A, 3C och 4C; vilka kännetecknar fynd med både det lägsta och det högsta kvalitetsvärdet.

4.1.1. Geografisk spridning

Den procentuella fördelningen av högkvalitetsfynd kommunvis i Skåne visas i fig. 7. Om vi studerar utbredningen av fynd med kvaliteten C (baserat på 95 fynd = 7% av totala antalet fynd) ser vi att den högsta andelen finns dokumenterade i Malmö kommun. Detta är främst resultatet av en

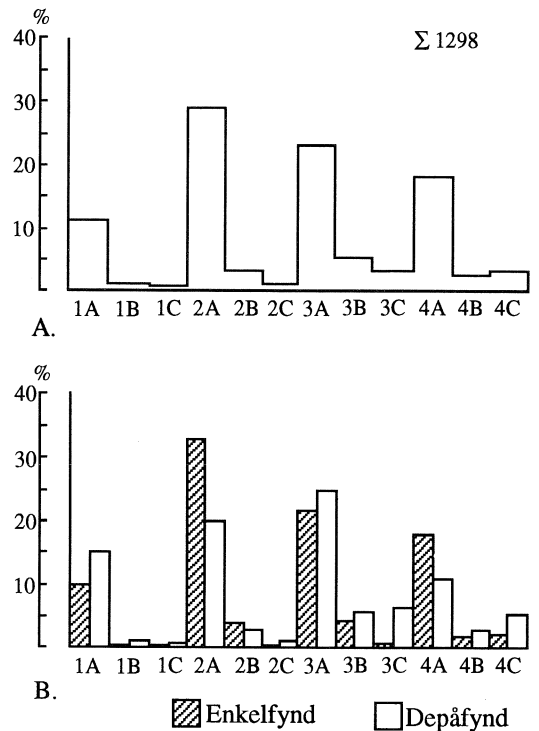

Fig. 6. Fyndkvalitet. Fynduppgifter och fyndplats. A. Samtliga fynd. B. Enkel- och depåfynd.

omfattande grävningssverksamhet från Malmö Museers sida under de senaste tjugo åren, men även avsaknaden av mer omfattande privatsamlingar med de vanligtvis rika möjligheterna till att upptäcka nya, av antikvarisk personal icke kända fynd spelar här en stor roll. Detta hänger naturligtvis samman med att stora delar av tidigare jordbruksområden inom Malmö kommuns areal tagits i anspråk för stadsbebyggning. Gårdsamlingar — vanligen förknippade med förekomsten av A- eller B-kategorifynd — har försvunnit eller splittrats i takt med ökad exploatering och denna sistnämnda faktor har fått till följd att högkvalitativa C-kategorifynd i området blivit överrepresenterade i statistiken.

Nästa område med höga värden för C-fynd är Örskälljunga kommun. Antalet offerfynd är dock så litet — endast sex fynd är kända — att kartbilden får anses som osäker. Förhållandet i Kristian-

Tabell I. Kvalitetskategorier i olika skånska kommunområden.

KOMMUN	FYNDKVALITET											Σ	
	1A	1B	1C	2A	2B	2C	3A	3B	3C	4A	4B		4C
Höganäs				9	1		3			5		1	19
Helsingborg	6			14		1	8	3		9			41
Landskrona	4	1		9			6	4		12		1	37
Svalöv							3		1	11			15
Kävlinge	10		2	24	4		29	3	1	17	1	4	95
Eslöv	4			12			7	1	1	14	2		41
Höör				5			8			5			18
Hörby	2			7			4	2		7			22
Lund	13			29	2		27	3	1	9	5		89
Staffanstorp	2		1	24	1	2	5			2			37
Lomma	6		1	6	2		4	4	1	1	1		26
Burlöv	6			1			6			1			14
Malmö	6	2		5		1	6	3		9	2	15	49
Svedala	4			12	4		7	1		10	2	2	42
Vellinge	8			1	3		4	5	2	12	1		36
Trelleborg	10	2		36	1	1	35	11	14	50	8	3	171
Skurup	11			32	6	1	11	4	1	14	1	5	86
Sjöbo	2		1	4	2		3	1		18	1	1	33
Ystad	17	1		45	2		31	7	3	18	3	8	135
Tomelilla	6	1		12	3		15	3	2				42
Simrishamn	13			38	5	1	47	8	5	1	2		120
Kristianstad	6		1	23	3		7	2	2	1		2	47
Bromölla				7	1			1				1	10
Ö. Göinge	2			3	2		5	3					15
Osby							1						1
Hässleholm	2			14	1	1	2	2			1		23
Örkelljunga	1	1		2	1							1	6
Perstorp												1	1
Klippan	2	1		2			3					1	9
Åstorp				1	1								2
Ängelholm	2			1			2			1			6
Båstad	2			3			1		1	2	1		10
Σ	147	9	6	381	45	8	290	71	35	229	31	46	1298

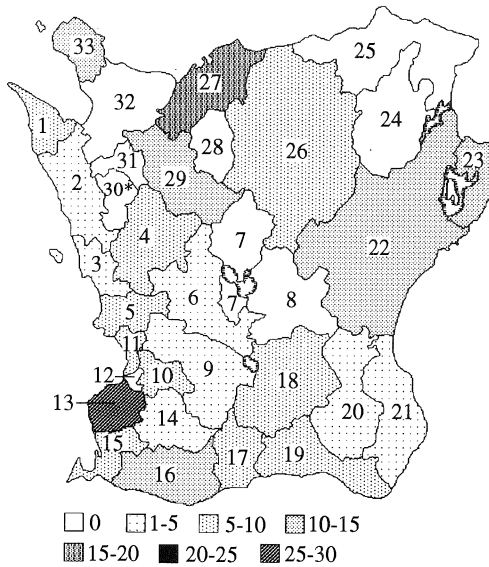

Fig. 7. Procentandel av samtliga fynd omfattande kvalitetskategori C beräknat per kommun.

1. Höganäs	12. Burlöv	23. Bromölla
2. Helsingborg	13. Malmö	24. Östra Göinge
3. Landskrona	14. Svedala	25. Osby
4. Svalöv	15. Vellinge	26. Hässleholm
5. Kävlinge	16. Trelleborg	27. Örkelljunga
6. Eslöv	17. Skurup	28. Perstorp
7. Höör	18. Sjöbo	29. Klippan
8. Hörby	19. Ystad	30. Bjuv*
9. Lund	20. Tomelilla	31. Åstorp
10. Staffanstorps	21. Simrishamn	32. Ängelholm
11. Lomma	22. Kristianstad	33. Båstad

*Bjuvs kommun saknar registrerade offerfynd.

stad län för C-fynd är högst varierande men bortsett från Simrishamn, Tomelilla, Kristianstad och Hässleholms kommunområden är endast få fynd kända varför nya fynd i dessa övriga områden kommer att ändra kartbilden avsevärt.

Intressant är dock fyndbilden i Malmöhus län. Bortsett från Malmö kommun framträder en fyndbild där relativt många högkvalitativa C-fynd uppträder i kustområdena — främst längs sydkusten medan inlandskommunerna med få undantag helt saknar C-fynd. Avsaknaden i inlandet hänger till stora delar samman med bristen på arkeologiska utgrävningar i kombination med museernas, från

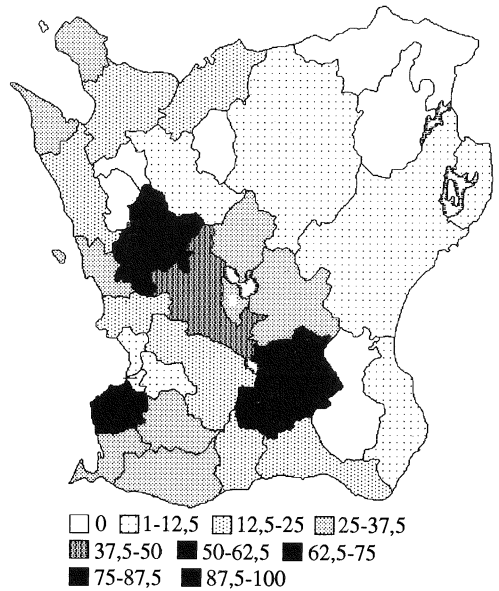

Fig. 8. Procentandel av samtliga fynd omfattande exakt lokaliserad fyndplats (4) beräknat per kommun.

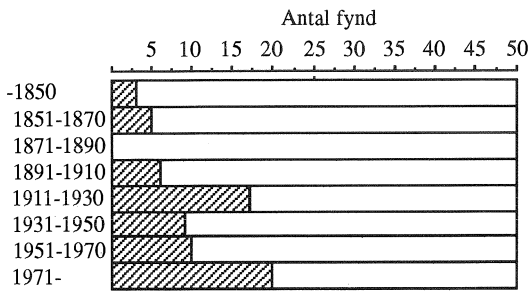
1930-talet och framåt, bristande intresse för dessa inlandsområden (se Kap. 4.3.2).

Fyndbilden i fig. 8 är enklare att förklara. Kartan visar procentandelen fynd med kvaliteten 4 i förhållande till samtliga geografiskt lokaliserade fynd. Det är tydligt att de höga andelarna i Malmöhus läns inland — representerat av Svalövs, Eslövs, Höörs, Hörbys och Sjöbos kommunområden — är ett resultat av RAÄ:s fornminnesinventering under åren 1985-1987. Betydande insatser gjordes här för att lokalisera fyndplatser för fornfynd i privatsamlingar. Före inventeringen var antalet kända museiägda fynd i dessa områden obetydligt.

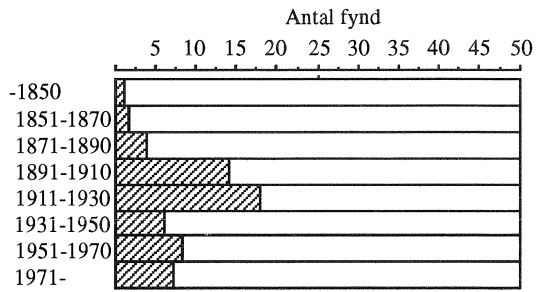
4.2. Socio-ekonomiska faktorer

Endast 636 av 1298 fynd har uppgifter om vilken verksamhet som ledde till upptäckten av ett fynd. Detta motsvarar 48% av samtliga fynd. För depåfynden är procentsatsen 46%. En jämförelse med Nielsens undersökning av de danska depåfynden visar stor samstämmighet. Procentsatsen omfattar

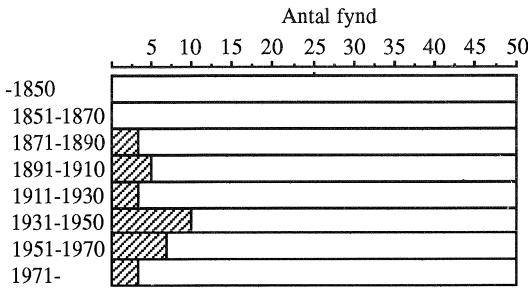

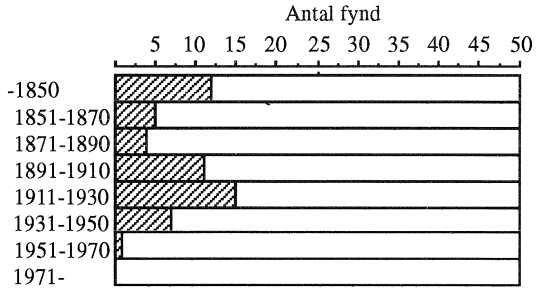
A. Jordbruksarbete

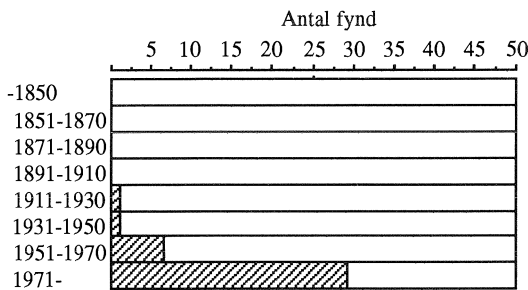
B. Dikning

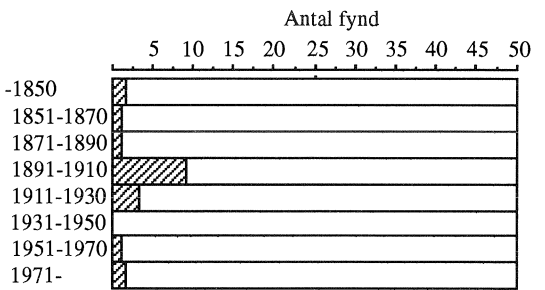
C. Byggnation, schaktningsarbeten, muddringar

D. Torvtäkt

E. Arkeologisk undersökning (inklusive inventering)

F. Övrigt (t.ex. ospecificerat grävningssarbete)

Fig. 9A-F. År för upptäckt vid olika verksamheter. Beräkningarna baserade på både enkel- och depåfynd.

här 50% (Nielsen 1985a:107). Det bör påpekas att enkelfyndens procentsatser i denna statistik är beräknade efter fyndplats för enkelfynd och inte per fyndenhet dvs. varje enstaka funnet föremål. Ett mycket stort antal enkelfynd är påträffade i ackumulerade fyndsammanhang. Det skulle därför inte vara meningsfullt med statistik över verksamhet vid fyndtillfället av varje enskilt föremål. Exempelvis skulle de omfattande muddringsfynden från Sege å få en dominerande placering i denna statistik, m.a.o. muddring skulle vara vanligaste orsaken till upptäckt av enkelfynd i Skåne.

De vanligaste faktorerna bakom upptäckt av offerfynd i Skåne är torvtäkt, dikning och jordbruksverksamhet i nämnd ordning (Tab. II). Separerar vi depåfynden från enkelfynden ser vi emellertid betydande skillnader. För depåfynden är de viktigaste faktorerna; jordbruk med 38 % och dikning och torvtäkt med vardera 19%. Enkelfyndens dominans ligger vid torvtäkt och dikning (27 respektive 26%) och jordbruksverksamhet utgör endast 16%. En jämförelse med förhållandet för de danska depåfynden visar på stor överensstämmelse. För de tre ovannämnda vikti-

gaste faktorerna uppvisar de skånska depåfyndens procenttal genomgående stor likhet framför allt med det själländska materialet (Nielsen 1985a: 107, Tab. C). Det måste emellertid här påpekas att om enkelfynd offrats på fast mark i större utsträckning än vad som är känt idag skulle procentalen för enkelfynden förmodligen motsvara de som gäller för depåfynden.

Den stora skillnaden mellan upptäckter av depå- och enkelfynd ligger således i jordbruksfaktorerna. Här skall genast nämnas att siffrorna för enkelfynden är alldeles för låga. De största felkällorna ligger i att verksamhet vid upptäckten endast undantagsvis har registrerats t.ex. vid RAÄ:s fornminnesinventering och genomgångar av privatsamlingar. Vid inventeringen har av naturliga skäl lokalisering och fysisk beskrivning av fyndplats prioriterats.

Fig. 9 illustrerar fynd med kända årtal för upptäckt och ekonomisk verksamhet som ledde till fyndet. Indelningen är baserad på tjugo årsintervaller. Endast 275 fynd (21%) har uppgifter om dessa två faktorer i kombination. Det lilla antalet fynd medför stora diskrepanser i materialet, några samlingar eller provinsmuseer kommer att överrepresenteras i materialet. Omständigheterna bakom upptäckten av ett fynd kan också växla. Som tidigare har nämnts är t. ex. enkelfynd påträffade vid jordbruksverksamhet klart underrepresenterade. Den stora andelen upptäckter efter 1971 vid framför allt plöjning som kan ses i fig. 9A, torde, av tidigare nämnda skäl, i själva verket vara betydligt högre. Här bör vidare noteras att majoriteten priv-

Tabell II. Socio-ekonomiska faktorer bakom upptäckten av depåfynd (Danmark) och depåfynd + enkelfynd (Skåne). De danska procentalen efter Nielsen 1985a:107 tab. C.

Faktor %	Jyll- and	Fyn	Själ- land	Skåne Depå	Skåne Enkel	Skåne Σ
Jordbruk	29	28,5	29	38	16	22
Dikning	14	19	20	19,5	28	26
Byggn.	6,5	0	13,5	7	13	11,5
Torvtäkt	32	28,5	21,5	19	30	27
Märgling	2	5	1,5	0,5	1	1
Grustäkt	3	5	1	3,5	1	1,5
Ark. Und.	1,5	0	0,5	6,5	5	5
Annat	12	14	13	6	6	6

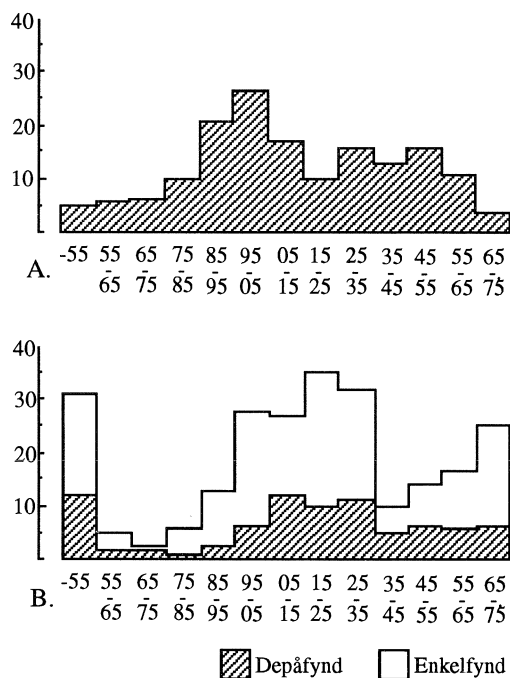

Fig. 10. Upptäcktsår för depåfynd samt depåfynd och enkelfynd. A. Själland och B. Skåne. (Det danska materialet efter Nielsen 1985:103 Fig. 2b).

atägda offerfynd har påträffats vid plöjning eller harvning i tidigare fuktiga eller vattensjuka sänkor eller svackor i terrängen. Möjligheten att påträffa dessa våtmarksfynd var ju dock helt beroende av att sänkor en gång dränerats eller dikats ut. Det kan således finnas flera orsaker bakom upptäckten av ett offerfynd, men som inte kommer att synas i statistiken.

Ett annat källkritiskt problem är fynduppgifter som berättar om fynd gjorda i mossar. Det går inte att automatiskt hävda att föremål med uppgiften "funnen i mosse" betyder att fyndet gjorts vid torvtäkt. Det kan lika gärna röra sig om verksamheter som plöjning eller dikning. Detta är den huvudsakliga förklaringen till varför endast hälften av alla offerfynd har fynduppgifter som går att använda i en socioekonomisk analys.

Fig. 9B visar antalet fynd gjorda vid dikning. Från 1850 och framåt steg antalet upptäckter och den stora majoriteten fynd framkom mellan 1890

och 1930. Det är intressant att notera att fyndtopparna kring dessa fyra årtionden inte sammanfaller med dikningsföretagens mest intensiva skede i Skåne som infaller mellan åren 1870 och 1885, då inte mindre än 25% av Skånes totala yta dikades ut (Möller 1987:17). Denna tidskillnad mellan dikningsintensitet och fynd påträffade vid dikning är troligen en chimär. Utan tvivel har omfattande fyndmängder påträffats under dikningsarbete vid denna intensiva dikningsperiod, möjligen ingår de nu i de stora lösfyndssamlingarna på museerna. Intresset för fornsaker mot slutet av 1800-talet var samtidigt klart artefaktcentrerat och vid uppbyggnaden av en samling lades vanligen ingen vikt vid uppgifter om fyndomständigheter.

Ser vi till endast tidpunkten för upptäckt och när offerfynden inkom till museerna är det viktigt att fastslå att det ofta finns betydande tidskillnader mellan året för upptäckt och året för registrering. En analys av det befintliga danska depåfyndsmaterialet från neolitisk tid (678 st.) visar att en jämförelse mellan tidpunkten för upptäckter av depåfynd vanligen sammanfaller med stora inköp av privatsamlingar med likaledes stora samlingar depåfynd (Nielsen 1985a:102 ff).

Fig. 10 visar jämförelse mellan året för upptäckt i det skånska respektive själländska depåfyndsmaterialet. I Danmark har majoriteten fynd gjorts mellan åren 1885 och 1915. Ett kraftigt fall i fyndfrekvensen kan iakttagas mellan åren 1915 och 1925, åtföljd av ytterligare en ny period med ett stort antal upptäckter mellan åren 1925 till 1955 (Nielsen 1985a:103, Fig. 1). För Själland visar siffrorna exakt samma tendens med flest gjorda upptäckter kring åren 1895-1905. Jag har i det skånska fyndmaterialet endast förtecknat 288 fynd med kända årtal för upptäckt. Detta utgör 22% av totala antalet fynd. Bland depåerna har en fjärdedel uppgifter om upptäcktsår (90 st.).

De skånska depåfynden visar dock på intressanta skillnader i jämförelse med det själländska. (Fig. 10A-B). I Skåne inträffar en fyndtopp redan före 1855 för att fram till 1885 kraftigt minska. En svag ökning i fyndfrekvensen kan märkas från 1885 och de flesta fynden framkom i Skåne under åren 1905 till 1935. Efter detta årtal har upptäckt-

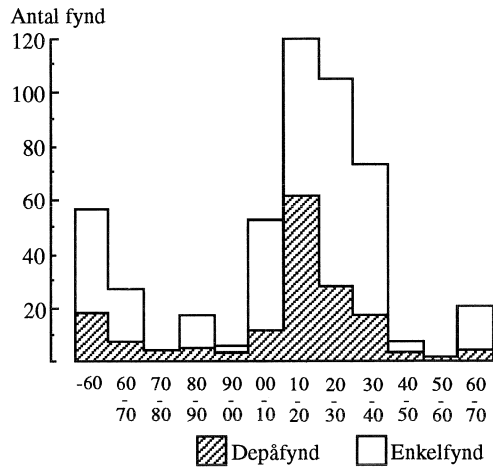

Fig. 11. Registreringsår för offerfynd på Lunds Universitets Historiska Museum (LUHM).

er av depåfynd uppvisat konstanta tal — i genomsnitt en depå vartannat år. En jämförelse av perioder med störst antal upptäckter mellan det själländska och skånska depåfyndsmaterialet visar på en 20-årig fördröjning hos de skånska depåfynden. Det är även så att Själland i sin tur når sin högsta fyndfrekvens ungefär 10 år efter Jylland och Fyn (ibid:104).

Hur skall vi nu förklara denna tidsmässiga skevhet mellan Själland och Skåne? Som vi tidigare har sett är de socio-ekonomiska faktorerna mellan upptäckter av depå- och offerfynd mycket likartade mellan Själland och Skåne. Någon avgörande skillnad i jordbruks-, diknings- och torvtäktsverksamhet föreligger inte. Möjligen kan vissa innovationer inom jordbruket ha introducerats tidigare i Danmark än i Skåne. Frågan är därför om de registrerade förhöjda fyndfrekvenserna under vissa perioder verkligen betyder att fler depåfynd påträffats vid just dessa tidpunkter i jämförelse med perioden innan och efter eller om en annan förklaring kan erbjudas.

Om man bortser från att likartad patinering och färg på föremål ibland kan identifiera depåfynd och enkelfynd i samlingar, så är depåfyndens eller andra offerfynds existens helt beroende av att det finns skriftliga eller muntliga uppgifter knutna

till dessa föremål, dvs. att fyndomständigheterna är kända för fyndet.

Statistiken över upptäcktsår för depåfynd kanske snarare visar på en tendens att man under perioder med ökande fynd varit särskilt medveten om denna fyndkategori och dess betydelse. För Själlands del sammanfaller starten för depåfyndens markanta ökning, år 1885, med publiceringen av Sophus Müllers genomgång av de då kända danska neolitiska depåfynden (Müller 1886). Müller presenterade här för första gången en samlad analys av de neolitiska slutna fynden, en fortsättning på Worsaaes viktiga arbeten om de danska bronsåldersfynden (Worsaae 1866). Müllers arbete bör ha haft stor genomslagskraft ute i landet och privatsamlare och fornminnesintresserade blev uppmärksammade på depåfyndens betydelse (Müller 1886:217, anm.1). Vi ser således kanske snarare en registreringsökning av depåfynd än en faktisk ökning i antalet upptäckta depåer.

På liknande sätt kan möjligen det skånska depåfyndsmaterialet förklaras. I Skåne kan, likt Själland, en trettioårig fyndtopp registreras. Denna är dock framskjuten 20 år till åren 1905-1935. År 1918 publicerade Rydbeck sin viktiga analys över slutna mark- och mossfynd från Skåne från neolitisk tid (Rydbeck 1918). Samma år publicerade Christoffersson sin stora kulturhistoriska genomgång av Skytts härad, ett vida spritt arbete med bl.a. sockenvisa fyndgenomgångar där depåfynden fick ett stort utrymme (Christoffersson 1918). Christoffersson var en outröttlig samlare och hans egen samling med neolitiska depåfynd överträffade i antal LUHM:s samlingar av depåfynd, vilkas anskaffande Christoffersson personligen hade stor del i. Han donerade hela forn-sakssamlingen, vilken uppgick till 17000 nummer, till LUHM och Trelleborgs Museum, varav LUHM tog hand om depåfynden (Christoffersson 1918:154, 320 ff).

Både Rydbecks och Christofferssons insamlingsarbeten och genomgångar av detta depåfyndsmaterial gjordes över ett betydande antal år med täta muntliga och brevlades kontakter med uppgiftslämnare ute i landskapet. Fig. 11. visar registreringsår (och inte upptäcktsår) för offer-

fynd på LUHM. Jämför vi med upptäcktsår för offerfynd (Fig. 10) ses en god överensstämmelse, genom att fynden uppenbarligen snabbt kommit in på museet efter upptäckt. Intressant i denna diskussion är emellertid förhållandet under 1910-talet. Här ses en kraftig registreringsstopp av framför allt depåfynd, ett förhållande som säkerligen går tillbaka på Otto Rydbecks stora intresse för denna fyndgrupp.

Den s.k. Torvmossekommisionens arbete och stora satsning på att mossfynd skulle uppmärksammas bör ha haft stor betydelse för upptäckten av offerfynd. En affisch om kommissionens arbete och önskemål spreds i tusentals exemplar år 1905 (Holst 1909, von Sydow 1918, 1926).

Om vi nu jämför årtal för upptäckt för samtliga fynd, dvs. både enkel- och depåfynd, ser vi två intressanta förhållanden (Fig. 10). Fyndtopparna för både enkel- och depåfynd är de samma men bland enkelfynden märks en förhöjd fyndfrekvens från 1930-talet och framåt till 1970-talet. Ökningen fortsätter även in i 1980-talet. Denna ökning i upptäckter av enkelfynd har sin orsak i tre viktiga förhållanden.

För det första avstannar museernas inköp av stora fyndsamlingar efter 1930-talet. För det andra är det först vid denna tid som omfattande arkeologiska utgrävningar startar i landskapet, för att nå sin kulmen i våra dagar. Det tredje skälet är RAÄ:s fornminnesinventering i Malmöhus län mellan åren 1985-1987. Vid denna genomgång företogs en grundlig besiktning av länets privatsamlingar, vilka har lämnat uppgifter om ett betydande antal depåer och enkelfynd. Dessa privatägda fynd kompletterar på ett utmärkt sett museernas bristande intresse för denna fyndkategori efter 1940-talet. Detta beror naturligtvis på att så få privatsamlingar har nedskrivna fynduppgifter, varför endast muntliga uppgifter står till buds. Dessa muntliga uppgifter går sällan tillbaka mer än en generation och dokumenterade upptäckter av offerfynd i privatsamlingar före 1930 finns endast i undantagsfall. Ökningen av offerfynden från 1930-talet och framåt har således sin grund i direktkontakt och intervjuer med upphittarna själva, varvid de i äldre tid påträffade fynden ofta förlorat

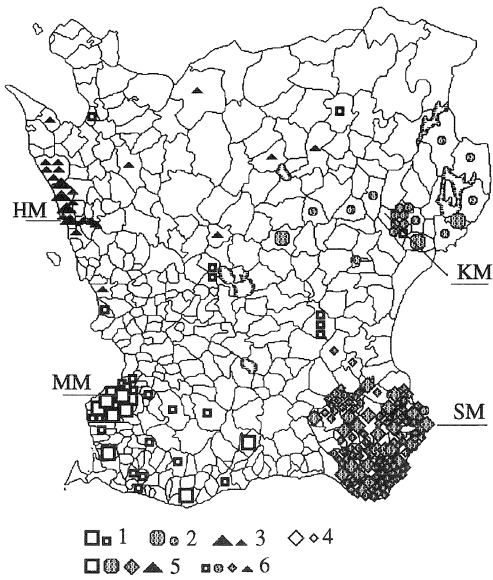

Fig. 12. Offerfynd från samlingar på Malmö (MM=1), Kristianstad (KM=2), Helsingborgs (HM=3), samt Österlens Museum (SM=4). 5 = Depåfynd 6 = Enkelfynd.

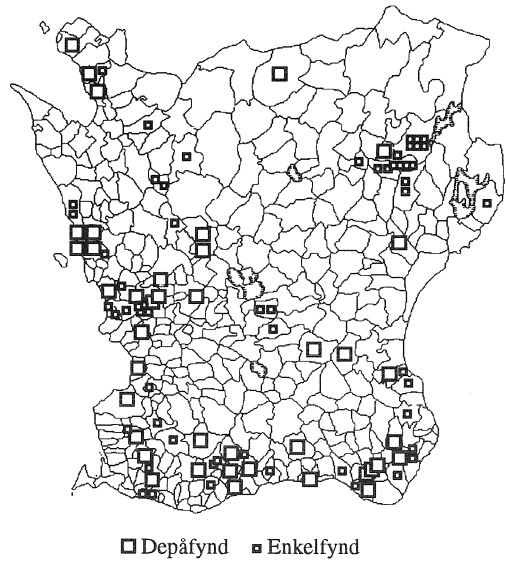

Fig. 13. Neolitiska offerfynd ur Statens Historiska Museers (SHM) samlingar.

sina fynduppgifter.

4.3. Materialets representativitet

Vi har sett att flera analyser av källmaterialet, exempelvis de kvalitetsmässiga aspekterna, gett olika resultat för olika delar av Skåne. Det är därför viktigt att studera hur representativa museisamlingarna respektive privatsamlingarna är samt undersöka eventuella felkällor i den geografiska fördelningen av fynden. Förhållandet mellan musei- och privatsamlingar är särskilt intressant, speciellt med tanke på att intresset för nyförvärv i museisamlingarna avtog eller helt avstannade under 1930-talet, en tidsperiod som kan sägas markera starten för de privatsamlingar vi känner idag.

4.3.1. Museisamlingar

Den övervägande majoriteten fynd som behandlas i detta arbete är föremål och fynd på våra museer. Till skillnad från moderna fyndupptäckter förvarade i privatsamlingar kan vi vanligtvis inte i efterhand gå in och kontrollera fynduppgifter. Vi får

lita på att de är riktiga. Men även för privatsamlingar är studiet förenat med stora svårigheter. Fynden på museerna har inkommit av olika anledningar, vanligen i form av inköpta eller donerade samlingar. Dessa samlingar uppvisar en högst heterogen bild vad avser de kvalitativa aspekterna. Några samlingar har högkvalitativ dokumentation, andra består endast av traditionella lösfynd. Ytterligare en orsak till museisamlingarnas kvalitetskillnader är den skiftande noggrannhet med vilken fynden skrevs in i accessionsjournalerna. Jag har exempelvis förtecknat offerfynd på Helsingborgs Museum, vilka inte var införda i accessionsjournalerna men där föremålen var märkta med handskrivna fyndupplysningar (K. 55 och 1234).

Fig. 12 visar den geografiska spridningen för olika provinsmuseers bestånd av neolitiska offerfynd. Offerfyndens spridning i landskapet motsvarar i stort fördelningen av museernas övriga material som lösfynd, gravfynd och boplatstrynd. Den stora fyndmängden som representeras av Österlens museum i Simrishamn avspeglar en antikvarisk politik som varit mycket gynnsam för regi-

streringen av offerfynden. Huvudsakligen rör det sig om offerfynd inkomna åren 1900 - 1920. Det finns offerfynd registrerade från varje socken i stadens närhet, men tyvärr har även en majoritet av offerfynden lågkvalitativa uppgifter om fyndomständigheter. Däremot har flertalet fynd goda platsangivelser. Huvuddelen av fynden kan således knytas till fastighetsäga. Flera offerfynd har dessutom inkommit till museet strax efter upptäckten av dem, ibland t.o.m. samma dag. Österlens Museums inställning och intresse för fornynd har uppenbarligen varit välkänd av traktens invånare.

Museet har också under denna period vinnlagt sig om att fynden på museet skall avspegla fyndförhållanden från hela upptagningsområdet som i stort omfattar Simrishamn och Tomelilla kommuner samt den östra delen av Ystad kommun. Det stora antalet offerfynd på Österlens Museum är emellertid extremt högt sett i relation till övriga museisamlingar.

Flera provinsmuseer — de mest framträdande exemplen utgör Landskrona och Trelleborgs Museer — har betydande samlingar stenåldersföremål, vilka kan räknas i tusental, men accessionskatalogerna saknar nästan helt uppgifter om neolitiska offerfynd. Fynden på Trelleborgs Museum är till stor del uppbyggda kring den tidigare nämnde Olof Christofferssons fornsakssamling. Denne donerade sin samling av förhistoriska depåfynd till Lunds Universitets Historiska Museum (LUHM) medan de resterande fynden gick till museet i Trelleborg.

Ser vi till fynden från Malmö Museer, så finns ett betydande antal offerfynd i samlingarna. Antalet är dock litet i förhållande till den totala mängden stenåldersmaterial som förvaras där. Det bör påpekas att ett stort antal offerfynd förvarade på Malmö Museer härrör från moderna arkeologiska utgrävningar i kommunen och således inte utgör delar av traditionella museisamlingar som exempelvis de på Österlens Museum.

Den geografiska spridningen av offerfynden från dessa fyra museisamlingar visar klart att syftet med samlingarnas införskaffande var att spegla stadens/distriktets förhistoria. Mycket få offer-

fynd (och övriga lösfynd) kommer utanför museistädernas närområde. Några få exempel på undantag från denna regel visas av Kristianstad och Malmö Museers samlingar. På dessa museer har man eftersträvat fynd från hela upptagningsområdet, dvs. länen.

Ser vi till offerfyndssituationen på SHM (Statens Historiska Museer i Stockholm) kan vi ana exempel på detta sistnämnda förhållande (Fig. 13). Föremålen på SHM, varav merparten inkom vid sekelskiftet och decennierna innan, förefaller avspegla en systematisk insamlings- och inköspolitik vilken gynnat skånska offerfynd från samtliga delar av landskapet. Huvudintresset har emellertid inriktats på inköp av depåfynd medan enkelfynden är förhållandevis dåligt representerade.

Slutligen skall fyndsituationen på Lunds Universitets Historiska Museum (LUHM) behandlas. Museets samlingar av neolitiska artefakter torde vara Sveriges största liksom dess innehav av neolitiska offerfynd. Fig. 14A-B. visar geografisk härkomst för dessa fynd. Här ses tydligt att områdena nära Lund och framför allt den sydvästra delen av landskapet, vilka omfattar Vellinge och Trelleborgs kommunområden, minst sagt är välrepresenterade med depåfynd. För enkelfynden finns de största koncentrationerna i Lunds omgivningar med tyngdpunkten lagd till de västra delarna samt Skurups kommunområde. I förhållande till depåfynden är enkelfynden sämre representerade i den sydvästra delen, vilket hänger samman med den stora donation av sydvästskånska depåfynd som Christoffersson gjorde till LUHM (jämför Kap. 4.2.). Kartbilderna över LUHM-fynd visar även i jämförelse med fig. 12 och 13 samma tendens till grupperingar i nordöstra Skåne samt de spridda förekomsterna av fynd i de inre och norra delarna av landskapet. Det finns dock två stora undantag, nämligen LUHM:s avsaknad av fynd från området i sydöstligaste delen — Österlen — samt Helsingborgs och Höganäs kommunområden.

En studie baserad på endast fynd från LUHM skulle därför, trots den överlägsna fyndmängden, inte kunna sägas vara geografiskt representativ

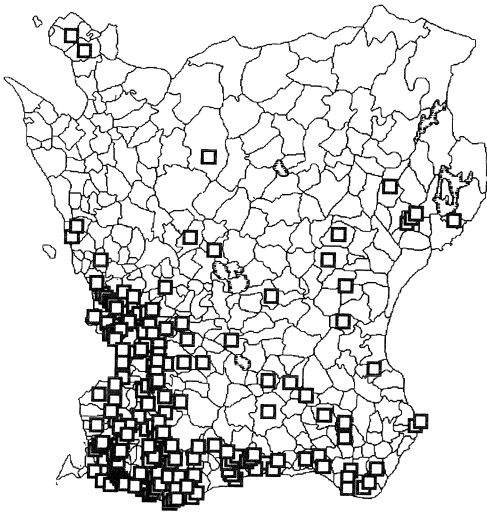

Fig. 14A. Neolitiska depåfynd ur LUHM:s samlingar.

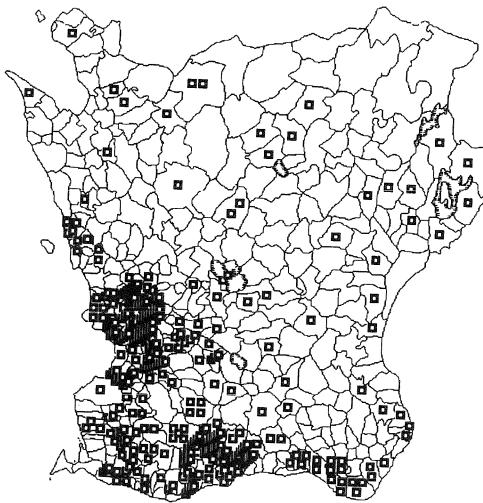

Fig. 14B. Neolitiska enkelfynd ur LUHM:s samlingar

för de skånska förhållandena. Suppleeringen med fynd från lokalmuseerna kan visa sig vara mycket betydelsefullt, som illustreras av exemplet Österlens Museum. Andra museer innehåller trots betydande fyndmängder, förhållandevis få fynduppgifter som exemplen Helsingborg och Trelleborg visat. Bilden av museisamlingarna i Skåne blir så-

ledes i hög grad splittrad. En jämförelse mellan distributionen av museimaterialet och den geografiska spridningen av privatfynd är därför nödvändig och denna kan ge viktig information om vilka områden som kan sägas vara dåligt företrädna i museisamlingarna.

4.3.2. Privatsamlingar

De privatägda fyndens stora källvärde ligger, i jämförelse med museimaterialet, framför allt i två omständigheter. Det första omfattar en möjlighet att verifiera eller göra tillägg till spridningsbilder baserade på museimaterial. Det andra förhållandet är att privatfynden vanligtvis omfattar nyare fynduppgifter än museimaterialet, naturligtvis bortsett från utgrävningsfynden. Vi erhåller dessutom goda möjligheter att lokalisera de exakta fyndplatserna för offerfynden.

Bortsett från geografisk lokalisering är de privatägda fynden emellertid lika dåligt försedda med uppgifter om fyndomständigheter som de äldre museisamlingarna. Det är endast i undantagsfall som något privatägt fynd innehåller fynduppgifter som kan föras till kvalitetskategori C. Syftet med RAÄ:s registrering av gårdssamlingar var emellertid inte att endast registrera offerfynd — det viktiga var att konstatera om fyndsamlingar fanns på gårdarna och om dessa fynd kunde suppleera fältinventeringen.

RAÄ:s forminnesinventering i Malmöhus län registrerade under åren 1985-1987 inte mindre än 1975 privatsamlingar med neolitiska föremål (Fig. 15. Karsten 1989:77 ff, 1990:31 ff). Endast några få registrerade samlingar har tillkommit som resultat av amatörarkeologer, den övervägande majoriteten samlingar (99 %) tillhör jordbruksfastigheter och har tillkommit genom olika verksamheter på gårdarna. Totalt sett finns ca 20000 neolitiska artefakter (boplatsmaterial som avslag, skrapor, borrar och knivar undantaget) registrerade i gårdssamlingarna. Av dessa kan 12278 föremål närmare dateras till neolitikums olika tidsperioder på basis av informationen ur RAÄ:s sockenregister (Karsten 1990:36, Tab. I).

Neolitiska offerfynd finns dokumenterade i in-

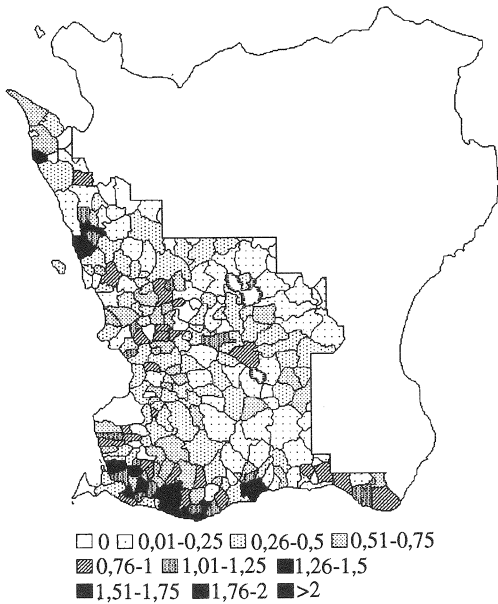

Fig. 15. Privatsamlingar i Malmöhus län. Antal samlingar per kvkm./sockenvis ($\Sigma=1975$. Källa RAÄ:s fornminnesinventering)

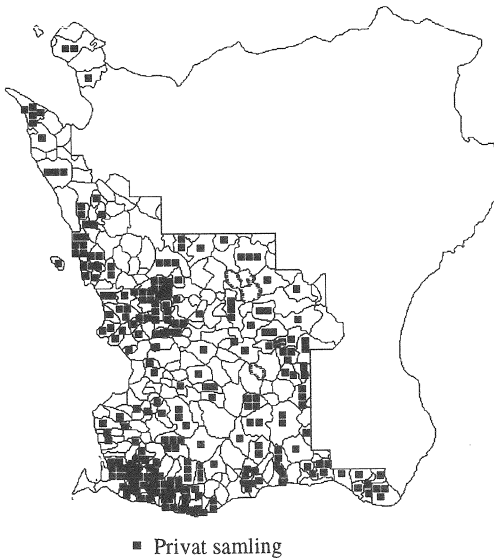

Fig. 16. Privatsamlingar med neolitiska offerfynd från Malmöhus län.

te mindre än 247 samlingar eller 12,5 % av det totala antalet privatsamlingar i Malmöhus län (Fig. 15 - 16, Karsten 1989:81, Fig. 2). En jämförelse

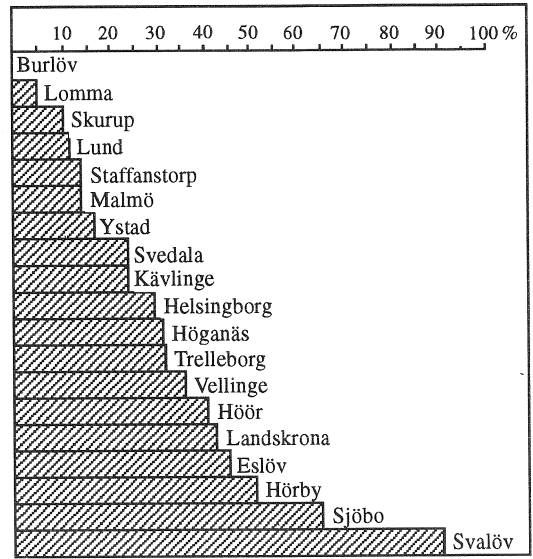

Fig. 17. Procentandel privatägda fynd i förhållande till samtliga fynd. Beräkning per kommun.

mellan fig. 15 och 16 visar klart att områden med många samlingar också har huvuddelen av de privatägda offerfynden.

I ett tidigare arbete undersökte jag bl.a. olika felkällor som kunde påverka det slutliga resultatet av fornminnesinventeringens arbete och material (Karsten 1990). Flera olika faktorer analyserades, av vilka de flesta felkällorna kunde härledas till de snålt tilltagna ekonomiska ramarna för verksamheten. Av dessa felkällor var den hårt uppskrivade arbetstakten bland fältinventerarna en av de viktigaste. Detta kunde få till följd att vissa fornlämningstyper prioriterades på bekostnad av andra. För att undersöka i vad mån privatsamlingarna påverkades av dessa felkällor utfördes en kvalitativ analys av privatsamlingarnas informationsvärde för alla socknar i länet.

Analysen var viktig eftersom resultatet av genomgångar av privatsamlingar inte är beroende av de traditionella felkällorna i ett fältinventeringsarbete som skiftande besiktningsmöjligheter, växande gröda och väderleksförhållanden. Undersökningen avsåg att utreda privatsamlingarnas informationsvärde och om denna växlade i olika

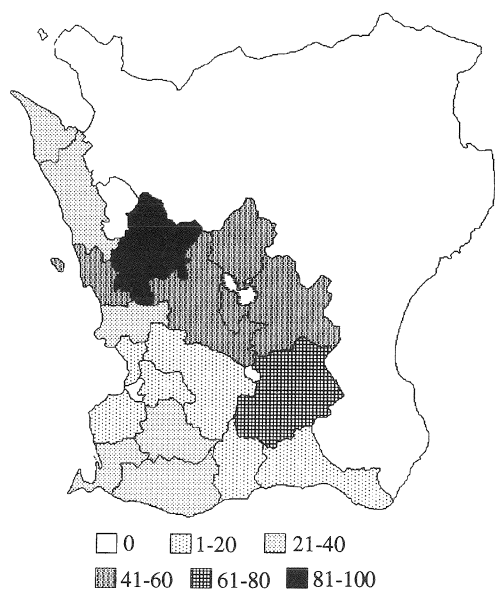

Fig. 18. Andel privatägda fynd i % av totala antalet registrerade fynd (Kommunvis i Malmöhus län). *Bjuvs kommun saknar registrerade offerfynd.

områden (Ibid:39 ff).

En viktig frågeställning var om det i privatsamlingarna förelåg uppgifter om fyndplats och fyndomständigheter som kunde knytas till föremålen. Flera samlingar består endast av lösfynd utan några som helst upplysningar om fyndort och fyndomständigheter. Vidare frågor berörde eventuella förekomster av neolitiskt boplatser- eller gravmaterial i samlingarna. Om ett lågt antal dokumenterade fyndplatser/-uppgifter i förhållande till det totala antalet samlingar i en socken förelåg, bedömdes detta som ett negativt resultat och socknen blev klassificerad som en "minussocken".

Exempelvis har i Staffanstorps kommun — omfattande 12 socknar — registrerats 46 privatsamlingar med neolitiskt material. Det finns endast 11 fyndplatser för föremål dokumenterade i dessa samlingar, det finns ej heller registrerat neolitiskt boplatsermaterial. Detta negativa källäge i Staffanstorp kunde tyda på att samlingarna tillkommit under en äldre period och att fynduppgifter försvunnit med tiden.

Situationen i Trelleborgs kommun kan tjäna som exempel på motsatsen. Här har 323 privat-

samlingar registrerats. Det finns inte mindre än 309 dokumenterade fyndplatser för föremål i samlingarna och hela 60% av områdets totala antal neolitiska boplatser finns belagda genom fynd i privatsamlingarna (Karsten 1990:39, Tab. 2-3). Området är således ett exempel på en kommun med "plussocknar" — dvs. socknar där neolitiska boplatsermaterial finns representerade i privatsamlingarna och rikliga uppgifter om fyndplatser föreligger.

Resultatet av undersökningen visade att socknar med antingen bra eller dåliga resultat — plus- och minussocknar — överensstämde helt med de enskilda inventerarnas arbetsområden (Ibid:40 ff, Fig. 7-8, 10). Detta betyder att kvaliteten på RAÄ:s fyndgenomgångar av länets privatsamlingar växlar från område till område och ibland från socken till socken. Vi bör därför rikta misstanke om att de privatägda offerfynden i "minussocknarna" kan vara underrepresenterade. Detta föranleder att ställa frågan vilka felkällor som är förknippade med de fynd som *har* registrerats som offerfynd i RAÄ:s fornminnesinventering.

Fig. 17 och 18 visar procentandelen privatägda fynd per kommun i Malmöhus län. Kartan illustrerar väl betydelsen av inventering av gårdssamlingar och man urskiljer omedelbart områden där museisamlingar är dåligt representerade. Det är framför allt de kommuner som är belägna i inlandet som har en hög andel privatägda fynd. I Svälövs kommun är inte mindre än 91% av alla kända fynd privatägda. Det förefaller uppenbart att den höga andelen registrerade privatsamlingar i dessa inlandsområden främst avspeglar en forskningslucka. Området har helt enkelt inte varit intressant för den tidigare forskningen — ett förhållande som illustreras i fig. 14A-B med distributionen av LUHM-fynden.

De relativt låga procentandelarna för privatägda fynd i de södra och västra delarna av Skåne betyder dock inte att antalet samlingar i dessa områden är lågt. Tvärtom sammanfaller de största koncentrationerna av privatägda offerfynd med de största koncentrationerna av museiägda fynd. Det är bara det att museisamlingarnas andel av fynden är så dominerande i dessa områden, främst gäller

detta Lommas och Skurups kommunområden. Bilden av de skånska offerfyndens distribution i landskapet är således heterogen och påverkas i hög grad av vilken typ av källmaterial man väljer att använda — museisamlingar eller privatsamlingar, eller båda tillsammans samt vilka områden som undersöks.

4.3.3. Efterkontroll av privatsamlingar

Endast ett mindre antal fyndbeskrivningar av privatsamlingar i RAÄ:s sockeninventeringar är av en sådan hög kvalitet att inga efterbesök behöver göras. Uppgifter om fyndplatsens läge och topografi anges normalt noggrant medan de största bristerna föreligger i själva beskrivningen och den mer exakta typbestämningen av föremålen. En efterkontroll måste därför i de flesta fall anses vara nödvändig. Att på plats besöka samtliga 247 privatsamlingar har dock inte varit fysiskt möjligt — jag har emellertid företagit ett antal efterkontroller i några utvalda områden. De vanligaste problemen med en sådan efterkontroll rör svårigheten att komma i kontakt med samlingarnas ägare.

I en studie över neolitiskt offerskick i Kävlingeåns dalgång samt Trelleborgs kommunområde gjordes ett försök att besöka samtliga registrerade privatsamlingar. Sedan RAÄ:s inventering i M-län under åren 1985-1987 har flera negativa händelser inträffat. I flera fall kunde konstateras att samlingarna skingrats, ägaren och uppgiftslämnaren flyttat, avlidit eller blivit senil. Här finns således inga reella möjligheter att åter kontrollera fynduppgifterna. Flera fynd som kunde tolkas som rituella offer i sockenregistret kan vid förnyad granskning visa sig vara helt felaktiga. Fynden är då vanligen felbestämda eller också förändras fynduppgifterna vid förnyade samtal med upphittarna. Här skall några exempel ges som kan tjäna som illustrationer för dessa problem;

Fränninge socken, RAÄ-nummer 93. Numret omfattar en fyndplats för en tunnackig yxa — av beskrivningen att döma en yxa av metall, en kopparflatyxa — i privat ägo. Yxan påträffades i en mosse. Efterkontroll visade att yxan i själva verket var en naturligt formad starkt järnhaltig skiffer-

sten, ett mineral vilket är extremt vanligt i detta område.

Gislöv socken, RAÄ 8. Enligt beskrivning i fornminnesregistret avses fyndplatsen för ett troligt mellan-eolitiskt depåfynd påträffat på en sluttning strax intill en våtsvacka. Förnyad granskning gav emellertid ett helt annat resultat. Föremålen i den troliga depån bestod av tre olikpatinerade flintyxor med en kronologisk spännvidd från tidig MN till SN. Yxorna uppgavs dessutom vid efterbesöket vara funna högst upp på en sandig förhöjning. Föremålen stammar troligen från upplöjda gravar.

Igelösa socken, RAÄ-nummer 12. Numret representerar en stor privatsamling med föremål från TN till SN. Fynden har framkommit inom ett relativt begränsat område som vid RAÄ:s besök beskrevs som "mycket vattensjukt". Detta kunde ju föranleda misstanken att fynden påträffats i våtmark eller tidigare våtmark. Ett återbesök visade emellertid att fynden inte gjorts i en svacka eller sänka utan på en sandig höjdsträckning. "Mycket vattensjukt" betydde i detta fall helt enkelt att området var vattensjukt p.g.a. pågående kraftigt regnande vilket gjorde att uppgiftslämnaren inte ville gå ut och visa platsen.

En granskning av de privatägda samlingarna ger dessutom ofta uppgifter om andra icke tidigare kända fynd. Det är inte överdrivet att påstå att ett registrerat fynd vanligen genererar uppgifter om ytterligare ett nytt.

Ett exempel är *Västra Karaby socken*, RAÄ-nummer 96 (K. 178). Beteckningen avser en större lösfyndssamling som i sockenbeskrivningen saknade annan fyndupplysning än att föremålen var "hittade på gårdens ägor". Vid en efterkontroll i en annan privatsamling i socknen omtalade dock ägaren att dessa andra fynd hade plöjts upp ur en större, tidigare vattensjukt, utdikad sänka i närheten av gården. Fynduppgifterna bekräftades senare av ägaren och upphittaren.

Slutsatsen blir således att efterkontroll absolut bör eftersträvas vid användandet av fynduppgifter från privatsamlingar. Om några fynd eller föremål i samlingarna kommer att avfärdas på grund av bristande eller förändrade fynduppgifter vid åter-

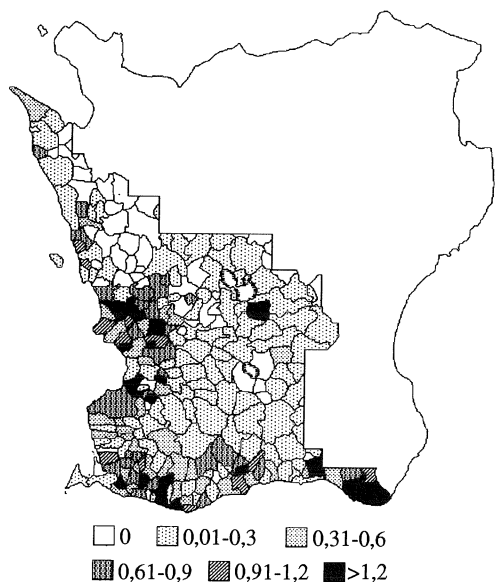

Fig. 19. Neolitiska offerfynd i Malmöhus län. Antal fyndplatser för offerfynd per kvkm.

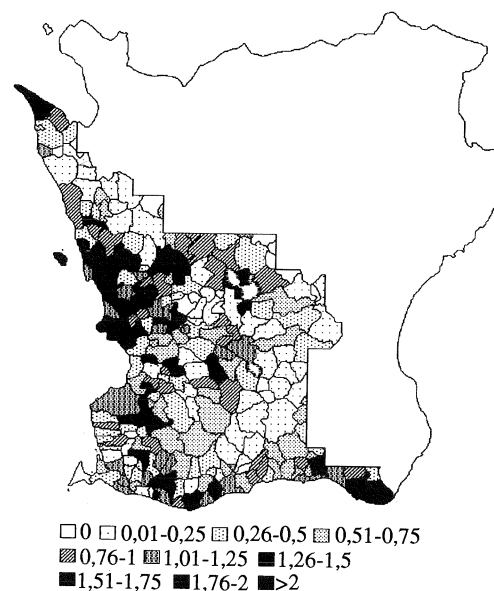

Fig. 20. Stenåldersboplatser i Malmöhus län. Antal boplatser per kvkm. (Källa RAÄ:s fornminnesinventering)

besök, tillkommer vanligen nya genom besök och intervjuer.

4.4. De skånska offerfyndens geografiska utbredning

Det statistiska underlaget för en kvalitets- och kvantitetsmässig analys av offerfynden bör vara säkerställt och förhoppningsvis utgör de här analyserade fyndmängderna ett representativt urval. Den geografiska utbredningen skall emellertid här närmare diskuteras. Fig. 19 visar tätheten av registrerade neolitiska offerfynd — både enkel- och depåfynd — baserat på antal fyndplatser per kvkm. sockenvis i Malmöhus län. Det är framför allt kustområdena som uppvisar stora koncentrationer av offerfynd, tätast i området kring Kävlingeåns dalgång samt de södra delarna av landskapet. Offerfyndens distribution sammanfaller inte oväntat helt med de av Malmer tidigare publicerade isaritmkartorna över de skånska neolitiska lösfynden av tunnackiga yxor, stridsyxor, flintdolkar och skäror (Malmer 1957, 1975:179 f, Fig. 73-77).

Fyndsituationen i Kristianstads län är speciell och har också utelämnats på fig. 19 p.g.a. att län-

et, bortsett från de nordvästra delarna, ännu saknar en helt genomförd fornminnesinventering med den stora fyndpotential som ligger i nyregistrering av fynd i privatsamlingar. Länets tyngdpunkt för de i museisamlingarna kända offerfynden ligger framför allt i de sydöstligaste samt nordöstligaste delarna av länet och det är också här vi kan förvänta oss stora nytillskott av offerfynd när fornminnesinventeringen genomförs de närmaste åren (jämför Fig. 12).

Tack vare RAÄ:s fornminnesinventering under åren 1985-1987 har det varit möjligt att framställa en spridningsbild över samtliga kända stenåldersboplatser i Malmöhus län. Sammanlagt 3182 boplatser har jag registrerat utifrån RAÄ:s inventeringsmaterial. Av dessa kan 1050 dateras till neolitisk tid (Fig. 20-21). Något försök att särskilja boplatser från skilda tidsavsnitt under neolitikum har inte företagits, då flertalet neolitiska boplatser bestämts utifrån ett minsta bestämmande kriterium, nämligen förekomsten av slipade flintyxfragment. Tätast ligger bebyggelsen under neolitikum längs kusterna och man kan tydligt skönja små grupperingar av särskilt boplatstäta områden i förbindelse med de större västskånska vattendragen.

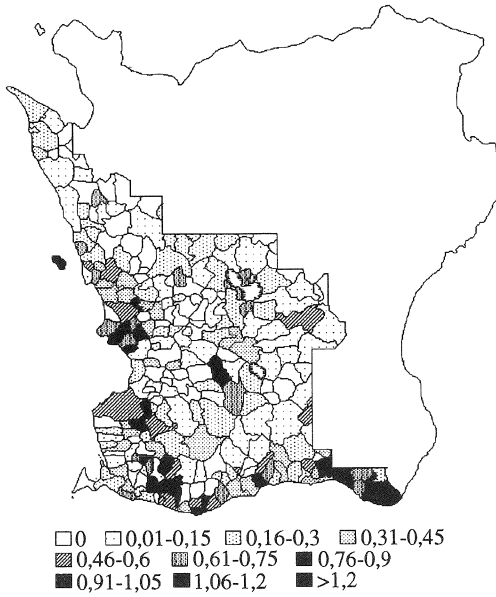

Fig. 21. Neolitiska boplatser i Malmöhus län. Antal boplatser per kvkm. (Efter Karsten 1990:41, Fig. 9)

Bilden som framträder i inlandet är mera splittrad. Ett stort antal neolitiska boplatser framträder exempelvis i Ringsjöområdet (Sjöström 1992). Söder om Ringsjöområdet är kartbilden mer varierande och boplatstätheten skiftar starkt från socken till socken. Bakom boplatregistreringen i de fyndrikaste socknarna i detta område ligger ofta fynduppgifter framtagna av lokalhistoriskt intresserade amatörarkeologers ihärdiga inventering, vilket gör dessa socknar klart överrepresenterade.

Jämför vi slutligen den geografiska utbredningen för megalitgravarna, vilka i Skåne också uppträder i små grupperingar (Fig. 22), ser vi en god överensstämmelse med de boplatstätaste område-

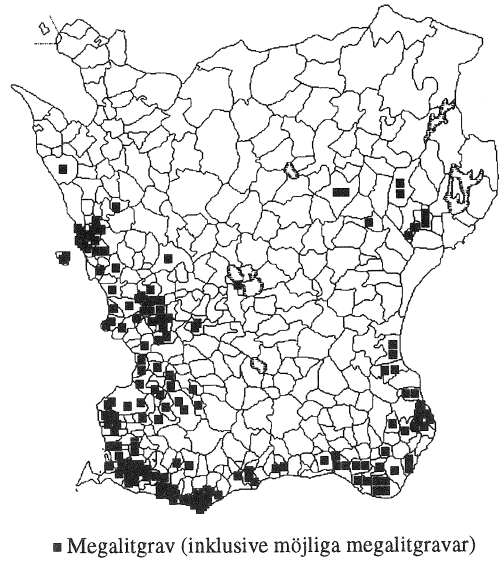

Fig. 22. Megalitgravar i Skåne (Blomqvist 1989 samt RAÄ:s fornminnesinventering).

na. De tydligt avgränsade koncentrationerna av gravar och boplatser kan troligen bäst tolkas som neolitiska bygder. Inte oväntat har även de största ansamlingarna av offerfynd framkommit i dessa områden, vilket styrker uppfattningen att ett nära rumsligt och kulturellt förhållande existerar mellan boplat-, grav- och offerfynd (Ebbesen 1983 a).

Genomgången av olika källkritiska problem i detta kapitel har visat på flera felkällor, beroende på om musei- eller privatägda fynd används. I en samlad analys över de neolitiska offerfyndens datering, fyndtyper och fyndomständigheter måste dessa faktorer beaktas.

5. TIDIGNEOLITIKUM A — MELLAN-NEOLITIKUM A II

5.1. Introduktion till materialanalysen av de neolitiska offerfynden.

Den neolitiska periodens traditionella indelningar i tidig-, mellan- och senneolitikum har med några undantag följts i föreliggande arbete. Det är dock viktigt att fastslå att majoriteten av de här behandlade fynden uppträder isolerat från de ur dateringssynpunkt mera gynnsamma arkeologiska miljöerna som boplatser och gravar, vilka ofta kan findateras med hjälp av keramiktypologi och C14-dateringar. Det är bara depåfynden — och då kombinationsdepåerna i synnerhet — som kan användas för relativ kronologi. Den slutna fyndsituationen har varit avgörande för kronologiska ställningstaganden. Det är ännu inte möjligt att absolut datera obrända stenföremål som tagits upp, rengjorts och hamnat i museisamlingarna. De flesta föremålsdateringar blir därför av nödvändighet grova.

Det är således de kronologiska gränserna för offerföremålen som fått bestämma den tidsmässiga uppdelningen av materialet i avhandlingen. I flera fall följer föremålens kronologiska ramar också neolitikums tredelning, men en strikt tillämpning av denna skulle innebära betydande tolkningsmässiga problem. Ett stort antal neolitiska artefakttyper har en användningstid som överlappar flera perioder. Ett exempel på detta är förhållandet under TN och en tidig del av MNA. Det vanligaste offerföremålet under denna tid är den tunnackiga flintyxan vars olika typologiskt utskilda former till stora delar har en gemensam användningstid under perioden från TNB till MNA II (se Kap. 5.2. Nielsen 1977).

De följande perioderna MNA III-MNB kännetecknas i offersammanhang av det flitiga bruket av den tjockackiga yxan i flinta och bergart med dess olika varianter; A och B-typ, håleggad och tunnbladig. Den tjockackiga yxan utgör en ledartefakt inom både trattbägarkulturen (TRB), den gropkeramiska kulturen (GKK) samt den svensk-norska stridsyxekulturen (SYK) (Malmer 1975:

69 ff, Nielsen 1979). I flera fall förekommer yxor i de mellan-neolitiska depåfynden vilka inte kan ges en entydig kulturidentitet och det är heller inte ovanligt att mellanformer uppstått, vilka lånat drag från både trattbägarkultur och stridsyxkultur (L. Larsson 1982a, 1984a). Indikationer på att en sammansmältning av de olika neolitiska kulturgrupperna skett har dokumenterats på Stävie, en Sarupsanläggning i västra Skåne (Ibid). Indelningen av materialet i de traditionella neolitiska kulturerna TRB, SYK och GKK är således inte problemfritt och har därför i möjligaste mån undvikits.

Det är tydligt att skarpa tidsgränser inte existerar mellan introduktionen av en ny föremålsform och slutet för en gammal. I flera fall uppträder kombinationer av olika redskapstyper som exempelvis spets- och tunnackiga yxor tillsammans i depåfynden, vilket indikerar att övergången till nya former skett gradvist, ofta med en betydande överlappning i tid. Detta visar emellertid inte bara på ett kronologiskt förhållande utan fyndkombinationerna avspeglar också en del av föreställningsvärlden genom att vissa kombinationer av föremål accepterades och andra inte.

Med hänsyn till de ovan beaktade dateringsproblemen är materialredovisningen indelad i tre tidsblock, TNA-MNA II, MNA III-MNB samt SN, varav de två förstnämnda i en senare analys kommer att uppdelas i ytterligare två perioder (se nedan). Kapitel 8 kommer att behandla material av mera generell karaktär, vilket antingen består av fyndmaterial som är svårdatat eller fyndmaterial som är svårtolkade.

Den första perioden — TNA-MNA II — kan i Skåne dateras till 3100-2400 BC (Okal. C14-år). De äldsta skånska dateringarna kommer från matskorpor på tidigneolitiska lerkärl utgrävda på en boplatz i Mossby, Västra Nöbbelövs socken. Dessa gav åldern 3288±110, 3235±90 och 3060±110 BC (M. Larsson 1993:74). Gränsen mellan TNB och TNC (dvs. grovt räknat gränsen mellan spets- och tunnackiga yxor och begynnelsen av megalitgravarna) har satts till cirka 2700 BC (Ibid:80). Dateringen av periodens slut är ungefärlig och baseras på C-14-dateringar av fynd från syd-

Tabell III. Indelning av neolitikum med tidsramar efter okalibrerade (Okal) och kalibrerade (Kal) C14-värden. (Efter Berglund et.al 1991:54 ff, L. Larsson 1993a-b)

Tidsperiod	Okal.	antal år	Kal.	antal år
TNA-TNB	3100 - 2700	400	4000 - 3450	550
TNC-MNA II	2700 - 2400	300	3450 - 2950	500
MNA III-V	2400 - 2150	250	2950 - 2650	300
MNB	2150 - 1900	250	2650 - 2300	350
SN	1900 - 1500	400	2300 - 1800	500
	Σ	1600	Σ	2200

skandinaviska megalitgravar (Blomqvist 1989:109).

Nästa period omfattar MNA III-MNB, vilket i tid omspannar ca 2400 till 1900 BC. I Skåne finns något yngre dateringar av MNA V-fasen än motsvarande i Danmark — medelvärde för dateringarna ligger kring 2180 BC vilket motsvarar tidig enkeltgravskultur i Danmark. Skånska dateringar av stridsyxekulturen är samtliga utförda på material tillhörande den yngre delen av kulturen, medelvärde ligger kring 1980 BC (L. Larsson 1993b:205). En överlappning i tid kan uppenbarligen förutsättas för trattbägarkulturens sista fas och den äldre delen av stridsyxekultur. (Ibid: 205). Gränsen mellan MNA V och MNB är således flytande men kan huvudsakligen placeras i intervallet mellan 2200-2100 BC, med tyngdpunkten förlagd till senare hälften av perioden (L. Larsson 1993b:134, Fig. 47).

Slutligen kan den senneolitiska perioden (SN) i Skåne dateras till ca 1900-1500 BC, baserat på daterbara gravar och flera C-14-dateringar från sydvästs-skånska långhus (Björhem & Säfvestad 1989:72, Fig. 66, L. Larsson 1993a:135).

Periodernas längd har framför allt betydelse vid diskussioner om nedläggelseintensitet (se Kap. 9.6.1). Det finns betydande tidsskillnader mellan okalibrerade och kalibrerade C-14-dateringar, ett förhållande som märks tydligast just under neolitikum (Tab. III). Den största tidsskillnaden föreligger under perioden TNC-MNA II, där 300 C14-år motsvaras av 500 kalenderår. Detta är en faktisk utökning av periodens längd med två tredjedelar. Stora tidsavvikelse har även perioderna TNA-TNB samt MNB där de kalibrerade värdena motsvarar en fyrtioprocentig förlängning

av perioderna i förhållande till konventionell datering. Den minsta periodökningen (20 %) föreligger för MNA III-V och SN.

5.1.1. Spetsnackiga yxor

De spetsnackiga yxorna har sedan typen först identifierades varit föremål för omfattande forskningsinsatser (Montelius 1874, Müller 1885, Rydbeck 1918, Nielsen 1977, Jennbert 1984, M. Larsson 1984b samt Hernek 1985, 1989). Forskningsinsatserna under de senaste 15 åren har, förutom en klarare typindelning, även åstadkommit en klarare datering av denna i hög grad skånska föremålsform. I Skåne och Danmark ingår typen i redskapsinventariet hos Oxiegruppen och i viss mån, för Skånes del, även i Svenstorpsgruppen (M. Larsson 1984b:162, Hernek 1989:217). Dateringen motsvarar tidsperioden TNA-TNB.

Till kategorin rituella fynd har förts 168 yxor av denna typ fördelade på 78 enkelfynd och 40 depåfynd med tillsammans 90 yxor. Ser vi till varje deponeringstillfälle är det betydande att trots enkelfyndens dominans över depåfynden, är antalet yxor i stort sett det samma inom varje fyndkategori. (46% respektive 54 %). 126 yxor är typbestämda (se Tab. IV).

Herneks procenttal baserar sig på genomgång av framför allt lösfunna spetsnackiga yxor — sammanlagt 682 yxor (1989:222). Intressant är den stora skillnaden mellan Herneks procenttal för typ 1 och 2 och mina resultat för det här framlagda skånska yxmaterialet. Typ 2-yxor utgör en övergångsform mellan den tvåsidiga typ 1-yxan och den fyrsidiga typ 3-yxan. Tvärsnittet uppvisar flera olika former — tresidigt, oregelbundet rektangulärt eller rundovalt (Hernek 1985:6). Typ-

Tabell IV. Procentuell fördelning av spetsnackiga yxor av typ 1-3 i offerfynd i Skåne samt i arbeten av Nielsen (1977) och Hernek (1989).

Typ	Enkel- fynd	Depå- fynd	Samt- liga	Nielsen 1977	Hernek 1989
1	37	39	37	36	23
2	19	16	18	18	36
3	44	45	45	46	38

bestämningen av de skånska rituella fynden av spetsnackiga yxor överensstämmer helt med de själländska yxorna. Detta tycks indikera att typ 2-flintyxorna i Herneks arbete kan vara felbestämda. Detta förefaller mera sannolikt än att Nielsen inte kunnat typbestämma utifrån sitt eget typologiska schema. Typ 2-yxornas varierande utformning gör att de kan vara svårbestämda. Detta kan även vara ett argument för att typ 2-yxan kan indelas i ytterligare typer. Att yxorna utgör en mellanform både typologiskt och kronologiskt visas av att typen ingår i depåfynd med både typ 1 och typ 3-yxor. Dessa senare kombineras aldrig i depåfynden (Hernek 1989:217).

5.1.2. Enkel- och depåfynd

96% av alla enstaka funna yxor är hittade i våtmark. Tre exemplar har framkommit på fast mark, under omständigheter vilka tyder på medveten deposition (K. 463, 643 samt 990). Två av dessa är påträffade nedlagda intill stora stenar. Destruktion av yxor genom bränning har endast iakttagits i ett fall. Fyndet avser en intakt oslipad spetsnackig flintyxa av typ 1, påträffad troligen i en grop på en tidigneolitisk boplatz i Oxie (M. Larsson 1984b:61, Fig. 32). Åtta enkelfynd är av bergart vilket utgör 10% av de spetsnackiga yxorna.

Depåfynd med spetsnackiga yxor har i litteraturen främst behandlats av Nielsen vilken för Skånes del nämner 10 depåfynd (1977:121). Hernek omnämner inte mindre än 18 skånska depåfynd, av dessa är emellertid ett fynd felbestämt (1985:38 f). Av de 23 nya fynd som här tas upp för behandling kommer fem från privatsamlingar, resten utgörs av fynd på museer.

Fig. 23 illustrerar fördelningen av depåfynd med spetsnackiga yxor från olika fyndmiljöer. Av 40 depåfynd saknar inte mindre än 15 fynd säkra upplysningar om fyndmiljö. Av depåfynd med säkra fyndmiljö dominerar våtmarksfynden (17 st.) medan depåfynd från fast mark utgörs av åtta stycken. Två av dessa sistnämnda har framkommit i samband med stora stenar.

Bland depåyxorna förekommer endast en berg-

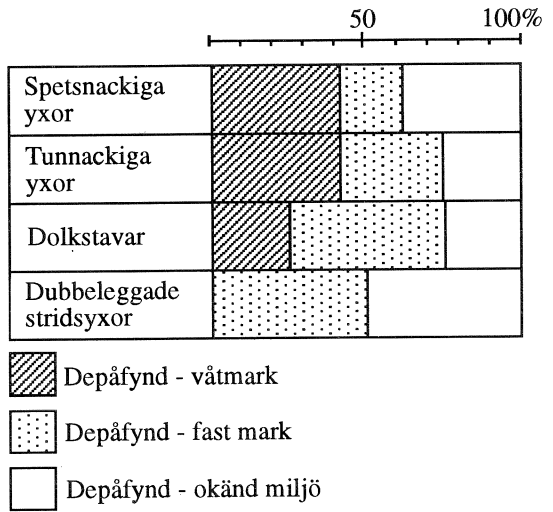

Fig. 23. Depåfyndsmiljöer för föremålstyper under perioden TNA-MNA II.

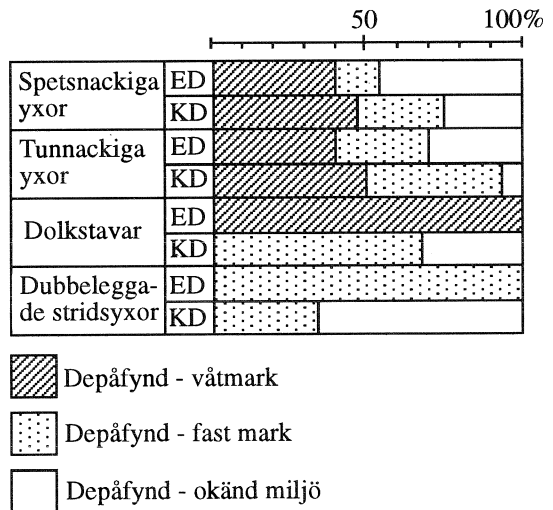

Fig. 24. Depåfyndsmiljöer för föremålstyper under perioden TNA-MNA II. Entyps- (ED) respektive kombinationsdepåer (KD).

artsyxa, vilket utgör 1 % av alla depåfunna spetsnackiga yxor. Tio yxor är att klassificera som förarbeten (11% av alla yxor). Fig. 24 visar fördelningen av entyps- respektive kombinationsdepåer från olika fyndmiljöer (se Kap. 3.1). För fynd med bestämd fyndmiljö är fördelningen likartad

Tabell V. Kombinationstabell över antalet specificerade artefakter i neolitiska depåfynd samt tabell över totala antalet föremål i kombinationsdepåer.

DEPÅFYND MED		ANTAL FÖREMÅL/DEPÅFYND											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Spetsnackig yxa	ED		17	3	2	1		1	1				
	KD	13?	2	1									
Tunnackig yxa	ED		54	31	8	2	1	2					
	KD	14	4	1		2	1		2				
Dolkstav	ED		1										
	KD	3											
Dubbeleggad yxa	ED		1										
	KD	3											
Kopparflatyxa	ED		2										
	KD												
Tjocknackig A-yxa	ED		1										
	KD	7	2										
Tjocknackig B-yxa	ED		8	3									
	KD	9	10	1	1	1				1			
Håleggad yxa	ED		2	2	2								
	KD	13	2	1	3		1	1	1				
Tunnbladig yxa	ED		4										
	KD	16	5			1		1					
Flintmejsel	ED		1	2	2								
	KD	16	1		2			1					
Skafthålsyxa	ED		6	2									
	KD	8	3	1									
Flintdolk	ED		11	4	1			1		1			
	KD	10	1	1									
Flintskära	ED		9	7	8	2	2					1	
	KD	6	3	2									
Bredeleggad yxa	ED		13	3	4		1						
	KD	9	4	3		1							
Spjutspets	ED		1	1									
	KD	6	1										
Skedskrapa	ED		4	1	4		1				1		1
	KD												
Kantyxa	ED		5	1									
	KD				1		1					1	
Stenklubba	ED												
	KD	1			1					1			

FÖREMÅLSTYP	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	15	16	40
Spetsnackig yxa	7	3	1	1	2				1	1					
Tunnackig yxa	11	5	1		2			1	1	1					
Dolkstav	2	1													
Dubbeleggad stridsyxa	3														
Tjocknackig yxa Typ A	1	2	1	1							1		1		1
Tjocknackig yxa Typ B	5	6	5	1	1				1		1		1	1	1
Håleggad yxa	5	3	5	2	2		1				1		1	1	1
Tunnbladig yxa	5	3	4	2	1		1		1		1		2	1	1
Flintmejsel	7	2	3	3	2							1			1
Skafthålsyxa	5	3	2	2											1
Flintdolk	7	3		1	1										
Flintskära	7	1	3	1											
Bredeleggad yxa	6	4	3	2	2										
Spjutspets		3	3	1											
Kantyxa				1			1								
Stenklubba	1					1			1						

Tabell VI. Kombinationsdepåer med spetsnackiga och tunnackiga yxor.

Kat.nr.	Spetsnackig yxa	Tunnackig yxa	Slipsten	Dolkstav	Dubbeleggad stridsyxa	Kantya	Dioritstav	Redskapsförarbete	Ristad flinta	Flintspån	Flintmejsel	Tjocknackig yxa	Bergartsyxa	Övrigt
150	1	1												
515	1	1												
809	1	1					3							
966	1?	1?												
1260	1				1									
53	1	2												
672	1	1						1						
749	2	6												+2 yxor
501	3	8												
813	1	1												
1135	1	1												
1176	2	1												Sandsten
974	1	2												
1172	1	1												
253	1	5												+3 yxor
568	1	5												
363	1									1				
436	1		1											
27	2		1											
1036			1											+ flintyxa
872	1			1										
935	1			1										
504	1			1										
820	1											1		
540	1?											1?		
1044	3												1	
980	1													Oval sten
1060	8							1						
995	2									1				

för bägge depåfyndskategorier. Det råder en klar övervikt för våtmarksfynd.

62% av depåfynden utgörs av entypsdepåer — dvs. de innehåller endast spetsnackiga yxor. Av tab. V framgår antalet yxor i entyps- respektive kombinationsdepåer. Det är sällsynt med mer än tre föremål i depåerna, ett förhållande som i sin tur är karakteristiskt för samtliga depåfynd från neolitisk tid. I genomsnitt deponeras 2,2 yxor/depå. För entypsdepåerna respektive kombinationsdepåerna är siffrorna 2,6 och 1,3 yxor/depå. För entypsdepåerna är två yxor funna tillsammans det

absolut vanligaste förhållandet. Inte mindre än två tredjedelar av alla denna depåfyndskategori består av två yxor. Ett likartat förhållande kan studeras för kombinationsdepåerna. 80% av dessa innehåller endast en spetsnackig yxa i kombination med andra föremål. Dock förekommer ingen kombinationsdepå som innehåller fler än tre spetsnackiga yxor.

En genomgång av kombinationsdepåerna visar två viktiga förhållanden; de spetsnackiga yxorna kombineras främst med tunnackiga yxor och slipstenar, men dessa tre uppträder aldrig tillsammans i samma depå (Tab. VI). De fyra depåfynd med slipstenar som är kända är alla påfallande lika. I tre fall består depåerna av en yxa och en slipsten i kombination. I det fjärde, ett depåfynd från Fränninge, förekommer en spetsnackig yxa med en slipsten och även tre stavliknande dioritstycken (K. 809). Ur dateringssynpunkt är depåfynden med tunnackiga och spetsnackiga yxor i kombination de mest intressanta. Inte mindre än 11 fynd uppvisar denna kombination. Samtliga spetsnackiga yxor som ingår i dessa depåfynd är av typ 3.

5.1.3. Jämförelser enkelfynd — depåfynd

Bland enkelfynden dominerar slipade yxor medan oslipade yxor är dominerande i depåfynden. Samma förhållande har iakttagits för de skånska lösfynden av spetsnackiga yxor (Hernek 1985:39). Detta har inte minst betydelse för diskussionen om de enstaka funna föremålen källvärde. 80% av enkelfynden från våtmark utgörs av slipade yxor medan oslipade yxor i depåfynden från våtmark dominerar med 70%. Det förefaller rimligt att denna skillnad avspeglar en viktig skillnad mellan enkelfynd och depåfynd, en skillnad som kan indikera olika avsikter bakom deponeringen av ett föremål respektive ett samlingsoffer.

För depåyxor från fastmarksdepåer och depåfynd från okänd miljö är dominansen för oslipade yxor inte lika tydlig, båda har 56%. Skillnaden mellan depåfunna yxor och enstaka föremål har studerats tidigare, främst i danskt neolitiskt mate-

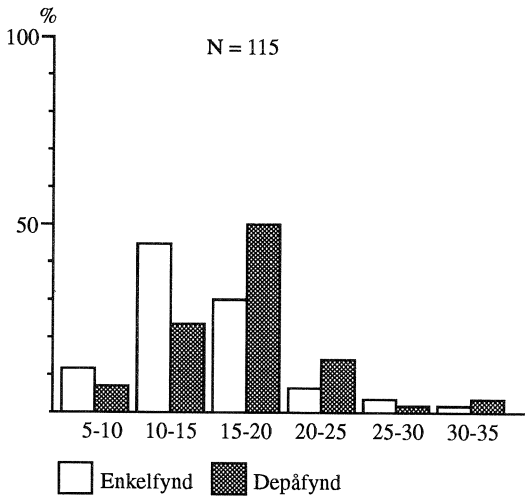

Fig. 25. Längdvariation för de spetsnackiga yxorna i offerfynden.

rial. Enstaka funna yxor associerade med depositioner av keramik i våtmark, visade sig i hög grad vara använda, omhuggna, omslipade eller fragmentariska (Becker 1948:282). För de skånska spetsnackiga yxorna råder emellertid inte detta förhållande. Förvisso finns fler fragmentariska yxor bland de enstaka funna yxorna, 10% är skadade eller halverade medan endast en depåfunnen yxa är fragmentarisk. Vidare förekommer omslipning och omhuggning nästan uteslutande på de enstaka funna yxorna. Övervägande majoriteten enkelfynd utgörs dock av oskadade exemplar. De enstaka funna yxorna är obetydligt kortare än depåyxorna, medelvärde är 15,7 cm baserat på 55 exemplar. För 67 depåyxor är medelvärdet 17 cm. Fig. 25 visar längdvariationen för spetsnackiga yxor inom olika fyndtyper. Längden för de enstaka yxorna från våtmark förekommer inom intervallen 10-15 cm, medan majoriteten av depåyxorna har en längd mellan 15 och 20 cm.

5.1.4. Geografisk lokalisering

Fig. 26-27 visar utbredningen av yxtyper som enkelfynd och depåfynd. Majoriteten av de enstaka funna yxorna kan knytas till sydvästra Skåne och till det inre backlandskapet (Karsten 1989).

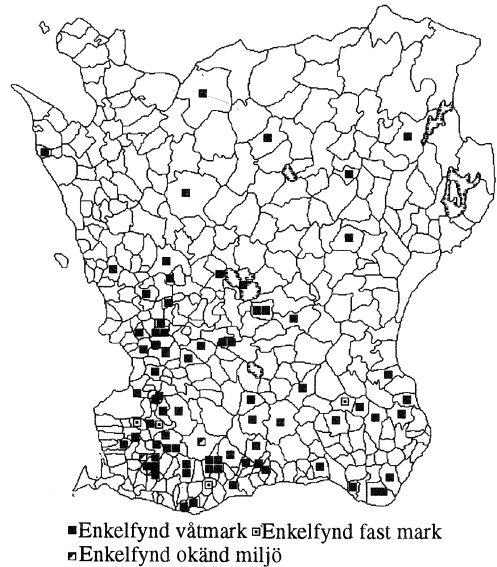

Fig. 26. Spridningen för enkelfynd av spetsnackiga yxor.

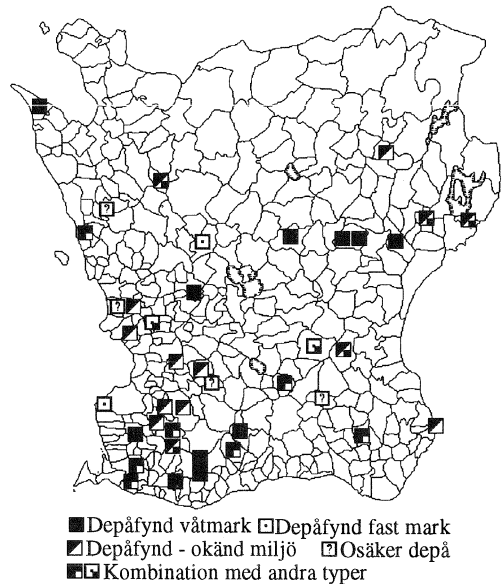

Fig. 27. Spridningen för depåfynd med spetsnackiga yxor.

Depåfynden har en mera spridd distribution, dock förekommer de huvudsakligen inom samma område som enstaka funna yxorna. I den nordöstra delen av Skåne är emellertid depåfynden i majoritet i förhållande till enkelfynden. Ett förhållande

som kan indikera ett regionalt offerskick.

5.2. Tunnackiga yxor

De tunnackiga yxorna är en av de vanligaste redskapsformerna i sydsandinavien under neolitisk tid — om inte den vanligaste. En klassificering utifrån danska och skånska depå- samt gravfynd med tunnackiga flintyxor av Nielsen består av sju olika typer varav typ III även indelas i IIIa och IIIb (1977:72 ff.). Den kronologiska spännvidden är mellan TNB-MNA II men inte mindre än fem yxtyper verkar ha existerat delvis samtidigt. Majoriteten av yxtyperna har haft sin huvudsakliga användning under perioden TNC-MNA I (Ebbesen 1983a:61). Av de sju typerna är typ I, II, III samt VI säkert identifierade i Skåne.

Nielsen urskiljer 22 skånska depåfynd med denna typklassificering. Det finns dock inte mindre än 15 depåfynd vilka innehåller yxor som inte närmare kan klassificeras än till typ III-VI. Det sydskanaviska yxmaterialet antyder även att lokala grupperingar förekommer. Ett exempel är typ V-yxor, vilka endast är kända från Vendsysselområdet på Jylland (Nielsen 1977:97).

Kritik har riktats mot Niensens dateringar av den tunnackiga flintyxan, främst gäller detta yxor av typ IV. Ett revideringsförsök har gjorts av Hernek som menar att typ IV direkt följer på den spetsnackiga yxan och således är äldre än typerna I-III (Hernek 1989:221 f). Klart är emellertid att inte mindre än åtta skånska depåfynd innehåller kombinationen spetsnackiga yxor av typ 3 och tunnackiga yxor av inte mindre än fyra olika typer (se Kap. 10.3).

Ebbesen har i flera arbeten typologiserat och försökt datera de tidig- och mellanneolitiska tunnackiga bergartsyxorna (1980a, 1984:113 ff). Åtta huvudtyper har urskiljts och i jämförelse med tunnackiga flintyxor verkar varje typ av bergartsyxa haft längre brukningstid. Av de tunnackiga bergartsyxorna har Ebbesen urskiljt sex typer vilka huvudsakligen omfattar tidsperioden TNC-MNA II. Två typer omfattar en något längre tidsperiod, TNC-MNAIII/IVa, men dessa utgör endast 30% av det totala beståndet (1984:121 ff). I

denna studie har emellertid inte gjorts någon omfattande typologisering av de tunnackiga yxorna. Dels är förekomsten av blandtyper som typ III-VI betydande dels uppträder som tidigare nämnts, flertalet yxtyper samtidigt och då främst under TNC och MNA I.

Sammanlagt 632 tunnackiga yxor har identifierats i föreliggande arbete. Dessa är fördelade på 316 enstaka funna yxor och 122 depåfynd med sammanlagt 316 yxor. Intressant att notera är den totala överensstämmelsen mellan antalet enstaka funna yxor och antalet depåyxor. Ungefärligen samma förhållande kunde också konstateras för de spetsnackiga yxorna.

5.2.1. Enkel- och depåfynd

94% av alla enkelfynd kommer från våtmark. 18 yxor har framkommit på fast mark under förhållanden vilka tyder på medveten nedläggelse. Tio av dessa har påträffats intill stora stenar. 20 tunnackiga yxor är tillverkade av bergart vilket utgör sju % av samtliga enstaka funna yxor. Totalt tre yxor är klassificerade som förarbeten.

De skånska depåfynden med tunnackiga yxor har liksom de spetsnackiga varit föremål för intensiv forskning. De viktigaste bidragen har lämnats av Nielsen 1977, Rech 1979 samt M. Larsson 1984b, 1988b. Nielsen omnämner endast 37 skånska depåfynd med denna typ (Nielsen 1977:121 ff.). Av de 122 depåfynd vilka redovisas här är förvånande nog bara 31 privatägda. Resterande 91 depåer tillhör museisamlingar, dock ingår här ett depåfynd som påträffades vid utgrävningar 1986. Dessa siffror visar naturligtvis forskningspotentialen av noggranna museigenomgångar men också att tidigare publikationer baserats på ett onödigt litet material.

Fig. 23 visar fördelningen av tunnackiga yxdepåer från olika fyndmiljöer. I förhållande till depåfynden med spetsnackiga yxor har andelen depåer med okänd fyndmiljö minskat något — 33 depåfynd (= 27 %) saknar upplysningar om fyndmiljö. 49 depåfynd är kända från våtmark medan antalet fastmarksdepåer är något mindre — 40 stycken. Av dessa sistnämnda är nio nedlagda in-

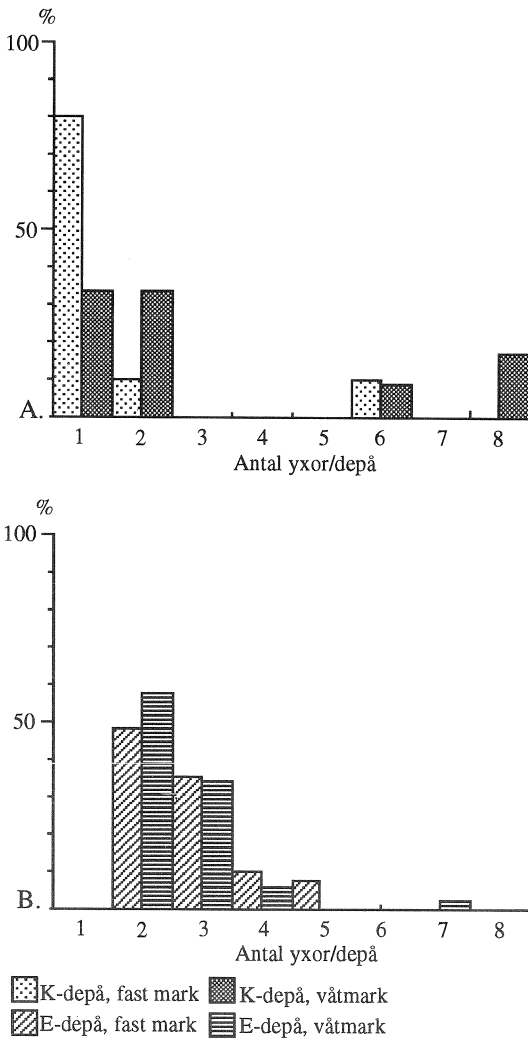

Fig. 28A-B. Antal tunnackiga yxor i samtliga depåer (A) och i entyps- respektive kombinationsdepåer (B).

till stora stenar. Av samtliga depåyxor är fem % tillverkade av bergart. Tre yxor kan klassificeras som förarbeten. I genomsnitt deponeras 2,7 yxor i varje våtmarksdepå. Antalet för övriga depåfyndskategorier är 2,5 yxor/depå.

Inte mindre än 98 depåfynd utgörs av entypsdepåer (81%). Av dessa är dock en osäker vad avser antalet yxor i depån. Fördelningen av antalet yxor i depåerna kan studeras i tab.V. Endast 12 entypsdepåer innehåller mer än tre yxor. En lik-

nande tendens ses bland kombinationsdepåerna. Fem kombinationsdepåer (23%) har fler än två yxor. Vad avser fördelningen av antalet yxor i våtmarks- och fastmarksdepåerna är denna likartad bland entypsdepåerna (Fig. 28A-B). För kombinationsdepåerna uppträder emellertid en skillnad. Depåer från våtmark tenderar att innehålla fler tunnackiga yxor än fastmarksdepåerna. Samma bild erhålls om man ser på det totala antalet föremål i kombinationsdepåerna. Det finns procentuellt sett fler föremål i våtmarksdepåerna. Fördelningen av entyps- respektive kombinationsdepåer från olika fyndmiljöer visar samma klara tendens. Andelen kombinationsdepåer från okänd fyndmiljö är dock liten i förhållande till entypsdepåerna (Fig. 24).

I kombinationsdepåerna utgör de spetsnackiga yxorna den absolut vanligaste kombinationstypen. Det förekommer två fall där förutom spetsnackiga yxor, även ingår andra artefakter. I det ena fallet gäller det en sandstensplatta och i det andra ett obestämbart redskapsförarbete (Tab. VI). Ett depåfynd måste dock trots otvetydiga fyndupplysningar bedömas som ytterst tveksamt. Fyndet avser en tunnackig flintyxa vilken skall vara påträffad tillsammans med en tjocknackig flintyxa av typ B (se Kap. 6.4.1.).

5.2.2. Jämförelser enkelfynd - depåfynd.

Vad avser slipningen uppvisar de tunnackiga yxorna samma tendens som de spetsnackiga yxorna. 69% av samtliga enkelfynd från våtmark utgörs av slipade yxor och bland enkelfynden från fast mark är 75% slipade yxor. I depåfynden dominerar oslipade tunnackiga yxor med 55 %. Det finns dock en intressant skillnad bland depåfynden som är värd att omnämna. Bland tunnackiga yxor från fastmarksdepåer råder dominans för slipade yxor (59%). Bland våtmarksdepåerna är det oslipade som dominerar (64%). Fördelningen av depåyxor från okänd fyndmiljö visar upp en likartad sammansättning i jämförelse med våtmarksdepåerna. Troligen kommer huvuddelen av dessa depåer från just våtmarker.

Fragmenteringsgraden bland yxorna visar på

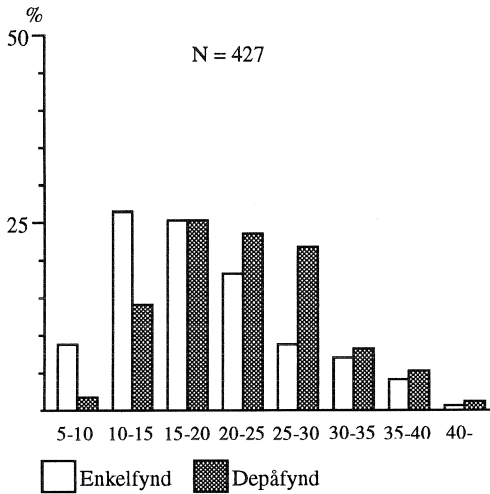

Fig. 29. Längdvariation för de tunnackiga yxor.

samma tendens som hos de spetsnackiga yxor. 17% av enkelfyndens samt fyra % av depåyxorna är på olika sätt fragmentariska. Av enkelfynden utgörs 55 % av eggdelar, 30 % av nackdelar samt 15 % av mittdelar. Bland fragmenterade depåyxor saknas nackdelar. Eggdelar dominerar helt med 88 % följt av 12 % mittdelar. Förekomsten av fragmenterade yxor påverkar naturligtvis de enskilda funna yxornas sammantagna längdvärden. Även om man bortser från fragmenterade yxor är de enskilda funna yxor likväl i genomsnitt kortare än depåyxorna. Medellängden för enskilda funna yxor är 19 cm, medellängden för depåyxorna är 22,5 cm. Depåyxornas medellängd är för övrigt exakt samma mått som Olausson anger som gräns mellan arbetsyxor och prestigeyxor (Olausson 1983a:17, Fig. 3). Hälften av de enskilda yxor faller inom längdintervallet 10-20 cm och hälften av depåyxorna inom intervallet 20-30 cm (Fig. 29).

Destruktion av tunnackiga yxor genom bränning är mycket sparsamt förekommande i förhållande till det totala antalet offerade tunnackiga yxor. I jämförelse med förhållandet för övriga neolitiska redskapsformer uppträder dock brännoffer frekvent. De tunnackiga yxor är den enda föremålskategori där bränning uppträder både bland enkelfynd och i depåfynden. Fem fyndplatser har regi-

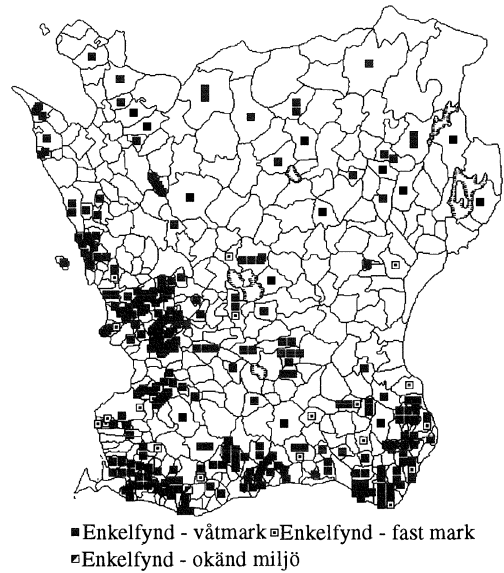

Fig. 30. Spridningen för tunnackiga yxor. Enkelfynd.

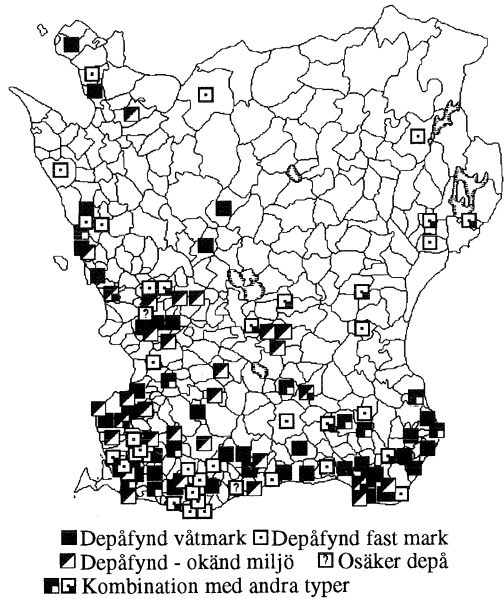

Fig. 31. Spridningen för tunnackiga yxor. Depåfynd.

strerats, tre enkelfynd och ett depåfynd samt ett av osäker fyndtillhörighet. Två enkelfynd från Hallaröd respektive Bunkeflo består av slipade, 15 cm långa yxor. Ett större fragment av en tunnackig yxa har också påträffats i en gropliknande anläggning på en boplats i Västra Kärrstorp sock-

en (K. 243, 434, 517 samt 1119, M. Larsson 1984b:132). Det enda skånska depåfyndet i vilka ingår brända tunnackiga yxor har hittats vid Korsavädd i Simrishamn (K. 1060, Stjernquist 1965: 21). Fyndet, vilket påträffades i "mossjord", består av åtta oslipade tunnackiga yxor, varav tre är kraftigt eldskadade, samt ett 21 cm långt avslagsblock av senonflinta försett med ristningar. Från Sövestad socken vid Svartskylle har vid upprepa-de besiktningar gjorts fynd av hundratals kraftigt brända yxfragment (Larsson 1989a:87 ff, 1989b: 143 ff). Platsen utgörs av ett markerat höjdläge och minst fyra koncentrationer av brända yxfragment har iakttagits. Huruvida fynden representerar enstaka brända yxor eller brända depåer är inte klarlagt. Dock representerar fragmenten åtminstone ett 10-tal yxor varav en del ursprungligen bör ha varit långa kraftiga yxor (K. 938).

Sammantaget visar förekomsten av brända yxor samma heterogena bild som de övriga yxorna. De förekommer främst på fast mark och i mindre omfattning i våtmark. I samma depåfynd kan brända föremål kombineras med obränt material .

5.2.3. Geografisk lokalisering

För depåerna kan ses en tydlig koncentration till de kustnära områdena. Enstaka depåfynd förekommer spridda i de inre och norra delarna av Skåne men saknas nästan helt i de nordöstra delarna (Fig. 30-31). Enkelfynden har motsvarande lokalisering, men här kan även ses en fyndkoncentration till de nordöstra delarna av landskapet. Sammantaget visar de tunnackiga yxornas utbredning koncentration främst till områden med megalitgravar (jämför Fig. 22), men det finns också ett stort antal tunnackiga yxor spridda utanför dessa områden.

5.3. Dolkstavar

Dolkstaven är en efterbildning i flinta av dolkblad i metall och de förekommer sällsynt under tidigneolitikum i Sydskandinavien. Ofta uppträder de som lösfynd men de finns även i grav- och offersammanhang (Forssander 1933:104 f, Winther

1943:29, Glob 1949, Berg & Skaarup 1979:89 f, Skaarup 1985:402). Jag har sammanlagt förtecknat 13 dolkstavar vilka är fördelade på åtta enkelfynd och fyra depåfynd.

Av de åtta enkelfynden är sju exemplar påträffade i våtmarksmiljö. Ett enkelfynd har gjorts vid en stor sten. Av de fyra depåfynden är tre av osäker karaktär (Fig. 23-24, Tab. V). Den första depåen avser en möjlig dolkstav från Hammenhöj i kombination med sannolikt en tunnackig, tunnbladig flintyx av de sporadiska fynduppgifterna att döma (K. 1036).

Det andra fyndet påträffades i en mosse i Nevishög, Staffanstorps kommun, och består av en dolkstav i trolig kombination med ytterligare en dolkstav (K. 389). Övriga två depåfynd utgör båda fastmarksdepåer — bägge är associerade med stora stenar och samtidigt kombinationsdepåer i vilka tunnackiga oslipade flintyxor ingår. Av dessa sistnämnda fynd kommer det enda helt säkra depåfyndet från Bårslövs socken (K. 27, Oldeberg 1952:251).

Det andra fyndet representerar en trolig depå och omfattar ett fragment av en dolkstav samt en oslipad 19 cm lång, tunnackig flintyx påträffade i en grop på en tidigneolitisk boplatz i Bunkeflo (M. Larsson 1984b:82 f, 86, se även Kap. 11.3). Den tunnackiga yxan hade placerats stående "på kant" intill en större sten. Det föreligger inga uppgifter om huruvida dolkstavsfragmentet påträffades intill yxan. Trots anläggningens djup, storlek samt placering inom ett boplatzområde med riklig förekomst av flinta påträffades endast ett mindre antal flintavslag som sekundär fyllning, varför anläggningen inte kan tolkas som en avfallsgröp (Ibid:86). Är tolkningen av ovanstående fynd korrekt styrks dolkstavens tidsmässiga samhörighet med de tunnackiga yxorna.

5.3.1. Geografisk lokalisering

Fynden av dolkstavar i offersammanhang visar trots det sparsamma materialet en tydlig koncentration till sydvästra Skåne och framför allt till området kring Malmö kommun (Fig. 32). Mer än hälften av alla fynd har framkommit här. Enstaka

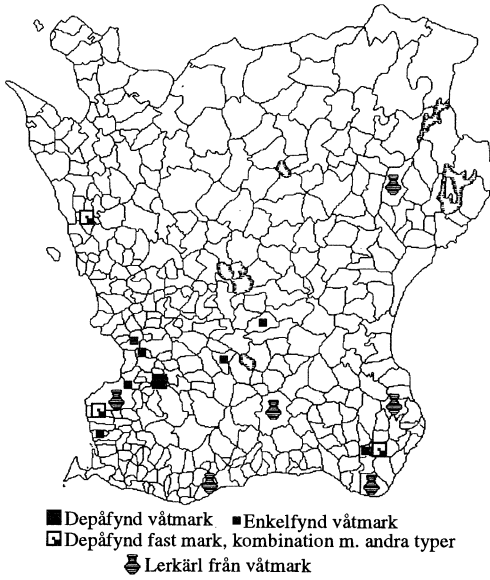

Fig. 32. Spridningen för dolkstavar i flinta och nedläggelser av keramikkrärl.

fynd av dolkstavar har registrerats i den sydöstra delen av landskapet och de inre delarna av Skåne.

5.4. Mångkantiga stridsyxor och andra tidigneolitiska bergartsartefakter

Liksom fallet var med dolkstavarna utgör de tidigneolitiska stridsyxorna en mycket sparsamt företrädd föremålsgrupp, vilka uppenbarligen tillverkats efter kontinentaleuropeiska metallförebilder (Åberg 1937:Fig. 149). De sporadiska fynden ger här anledning att behandla tre tidigneolitiska föremålskategorier under samma kapitel (Fig. 33).

Den till antalet största föremålskategorin är de mångkantiga stridsyxorna. Sammanlagt elva skånska enkelfynd finns dokumenterade. Inga depåfynd är kända. Samtliga kommer från våtmark. Enligt en tidigare genomgång finns uppgifter om ytterligare två enkelfynd från år. Dessa uppgifter har dock vid efterkontroll visat sig vara felaktiga (Karlsson 1977:10, 30). Av samtliga enkelfynd är inte mindre än sex yxor fragmentariska — fördelningen är tre nackdelar och tre eggdelar.

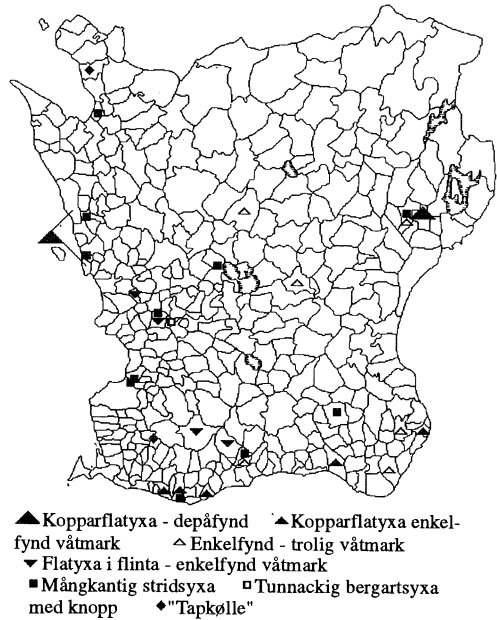

Fig. 33. Spridningen för mångkantiga stridsyxor, kopparflatyxor, klubbor samt flintimitationer av kopparflatyxor.

Två fynd av tidigneolitiska stenklubbor har registrerats. Båda är enkelfynd från våtmark (K. 518 och 1252). Ett enkelfynd, påträffat i V. Kärrstorps socken (K. 518), utgörs av ett importföremål från norra Jylland (Berg & Skaarup 1979: 90, Fig. 198). Vidare har påträffats ett enkelfynd från Håstad torvmosse (K. 288) som kan typbestämmas till en tunnackig bergartsyxa med utsvängda egghörn och knapp på smalsidorna (Ebbesen 1982:16 ff.). Detta sistnämnda föremål kan dateras till övergången mellan TN och MN.

5.4.1. Geografisk lokalisering

De skånska fynden av de ovan nämnda tidigneolitiska bergartsartefakterna har en utpräglad västlig distribution. Endast två föremål, bägge enkelfynd av mångkantiga stridsyxor, har påträffats i den östra delen av landskapet. De flesta fynden har framkommit i områden med kända megalitgravar, men den då fyndgruppen endast innehåller få föremål bildas inga tydliga koncentrationer (Fig. 33).

5.5. Kopparflatyxor

De skånska fynden av kopparflatyxor har behandlats av Forssander (1936a), Oldeberg (1974), Randsborg (1978), M. Larsson (1984b) samt Magnusson (1989). Dateringen av yxtyper vilar på en något osäker grund, ett faktum som baseras på bristen av andra daterande artefakter i kombination med denna yxtyp. Kopparflatyxans datering till tidigneolitikum grundas främst på depåfyndet från Byholm på Jylland (Sylvest & Sylvest 1960:9 ff.). I en trattbägare daterad till TNC påträffades förutom fyra kopparflatyxor även en koppardolkstav och tre spiralarmringar av koppar. Enligt nyare forskning har depån troligen nedlagts i ett dike tillhörande en Sarupsanläggning (Madsen 1988:309). Ett argument för typens tidiga datering är förekomsten av enkelfynd av små tunnackiga flintyxor vilka kopierar kopparflatyxans form (Fig. 33).

Sammanlagt femton kopparflatyxor har förtecknats som ingående i rituella nedläggelser i Skåne. Dessa utgör inte mindre än 47% av det sammanlagda antalet kopparflatyxor i landskapet (Magnusson 1989:22). Sammanställningen baseras främst på materialgenomgången av Oldeberg (1974), men det har även lyckats att få fram uppgifter om två icke tidigare kända fynd (K. 600 och 657). Materialet fördelar sig på 11 enkelfynd från våtmark samt två entypsdepåer med vardera två kopparflatyxor.

Ser vi till antalet deponeringstillfällen utgör 85% enkelfynd och av det totala antalet deponerade yxor tillhör 73% enkelfynd. För fyra enkelfynd har färgen på föremålets patina varit avgörande för bestämningen av fyndmiljön.

Det ena depåfyndet har både osäker fyndmiljö och osäker fyndortsangivelse (K. 38, Helsingborg-Landskrona. Oldeberg 1974:48, nr. 299). Det andra depåfyndet är ett fastmarksfynd, påträffat intill en stor sten vid stensprängning vid "Fjälkinge backe" i Fjälkinge socken, nordöstra Skåne (K. 1133, Rydbeck 1939: 6).

Endast en enstaka funnen kopparflatyxa är fragmentarisk. Detta fragment utgörs av en eggdel (K. 652).

5.5.1. Geografisk lokalisering

Kopparflatyxornas utbredning i Skåne har redovisats av M. Larsson som baserar sin kartbild på 24 yxor, vilka består både av lösfynd och rituella fynd (1984b:245). Fig. 33 visar kopparflatyxor med säker rituell fyndkontext av vilka huvuddelen ingår i Larssons karta. Båda kartorna visar en tydlig koncentration till kustområdena och till områden med megalitgravar. Två enkelfynd har påträffats i de inre delarna av landskapet. Dessa har också enligt Larsson anknytning med förekomsten av en megalitgrav (Ibid:246).

5.6. Dubbeleggade stridsyxor

Denna traditionellt mellaneneolitiska föremålsform har av Ebbesen indelats i fem huvudgrupper omfattande totalt nio typer (Ebbesen 1975:172 ff). Fyra av dessa kan huvudsakligen dateras till tidig mellaneneolitisk tid MNA I-II, en till MNA IVA och slutligen en till MNA V (Ibid:198). Indelningarna är inte okomplicerade och det är tydligt att bristen på fynd i kombination med annat daterande material är besvärande. Jag har valt att redovisa de dubbeleggade stridsyxorna här eftersom de skånska fynd vilka kan typbestämmas huvudsakligen tillhör typer vilka kan dateras till MNA I-II.

Sammanlagt 20 dubbeleggade yxor har registrerats i Skåne. Av dessa är 15 enkelfynd och fem depåyxor fördelade på fyra depåer. Typbestämda är 10 exemplar (50%), ytterligare två kan bestämmas till huvudgruppen B. Åtta exemplar kan endast bestämmas som dubbeleggade genom beskrivning från accessionsjournalerna. De har inte kunnat identifierats i samlingarna. Typfördelningen redovisas i tab. VII.

Samtliga enstaka funna yxor har påträffats i våtmark. Två av dessa kommer från åar. Av depåfynden utgör tre kombinationsdepåer. Den enda registrerade entypsdepån utgörs av ett fastmarksfynd från Räng socken (K. 536) med två yxor, varav den ena tillhör typ B1 (Ebbesen 1975:199 not 140). Av resterande tre kombinationsdepåer har två fynd osäker fyndmiljö (Fig. 23-24, Tab. V-VI).

Tabell VII. Typfördelning av dubbeleggade stridsyxor i de skånska enkel- och depåfynden.

Typ	Enkelfynd	Depåfynd
A2 Fredsgårde	2	2
B1 Elmelunde	2	1
B2 Kjeldstrup	3	-
B1-B3	2	-
Summa	9	3

Det tredje depåfyndet avser ett framgrävt fynd på en MNA I-boplats i St. Köpinge vid Kabusa (K. 935). Detta består av nackdelen till en stridsyxa av typ A2 samt nackdelen till en stor tunnackig bergartsyxa av typ IIa (M. Larsson 1987a:46 f, 1993:34 f, Fig. 22). Ett liknande depåfynd har gjorts i Ingelstorp, en grannsocken till St. Köpinge (K. 872). Inga fyndomständigheter är kända mer än att föremålen påträffats tillsammans. Depån innehåller en stridsyxa typ A2 samt en tunnackig bergartsyxa av liknande typ som i Kabusa. Båge föremålen är dock intakta. Ett annat depåfynd omfattar två föremål hittade tillsammans i Svedala socken (K. 504). I fyndet ingår en skafthålsyxa tillverkad av eggdelen till en dubbeleggad stridsyxa samt en tunnackig bergartsyxa med nackhål av Ebbesens typ III (Ebbesen 1984:124 ff). Yxans omarbetning till en skafthålsyxa gör emellertid det tämligen osäkert om föremålet skall bedömas som en dubbeleggad stridsyxa eller inte.

Fyra yxor är fragmentariska, två enkelfynd och två depåyxor. Härav är tre eggdelar och en nackdel. Två enstaka funna yxor kan klassificeras som förarbeten till stridsyxor.

5.6.1. Geografisk lokalisering

Fynden har en stark anknytning till de norra, västra och framför allt södra delarna av landskapet. Fynd saknas helt i mellersta och östra Skåne. Samtliga depåfynd har gjorts i de södra delarna (Fig. 34).

5.7. Keramikfynd

Till skillnad från det danska materialet är de skånska deponeringarna av neolitiska lerkärl i våtmark ytterst sparsamma. Endast sex fyndplatser har gi-

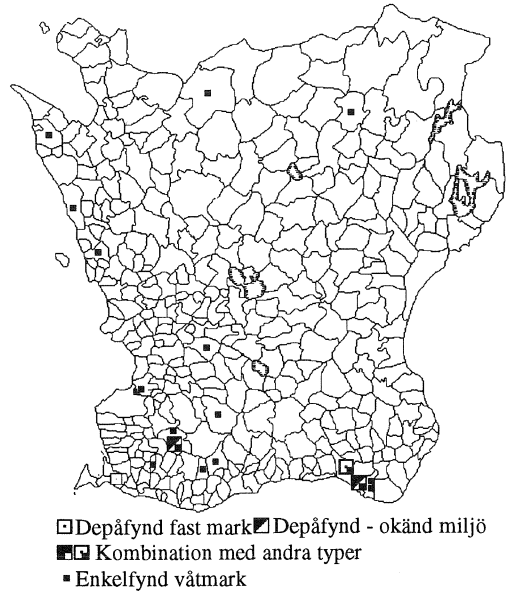

Fig. 34. Spridningen för dubbeleggade stridsyxor.

vit fynd av keramik (K. 439, 696, 814, 878, 1123 samt 1131). Samtliga fynd kan dateras till tidigneolitikum med ett kärl tillhörande TNB och resten tillhörande TNC. Av de sex fynden har två trattbägare påträffats i insjöar (Snogeholmssjön respektive Råbelövssjön, Forssander 1936b:4, Fig. 4, Stenberger 1979:71). Två fynd, en trattbägare respektive ett hängkärl, har gjorts i torvmossar i Tullstorps respektive Östra Vemmerlövs socknar (Stjernquist 1981:35 ff). Det femte fyndet, från Löderups socken, är associerat med en offerkälla (Stjernquist 1961:39 f, 1963:43 ff, 1987:149 ff samt 1989:60 ff). Det sjätte skall kommenteras senare. I fyra fall rör det sig om ett enstaka fynd men för Löderupsfyndet omnämns att "*parts of early neolithic vessels*" påträffades nedsatta i själva källsprånget (Stjernquist 1987:152).

En analys av fyndomständigheterna för keramikfynden avslöjar att andra artefakter ofta deponerats i kärlets omedelbara omgivning. Dessa kan vara samtida med keramiken eller tillhöra senare perioder. Detta gäller alla fyndplatser förutom Fjälkestadkärlet. Keramikfynden från Röekillorna är att betrakta som delar av ett mer omfat-

tande offerinventarium där djurben, sten- och flintartefakter utgjort merparten. Från fyndplatsen för hängkärlet från Östra Vemmerlöv finns fynd av både människoben, sten-, flint- och benartefakter. Förekomsten av ett hästben intill lerkärlet från Sövde kan indikera en liknande kronologisk situation som i Röekillorna. I LUHM:s accessionskatalog står följande: "*De flesta skärvorna lågo på ett djup av 60-75 cm och på exakt 73 cm: s djup blott 40 cm från skärvorna påträffades det skadade hästbenet (humerus)*". För Tullstorpskärlet anges att från samma fyndplats har "*hittats ben av djur, flintverktyg osv*". Detta fyndförhållande passar även in på ett utkastlager från en boplat, dock anger fyndbeskrivningen klart att kärlet nedsatts intakt men sönderslagits vid upptagandet. Ej heller kunde andra fynd iakttas i kärlets omedelbara närhet.

Det lilla materialet till trots kan vi notera att keramiken uppenbart förekommer i den östra delen av landskapet. De ännu opublicerade fynden från Hindbygårdens neolitiska offerkärn kommer delvis att ändra utbredningskartan (K. 439, se Fig. 84). Här har tre mindre keramikkrärl deponerats; en 20 cm hög trathalsbägare med en mynningsdiameter på 17 cm samt två trathalsskålar (den ena har en mynningsdiameter på 15 cm och en höjd av 13 cm). Kärnen har nedsatts i strandkanten vid offerkärrens nordliga del. Enligt utgrävaren har de synbarligen nedsatts samtidigt eller också har keramiken placerats i kärret vid upprepade tillfällen med vetskap om platsen för tidigare keramikdepositioner. Allt talar för att kärnen placerats väl synliga i strandkanten. Dateringen bör ligga i TNC (Muntlig uppgift Mac Svensson, Malmö Museer).

6. MELLANNEOLITIKUM A III — MELLANNEOLITIKUM B

6.1. Tjocknackiga yxor

Tjocknackiga yxor utgör ett samlingsbegrepp som omfattar flera olika neolitiska redskapstyper. De förekommer från MNA III till period I/II under bronsålder (Becker 1973, Malmer 1975, Nielsen 1979, Ebbesen 1984, 1986:11). De mellan-neolitiska tjocknackiga yxorna kan indelas i fem huvudgrupper, tjocknackiga rättegade flintyxor av typ A och B, tjocknackiga, håleggade flintyxor tjocknackiga, tunnbladiga flintyxor samt tjocknackiga bergartsyxor. Till dessa typer kommer under senneolitisk tid den bredeggade typen som både uppträder som rättegad, tväreggad, håleggad och tunnbladig (Ebbesen 1986:11).

Den tjocknackiga rättegade flintyxan av typ A kan dateras till MNA III-V (Nielsen 1979:57). Yxtypen kan efter värdet på nackindexet indelas i tre kronologiskt avgränsade perioder; Bundsø, Lindø och Valby eller MNA III, MNA IV och MNA V (Becker 1973, Nielsen 1979:17 ff). Till samma period, dock huvudsakligen till MNA IV-V kan de spetsnackiga håleggade flintyxorna dateras. Till MNB kan följande typer föras; tjocknackig, rättegad flintyxan av typ B, tjocknackig håleggad flintyxan samt tjocknackig bergartsyxan (Malmer 1975:73 ff, 85, Nielsen 1979:57 ff, Ebbesen 1984:128).

Mellanformer mellan den tjocknackiga flintyxan typ A och typ B förekommer frekvent både som enkelfynd och i depåfynden. Ofta rör det sig om 4-sidigt slipade flintyxor med en smalsidesvinkel som är större än 8°. Jag benämner dessa yxor A/B-yxor. Vidare uppträder A-yxor och B-yxor tillsammans i sex depåfynd (Tab. VIII). Dessa fynd bör betraktas som tillhörande övergången mellan MNA och MNB (L. Larsson 1982a:73, 1993a:136 ff). Detta förhållande inverkar naturligtvis på tidsbedömningen av enkelfynden men visar också på en gemensam tradition i utformningen av yxorna vilket rättfärdigar en sammanlänkad analys av A- och B-yxor.

Dateringen av de tunnbladiga yxorna är pro-

blematisk. Det danska materialet pekar entydigt på att yxtypen förekommer under hela mellan-neolitikum (Nielsen 1979:40 ff). Av de totalt 38 analyserade danska depåerna med flintyxor från MNA och MNB fann Nielsen att tunnbladiga yxor förekom i 18 fall. Fördelningen var för tidsavsnittet MNA III-V nio av 16 depåer (56%) och för MNB 9 av 22 depåer (41 %). Det var även möjligt att urskilja två olika typer av tunnbladiga yxor i depåfyndsmaterialet. Bägge förekommer under såväl MNA som MNB (Ibid:40). Det skånska materialet däremot förefaller ha en stark tidsmässig förankring till MNB (se Kap. 6.7.).

6.2. Tjocknackiga flintyxor av typ A

Sammanlagt 38 yxor av denna typ har registrerats vilka fördelar sig på 24 enkelfynd och 10 depåfynd, vilka tillsammans innehåller 14 depåyxor. Vad avser typindelningen omfattar Bundsø-typen 7%, Lindø 44% och Valby-typen 49%. Procentalen för Lindø- och Valby-typen kan diskuteras. Niensens omfattande typologiska analys av A- och B-yxornas nackindex visade på att skiljelinjen mellan Lindø-typ och Valby-typ snarare skulle förläggas vid 85-90% än 75% (Nielsen 1979:22). Stämmer detta blir fördelningen av de skånska yxorna av A-typ annorlunda. Lindø-typen får med denna beräkning 59% och Valby-typen 34%.

6.2.1. Enkel- och depåfynd

Av 24 enstaka funna yxor har 22 påträffats i våtmark. Två enkelfynd har framkommit på fast mark varav den ena yxan är en slipad omhuggen yxa av Lindø-typ, hittad under en stor sten i samband med stensprängning (K. 572). Det andra fyndet avser en nackdel till en slipad yxa, likaledes av Lindø-typ, vilken påträffades i ett 60 x 40 cm stort område avgränsat av mindre stenar på en boplats från sen MNA i St. Herrestad socken (K. 908. Larsson & Larsson 1984:59, Larsson 1985:10, Fig. 8).

Tio depåfynd är kända med tillsammans 14 yxor av typ A. Det sparsamma fyndmaterialet gör statistiska bedömningar osäkra och några tenden-

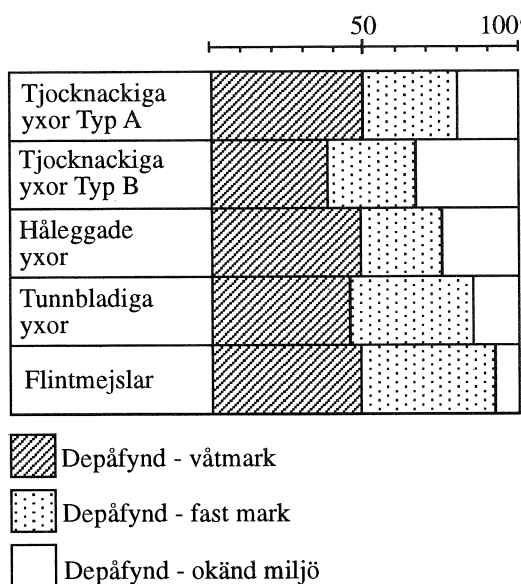

Fig. 35. Depåfyndsmiljöer för olika mellanneolitiska föremålstyper

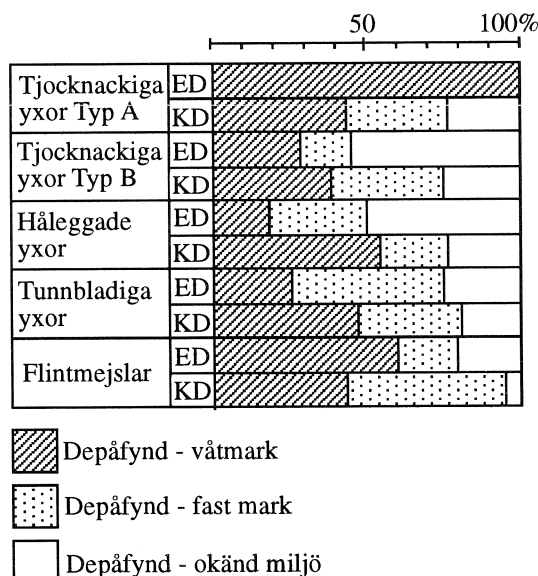

Fig. 36. Mellanneolitiska depåfyndsmiljöer för entyps- (ED) respektive kombinationsdepåer (KD).

ser till speciella grupperingar inom depåfynden är svåra att iakttaga. Fem depåfynd har framkommit i våtmark, tre har hittats på fast mark och slutligen har två okänd fyndmiljö (Fig. 35-36). Av samtli-

ga depåfynd finns bara en entypsdepå. Nio depåer är kombinationsdepåer.

En kombinationsdepå från Tolånga socken (K. 820) får betraktas som osäker. Fyndet består av en kraftigt fragmenterad 2-sidigt slipad tjocknackig yxa, troligen av A-typ, samt en omslipad tunnackig flintyxa (Rydbeck 1918:23, Fig. 35, Rech 1979:120). Föremålen hittades några meter från varandra i samma plogfåra.

Antalet A-yxor i entyps- respektive kombinationsdepåerna illustreras i tab. VIII. Inte mindre än sex depåfynd innehåller B-yxor, dvs. mer än hälften av alla depåer med A-yxor innehåller även B-yxor. Två av dessa depåer innehåller även övergångsformer med drag från både A- och B-typ. Denna bild kontrasterar starkt mot resultatet av Nielsens undersökning där endast tre av 38 depåfynd uppvisade motsvarande bild (1979:48). De andra kombinationstyperna, tunnbladiga yxor och tjocknackiga håleggade yxor, förekommer tillsammans med A-yxor i sex skånska depåfynd. A-yxornas frekventa förekomst i depåfynden med MNB-artefakter visar att kronologin för de tjocknackiga rätegade yxorna i Skåne kan behöva revideras. Det är även möjligt att betydande regionala skillnader i depåfyndens sammansättningar existerar mellan danskt och skånskt område.

6.2.2. Jämförelser enkelfynd — depåfynd

Trots de fåtaliga fynden visar A-yxorna i jämförelse med tidigare behandlat yxmaterial att en klar förändring skett. Skillnaden mellan enstaka funna yxor och depåyxor har luckrats upp vad avser fördelningen mellan slipade och oslipade yxor. Fortfarande dominerar slipade yxor starkt bland enkelfynden (100% för fastmarksfynden, 75% för våtmarksfynden) men samma förhållande visar sig även nu bland depåyxorna. Bortser vi från depåfynd från okänd miljö (100 % av dessa yxor är slipade) har fastmarksdepåerna störst andel slipade yxor med 80 %. Tydlig dominans för slipade yxor har också våtmarksdepåerna (63 %).

En studie av längdförhållandet bland A-yxorna mellan enkel- och depåfynd visar inga skillnader.

Tabell VIII. Kombinationsdepåer med olika mellanepolitiska redskapstyper.

Kat.nr.	Tunnackig yxa	Tjockackig yxa Typ A	Tjockackig yxa Typ A/B	Tjockackig yxa Typ B	Tjockackig, hålegad yxa	Tunnbladig yxa	Tjockackig bergartsyxa	Flintmejsel	Flintspån	Spetsackig, hålegad yxa	Övrigt
820	1	1									
768		2			2						
887		1		5	1	2		4	27		
579		1		2		4		7		1	
507		1		1							
796		1	1	1							
1230		2		3	3	2	1	2			
1080		1	1	2		1					
868		1									+ 1 spetsn. tunnbl. yxa
816			1				1				
707			2			1					
973			1?	1?							
591				2?		1					
453				1	2			1			
248				2	1	1					
387				1	1						
503			1		1			1			
778				2	1						
108				1?		1					
689				9		1					
542				1		1					
1050				1	1	1					+ 3 flintredskap
1058				2		1		1			
1057				2			1	1			
1222				2	7	1			6		
564				1				1			
594					2		1				
416					1		1				
418					4	1					
895					8	7					
902					1	1					
675					1	1					
714					1	2		1			
1088					7	1					
656					4			1			
709					1			1			
1206					4			1			+ 1 yxa
440					2			2			+ 2 dolkar
596						2		4			
819						1					+ 2 större flintyxor
791						1	1				
1115						1		1			+ 2 andra flintyxor

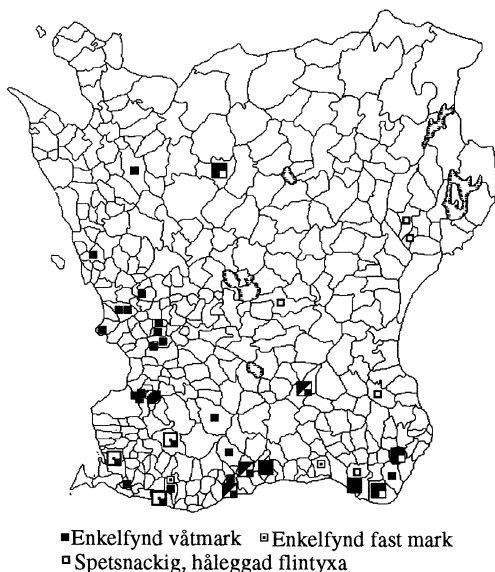

Fig. 37. Spridningen för tjocknackiga yxor av typ A samt spetsnackiga håleggade flintyxor. För depåfynd se kodnyckel fig. 38.

För enstaka funna yxor är medellängden 15 cm. Depåyxorna är obetydligt kortare, 14,8 cm. Av yxorna är inte mindre än 17% på olika sätt fragmentariska. Sju enkelfynd består av nackdelar, depåyxorna vardera en eggdel och en nackdel. Förarbeten till A-yxor är dokumenterade i två fall; ett enkelfynd och en depåyxa.

6.2.3. Geografisk lokalisering

Spridningen av tjocknackiga flintyxor av typ A sammanfaller till stora delar med megalitgravarnas spridning (Fig. 37, se Fig. 22). Depåfynden med denna redskapstyp är med några få undantag knutna till den sydligaste delen av Skåne. Enkelfynden har en motsvarande utbredning, men uppträder företrädesvis i de västliga delarna av landskapet, främst i Kävlingeåns dalgång. Enkelfynd med A-yxor förekommer inte i de östra och nordöstra delarna av landskapet.

6.3. Spetsnackiga håleggade flintyxor

Enligt Nielsen är typen en av trattbägarkulturens

ledartefakter i Danmark under MNA IV-V (Nielsen 1979:60 f, Berg & Skaarup 1979:82, Fig. 173). Dock kombineras typen i ett tillfälle med B-yxor i en fastmarksdepå från Dalköpinge (K. 579, Nielsen 1979:61). Med hänsyn till de typologiska och kronologiska iakttagelser som gjordes för depåfynden med tjocknackiga, rätteggede flintyxor av typ A kan dateringen av de skånska fynden av denna håleggade yxtyp inte anses som säkerställd. Materialet är mycket sparsamt förekommande. Endast sex exemplar av denna yxtyp har registrerats bland enkel- och depåfynd från Skåne. Materialet utgörs av en depåfunnen yxa samt fem enstaka funna yxor (Fig. 37).

Samtliga enkelfynd är våtmarksfynd. Fyra av fem yxor är slipade. En oslipad yxa förekommer. Depåyxan, en slipad, tunnbladig, håleggad yxa, kommer från det tidigare nämnda depåfyndet från Dalköpinge. Den geografiska utbredningen är intressant. Samtliga enkelfynd kommer från östra Skåne, således en skarp kontrast till spridningen av enkelfynd med A-yxor.

6.4. Tjocknackiga flintyxor typ B och tjocknackiga bergartsyxor

Sammanlagt 183 yxor fördelade på 108 enkelfynd och 34 depåfynd med tillsammans 75 yxor, finns registrerade i det skånska materialet. Fördelningen mellan antalet nedläggsetillfällen och det totala antalet föremål som ingår i dessa visar på god överensstämmelse med A-yxornas fördelning (se Kap. 9.6).

6.4.1. Enkel- och depåfynd

Samtliga 108 enkelfynd utgörs av våtmarksfynd. 20 yxor (19%) är tillverkade av bergart. Av 88 flintyxor är åtta exemplar (nio %) att klassificera som mellanformer mellan A- och B-yxan. Fem % av enkelfynden utgörs av förarbeten.

Tjocknackiga bergartsyxor förekommer i totalt 11 exemplar i depåerna fördelade på två entypsdépåer samt sex kombinationsdepåer. Depåernas fördelning efter fyndmiljö kan studeras i fig. 35. Tjocknackiga flintyxor av typ B är i depåfynden

företrädda med 66 exemplar. Nio (14%) av dessa yxor är att betrakta som mellanformer mellan A- och B-yxan.

Av 34 depåfynd kan 11 klassificeras som entypsdepåer. Sex har okänd fyndmiljö och av de övriga kan ingen speciell fördelning märkas (Fig. 36). 73% av entypsdepåerna innehåller två yxor och resten omfattar tre yxor (Tab. V).

Tjugofyra kombinationsdepåer är förtecknade. Likt förhållandena för entypsdepåerna är fördelningen jämn mellan våtmarksfynd och fastmarksfynd. Fler än två yxor i kombinationsdepåerna är sällsynt och förekommer endast i fyra depåer.

Ser vi till det totala antalet föremål i depåerna där B-yxor ingår, finns en tendens att ju fler föremål depåerna omfattar, desto större chans att depån utgörs av ett deposition i våtmark. Det största depåfyndet (K. 887) med 40 föremål är en våtmarksdepå där även 27 flintspån ingår förutom tjocknackiga och tunnbladiga yxor (Strömberg 1982a:63. Se även Kap. 8.2).

Ett fynd har utelämnats från denna analys, ett misstänkt depåfynd från Vellinge (K. 540. Rydbeck 1918:23, Fig. 34, Nielsen 1979: 28). Depåyxorna från Vellinge har av M. Larsson felbestämts som två tunnackiga yxor (1984b:241). Fyndet består istället av en 4-sidigt slipad, tunnackig gulbrun flintyx samt en oslipad, tjocknackig, närmast gulgrön/svartgrå flintyx funna *"tillsammans på en åker med eggarna åt SV"*. Yxan har dock en smalsidesvinkel på 6,5° vilket innebär att den skall klassificeras som en B-yxa och uppvisar i övrigt drag som liknar Brogårdvarianten av B-yxorna. De båda yxorna uppvisar helt olika färger. Det finns heller inga upplysningar om fyndmiljö.

6.4.2. Jämförelser enkelfynd — depåfynd

En jämförelse med A-yxornas slipning visar god överensstämmelse både vad avser enkelfynd och depåfynd. 74% av de enstaka funna yxorna är slipade och motsvarande andelar för depåyxorna är 88% respektive 63% (fast mark respektive våtmark).

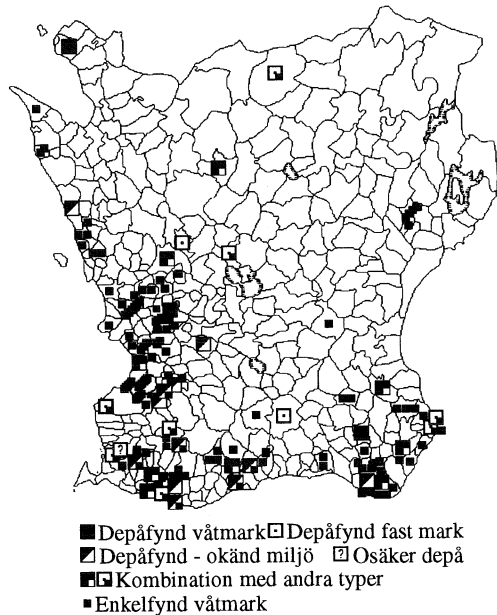

Fig. 38. Spridningen för tjocknackiga yxor av typ B.

Vad avser bergartsyxorna har de enstaka funna yxorna och depåyxorna ungefär samma andel av det totala antalet yxor (19 respektive 15%). Det är sällsynt med flera bergartsyxor i depåerna. I kombinationsdepåerna förekommer bergartsyxor uteslutande som enstaka exemplar. Detta kan indikera att skillnaden bakom tanken att deponera enstaka föremål eller depåer har suddats ut.

Fragmenterade yxor uppträder med liknande andelar både bland enkelfynd och depåfynden. Sexton enkelfynd (15%) och åtta depåyxor (11%) är fragmentariska. Samtliga utom ett enkelfynd utgörs av slipade yxor. Bland enkelfynden dominerar eggdelar med 46% följt av nackdelar 39% samt mittdelar 15%. Bland depåyxorna är sex (75%) eggdelar, nackdelar respektive mittdelar omfattar vardera ett exemplar.

6.4.3. Geografisk lokalisering

Fig. 38 visar utbredningen av enkel- respektive depåfynd med B-yxor samt tjocknackiga bergartsyxor. Enkelfynden koncentrerar sig främst till megalitgravsområdena med få exemplar utanför des-

sa områden. Depåfynden har en motsvarande utbredning men förekommer även i de inre och nordvästra delarna av landskapet. Depåfynd saknas helt i nordöstra Skåne. En jämförelse av A- respektive B-yxornas distribution visar på en närmast snarlik fördelning (jämför Fig. 37).

6.5. Obestämda tjocknackiga yxor

Inte mindre än 40 tjocknackiga yxor har så bristfälliga fyndupplysningar att de inte går att bestämma till vilken typ av tjocknackig yxa de tillhör. Av dessa 40 yxor är 32 enkelfynd och fyra misstänkta depåfynd med tillsammans åtta yxor. Anledningen till denna brist är att flertalet yxor inte gått att identifiera i museisamlingarna varför endast beskrivningarna i accessionsjournalerna varit tillgängliga. I ytterligare några fall är yxorna så pass fragmentariska eller består av förarbeten att en indelning i typer omöjliggörs. I tolv fall förekommer beskrivningar av tjocknackiga yxor i RAÄ:s sockenregister över privatsamlingar. Beskrivningarna är av så allmän natur att en bestämning inte kan göras. Av de 38 yxorna är 13 fragmentariska och tre yxor utgörs av förarbeten. Den geografiska fördelningen av dessa fynd illustreras i fig. 39.

6.6. Tjocknackiga håleggade yxor

Sammanlagt 162 yxor är registrerade. Dessa är fördelade på 91 enkelfynd och 28 depåfynd med tillsammans 71 yxor. Fördelningen motsvarar helt de tidigare behandlade A- och B-yxorna. Två enkelfynd av yxor, båda förarbeten till håleggade yxor varav den ena dessutom är fragmentarisk, har utelämnats ur denna analys p.g.a. osäkerheten kring dateringen (K. 88 samt 620).

6.6.1. Enkel- och depåfynd

Med undantag för ett fastmarksfynd har samtliga enkelfynd anträffats i våtmark. Fastmarksfyndet utgörs av en fyrsidigt slipad, omhuggen, tjocknackig, håleggad flintyxa påträffad stående med eggen nedåt i ett stolphål tillhörande ingångskonstruktionen till en palissadanläggning i Hyllie (K.

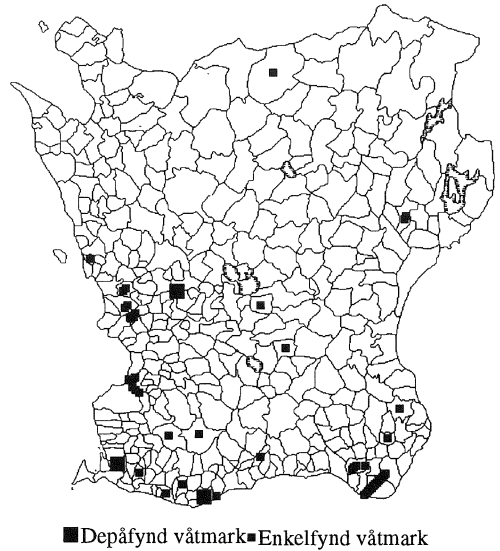

Fig. 39. Spridningen av tjocknackiga yxor av obestämd typ.

454. Almqvist & Svensson 1990:23 f, Svensson 1990:3, 1991:101 f). Fyra av enkelfynden är tillverkade av bergart (3%). Tre av de enstaka funna yxorna utgörs av förarbeten, vilket utgör fyra % av samtliga enkelfynd.

Av de 28 depåfynd vilka registrerats kommer 15 (54 %) från våtmark. Sju depåer (25 %) har hittats på fast mark och resterande sex depåer har okänd fyndmiljö (Fig. 35). Endast sex entypsdepåer är kända, resten utgörs av kombinationsdepåer (Fig. 36). Av de 71 depåyxorna är endast en tillverkad av bergart. Fyra depåyxor utgörs av förarbeten.

Fördelningen av antalet yxor i depåerna kan studeras i tab. V. Bland de fåtaliga entypsdepåerna ses en likartad fördelning mellan fynd med två, tre och fyra yxor.

I kombinationsdepåerna förekommer upp till åtta föremål. I mer än hälften av kombinationsdepåerna uppträder den håleggade flintyxan som enstaka föremål. Det vanligaste kombinationsredskapet för håleggade yxor är tunnbladiga yxor. 11 fall finns registrerade, följt av B-yxor, flintmejslar, A-yxor, bergartsyxor, flintspån samt slutligen A/B-yxor (Tab. VIII).

6.6.2. Jämförelser enkelfynd — depåfynd

En jämförelse i slipning mellan håleggade yxor och A- och B-yxor visar på en markant skillnad. Bland enkelfynden utgör de slipade yxorna hela 86%. För depåyxorna har däremot en förändring inträffat. Bland depåyxorna från våtmark utgörs nu majoriteten av oslipade yxor (65%). Depåyxorna från okänd fyndmiljö har motsvarande fördelning, 60% är oslipade. Troligen kommer dessa till stor del från våtmarksmiljöer. De slipade yxorna utgör dock fortfarande ett dominerande inslag i fastmarksdepåerna (65%).

Fragmentariska depåyxor har inte registrerats. Däremot utgörs 13 enkelfynd (14%) av fragment. Samtliga dessa yxfragment är slipade och eggdelar dominerar med sju exemplar, följt av tre nackdelar och en mittdel.

6.6.3. Geografisk lokalisering

Distributionen av den håleggade yxan i Skåne visar inte som tidigare utbredningskartor samma tendens till tydliga koncentrationer (Fig. 40). Utbredningen av yxtypen sammanfaller med spridningen av B-yxor. Detta märks tydligast bland enkelfynden. Flera koncentrationer av enkelfynd ingår i kända megalitgravsområden, men huvuddelen av yxorna förekommer spridda i stort sett i hela landskapet. Depåfyndens huvudsakliga koncentration är i landskapets ytterområden, framför allt i Skånes sydligare delar.

6.7. Tunbladiga yxor

Den mellan-neolitiska tunbladiga yxan har som tidigare nämnts studerats av bl.a. Nielsen (1979). Dateringen av yxtypen är för det danska materialets vidkommande relativt säker. I Danmark förekommer de med liknande andelar i depåfynden både under MNA och MNB. I Skåne däremot är dateringarna för yxtypen betydligt mera svävande (se nedan). De kan uppträda åtminstone från MNA IV-V, vilket genomgången av trattbägarboplatsen Karlsfält visat (Larsson 1985:16). En ma-

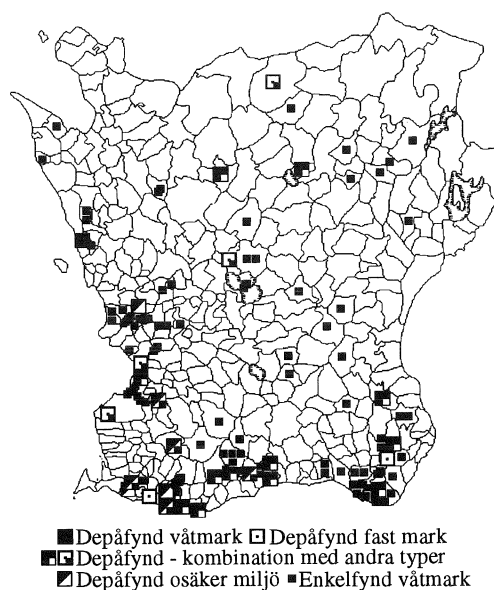

Fig. 40. Spridningen för tjocknackiga håleggade yxor.

joritet av de skånska yxorna kan emellertid knytas till perioden MNB.

Sammanlagt 99 tunbladiga yxor är registrerade fördelade på 54 enstaka funna exemplar och 27 depåfynd med tillsammans 45 yxor.

6.7.1. Enkel- och depåfynd

Av samtliga enkelfynd är endast två registrerade från fast mark. Fynden avser en hel, oslipad men kraftigt bränd, tunbladig yxa påträffad i Bunkeflo. Den ingår i en samling med likaledes brända hela redskap från tidig- till senneolitisk tid (K. 434). Artefakterna är troligen hittade inom samma område. Det andra fyndet avser ett fragmentariskt förarbete till en tjocknackig, tunbladig flintyx. Den ena bredsida är slipad och eggen är avslagen (K. 1129). Yxan påträffades intill ett stort flyttblock ovanpå vilket en bronsåldershögg uppförts. I närheten påträffades även två depåfynd och ytterligare ett enkelfynd (Malmer 1962:477 ff, 1986a:105). Resterande enkelfynd är våtmarksfynd. Åtta yxor är försedda med hålegg (15%). Fyra yxor är tillverkade av bergart (8%) och en yxa är att klassificera som ett förarbete.

Fig. 35 visar fördelningen av depåfynd från skilda miljöer. En svag dominans kan märkas för våtmarksdepåer (44%) men fastmarksdepåernas andel är ungefär lika stor, 41%. Liksom fallet är med övriga mellan-neolitiska yxtyper är entypsdepåer sparsamt förekommande. Endast fyra depåer kan klassificeras som entypsdepåer. Resterande tjugotre depåfynd är samtliga kombinationsdepåer (Fig. 36).

Problemet med dateringen av denna yxtyp har tidigare berörts (Kap. 6.1). En granskning av kombinationsdiagrammet (Tab. VIII) ger följande bild. Tunnbladiga yxor kombineras i fyra fall med A-yxor, i två fall med A/B-yxor, i tolv fall med B-yxor, i elva fall med tjocknackiga, håleggade yxor, i sju fall med flintmejslar, i två fall med tjocknackiga bergartsyxor samt i ett fall med en spetsnackig håleggad flintyxa. I samtliga depåfynd där den tunnbladiga yxan förekommer i kombination med tjocknackiga A-yxor, förekommer även B-yxor samt i två fall även tjocknackiga håleggade yxor. I två depåer förekommer också A/B-yxor. Detta förhållande indikerar att den tunnbladiga yxan i Skåne tidigast kan dateras till övergången mellan MNA och MNB.

Ser vi till antalet tunnbladiga yxor i depåerna, (Tab. V) innehåller samtliga entypsdepåer två yxor. Ett litet antal tunnbladiga yxor är också typiskt för kombinationsdepåerna. Endast två av 23 depåer har fler än två tunnbladiga yxor och det allra vanligaste förhållandet är endast en yxa (16 kombinationsdepåer är kända).

6.7.2. Jämförelser enkelfynd — depåfynd

Vad avser slipning dominerar slipade yxor stort bland enkelfynden, 87%. De håleggade, tunnbladiga yxornas andel har motsvarande andel, 88%. Depåyxorna har samma andel som de håleggade, tjocknackiga yxorna. Oslipade depåyxor från våtmark utgör 61% medan slipade yxor dominerar i fastmarksdepåerna med 88%. Till skillnad från tidigare mellan-neolitiska yxtyper är andelen fragmentariska yxor obetydlig. Endast ett enkelfynd, en slipad eggdel, har registrerats.

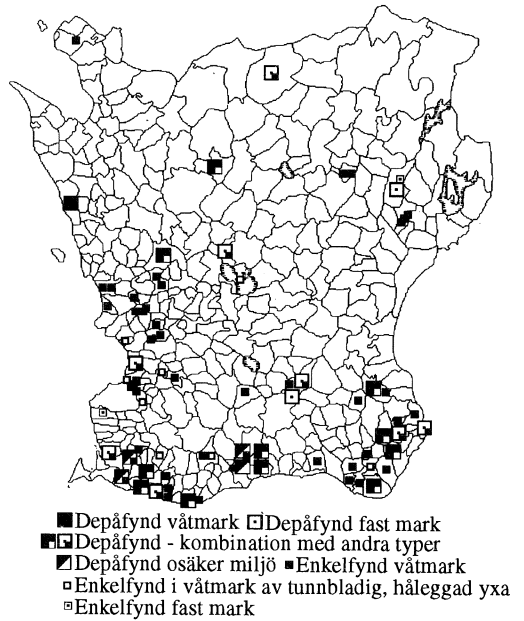

Fig. 41. Spridningen för tunnbladiga yxor.

6.7.3. Geografisk lokalisering

Spridningen av denna yxtyp som enkelfynd respektive depåfynd i Skåne upptar huvudsakligen samma områden (Fig. 41). Enkelfynden återfinns framför allt i landskapets södra delar och koncentrationer kan iakttagas i områden med megalitgravar. Frånvaron av fynd i de inre och norra delarna är markant. Depåfynden har som tidigare nämnts en motsvarande distribution men med fler depositioner i de inre och norra delarna av Skåne.

6.8. Flintmejslar

Flintmejslarna utgör en vanlig redskapskategori under neolitisk tid. Det stora materialet till trots har mejslarna endast tilldragit sig ett begränsat intresse av den arkeologiska forskningen. En sammanställning av de neolitiska mejseltyperna har gjorts av Ebbesen som urskiljer sju huvudtyper av flintmejslar (1981:8 ff). Av dessa mejseltyper kan fem dateras till begränsade avsnitt av neolitisk tid. Dessvärre är den vanligast förekommande mejseltypen, den tjocknackiga, rätleggade flint-

mejseln, en redskapstyp vilken uppenbart förekommer från tidigneolitikum in i senneolitikum (Ibid:11).

De skånska rituella fynden av flintmejslar omfattar huvudsakligen Ebbesens typ 1, 5, 6 och 7. Typ 1 och 7 tillhör hela den neolitiska tiden, typ 5 större delen av MNB samt typ 6 SN (Ibid:16).

Ett försök att datera mejselfynden från Skåne blir därför behäftad med stor osäkerhet. En osäkerhet som främst drabbar enkelfynden. Säkra dateringar kan endast erhållas genom depåfynden (Kap. 6.8.1). Två skäl att behandla alla fynd av mejslar tillsammans i detta kapitel är således dels osäkerheten vad gäller dateringarna för enkelfynden. Dels att depåmejslarna huvudsakligen kan dateras till perioden MNB. Det finns med andra ord en viss risk att enkelfynd av flintmejslar från den tidigneolitiska såväl som den senneolitiska perioden medtagits i detta avsnitt av analysen.

Sammanlagt 103 flintmejslar har registrerats fördelade på 53 enkelfynd och 25 depåfynd med tillsammans 50 flintmejslar.

6.8.1. Enkel- och depåfynd

Av de 53 enkelfynden är endast ett fastmarksfynd. Fyndet avser en rättegad, slipad flintmejsel funnen intill en stor sten vid stensänkning i Kverrestad socken (K. 971). Resterande fynd är alla våtmarksfynd. Två mejslar är tillverkade av bergart, vilket utgör 4% av alla enkelfynd. Elva mejslar, samtliga slipade, är försedda med hålegg. Tre flintmejslar kan klassificeras som förarbeten.

Vad avser fyndmiljön för depåfynden är fördelningen 12 våtmarksfynd (48%), 11 fastmarksfynd (44%) och två depåer saknar upplysningar om fyndmiljö (Fig. 35). Fem fynd utgörs av entypsdepåer, tre av dessa har framkommit i våtmark. Samtliga är osäkra vad avser dateringen, troligen tillhör dock två depåer MNB. 20 kombinationsdepåer har registrerats, 10 från fast mark och nio våtmarksdepåer. En depå saknar upplysningar om fyndmiljö (Fig. 36).

Inte mindre än 15 kombinationsdepåer (75 %) kan dateras till MNB. Ett depåfynd från Brågarp har daterats till TNC-MNA II (K. 363). Detta

Tabell IX. Flintmejslar i kombination med andra artefakter.

Kat.nr.	Flintmejsel	Tunnackig yxa	Tjocknackig yxa Typ A	Tjocknackig yxa Typ A/B	Tjocknackig yxa Typ B	Tjocknackig, håleggad yxa	Tunnbladig yxa	Tjocknackig bergartsyxa	Tjocknackig, bredeggad yxa	Skafthålsyxa	Flintdolk	Spjutspets	Flintspån
363	1	1											
887	4		1		5	1	2						27
579	7		1		2		4						
1230	2		2		3	3	2	1					
564	1				1								
1057	1				2			1					
1058	1				2		1						
453	1				1	2							
440	2					1	1						
656	1					4							
503	1			1		1							
709	1					1							
714	1					1	2						
1206	1					4							
596	4						2						
1115	1						1						
382	1							2					
1237	1								1				
417	1									3	1		
561	1												1

fynd är emellertid ytterst osäkert. Depån, vilken påträffades i en torvmosse under 1800-talets senare hälft, omfattar en slipad, tunnackig flintyxa hittad tillsammans med en liten flintmejsel. Flintmejseln har förekommit. Det förtjänar att påpekas att termen mejsel i äldre litteratur vanligen omfattar vad vi idag skulle klassificera som yxor (Ebbesen 1981:10). Tre depåfynd kan dateras till SN (K. 382, 417 samt 1237). Av de övriga har ett fynd tveksam datering. Fyndet avser en nu förkommen flintmejsel påträffad tillsammans med ett 17 cm långt flintspån i Anderslöv (K. 561).

Antalet flintmejslar i depåerna illustreras i tab. V. Entypsdepåerna innehåller mellan två och fyra mejslar medan i kombinationsdepåerna varierar antalet mellan en, två, fyra och sju mejslar. Depåer med endast en flintmejsel förekommer i 14 fall. Flintmejslarna avviker således inte i detta hänseende från tidigare behandlat neolitiskt material.

6.8.2. Jämförelser enkelfynd — depåfynd

Slipningsgraden är identisk både för enkelfynd från våtmark och depåfynd från våtmark samt okänd fyndmiljö. Cirka 75% av mejslarna i dessa fyndgrupper är slipade. För depåmejslar funna på fast mark är dominansen för slipade mer markerad, 88%. Fördelningen är bäst jämförbar med tjocknackiga A- och B-yxor.

Av 50 depåmejslar är sex försedda med hålegg. Fyra av dessa är slipade. En något större andel av håleggade mejslar förekommer bland enkelfynden (21%). En jämförelse av flintmejslarnas längd kan peka på intressanta olikheter. För fullständiga exemplar bland enkelfynden varierar längden mellan 7 och 26,5 cm. Medelvärdet är 13,6 cm. Depåmejslarna har motsvarande längdvariation, mellan 6,3 och 24,9 cm. Dessa är dock generellt sett något längre än de enstaka funna mejslarna, medelvärdet är 15,5 cm. Granskas längden för mejslarna i entyps- respektive kombinationsdepåerna blir medelvärdet för entypsdepåerna 13,7 cm och 16,2 cm för kombinationsdepåerna. De enstaka funna mejslarna och flintmejslarna i entypsdepåerna är således i genomsnitt precis lika långa.

Vad avser fragmenteringen av flintmejslarna i offerfynden existerar samma skillnad mellan enkelfynd och depåfynd som framhållits för tidigare behandlat material. Femton exemplar (28%) av enkelfynden är fragmentariska. Av dessa är nio slipade och fyra oslipade (två exemplar saknar upplysningar om slipning). Av elva fragment är sju nackdelar och fyra eggdelar (fyra mejslar saknar information om detta förhållande). Depåmejslarna omfattar endast två fragment (4%). Ett fynd utgörs av en eggdel till en håleggad kraftigt bränd flintmejsel, påträffad i en torvmosse i Önnarp tillsammans med ett förarbete till en håleggad flintyxa (K. 709).

6.8.3. Geografisk lokalisering

Fig. 42 visar fördelningen av enkelfynd respektive depåfynd. Depåfynden med flintmejslar finns i

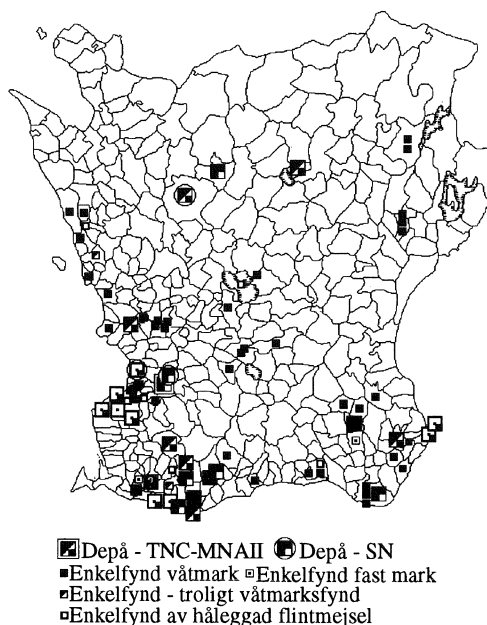

Fig. 42. Spridningen av flintmejslar (Depåfynden efter periodtillhörighet). Se fig. 41 för vidare kodnyckel.

flera koncentrationer i landskapet, av vilka Malmö- och Trelleborg-området utgör de tätaste. Några depåfynd bildar små grupper i sydöstra Skåne samt de inre delarna av landskapet. Enkelfynden har en delvis helt annorlunda spridningsbild, men värdet av denna jämförelse kan ifrågasättas då endast få flintmejslar säkert kan dateras. De förekommer huvudsakligen i megalitgravsområdena men ett stort antal enkelfynd har också framkommit i de mellersta delarna av landskapet.

Flera regionala skillnader mellan enkelfynden och depåfynden kan således iakttagas. Tydligast märks denna geografiska skillnad vid en jämförelse med de tätaste koncentrationerna av depåfynd. I Trelleborg-området, med nära hälften av alla depåer, förekommer endast sporadiska enkelfynd. Kävlingeåns dalgång och trakten söder om Helsingborg saknar nästan helt depåfynd men har nära en fjärdedel av alla enkelfynd. Detta är dessutom ett område med två tydliga koncentrationer av megalitgravar. Två andra områden, Malmö-området och de sydöstra delarna av Skåne, uppvisar en mera samstämmig bild.

6.9. Stridsyxor tillhörande Stridsyxekultur/Enkeltgravskultur

Det skånska stridsyxematerialet har ingående studerats sedan 1930-talet (Forssander 1933, Oldeberg 1952). De främsta forskningsinsatserna har emellertid gjorts av Malmer som förutom en användbar typologi, även klargjort stridsyxekulturens interna kronologi (1957, 1962, 1975). Det skånska beståndet av rituella stridsyxefynd omfattar 42 yxor fördelade på 40 enkelfynd och två osäkra depåfynd med tillsammans två yxor. Till dessa enkelfynd kan två importerade stridsyxor från jylländsk enkeltgravskultur nämnas. Båda är våtmarksfynd från Burlöv (K. 420 samt 423) och omfattar en stridsyxa av övergravstyp samt en av undergravstyp.

6.9.1. Enkel- och depåfynd

Av 40 enstaka funna stridsyxor är endast ett exemplar påträffad på fast mark. Detta sistnämnda enkelfynd från Stiby socken är associerat med en stor sten (K. 1063). Resterande enkelfynd är våtmarksfynd. Malmer har tidigare påvisat de lösfunna stridsyxornas nära fyndsamband till våtmark. Sju % av yxorna skulle enligt honom ha påträffats i våtmark (1957:171, 1986a:103). Detta skulle i Malmers material innebära 31 våtmarksfunna yxor vilket innebär ett icke obetydligt nytillskott sedan Malmers genomgång. Av dessa nyregistrerade stridsyxor är fem privatägda, en har påträffats vid arkeologiska utgrävningar (Strömberg 1982a:49 ff) och tre exemplar tillhör museisamlingar.

Två depåfynd har registrerats varav ett är av mycket osäker karaktär. Detta avser en stridsyxa av Oldebergs typ Bf.C:6 vilken skulle ha hittats ”jämte sju andra nu förkomna yxor” i en våtmark vid Säritslöv (K. 759. Oldeberg 1952:226). Här råder således osäkerhet om de sju andra yxorna också var stridsyxor eller tillhörde andra yxtyper. Det andra depåfyndet (K. 877) omfattar en eggdel till en stridsyxa typ D:2 vilken påträffades 30 cm från en flintdepå innehållande 76 kg skivskrapor, kärnor, avslag och avfall (Strömberg 1982a:49 ff,

Fig. 9a). Utgrävaren tolkar fyndet av stridsyxan som att den ursprungligen skulle ha tillhört depån. Depån var nedlagd intill en åkant och påträffades delvis i och delvis under ett torvlager (Ibid: 49).

6.9.2. Jämförelser enkelfynd — depåfynd

Det bristfälliga depåfyndsmaterialet möjliggör knappast en jämförelse annat än på en punkt. Stridsyxorna är till 95% deponerade som enkeloffer. Av samtliga våtmarksfynd är inte mindre än 24 yxor (55% av samtliga yxor) påträffade i vattendrag. Denna bundenhet till strömmande vatten är ett förhållande som ingen annan neolitisk fyndkategori kan uppvisa (Malmer 1986a:103 f). Det skall dock nämnas att hela 16 yxor har muddrats upp ur Sege å i Burlöv socken. Tolv av dessa har framkommit på samma muddringsplats (K. 420, se Kap. 10.5).

Fragmenteringsgraden hos stridsyxorna har tidigare behandlats av Malmer (1962:667, 1975:101). Hans studie pekade på en skevhet i fördelningen av eggdelar respektive nackdelar till stridsyxor. Av nära 500 fragmentariska stridsyxor representerade eggdelar hela 70%. Denna skevhet förklarade Malmer med att eggdelarna hade ett fortsatt symbolvärde efter de gått sönder. Dessa offerades på samma sätt som hela exemplar, medan nackdelarna var värdelösa och slängdes, företrädesvis på boplatserna (Ibid:101). Malmer nämner emellertid inget om vilken andel de fragmenterade stridsyxorna har som är hittade i våtmark.

I denna studie har förtecknats 11 stridsyxor (25%) vilka är fragmentariska. Dessa är fördelade på 80% eggdelar och 20% nackdelar (en stridsyxa saknar uppgift om vilken del av yxan som påträffats). I några fall har ett nytt skafthål borrats, men vanligare är att ett nytt skafthål endast symboliskt påbörjats. Fördelningen av fragmentering bland de rituella fynden motsvarar huvudsakligen Malmers genomgång. En nackdel är associerad med en stor sten, den andra tillhör ett våtmarksfynd.

Av 35 stridsyxor med kända måttangivelser är hela 12 exemplar (34 %) att klassificera som min-

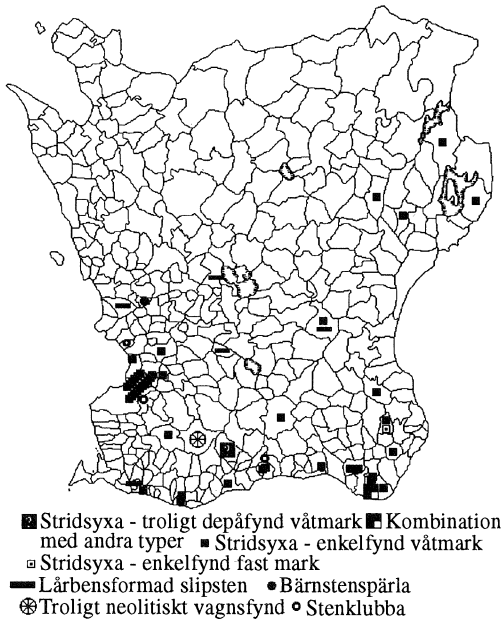

Fig. 43. Spridningen av stridsyxor, lårbensformade slipstenar, mellanneolitiska klubbor, vagnsfynd samt bärnstenspärlor.

niatyryxor dvs. de har en längd mindre än 15 cm (Malmer 1975:100). Intressant nog har skånska miniatyryxor den minsta andelen av det totala antalet miniatyryxor i Malmers material. Endast två % av samtliga miniatyryxor är funna i Skåne medan landskapet har 17% av hela det skandinaviska yxmaterialiet (Ibid:100, 130, Tab. 12). Miniatyryxor saknas dessutom i skånskt gravmaterial. Det verkar därför troligt att miniatyryxor i Skåne enbart använts till offer. Typen verkar i andra delar av landet vara kopplade till barngravar. Detta skulle ju kunna vara ett argument för att miniatyryxor i Skåne är offrade av eller till barn och unga individer.

6.9.3. Geografisk lokalisering

Fig. 43 visar utbredningen av stridsyxorna bland skånska offerfynd. Dessa har en tydlig sydlig utbredning vilken i stort motsvarar fördelningen av samtliga stridsyxor från Skåne (Malmer 1975:179 Fig. 74.). Anmärkningsvärt är den totala frånva-

ron av fynd i de mellersta och nordvästra delarna av Skåne sett i förhållande till Malmers isaritmkarta.

6.10. Lårbensformade slipstenar

Förbluffande lite är känt om denna föremålskategori's fyndförhållanden. Malmer omnämner från det skandinaviska området inte mindre än 887 exemplar men endast 21 (2%) är påträffade i gravar (1962:569). Resten skulle således vara lösfunna exemplar. Vidare är denna slipstenstyp en av de få under neolitikum som är möjliga att datera.

En genomgång av det skånska materialet har endast resulterat i fem enstaka funna exemplar påträffade i våtmark (Fig. 43). Av dessa kan fyra typbestämmas. Fördelningen är en av typ A och tre av typ B. Materialet kan således huvudsakligen föras till stridsyxekulturens senare del (Malmer 1975:89). Den neolitiska periodens övriga slipstenstyper kommer att behandlas i ett senare kapitel.

Även om materialet är litet visar utbredningen av de fem enkelfynden på avgörande skillnader i förhållande till stridsyxorna. Fyra av slipstenarna har framkommit i de inre delarna av mellersta Skåne. En distribution som starkt avviker från stridsyxornas sydliga fördelning.

6.11. Mellanneolitiska klubbor

Tre klubbhuvuden, samtliga enkelfynd från våtmarker, tillhör typer vilka kan dateras till perioden MNB. Till formen är de runda med en diameter mellan 7,5 och 8,7 cm. Tjockleken varierar mellan 5,4 och 5,8 cm och skafthålets diameter växlar mellan 2 och 3,8 cm.

En av klubborna utgörs av en import från enkeltgravskulturen på Jylland. Den är påträffad på samma muddringsplats vid Sege å som ytterligare två jylländska importföremål, båda stridsyxor (K. 413, 424 samt 898. Berg & Skaarup 1979:121, Fig. 284). Den geografiska spridningen av dessa klubbor kan trots den sparsamma förekomsten anses sammanfalla med spridningen av stridsyxorna (Fig. 43).

6.12. Bärnstenspärlor

Ett depåfynd är registrerat från Södervidinge socken (K. 171) varav endast 1 pärla har bevarats (Fig. 43). Enligt fynduppgifterna avses "en rund bärnstenspärla, diameter 1,7 x 0,8. Funnen vid täckdikning, ca 1 m djupt jämte 10 andra delvis anfrätta dylika". Här avses troligen en diskusformad bärnstenspärla vilken kan dateras till stridsyxekulturens period 3 (Malmer 1975:57 f).

6.13. Fynd av trævagnsdetaljer

Från Börringe socken vid Slättaröd (K. 482) har förtecknats ett fynd, vilket enligt beskrivningen bör avse två troliga sidostycken till en fyrehjulig vagn tillverkade av ek respektive bok (?). Fyndet

gjordes i samband med torvupptagning år 1905 på ett djup av mellan 0,5 till 1,5 meter. Under dessa träföremål påträffades en slipad, tjocknackig, håleddad flintyxa. Enligt en pollenanalys skulle trästyckena kunna dateras till övergången mellan mellanneolitisk och senneolitisk tid. Fyndet är för svenska förhållanden unikt. Det danska fyndmaterialet däremot är relativt välförsett med neolitiska vagnsfynd. Vanligen består dessa av naturligt utväxta gaffelformiga trästörar vilka utgjorde underreden till vagnarna. Fynd av hjul är inte heller ovanliga. Dateringarna av nordvästeuropeiska neolitiska vagnsfynd från mossar uppvisar en tämligen enhetlig bild. Huvuddelen grupperar sig från slutet av det tredje årtusendet, kring 2100 BC, och in i senneolitisk tid (Fig. 43, Rech 1979: 56 ff, Schovsbo 1983:60 ff).

7. SENNEOLITIKUM

7.1. Senneolitiska skafthålsyxor

Østmo har i ett arbete typologiserat den enkla skafthålsyxan, baserat i huvudsak på sydnorskt fyndmaterial (Østmo 1977:155 ff). Østmo urskiljde 3 olika typer av skafthålsyxor och dessa kunde huvudsakligen dateras utifrån gravfynd till senneolitikum. I några enstaka fall sträckte sig dateringen in i äldre bronsålder (Ibid:185). En omfattande redogörelse för fynden av de enkla skafthålsyxorna i Norden har författats av Segerberg (Segerberg 1978:145 ff). Förutom en kritisk värdering av typologiska karaktärsdrag hos yxorna gör Segerberg även en omfattande genomgång av fynd från gravar, boplatser och depåer och försöker datera yxorna. Det viktigaste resultatet torde vara redogörelsen för gravfunna yxor vilka entydigt kan dateras till senneolitisk tid (Ibid:175). Mer svävande dateringar får Segerberg när hon analyserar boplatser- och depåfyndsmaterialet. Boplatserfynden av skafthålsyxor, baserade på 39 boplatser varav 36 från Sverige, kan huvudsakligen dateras till senneolitisk tid. Boplatserfynden antyder också en datering till mellanneolitisk tid och möjligen äldre bronsålder. Det är dock tydligt att boplatserna omfattar ett ur källkritisk synvinkel svårhanterligt material. Av boplatsermaterialen utgör endast 17 arkeologiskt undersökta boplatser. Resterande boplatsermaterial är ytinsamlade.

Vad avser depåfynden har Segerberg enbart förtecknat fem depåfynd från hela det svenska området, varav bara två från Skåne (Ibid:176 ff). I själva verket finns inte mindre än 20 skånska depåfynd i Skåne (se nedan). Av dessa har endast fyra registrerats i privatägda samlingar, resten tillhör museisamlingar.

I Segerbergs material över enkla skafthålsyxor ingår även yxor av Hagebyhöga-typ. Dessa utgör en speciell kategori skafthålsyxor. Vanligen går de under beteckningen stridsyxor, med en otydlig gränsdragning till den enkla skafthålsyxan. Utpräglade Hagebyhögayxor kännetecknas framför allt av utsvängd egg och är vanligen svagt böjda i längdriktningen (Cederlund 1961:65 ff). Hageby-

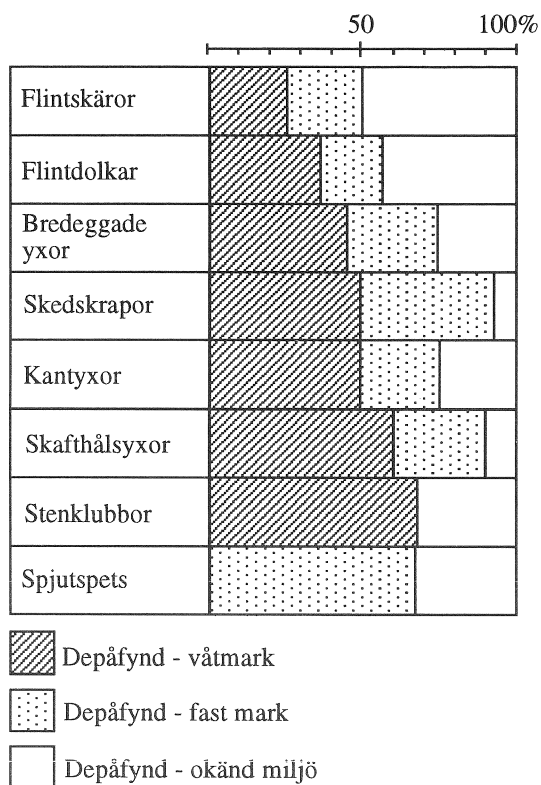

Fig. 44. Depåfyndsmiljöer för senneolitiska föremålstyper.

högayxan som typ betraktad, går säkerligen tillbaka på mellaneuropeiska metallförebilder (Ibid:76).

Sammanlagt 104 enkla skafthålsyxor är registrerade i det skånska offerfyndsmaterialet varav 69 är enkelfynd och 20 är depåfynd med tillsammans 35 yxor.

7.1.1. Enkel- och depåfynd

Samtliga enkelfynd är påträffade i våtmark. Fjorton exemplar (20%) är påträffade i vattendrag. Av dessa kommer inte mindre än 12 skafthålsyxor från Sege å i Burlövs socken (K. 420-425). Sju exemplar kan typbestämmas till Hagebyhögayxor (10%). Tio stycken är att beteckna som förarbeten.

Två tredjedelar av depåfynden har påträffats i våtmark (65%), en fjärdedel är knutna till fast mark och resterande depåfynd har okänd fyndmil-

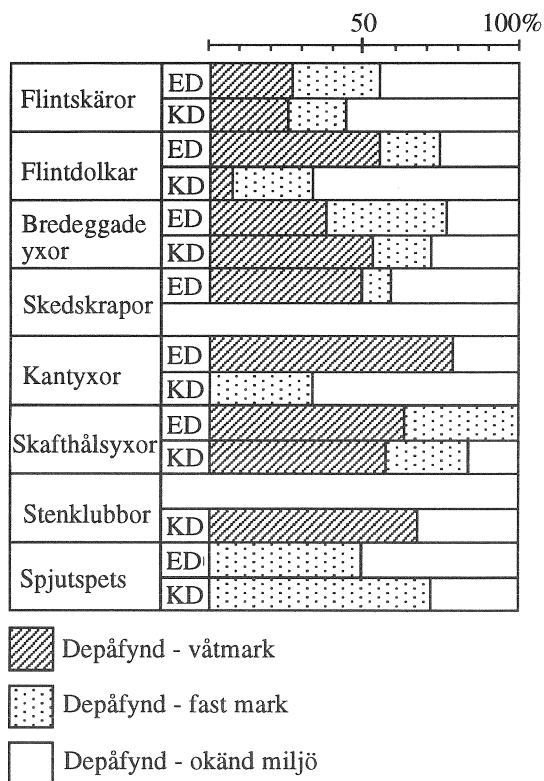

Fig. 45. Depåfyndsmiljöer för senneolitiska föremålstyper. Entypsdepå (ED) respektive kombinationsdepå (KD).

jö. (Fig. 44). En indelning av depåerna i entypsdepåer och kombinationsdepåer visar på betydande likheter mellan dessa fyndkategorier (Fig. 45). Den procentuella fördelningen av olika fyndmiljöer är likartad. I båda fall dominerar våtmarksfynden starkt och fördelningen av fastmarksdepåer är likartad. Antalet skafthålsyxor i depåerna överstiger dessutom aldrig tre (Tab. V).

I kombinationsdepåerna är bredeggade yxor den vanligaste kombinationstypen (fyra fall [i ytterligare ett fall finns uppgifter om en "flintyx"]). I två fall förekommer stenklubb (se Tab. X). I enstaka depåer kombineras skafthålsyxor även med flintskärar, flintdolkar och flintmejslar.

Endast en skafthålsyxor av typ Hagebyhöga har påträffats i ett möjligt depåfynd från Kävlinge socken i västra Skåne (K. 141). Sju depåyxor kan klassificeras som förarbeten.

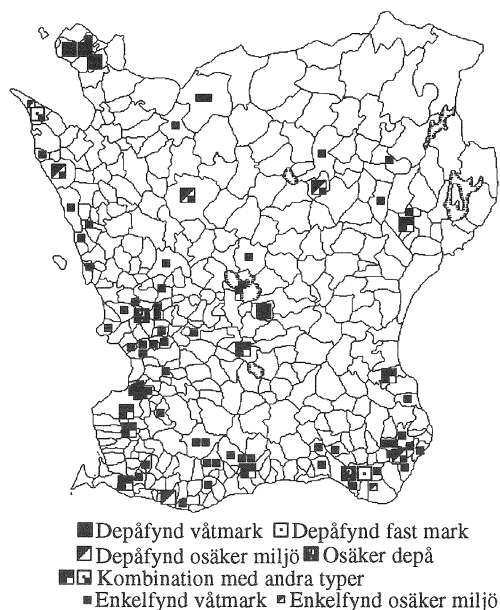

Fig. 46. Spridningen av enkla skafthålsyxor samt Hagebyhögayxor.

7.1.2. Jämförelser enkelfynd — depåfynd

Antalet fragmenterade skafthålsyxor uppvisar ett likartat förhållande hos de enstaka funna yxorna respektive bland depåyxorna. Procentsatserna är 13% för fragmentariska enkelfynd och 14% för fragmentariska depåyxor. Eggdelar dominerar bland enkelfynden med 71% respektive 67% för depåyxorna.

Längdangivelser föreligger för 92 yxor vilket utgör 89% av det totala antalet yxor. Generellt sett är enkelfynden något kortare än yxorna i depåerna. För hela exemplar bland enkelfynden är längdvariationen mellan 9 och 28,2 cm. Medelvärdet är 15,9 cm. För depåyxorna är längdvariationen motsvarande enkelfyndens, — 9,7 till 30 cm. Medelvärdet är dock något högre, 17,5 cm.

7.1.3. Geografisk lokalisering

Fig. 46 visar utbredningen av de skånska enkel- och depåfynden med skafthålsyxor. Depåfynden

Tabell X. Kombinationsdepåer med olika senneolitiska redskapstyper.

Kat. nr.	Bredeggad yxa	Flintskära	Skaftålsyxa	Flintdolk	Flintmejsel	Spjutspets	Stenklubba	Flintspån	Slipsten	Tjocknackig bergartsyxa	Tunnbladig yxa	Övrigt
839	1											
441	5											förarbete
141	2									1		knacksten?
913	1	1										
164	1	2				1						
439	2	2	1									
1	3		2									
444	3		1									
679	1		1	1								
452	1			1								
440	2			2	2							
346	1			1								
1240	1			1								
382	2				1							
358	1				1	1						
195		2		1								
580		1		1								
48		2		1								
535		1		1								
1075		1		1								
311		1										1 yxa
400		3				1						+ 1 "redskap"
930		3				1						
417				3	1	1			1			
697				1		1						
669						2						1 yxförarbete
1237			1		1							
771			3				3					
1153			1				1					
1066			2						2			
1209			1							1		
207			2									1 flintyxa
1081			1								1	
714					1						3	

förekommer spridda i hela landskapet utan att bilda tydliga koncentrationer. Enkelfyndens motvarande distribution. Smärre koncentrationer i landskapet är dock tydliga. De flesta enkelfyndens distribution sammanfaller med kända megalitgravsområden, främst i Kävlingeåns dalgång men även den sydostligaste delen av landskapet. Läggs båda fyndkategorier samman får vi en bild

av spridningen vilken helt sammanfaller med Malmers isaritmkarta över känd förekomst av enkla skaftålsyxor (Malmer 1975:180, Fig. 76).

7.2. Flintskärnor

De sydsandinaviska flintskärnorna förekommer liksom flintdolkarna inte endast under senneoliti-

kum utan även under den äldre bronsåldern, åtminstone fram i period II (Lindquist 1927:96 ff, Oldeberg 1932:209 ff, Lomborg 1960:150 ff). Något sammanfattande försök till en kronologisk typologi av flintskärorna har mig veterligen ännu inte gjorts, men flera forskare har betonat skäreggens skiftande utformning som en utgångspunkt för en grov typologi. Det är dock troligt att skärornas olika former knappast kan utgöra grundlag för en kronologisk uppdelning av materialet, då samma former förekommer under både senneolitikum och äldre bronsålder (Berg & Skaarup 1979: 134, Fig. 317 ff, Fig. 455 b).

Flintskärorna från Skåne har tidigare aldrig varit föremål för en samlad analys. En genomgång av lösfunna skäror har publicerats i form av en isaritm-karta av Malmer (1975:180, Fig.77).

Sammanlagt har 178 flintskäror registrerats fördelade på 58 enkelfynd samt 40 depåfynd med tillsammans 120 skäror. Flintskärorna tillhör därmed tillsammans med bredeggade yxor och skedformiga skrapor den enda neolitiska redskapskategorin där antalet föremål i depåerna överstiger antalet enstaka funna föremål.

7.2.1. Enkel- och depåfynd

Av samtliga enkelfynd är två exemplar (3%) funna på fast mark. Det ena fyndet utgörs av en bränd, men i övrigt hel, flintskära funnen troligen inom samma område som flera andra brända neolitiska redskap i Bunkeflo socken (K. 434). Det andra fyndet avser en flintskära med svagt konkav egg, påträffad i ett stolphål till ett senneolitiskt hus från Fosie (K. 443) (Björhem & Säfvestad 1989:45 plansch XVII:g). Resterande enkelfynd är våtmarksfynd. Sju enstaka funna flintskäror kan betecknas som förarbeten. Nio flintskäror utgörs av fragment.

Bland depåfynden utgör hela 19 depåer (48 %) fynd från okänd miljö. Tio depåer (26%) är funna i våtmark och lika många har framkommit på fast mark (Fig. 44). Den procentuella fördelningen av entyps- respektive kombinationsdepåer på olika fyndmiljöer uppvisar även ett likartat förhållande (Fig. 45). Den höga andelen depåer med

okänd fyndmiljö gör emellertid statistiken osäker att utvärdera.

I kombinationsdepåerna ingår antalet skäror med mellan ett och tre exemplar och merparten av entypsdepåerna innehåller mellan två och fyra exemplar. I några enstaka fall förekommer depåer med mer än fyra föremål (Tab. V och X). Sju depåskäror (sex %) är klassificerade som förarbeten. Endast en depåskära är fragmentarisk.

7.2.2. Jämförelser enkelfynd — depåfynd

En studie av längdvariationen bland flintskärorna visar flera intressanta likheter och skillnader. I genomsnitt är de enstaka funna skärorna något kortare än depåskärorna; 11,9 cm mot depåskärornas 14,7 cm. Flintskärorna i kombinationsdepåerna är däremot lika långa som enkelfynden, medellängden är 12,1 cm. Medelvärdet för skärornas längd i entypsdepåerna är däremot hela 15,3 cm. En av de mer markanta skillnaderna mellan depåfynd och enkelfynd ligger således i att man eftersträvat längre exemplar i entypsdepåerna än bland enkelfynd och kombinationsdepåer.

En utgångspunkt för en typindelning av flintskäror kan bestå i att försöka bestämma eggarnas utseende. Om man förbinder en flintskäras bägge ändpunkter med en rak linje är det möjligt att indela flintskärorna i tre typer; flintskäror med konkava, konvexa eller raka eggar (se Fig. 47).

Fig. 48 visar till formen bestämbara skäror fördelat på olika fyndkategorier och fyndmiljöer. Några stora avvikelser mellan enkel- och depåfynd finns inte. I samtliga fyndkategorier är konvexa eggar vanligast, följt av konkava och sedan raka. Den intressanta jämförelsen är utan tvivel den mellan enkelfynd i våtmark och depåfynd från våtmark. Enkelfynden omfattar dubbelt så många rakeggade skäror som depåfynden, men har en lägre andel konvexa skäror. Båda fyndkategorier har dock liknande andelar konkava skäror.

Fördelningen av de olika typerna bland skärorna visar emellertid på likheter mellan enkelfynd och kombinationsdepåer. I båda fall har konkava

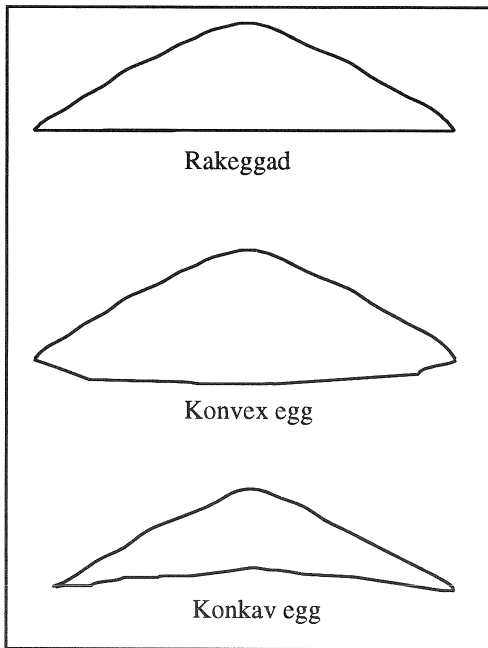

Fig. 47. Flintkärornas olika typer av eggutformning.

och konvexa eggar ungefär lika stora andelar (Enkelfynden båda kategorier 39%, för depåfynden 44% respektive 38%). Rakeggade skärar ingår slutligen i 23% av enkelfynden och 19% av kombinationsdepåerna. Skillnaden i flintskärornas utseende mellan enkelfynd, kombinations- och entypsdepåer är liten men den kan likväl visa på en tendens (Fig. 49). Enkelfynd och skärar i kombinationsdepåfynd uppvisar en likartad procentuell fördelning, medan värdena för skärorna i entypsdepåerna avviker något (upp till 12%). Detta kan eventuellt betyda att en gränsdragning mellan entypsdepåer och kombinationsdepåer existerat båda vad gäller flintskärornas utseende och föremålets längd. De skärar som deponeras i kombinationsdepåerna har utvalts enligt samma principer som gäller för enkelfynd. En analys av antalet skärar i entyps- respektive kombinationsdepåerna visar dessutom att i mer än hälften av depåerna förekommer endast en flintskära. Flintskärorna förekommer således som enkelfynd även i kombinationsdepåerna (Tab. V)

Fragmenterade flintskärar är betydligt vanliga-

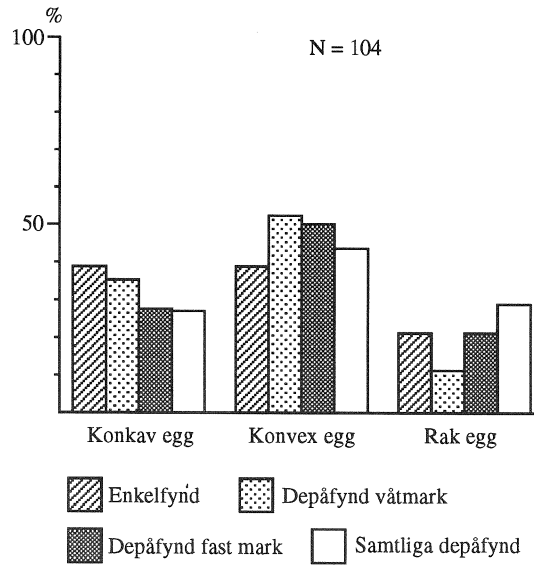

Fig. 48. Fördelning av flintskärornas eggutformning bland olika fyndkategorier.

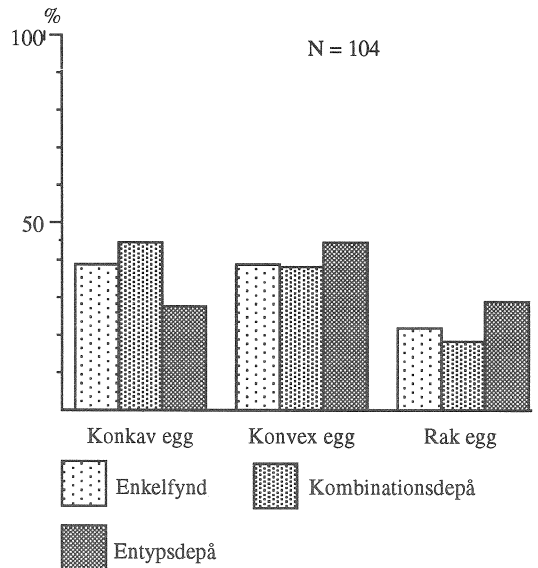

Fig. 49. Flintskärornas eggutformning. Jämförelse mellan enkelfynd och entyps- och kombinationsdepåer.

re bland de enstaka funna skärorna. Nio exemplar (15%) har registrerats mot ett exemplar bland depåfynden.

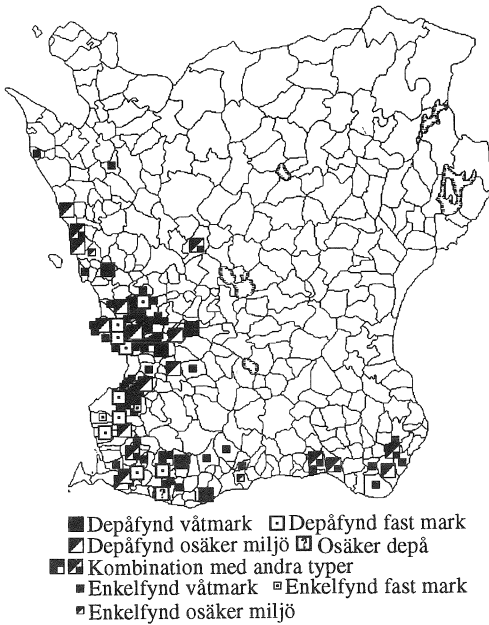

Fig. 50. Spridningen för flintskärar.

7.2.3. Geografisk lokalisering

Enkelfynd och depåfynd med flintskärar har en närmast identisk distribution i landskapet, både vad gäller det totala område skärorna förekommer och tendenser till koncentrationer (Fig. 50). De rituella fynden med flintskärar är starkt koncentrerade till områdena vid Skånes västkust och sydkust och spridningen sammanfaller till stora delar med megalitgravsområdena, med undantag för de nordöstra delarna av landskapet. Den till antalet mest omfattande koncentrationen av flintskärar har registrerats vid Kävlingeåns dalgång. Fyndbilden ansluter sig helt till Malmers isaritmkarta över denna föremålstyp, men det är värt att notera den nästan absoluta frånvaron av kända offerfynd från Kristianstad län (Malmer 1975:180:Fig. 77).

7.3. Senneolitiska flint- och bergartsyxor

Den vanligaste yxtypen under senneolitikum är den bredeggade, tjocknackiga flintyxan vars främsta karaktärsdrag är den utsvängda eggdelen.

Det finns emellertid ett flertal undertyper till den bredeggade yxan. Ebbesen skiljer mellan fyra varianter; tjocknackiga eller tunnbladiga yxor vilka kan vara räteggade eller tvåreggade (Ebbesen 1986:14). Till dessa varianter förekommer även 4 yxvarianter vilka inte är bredeggade. Den bredeggade yxan är inte känd från gravsammanhang. Någon kronologisk uppdelning av de senneolitiska yxtyperna har inte kunnat göras, dock finns enligt Ebbesen en tendens till att flintyxorna under loppet av senneolitikum och fram i äldre bronsålder minskar i storlek (Ibid:11).

I det skånska fyndmaterialet förekommer förutom den bredeggade, tjock- och tunnbladiga yxan, även ett mycket litet antal tjocknackiga, tvär- och räteggade flintyxor.

Sammanlagt 162 yxor fördelade på 74 enkelfynd och 38 depåfynd med tillsammans 88 yxor har registrerats i Skåne. Av dessa yxor är sju tjocknackiga håleggade yxor och ett exemplar kan närmast klassificeras som en tunnackig bergartsyxan. Inte mindre än 154 yxor (95%) utgörs av bredeggade, tjocknackiga flintyxor med utsvängd egg. Enkelfynden dominerar över depåfynden när det gäller antalet deponeringstillfällen men likt förhållandet bland flintskärorna är de depåfunna yxorna fler än de enstaka funna yxorna.

7.3.1. Enkel- och depåfynd

Inga enkelfynd på fast mark har dokumenterats utan samtliga enkelfynd är påträffade i våtmark. Åtta yxor är fragmentariska (11%). Fördelningen är tre nackdelar, en mittdel samt tre eggdelar. Sju enkelfynd utgörs av förarbeten till bredeggade yxor.

Nära hälften av alla depåfynd har gjorts i våtmark (45%), 11 depåer (29%) är registrerade från fast mark och slutligen saknar 10 depåfynd (26%) upplysningar om fyndmiljö (Fig. 44). Bland entypsdepåerna finns lika många depåer från våtmark som fast mark medan fördelningen av kombinationsdepåerna är annorlunda. Mer än hälften av alla kombinationsdepåer har påträffats i våtmark och endast en femtedel på fast mark (Fig. 45). Antalet yxor i depåerna visar en likartad bild

för båda depåkategorier (Tab. V). En yxa är fragmentarisk och 14 yxor utgörs av förarbeten (16 %).

De vanligaste redskapstyperna som de bredeggade yxorna kombineras med i depåfynden, är flintdolkar och skafthålsyxor. Denna kombination förekommer i fem respektive fyra depåer (Tab. X). I ett fall ingår både en flintdolk och en skafthålsyxa som kombinationsföremål tillsammans med en bredeggad yxa. Bredeggade yxor i kombination med flintmejslar förekommer i tre fall, det samma gäller flintskäror och slutligen omfattar två depåer kombinationen bredeggade yxor och spjutspetsar.

Av fastmarksdepåerna har fyra påträffats i boplatsemiljö (Se Kap. 11.2). Två depåfynd har hittats i stolphålen till senneolitiska hus, ett depåfynd har troligen ingått i en huskonstruktion och det fjärde fyndet påträffades på en trattbägarboplatz vid Hindby mosse. Det sistnämnda fyndet hittades i en kvadratmeter stor grop intill en större sprängd sten och har troligen inte med bosättningen att göra (K. 440, Salomonsson 1970a:56 ff, 1971:76, Svensson 1986:119).

Depåfynden från de senneolitiska långhusen har båda framkommit vid arkeologiska undersökningar i Fosie socken. Båda påträffades i husens sydvästligaste stolphål och består av två respektive fem oslipade förarbeten till bredeggade flintyxor. I den sistnämnda depåen framkom även ett yxliknande flintstycke av moränflinta vilket uppvisar knackspår i egg- och nackdelen (K. 441 och 443, Björhem & Säfvestad 1989:38 f, Thörn 1990:9). Det tredje depåfyndet består av fyra förarbeten till bredeggade flintyxor och påträffades i en liten grop om 50 cm:s diameter och med ett djup av 40 cm, vid arkeologiska undersökningar i Västra Skrävlinge socken (K. 475). Yxorna bildade en liten döslignande konstruktion genom att tre yxor var placerade vertikalt med nackarna nedåt med en yxa liggande med bredsidan ovanpå dessa med eggen åt norr. Fyndet gjordes i ett grav- och boplatzområde från järnålder och möjligen tillhör fyndet en stolphålskonstruktion till ett i senare tid helt förstört långhus (Lindqvist 1974: 25 f, Karsten 1989:80). Det förefaller sannolikt

att flera av de övriga depåfynden från fastmark ursprungligen kan ha ingått i huskonstruktioner. Ett argument för detta kan, som vi senare skall se, vara fördelningen av slipade respektive oslipade depåyxor från fastmark och boplatser.

7.3.2. Jämförelser enkelfynd — depåfynd

Den tidigare så påtagliga dominansen för slipade yxor bland enkelfynden är fortfarande märkbar för de senneolitiska yxorna. Andelen slipade yxor är 69 %. I jämförelse med depåyxorna inträder emellertid flera förändringar.

Bland depåyxorna från våtmark är slipade yxor i svag majoritet medan yxorna från fastmarksdepåerna till 82% är oslipade. Motsvarande andelar för oslipade yxor från boplatzdepåerna är 92 %. Även bland depåyxor från okänd miljö dominerar oslipade yxor (62%). De enstaka funna våtmarksyxorna har således likartad fördelning som depåyxorna från våtmark vad avser slipningsgraden. Faktum är att yxorna i kombinationsdepåerna har samma andel slipade yxor som enkelfynden (69%).

De senneolitiska yxornas längd har registrerats. Resultatet visar en liten skillnad i längd mellan enkelfynd och depåfynd. Det finns ej heller någon skillnad i längd mellan yxorna i entyps- och kombinationsdepåer. Den genomsnittliga längden är för enkelfynd 12,8 och för depåyxor 13,4 cm. Det finns emellertid en längdskillnad som kan vara intressant att konstatera. Depåyxorna från våtmark ansluter sig i längdhänseende helt till enkelfynden. Medellängden är 12,5 cm medan yxorna i fastmarksdepåerna har medellängden 13,8 cm. I likhet med slipningen på yxorna finns det således parallella förhållanden även i yxornas längd mellan enkelfynd från våtmark och yxor från våtmarksdepåer, främst bland kombinationsdepåerna. Detta påminner i hög grad om förhållandet för flintskärorna (se Kap. 7.2.2). Samma urvalsprinciper som kan ha verkat bakom nedläggelser av enkeloffer med bredeggade yxor kan också ha omfattat samlingsoffer i våtmarksmiljö.

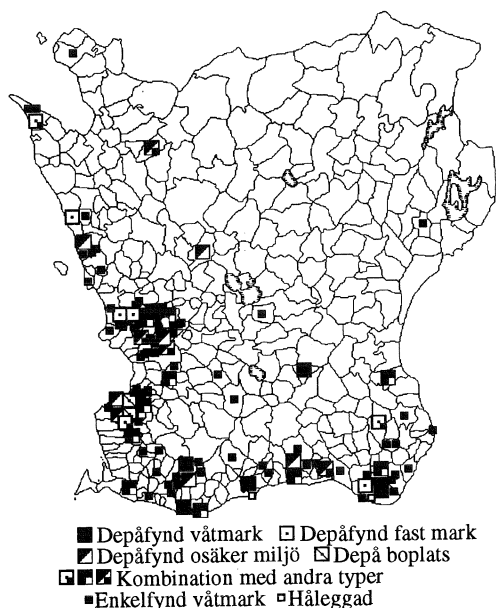

Fig. 51. Spridningen för senneolitiska bredeggade sten- och flintyxor.

7.3.3. Geografisk lokalisering

De senneolitiska yxfynden har en distribution som både vad gäller enkelfynd och depåfynd är identisk med utbredningen av flintskärorna (Fig. 51). Kävlingeåns dalgång visar på nytt en stor koncentration av både enkel- och depåfynd. Den stora koncentrationen av depåfynd i Malmö-området är emellertid till stora delar resultatet av omfattande arkeologiska undersökningar. Frånvaron av bredeggade yxor (och flintskäror) i de norra och nordöstra delarna av Kristianstad län är påfallande.

7.4. Flintdolkar

De forskningsinsatser som lagts ned på de sydskandinaviska flintdolkarnas kronologi och typologi är betydande. Det viktigaste bidraget är utan tvekan Lomborgs insatser (Lomborg 1973) vilket bygger på studier gjorda av Müller (1902) och Forssander (1936a).

För Skånes vidkommande är fynden sparsamt förekommande i litteraturen. En del studier har ut-

förts rörande flintdolkarnas rumsliga utbredning i Skåne samt en typologisk studie över de skånska flintdolkarna baserat på material från LUHM (Malmer 1975:180 Fig. 75, Bondesson 1980). Någon publicerad genomgång av de rituella dolkfynden har emellertid inte presenterats. Sammanlagt 232 flintdolkar har registrerats fördelade på 163 enkelfynd och 30 depåfynd med tillsammans 69 dolkar. Fördelningen är i stort densamma som för enkla skafthålsyxor och spjutspetsar.

7.4.1. Enkel- och depåfynd

Åtta enkelfynd (4%) har påträffats på fast mark. Av dessa har sex enkelfynd påträffats vid stora stenar (K. 340, 1008, 1074, 1132, 1213 samt 1238), en bränd krackelerad flintdolk har troligen påträffats tillsammans med andra brända neolitiska artefakter (K. 434). En flintdolk av typ III är påträffad i ett stolphål tillhörande ett senneolitiskt långhus (K. 443). Stolphålet var beläget i den södra väggradens mittdel (Björhem & Säfvestad 1989:60 f. plansch XIX:f). Resterande enkelfynd har påträffats i våtmark (96%).

Inte mindre än 64 enstaka funna dolkar är fragmentariska vilket utgör 39% av det totala antalet fynd. Av fragmenten utgör 74% skaftdelar och 26% bladdelar. Huvuddelen av de fragmentariska dolkskaften uppvisar karakteristiska slagmärken efter sekundär användning, de har använts som eldslagningsflintor. 12% av de enstaka funna flintdolkarna utgörs av förarbeten.

En analys av längdförhållandet bland dolkarna i enkelfynd ger genomsnittsvärdet 17 cm baserat på mått tagna på 83 fullständiga exemplar.

De skånska depåfynden med flintdolkar har inte tidigare varit föremål för någon specialinriktad analys. Ett arbete anger antalet depåfynd tillhörande LUHM:s samlingar till 10 (Bondesson 1980:26 f). Av dessa är emellertid endast sju att tolka som depåfynd (en förnyad genomgång av LUHM:s samlingar ger antalet 14). Av de 30 depåer som här tas upp till granskning utgörs nära hälften av depåfynd vilka saknar upplysningar om fyndmiljö (43%). Av resterande fynd har 11 påträffats i våtmark och sex på fast mark (Fig. 44).

Tabell XI. Antal typologiskt bestämbara flintdolkar från olika fyndkategorier

Typ	Enkelfynd, våtmark		Samtliga enkelfynd		Depåfynd, våtmark		Depåfynd, fast mark		Depåfynd, okänd miljö		Samtliga depåfynd	
		%		%		%		%		%		%
I	13	18,1	15	19,7	5	25	1	14,3	1	5,9	7	15,9
II	10	13,9	10	13,2	7	35	2	28,6	2	11,8	11	25
III	21	29,2	22	28,9	—	—	1	14,3	9	52,9	10	22,7
IV	4	5,6	5	6,6	3	15	2	28,6	—	—	5	11,4
V	9	12,5	9	11,9	1	5	1	14,3	3	17,6	5	11,4
VI	15	20,8	15	19,7	4	20	—	—	2	11,8	6	13,6
Σ	72		76		20		7		17		44	

Tabell XII. Flintdolkarnas kronologiska tillhörighet inom olika fyndmiljöer

Typ	Enkelfynd, våtmark		Samtliga enkelfynd		Depåfynd, våtmark		Depåfynd, fast mark		Depåfynd, okänd miljö		Samtliga depåfynd	
		%		%		%		%		%		%
SNA	16	18	19	20	5	25	1	14,2	1	5,9	7	15,9
SNB	35	39,3	37	38,9	7	35	3	42,9	11	64,7	21	47,7
SNC	23	25,8	24	25,3	4	20	3	42,9	3	17,7	10	22,7
Per I	15	16,9	15	15,8	4	20	—	—	2	11,7	6	13,7
Σ	89		95		20		7		17		44	

Fördelningen mellan en typs- och kombinationsdepåer visas i fig. 45. Det råder en märklig skevhet mellan dessa depåfyndskategorier vilket yttrar sig att två tredjedelar av entypsdepåerna har känd fyndmiljö medan två tredjedelar av kombinationsdepåerna saknar uppgifter om fyndmiljö.

Vad avser antalet flintdolkar i depåerna är genomsnittsvärdet för entypsdepåerna 3 dolkar/depå och för kombinationsdepåerna är genomsnittsvärdet 1,25 dolkar/depå. Två entypsdepåer innehåller fler än fyra dolkar (depåerna innehåller sju respektive nio dolkar. K. 33 och 411), inga kombinationsdepåer har fler än tre dolkar (se Tab. V och X).

Tabell XIII. Jämförelser av flintdolkarnas generella typfördelning i %. (Ystadprojektetsandelar efter Larsson 1993a).

Typ	Enkelfynd+ Depåfynd	Bondesson 1980	Ystadpro- jektet B1
I	18,3	30,5	25
II	17,5	19,8	17
III	26,7	22,1	26
IV	8,3	6,3	4
V	11,7	14,9	14
VI	17,5	6,3	18

Bland depådolkarna återfinns betydligt färre fragmenterade exemplar än bland enkelfynden. 10 dolkar eller 15% är fragmenterade. Av fragmenten

utgör 14% bladdelar och 86% skaftdelar (se Kap. 9.4). På flera dolkar ser man, med ledning av patineringen, att yttersta spetsen på bladet är avslaget eller avbrutet innan depositionen (K. 810). 6% av depådolarna utgörs av förarbeten.

Längden hos fullständiga depåfunna exemplar är i genomsnitt 19,6 cm, baserat på mått från 37 flintdolkar.

7.4.2. Jämförelser enkelfynd — depåfynd

Andelen typbestämda dolkar i enkelfynden är 77 (47%). Ytterligare 20 exemplar kan bestämmas till två efter varandra följande typer. Av dessa sistnämnda tillhör 40% typ I-II, 5% typ II-III, 50% typ IV-V och 5% typ V-VI. Andelen typbestämda depådolkar är 44 (64%). De låga procentandelarna typbestämda dolkar beror främst på att jag inte kunnat lokalisera dem i samlingarna. En stor andel är också försvunna. Det lilla antalet typbestämda dolkar försvårar en analys, dock finns i materialet hållpunkter för en diskussion av likheter och skillnader mellan enkel- och depåfynd. En kronologisk indelning av flintdolarna visar samma fördelning totalt sett mellan enkel- och depåfynd. Flest fynd förekommer i SNB och minst antal fynd i period I-II bronsålder (Tab. XII).

Ser vi på fördelningen av de olika typerna finns det tydliga skillnader mellan enkel- och depåfynden. Den mest markanta skillnaden är den sparsamma förekomsten av typ II och IV-dolkar bland enkelfynden i jämförelse med samtliga depåfynd. På motsvarande sätt ses bland enkelfynden en högre andel av typ I, III och VI-flintdolkar jämfört med depåfynden. Den interna fördelningen av dolkar i depåerna är svår att dra slutsatser från beroende på det begränsade antalet dolkar med känd fyndmiljö (Tab. XI).

En typjämförelse kan även göras mellan rituellt deponerade flintdolkar och den generella typsammansättningen för alla fyndtyper där dolkar ingår (Tab. XIII). Bondesson har typbestämt 570 dolkar ur samlingarna på LUHM, ett antal som torde ha utgjort ett representativt utsnitt av den samlade förekomsten av dolkar både som enkel- och depå-

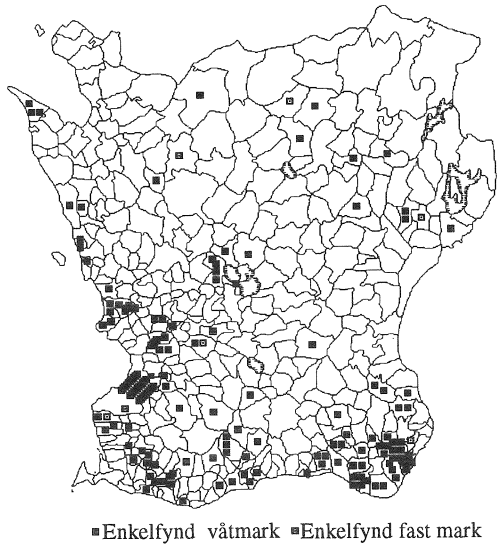

Fig. 52. Spridningen för enkelfynd av flintdolkar.

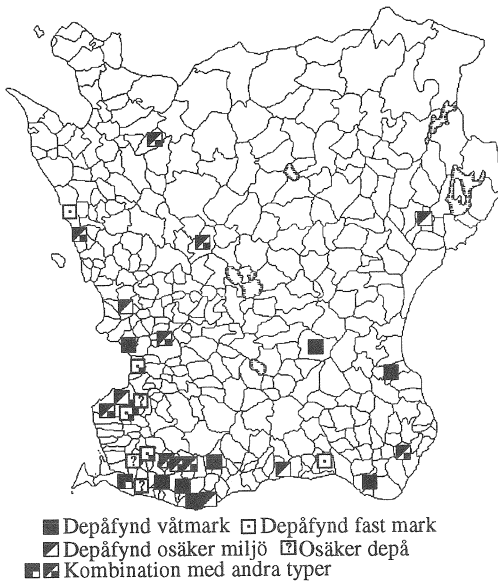

Fig. 53. Spridningen för depåfynd med flintdolkar.

fynd, gravfynd och lösfynd i Skåne (Bondesson 1980:5 ff). Fördelningen är likartad för typ II t.o.m. V. Stora avvikelser finns emellertid för typ I som i förhållande till totala antalet dolkar har en låg andel i offerfynden. En motsatt situation kan ses för typ VI vilken har en hög representation i

offerfynden i jämförelse med samtliga dolkar. En nyligen genomförd genomgång av lösfunna flintdolkar från Ystad-området har emellertid en sammansättning som till stora delar motsvarar typfördelningen i enkel- och depåfynden (L. Larsson 1993a:140, Tab. 1). Det kan därför inte uteslutas att dessa diskrepanser beror på rena felbestämningar i Bondessons material.

Stora skillnader finns emellertid mellan enkel- och depåfynd vad avser fragmenteringsgraden. Nära 40% av enkelfynden utgörs av fragmentariska flintdolkar, vanligen skaftdelar. Andelen fragmentariska depådolkar är betydligt mindre, nämligen 15%. De fragmentariska depåfunna dolkarna uppvisar dock en liknande dominans för skaftdelar, hela 86 %. Generellt sett är hela flintdolkar i enkelfynden kortare än i depåerna. Den genomsnittliga längden för enstaka funna flintdolkar är 17,0 cm respektive 19,6 cm för depådolkarna. Skillnaden i längd beror på förekomsten av en högre andel kraftigt omhuggna, men i övrigt intakta, exemplar i enkelfynden. Flera av dessa omhuggna exemplar har även haft en dubbel funktion. Både som kniv och eldslagningsflinta, varav den sistnämnda funktionen vanligtvis lämnat karakteristiska slagmärken på flintdolksskaften.

7.4.3. Geografisk lokalisering

Den geografiska distributionen av flintdolkarna i offerfynden överensstämmer väl med koncentrationerna i Malmers isaritnkarta (Malmer 1975:18; Fig. 75). I stort täcker enkel- och depåfynden liknande områden men avvikelser förekommer. Detta kan tydligast observeras i sydöstra delen av Skåne där ett stort antal enkelfynd har registrerats i jämförelse med ett sparsamt depåfynds-material (Fig. 52-53). En liknande förhållande kan observeras i ett område motsvarande Skurups kommun i den mellersta delen av sydkusten.

7.5. Spjutspetsar

Denna föremålsform är en typisk sydsandinavisk artefakt med den huvudsakliga svenska förekomsten i Skåne och Halland. Utseendemässigt

förekommer den som grovtandad och fintandad, den har antingen rak eller urnupen bas. Någon entydig klar gränsdragning till pilspetsar, exempelvis när det gäller längd och breddmått föreligger inte, varför typbestämningen kan vara besvärlig.

Spjutspetsar har inte tidigare varit föremål för enskild behandling i den svenska forskningslitteraturen. En studie från 1950-talet över det danska materialet visar dock på några särdrag i spetsarnas fyndmiljö och geografiska distribution (Becker 1957:205 ff). I jämförelse med andra senneolitiska flintartefakter som flintdolkar, -skäror och bredeggade yxor, uppträder spjutspetsar sällsynt och redskapet är mycket ovanligt i gravsammanshang (Ibid:212). Becker omnämner endast sju danska depåfynd med spjutspetsar (Ibid:213 f).

Jag har i det skånska materialet förtecknat 55 spjutspetsar fördelade på 42 enkelfynd och 9 depåer med tillsammans 13 spjutspetsar.

7.5.1. Enkel- och depåfynd

Tre av enkelfynden (7%) har påträffats på fast mark (K. 443, 1021 samt 1179). Två fynd är påträffade intill eller under stora stenar, det tredje fyndet gjordes vid utgrävningar i Fosie. Fyndet, ett fragment av en spjutspets, påträffades i det nordvästligaste stolphålet tillhörande ett senneolitiskt långhus (Björhem & Säfvestad 1989:38:pl. XV:i). Resterande enstaka funna exemplar, 93 %, är våtmarksfynd.

Längdvariationen för fullständiga exemplar är 6,9-25,5 cm. Medellängden är 11,7 cm. Tio enstaka funna spetsar (24%) är fragmentariska. Ett enkelfynd utgörs av ett förarbete.

Av de nio depåerna finns inga säkra våtmarksfynd. Sex depåer utgörs av fastmarksdepåer och tre representerar depåfynd från okänd miljö (Fig. 44-45). Sju depåfynd är kombinationsdepåer och två utgörs av entypsdepåer. Vad avser antalet spetsar i depåerna illustreras detta i tab. V. Spjutspetsar kombineras oftast med flintskäror (tre fall), sedan följer kombinationer med flintmejslar, bredeggade yxor och flintdolkar (två fall) och slutligen ett fall med flintspån (Tab. X).

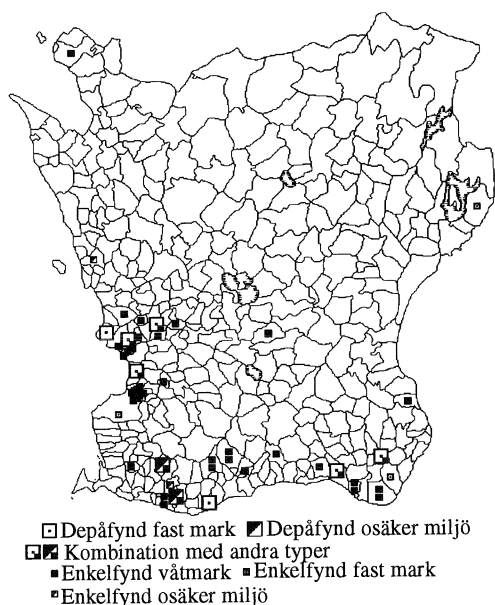

Fig. 54. Spridningen för spjutspetsar.

Längdvariationen för hela exemplar ligger mellan 6,6-19,9 cm. Medellängden är 12,2 cm. En spjutspets från depåfynden är fragmentarisk.

7.5.2. Jämförelser enkelfynd — depåfynd

Den främsta skillnaden mellan enkel- och depåfynden torde vara avsaknaden av säkra depåfynd från våtmark. De fåtaliga fynden av spjutspetsar gör emellertid jämförelserna osäkra. Vad avser längden på spjutspetsarna är skillnaden mellan enkelfynden och depåfynden försumbar, endast 0,5 cm skiljer medelvärdena åt. Fragmenteringsgraden är emellertid betydande bland de enstaka funna spjutspetsarna. En fjärdedel av enkelfynden uppvisar fragmentering mot endast en depåfunnen spjutspets. Vidare kan anföras den höga andelen förarbeten bland spjutspetsarna. Inte mindre än 38% av depåspetsarna utgörs av förarbeten medan motsvarande andel bland enkelfynden är 5%. I ett depåfynd ingår tre förarbeten och i en annat depå, två förarbeten tillsammans med ett förarbete till tjocknackig, bredeggad flintyxa (K. 649 samt 669).

7.5.3. Geografisk lokalisering

Fig. 54 visar enkel- och depåfyndens förekomst i Skåne. Fynden har en tydligt markerad sydlig och västlig utbredning huvudsakligen till landskapets kustområden. De saknas helt i de nordöstra delarna. Det råder god överensstämmelse mellan distributionen av enkelfynd och depåfyndens förekomst. Störst koncentration av både enkel- och depåfynd har registrerats i Kävlingeåns dalgång.

7.6. Skedformiga skrapor

De skedformiga skrapornas förekomst verkar vara extremt bunden till offerfynden (Stenberger 1979:136). Boplatsfynd är definitivt inte vanliga och gravfunna skedformiga skrapor verkar inte förekomma alls (Segerberg 1978:193 ff). Detta sistnämnda förhållande är svårförklarligt då det inte är ovanligt att påträffa skivskrapor i senneolitiska gravsammanhang (Ibid).

I det skånska offerfyndsmaterialet har sammanlagt 72 skedformiga skrapor registrerats vilka är fördelade på 7 enkelfynd och 12 depåfynd med tillsammans 65 skrapor.

7.6.1. Enkel- och depåfynd

Samtliga sju enkelfynd har påträffats i våtmark. Två skrapor (29%) har bevarad krusta på ovansidan. Längden växlar mellan 5,5 och 13,1 cm. Medellängden är 9,7 cm.

Samtliga depåfynd är entypsdepåer. I andra delar av Sverige, främst Halland och Bohuslän, är det däremot vanligt med kombinationsdepåer (Stenberger 1979:138). Hälften av depåfynden har påträffats i våtmark men endast ett fastmarksfynd är känt (Fig. 44). Resterande depåfynd har okänd fyndmiljö. Skedskrapornas antal i depåerna varierar betydligt. Depåfynd med fyra skrapor är vanligast med fyra kända. Tre depåer innehåller två skrapor och två depåer omfattar hela 12 exemplar (Tab. V). I genomsnitt deponeras 5,4 skrapor/depå. 22 skedformiga skrapor har krusta bevarad på ovansidan, vilket utgör 34% av alla depåskrapor. Längden på skraporna i depåerna vari-

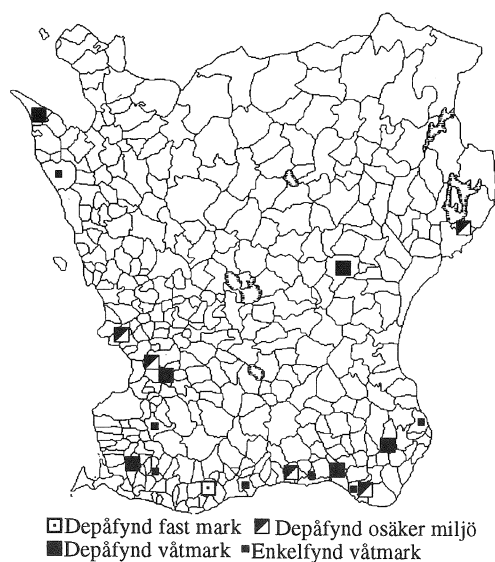

Fig. 55. Spridningen för skedformiga skrapor.

erar mellan 7,4 och 17,5 cm. Medellängden är 11,5 cm.

7.6.2. Jämförelser enkelfynd — depåfynd

De skedformiga skraporna uppvisar, som tidigare nämnts, i högre grad än andra neolitiska redskap en mycket stark koppling till depåfynden (se även Kap. 13.5). Till detta skall läggas stora likheter i andelen skrapor med bevarad krusta och dominansen för fynd från våtmark inom båda fyndkategorier. Dessa likheter är så markanta att det inte förefaller vara orimligt att de fåtaliga enkelfynden i själva verket kan härröra från skingrade och förstörda samlingsoffer. Det finns en viss skillnad dokumenterat i skrapornas längd mellan enstaka funna skrapor och depåfunna skrapor men jämförelsen bygger på endast sex uppmätta enkelfynd (se vidare Kap. 9.1).

7.6.3. Geografisk lokalisering

Fynden av de skedformiga skraporna (Fig. 55) har en utpräglad sydvästlig och sydlig utbredning utmed kusten. Några få depåfynd är kända från

Kristianstad län och från de inre delarna av Skåne. De fåtaliga enkelfynden har en spridningsbild som helt motsvarar depåfyndens.

7.7. Senneolitiska metallfynd

I likhet med diskussionen om flintredskapens fortsatta utnyttjande under bronsåldern råder en avsevärd osäkerhet om dateringarna av de äldsta metallfynden. Detta är ett problem som framför allt berör övergångsperioden mellan senneolitikum och äldre bronsålder. Osäkerheten märks framför allt vad gäller kantlyxorna (se bl.a. Becker 1964:121 ff, Stjernquist 1969:272 f). Det berömda Pile-fyndet, en depå innehållande 32 olika bronsartefakter (K. 470), har av de flesta forskare daterats till senneolitisk tid (Forssander 1936a: 170 ff, Salomonsson 1971:99). En tre-delning av kantlyxorna har emellertid gjorts av T. Larsson som huvudsakligen daterar kantlyxorna till bronsålderns första period (T. Larsson 1986:46). Gränsen mellan neolitikum och bronsålder är uppenbarligen flytande och vad avser metallyxor, huvudsakligen kantlyxor, tillhör dessa både den senneolitiska perioden och period I i äldre bronsålder. (Ibid:46). Detta förhållande understryks av ett stolphålsfynd från ett senneolitiskt långhus av en kantlistyxa av böhmisk typ (K. 443), en kantlyxetyp som av Larsson dateras till period I (Ibid: 47). I samma huskonstruktion, likaledes i ett stolphål, påträffades en flintdolk av typ III (Björhem & Säfvestad 1989:60:plansch XIX:f-g). Den kronologiska osäkerheten gäller även andra artefakter av brons som dolkstavar, vissa bronsdolkar och även enstaka armringar (Berg & Skaarup 1979:147:Fig. 358-360).

Sammanlagt har jag förtecknat 114 föremål fördelat på 56 enkelfynd och 10 depåfynd med tillsammans 58 föremål vilka tillhör senneolitikum/period I av bronsålder. Bortsett från två enkelfynd är materialet hämtat från Oldebergs stora materialgenomgång från 1974. Materialet fördelar sig enligt följande; 84 kantlyxor, fem dolkstavar, sju bronsdolkar, två bronslansspetsar, 11 bronsringar (både finger- och armringar), tre bronsstavar samt ytterligare minst tre metallföremål (se

nedan).

En betydande del av fynden, framför allt yxfynden, har mycket osäkra fynduppgifter. Dessa föremål utgör 32% av det totala antalet föremål. För att kunna registrera ett föremål som våtmarksfynd har här föremålets patina varit en avgörande faktor. En majoritet av fynden från våtmark uppvisar en brun eller brungrön patina. Fynd vilka saknar uppgift om fyndmiljö men med denna färg på patinan har tolkats som våtmarksfynd (Willroth 1985:51, Bodilsen 1989:101, not. 25). Analysen av metallföremålen har i första hand utgått från de föremålsformer som föreligger både i depåfynd och enkelfynd.

7.7.1. Kantyxor. Enkel- och depåfynd

Sammanlagt 84 kantyxor har registrerats fördelade på 50 enkelfynd och nio depåfynd med tillsammans 34 yxor. Huvuddelen av yxorna tillhör den s.k. Pilevarianten (T. Larsson 1986:46, Fig. 22a).

Endast ett fastmarksfynd har registrerats, det tidigare nämnda stolphålsfyndet från Fosie (se Kap. 7.7.). Resterande fynd är våtmarksfynd. Fyra yxor är fragmentariska (8%), samtliga utgörs av eggdelar. Längdvariationen för fullständiga exemplar är 7,4-24,3 cm. Medellängden är 11,7 cm.

Av de åtta depåfynd som har registrerats har hälften påträffats i våtmark, två har påträffats på fastmark varav ett vid en stor sten och två depåer har okänd fyndmiljö (Fig. 44). Två depåfynd förtjänar att speciell uppmärksamhet. I Oldebergs katalog är nr 899 och 916 (två kantyxor) betecknade som två enkelfynd från skilda socknar (Västra Karaby respektive Västra Karup. Oldeberg 1974: 134, 136). Det är dock ett faktum att båda fynden har samma fyndplatsbeteckning, Håkanstorp nr. 4, och de har t.o.m. samma inventarienummer, men kommer från skilda museisamlingar (LUHM respektive Malmö Museum 19040). Det står emellertid klart att det inte rör sig om en dubbelregistrering eller förväxling av samma föremål, vilket trots att föremålen har identiska mått och patina, visas av avbildningar av föremålen (Ibid:Fig.

899 och 916). Föremålen måste anses utgöra ett depåfynd (se K. 186).

Det andra depåfyndet, från Skegrie socken, uppvisar liknande företeelser (Oldeberg 1974:102 f, nr. 690 samt 692). Fyndet avser en depå med fyra kantyxor och två fragmentariska lansspetsar, påträffade år 1817 under en stor sten (K. 676 och 677). Enligt fynduppgifterna skulle samtidigt ha påträffats andra bronsföremål vilka inte tillvaratogs (Oldeberg 1974:102, nr. 690, T. Larsson 1986:161). På samma sätt tillvaratogs ett fynd av två likartade böhmiska kantyxor ett år senare, likaledes "under en stor sten i Skegrie" (Ibid:103, nr 692). Liksom det tidigare fyndet påträffades andra bronsföremål vilka inte tillvaratogs. Yxorna i detta fynd är identiska med yxorna i det tidigare fyndet. Det är högst sannolikt att det rör det sig om ett och samma fynd och en förklaring kan vara att upphittaren sett en möjlighet att tjäna två belöningar för samma upptäckt.

Fem depåer utgörs av entypsdepåer och tre är kombinationsdepåer (Fig. 44-45). Bland entypsdepåerna förekommer upp till tre yxor medan kombinationsdepåerna innehåller mellan fyra och 13 yxor (Tab. V). Längdvariationen bland depåyxorna ligger mellan 9-28,5 cm. Medellängden är 16,6 cm. Halverade eller fragmenterade yxor förekommer i fem exemplar (15%), samtliga från en och samma depå.

Bortsett från gravfynden finns det inte något tillfälle där bronsartefakter deponeras tillsammans med flint- eller stenartefakter. Genomgången av antalet bronsyxor i kombinationsdepåerna visar på ett brott i jämförelse med det tidigare behandlade sten- och flintartefakterna. Majoriteten av dessa innehåller bara ett föremål av varje typ, medan minsta antalet kantyxor är fyra. Samtliga kombinationsföremål förekommer vardera bara en gång. I en depå kombineras fyra kantyxor med spiralar- ringar i guld, en annan innehåller kombinationen sex kantyxor samt två fragmentariska bronslansspetsar. Den tredje depåen är det tidigare omtalade fyndet från Pile i Tygelsjö socken. Här ingår 13 kantyxor tillsammans med sex bronsdolkar, 11 ringar och armband av brons och tre bronsstavar och ringar (Oldeberg 1974:125, nr. 832).

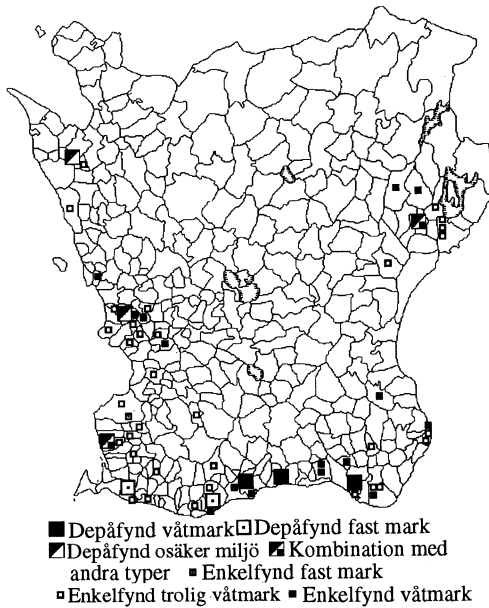

Fig. 56. Spridningen för senneolitiska kantlyxor.

7.7.2. Jämförelser enkelfynd — depåfynd

De fåtaliga depåfynden gör en jämförelse med enkelfynden vansklig. Den mest uppenbara skillnaden mellan de enstaka funna kantlyxorna och yxorna i depåfynden är utan tvivel längden på yxorna. De enstaka funna yxorna är i genomsnitt 11,7 cm medan depåyxorna har en medellängd som är fem cm längre. Andelen fragmenterade yxor är likartad för båda fyndkategorier (8 % respektive 15 %), men samtliga fragmenterade depåyxor kommer från samma depåfynd och det är därför egentligen inte möjligt att göra jämförelsen.

7.7.3. Geografisk lokalisering

De senneolitiska rituella metallfynden av kantlyxor har en utpräglad lokalisering till de skånska kustområdena, huvudsakligen till områden med rik förekomst av megalitgravar. Endast några enstaka kantlyxor har påträffats i inlandet mer än två mil från kusten (Fig. 56). Någon skillnad mellan distributionen av enkel- respektive depåfynden kan

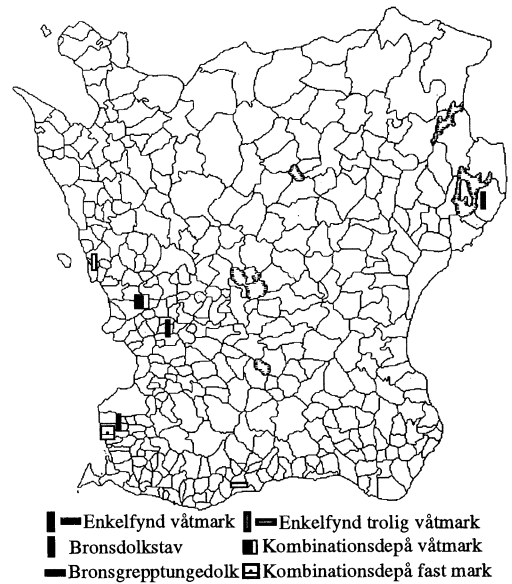

Fig. 57. Spridningen för dolkstavar och grepptungedolkar.

inte iakttagas. Flera täta fyndkoncentrationer kan ses, varav den största är lokaliserad till Kävlingeåns dalgång, ett område rikt på andra senneolitiska fynd (jämför Fig. 50-53).

7.7.4. Dolkstavar i brons

Fem dolkstavar i brons har registrerats av denna sällsynta metalltyp, samtliga utgör våtmarksfynd. Fyra fynd representerar enkelfynd och en dolkstav har påträffats i en våtmark i Dagstorp enligt uppgift "på 12 meters djup, (djupet skall med säkerhet vara 1,2 meter) tillsammans med en yxa och en armring" (Montelius 1917:824, Oldeberg 1974:21, nr. 115). De sistnämnda tillvaratogs emellertid inte.

Samtliga enstaka funna dolkstavar är mer eller mindre fragmentariska. Det är dock osäkert om dessa skador tillkommit innan den slutliga depositionen.

Depåfyndet och tre av enkelfynden har alla påträffats i den västra delen av landskapet. Ett enkelfynd av en dolkstav har gjorts i den nordöstra delen av landskapet (Fig. 57).

7.7.5. Grepptungedolkar i brons

Denna fyndkategori förekommer i sju exemplar. Ett enkelfynd har troligen påträffats i en mosse i Östra Vemmenhög (K. 799). Det tidigare omnämnda depåfyndet vid Pile i Tygelsjö socken innehåller inte mindre än sex grepptungedolkar av brons varav en är fragmentarisk (Fig. 57, se K. 470).

7.8. Skifferhängen

En genomgång av senneolitiska skifferhängen i Skåne har tidigare gjorts av Hasselmo (1970). Indelningen har baserats på gravfynd respektive lösfynd. Sammanlagt 225 skifferhängen registrerades och indelades i inte mindre än 60 olika typer (Hasselmo 1970:2 ff).

Skifferhängen i rituella sammanhang är betydligt färre, jag har endast förtecknat åtta exemplar. Samtliga tillhör kategorin enkelfynd och är påträffade i våtmark. Två av hängena uppvisar ornamentik i form av ristade linjer.

Fynden av dessa enkelfynd följer den allmänna utbredningen i Skåne med tyngdpunkten förlagd till södra Skånes kustområden (Ibid:20, Fig. 61). Tre enkelfynd har gjorts i mossar i Gärdslov och Skurups socknar (K. 624, 625 samt 761). Detta område har även den största koncentrationen lösfunna skifferhängen i Skåne (Fig. 58).

7.9. Stenklubb

Klubbhuvuden med skafträna är bergartsartefakter vilka är svåra att datera. De förekommer mest frekvent som lösfynd och har således i merparten av fallen inga användbara fynduppgifter (Indreko 1956:69 ff, Stenberger 1979:136). De förekommer under en avsevärda tidsrymd; från neolitikum och förmodligen även in i järnålder. Klubbhuvudens datering till senneolitikum i detta sammanhang grundar sig främst på att de i vissa fall uppvisar likheter med den enkla skafthålsyxan (Althin 1953:150 f, abb. 1). Jag har förtecknat 28 klubbor fördelade på 14 enkelfynd och 3 depåfynd med tillsammans 14 klubbor. De omfattar Indreko-

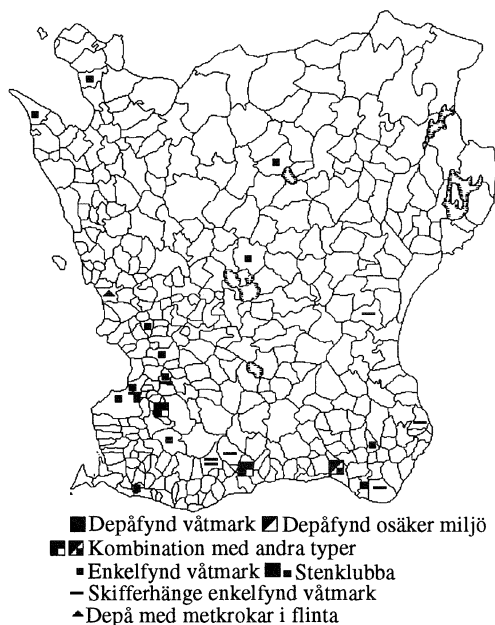

Fig. 58. Spridningen för skifferhängen, stenklubbor och flintmetkrokar.

os typer B-G (Indreko 1956:9 ff).

7.9.1. Enkel- och depåfynd

Samtliga enkelfynd har påträffats i våtmark. Nio klubbhuvuden är försedda med skafträna och längden varierar mellan 7,2 och 15,9 cm. Medellängden är 10,8 cm.

Två depåfynd har påträffats i våtmark, det tredje depåfyndet har okänd fyndmiljö (Fig. 44-45). Samtliga fynd är kombinationsdepåer. Depåfyndet från Torup, Bara socken (K. 478), innehåller 10 föremål varav nio stenklubbor, två av klubborna påminner i formen starkt om enkla skafthålsyxor (Christoffersson 1918:324, Rydbeck 1918:41 ff, Althin 1953:150, abb. 2). Till depån hör eventuellt också ett förarbete till enkel skafthålsyxa vilken har liknande fynduppgifter (K. 479). Klubborna är ovala eller runda med skafträna och tre klubbor har påbörjade skafthål/skålgropar. Depåfyndet från Solberga består av tre enkla skafthålsyxor/klubbor, varav några är tillverkade av kritkalk, påträffade tillsammans

med en rund klubba med skafthål samt fyra ovala klubbor med skafträna (se Tab. I, K. 771, Althin 1953:149 ff, Stenberger 1979:136.). Båda depåfynden anser Althin vara bundna till senneolitikum/äldre bronsålder. Han anser dock lite senare i samma arbete att de troligen hör hemma i äldre bronsålder utan att närmare klargöra skälen härtill (1953:156 ff). Den genomsnittliga längden för klubborna har registrerats för 13 depåfunna exemplar, medelvärdet 9,9 cm är obetydligt mindre än enkelfynden.

7.9.2. Jämförelser enkelfynd — depåfynd

En genomgång av olika typer av klubbor visar inga skillnader mellan de som deponeras som enkelfynd och de som deponeras i depåerna. Klubborna uppvisar inga skillnader i längd mellan de båda fyndkategorierna. Fyndmaterialet är dock så bristfälligt, både daterings- och mängdmässigt, att inga direkta jämförande analyser kan göras.

7.9.3. Geografisk lokalisering

De flesta klubborna har framkommit i sydvästra och södra delen av landskapet. Inga avgörande o-

likheter mellan distributionen av enkel- och depåfynden kan iakttagas (Fig. 58). Några få enstaka klubbor har påträffats i de inre och norra delarna av Skåne.

7.10. Metkrokar i flinta

Ett depåfynd med 4 metkrokar i flinta har påträffats i Saxtorps sjökärr (Fig. 58, K. 87). De är samtliga tillverkade av grå danienflinta. Typen förekommer ytterst sällsynt och traditionellt är det den fina tillhuggningstekniken som daterar fyndtypen till senneolitikum (Berg & Skaarup 1979: 137, Fig. 322).

7.11. Senneolitiska lerkärl

Den neolitiska offerplatsen vid Hindbygården har lämnat rester efter ett betydande antal senneolitiska keramikföremål (K. 439). Troligen omfattar materialet åtminstone 10 vulstornerade kärl (Fig. 58). På grund av det ytterst varierande bevaringsförhållandena för keramik i kärret, råder osäkerhet huruvida keramikfynden representerar hela deponerade kärl eller om fynden härrör från aktiviteter runt själva kärret (muntligt meddelande Mac Svensson, Malmö Museer).

8. ALLMÄNT NEOLITISKT MATERIAL

En kategori fynd vilket källkritiskt sett ofta är svårt att belägga som rituella nedläggelser är artefakter som spån, pilspetsar, avslag, skrapor, knackstenar och slipstenar. De utgör vanligtvis huvuddelen av ett boplatinventarium och i vissa fall förekommer de även som gravgåvor. De uppträder emellertid ibland under liknande omständigheter som tidigare behandlade offerfynd. Till detta mer svårtolkade fyndkomplex kan även dras in föremål av ben, horn, trä samt djur- och människoben.

Fynden undandrar sig vanligen dateringsförsök, bortsett från pilspetsarna, då de kan förekomma under hela den neolitiska perioden. I flera fall existerar fyndkategorier som både kan dateras till neolitisk och mesolitisk tid. Fynden uppträder som fullständiga eller fragmenterade exemplar på boplatserna och i förekommande fall även i boplatsernas utkastlager. Grunden för att tolka dessa föremål som rituella nedläggelser ligger främst i deras förekomst på ackumulerade fyndplatser, vari de påträffas tillsammans med andra deponeerade offer. Av avgörande betydelse har naturligtvis även varit fyndmaterialets förekomst i slutna fynd som entyps- och kombinationsdepåer.

8.1. Pilspetsar

Pilspetsar av olika typer förekommer som en mycket vanlig redskapsform under neolitikum. Framför allt utgör de ett betydande inslag på boplatserna, men de förekommer också som gravgåvor och som vi skall se ingår de, visserligen sällsynt, även i offerfynden. De stora källkritiska problem som är knutna till redskapstypens förekomst bland de rituella fynden märks främst vad gäller tolkningen av de enstaka fynden. Liksom fallet är med tidigare behandlat material är enklfynden från fast mark en kategori fynd som endast kan tas upp för behandling ifall fynduppgifterna medger detta, exempelvis fynd associerade med stora stenar, stolphålsfynd etc. Med enstaka funna pilspetsar från våtmark förhåller det sig anorlunda. Är dessa att räkna in bland offerfynden

eller rör det sig om bortskjutna föremål eller föremål ingående i en boplat utkastlager? Frågan kan möjligen besvaras med att fynden säkerligen kan tillhöra båda kategorier. Vilka enskilda pilspetsar som tillhör respektive kategori är dock svårt att bestämma.

8.1.1. Spånpilspetsar

Redskapstypens förekomst i skånska depåfynd är inte helt säkerställd. I Danmark förekommer några säkra fall, bl.a. en våtmarksdepå från Ringkøbing bestående av sex B-pilar. En annan depå från Sigsgaard bestod av nio C-pilar (Becker 1950: 190, 263, Fig. 12, Ebbesen 1983b:144). Möjligen kan dessa depåer tolkas som offerdepåer. De skånska fynden består av en fastmarksdepå från Ausås bestående av tre slipade flintyxor, sju spånpilspetsar och tre flintspån, vilken av Malmer tolkades som ett möjligt depåfynd (Malmer 1962: 487). En nyupptäckt kvinnograv från Halland, daterad till stridsyxekultur, har emellertid visat sig ha en närmast identisk gravgåvosammansättning (Artelius & Thorsberg 1990:33 ff).

Ett annat depåfynd med trolig gravanknytning har påträffats i kammaren till Trollastensdösen (Strömberg 1968b:120 ff). Tillsammans med ett flertal brända ben av människa låg även nio slipade yxfragment, tre flintavslag samt ett eldskadat fragment av en spånpilspets av typ C. Bortsett från två slipade fragment utgjordes flintmaterialet av kraftigt eldskadade artefakter.

Ett slutet fynd av något tvivelaktig karaktär (K. 294) är troligen påträffat på fast mark. I accessionskatalogen på LUHM är det endast omtalat som "slutet fynd". Fyndet, påträffat i Lund, består av en bredeggad, tjockackig flintyxa, en eggdel till en slipad flintyxa, en nackdel till en flintmejsel, ett slipat yxfragment, två spånkrapor samt en triangulär spånpilspets tillverkad av ett slipat fragment. Endast spånpilspetsen har kunnat identifierats i LUHM:s samlingar. Samtliga föremål påstås ha identisk patina. Fyndbeskrivningen i LUHM antyder en datering till senneolitikums början.

Det neolitiska hägnadssystemet vid Stävie har

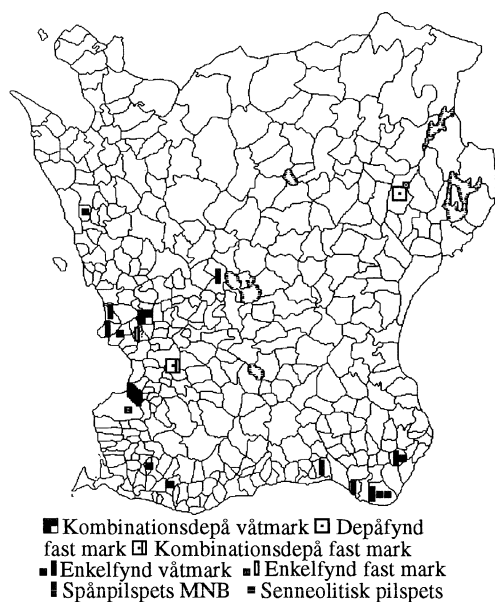

Fig. 59. Spridningen för olika neolitiska pilspetsar

lämnat ett omfattande mellan-neolitiskt material huvudsakligen daterat till MNA V i vilket bl.a. 15 spånspilspetsar ingår (Nagmér 1979, Larsson 1982a). Majoriteten pilspetsar har framkommit som enkelfynd i fyllningen till fyra anläggningar vilka utgjorts av avlånga diken. I dessa anläggningar har även övervägande delen övrigt neolitiskt material påträffats, både stora yxfragment och cylindriska spånblock (K. 169, Larsson 1982 a:74 ff). Fyndmaterialet från fyllningen till detta dikessystem har av L. Larsson tolkats främst som lämningar efter bosättning på platsen utan egentligt samband med de rituella aktiviteter vilka omfattade depositioner av exempelvis hela keramik-kärl innanför hägnadssystemet (Ibid:97, 1984a:7 f). Detta illustrerar ett stort problem med tolkningarna av det neolitiska hägnadssystemet i Stävie.

Anläggningens stora areal och förekomsten av speciella anläggningar som palissader och diken, tillsammans med depositioner av lerkärl, talar otvetydigt för att platsen fungerat som central mötesplats för en större grupp människor. Här har aktiviteter både av sakral och profan natur utspelats. Problemet är naturligtvis hur vi i fyndmateri-

alet skall separera dessa aktiviteter. Larssons datering av anläggningen till MNA V har kritiserats av Madsen som menar att de flesta diken inte utgrävts till botten (Madsen 1988:319). Det står emellertid klart att inga artefakter från tidsavsnitt före MNA V påträffades i vallgravarna. Dessutom finns belägg för att nedläggelser av MNA V-keramik och flintartefakter både skett när vallgravarna varit öppna diken och i samband med, eller efter, igenfyllningen av dessa (Larsson 1982a:94 f, Madsen 1988:319). Larsson har inte publicerat anläggningarnas innehåll av andra artefakter än flintyxor, spånspilspetsar, cylindriska spånblock samt keramik. En genomgång av det övriga flintmaterialet skulle här vara belysande och ge säkrare hållpunkter huruvida MNA V-fynden från vallgravarnas toppskikt verkligen härrör från boplatstill aktiviteter. Vi vet att det förekommer lerkärlsdeponeringar i dessa diken och att tidsskillnaden mellan kärnen och det fyndförande toppskiktet i vallgravarna är litet. Koncentrationen av flintyxor och andra flintartefakter som just spånspilspetsar till några få anläggningar talar enligt min mening för att de medvetet deponerats där, med eller utan vetskapen om att exempelvis lerkärl tidigare deponerats i anläggningen.

Enstaka funna spånspilspetsar från våtmark har registrerats i det skånska materialet. De är sparsamt företrädda och uppgår till 15 exemplar (Fig. 59). 10 exemplar är typbestämda. Fördelningen är tre st. typ A, tre st. typ B samt fyra st. typ C. Inte mindre än sju exemplar har påträffats i Sege å i Burlövs socken, fördelade på två muddringsplatser. Det är ackumulerade fyndplatser som innehåller ett rikt neolitiskt offermaterial från samtliga neolitiska tidsavsnitt (K. 420, 424, se även Kap. 10.5). Det får anses som högst troligt att spånspilspetsarna här utgör offerfynd analogt med förhållandet för exempelvis yxor och mejslar etc. Vidare utgörs ett enkelfynd i våtmark från Barsebäcks socken av en kraftigt bränd spånspilspets av typ C (K. 109). Detta bör betyda att fyndet inte skall tolkas som tappat eller bortskjutet. Det sparsamma materialet av spånspilspetsar visar en tydlig koncentration till Västskåne respektive de sydostligaste delarna av landskapet.

8.1.2. Senneolitiska pilspetsar

Det enda säkra skånska depåfyndet med senneolitiska pilspetsar har beskrivits av Malmer (1955:6 ff, 1962:477 ff, 1986a:105, Rech 1979:123). Fyndet består av 16 små flintartefakter varav åtta utgör förarbeten till hjärtformiga pilspetsar och resterande åtta föremål avslag och spånfragment med eller utan retusch. Depån påträffades i Fjälkestad socken intill ett stort stenblock av flera meters längd ovanpå vilket en bronsåldershögg uppförts (K. 1129). I närheten av stenblocket påträffades även ett enkelfynd av en hjärtformig pilspets och i anslutning till stenen hade även andra föremål deponerats, både som enkel- och samlingsoffer (se Kap. 10.4).

Ett privatägt, troligt depåfynd från våtmark har anträffats i Kävlinge socken (K. 142). I en fuktig sänka har vid ett flertal tillfällen neolitiska flintartefakter påträffats vid jordbruksarbete. Fynden uppvisar stor variation i patineringsfärg men fem föremål skiljer ut sig helt genom sin identiska gulbruna och rödfläckiga patina. Detta förhållande bör betyda att de nedlagts mycket nära varandra, troligen som en depå. Betydande variationer i patinering är inte ovanligt bland enkelfynd i ackumulerade fyndsammanhang. Föremål i säkra depåfynd uppvisar sällan färgskillnader och i några fall finns uppgifter om depåfynd påträffade inom samma områden som ackumulerade fynd. Vanligen uppvisar föremålen i dessa depåer stora likheter i patinering till skillnad från enkelfynden från samma område (exempel är K. 656 och 892).

Fynden från Kävlinge omfattar en ythuggen pilspets, ca åtta cm lång, tillverkad av en flintdolk eller spjutspets, en bredeggad, tjocknackig, oslipad flintyx, en svagt konkav flintskära, en lancettformig spjutspets samt nackdelen till en 4-sidigt slipad, tjocknackig flintmejsel.

Enkelfynden av ythuggna pilspetsar är fåtaliga i Skåne men förekommer både på fast mark och i våtmark. Sammanlagt åtta exemplar är registrerade från våtmark (Fig. 59). Fyra utgörs av pilspetsar försedda med urnupen bas och ett exemplar är hjärtformig och slutligen är ett exemplar försedd med tre tångar. Två av pilspetsarna utgörs av för-

arbeten, varav ett till en pilspets med urnupen bas (K. 58, 157, 420, 574, 682, 880, 889, 1072). Resterande fynd har inte kunnat identifierats i samlingarna men av beskrivningen att döma är de senneolitiska. Fynd av pilspetsförarbeten är ett viktigt argument för att de skall betraktas som rituella eftersom vi här kan räkna bort möjligheten att de representerar under jakt bortskjutna spetsar.

Två enkelfynd på fast mark har registrerats (K. 443, 1129). Det rör sig om det tidigare omnämnda fyndet av en hjärtformig pilspets påträffad intill ett stort stenblock i Fjälkestad samt ett enkelfynd av en liknande hjärtformig pilspets i ett stolphål tillhörande ett senneolitiskt långhus (Björhem & Säfvestad 1989:36 f, plansch XV:h). Pilspetsen påträffades i det sydvästligaste hörnstolphålet i samma huskonstruktion som ett större fragment av en ythuggen spjutspets. Denna var placerad i det nordvästligaste hörnstolphålet (Se även Kap. 11.2).

8.2. Spån och spånblock

Flintspån förekommer sällsynt under hela den neolitiska perioden bland depåfynden. Av de nio depåer med flintspån som är kända är fem kombinationsdepåer (Fig. 60). Spånen uppträder i depåfynd från tidigneolitikum till senneolitikum. En depå innehåller kombinationen ett flintspån och två tunnackiga flintyxor, en andra depå omfattar ett flintspån tillsammans med en fragmenterad flintdolk och en spjutspets samt i en tredje depå ett flintspån tillsammans med en flintmejsel (K. 561, 698 och 995).

Två kombinationsdepåer kan dateras till perioden MNB. I ett fastmarksfynd från Vittsjö (K. 1223) förekommer sex flintspån mellan 10 och 14 cm långa, tillsammans med två tjocknackiga flintyxor av typ B, sju håleggade flintyxor samt en tunnbladig flintyx (Malmer 1962:497 ff, Rech 1979:124, Nielsen 1979:45). Det femte fyndet representeras av en depå från Löderup (K. 887). Fyndet gjordes 1921 vid södra kanten av Hagestads mosse endast ca en meter ut i mossen på ca. 60 cm:s djup. Depån består av 40 föremål, samtliga av flinta. Av dessa är nio tjock- och tunnbladi-

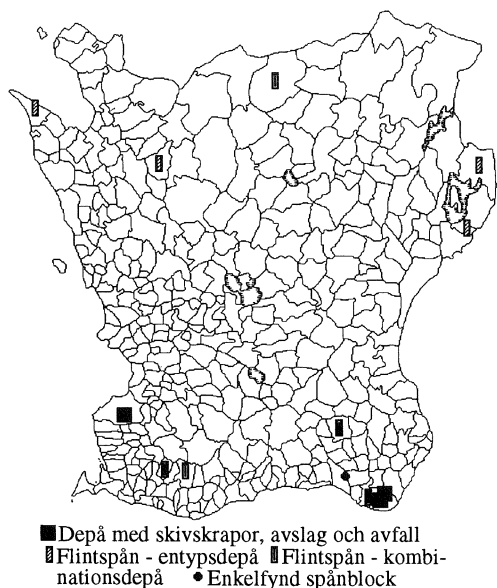

Fig. 60. Spridningen för spån, avslag och skivskrapor.

ga flintyxor, fyra flintmejslar samt inte mindre än 27 flintspån (Strömberg 1968b:215, 1982a:63, 1988a:90, Becker 1973:168, Nielsen 1979:43). Enligt fynduppgifterna låg spån och yxor "blandade om hvarandra". Det anges även att "runt omkring fyndplatsen lågo brända träkol samt brända träpinnar. Likaledes fanns en stor sk "träsvamp" som var ställd alldeles vid sidan av flintföremålen". Flintspånen är upptill 20 cm långa, tillverkade av gråsvart senonflinta och samtliga är svagt svängda i slagriktningen. Minst fem av flintspånen har slagits från en spånkärna sekundärt tillverkad av en oslipad, tjocknackig flintyxa av samma typ som de övriga yxorna i depån (se Kap. 6.4.1). Flera andra spån kan också passas samman och troligen har dessa tillsammans med de övriga spånen tillhört samma spånkärna.

Depån från Hagestad har en direkt parallell i ett fynd från Tunnbindargränd i Varberg. I en kilformig skreva i en klippa låg på 70 cm:s djup ett samlat fynd bestående av en tjocknackig, rättegad flintyxa typ A, tre tunnbladiga flintyxor, två slipade flintmejslar samt 24 flintspån, samtliga av senonflinta (Lindälv 1964:56 ff, 1967:84, Nielsen 1979:39). A-yxan i Varbergsdepån kan enligt

Nielsen dateras till MNA V medan Hagestadsdepån innehåller fem flintyxor typ B samt en yxa av typ A. Depåerna tillhör således en övergångsperiod mellan MNA och MNB.

I St. Köpinge socken har i detta sammanhang gjorts ett intressant fynd (K. 927). I början av 1970-talet påträffades ett 25,3 cm långt spånblock som ett enkelfynd vid grävningens arbeten i en kraftigt utdikad sänka. Fyndplatsen har tidigare varit platsen för ett kraftigt källsprång från vilken en bäck runnit österut. Inga boplatsspår har iakttagits i sänkans omedelbara närhet, ej heller har andra flintföremål någonsin påträffats i sänkan eller i dess omedelbara närhet trots intensiv eftersökning i 20 års tid av markägaren. Från spånblocket har upp till 25 cm långa spån avspaltats. Flintmaterialet är av mycket hög kvalitet, gråsvart senonflinta med små gråa fläckar. Likheter i kvalitet och färgvariationer är betydande mellan detta fynd och spånen från Löderupsdepån. Spånblocket torde vara det största kända cylindriska spånkärnan i Sverige. Spånblocket har två motställda plattformar. Ena långsidan av blocket är kraftigt välvd. Således har både raka och böjda spån kunnat produceras.

Fyra entypsdepåer med flintspån har även påträffats i Skåne. Tre av dessa har påträffats på fast mark varav en i boplatsmiljö. Detta sistnämnda depåfynd består av fyra mellan 8 och 12 cm långa tryckspån tillverkade av senonflinta samt ett 6 cm långt spånfragment av samma flintsort som de övriga 4. Depån påträffades i ett kulturlager vid utgrävningar av en gropkeramisk boplatz i Gualöv socken (K. 1174). Enligt utgrävaren tyder spånets läge på att de troligen varit invirade i en behållare av organiskt material (Muntligt meddelande Bozena Werbart, LUHM).

För de två resterande fastmarksdepåerna råder osäkerhet om dateringen (K. 5, 1233). Det är dock troligt att de är neolitiska och framför allt bör kopplas samman med gropkeramisk kultur. Depåfynd med liknande sammansättning har påträffats i Danmark och Nord- och Västeuropa i klar neolitisk kontext och är inte ovanliga (Müller 1886:226ff, Becker 1956:97, Schardt 1980:284 ff, Geslin et. al. 1980: 289).

Ett fastmarksfynd (K. 1233) är registrerat från Klippan socken vid Snyggatorp (Salomonsson 1957:205 ff). Depån består av 15 st. retuscherade flintspån med tydliga glansspår och är mellan 10 och 17 cm långa. De är svagt svängda i slagriktningen och avspaltade från minst tre spånkärnor. Spånen skall ha påträffats liggande tillsammans "som klyftor i en apelsin och sorterade efter storlek" (Ibid:205). Det andra fastmarksfyndet (K. 5) har gjorts i Brunnby socken i nordvästra Skåne. I depån ingick ursprungligen 72 flintspån men endast 32 är bevarade. Fyndet påträffades redan 1845 på Björkeröds fäläd och föremålen skall ha legat tillsammans. Depån utgörs av spån med varierande utformning. Tre spån är försedda med skrapretusch i distaländan och ytterligare tre är försedda med kantretusch. 13 spån har kraftigt bruksretusch längs båda långsidor och slutligen ingår åtta spån vilka saknar bruksspår.

Ett nyligen registrerat depåfynd från Näsrum i nordöstra Skåne (K. 1184) har potential att lösa dateringsfrågan rörande spåndepåerna. Depån bestod ursprungligen av 21 spån men bevarade är endast 14 st. 8-11 cm långa tryckspån. Spånen är identiska i färg och patina och har troligen tryckts av från samma spånkärna. Fyra av spånen kan passas samman. Spånepån påträffades vid plöjning i en tidigare utdikad våtmark på 1920-talet, mellan en större sten och den forna strandkanten. På 12 av spånen förekommer sporadiska till rikliga rester av kåda. Flera av spånen har kådrester över hela ovansidan och ibland även på undersidan på samma flintspån. Samtliga spån uppvisar tydliga bruksspår och flera är kantretuscherade. Att spånen har nedlagts eller tappats tätt sammanpackade råder inget tvivel om, möjligen kan fyndet uppfattas som att spånen efter uppenbarligen flitigt bruk åter passats samman till den ursprungliga spånkärnan med hjälp av kådan. Prov för acceleratordatering uttogs vilket tyvärr visade sig ge närmast recenta värden (605±60 BP. Datering 930420 Ua-3175).

Den geografiska utbredningen av entypsdepåerna med flintspån är entydig. De uppträder i den norra delen av Skåne i ett öst-västligt bälte från kust till kust.

8.3. Skrapor, avslag, avfall

Depåer med flintavslag och -avfall både som entyps- och kombinationsdepåer har påträffats framför allt i ett område motsvarande Nordjylland, Sydnorge och Västsverige. Främst förekommer de som våtmarksdepåer. Ebbesen har förtecknat 18 kombinationsdepåer där flintavslag ingår och 26 entypsdepåer med mer än fem flintavslag (1980b:151, 156 f). Ebbesens kombinationsdepåer kan efter fyndens innehåll entydigt dateras till senneolitisk tid och likheterna i geografisk lokalisering och fyndförhållande gör det rimligt att antaga att entypsdepåerna daterar sig till samma period.

I kombinationsdepåerna med flintavslag ingår vanligen flintdolkar, flintskärar och spjutspetsar samt skedformiga skrapor ofta i betydande antal. Sällsynt förekommer även tjockackiga bredeggade flintyxor. Den största depån, från Gjerå på Jylland, innehåller 29 flintdolkar, en spjutspets, 22 flintskärar, 18 skedformiga skrapor och 110 avslag (Ibid:156, nr.1). De slutna fynden med flintavslag i Västsverige och Sydnorge har Ebbesen tolkat som ett uttryck för bristen på flinta. I områden utan lokal tillgång på flinta har en omfattande flintimport skett, främst från Nordjylland. Flintbristen i dessa områden har enligt Ebbesen medfört att avslag och flintavfall haft lika hög status som exempelvis förarbeten till yxor i depåer påträffade i flintrika områden. I ett fall förekommer en depå med flintavslag, nedlagd tillsammans med en flintdolk som gravgåvor i en senneolitisk hällkista på Nordjylland (Ibid:147 ff).

Depåer med flintavslag från det skånska området förknippas framför allt med de sydostskånska megalitgravarna Ramshög, Carlshögen, Albertshög samt Tågarp (Strömberg 1965:4 ff, 1968b:119 ff, 1971a:310 ff, 1971b:61 f). Karakteristiskt för dessa flintdepåer är att de är nedlagda i kammaren och om denna är sektionsindelad, förekommer vanligen en depå per sektion. Depåerna kan omfatta från ett fåtal flintavslag upptill nära 1900 exemplar. I depåerna ingår förutom avslag och avfall även spånfragment, tvärpilar och skrapor och andra små flintartefakter. Det är således

tal om kombinationsdepåer. Utgrävaren har tolkat dessa som rester efter kulhandlingar i samband med konstruktionen av graven eller en typ av in-vigningsoffer i samband med att sektionerna i kammaren togs i bruk (Strömberg 1971a:320). I ett senare arbete har även antytts att vissa depåer kan ha haft en praktisk funktion genom sin dränerande förmåga (Strömberg 1988b:69). Depåfynden med flintavslag från megalitgravarna kan således inte primärt tolkas som gravgåvor till de döda. Även bland andra gravformer föreligger exempel på liknande nedläggelser av flintavslag.

I gravfyllningen till en senneolitisk gravanläggning från Löddeköpinge socken påträffades koncentrerat i den södra halvan, betydande mängder med flintavslag (540 stycken vägande 8,6 kg). Enligt utgrävaren har denna flinta deponerats i samband med gravläggningen som ett led i begravningsritualen (Callmer 1973a:19, 29).

Bortsett från depåerna med denna klara anknytning till gravar finns det från det skånska området, endast två exempel på depåer i vilka flintavslag förekommer (Fig. 60). Intressant är att dessa har framkommit endast några kilometer från de ovannämnda Ramshög och Carlshögen (Strömberg 1982a:48 ff, 1988b:86 ff). Fynden avser två unikt sammansatta depåer från Hagestad mosse (K. 877). Den största depån omfattar 4601 avslag och avfall, 770 skivskrapor och 74 kärnor med en sammanlagd vikt på 76,1 kg. Flintan består av kristianstadsflinta och även kulflinta. En ansiktsliknande natursten hade även placerats i depån med ansiktssidan upp och dessutom skall en eggdel till en stridsyxa av typ D:2 ha ingått i depån (se Kap. 6.9.1). Det andra fyndet påträffades ungefär 15 meter från den första depån och består av 19 skivskrapor, 15 kärnor och 430 avslag och avfall med en sammanlagd vikt på 5,5 kg.

Båda depåerna har nedlagts i våtmark, nära en åkant och fyndomständigheterna med ansiktsstenen i depån och den halva stridsyxan kan antyda en intressant dubbelroll för denna depå. Flintdepåerna kan eventuellt tolkas som undangömda flintlager avsedda att tas upp vid ett senare tillfälle. Den halva stridsyxan och ansiktsstenen kan därvidlag ha fungerat som "magiska" skydd mot

en ovälkommen upptäckt. Denna tolkning motsägs dock av fyndomständigheterna för ett annat depåfynd med skrapor i samband med utgrävningar i Fosie. Sammanlagt 32 flintskivskrapor påträffades tillsammans i fyllningen till en brunn (K. 443, Björhem & Säfvestad 1989:116). Med tanke på närområdets rikliga tillgång på flinta och den enkla tillhuggningstekniken bakom skraporna är det knappast rimligt att tolka depån som ett föråd.

8.4. Slipstenar och knack-/malstenar

Tidigare har behandlats de lärbensformade slipstenarna från stridsyxekultur (Kap. 6.10). Dateringen av det övriga slipstensmaterialet är p.g.a. av materialets generella karaktär endast möjlig då slipstenar förekommer tillsammans med andra daterande artefakter i depåfynd eller andra slutna sammanhang.

Sammanlagt sex depåer är kända där slipstenar ingår (Tab. V, VIII och X). Fyra av dessa omfattar kombinationen en spetsnackig yxa och en slipsten vilket innebär att de kan dateras till tidigneolitisk tid. Yxorna är slipade i två fall, oslipad i ett och i den sista — ytterst osäkra — depån rör det sig om en bergartsyxa. Slipstenarna är tillverkade av kvartsit eller sandsten och är mellan 28 och 41 cm långa. Ett fynd från en utgrävning av en tidigneolitisk boplatz vid Ebbarp, Skabersjö socken, uppvisar så stora likheter med dessa depåer att det förtjänar en närmare redogörelse (M. Larsson 1984a:25 ff).

En spetsnackig flintyxa av typ 1, slipad på ena breddsidan, framkom tillsammans med en skivyxa bara några decimeter från en större slipsten av sandsten med en sliptyta. Inom samma område framkom även ett betydande antal flintrestprodukter och en del keramik (Ibid:26). Fyndet gjordes i en boplatzmiljö och frågan om dessa föremål skall tolkas som ett slutet fynd står öppen. Det kan därför inte uteslutas att tidigneolitiska depåer med yxor och slipstenar kan ingå som möjliga element i offerhandlingar på boplatser (Se nedan och Kap. 11.3).

I ett fynd från Lackalänga låg en spetsnackig

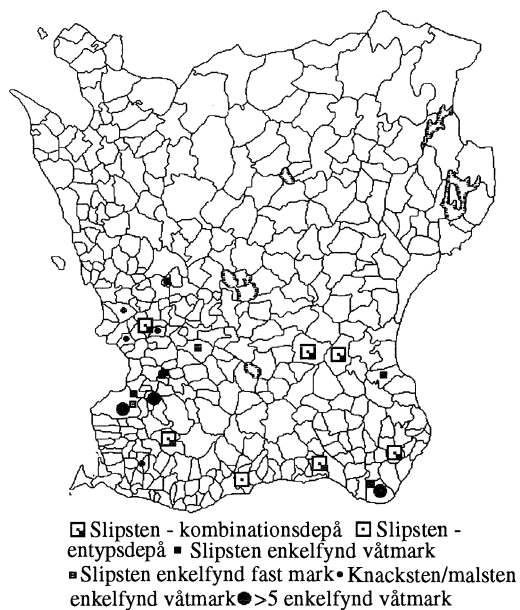

Fig. 61. Spridningen för slip- och malstenar.

flintyxa på en slipsten (K. 150). Ett depåfynd från St. Herrestad kan dateras till MNB. Detta består av en tunnbladig, slipad flintyxa upplöjd tillsammans med en stavformad 34 cm lång skifferslipsten (K. 910). Slutligen kan omnämnas ett senneolitiskt fynd från Vallby socken bestående av två fragmentariska enkla skafthålsyxor samt två slipstensfragment funna tillsammans vid "jordarbete" (K. 1066).

Det kan konstateras att slipstenar förekommer i depåer under hela den neolitiska perioden dock företrädesvis under tidigneolitikum. I Husie socken påträffades vid arkeologiska utgrävningar av bosättningsspår huvudsakligen från järnålder, en tidigneolitisk cirkelformad grop (K. 450, se även Kap. 11.3. M. Larsson 1984b:50 f). På botten i gropens centrum påträffades en fragmentarisk, kraftigt eldskadad, slipad, tunnackig flintyxa och i gropens södra del framkom på botten en helt oskadad 0,5 meter lång slipsten av sandsten med bredd- och tjockleksmåten 25 respektive 16 cm. Kombinationen med en yxa och en slipsten kan synbarligen bäst jämföras med de depåfynd med spetsackiga yxor och slipstenar som tidigare nämnts.

I Skivarps socken har påträffats ett depåfynd bestående av totalt 27 malstenar och löpare. Fyndet gjordes 1925 på slutningen till en grusbäck och enligt upphittaren låg "stenarna väl samlade ned till ett djup av ca 0,5 m" (K. 737). Föremålen har tyvärr ej kunnat identifierats i LUHM:s samlingar och en eventuell datering till neolitikum får anses som högst osäker.

I katalogdelen har upptagits flera enkelfynd av slipstenar från våtmark (Fig. 61). Det rör sig ofta om små decimeterlånga slipstenar eller brynen. Slipstenarnas skiftande former medger ingen datering till neolitikum. De kan mycket väl tillhöra hela den förhistoriska perioden, men i några fall är de påträffade på ackumulerade neolitiska offerplatser (exempelvis K. 233).

En föremålskategori som förekommer i rituella sammanhang är klotrunda knack- eller malstenar (Fig. 61). Det är en fyndkategori som troligen är klart underrepresenterad i offerfyndsmaterialet, främst beroende på att de sällan tilldragit sig uppmärksamhet från samlarnas sida. När dessa ingår i privat- eller museisamlingar är det endast sällan exakta fynduppgifter går att knyta till dem. De viktigaste argumenten för att ta med denna kategori i analysen är deras säkra förekomst på flera ackumulerade fyndplatser.

Från Röekillorna i Löderups socken är ett okänt antal påträffade i samband med arkeologiska utgrävningar av källflödet (K. 878, Stjernquist 1989:64, Fig. 7). I det huvudsakligen neolitiska offerkärret på Hindbygården utgör närmare ett hundratal klotrunda knack- eller malstenar, den till antalet största fyndkategorin (K. 439, Hagberg 1990:11 f, Svensson 1993). Vidare är förtecknat ett privatägd fynd om minst tolv knack- och malstenar funna troligen inom samma våtmarksområde i Mölleberga socken (K. 385).

En annan fyndkategori som troligen är av generell förhistorisk karaktär och som ibland uppträder i senneolitisk kontext, är de så kallade skålgropsstenarna. Det rör sig om knytnävsstora stenar av varierande form, både oregelbundet formade eller klotrunda, vilka kan ha upp till sju skålgropar.

Två enkelfynd i våtmark har gjorts vid utgräv-

ningar av den senneolitiska boplatsen vid Fosie, varav en i en brunn (K. 443, Björhem & Säfvestad 1989:116, Fig. 98). Från Borgeby har ett liknande enkelfynd framkommit i form av en klotrund sten, sju cm i diameter, försedd med sju skålgropar. Fyndet gjordes i en liten våtmark kallad Ömossen (K. 404).

8.5. Fynd av människo- och djurben

Ett betydande antal fynd av människoben har gjorts i skånska våtmarker. De största forskningsproblemen för denna fyndkategori är otvivelaktigt förknippade med dels bristen på daterade fynd, dels i svårigheten att bestämma fyndets karaktär (Ebbesen 1985:9, Bennike & Ebbesen 1986:85 ff). Liljegren har förtecknat 39 skånska fyndplatser av människoben från förhistorisk tid (Liljegren 1975:129 f). Av dessa kan endast ett fåtal dateras till någon speciell förhistorisk period. Bortses från fynd som säkert kan dateras till andra perioder före och efter neolitikum och läggs nya fynd till, vilka inte omnämns av Liljegren, kvarstår 26 fynd omfattande minst 36 individer. Av dessa fynd är endast tre naturvetenskapligt daterade, medan 13 fynd genom fyndkontext och fyndomständigheter kan bedömas som huvudsakligen neolitiska. För de resterande 10 fynden kan man för närvarande inte ge någon datering. De kan mycket väl vara neolitiska men liksom fallet med övriga skelettfynd från våtmark krävs C-14-dateringar för att klarlägga den kronologiska tillhörigheten. Ytterligare svårigheter med dessa skelettfynd är att flera skelett återbegravts direkt efter upptäckten eller har försvunnit på annat sätt. Det enda vi säkert vet om dessa skelett är fyndplatserna för dem.

Fig. 62 visar fördelningen av fynd av människoben från våtmark. Fyndbilderna visar en fynddistribution helt koncentrerad till de södra delarna av Skåne. En kraftig koncentration kan ses i den mellersta delen av sydkusten och även Malmöområdet är väl företrätt i materialet. En liknande kartbild har publicerats av Welinder som anser att koncentrationen till de sydvästliga delarna av Skåne kan förklaras av områdets kalkrika mossar vil-

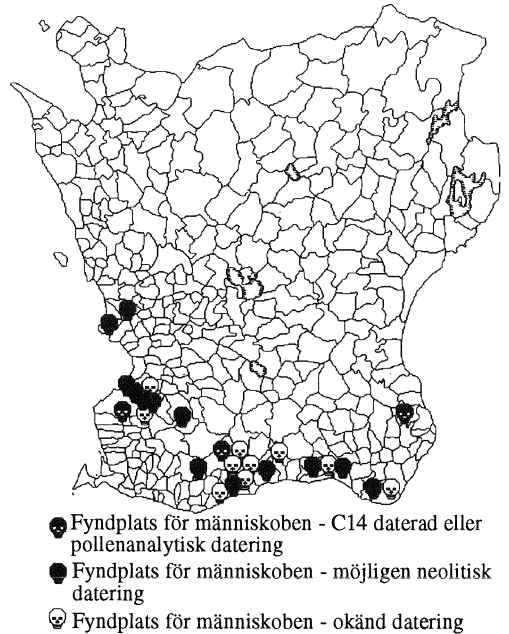

Fig. 62. Spridningen för fynd av skelettrester av människa.

ket verkat gynnsamt för bevaringen av benmaterial (Welinder 1976:4). Koncentrationen av fynd av människoben till Skurupstrakten menar samme författare ha orsakats av att traktens nutida invånare varit sällsynt goda informatörer, vilka villigt lämnat ut fynduppgifter om människoben till museerna (Ibid:4). Denna förklaring kan i hög grad betvivlas. Liljegrens genomgång av de skånska subfossila däggdjursfynden visar på en relativt jämn fyndspridning i de södra delarna av landskapet men med tyngdpunkten förlagd till sydvästra Skåne.

Ser vi på fördelningen av våtmarksfynd av andra benmaterial än från människa visar det sig klart att exempelvis invånarna i Trelleborgs kommun, ett område kännetecknat (bortsett från små kalkrika mossar) av ett betydande antal megalitgravar med omfattande neolitiska offernedläggelser, har varit lika flitiga att rapportera om djurbensfynd som Skurupsborna (Liljegren 1975: 183, Fig. 1).

Fynden av subfossila däggdjur i sydvästra Skåne är kvantitativt mycket omfattande. Det verkar ytterst osannolikt att Trelleborgsborna genast

skulle rapportera om fynd av djurben men vägra inrapportera människoben om dessa påträffats. Allt talar därmed för att våtmarksfynd av människa i detta område antingen saknas helt eller är mycket sällsynta. Även det faktum att det går att urskilja fyndkoncentrationer är ett viktigt argument för att människoben från våtmark verkligen är rituella nedläggelser. Skulle fynden representera i förhistorisk tid omkomna eller drunknade personer, torde fyndsituationen i fig. 62 endast kunna förklaras av att människor i de sydvästligaste delarna av Skåne antingen var mer simkunniga eller mindre benägna att ta risker i samband med bad och tvätt i förhållande till sina grannar i norr och öster.

Även om endast ett fåtal av Skurupstraktens fyndkoncentration av människoben säkert kan dateras till neolitisk tid, förefaller fyndbilderna indikera en liknande datering för fynden av obestämd karaktär eller att dessa fynd tillhör samma lokala kultradition.

De skånska våtmarksfynden är vanligen upptäckta vid torvtäkt och ytterst sällan har fyndplatsen kunnat undersökas av arkeologisk expertis. Fynden består vanligen främst av kranier, hela eller i fragment. Detta beror sannolikt på att just kranier är lättast att identifiera för en lekman. Det finns dock flera fynd som antyder speciell rituell behandling av just kranier (se nedan).

I en liten våtmark i Skurup, kallad Sandåkra, påträffades vid schaktningsarbete för ett vägbygge, ett betydande antal ben, både människo- och djurben (K. 757). Fynden omfattar ben från åtminstone två kvinnor, ca 25-30 år gamla (Blumbergs et.al 1974:31, Liljegren 1975:129). Ett skelett har pollendaterats till SB 1 och det föreligger även en C14-datering för ett människoben vilket gav värdet 2700±100 BC (okal). I samma område som människobenen tillvaratogs även ryggekotor från varg och kärrsköldpadda, en bäckendel av svin samt ett överarmsben av tjäder. Nya C14-dateringar av djurbenen, främst sköldpaddsbena visar att dessa är samtida med människobenen (muntligt meddelande Ronnie Liljegren)

Vid torvtäkt i Näbbe mosse i Östra Vemmelövs socken har vid upprepade tillfällen neolitiska

offerfynd påträffats (K. 1123). Fynden omfattar bl.a. en tunnackig flintyxa med bevarat träskaft, en trattbägare försedd med två öron daterad till TNB, samt enstaka fynd av ben, horn, sten och flinta (Oldeberg 1952:251, Liljegren 1975:129, Stjernquist 1981:35 ff, Strömberg 1990:71 ff). 1948 påträffades vid torvtäkt ett skelett tillhörande en ca 20 år gammal kvinna. Detta har C14-daterats till 2920±60 BC (okal) (Stjernquist 1981:36).

Ett fynd av ett fragmenterat kranium tillhörande en mellan 50 och 70 år gammal man påträffades vid grävningsarbete i en liten mosse i Hyby socken (K. 489). Kraniet uppvisar nötta brottytor vilket kan vara en indikation på att det varit i skeletterat tillstånd redan vid tiden före deponeringen. Skallen kan också enligt uttolkaren ha utsatts för svallning i grunt vatten varefter den inbäddats i ett svämgyttjelager (Welinder 1976:1 ff). Enligt upphittaren iakttofs inga andra fynd på platsen. Skallen har pollendaterats till perioden senatlantikum — tidig subboreal tid (Ibid:3).

Från sammanlagt fyra fyndplatser i Sege å har människoben, främst kraniefragment, påträffats (K. 420, 423, 424, 428). Fynden representerar åtminstone nio individer och samtliga fynd har anträffats i muddringsmassor från åfåran (Forsander 1933:36, se även Kap. 10.5). I ett fall ingår i fynden ett lårben och ett underarmsben (K. 420). Till dessa fynd kan också inräknas fem kraniefragment vilka representerar ett okänt antal individer. Om dessa fynd vet vi endast att de kommer från muddringsarbeten i Sege å (K. 428). Fyndplatserna för dessa människoben är inte slumpmässigt fördelade längs Sege ås sträckning utan de är framkomna vid samma fyndplatser från vilka hundratals offerade flint- och stenredskap från tidigneolitikum till senneolitikum uppmuddrats (K. 420-425).

Från den ackumulerade offerplatsen Röekillorna i Löderups socken har framkommit ett mycket omfattande benmaterial (K. 878). Av nära 6000 enheter har inte mindre än 4000 kunnat artbestämmas (Stjernquist 1961:39 f, 1963:43 ff, 1987:149 ff). Majoriteten av benfynden tillhör häst och hund, (31% respektive 30%) nötkreatur och får/get har något mindre andel (19% respek-

tive 15%). Svin och slutligen människa står för 2% respektive 1% av benmaterialet. Människobenen tillhör åtminstone tre individer varav ett barn (Stjernquist 1989:60 ff). Fynden, förutom ben även keramik, sten- och flintredskap samt metallföremål, stammar från upprepade deponeringar i och kring ett kraftigt källflöde. Fynden omspannar tiden från tidigneolitikum fram till äldre romersk järnålder.

Övervägande delen av benmaterialet är fragmenterat eller mörspaltat och härrör från måltider i källans närhet. Flera hundar har emellertid nedlagts hela i källan utan föregående styckning. Människobenen uppvisar ej heller fragmentering. Det råder emellertid betydande osäkerhet vad avser det omfattande benmaterialets kronologiska tillhörighet. Stjernquist omnämner att den torvaktiga fyllningen kunde uppdelas i två lager. Fynden framkom tydligen främst i ett skikt mellan dessa lager men ben påträffades även inom dem. Det framgår inte från de publicerade artiklarna om benmaterialet stammar från nedläggelser under offerkällans hela brukningstid eller om benen tillhör begränsade kronologiska avsnitt.

Ett fynd från Sege å i Södra Sallerups socken kan visa på intressanta likheter med benmaterialet från Röekillorna. Vid grävning för en bropelare vid Kvissle påträffades 1932, på åns botten, ett kranium av människa, ett halvt lårben av tamboskap samt två underkäkshalvor av hund (K. 467).

Ett antal andra våtmarksfynd av människoben har fyndupplysningar som möjliggör en datering till neolitikum. Vanligen har neolitiska artefakter hittats i benens närhet eller också har människobenen påträffats under ovanliga omständigheter som har paralleller till andra neolitiska fynd. Som ett exempel på det sistnämnda förhållandet skall här omnämnas ett intressant fynd vilket påträffades 1928 vid dikesgrävning i Ö. Vemmenhög (K.

794). Fyndet bestod i likhet med det tidigare omtalade Hybyfyndet av ett större kraniefragment av människa. Denna hade placerats innanför en ram av 4-5 små kantställda stenar samt varit täckt av en något större kullersten. Kraniefragmentet påträffades på 1,2 meters djup i snäckrik lergyttja. Depositionen har således gjorts i öppet vatten.

Några intressanta parallellfynd har gjorts i Danmark. I den djupaste delen av en liten mosse i Nyrup, Sorø amt, påträffades en kragflaska daterad till TNC. Endast 20-30 cm från denna hade ett kranium av tamko deponerats vilken "var omgivet af fem haandstore Sten" (Becker 1948:41, Rech 1979:49). Vid Lindebjerggaard, Fredriksberg amt, påträffades vid torvtäkt ett kraniefragment av människa vilket täcktes av en flat sten, ca. 24 x 21 cm stor. Kraniefragmentet ingår i ett ackumulerat fyndsammanhang tillsammans med flint- och bergartsföremål samt lerkärl från TNC och fram till senneolitisk tid (Becker 1948:20).

Från Grönby boställes mosse finns ett skelettfynd av ovanlig karaktär (K. 606). År 1945 påträffades här vid torvtäkt på 1,5-2 meters djup en samling stenar, omtalat som ett "stenröse". Under stenarna hittades delar av ett människoskelett, bl.a. kraniefragment samt "djurben". I en angränsande del av mossen hade tidigare ett depåfynd hittats, bestående av två, möjligen fem spetsnackiga flintyxor.

I Fårarps mosse i Stora Köpinge socken påträffades 1891 ett fynd av tre kranier av människa tillhörande vuxna individer (K. 933). Möjligen kan de ha samband med ett depåfynd bestående av 10 skedformiga skrapor med påskriften "Fårarps torfmosse". Fynden har uppenbart inkommit till Ystad Läroverks samlingar ungefär samtidigt med de skedformiga skraporna då endast 27 nummer skiljer i accessionsjournalen (K. 929).

9. TRADITION OCH FÖRÄNDRING

En genomgång av offerföremålens utseende och den behandling de genomgått innan nedläggelsen är en viktig del i en analys av tradition och förändring. Studiet av tendenser i skillnader i storlek, fragmentering, slipning, råmaterial eller tillhugning hos offerföremålen kan hjälpa oss att spåra de konventioner som rått för offerskicket och därigenom även offertraditionen. Om det går att påvisa skillnader mellan enkelfynd och depåfynd i hänseende till tradition uppkommer en intressant situation, vilket kan komma att få betydande konsekvenser för tolkningen av offerfynd. Grunden i det neolitiska offerskicket kan antas bestå i en växelverkan mellan tre huvudingredienser. Valet av (1) *offerföremål* påverkas (stys?) av valet av (2) *offermiljö* och (3) *offermetod* (i detta fall enkel- och depåfynd). Detta kapitel utgångspunkt innebär således en studie av offerföremålens yttre skepnad.

9.1. Offerföremålens storlek

Müller påpekade redan 1886 att flera depåfynd innehöll föremål av samma form. Med detta menade Müller att likartat utseende, tillhugning och storlek stödde uppfattningen att dessa fynd kunde tolkas som offer. Om det funnits en strävan mot likartat utseende och storlek hos depåföremålen under neolitikum är det av intresse att studera måttangivelser lite närmare.

Redan vid en snabb granskning av depåfynden från neolitikum slås man både av likheter och variationer i de urvalsprocesser som ligger bakom valet av offerföremål. Depåernas föremålsbestånd uppvisar betydande samstämmighet i avseende på slipning, fragmenteringsgrad, val av råmaterial och tillhugning. Om vi däremot samtidigt beaktar offermiljöer som våt- eller fast mark samt offermetoder som enkel- eller depånedläggelser blir situationen för offerföremålen mer komplicerad och variationsrik. Att i detta material urskilja ett offersystem där en av målsättningarna varit att eftersträva likhet mellan offerföremål, är inte oproblemiskt. Vi kan inte veta vilka motiv som styr

de den förhistoriska människan vid denna valsituation.

Det står dock klart att flera depåer verkligen omfattar föremål med likartade mått och det skall i det följande undersökas huruvida detta varit en princip som tillämpats regelbundet vid offerhandlingarna under neolitisk tid. Rech menar att i offerfynden från trattbägarkulturen finns en klar tendens till att nedlägga föremål, oftast yxor, av samma längd (Rech 1979:20, 39 f). Denna tendens kan enligt Rech spåras både bland våtmarksdepåer och fastmarksdepåer. Problemet med Rechs beskrivning är att det resultat han skall komma fram till är de premisser han utgår från. Rech diskuterar endast de depåfynd som *uppvisar* likartade mått, inte de som skiljer ut sig, vilket leder bevisen i cirkel. Det är endast genom att se till helhetsbilden som tendenser i en eller annan riktning kan demonstreras. Det är dessutom inte helt klart vad Rech själv uppfattar som "*gleich lange*" föremål. Ett depåfynd ur Rech's exempel-samling består av två tunnackiga flintyxor vilka har en längd på 33 respektive 28 cm (Ibid:20). "Lika långa" är när allt kommer omkring ganska starka ord för fem centimeters skillnad i längd. Men Rech behandlar också flera depåer där längdskillnaderna mellan föremålen kan mätas i millimetrar snarare än centimetrar.

En objektiv metod att granska depåföremålens längdskillnad kan vara att för varje depå beräkna skillnaden mellan det längsta och det kortaste föremålet av samma typ uttryckt i procent av längden på det längsta föremålet (Tab. XIV). Två yxor som är 10 respektive 9 cm långa uppvisar således en inbördes längdskillnad på 10%. Här finns dock ett källkritiskt problem förknippat med detta. En längdskillnad på några centimeter mellan det längsta och det kortaste föremålet i en depå får helt olika resultat beroende på vilken föremålskategori som undersöks. Relativt sett korta föremål (vilket vanligen också betyder föremål med begränsad längdvariation) som skedskrapor eller kopparflatyxor kommer i depåfynden att uppvisa större procentuell längdskillnad än tunnackiga flintyxor vilka kan uppträda både som korta och extremt långa exemplar. Denna indelning gynnar

således långa föremål på bekostnad av korta och skulle kunna undgå med en annan beräkningsmetod. I de exempel på föremål med likartade mått som Rech anför, främst tunn- och tjocknackiga yxor, visar depåföremålens längd en inbördes procentuell längdskillnad på mellan 0 och 15% med ett medelvärde på 4% (Ibid:20, 39 f). För att kunna göra en helt rättvisande bild måste aspekter som föremålens normala längdvariation och även antalet mätta föremål i depåerna beaktas. Störst längdskillnad mellan längsta och kortaste föremål uppvisar inte oväntat de depåer som innehåller många föremål av samma typ.

Tab. XIV visar att variationen av längdskillnaden i depåerna är begränsad inom samtliga föremålskategorier under hela neolitikum, värdena ligger mellan 13 och 30%. Ju lägre procentandelar desto tydligare är tendensen till samma storlek. Den minsta inbördes längdskillnaden uppvisar spetsnackiga flintyxor, kopparflatyxor och flintskärar, en något större längdskillnad har flintdolkar, kantyxor och tunnbladiga yxor. Störst längdskillnad har registrerats för spjutspetsar och skafthålsyxor. Det finns ingen märkbar längdskillnad mellan depåföremål från respektive våtmark och fast mark. Vi måste här komma ihåg att det granskade depåfyndsmaterialet är begränsat. Endast fyra föremålskategorier omfattar fler än 20 depåer med kända mått. Intressant nog utfaller det danska tidigneolitiska flintyxmaterialet på samma sätt (Nielsen 1977). Procentsatserna är i stort sett de samma för danska depåer med spetsnackiga och tunnackiga yxor, 14% respektive 20%, i Skåne 13% respektive 21%.

Tab. XV anger andelen depåfynd vilka uppvisar en intern längdskillnad $\leq 4\%$, en procentandel som motsvarar den genomsnittliga längdskillnaden i Rech's depåfyndsexempel. Andelarna av depåfynd med föremål av samma längd utgör mellan 9 och 30% av samtliga depåer. Den höga andelen för kopparflatyxor baseras endast på mått från två depåfynd.

Materialet tycks leda i två riktningar. Genomgången av längdskillnad i depåerna under neolitikum antyder relativt små skillnader mellan de olika föremålsgrupperna, vilket kan indikera att man

Tabell XIV. Längdskillnad (LS) mellan längsta och kortaste föremål i enskilda depåer, uttryckt i % av längsta föremålets längd.

TNA - MNA II	LS i %	Antal depåer
Spetsnackiga yxor	13	19
Tunnackiga yxor	21	88
Kopparflatyxor	12	2
MNA II - MNB		
Tjocknackiga A-yxor	17	2
Tjocknackiga B-yxor	21	21
Tunnbladiga yxor	16	11
Håleggade yxor	25	11
Flintmejslar	22	8
S N		
Flintdolkar	15	13
Flintskärar	13	28
Skafthålsyxor	29	10
Skedformiga skrapor	23	10
Bredeggade yxor	17	25
Kantyxor	15	9
Spjutspetsar	30	3

Tabell XV. Andelen depåfynd vars föremål uppvisar intern längdskillnad $\leq 4\%$.

TNA - MNA II	%-Andel
Spetsnackiga yxor	21
Tunnackiga yxor	10
Kopparflatyxor	50
MNA III - MNB	
Tjocknackiga A-yxor	-
Tjocknackiga B-yxor	19
Tunnbladiga yxor	27
Håleggade yxor	9
Flintmejslar	13
S N	
Flintdolkar	15
Flintskärar	25
Skafthålsyxor	-
Bredeggade yxor	12
Skedskrapor	30
Kantyxor	11
Spjutspetsar	-

undvikit nedläggelser av föremål med allt för stora avvikelser i storlek. Detta förhållande kan bäst studeras bland föremål som den tunnackiga flintyxan. Som typ betraktat har den en stor naturlig längdvariation från 10 till 46 cm (Nielsen 1977: 86). Detta betyder i teorin att om två sådana yxor kombinerats i en depå skulle längdskillnader på upp till 80% kunnat uppstå. I praktiken uppvisar deponerade tunnackiga depåyxor en genomsnittlig

längdskillnad på 21%.

Depåer som innehåller endast två tunnackiga yxor är den vanligaste formen för denna typ av nedläggelse och får inte överraskande ett ganska enhetligt resultat. I Skåne blir längdskillnaden i genomsnitt 16% och i Danmark 12%. Det är tydligt att ju fler föremål som depåerna innehåller desto större blir variationen i storlek. Å andra sidan visar genomgången i tab. XV att likartade mått mellan föremålen bara eftersträvats i mellan 10 och 30% av depåerna. I majoriteten depåfynd finns således en stor längdvariation bland föremålen. Systemet bakom offerhandlingarna under neolitisk tid krävde uppenbart inte millimeternoggrannhet vid urvalet av offerföremål. Rech's slutsatser är därmed giltiga bara för en minoritet av depåfynden. En helt annan situation råder dock vid en jämförelse mellan längd hos enkelfynden och längd hos depåföremål.

9.1.1. Enkelfynd och depåfynd

Den till numerären helt överlägsna föremålsgruppen representeras under neolitisk tid av den tunnackiga yxan. Det är också den föremålsgrupp som i högre grad än andra omfattas av begreppet överdimensionalitet, vilket kännetecknar en förlängning av yxan utan motsvarande proportionella förändringar av yxans övriga dimensioner. Yxtypens stora antal och skiftande storlek gör den synnerligen väl lämpad för diskussioner om ett redskap har dubbla funktioner; praktiskt arbetsredskap eller prestigeföremål.

Olausson som studerat dessa aspekter hos den tunnackiga yxan har noterat att depåfunna yxor i genomsnitt är längre än yxor från andra fyndkontexter som gravar och lösfynd (1983a:16). Osäkerhetsfaktorer som enligt Olausson påverkar bilden är frågan vilka slags nedläggelser lösfynden egentligen representerar och vilket stadium yxan befinner sig i inom tillverkningsprocessen. "*Many of the axes in hoards may be axes in an early stage (and therefore longer), while especially the polished finds and those from settlements may represent axes at the end of this cycle*" (Ibid:16 f). Oavsett vilken tolkning vi lägger på orsakerna ba-

Tabell XVI. Antal längduppmätta föremål per olika fyndkategorier.

Period	Antal uppmätta föremål		
	Depå	Enkelfynd	Σ
TNA- MNA II			
Spetsnackiga yxor	67	55	122
Tunnackiga yxor	199	228	427
Kopparflatyxor	2	7	11
Dubbeleggade stridsyxor	5	14	19
Dolkstavar	2	8	10
MNA III - MNB			
Tjocknackiga yxor typ A	5	15	20
Tunnbladiga yxor	46	49	95
Flintmejslar	43	32	75
Tjocknackiga håleggade yxor	58	72	130
Tjocknackiga yxor typ B	71	87	158
S N			
Kantyxor	23	47	70
Flintskärar	93	42	135
Skedformiga skrapor	39	6	45
Flintdolkar	42	82	124
Skaftålsyxor	27	52	79
Bredeggade yxor	75	58	133
Spjutspetsar	12	30	42
Stenklubbor	14	10	24

kom offernedläggelserna måste långa yxor, med det betydande arbete som ligger bakom tillverkningen, betraktas som värdefulla prestigeföremål, med hög status knuten till ägaren (Nielsen 1984a: 383, M. Larsson 1988b).

Olausson menar exempelvis att ju längre den oslipade yxan är, ju mer råmaterial den representerar, desto värdefullare kan den vara som potentiellt verktyg, inte som ett praktiskt oanvändbart prestigeföremål (Ibid:22).

Becker noterade redan 1948 betydande skillnader mellan neolitiska yxor tillhörande depåfynd och enstaka funna yxor från ackumulerade offer-sammanhang i våtmarker (1948:281 ff). Den sistnämnda yxgruppen karakteriserades av små till medelstora exemplar vilka ofta var omhuggna eller fragmentariska. Depåfyndens yxor, men också en del enstaka funna yxor, var vanligtvis stora och oanvända. Slutsatsen blev att de ackumulerade yxfynden representerade nedläggelser av ordinarie arbetsredskap. Becker avgränsade materialet efter fyndkontexten och separerade uppenbarligen enkelfynd som var påträffade på ackumulerade offerplatser, från enkelfynd som saknade doku-

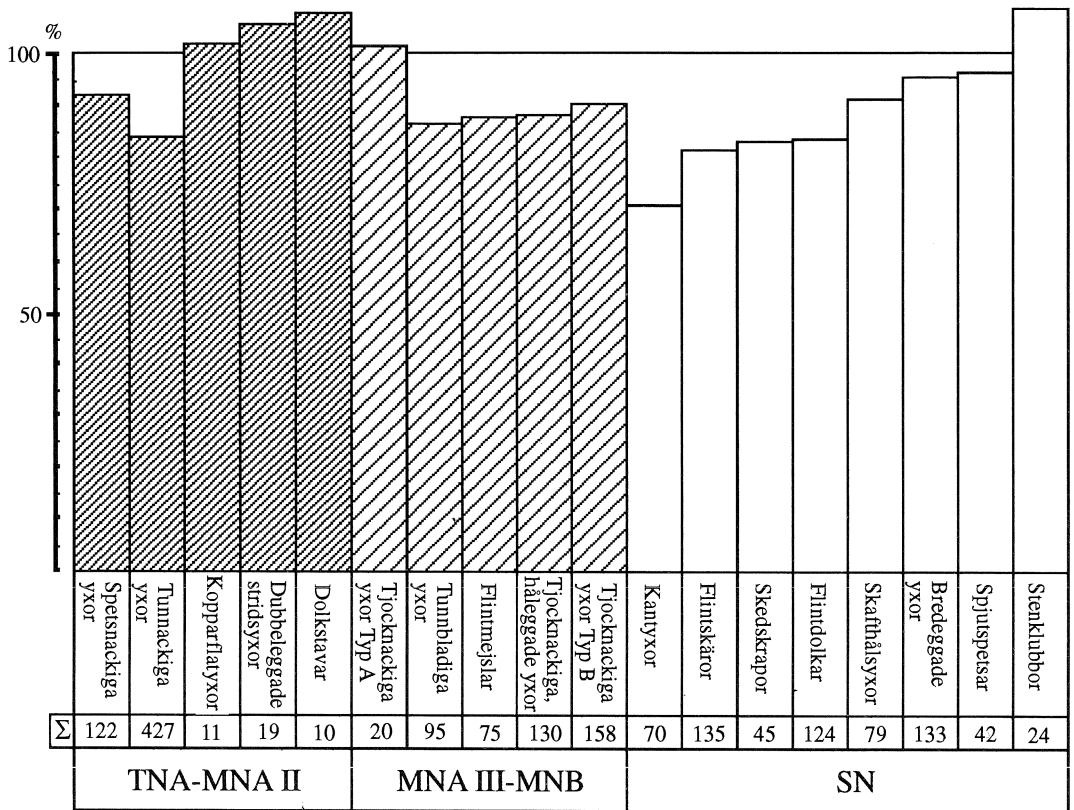

Fig. 63. De enstaka funna föremålens medellängd uttryckt i procent av depåföremålens medellängd.

menterad anknytning till dessa platser. De senare kom att kvalitetsmässigt jämföras med föremålen i depåfynden. Beckers resonemang bör betyda att vi i teorin kan räkna med kortare yxor bland enstaka funna yxor än i depåerna.

Den tunnackiga depåyxans längddistribution innehåller ett markant brott vid 22,5 cm, vilket, enligt Olausson, skulle kunna markera gränsen mellan arbetsyxor och prestigeyxor (Olausson 1983a:Fig. 3). Denna gräns markerar samtidigt de skånska depåyxornas medellängd (se Kap. 5.2. 2, Fig. 29). Enstaka funna tunnackiga yxor har en medellängd av 19 cm. Skillnaden kan synas liten men resultatet bygger på inte mindre än 427 uppmätta exemplar och bör visa på en tydlig tendens. Vid studiet av de övriga neolitiska föremålskategorierna framkommer ett liknande mönster (Fig. 63).

Det finns för inte mindre än 13 redskapsgrupper en klar tendens till att enkelfynden omfattar kortare föremål än föremål från depåer. Dessa enstaka funna föremål har en längd som motsvarar 70-95% av depåföremålens. Larsson har för mellan- och senneolitiska fynd av enstaka flintyxor från Ystadområdet noterat motsvarande tendenser (L. Larsson 1993a:139). I endast 5 av 18 föremålskategorier har de enstaka funna redskapen en medellängd som överstiger de depåfunna föremålens. De uppmätta föremålens antal inom dessa fem kategorier är emellertid starkt begränsat vilket gör eventuella tendenser högst osäkra. Några fyndkategorier består endast av enstaka exemplar. Detta betyder att nya depåfynd eller enkelfynd avsevärt kan förändra den erhållna bilden (Tab. XVI).

Vi bör dessutom komma ihåg att måttangivel-

serna endast avser intakta exemplar och inga fragmenterade yxor har tagits med. De till antalet största föremålskategorierna är också de som visar de tydligaste längdskillnaderna mellan enkel- och depåfynd. Tendensen är genomgående för de olika typerna av neolitiska flintyxor och -mejslar.

Anmärkningsvärd är den nästan totala överensstämmelsen i längdskillnad under MNB mellan tjocknackiga B-yxor, håleggade yxor, tunnbladiga yxor och flintmejslar. Dessa är flintredskap som flitigt kombineras i depåerna (se Tab. VIII). Likheter i längdskillnad antyder att ett komplicerat regelsystem medverkat vid urvalet av lämpliga offerföremål. Detta har haft som syfte att utvälja adekvata kombinationsredskap men samtidigt också markera avvikelser gentemot föremål avsedda att deponeras som enkeloffer.

9.2. Råmaterial

Det finns ytterst få dokumenterade exempel på att typiska bergartsföremål som stridsyxor eller klubbhuvuden efterbildats i flinta. De som finns har huvudsakligen påträffats i Danmark och tillhör perioden MNB (Berg & Skaarup 1979:124. Fig. 293-295). Däremot har de flesta flintyxor sina motsvarigheter tillverkade i bergarter, vanligen olika slags diabas. Praktiska försök har visat att bergartsyxor i de flesta fall är lika funktionella som flintyxor vid träbearbetning, framför allt vid tyngre arbete (Olausson 1983b). Även tillverkning och omslipning av bergartsyxor är processer som kan ta mindre tid i anspråk än motsvarande för flintyxor (Ibid:59). Ett litet fåtal importerade skifferyxor är kända från större museisamlingar i Skåne, men inga fyndomständigheter är kända för denna grupp föremål. Att de haft ett betydande statusvärde under främst senneolitisk tid, visar flera danska offerfynd med små skifferyxor tillsammans med lokala flintyxor (Glob 1939:297).

Ebbesen menar att bergartsyxorna utgör en självständig redskapsform vilken suppleerat och inte ersatt flintyxorna (Ebbesen 1984:130). Det nära förhållandet mellan flintyxor och yxor av bergart illustreras också av att bergartsyxornas form genomgår samma yttre förändringar genom

neolitisk tid som flintyxorna — från spetsnackiga till tunnackiga till tjocknackiga. Det är tydligt att bergartsyxor måste bedömas vara lika funktionella och därigenom lika "värdefulla" som flintyxor i offersammanhang.

Bergartsyxor utgör inget större inslag bland de skånska yxorna i offerfynden. Störst är inslaget bland enstaka funna tjocknackiga yxor från MNB med nära 20% av samtliga yxor. Vanligen varierar andelen bergartsredskap mellan några få procent upptill ca 10% av föremålsbeståndet (Fig. 64). Det är fullt möjligt att andelen bergartsyxor ursprungligen har varit högre. Tendensen till vitt-ring är så betydande för bergartsyxor i våtmarks-miljöer att man kan räkna med att flera offerade yxor genomgått total upplösning.

Entypsdepåer, dvs. depåer innehållande endast bergartsyxor, är mycket sällsynta. Endast fyra exempel är kända. Två från perioden TNC- MNA II och två depåer från MNB (K. 32, 148, 944 samt 1158).

En genomgång av museisamlingar med lösfynd av bergarts- och flintyxor från två skånska häraden har genomförts av Olausson (1983b). Genomgången avser Oxie härad i sydvästra Skåne (Malmöhus län, förkortat M-län) och Gärds härad i nordöstra Skåne (Kristianstad län, förkortat K-län). Olausson menar att flintyxor som uppträder i flintfattiga områden (K-län) kan bedömas ha ett högre statusvärde än bergartsyxor. På samma sätt kan förekomsten av bergartsyxor i flintrika områden tyda på att dessa behövs för speciella arbetsuppgifter till vilka flintyxor inte var lämpliga och därigenom värderats högt (Ibid:59). Resonemanget innebär för offerfyndens del att om dessa utgör en ackumulation av "värdefulla" redskap, både i egenskaper av arbetsredskap men främst som statusobjekt, skulle flintfattiga men bergartsrika områden, ha en lägre andel offerade bergartsyxor och en högre andel offerade flintyxor än vad den generella lösfyndsbilden anger. På liknande sätt skulle situationen i ett flintrikt område karakteriseras av en hög andel bergartsyxor i offerfynden. Resonemanget skiljer sig markant från Ebbesens tolkning av de danska bergartsföremålens rumsliga spridning (Ebbesen 1984:129).

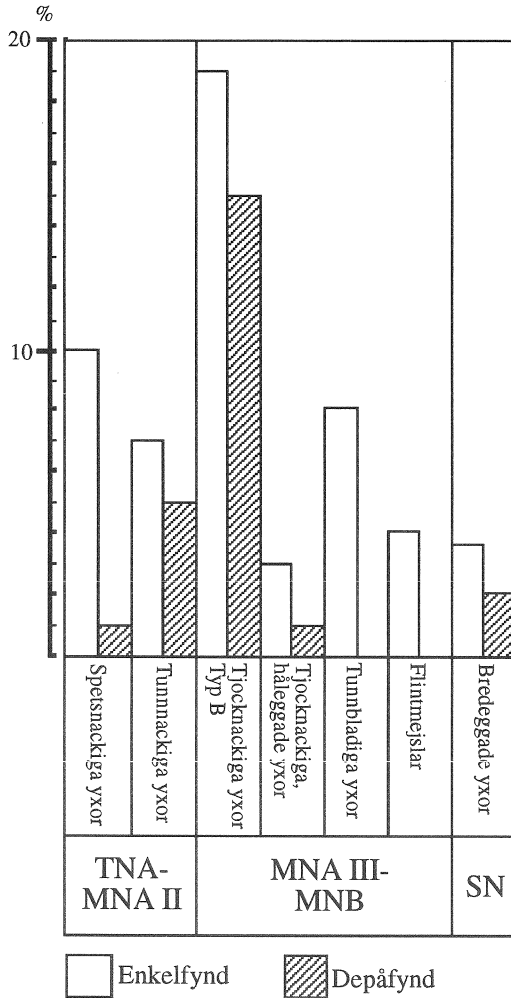

Fig. 64. Andelen bergartsföremål bland neolitiska enkel- och depåfynd.

Ebbesen menar att grav- och depåfynden med neolitiska bergartsyxor avspeglar en lokal nedlägsetradition i de mera flintfattiga områdena, men de kartbilder som refereras till utgör inga övertygande bevis (Ibid:Fig. 9-10). Exempelvis kan ön Møn med flera gravfunna bergartsyxor knappast anses som ett flintfattigt område.

Den geografiska spridningen av offerade bergartsyxor visas i fig. 65. Spridningsbilden sammanfaller helt med den huvudsakliga utbredningen av de övriga offerfynden. Tendensen till grup-

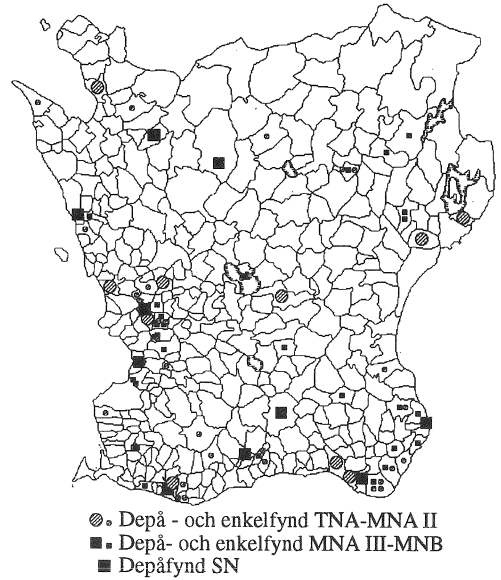

Fig. 65. Skånska offerfynd med bergartsyxor från olika perioder.

peringar av fynd finns även här med en tydlig anknytning till områden med megalitgravar — centralbygderna under neolitisk tid. Utbredningen av fynden ger absolut inget gehör för åsikten att förekomsten av bergartsyxor skulle känneteckna ett speciellt deponeringsskick i flintfattiga områden, snarare verkar en omvänd situation råda.

Genomgången (Tab. XVII) visar dock att i offersammanhang uppträder bergartsyxor i respektive län i liknande proportioner som bergartsyxorna i den häradsvisa lösfyndsgenomgången. Generellt sett är andelen bergartsyxor högre i Kristianstad län än i Malmöhus län. Även bland offerfynden är denna tendens märkbar. Detta skulle antyda att ur-

Tabell XVII. Andelen offerade bergartsyxor i förhållande till totala antalet kända yxor (%). Siffror inom parentes anger andelen offerade bergartsyxor länsvis. Andelarna för lösfunna bergartsyxor från Oxie och Gärdhs härad är omräknade och avrundade efter Olausson 1983b:tab. I.

Yxortyp	Oxie	Gärds	M-län	K-län
Tunnnackiga yxor	5,5	12	(5)	(7)
Tjocknackiga yxor	7	26	(14)	(24)
Håleggade yxor	2	18	(1)	(5)

valet av offerföremål till stor del påverkats av tillgången på lämpligt lokalt material. Procentandelarna av lösfunna yxor och offeryxor av bergart är likartade, men några små skillnader kan likväl iakttagas.

Sett till det stora antalet föremål som ingår i analysen bör de iakttagna skillnaderna ses som troliga tendenser i fyndmaterialet. De största skillnaderna mellan länen råder för de tjocknackiga och håleggade bergartsyxorna. I M-län har tjocknackiga yxor i offersammanhang en högre andel än förväntat (14% depåyxor respektive 7% lösfunna yxor), medan andelen offerade tjocknackiga bergartsyxor i K-län i stort motsvaras av lösfyndens andel. Andelen offerade, håleggade bergartsyxor i M-län motsvarar de lösfunna exemplaren medan situationen i K-län är en annan. Här är andelen offerade bergartsyxor mindre än vad lösfyndsbilden anger (5% respektive 18%). Möjligen kan ett liknande förhållande ses hos de tunnackiga bergartsyxorna i K-län. Andelen lösfunna yxor är 12% och andelen offerade yxor 7%. Detta kan innebära att man i K-län till en del försökt ersätta bergartsyxorna i offerhandlingarna med motsvarande yxor i flinta. Tjocknackiga och håleggade bergartsyxor i M-län skulle därvid vara mer värdefulla i offersammanhang än i K-län, ett förhållande som verkar stödjas av den geografiska utbredningen av dessa fynd.

Osäkerheten bakom ett sådant resonemang är dock betydande. Problemet ligger i att vi helt saknar kännedom om motivet bakom nedläggelserna av lösfynd. Det är fullt möjligt att den likartade bilden mellan dessa bägge fyndkategorier kan förklaras av att den överväldigande majoriteten lösfunna föremål faktiskt kommer från skingrade offerfynd. Detta är en förklaring som ligger i linje med Malmers diskussion om de lösfunna flintyxorna i Jonstörpsmaterialet (Malmer 1969:16).

9.3. Förarbeten

Fig. 66 visar procentandelen registrerade förarbeten för olika föremålskategorier bland enkel- och depåfynden. Förarbeten som offerföremål finns dokumenterade under hela den neolitiska perioden

Tabell XVIII. Förarbeten i skånska offerfynd. Fyndmiljö och depåtyp. FM = Fast mark. VM = Våtmark. ED= Entypspå, dvs. endast förarbeten. KD= Kombinationsdepå, dvs. förarbeten tillsammans med färdiga redskap

Typ av förarbete	FM	VM	ED	KD
Spetsnackiga yxor	x		x	
Tunnackiga yxor	x			x
Tjocknackiga A-yxor		x		x
Håleggade yxor	x	x		x
Flintdolkar	x	x		x
Skafthålsyxor	x	x		x
Flintskärar		x	x	
Spjutspetsar	x		x	
Bredeggade yxor	x	x	x	

men det förefaller inte som om kategorin spelat någon betydelsefull roll förrän under senneolitikum. Under perioden TNA-MNA II finns det inga tydliga tendenser att urskilja. Endast en procent av den mest omfattande föremålskategorin, tunnackiga yxor, utgörs av förarbeten (sex st.). Den relativt höga andelen förarbeten till spetsnackiga flintyxor är missvisande eftersom samtliga registrerade förarbeten kommer från ett enda depåfynd (K. 451).

Under perioden MNA III-MNB utgör förarbeten till redskap ett litet men karakteristiskt inslag i fyndbilden. Procentandelarna ligger kring 5% av samtliga offerade föremål. Förarbeten till ej typbestämda tjocknackiga yxor utgör 7%. För endast två redskapskategorier, tjocknackiga A-yxor och tjocknackiga håleggade flintyxor, har förarbeten registrerats både bland enkel- och depåfynden. För de övriga känner vi endast till enkelfynd.

Senneolitikum är den period då förarbeten uppträder mest frekvent bland offerfynden. I fem av åtta föremålskategorier ingår förarbeten i nedläggelserna. De uppträder både ensamma och i depåer.

Hur skall förekomsten av förarbeten i offerfynden tolkas? Några forskare har velat se förekomsten av dessa råämnen i depåerna som indikatorer på handel i form av nedgrävda varulager (Brøndsted 1934:8). Andra tycks luta åt åsikten att yxförarbeten från mossdepåer kan tolkas i profan riktning. Skälet till detta skulle vara att halvfabrikaten i flinta genom förvaring i vatten bättre

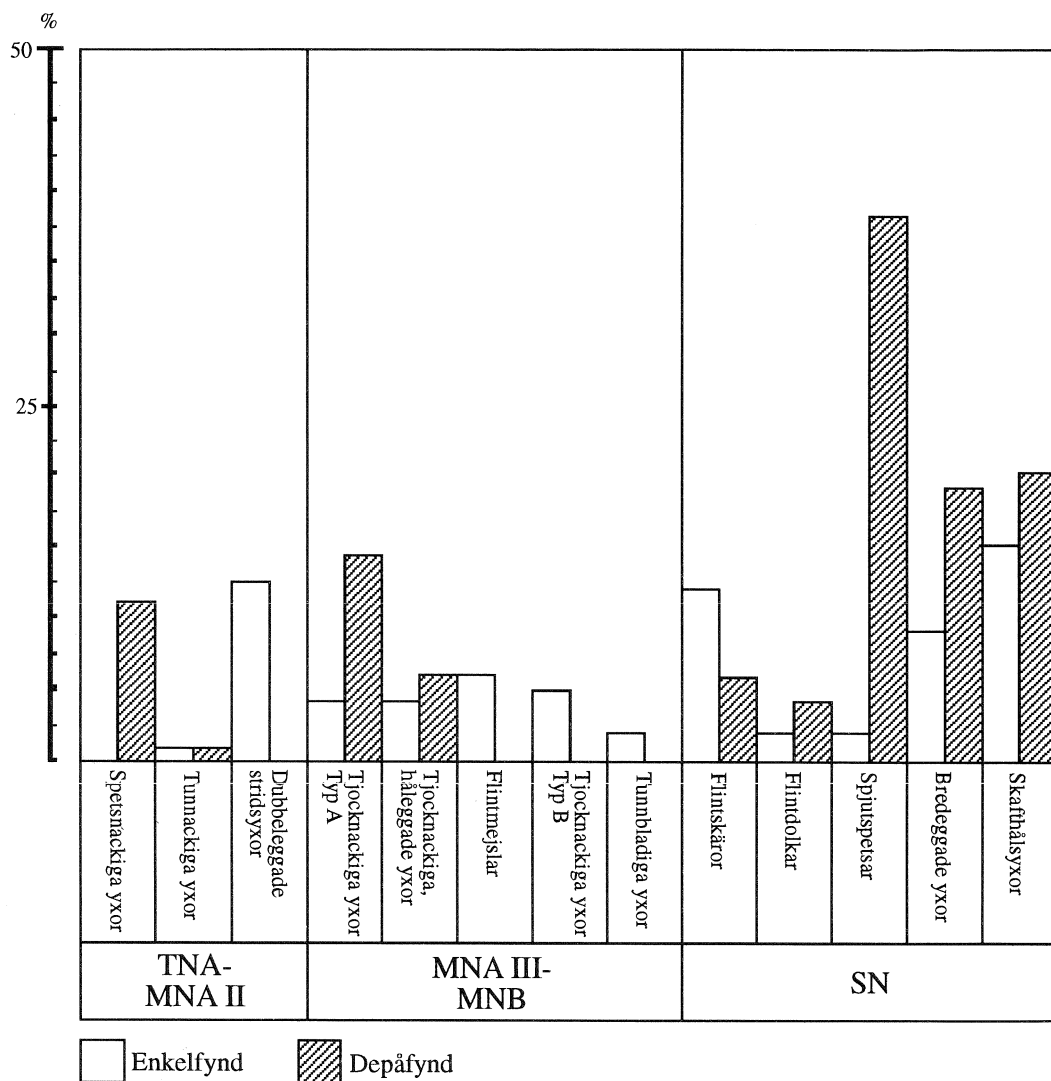

Fig. 66. Andelen typbestämda förarbeten bland neolitiska enkel- och depåfynd.

behöll sina spaltningsegenskaper än på fast mark. Depåerna kunde därför tolkas som en typ av tekniska depåer eller verkstadsdepåer (Herfert 1965: 171). Denna tolkning kan emellertid inte appliceras på de skånska fynden av förarbeten. För det första stannar majoriteten av förarbeten från nedläggelser på fast mark. För det andra ingår i depåerna ofta kombinationer av förarbeten och färdiga redskap (Tab. XVIII. Langner 1963:88, Nielsen 1977). Det är tydligt att tolkningsmöjligheterna är

dubbla. Dels kan vi förstå halvfabrikat som tilltänkta "värdefulla" redskap. Ofta är de tillverkade av högkvalitativa flintsorter. Dels kan förarbetena fungera som symboler för riktiga redskap genom att ersätta dessa i offerfynden. Detta förhållande är uppenbart för flertalet senneolitiska yxförarbeten. Dessa är ibland fabricerade av kvalitativt sett så dålig flinta att inga användbara redskap kunnat framställas. Naturformade yxliknande moränflintor har också utnyttjats och genom ett fåtal till-

huggningar erhållit en hjälplig yxform (Thörn 1990, Björhem & Säfvestad 1989:108 Pl.XVI). Symbolvärdet förstärks genom att flera senneolitiska yxförarbeten i offersammanhang påträffats i Skånes flintrikaste områden med stora flintgruvsområden belägna bara kilometer från nedläggelseplatserna (Rudebeck 1986). Det verkar mot denna bakgrund uppenbart att man inför dessa nedläggelser medvetet eftersträvat att använda så dålig moränflinta som möjligt. Det kan således ifrågasättas om dessa föremål verkligen är att definiera som förarbeten då inga användbara redskap kunnat tillverkas. Rituela nedläggelser av förarbeten som symboler för färdiga redskap tillhör otvivelaktigt en äldre tradition, vilket senmesolitiska fynd av yxliknande stenar i stolphål och i gravar visar (L. Larsson 1983a, 1984c:25, 1988b:134, Westergren 1988: 6).

9.4. Fragmentering

Termen fragmentering anger i detta sammanhang att större eller mindre partier av ett redskap brutits av, antingen naturligt vid normal användning eller genom medveten förstörelse. De skador som föremålen bland offerfynden uppvisar, koncentrerar sig vanligen till redskapens eggpartier. Främst yxor och mejslar men även föremål som flintdolkar och skedformiga skrapor har eggskador. Redskapen har därvid blivit oanvändbara. Svårigheten ligger i att bestämma om förstörelsen varit medveten eller inte.

Problemet skulle vara lättare att lösa om vi diskuterar en annan form av förstörelse, nämligen bränning av främst flintredskap. Eldskadade artefakter uppträder emellertid ytterst sparsamt i traditionella offermiljöer som våtmarker och på fast mark. Brännoffret som fenomen och dess starka anknytning till grav- och boplatstilljöer gör det emellertid mera lämpligt att behandla i ett senare kapitel (Kap. 11.4.).

Bland offerfynden förekommer det även halverade redskap. När det gäller skafthålsförsedda bergartsyxor har de ofta brutits av i skafthålet. Fragmenten har ibland återanvänts och fungerat som lämpliga utgångsmaterial för framställning av

Tabell XIX. Fragmenterade yxdelar under neolitikum. E = Enkelfynd D= Depåfynd

		Eggdel	%	Nackdel	%
TNA-MNA II					
Spetsnackiga yxor	E	4	57	3	43
	D	1	100	-	
Tunnackiga yxor	E	22	69	10	31
	D	5	71	2	29
Mångkantiga stridsyxor	E	3	50	3	50
	D				
Dubbeleggade stridsyxor	E	1	100	-	
	D	1	50	1	50
Kopparflatyxor	E	1	100	-	
MNA III-MNB					
A-yxor	E	-		7	100
	D	1	50	1	50
B-yxor	E	6	55	5	45
	D	5	83	1	17
Håleleggade yxor	E	7	70	3	30
	D	1	100	-	
Tunnbladiga yxor	E	1	100	-	
Flintmejslar	E	4	36	7	64
	D	1	100	-	
Stridsyxor	E	8	80	2	20
	D	1	100	-	
SN					
Skafthålsyxor	E	7	78	2	22
	D	5	83	1	17
Bredeleggade yxor	E	5	71	2	29
	D	1	50	1	50
Kantyxor	D	5	100	-	

nya redskap, med den ursprungliga funktionen bibehållen eller med en ny. Ett vanligt exempel på det förstnämnda är att nackdelar till flintyxor huggits om och försetts med ny egg. Flera flintdolkar från senneolitikum uppvisar ofta spår av sekundäranvändning som eldslagningsflintor.

Det finns således två viktiga förhållanden att framhålla, vilka kan ha betydelse för tolkningen. Fragment av redskap kan uppfattas både som förstörda redskap och ibland även som eventuella förarbeten till nya.

En analys över vilka delar av redskapen som varit intressanta att offra är upplysande. En studie av de neolitiska flintyxorna och -mejslarna visar att eggdelar av yxor dominerar bland fragmenten i offerfynden (Tab. XIX). Eggdelarnas antal överträffas bara av nackdelar i två fall, enkelfynd av

tjocknackiga flintyxor av typ A och flintmejslar. Även skafthålsyxorna uppvisar denna starka anknytning till eggdelar.

När det gäller eggdelar av flintyxor visar sig den skärande eggen i förvånande hög grad vara oskadad och enligt mitt förmenande kan många av dessa yxfragment fortfarande vara dugliga redskap. Trots halveringen av redskapet har de flesta eggdelar fortfarande en längd som tillåter effektiv skafthålsning. En genomgång av de sällsynt förekommande skaftade yxorna i nordeuropeiska fynd från neolitikum, av vilka majoriteten utgör tunnackiga och tjocknackiga yxor, visar att de bevarade yxbladens längd varierar mellan 7 och 21 cm, med ett medelvärde av 15 cm (Becker 1945: 155 ff, 1949:231 ff, Ebbesen 1979:32 ff, Olausson 1983a:33 ff).

Att just eggdelar haft ett betydande värde som offerföremål kan därför ligga i deras värde och potentiella återanvändning som redskap. Nackdelar och mittdelar av redskap ingår förvisso också bland offerfynden men spelar i de flesta fall en antalsmässigt helt underordnad roll i förhållande till eggdelarna. Om fragmentering av redskap enbart är uttryck för en förstörelse av redskapets praktiska funktion, en handling som kan vara avsedd att förhindra profanering av ett helgat föremål, borde fördelningen mellan egg-, mitt- och nackpartier varit jämnare i offersammanhang. Det kan därför vara viktigt att skilja mellan redskap med skador koncentrerade till eggpartiet och större fragment av redskap med oskadad egg. Eggdelarnas övervikt i offersammanhang kan naturligtvis till en del även förklaras av att de vid fyndtillfällena varit lättare att identifiera och därmed tillvaratagas.

Ovanstående resonemang kan emellertid inte anses giltigt för skafthålsyxorna. En skafthålsyxa går vanligen sönder i skafthålet vilket i de flesta fall utesluter möjligheterna till förnyad användning. Det finns flera fall kända av eggdelar till MNB-stridsyxor, såväl som senneolitiska skafthålsyxor, vilka uppvisar spår efter påbörjade skafthål (Kap 6.9). Det samma gäller flera förarbeten till skafthålsyxor. Det finns ingen anledning att hävda att de påbörjade skafthålen någonsin var

Tabell XX. Procentandelen fragmenterade flintföremål sett till totala antalet föremål — länsvis.

Redskapstyp	M-län	K-län
Spetsnackiga yxor	7	11
Tunnackiga yxor	14	14
Tjocknackiga A-yxor	31	—
Tjocknackiga B-yxor	17	8
Tunnbladiga yxor	2	—
Håleggade yxor	14	8
Flintmejslar	22	10
Bredeggade yxor	9	—
Flintdolkar	38	37
Spjutspetsar	19	25
Flintskärar	9	20

tänkta att göras färdiga. De kan lika gärna tolkas som skålgropar applicerade på yxdelen. Yxorna måste därför betraktas som symboler för riktiga yxor (Malmer 1962:668). Denna typ av föremål har registrerats både som depå- och enkelfynd (se K. 255, 420, 430, 595, 859 samt 1149).

En annan aspekt på fragmentariska redskap är de skadade föremålens roll i flintfattiga respektive flintrika områden. Om fragment av redskap offerades som fullgoda ersättningar eller symboler för riktiga redskap skulle detta förhållande kunna tyda på en rådande råvarubrist. Hypotetiskt kunde vi därför räkna med att fragment av högkvalitativa flintsorter värderades högre i flintfattiga områden (här K-län) än i flintrika (M-län). Detta borde i så fall även avspeglats genom höga respektive låga andelar fragment i offerfynden. Så är emellertid inte fallet (se Tab. XX). Tendensen pekar snarare åt att människorna i bägge områden använt sig av fragment i lika stor utsträckning.

Detta kan innebära att, oavsett tillgången på flintråvara, har ordinära flintredskap omfattats av speciella föreställningar och förordningar vilka kringgärdat deras profana såväl som sakrala användningsområden. Det finns mycket som talar för att majoriteten av de enstaka deponerade föremålen utgörs av vardagliga arbetsredskap som fått sin slutliga användning som offerföremål. När det gäller skadade föremål har omvandlingen från ett profant föremål till ett rituellt, omfattat regler som förutom en förstörelse av föremålet också inneburit bestämda urvalsprinciper för vilka delar av red-

skapet som fick offeras. (Tab. XIX).

Fragmentens dubbla roll i offerfynden visas också av att flera depåfynd samtidigt innehåller kombinationer av intakta och fragmentariska redskap. Flera våtmarksfynd med främst yxor visar på detta förhållande. I Perstorp socken påträffades år 1940 en våtmarksdepå (K. 1230) daterad till MNB, bestående av elva flintyxor och -mejslar samt en tjocknackig bergartsyxia försedd med ristningar (Mohrén & Forssander 1941:142 ff). Fyndets slutna karaktär har utifrån mätningar av smalsidesvinklar ifrågasatts av Malmer som menar att föremålen tillhör upprepade nedläggelser på samma plats (Malmer 1962:489 ff). Jag finner inget som stödjer denna åsikt. I den ursprungliga fyndberättelsen omtalas helt entydigt att fyndet påträffades som en "*ansamling av flintyxor*" (Mohrén & Forssander 1941:300).

Behandlingen av föremålen i depån är unik. Sex yxor och en mejsel har kraftigt skadade eggpartier. Hos några yxor förekommer helt avslagna eggjar, på de andra har endast egghörnen slagits av. Tre av flintyxorna, den andra mejseln samt bergartsyxan är däremot intakta och oskadade. Den ena av dessa sistnämnda flintyxor är visserligen intakt till utseendet men är i gengäld tillverkad av värdelös moränflinta vilket omöjliggjort praktiskt bruk (Ibid:307, Fig. 2). Depån uppvisar således en föremålsuppsättning av både förstörda, funktionsodugliga och funktionsdugliga redskap.

Har då redskapen skadats och förstörts genom vardagligt bruk eller i samband med offerhandlingen? Jag tror att en möjlighet till förklaring ligger i skadornas omfattning och placering. Dessa är förvisso stora men inte irreparabla. Huvuddelen av de nedlagda, fragmentariska artefakterna skulle relativt enkelt kunna huggas om och försees med ny egg. Detta är ett tekniskt förfarande som gäller för merparten av de neolitiska yxorna påträffade på boplatser, men detta har inte skett med yxorna i Perstorpsdepån. Omhuggna och omslipade redskap förekommer sällan i stort antal i offerfynden men de utgör likväl en betydelsefull grupp av offerföremål (se nedan). Om det i de rådande offersystemen endast krävdes funktionella vardagsredskap skulle förmodligen andelen om-

huggna redskap vara betydligt högre än vad den är. Obrukbara redskap eller fragment av sådana skulle aldrig offeras. Det verkar därför troligt att yxorna medvetet skadats inför eller i samband med offerhandlingen och detta förhållande bör gälla majoriteten av offerade fragmentariska redskap. Detta innebär att fragment påträffade i offer-sammanhang bör ha omfattat samma offervärde som hela redskap och detta utgör goda belägg för ett väl utvecklat religiöst och varierat symbol-språk.

En genomgång av Nielsens katalog över danska depåfynd med tunnackiga yxor avslöjade att bara 9% av depåerna innehöll omhuggna och omslipade exemplar. Fragmenterade och direkt skadade yxor framkom bara i 3% av depåerna (Nielsen 1977:121 ff). För mellanneolitiska depåer med tjocknackiga flintyxor är motsvarande andel 7% (Nielsen 1979). Skånska depåfynd med fragmenterade tunnackiga yxor och tjocknackiga yxor har högre andelar, 9% respektive 17%. Den låga andelen fragment i Danmark kan till en del bero på att Nielsen stundtals identifierar möjliga depåfynd med sparsamma fyndupplysningar, efter kriterier som, likartad teknik, form, och patina (Nielsen 1979:30 ff). Exempelvis skulle Perstorpsfyndet knappast kunnat identifierats som en depå efter sådana principer.

Fragmenterade redskap visar sig vara ett karakteristiskt inslag bland de neolitiska offerfynden. Fyndmaterialet kännetecknas av stor variation i antalet fragment men det finns även tydliga tendenser till grupperingar mellan enkel- och depåfynd (Fig. 67). I tretton föremålskategorier förekommer fragment både som enkelfynd och i depåfynd. För fyra föremålskategorier är fragment endast associerade med enstaka nedlagda föremål och för två kategorier finns fragmenterade redskap endast associerade med depåfynd.

Den viktigaste källkritiska invändningen mot analysen är att flera fyndkategorier föremål uppvisar ett mycket litet antal registrerade exemplar. Främst gäller detta antalet redskapsfragment i depåfynden. Eventuella nyfynd kommer avsevärt att förändra fyndbilden. Procentandelarna för fragment av dolkstavar, dubbeleggade stridsyxor och

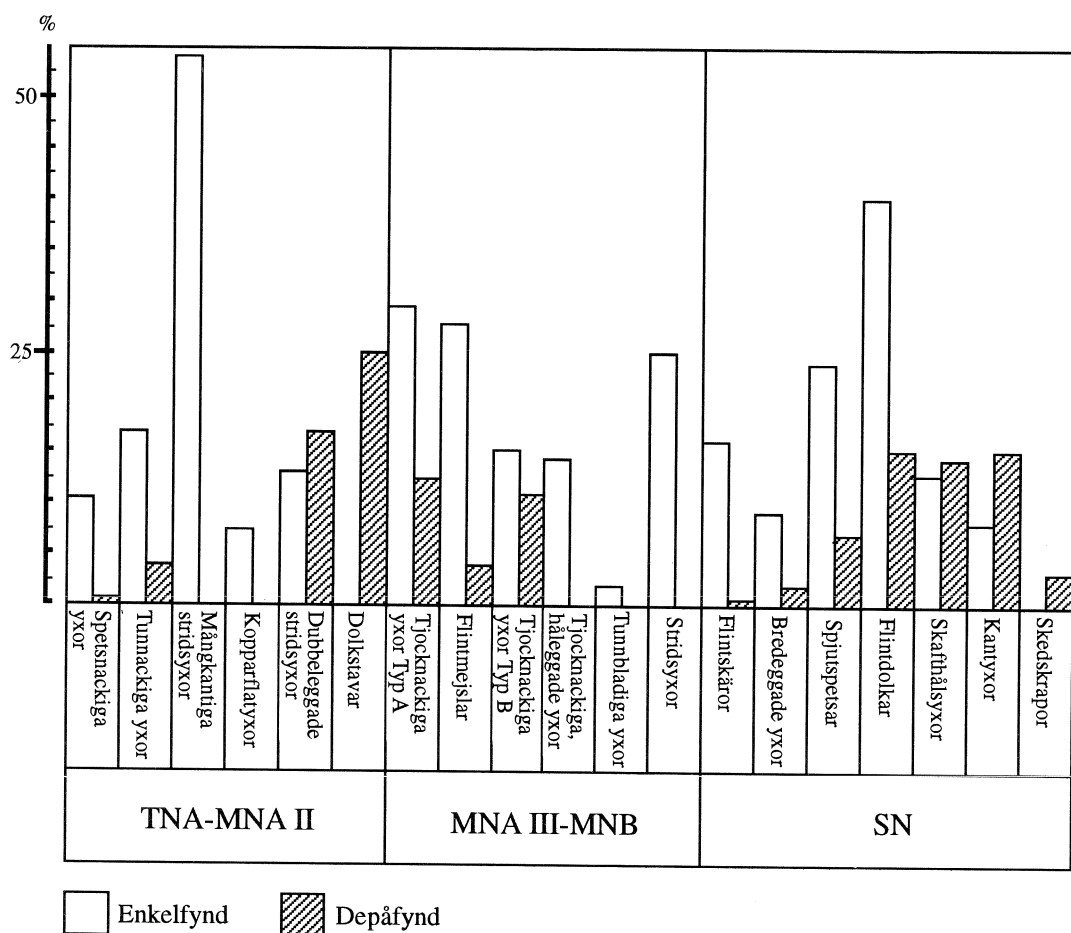

Fig. 67. Andelen fragmentariska neolitiska redskap i enkelfynd och depåfynd.

MNB-stridsyxor bygger endast på registrering av ett enda depåfunnet exemplar. Depåer med fragmentariska tjocknackiga A-yxor och kantyxor utgör likaså unika fynd. Det är således först när ett förhållandevis stort antal exemplar i en föremålskategori registrerats som vi kan urskilja tydliga tendenser. Med ovanstående källkritik i åtanke framträder ett tydligt mönster under neolitisk tid där fragmenterade redskap företrädesvis är associerade med enkelfynd. I inte mindre än tretton föremålskategorier dominerar enstaka deponerade fragment. En tydlig koppling kan ses för de neolitiska flintyx- och mejseltyperna, varav samtliga typer uppvisar detta förhållande. Andelarna varie-

rar mellan 2% och 29% med ett genomsnittligt värde av 15%.

Fragment av skafthålsyxor är också typiska företeelser i enkelfynden men detta gäller även för senneolitiska depåfunna skafthålsyxor. Mer än hälften av alla offerade mångkantiga stridsyxor är fragmentariska. Det samma gäller för en fjärdedel av alla MNB-stridsyxor. Dubbeleggade stridsyxor och enkla skafthålsyxor omfattar betydligt mindre andelar.

Den till numerären mest betydande föremålsgruppen är utan tvivel de fragmentariska senneolitiska flintdolkarna. Flintdolkar tillhör tillsammans med flintskäror och spjutspetsar en grupp föremål

vilka lätt skadas sekundärt i samband med senare tiders jordbruksarbete, men även vid oförsiktig hantering i en fyndsamling. Ett betydande antal flintdolkar uppvisar således recenta skador, men dessa är i de flesta fall lätta att urskilja genom att föremålets eventuella patina också skadats. Ändå uppvisar offerade dolkar en betydande fragmentering, ofta finns bara en bladdel eller en skaftdel och det är framför allt de sistnämnda som förekommer i offerfynden. Det är inte ovanligt att flintdolkar har en dubbel praktisk funktion, dels som skärande och stickande redskap men också som eldslagningsflintor, vilket avsatt karakteristiska slagmärken på skaftdelarna. Det är därför fullt möjligt att offerade fragmenterade flintdolkar snarare bör uppfattas som offer av eldslagningsflintor än som förstörda knivar.

9.5. Slipning

Slipning förekommer bland åtta neolitiska yx- och mejseltyper i flinta. Undantagsvis uppträder slipning även på andra flintredskap men dessa är extremt sällsynta. Det finns ett våtmarksfynd från Fjellie socken av en dolkstav, vars yttersta spetsdel är slipad på bägge sidor (K. 406). Några slipade dolkstavar av flinta i offersammanhang har även påträffats i Danmark (Skaarup 1985:399 f). Vidare finns tre senneolitiska enkelfynd av flintdolkar från våtmark som uppvisar denna behandling. På en dolk, påträffad vid dikning i Villie socken, har flintdolksbladet slagits av och ersatts med en yxliknande egg (K. 779). Från Södra Åkarp och S:t Olofs socknar kommer två exemplar av flintdolkar med blad och stora delar av skaften slipade (K. 537 och 1051).

Förekomsten av slipade respektive oslipade yxor i offersammanhang har i litteraturen ofta använts som argument i diskussioner om fyndens tolkning (Rech 1979). Oslipade yxor anses vara förarbeten och representerar ur tillverkningssynpunkt det sista stadiet innan yxan slipas. Frågan om slipning som bidrag till yxans funktion eller som en förhöjande estetsisk effekt är viktig (Adkins & Jackson 1978:12). Slipade yxor har beroende på storlek samt slipningens omfattning och

noggrannhet tolkats som ordinära arbetsredskap eller som högt värderade statusföremål. Den avgörande frågan har varit om yxorna *är* eller *icke är* avsedda att användas. Slipningen i sig kan inte avgöra detta. Lösningen ligger i en kombinerad analys av bruksskador på yxeggarna och huruvida slipningen verkligen har betydelse för föremålets praktiska funktion.

Olausson har i ett viktigt arbete ingående studerat olika funktionella aspekter hos den tunnackiga yxan, med exempel både från arkeologisk kontext och genom experimentella försök (Olausson 1983a). Faktorer som behandlats är bruksspår, skaftning, råmaterial, teknik samt inte minst slipningens betydelse. Arbetet kan delvis ses som ett försök att upprätta arkeologiskt urskiljbara gränser mellan ett arbetsredskap och ett statusföremål. Olausson definierar ett statusföremål som ett föremål vars storlek indikerar att den ej var avsedd att användas eller som ett föremål som icke använts (Ibid:22). Hennes resultat bör vara överförbara för huvuddelen av de övriga neolitiska yx- och mejseltyperna men slutsatserna av analyserna är delvis motstridiga och kan få avsevärda konsekvenser för tolkningen av offerfynden.

En av konklusionerna är att "*the evidence from experimentations, fracture mechanics, edge-wear analysis; and archaeological context all confirms that axes were not used in an unground state*" (Ibid:63). Samtidigt redogörs dock för resultat från egna och andras praktiska experiment där ingen skillnad i effektivitet kunde ses mellan slipade och oslipade yxor (Ibid:60 ff). Den sammantagna slutsatsen är att oslipade yxor mycket väl kan vara funktionella redskap, men slipningen gör att yxan håller längre genom att risken för brott p.g.a. ojämnheter i materialet till stor del kan elimineras.

Fyra kategorier yxor studerades med avseende på förekomsten av bruksspår; lösfunna slipade och oslipade yxor, yxor från depåer samt yxor från boplatser och gravar (Ibid:22 ff, Fig. 13 a-d). Endast en kategori yxor uppvisar ett tydligt mönster. Huvuddelen av de oslipade lösfunna yxorna saknar bruksspår på eggarna. Olausson går emellertid ett steg längre. Genom en kombination

av brukspårsanalys och registrering av yxstorlek erhöles en möjlighet att arkeologiskt skilja mellan eventuella statusyxor och arbetsyxor. De längsta slipade, lösfunna yxorna var den enda yxkategori där yxorna inte bar spår efter användning

I analysen av depåyxorna har tyvärr de oslipade yxorna utelämnats. Bruksspåren på de slipade depåyxorna kan karakteriseras som jämnt fördelade både bland korta och långa yxor. Det finns således ingen koppling mellan korta yxor och kraftiga bruksspår samt långa yxor med lättare eller inga bruksspår eller inga alls. En hög grad av icke använda oslipade yxor och en hög andel slipade yxor med bruksspår skulle avsevärt underlätta en tolkning. Skulle ett sådant mönster uppträda torde vi kunna förutsätta att de oslipade yxorna representerar oanvända yxor, offerade i stadiet innan den slutliga slipningen. Detta skulle kunna innebära att yxorna tillverkades speciellt för offerceremonierna. Olaussons analys demonstrerar tydligt svårigheterna att bestämma om en yxa är ett arbetsredskap eller ett statusföremål och resultaten tyder enligt henne på att det inte finns någon kategori yxor som exklusivt omfattar hög status (Ibid: 30).

Det finns emellertid flera omständigheter vilka försvårar ett sådant klart ställningstagande. När det gäller oslipade yxor är det svårt att urskilja bruksspår från tillverkningspår (Ibid:27). Det är även svårt att föreställa sig att en mycket lång fullständigt slipad yxa, med obetydliga spår efter användning, skall tolkas som en arbetsyxa när en till mått och utseende identisk yxa utan dessa spår utgör ett statusföremål. Till och med Skandinaviens längsta tunnackiga yxa, 46,4 cm lång, påträffad i Jægstrup på Jylland, uppvisar spår efter användning (Müller 1886:213, Nielsen 1977:77, Fig. 38, Olausson 1983a:28).

Om skillnaden mellan en arbetsyxa och en prestige yxa för en nutida betraktare är svårdefinierad, har den däremot varit uppenbar i den dåtida sociala kontexten. Om inte storleken haft betydelse kan sättet yxan varit skaftad på, när och hur den bars eller var placerad varit avgörande. Det kan knappast anses som meningsfyllt att visa status på ett så subtilt vis som frånvaron av bruks-

spår på eggarna vilket dessutom, för att rätt uppfattas av en betraktare, krävde god syn. Detta menar heller inte Olausson som istället hävdar att de arkeologiska bevisen pekar åt att det inte går att klart urskilja vad som är en prestige yxa och vad som är en arbetsyxa (Ibid:30). Prestige yxor och arbetsyxor behöver emellertid inte stå i ett motsatsförhållande till varandra. Det skånska fyndmaterialet passar väl in med förhållandena som rådde fram till våra dagar för några av bergsfolken på Nya Guineas högland, ett av nutida arkeologer flitigt utnyttjat etnografiskt exempel (Højlund 1979). En viktig iakttagelse som Højlund gör är att ordinära arbetsyxor också kunde fungera som statussignalerande föremål och som ceremoniella objekt, beroende på ägarens plats i den sociala hierarkin. I områden fattiga på lämpligt råmaterial kunde en transformering av en arbetsyxa till en prestige yxa ske genom att yxbladet togs ut och placerades i ett annat, rikt dekorerat skaft (Ibid:44). Även ceremoniyxor, en beteckning för långa tunnbladiga yxor som vanligen bars för att visa ägarens status eller gällde som utbytesföremål vid handel, kunde användas vid praktiska göromål. Yxans främsta funktion var som vapen men den användes även vid finare träarbeten (Ibid:42).

Offerfyndens skiftande karaktär med oslipade och slipade, använda och oanvända yxor kan bara förklaras av att den neolitiska människan vid sitt urval av offerföremål *inte* primärt utgick från att separera mellan yxan som arbetsredskap och yxan som prestigeföremål. Som senare skall visas illustreras detta förhållande även av att oslipade och slipade yxor förekommer *tillsammans* i flera depåfynd. Båda former har flitigt offerats och ansetts som adekvata offerföremål både i flintfattiga och flintrika områden, vilket inte utesluter att offergåvans värde i ekonomiska och sociala termer skiftat betydligt. När vi emellertid studerar andelen slipade yxor i offerfynden från neolitikum och jämför enkelfynd med depåfynd, samt fynd från våtmark med fynd från fast mark, får vi ytterligare en dimension att lägga till. Det förefaller som om slipningen inte bara har med yxans sociala och praktiska funktion att göra utan även kan vara

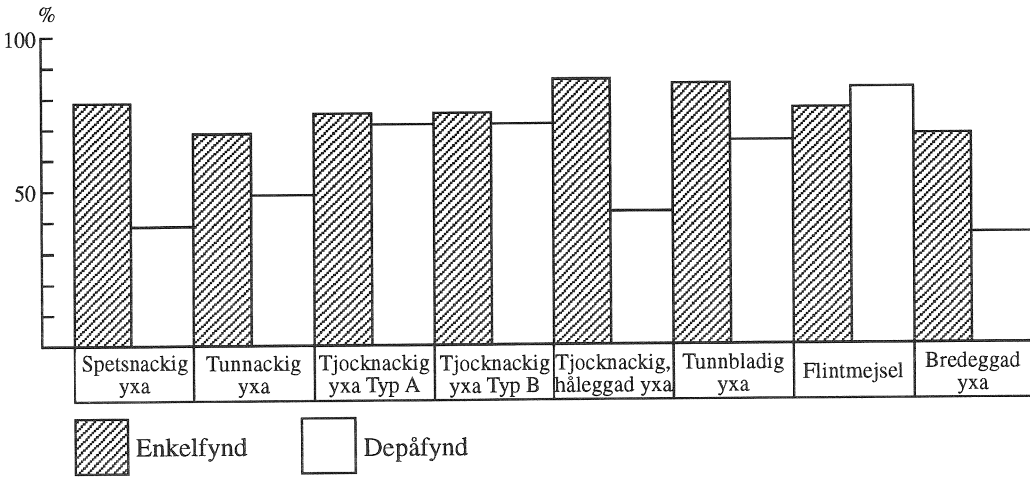

Fig. 68. Den generella slipningsandelen för samtliga yxor i enkelfynden respektive depåfynden.

kopplad till offermetod (enkel- och depåfynd) och offermiljö (våtmark eller fast mark). Om en offerad yxa är slipad eller oslipad kan därför vara styrt av rituella hänsynstaganden och regler.

I det följande avsnittet skall de neolitiska yxor och mejseltypernas slipning behandlas med avseende på fyndmiljö och fyndkontext. Det kommer att framgå snabbt att betydande likheter och skillnader kan spåras över hela den neolitiska perioden.

Den generella bilden anger att slipning är vanligare förekommande bland enstaka offerade yxor än bland yxorna i depåfynden, med flintmejslar som enda undantag (Fig. 68). Denna sistnämnda redskapsform är i de flesta fall svärdaterad, vilket får konsekvenser för de enstaka funna mejslarnas bevisvärde i detta sammanhang.

Skillnaderna märks först och främst under perioden TNA-MNA II där oslipade yxor i depåfynden dominerar eller har motsvarande andelar som de slipade. Olausson anger att nära 59% av de tunnsnackiga yxorna från depåerna är oslipade, baserat på både danska och skånska depåfynd (1983 a:22). De skånska depåfynden har en lägre andel, 51%. Skillnaden på 8% kan eventuellt antyda regionala skillnader. Nästföljande period uppvisar en mera varierande bild. Små skillnader i slipningsandelen mellan enkel- och depåfynden är ka-

rakteristiskt för tjocknackiga A- och B-yxor, medan stora skillnader kan ses bland håleggade yxor och tunnsbladiga yxor. Situationen under SN karakteriseras åter av att oslipade depåyxor dominerar.

Resultatet är endast delvis jämförbart med en sammanställning gjord av Siemen (1982). Det framgår inte klart från vilka områden Siemen hämtat sina depåfynd, men studien omfattar troligen hela det sydsandinaviska området (Ibid:187 ff). I grova drag ses samma utveckling som ovan skisserats för offerfynden i Skåne, bl.a. för spetsnackiga, håleggade samt de tunnsbladiga yxorna, men flera avvikelser förekommer. I studien anges exempelvis att slipade, tunnsnackiga yxor dominerar bland depåfynden, ett resultat som står i stark motsats till Olaussons material (Ibid:190, se ovan). Siemens genomgång är bitvis oförståelig, då exempelvis ett avsnitt beskriver förhållanden som kan tolkas som att de äldsta tjocknackiga flintyxorna skulle dateras till perioden MNA I-II (Ibid:190).

Den skiftande förekomsten av slipning bland flintyxorna blir intressant först då vi jämför enkelfynden med depåfynden efter fyndmiljö (Fig. 69). En sådan jämförelse är betydelsefull, då flera forskare hävdar att enstaka funna föremål ofta härrör från skingrade depåer (Nielsen 1977).

Tabell XXI. Dominans för slipade (S) eller oslipade (O) yxor inom olika fyndmiljöer. VM = Våtmark. FM = Fast mark

Föremålstyp	Enkelfynd		Depåfynd	
	VM	FM	VM	FM
Spetsnackiga yxor	S	S	O	O
Tunnackiga yxor	S	S	O	S
Tjocknackiga A-yxor	S	S	S	S
Tjocknackiga B-yxor	S	-	S	S
Håleggade yxor	S	S	O	S
Tunnbladiga yxor	S	O/S	O	S
Flintmejslar	S	S	S	S
Bredeggade yxor	S	-	S	O

En genomgång av fyndens slipning baserad på olika fyndmiljöer visar på intressanta skillnader mellan fynd från våtmark och fynd från fast mark (Fig. 69). Detta strider helt mot Nielsens uppfattning att det inte finns några skillnader mellan yxor från dessa miljöer med avseende på fyndsammansättning, antal och *slipningsgrad* (1977:120). Det är viktigt att komma ihåg att sett till fyndmiljö och fyndkontext finns en klar dominans för slipade yxor under neolitikum (Tab. XXI). Bland 30 registrerade fyndmöjligheter, dvs. enkel- och depåfynd med flintyxor från respektive våtmark och fast mark, råder dominans för slipade yxor i inte mindre än 23 fall medan oslipade dominerar bara i sex. Den intressanta delen ligger i var distinkta skillnader kan registreras.

Enstaka yxor från våtmark uppvisar en påfallande homogen slipningsandel under hela den neolitiska perioden. Denna varierar mellan 68% och 85%, med ett medelvärde under TNA-MNA II på 75%, 79% under MNA III-MNB och 68% under SN. De enstaka funna yxorna från fast mark är fåtaliga men materialet tycks antyda en ännu högre andel slipade föremål. För fyra av sex yxkategorier är 100% av yxorna slipade, resterande kategorier visar andelar på 50% respektive 75%.

För våtmarksfunna depåyxor råder i vissa fall ett helt motsatt förhållande. Under TNA-MNA II dominerar oslipade yxor och samma förhållande kan ses under MNB för tjocknackiga, håleggade yxor och tunnbladiga yxor. Detta måste innebära att fasta normer existerat vilka haft som syfte att markera avvikelse mellan enstaka offerade föremål

och flera föremål i depåer. Detta indikerar också att intentionen bakom enkeloffer och samlingsoffer varit olika, alternativt riktats till olika gudar. Andelen slipade depåfunna tjocknackiga A- och B-yxor, flintmejslar och bredeggade yxor tenderar däremot att ansluta sig till enkelfyndens andelar.

Den skiftande andelen slipning mellan å ena sidan tjocknackiga B-yxor och flintmejslar och å andra sidan håleggade och tunnbladiga yxor förtjänar att kommenteras närmare eftersom detta tycks motbevisa Müllers tidiga påpekande att depåfynden innehåller uppsättningar av identiska föremål. I ett flertal kombinationsdepåer uppträder dessa fyra föremålsformer tillsammans (se Tab. VIII). Detta kan för depåernas vidkommande betyda att även om de neolitiska människorna vanligtvis eftersträvat att offra endast slipade eller endast oslipade yxor, har det inför vissa offerhandlingar funnits regler som krävt att vissa yxtyper särbehandlades. Bakom valet av offerföremål fanns således ett rituellt regelverk, vilket inte endast avgjorde om det enskilda redskapet skulle deponeras oslipat eller slipat utan också bestämde offermetod och hur en lämplig kombination av föremål skulle vara sammansatt.

En jämförelse mellan depåyxor från våtmark och depåyxor från fast mark visar också intressanta skillnader. Generellt sett förekommer slipade yxor oftare i fastmarksdepåer med ett viktigt undantag, de bredeggade yxorna under senneolitikum. Dessa utgör ett viktigt undantag bland de neolitiska depåfynden från fast mark (Fig. 69B). Detta har kommenterats tidigare (Kap. 7.3) och beror på att ett betydande antal depåer sammansatts av så grova förarbeten, ofta tillverkade av en så dålig flinta att inga fungerande yxor kunnat erhållas. Det är därför tvivelaktigt om dessa yxor kan jämföras med de övriga neolitiska oslipade yxorna och istället anses som en tredje fyndkategori. Ett viktigt förhållande är emellertid att samma yxtyper som i våtmarksmiljö huvudsakligen är oslipade, till övervägande delen uppträder slipade på fast mark. De enda undantagen är de spetsnackiga flintyxorna, vilka istället uppvisar mycket konsekventa skillnader i slipning mellan enkel-

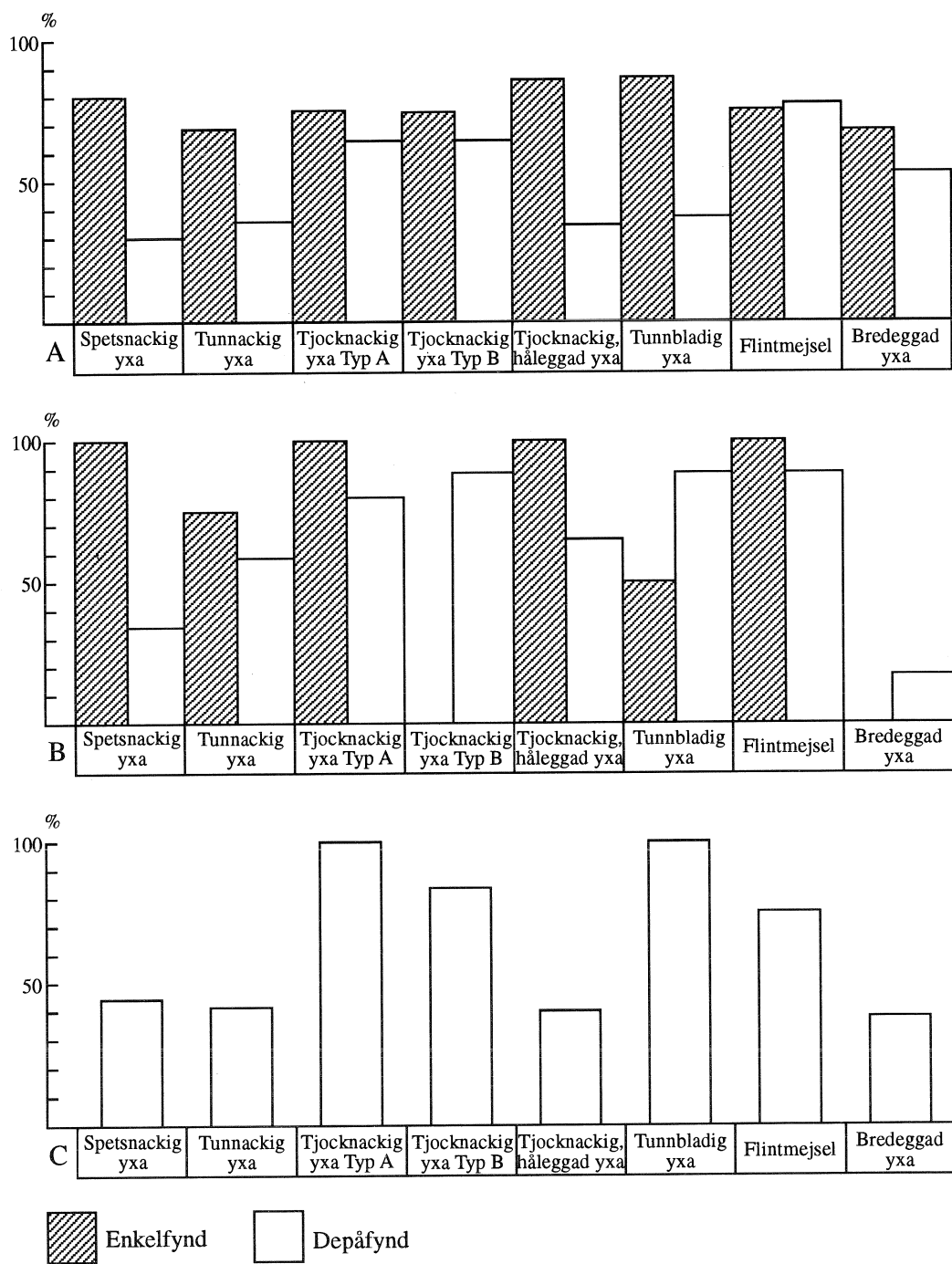

Fig. 69. Andelen slipade föremål från olika fyndkontexter och fyndmiljöer. A. = Våtmark. B. = Fast mark. C. = Okänd miljö.

Tabell XXII. Antalet depåer med endast slipade eller oslipade yxor samt kombinationsdepåer med båda.

	TNA-MNA II		MNA III - MNB		SN	
		%		%		%
Endast slipade	41	35	30	54	6	26
Endast oslipade	50	44	12	21	12	52
Slipade och oslipade	22	21	14	25	5	22

och depåfynd.

Varför förekommer det då både oslipade och slipade yxor i de neolitiska offerfynden? Som tidigare kommenterats finns ett betydande antal depåer som uppvisar både oslipade och slipade yxor tillsammans. Vidare är andelen blandade depåer påfallande jämn under hela den neolitiska perioden, med andelar som motsvarar en femtedel till en fjärdedel av samtliga depåer (Tab. XXII). Andelarna för det tidigneolitiska materialet ansluter väl till Rech's genomgång av de tunnackiga depåxorna påträffade på fast mark och som huvudsakligen härrör från Sydskandinavien och Nordtyskland (Rech 1979:19).

Yxan som både arbetsredskap och som prestige föremål är enligt min åsikt så intimt förbundet att en gränsdragning varken är möjlig eller speciellt meningsfull. Detta förklarar heller inte den skiftande förekomsten av slipade och oslipade yxor. Ser vi emellertid till de olika sätten att offra, antingen ett enstaka föremål eller flera stycken samlade i en depå och till de olika offermiljöerna, verkar en rituell förklaring vara nära till hands. Det är troligt att bruket av två olika offermetoder kan innebära skilda syften bakom en offerhandling men de kan också innebära att offerhandlingarna adresserades till skilda gudomar eller makter.

En förnyad bruksspårsanalys som helt tar sin utgångspunkt i offerfynden skulle otvivelaktigt kunna ge viktiga upplysningar och eventuellt klargöra om offeryxornas slipning är en avspiegling av yxans potential som arbetsredskap eller kan knytas till rituella regler. Tills dess att vi får klarhet i detta, kan de oslipade flintyxorna i depåerna mycket väl tolkas som nedlagda i depåerna i egenkap av att vara fullt funktionella arbetsredskap. Det förefaller dock troligare att de aldrig användes

utan snarare representerar yxan i sitt sista stadium innan slipningen. Ett av Olaussons resultat är att en yxas värde som redskap lättare kan bedömas innan den slipas, eftersom slipningen kommer att dölja eventuella svagheter i flintan (1983a:63). Kanske detta är en av orsakerna till de oslipade yxornas förekomst i offerfynden. Genom att erbjuda makterna oslipade föremål av god kvalitet stod det klart för dessa att frambäraren av offret haft goda avsikter. Personen som offrade undvek därmed ett religiöst bedrägeri.

9.6. Nedläggelsefrekvens

En av grundvalarna i detta arbete bygger på att det neolitiska offerskicket tar sig uttryck i nedläggelser av enkeloffer och samlingsoffer, eller med synonyma arkeologiska termer; enkelfynd och depåfynd. Huruvida förhållandet mellan dessa förändrar sig eller är konstant under den neolitiska perioden är ett betydelsefullt problem att utreda, eftersom detta i hög grad är förknippat med frågan om en rituell nedläggelsetradition existerat och hur denna fungerat. Det är självklart att denna analys i första hand är förbehållen de föremålskategorier som ingår både i enkel- och depåfynden. Bägge fyndtyper representerar ett unikt offertillfälle och en sammanställning ger en god uppfattning av vilken form som var vanligast. Har de olika offermetoderna använts vid skilda offertillfällen eller har enkeloffer och samlingsoffer riktats mot och förbehållits olika gudar eller makter? De skillnader i föremålens utseende och behandling som tidigare har kunnat konstateras mellan enkel- och samlingsoffer antyder starkt att motiven bakom nedläggelserna skiftat.

Finns det stora variationer i fördelningen mellan enkeloffer och samlingsoffer mellan vissa perioder, kan detta indikera att tyngdpunkten i offerhandlingarna förskjutits till att gälla en speciell mottagare, på någon annans bekostnad. Förändringar i den rådande samhällsstrukturen, både sociala och ekonomiska, kan också leda till att en viss typ av offerhandling föredragits under olika perioder. Kollektiva offentliga offerhandlingar kan exempelvis ha förändrats till enskilda och vi-

Tabell XXIII. De olika tidsperiodernas andelar av samtliga offerfynd. E= Enkelfynd D= Depåfynd

Tidsperiod	E	%	D	%
TNA-B	79	5,7	29	8,0
TNC-MNA II	365	27,4	126	34,6
MNA III-V	29	1,8	2	0,5
MNB	355	27,6	67	19,5
SN	512	37,5	136	37,4
Σ	1340	100	360	100

ce versa. Oavsett dessa förändringar kan vi konstatera att det neolitiska rituella offerskicket krävde deponeringar av både enkeloffer och samlingsoffer. Systemet uteslöt aldrig den ena eller den andra formen av offer. Båda offermetoder har i större eller mindre antal existerat samtidigt under alla neolitiska delperioder. Uppträder depåfynden och enkelfynden med inbördes likartad fördelning över de olika perioderna kan detta ses som ett indicium för att den religiösa grundstrukturen var oförändrad. Innan vi går över till problemet rörande nedläggelsernas intensitet under neolitikum bör förhållandet mellan enkel- och samlingsoffer närmare granskas.

De nedläggelser som säkert kan dateras till de olika delperioderna av neolitikum uppgår till 1700 stycken, fördelat på 360 depåfynd och 1340 enkelfynd. Samtliga fynd som har osäker datering inom neolitikum har frånräknats. Fördelningen kan studeras i tab. XXIII. Flest enkelfynd och även depåfynd har registrerats för den senneolitiska perioden och det minsta antalet av båda fyndtyper har perioden MNA III-V. Den dominerande offermetoden under neolitikum var således enkeloffret, dvs. deponeringen av ett enstaka föremål. I genomsnitt deponeras 73% av alla offer som enkeloffer under perioden TNA-B, 74% under TNC-MNA II, 94% under MNA III-V, 84% under MNB samt 79% under SN.

Det bör noteras att andelen offerfynd från perioden TNA-B bygger på registrering av en enda föremålsform; den spetsnackiga yxan. Det samma gäller den extremt fyndfattiga perioden MNA III-V, där endast typologiskt entydiga exemplar av den tjocknackiga flintyxan av typ A medtagits. Vän av ordning reagerar genast över att tab.

XXIII tar upp endast två depåfynd med A-yxor under perioden MNA III-V, medan materialanalysen upptar 10 depåfynd, där denna yxform ingår (Kap. 6.1). Detta beror på att A-yxor i 8 fall kombineras med typiska artefakter för den kommande perioden MNB. Dessa fynd har bedömts tillhöra en övergångsperiod mellan MNA och MNB. Det är möjligt att dessa fynd inte skulle ha tagits med. Det är dock ett faktum att även om vi räknar bort de åtta kombinationsdepåerna med A-yxor från MNB-perioden, kommer mängdförhållandet likväl inte att påverkas i någon nämnvärd grad. I förhållande till MNA III-V kommer MNB-perioden fortfarande att dominera stort vad avser antalet depåfynd.

Det neolitiska offersystemets karaktär och traditionsbundenhet kommer emellertid att framträda tydligare om vi koncentrerar studien till de fall där samma föremålstyper ingår både i enkeloffer och samlingsoffer. Fig. 70a är baserad på just dessa fyndförhållanden och illustrationen visar således inte det totala antalet neolitiska offerfynd som registrerats, men väl vilken form av nedläggelse som föredragits för de vanligaste redskapen. Framställningen bygger på en avsevärd del av de neolitiska offerfynden. Sammanlagt ingår 1241 enkelfynd och 355 depåfynd vilket motsvarar inte mindre än 92% av samtliga neolitiska offerfynd. Kategorin stridsyxor från perioden MNB har utelämnats, eftersom betydande osäkerhet råder om karaktären på de två depåfynd som registrerats. Fig. 70 tar således mindre hänsyn till de kronologiska förhållandena, som exempelvis A-yxans dateringsproblem, utan bygger på vilka deponeringssätt som föredragits för de olika offerföremålen.

I endast ett fall överstiger depåfyndens antal enkelfyndens; de skedformiga skraporna under senneolitisk tid. Helt dominerande form för offernedläggelse under hela den neolitiska perioden är således enkeloffret. För flera till form och funktion likartade föremålsformer finns det betydande överensstämmelser i fördelningen mellan enkel- och samlingsoffer. Det mest illustrativa exemplet är de åtta olika neolitiska yxorna och mejslarna av flinta. Enkeloffrens andel av dessa varierar endast

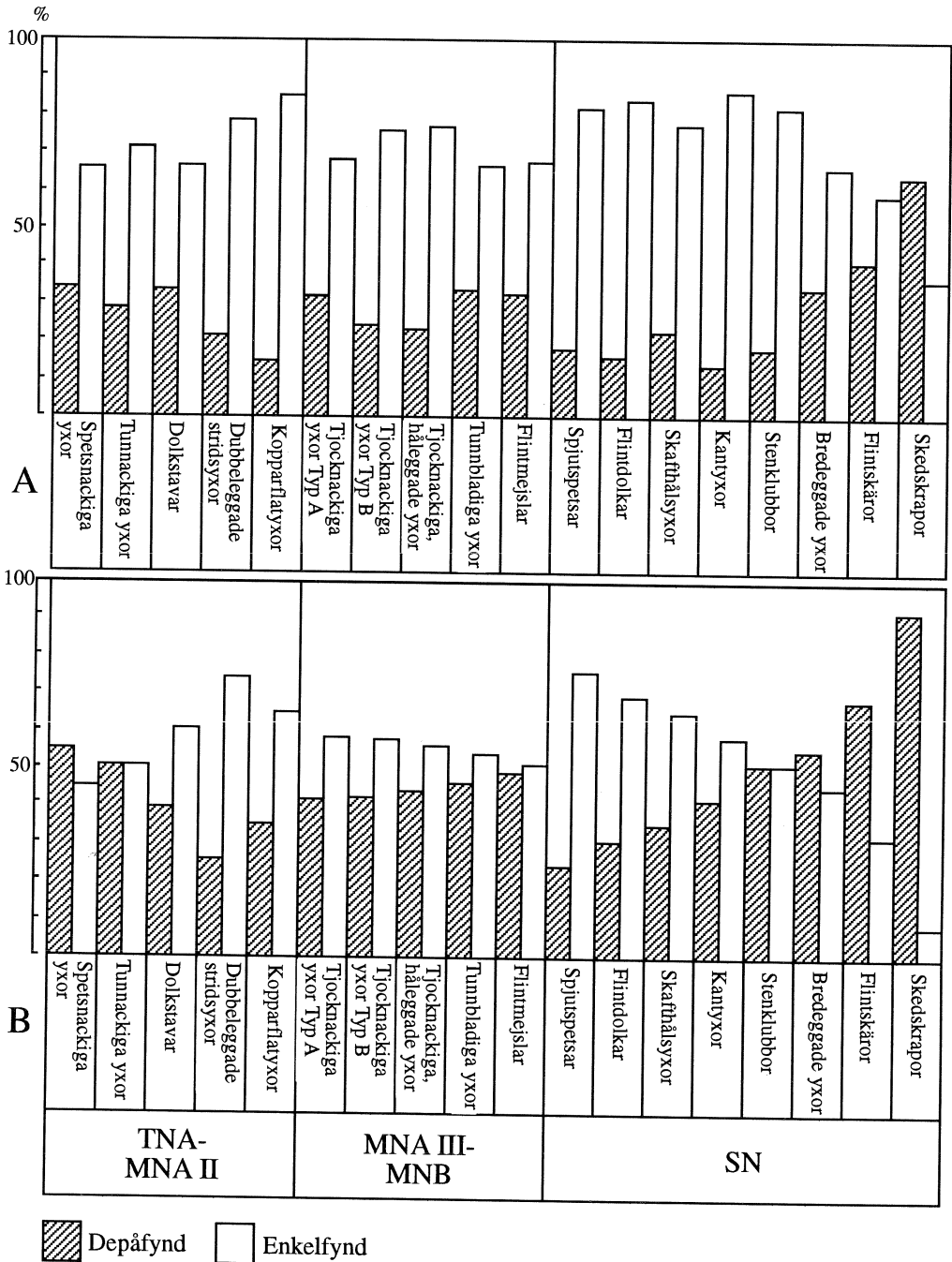

Fig. 70A. Enkel- och depåfyndens andelar av samtliga deponeringstillfällen. 70B. Enkel- och depåfyndens andelar av det totala antalet offrade föremål. 1. = Depåfynd, 2. = Enkelfynd.

mellan 66% och 76% med ett genomsnitt av 69%. Likartade deponeringsförhållanden har även de båda metallyxtyperna kopparflatyxor och kantyxor av brons (15% respektive 14% utgör samlingsoffer) och senneolitiska flintdolkar, spjutspetsar i flinta samt stenklubbor (15% respektive 18% samlingsoffer). Även båda former av skaftålsförsedda bergartsyxor, dubbeleggade stridsyxor under perioden TNC-MNA II och de senneolitiska enkla skaftålsyxorna — delar samma nedläggningsmönster (21% respektive 22% samlingsoffer).

Förhållandena under MNA III-MNB verkar speciella genom nedläggningarnas homogena karaktär bland de olika föremålsformerna. Förklaringen till detta kan tyckas ligga i hur statistiken beräknats. Samma depåfynd kan förekomma flera gånger i statistiken beroende på vilka kombinationer av föremål som ingår i dem. Kombinationer sammansatta av tjockackiga mejslar, tjockackiga B-yxor, tunnbladiga eller håleggade flintyxor förekommer frekvent under denna period. Sammansättningen och antalet av de olika föremålen i samlingsoffren uppträder ju dock helt oberoende av de enskilda nedlagda föremålens antal.

En jämförande analys av det totala antalet offerade föremål vilka ingår i enkel- och depåfynden visar även på en stark kontinuitet under neolitikum (Fig. 70b). I fyra fall överstiger antalet föremål i samlingsoffren det totala antalet enkeloffer. Det är de spetsackiga flintyxorna under TNA-B samt flintskäror, skedformiga skrapor samt bredeggade flintyxor under SN. Den generella bild som erhållits antyder att andelen föremål i samlingsoffren ökar på enkeloffrens bekostnad från 41% under TNA-MNA II till 45% under MNA III-MNB för slutligen omfatta 49% av samtliga offerade föremål under SN.

Det finns dock tydliga tendenser till grupperingar av olika föremålsformer. Det är återigen de neolitiska flintyxorna och -mejslarna som uppvisar klara gemensamma drag. Den genomsnittliga skillnaden mellan andelen yxor i samlingsoffren och andelen yxor i enkeloffren är bara 2% under neolitikum. Det finns således en utjämningstendens i fördelningen av antalet yxor i enkeloffren

och samlingsoffren. I stort sett samma antal föremål har varit tillgängliga inför respektive form för offernedläggelse. Den till antalet största föremålskategorin, de tunnackiga yxorna, uppvisar därtill en exakt överensstämmelse. Bägge offerkategorier har samma antal yxor, 316 stycken. Är detta resultatet av en medveten strävan hos de neolitiska människorna? Finns det några slutsatser att dra av detta?

Det förefaller synnerligen orealistiskt med ett offersystem vars praktiska grund byggde på en extrem jämlikhetsprincip vars syfte var att nedlägga samma antal föremål i samlingsoffren som användes för enkeloffren. Detta skulle förutsätta en ambitiös och minutiös planering av framtida offerhandlingar i hela Skåne samtidigt som det totala antalet föremål använda vid tidigare offerhandlingar hölls i minnet. Varje individ, grupp eller stam som ville nedlägga ett samlingsoffer skulle även vara tvungen att ta antalet kommande enkeloffer i beaktning eller vice versa. Ett sådant offersystem skulle förvisso inte påverka det inbördes procentuella förhållandet mellan enkeloffer och samlingsoffer, oavsett om det offerades särskilt intensivt eller sporadiskt under en period. Detta hypotetiska offersystem kan knappast ha varit en realitet under neolitikum. Överensstämmelserna i antalet nedlagda yxor och mejslar mellan de bägge offerkategorierna under hela den neolitiska perioden är anmärkningsvärda och svårtolkade men de kan nog tillskrivas att de olika neolitiska offermetoderna under hela neolitikum stått i ett fast förhållande till varandra.

Två av varandra oberoende faktorer, antalet deponeringstillfällen och antalet offerade föremål, uppvisar gemensamma drag och detta måste tolkas som att nedläggelseskicket för framför allt yxorna varit mer eller mindre statiskt under denna tid. Enkeloffer är med ett undantag den vanligaste formen för offernedläggelse. Sju av tio offer sker i denna form. Detta stödjer tanken att samlingsoffren förbehållits sällsyntare men dock, som det verkar, regelbundet återkommande offertillfällen. Dessa mer ovanliga offertillfällen krävde uppenbart samtida nedläggelser av ett större antal föremål kanske just som en markering av offrets för-

stärkta betydelse. Detta "extra" nedlagda värde i samlingsoffren kan mycket väl förklara varför det var viktigt att markera avvikelser gentemot enkeloffren genom skiftande form, utseende och behandling hos föremålen. Härvid framstod det klart att de mer "ordinära" föremålen som användes som enkeloffer inte hade sin plats i dessa viktiga offer. Samlingsoffret blev därvid även ett gynnsamt tillfälle för statusuppvisning inför eller utom gruppen.

9.6.1. Intensiteten i offerhandlingarna

Intensiteten i offerdeponeringarna erhålls genom att beräkna antalet deponeringar inom en stipulerad tidsram. De kronologiska ramarna för offerfynden har tidigare anförts (se Tab. III). Den neolitiska perioden omfattar i en okalibrerad tidsskala 1600 år, i en kalibrerad år denna period 600 år längre. Beroende på vilken tidsskala som används kan därför nedläggelsernas intensitet skifta. Det här analyserade offerfyndsmaterialet omfattar således inte mer än cirka en nedläggelse per år i hela Skåne. Det verkliga antalet är naturligtvis omöjligt att beräkna. En försiktig uppskattning ger vid handen att de kända skånska offerfynden i musei- och privatsamlingar endast kan representera några få procent av samtliga kända neolitiska lösfynd (av vilka merparten säkerligen ursprungligen nedlagts som offer eller gravgåvor {Malmer 1969:14 f}).

Malmers stora lösfyndsgenomgång av neolitiska artefakter gav exempelvis inte mindre än 8736 registrerade skånska flintdolkar från museisamlingar (Malmer 1962:699, 1988:91). Antalet registrerade flintdolkar i privatsamlingar från Malmöhus län uppgår till 1398 exemplar (egen undersökning baserad på RAÄ:s fornminnesinventering åren 1985-1987). Sammanlagt blir detta 10134 kända exemplar vilket innebär att andelen säkert offerade flintdolkar bara utgör 2,3 % av den totala kända fyndmängden. Även om det just för lösfunna flintdolkar kan finnas en hög andel som ursprungligen stammar från gravar, måste andelen offerade dolkar vara hög. Det är dessutom omöjligt att uppskatta hur många dolkar som ännu inte reg-

Tabell XXIV. Antal depositioner (både enkel- och depåfynd) per år inom respektive tidsperiod. Baserade på kalibrerad tidsskala.

Tidsperiod	Kal.
TNA-B	0,2
TNC-MNA II	1
MNA III-V	0,1
MNB	1,2
SN	1,3

Tabell XXV. Teoretiskt tidsintervall mellan varje nedläggelse inom respektive neolitisk tidsperiod.

Tidsperiod	Kal.
TNA-B	5 år
TNC-MNA II	1 år
MNA III-V	11,5 år
MNB	10 mån
SN	9 mån

Tabell XXVI. Teoretiskt tidsintervall mellan varje enkel- och samlingsoffer inom respektive neolitisk tidsperiod. E = Enkelfynd D = Depåfynd

Tidsperiod	E	D
TNA-B	7 år	19 år
TNC-MNA II	1,4 år	4 år
MNA III-V	10,3 år	150 år
MNB	1 år	5,2 år
SN	1 år	3,8 år

istrerats i privatsamlingar, eller ännu mindre de dolkar som kan finnas kvar i sin ursprungliga kontext. Mörkertalen blir således betydande. Alla beräkningar av intensiteten i offernedläggelserna bör ta dessa överväganden i beaktning, likväl måste det material som finns till förfogande bedömas vara representativt och ge säkra tendenser.

Sammanställningen i tab. XXIV-XXVI ger en distinkt bild av den skiftande intensiteten i de neolitiska offerhandlingarna. Tätast intervall mellan offernedläggelserna, och med obetydliga inbördes skiftningar, finns registrerade för perioderna TNC-MNA II, MNB samt SN. Här skiftar andelen nedläggelser (dvs. både enkel- och samlingsoffer) med mellan 1 och 1,3 offer per år.

En betydligt lägre deponeringsgrad kännetecknar den allra äldsta delen av neolitikum, TNA-B med 0,2 nedläggelser per år och förhållandena under MNA III-V, med endast 0,1 nedläggelser

per år, kan bäst beskrivas som ett markant minskning i offersekvensen.

Vad avser fördelningen av samlings- respektive enkeloffer över tiden finns några större skillnader att beakta. Även om den senneolitiska perioden har flest registrerade enkel- och depåfynd, är det inte samma sak som att hävda att det offerats mest frekvent under denna tid. Beräknat per år omfattar perioden MNB lika många enkelfynd som SN och skillnaderna mellan SN och TNC-MNA II vad avser samlingsoffer är högst marginell. Detta oavsett vilken tidsskala som används.

De mest påfallande resultaten är överensstämmelsen i offerfrekvens mellan perioderna TNC-MNA II, MNB och SN och den dramatiska minskningen i antalet offernedläggelser under perioden MNA III-V. Detta nära trehundra år långa avbrott är anmärkningsvärt och kan bara förklaras antingen av att offerhandlingarna mer eller mindre upphört eller att offernedläggelserna placerats på platser som inte omfattas av de traditionella offerfynden. Ett i tid motsvarande avbrott i offernedläggelserna är bara känt från det danska området. I detta fall rör det sig dock inte om de traditionella offren av flint- och bergartsredskap, utan om keramikkrärl från våtmarker (Bennike & Ebbesen 1986:100). I Danmark sker en dramatisk nedgång

i lerkärlsoffren redan under MNA II och förhållandena är snarlika de som råder för de skånska flintoffren. Det är inte tal om ett absolut brott, men andelen fynd är mycket begränsat, av 267 lerkärl daterade från TNA till MNA V tillhör endast 14 perioden MNA II-V (Ibid:Fig. 19). Det förefaller som att även samlingsoffer med flintyxor är sällsynta under denna tid (Ebbesen 1983a: 70). Nielsen anger bara 15 kända depåfynd med flintyxor från hela det danska området (Nielsen 1979:22, se Kap. 13).

De skånska offernedläggelsernas minskning under MNA III-V är, även om det inte är frågan om ett totalt avbrott, desto märkligare eftersom det inte tycks ha påverkat offerskicket under den efterkommande perioden MNB. I allt väsentligt delar man under MNB nedläggelsemönstret med den tidigare perioden TNC-MNA II. Likheter i deponeringarnas intensitet mellan perioderna före och efter detta fall i sekvensen är utan tvivel ett ytterligare argument för traditionens starka makt och ritualernas stora överlevnadsförmåga. Ritualerna har hållits levande genom muntlig tradition och som skall visas i nästa kapitel gäller hågkomsten inte bara ritualernas utförande och innehåll utan också platserna för offerhandlingarna.

10. OFFERPLATSERNAS KARAKTÄR OCH ACKUMULERADE FYND

Det har tidigare anförts, när det gäller definitionen av enkel- och depåfynden att dessa kan uppträda ensamma eller tillsammans med andra offerfynd. I teorin innebär detta att en offerplats kan ha använts vid endast ett tillfälle eller vid upprepade tillfällen. Resonemanget innebär att en tu-delning av det neolitiska offerskicket kan göras. Vi kan således hypotetiskt indela offerskicket efter offerplats med en nedläggelse, vilken kan bestå av ett samlingsoffer eller ett enkeloffer, och en offerplats med upprepade — *ackumulerade* — nedläggelser vari både enkeloffer och samlingsoffer ingår, varje fyndkategori för sig eller i kombination (Fig. 71. Karsten 1989:82, Fig. 3).

Ett första problem att diskutera blir därför om och hur dessa offerplatser kan särskiljas från varandra samt om man säkert kan avgränsa en offerplats rumsliga begränsning. Detta berör i hög grad frågan om enkelfynd, depåfynd och deras förekomst i ackumulerade fynd existerar som separata offerfyndskategorier? Vidare kan de skillnader i föremålssammansättningen som tidigare iakttagits mellan enkeloffer och samlingsoffer, även indikera skillnader i offermiljö mellan offermetoderna. Andra frågeställningar av betydelse är om skingrade depåfynd kan feltolkas som ackumulerade fynd och vice versa. En avgörande roll spelar här en analys av de ackumulerade fynden. Dessa kan enklast definieras som två eller flera skilda nedläggelser på samma plats.

Att offerhandlingar i form av nedläggelser av ett enstaka föremål eller en depå existerar som unika händelser finns det många belägg för. I de flesta fall utförs dessa i och inom — arkeologiskt sett — väl avgränsade rumsliga miljöer. Enklast att kontrollera är därvid fynden från fast mark, främst fynd intill eller under stora stenar men även boplatsoffer som gropoffer eller husoffer (se Kap. 11). För våtmarksfynden är distinktionen svårare eller nästan omöjlig att avgöra utan arkeologiska totalundersökningar. Om ett enkelfynd representerar ett unikt offertillfälle eller om det finns fler fynd i närheten är således ett centralt problem.

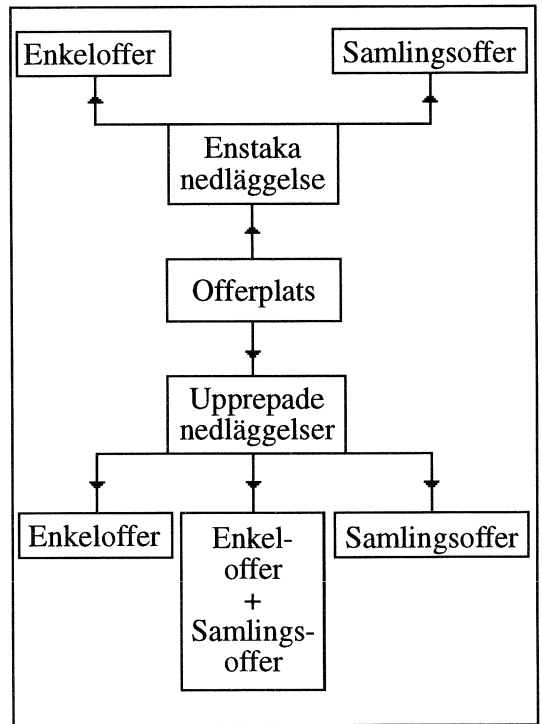

Fig. 71. Konstituerande teoretiskt schema över offerplatsernas karaktär och innehåll

Som vi senare skall se är frågan i hög grad motiverad eftersom de ackumulerade fyndplatserna till 95% består av just enkelfynd. Det finns dock all anledning att förmoda att ett enkelfynd från våtmark inte i första hand skall tolkas som en ensam nedläggelse på en offerplats, utan snarare som en del i ett kontinuerligt verksamt, offerande på samma plats.

De ackumulerade fynden intar en betydelsefull ställning i många avseenden. Om bruket att deponera föremål i form av enstaka föremål eller som depåer avspeglar en fortlöpande rituell tradition i det neolitiska samhället så utgör de ackumulerade fynden i dubbel bemärkelse en bekräftelse härpå, eftersom spåren efter dessa är knutna till samma offerplats. Som fyndkategori betraktat är förutsättningen för dess existens beroende av att nedläggelser av offerföremål skett i vetskap om tidigare depositioner. Det finns eller bör finnas en tanke- och idégemenskap mellan offerhandlingar-

na på platsen som yttrar sig i liknande deponeringsätt och urval av offerföremål. Helt klart är emellertid att denna offergemenskap blir svårare att bekräfta ju större ytor fynden omfattar. Även bristen på goda fyndupplysningar gör att tolkningen försvåras. Hur skall man kunna veta att föremål nedlagts i vetskap om tidigare depositioner?

I fyndbeskrivningarna är det sällsynt med exakta angivelser av offerplatsernas areal och det är ej heller möjligt att exakt ange hur litet eller hur stort område måste vara för att betecknas som en ackumulerad offerplats. Offerplatsens storlek är beroende på den topografiska situationen och de uppgifter som är knutna till fynden. En liten uppfattning om storleken kan vi emellertid erhålla från litteraturen.

Det står snabbt klart att en ackumulerad fyndplats kan omfatta en starkt begränsad yta, ibland bara några få kvadratmeter, som i fallet med nedläggelser på fast mark under och kring stora stenar (K. 1129, Malmer 1955:6 ff, 1962:480 ff). Avgränsningar av fyndplatser i våtmarker är betydligt svårare att säkert avgöra. Mycket få offerplatser har vetenskapligt undersökts i sin helhet och de flesta offerplatser har också skadats av recenta verksamheter som torvtäkt eller dränering etc. innan den arkeologiska undersökningen kunnat ske. Dessa ingrepp får dock ursäktas eftersom de i de flesta fallen också ledde till att fynden upptäcktes.

Den enda helt intakta offerplats från våtmark med ackumulerade fynd som arkeologiskt undersökts är Hindbygårdens offerkärr, beläget i Fösie socken i Malmö (Hagberg 1990, Trönndal 1993, Svensson 1993). Mellan åren 1989 och 1991 upptogs här i en ca. 50 x 20 meter stor torvfylld dödishåla, ett mycket omfattande men ännu ej publicerat fyndmaterial (K. 439, se Fig. 84). Fynden härrör från offernedläggelser från senmesolitisk tid fram i äldre bronsålder, men merparten av föremålen verkar vara senneolitiska. Ett avbrott i nedläggelsesekvensen har noterats för perioden MNA III-MNB, varför platsen kan indelas i två offerfaser; Senmesolitikum till TNC-MNA II samt SN till ÅBÅ period II (Svensson 1993:

11). Kärrret har sin djupaste del i norr och det är också här, inom ett område som omfattar ca. 500 kvm, den överväldigande majoriteten av fynden påträffades. Flertalet offerföremål har troligen deponerats från en spångkonstruktion som ledde ut i kärrret från den norra stranden. Den sydvästligaste delen av offerkärrret var däremot helt fyndtomt. Det förekommer också belägg för att offerhandlingar i form av depositioner av yxor i gropar skett på land men i omedelbar anslutning till kärrkanten (Svensson 1993:5 ff, Trönndal 1993:11, Fig. 4).

Fyndmaterialet är både omfattande och varierat. Rundade mal- eller krosstenar tillhör den talrikaste föremålskategorin med totalt ett 100-tal exemplar. Yxfynden är rika med sammanlagt ca. 50 exemplar, därtill förekommer flintdolkar, flintskäror och skrapor också i betydande antal. Både tidigneolitiska och senneolitiska lerkärl förekommer frekvent men endast i starkt fragmentariskt tillstånd, varför det exakta antalet kärl inte har kunnat beräknats. Ett rikt organiskt material dokumenterades med betydande inslag av både hund och människa. Merparten av föremålen har nedlagts som enkeloffer men det förekommer även belägg för enstaka samlingsoffer. En depå hade en sammansättning bestående av ett eldskadad mittfragment av en tunnackig flintyxa, två människoben, tre svinbetar och flera djurben (Svensson 1993:9). Två andra depåer innehöll två flintdolkar respektive två kärnaxor.

Den neolitiska offerplatsen Röekillorna i Löderups socken har kommenterats tidigare (Kap. 8.5). Enligt den publicerade utgrävningsplanen bör det fyndförande området ha omfattat en yta om ca. 20 x 20 m, dvs. 400 kvm (Stjernquist 1989:61 Fig. 4). Fyndplatsen omfattar förutom källsprånget även direkt anslutande partier av stranden vilka tidvis översvämmats av källvattnet. Fynd framkomna i källor — främst föremål av organiskt material — har generellt sett även en större sekundär ytmässig spridning, beroende på vattnets transporterande effekt. Så var fallet även med Röekillorna där djurben framkom sporadiskt på en sträcka av upptill 40 meter söderut från källsprånget (Stjernquist 1987:151).

Den mellanneolitiska offerplatsen Alvastra påbyggnad i Östergötland har lämnat ett rikt och varierat utsnitt av den tidens offerhandlingar med yxdeponeringar och brännoffer som dominerande inslag (Malmer & Bartholin 1983:18 ff, Malmer 1984:371 ff, 1986a:91 ff). Platsen har, till skillnad från de "normala" ackumulerade offerplatserna med sina ofta flertusenåriga platstraditioner, endast varit i bruk under ca 40 år. Alvastra påbyggnad täcker en yta om ca. 1000 kvm ute i den ca. 200 meter breda Dags mosse. Det är tydligt att anläggningens huvudändamål var konstruktionen av två ungefär lika stora firsidiga plattformar, var och en omfattande en yta om ca. 300 kvm (Malmer & Bartholin 1983:18, Browall 1986).

Från det danska området har vi flera exempel på ackumulerade offerplatser men endast fyra ger en uppfattning om storleken på den yta som togs i anspråk för offren.

I Salpetermosen på Själland, en offerplats där tyngdpunkten i dateringen ligger i tidigneolitisk tid med sporadiska inslag från mellanneolitikum, framkom på ett avstånd av cirka sex meter ut i mossen, lerkärl, flintyxor och djurben. Föremålen var nedlagda på en plattform tillverkad av grenar och småkvistar vilken förstärkts av mindre träpålar (Becker 1948:16 Fig. 5). Plattformen har omfattat en yta om ca. 300 kvm.

Ett annat tidigneolitiskt fynd med en liknande sammansättning av lerkärl och flintyxor är känt från Veggerslev Mose I på Jylland (ibid:53 Fig. 11). På ett avstånd av ca. 50 meter från fast mark hittades vid torvtäkt en långsmal, ca 500 kvm stor plattform av grenar, trästycken och plankor vari fynden påträffades.

Lilla Aamosen eller Jordløse Mose på Själland är en av de rikaste fyndplatserna för neolitiska offerfynd i Danmark (Ibid:29 ff, Fig. 6). De flesta nedläggelserna utgörs av enstaka lerkärl av vilka merparten deponerats i närheten av en ackumulerad offerplats med totalt ca. 10 påträffade lerkärl samt tunnackiga flintyxor från TNB och TNC, benämnd Jordløse Mose XX. Denna offerplats bör ha omfattat ca. 300 kvm utifrån fyndförhållandena i torvtäkten (Ibid:37). Jordløse Mose är svårtolkad. Fyndomständigheterna kunde tyda på

att enstaka depositioner av lerkärl har utförts inom synhåll, men likväl på avstånd från byns eller samhällets gemensamma offerplats, definierad som platsen för de 10 kärnen och yxorna. De omfattande lerkärlyfynden i Jordløse Moses mellersta del har påträffats inom ett område av 400 x 400 meter, vilket naturligtvis kan betyda att offerplatsen ursprungligen har omfattat en så stor yta. (Becker 1948:32 ff, kat. nr 61-75).

Offerplatsen Sludegårds Mose på Fyn omfattar en förhållandevis stor yta, nära 1000 kvm. Fynden kan helt parallelliseras med Hindbygården både vad avser fyndinnehåll och datering. Både lerkärl, flintyxor och ben från djur- och människor har offrats i grunt vatten i en igenväxande sjö (Albrechtsen 1954:4 ff). Fynden kommer huvudsakligen från TNC och SN och likt Hindbygården finns det där även belägg för offerhandlingar under senmesolitisk tid. C14-analys av en depå med vildsvinsunderkåkar från samma plats har givit en datering till senatlantisk tid (Noe-Nygaardh & Richter 1990:175 ff).

Gemensamt för alla dessa offerplatser är således förekomsten av keramik, yxor, djurben och i bland människoben. De ackumulerade fyndplatserna i våtmarker verkar ha omfattat en yta mellan ca. 300 och 1000 kvm med ett genomsnitt på ca. 500 kvm. På fyra av platserna ingår regelrätta träkonstruktioner som pålar och plattformar och i några fall även en spång som som lett ut till offerplatsen. Dessa konstruktioner har förutom att underlätta offerandet även bidragit till att utmärka offerplatsen. De är också goda indikationer på fyndplatsens betydelse för offerhandlingen. Om det endast räckt med att offra föremål i fuktig miljö eller i vatten skulle fynden troligen fördelat sig enligt ett mera slumpmässigt topografiskt och geografiskt mönster. Vi får emellertid inte glömma att för majoriteten av de ackumulerade fynden saknas träkonstruktioner eller uppgifter om dessa. Det kan därför inte uteslutas att placeringen av en offerplats till en speciell miljö haft rent praktiska orsaker (Kap. 13.1). Framkomligheten till och tillgängligheten vid offerplatsen kan ju i hög grad skifta beroende på platsens vegetation och topografi.

10.1. Ackumulerade fynd i Skåne.

De ackumulerade offerplatserna i Sydsandinavien har, som tidigare nämnts, endast varit föremål för begränsade forskningsinsatser. De fåtal som undersökts arkeologiskt kan föranleda en misstanke om att fyndkategorin är ytterst sparsamt förekommande och dessutom behäftad med så gra-va källkritiska invändningar att en studie knappast kan bli fruktbar. Det vi får göra är att se till de fynd som trots allt står till buds. Ett systematiskt efterforskande av platser med, de tidigare nämnda kombinerade företeelserna; träkonstruktioner, lerkärlsdeponeringar och flint- och bergartsföremål resulterar endast i en plats som kan föras till denna kategori. Platsen i fråga är det tidigare nämnda offerkärret vid Hindbygården.

I Fru Alstad socken (K. 580). finns en ackumulerad offerplats vilken, bortsett från lerkärl, uppvisar motsvarande fyndsammansättning. Vid dikningsarbeten år 1906 påträffades på 3 m:s djup i en torvmosse en tillspetsad ekpåle och intill denna, vad som enligt beskrivningen att döma bör vara en tunnbladig flintyx. I närheten påträffades även andra flintredskap, bearbetade trästycken samt en del djurben (Christoffersson 1918:159).

För ytterligare tre fyndplatser omnämns förekomsten av bearbetat trä tillsammans med antingen djurskelett eller flintredskap (K. 830, 919 samt 1050). Av dessa är dock troligen endast en att betrakta som en ackumulerad offerplats (K. 919).

De berömda Närke mossefynden i Östra Vemmerlövs socken, vilka framkom vid torvtäkt under åren kring och efter andra världskriget, innehåller både lerkärlsdeponeringar, människoskelett och flint- och bergartsyxor. Bearbetat trä i form av en troligen mesolitisk stockbåt samt en stationär fiskekonstruktion påträffades också. Platsens omfattning är okänd och det inbördes förhållandet mellan de olika föremålen är ej heller känt (Liljegren 1975:129, Stjernquist 1981:35 ff, Strömberg 1990:71 ff).

Ett förhållande som säkert spelar in är regionala skillnader i offerskicket mellan olika områden. I Danmark möter vi neolitiska lerkärlsdeponeringar i ett antal som närmar sig ett halvt tusen, medan

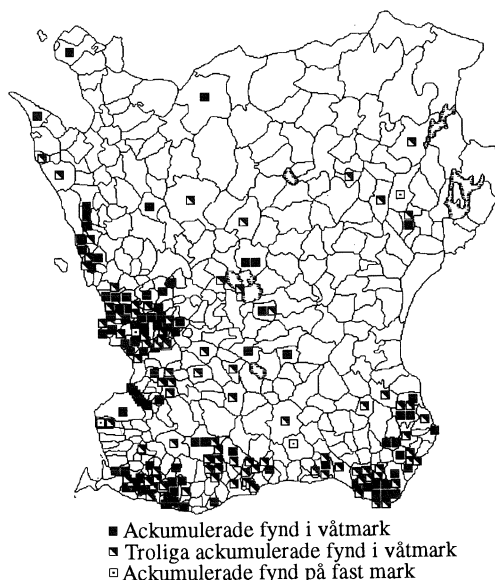

Fig. 72. Spridningen av ackumulerade offerplatser i Skåne.

det från Skåne endast finns en handfull (se Kap. 5.7, 7.11. Becker 1948, Bennike & Ebbesen 1986, Lefevre 1974, Davidsen 1976:161 ff.). Regelrätta träkonstruktioner är sällsynta både i Danmark och Sverige och deras antal kommer knappast att öka då torvtäkt eller dikningsverksamhet i allt högre grad upphör. Vi får dock inte glömma bort att det stora materialet från Danmark till stora delar är resultatet av uppsökande verksamhet av danska arkeologer på torvtäktplatser under andra världskriget (Mathiassen 1942, Becker 1948).

Det är tydligt att vi knappast kan söka ackumulerade offerplatser efter en så fastlåst kombination av de ovannämnda beståndsdelarna. Det material som står till buds är *flint- och bergartsföremål som vid upprepade tillfällen påträffats inom begränsade partier i olika våtmarksmiljöer*. Fyndet är i några fall associerade med människoben. I det här analyserade skånska fyndmaterialet finns inte mindre än 85 platser som kan bedömas som säkra ackumulerade neolitiska fyndplatser i våtmark (Fig. 72). Där till kommer fyra platser vilka härrör från upprepade offerhandlingar på fast mark (K. 169, 434, 938 samt 1129).

Platsernas viktigaste gemensamma drag är ett

mycket nära rumsligt samband mellan fynden, vilket inte kan tillskrivas slumpen. Fynden har framkommit vid olika verksamheter som plöjning, torvtäkt eller dikning. Bortsett från de allra minsta mosshålorna, är det inte tal om en jämn fyndspridning inom våtmarken, vare sig det gäller åar, källsprång, kärr eller sjöar. Det brukar framgå av fynduppgifterna att föremålen vanligtvis påträffats inom ett relativt begränsat område.

Ytterligare 85 platser kan bedömas som troliga ackumulerade offerplatser. Här är fyndomständigheterna sämre kända men flera fynd från samma fastighetsäga, mosse eller sjö har i dessa fall bedömts som troliga offerplatser. Här spelar naturligtvis upptäcktsår en viktig roll. Fynd med dåliga platsangivelser som exempelvis "hittad vid torvtäkt i Torsjö mosse" kan utgöra föremål från en ackumulerad offerplats, men mossen kanske är så pass omfattande till storleken att kopplingen svårigen låter sig göras. Har däremot föremålen samma upptäcktsår blir bestämningen genast mycket mer sannolik. Det är inte speciellt troligt att hela mossytan varit föremål för torvtäkt under ett givet år, snarare rör det sig om ytmässigt sett begränsade företag.

De ackumulerade offerplatsernas geografiska fördelning utgör ett utmärkt exempel på neolitiska "bygder". En handfull mindre koncentrationer kan urskiljas och de verkar knutna till kustzonens megalitgravsområden, med endast smärre nedslag i de inre delarna av landskapet. Intressant nog förefaller det även finnas ett fyndtomt område, en gränsszon av upptill 10 km:s bredd, mellan varje förtätning av ackumulerade offerplatser.

Tab. XXVII åskådliggör inom vilken tidsperiod de 174 ackumulerade offerplatserna använts mest frekvent, dvs. den visar hur många gånger varje enskild neolitisk tidsperiod finns representerad på offerplatserna. Genom detta får vi ett grovt mått på intensiteten i offerandet på de olika platserna. Det råder stor överensstämmelse mellan de säkra och de troliga platserna, vilket naturligtvis stärker min uppfattning att det är befogat att ta med dem i analysen. Perioderna TNC-MNA II, MNB samt SN har likartade andelar med i genomsnitt 30%, medan den äldsta perioden TN A-

Tabell XXVII. De ackumulerade offerplatsernas datering.

Datering	Säkra	%	Osäkra	%	Totalt	%
TNA-B	5	2,5	6	3,5	11	3
TNC-MNA II	55	28	57	33	112	30
MNA III - MNAV	9	5	7	4	16	4,5
MNB	62	31	44	25	106	28,5
SN	60	30,5	56	32	116	31
Odaterade, troligen neolitiska fynd	6	3,0	4	2,5	10	3
Summa	197	100	174	100	371	100

Tabell XXVIII. Antal ackumulerade offerplatser med material från endast en tidsperiod.

Datering	Säkra	%	Osäkra	%	Totalt	%
TNA-B	-	-	-	-	-	-
TNC-MNA II	8	35	11	52	19	43
MNA III - MNAV	1	4	-	-	1	2
MNB	8	35	2	10	10	23
SN	6	26	8	38	14	32
Summa	23	100	21	100	44	100

B samt MNA III-MNA V bara har obetydliga andelar kring några få procent.

Det är viktigt att fastslå att det även förekommer ett betydande antal ackumulerade offerplatser vilka använts under endast en neolitisk tidsperiod (Tab. XXVIII). Resultatet av denna analys uppvisar, inte överraskande, en god överensstämmelse med uppställningen i tab. XXVII, med höga andelar för perioderna TNC-MNA II, MNB och SN. Dessa platser uppvisar således ingen kontinuitet in i andra perioder, men kan likväl motsvara ett betydande antal deponeringar under perioden i fråga. Här bör dock göras reservation inför frågan om ytterligare fynd från dessa platser skulle påverka resultatet i andra riktningar. Platserna kan också möjligen ge en fingervisning om vilka platser som kan tänkas ha intakta offerfynd och som det skulle kunna löna sig att undersöka arkeologiskt. Om vi tänker oss att fyndmaterialet från de ackumulerade offerplatserna med föremål från endast MNB och SN, bara representerar upptäckter från övre liggande lager, kan detta antyda att spår av äldre offerhandlingar kan finnas bevarade längre ned i fyndsekvensen.

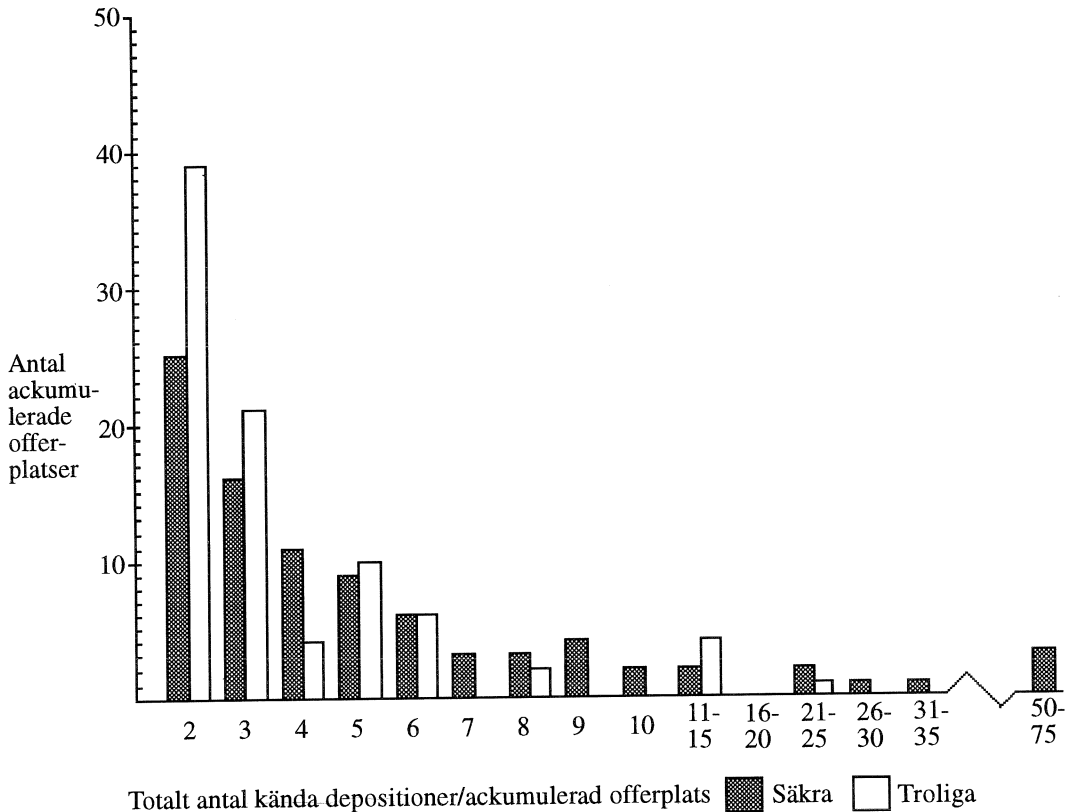

Fig. 73. Antalet kända deponeringstillfällen per offerplats.

Innan frågan om platskontinuitet behandlas återstår att studera antalet fynd som påträffats på offerplatserna (Fig. 73). Vi måste komma ihåg att beräkningen av antalet nedläggelser per offerplats i bästa fall kan ge vissa tendenser i materialet. Det är föga troligt att fynden från dessa offerplatser representerar samtliga ursprungliga deponitioner. Det råder knappast något tvivel om att det är svårt att hävda platskontinuitet på en plats som bara har två nedläggelser kända, varav den ena kanske representerar en offerhandling under TNA och den andra en från SN. Mörkertalen i dessa beräkningar är stora. Likväl är det högst sannolikt att offerplatserna, genom sin stora numerär, har lämnat representativa urval av åtminstone bergarts- och flintartefakterna. Det är därför inte förvånande att finna så många offerplatser med endast två-tre kända deponeringar. Från en tredjedel

av platserna känner vi bara till 2 fynd. Det genomsnittliga antalet nedläggelser per plats är 5,5.

Fig. 73 visar på en jämnt fallande fyndfrekvens efter fyndplatser med två kända deponitioner till platser med upp till femton. Här sker ett litet avbrott i sekvensen, vilken återupptas vid 20 kända deponeringar och framåt. Som helt enastående framstår två muddringsfynd från Sege å, Burlövs socken och en fyndplats från en mindre våtsänka i Löderups socken (K. 420, 424 och 891). Dessa tre offerplatser har lämnat mellan 53 och 69 föremål vardera.

Elva platser har utelämnats från sammanställningen eftersom jag inte känner till det exakta antalet nedläggelser på respektive fyndplats. Detta påverkar i viss mån resultatet då fyra platser har fynd, vars antal närmar sig eller kan överstiga ett hundra (K. 169, 256, 439 samt 938). Från det

Periodspridning för ackumulerade fynd					Offerplats-frekvens					
TNA-TNB	TNC-MNA II	MNA III-MNA V	MNB	SN	Antal fynd	%	"Säkra"	%	Troliga	%
—————					3	1,7	2	2,3	1	1,2
—————					4	2,3	2	2,3	2	2,4
—————					1	0,6	1	1,1	—	—
—————					1	0,6	—	—	1	1,2
—————					1	0,6	—	—	1	1,2
—————					1	0,6	—	—	1	1,2
—————					19	10,9	8	9	11	12,9
—————					7	4	5	5,5	2	2,4
—————					2	1,2	1	1,1	1	1,2
—————					1	0,6	—	—	1	1,2
—————					18	10,3	9	10,1	9	10,5
—————					27	15,5	17	19,1	10	11,8
—————					32	18,4	12	13,5	20	23,4
—————					1	0,6	1	1,1	—	—
—————					2	1,2	—	—	2	2,4
—————					10	5,7	8	9	2	2,4
—————					30	17,2	17	19,1	13	15,3
—————					14	8	6	6,8	8	9,3
Summa					174	100	89	100	85	100

Fig. 74. Periodspridning i de ackumulerade fynden.

sistnämnda exemplet har hundratals brända yxfragment påträffats, vilka stammar från minst fyra koncentrationer. Stor osäkerhet råder om yxornas ursprungliga antal och även om yxorna skall tolkas som enkel- eller samlingsoffer (se Kap. 5.2.1 samt 11.5).

Den utan tvivel viktigaste egenskapen hos de ackumulerade offerplatserna är den platskontinuitet som kan spåras genom fynden. Tab. XXIX. redovisar de platser vilka har fynd som omspannar två perioder. Mer än 50% av dessa platser ut-

Tabell XXIX. Ackumulerade offerplatser med kontinuitet genom två tidsperioder.

Datering	Säkra	%	Osäkra	%
TNAB-TNC-MNA II	5	8	3	7,5
TNC-MNA II-MNA III-V	8	13	5	17
MNA III-MNA V-MNB	7	11	5	17
MNB-SN	42	68	27	58,5
Summa	62	100	40	100

görs av MNB och SN-fynd i kombination. Som visats tidigare förekommer material från det allra äldsta neolitikum, TNA-B och den sena trättbärgskulturen MNA III-V ytterst sparsamt på de ac-

kumulerade fyndplatserna.

De äldsta tidigneolitiska fynden består uteslutande av spetsnackiga flintyxor. Dessa yxor tillhör en grupp artefakter som annars tillhör en av de mest frekventa offerföremålen under neolitisk tid. Bland åtta neolitiska yxtyper (bortsett från stridsyxor) kommer de spetsnackiga yxorna på en tredje plats sett till antalet deponerade yxor. Anledningen till detta är inte förvånande. Material från TNA-B och TNC-MNA II har huvudsakligen olika geografisk distribution. De första jordbrukarna utnyttjade företrädesvis det inre backlandskapet medan bosättningen under perioden TNC och framåt företrädesvis var flyttad till kustområdena (M. Larsson 1984b).

Samma orsak kan emellertid inte sökas för det obetydliga offerfyndsmaterialet från MNA III-V, eftersom tyngdpunkten i bosättningsområdena under denna period inte skiljer sig från den tidigare eller de senare delarna av neolitikum. Fyndkombinationer från denna period bakåt i tiden till TNC-MNA II likaväl som framåt in i MNB är ovanliga. Det paradoxala hos dessa fyndplatser är således att så många uppvisar diskontinuitet, dvs. ett avbrott i offerfyndssekvensen, vilket till stora delar sammanfaller med MNA III-V-fasen. Vi finner inte mindre än 77 platser med material från TNC till MNB och SN vilka saknar nedläggelser under sen trattbägarkultur. Dessa iakttagelser bekräftar danska kronologiska undersökningar av lerkärlsdeponeringar i mossar (Bennike & Ebbesen 1986), men dessa tendenser har även visat sig gälla för offerskicket i stort, åtminstone för öarna söder om Fyn (Skaarup 1985). Det har skett ett avbrott i offerfyndssekvensen. De ackumulerade offerplatserna slutade att användas under sen trattbägarkultur för att återupptas under MNB och SN (se Kap. 13.3).

Fig. 74 visar de tidskombinationer som kunnat urskiljas hos de ackumulerade offerplatserna. Vi kan snabbt konstatera mycket god överensstämmelse mellan de säkra och de troliga platserna. Procentandelarna skiljer sig knappast alls. Ackumulerade offerplatser med fynd från samtliga neolitiska perioder är sällsynta. Endast tre platser har denna kombination (K. 357, 385 samt ett möjligt

samlingsfynd med K. 301-14, 316-17 samt 320).

10.2. De ackumulerade offerplatsernas karaktär

Inledningsvis berördes frågan om vad som offerades på dessa platser. Svaret är att både enkel- och depåfynd finns representerade, men med viktiga skillnader dem emellan. Depåfynd med flint- och bergartsartefakter finns belagda från 35 ackumulerade offerplatser, vilket endast utgör en femtedel av samtliga fyndplatser och sett till det totala antalet nedläggelser utgör depåfyndens andel bara 5 %, resten är enkelfynd (Tab. XXX). Det är viktigt att återigen framhålla de stora överensstämmelserna mellan fynd från de säkra och de troliga ackumulerade platserna.

Det finns emellertid en stor svaghet i den här framtagna analysen. Den överväldigande majoriteten av de här beskrivna ackumulerade fyndplatserna omfattar ytterst sparsamma uppgifter om fynden inbördes läge och relation till övriga nedläggelser på offerplatsen. Inte desto mindre tyder den samlade materialanalysen på att kombinationen samlingsoffer och enkeloffer inom samma offerplats är sällsynt. Samlingsoffer och enkeloffer har till största delen utförts på olika platser; om de förekommer i samma offerkärr är tendensen likväl att de uppträder åtskilt. De sällsynta arkeologiska utgrävningarna av offerplatser visar emellertid en mera motsägelsefull bild.

Fjälkestad-fynden, dvs. den enda vetenskapligt undersökta, ackumulerade offerplatsen på fast mark, har givit både enkel- och depåfynd (Malmer 1962:477 ff, 1975:80). Hindbygårdens offerkärr, vars fyndmaterial till övervägande delen består av enkelfynd uppvisar dock enstaka depåfynd nedlagda inom samma område som enkelfynden (Svensson 1993:5 ff). I nästa delkapitel beskrivs ett ytterligare och svårtolkat exempel på samma sak.

Den samlade bedömningen måste ändå bli att de skillnader i föremålets utseende och fyndens innehåll som konstaterats mellan de olika offermetoderna också har sin motsvarighet i valet av offerplats. Dessa skillnader mellan enkeloffer och

Tabell XXX. Jämförelser mellan säkra och osäkra ackumulerade offerplatser.

	"Säkra" %		Osäkra %		Totalt %
Antal platser med depåfynd	17	19	18	21	35
Depåfyndens andel av totala antalet nedläggelser (n=915)	20	4,5	24	5	48
Totalt antal föremål i depåfynden	79	53	71	47	

samlingsoffer i innehåll och miljö har medvetet eftersträvat och bör indikera att skilda motiv legat bakom enkel- respektive samlingsoffer. Orsakerna kan vara offern riktats åt olika makter eller gudar, men det kan också röra sig om skillnader i tidpunkten för offerhandlingarna. De ackumulerade offerplatserna anger ju att samma typ av offerhandlingar upprepats gång på gång över betydande tidsrymder, varför de bäst kan beskrivas som platser för *reguljära* offer (Henninger 1987:548). Samlingsoffrens relativa sällsynthet på dessa offerplatser kan därför tyda på att dessa nedlagts som *extraordinära* offer, kanske för att möta en plötslig förändring eller uppdykande hotsituation (Ibid:548). Samlingsoffrens likartade sammansättning och långvariga förekomst indikerar emellertid även att de nedlagts vid ständigt återkommande tillfällen, låt vara med längre tidsintervaller än enkeloffren. Detta kan vara en förklaring till samlingsoffrens relativa sällsynthet på de ackumulerade offerplatserna. Offermetoderna har varit delvis oförenliga och det har varit viktigt att eftersträva åtskillnad. Stämmer detta resonemang kan den antikvariska bedömningen av ett påträffat föremål få nya och vidare implikationer. Ett enkel-fynd från en våtmark kan indikera att fyndplatsen gömmer fler fynd och därmed en ackumulerad fyndplats.

10.3. Billinge-fynden

Frågan om depåfynd kan feltolkas som ackumulerade fynd eller vice versa har aktualiseras genom en utgrävning jag genomförde under maj månad 1993 (K. 1262). Föremålen som framkom visar på svårigheten att bestämma ett fynds karaktär, även om de påträffats under en utgrävningssituation.

I september 1992 påträffade en privatperson en flintyxta vid grävningarbete i sin trädgård vid Gamla Wärslett i Billinge socken. Upphittaren avbröt arbetet, markerade den exakta fyndplatsen med en träpinne och tog genast kontakt med länsstyrelsen, vilken i sin tur hänvisade till mig (Karsten 1993).

Yxan är ett praktexemplar av en spetsnackig flintyxta av typ 3 som är slipad på alla fyra sidorna. Med en längd av 26,5 cm är den en av de fem längsta i sydsandinavien (Hernek 1985:12). Yxan hade påträffats på 30 cm:s djup, stående vertikalt med eggen nedåt i torvjord. En obetydlig flisa ur nacken slogs av vid upptäckten. Upphittaren iakttog inga andra föremål i den omedelbara närheten.

Fyndplatsen ligger i östra kanten av en långsträckt, ca 120 x 35 m stor, nu plöjd och odlad sänka, som utgör en igenväxt bassäng (Fig. 75). Fyndplatsen är belägen i upphittarens trädgårdsland, vilken omfattar ungefär 5% av den ursprungliga bassängen. Trädgården har inte utsatts för samma kraftiga erosion genom den moderna brukningstekniken som åkerstycket. Detta förhållande kan tydligt iakttagas genom att trädgårdslandet generellt ligger på en nivå ca 30-40 cm över den omgivande plöjda åkern. Åkern är trots dikningsföretag på 1960-talet tidvis mycket vattensjuk och delar av trädgården brukar vara övervämmad under våren.

Det föreföll sannolikt att yxan representerade en enstaka nedläggelse. Yxan tillhör det enda neolitiska skånska enkelfyndet från våtmark om vilken vi känner till den exakta fyndplatsen. Förutsättningarna för att med en provundersökning få svar på om fyndet utgjorde ett unikt offertillfälle eller om det fanns andra nedläggelser i dess närhet var därför ytterst gynnsamma. Under perioden 7-12 maj 1993 undersöktes fyndplatsen. Härvid framkom ytterligare tre flintyxor inom en begränsad yta i nära anlutning till den spetsnackiga yxan (Fig. 76). Samtliga låg på samma djup, vid övergången mellan matjorden och kärrtorven. Föremålen påträffades mycket nära bassängkanten. Övergången till fast mark ligger bara en meter österut. Inga andra fynd påträffades, vare sig av or-

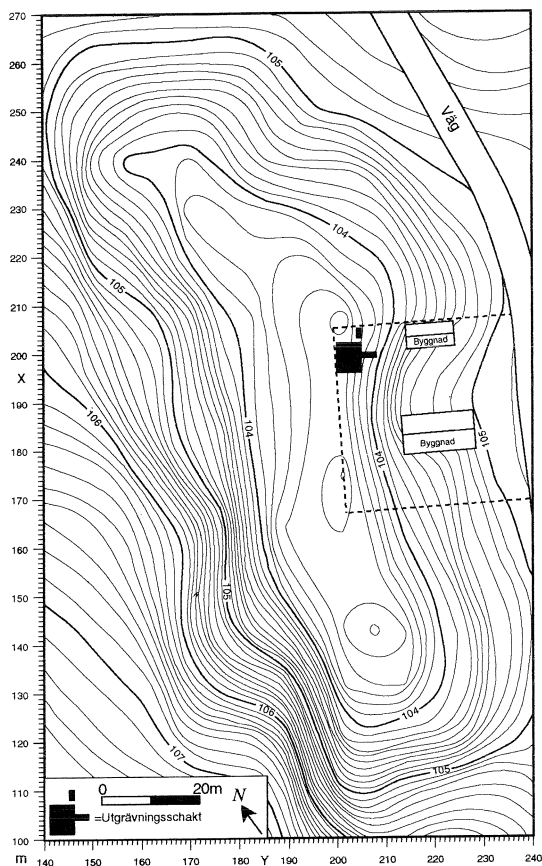

Fig. 75. Schaktplan och topografisk situation över fyndplatsen.

ganiskt eller oorganiskt material.

Billinge-fyndet består av en spetsnackig, oslipad flintyxa av typ 2 (yxa A) med en längd av 17,4 cm, en tunnackig oslipad 18,6 cm lång flintyxa av obestämd typ, men som uppvisar flest likheter med Nielsens typ I (yxa B), en tunnackig, 4-sidigt slipad 16,1 cm lång flintyxa av typ I (yxa C). Yttersta delen av eggen är nytillhuggen. Slutligen ingår den tidigare nämnda spetsnackiga, 4-sidigt slipade flintyxan av typ 3 (yxa D) (Fig. 77-78). Deponeringssättet är följande. Yxa D påträffades nedstucken vertikalt i kärrtorven med eggen nedåt medan yxa A, B och C är nedlagda på torvytan närmast horisontellt på bredsidorerna. Inga av yxorna påträffades intill varandra vilket är det viktigaste kännetecknet för ett depåfynd. Det förefall-

Fig. 76. Fynden från Billinge. Från vänster yxa A-D. Skala ca. 1:4

er heller inte troligt att yxorna i någon nämnvärd grad kan ha förflyttats sekundärt till sina nuvarande fyndlägen. Enligt markägaren har denna del av mossen aldrig utsatts för plöjning eller annan form av markberedning. Ej heller torde det vara möjligt att vid grävningsarbeten för hand skingra fyndet till sina nuvarande positioner utan att få syn på yxorna. Möjligen kan en vertikal förflyttning ha skett. Om yxorna, likt yxa D, ursprungligen har placerats i vertikalläge i torven kan spaden vänt upp yxorna. Yxa A och C låg med en lutning av ca 30-40°. Undersökningen visade emellertid att lagerföljden på fyndplatsen verkade helt ostörd, så när som på en recent nedgrävning en meter sydväst om yxa D (Fig. 78). Det största avståndet mellan föremålen (yxa B och D) är 1,9 m och det minsta avståndet 0,45 m (mellan yxa A och B). Fyndet omfattar således en yta av 2,15 kvm.

Det råder ingen tvekan om att fyndet skulle ha betecknats som ett slutet fynd om föremålen påträffats för bara några decennier sedan och funnit vägen in till museerna utan att en efterundersökning gjorts. Föremålen skulle i museijournaler ha beskrivits som "uppgrävda på samma ställe"

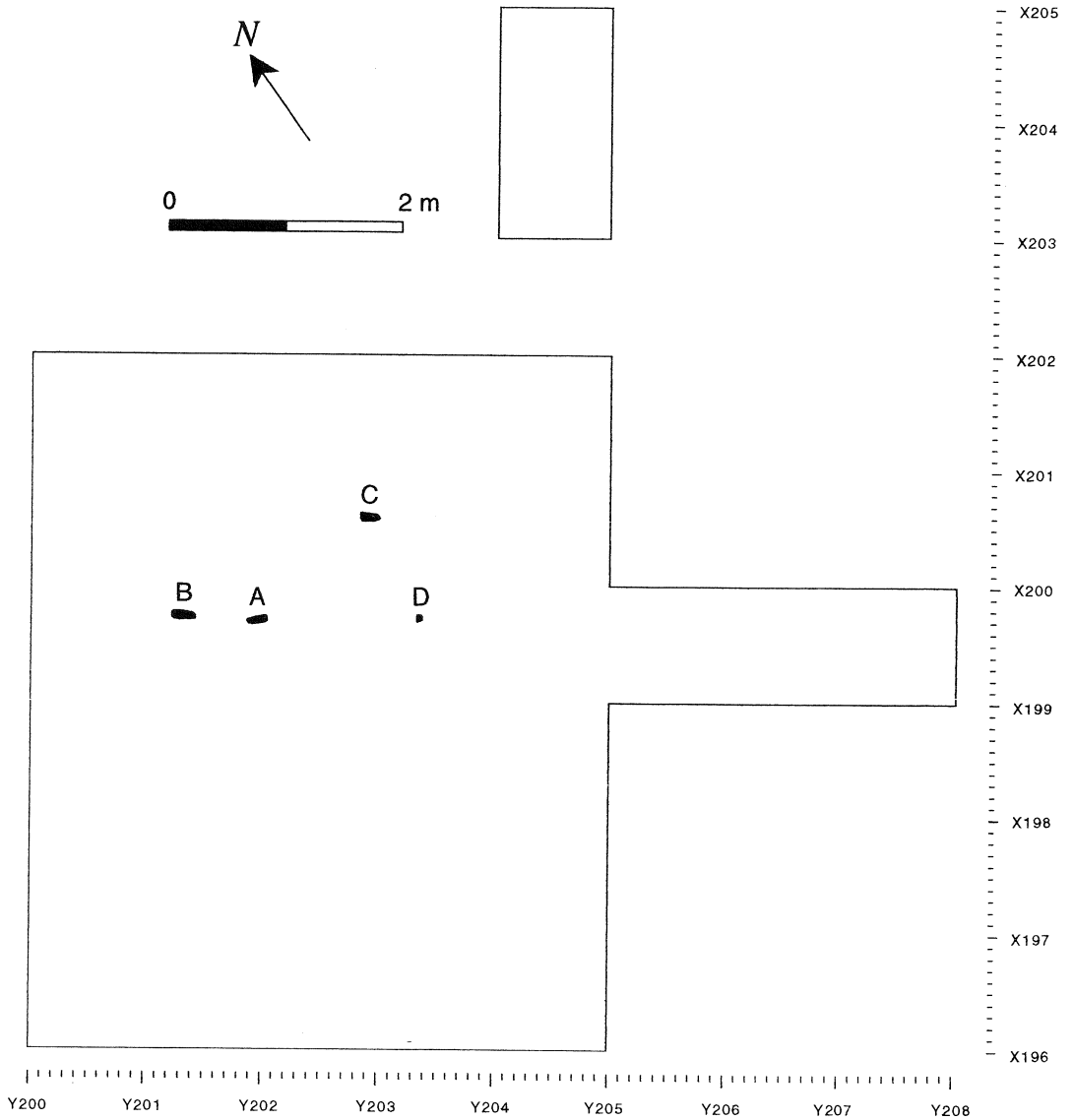

Fig. 77. Yxornas läge vid utgrävningssituationen.

eller "funna på samma ställe i torvjord".

Är föremålen nedlagda vid samma tillfälle trots att de tekniskt sett inte utgör ett depåfynd, eller rör det sig om flera i tid närliggande depositioner? Typsammansättningen är unik, i 9 depåfynd finns kombinationen spets- och tunnackiga flintyxor (se

Tab.XXXI). I samtliga fall är det spetsackiga flintyxor av typ 3 som kombineras med tunnackiga flintyxor av typ I, II, III och VI. Detta får konsekvenser för den existerande yxkronologin under TN. Hernek har dock beskrivit ett exempel på en depå där en spetsackig flintyxa av typ 2 kom-

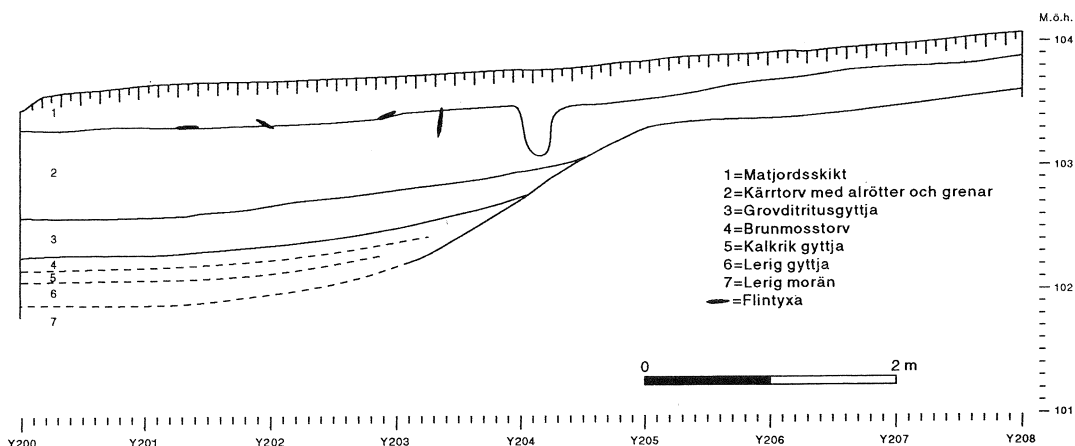

Fig. 78. Billinge-yxornas stratigrafiska lägen.

binerats med en tunnackig yxa (1985:38). Yxan är emellertid felbestämd och tillhör istället typ 3 (K. 879). Depåfynden visar också att det stora flertalet av Nielsens tunnackiga yxtyper har en betydligt större kronologisk spännvidd än som tidigare har hävdats och att flertalet existerat samtidigt (se Kap. 5.2).

Typsammansättningens unika karaktär gör det osannolikt att Billinge-fyndet representerar ett enda deponeringstillfälle. Föremålens fyndlägen och

i viss mån utseende talar också emot detta. Det står däremot klart att föremålen måste ha deponerats under en, arkeologiskt sett, mycket kort period, troligen representerad av bara någon eller några generationer.

Den relativa kronologin för de spetsnackiga flintyxorna verkar däremot hålla bra (Tab. XXX-II). Av 21 typbestämda depåfynd innehåller endast fyra en kombination av olika typer. Typ 1 förekommer endast med typ 2 och typ 3 kombineras endast med typ 2.

Tabell XXXI. Kombinationer i skånska depåer mellan spetsnackiga flintyxor av typ 3 och tunnackiga flintyxor.

Spetsnackig typ 3	Tunnackig typ				Antal fynd
	I	II	III	VI	
X-----X					4
X-----X					2
X-----X					1
X-----X					2

Tabell XXXII. Typspridning i depåfynd med spetsnackiga yxor.

1	2	3	Antal depåer
X			7
X-----X			3
	X		1
	X-----X		1
		X	9
Summa			21

10.3.1. Paralleller till Billinge-fynden

Nielsen tar upp endast ett exempel på ett depåfynd med spets- och tunnackiga yxor. Detta fynd har påträffats i Serreslevs socken i norra Jylland och utgör även i andra hänseenden en intressant parallell till Billinge-fyndet (Nielsen 1977:121, nr. 1 och 1a). På ett inbördes avstånd av två meter påträffades på samma djup i en mosse två depåfynd med flintyxor. Den ena bestod av tre oslipade, spetsnackiga flintyxor av typ 2-3 liggande med bredsidor mot varandra. Den andra depån bestod av en oslipad, spetsnackig flintyx av typ 2-3 och en oslipad, tunnackig flintyx, vilken inte närmare kunde typbestämmas. Dessa påträffades liggande på smalsidorna med bredsidor mot varandra.

Nielsen har således betecknat Serreslevsfynd-

den som två separata nedläggelser. I andra fall har dock föremål som påträffats på längre avstånd från varandra av Nielsen tolkats som ett depåfynd. Det finns ett antal exempel på fynduppgifter i Nielsens fyndkatalog över tidigneolitiska depåfynd vilka visar att föremålen inte påträffats samlade utan med ett visst avstånd från varandra. I några fall kan föremålens fyndlägen tillskrivas en sekundär plöjningseffekt men i några fall omfattar fynden föremål vars deponeringssätt förutsätter en samtida nedläggelse (Ibid:121 ff).

I Slagslunde i Fredriksborgs amt, påträffades i en våtmark, tre tunnackiga flintyxor på 1,25 meters djup. Samtliga yxor var placerade i vertikalläge med eggarna nedåt i en rak linje på 0,6 till 0,7 meters avstånd från varandra (Ibid:125, nr. 82). Vid Marke i Holbæk amt påträffades ett våtmarksfynd omfattande tre tunnackiga flintyxor. Yxorna låg parallellt med breddsidan upp på 30 cm:s avstånd från varandra (Ibid:124, nr. 49). Likheterna i deponeringssätt för föremålen i de båda depåerna gör det högst sannolikt att de nedlagts vid samma tillfälle.

Ett privatägt våtmarksfynd från Slimminge i Skurups kommun kan också tjäna som illustration för denna problematik (K. 766). Två 4-sidigt slipade, spetsnackiga flintyxor av typ 3 påträffades någon meter från varandra på samma djup vid dikningsarbeten i en liten, 300 kvm. stor sänka. Fyndplatsen har provundersökts, men inga nya yxor framkom (Karsten 1992). Yxorna har förutom samma färg och flintsort även likartade dimensioner. Längd, eggbredd och nackbredd skiljer bara 1 mm, medan nacktjocklek och största tjocklek skiljer upp till 3 mm. Om de inte deponerats samtidigt, anger i varje fall yxornas utformning att de tillverkats samtidigt och av samma person. Yxorna utgör nästan varandras spegelbilder.

I andra fall medger inte fynduppgifterna en säker bestämning av fyndets karaktär. Nielsen har betecknat ett våtmarksfynd bestående av tre slipade, tunnackiga yxor från Slettegård i Fredriksborgs amt, som ett depåfynd trots att den ena yxan påträffades sex meter från de två övriga (Nielsen 1977:123, nr. 37). På samma sätt har två säkra depåer nedlagda inom en yta av 3,25 kvm. av

Nielsen tolkats som *ett* depåfynd (Ibid:123, nr. 45). Här finns betydande likheter med Billingsfyndet. Tekniskt sett är dessa således inte att betrakta som slutna nedläggelser och det finns all anledning att misstänka att skilda depositioner av enstaka föremål och depåer i en del fall kan ha sammanförts till ett enda fynd (jämför Nielsen 1977, främst nr. 48, 128, 148, 186 och 193-94. Se även nr. 44, 49, 64, 66, 104, 106, 118, 119, 143, 152 samt 199).

Det finns många exempel på att speciella arrangemang av föremålen i en depå varit en väsentlig del av offerhandlingen (K. 475, Rech 1979). Som de två föregående fynden från Slagslunde och Marke visat har under vissa omständigheter föremål placerats med ibland avsevärda inbördes avstånd. I andra fall har inte offerhandlingen krävt att föremålen placerats i något speciellt mönster. Kanske har det räckt med att från en position på fast mark kasta ut dem på torvytan eller i öppet vatten. Innehållsmässigt är således dessa fynd fortfarande att betrakta som depåer, även om föremålen som ingått i denna samtida nedläggelse kanske uppträder som enkelfynd. Urvalsprincipen bakom antal och typ av adekvata offerföremål har uppenbarligen varit det samma i båda fallen. Billingsfyndet skiljer sig dock på avgörande punkter från dessa svårtolkade fynd. Föremålens placering på offerplatsen kan vara ett argument mot att de skall betecknas som tillhörande ett slutet fynd. En jämförelse med de övriga neolitiska depåfynden verkar förstärka denna åsikt.

Det vanligaste förhållandet bland de neolitiska depåfynden är att de innehåller två föremål. Depåer med tre, fyra osv. föremål minskar därefter i en jämnt fallande skala. Det är därför inte överraskande att finna att depåfynd med fyra neolitiska föremål, oavsett datering, vanligtvis är den tredje största fyndkategorin. Endast fem av 112 skånska depåer med mellan två och sju spets- eller tunnackiga flintyxor innehåller fyra exemplar. Bortses från det skånska materialet, ger Nielsens sammanställning 184 depåfynd och av dessa omfattar 23 depåer fyra yxor. Procenttalen är 5% för de skånska och 12% av det övriga skandinaviska materialet. Billingsfyndets kombination av två

Tabell XXXIII. Fördelningen av slipade respektive oslipade flintyxor i tidigneolitiska depåfynd med fyra yxor.

Antal Oslipade	Antal Slipade	Antal Depåfynd	%
1	3	4	15
2	2	1	3
3	1	3	11
4	-	12	43
-	4	8	28
Summa		28	100

Tabell XXXIV. Depåfynd med kombinationer av slipade och oslipade yxor. % anger andelen depåfynd med denna kombination i relation till depåfynden totalt sett.

Depåfynd med	Skåne		Övriga Sydskandinavien	
		%		%
2 yxor	11	16,5	12	14,5
3 yxor	5	16,5	16	29
4 yxor	1	16,5	7	32
5 yxor	1	33	2	15
6 yxor	-	-	2	28,5
7 yxor	-	-	1	20
8 yxor	1	33	1	100
9 yxor	-	-	2	100
10 yxor	-	-	1	50
11 yxor	1	100	-	-
Summa	20		44	

slipade och två oslipade yxor i ett depåfynd är den sällsyntaste kombinationen. Mer än två tredjedelar av depåerna innehåller antingen bara slipade eller oslipade yxor (Tab. XXXIII). Det finns också en klar tendens att ju fler yxor depån omfattar desto större sannolikhet att en kombination av slipade och oslipade yxor skall uppträda (Tab. XXXIV).

Billinge-fyndet är ju ett våtmarksfynd och en analys av hur depåerna med fyra yxor fördelar sig på olika miljöer är belysande. För sammanlagt 22 sydskandinaviska depåfynd finns det dokumenterat både fyndmiljö och om de fyra yxorna är slipade respektive oslipade. Depåerna fördelar sig på 13 våtmarksfynd och 9 fastmarksfynd. 83% av yxorna i våtmarksfynden är oslipade medan 75% av yxorna i fastmarksfynden är slipade. (Jämför Kap. 9, Fig. 68).

Enligt min åsikt är det osannolikt att Bilinge-fyndet representerar endast ett offertillfälle. En

mer trolig förklaring är att det representerar minst två nedläggelser, troligen tre. En samtida deponering av de båda oslipade yxorna A och B är sannolik. Båda är oslipade och mycket lika varandra i tillhuggning och form. Dessutom påträffades de endast 0,45 m från varandra. Yxa C och D är troligen att betrakta som enstaka nedläggelser, dvs. enkeloffer. Avståndet dem emellan är nästan en meter och de avviker markant från varandra i deponeringssätt. Som tidigare nämnts har yxa D nedstuckits vertikalt i kärrtorven medan yxa C låg med bredsida uppåt. Båda yxorna är dessutom slipade, vilket utgör ett karaktärsdrag för de enstaka funna yxorna från våtmark under tidigneolitisk tid.

Även om inga spår av att platsen varit utmärkt med någon konstruktion har kunnat iakttagas, har detta förmodligen ej heller behövts. Föremålen har nedlagts inom en relativt kort tidsrymd och offerplatsens exakta läge och betydelse har enkelt kunnat överföras genom muntlig tradition. Det kan även ha varit fullt möjligt att man under en längre tid, från en position på stranden, kunnat iakttä yxorna liggande på torvytan. Fyndomständigheterna påminner om ett praktfullt senneolitiskt fynd från Haarbølle mosse på ön Møn i Danmark (Mathiassen 1942:11, Fig. 8). Sammanlagt 16, närmast identiskt utformade flintdolkar påträffades nedlagda på torvytan i fyra olika depåer med ett inbördes avstånd från 0,5 upptill 30 meter. Om inte fyndomständigheterna varit så väl kända skulle dolkarna otvivelaktigt tolkats som tillhörande ett slutet fynd.

10.4. Fynd associerade med stora stenar

Fynd framkomna vid eller under större stenar brukar beskrivas som en av de mest karakteristiska fyndmiljöerna för depåfynd. Karakteristiskt eller inte, andelen fynd med dessa fyndomständigheter kända är inte påfallande stort. För det nordtyska och sydskandinaviska området finns procentandelar angivna för denna typ av depåfyndsmiljö. 10% av depåerna från trättbägarkulturen och 14% av depåerna från stridsyxekulturen har påträffats vid eller under en stor, ovan mark syn-

lig sten (Rech 1979:13, 33). Motsvarande andelar i Skåne under neolitikum är något mindre (Fig. 79).

Det är verksamheter som stensprängning eller stenbrytning som ligger bakom upptäckten av fynden. Att upptäckterna inte är fler kan bero på ouppmärksamhet. Möjligheterna till upptäckt är även beroende av vilken teknik som användes vid stenbrytningen och tillsammans med faktorer som stenens storlek och föremålens ursprungliga deponeringsläge kan möjligheterna till upptäckt variera. Enkeloffer av t.ex. yxor kan när stenen välts upp på ytan, pressas åt sidan in i det omgivande jordlagret och därmed döljas. Oavsett det totala antalet ursprungliga nedläggelser vid stenar kan det konstateras att att de flesta av de neolitiska flint- och bergartsföremålen någon gång påträffats i denna miljö.

Det finns naturligtvis alltid en risk att några offerfynd intill stenar har feltolkats — fynd som i själva verket utgjort gravgåvor i förstörda gravanläggningar som exempelvis hällkistor eller megalitgravar. I de flesta fall kan emellertid en sådan tolkning uteslutas. Dels förekommer redskapsformer associerade med stora stenar som mig veterligt aldrig har påträffats i säkra gravsammanhang; spetsnackiga flintyxor, skedformiga skrapor och tjocknackiga bredeggade yxor. Andra redskaps typer som dolkstavar, bronskantyxor, spjutspetsar samt enkla skafthålsyxor, förekommer endast sporadiskt i gravsammanhang. Avgörande för att tolka dessa fynd som offernedläggelser och inte gravgåvor är emellertid fyndomständigheterna. Det är, i de fall detta står angivet, tal om *en* sten, inte flera. Ofta anges dessutom att stenen var markfast. I andra delar av Europa, t.ex. i Bretagne, förekommer resta stenar, så kallade menhirer (Hibbs 1984:294 ff). Depositioner av keramik och yxor vid stenarnas bas anger att menhirerna fungerat som offerplatser, men även att föremål offrats i samband med resningen av stenen som ett led i ett invigningsoffer (Ibid:295).

Fynduppgifterna för de skånska fynden anger att föremålen kunnat placeras både under stenar (exempelvis K. 111) eller har de nedstuckits precis intill (K. 812 och 1008). Ibland har föremålen

påträffats i speciella mönster runt stenarna, exempelvis liggande i en halvcirkel (K. 1142). Med ett undantag avser de här behandlade fynden enstaka nedläggelser av enkeloffer och samlingsoffer. Det hittills enda kända exemplet på upprepade offerhandlingar kring stora stenar har framkommit vid en arkeologisk undersökning av en bronsåldershöj i Fjälkestad, nordöstra Skåne (K. 1129. Malmer 1955:6 ff, 1962:480, Rech 1979: 123). I mycket nära anslutning till en stor sten av flera meters längd, ovanpå vilken gravhögen var uppförd, påträffades två depåfynd och två enkelfynd daterade från slutet av MNB till SN (Kap. 8.1. 2.). Platsens kultiska karaktär förstärks av skålgropar vilka applicerats på stenblocket samt spår efter eldstäder. Fjälkestadstenens sekundära användning som ett riktmärke för anläggandet av gravhögar, finns det andra exempel på. I Västra Skrävlinge socken i Malmö framkom ett depåfynd bestående av tre flintskärar tätt intill en större jordfast sten under en bronsåldershöj (K. 476. Wahlöö 1966:22 ff, Salomonsson 1971:94).

Inte mindre än sexton olika typer av neolitiska föremål har påträffats associerade med stora stenar. Även om materialet totalt sett är litet finns det tydliga tendenser till grupperingar av materialet. Sex av dessa föremålstyper förekommer både som enkelfynd och depåfynd. Dolkstaven i flinta uppvisar trots det låga totalantalet, generellt sett det tydligaste sambandet med stora stenar. Likartad fördelning mellan enkel- och depåfynd kan framför allt ses hos spets- och tunnackiga yxor samt flintdolkar. De övriga tio redskapstyperna har framkommit antingen som enkelfynd eller i depåfynd. Tjocknackiga yxor av typ A, stridsyxor från MNB samt spjutspetsar är bara kända som enkelfynd. Antalet typer som endast förekommer i depåfynden är betydligt större. Tjocknackiga yxor av typ B och tunnbladiga yxor under MNB. Inte mindre än fem redskapstyper under SN har också denna koppling; flintskärar, skedformiga skrapor, kantyxor, enkla skafthålsyxor samt bredeggade yxor.

Att båda nedläggeskicken är knutna till stenar visar klart att fynden inte kan tolkas som skatter eller nedgrävda förråd. Om depåfynden gäller

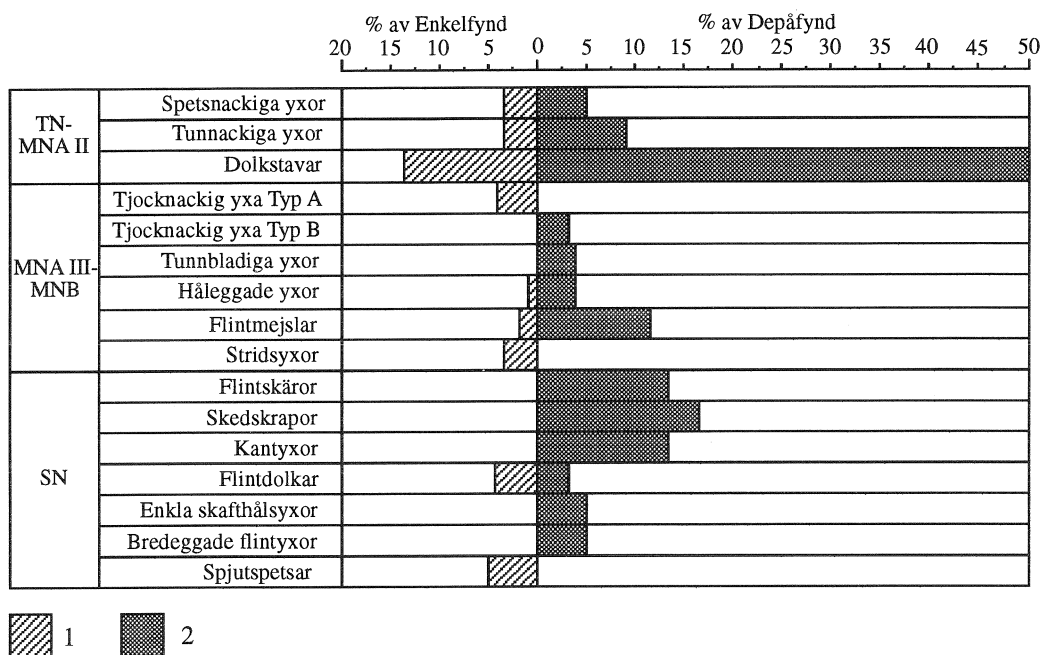

Fig. 79. Procentandelen enkel- och depåfynd funna vid stenar, efter redskapstyp. 1. = Enkelfynd. 2. = Depåfynd.

för att vara skatter, vad gäller då för enkelfynden? Utgör även de undangömda värdeföremål? Resonemanget blir högst märkligt. Tjocknackiga flintyxor från perioden MNA III-V eller spjutspetsar från SN kan bedömas som värdefulla nog att gömma intill en sten, trots att man bara har en enda. De långt flertaligare tjocknackiga eller tunnbladiga MNB-yxorna, eller de senneolitiska skafthålsyxorna måste följaktligen ha åsatts ett lägre värde eftersom aldrig enstaka redskap gömdes.

10.5. Fynd från rinnande vatten

År 1933 publicerade Forssander en redogörelse för de då helt nypupptäckta fynden från Sege å i Burlövs socken norr om Malmö. I samband med omfattande muddringsarbeten hade fornfyndsintresserade amatörer tillvaratagit ett stort antal både mesolitiska och neolitiska artefakter, ur den uppkastade gyttjan. Fyndbeskrivningen gäller endast en fyndplats, men det har visat sig att muddringar har avslöjat fynd från åtminstone sex fyndplatser längs en 4 km. lång sträcka av ån. Forssanders

artikel gäller den västligaste fyndplatsen (K. 420-431). Medelavståndet mellan fyndplatserna är ca 650 meter. Majoriteten av de neolitiska föremålen kan dateras till MNB och SN, men det finns även ett mindre inslag från den allra äldsta delen av TN fram till MNA II.

Det var framför allt det stora antalet MNB-stridsyxor i fynden som fångade Forssanders intresse. Inte mindre än 15 exemplar har påträffats på en och samma plats, varav två exemplar utgör importföremål från jylländsk enkeltgravskultur. Muddringsplatsen framstår därför som den största enskilda fyndplatsen för stridsyxor över huvud taget i Skandinavien. Som en kuriositet kan nämnas att i flera fall föreligger uppgifter om att flera stridsyxor varit skaffade (Forssander 1933:29). Rester av trä i skafthålen har iakttagits vid fyndtillfället men detta material slängdes tyvärr bort efter en första rengöring.

Forssander fann på samma plats en intressant koppling till förekomsten av stridsyxorna, både bakåt och framåt i tiden, genom det frekventa uppträdandet av de äldre mångkantiga, dubbeleg-

gade stridsyxorna samt ett mycket markant inslag av senneolitiska enkla skafthålsyxor tillsammans med den stridsyxetyp som förekom då — Hagebyhögayxan. (Malmer 1987:103).

Forssanders slutsats var att sammansättningen av fynden, den långa tidsrymd de representerade samt att fynden framkommit inom begränsade partier av ån, entydigt visade att fynden representerade offernedläggelser (Forssander 1933:39). Salomonsson har föreslagit att Segeåfynden kan tolkas som offergåvor till högre makter i samband med överfart och passage (Salomonsson 1971:86). Detta förefaller till en början som en rimlig tolkning eftersom under perioder med högt vattenstånd har en del av ån förvandlats till en smal havsvik med bräckt vatten. Situationen för den plats som lämnat flest fynd (K. 420) skiljer sig dock inte nämnvärt från dagens situation. Ån har under perioderna MNB och SN här haft samma bredd som under modern tid (10-15 meter) (Winberg 1983:5).

Fyndmaterialet är varierande både till kvalitet och typsammansättning. Det finns både intakta och skadade eller fragmenterade artefakter som dolkfragment och yxdelar. Dessa senare kan ju mycket väl passa in i Salomonssons tolkning, men frågan är om så värdefulla statusföremål som stridsyxor verkligen var något man lättvindigt kastade i vattnet inför en i många avseenden enkel överfart. Dessutom har på flera fyndplatser längs Sege å tillvaratagits människoben, främst kranier (Kap. 8.5)

Forssander har givit flera ytterligare exempel på stridsyxor som framkommit vid muddringsarbeten i åar och noterar även ett trettiotal yxor som påträffats som enkelfynd (Forssander 1933:37). Seden tycks vara vida spridd från Skåne till Hälsingland och Ångermanland.

Segeåfynden och de parallella fynden som Forssander studerat visar att neolitiska föremål från åar kan uppträda både i ackumulerade fyndsammanhang och som unika offertillfällen. Fynden från Sege å omfattar fem platser vilka innehåller upprepade nedläggelser av föremål och en fyndplats med ett enstaka föremål.

Segeåfynden intar visserligen en central ställ-

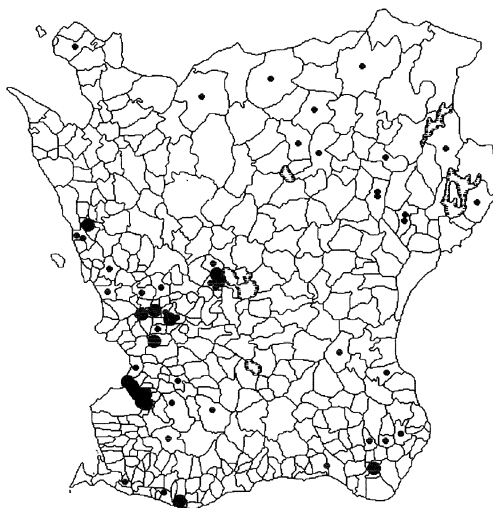
ning i litteraturen om svenska neolitiska åfynd men fyndplatsen utgör bara en del av ett mycket större fyndkomplex. Likt de övriga neolitiska offerfynden är de s.k. å- eller flodfynden kända över en stor del av Västeuropa, inklusive de brittiska öarna. Även om bronsåldersfynden i form av metallvapen verkar inta en dominerande roll i forskningen är det neolitiska fyndmaterialet betydande (Stroh 1955:407 ff, Driehaus 1970, Zimmermann 1970, Maringer 1974:312 f, Bradley 1990). Tolkningarna av orsakerna bakom fyndens uppträdande är i många fall betydligt mer mångfacetterade än de som använts om de övriga våtmarksfynden. Rech menar att flodfynd tillhör den grupp fynd där det är svårast eller rent av omöjligt att skilja mellan profan eller sakral orsak bakom nedläggelserna. (Rech 1979:68). Sammansättningen och kvaliteten på fynden får, menar Rech, avgöra om fynden verkligen har deponerats medvetet. Muddringsfynden illustrerar även ett annat problem, som kan minska den sakrala tolkningens bevisvärde. Då föremålen uppmuddrats och hittats en och en kan ingenting sägas om föremålens ursprungliga lägen och kontext. Vi har nästan inga möjligheter att konstatera om flera föremål nedlagts samtidigt som ett samlingsoffer i en å.

Därmed är dörren öppen för tolkningar som att fynden ursprungligen tillhört nu översvämmade strandnära boplatser, att fynden representerar tillfälligt förlorade föremål, eller kapsejsade båtlastar i samband med överfart och handel (bl.a. Oldeberg 1952:197). Flodernas och åarnas viktiga funktion som kommunikationsvägar och handelsleder har gjort den sistnämnda tolkningsmodellen extra bärkraftig, eftersom misslyckade handelsresor knappast kan anses stå för merparten av de övriga fynden från våtmark som små kärr och källsprång. Tolkningar som bygger på tillfälliga händelseförlopp kan naturligtvis passa in på enskilda fynd, men aldrig på helheten. Det ambivalenta förhållandet som rör orsakerna bakom nedläggelserna i rinnande vatten illustreras bra av förhållandena på Irland. En nyligen publicerad genomgång av främst neolitiska stenyxor från hela det irländska området, ger vid handen att antalet yxor påträffade i floder är mycket stort — troligen

det största i hela Europa (Sheridan et.al. 1992: 393). Av totalt cirka 11000 kända yxor från alla typer av fyndkontexter har "tusentals" påträffats i rinnande vatten (Ibid:393). Trots det stora antalet i floder påträffade yxor, är de profana förklaringsmodellerna helt övervägande. Tyngdpunkten i förklaringarna ligger på att yxorna utgör tillfälligt förlorade föremål, att de utgör fynd från strandnära boplatser, t.o.m. anses att laxfiske kan stå för ett substantiellt antal fynd. Yxorna, främst de mesolitiska, skall ha fungerat som "salmon clubs" och även tappats i samband med uppförande av träkonstruktioner för laxfisket. Det erkänns dock att "deliberate deposition was involved in at least some cases" (Ibid:394). Bradley har noterat samma motvilja bland samtida forskare inför möjligheten att det stora antalet uppmuddrade neolitiska yxor från Themsen i England är resultatet av medvetna depositioner (Bradley 1990:67).

Ungefär 4% av alla offerfyndplatser i Skåne är påträffade i rinnande vatten som åar eller bäckar. Det kan på goda grunder hävdas att åfynden säkert är betydligt underrepresenterade. Flera sänkor, kärr eller mossar har förbindelse med eller genomströmmas av mindre vattendrag varför det inte förefaller orimligt att de ursprungliga depositionerna av offerföremål faktiskt gjorts i de nu utdikade eller torrlagda bäck- och åfårorna. I denna studie har dock alla fynd med endast trolig association till rinnande vatten utelämnats.

Den geografiska distributionen av åfynd avviker inte nämnvärt från den totala offerfyndsbilden, men några områden har faktiskt en större andel åfynd än vad som kunde förväntas. Flest åfynd finns i de västliga delarna av landskapet. Där finner man även merparten av de ackumulerade åfynden. Ett flera mil brett fyndtomt område som sträcker sig från nordöst till sydost, delar av landskapet längs en diagonal. I nordöstra delen av Skåne tar åfynden vid igen, i form av enstaka föremål. Andelen offerplatser från åar i förhållande till det totala antalet offerplatser är 4% i Malmöhus län och 6% i Kristianstad län. Denna generella bild har dock stora brister (Fig. 80). Det bör noteras den totala frånvaron av denna typ av fynd i annars fyndrika kommuner som Skurup el-

● Ackumulerad fyndplats • Enkelfynd

Fig. 80. Fynd från rinnande vatten i Skåne

ler Vellinge i den södra delen av landskapet. Koncentrationen av enstaka funna föremål i Skånes nordöstra del är heller ingen slump. 12% av alla fynd från kommuner som omfattar dessa delar av Skåne kommer från åar.¹

Muddringar sker främst för att sänka vattenytan i sjöar eller våtmarker. Spridningen av åfynden i Skåne hänger naturligtvis samman med i vilka områden muddringsbehovet var som störst, men även vid vilken tidpunkt muddringarna skett.

Vad avser dateringen av de föremål som hittats i denna miljö ansluter dessa helt och hållet till de resultat som tidigare erhållits av den totala offerfyndsbilden i landskapet. Perioderna TNA-B och MNA III-V är som vanligt ytterst dåligt representerade i åfynden (2% respektive 0,5% av samtliga daterade föremål). Perioden TNC-MNA II omfattar 14% av nedläggelserna och MNB 36%. Helt dominerande är emellertid den senneolitiska perioden som står för 47,5% av alla åfunna föremål. Det är framför allt Segeåfyndens stora numerär som ligger bakom denna fördelning och skulle dessa frånräknas hade fördelningen mellan de tre

¹ Ett privatägt ackumulerat åfynd från Finja socken i Hässleholms kommun kom till min kännedom under hösten 1993. Fyndsammansättningen förstärker den erhållna bilden i fig. 80 avsevärt (se K. 1276).

fyndrikaste perioderna avsevärt utjämnats. Fördelningen skulle då bli TNA-B 4%, TNC-MNA II 28%, MNB 30% och slutligen SN 38%.

I litteraturen får man gärna intrycket att fyndkategorin är knuten till stora floder eller åar som utgjort verkligt farofyllda hinder vid en eventuell passage, dvs. de måste passeras med båt. De stora floderna i Tyskland med det stora uppmuddrade neolitiska fyndmaterialet är exempel på detta (Stroh 1955:407 ff, Zimmermann 1970). När det gäller de skånska åfynden går det inte att urskilja om storleken på vattendragen haft någon betydelse. I själva verket förekommer fynd inte bara från de större åarna som Sege å eller Helge ås vatten-system utan även från små bäckar, vilka man utan vidare kunnat hoppa eller vada över. Tydligt är det vattnets rörelse som varit den bakomliggande faktorn för att offerhandlingarna utförts just där. Huruvida vattnet är speciellt strömmande eller lugnt på dessa platser kan förtjäna en framtida undersökning.

Likheterna mellan övriga offerfynd och åfynd vad avser deponeringssätt, kronologisk tillhörighet och geografisk lokalisering kan indikera att inte heller offerritualerna varit olika dem som utförts i offerkärr, sjöar eller källor. Forssanders artikel från 1933 avslöjade emellertid att typsammansättningen av åfynden hade vissa bestämda egenheter, vilket tog sig markerade uttryck i de positioner av stridsyxor. Det finns därför all anledning att specialgranska åfyndens typsammansättning. Rech hävdar ju, trots bevisbördan från Segeåfynden, att *"Trotz dem kan man sich gelegentlich kaum des Eindrucks erwehren, daß bestimmte Gegenstände aus dem Geräteinventar der beiden Kulturgruppen (dvs. TRB och SYK) absichtlich in ein fließendes Gewässer geworfen wurden"* (Rech 1979:68).

En fyndgenomgång avslöjar emellertid att det verkligen finns en koppling mellan en viss typ av föremål och en fyndmiljö som rinnande vatten. Av totalt 77 deponerade skafthåls- och stridsyxor av bergart från hela neolitikum har inte mindre än

en tredjedel påträffats i rinnande vatten. Även icke skafthålsförsedda bergartsföremål som de olika flinttypernas motsvarigheter i bergart har ett tydligt samband till åar och bäckar. Av samtliga neolitiska offerade flintyxor har 5% konstaterats vara funna i denna miljö (Segeåfynden står för nära två tredjedelar av samtliga flintyxor från åar) Motsvarande andel för de skånska bergartsyxorna är dock hela 14%. Det är ett faktum att *bergartsföremål* över huvud taget står för en tredjedel av alla daterbara föremål i åar att jämföra med de 11 % som motsvarar fyndgruppens andel av samtliga offerade föremål oavsett fyndmiljö.

Det är t.o.m. möjligt att bergartsföremålen inlagit en ännu större andel av nedläggelserna i åarna. En betydande del av föremålen uppvisar spår efter vittring i större eller mindre grad. I några fall är vittringen så markant att klassificering till typ varit omöjlig. En omfattande del av de ursprungliga offerade föremålen kan därför ha förintats helt och hållet genom årtusendenas förvaring i vattnet.

Det förefaller inte omöjligt att åfynden representerar offerplatser med dubbla funktioner. De större åarna har fungerat som bygdens eller gruppens stora gemensamma offerplatser, dvs. de har haft samma funktion som de övriga ackumulerade offerplatserna i mossar och kärr. Samtidigt med funktionen som offerplats har åarna även utgjort naturliga gränsmarkeringar mellan bygder och därigenom har åbrinkarna även kunnat fungera som synnerligen väl lämpliga scenerier för statusuppvissning inom och mellan olika grupper. Åfyndens uppseendeväckande innehåll av värdefulla prestigeföremål som stridsyxor och även utifrån importerade "exotiska" bergartsföremål tillsammans med icke-lokala bergartsyxor kan vara ett resultat av detta. Innan föremålen slutligen kastades ut i vattnet som offer, frambars och uppvisades de varvid ingen person på den andra sidan stranden kunde undgå att lägga märke till kvaliteten och värdet på det offerade och därmed ägarens ökande status.

11. BOPLATSOFFER

Offerfynden från våtmark och depåfynden från fast mark och deras rumsliga relation till gravar och samtida boplatser har endast varit föremål för sporadiska forskningsinsatser (Ebbesen 1983a). Studiet av offerhandlingar *på* de neolitiska boplatserna har emellertid tillknytit sig ännu mindre intresse (Skaarup 1985, Karsten 1989). Termen boplatsoffer hänför sig till en serie av fynd där beläggen för dess existens är både direkta och indirekta. De direkta beläggen antyder förekomsten av två typer av offerhandlingar på boplatserna; dels olika nedläggelser av föremål i husen eller i samband med husens byggnation, vilka vi kan benämna *husoffer och stolphålsoffer*, dels nedläggelser i för ändamålet speciellt iordningsställda gropar inom boplatsområdet, eller på själva boplatssytan utan någon arkeologisk konstaterbar anläggning eller konstruktion. Vi kan benämna det förra för *gropoffer* och det senare för *depåer* eftersom det just är depåernas karaktär av samlade fynd som anger en rituell tolkning. Vidare kan vi urskilja mera indirekta indikationer på rituella handlingar på boplatserna i form av speciell behandling, främst förstörelse genom bränning, av flintyxor och yxfragment — *brännoffer*. Avgörande för bestämningen av denna sistnämnda kategori är här således mindre en fråga om fyndplats och fyndomständigheter inom boplatssytan. I stället är det föremålets behandling och utseende som uppvisar ett avvikande mönster i förhållande till andra föremålskategorier.

Studien kommer av förklarliga skäl att inriktas på flint- och stenartefakter, främst yxor men även keramik kommer att beaktas.

Våra möjligheter till studium av dessa fyndkategorier är naturligtvis sammanlänkade med förekomsten av arkeologiskt utgrävda och publicerade boplatser och boplatssmaterial. Distributionen av undersökta neolitiska boplatser är emellertid ojämnt fördelad i landskapet beroende på skiftande exploateringsstryck. Av de publicerade skånska neolitiska boplatssmaterialen ligger tyngdpunkten helt i de sydvästra och sydöstra delarna av landskapet. Från de sydöstra delarna av Skå-

ne, vilka berör Ystad och Simrishamns kommunområden, finns moderna studier av neolitiska boplatser sett ur ett längre tidsperspektiv. Hagestadprojektet och Ystadsprojektet har i detta område helt dominerat forskningsinsatsen (Strömberg 1968a, 1971c, 1978, 1982a, 1982b, 1988a samt 1988b, Larsson & Larsson 1984, 1986, Larsson 1985, 1989c, M. Larsson 1987a, 1988a, 1993). UV Syd:s undersökningar i St. Köpinge socken på 1970-talet har också lämnat viktiga bidrag genom ett intensivt undersökningsprogram (Tesch 1983, 1993).

För de sydvästra delarna av landskapet är det framför allt Malmöområdet som är bäst känt genom Malmö Museers intensiva grävningsverksamhet de senaste 20 åren inom kommungränserna, även om endast mindre delar är publicerade (Salomonsson 1971, Svensson 1986, Björhem & Säfvestad 1989, Almquist & Svensson 1990). Det tidigneolitiska boplatssmaterialiet i sydvästra Skåne är publicerat i en omfattande studie av M. Larsson (1984b).

11.1. Husoffer

I det sydsandinaviska sentida materialet (1700- och 1800-talen) finns flera exempel på magiska nedläggelser av speciella utvalda föremål i hus, eller under hus på särskilt utvalda platser med syftet att skydda byggnaden mot eldsvåda eller husets invånare och djur mot olycka och sjukdom. Två typer av husoffer kan urskiljas; föremål nedgrävda under golv- eller markytan och föremål inmurade eller upphängda/-satta över golv- eller marknivå. Den förstnämnda kategorin omfattar främst hästkranier (aldrig med tillhörande underkäke) och lerkärl (Vensild 1985). Även människoben och hela människoskelett är kända i några fall från den skånska landsbygden (Christoffersson 1918:89, 537). Hästkranier och lerkärl är vanligen koncentrerade till tre olika platser i husen. Lerkärl påträffas ofta i stalden, nedgrävda invid ingången för att skydda djuren mot ohälsa. Placeringen är strategiskt vald vid ingången där djuren passerar in och ut och seden går uppenbart tillbaka till äldre järnålder. Det finns exempel från

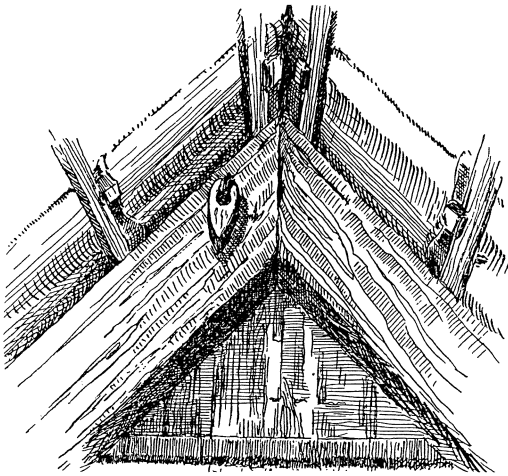

Fig. 81. Tyskt sentida exempel på stenåldersyxor använd som skydd mot åsknedslag (Efter Barner 1957:178 Fig. 2)

järnåldersboplatsen Hodde på Jylland med liknande placering av lerkärl i stalldelen (Hvass 1985: 112 f). Från Skåne finns liknande fynd. Ett miniatyrkärl från yngre romersk järnålder, påträffades i ett stolphål tillhörande södra väggraden till ett långhus (hus II) vid utgrävningar i Trolleberg i Flackarps socken (Nagmér 1990). En uttömmande analys av husoffer från järnålder och medeltid har publicerats av Paulsson (1993).

Vidare har lerkärl och hästkranier grävts ned eller placerats i lador, vanligen vid tröskningsplatsen. I boningshusen är placeringen mera obunden och varierad, även om det kan urskiljas speciella lägen som tilldragit sig mer intresse. Placeringen är vanligen under tröskeln vid in- och utgångar, invid hörn i rummen, mitt i rummen eller intill eldstaden (Vensild 1985:141 ff).

Under samma tid — dvs. 1700- och 1800-talen — inriktades också ett stort intresse för de så kallade "Torsviggarna", vilket var en vedertagen term för neolitiska flint- eller bergartsyxor. Även flintdolkar tilldrog sig stort intresse. Bruket att deponera stenåldersföremål i senare tiders hus har även den en lång tradition bakåt. Det finns exempel på att flintdolkar använts vid husoffer under järnålder som ett norskt exempel från Ullandhaug visar. Här påträffades en flintdolk av typ VI i en

nedgrävning strax intill och söder om den centrala eldstaden i ett långhus (Myhre 1980:253). En tjocknackig bergartsyxor av MNB-typ påträffades under en stenläggning intill ett långhus från yngre järnålder i Sostelid också i Norge (Myhre 1988: 313, Fig. 3).

Yxorna ansågs i folktron, under senare historisk tid, ha bildats vid blixtnedslag och var därför speciellt lämpliga för att skydda mot eldsvåda. Tanken var naturligtvis att blixten aldrig slår ned på samma ställe två gånger (Rydbeck 1940:8). Det var därför vanligt med placeringar av dessa yxor nära taket, uppsatta under takstolarna eller inmurade i skorstensstocken, men det finns även exempel på att yxor grävts ned under trappor eller intill ingångar (Christoffersson 1918:163, Barner 1957:175 ff, Fig. 2, Norkus 1959:219 ff, Heide-elk-Schacht 1983:105 f). Viktigt är också att nämna att främst bergartsyxor tillskrevs magiska läkedomskrafter. Eggarna kunde pulvreras och användas både som människo- och djurmedicin (Rydbeck 1940).

Exemplet från Hodde med lerkärl deponerat i stalldelen är intressant även ur andra aspekter än den tradition i sedvänjan som kan följas bakåt. Det är uppenbart att de element som ingår i husoffertraditionen kan skilja sig markant lokalt och även regionalt. Från Brogård, en halländsk boplats daterad till romersk järnålder finns samtliga belägg för keramik som husoffer i de takbärande stolphålen (Carlie 1993:59). Carlie betonar också att offerkeramiken "ramar" in husen, genom att ytterpositioner valts ut. Detta är i motsats till det övriga nordeuropeiska materialet i vilket företrädesvis in- och utgångar valts som plats för deponering (Ibid:59 och där anförd litteratur).

Husoffer tycks dessutom vara ett universellt fenomen. I de flesta kulturer finns ett behov av att markera och skydda den plats man bebod, genom olika ceremonier och rituella handlingar. Från Nya Zeeland finns ett omfattande rituellt material från Maori-bosättningar från 1400-talet och fram till tiden för de första vitas ankomst mot slutet av 1700-talet (Shawcross 1976:277 ff, Davidson 1984). I flera fall förekommer stolphålsoffer både i boningshus och i befästa boplatser omgärdade

av palissadanläggningar, s.k. *pá*. Situationen liknar den i Sydskandinavien genom att etnografiska uppteckningar och en levande muntlig tradition kan ge bidrag till förståelse för uppkomsten och bakgrunden till dessa fynd. De föremål som placerades i stolphålen växlar, från naturligt vågsvallade stenar till yxor, både enstaka och som depåer, hundkäkar, skivknivar och metkrokar tillverkade av hundtänder (Bellwood 1972:274 ff, Leach 1979:124, Davidson 1984:172 f). Det var alltid den första stolpen i konstruktionen av ett *pá* som markerades med speciellt deponerade föremål. Ytterpositioner valdes ut, gärna hörnstolphålen, och föremålets syfte var att "preserve and retain the *ora* and *mana* (welfare and prestige etc.) of the place" (Bellwood 1972:274). I ett fall placerades en hundkäke i det sydligaste takbärande mittstolphålet till ett boningshus. Det förekom även människooffer i samband med uppförandet av boningshus, en sedvänja som är känd i hela Polynesien (Leach 1979:124).

11.2. Skånska husoffer under neolitikum

Husoffer är arkeologiskt sett lättast att konstatera i stolphål eller andra direkta lämningar av huskonstruktioner (vägggränor o.dyl.). Att konstatera husoffer inuti husen är förknippade med större svårigheter, vilket också märks i de följande skånska exemplen, där den absoluta tyngdpunkten ligger i fynd från stolphål. Det moderna jordbruket med djupplöjning har i så hög grad förstört de neolitiska huslämningarna, bortsett från hus med nedsänkt golv, att praktiskt taget bara stolphålen finns kvar. Undersökningsmetoderna vid moderna utgrävningar har även favoriserat stora matjordsavbaningar ned till steril undergrund för att snabbt erhålla en överblick och finna anläggningar i form av stolphål. Majoriteten av de föremål som en gång tillhörde husen ligger således i rubbat läge i den täckande matjorden. Husoffer med andra placeringar än i stolphål kan då säkrast erhållas från nedgrävningar i husen. Föremålets läge och association med andra föremålskategorier får helt avgöra tolkningen.

Endast ett klart exempel på husoffer från gro-

par inuti ett hus finns säkert belagt i Skåne. Fyndet tillhör ett ca 7 x 4 m stort tidigneolitiskt hus från Tygapil, benämnt anläggning 2. Huset var orienterat i nord-sydlig riktning. I en grund cirkelformad nedgrävning belägen ungefär två meter från husets nordliga gavel, i husets mitt, påträffades en liten fyrsidigt slipad, tunnackig, tunnbladig flintyxa, med helt oanvänd egg tillsammans med ett närmast intakt lerkärl, en 10 cm hög trattbägare (Strömberg 1978:76, 1988b:54, Fig. 20b, 21). Likheter med det berömda yxfyndet från Troldebjerg är tydliga (se även Kap. 11.3).

Svårigheterna att urskilja husoffer är inte endast kopplade till den sparsamma förekomsten av arkeologiskt utgrävda välbevarade huslämningar. Av avgörande betydelse för tolkningen är naturligtvis den kvalitet på utgrävningsdokumentationen som föreligger. Strömberg (1992) har nyligen redogjort för utgrävningen av tolv senneolitiska grophus från Hagestad (Ibid:57 ff). Beskrivningen av de enskilda huslämningarnas fyndbestånd är relativt uttömmande och i en del fall ges även utrymme åt kommentarer över speciella fynd och fyndomständigheter. I flera av husresterna framkom föremål under omständigheter som kan föranleda misstanke om husoffer. Dock saknas i de publicerade fyndbeskrivningarna de exakta lägena för fynden.

I hus 3:72, ca 9 x 5 m stort, framkom i den norra delen ett litet "förråd" bestående av ett ythugget fragment, fem skrapor, en stickel, ett slipat fragment och en kärna. Utifrån dessa sparsamma fynduppgifter tolkar Strömberg denna depå som ett förråd, vilket ju mycket väl kan stämma (Ibid:65). Den obligatoriska frågan, vilken gäller alla förhistoriska "förrådsfynd", blir dock varför förrådet glömdes bort eller aldrig användes. Ytterligare en depå framkom i hus 9:72 med yttermåten 11 x 6 m. Depån bestod av totalt arton flintor och innehöll en skivskrapa, en eldslagingsflinta och sex flintkärnor. Föremålen låg samlade precis intill den norra gaveln (Ibid:75). I hus 6:72, också 9 x 5 m stort, framkom två pilspetsar intill husets västra gavel i ett område som för övrigt var helt tomt på fynd (Ibid:68). Ytterligare ett fynd som otvivelaktigt bör tolkas som en

depå framkom i hus 8:72. Detta kommer att behandlas längre fram i detta kapitel.

Säkra belägg för neolitiska husoffer i form av stolphålsfynd förekommer på tre platser. Samtliga är belägna i Malmöområdet i sydvästra Skåne och är framkomna vid moderna exploateringsgrävningar. De mest bekanta exemplen kommer från den senneolitiska boplatsen Fosie IV. Här framkom inte mindre än 12 långhus daterade till senneolitikum, fördelade på fem boplatstyr benämnda boplatser I - IV samt VI (Björhem & Säfstestad 1989).

I fem av husen framkom fynd vilka har tolkats som en form av husoffer (Björhem 1989:237 f, Björhem & Säfstestad 1989:107 f). En betydande svårighet var att skilja mellan avsiktligt nedlagda föremål i stolphålen och artefakter som på naturlig väg hamnat i stolphålen i samband med igenfyllningen. Bortsett från keramikskärvor och flintavslag och -avfall — de absolut vanligaste stolphålsfynden på Fosie — finns i fem långhus även flint- och bergartsredskap och även i ett fall en metallxya. Sammanlagt rör det sig om 24 föremål. Flera redskapstyper har emellertid en icke slumpmässig rumslig fördelning bland huskonstruktionernas stolphål. Av de olika redskapskategorierna är det bara flintskrapor som uppvisar en spridd distribution i stolphålen (Fig. 82a-e). Detta kan indikera att skrapor inte ansågs besitta egenskaper lämpliga som offerföremål i hus. Det är också tydligt att skraporna främst ingår i huskonstruktioner som totalt sett gett mycket fynd i stolphålen (Ibid:107). Skrapor förekommer dock i ett depåfynd (Anl. 741) på samma boplatser (Ibid: 110. K. 443).

Övriga redskapskategorier — främst ythuggna pilspetsar, flintdolkar, skäror och spjutspetsar, odefinierade redskapsförarbeten samt en kantxya av brons — påträffas företrädesvis i hörnstolphålen eller stolphålet näst intill hörnstolphålet i väggraden. För tre stolphålsoffer; en flintskära (Hus 16), en avslagskniv (Hus 13) samt ett redskapsförarbete (Hus 12) har man nyttjat de takbärande stolphålen, men åter igen rör det sig om ytterpositioner, antingen i väst eller öst. Tre fynd intar mellanpositioner inom huskonstruktionen. De är påträffade i väggraden i den västra halvan mellan

ytterstolphålen och mittstolphålen och omfattar ett redskapsförarbete i flinta (Hus 11), ett förarbete till spjutspets (Hus 16) samt en hel intakt flintdolk av typ III (Hus 95).

Det är tydligt att det är just ytterpositioner i husen vilka valts ut för nedläggelser. Ett stolphål i södra väggradens västra del (Hus 13, Anl. 756) innehöll två föremål vilka klassificerats som förarbeten till bredeggade flintyxor (Ibid:107). De är emellertid tillverkade av så dålig moränflinta att inga användbara redskap kunnat förfärdigas av råvaran. De har formats till symboler av yxor.

En direkt parallell till detta fynd är framtaget vid utgrävningar av en senneolitisk boplatser inom samma socken (K. 441. Thörn 1990:9, se Fig. 82 f). Fyndet, vilket består av fem förarbeten till troligen bredeggade flintyxor samt en naturligt formad flinta med knackspår i bägge ändar, är tillverkade av mycket dålig moränflinta med rikliga inslag av krusta och oregelbundenheter. Fyndet framkom i det sydvästligaste hörnstolphålet till ett 30 meter långt senneolitiskt långhus (Hus V, anl. 3). Här är således inte bara sammansättningen likartad utan också placeringen i sydväst. Från samma huskonstruktion kom även andra föremål vilka eventuellt kan vara stolphålsoffer. Dessa avser en betydande mängd keramik (2,7 kg) från det tredje takbärande stolphålet västerifrån, en skörbränd pilspets med urnupen bas, ett slipat fragment, en knacksten samt två skrapor (se Fig. 82 f) Keramiken från det sjätte väggstolphålet i södra väggen, räknat från öster, beskrivs i fyndgenomgången som ett kärl (Ibid:27). Ett större stolphål (A 15), uppenbarligen utan säker huskontext, innehöll ett förarbete till troligen en flintskära (Ibid:34).

En annan möjlig parallell till de båda yxfynden i långhus är från Västra Skrävlinge — en angränsande socken till Fosie. Vid undersökningen av ett järnåldersgravfält påträffades en depå bestående av fyra förarbeten till bredeggade flintyxor (K. 475, Lindqvist 1974:25 ff). Dessa var placerade så att tre av yxorna stod med nackändarna nedåt och bildade en trekant. Över dessa låg den fjärde yxan med eggen åt norr. Yxorna låg placerade nära markytan i en liten cirkelformad grop. Gropen

var 50 cm i diameter och djupet ca 40 cm. Det förefaller inte orimligt att gropan ursprungligen skulle kunna ha ingått som ett stolphål till en senneolitisk huskonstruktion, förstörd av senare perioders aktiviteter (Karsten 1989:80).

En liknande tolkning kanske även passar in på ett fynd från Kåseberga i Valleberga socken (K. 951-52). Fyndet utgörs av en fastmarksdepå med sex stycken förarbeten av flinta, av måtten att döma avses troligen bredeggade flintyxor. Yxorna uppges ha hittats väl samlade på en halv meters djup i sandjord. Gemensamt för dessa fynd är således förekomsten av yxförarbeten, vilka i de flesta fall endast är symboliska yxframställningar. Ett privatägt senneolitiskt enkelfynd från Reslöv skulle också kunna vara ett stolphålsfynd (K. 215), men här är det fråga om en slipad, bredeggad flintyxa, påträffad vid grävningsarbete. Yxan låg i en mörk "fläck" i den omgivande sterila gula undergrunden. Möjligen skulle "fläcken" kunna tolkas som ett stolphål.

Strax intill ett stolphål i den norra delen av ett senneolitiskt grophus i Hagestad (Hus 8:72) påträffades en liten tjockknackig flintyxa, ett borrhållverkad av ett flintdolksfragment samt en skivskrapa (Strömberg 1992:74). Även om fyndet inte påträffades i stolphålet förefaller det inte orimligt att fyndet bör tolkas som en depå nedsatt i anslutning till stolpen.

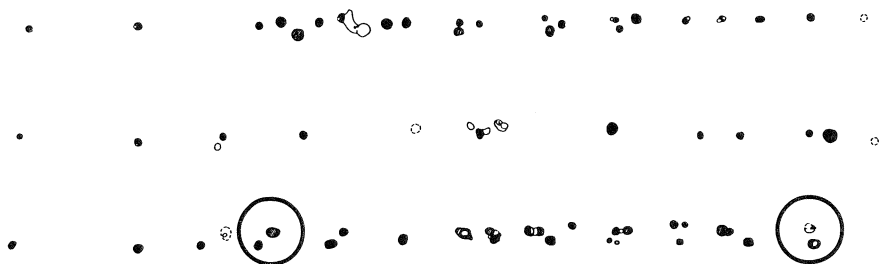
Intresset för nedläggelser i ytterpositioner i huskonstruktioner ser vi även från långhus i andra områden. På den senneolitiska bopplatsen Myrhøj på Jylland framkom tre långhus med nedsänkt golv (Jensen 1973). I ett hus framkom en depå med en yxegg, ett yxförarbete, två kärnor, tre avslag och en knacksten i det nordvästligaste stolphålet i norra väggraden (Ibid:1973:68, se Fig. 82 h). I samma hus framkom även en håleggad, bredeggad flintyxa, stående med eggen uppåt intill den norra väggsidan. Vidare påträffades ett nackfragment av en flintyxa på botten av grophusdelen vilken passar samman med den tidigare nämnda yxeggen från stolphålsdepån. Utgrävaren nämner även att andelen redskap i stolphål var förvånande högt rent generellt, dock utan att ge fler exempel (Ibid:1973:68).

I en starkt skadad huslämning, troligen av Myrhøj-typ från Svapkæret i Djursland, framkom i de nordvästliga stolphålen ett flintdolksförarbete samt ett förarbete till en flintyxa (Boas 1986:321). Från Limensgård på Bornholm finns ett stolphålsfynd av en liten, delvis slipad, bredeggad flintyxa i ett långhus, daterat till senneolitikum (Hus R). Vilken placering stolphålet hade i huskonstruktionen meddelas tyvärr ej (Nielsen & Nielsen 1986:188, Fig. 11 f).

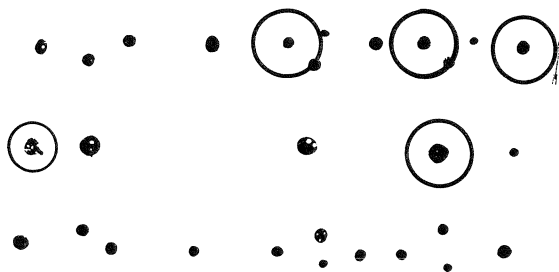
I Øster Nibstrup, också på Jylland, undersöktes ett senneolitiskt, 20 meter långt hus med konstruktionsmässiga likheter med Fosiehusen (Michaelsen 1989:77 ff, se Fig. 82 g). Även här användes det sydvästra hörnstolphålet för deposition av redskap, denna gång för en kraftigt eldpåverkad flintdolk av typ I. Ytterposition hade även en helt intakt flintdolk, även den av typ I, som framkom i en av nordväggens yttersta stolphål (Ibid:79).

Stolphålsoffer uppträder dock inte först med den senneolitiska perioden. Det finns t.o.m. sporadiska fynd även från mesolitisk tid. Ett av de mera välkända är fyndet av en yxliknande sten, påträffad i ett pinnhål, vilket tillhört den södra vägglinjen i ett hus daterat till senboreal tid. Huset framgrävdes i Tingby utanför Kalmar i östra Småland (Westergren 1988:10 ff, Rajala & Westergren 1990:14).

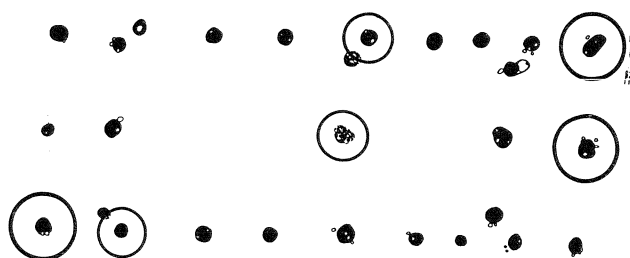
Från bandkeramisk kultur finns ett exempel från Hienheim-bopplatsen, daterad till tidigneolitikum. Här påträffades en skolästkil i ett stolphål tillhörande ett långhus (Bakels 1986:52). Det berömda fyndet av en tunnackig flintyxa nedsatt vertikalt med eggen uppåt från Troldebjergbopplatsen på Langeland (Winther 1935:51 ff), har givits olika tolkningar av olika forskare (Brøndsted 1979:153, Jensen 1979:312, Larsson 1989a:94, Svensson 1990:25). Fyndomständigheterna anger att yxan och ett nära intill påträffat lerkärl, placerats i en grop nära en väggkonstruktion och inte i ett stolphål som bl.a. Svensson antagit. På Blandebjergbopplatsen, också på Langeland, framkom liknande fynd i små offergropar, bestående av flintyxor eller stridsyxor i kombination med lerkärl (Winther 1943:29 f). Skaarup menar att des-

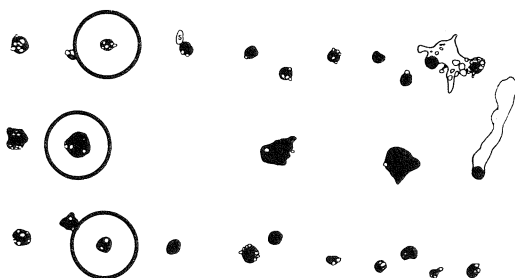
a. Hus 95.

b. Hus 16

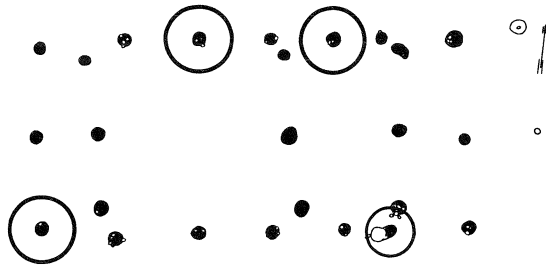
c. Hus 12.

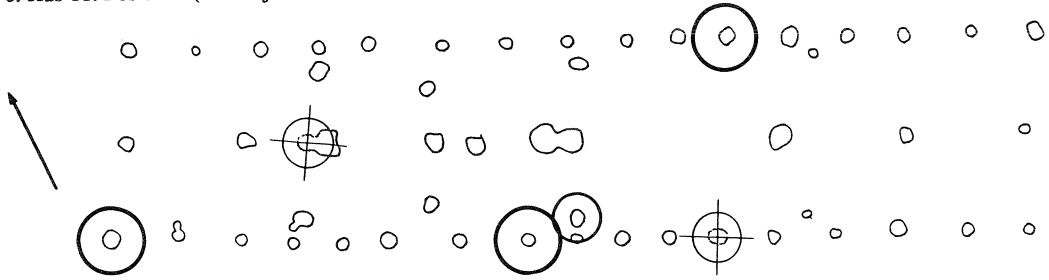
d. Hus 13.

Fig. 82a-d. Senneolitiska husoffer från Fosie IV (Efter Björhem & Säfvestad 1989). Samtliga hus i skala 1:200.

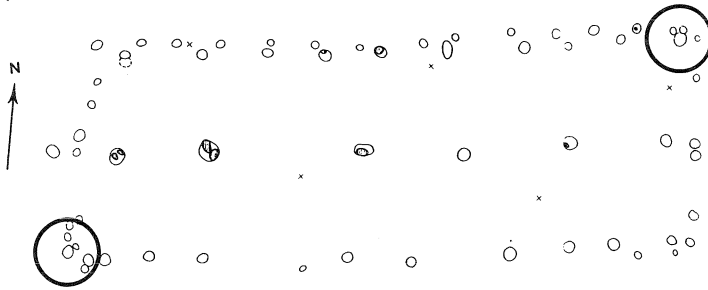

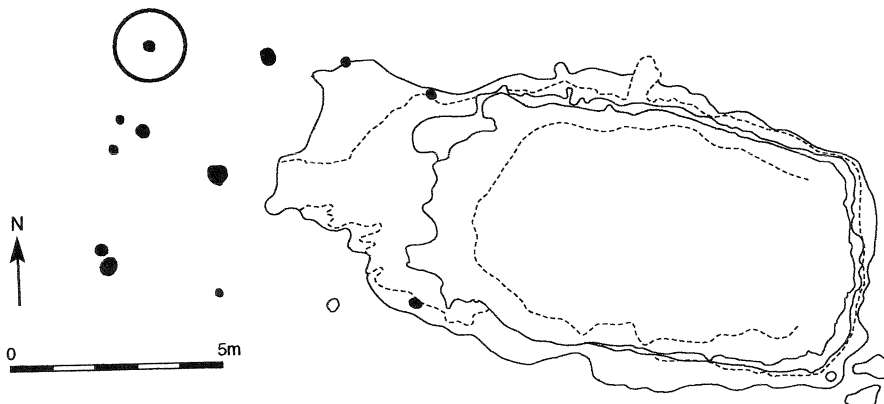
e. Hus 11. Fosie IV. (Efter Björhem & Säfvestad 1989)

f. Hus V. Kv. Anten (Efter Thörn 1990)

g. Øster Nibstrup-huset (Efter Michaelsen 1989)

h. Hus D. Myrhøj. (Efter Jensen 1973)

Fig. 82e-h. Senneolitiska husoffer från Fosie och Danmark. Samtliga hus i skala 1:200.

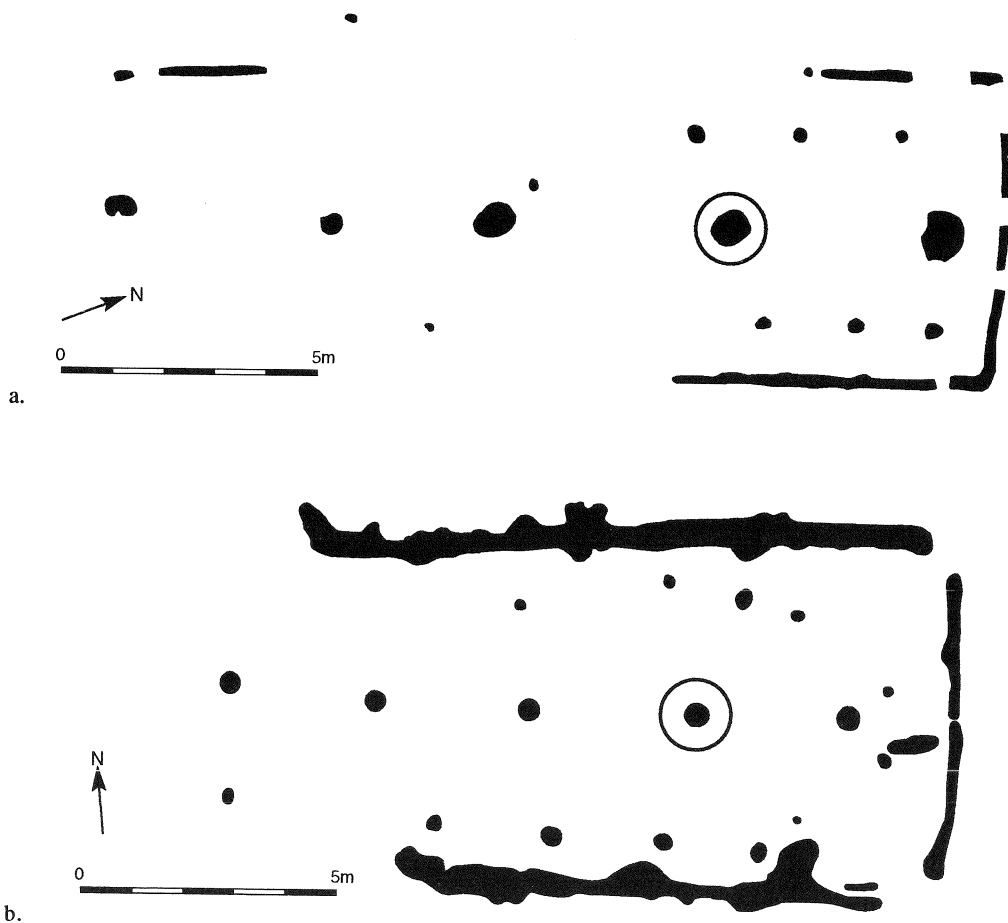

Fig. 83a. Hus AA Limensgård, Bornholm. b. Hus Y Limensgård, Bornholm (Efter Nielsen & Nielsen 1986).

sa gropoffer skall sättas i samband ceremonier i "förbindelse med nedläggelse eller flytning af bosättelsen" (Skaarup 1985:377).

Det är emellertid först i andra hälften av neolitikum som fynden framträder med någon grad av regelbundenhet. Fyndens sporadiska uppträdande fram till denna tid medger inte att tala om en obruten tradition bakåt. Det förefaller dock som om stolphålsoffer som praxis tenderar att framträda först mot slutet av MNA, dvs. sen trattbägarkultur. Vid Runegård på Bornholm hittades i ett takbärande stolphål till ett mellanneolitiskt långhus, en tjocknackig flintyxa av typ B, vilken var starkt omhuggen och vars eggparti hade sönderslagits.

Från samma huskonstruktion kommer även en hel tulpanbägare nedsatt med botten uppåt (Watt 1980: 72, Kempfner-Jørgensen & Watt 1985:89). Fynden kan dateras till sen trattbägarkultur (MNA V). På den närläggna Limensgårdboplatsen påträffades en intakt tjocknackig flintmejsel i ett takbärande stolphål till ett hus (Hus AA), daterat till MNA V (Nielsen & Nielsen 1986:184, Fig. 7 f). Stolphålet tillhörde den andra takbärande stolpen räknat från öster. Exakt samma stolphål från hus Y, beläget bara 20 m söder om hus AA, innehöll en nära 10 cm lång spånkniv med kraftiga brukretuscher (Ibid:180, Fig. 5i). Detta hus var emellertid orienterat i NNO-SSV medan det förra låg

närmast i Ö-V (Fig. 83 a-b). Kanske antyder dessa bornholmska fynd att väderstrecken inte spelat någon större roll, utan det är stolparnas placering i husgrundplanen som varit avgörande.

Ett stolphålsfynd från Sigersted I i Danmark är daterat till samma tid. Fyndet avser en starkt omhuggen, tjocknackig flintyxta från ett stolphål tillhörande en palissadanläggning (Davidsen 1978: 27). Ca 10 m söderut från ovanstående fynd i samma palissad påträffades rikliga mängder keramik, vilka tillhört samma kärl, i två intilliggande stolphål (ibid: 26).

Från Hyllie socken i Skåne finns en viktig parallell. I en cirkelformad palissadanläggning daterad till en sen del av MNB framkom en omhuggen, tjocknackig, håleggad flintyxta. Yxan påträffades djupt ned i ett stolphål, vilket tillhört en portliknande ingångskonstruktion (K. 454, Almqvist & Svensson 1990:23 f, Svensson 1991:101 f). I Foulum, en jylländsk Tustrup-anläggning, framkom en sent mellaneneolitisk, tjocknackig flintmejsel under en sten som tillhört sydväggens väggränna. Mejseln var fragmentarisk och dessutom kraftigt bränd (Langballe 1985:21).

På Spodsbjerg-boplatsen på Langeland, daterad till MNA V, framkom som ett "byggoffer" en tjocknackig flintyxta under bottenstocken till en omfattande träkonstruktion som troligen tjänat som en fördämning. Att fyndet bör räknas som tillhörande en typ av byggnadsoffer och inte ett allmänt våtmarksoffer generellt sett, görs högst troligt av fyndomständigheterna (Bech 1983:3 ff, Skaarup 1985:42).

Ett samtida fynd från Tibirke på Nordsjälland har drag som påminner om Spodsbjerg. I detta fall framkom flera flintföremål intill och bland stolparna i ett sent, mellaneneolitiskt, kombinerat bro- och trävägsystem i en våtmark (Kunwald 1944:79 ff, 1984:12 ff). Ingen beskrivning finns publicerad över de exakta lägena för föremålen, bl.a. en tjocknackig flintyxta. Men fyndomständigheterna tycks ange att merparten stammar från offerhandlingar i samband med passage, medan några kan sättas i samband med konstruktionen av vägen.

Fynden från stolphål och huskonstruktioner

tycks indikera en dubbelnatur hos föremålen genom att de kan tolkas både som en form av invigningsoffer och som föremål med magisk kraft. Detta innebär att de inte nödvändigtvis skall förstås som traditionella offerfynd vilka aldrig kan återtas efter nedläggelsen. Redskapens magiska skyddsfunktion kan vara kontinuerligt verksamt och kan enkelt överföras till ett annan byggnad vid husflytt eller husrivning. Detta kan vara förklaringen till sedens tydliga selektiva karaktär; alla hus har inte deponerade redskap i stolphålen. Har speciella föremål placerats ovanför golvnivå, dvs. hängts upp inuti husen analogt med sentida skånska förhållanden, har vi få möjligheter att arkeologiskt konstatera detta. Liknande svårigheter får vi om födoämnen eller dryck eventuellt hållits ned i stolphålen. Ett fall är känt från järnåldersboplatsen Kraghede i Nordjylland där en depå bestående av två amuletter av sjöborrar samt en rund svart sten påträffades i ett nedbränt hus. Fyndomständigheterna antyder att föremålen ursprungligen varit placerade under hustaket (Kaul 1991:6).

Även om intresset för nedläggelser i hus i Skåne, under neolitisk tid, helt inriktats på föremål av flinta och bergart, finns det uppenbarligen en större variation i andra närliggande områden. Nedläggelser av både keramik och flintartefakter förekommer som danska exempel visat. Endast i ett fall, det tidigare nämnda hus V från Fosie (Thörn 1990), kan man misstänka att senneolitiska lerkärl ingått som stolphålsoffer. Dessa skillnader torde avspegla regionala sedvänjor i det sydsandinaviska materialet. Det är även fullt möjligt att seden endast utövats lokalt i vissa områden. Det finns exempelvis ännu inga dokumenterade senneolitiska stolphålsoffer i Ystadområdet, trots ett mycket omfattande antal undersökta huslämningar (L. Larsson 1993a:127, Tesch 1993:295 ff).

Tyngdpunkten i detta kapitel har koncentrats till fynd i stolphål, vilka troligen deponerats i samband med uppförandet av husen. Andra fynd antyder att även vid reparationer och tillbyggnader kunde ett husoffer behövas. Ett sådant exempel kan vara hus 95 från Fosie IV där en tillbyggnad skett åt öster. I det sydöstligaste hörnstolphålet i

södra väggraden påträffades en kantyx av brons (Björhem & Säfvestad 1989:59). Flera av föremålen i stolphålen från Fosie antyder att de inte deponerats i botten av stolphålet under stolpen utan snarare nedstuckits efter det att stolpen kommit på plats i samband med igenfyllningen. I några fall har föremål framkommit nära markytan eller på ringa djup i stolphålet, vilket kan indikera att föremålen relativt enkelt kunnat plockas fram vid behov. När man rev huset eller flyttade från det kunde man ta med sig de föremål som användes som magiska skydd, så att de kunde göra fortsatt nytta. I en del fall kan föremålen i stolphålen t.o.m. ha haft en dubbel funktion, både som magiskt skydd och som stöd för stolpen (Björhem & Säfvestad 1989:107 f). Även om stolphålsoffer uppträder i olika delar av husen, verkar dock placeringen i huset vara väsentlig. Fynden tenderar att "rama in" husen genom att hörnstolphålen eller stolphål i ytterpositioner så ofta används (Carlie 1993:59).

11.3. Andra boplatsoffer

"That which is spectacular and baffling to economic and ergonomic logic is "ritual", that which appears more prosaic is not, even where it is recovered from the same context" (Thomas 1991:68).

Vad som är offer och vad som är avfall eller tillfälligt tappade föremål på en boplatz är oftast mycket svårt att avgöra om vi bortser från de tidigare behandlade husoffren. Är föremålen anträffade i omständigheter som tyder på medveten deposition, dvs. arrangerade på speciellt sätt blir tolkningen säkrare. På boplatzen Karlsfält i St. Herrestad socken, daterad till MNA V, påträffades inga hela flintyxor. Det största yxfragmentet som tillvaratogs tillhörde en tjocknackig slipad flintyx av Lindö-typ, med eggen avslagen. Denna påträffades inom en rektangulär yta, ca. 0,6 x 0,4 m., vilken inramades av knytävsnstora stenar (K. 908. Larsson & Larsson 1984:58, Larsson 1985:11). Yxfyndet har ingen säker anknytning till en huskonstruktion.

Depåfynd på boplatser utgör ett litet men bety-

delsefullt inventarium på de neolitiska boplatserna, vanligen påträffade i gropar och stolphål. Depåfynd *utan* någon säker koppling till någon speciell anläggning eller konstruktion är dock mycket sällsynta. Ett exempel är fyndet av tre "tapkøller" från enkeltgravskultur påträffade tillsammans bara 22 m från närmsta enkeltgravshus på boplatzen Vorbasse på Jylland (Hvass 1977:230, Fig. 15, 1986:330). Inga anläggningsspår kunde iakttagas kring depåfyndet. För Skånes del har jag endast förtecknat två exempel från Nymölla (K. 1174) respektive Stora Köpinge (K.935). Den ena består av nackdelar av en dubbeleggad stridsyx samt en tunnackig bergartsyx, daterad till MNA Ia (M. Larsson 1987a:39). Den andra depån består av fem flintspån och är påträffad på en gropkeramisk boplatz (se Kap. 5.6. samt 8.2.). Båda depåer är påträffade i annars fyndrika kulturlager.

Fyndsammanhangen är således av avgörande betydelse för möjligheten till tolkningen av offer på boplatser. Gropfynd av enstaka lerkärl eller hela eller fragmentariska större redskap kan vara offerfynd, men varje fynd måste bedömas för sig. Det är däremot inga överord att påstå att hela flintyxor och -mejslar är mycket sällsynta fynd vid en arkeologisk utgrävning av en neolitisk boplatz. Det samma gäller för fynd av intakta lerkärl (Karsten 1989). Därför bör vi heller inte behandla dem som ordinärt boplatzavfall i den slutliga avrapporteringen. Är fyndomständigheterna kända är det inte ovanligt att de påträffas i speciella anläggningar som just stolphål eller gropar. Men hur och var föremålen placerats i dessa anläggningar finns oftast inte dokumenterat. De hela intakta föremålen sporadiska förekomst på boplatserna bör föranleda oss till större noggrannhet vid framtida utgrävningsverksamheter.

Det är emellertid inte bara hela föremål som är intressanta i detta sammanhang. Även fragmenterade redskap och på vilket sätt de fragmenterats kan vara relevanta studieobjekt. Ett av de viktigaste boplatzmaterialen ur denna aspekt skall här behandlas närmare.

En omfattande genomgång av det tidigneolitiska boplatzmaterialiet i sydvästra Skåne har genomförts av M. Larsson (1984b). Tyngdpunkten

i arbetet ligger på kronologi och bosättningsmönster och avhandlingen bygger på studier av 15 boplatmaterial med tillsammans uppskattningsvis 450 anläggningar i form av gropar och flera större kulturlagerrester. Utgrävningarnas kvalitet och dokumentationsgrad är skiftande och därmed är också möjligheterna att spåra offerhandlingar i groparna begränsade. Det är intressant att notera att endast fyra hela yxor och tre keramikansamlingar, vilka kunde sammanfogas till hela lerkärl, ingår i det mycket omfattande flint- och keramikmaterialet. Dessa fynd kommer från fem gropar fördelat på fyra boplatser. I ytterligare två gropar framkom två större fragment av flintyxor. Detta skall ses mot bakgrunden av att inte mindre än 350 slipade yxfragment påträffades fördelat på tretton boplatser. Viktangivelserna för keramiken ger en fingervisning om hur omfattande materialet är — sammanlagt 151,5 kg neolitisk keramik registrerades.

Vilka är då fyndomständigheterna för dessa sparsamt förekommande intakta föremål? Låt oss börja med keramiken. Som tidigare nämnts framkom inget intakt lerkäl, utan det rör sig om tre, vid deponeringstillfället, sönderslagna trattbägare. Dessa har påträffats på Käglingevägen i Oxie, Stolpalösa i Bunkeflo samt på Sturup 1:88 i Böringe (M. Larsson 1984b:57, 82 samt 99). Två av kärnen har påträffats i nära anslutning till större stenar, vilka placerats eller nedkastats i botten på groparna. För det tredje fyndet, en miniatyrtrattbägare, endast 7 cm hög från Sturup 1:88, föreligger inga uppgifter om fyndomständigheter. I samtliga gropar förekom även flintavslag och -avfall.

I palissadanläggningen vid Hyllie, från en sen del av MN, framkom även i ett område tre större tidigneolitiska gropar utan säkert samband med någon boplat (Svensson 1990:21). I en av dessa (Anl. 3391) påträffades ett komplett kärl i form av en trattbägare, daterad till TNC. Även i denna grop fanns ett rikt avfallsmaterial i flinta (ibid:21). Liknande gropar, med samma osäkra koppling till boplat, har påträffats bl.a. i Ellerødgård I på Själland. Här påträffades, i två olika grupper i en större grop, ett trettiotal omsorgsfullt nedsatta ke-

ramikkärl tillsammans med mörkspaltade djurben och ett rikt flintmaterial. Spår av bränning i gropen framkom också (H. Nielsen 1984:26 ff, 1987:63 ff).

Vad avser fyndomständigheterna för yxorna är dessa med få undantag, bättre kända än för keramiken. Hela yxor har påträffats på boplaten Oxie nr 7; Oxie socken, Svenstorp 2:1; Skabersjö socken samt på Stolpalösa; Bunkeflo socken. Från den sistnämnda boplaten kommer även ett större fragment (M. Larsson 1984b:61, 82 ff). Yxan från Oxie nr 7 saknar fyndomständigheter, men kommer troligen från en grop. Det rör sig om en kraftigt skörbränd, spetsnackig, oslipad flintyxan av typ 1.

Stolpalösa-fynden är samtliga gropfynd och fynden i groparna varierar högst betydligt, både vad gäller innehåll och kvantitet (K. 436). Anl. 48 var en oval nedgrävning, ca. 4,3 x 3,1 m. stor och med ett största djup av ca 0,9 m. Bottenlagret bestod av gul lera med inslag av bränd lera. I gropen förekom mindre stenar i smärre koncentrationer, men även enstaka större, av upptill en halv meters längd. På bottenlagret i den nordöstra delen av gropen påträffades den tidigare nämnda sönderslagna trattbägaren och en bit upp i fyllningen framkom en liten, slipad, tunnackig bergartsyxan i horisontellt läge. Förutom dessa fynd påträffades en betydande mängd keramikskärvor och över sex hundra flintavslag och -avfall i anläggningen.

Anl. 49a låg ungefär 100 m söderut från anl. 48 och hade måtten 3,2 x 2,9 m. Djupet var 0,5 m. Gropens fyllning var homogen och sotbemängd med inslag av mindre stenar. Emellertid framkom även här mycket stora stenar. I mitten av anläggningen dokumenterades en sten med måtten 1 x 1 m. På gropbotten, strax öster om stenen, påträffades en hel, oslipad, 19 cm lång, tunnackig flintyxan, "stående på kant" (Ibid:84). Vidare framkom ett nackparti av en slipad, tunnackig flintyxan samt ett ythugget fragment av en dolkstav. Det övriga fyndmaterialet från anläggningen får bedömas som litet. Endast 30 g keramik och 85 flintor registrerades. Det finns inga uppgifter om att yxfynden och dolkstavsfragmentet påträffades till-

sammans, men just denna kombination med tunnackiga flintyxor och dolkstav känner vi från ett depåfynd från Bårslöv (K. 27 se Kap. 5.3). Denna depå är också associerad med en större sten.

En perifert belägen grop (Anl. 8) i förhållande till de övriga anläggningarna från samma boplatz är också att betrakta som en trolig offergrop. Denna utgjordes av en oval nedgrävning. Innehållet avvek från övriga anläggningar genom avsaknaden av keramik och det obetydliga flintmaterialet, endast sex avslag och ett avslagsblock registrerades. Däremot påträffades, ovisst exakt var i anläggningen, en 16 cm lång, tunnackig, fyrsidigt slipad flintyxa med eggen avslagen.

Ett fynd från en grop på Svenstorp 2:1 har märkligt nog inte uppmärksammats av Larsson. Fyndet avser en omhuggen, fyrsidigt slipad, spetsnackig flintyxa av typ 3. Gropens mått var 1,4 x 0,9 m med ett djup av endast 0,1 m. Inget anges om flintyxans placering i gropen (K. 499, Salomonsson 1963:109, Fig. 25). Det övriga flintmaterialet var litet. Enbart 45 flintor påträffades och keramikskärvornas andel uppgick till 140 gram (Ibid:109).

En annan grop av intresse här har undersökts på Elisedalsboplatsen i Husie socken (K. 450, M. Larsson 1984b:50). Anl. 13 på Elisedalsboplatsen var en rundoval nedgrävning, ca 1,6 x 1,5 m stor och ungefär 0,4 m djup. I botten registrerades ett tunt sotlager och fyllningen utgjordes av ett grått sandigt lager med inslag av sot och bränd lera. I fyllningen ungefär 20 cm från botten hittades i den södra delen en stor slipsten av sandsten och intill denna en mindre keramikkoncentration. I anläggningens centrum framkom en starkt eldskadad eggdel av en tunnackig, slipad flintyxa. Övrigt fyndmaterial var ytterst sparsamt då endast 20 flintavslag registrerades. Gropens rituella karaktär stöds starkt av ett gropfynd från Sarup på Jylland, som lämnat sitt namn åt de s.k. Sarupsanläggningarna (Andersen 1977:15 ff). I en 1,2 x 1,9 m stor grop påträffades stora mängder av, genom eld, förstörda keramikskärl. Det övriga fyndmaterialet var mycket litet och bestod av elva flintor, varav sex var brända. Bland dessa flintfynd fanns dock ett större parti av en kraftigt bränd,

fyrsidigt slipad, sexton cm. lång, tunnackig flintyxa. Det framkom även en trolig bränd löpare till en handkvarn samt en eldskadad benmejsel (Ibid:15 f, 31 f samt Fig. 17).

Dessa fynd skiljer sig genom sin sammansättning så markant från innehållet i de övriga tidig-neolitiska anläggningarna att de onekligen ger fog för att tolkas som någon form av offer. De hela yxornas sällsynthet i boplatzsmiljö och i vissa fall speciella placering utgör klara indikationer för detta. Det är dock ingen enhetlig bild som tecknar sig av dessa fynd. Vissa gropar innehåller uppenbarligen offerföremål och avfallsmaterial i kombination. I andra anläggningar är bristen på flintavfall eller keramikskärvor markant. Några gropar bär spår efter eldpåverkan, andra har inte sådana spår. Även placeringen av offerföremål i groparna är skiftande. De flesta föremålen är deponerade i botten av gropar, men i några fall har deponeringen gjorts i samband med igenfyllningen.

Fynden från de neolitiska boplatserna tycks peka i två riktningar. Ett offersystem har krävt större eller mindre gropar, vari stora stenar placerats. Offer i form av lerkärl eller yxor har placerats i gropen, ibland i kombination med bränning, varefter gropen igenfyllts snabbt. Gropen har således fungerat som en offerplats. Det är också tydligt att man i några fall inte funnit någon anledning att separera offerfynd och avfall. Möjligen kan man i fråga om en del av yxorna och lerkärlen se dem som sekundära offerfynd — ett slags rituellt "avfall" efter religiösa ceremonier på boplatzen vilka inte fick nyttjas för profant bruk eller som bedömdes som farliga för boplatzens invånare. Föremålen "dödades" eller oskadliggjordes genom att placeras i gropar, ibland tillsammans med andra "döda" ting, som flintavfall, trasiga lerkärl och matrester.

Det finns således en dubbelnatur hos de rituella fynden från groparna. Det är tal om både offergropar och gropar för rituellt "avfall" (Kaufmann 1989:116). Samma tvetydighet hos fynden gör sig också gällande i behandlingen av de offerade föremålen. Gladigow (1984) har i ett arbete betonat förstörelsen av offerobjektet som ett av de viktigaste kännetecknande dragen hos offerfyn-

den (Ibid:38 ff). Denna innebär inte bara att föremålen inte längre kan användas för profant bruk utan också att en symbolisk förintelse av offerobjektet skett (Ibid:38).

Det kan därför vara intressant att studera vilken behandling offerfynden fick innan den slutliga deponeringen i groparna. Om vi för ett ögonblick bortser från föremål som utsatts för eld, vilka kommer behandlas i det nästa kapitlet, kan vi notera följande om det skånska tidigneolitiska materialet. Offrade keramikföremål i groparna verkar — i den mån detta säkert kan avgöras genom de arkeologiska undersökningarna — ha sönderslagits på plats innan igenfyllningen. De offrade flintredskapen förekommer både som intakta och förstörda, ibland tillsammans i samma i grop. Läger vi till de brända flintredskapen får vi följande tabell (Tab XXXV):

Tabell XXXV. Offrade flint- och bergartsredskap från skånska boplatser

Boplats	Intakt	Förstörd*	Bränd	Typ
Oxie nr 7			X	Flintyx
Svenstorp	X			Flintyx
Stolpalösa A48	X			Bergartsyx
Stolpalösa A49a	X			Flintyx
		X		Flintyx
		X		Dolkstav
Stolpalösa A8		X		Flintyx
Elisedal A13			X	Flintyx

*) Sönderslagna. Vanligen är eggarna skadade eller helt avslagna.

11.4. Brännoffer

Termen brännoffer används vanligen för föremål av flinta vilka utsatts för destruktion genom eld, men det kan även avse keramik och organiskt material som växtrester (L. Larsson 1989a:87 ff, 1989c:65). Ett vanligt förhållande är uppenbarligen förekomsten av brända flintredskap vid och utanför megalitgravarna. Detta är en offertradition med stark tidsmässig anknytning till slutet av MN A och under MNB, även om exempel finns med tidigare dateringar (Strömberg 1968b:208, Burenhult 1973:38 ff, Ebbesen 1975:167 f). Skogsda-

ladösen från Stora Köpinge socken är ett exempel på brännoffer i form av eldskadad flinta. 22% av samtliga flintor var brända, men den eldskadade andelen redskap var förbluffande hög — 81%. Huvuddelen av dessa framkom söder men även öster om gravkammaren (Jacobsson 1985:97 ff). Vidare finns i de s.k. Tustrup- samt Sarupsanläggningarna i Danmark, flera belägg för bränning under tidigare delar av neolitisk tid, inte bara av yxor utan också keramik och organiskt material (Larsson 1989b:93 f och där anförd litteratur). I depåer och bland enkelfynd utan sammanhang med gravar förekommer seden, som vi sett, mycket sällsynt (Kap. 5, även Ebbesen 1981:Fig. 4). Alvastra pålbyggnad, daterad till sen TRB, har också lämnat värdefull information om eldens viktiga rituella betydelse under denna tid (Malmer & Bartholin 1983:18 ff, Malmer 1984:371 ff, 1986a:96 ff). De fynd som kan relateras till dessa företeelser är fynd av stora mängder med brända växtrester, som äpplen och olika sädeslag i kombination med eldstäder och ett stort antal svavelkisstenar (Malmer 1984, 1986a:98).

Flera undersökningar av neolitiskt boplatmaterial har emellertid avslöjat förekomsten av en liknande behandling av flintredskap, främst yxor. Detta förhållande har kunnat spåras genom att yxfragmenten uppvisar en högre procentandel bränning i förhållande till andra redskapskategorier. De exempel som framförts är dock fåtaliga och de tenderar att upprepas gång på gång. Vad som bör göras här är emellertid att granska ett större neolitiskt boplatmaterial för att se ifall tydliga traditioner i detta offerbruk kan urskiljas.

Det är tydligt att det finns betydande källkritiska problem förknippade med en sådan genomgång. För det första innehåller inte alla grävningrapporter över skånska neolitiska boplatser uppgifter om brända redskap. En slumpmässig genomgång av närmare 70 rapporter över stenåldersundersökningar från Skåne genomfördes. I flera fall angavs totalantalet brända flintor, men endast undantagsvis andelen brända flintor per redskapskategori. Den överväldigande majoriteten grävningrapporter saknar emellertid användbara upplysningar för beräkning av brända flintor och

finns denna företeelse noterad är detta helt beroende av den enskilde utgrävarens intresse.

För det andra finns metodiska brister. Några utgrävare har räknat antalet brända redskap medan andra har vägt dem. Alla som någon gång studerat flintmaterial från boplatser känner väl till skörheten och fragmenteringsgraden hos bränd flinta. Flintorna fragmenteras således lätt sekundärt, varför viktangivelser — åtminstone för flintrestprodukter — torde vara ett bättre värde att utgå ifrån.

Det tredje och viktigaste problemet rör den kontext i vilken de eldskadade flintföremålen påträffats och analyserats. I flera fall har boplatser grävts fram där den huvudsakliga arbetsinsatsen består i att undersöka själva huslämningarna (Tilander 1963, Callmer 1973b, Strömberg 1992). Detta betyder att endast husen dokumenterats utan att den interna organisationen av boplatsen är känd som exempelvis olika aktivitetsområden, lertäkter, härdar, slagplatser etc. Som motpol till dessa exempel kan Fosieundersökningen tjäna. Undersökningens vetenskapliga tyngdpunkt var knuten till undersökning av huslämningarna och deras miljö vilket kunde realiseras genom de omfattande matjordsavbaningar som skedde inom ramen för exploateringsgrävningen (Björhem & Säfvestad 1989). I åter andra fall består boplatsmaterialen av anläggningsspår i form av gropar eller kulturlager i svackor (Larsson 1985, Svensson 1986).

Ett ytterligare källkritiskt problem berör bränning av bergartsredskap. Kraftigt skörbrända stenar i exempelvis härdar tenderar att snabbt smulas sönder. Bränning av bergartsyxor kan därför vara svår att påvisa, även om det tydligen finns exempel på detta under mellanneolitisk tid i Mälardalen (Knutsson 1986:264).

Hur har då det brända fyndmaterialet tidigare behandlats i litteraturen? Klart är att liten hänsyn tagits till den fyndkontext de brända föremålen påträffats i. I några fall har man analyserat material från enskilda gropar eller hus på en boplat. I andra fall har man studerat samtliga yxfragment påträffade på en boplat, ibland också separerat mellan brända typbestämbara och icke-typbestäm-

bara yxfragment. I nästan samtliga artiklar om brännoffer — och i grävningsrapporterna — saknas en redogörelse för det totala brända materialet, dvs. även restprodukter som avslag och avfall. Det blir då naturligtvis svårt att jämföra fenomenet brännoffer på olika boplatser, när så olika fyndförhållanden och grävningsobjekt föreligger. Vad är normalt på en boplat? Var och hur mycket bränt material skall vi förvänta att finna på en boplat? Två danska exempel på brända flintföremål kan tjäna som utgångspunkt för denna problematik.

I Sigersted på Själland påträffades en 2 x 2 m stor grop daterad till TNA. Fyndmängderna var stora, både av flinta och keramik (Nielsen 1985b: 98 ff). Flintyxmaterialet från gropen har av Larsson använts som exempel på brännoffer på boplatser (L. Larsson 1989a:90). Analysen visade att 44% av de slipade fragmenten, tillhörande spetsnackiga flintyxor var eldskadade. En ännu högre andel uppvisade skivyxorna med 58%. Detta jämfördes med andelen eldskadade exemplar av gropens vanligaste redskapstyper, borrar och skivskrapor, som hade andelar kring 25%. Yxfragmentens och skivyxornas höga andelar är dock inte så påfallande när vi jämför med andelen brända flintavslag/-avfall i gropen, vilken uppgår till 51% (30,5 kg) av den totala mängden flintavslag/-avfall. De obrända och brända flintfynden låg blandade på gropens botten — troligen har ingen bränning skett *in situ*. (Nielsen 1985b:103). Gropen har av Nielsen tolkats som en avfallsgrop (Ibid:110). Det höga värdet för brända restprodukter som flintavslag och -avfall intar en mellanställning mellan de eldskadade slipade yxfragmenten och skivyxorna. Gropen innehåller således totalt sett mycket bränt material, oavsett föremålskategori och detta skulle kunna utgöra ett argument för att gropen verkligen varit en avfallsgrop. Det omfattande keramikmaterialet — bland det även några nästan intakta kärl, gör det dock, enligt Nielsen, svårt att se gropen som endast en avfallsgrop. Slutsatsen blir således att i detta fall kunde de brända flintyxorna inte *ensamma* anses vara argument för brännoffer, men fyndmängderna och fyndomständigheterna i övrigt pekar på att

gropfynden haft en rituell innebörd. Intressant är att om flintfynden i gropen utgör rester efter rituella ceremonier på platsen, innebär detta att vanliga flintrestprodukter kan vara den huvudsakliga beståndsdelen i ett brännoffer.

Ett annat exempel på svårigheterna att urskilja brännoffer kan också illustreras av en fyndplats i Lustrup på Västjylland. År 1977 undersöktes en boplats tillhörande enkeltgravskulturen, belägen under en hög från samma kultur (Rostholm 1986: 301). Flintmaterialet var litet då endast 277 flintartefakter tillvaratogs. Elva av dessa var eldskadade vilket ger 4%. En intressant iakttagelse gjordes i den västra delen av utgrävningsområdet. Det rör sig om ett fynd vilket möjligen kan tolkas som en samlad nedläggelse. Inom ett litet begränsat område — i ett för övrigt nästan fyndtomt område — framkom 16 flintavfall- och -avslag varav hälften var kraftigt eldskadade (Ibid:307, Fig. 2). Är denna iakttagelse korrekt är det tänkbart att spår av rituell verksamhet på en boplats ibland kan dölja sig enbart i höga andelar av bränt flintavfall.

Låt oss nu se till de sydvästskånska tidigneolitiska boplatserna som behandlats tidigare. Över huvud taget ger de ett ytterst splittrat intryck. M. Larsson som behandlat dem, har räknat antalet flintor och i de flesta fall ansett det brända flintmaterialet värt att omnämna (M. Larsson 1984b).

Oxiegruppen tillhör den kronologiskt äldsta delen av tidigneolitikum och de sju boplatser som ingår i gruppen är av varierande fyndkvalitet. I några fall representeras fynden endast av ett par större anläggningar på en boplats som undersökts, i andra större delar av kulturlager. I ett fall ingår även ytplockat material (Ibid:17 ff). På eponymboplatserna Oxie nr. 7 utgör andelen brända flintavslag- och avfall 3% och skivskrapor och borrhår har även låga eller till och med mindre andelar. Endast två brända yxfragment påträffades, vilket utgör 4% av totalbeståndet spets- och tunnackiga yxor. Här bör dock erinras om att ett av de två fynden utgörs av en hel intakt, spetsnackig flintyx (Ibid:Fig. 32). Bland de talrika fynden av skivyxor, — mer än 300 stycken har registrerats — är 6 % brända. En finindelning av skivyxorna i fyra olika typer; kanthuggna, ythuggna, "Havn-

elev"-yxor samt atypiska skivyxor avslöjar dock att vissa skivyxtyper har högre eldskadefrekvens än andra. 15% av de atypiska yxorna är eldskadade. Höga värden föreligger också för spånskrapor och knackstenar i flinta (10% respektive 8%) (Ibid:60 ff).

Skabersjöboplatsen kännetecknas av hög totalandel bränd flinta — 12%. Samma andel har de atypiska skivyxorna, men de atypiska skivyxorna uppvisar, likt förhållandet på Oxie-boplatsen, en något förhöjd andel eldskador (17%). Bortsett från dessa skivyxor föreligger inga uppgifter om andra typer av brända yxor.

Tre boplatser från området kring Sturups flygplats uppvisar mycket höga andelar brända restprodukter, mellan 22% och 41%. Att de brända, slipade fragmenten här har höga andelar är således föga förvånande. På Björkesåkraboplatsen är 10% av de slipade fragmenten eldskadade och andelen brända skivyxor utgör 17%. Andelen brända slipade fragment från Sturup 1:88 är 8,5%. Dessa tre boplatsermaterial pekar naturligtvis på svårigheten att urskilja förhöjda andelar brända redskap när så stor del av den övriga flintan är bränd. Från Värby och Hässleberga saknas uppgifter om brända flintredskap.

Inom Svenstorpsgruppen, vilken omfattar fem boplatser, finns en stor variation i den brända andelen av flintan. Totalmängden brända restprodukter uppgår till mellan 1% och 19%. Redskap som är eldskadade är dock sporadiskt angivna. För Svenstorpsboplatsen i Skabersjö socken, anges inga brända yxfragment av Larsson (Ibid:103 ff). Några exempel från denna plats har dock publicerats av Salomonsson (1963:75, Fig. 6:6). Det enda, av Larsson noterade, exemplet på brända yxor kommer från Månasken, en boplats i Västra Kärrstorps socken (K. 517). Endast ett slipat bränt yxfragment finns här registrerat av totalt 47 stycken (M. Larsson 1984b:132).

Bellevuegårdsgruppen består av sju boplatser varav fyra är föremål för mera ingående redovisning (Ibid:160 f). Den totala mängden bränd flinta från dessa fyra boplatsermaterial är liten, i genomsnitt 2% av samtlig flinta. Endast i ett fall — Elisedal — framkom ett bränt slipat yxfragment till-

hörande en tunnackig flintyxa, vilken tidigare behandlats i föregående kapitel.

Tre neolitiska boplatser från Valleberga har specialstuderats av Strömberg (1978:68 ff, 1988 b:50 ff). På Tygapil-boplatzen dokumenterades tre tidigneolitiska husgrunder, medan på de två övriga boplatserna i huvudsak grävdes kulturlager. Den totala andelen bränd flinta anges för samtliga platser men inte den interna uppdelningen inom respektive redskapskategori. Det förekommer dock brända slipade tjockackiga yxfragment på boplatzen Valleberga 50, daterad till en sen del av MNB (Strömberg 1978:94, Fig. 20). På samtliga tre platser rapporteras om höga andelar av bränd flinta. I Tygapil är inte mindre 14,5% av samtlig flinta bränd och andelen är ännu större på Valleberga 5:2 och Valleberga 50 — 23% respektive 24 %.

Trattbägarboplatzen Hindby mosse i Malmö är kanske skandinaviska halvöns största neolitiska fyndplats, om inte till ytan så åtminstone sett till antalet fynd (Svensson 1986:Tabell 7). På boplatzen har framkommit inte mindre 22500 flint- och bergartsredskap. Av dessa utgörs närmare 900 exemplar av intakta, större eller mindre fragment av neolitiska yxor.

Andelen brända yxor är mycket hög. Av de intakta eller större slipade fragmenten uppvisar inte mindre än 34% eldskador (Nilsson & Torstensdotter Ålin 1983:45). Inräknas även de små slipade yxfragmenten, de som inte kan typbestämmas, blir andelen 11%. Även detta är ett betydligt högre värde än motsvarande andelar för exempelvis skivskrapor och tvärpilar, vilka till 5% respektive 1% är brända (Svensson 1986:122).

Det brända yxmaterialet från Karlsfält, en tidigare omnämnd boplatz, har huvudsakligen daterats till MNA V (Larsson & Larsson 1984:50 ff, Larsson 1985:3 ff). Av 113 slipade yxfragment är 12% brända, medan motsvarande andelar för kärnor och skivskrapor är 3% respektive 5%. Fynden från både Karlsfält och Hindby mosse är påträffade i kulturlager.

Den huvudsakligen samtida Sarupsanläggningen i Stävie har också lämnat brända flintartefakter, dock inte i några högre andelar totalt sett

(Nagmér 1979:1 ff). I några enstaka anläggningar som gropar och diken, förekommer dock endast slipade yxfragment vilka är eldskadade (Ibid:155, 179).

I ett troligt grophus från Fosie socken, daterat till MNA V, framkom som det enda yxfyndet, en eldskadad nackdel till troligen en tunnbladig flintyxa (Roth 1966:4).

På Nymölla-boplatserna i nordöstra Skåne (I-III) vilka kan dateras från tidigneolitikum till sen mellan-neolitisk tid har ett betydande flintmaterial framkommit vid undersökning av omfattande kulturlager (Helgesson & Jarbrink 1982, Wyszomirska 1988a:32 ff, 1988b:84 ff). Den tidigneolitiska bosättningen avsatte emellertid inga brända yxfragment och överlag fanns endast obetydliga andelar bränd flinta sett till den totala mängden restprodukter (0,8%). På Nymölla I + II, vilka daterats till mellan-neolitisk tid tillhör flintinventariet huvudsakligen den gropkeramiska kulturen. Här utgör andelen brända restprodukter, dvs. avslag/avfall, 3% av den totala mängden (Wyszomirska 1988a:46). Eldskadade slipade yxfragment, vilka uppgår till 148 exemplar, har relativt sett en hög andel — 7%. De flesta av de övriga redskapstyperna av flinta har en eldskadefrekvens som understiger 1%.

Malmers undersökning av den gropkeramiska boplatzen Jonstorp RÅ har även gett höga andelar för brända yxor (Malmer 1969:14). Av 47 fragment av slipade yxor kunde 15 bestämmas som tjockackiga yxor. 67% av dessa var eldskadade. Malmer anger inga siffror för andelen brända yxfragment inom de resterande 32 fragmenten, men även om vi förutsätter att inga av dessa utsatts för eld, kommer slutresultatet ändå att bli en totalt sett hög eldskadefrekvens — 21%.

Ett exempel på troliga brännoffer av annat slag än flintmaterial har framkommit i Kabusa. Boplatzen är daterad till period V i stridsyxekultur (L. Larsson 1989c:63). I tre närliggande mindre gropar framkom längs anläggningarnas sidor och bottnar spår efter intensiv bränning *in situ*. Brända hasselnötsskal och träkolsbitar framkom liksom keramikskärvor, vilka i ett fall tillhört ett helt kärl som sönderslagits innan deponeringen (L.

Larsson 1993a:117).

Förekomst av brända yxor har även påträffats på fyra norrländska mellanneolitiska boplatser; Bjurselet, Strandholm, Garaselet samt Kusmark (Christiansson 1986:250, Knutsson 1986:264, Fig. 8, 1988:83 f, 195). Dessa är platser mest kända för sina många flintyxdepåer. Det är befo-gat att ta upp detta exempel här eftersom allt tyder på att fynden ursprungligen deponerats av syd-skandinavier (Malmer 1975:80 f, Christiansson 1986:249 ff, Knutsson 1986:253 ff, 1988:192 ff). 1967 och 1968 års grävningssäsonger på Strandholmboplatsen gav inte mindre än 28 större eller mindre fragment av tjocknackiga, håleggade flintyxor. Av dessa var 43% eldskadade. Även flera tvärpilar var skörbrända (Huggert 1972:224, 233 f). I Kusmark påträffades fem eldskadade yxor, varav tre stora oslipade, håleggade flintyxor (Knutsson 1988:83). På Garaselet var samtliga slipade yxfragment brända och totala antalet brända flintor var påfallande högt — 81% (Ibid:86).

I det senneolitiska materialet finns inga klara tendenser till medveten destruktion av yxor eller för den delen någon annan redskapskategori på boplatserna. Vi bör komma ihåg att tyngdpunkten i det publicerade skånska senneolitiska materialet ligger i utgrävda husgrunder och endast i mindre grad har utgrävningar berört övriga boplatssytor. Den bild som framkommit av det tidigare behandlade materialet visar huvudsakligen på att fynden är kopplade till aktiviteter på själva boplatssytan och inte inuti husen. Brännoffret kan mycket väl ha skett i bostaden men resterna av denna aktivitet ligger spritt bland det övriga avfallet på boplatserna. Att det finns så lite material som tyder på brännoffer under senneolitisk tid kan kanske förklaras av en eventuell forskningslucka. En stor del av de utgrävda skånska neolitiska husen är av s.k. Myrhøj-typ, dvs. grophus. Utgrävningssytorna är åtminstone för de sydostskånska grophusen begränsade till själva nedgrävningen i mar-ken med få schakt som berört angränsande delar av själva boplatssytan (Tilander 1963:123, Strömberg 1968a:1 ff, 1971c, 1992:57 ff, Callmer 1973b:120 ff, Larsson & Larsson 1984:71 ff, 1986:31, M. Larsson 1988a:1 ff). Ett betydande

antal långhus finns dock också registrerade (Björhem & Säfvestad 1989).

Två grophus från Furulund i Kävlinge har giv-it 27% respektive 22% brända flintrestprodukter (Tilander 1963:127, 134). Ett grophus från Val-leberga gav totalt 16% brända flintrestprodukter (Strömberg 1968a:7). Att flintinventariet i ett hus i hög grad är bränt är ju inte förvånande. Aktivi-teter som flintslagning och redskapstillverkning intill den centrala härdplatsen kommer ju förr eller senare att resultera i brända flintor. Exempler gäl-ler dock grophus. Långhusen från Fosie IV ger en helt annorlunda bild (Björhem & Säfvestad 1989). Bland långhusen finns endast mindre par-tier av kulturlager bevarat i anslutning till och inuti husen. Det mesta materialet kommer från an-läggningar tillhörande huskonstruktionerna, som stolphål samt större eller mindre gropar i anslut-ning till husen. Andelen bränd flinta är låg bland de tolv långhus som grävdes fram i Fosie. Fyra hus saknar helt bränd flinta och hos de andra vari-erar totalandelen bränd flinta mellan 1% och 5%. Endast ett långhus — hus 82 — skiljer ut sig från de andra. Här är andelen 16% (Ibid:52). Genom-gången visar att det inte finns några redskapstyper som skiljer ut sig genom en hög eldskadefrek-vens.

Vi bör komma ihåg att trots höga andelar av brända flintyxor på vissa neolitiska boplatser, så är, trots allt, majoriteten av yxorna inte brända. Bilden som framtonar är således splittrad. Det är otvivelaktigt att en del boplatser har en hög andel brända föremål, vilka inte kan tillskrivas normal boplatssytor och det verkar också finnas en kronologisk seriation i detta.

Att brännoffer som fenomen existerar på de tidig-neolitiska boplatserna verkar klart. I de fall vi har har säkra belägg för rituell bränning verkar dock seden alltid förbunden med enskilda gropar. Det är under mellanneolitisk tid vi har de flesta och mest varierade bevisen för brännoffer. Därtill har också brännoffer sin största spridning geogra-fiskt sett under denna period. Alvastra påbyggnad och de norrländska fynden visar spridningen norrut, men även från områdena söder om Öster-sjön har samtida fynd påträffats. På en höjd i

Gallberg vid Zachow i förutvarande Östtyskland har undersökts ett antal offergropar tillhörande den yngre delen av den s.k. Wäternienburgkulturen. Merparten av anläggningarna innehöll keramik och brända djurben men även ett litet men karakteristiskt flintmaterial framkom (Kirsch & Platte 1990:27 ff). Samtliga flintyxfragment visade sig vara kraftigt eldskadade liksom majoriteten av det övriga flintmaterialet från groparna. De bergartsyxor som hittades var också sönderslagna innan deponeringen (Ibid:38). Likheterna med det tidigare omnämnda Sigersted-fyndet är påfallande.

Variationen i brännofferritualerna under främst mellaneneolitikum är dock så stora att det är svårt att urskilja några klara mönster. Denna osäkerhet bottnar till viss del i en ren forskningslucka, vilken dels kännetecknas av att vi saknar en användbar metodik att tillämpa vid studiet av dessa fynd och dels bristen i en uttömmande rapportering av fynden. Men även fynden själva påverkar analysen genom den dubbeltydiga natur som de brända föremålen tycks avspegla. Detta kan märkas genom att några fynd är placerade i speciella anläggningar som exempelvis gropar, medan andra, främst yxfynden från MNB, förekommer spritt på boplatserna. De brända yxorna har med Svenssons ord *"inte påträffats på boplatserna under sådana omständigheter, som indikerar att de deponerats på vissa speciella och mot det övriga materialet avvikande sätt. Ej heller är de koncentrerade till speciella områden eller platser på boplatserna"* (Svensson 1986:123).

Om de mellaneneolitiska brännoffren kan anses vara vanliga råder det motsatta förhållandet under seneneolitikum. Bortser vi från det tidigare omnämnda stolphålsfyndet av en eldskadad flintdolke från Øster Nibstrup, förefaller brännoffer att saknas helt på boplatserna under seneneolitisk tid.

11.5. Boplatsoffer — avslutande kommentarer

Trots att flera källkritiska faktorer påverkar materialet i negativ riktning framträder likväl tydliga tendenser till gruppering av offerskicket på bo-

platserna (Tab. XXXVI). Det är för det första en tydlig förändring som kan spåras i valet av offerplats från tidig- till seneneolitikum. Gropoffer har sin främsta förekomst under TN och MNA II, med endast sporadiska nedslag under senare delen av mellaneneolitikum. Brännoffer förekommer från TN genom hela MN för att nästan helt upphöra under SN. De första exemplen på stolphålsoffer uppträder under MNA V och fortsätter under MNB, mestadels i form av nedläggelser i stolphål tillhörande palissadanläggningar. Det är först under den seneneolitiska perioden som stolphålsdeponeringarna förekommer i större antal. Under denna tid kan man skönja ett tydligt regelverk bakom deponeringarna, både vad avser läge i husens konstruktion och de föremål som deponeras. Seden att nedlägga föremål i stolphål visar också på regionala skillnader. Trots att ett betydande antal seneneolitiska hus framgrävts inom Ystadområdet har inga föremål påträffats som kan tydas som stolphålsoffer (L. Larsson 1993a:127 f).

Slutligen har vi husoffren, dvs. deponerade föremål, ofta tillhörande depåer, i husen men utan samband med själva konstruktionen av bostaden. Bortser vi från några troliga men dock osäkra fall under mellan- och seneneolitisk tid är vårt enda säkra belägg Tygapils-fyndet som är daterat till TNC (Kap. 11.2). Tabellen visar också hur olika typer av offerhandlingar ibland kombineras. Så exempelvis förekommer ofta grop- och brännoffer i kombination, medan stolphåls- och brännoffer som kombination är sällsynt.

De exempel på olika rituella verksamheter som skett på neolitiska boplatser är, måste vi komma ihåg, ytterst fåtaliga. De har fått kompletteras med fynd från olika sammanhang, främst gäller detta parallella företeelser som grop- och stolphålsoffer från de s.k. Sarupsanläggningarna. Man skulle kunna hävda att detta vore två oförenliga jämförelseobjekt — detta är dock en orättvis invändning. Kunskapen om Sarupsanläggningarnas karaktär av centrala mötesplatser för rituell aktivitet har växt fram under ganska kort tid i den arkeologiska forskningsprocessen. Fynd av hela lerkärl eller flintredskap som yxor tillsammans med spår

Tabell XXXVI. Kronologisk seriation av boplatsoffer omnämnda i texten. I *kursiv* stil anges exempel från Sarupsanläggningar.

Perioder	Fyndplatser	Gropoffer	Brännoffer	Stolphåsoffer	Husoffer
TN- MNA II	Hyllie	X			
	Käglingevägen	X			
	Stolpalösa	X			
	Svenstorp	X			
	Oxie nr.7	X	X		
	Elisedal	X	X		
	Sturup 1:88	X	X?		
	Skabersjö		X?		
	Björkesåkra		X?		
	Sigersted	X?	X?		
	<i>Sarup</i>	X	X		
Tygapil	X			X	
MNA III- MNA V	<i>Stävie</i>	X	X		
	Hindby mosse		X		
	<i>Foulum</i>		X	X	
	Limensgaard			X	
	<i>Sigersted</i>			X	
	Karlsfält		X		X?
Fosie		X?		X?	
MNB	Kabusa	X	X		
	Nymölla I/II		X		
	Jonstorp RÄ		X		
	Garaselet		X		
	Kusmark		X		
	Bjurselet		X		
	Strandholm		X		
	Lustrup		X		
	Runegård			X	
	<i>Hyllie</i>			X	
SN	Øster Nibstrup		X	X	
	Fosie IV			X	
	Kv. Anten			X	
	Rosengård			X	
	Kåseberga?			X?	
	Reslöv?			X?	
	Limensgaard			X	
	Svapkæret			X	
	Myrhøj			X	X?
Hagestad				X?	

av bränning i gropar eller diken som snabbt igenfyllts efter deponeringen, verkar vara ett karaktéristiskt drag. Anläggningarna tas i bruk under perioden TNC och MNA I (Madsen 1988:301 ff). Ofta är man ense om att fyndkaraktär och omstän-

digheterna på platserna skiljer sig helt från normal boplatsoffer. Men vanligen påträffas här stora mängder "normalt boplatsoffermaterial", ofta knutet till samma anläggningar om än av senare datum (Ibid:321). I Sarup förekommer, vid tiden

efter det att aktiviteterna och deponeringarna i diken upphört, exempelvis små offergropar med hela lerkärl eller yxor inom samma område som den omfattande bosättningen från MNA II (Andersen 1974:71 ff, 1977:11 ff, 1982:9, 1988:360, Madsen 1988:321 f).

De stora likheter i deposition som existerar mellan boplatsoffer och motsvarande fynd från Sarupsanläggningar är säkert inte tillfälliga. Skånska gropoffer med yxor och lerkärlsdeponeringar är förvisso belagda även från den tidigaste delen av tidigneolitikum, men antalet gropoffer verkar kulminera mot slutet av tidigneolitikum och den allra tidigaste delen av MN. (Madsen 1988). Den omfattande byggnationen av "befästa" platser i Danmark (även Bornholm) tycks inte ha fått fotfäste i Skåne under denna tid. De två exempel på skånska palissadanläggningar som — för närvarande — är kända, Stävie och Hyllie, är daterade till MNA V respektive MNB (L. Larsson 1982a, Svensson 1990, 1991, Almquist & Svensson 1990). Vi har således ännu inga bevis för lika tidiga palissadanläggningar i Skåne som i Danmark. De rituella aktiviteter som präglade de danska platserna gick dock inte den skånske stenåldersbonden förbi.

Den enda tidigneolitiska plats som kan erinra om en Sarupsanläggning är "De brända yxornas backar" i Svartskylle, Sövestads socken (K. 938, Larsson & Larsson 1984, Larsson 1989a, 1989 b). Platsen är strategiskt belägen på en av de högsta kullarna i området med milsvid utsikt. Större våtmarksområden begränsar kullen både i söder och i öster och fyndplatsen täcker en yta om ca 2 ha (Larsson 1989a:89). Den för de danska palissadanläggningarnas så typiska lokalisering till en förhöjning i terrängen som på tre sidor omges av vatten, ofta rinnande vattendrag, delas således inte av platsen i Svartskylle, men en relativt nyupptäckt dansk anläggning som Bjerggård har en liknande topografisk placering (Madsen 1988:309 ff).

Fynden från Svartskylle består av hundratals yxfragment från huvudsakligen tunnackiga men även tunnbladiga flintyxor, vilka är kraftigt brända och som stammar från fem olika koncentratio-

ner. Fynden har framkommit vid ytinsamling och kan dateras till slutet av tidigneolitikum. Svartskylleplatsen har provundersökts med hjälp av traktorgrävare men utan resultat. Om Svartskylle haft palissader eller diken är emellertid osäkert eftersom provschakten lades kring det högst belägna och centrala partiet på backen, vilken också motsvarade läget för en mindre koncentration av brända yxfragment, och inte längs platåns periferi var eventuella diken troligen placerats (L. Larsson 1989a:88).

Det är således framför allt fyndmaterialets beskaffenhet och i viss mån topografiska belägenhet samt datering som antyder att platsen haft liknande användningsområden som de danska platserna. Det är även intressant att konstatera att många av palissadanläggningarna uppvisar spår efter rituella aktiviteter från perioder *före* byggnationen och användningen av palissader och diken. Platserna har i några fall anlagts på äldre kultplatser som exemplen från Sigersted och Hyllie visar på (Nielsen 1985b, Almquist & Svensson 1990). Det förefaller finnas en tradition under neolitisk tid att offra i gropar på boplatser. Mot slutet av tidigneolitikum drar utvecklingen åt skilda håll i Danmark respektive Skåne. I Danmark kräver till slut religionen att speciella platser tas i anspråk för kulthandlingar i förbindelse med palissadbyggande och diken. I Skåne däremot har detta behov kunnat tillfredsställas och ökas inom boplatsens sfär.

Brännoffret intar under tidig- och mellanneolitikum en mellanposition i det att bränning och brända föremål är associerade med olika offermiljöer. Brännoffer i gropar, under främst tidigneolitisk tid, sker dels primärt, dvs. bränning av föremål har skett in situ i groparna och dels sekundärt genom att de brända föremålen fått sin slutliga förvaringsplats i groparna. I två fall förekommer dessutom brända flintföremål i stolphål. Som tidigare nämnts har brännoffer påträffats utan någon koppling till speciella anläggningar eller under förhållanden som avviker från det övriga materialet på en boplat (Svensson 1986).

Den fysiska förändring i ytstruktur och färg som uppstår och eftersträvs genom medveten

bränning har kommenterats tidigare av Larsson (1989a och b). Bränningen av främst flinta har förutom fysisk förändring också medfört att övernaturliga egenskaper tillförts dem vilka krävt olika förhållningssätt. Syftet med bränningen kan således ha varit att underlätta kontakten med de högre makterna samt att medvetet förstöra objektet vilket omöjliggjorde en profan användning. Efter bränningen har offrets betydelse förstärkts av att spåren undanröjts genom en snabb igenfyllning av groparna. Brända flintredskap har också tillskrivits magiska skyddskrafter eftersom de i två fall ingått i stolphålsdeponeringar. Det är därför överraskande att finna så många belegg för brännoffer av flintyxor under mellanneolitisk tid, där uppenbarligen de slutliga nedläggelseplatserna samman-

faller med det övriga boplotsavfallet. I dessa fall måste yxans religiösa och magiska kraft ha försvunnit genom bränningen varför yxfragmenten behandlats som ordinärt boplotsavfall. Detta förhållande antyder att brännoffret haft dubbla roller i kulten.

Utvecklingen under neolitikum tycks således ha gått från offerhandlingar *utanför* husen till offerhandlingar knutna *till* husen och deras byggnation. Det är troligt att detta kan sättas i samband med den alltmer stationära bosättningsstrukturen som kan iakttagas från slutet av mellanneolitikum och början på senneolitikum, men resultatet kan också ha påverkats av de arkeologiska boplotsundersökningarnas inriktning och mål (se Kap. 13.5).

12. DEN MESOLITISKA BAKGRUN- DEN

Markerar övergången mellan mesolitikum och neolitikum ett religionsskifte? Finns det en direkt koppling mellan introduktionen av en jordbruks-ekonomi och uppkomsten av de rituella neolitiska fynd som avhandlats här?

Mesolitiska offerfynd har det senaste decenniet i allt högre grad blivit föremål för forskningens intresse (Johansen 1989a). Men redan Rydbeck hade uppmärksammat att mesolitiska depåfynd kunde förekomma (Rydbeck 1918:7 f). Rydbecks uppfattning att de neolitiska depåfynden utgjorde votivoffer baserades som tidigare nämnts både på fyndens slutna karaktär men främst de speciella fyndomständigheterna (se Kap. 2). När Rydbeck kom i kontakt med mesolitiska slutna fynd tvekade han inte att tolka dem på motsvarande sätt, men med en viktig skillnad; depåfynd med mesolitiska flint- eller bergartsyxor utgjorde, till skillnad från den neolitiska fruktbarhetskulten, vapenoffer, helgade åt krigets eller åskans gud (Ibid: 65). De tre exempel på mesolitiska depåfynd som ingår i Rydbecks katalog omfattar både våtmarksfynd och fastmarksfynd (Ibid:7 f). Även ett depåfynd med tre limhamnsyxor från en trolig boplats i Simrishamn, tolkades också som ett votivoffer (Ibid:52, Fig. 100).

Ett förnyat intresse för mesolitiska offerfynd tog form under 1970-talet (Larsson 1978, 1990a, Tröndahl 1993). Fyndmaterialet är sparsamt förekommande, Tröndahls analys omfattar 35 mesolitiska fyndplatser. Inte desto mindre kan flera tendenser iaktas för de mesolitiska offerfynden, både vad avser struktur och kronologiska förändringar. Materialet har brister vilket till en del kan tillskrivas rena forskningsluckor. En majoritet av de utgrävda sydsandinaviska, mesolitiska boplatserna är daterade till atlantisk tid och en betydande del av de tidigmesolitiska kustbosättningsområdena är nu täckta av hav. Även en bristande insikt om rituella fynd och följaktligen också bristande uppmärksamhet inför eventuella rituella föremål och fynd på boplatser från arkeologernas sida kan spela en stor roll. Oavsett dessa källkri-

tiska aspekter ger de arkeologiska fynden vissa belägg för att en förändring av offerfyndens innehåll skett under loppet av mesolitisk tid (Tröndahl 1993:28, Tab. 2).

De äldsta kända mesolitiska offernedläggelserna, under tidigboreal tid, omfattar två våtmarksdepositioner av nästan kompletta älgskellett. Det ena fyndet, från Skottemarke mose på Lolland, består av sex älgkroppar nedlagda tillsammans på ett betydande avstånd från ett samtida utkastlager (Møhl 1978, Sørensen 1978). Det andra fyndet består av två älgskellett påträffade tillsammans i en mosse i Favro på Sjælland (Ibid). Under boreal tid finns det ett mera varierat utbud av olika offergävor; benspetsar, flintspån samt ben- och hornredskap som hackor och skafthålsyxor. För en del offerfynd har avslöjats komplicerade rituella procedurer innan den slutliga deponeringen. En depå med flintspån från boplatzen Holmegård V på Sjælland utgör ett exempel på detta (Fischer 1974: 155 ff). Flintspånen kunde sammanfogas till en fallosformad spånkärna, vilken ursprungligen hade försetts med bl.a. inristade människoframställningar.

Under atlantisk tid sker en tydlig förändring i sammansättningen av offernedläggelserna. En allt större del av offren sker nu i form av depositioner av *flint- och bergartsyxor*, både enstaka eller nedlagda i depåer (Welinder 1977, Tröndahl 1993: Tab. 1). De äldsta rituella yxoffren utgörs troligen av deponeringar av så kallade spetsvapen — en lång spetsyxliknande artefakt som förekommer sällsynt på de tidigatlantiska boplatserna (Berg & Skaarup 1979:44, Fig. 58, Larsson 1982c:55, Fig. 46:1). Några av dessa spetsvapen har en längd som motsvarar de allra längsta tidigneolitiska, tunnackiga flintyxorna. Vid Sjöholmen i Stehags socken har på en plats kallad "Vallen", framkommit ett troligt depåfynd av tre stycken spetsvapen. Det längsta spetsvapnet är 44 cm, de båda andra är 29 cm långa. De påträffades år 1885 vid "grävningsarbete i en torvmosse" (Muntligt meddelande Arne Sjöström)

Även den huvudsakligen danska seden att nedlägga keramik i våtmark kan spåras tillbaka till senmesolitikum. Flera Ertebølle-lerkärl har hittats

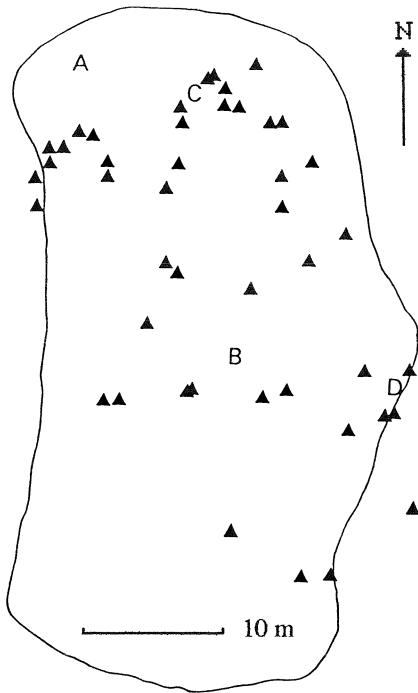

Fig. 84. Plan över Hindby offerkärr. A, C och D = mesolitiska enkelfynd. B = mesolitiskt depåfynd. Fyllda trianglar anger övriga yxfynd.

under liknande omständigheter som de tidigneolitiska lerkärlsoffren (Ebbesen 1980a, Bennike & Ebbesen 1986:99).

Utvecklingen av offerhandlingarna under mesolitikum verkar således ha gått från offer av "hela" djur till olika typer av redskap tillverkade av ben och horn för att slutligen omfatta i huvudsak yxor (Trönndahl 1993:35). Fyndmaterialet tycks antyda att offerhandlingarna ökat i betydelse och antal under senatlantisk tid, men detta kan vara en farlig slutsats eftersom denna egentligen grundas på likheterna i fyndinnehåll och fyndomständigheter med de neolitiska offerfynden. Det vi däremot *kan* säga är att offerhandlingarna under senmesolitikum skiftat karaktär. De har med tiden transformerats till ett för oss tydligare urskiljbart mönster genom sina uppenbara likheter med de neolitiska offerfynden.

Vi kan konstatera att samtliga offermetoder

som visats gälla för neolitikum också har sina direkta paralleller under främst senmesolitisk tid. Både enkel- och samlingsoffer finns belagda och även offermiljöer som våtmarker och stora stenar på fast mark har tagits i anspråk. Fynden framkommer ibland även som ackumulerade nedläggelser av vanligtvis enstaka föremål på samma plats i våtmarker. Det finns även ett betydande offerfyndsmaterial från boplatsmiljöer, i de flesta fall utkastlager (Welinder 1977, Larsson 1978: 163 f, 1983b:78 ff, Fig. 45, 46).

Offerplatsen Hindby offerkärr har kommenterats tidigare (Kap. 10.1, K. 439). Närmare femtio yxor har påträffats varav merparten utgörs av olika typer av neolitiska yxor (Svensson 1993, Trönndahl 1993:11 f). I fyndmaterialet ingår även tre enkelfynd (två kärnyxor och en spetsyxva av flinta) samt ett depåfynd, bestående av en kärnyxa med specialiserad egg och en spetsyxva — vilka kan dateras till senmesolitisk tid. En av kärnyxorerna avviker helt från de övriga genom sin storlek. Flintyxan som är 17 cm lång och väger inte mindre än 850 gram, kan bäst beskrivas som överdimensionerad (Trönndahl 1993:11). Detta är drag kärnyxan delar med ett betydande antal neolitiska yxor i andra offersammanhang. De mesolitiska yxfynden från Hindby offerkärr visar en i dubbel bemärkelse direkt koppling till de neolitiska offerfynden. Dels har de mesolitiska nedläggelserna en ytmässig spridning som i allt väsentligt sammanfaller med spridningen av de neolitiska offerfynden. Dels har samma offermetoder tillämpats för de mesolitiska deponeringarna som för de neolitiska; både enkeloffer och samlingsoffer av yxor är belagda på platsen (Fig. 84).

Fynden från Hindby offerkärr visar således på en obruten nedläggelsestradition, både rumsligt och innehållsmässigt, från senmesolitikum in i neolitisk tid. Det finns ytterligare några offerplatser med likartade fyndförhållanden, men bortsett från en plats är fyndomständigheterna ofullständigt kända. I Sludegårds Sømose, en offerplats på Sjælland med ackumulerade nedläggelser under hela neolitikum, har även framkommit ett senatlantiskt depåfynd bestående av 17 vildsvinsunderkäkar (Noe-Nygaardh & Richter 1990:175 ff,

se Kap. 10.1). Den rumsliga anknytningen mellan depån och de övriga, neolitiska fynden är emellertid inte lika klar som förhållandena på Hindby offerkärr. Avståndet är 18 meter mellan den senatlantiska depån och närmaste neolitiska offerfynd — ett lerkärl (Albrechtsen 1954:5, Fig. 1). Depåfynd av vildsvinsunderkåkar är även kända på boplatser, vilket visas av flera koncentrationer av underkåkar påträffade i utkastlagret på den jylländska Ertebølle-boplatsen Ringkloster (Andersen 1975:86).

I Gladsax socken i Simrishamn kommun har en senmesolitisk flathacka påträffats i samma fuktiga sänka som en mellan-neolitisk bergartsyxa (K. 1029). I de tidigare behandlade muddringsfynden från Sege å (Kap. 10.5), ingår även ett litet men karakteristiskt senmesolitiskt fyndmaterial, bestående av enstaka intakta trind- och limhamnsyxor, kärn- och skivyxor samt benredskap (Winberg 1983).

Det är därmed svårt att tala om ett brott i nedläggelsetraditionen från mesolitikum till neolitikum, när så likartade fynd från bägge tidsperioder påträffats i en så intim rumslig förening på samma offerplatser. Övergången från mesolitikum till neolitikum har tydligen inte förändrat offerhandlingarnas karaktär — det kan vara tal om "*en generell kontinuitet fra mesolitikum til neolitikum, og ikke brudd som tidligere postulert*" (Johansen 1989a:13). Detta citat implikerar att inte bara offermetoderna och offermiljöerna utgör delar av en lång tradition. Är det möjligt att också motiven och de sociala mekanismerna bakom nedläggelserna har varit liknande under bägge tidsperioder?

Introduktionen av jordbruket i Skandinavien har i litteraturen beskrivits på två vitt skilda sätt. I den äldre, nu helt förlegade, forskningen ses neolitiseringsen som en fundamental och plötslig förändring, orsakad genom en direkt invandring av kontinentala bönder vilka i kraft av bättre teknologi och en effektivare näringsstrategi snabbt gjorde slut på det rådande jägar/samlarsamhället (Becker 1948, Salomonsson 1970b). I den nu rådande synen på neolitiseringsprocessen har större tonvikt lagts på att undersöka de ekonomiska och ekologiska förändringar av kultur och miljö som kan

iakttagas under senmesolitisk tid (M. Larsson 1984b). Dessa forskningsinsatser inbegriper studier av klimatologiska förändringar som resulterade i havsnivåhöjningar men intresset är också inriktat på den sociala och ekonomiska betydelse kontakter med jordbrukande folk haft för de skandinaviska jägar/samlarsamhällena (Fischer 1982:7 ff, Jennbert 1984, L. Larsson 1991a:101).

Det senmesolitiska samhället kännetecknas av mer eller mindre stationära bosättningar, belägna främst i de rika ekologiska miljöerna vid åmynningarna längs kusten. Det finns dock vissa belägg för att även de stora insjöarna i inlandet kunnat hysa bosättningar av mera permanent natur (L. Larsson 1990a:92). I takt med att havsnivån långsamt steg flyttade bosättningarna med längs den nya kustlinjen, men till slut ledde havsnivåhöjningen till att de tidigare så rika ekologiska miljöerna med bräckvattenlaguner försvann och ersattes med öppna havsvikar. Förutsättningarna för de stora helårsbosättningarna försvann och mot slutet av Ertebøllekulturen kan ett ökat intresse för inlandsresurserna vid de stora insjöarna ses. Det finns indicier för röjningar i skogarna under mesolitisk tid (L. Larsson 1991b:65). Även odling är indikerad, främst genom fynden av sädeskornavtryck i Ertebølle-keramik (Jennbert 1984).

Den slutliga förändringen från ett jägar/samlarsamhälle till ett jordbrukarsamhälle har gått mycket snabbt. Förloppet har varit över inom några få generationer (L. Larsson 1990a:294). De yngsta radiometriska dateringarna av Ertebøllekulturen ligger kring 3200 BC (okal), och de äldsta neolitiska dateringarna, från en boplatz tillhörande Mossbygruppen tillhör tiden kring 3100 BC (Fischer 1982, M. Larsson 1991:74 f). Brottet är tvärt när det gäller ekonomi och bosättningsstruktur, men stora delar av den materiella kulturen — som de vanligaste vardagsredskapen och -vapnen av flinta — lever kvar till synes oförändrade in i tidigneolitikum (L. Larsson 1992a:36).

Att de senmesolitiska bosättningarna inte bara är platser för vardagliga, profana, sysselsättningar, visas på ett informativt sätt av utgrävningarna på fyndplatserna Skateholm och Vedbæk Boldba-

ner (Albrethsen & Brinch Petersen 1977, L. Larsson 1984b). Här ingår gravar och boplatssytor i en intim rumslig och samtida förening.

Gravarna på Skateholm I och II var spridda över själva boplatssytan, ibland påträffades de grupperade utanför husen, stundtals i längre rader (L. Larsson 1984b:20, Fig. 6). De var med största sannolikhet försedda med tydliga gravmarkeringar ovan mark. De levande och de döda har således delat på en gemensam yta och detta kan indikera att man haft föreställningar om att de döda på något sätt levde kvar och kunde ingripa eller delta i det vardagliga livet. Detta nära förhållande mellan levande och döda illustreras också av att man i enstaka fall grävt upp gamla gravar och avlägsnat delar av kropparna, möjligen för att användas ceremoniellt som exempelvis i en förfäderskult (L. Larsson 1990b:110). Ritualerna i samband med gravläggningarna uppvisar ett komplicerat regelverk, vilka inbegripit inte bara nedläggelser av gravgåvor, utan bär även spår av de positioner i samband med igenfyllningen av gravarna. Föremål som mikrospå, delar av djurkroppar, hundar som avlivats och måltidsrester har påträffats i gravfyllningarna. I något fall har pilar troligen avfyrats ned i graven, kanske för att förhindra den dödes genfärd (Ibid). På Skateholm II och möjligen även den tidiga Ertebølle-boplatssytan Bredasten utanför Ystad, finns även konstruktioner som kan ha haft ceremoniell funktion (L. Larsson 1988c, M. Larsson 1986:28).

Redan under en tidig del av Ertebøllekulturen, under Trylleskovfasen, förekommer de första konkreta beläggen för kontakter med jordbrukande folk på kontinenten — den linjebandkeramiska kulturen (LBK). Dessa första kontakter tog sig uttryck genom en direkt import av bergartsredskap som flathackor, vilka man även försökte efterbilda i lokalt material (Lippe 1992:31). Troligen har föremålen ingått som en del av en gåvoutväxling, men det kan inte uteslutas att kontakterna också inneburit att mindre grupper människor emigrerat till Sydskandinavien, kanske som ett led i giftermålsallianser (Fischer 1982, Jennbert 1984:147, L. Larsson 1987, 1988a:28 ff, Karsten 1989, Lippe 1992). Två exemplar har fram-

kommit i gravar på Skateholm II (L. Larsson 1982b:26 f, 30, 1987:8, 1988a:29). Några flathackor har dessutom påträffats vid utgrävningar av en inlandsboplatssyta — Bökeberg III — vid sjön Yddingen i sydvästra Skåne. C14-dateringar av boplatssytan har givit åldern 4000 BC (okal) (Regnell et. al. 1994). Dessa inlandsfynd av flathackor antyder att de externa kontakterna över Östersjön varit täta och inte endast förbehållits eller kontrollerats (?) av invånarna på de stora kustnära boplatssytorna. Totalt finns ett tiotal exemplar kända från Sydsverige.

Av de kronologiskt sett något yngre skafthålsförsedda skolästkilarna, en redskapstyp främst associerad med Rössen-kultur, finns 10 svenska fynd, varav några kan vara lokala efterbildningar (Lippe 1992:33 ff). Merparten uppträder som lösfynd, men intressant nog har de skolästkilar som har säkra uppgifter om fyndplats, påträffats som enkeloffer i våtmarker (L. Larsson 1987:10, Karsten 1989:85). Ungefär samtidigt som de första skolästkilarna uppträdde i Sydskandinavien finns också de första beläggen för framställning av keramik. Ertebøllekeramiken var en innovation som sakta spred sig norrut från sitt troliga ursprung i norra Tyskland (Schwabedissen 1981, Jennbert 1984:120 f, 140 f och där anförd litteratur, Larsson 1990a:294).

Men även på det andliga planet kan det ses tydliga influenser från jordbrukarna i söder. Att gravar ingår som en del av boplatssytan kännetecknar också den linjebandkeramiska kulturen, men likheterna stannar inte därvid. Det finns flera parallella företeelser i gravskicket t.ex. kropparnas placering, gravgods och dess läge i gravarna mellan Skateholm och den linjebandkeramiska gravplatsen vid Sondershausen i östra Tyskland (Kaufmann 1989:115 ff). Seden att gräva upp äldre gravar och avlägsna delar av den dödes skelett förekommer på båda platser. Exempel är grav 18 i Sondershausen där vänster underarm och hand borttagits och grav 28 på Skateholm I i vilken vänster underarm och lårben avlägsnats (L. Larsson 1982b:18, 1984b:22, 1990b:107, Kaufmann 1989:117). Det finns även likartade mönster i placeringen och förekomsten av så kallade rivstenar

för rödockra i några av gravarna i Sondershausen och på Skateholm II (Kaufmann 1989:115 f, L. Larsson 1982b:30, 1984c:61). Två av mansgravarna på Skateholm II — grav II och IV — innehöll som tidigare nämnts vardera en flathacka. Frågan är då om även offerskicket och då främst nedläggelserna av yxor, också skall tolkas som ett "lån" från kontinenten?

Det går inte att erhålla ett entydigt svar på denna fråga. Det mesolitiska offerskicket har fast förankrade regler vad avser offermetod och offermiljö långt innan kontakterna med linjebandkeramiska kulturen. Både enkel- och samlingsoffer finns belagda, liksom offermiljöer som våtmark och fast mark. Anmärkningsvärt är dock den förändring av offernedläggelsernas innehåll som inträffar under Ertebøllekulturens Trylleskovfas omkring 4000 BC. Flint- och bergartsyxor utgör nu och senare under Ertebølle-tid merparten av offerfynden. Att denna förändring inträffar samtidigt med att de första flathackorna och skolästkilarna når Sydsandinavien kan inte vara resultatet av en slump. Inom LBK är depåfynd med yxor ingalunda ovanliga (Baumann 1962:69 ff, Lippe 1992:12). Det finns dock tydliga skillnader mellan flathackan och skolästkilen när det gäller deras förekomst i offerfynd och fyndmiljö. Flathackan påträffas i offersammanhang, företrädesvis på boplatser. De föreligger också som gravgåvor. Flera depåfynd av klar rituell karaktär är kända och det finns även dokumenterat ett stolphålsoffer i form av en nedlagd flathacka (Baumann 1962, Bakels 1986:52). De betydligt yngre skafthålsförsedda skolästkilarna förekommer däremot sällan på boplatser utan uppträder företrädesvis i gravsammanhang. Det finns ett betydande antal depåfynd kända och intressant är att skolästkilarna — till skillnad från flathackorna — också förekommer som enkeloffer i våtmarker, floder och mossar (Brandt 1967:14).

Den sociala och religiösa roll skolästkilen spelade på kontinentalt område överfördes och inför-

livades — som det förefaller — snabbt i det rådande senmesolitiska offerskicket i Sydsandinavien. Yxan som statussymbol var en ny idé och detta fick till följd att även de lokala bergarts- och flintyxorna erhöll ett ökande statusvärde. Detta manifesterade sig dels i yxor som gravgåvor i framför allt mansgravar, dels i ett allt större antal nedläggelser av yxor som enkel- och samlingsoffer. Detta scenario bör passa väl in på beskrivningen av det senmesolitiska samhället som ett samhälle präglad av en ökande social komplexitet och differentiering där de högsta positionerna intogs av äldre män (M. Larsson 1991:315).

Det intressanta är att tidsrymden mellan de första kontakterna med jordbrukande kulturer och den slutliga, närmast abrupta övergången till odling och boskapsskötsel var så lång, kanske närmare 1000 år (M. Larsson 1987b:326). De sydskanadinaviska Ertebølle-grupperna har således under nära ett millenium "odlat" och upptagit olika influenser från sina grannar i söder. Vetskapen om att det existerat grupper med annan livsföring och ekonomi i en närliggande men annorlunda ekologisk och social miljö kan ha medverkat till att övergången till jordbruk fick ett så hastigt förlopp. Det delvis stationära livet i den rika kustzonen gjorde att ingen ekonomisk förändring var nödvändig eller ens eftersträvarsvärd bland Ertebølle-grupperna. Neolitiska innovationer som bidrog till att bibehålla bosättningsstrukturen accepterades och inlämnades snabbt i det senmesolitiska samhället. När havsnivåhöjningarna till slut tvingade fram en förändring av den fasta bosättningsstrukturen längs kusten hade jordbruk och boskapsskötsel som *idé* betraktat redan vunnit fotfäste. Likheterna i offerskick mellan LBK och dess kontinentala efterföljare å ena sidan och Ertebøllekulturen å den andra, kan ha dämpat motståndet inför förändringar och därigenom fungerat som en ytterligare faktor som påskyndat eller till och med underlättat övergången till jordbruk och boskapsskötsel.

13. DET NEOLITISKA OFFERSKICKET

Ett försök till karakterisering det neolitiska offerkicket kan ha olika utgångspunkter. Vi kan betona skillnaderna i offerfyndens sammansättning och nedläggelsefrekvens och därmed få indikationer på förändringar i den religiösa strukturen, vilka kanske kan kopplas till motsvarande förändringar i den sociala och ekonomiska organisationen. Ett annat förhållningssätt är att försöka påvisa den bakomliggande religiösa strukturen som manifesterar sig i likartade offernedläggelser över tids- och kulturgränser. Den ena utgångspunkten betonar skillnader, den andra likheter, men båda förutsätter varandra. Kanske är det självklart att en studie bör och skall omfatta båda förhållningssätt. Utan en övergripande bild av det rituella regelverket — traditionen — kan vi heller inte spåra och förstå rituella förändringar och dess konsekvenser. Det kan vara en svår balansgång att förena båda.

I föregående materialanalys har av nödvändighet endast en översiktlig bild kunnat förmedlas. En mera minutiös genomgång av andra faktorer skulle kunna ge ytterligare belägg för förändring eller tradition. Jag avser här fördjupade studier kring "case studies" av regionala och lokala områden, betydelsen av föremålets läge och placering i offernedläggelserna etc.

I detta avsnitt skall jag, mot bakgrund i bosättningsstruktur och gravskick, försöka ge en bild av vilken karaktär offerhandlingarna haft och hur de kan ha fungerat i det neolitiska samhället.

13.1. Tidigneolitikum A—B

Den allra äldsta delen av TN är av avgörande betydelse för studiet av det neolitiska offerkicket, eftersom det är under denna period de rituella ramarna för de kommande offernedläggelserna under neolitikum utkristalliseras. Detta regelverk avgjorde hur ett offer skulle vara sammansatt, i vilken miljö offret skulle utföras, vilken typ av föremål som skulle ingå och vilken yttre behandling föremålen skulle genomgå för att vara lämplig som enkel- respektive samlingsoffer. Studien un-

derlätas i hög grad av att bara en föremålsgrupp verkar förekomma i offerfynden; de spetsnackiga yxorna. Det enda undantaget utgörs av ett lerkärl från Östra Vemmerlöv daterat till TNB (K. 1123). Föremålsvariationen i offernedläggelserna är således högst begränsad.

De konsekventa skillnader i offerföremålens slipning, längd, fragmenteringsgrad och andelen förarbeten mellan neolitiska enkel- och samlingsoffer uppträder redan under TNA. Frågan om ursprunget till dessa skillnader i urvalet av offerföremål går ännu längre tillbaka, kan inte besvaras på grund av bristen på dokumenterade senmesolitiska offerfynd. De betydande likheterna i urvalet av offermetod och offermiljö som existerar mellan senmesolitikum och neolitikum gör dock en sådan tolkning trovärdig. Det tidigneolitiska offerkicket har med största sannolikhet sina rötter i en senmesolitisk rituell tradition.

Merparten av de äldsta tidigneolitiska bosättningarna är belägna i det inre backlandskapet, med en tydlig koncentration till sydvästra Skåne (M. Larsson 1984b). Boplatserna är lokaliserade till sandiga jordar i nära anslutning till våtmarker. Det finns dock undantag som den kustnära Mossbyboplatsen, vilken dessutom givit de allra tidigaste neolitiska dateringarna i Skåne (M. Larsson 1993:316). Boplatserna är små, de omfattar vanligen en yta om mellan 500 och 800 kvm, och varje boplatz representerar sannolikt ett hushåll eller en ensamgård (Ibid). Ofta finns ett betydande avstånd mellan de olika boplatserna vilket indikerar ett relativt glest befolkat landskap.

Det skånska gravskicket under TNA-B är, med en flatmarksgrav från Malmö som enda dokumenterade undantag, helt okänt, men har enligt vad danska fynd anger, troligen bestått av enmansgravar under flat mark (M. Larsson 1980, 1991:70).

Karaktären på och den geografiska spridningen av offerfynden under denna period passar väl in mot bakgrund i den rådande bosättningsstrukturen. Offernedläggelser under TNA-B utgör bara 7% av samtliga neolitiska offerfynd, medan perioden kronologiskt omfattar upp till en fjärdedel av neolitikum. Nedläggelser av enkel- och samlings-

offer har en privat snarare än kollektiv prägel. Det förefaller som om flera offerplatser utnyttjats vid endast ett offertillfälle, vilket skenbart får huvuddelen av offerfynden från TNA-B att verka tillfälliga. Möjligen antyder fynden att man inte eftersträvat fasta offerplatser utan snarare att man uppsökt naturliga miljöer och scenerier som kan ha motsvarat de speciella krav offerhandlingen ställde. Fynden antyder därmed att periodens offerplatser inte behöver ha en säregen lokalisering, att de skulle vara belägna i miljöer som på något sätt avviker från det "normala" (Colpe 1970). Lokaliseringen är generell och inte speciell. Den avgörande faktorn bakom placeringen av en våtmarksnedläggelse kan ha varit *just* förekomsten av vatten och inte att platsen var "*situated in a natural environment which, from the point of view of modern man, is out of the ordinary*" (Malmer 1986a:107).

Det föreligger mycket få ackumulerade offerplatser med fynd endast från TNA-B. Det tidigare behandlade Billinge-fyndet (Kap. 10.3) omfattar en offerplats med totalt endast två eller tre offernedläggelser inom en yta av ca 2 kvm. Fyndet representerar med största sannolikhet individuella offerhandlingar utförda av en mindre grupp människor, kanske tillhörande ett enskilt hushåll. Det förefaller inte orimligt att dessa offer kan ha representerat ett enskilt jordbruks — en ensamgårds — hela livslängd. Stämmer detta var yxoffren förbehållna speciella tillfällen och utfördes med långa tidsintervaller. Ett av yxoffren på platsen kan tänkas ha ingått som en form av initialoffer eller invigningsoffer i samband med etableringen av det första jordbruket i närområdet. Andra nedläggelser kan ha skett inför viktiga och avgörande händelser i gårdens och gårdsfolkets existens. Behovet av fasta offerplatser där upprepade offerhandlingar kunde utföras kan därför mycket väl ha funnits. De är dock svåra att påvisa eftersom de med stor sannolikhet är kopplade till en enskilds boplatz varaktighet. Då bosättningen flyttade — vilket bör ha skett förhållandevis ofta, kanske efter någon generation — upphörde bruket av den speciella offerplatsen och en ny etablerades intill den nya boplatzen. Billinge-fyndet visar på

existensen av ackumulerade offerplatser vars yta är så liten, att de upprepade nedläggelserna som påträffas lätt kan misstolkas som slutna fynd. De tidigneolitiska depåfynden från Bagsværd Overdrev och Slettegård i Danmark ansluter väl till denna bild (Nielsen 1977:123, nr. 37 och 45).

Vad avser den geografiska spridningen av offerfynden sammanfaller denna helt med boplatsernas spridning i landskapet. I den nordöstra delen av landskapet dominerar depåfynd med spetsnackiga yxor över enkelfynd. Detta förhållande skulle kunna tas som intäkt för existensen av en regional sed i offerskicket, men är istället en chimär. Den erhållna fyndbildens bygger helt på museifynd och registrerade privatsamlingar saknas för tillfället i detta område. (Fig. 26-27).

13.2. Tidigneolitikum C — Mellanneolitikum A II.

Begynnelsen av denna period markerar en drastisk förändring av bosättningsstrukturen. Dels sker en förskjutning av bosättningens tyngdpunkt till de kustnära områdena (M. Larsson 1984b), dels ses tydliga tendenser till en mera stationär bebyggelse inom mindre och väl avgränsade territorier, vilket visas av att nya boplatser anlagts i mycket nära anslutning till de gamla (M. Larsson 1991, 1993). Förändringens omfattning varierar från område till område, beroende på områdenas skiftande naturgeografiska förutsättningar (M. Larsson 1993:82). I de västra och sydvästra delarna av Skåne är denna förskjutning av bosättningarna från inlandets backlandskap till de rika lerjordarna vid kusterna som tydligast. I andra delar av landskapet, som exempelvis Ystadsområdet, kan inte samma förändringar iakttagas. Bosättningsområdena kännetecknas här av kontinuitet från TNA och fram i TNC-MNA II (M. Larsson 1991:320).

Förändringen har sannolikt flera sammanfallande orsaker men är troligen ett resultat av en kombination av befolkningsökning och aktiviteter i anslutning till det extensiva jordbruket (Ibid: 319). Introduktionen av nya jordbruksredskap som ådern möjliggjorde ett effektivt utnyttjande

av lerjordarna och perioden kännetecknas även av en ökad betydelse för boskapsskötseln (M. Larsson 1993:82). En ekonomi till stor del baserad på *transhumance* eller fåboddrift, dvs. en bibehållen stationär bosättningsstruktur i kombination med säsongsvist utnyttjande av betesmark belägen utanför det egentliga territoriet kan ha etablerats (L. Larsson 1989c). Jakt och fiske bör även ha fått förnyad betydelse under denna period (L. Larsson 1993a:153).

Det finns ingen tendens till ökning av boplatss-arealen. Karaktären är fortfarande små ensamgårdar, men boplatserna ligger tätare grupperade kring varandra. Tendensen kan vara olika i olika delar av landskapet eller mellan sydsandinaviska områden. På öarna i den södra delen av Danmark markerar TNC en drastisk ökning av boplatsernas storlek, en förändring som kulminerar under MN-A V (Skaarup 1985).

Koncentrationen av boplatser och ett allt mer stationärt bosättningsmönster inom ett avgränsat territorium, ställde emellertid stora krav på kollektiva arbetsinsatser och samarbete. Larsson har beskrivit en situation där odling och den enskilda gården utgjorde den privata sfären, medan boskapsskötseln blev en kollektiv angelägenhet, vid förflyttning till betesmarker och vid skyddsåtgärder för de odlade grödorna (L. Larsson 1991:153). Detta krävde omfattande planering och styrning och samhällsorganisationen präglas under perioden av en stark social skiktning där individuell makt manifesterades med hjälp av "exotiska" statusobjekt som metallyxor och stridsyxor men kanske framför allt genom introduktionen av megalitgravarna (Nielsen 1984a, Skaarup 1985:358, M. Larsson 1991:320, 1993:84 ff). De tidigaste monumentalgravarna, i form av långhögar anlades redan under TNA i Danmark och under TNC i Skåne (L. Larsson 1992b:53 f). Perioden TNC-MNA Ia kännetecknas av konstruktionen av dösar (Strömberg 1971a, Blomqvist 1989:106 ff). Megalitgravsbyggnationen avslutas med ett kortvarigt men intensivt uppförande av gånggrifter under MNA Ib. TNC markerar således i Skåne etableringen av de första neolitiska bygderna, områden vilka utgjorde de viktigaste bosättningsområ-

dena inte bara under den resterande delen av neolitikum, utan även senare under brons- och järnålder.

Det kan konstateras fem större förändringar i offerskicket med början under denna period. Den första avser etableringen av *fasta offerplatser*, vilka kännetecknas av upprepade ackumulerade offerhandlingar inom en begränsad yta. De ytterst sparsamma beläggen för fortsatt bruk av den äldre periodens (TNA-B) offerplatser (Tab. XXIX) är inte endast belägg för att en omläggning av bosättningsmönstret har skett. Den visar även på en genomgripande förändring av offerplatsernas karaktär. Utvecklingen går från en situation där en offerplats tas i bruk för ett enda offertillfälle till en situation där återkommande offerhandlingar utförs på samma plats. Förvandlingen har skett gradvist och den har troligen rent praktiska orsaker. I ett initialskede har, precis på samma sätt som under TNA-B, lämpliga offermiljöer som huvudsakligen omfattar våtmarker, letats upp på bekvämt avstånd från boplatserna, ibland i mycket nära anslutning till själva boplatssytorna (Ebbesen 1983a:69). Detta kan indikera att varje boplatshaft sin egen offerplats.

Den starka sociala skiktning som kom till uttryck genom megalitgravarna och det ökade intresset för statusföremål ledde dock till att vissa offerplatser växte i betydelse och omfattning. Troligen har detta skett som ett led i en medveten styrning av vissa släkter eller individer med hög status. Dessa platser kom efter hand att fungera som bygdens gemensamma offerplats och introducerade därmed ett kollektivt element till offerhandlingarna. Det är således här den starka neolitiska offerplatskontinuiteten har sin början, vilket visas av att inte mindre än 60% av alla neolitiska ackumulerade offerplatser etableras under perioden TNC-MNA II. Merparten av dessa (82%) uppvisar kontinuitet fram i yngre neolitiska tidsavsnitt (Fig. 74). Spridningen för en stor del av periodens isolerade enkel- och depåfynd antyder dock att ensamgården, den enskilda familjen eller enstaka individer fortsatt sina offerhandlingar på ett sätt som motsvarar förhållandena under TNA-B.

För det andra kan man observera en betydande variation i offerfyndens sammansättning. Även om nedläggelserna av tunnackiga yxor i flinta och bergart helt dominerar, förekommer nu också andra redskapstyper. För den neolitiska perioden helt nya föremålsformer som mångkantiga stridsyxor, dolkstavar och de under MNA I introducerade, dubbeleggade stridsyxorna ingår nu som betydelsefulla delar i offerhandlingarna. Samtliga utgör prestigeföremål av högt värde, vilket även visas av att de uppträder som gravgåvor i mansgravar (Bagge & Kaelas 1952:91, Ebbesen 1975:199 ff, Skaarup 1985:399 ff). De första metallyxorna i form av kopparflatyxor nådde sydsandinaviskt område under TNC. Yxan tillhör den redskapstyp som i förhållande till totalantalet yxor, flitigast förekommer i offersammanhang. Trots yxtypens beskedliga yttre och oansenliga storlek fick kopparflatyxan en stor genomslagskraft i det tidigneolitiska samhället. Yxformen kopierades snabbt i lokal flinta vilka också ingår frekvent i offerfynden (Fig. 33, Hernek 1989:221).

Nedläggelser av matoffer i lerkärl framstår i Skåne som en närmast marginell företeelse i förhållande till det rika danska fyndmaterialet. Det skånska fynden kan därför ses som en utlöpare av ett i huvudsak regionalt nord- och östdanskt offerskicket (Becker 1948, Rech 1979:karte 6, Bennike & Ebbesen 1986). De fåtaliga skånska fynden kan med ett undantag dateras till TNC, vilket även kronologiskt ansluter sig väl till det danska området. Den stora geografiska spridningen av lerkärlsoffren i Skåne antyder visserligen att detta nedläggelseskicket varit bekant, men den fick aldrig någon stor genomslagskraft i det skånska offerskicket. På ödanskt område finns ofta en tidsmässig och rumslig anknytning mellan lerkärlsoffer och människooffer. Denna förbindelse kan på grund av det bristande dateringsunderlaget för skelettmaterialet inte konstateras i Skåne. Det finns emellertid endast en offerplats som avslöjat samtida lerkärls- och människooffer under tidigneolitisk tid, nämligen Närke mosse i Östra Vemmerlövs socken (Kap. 8.5). Huvuddelen av de skånska skelettfynden från våtmarker kan emellertid på goda grunder dateras till den sena delen

av TN.

Den tredje förändringen i offernedläggelserna uttrycks i en dramatisk ökning i nedläggelsefrekvensen, både av enkel- och samlingsoffer, vilket indikerar ett mer intensivt offerande. I förhållande till TNA-B sker en sjufaldig ökning av nedläggelserna (Tab. XXIV-XXVI). TNC-MNA II omfattar tidsmässigt ungefär 20% av hela neolitikum men har närmare 30% av samtliga neolitiska offerfynd.

En fjärde förändring av offerskicket, vilken kan vara uttryck för en regional västskånsk offertrad, skedde genom det frekventa uppträdandet av *boplatsoffer* i form av grop- och brännoffer (Kap. 11). Boplatsoffer går att spåra tillbaka till TNA-B, men det är först under TNC som fynden uppträder enligt tydliga mönster. Även om boplatsen representerade en ny offermiljö finns det även här viktiga paralleller till andra offermiljöer på fast mark. Exempelvis kan förekomsten av deponeringar av föremål i nära anslutning till stora stenar vara en sådan gemensam nämnare. Som ett ytterligare, femte element i offret introducerades nu även offerhandlingar i samband med konstruktionen av *megalitgravar*, en form av invigningsoffer samt offer i form av yx- och omfattande keramiknedläggelser vid ingångspartierna och vid kantkedjan omkring megalitgravarna (Strömberg 1971 a:320, Skaarup 1985:356). Med stor sannolikhet representerar de sistnämnda förekomsten av en förfäderskult.

Trots dessa betydelsefulla förändringar av offerskicket, har det rituella regelverket bakom nedläggelser av flint- och bergartsföremål inte påverkats. Nya föremålsformer med betydande statusvärde anpassades i offersystemet efter de gamla religiösa kraven. Även om nedläggelsernas antal ökade drastiskt påverkade detta inte den interna fördelningen mellan enkel- och samlingsoffer inom varje föremålskategori. Offermetoderna och valet av offermiljöer som våtmark eller fast mark, har således varit de samma som tidigare.

Det finns ej heller några nämnvärda skillnader mellan spetsackiga och tunnackiga yxor vad avser yxornas behandling och utseende eller vilken offermetod som föredragits för yxorna (se Kap. 5

och 9). Men förändringarna visar sig i en ökning av offernedläggelserna, en betydande variation i valet av lämpliga offerföremål samt en etablering av fasta offerplatser. Rituela nedläggelser på fast mark får en ökad variation genom att miljöer som boplatser och megalitgravar också blir föremål för offerhandlingar.

Offerfynden står som tidigare sagts i ett nära rumsligt förhållande med boplatser och gravar och fungerar därmed i hög grad som bebyggelseindikatorer. Under perioden TNC-MNA II kan man emellertid för första gången se möjliga tendenser till regionala grupperingar inom offer-skicket. Detta är tendenser vilka i första hand yttar sig i en dominans för våtmarks- eller fastmarksdeponeringar inom enskilda föremålskategorier och endast i mindre grad som en regional variation i val av offermetoder som enkel- och samlingsoffer. Tunnackiga yxor omfattar den till antalet största föremålsgruppen och bildar därmed det säkraste underlaget för ett sådant påstående (Fig. 30-31). Enkel- och depåfyndens utbredning sammanfaller helt, med endast ett undantag— den nordöstra delen av Skåne. Depåfynden har här en utpräglad östlig utbredning nära kusten, medan enkelfynden huvudsakligen påträffats i inlandet. Spridningsbilden för depåfynden med tunnackiga yxor antyder däremot att skillnader i val av offermiljö kan ha existerat mellan olika områden i Skåne. Den stora andelen depåfynd med okänd fyndmiljö gör det dock svårt att se tydliga mönster i den västra och sydvästra delen av Skåne. I andra områden framträder klarare tendenser. Fastmarksdepositioner dominerar helt i nordost, medan våtmarksdepositioner är i majoritet i den sydöstra delen. Värdet av denna genomgång minskas emellertid av att vi nästan helt saknar depåfynd med andra typer av artefakter i dessa områden. Det är därför svårt att säkerställa om denna tendens i valet av depåfyndsmiljö är giltig för områdena i stort.

Övriga typer av offerföremål uppträder sällsynt och ger därmed inga säkra hållpunkter för eventuella regionala offerseder. Offerfynd med dolkstavar i flinta koncentreras till i huvudsak två områden, sydvästra och sydöstra delen av Skåne.

Utbredningen sammanfaller med den geografiska spridningen av lerkärl från våtmarker.

13.3. Mellanneolitikum A III — V

Beroende på vilka områden i Sydskandinavien som undersökts ger den sista delen av trattbägar-kulturen helt olika underlag för tolkningar vad avser förändringar i bosättningsstrukturen. I den sydvästra och sydöstra delen av landskapet, vilka är två av Skånes mest studerade områden vad avser neolitikum, verkar källmaterialet antyda både kontinuitet och förändring i bosättningarna. I Ystadsområdet finns belägg både för fortsatt bebyggelse inom de gamla territorierna vid kustområdena, men det kan även ses ett förnyat intresse av att utnyttja det inre backlandskapets lerjordar, vilket bör hänga samman med att boskapsskötsel spelat en allt större roll för försörjningen (M. Larsson 1991:116). Boplatserna är fortsatt små. Den enda utgrävda sena MNA-boplatserna vid Karlsfält, omfattar en yta av endast ca. 100 kvm. (L. Larsson 1985, 1993a:94).

I vissa områden fortsatte bosättningen inom de gamla territorierna, vilket även visas av att megalitgravarna fortfarande utnyttjades till begravingar. Andra äldre bosättningsområden, som exempelvis Kabusaområdet (beläget i södra delen av St. Köpinge socken) övergavs. Detta tyder på att bosättningarna koncentrerats till speciella områden. Det är dock viktigt att framhålla att de arkeologiska bedömningsgrunderna för perioden är bristfälliga. Viktiga arkeologiska källmaterial som boplatser, gravar och inte minst offerfynd, är minst sagt svagt representerade. Det måste därför anses som paradoxalt att Ystadsområdet samtidigt kännetecknas av en betydande ökning av lösfyndens antal i förhållande till föregående period. Lösfunna tjockackiga A-yxor finns i stort antal och det är också deras geografiska spridning som i huvudsak indikerar bosättning i det inre backlandskapet. Områden som Köpinge, Krageholm och Romele är tydliga exempel på detta (M. Larsson 1991:113, 226 och 250).

I den sydvästra delen av Skåne, i Malmöområdet, verkar en omvandling av bosättningsstruk-

turen ha skett genom att flera mindre bosättningar sammanfördes till en större boplatz: Hindby Mosse (Svensson 1986:122). Denna boplatz antog karaktären av en centralplats för den omgivande bygden under perioden MNA III-IV. Hindby mosse uppvisar både till sin karaktär och storlek betydande likheter med exempelvis de äldre ödanska boplatserna Troldebjerg och Blandebjerg (Skaarup 1985).

I Danmark finns inte samma tendenser till förändring av bosättningsstrukturen under denna period. På öarna söder om Fyn präglas bosättningarna istället av en betydande platskontinuitet. Man har utnyttjat samma boplatser som tidigare och det finns klara bevis för att boplatserna gradvist ökat i storlek genom hela MNA, för att kulminera under MNA V (Ibid:365). En del danska boplatser omfattar en yta som är upptill 100 gånger större än de skånska boplatserna (Ibid). Förhållandena indikerar att bosättningsstrukturen förblev oförändrad. Skaarup menar att den territoriella indelningen som grundlades under TNC var oförändrad genom hela MNA. Förflyttning av boplatserna skedde innanför de gamla bygdegränserna (Ibid: 378). I jämförelse med Skåne var ju dock möjligheterna till expansion utanför de etablerade bygderna små om man betänker de naturgeografiska förutsättningarna på exempelvis den långsmala ön Langeland.

De skånska offerfyndens geografiska spridning under MNA III-V (Fig. 37) ger visst stöd för att en förändring av bosättningsstrukturen inträffat. Offerfynden förekommer både i den megalitgravstäta kustzonen och i det inre backlandskapet. Karaktären hos offerfynden har emellertid drastiskt förändrats i förhållande till föregående period. A-yxans centrala kronologiska betydelse har som tidigare nämnts satts i debatt (Kap 6.1. L. Larsson 1993a). Förutsättes att kronologin för A-yxan är hållbar, framstår perioden MNA III-V som den definitivt fattigaste vad avser föremålsvariation och nedläggelseintensitet för de neolitiska offerfynden. Även om vi efterhand korregerar materialbearbetningen i Kap. 5 och 6 och låter hälften av alla dubbeleggade stridsyxor, hälften av alla enkelfynd med tunnbladiga yxor och flint-

mejslar föras över till perioden MNA (depåfynden med samma redskapstyper har ju genom kombinationstyper kunnat dateras i huvudsak till perioden MNB) kommer MNA III-V likväl att framstå som extremt fyndfattig i offersammanhang.

Samlingsoffer har i det närmaste försvunnit — endast två depåfynd innehållande A-yxor kan säkert dateras till denna period. Resterande depåfynd som innehåller A-yxor kombineras som sagt med redskap typiska för MNB. Enkeloffer av yxor är också sällsynta. De traditionella offernedläggelserna, i betydelsen enkel- och samlingsoffer från våtmarker och fast mark, har i det närmaste upphört. Det är således tal om ett markant avbrott i offersekvansen (Kap. 9.6.1 och 10.2). En av de tydligaste förändringarna avser det märkbara kontinuitetsbrott vilket kan iakttagas på de ackumulerade offerplatserna. Av 114 ackumulerade offerplatser vilka utnyttjats under TNC-MNA III uppvisar bara 12 fortsatt användning under perioden MNA III-V. Utgrävningen av Hindby offerkärr stödjer i högsta grad detta generella avbrott i offersekvansen (Svensson 1993:11). Från de relativt frekventa nedläggelserna under TNC-MNA II sker ett drastiskt avbrott av offerhandlingarna vilket varar ända fram till senneolitikum.

Detta kontinuitetsbrott kan bara förklaras av att de äldre offerplatserna spelat ut sin roll, åtminstone för tillfället. Det har uppenbart inte funnits samma behov av att offra flintyxor på de gemensamma offerplatserna som tidigare. Frågan är då om de sparsamt förekommande offerfyndens geografiska spridning utgör en parallell till förhållandena under TNA-B, dvs. att detta antyder offer av en mer privat prägel, kopplad till ensamgårdar?

En förklaring till bristen på traditionella offerfynd kan vara att offerhandlingarna tagit nya uttryck. En möjlighet är naturligtvis att föremål av organiskt material och följaktligen också föremål med sämre bevaringspotential, i högre grad än tidigare kan ha ingått i nedläggelserna. En mer plausibel förklaring kan, enligt min åsikt, vara att offern kan ha utförts på sätt som förhindrat bevaring av de ursprungliga fyndförhållandena fram till våra dagar. En möjlig tolkning kan vara att offergåvor inte längre placerades på otillgängliga plat-

ser som i våtmarker eller nedgrävda i marken eller under stora stenar. Har exempelvis yxor istället nedlagts på själva markytan, existerar med tanke på den nuvarande uppodlingsgraden av landskapet, knappast några möjligheter att den ursprungliga offerplatsen skall kunna ha bevarats intakt fram till våra dagar. Läger vi till detta att den överväldigande majoriteten av offernedläggelserna under MNA III-V sker i form av depositioner av enstaka föremål, kommer offerade yxor från sådana miljöer ofelbart att uppfattas och behandlas som traditionella lösfynd i samlingarna. Det är fullt möjligt att den registrerade ökningen av lösfunna A-yxor som dokumenterats för Ystadsområdet kan ha sin förklaring i detta, om vi accepterar tanken att lösfunna intakta yxor antingen är skingrade offer- eller till en mindre del grävfynd (Malmer 1969, Welinder 1977, L. Larsson 1993 a:138). Att ett så stort antal A-yxor saknar uppgifter om fyndomständigheter karakteristiska för äldre och yngre neolitiska offerföremål, kan utgöra ett — visserligen ett i högsta grad spekulativt — argument för att en förändring av offermetoderna skett under denna tid. Detta skulle också innebära att den generella bristen på offerfynd som noterats från denna period endast är en chimär. Larsson har emellertid publicerat goda indikationer för att en sådan omläggning av offermiljön skett. Inom Ystadsområdet har noterats en, i motsats till tidigare och senare perioder, generell minskning av enkelfynden från våtmarksmiljöer under mellan-neolitisk tid och antyder att samma förhållande även råder för depåfynden (L. Larsson 1993a: 141).

De belägg för offerhandlingar som trots allt finns registrerade för denna tid antyder att det rituella intresset i huvudsak inriktats på offer på boplatser och vid megalitgravar. Karaktären på offerhandlingarna som utförts i dessa båda miljöer uppvisar klara gemensamma drag, vilka avviker i förhållande till nedläggelserna under tidigare perioder.

Offerhandlingarna vid de sydsandinaviska megalitgravarna, vilka tog sin början under MNA I med de stora keramikdeponeringarna vid utgångspartierna samt på och intill kantstenarna,

fick ett abrupt slut och ersattes under MNA III av depositioner av huvudsakligen flintyxor (Ebbesen 1975:175 ff, Skaarup 1985). Fyndmaterialet från de skånska megalitgravarna visar att denna sed varit väl utbredd även här (Strömberg 1968b:210 f, L. Larsson 1993a).

Fyndomständigheterna för deponeringarna av av keramikkrärl och flintyxor (men även andra typer av flintartefakter som pilspetsar, skrapor och avslag) anger att de placerats fullt synliga, vanligen på stenarna i kantkedjan (Ebbesen 1975:170). De flesta yxorna påträffas i sekundärläge, antingen bakom, mellan eller framför stenarna i kantkedjan. När det gäller fyndomständigheterna för brännoffer, placeras de också direkt på stenslagningen utanför ingångspartiet (Strömberg 1968b).

Både brännoffer, vilka vanligen består av större eller mindre partier av flintyxor och andra flintartefakter samt offer av obrända intakta flintyxor finns dokumenterade vid megalitgravar (Strömberg 1971a:164 ff, Ebbesen 1975:166). Däremot kombineras aldrig de båda offertyperna.

De sparsamma fynden från boplatsemiljöerna visar ändå att båda offerformer finns representerade (se Kap. 11.3-11.4). Fyndet av en tjocknackig, fragmentarisk flintyxor inom en mindre rektangulär stenram på boplatserna Karlsfält ansluter till de "synliga" offren vid megalitgravarna (Larsson & Larsson 1984:60, Fig. 32). Vad avser förekomsten av brännoffer på boplatser är bevisen för denna sed utspridda bland det övriga boplatsematerialet i form av förhöjd eldskadefrekvens hos främst flintyxorna. Detta kan vara ett indicium för att bränningen av föremål oskadliggjorde de krafter som tillknyttits offerföremålen. En konsekvens av detta blev att det inte fanns någon anledning att gömma eller gräva ned de nu "ofarliga" föremålen efter ritualens avslutning. Brännoffer förekommer ju emellertid redan under tidigare neolitiska perioder, men är då företrädesvis associerat med brända yxor påträffade i gropar.

Det förefaller som om behovet av att undan-gömma offergåvorna i vatten, under stora stenar eller i gropar inte längre funnits eller har den spelat en mindre roll. Detta är ett skeende som ligger i linje med föregående resonemang om de lösfun-

Tabell XXXVII. Jämförelse av andelen *ackumulerade* neolitiska offerplatser samt det totala antalet enkel- och samlingsoffer i % från varje neolitisk period mellan de danska öarna söder om Fyn och Skåne (Danska siffror omräknade efter Skaarup 1985, Fundliste B)

Period	%andel offerplatser		%andel nedläggelser	
	Danmark	Skåne	Danmark	Skåne
TNA-B	3	3	2	6
TNC-MNA II	6	32	34	29
MNA III-V	37	4	21	2
MNB	25	29	22	26
SN	29	32	21	37

na A-yxorna. Denna förändring innebar att offergåvorna från att ha varit dolda under vatten- eller markytan, istället blev "synliga". Man får intrycket att den slutliga deponeringsplatsen för offerföremålen varit, om inte oviktig, så har den inte haft samma avgörande betydelse för den rituella akten som tidigare.

När perioden MNA III-V i Skåne står för en drastisk nedgång i nedläggelsefrekvens och en förändring i valet av offermiljö och metod, pekar det danska materialet istället på en betydande kontinuitet och i en del områden kan t.o.m. ses en ökning i antalet nedläggelser. Offerskicket i Skåne har således tagit helt andra uttryck i jämförelse med förhållandena i Danmark. Den generella bilden anger emellertid att depåfynd med A-yxor är förhållandevis sällsynta i Danmark (se Kap. 9.6. Nielsen 1979:22 f, Ebbesen 1983a:70). Andra redskapsformer som exempelvis de dubbeleggade stridsyxorna, blir också ovanligare i offersammanhang. 19% av *samtliga* registrerade exemplar vilka säkert kan dateras till MNAI-II har upplysningar som anger att de är påträffade i våtmarker. Under perioden MNA III-V minskar denna andel till 9% (Ebbesen 1975:174 ff).

Jämförelsen mellan Skåne och Danmark är inte oproblematiserad och den är behäftad med källkritiska invändningar. Forskningsinsatserna har huvudsakligen lagts ned på studier av depåfynd, medan enkelfyndens betydelse endast sällan berörts. Det finns dock ett viktigt undantag och det är Skaarups studie över det neolitiska fyndmaterialet från de danska öarna söder om Fyn (Skaarup 1985). Denna studie tillhandahåller inte bara en

fullständig genomgång av det befintliga boplats-, grav och depåfyndsmaterialet. Analysen tar dessutom upp enkelfynd och ackumulerade offerplatser; dvs. offerplatser med två eller flera nedläggelser kända. I Skaarups undersökning, med ön Langeland som dominerande fyndområde, representerar perioden MNA III-V paradoxalt nog en klar ökning av antalet nedläggelser i förhållande till MNA II. Här bör en förklaring inskjutas. När Skaarup diskuterar offerfynden för varje neolitisk period, räknar han offerplatser och inte det totala antalet nedläggelser av enkel- och samlingsoffer på varje offerplats. Om man bortser från fyndplatser med endast en känd offernedläggelse och i stället jämför de ackumulerade offerplatserna från Skåne med de ödanska, ses en god överensstämmelse mellan områdena, med obetydliga procentskillnader under perioderna TNA-B, MNB och SN (Tab. XXXVII). Procentandelarna för perioderna TNC-MNA II och MNA III-V framstår däremot som diametralt motsatta mellan de bägge undersökningsområdena. Detta skulle kunna tas som intäkt för att de mer stationära offerplatserna i södra Danmark inte etablerades förrän under den mellersta delen av MNA. Ser vi emellertid till det totala *antalet* registrerade nedläggelser av enkel- och samlingsoffer blir mönstret annorlunda. Det visar sig då att ackumulerade offerplatser inte utgör ett representativt källmaterial för att diskutera intensitet i offernedläggelser. Perioden TNC-MNA II är faktiskt den fyndrikaste perioden sett till totalantalet enkel- och samlingsoffer, med värden som ligger relativt nära de skånska. Kontrasten till det skånska offerfyndsmaterialet blir desto större under sen MNA. Perioden omfattar i Danmark 20% av alla nedläggelser under neolitisk tid medan andelen endast är 2% i Skåne.

En av slutsatserna av detta måste vara att inte söka applicera generella tolkningsmodeller över för stora områden. Utvecklingen kan ha tagit helt andra vägar även i geografiskt närliggande områden (L. Larsson 1993a:149). Offerfyndens karaktär under denna period anger att i Skåne minskade omfattningen och betydelsen av kollektiva offerplatser i våtmarker. Tyngdpunkten i offerhandlingarna flyttades över till boplatser och megalitgra-

var och av allt att döma har ensamgården och släktens betydelse i kulten ökat. Banden till förfäderna var viktiga, vilket efterbegravningar i och offerhandlingar vid megalitgravarna visar.

13.4. Mellanneolitikum B

Stridsyxekulturen har av Malmer karakteriserats som en kultur med starka traditionella band till den äldre trattbägarkulturen, främst med avseende på ekonomi, geografisk distribution och materiell kultur (Malmer 1975:18). Det snabba innovationsförloppet över betydande geografiska områden tyder enligt Malmer på en "övergång till ett nytt socioekonomiskt system och en ny eller i något avseende förändrad religion (Malmer 1988:94). En viktig faktor bakom de sociala förändringarna var enligt Malmer, att människorna blev medvetna om metallen (Malmer 1986b:21). Denna åsikt har starkt kritiserats av Johansen, som menar att bristen på metallfynd från MNB inte gör detta trovärdigt (Johansen 1989b). Den viktiga konklusionen är emellertid att det är förändringarna i *gravskicket* som innebär den mest drastiska förändringen i förhållande till tidigare perioder (Malmer 1975:118). Denna kännetecknas av en individorienterad gravform med strikt utformad gravritual vad avser den dödes läge och gravgåvornas sammansättning och placering. Det är dessa förändringar i gravskicket som sammankopplats med uppkomsten av en ny religion (Malmer 1962: 810) eller "åtminstone i någon mån förändrad religion" (Malmer 1975:118). Samtidigt med denna nya gravform fortsatte dock den äldre traditionen att utnyttja megalitgravarna för begravingar (Malmer 1962:247, Tab. 31).

Stridsyxekulturens gravar antyder enligt Malmer inte att någon statuskillnad existerat mellan kvinnor och män (Ibid:120). Randsborg har emellertid framfört en motsatt åsikt (Randsborg 1986:147). Denna tes grundas på att kvinnogravar är förhållandevis sällsynta och inte lika välförsedda med dyrbara gravgåvor.

Larsson har beskrivit en social modell för övergången från MNA till MNB vilken är baserad på det samtida grav- och boplatsmaterialet (L.

Larsson 1989c, 1993a och 1993 b). Mot slutet av MNA skedde i de västra och södra delarna av Skåne en succesiv förvandling från en i huvudsak TRB-influerad Karlsfältgrupp till en av gropkeramiska influenser starkt påverkad Stäviegrupp i kustområdena. Samtidigt med Stäviegruppen förekommer de första beläggen för äldre stridsyxekultur i form av gravar, vars geografiska utbredning huvudsakligen sammanfaller med det yttre backlandskapet (L. Larsson 1989c:68 ff).

Den äldre stridsyxekulturen hade sin ideologiska hemvist hos klockbägarkulturen och de snörkeramiska kulturerna på kontinenten (Malmer 1988:94). Det första uppträdandet av denna kultur i Skåne har av Larsson tolkats som resultatet av en "missionsrörelse" (L. Larsson 1989c). Stridsyxekulturen ses som en starkt individrelaterad företeelse medan det fortsatta bruket av megalitgravarna ses som uttryck för en mera traditionsbunden och grupprelaterad företeelse knuten till Stäviegruppen. Larsson pekar således på en samtida existens av två olika traditioner (L. Larsson 1993a:148 f). De etablerade bosättningarna vid kusten motstod till en början de nya religiösa idéerna, men ett visst fotfäste fick de hos vissa grupper, vilka tvingades uppsöka nya bosättningsområden utanför de etablerade bygderna. Under den yngre delen av MNB spred sig stridsyxekulturen ned till kustslätterna och tog över bosättningarna där (L. Larsson 1989c:70). I den nordöstra delen av Skåne blev "innovationsförloppet mera ohämmat" (Ibid). De nya influenserna i form av nya redskapsformer och gravseder inlämnades snabbt i det rådande samhället.

Spåren efter skånska bosättningar från MNB är få. De som arkeologiskt undersökts får genom sitt fattiga fyndmaterial prägel av tillfälliga bosättningar, vilka i sin tur kan indikera ett rörligt "nomadiserande" samhälle (L. Larsson 1989c:73). Inga boplatser med stridsyxematerial från ett äldsta skede har påträffats på kustslätterna (L. Larsson 1993a:148). I Östdanmark visar boplatsoch gravfynden på en stark kontinuitet och en i huvudsak lugn, fredlig och kontinuerlig övergång från MNA till MNB (Skaarup 1985:336 ff, 1986:342 samt 1989:51). På flera av de östdanska bo-

platserna från MNB finns också bosättningsspår från trattbägarkulturen.

Hur avspeglar sig då offerskicket mot bakgrund av denna händelseutveckling? Finns det belegg för religiösa förändringar under MNB? Svaret blir i förhållande till föregående period, otvivelaktigt ett ja. Det föreligger endast få exempel på offerhandlingar under MNB, vilka kan spåras tillbaka till föregående period, den sena trattbägarkulturen. Den mest uppenbara likheten är det fortsatta bruket att deponera flintyxor vid megalitgravarna. Både tjocknackiga A-yxor och B-yxor, förekommer frekvent i gravarnas offerlager utanför ingångarna och vid kantkedjorna (Strömberg 1968b, Ebbesen 1975 och Skaarup 1989:43, Fig. 3). Offerhandlingarna på boplatserna fortsatte men de skånska fynden är få. Det huvudsakliga intresset verkar ha knutits till olika former av brännoffer, där flintyxor men även keramik ingått (se Kap. 11.4).

När det gäller de andra formerna för offernedläggelser under MNB, representerar blotta förekomsten av talrika enkel- och samlingsoffer i våtmarker och på fast mark, ett tvärt brott i jämförelse med den sena trattbägarkulturen. I detta avseende vittnar offerfynden från MNB om att en klar förändring av den religiösa strukturen skett. Vad som däremot inte tidigare uppmärksammats är att offerfynden från MNB i allt väsentligt är *en upprepning av det religiösa offerskicket under TNC-MNA II*. I stället för uppkomsten av en ny religion kanske vi istället borde tala om en nym-gammal sådan; en "neolitisk renässans" inom offerskicket.

Det finns flera, av varandra oberoende, belegg för att offerskicket under MNB inte skall ses som resultatet av nya religiösa idéer, utan istället bygger på de religiösa förhållanden som rådde ett par århundraden tidigare, under perioden TNC-MNA II. Den geografiska spridningen av offerfynden sammanfaller till stora delar med spridningen av de tunnackiga yxorna (Malmer 1975:179, Fig. 73-74). Detta avslöjar emellertid inget om en kontinuitet i offerskicket utan bara att bosättningsområdena var de samma. Det är emellertid i *valet av offerplats* som vi tydligast kan se denna koppling

bakåt i tiden. De äldre gemensamma offerplatserna i våtmarksmiljöer tas i förnyat bruk efter ett avbrott på några hundra år. Av 105 ackumulerade offerplatser med material från MNB uppvisar endast 12% offerkontinuitet bakåt i tiden till MNA III-V. Inte mindre än 58% av offerplatserna från MNB omfattar däremot offernedläggelser från TNC-MNA II (se Fig. 74). Det måste framhållas att, trots våtmarkernas ofta betydande storlek, påträffas offerföremål från båda perioder vanligen inom ett begränsat område, ibland i direkt anslutning till varandra (se exempelvis K. 876). Den muntliga tradition som möjliggjorde trading av ritualernas innehåll *har således inte bara upplyst om vilken våtmark man tidigare offrade i utan även offerplatsens exakta läge inom denna*.

Offerfynd av stridsyxor uppvisar också starka gemensamma drag mellan de båda perioderna. De vanligtvis enstaka deponerade stridsyxorna har en stark anknytning till rinnande vatten (Kap. 10.5). I några fall har även dubbeleggade stridsyxor och stridsyxor från MNB uppmuddrats från samma plats. Utbytesrelationer med geografiskt fjärrbelägna områden är också dokumenterade under båda perioder. Det finns flera exempel på att stridsyxor, tillverkade på svenskt område slutat som våtmarksoffer i Östdanmark (Andersen 1986:70, Fig. 6, Skaarup 1989:49). På samma sätt finns några av enkeltgravskulturens stridsyxor dokumenterade i Skåne, också som våtmarksoffer (se Kap. 6.9).

Det föreligger inga säkra tendenser till regionala skillnader inom offerskicket i Skåne under denna period. Den till numerären största fyndgruppen, vilken omfattar de tre yxtyperna uppträder ofta tillsammans i depåfynden och även enkelfynden har huvudsakligen samma geografiska spridning. Lårbensformade slipstenar och stridsyxor uppträder däremot i närliggande men skilda geografiska zoner (Fig. 43). För flintmejslar är situationen dock annorlunda (Fig. 42). Denna fyndgrupp uppträder i huvudsak som enkeloffer i den västra delen av Skåne, medan den sydvästra delen kännetecknas av en hög andel av samlingsoffer.

Nedläggelseintensiteten är i princip den samma under MNB som under perioden TNC-MNA II.

Denna frekvens motsvarar under MNB i genomsnitt ett enkeloffer varje år och ett samlingsoffer per 5,2 år. För TNC-MNA II är frekvensen ett enkeloffer per 1,4 år respektive ett samlingsoffer per 4 år (se Tab. XXV). Genomsnittet för mellanperioden MNA III-V är drastiskt lägre, endast ett enkeloffer vart tionde år och ett samlingsoffer vart hundraftionde år!

Ett av de viktigaste argumenten för en tradition i offerskicket mellan perioderna TNC-MNA II och MNB är emellertid de dokumenterade skillnaderna i längd, slipning, fragmentering och förarbeten mellan de enstaka funna föremålen och föremålen i depåfynden (Kap. 9). Längdskillnaderna mellan redskap associerade med enkelfynd och depåfynd som uppmäts för tunnackiga yxor och de fyra yx- och mejseltyperna under MNB uppvisar ett närmast identiskt mönster (Fig. 63). Det samma gäller kopplingen mellan förekomst av slipade yxor och valet av offermetod och offermiljö, där generella avvikelser kan studeras. Här råder exempelvis helt parallella förhållanden mellan tunnackiga yxor och tjockackiga håleggade yxor (se Tab. XXI-XXII och Fig. 69). Man bör i detta sammanhang inte glömma bort att medan perioden MNB omfattar inte mindre än fem skilda yx- och mejseltyper så finns det bara en flintyxtyper under perioden TNC-MNA II. Detta kan innebära att chanserna ökar att en del MNB-yxtyper kommer att dela drag i utseendet och nedläggelsemönster med den tunnackiga yxan. Detta behöver emellertid inte vara ett problem om vi lite noggrannare studerar i vilka sammanhang de olika mellan-neolitiska yxformerna anträffas.

Den tjockackiga håleggade flintyxan och den tjockackiga flintyxan av typ B förekommer tillsammans i flera depåfynd. Däremot skiljer de sig markant från varandra när det gäller förekomst i gravar. Den håleggade slipade yxan är exklusivt förbehållen de typiska flatmarksgravarna från stridsyxekultur medan B-yxan endast är känd från megalitgravar (L. Larsson 1993a:138 f). Detta visar att de neolitiska människorna hade speciella föreställningar knutna till olika typer av redskap inom skilda rituella sammanhang, inklusive gravläggningar. Medan den tunnackiga yxan ingick i

samliga typer av offer under TNC-MNA II, var kopplingen mellan offermetod och -miljö och de enskilda yxtyperna mera exklusiv under MNB.

Man får således intrycket att stridsyxekulturens offerskick innebar en tillbakagång till det system som rådde under tidig trattbågarkultur. De nya influenserna resulterade konkret endast i ett nytt gravskick. Johansen har ställt sig frågande till möjligheterna att påvisa religionsförändringar utifrån ett arkeologiskt fyndmaterial (1989a:10). Ett religionsskifte bör enligt Johansen hänga samman med faktorer som generell kulturförändring, ny befolkning, invandring och ekologiska förändringar (Ibid, 1989b:75 f). På basis av offerfyndsmaterialet kan man inte hävda att en ny, för det sydkandinaviska området främmande religion infördes med stridsyxekulturen. Den enda rimliga förklaringen till denna offerfyndssituation blir då att grundläggande religiösa förändringar inträffade i ett tidigare tidsavsnitt, nämligen vid övergången mellan MNA II-III. Som beskrivits tidigare finns det få neolitiska perioder vilka uppvisar ett så tydligt brott mot föregående period som just slutet på trattbågarkulturen i Skåne. Förändringar som skedde i bosättningsstruktur, bruket av bygdens gemensamma offerplatser och att lerkärlsoffren vid megalitgravarna ersattes med flintyxor, är alla exempel på drastiska förändringar som tog sin början redan under slutet av MNA II.

Det förefaller som om tiden kring MNA II-III kännetecknas av en upplösning av det äldre offerskicket och bildandet av en ny nedläggelsetradition. Dessa två offersystem var till sin struktur oförenliga. Det ena måste ge vika för det andra. Förespråkarna för det nya tillhörde de grupper vilka kunde räkna nära släktskap med de gravlagda förfäderna i megalitgravarna. Dessa grupper lyckades ta kontroll över offerhandlingarna genom att styra över dessa från de äldre gemensamma offerplatserna till megalitgravarna och boplatserna. Förändringen medförde också helt nya nedläggelsemetoder där offergåvorna inte gömdes undan utan placerades fullt synliga. Trots att karaktären på offerhandlingarna sålunda helt förändrades, fortsatte några få grupper eller individer med enstaka nedläggelser av yxor enligt det gamla

offersystemet. Det var dessa människor som överförde kunskapen om de gamla rituella ceremonireglerna till nya generationer. Banden med forntiden var starka vilket visas av att ritualernas form och innehåll traderades muntligen från generation till generation under en period av 250 år.

De materiella och ideologiska nyheter som introducerades genom stridsyxekulturen innebar att de sociala strukturerna luckrades upp och en betydande turbulens uppstod. Resultatet blev troligen bildandet av två skilda traditioner, ett skeende vilket kan sägas markera slutet på den yngre trättbägarkulturen. Reaktionerna på dessa nya idéer och kulturyttringar skiftade säkert mellan olika områden. I Östdanmark har, som tidigare framhållits, influenserna från enkeltgravskulturen inte inneburit någon drastisk förändring vare sig i bosättningsmönster, begravningar och offerhandlingar i megalitgravar eller vad avser nedläggelserna av enkel- och samlingsoffer. Förhållandena i Skåne har varit annorlunda. Enligt Larsson sökte sig eller tvingades grupper trogna den nya ideologin bort från de etablerade territorierna (L. Larsson 1993a:148). Detta måste ha orsakat betydande spänningar och en känsla av rotlöshet bland invånarna. Ett svar på de nya strömningarna och som också kan ha påskyndat utflyttningen av "stridsyxegrupperna", kan ha varit en tillbakagång till gamla värden, en markant drift att uppsöka ledning ur de gamla religiösa föreskrifterna, att "söka sina rötter". Återgången till det gamla neolitiska offerskicket kan således ha initierats av reaktionen på de idéer stridsyxekulturen medförde.

Om stridsyxekulturens bärare representerade en ny samhällsideologi med ett utomordentligt strikt gravceremoniel, vilket i ett inledningsskede krävde en rumslig separation från de etablerade bosättningsområdena, så innebar detta inte någon konflikt med det äldre offerskicket. Ritualerna som styrde nedläggelserna av föremål i våtmarker och på fast mark accepterades fullt ut. Det är därför svårt att acceptera hypotesen att bäarna av stridsyxekulturen mot senare delen av MNB expanderade från sina bosättningsområden i inlandet lämnade och tog över kustbosättningarna "*mer eller mindre mot invånarnas vilja*" (L. Larsson 1989c:74). I själva verket kan denna utveckling vara ett exempel på en sällsynt lyckad ackulturationsprocess med en sammansmältning av olika traditioner från trättbägarkultur och stridsyxekultur. Typiska stridsyxegravar under flat mark och efterbegravningar i megalitgravar skedde samtidigt i samma område. I Östdanmark är det t.o.m. så att enkeltgravskultur i gravsamband är mest företrädd just i megalitgravarna (Skaarup 1989:43). Flera av stridsyxekulturens ledartefakter, som exempelvis den tjockackiga håleggade flintyxan, behandlades i offersamband enligt principer som gick tillbaka till början på neolitisk tid.

13.5. Senneolitikum

13.5. Senneolitikum

Bosättningarna får under denna period en allt mer stationär karaktär, en tolkning som understyks av förekomsten av flera stabila långhuskonstruktioner inom samma boplatsyta. Det är emellertid inte fråga om någon bybebyggelse utan den dominerande bosättningsformen var fortfarande ensamgårdar, vilka kontinuerligt flyttades inom ett mindre område, ofta i direkt närhet till den äldre boplatsen (Björhem & Säfvestad 1989:125 f, Tesch 1993:298). De stora fyndmängderna som är karakteristiskt för den senneolitiska perioden anger att bebyggelsen koncentrerades till de äldre neolitiska territorierna i kustzonen, men inlandet är också väl representerat i fyndmaterialet (L. Larsson 1991b:324 f). Det är i huvudsak nya boplatstyper som tagits i anspråk för bosättningar. Det finns några boplatser som uppvisar spår av både MNB-fynd och SN-fynd, men de är sällsynta (L. Larsson 1993a:133).

Gravskicket uppvisar en betydande kontinuitet med föregående perioder, ibland också rumsligt genom att MNB- och SN-gravar anlagts på samma gravfält (Strömberg 1975:12 ff). Det existerar även en betydande variation i gravarnas utformning. Enmansgravar under flat mark, återbegravningar i megalitgravarna och kollektivgravar i form av hällkistor förekommer frekvent (L. Larsson 1993a:127 f).

Senneolitikum är även karakteriserad av en i

jämförelse med mellanneolitiska förhållanden, betydligt mer homogen materiell och social kultur. Det finns emellertid klara regionala skillnader i utbredningen av olika föremålsformer, vilket både kan ses bland lösfynden och bland offerfynden. Spridningen av flintskäror och tjocknackiga bredeggade flintyxor sammanfaller helt. De påträffas företrädesvis i de västra och sydvästra delarna av Skåne och saknas nästan helt i Kristianstad län (se Fig. 50-51. Malmer 1962:701, Fig. 124). Spjutpetsar och stenklubbor omfattar i stort sett samma geografiska utbredning (Fig. 54, 58). Offerfynd av enkla skafthålsyxor, flintdolkar och kantyxor av brons förekommer visserligen frekvent också i den västra delen av landskapet, men har även en stor utbredning i de östra och norra delarna av Skåne (Fig. 46, 52, 53 samt 56).

Det senneolitiska offerskicket ansluter väl till förhållandena under föregående perioder. Perioden omfattar 38% av alla neolitiska offernedläggelser och blir därmed den enskilt fyndrikaste perioden. Motsvarande bild har också erhållits från det danska området, med bl.a. talrika fynd av depåer främst i de flintrika delarna av Jylland. Det är dock framför allt öst- och syddanmark som uppvisar fynd med offermiljöer och offermetoder som är snarlika de skånska (Ebbesen 1983a:73, Skaarup 1985:395).

Intensiteten i de senneolitiska nedläggelserna i Skåne motsvarar dock helt nedläggelserna under MNB och TNC-MNA II, med i genomsnitt ett enkeloffer per år och ett samlingssoffer vart fjärde år (Tab. XXVI). Vad avser de ackumulerade offerplatserna i våtmarker fortsatte nedläggelserna på samma plats, ofta i direkt anslutning till äldre perioders offer. Även här finns en parallell till offerintensiteten. Inte mindre än 40% av offerplatserna med SN-material uppvisar också nedläggelser under MNB. En lika stor andel har även lämnat fynd från TNC-MNA II.

Det finns således många traditionsbundna drag i det senneolitiska offerskicket. Typvariationen bland de föremål som ingick i offren är betydande och det var också under den senneolitiska perioden som metallföremål, främst bronsyxor, på allvar började ingå i offernedläggelserna. Senneoliti-

kum var också en tid som karakteriserades av ett konsekvent genomfört rituellt nedläggelseskick. Detta rådde en strikt förhållning till de föremål som skulle ingå i offren. Ett exempel är att metallföremål och flintföremål aldrig förekommer tillsammans i depåfynden. Detta kan tyckas vara en fråga om kronologiska skillnader, men det finns samtida fynd, bl.a. i ett långhus i Fosie IV med både en flintdolk av typ III och en kantyxor av brons, påträffade i vars sitt stolphål (Björhem & Säfvestad 1989). På samma sätt fortsätter bruket av flintredskap i form av yxor, dolkar och skäror under den äldre bronsåldern, utan att dessa flintredskap någonsin deponeras tillsammans med metallföremål (se Kap. 7.2-7.4.). Däremot föreligger denna kombination som gravgävor (Oldeberg 1974:Katalognr. 21, 169). Det förefaller inte orimligt att det legat sociala och ekonomiska motiv bakom denna distinktion. Bronserna kan ha ägts och offerats av bygdens ledare, medan flintredskapen tillhört, använts och offerats av bygdens övriga invånare. Men det kan inte uteslutas att anledningen till distinktionen mellan metall och flinta i offersammanhang har haft med starka religiösa regler att göra. Situationen påminner i hög grad om deponeringsskicket under TNC. Kopparflatyxor och samtida flintredskap ingick heller inte som kombinationer i de sydsandinaviska depåfynden.

För vissa senneolitiska redskapstyper är kopplingen mellan föremålstyp och offer så stark att detta antyder att tillverkningen av dem skett med ett enda övergripande syfte; att de skulle offeras. Exempel på redskapstyper som är sällsynta eller helt frånvarande i boplat- och gravsammanhang är de skedformiga skraporna och möjligen också de bredeggade flintyxorna. De skedformiga skrapan är i högre grad än andra redskapsformer också knuten till seden att nedlägga samlingsoffer. Enkelfynd av skedskrapor förekommer i ett så begränsat antal att det är troligt att de i själva verket tillhör skingrade depåfynd. Utseendemässigt ansluter sig de enstaka funna skedskraporna helt till de som förekommer i depåfynden. För de bredeggade flintyxorna föreligger också ett antal fynd med klart symbolisk karaktär (Kap. 9.3.). Det rör

sig om symboliska yxframställningar ofta tillverkade av moränflinta och som påträffas i form av husoffer på boplatserna.

Det finns en tendens att antalet föremål i samlingsoffren ökade under senneolitikum. För två kategorier föremål, flintskärar och skedformiga skrapor, överstiger antalet föremål i depåfynden det totala antalet enkelfynd.

En av de tydligaste förändringarna i offerskicket under detta tidsavsnitt berör offerhandlingarna på boplatserna. Brännoffer verkar upphöra

helt, istället fokuseras offerhandlingarna till husoffer i form av depositioner i stolphålen, vanligtvis placerade i markanta ytterlägen som hörnstolphålen (Kap. 11.2). Förändringarna bör dock ses mot bakgrunden av att det är först under den senneolitiska perioden som långhuskonstruktioner uppträder talrikt. Därför har även de skånska arkeologiska undersökningarna helt naturligt koncentrerats till utgrävningar av huslämningar på bekostnad av övriga samtida boplatzlämningar och boplatssytor.

14. Summary — To throw the axe in the lake — A study of ritual tradition and change from Scanian neolithic votive offerings.

The aim of this thesis is to study ritual finds of all kinds from the neolithic period in Scania. The only exceptions are finds of ritual nature in connection with burials, although ritual finds outside megalith graves are discussed. This means that all finds from wetlands and dry land together with ritual finds from settlements are considered. The overall interest is focused upon tradition and change which will be detected in the patterns of deposition and geographical distribution of the sacrificial finds. Five major research problems will be focused in detail:

1. *Profane or sacred?* An analysis of arguments for and against ritual and non ritual finds.

2. *Quantitative and qualitative aspects of the ritually deposited material.* A critical analysis of collections from museums and private collections.

3. *Single finds versus hoard finds.* Should single finds be interpreted as destroyed hoard finds or should they be viewed as a separate find category? Major interest is focused on differences between hoard finds and single finds in terms of content, i.e. type, length, raw material, fragmentation and polishing as well as differences in find location.

4. *Geographical distribution.* The geographical relationship between ritual finds, settlement patterns and megalith graves. Are there any tendencies towards regional patterns of ritual deposition?

5. *Comparative studies* between Denmark and Scania.

2. History of research

The history of research concerning the ritual finds in Scandinavia is long. The chapter deals with 130 years of North-European research in this field. The main interest has traditionally been focused on the hoard finds, whereas single finds have been the subject of much less interest. In 1866 Worsaae published a paper where he discussed whether closed finds of Bronze Age date were votive offerings or caches. According to Worsaae closed finds from wetlands and dry land differed both in quality and composition from the contemporary graves and to sum up, he favoured a religious interpretation of the hoard finds. The arguments for or against religious interpretations put forward by Worsaae, can doubtlessly be said to apply to the whole history of research from that date. The history of research of deliberate depositions in wetlands and firm ground is characterized by such abrupt changes between religious or profane models of interpretation that few, if any, archaeological source materials are so strongly connected to the different trends of time.

In 1886 for the first time, neolithic finds were systematically treated in a discussion of interpretation of hoards. The author, Sophus Müller, used a "negative chain of proof"-method in order to show that these finds could neither be interpreted as hidden treasures or stored tools for la-

ter recovering or as grave goods. The varying methods of deposition and the contents of the finds were due to the changing degree of piety of the individual. In other words; all closed finds were of religious nature. However, in a later work he separated between hoard finds and offering finds (1890). Müller was also the first scholar to consider the evidence from single deposited objects (i.e. single finds) discovered in the same locations and under the same circumstances as hoards.

In 1918 Rydbeck published an important paper on Stone Age hoards from wet areas and dry land. Rydbeck stated that the closed finds were to be interpreted as offerings, and he also saw religious parallels back in the Late Mesolithic period. He also made an unfortunate attempt to divide the closed finds in two categories. Finds containing identical type assembly were offerings, finds containing collections of different artefacts were of a profane nature. Rydbeck also stated that there was a close connection between single finds and hoard finds and he never hesitated to interpret single finds as offerings.

Forssander wrote in the 1930s several important papers about ritual finds. The environment of the finds were of crucial importance for a religious interpretation. A hoard containing flint axes were considered a typical votive offering because of its discovery "in an inaccessible wetland". (Mohrén & Forssander 1941). Brøndsted (1938) saw at first the neolithic hoards as an expression of a farmer's religion, where depositions of axes would associate with males and depositions of ceramics and amber with females. In later papers Brøndsted favoured a more profane position, in which hoards were interpreted as being caches.

Beckers pioneering thesis "Neolithic Pottery from Danish Bogs" (1948) was based on a thoroughly executed analysis of the several hundred neolithic pots discovered in Danish wetlands. Becker interpreted them as being containers for food offerings. The pots were often associated with axes and also organic material such as animal and human bones. Becker noticed a qualitative difference between axes in hoards and those axes found in accumulated find contexts. The former ones were often unused and overdimensioned; the axes associated with pots and animal bones, were damaged or heavily used. In later works Becker used this distinction to divide between profane and sacral deposition. Hoards were caches and accumulated finds from wetlands were of religious nature.

Malmer (1962) described, from observations made at the Fjälkestad excavation, 10 characteristic features of votive finds. He concluded that individual offerings could be very modest (i.e. flint waste), that there was a significant variation in the composition of the finds and also that offering places with accumulated finds could be very modest in terms of size. Malmer also stated that there was a continuity in the cult from the Funnel beaker culture (TRB) to the Battle axe culture (SYK). Stjernquist (1963) occupied a strong source critical approach towards votive finds. She divided hoards in several different categories and discussed the reasons behind their deposition. The most probable

candidate for votive offerings were repetitive depositions of objects in wet places. The occurrence of animal and human bones played a significant role as well as pots, flint and stone objects.

The 1970s saw new important insights in the complex problem of hoard finds. Two Danish archaeologists, Poul Otto Nielsen and Klaus Ebbesen, have broadened our understanding of the neolithic culture in Scandinavia and the chronological frameworks of that period. They have also studied hoards from other than chronological perspectives. They have conducted research about phenomena which lie outside the hoards themselves; the relationship between hoards and megalith graves, settlement pattern, routes of contact and areas of raw material, such as flint. Nielsen's (1977, 1979) definition of hoards did not exclude single deposited objects, but in practice only finds containing two or more objects were considered. Ebbesen (1983a) interpreted the hoards as votive offerings, which were primarily governed by the ritual traditions of the prehistoric society. He has also pointed out the strong continuity in the deposition of votive offerings during the neolithic period.

In 1979 Rech published an important dissertation concerning hoard finds from the Funnel beaker culture (TRB) and Battle axe culture (SYK). In Rech's paper every type of deposited object was treated on equal terms for the first time. Rech's definition of a hoard was "every intentional deposition, which does not belong to settlements or graves". From the beginning of the 1980s and onwards a clear tendency towards studying hoards in a long term perspective is noticed (Skaarup 1985, Bradley 1987, 1990, Johansen 1989a). Ethnographical examples regarding the social contexts of the hoards (mainly flint axes) have also been used in the interpretation (Clarke et. al 1985).

3. Problems of interpretation and definitions

In this chapter different types of sacrifices are discussed (van Baaren 1964, Ringgren 1968, van Baal 1976). The main conclusion of this discussion is to consider the sacrifice or offering as a gift. The gift function is a way to create a community between man and the super natural world and embraces the principle *do ut des*. The purpose of the cult is to achieve certain goals; happiness, fertility or remission of sins etc. The cult has also important psychological functions for man. Nevertheless it is characterized by the power of tradition. Besides, the cult is conservative and there is a marked aspiration towards firm and decisive forms.

van Baaren (1964) has analysed the six most important elements of the sacrificial act. They are; 1. The active person - *the offerer*. 2. The object being offered - *the votive gift*. 3. *Time and place for the sacrifice*. 4. The implementation of the sacrifice — *the method of sacrifice*. 5. *The receiver of the sacrifice* and finally 6. *The motive* or intention behind the sacrificial act. van Baaren has also concluded that there are few things "that have not, at some time or in some place, served as offering" (van Baaren 1964:7).

The archaeological implication of this discussion is that we would expect ritual finds to show up in every possible shape, but not anywhere or at any time.

Besides the special character of the find locations (above all wetlands, large stones on firm ground), the most important quality of the ritual finds is their repetitive character (Capelle 1970, Makkay 1975). The finds should display a certain non random structure where this repetition could be encountered (Bodilsen 1989). This means that it is only when a large enough material has been analyzed, that a more stable ground has been reached to evaluate the interpretation of the ritual finds. The repetitive character of the find material could be implemented both in a broader and a narrower perspective. One possibility emerges when the finds appear as traces of accumulated depositions within one offering place. Another possibility emerges when the find category as a whole, shares common features such as location, context and physical appearance. This also rules out chance losses.

Levy's (1982) attempt to divide between ritual and non ritual finds from the Danish Bronze Age is discussed (Fig. 3), but Levy's evaluation is not overwhelmingly convincing. Although I share the view held by Levy, concerning the religious interpretations of the hoards, I have also criticized the one-sided use of ethnographical parallels. It is interesting to notice that ethnographical parallels for non ritual finds, such as caches, have not been searched for. Maybe the answer is that this type of profane phenomena is extremely rare.

In this thesis a hoard is defined as "two or more objects deposited closely together at the same time". The composition of the hoards gives a natural division into one-type hoards and combination hoards, where the former contains objects of the same type and the latter, a combination of different types of artifacts or raw material, for instance axes and chisels or thinned flint and groundstone axes.

All hoards from wetlands and firm ground, except those connected to funerals have been considered. The hoards can be studied both through their closed context and also through find location. This procedure cannot be implied on the single deposited objects. The locations and circumstances of the single find are totally decisive. All single finds, which share the same type of location and circumstances with the hoards, have been considered in this study. This means all finds from wet areas which cannot be associated with settlement debris. Single finds from firm ground have however been strongly restricted. The risk of mixing single finds with material from settlements and graves is obvious. Therefore only single finds associated with large stones and certain single finds from excavated settlements are considered. The study of single deposited objects is of vital importance to this study since previous research has more or less stated that this category of find could originate from destroyed hoards (Nielsen 1977). When discussing hoards and single finds in their religious context, two other terms will be used. A hoard find could be described as a *collection offering* and a single find could be described as a

single offering.

The way of determining whether a find is ritual or not is thus essentially a process of identification of negative criteria. By elimination the ritual act seems the best suitable candidate for interpreting the intentional deposits. *The ultimate consequence of this is however, that all closed finds in this study are regarded as being of ritual nature. The same applies for single finds which could not be linked with domestic debris or funerals.*

4. Aspects of source criticism

In this chapter the qualitative and quantitative properties of the find material will be examined in order to judge the representation of the finds. The material consists of no less than 370 places of hoard finds and 928 places of single deposited neolithic objects (single finds).

Evidence from information regarding the circumstances of the finds has been divided in to three categories of quality, where A marks the lowest degree of information (and at the same time the smallest determinant criterion for classifying the find as being "ritual"). One typical example from this category is "found in a bog". Category B denotes finds with information of find depth and the activities resulting in the discoveries. Category C refers to the highest possible quality criterion. In this category detailed information is available of the exact find locations on the various items in a hoard find, or supplementary information on the find spot.

The geographical distribution of the ritual finds displays that finds belonging to the C-category are located to the coastal areas of the landscape, whereas these finds are hardly present in the interior. This situation is closely linked with the lack of archaeological excavations and interest in these areas.

When it comes to geographical location, all finds have been divided into four qualitative categories of find locations (1. Parish. 2. Part of parish. 3. Property of land. 4. Find spot). Only a small part of the finds (23%) has a known find spot registered. About half of all ritual finds is only known to be found in a parish or parts of a parish. Finds with good information on find location (category 4) have on the contrary a totally different geographical distribution. These finds are strongly connected to the interior, a result of surveying privately owned farm collections in these areas, by the National Board of Ancient Monuments during the years of 1985-1987. A linked comparison (Fig. 6) shows that good information on find-spots not automatically corresponds to equally good information on find circumstances. Only 46 finds belong to the highest possible category of quality, 4C.

636 finds of a total of 1298, have information concerning the socio-economical factors behind discoveries of ritual finds. The most common factors are on a general basis; peat cutting, drainage work and agricultural work. There are however substantial differences between single finds and hoard finds in that respect. Hoard finds are most

often discovered through agricultural work such as ploughing etc. (38%) where as single finds most often occur by peat cutting and drainage work (27% and 26% of all single finds). The statistics of hoard finds displays great similarities between Scania and Zealand.

An analysis of the year of discovery displays distinct differences between Scania and Denmark (Fig. 10). The peak in discovering Danish hoard finds was reached in the decades just before the year 1900, while the discoveries of Scanian hoard finds reached their peak in the decades after 1900. One possible explanation is that the peaks in the year of discovery probably reflect the year of registration rather than the actual year of discovery. The high degree of discoveries in Denmark coincides with Müller's publication (1886) on the Danish hoards from Stone and Bronze Age. The same situation seems to apply for the Scanian material, where large amounts of discoveries coincide with the works and papers of Rydbeck (1918) and Christoffersson (1918).

One important factor of source criticism which affects the sacrificial finds is the representativity of finds from museum collections and private collections. The Historical Museum, University of Lund (LUHM) occupies by far Swedens most prominent position regarding the number of sacrificial finds in Scania (Fig 14A-B). The finds from this collection originate mainly from the western and south-western parts of Scania. But, without the contribution of sacrificial finds from the various province museums, (to be specific; the exceptional quantities recorded in the museum of Österlen, in the south-east part of Scania., see Fig. 12) the value of detecting different geographical distribution patterns would have been low. The geographical distribution of finds from the different Scanian museums is therefore shattered.

The survey carried out by The National Board of Antiquities in 1985-1987 recorded almost two thousand private collections with neolithic artefacts. No less than 247 private collections have recorded information about neolithic sacrificial finds. It is here crucial information concerning find locations can be obtained; private collections comprise more modern information, above all information of exact find spots of ritual finds. Finds from private collections also have a great value in verifying the geographical and topographical distribution of the ritual finds from museum collections. However, private finds are as deficient as museum finds when it comes to qualitative information about circumstances of the finds.

The geographical distribution between museum finds and private finds is warped. The private finds have a dominant position in the interior. In some communes, 90% of all known finds are in private hands (Fig. 17-18), whereas museum finds are predominant in the coastal parts of Scania. The relatively low percentage of private finds in the south-western parts of the landscape does, however, not mean that the concentration of private collections is low. In fact, the largest concentrations of private collections coincide with the largest concentrations of museum finds.

All in all, the geographical distribution of neolithic ritual finds in Scania displays great similarities with the distribution of megaliths and neolithic settlements. In areas rich in neolithic graves and settlements, there is also a substantial number of ritual finds. The pattern confirms that there is a close spatial relationship between settlements, megaliths and ritual finds (Ebbesen 1983a).

5-8. Early Neolithic A — Late Neolithic

The starting point of the analysis is a comparison between single finds and hoard finds. In order to see if there are any similarities or differences between the two find categories, the main emphasis has been placed on the different types of artefacts which were manufactured during the neolithic. This means however that one combination hoard could show up at numerous occasions in the statistics, depending on how many different types of artefacts the single hoard contained. For instance; no less than 11 hoards contain both pointed-butted and thin-butted flint axes. This means that the same 11 hoards will show up in the statistics of both pointed-butted axes and thin-butted axes. The combination hoards are presented in tab. III, V and VIII.

The special character of the ritual finds in terms of the various material and types chosen for deposition and also their frequent occurrence outside usually well dated environments such as settlements and graves, has made the traditional periodical and cultural subdivisions impossible to follow in any detail. The starting point for the chronological divisions follows the chronological span of the artefacts themselves. In this analysis the find material has been divided in three main chronological periods; 1. EN—MNA II. 2. MNA III—MNB and 3. LN. In the interpretative chapters (ch. 9-11, 13), these have further been divided into five periods. In chapter 8 the analysis deals with find material of a more general neolithic nature. The find material is either difficult to date to a specific neolithic period (some of it could certainly be of Mesolithic or Bronze Age date), or comprises objects found under more ambiguous circumstances. This find material consists of flint waste, flakes, scrapers, arrowheads, polishing stones, hammerstones and animal and human skeleton remains (Fig. 59-62). Some of the categories mentioned above are characteristic inventories in settlements, others have close connections to graves. Other objects could have been lost during hunting expeditions (i.e. single found arrowheads in lakes). However, in several cases deliberate deposition of a religious nature seems a plausible explanation for these categories. All in all (i.e. the analysis in ch. 5-8), the neolithic ritual finds in Scania consist of no less than 1372 single finds and 364 hoard finds. The analysed find material in chapter 5 to 7 which are based on the different types of objects, is shown in the table below.

The first period EN—MNA II comprises the period 4000—2950 BC (Calibrated C-14). The time limit between ENB and ENC has been placed at 3450 BC. There is a total of 444 single finds and 155 hoard finds registered

from this period (Tab. V, see Fig. 26-27, 30-34 for geographical distribution). The period MNA III—MNB comprises the period of 2950—2300 BC. The time limit between MNA V and the beginning of MNB has been placed at ca. 2650 BC. There are 416 single finds and 73 hoard finds registered from this period (Tab. VIII, see Fig. 37-43 for geographical distribution). Finally, the LN period comprises the years 2300-1800 BC. There are 512 single finds and 136 hoard finds from this period [see Tab. X and also Fig. 46-58 for geographical distribution).

The analysed ritual finds of Scania. Sf = Single find. Hf = Hoard find. D = Total number of depositions. O = Total number of deposited objects

Early Neolithic A—Middle Neolithic A II	Sf	Hf	D	O
Pointed-butted axes	78	40	118	168
Thin-butted axes	316	122	438	632
Flint-halberds	8	4	12	13
Faceted battle axes	11	-	11	11
Copper flat-axes	11	2	13	15
Double-edged battle axes	15	4	19	20
Clay vessels	5	-	5	5

Middle Neolithic A III — Middle Neolithic B	Sf	Hf	D	O
Thick-butted axes, type A	24	10	34	38
Pointed-butted hollow-edged axes	5	1	6	6
Thick-butted axes, type B	108	34	142	183
Thick-butted axes of unknown type	32	4	38	40
Thick-butted hollow-edged axes	91	27	118	161
Thin-bladed axes	54	27	81	99
Chisels	53	25	88	103
Battle axes	40	2(?)	42(?)	42(49)
Femur shaped polishing stones	5	-	5	5
Stone clubs	3	-	3	3
Amberbeads	-	1	1	11
Parts of a tree waggon?	1	-	1	1

Late Neolithic	Sf	Hf	D	O
Simple shafthole axes	69	20	89	104
Flint sickles	58	39	97	177
Broad-edged axes	74	38	112	162
Flint daggers	163	30	193	232
Spear-heads	42	9	51	55
Spoon shaped scrapers	7	12	19	72
Stone clubs	14	3	17	28
Bronze objects	56	10	66	114
(Flanged bronze axes)	(50)	(8)	(56)	(84)
Slate pendants	8	-	8	8
Fish hooks	-	1	1	4
Clay vessels	10?	-	10?	10?

9. Tradition and change

In this chapter the physical appearance of the objects in the ritual finds is analyzed as well as the frequency of the neolithic depositions. A study of dimension, fragmentation, raw material, the occurrence of blanks and whether objects are polished or not, is made in order to see if there are differences between objects deposited in hoards or as single objects.

A study by Rech (1979) states that during the TRB there is a trend towards depositing objects of the same dimensions (mainly axes) in the hoards. By calculating the difference (in cm.) between the longest and the shortest object in a hoard expressed in percentage of the longest object, a value is obtained, called difference of length. This study exhibits no clear tendencies in this direction; only a minority of the Scanian hoards displays small differences in the length of the objects. The results also depend on the number of objects deposited in each hoard; the more objects the greater the difference of length. A study of differences of length between single finds and hoard finds displays however a totally different pattern. From 18 analysed neolithic categories of tools, no less than 13 display clear tendencies towards shorter single deposited objects than objects deposited in hoards (Fig. 63). This trend is a constant feature for the 8 neolithic axe and chisel types. The other five categories comprise only a limited number of measured objects so new additions in these categories could change the pattern considerably.

A comparison between the occurrence of axes made of groundstone and the same type of axes manufactured in flint was conducted. Groundstone axes in the ritual depositions comprise normally between 1% and 10% of all axes, during the MNB-period this share has increased to 20%. The geographical distribution of the groundstone objects display an evident connection to areas with megaliths. Depositing groundstone objects is therefore not a depositional practice connected to areas poor in flint, rather prevails the opposite situation. Areas rich in natural resources of flint (i.e. the county of Malmöhus, south-west Scania), have a higher share of ritually deposited groundstone objects than expected from the relationship between strayfinds of flint and groundstone axes. Areas poor in flint (i.e. the county of Kristianstad, north-east Scania) have in fact a higher share of ritually deposited flint objects than expected.

The occurrence of blanks is a small element of the neolithic ritual finds, both in single offerings and in collection offerings. They reach their highest frequency during the Late Neolithic (Fig. 66, Tab. XXVIII). During this period numerous broad-edged axe blanks occurs, manufactured in extremely low quality flint (morainic flint) which leads to the conclusion that they are symbolic representations of axes. Several of these axe blanks have been deposited in postholes belonging to late neolithic houses, apparently a regional practice in the west and south-west part of Scania.

The occurrence of damaged or fragmented objects in the ritual finds is mainly associated with single finds. In no

less than 13 categories of tools (including all neolithic axe types), single deposited fragments of tools predominate (Fig. 67). In average 15% of all single deposited axes are damaged. Fragmentation is also an evident feature of the different types of neolithic shaft-hole axes. The most numerous category in that respect is the late neolithic flint daggers. A majority of these damaged flint daggers could be interpreted as strike-a-lights.

There are no tendencies towards regional differences in the way damaged objects were used as offerings. A study of parts of damaged flint and groundstone axes which were deposited shows clearly that edge parts predominate (Tab. XIX). It is interesting to note that a substantial number of those edge fragments displays no damages to the cutting edges. Many of these axe fragments with undamaged edges still have a large potential as useful tools and this could very well account for their occurrence in the ritual deposits. However this interpretation could not be valid for the damaged neolithic battle and shaft-hole axes

The practical and functional ideas behind the technique of polishing axes are discussed, primarily based on the paper by Olausson (1983a). The find material from the hoards suggests that there is no clear division to be made between the axe as a symbol of status and prestige and the axe as a working tool. Both unpolished and polished axes can occur together in the same hoard find. But, when it comes to comparing flint axes in single finds or in hoards, flint axes from wetlands or firm ground, there are remarkable similarities and differences in the relationship between polished and unpolished axes throughout the neolithic period (Fig. 68-69). Between 68% and 85% of all single found axes from wetlands are polished. Single finds from firm ground exhibits a still greater share of polished axes. The axes found in hoards display a somewhat different pattern. During the period EN-MNA II a majority of the hoard axes from wetlands are *unpolished*. The same situation can also be seen during the MNB-period, where especially unpolished thick-butted hollow-edged axes and thin-bladed axes dominate. A comparison between hoard axes from wet areas respectively firm ground displays also interesting differences. Apart from one example, the same types of axes which in wet areas are predominantly unpolished, appear to be polished on firm ground. Whether an axe should be deposited polished or not could therefore be related to the method of offering as well as the location of the offering.

The percentage distribution between single and hoard finds per timeperiod is fairly constant (Tab. XXIII). With one exception, between 73% and 81% of all depositions occur as single offerings (in the period of MNA III-V, 92% of all depositions consists of single offerings). The Late Neolithic has a dominant position with the greater part of both single and hoard finds.

A striking feature in the pattern of distribution of the different neolithic methods of depositions, is the predominant position of the single offerings. This tradition is most evident for the 8 different neolithic axe and chisel types (Between 66% and 76% of all axe depositions are

single offerings). Similar patterns of distribution can also be observed for copper flat-axes and flinged axes (85-86% single offerings), flint daggers, spear-heads and stone clubs (82-85%) and finally between double-edged battle axes and simple shaft-hole axes (78%-79%). Only in one case, collection offerings dominate over single offerings; the spoon-shaped scrapers in LN (Fig. 70a).

There is also a marked tradition, a tendency towards equalization, between the number of axes deposited as single objects and the number of axes deposited in hoards. The average difference between the number of axes in the two categories is only 2%. This means that roughly the same number of axes and chisels was available before each type of offering. Besides, thin-butted axes display a totally equal distribution (316 single finds and 316 axes deposited in hoards).

The result of the analysis above leads to the conclusion that a strong tradition-marked depositional practice existed during the neolithic. The comparative rarity of hoard finds implies that collection offerings were reserved to rare, but recurrent occasions. Contemporary depositions of a greater number of objects could have symbolized a strengthened significance of the offering and were also favourable occasions for exhibition of status within or outside the group. This "extra" deposited value marked a deviance towards the single offerings, through different shape, dimensions and treatment of the objects. The "ordinary" objects used in single offerings were not pertinent enough for this type of important offering.

Even if the Late Neolithic is the richest period when it comes to the number of single and hoard finds in Scania, this does not mean that the votive offerings were the most intense during this period. In fact, the MNB-period displays the same amount of single offerings per year as the LN-period. The differences between LN- and ENC-MNA II regarding collection offerings per year are also very small. The intensity of the votive depositions has been reached by calculation of the number of depositions within a stipulated time period (Tab. XXIV-XXVI). The closest interval between votive depositions could be observed during ENC-MNA II, MNB and LN. The interval corresponds to between 1 and 1,3 depositions/year. A considerably lower level of depositions characterizes the period of ENA-B and MNA III-V (0,2 and 0,1 depositions/year respectively) The condition during the last mentioned period could best be described as a marked break in the offering sequence.

10. The character of the offering places and accumulated finds

In theory, an offering place could have been used on only one occasion or on numerous occasions. This reasoning means that a division of the location of the neolithic votive offerings can be made. As an hypothesis, we can separate between an offering place with one deposition, which could be a single or a collection offering, and an offering place with repeated (or accumulated) depositions, wherein

both single and collection offerings can be made, alone or in combination (Fig. 71). If these are true separate categories of offering places, the question is whether they could be detected and delimited archaeologically. A crucial role is played by the analysis of the accumulated finds. These offering places can be defined as *two or more separate depositions at the same place, normally located in wetlands.*

It is the topographical situation and the information connected to the finds which decides how small or how large an area must be to be classified as an accumulated offering place. A survey of the Scandinavian literature gives a certain hint. Common features for these places are the occurrence of pots, axes, animal bones and, more sporadically, wooden structures and human bones. These offering places comprise an area between 300 and 1000 square metres, with an average of 500 square metres. In Scania, the find material appears in somewhat different ways. Only one location, Hindbygården, comprises all these phenomena (Svensson 1993). The lack of excavated locations implies that the search for accumulated finds has to be conducted on a more limited scale, namely to those flint and groundstone objects, discovered at numerous occasions within limited areas in different wet locations. There is an obvious spatial connection between the objects which can not be by chance. There are 85 locations considered to be valid accumulated neolithic offering places from wet areas and 4 situated on firm ground. (Fig. 72). In addition, there are further 85 locations considered as probable accumulated offering places. The finds have been discovered through ploughing, peat cutting or drainage work. Apart from the smallest bogs and depressions, the distribution of finds within the location is not even. Usually, the finds have occurred within a relatively limited area. The number of finds from each location varies. A third of all places has no more than two depositions. In average, the number of depositions/accumulated place is 5,5 (Fig. 73).

The geographical distribution of these places is a good example of neolithic districts. Certain concentrations can be observed and these are closely connected to the megalithic grave areas in the coastal zones, whereas the interior only have a small number. It is interesting to note areas empty of finds, border zones up to 10 km in width, between every concentration of accumulated offering places.

The periods of ENC-MNA II, MNB and LN dominate the finds, all periods have equal shares of 30%. The oldest period ENA-B and MNA III-V has only minor shares at about some percent. There is a substantial number of accumulated offering places with finds from only one neolithic period (Tab. XXVIII). Offering places with finds from all five periods are extremely rare — only three locations have been encountered. A majority of the accumulated offering places comprises finds from MNB and LN in combination. Places with finds from ENA-B and ENC-MNA II are rare, but this situation can be explained by the fact that finds from these periods normally have a different geographical distribution. The fact that no less than 77 accumulated offering places with finds from ENC to MNB and LN, lack

find material from the late part of the TRB (MNA III-V) is important. Combinations of finds from that period back to ENC-MNA II as well as onwards to MNB are unusual. The paradox of these accumulated places is that a substantial part displays discontinuity, i.e. a break in the offering sequence in that period.

The analysis leads to the conclusion that the combination of both single and collection offering at the same place is rare. Hoards are only known from 20% of the locations and out of the total amount of depositions, hoards only correspond to 5%. It seems therefore likely that single and collection offerings have been conducted at different places and, if they occur in the same wetlands, the tendency is that they appear separately.

The conclusion must be that the differences between the different offering methods and their contents also have their counterpart in the choice of offering place. These differences have been deliberately searched for and imply different motives behind the depositions of single and collection offerings. The reason for this can be that the offerings were directed towards different powers or gods, but it could also be a matter of differences in the timing of the votive offerings. The character of the accumulated places implies that the same type of ritual events was repeated time after time. The offering places can therefore be described as places of *regular* offerings (Henninger 1987). The rarity of hoard finds at these places can mean that they were deposited as *extraordinary* offerings, maybe in the face of a sudden change or threat. Nevertheless, the similar component and the long existence of the hoards suggest that they also were deposited on regular occasions, although with longer intervals. This implies that single and collection offerings were *partly incompatible* and also that it was important to mark distinction. If this is correct the antiquarian evaluation of a single find can have new and further implications. One single find from wet areas could indicate an accumulated findplace. However, the sparse archaeological excavations of ritual places exhibits a somewhat contradictory picture. In ch. 10.3. a newly excavated offering place, dated to ENB, is discussed (Fig. 75-77). The objects found during excavation illustrate an important source critical problem, namely if several single finds could be wrongly interpreted as one hoard find or vice versa. The objects (two pointed-butted and two thin-butted flint axes deposited as two single offerings and one collection offering) from this location were discovered within only an area of 2 squaremetres in a small fen. If discovered in older times and brought to a museum, the finds would certainly have been described as one closed find.

Finds associated with large stones will usually be described as one of the most characteristic features of hoards from firm ground (ch. 10.4). The amount of Scanian finds found under these circumstances is not great. A study by Rech (1979) from the northern German and southern Scandinavian area states that 10-14% of the hoards of TRB and SYK have been discovered in close connection with a large stone. The equivalent figures for the Scanian material are a

little smaller (Fig. 79). There is always a risk that hoards associated with stones instead originate from graves such as megaliths, but in most cases such misinterpretations could be excluded. It is however evident that, when such information exists, only *one* stone is mentioned. Information also states that the stones were firmly grounded. A substantial number of different types of artefacts have never or very rarely been encountered in graves. No less than 16 types of artefacts have been found associated with large stones. There are some tendencies towards different groupings of the material. Six categories occur both as single and hoard finds. The flint halberd displays the closest association with stones, although the total number of objects is low. A similar pattern of distribution between single and hoard finds could be detected, above all, for pointed butted, thin-butted flint axes and flint daggers. The other 10 categories have either occurred as single finds or as hoards, a fact that complicates a profane model of interpretation for this type of finds.

Approximately 4% of all offering places in Scania have been discovered in running water, such as rivers and creeks (ch. 10.5, Fig. 80). The size of the rivers does not seem to have played a significant role. There are finds from big rivers as well as small creeks, which easily could be passed by walking. There is a good agreement in the datings of the finds from Scanian rivers and other offering finds. The periods of ENA-B and MNA III-V are, as usual, badly represented in riverfinds (2% and 0,5% respectively of all dated objects). The period of ENC-MNA II comprises 14% and MNB 36%. Totally dominant is the Late Neolithic period with no less than 47% of all river finds.

Discussing the Sege river finds, Forssander (1933) stated that the assembly of finds (among others a striking element of battle axes, the long period of depositions and the fact that the objects were discovered within small limited parts of the river) indicated a religious interpretation. Rech (1979) has stated that there are no specific types of deposited artefact in the TRB and SYK, typical of running water. However, an analysis reveals that there is in fact such a connection between a certain category of artefacts and rivers. Out of a total of 77 deposited neolithic shaft-hole axes, no less than a third has been found in rivers. Also other groundstone artefacts, such as axes, have a marked connection to rivers. Of all neolithic, ritually deposited flint axes, 5% have been discovered in rivers or creeks. The corresponding share for groundstone axes is higher — 14%. In fact, a third of all datable neolithic objects found in rivers are made of groundstone, while 11% corresponds to the share of all deposited groundstone objects regardless of location.

It seems reasonable to say that the river finds represent offering places with *double purposes*. The larger rivers could have acted as accumulated offering places and at the same time served as natural boundaries between districts. In that respect the shores of the rivers were suitable sceneries for exhibition of status and prestige within and between different groups.

11. Ritual finds in settlements

The spatial connection of votive deposits, graves and settlements has only been the subject of sporadic research (Ebbesen 1983a). The study of votive depositions *in settlements* has attracted even smaller interest (Skaarup 1985, Karsten 1989). This chapter deals with different forms of ritual activities in the neolithic settlements in Scandinavia. Comparative studies of parallel finds and circumstances in causewayed enclosures are important parts of the analysis. The main emphasis is placed on flint, groundstone objects and pots. The possibility of tracing ritual activities in settlements is, however, totally dependent on the access to archaeologically excavated and well documented material. Sporadic finds of ceramic pots in pits or whole and fragmentary tools can very well be offerings, but each find has to be judged independently. Intact flint axes and chisels are nevertheless extremely rare finds at excavated neolithic settlements. The same situation is also true for intact vessels (Karsten 1989).

The term *settlement offering* denotes a series of finds where the evidence for its existence is both direct and indirect. The direct evidence implies the occurrence of two different forms of votive depositions in settlements. One refers to various depositions of objects inside the houses or in connection with the construction of the houses. These could be named *house offerings* and *posthole offerings*. House offerings are a general phenomena. In most cultures there is a need to mark and protect the place where people live, through different ceremonies and rituals. Objects deposited inside houses can be interpreted both as a form of consecration offerings and as objects with magic powers. Other depositions occurred in specially prepared pits within the settlement area or were deposited on the ground surface. The former can be termed *pit offerings*. Further, there are indirect indications of ritual activities in settlements in the form of destruction of objects by fire, mainly flint axes — *fire offerings*.

There is a clear tendency towards change in the choice of votive location in the settlements from EN to LN (Tab. XXXVI). Pit offerings occur mainly in the ENA to MNA II, with only sporadic finds during the later part of MN. The pit finds seem to be of a double nature. One offering system demanded larger and smaller pits with large stones placed at the bottom. Depositions in the form of clay vessels or axes were placed in the pit, sometimes accompanied with burning, after which the pit was filled in. In that respect there was no reason to separate between offerings and ordinary debris. Some finds can be viewed as secondary offerings — a form of ritual "waste" after religious ceremonies in the settlements — which could not be used for profane activities or was considered dangerous to the inhabitants. The objects were "killed" or rendered harmless by placing them in pits, sometimes together with other "dead" things, such as flint waste, broken pots and food remains. At the end of EN, the development differs in separate directions in Denmark and in Scania. In Denmark there was an

increasing religious demand for votive activities at special sites in connection with causeways and ditches. In Scania, this need seems to have been satisfied and increased within the sphere of settlements.

Fire offerings exist mainly during EN and MN, and almost disappear during the LN. The fire offerings occupy a middle position since burning and fire cracked objects are associated with different offering locations. Fire offerings in pits, mainly during the EN, are partly primary, i.e. the burning of objects took place *in situ* in the pits and partly secondary, by depositions of burned objects in pits or scattered on the site surface (Svensson 1986).

The first posthole offerings are being made during MNA V and they continue during MNB, mainly in the form of depositions in postholes belonging to causewayed enclosures. Only during the LN, posthole offerings occur in great numbers. During this period a clear framework can be observed behind the depositions, both in respect of the location in the house constructions and the objects chosen for the depositions (Fig. 80). Neolithic house offerings in the form of posthole depositions occur in three Late Neolithic locations in southwest Scania. The offerings were placed in the outer positions of the houses, a specific feature also observed in some Danish houses. Besides, the custom of posthole offerings is a regional phenomena in the south-west part of Scania. Apart from some few but uncertain finds from MN and LN, the only evidence of house offering — without clear connection to the construction of the house — is the find in Tygapil, dated to ENC (Strömberg 1978).

Sometimes different types of ritual activities were combined. Pit and fire offerings in combination occur frequently, while combinations of house, or posthole offerings with fire offerings are rare (Tab. XXXVI). The development during the neolithic seems to have been a shift from votive depositions *outside* houses to votive depositions connected *to* the houses and their construction.

12. The Mesolithic background

All methods of offering typical of the neolithic period have their counterparts, in particular during the late Mesolithic period. Both single and collection offerings and also votive locations such as wetlands and large stones on firm ground exist. The finds sometimes occur as accumulated depositions on the same location in wet areas. There are also a substantial number of ritual finds from settlements, mainly in from the refuse areas (Welinder 1977, Larsson 1978). The votive depositions during the Mesolithic age changed character from sacrifices of "whole" animals to offerings of different types of tools made of bone and antler, which eventually were replaced by flint and groundstone axes (Tröndahl 1993). The find material implies that the votive deposits increased, both in importance and number during the late Atlantic period. But this is a dangerous conclusion since it is based on the observed similarities in find contents and find circumstances with the neolithic vo-

tive offerings. What we *can* say, however, is that there was a change in the character of votive deposits during the late Mesolithic period. The transition from Mesolithic to Neolithic is in that respect characterized by continuity rather than a break (Johansen 1989a). "Hindby offerkär" with a number of Late Mesolithic and Neolithic depositions in close spatial connection with each other, offers a good example (Svensson 1993, see Fig. 84).

Already during the older part of the Ertebølle culture, the first concrete evidences of contacts with farming cultures on the continent — the Linearband culture (LBC) emerge. These contacts are characterized by import of groundstone tools such as flat pick-axes (in German Flachhachen), which also were copied and manufactured locally. There are about 10 Swedish finds (all single finds) of the chronologically younger Danubian shaft-hole axes, a tool associated with Rössen culture. Most probably, these objects acted as a part of a gift exchange, but it can not be excluded that the contacts also meant immigrations of smaller groups into Scandinavia, maybe in the form of marriage alliances. Even at the spiritual level there are clear influences from farming people in the south. Cemeteries in settlements are known both in the Ertebølle culture and in the LBC, but there are also parallel phenomena in burial customs such as the body positions, grave goods and their position in the graves, for instance between Skateholm and the cemetery in Sondershausen in Germany (Kaufmann 1989). The question is therefore if the votive practice and, above all, the depositions of axes is a "loan" from the continent?

The mesolithic sacrificial custom comprised firm stated rules concerning the method of sacrifice and the location of the offerings long before the contacts with the LBC. The change in about 4000 B.C. in the contents of votive depositions is however striking. Flint and groundstone axes constitute from that date the majority of the offerings. The fact that these changes occur simultaneously with the introduction of flat pick-axes and Danubian shaft-hole axes cannot be of pure chance. There are substantial numbers of both hoard and single finds known in the LBC. The important social and religious role played by, above all, the Danubian shaft-hole axes was — as it seems — quickly transmitted and incorporated in the votive customs in southern Scandinavia. The axe as a symbol of prestige was a new idea and it probably led to increased status also for the locally manufactured flint and groundstone axes. This value was manifested through the appearance of axes in graves but also in a greater number of axes in single and collection offerings.

The time between the southern Scandinavians' first contacts with neolithic cultures and the final, almost abrupt transition to cultivation and cattle raising was remarkably long, almost a thousand years. The knowledge of the existence of groups with a different way of life and economy in a close but different ecological and social environment could however have played an important role in the final fast transition to farming. The partly stationary life

in the rich coastal zones did not make an economical change necessary or even wanted. Neolithic innovations which contributed in maintaining the structure of settlements were accepted and quickly absorbed in the late mesolithic society. When the sealevel transgressions finally enforced a change in the firm stationary settlement structure along the coast, agriculture and cattle breeding had already gained foothold as *ideas*. The parallels in votive depositions of the LBC and its continental successors on the one hand and the Ertebølle culture on the other, could have reduced the resistance on the eve of changes and thus acted as an additional factor which accelerated or even facilitated the transition to farming.

13. The sacrificial customs during the neolithic period

In this chapter characteristic features of the ritual offerings in Scania are discussed. The startingpoint lies in the relationship between sacrificial customs and pattern of settlement and burial customs.

The ritual finds from the neolithic period are characterized by abrupt changes. Traditions disappear and new ones emerge, only to be replaced again by the old traditions. The ritual framework of the coming neolithic votive offerings is firmly established during the period of ENA-B. Consistent differences in polishing, dimensions, fragmentation etc., between neolithic single and hoard finds appear already during this period. The period ENA-B comprises almost a fourth of the whole neolithic, but only 7% of all votive offerings. The graves of this period are virtually unknown in Scania, but consisted most probably of flat earth graves. A majority of the settlements is localised in the inner hummocky zone, although exceptions do exist. The settlements are small and represent a single household.

During the period ENA-B it can be observed that most offering places have been used only for one offering occasion. Apparently there was no great need for stationary offering places. The people searched for natural places and sceneries in the immediate vicinity of the settlements which could have corresponded to the specific demands the ritual offering required. The locations are general, not special (ch. 10.3). The need for a stationary offering place could, however, very well have been the case. The difficulty is to confirm those places archeologically, because the duration of these places is very likely connected to the duration of the single settlement. When the settlement moved, after a generation or so, the use of the offering place ceased and a new one was established close to the new settlement.

During the period of TNC-MNA II the settlements are concentrated to the coastal areas. The character is still small farming units but they are more densely grouped together. There are five major changes in the sacrificial custom during this period. 1. Stationary offering places, characterized by accumulated votive deposits within a limited area, were established. They have a close spatial connec-

tion to settlements and they also display a very strong continuity in the use of offering places during the Neolithic. 60% of all neolithic accumulated places were founded during this period. 2. There is a great diversity in the assembly of the ritual finds. Besides flint and groundstone objects, there are also pots, objects of copper and human sacrifices — a picture with strong connection to the rich Danish material. 3. There is a dramatic increase in the deposition frequency, both of single and collection offerings, which indicates a more intensified sacrificial activity. 4-5. Votive activities in environments such as settlements and megalith graves increased or were established.

Despite these important changes in the votive customs, the ritual framework was not affected. New artefacts with considerable value of status were adopted in the offering system according to the old religious demands. Even if the number of depositions increased drastically this did not affect the internal distribution between single and collection offerings. The methods of sacrifice and choice of suitable surroundings such as wetlands or firm ground were the same.

One characteristic feature of the MNA III-V period is the apparent lack of votive finds in wetlands. There is also a weak representation of settlements and graves. It must therefore be considered a paradox that some areas at the same time exhibit a substantial growth of stray finds, compared to the previous period. In some areas there is evidence both for a continuous habitation within the old territories but also a increased interest in using the clayey soils in the interior. Cattle breeding could have played an important role (M. Larsson 1991). The settlements are still small. The geographical distribution of the votive finds gives support to this conclusion. These finds occur both in the coastal zones, rich in megaliths, and also in the interior.

There are no tendencies towards a change in the structure of settlements in Denmark during the same period. On the islands south of Fyn the settlements are characterised by a considerable continuity in location. The people used the same sites as previously and there are also clear evidences of a gradual growth of the settlements during the whole of MNA, which culminated in MNA V.

The character of the ritual finds however, has drastically changed in relation to the previous period. If the dating of the thick-butted A-axe is tenable to MNA III-V, this period is the poorest in respect of type variation and deposition intensity of the ritual finds. Only two hoard finds can safely be attributed to this period. It is thus a clear break in the offering sequence (ch. 9.6.1 and 10.2). One of the most obvious changes refers to the clear break in continuity which can be observed at the accumulated offering places. Out of a total of 114 accumulated places which have been used during ENC-MNA II, only 12 exhibit continuation in MNA III-V. This break in continuity can only be explained by the fact that the old offering places have had their day, at least for the moment. Apparently, there was no longer the same need to deposit axes at the communal places. One explanation to this lack of traditio-

nal offering finds could be that votive activities took on new expressions. The evidence of ritual depositions that we have registered, implies that the ritual interest at that time was directed to settlements and megaliths. The character of the votive activities carried out at these locations displays certain common features, which differ when compared to the depositional practices in previous periods.

The ritual activities at the megaliths which started during MNA I, with large depositions of ceramics at the entrances and close to the stones at stone border, were abruptly stopped and later replaced by unburned and burned flint axes during MNA III (Ebbesen 1975, Skaarup 1985). It seems that the need to conceal the votive gifts in water, under large stones or in pits, no longer existed or played only a minor part. This is an event which can be connected to the previous discussion of the stray finds of A-axes. This change signifies that the votive gifts, instead of being concealed under water or ground surface, became "visible".

Contrary to the situation in Scania, Denmark stands for a considerable continuity in the deposition practice during this time. In some areas even the number of depositions increased. The votive practice in Scania took thus a totally different direction when compared to the situation in Denmark.

Malmer has characterized the Battle axe culture as a culture with strong traditional bounds to the older Funnel beaker culture, mainly with reference to economy, geographical distribution and material culture (Malmer 1975). According to Malmer, the fast innovation process over large geographical areas, implies a transition to a new socio-economic system and a *new or at least in some part changed religion*. Larsson has interpreted the first appearance of this culture in Scania as the result of a "missionary movement" (L. Larsson 1989c). The SYK is viewed as a phenomenon strongly related to the individual, while the continuing use of the megalith graves is viewed as group related phenomenon bound by tradition, connected to the Stävie group. Larsson implies thus the contemporary existence of two different traditions (L. Larsson 1993a). Actually, there are only a few examples of votive activities which could be traced back to the previous period, the late Funnel beaker culture. The mere occurrence of numerous single and collection offerings in wetlands and on firm ground bear witness to a clear change of the religious structure. But, the interesting fact, not previously observed, is that the votive offerings of MNB essentially is a *repetition of the religious sacrificial customs during the ENC-MNA II-period*.

There are several, independent, indications which lead to the conclusion that the sacrificial custom of MNB is not the result of new religious ideas, but instead is founded on the religious situation, which prevailed a couple of centuries earlier, during the ENC-MNA II-period. Out of a total of 105 accumulated offering places with finds from MNB, only 12% displays continuity back to MNA III-V. On the other hand no less than 58% of the accumulated offering places from MNB have also known depositions

from ENC-MNA II (see Fig. 74). The oral tradition which enabled a passing down of the contents of ritual, *informed not only about what wetland the people previously sacrificed in, but also about the exact position of the offering place within the wetland.*

The intensity in depositions is almost the same during MNB as in ENC-MNA II (Tab. XXV). One of the most important arguments for this tradition in the votive activities between the two periods, is the observed differences in length, polish, fragmentation and blanks between the single found objects and the objects from hoards (ch. 9). You get the impression that the votive customs of the SYK meant a declination to the system which prevailed during the early TRB. The only reasonable explanation for this find situation, is that fundamental religious changes occurred already in an earlier period, in the transition between MNA II and III. This earlier period of the TRB is characterized by a dissolution of the old votive customs and the establishment of a new offering tradition. The supporters of the new tradition belonged to the groups who had a close kinship with the buried ancestors in the megalith graves. These groups managed to take control of the votive activities by directing them to megalith graves and settlements from the older communal offering places. This change resulted also in quite new methods of depositions where the votive gifts no longer were to be concealed but placed fully visible to spectators. Despite these changes in the character of votive activities, some groups or individuals continued with single depositions of axes according to the old votive system. It was these people who transferred the knowledge of the old ritual ceremonial rules to new generations.

The material and ideological novelties introduced by the SYK meant a break up of the social structure and a considerable turbulence arose. The result was most probably the foundation of two different traditions. The reaction differed between different areas. In eastern Denmark the influences from the Single grave culture did not mean a drastic change in the patterns of settlement, burials or votive activities at megaliths or depositions of single and collection offerings. The situation in Scania was quite different. According to Larsson (1989c), groups faithful to the new ideology moved or were forced out of the established territories. This must have caused considerable tensions and a feeling of rootlessness among the people. One answer to the new trends, which also could have speeded up the moving out of the "Battle axe groups", could have been a return to old values, a marked urge to seek guidance from the old religious rules, to "seek the roots". The return to the older neolithic votive custom could thus have been initiated by the reaction on the new ideas brought by the SYK.

Even if the bearer of the SYK represented a new ideology of society with an exceptionally strict grave ceremonial, this did not mean any conflict with the old votive custom. The rituals which ruled the depositions of objects in wetlands and on firm ground were fully accepted. It is

therefore difficult to accept the hypothesis that the bearers of the SYK during the later part of MNB, were expanding and gaining control over the coastal settlements "more or less against the will of the inhabitants" (L. Larsson 1989 c). Instead, this development could be a rare example of a successfully accomplished process of acculturation, with a fusion of different traditions from TRB and SYK. Flat earth graves, typical of SYK and secondary burials in megaliths occurred simultaneously in the same areas. In eastern Denmark the most frequent appearance of burials of Single Grave Culture occurs in megaliths (Skaarup 1989). Several of the lead artefacts in the votive offerings of the SYK (i.e. the hollow-edged flint axe) were treated in accordance with principles founded in the beginning of the neolithic.

During the Late Neolithic period the settlements became gradually stationary, an interpretation supported by the occurrence of several stable long house constructions in the same settlement. The dominant form of habitation was still the single farm units, which continuously were moved within a small territory, often in direct connection with the old settlement. The burial custom displays a considerable continuity from the older periods, sometimes graves from LN- and MNB are situated at the same cemetery.

The votive customs of the Late Neolithic agree well with the conditions during previous periods. The LN comprises 37,5% of all neolithic ritual depositions and is therefore the single most dominant period in respect of the number of finds. An equivalent picture is also typical for the Danish material. The intensity of the late neolithic depositions in Scania corresponds fully to the depositions made in MNB and TNC-MNA II. In average, this means one single offering a year and one collection offering every fourth year (Tab. XXVI). The depositions continued at the accumulated offering places, often in close contact with finds from older periods. No less than 40% of the offering places with LN-material displays also depositions from MNB. An equal share of these places has also displayed finds from ENC-MNA II.

Thus there are many traditional features in the late neolithic votive customs. There is a substantial type variation among the deposited objects and it is also during this period that metal objects, mainly axes, were seriously introduced in the votive deposits. There was a strict attitude towards the objects which would be deposited. One example is that contemporary objects of metal and objects of flint never occur together in the hoards. Some Late Neolithic artefacts have such strong connections between artefact and offering that this implies that they were manufactured with only one purpose; they were to become ritual offerings (i.e. spoon shaped scrapers and broad-edged flint axes).

One of the most apparent changes in the votive customs during this period, concerns the ritual depositions in settlements. Fire offerings seems to end and the main focus of interest is placed on house offerings, in the form of depositions in postholes, commonly located to the outer positions of the house construction (ch. 11 and 12).

Litteratur

- ADKINS, R. & JACKSON, R. 1978. Neolithic stone and flint axes from the River Thames: an illustrated corpus. *British Museum Occasional Paper, No. 1*.
- ALBRECHTSEN, E. 1954. Et Offerfund i Sludegårds mose. *Fynske Minder 1954*.
- ALBRETHSEN, S.E. & BRINCH PETERSEN, E. 1977. Excavation of a Mesolithic cemetery at Vedbæk, Denmark. *Acta Archaeologica*, vol 47.
- ALMQVIST, U & SVENSSON, M. 1990. Palissaderna från Annetorpsleden. En märklig fyndplats från stridsyxekulturen. *Limhamniana 1990*.
- ALTHIN, C.A. 1953. Zwei bronzezeitliche Opferfunde. *MLUHM 1953*.
- 1954. *The Chronology of the Stone Age Settlement of Scania, Sweden. I. The Mesolithic Settlement*. Acta Archaeologica Lundensia. Series in 4°, N° 1.
- ANDERSEN, A.H. 1986. Enkeltgravstid på de danske øer. I Adamsen, C & Ebbesen, K. (red.) *Stridsøksetid i Sydskandinavien*. Arkæologiske Skrifter, vol. 1.
- ANDERSEN, N.H. 1974. En befæstet, yngre stenalderboplads i Sarup. *Fynske Minder 1974*.
- 1977. Sarup. Keramikgruber fra to bebyggelsefaser. *Kuml 1976*.
- 1982. Bondefæstninger. *Skalk 1982:2*.
- 1988. The Neolithic Causewayed Enclosures at Sarup, on South-West Funen, Denmark. I C. Burgess & P. Topping & C. Mordant & M. Maddison (eds.). *Enclosures and Defences in the Neolithic of Western Europe*. B.A.R. International Series 403 (i).
- ANDERSEN, S.H. 1975. Ringkloster, en jysk indlandsboplads med Ertebøllekultur. *Kuml 1973-74*.
- ANDERSSON, G. 1901. Ett bidrag till kännedomen om hästens förekomst i Sverige under stenåldern. *Ymer 1901*.
- ANER, E. 1956. *Grab und Hort. Ein Beitrag zur Deutung der altbronzezeitlichen Hortsitte*. Offa Band 15.
- ARBMAN, H. 1959. Zwei Opferfunde. *MLUHM 1958-1959*.
- ARTELIUS, T. & THORSBERG, K. 1990. Stridsyxgraven från Sannagård. En sällsynt forn lämning i Halland. *Populär Arkeologi 1990:1*.
- BAAL van, J. 1976. Offering, Sacrifice and Gift. *Numen XXIII:3*.
- BAAREN van, T. P. 1964. Theoretical Speculations on Sacrifice. *Numen XI*.
- BAGGE, A. & KAELAS, L. 1952. *Die Funde aus Dolmen und Ganggräbern in Schonen, Schweden. II*. Kungliga Vitterhets, Historie och Antikvitetsakademien. Stockholm.
- BAKELS, C.C. 1986. Dechseln, Beile, Durchbohrte Geräte. I Modderman, P. (Red.). *Die Neolithische Siedlung bei Hienheim II, Ldkr. Kelheim*. Materialhefte zur Bayerischen Vorgeschichte. Reihe A. Hefte 57.
- BARNER, W. 1957. Von Kultäxten, Beilzauber und rituellem Bohren. *Die Kunde 1957:3*.
- BARRETT, J.C. 1985. Hoards and related metalwork. I Clarke, D.V. & Cowie, T.G. & Foxon, A. (eds.). *Symbols of Power. At the time of Stonehenge*. Edinburgh.
- BAUDOU, E. 1960. *Die regionale und chronologische Einteilung der jüngeren Bronzezeit im Nordischen Kreis*. Acta Universitatis Stockholmiensis. Studies in North-European Archaeology, I.
- BAUMANN, W. 1962. Zwei bandkeramische Steingeräte-depots von Dresden-Nickern. *Ausgrabungen und Funde. Band 7, Hefte 2*.
- BECH, J. 1983. Vandbygningsvæsen. *Skalk 1983:6*.
- BECKER, C.J. 1945. New Finds of Hafted Neolithic Celts. *Acta Archaeologica*, vol. XVI.
- 1948. Mosefunde Lerkar fra Yngre Stenalter. *Aarbøger 1947*.
- 1949. Hafted Neolithic Celts II. *Acta Archaeologica*, vol. XX.
- 1950. Den grubekeramiske Kultur i Danmark. *Aarbøger 1950*.
- 1953a. Die nordschwedischen Flintdepots. *Acta Archaeologica*, vol. XXIII.
- 1953b. Tretten tusinde ravperler. Skattefundet fra Mollerup i Salling *Fra Nationalmuseets Arbejdsmark 1953*.
- 1956. The date of the Neolithic Settlement at Trelleborg. *Acta Archaeologica*, vol. XVII.
- 1957. De stortandende flint-spyd og deres alder. *Aarbøger 1956*.
- 1962. A Danish Hoard containing Neolithic Chisels. *Acta Archaeologica*, vol. XXXIII.
- 1964. Sen-neolitikum i Norden. *Tor*, vol. X.
- 1973. Studien zu neolithischen Flintbeilen. *Acta Archaeologica*, vol. XLIV.

- BELLWOOD, P. 1972. Excavations at Otakanini Pa, South Kaipara Harbour. *Journal of the Royal Society of New Zealand*, vol. 2(3).
- BENNIKE, P. & EBBESEN, K. 1986. The Bog Find from Sigersdal. *Journal of Danish Archaeology*, vol. 5.
- BERG, H. & SKAARUP, J. 1979. Yngre Stenalder. I Rud. M. (red.) *Jeg ser på oldsager*. København.
- BERGLUND, B., LARSSON, L., LEWAN, N., OLSSON, G., RIDDERSPORRE, M. & SKANSJÖ, S. 1991. Terms and concepts. I Berglund, B. (ed.) *The cultural landscape during 6000 years in southern Sweden — the Ystad Project. Ecological Bulletines 41*.
- BJÖRHEM, N. 1989. Senneolitiska hus i Malmö. I Larsson, L. (red.) *Stridsyxekultur i Sydskandinavien. Rapport från det andra nordiska symposiet om stridsyxetid i Sydskandinavien i Lund 31 X - 2 XI 1988*. University of Lund. Institute of Archaeology. Report Series 36.
- BJÖRHEM, N. & SÄFVESTAD, U. 1989. *Fosie IV. Byggnadstradition och Bosättningsmönster under senneolitikum*. Malmöfynd, vol. 5.
- BLOMQUIST, L. 1989. *Megalitgravarna i Sverige. Typ, tid, rum och social miljö*. Thesis and Papers in Archaeology. New Series, vol. 1.
- BLUMBERGS, Z. & GEJVALL, N.G. & VARENIUS, C. 1974. Subboreal Faunal Remains from a Peat-bog in Sandåkra Village in the Parish of Skurup, Scania. *Ossa*, vol. 1.
- BOAS, N.A. 1986. Tidlige senneolitiske bosættelser på Djursland. I Adamsen, C & Ebbesen, K. (red.) *Stridsøksetid i Sydskandinavien*. Arkæologiske Skrifter 1. København.
- BODILSEN, I. 1989. Enkeltfund - votivfund i dansk bronzealder. *Kuml 1987*.
- BONDESSON, B. 1980. *Skånska flintdolkar. En jämförelse av det skånska och det danska flintdolksmaterialet med utgångspunkt från E. Lomborgs Die Flintdolche Dänemarks*. Stencil. Arkeologiska Institutionen, Lunds Universitet. Lund.
- BRADLEY, R. 1987. Stages in the Chronological Development of Hoards and Votive Deposits. *PPS*, vol. 53.
— 1990. *The Passage of Arms. An archaeological analysis of prehistoric hoards and votive deposits*. Cambridge.
- BRANDT, K.H. 1967. Studien über steinerne Äxte und Beile der jüngeren Steinzeit Nordwestdeutschlands. *Münsterische Beiträge zur Vorgeschichtsforschung*, vol. 2. Hildesheim.
- BROWALL, H. 1986. *Alvastra Pålbyggnad: social och ekonomisk bas*. Theses and Papers in North-European Archaeology, vol. 15.
- BRÖNDSTED, J. 1934. Handel og Samfærdsel i Oldtid. *Nordisk Kultur 16*.
— 1938. *Danmarks Oldtid. I. Stenalderen*. København.
— 1979. *De ældste tider*. København.
- BURENHULT, G. 1973. *En långdös vid Hindby Mosse, Malmö*. Malmöfynd, vol. 2.
- BÅÅTH, L.M. 1925. *Helsingborgs Historia 1*. Helsingborg.
- CALLMER, J. 1973a. A Contribution to the Knowledge of the Burial Customs in Southern Scandinavia at the Beginning of the Second Millenium B.C. *MLUHM 1971-1972*.
— 1973b. Preliminary Report on a Complex of Buildings from the Late Neolithic-Early Bronze Age at Norrvinge, Scania. *MLUHM 1971-1972*.
- CAPELLE, T. 1987. Eizenzeitliche Bauopfer. *Frühmittelalterliche Studien. Jahrbuch des Institut für Frühmittelalter der Universität Münster. Band 21*.
- CARLIE, L. 1993. *Brogård - ett brons- och järnålderskomplex i södra Halland. Dess kronologi och struktur*. Hallands Läns museers Skriftserie, vol. 6.
- CEDERLUND, C.O. 1961. Yxor av Hagebyhöгатyp. *Fornvännen*, vol. 56.
- CHRSTIANSSON, H. 1986. Miljöaspekter på de av Nordarkeologi utgrävda flintplatserna i övra Norrland. I Adamsen, C & Ebbesen, K. (red.) *Stridsøksetid i Sydskandinavien*. Arkæologiske Skrifter 1.
- CHRISTOFFERSSON, O. 1918. *Skytts härad*. Trelleborg.
- CLARKE, D.V. & COWIE, T.G. & FOXON, A. 1985. *Symbols of Power. At the time of Stonehenge*. Edinburgh.
- COLPE, C. 1970. Theoretische Möglichkeiten zur Identifizierung von Heiligtümern. I Jankuhn, H. (Red.). *Vorgeschichtliche Heiligtümer und Opferplätze in Mittel- und Nordeuropa*. Abhandlungen der Akademie der Wissenschaften in Göttingen. Göttingen.
- DAVIDSEN, 1976. Single-Grave Pottery from Danish Bogs. *Acta Archaeologica*, vol. 47.
— 1978. *The Final TRB Culture in Denmark*. Arkæologiske Studier, vol. V.

- DAVIDSON, J. 1984. *The prehistory of New Zealand*. Hongkong.
- DRIEHAUS, J. 1970. Urgeschichtliche Opferfunde aus dem Mittel- und Unterrhein. I Jankuhn, H. (Red.). *Vorgeschichtliche Heiligtümer und Opferplätze in Mittel- und Nordeuropa*. Abhandlungen der Akademie der Wissenschaften in Göttingen. Göttingen.
- EBBESEN, K. 1975. *Die jüngere Trichterbecherkultur auf den dänischen Inseln*. Arkæologiske Studier, vol. II.
- 1979. Flintøkser fra Føllenslev. *Årsberetning Museet for Holbæk og Omegn*.
- 1980a. Et par stenøkser fra Stångerup, Ollerup sogn. *Årbog 1980 fra Svendborg & Omegns Museum*.
- 1980b. Flintavslag som offer. *Kuml 1980*.
- 1980c. Die Silexbeil-Depots Südskandinaviens und ihre Verbreitung. I Weisgerber, H. (Red.). *5000 Jahre Feuersteinbergbau*. Bockum.
- 1981. Offerfundet fra Å Højrup. Bondestenalderens mejseldepoter. *Harja 1981*.
- 1982. En "kobberøkse" af grønsten. *Historisk Forretning for Værløse kommune Årsskrift*.
- 1983a. Yngre Stenalder depotfund som bebyggelse-historisk kildemateriale. I Thrane, H. (red.) *Om Yngre Stenalder Bebyggelsehistorie*. Skrifter fra Historisk Institut, Odense Universitet. Odense.
- 1983b. Flintcelts from Single-grave Burials and Hoards on the Jutlandic Peninsula. *Acta Archaeologica*, vol. 53.
- 1984. Tragtbægerkulturens grønstensøkser. *Kuml 1984*.
- 1985. Menneskeoffer. *Skalk 1985*:3.
- 1986. Offerfundet fra Vejleby. *Fra Holbæk Amt 1986*.
- EOGAN, G. 1983. *Hoards of the Irish late Bronze Age*. Dublin.
- FISCHER, A. 1974. An ornamented flintcore from Holmegård V, Zealand, Denmark. *Acta Archaeologica*, vol. 45.
- 1982. Trade in Danubian Shafthole Axe and the Introduction of Neolithic Economy in Denmark. *Journal of Danish Archaeology*, vol. 1.
- FORNVÄNNEN. 1907. Tillväxten under år 1907. *Fornvännen 1907*.
- 1909. Tillväxten under år 1909. *Fornvännen 1909*.
- FORSSANDER, J.E. 1933. En fyndplats från stenåldern i Sege å vid Malmö. *MLUHM 1933*.
- 1936a. *Der Ostskandinavische Norden während der ältesten Metallzeit Europas*. Lund.
- 1936b. Skånsk megalitkeramik och kontinentaleuropeisk stenålder. *MLUHM 1936*.
- FROSTIN, E. 1977. Forntid här hemma. Från Limhamns krokodil till Hököpinge viking. *Oxie Härads Hembygdsförenings årsbok V-VI*.
- 1981. Tio årtusenden före år 1000. I Karlsson, K. & Mårtensson, E. & Ripa, E. & Sahléé, B. *Svedala genom tiderna*. Trelleborg.
- GESLIN, M. & BASTIEN, G. & MALLETT, N. 1980. Das Klingendepot von La Creusette, Gem. Barrou, Dép. Indre & Loire. I Weisgerber, H. (Red.). *5000 Jahre Feuersteinbergbau*. Bockum.
- GJESSING, G. 1945. *Norges Steinalder*.
- GLADIGOW, B. 1985. Die Teilung des Opfers. Zur Interpretation von Opfern in vor- und frühgeschichtlichen Epochen. *Frühmittelalterliche Studien*, vol. 18/1984.
- GLOB, P.V. 1939. Norske skiferøkser i danske fund. *Aarbøger 1939*.
- 1949. Barkær. Danmarks ældste landsby. *Fra Nationalmuseets Arbejdsmark*.
- HAGBERG, U. 1990. Mitt i offermossen stod en skulpterad påle. *Populär Arkeologi 1990*: 2.
- HALBERT, L. 1954. Om Maglarpstraktens förhistoria. I Lindahl, H. (red.). *Boken om Maglarp*. Malmö.
- HANSSON, S. & OLSSON, O. & PERSSON, P-E. & TORDENHEIM, L. 1988. *Västra Karaby genom tiderna*. Perstorp.
- HASSELMO, H. 1970. *Senneolitiska skifferhången*. Stencil. Arkeologiska Institutionen, Lunds Universitet. Lund.
- HEIDELK-SCHACHT, S. 1983. "Donnerkeile" aus dem Bezirk Neubrandenburg. *Ausgrabungen und Funde*, vol. 28.
- HELGESSON, B. & JARDBRINK, M. 1982. *Flintmaterialet Nymölla 12:35*. Stencil. Arkeologiska Institutionen, Lunds Universitet. Lund.
- HELLERSTRÖM, S. 1988. *Ystadbygden. En studie av lösfynd och bosättning under neolitikum*. Stencil. Arkeologiska Institutionen, Lunds Universitet. Lund.
- HENNINGER, J. 1987. Ritual. I Eliade, M. (ed.). *The Encyclopedia of Religion*, vol. 12.
- HERFERT, P. 1965. Zwei neolithische Verwahr-funde aus Privatsammlungen von Rügen und aus dem Kreise

- Ribnitz-Damgarten. *Ausgrabungen und Funde*, vol. 10.
- HERNEK, R. 1985. *Den spetsnackiga yxan av flinta. Typologi, kronologi och ursprung*. Stencil. Arkeologiska Institutionen, Lunds Universitet. Lund.
- 1989. *Den spetsnackiga yxan av flinta. Fornvännen*, vol. 83.
- HIBBS, J. 1984. The Neolithic of Brittany and Normandy. I Scarre, C. (ed.). *Ancient France. Neolithic Societies and their landscapes 6000-2000 B.C.* Edinburgh.
- HOLST, N.O. 1909. Postglaciala tidsbestämningar. *SGU Serie C, nr 216*.
- HOUGEN, B. 1945. Disenfunnet. Et dyssetids votivfund fra Østre Aker. *Viking 10*.
- HUBERT, H. & MAUSS, M. 1964. *Sacrifice: Its Nature and Function*. Chicago.
- HUGGERT, A. 1972. Rapport över utgrävningar i Strandholm. *Nordarkeologi 1962-1972*.
- HULTKRANTZ, Å. 1973. *Metodvägar inom den jämförande religionsforskningen*. Stockholm.
- HUNDT, H. J. 1955. Versuch zur Deutung der Depotfunden des nordischen jüngeren Bronzezeit. *Jahrbuch der Römisch-Germanisches Zentralmuseums Mainz*.
- HVASS, S. 1977. A House of the Single-Grave Culture, excavated at Vorbasse in Central Jutland. *Acta Archaeologica*, vol. 48.
- 1985. *Hodde. Et vestjyskt landsbysamfund fra ældre jernalder*. Arkæologiske Studier, vol. VII.
- 1986. En boplads fra enkeltgravskulturen i Vorbasse. I Adamsen, C & Ebbesen, K. (red.) *Stridsøksketid i Sydsandinavien*. Arkæologiske Skrifter 1.
- HÅRDH, B. 1976. *Wikingzeitliche Depotfunde aus Südschweden. Problem und Analysen*. Acta Archaeologica Lundensia. Series in 8° N° 6 Minore.
- HØJLUND, F. 1979. Stenøkser i Ny Guineas Højland. *Hikuin 5*.
- INDREKO, R. 1956. *Steingeräte mit Rille*. Kungliga Vitterhets Historie och Antikvitets Akademiens Handlingar. Antikvariska Serien 4.
- INGSTAD, A.S. 1961. Votivfundene i nordisk bronsalder. *Viking 1961*.
- JACOBSSON, B. 1985. The Skogsdala Dolmen. A Long Dolmen beneath a Bronze Age Burial Mound at Skogsdal, South Scania, Sweden. *MLUHM 1985-1986*.
- JACOBSSON, G. 1978. Förhistoriska fynd från Fosie. En amatörarkeolog redogör för sina upptäckter. *Limhamniana 1978*.
- JENNBERT, K. 1984. *Den produktiva gåvan. Tradition och Innovation i Sydsandinavien för omkring 5300 år sedan*. Acta Archaeologica Lundensia. Series in 4° N° 16.
- JENSEN, J.A. 1973. Bopladsen Myrhøj. 3 hustomter med klokkebægerkeramik. *Kuml 1972*.
- 1979. Økseged. I Rud, M. (red.) *Arkæologisk håndbog*. København
- JOHANSEN, Ø. 1989a. Arkeologi, Religion og kronologiske begrænsninger. I Larsson, L & Wyzomirska, B. (red.) *Arkeologi och Religion. Rapport från arkeologidagarna 16-18 januari 1989*. University of Lund. Institute of Archaeology. Report Series 34.
- 1989b. De skandinaviske stridsøksekulturer — er deres oppkomst resultat av innvandringer, religionsskifte eller andre årsaker? *Viking 1989*.
- KARLSSON, K. 1977. *Mångkantiga yxor från TN*. Stencil. Arkeologiska Institutionen, Lunds Universitet. Lund.
- KARSTEN, P. 1989. Rituelle neolitiska fynd i Skåne. I Larsson, L. & Wyzomirska, B. (red.) *Arkeologi och Religion. Rapport från arkeologidagarna 16-18 januari 1989*. University of Lund. Institute of Archaeology Report Series 34.
- 1990. Aspects of the Survey of Ancient Monuments in the County of Malmöhus. *MLUHM 1989-1990*.
- 1991. *Rapport arkeologisk provundersökning å Söderto 7:13 IV och 19:2, Lyby socken, Hörby kommun*. Lund.
- 1992. *Delrapport över arkeologisk provundersökning å fastigheten Slimminge 11:5, Slimminge socken RAÄ nr. 8, Skurups kommun*. Lund.
- 1993. *Rapport över arkeologisk provundersökning av neolitisk offerplats å fastigheten Värslätt 1:2, Billinge socken, Eslövs kommun*. Lund.
- KAUFMANN, D. 1989. Kultische Äußerungen im Frühneolithikum des Elbe-Saale-Gebietes. I Schlette, F. & Kaufmann, D. (Red.). *Religion und Kult in ur- und frühgeschichtlichen Zeit*. Berlin.
- KAUL, F. 1991. Hur länge har människor haft amuletter? *Illustrerad vetenskap 1991:2*.
- KEMPFNER-JØRGENSEN, L. & WATT, M. 1985. Settlement Sites with Middle Neolithic Houses at Grødby, Bornholm. *Journal of Danish Archaeology*, vol. 4.
- KIRSCH, E. & PLATE, F. 1990. Der Gallberg bei Zach-

- ow, Kr. Nauen - ein mittelneolithischer Kultplatz. *Veröffentlichungen des Museums für Ur- und Frühgeschichte Potsdam* Band 24/1990.
- KNUTSSON, K. 1986. Några arbetsidéer i samband med bearbetningen av Bjurseletfynden. I Adamsen, C & Ebbesen, K. (red.) *Stridsøksetid i Sydkandinavien*. Arkæologiske Skrifter 1.
- 1988. Making and using stone tools. *Aun. Societas Archaeologica Upsaliensis* vol. 1.
- KUBACH, A. 1985. Einzel- und Mehrstückdeponierungen und ihre Fundplätze. *Archäologisches Korrespondenzblatt* 15.
- KUNWALD, G. 1944. En oldtidsvej ved Tibirke Bakker. *Fra Nationalmuseets Arbejdsmark* 1944.
- 1984. Ældre vej. *Skalk* 1984:4.
- LANGBALLE, H. 1985. Foulum-huset. Tempel eller bolig? *MIV*, vol. 13.
- LANGNER, K. 1963. Steinzeitliche Grossgeräte von den Ufermränden des Pennenmoores bei Sahlenburg. *Die Kunde* 1963.
- LARSSON, L. 1978. *Ageröd I:B - Ageröd I:D. A Study of Early Atlantic Settlement in Scania*. Acta Archaeologica Lundensia. Series in 4° N° 12.
- 1982a. A Causewayed Enclosure and a Site with Valby Pottery at Stävie, Western Scania. *MLUHM 1981-1982*.
- 1982b. Skateholmsprojektet. Nya gravar och ett nytt gravfält. *Limhamniana* 1982.
- 1982c. *Segebro. En tidigatlantisk boplatz vid Sege ås mynning*. Malmöfynd, vol. 4.
- 1983a. Skateholmsprojektet. Jägare - fiskare - bönder. *Limhamniana* 1983.
- 1983b. Ageröd V. An Atlantic Bog Site in Central Scania. *Acta Archaeologica Lundensia*, Series in 4°. No. 12.
- 1984a. Stenålder i hägn och ram. *Ale* 1984:1.
- 1984b. The Skateholm Project. A Late Mesolithic Settlement and Cemetery Complex at a Southern Swedish Bay. *MLUHM 1983-1984*.
- 1984c. Skateholmsprojektet. På spåren efter gravsedsförändringar, ceremoniplatser och tama rävar. *Limhamniana* 1984.
- 1985. Karlsfält. A Settlement from the Early and Late Funnel Beaker Culture in Southern Scania, Sweden. *Acta Archaeologica*, vol. 54.
- 1987. Skolästskiljar och trädsklyvning. Några funderingar kring ett mellanskånskt fynd från jägarstenåldern. *Frostabygden* 1987.
- 1988a. Aspects of Exchange in Mesolithic Societies. I Hårdh, B, Larsson, L, Olausson, D & Petré, R. (eds.) Trade and Exchange in Prehistory. Studies in honour of Berta Stjernquist. *Acta Archaeologica Lundensia*. Series in 8° N° 16. Lund.
- 1988b. *Ett fångstsmåhålle för 7000 år sedan. Boplatser och gravar i Skateholm*. Kristianstad.
- 1988c. A construction for ceremonial activities from the Late Mesolithic. *MLUHM 1987-1988*.
- 1989a. Brännoffer. En tidigneolitisk fyndplats med brända flintyxor från södra Skåne. I Larsson, L & Wyzsomińska, B. (red.) *Arkeologi och Religion. Rapport från arkeologidagarna 16-18 januari 1989*. University of Lund. Institute of Archaeology. Report Series 34.
- 1989b. Brandoffer. Der frühneolithische Fundplatz Svartsykke im südlichen Schonen, Schweden. *Acta Archaeologica*, vol. 59.
- 1989c. Boplatser, bebyggelse och bygder. Stridsyxekultur i södra Skåne. I Larsson, L. (red.) *Stridsyxekultur i Sydkandinavien. Rapport från det andra nordiska symposiet om stridsyxetid i Sydkandinavien i Lund 31 X - 2XI 1988*. University of Lund. Institute of Archaeology Report Series 36.
- 1989d. Långåker. En boplatz från en bondestenålder i förvandling. *Vemmenhög's Härads fornminnesförening årsbok* 1989.
- 1990a. The Mesolithic of Southern Scandinavia. *Journal of World Prehistory*, vol. 4, Nr. 3.
- 1990b. Aspekter på gravskick hos förhistoriska fångstsmåhållen. *Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademiens Årsbok* 1990.
- 1991a. Coastal Adaption in the Early and Middle Holocene of Southern Scandinavia. *Journal of Korean Ancient History*, No. 8. Dec. 1991.
- 1991b. Settlement and society. I Berglund, B. (ed.). *The cultural landscape during 6000 years in southern Sweden — the Ystad Project*. Ecological Bulletines 41.
- 1992a. Neolithic Settlement in the Skateholm Area, Southern Scania. *MLUHM 1991-1992*.
- 1992b. Façade for the Dead. A Preliminary Report on the Excavations of a Long Barrow in Southern Scania. *MLUHM 1991-1992*.
- 1993a. Settlement and environment during the Middle Neolithic and Late Neolithic. I Larsson, L,

- Callmer, J. & Stjernquist, B. (red.). *The Archaeology of the Cultural Landscape. Field Work and Research in a South Swedish Rural Region*. Acta Archaeologica Lundensia. Series prima in 4° N° 19.
- 1993b. From MN A to MN B — A South Swedish Perspective. *Journal of Danish Archaeology*, vol. 10. 1991.
- LARSSON, M. 1980. An Early Neolithic Grave from Malmö. *MLUHM 1979-1980*.
- 1984a. Spår av 5000-årig bosättning och järnåldersgravar vid Ebbarp, Skabersjö (Skåne). *Ale 1984:3*.
- 1984b. *Tidigneolitikum i Sydvästskåne. Kronologi och bosättningsmönster*. Acta Archaeologica Lundensia. Series prima in 4° vol. 17.
- 1986. Bredasten — An Early Ertebølle Site with a Dwelling Structure in South Scania. *MLUHM 1985-1986*.
- 1987a. Människor vid en havsvik. *Ystadiana 32*.
- 1987b. From Hunters to Farmers. The evolution of the Early Neolithic TRB culture in Scania, Sweden. I Wislanski, T. (ed.). *The Neolithic and Early Bronze Age in the Chelmino Land. Materials from the International Symposium II-13 XI 1986, Torún*. Torún.
- 1988a. Gravplats, boplat, åker. Ett exempel på kulturlandskapets utnyttjande kring Köpingsbro i sydligaste Skåne. *Ale 1988:1*.
- 1988b. Exchange and Society in the Early Neolithic in Scania, Sweden. I Hårdh, B, Larsson, L, Olausson, D & Petré, R. (eds.) *Trade and Exchange in Prehistory. Studies in honour of Berta Stjernquist*. Acta Archaeologica Lundensia. Series prima in 8° N° 16.
- 1991. The introduction and establishment of agriculture. The moving family: aspects of the Early Neolithic in southern Scania. I Berglund, B. (ed.). *The cultural landscape during 6000 years in southern Sweden — the Ystad Project*. Ecological Bulletines 41.
- 1993. The Early and Middle Neolithic Funnel Beaker Culture in the Ystad area (Southern Scania). Economic and social change, 3100-2300 BC. I Larsson, L, Callmer, J. & Stjernquist, B. (eds.). *The Archaeology of the Cultural Landscape. Field Work and Research in a South Swedish Rural Region*. Acta Archaeologica Lundensia. Series prima in 4° N° 19.
- LARSSON, L. & LARSSON, M. 1984. Flintyxor, skoskav och massor av stolphål. *Ystadiana 29*.
- 1986. Stenåldersundersökningar i Ystads-området. *Ystadiana 31*.
- LARSSON, T.B. 1986. *The Bronze Age Metalwork in Southern Sweden. Aspects of social and spatial organization 1800 - 500 B.C.* Archaeology and Environment, vol. 6.
- LEACH, B.F. 1979. Excavations in the Washpool Valley. *Prehistoric Man in Palliser Bay*.
- LEFEVRE, J.O. 1974. To Godbidder. *Museerne i Viborg Amt*, vol. 4.
- LEVY, J. 1982. *Social and religious Organization in Bronze Age Denmark. An Analysis of Ritual Hoard Finds*. B.A.R. International Series vol. 124.
- LILJEGREN, R. 1975. *Subfossila vertebratfynd från Skåne*. University of Lund. Department of Quaternary Geology Report 8.
- LILJEGREN, R. & LAGERÅS, P. 1993. *Från mammutstjäpp till kohage. Djurens historia i Sverige*. Lund.
- LINDQUIST, S. 1927. En bronsåldersdepå från Storvreta nära Uppsala. *Fornvännen*, vol. 1927.
- LINDQVIST, P.I. 1974. *En boplat från äldre järnålder i Malmöområdet*. Stencil. Arkeologiska Institutionen, Lunds Universitet. Lund.
- LINDÄLV, E. 1964. Depåfynd i Varbergsbygden. Offerfynd och skattgömmor i Himle och Viske härader. *Varbergs Museum Årsbok 1964*.
- 1967. *Fornfynd och fornminnen i norra Halland*. Institutet för västsvensk kulturforskning Skrifter 9. Lund.
- LIPPE, P.O. 1992. *Skolästiklar och flathackor. Deras ursprung, tillverkning och funktion*. Stencil. Arkeologiska Institutionen, Lunds Universitet. Lund.
- LOMBORG, E. 1960. Fladhuggede flintredskaber i Gravfund. *Aarbøger 1959*.
- 1973. *Die Flintdolche Dänemarks*. Nordiske Fortidsminder, Serie B, band 1.
- LÖWEGREN, Y. 1974. Läroverkets Naturhistoriska samlingar. *Ystadiana 1974*.
- MADSEN, T. 1988. Causewayed Enclosures in South Scandinavia. I C. Burgess & P. Topping & C. Mordant & M. Maddison (eds.). *Enclosures and Defences in the Neolithic of Western Europe*. B.A.R. International Series 403 (i).
- MAGNUSSON, B. 1989. *Teknologi, ideologi, samhällsförändring: lakttagelser gjorda på det skånska kopparflatyxmaterialet*. Stencil. Arkeologiska Institutionen, Lunds Universitet. Lund.

- MAKKAY, J. 1975. Über neolithische Opferformen. I Anati, E. (ed.). *Le Religion de la prehistoire. Symposium International sur les religions de la prehistoire. Valcamonica, 18-23 Septembre 1972*. Capo di Ponte.
- MALMER, M. 1955. Kultplats och gravplats. Utgrävningar i Råbelöv och Bromölla. *Handlingar angående Villands Härad 12*.
- 1957. Pleionbegreppets betydelse för studiet av förhistoriska innovationsförlopp. *Finska Fornminnesföreningens Tidskrift*. vol. 58.
- 1962. *Jungneolitische Studien*. Acta Archaeologica Lundensia. Series in 8°. No 2. Lund.
- 1969. *Den groppkeramiska bopplatsen Jonstorp RÄ*. Antikvariskt Arkiv 36.
- 1975. *Stridsyxekulturen i Sverige och Norge*. Lund.
- 1984. On the social functions of Pile Dwellings and Megaliths. I Burenhult, G. (ed.). *The Archaeology of Carrowmore*. Thesis and Papers in Northeuropean Archaeology 14.
- 1986a. Aspects of Neolithic Ritual Sites. I Steinsland, G. (ed.). *Words and Objects. Towards a Dialogue Between Archaeology and History of Religion*. Oslo.
- 1986b. Vad kan vetas om stridsyxekulturens kronologiska och sociala förhållanden? Teoretiska betraktelser. I Adamsen, C & Ebbesen, K. (red.) *Stridsøksetid i Sydskandinavien*. Arkæologiske Skrifter vol. 1.
- 1988. Stridsyxekulturen. I Baudou, E. & Malmer, M. (red.) *Länkar till vår forntid — en introduktion i Sveriges arkeologi*.
- MALMER, M. & BARTHOLIN, T. 1983. Pælebygning. *Skalk 1983:4*.
- MARINGER, J. 1974. Flußopfer und Flußverehrung in vorgeschichtlicher Zeit. *Germania 52. 2 Halbband*.
- MARSCHALLECK, K.-H. 1960. Ein Verwahrfund von Feuersteindolchen in Jever (Oldenburg). *Germania 38*.
- MATHIASSEN, T. 1942. Et udvalg af årets mosefund. *Fra Nationalmuseets Arbejdsmark 1942*.
- MEHRINGER, P. J. 1988. Weapons of Ancient Americans. *National Geographic*, vol. 174, nr. 4.
- MICHAELSEN, K. 1989. En senneolitisk hustomt fra Vendsyssel. *Kuml 1987*.
- MOHRÉN, E. & FORSSANDER, J.-E. 1941. Ett mossfynd från stenåldern. *MLUHM 1940-41*.
- MONTELIUS, O. 1870-1873. Bronsåldern i norra och mellersta Sverige. *Antiqvarisk Tidskrift för Sverige, band III*.
- 1874a. *Sveriges Forntid. I. Stenåldern*. Stockholm.
- 1874b. Sur les différents types des haches en silex suédoises. *Congrès Intern. d'Anthropologie & d'Archéologie Préhistoriques*. Stockholm.
- 1917. *Minnen från vår forntid*. Stockholm.
- MÜLLER, S. 1886. Votivfund fra Sten og Bronzealderen. *Aarbøger 1886*.
- 1897. *Vor Oldtid*. København.
- 1902. Flintdolkene i den nordiske Stenalder. *Nordiske Fortidsminder I*.
- MYHRE, B. 1980. Gårdsanlegget på Ullandhaug. *AmS-Skrifter 4*.
- 1988. "Materielt som åndelig i pakt med tida". I *Festskrift till A. Hagen*. Arkeologiske Skrifter Historisk Museum No 4. Universitetet i Bergen.
- MØHL, U. 1978. Elsdyrskelleterne fra Skottemarke og Favbro. Skik og brug ved borealtidens jagter. *Aarbøger 1978*.
- MÖLLER, J. 1987. Dikning i Skåne. *Ale 1987: 1*.
- NAGMÉR, R. 1979. *Gravfält från äldre järnålder - vikingatid samt boplatser från groppkeramisk tid, bronsålder och äldre järnålder, Stävie 4:1, Stävie socken, Skåne*. Arkeologisk undersökning 1973-1975, 1977, 1978. Riksantikvarieämbetet och Statens Historiska Museer Rapport 1979:47.
- 1990. *Flackarp 13:1A, Trolleberg 1:1A, Flackarpsn, Skåne*. RAÄ. Byrå för arkeologiska undersökningar 90-10-05.
- NIELSEN, F.-O. & NIELSEN, P.O. 1986. En boplads med hustomter fra mellem- og senneolitikum ved Limensgård, Bornholm. I Adamsen, C & Ebbesen, K. (red.) *Stridsøksetid i Sydskandinavien*. Arkæologiske Skrifter, vol. 1.
- NIELSEN, H. 1984. Tanken bag tingene. *Skalk 1984:1*.
- 1987. An Early Neolithic Pottery Deposition at Elserødgård I, Southern Zealand. *Journal of Danish Archaeology*, vol. 6.
- NIELSEN, P.O. 1977. Die Flintbeile der frühen Trichterbecherkultur in Dänemark. *Acta Archaeologica*, vol. 48.
- 1979. De tyknakkede flintøkseers kronologi. *Aarbøger 1977*.
- 1984a. Flint Axes and Megaliths — The Time and Context of the Early Dolmens in Denmark. I Burenhult, G. (ed.). *The Archaeology of Carrowmore*. Thesis and Papers in Northeuropean Archaeology, vol. 14.

- 1984b. Manfred Rech 1979: Studien zu Depotfunden der Trichterbecker- und Einzelgrabkultur des Nordens. Offa-Bücher 39. Neumünster. Anmälan av Nielsen, P.O. *Journal of Danish Archaeology*, vol. 3.
- 1985a. Neolithic Hoards from Denmark. I Kristiansen, K. (ed.). *Archaeological Formation Processes*. Köpenhamn.
- 1985b. De første bønder. Nye fund fra den tidligste Tragtbægerkultur ved Sigersted. *Aarbøger 1984*.
- NILSSON, A.-K. & TORSTENSDOTTER ÅHLIN, I. 1983. *Kronologiska och kulturella aspekter på flintmaterialet från Hindby mosse*. Stencil. Arkeologiska Institutionen, Lunds Universitet. Lund
- NILSSON, M. P:n. 1910. Torvmossekommisionens arbete. *Ymer 1910:4*.
- NOE-NYGAARDH, N. & RICHTER, J. 1990. Seventeen wild boar mandibles from Sludegårds sømose - Offal or sacrifice? I Robinson, D.E. (ed.). *Experimentation and reconstruction in environmental archaeology. Symposia of the Association for Environmental Archaeology No. 9, Roskilde, Denmark*.
- NORKUS, J. 1959. Ein "Donnerkeil" und ein Schalenstein aus dem Kreise Hameln-Pyrmont. *Die Kunde 1959*.
- OLAUSSON, D. 1983a. Lithic Technological Analysis of the Thinbutted Axe. *Acta Archaeologica*, vol. 53.
- 1983b. *Flint and Groundstone Axes in the Scanian Neolithic. An Evaluation of Raw Materials based on Experiment*. Scripta Minora 1982-1983:2.
- OLDEBERG, A. 1932. The earliest history of the sickle. *Acta Archaeologica*, vol. III.
- 1952. *Studien über die schwedische Bootaxtkultur*. Stockholm.
- 1974. *Die ältere Metallzeit in Schweden*. Monografier utgivna av Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien I.
- PAULI, L. 1985. Einige Anmerkungen zum Problem der Hortfunde. *Archäologisches Korrespondenzblatt*, vol. 15.
- PAULSSON, T. 1993. *Huset och lyckan. En studie i byggnadsoffer från nordisk järnålder och medeltid*. Stencil. Arkeologiska Institutionen, Lunds Universitet. Lund.
- PETERSEN, H. V. 1890. Hypotesen om religiøse Offerog Votivfund fra Danmarks forhistoriske Tid. *Aarbøger 1890*.
- PETRÉ, R. 1959. Limhamns förhistoria. *Limhamniana 1959*.
- PIDDOCKE, S. 1969. The Potlatch System of the Southern Kwakiutl: A New Perspective. I Vayda, A. (ed.). *Environment and Cultural Behaviour*. New York.
- PÅLSSON, B. 1987. *Limhamns förhistoria - en översikt med sociala och ekonomiska aspekter*. Stencil. Arkeologiska Institutionen, Lunds Universitet. Lund.
- RAJALA, E. & WESTERGREN, E. 1990. A Mesolithic Site with the Remains of a Hut to the West of Kalmar, in the province of Småland. *MLUHM 1989-1990*.
- RANDBORG, K. 1978. Resource Distribution and the function of copper in Early Neolithic Denmark. I Ryan, M. (ed.). *The origins of metallurgy. Atlantic Colloquium*. Dublin.
- 1986. Women in prehistory: the danish example. *Acta Archaeologica*, vol. 55.
- RECH, M. 1979. *Studien zu Depotfunden der Trichterbecker- und Einzelgrabkultur des Nordens*. Offa-Bücher 39.
- REGNELL, M., GAILLARD-LEMDAHL, M.-J., BARTHOLIN, T.S. & KARSTEN, P. 1994. *The Use of Plants during Late Mesolithic Time (Ertebölle Culture) in Southern Sweden - A Case Study at the Inland Settlement of Bökeberg, South Scania*. Opublicerat manuskript.
- RINGGREN, H. 1968. *Religionens form och funktion*. Lund.
- ROSTHOLM, H. 1986. Lustrup og andre bopladsfund fra Herningegnen. I Adamsen, C & Ebbesen, K. (red.) *Stridsøksetid i Sydskandinavien*. Arkæologiske Skrifter, vol. 1.
- ROTH, I. 1966. Stenåldersboplats vid Fosie Boställe. *Malmöfynd 66*.
- RUDEBECK, E. 1986. *Ängdala. Flintgruvor från yngre stenåldern, S. Sallerup. Utgrävningar 1977-81*. Rapport nr 1. Malmö Museer. Stadsantikvariska enheten. Malmö.
- RYDBECK, O. 1918. Slutna mark- och mossfynd från stenåldern. *Från Lunds Universitets Historiska Museum*.
- 1939. Forminnen i Villands härad. *Skånes Hembygdsförbunds Årsbok 1939*.
- 1940. Några ord om yxor och övertro i gångna tider. *Skånes Hembygdsförbunds Årsbok 1940*.
- SALOMONSSON, B. 1957. A Closed Find of Fifteen

- Flint Blades. *MLUHM 1956-1957*.
- 1961. Ein Axtfund von Kirschspiel Brunnby, Schonen. *MLUHM 1960*.
- 1963. An Early Neolithic Settlement Site from S. W. Scania. *MLUHM 1962-1963*.
- 1964. Hindby. *Malmöfynd 64*.
- 1970a. Offerfynd, Hindby mosse. *Kring Malmöhus. En årsbok utgiven av Malmö Museum*.
- 1970b. Die Värby-Funde. *Acta Archaeologica*, vol. 41.
- 1971. Malmötrakstens förhistoria. *Malmö Stads Historia 1*. Malmö.
- SCHANKE, K. 1989. Nye funn fra yngre steinalder i Varanger. *Viking 1989*.
- SCHARDT, H-G. 1980. Das Klingendepot aus Dorsheim, Kr. Kreuznach. I Weisgerber, H. (Red.). *5000 Jahre Feuersteinbergbau*. Bockum.
- SCHOVSBO, P.O. 1983. A Neolithic Vehicle from Klosterlund, Central Jutland. *Journal of Danish Archaeology*, vol. 2.
- SCHWABEDISSEN, H. 1981. Ertebølle/Ellerbek — Mesolithikum oder Neolithikum? *Veröffentlichungen des Museums für Ur- und Frühgeschichte Potsdam*, vol. 14/15.
- SEGERBERG, A. 1978. Den enkla skafthålsyxan av sten — Fyndförhållanden och dateringar. *Tor*, vol. XVII 1975-77.
- SHAWCROSS, W. 1976. Kauri Point Swamp: the ethnographic interpretation of a prehistoric site. I G. de G. Sieveking & Longworth, I. & Wilson, K. *Problems in Economic and Social Archaeology*.
- SHERIDAN, A. & COONEY, G. & GROGAN, E. 1992. Stone Axe Studies in Ireland. *PPS*, vol. 58.
- SIEMEN, P. 1982. De nordsvenske depotfund — en belysning af handelsbegrebet i arkæologien. *Kontaktstencil 21*.
- SJÖSTRÖM, A. 1992. *Landskapsutnyttjande under neolitikum i Skåne. En jämförande studie av arkeologiska och pollenanalytiska parametrar*. Stencil. Arkeologiska Institutionen, Lunds Universitet. Lund.
- 1993. Gåtan "Söderto offerkälla". *Frostabygden 1993*.
- SKAARUP J. 1985. *Yngre Stenalder på øerne syd for Fyn*. Meddelelser fra Langelands Museum. Rudkøbing.
- 1986. Enkeltgravskulturens bopladser på øerne syd for Fyn. I Adamsen, C & Ebbesen, K. (red.) *Strids- øksetid i Sydskandinavien*. Arkæologiske Skrifter vol. 1.
- 1989. Enkeltgravstidens grav- og offerskikke i Østdanmark belyst ud fra fund fra den sydfynske øgruppe. I Larsson, L. (red.) *Stridsyxekultur i Sydskandinavien. Rapport från det andra nordiska symposiet om stridsyxetid i Sydskandinavien i Lund 31 X - XXI 1988*. University of Lund. Institute of Archaeology Report Series 36.
- SKOV, 1972. Gudenes gunst. *Skalk 1972:5*.
- STENBERGER, M. 1979. *Det forntida Sverige*. Lund.
- STJERNQUIST, B. 1958. Ein Depotfund mit hohlschneidigen Feuersteinäxten aus Hässleholm. *MLUHM 1957-58*.
- 1961. Efterlysning av offerkällor. *Ale 1961:1*.
- 1963. Präliminarien zu einer Untersuchung von Opferfunden. *MLUHM 1962-1963*.
- 1964. New light on springcults in Scandinavian Prehistory. *Archaeology*, vol. 17:3.
- 1965. An Early Neolithic Settlement Site at Simris in S.E. Scania. *MLUHM 1964-1965*.
- 1969. Zwei bronzezeitliche Funde aus Gislöv in Südostschonen. *MLUHM 1966-1968*.
- 1970. Vorgeschichtliche Quellenopfer. I Jankuhn, H. (Red.). *Vorgeschichtliche Heiligtümer und Opferplätze in Mittel- und Nordeuropa*. Abhandlungen der Akademie der Wissenschaften in Göttingen. Göttingen.
- 1981. Näbbe mosse. A Mysterious Stone Age Lake. *Striae 14*.
- 1987. Springcult in Scandinavian Prehistory. *Boreas 15*.
- 1989. Arkeologiskt material som belägg för religion. Tolkningen som problem. I Larsson, L & Wyzsomińska, B. (red.) *Arkeologi och Religion. Rapport från arkeologidagarna 16-18 januari 1989*. University of Lund. Institute of Archaeology. Report Series 34.
- STROH, A. 1955. Neue Baggerfunde aus der Donau bei Regensburg. *Germania 33*.
- STRÖMBERG, M. 1965. Stenåldersnytt i Hagestad. Byn med fyra stenkamrargravar. *Ale 1965:2*.
- 1968a. Ett senneolitiskt grophus i Valleberga. *Ale 1968:2*.
- 1968b. *Der Dolmen Trollasten in St. Köpinge, Schonen*. *Acta Archaeologica Lundensia*. Series in 8° N° 7.
- 1971a. *Die Megalithgräber von Hagestad. Zur Pro-*

- blematik von Grabbauten und Grabriten. Acta Archaeologica Lundensia. Series in 8° N° 9.
- 1971b. *Gånggriften i Tågarp, Ö. Tommarp och andra stenkammargravar på Österlen*. Föreningen för Fornminnes- och Hembygdsvård i Sydöstra Skåne. Småskrifter 11.
- 1971c. Senneolitiska huslämningar i Skåne. *Fornvännen* 1971, vol. 4.
- 1975. *Studien zu einem Gräberfeld in Löderup. Grabsitte - Kontinuität - Sozialstruktur*. Acta Archaeologica Lundensia. Series in 8° N° 10.
- 1978. Three Neolithic Sites A Local Seriation? *MLUHM 1977-1978*.
- 1982a. Specialized Neolithic Flint Production. With a Hoard of Scrapers at Hagestad as an Example. *MLUHM 1981-1982*.
- 1982b. *Ingelstorp. Zur Siedlungsentwicklung eines südschwedischen Dorfes*. Acta Archaeologica Lundensia Series in 4° N° 14.
- 1988a. Exchange and Trade between Battle-Axe Groups? Some reflections concerning certain finds from southeast Scania. I Hårdh, B., Larsson, L., Olsson, D & Petré, R. (eds.) *Trade and Exchange in Prehistory. Studies in honour of Berta Stjernquist*. Acta Archaeologica Lundensia. Series in 8° N° 16.
- 1988b. *Från bågskytt till medeltidsbonde. Bosättningshistoria i och kring Hagestad*. Ystad.
- 1988c. Korta säsongsuppehåll eller halvpermanenta bosättningar? *Ystadiana 1988*.
- 1990. Stenålder i Näbbe mosse. *Österlen 1990*.
- 1992. A Concentration of Houses from the Late Neolithic/Early Bronze Age at Hagestad. *MLUHM 1991-1992*.
- SVENSSON, M. 1986. Trattbågarboplatsen Hindby Mosse - aspekter på dess struktur och funktion. *Elbogen. Malmö Fornminnesförenings tidskrift* 16:3.
- 1990. En nypuptäckt neolitisk palissadanläggning. *Gjallarhornet 1990:1*.
- 1991. A Palisade Enclosure in South-West Scania - a Site from the Battle-Axe Culture. I Jennbert, K. & Larsson, L. & Petré, R. & Wyzomirska-Werbar, B. (eds.) *Regions and Reflections. In Honour of Märta Strömberg*. Acta Archaeologica Lundensia. Series in 8° N° 20.
- 1993. Hindby offerkärr — en ovanlig och komplicerad fyndplats. *Fynd 1993:1*.
- SYDOW von, C. W. 1918. Torvmossekommisionens arbete. *Ymer 1918:4*.
- 1926. Torvmossekommisionens arbete. *Ymer 1926:2*.
- SYLVEST, B. & SYLVEST, I. 1960. Årupgårdfunnet. *Kuml 1960*.
- SØRENSEN, I. 1978. Dateringen af elsdyrsknoglerne fra Skottemarke og Favbro. *Aarbøger 1978*.
- TESCH, S. 1983. Ystad II - en omlandsstudie. *Medeltidsstaden 45*.
- 1993. House, farm and village in the Köpinge area from Early Neolithic to the Early Middle Ages. I Larsson, L., Callmer, J. & Stjernquist, B. (red.). *The Archaeology of the Cultural Landscape. Field Work and Research in a South Swedish Rural Region*. Acta Archaeologica Lundensia. Series prima in 4° N° 19. Lund.
- THOMAS, J. 1991. *Rethinking the Neolithic*. Cambridge.
- THORBERT, H. 1947. Stenåldersboplatser i Vramåns vattenområde. *Skånes Hembygdsförbunds Årsbok 1947*.
- 1953. Fornminnen i Gärd's härad från stenåldern. *Skånes Hembygdsförbunds Årsbok 1953*.
- THUNMARK-NYHLÉN, L. 1989. Skattfynd, gravfynd och religionsskifte på Gotland. I Larsson, L. & Wyzomirska, B. (red.) *Arkeologi och Religion. Rapport från arkeologidagarna 16-18 januari 1989*. University of Lund. Institute of Archaeology. Report Series 34. Lund.
- THÖRN, A. 1990. *Rapport arkeologisk undersökning 1988-89 Kv. Anten Fosie sn. M-län. MHM 7191 S03:109. Stadsantikvariska avdelningen Malmö Museer*. Malmö.
- TILANDER, I. 1963. A Late Neolithic Settlement in Furulund, Scania. *MLUHM 1962-1963*.
- TRÖNNDAL, C. 1993. *Rituell tradition och social förändring. Mesolitiska deponeringar med utgångspunkt från Hindby Offerkärr, Malmö*. Stencil. Arkeologiska Institutionen, Lunds Universitet. Lund.
- WAHLÖÖ, C. 1966. Gravhög vid Höja. *Malmöfynd 66*.
- WALLENGREN, H. 1907. Torvmossekommisionens arbete. *Ymer 1907:4*.
- WATT, M. 1980. Runegård. En foreløbig beretning om undersøgelse af oldtidsbopladser ved Grødby på Bornholm. *Antikvariske Studier 4*.
- WEDIN, B. 1961. Tankar vid en källa. *Frostabygden*

1961.
— 1966. Stenåldersfynd i Frosta. *Frostabygden 1966*.
- VEDEL, E. 1885. Yderligere Undersøgelser angaaende Bornholms Oldtid. *Aarbøger 1885*.
- VEDSTED, J. 1986. Fortidsminder og kulturlandskab. En kildekritisk analyse af dragtbægerkulturens fundmateriale fra Norddjursland. *Djursland Museum 1986*.
- WELINDER, S. 1976. Att tappa huvudet på stenåldern. *Ale 1976:2*.
— 1977. *The Mesolithic Stone Age of Eastern Middle Sweden*. Antikvariskt Arkiv 65.
— 1988. Exchange of Axes in the Early Neolithic Farming Society of Middle Sweden. I Hårdh, B, Larsson, L, Olausson, D & Petré, R. (eds.) *Trade and Exchange in Prehistory. Studies in honour of Berta Stjernquist*. Acta Archaeologica Lundensia. Series in 8° N° 16.
- VENSILD, H. 1985. Hestekranier under stuegulve. *Fra Bornholms museum 1984-1985*.
- WESTERGREN, E. 1988. Det äldsta kända huset i Norden. *Populär Arkeologi 1988:4*.
- WIBLING, C. 1903. Ett samlingsfynd från stenåldern i Helsingborg. *Ymer 1903:3*.
- WILLROTH, K-H. 1985. Die Opferhorte der älteren Bronzezeit in Südkandinavien. *Frühmittelalterliche Studien 18*.
- WINBERG, A-L. 1983. *Segeåfynden*. Stencil. Arkeologiska Institutionen, Lunds Universitet. Lund.
- WINTHER, J. 1935. *Troldebjerg. En bymæssig bebyggelse fra Danmarks yngre stenalder*. Rudkøbing.
— 1943. *Blandbjerg*. Rudkøbing.
- WORSAAE, J.J.A. 1866. Om nogle mosefund fra Bronzealder. *Aarbøger 1866*.
- WYLSOMIRSKA, B. & WYLSOMIRSKI, M. 1978. *Hörbytraktens förhistoria*. (En utställning av arkeologiska fynd på Hörby museum). Hörby.
- WYLSOMIRSKA, B. 1988a. *Ekonomisk stabilitet vid kusten. Nymölla III. En tidigneolitisk bosättning med fångstekonomi i nordöstra Skåne*. Acta Archaeologica Lundensia. Series in 8° N° 17.
— 1988b. Flint Production and Flint Trade in Northeastern Scania. I Hårdh, B, Larsson, L, Olausson, D & Petré, R. (eds.) *Trade and Exchange in Prehistory. Studies in honour of Berta Stjernquist*. Acta Archaeologica Lundensia. Series in 8° N° 16.
- ZEUSSE, E.M. 1987. Ritual. *The Encyclopedia of Religion*, vol. 12.
- ZIMMERMANN, W. H. 1970. Urgeschichtliche Opferfunde aus Flüssen, Mooren, Quellen und Brunnen Südwestdeutschlands. Ein Beitrag zu den in Opferfunden vorherrschenden Fundkategorien. *Neue Ausgrabungen und Forschungen in Niedersachsen 6*.
- ÅBERG, N. 1937. *Kulturmosättningar i Danmarks stenålder*. Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademiens Handlingar 42:4.
- ØRSNES, M. 1958. Borbjerg-fundet. *Aarbøger 1958*.
- ØSTMO, E. 1977. Schaftlochhäxte und landwirtschaftliche Siedlung. Eine Fallstudie über Kulturverhältnisse im südöstlichsten Norwegen im Spätneolithikum und in der älteren Bronzezeit. *Acta Archaeologica*, vol 48.

FYNDKATALOG

Katalogen är uppbyggd som en fyndlista kommunvis efter socken i bokstavsordning. Kommunindelningen underlättar åtminstone för nutida skånska arkeologer, då den äldre häradindelningens gränser är mer geografiskt okända och i stort endast används som bas för många fornminnesföreningar. En av målsättningarna för denna katalog har varit att så vitt det är möjligt *exakt* återge fyndbeskrivningar och fyndomständigheter som de är nedtecknade i accessionsjournalerna. I flera fall finns betydande skillnader mellan accessionskatalogens fyndbeskrivningar och en förnyad granskning av föremål. Det är t.ex. inte ovanligt att ett fynd vilket beskrivits omfatta tunnackiga flintyxor i själva verket utgörs av spetsnackiga flintyxor av typ 3, eller att museijournalens "spjutspetsar" kan bestämmas till dolkstavar. Den äldre beteckningen "spetsovala yxor" betyder vanligtvis spetsnackiga flintyxor. Det känns därför angeläget att originalbeskrivningen från accessionskatalogerna finns med, inte minst i de fall då föremål ej kunnat identifieras i samlingarna. Måttuppgifter från accessionskatalogerna har endast medtagits i de fall jag ej kunnat mäta och identifiera föremålen i museisamlingarna. För några katalognummer har använts tidigare publicerade fyndbeskrivningar. Ofta innebär detta att min förnyade granskning resulterat i andra slutsatser.

Katalogen är som alla kataloger behäftad med vissa brister. Alla fynd har inte identifierats och alla samlingar har inte inventerats. Stora skillnader i dokumentation och förvaring av källmaterialet existerar mellan olika provinsmuseer och det är inte ovanligt att föremål förkommit eller stulits. Endast i några få områden, främst i Kävlinge- och Trelleborgs-området, har jag personligen haft möjlighet att kontrollera privatsamlingar (se Kap. 4.3.2). Efter fynd nr. 1261 finns ett tillägg vilket behandlar nytillkomna offerfynd efter år 1992. Dessa fynd har med ett undantag (K. 1262) inte medtagits i materialbearbetningen.

Även om titeln på katalogen anger fynd från neolitikum finns det med flera fynd vilka kan dateras till äldre bronsålder. Främst gäller detta fynd

av typ VI-flintdolkar och andra flintartefakter men även vissa metallfynd som bronskantyxor. Anledningen till att dessa är med i katalogen är dels den tydligen obrutna offertradition som existerar från neolitisk tid och fram i åtminstone period II i bronsålder, dels den osäkerhet som råder för vissa artefakter vad avser den exakta dateringen till antingen senneolitikum eller äldre bronsålder (se exempelvis Stjernquist 1969:268 ff, T. Larsson 1986). Vidare är bara ett mycket begränsat antal människoben från våtmark naturvetenskapligt daterade, varför det är högst troligt att vissa fynd ur denna kategori vilka behandlas här inte alls hör hemma i en neolitisk miljö. Jag har valt att ta med dem här trots den kronologiska osäkerheten (se Kap. 8).

Typbestämningarna av föremålen följer främst arbeten av Becker, Ebbesen, Malmer och Nielsen (se Kap. 5-8).

Ett exempel ur katalogen:

150. Lackalänga, "På gränsen till Vallkärra". Depåfynd. SHM 14851. "En stor platt slipsten av kvartsit med två slipytor 41 x 20,5 En oslipad, tunnackad yxa av opak flinta med spetsoval genomskärning, banen smal, eggen rund. Funnen vid gräfnig. Yxan — liggande på slipstenen". { Gråbrun, spetsnackig, oslipad flintyxa av typ 1. L- 21,8. EB- 7. NB- 4. NT- 2,4. ST- 4,6} Datering — TNA-B. 2a

Äldre fastighetsbeteckningar står i kursiv stil eftersom det inte är säkert att dessa motsvarar moderna ägoförhållanden. Fyndtyp (i detta fall depåfynd) anger vilken typ av offerfynd föremålen associeras med. Övriga är enkelfynd och ackumulerade enkel- och depåfynd. Om fyndens förvaring se förkortningslista nedan. Om fynd ej identifierats i samlingarna eller om fyndbeskrivningarna bygger på andras uppgifter förekommer asterisk * efter inventarienummer. Originalbeskrivningar från arkiv- eller accessionskataloger anges i kursiv stil. Inom parentes {} anges mina resultat av fyndgenomgångarna samt mått- och föremålsbeskrivningar. Efter fyndbeskrivningen ges ett dateringsförslag. Beteckningen 2a anger fyndkvalitet (se Kap. 4).

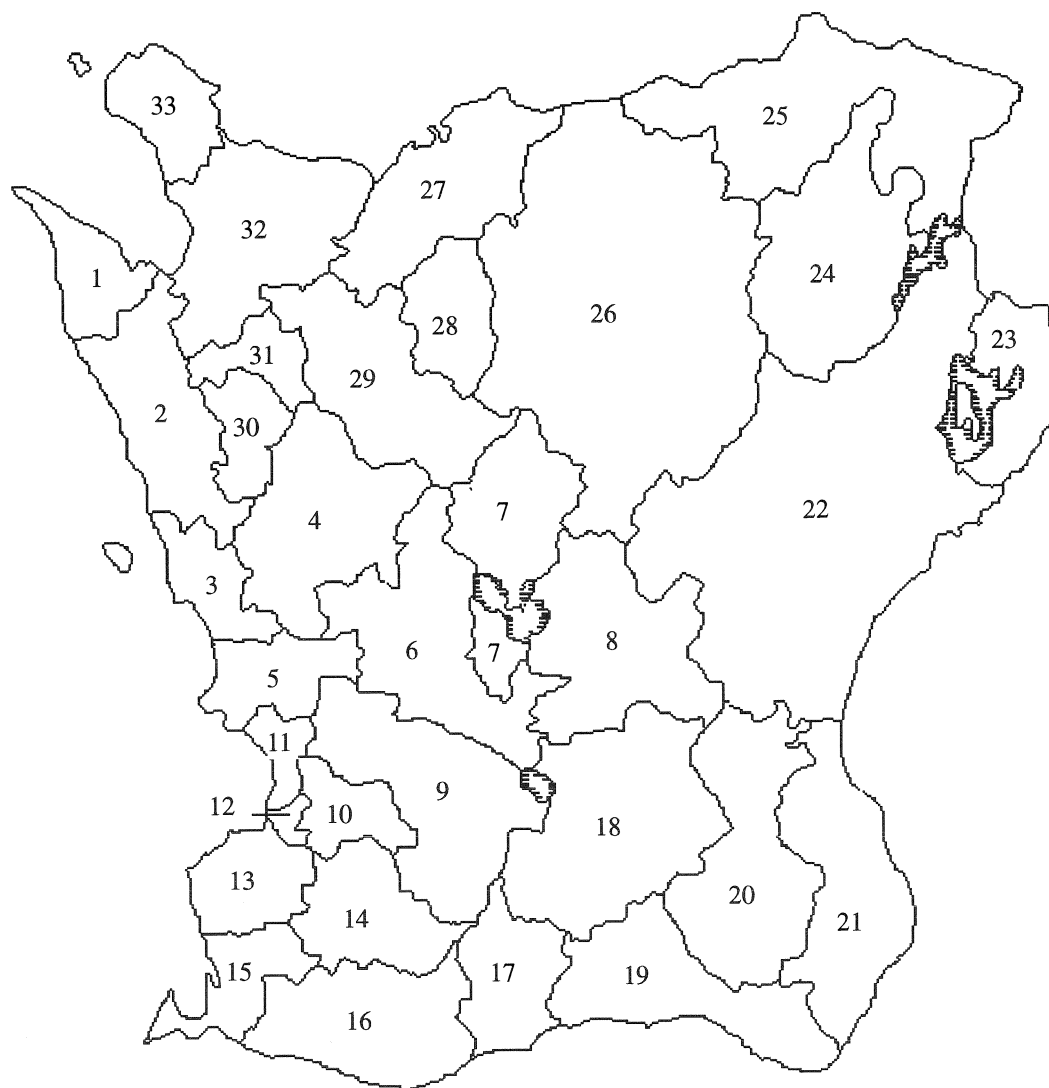
Förkortningar

B	=	Bredd
BB	=	Bladbredd
BH	=	Bredd vid skafthål
BT	=	Bladtjocklek
EB	=	Eggbredd
HD	=	Skafthålets diameter
HL	=	Hålslipningslängd
L	=	Längd
NB	=	Nackbredd 2 cm från nackens början
NT	=	Nacktjocklek 2 cm från nackens början
SB	=	Största bredd
SkB	=	Skaftbredd
SkL	=	Skaftlängd
SkT	=	Skafttjocklek
SsB	=	Smalsidesbredd
SV	=	Smalsidesvinkel
T	=	Tjocklek
TH	=	Tjocklek vid skafthål
4-sidigt	=	Fyrsidigt

Museibeteckningar

ADS	Albrectssonska Donationssamlingarna, Svedala Grundskola
BHM	Broby Hembygdsmuseum
BjHM	Bjäre Hembygdsmuseum
GAM	Göteborgs arkeologiska museum
GHM	Göinge Hembygdsmuseum
HBG	Helsingborgs museum
HM	Hässleholms museum
HNM	Helsingfors Nationalmuseum
HSM	Halmstads museum
K	Krapperrups slottsmuseum.

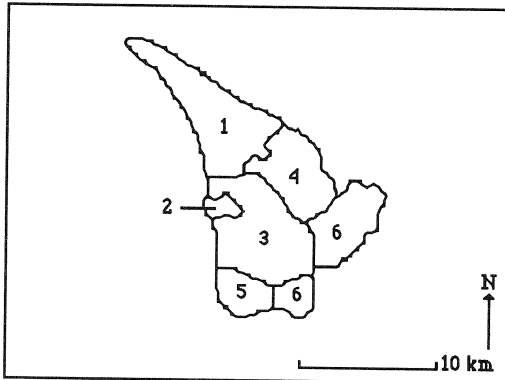
KEL-HS	Kristianstad Elementar-Läroverks Historiska samlingar
KLM	Kristianstad Länsmuseum
KM	Karlshamns museum
KML	Kulturen i Lund
LIM	Limhamns museum
LM	Landskrona museum
LUHM	Lunds Universitets Historiska Museum
LUZM	Lunds Universitets Zoologiska Museum
MF	(äldre beteckning för Malmö Museers arkeologiska samlingar)
MHM	Malmö Historiska Museum
MM	Malmö Museer
NRM	Nordiska Riksmuseet
OHM	Osby Hembygdsmuseum
P	Privatsamling
SHM	Statens Historiska museer
SMT	Skolmuseet i Torup
STE	Stehags museum
STE.S	Stehags skola
T	Tingsmuséet i St Herrestad
TM	Trelleborgs museum
TM O.C.	Trelleborgs museum Olof Christoffersson samling
VM	Vinslövs museum
VHM	Vemmenhög's härads fornminnes- och hembygdsförening
VSM	Vittsjö museum
YL	Ystad läroverk
YM	Ystad museum
ÖM	Österlens museum (Simrishamn)
ÖM.HÅS	Österlens museum Håkansson's samling
ÖM.PP	Österlens museum Per Perssons samling

1. Höganäs	8. Hörby	15. Vellinge	22. Kristianstad	29. Klippan
2. Helsingborg	9. Lund	16. Trelleborg	23. Bromölla	30. Bjuv
3. Landskrona	10. Staffanstorp	17. Skurup	24. Ö. Göinge	31. Åstorp
4. Svalöv	11. Lomma	18. Sjöbo	25. Osby	32. Ängelholm
5. Kävlinge	12. Burlöv	19. Ystad	26. Hässleholm	33. Båstad
6. Eslöv	13. Malmö	20. Tomellila	27. Örkeljunga	
7. Höör	14. Svedala	21. Simrishamn	28. Perstorp	

MALMÖHUS LÄN

1. HÖGANÄS KOMMUN

1. Brunnby	3. Väsby	5. Viken
2. Höganäs	4. Jonstorp	6. Farhult

1. Brunnby, RAÄ 111. Bräcke 3:10. 10 m. ö.h. Plan gräsmatta. Tomtmark. Fyndplats för depåfynd. **P.** Depåfynd bestående av: 1. Tjocknackig, oslipad, svagt håleddad flintyxa, brunpatinerad L- 14,3. EB- 5,8. 2. Tjocknackig, oslipad, håleddad flintyxa med svagt utsvängd egg, grå. L- 15,2. EB- 5,7. 3. Tjocknackig flintyxa med utsvängd egg, slipade bredsidor och delvis slipade smalsidor, grå. L- 15,2. EB- 7,0. 4. Enkel skafthålsyxa av diabas, oanvänd egg. L- 17,1 BH- 6. BT- 5,5. HD- 2,3. 5. Enkel skafthålsyxa av diabas. L- 14,9. BH- 5,8. BT- 4,6. HD- 2,1. Yxorna påträffades tillsammans i en liten grop om c:a 1 m:s diameter på ett djup av ca. 50 cm vid grävningens arbeten i en villaträdgård. Det råder enligt Salomonsson osäkerhet om den sistnämnda skafthålsyxan ursprungligen har tillhört samma depå, eventuellt har den nedgrävts separat. (Salomonsson 1960:204 ff, Fig. 3). Det verkar dock högst sannolikt utifrån de publicerade profilerna och fyndbeskrivningarna att samtliga föremål nedlagts vid ett och samma tillfälle. Lit. Segerberg 1974:212, Rech 1979:120 f. Datering — SN. **4c**

2. Brunnby, RAÄ 168. Haga 1:1. 45 m.ö.h. Flack mark nära mosse. Fyndplats för enkelfynd.

P. "1 skafthålsyxa 14 x 5,5 x 4,5". Datering — SN. **4a**

3. Brunnby, RAÄ 170. Stubbarp 8:5. 40 m.ö. h. Flack S-sluttning, nära fuktig sänka. Åker. Fyndplats för enkelfynd. **P.** "En flintdolk 11 x 2,7 x 1". { Enligt en teckning i RAÄ:s sockenregister bör dolken troligen vara av typ II. SkL- 3,8. SkB- 2} Datering — SNB. **4a**

4. Brunnby, RAÄ 171. Stubbarp 8:5. 50 m.ö. h. S-sluttning ner mot sänka. Åker. Fyndområde för ackumulerade enkelfynd. **P.** "1 slipad flintyxa 16 x 7 x 3,5. Tunnackig slipad på alla sidor, egg saknas. 1 flintdolk 13 x 2,5 x 2,5". { Enligt en teckning i RAÄ:s sockenregister bör dolken troligen vara av typ III. SkL- 6,5. SkB- 2.} Datering — TNC-MNAII, SNB. **4a**

5. Brunnby, RAÄ 215. Björkeröd. Depåfynd. **K 1646:1-32.** "Slutet fynd bestående av 32 st spån 1-20 spån, mer eller mindre retuscherade. 21-32 oretuscherade, en del med bruksretusch. 2, 12, 13 spån med något sned konkav skrap-egg. Funna på Björkeröds fälad i Brunnby socken - vid nyodling, liggande tillsammans med cirka 40 större och mindre dylika 1845". { Flintspånen är samtliga tillverkade av senonflinta av hög kvalitet. Spånen uppvisar betydande färgskillnader, från vitt till orangerött och svart. Flera av spånen med samma färg har uppenbarligen tryckts av från samma spånkärna. Inga exakta passformer mellan spånen går dock att identifiera. Fem av spånen tillhörande depån kunde inte identifieras i samlingen {nr. 14, 28-31}. Depån består av följande föremål; tre retuscherade flintspån {nr. 1, 10 och 15} L- 11-15,2. SB- 1,9-2,8. ST- 0,6-1. Färgen varierar mellan gråbrunt och gråsvart. Tre spånkrapor varav två är försedda med svagt konkava skrapeggar {Nr. 2, 12 och 13} L- 10,6-15. SB- 2,5-3,9. ST- 0,4-0,8. Färgen varierar mellan grått och gråbrunt. Ett av spånen har bevarad krusta. 13 flintspån vilka samtliga uppvisar mer eller mindre kraftig bruksretusch längs ena långsidan {Nr. 3, 5-9, 11, 16-18, 20, 25 samt 26} L- 5,9-14,6. SB- 1,5-2,7. ST- 0,4-0,9. Färgen varierar mellan grårosa till brunt. Ett av spånen har bevarad krusta. Slutligen ingår åtta flintspån utan bruksspår {Nr. 4, 19, 21-24, 27

samt 32} L- 3,9-13,6. SB- 1,2-3,5. ST- 0,3-1,1. Färgen varierar mellan gråvitt till rödbrunt. Två exemplar av spånen har bevarad krusta.} Datering — Neolitikum? **2a**

6. Brunnby, RAÄ 223. Skättekärr 2:2. 20 m. ö.h. Flack nästan sank åker. Fyndplats för enkelfynd. **P**. "1 eggdel av slipad tunnackig flintyxa 6,3 x 6,6 x 3". Datering — TNC-MNAII. **4a**

7. Brunnby, Smedstorp nr. 8. Enkelfynd. **HBG 61-54**. "Flintyxa, mörkgrå, tunnackig slipad, Bonamossen". {Tunnackig, slipad svartgrön flintyxa. L- 12,5. EB- 6,2. NB- 5. NT- 1,3. ST- 2,2. SsB- 1. SV- 8°.} Datering — TNC-MNA II. **3a**

8. Brunnby, "Svarte mosse". Enkelfynd. **K 152***. "Tunnackig grönstensyxa, eggparti, klart markerade smalsidor, avrundad egg. 9 x 5,9 x 3,9. Funnen i Svarte mosse". Datering — TNC-MNA II. **2a**

9. Brunnby, Krapperup. Depåfynd. **K 195:1-2**. "1. Tunnackig flintyxa med rödgul och svart patina. Nästan helt slipad, omslipad nacke och egg med sned skarp egg 2. Tunnackig flintyxa med rödgul och svart patina, slipad, omslipat eggparti med avrundad till hälften avslagen egg. Funnen i Krapperup i en torvmosse 1/2 aln under jorden av Lars Pålsson 1885". {Depåfynd bestående av två spetsnackiga flintyxor av typ 3. **195:1**. 4-sidigt slipad, omslipad eggdel. Sned egg. Rödgul/svartgrön. L- 18. EB- 6,4. NB- 3,6. NT- 2,2. ST- 3,7. **195:2**. 4-sidigt slipad, eggskadad, omslipad eggdel. Rödgul/svartgrön. L- 17,6. EB- 6,4. NB- 3,5. NT- 1,2. ST- 3,1.} Datering — TNB-C. **2b**

10. Brunnby, Krapperup. Enkelfynd. **K 518**. "Tjocknackig flintyxa med utsvängd egg, grå och brun med rött inslag. Två partier kritskorpa på ena smalsidan. Fint tillhuggen med retuscheerade sidokanter. Bred, rak och utsvängd egg. Plan rektangulär nacke. Funnen i Krapperup i Kohagen vid dikning 1860". {Tjocknackig, oslipad flintyxa med utsvängd egg. Grårosa/blågråfläckig. L- 20,4. EB- 7,8. NB- 3,6. NT- 2,8. ST- 3,3. SV- 14°.} Datering — SN. **3a**

11. Brunnby, Bräcke by. Enkelfynd. **K 778**. "Klubba av grönsten med bred skafränna, cir-

kelrunt tvärsnitt. Funnen i Bräcke, i en liten mosse 1865". {Gråbrun stenklubba av kvartsit med bred skafränna. L- 9. SB- 6,3. ST- 5,8.} Datering — SN. **2a**

12. Brunnby, Haga. Enkelfynd. **K 988**. "Flintdolk grå, starkt omhuggen, rombiskt skaft med sömmar. Funnen i Haga i torvmosse 1847". {Grå flintdolk av typ III. Omhuggen. L- 12,2. BB- 2,1. BT- 1. SkL- 6,1. SkB- 2,1. SkT- 1,5.} Datering — SNB. **2a**

13. Brunnby, Himmelstorp. Depåfynd. **K 1455:1-2***. "Två skedformiga skrapor med rödbrun och grå patina. Funna vid dikning å Himmelstorp 1849 tillika med tvenne andra fullständigare exemplar. 1. 12,1 x 4,5 x 2. 2. - 11,6 x 4,8 x 2". Datering — SN. **3a**

14. Brunnby, Krapperup. Enkelfynd. **LUHM 4324**. "En tjocknackig flintyxa med utsvängd egg, grå, slipade bredsidor, spår av slipning på smalsidor. Funnen i Krapperups torvmosse". {Tjocknackig flintyxa med utsvängd egg, raka smalsidor, vitgrå, bredsidor slipade, delvis slipade smalsidor. L- 16,2. EB- 6,6. NB- 3,1. NT- 3,3. ST- 3,5.} Datering — SN. **2a**

15. Jonstorp, Tunneberga. Enkelfynd. **HBG 114-1907***. "Yxa av grönsten, upptagen ur en torvmosse vid Tunneberga". Datering — Neolitikum? **2a**

16. Jonstorp, Bläsinge. Enkelfynd. **K 639**. "Håleggad flintyxa, ljusgrå, slipad. Ena bredsidan välvd, den andra plan. Välvda smalsidor. Markant hålslipning. Avrundad egg, sned nacke. Funnen i Bläsinge vid dikning". {Tjocknackig, 4-sidigt slipad, håleggad flintyxa. Grå/gråbeige. L- 13,4. EB- 4,9. NB- 2,8. NT- 2,5. ST- 2,9. HL- 5,4. SV- 10°.} Datering — MNB. **2a**

17. Viken, "Römossen". Ackumulerade enkelfynd? **K 203, 252, 254, 417, 677, 748, 855** samt **HBG 1748-19**. 203. "Tunnackig flintyxa. Grågul och svart patina. Till stor del slipad. Partier av kritskorpa å båda bredsidor. Ena smalsidan helt, den andra till hälften omhuggen, skarp avrundad egg. Funnen i Römossen 1851. 252. Tunnackig flintyxa med vitgrå och brun patina. Nästan helt slipad, omhuggen eller skadad nacke. Funnen i Römossen år 1847 i åker. 254.

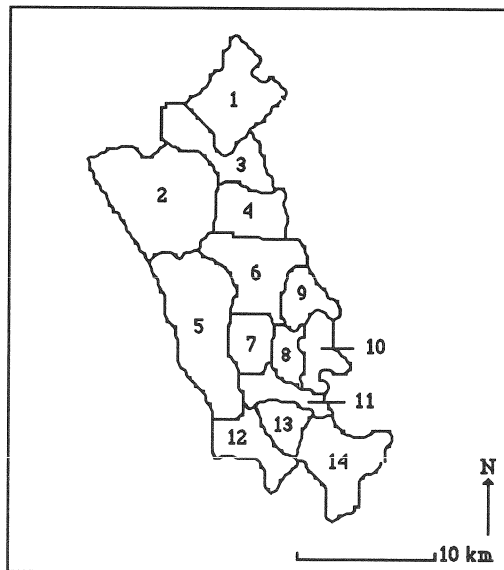
Tunnackig flintyxa svart. Till stor del slipad. Omslipad egg och nacke. Funnen å Römossen 1849. 417. Tjocknackig flintyxa, tvåryxa? Grå och rosa patina. Bredsidorna och ena smalsidan nästan helt slipade, den andra har spår av slipning. Rak naggad egg. Plan rektangulär nacke. Funnen i Römossen i en åker 1851. 677. Hål-eggad flintyxa mörkgrå. Bredsidorna helt slipade, den ena välvd den andra hålslipad ända upp till nackkrönet. Smalsidorna spår av slipning, avrundad egg, nästan kvadratisk nacke. Funnen i Römossen 1851. 748. Enkel skafthålsyxa, samtliga sidor plan, trubbig egg och avrundad nacke, Hålet mitt på yxan Funnen i Römossen i åker 1849. 855. Skära gråfläckig. Svagt konkav parallellhuggen tandad egg. Funnen i Römossen. 1748-19. Tjocknackig flintyxa, slipad. Römossen 1872. {203. Tunnackig, tunnbladig, 4-sidigt slipad flintyxa. Gråbrun, krusta på ena bredsidan. L- 11,3. EB- 4,9. NB- 4,2. NT- 1,4. ST- 1,9. SV- 2°. 252. Spetsnackig, 4-sidigt slipad flintyxa av typ 3. Eggen omslipad. Beige/beigebrun. L- 12. EB- 6,3. NB- 3,9. NT- 2. ST- 2,9. 254. Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, omslipad och omhuggen egg och nacke, gråsvart. Välvda bred- och smalsidor. L- 16,6. EB- 7,5. NB- 5,4. NT- 2,1. ST- 3. SV- 10°. 417. Tjocknackig, svagt tvåreggad, 4-sidigt slipad flintyxa. Även nacken är slipad. Grå/grårosa. L- 10,1. EB- 5,1. NB- 4. NT- 2,7. ST- 2,7. SV- 9°. 677. Tjocknackig, 4-sidigt slipad, håleggad flintyxa. Endast spår av slipning på smalsidorna. Gråsvart. L- 10,7. EB- 4,3. NB- 2,6. NT- 2,3. ST- 2,3. HL- 7,6. SV- 11°. 748. Enkel skafthålsyxa. Grågrön, eggen vittrad. L- 12,5. BH- 4,6. BT- 3,5. ET- 3,2. NT- 3,5. HD- 2,5. 855. Rakeggad, grovtandad flintskära med glansspår. Grå. L- 15,4. SB- 3,4. ST- 0,8. 1748-19. Tjocknackig, 4-sidigt slipad, rätleggad flintyxa av typ B, välvda bred- och smalsidor, gråbrun. L- 14,7. EB- 4,7. NB- 3,5. NT- 2,2. ST- 3,2. SV- 6°.} Datering — TNB-MNA II, MNB, SN 2a

18. Väsby, RAÄ 78. Brandstorp 6:1. 5 m.ö.h. Åker. Fyndplats för enkelfynd. P. "1 slipad tunnackig flintyxa 20 x 7,5 x 3,2. Skadad nacke, något vattenpatinerad". Datering — TNC-MNA

II. 4a

19. Väsby, Våta moss. Enkelfynd. K 700. "Dubbeleggad stridsyxa av grönsten, stort cylindriskt skafthål intill nacken. Funnen i Våta mosse 1847". {Vittrad dubbeleggad stridsyxa av Livö-typ. Grå. L- 11,2. BH- 5,5. TH- 2,4. ET- 3,7. NT- 4,3. HD- 3.} Datering — MNA IV. 2a

2. HELSINGBORGS KOMMUN

1. Välinge	6. Kropp	11. Bårslöv
2. Allerum	7. Välluv	12. Kvistofta
3. Kattarp	8. Frillestad	13. Fjärestad
4. Fleninge	9. Mörap	14. Ottarp
5. Helsingborg	10. Hässlunda	

20. Allerum, RAÄ 80. Djuramossa 9:1. 35 m.ö.h. Grusgrop. Fyndplats för troligt depåfynd. P. "1 enkel skafthålsyxa med slipad egg. Enligt uppgift har en flintyxa påträffats på samma plats". Datering — SN. 4a

21. Allerum, RAÄ 101. Bröda 8:1, 2:14. 35 m.ö.h. Tämligen plan åker. Fyndplats för troligt depåfynd. P. "Fyndplats för två kärnyxor 18 x 4 x 2,5 och 16 x 5 x 3". {Oslipade spetsnackiga flintyxor?} Datering — TN? 4a

22. Allerum, RAÄ 140. Döshult 1:7. 15 m.ö.h. Flack N-slutning. Åker. Fyndplats för troligt

depåfynd. P. "Sex tunnackiga slipade flintyxor eller fragment av flintyxor. De 3 hela yxorna är 14-16 x 7-7,5 x 2,5-3. Fragmenten utgörs av 2 eggdelar 7-11 x 6-8 x 2,5-3 samt 1 mittparti 11 x 7 x 2,5". { Det troliga depåfyndet består av de tre hela yxorna } Datering — TNC-MNA II. 4a

23. Allerum, Larröds mosse. Ackumulerade enkelfynd? HBG 1713*. "Skrapa, stor, tjock". 1772*. "Skrapa med skaft, liten". 1854*. "Flintkniv, från Larröds mosse". 1868*. "Yx-ämne, funnen i Larröds mosse". 1871*. "Ämne till (symbolisk) yxa, funnen i Larröds mosse". Datering — SN. 3a

24. Bårslöv, RAÄ 17. Bårslöv. 50 m.ö.h. V slänten av höjdrygg (N-S) Mulljord. Åker, tidigare mosse. Fyndplats för enkelfynd. P. "1 skaft-hålsyxa 12L. Nu bortskänkt". Datering — SN. 4a

25. Bårslöv, RAÄ 60. Bårslöv 8:1, 15:2, 15:4, 5, 7, 17:2, 4, 6, 7 och 8. Markant förhöjning i humös lerjord. Åker S och V om tidigare sankmark. ca 900 x 600 m. Måttligt med flinta. SÅ-boplatz och fyndområde för depåfynd. P. "Inom området har Peter Lundgren Bårslöv 17:4, i seklets början upphittat 2 flintyxor, ca 30 cm L, under en flat sten". Datering — TNC-MNA II. 3a

26. Bårslöv, Görarp. Ackumulerade enkelfynd. "Funna under Kvistoftaåns botten vid anläggandet av dammen vid Görarp". HBG 253-28*. "Yxa av grönsten, rektangulär genomskärning, svagt konkava smalsidor 12,3L". HBG 254-28*. "Hålmejsel av flinta, delvis slipad. Sannolikt tillverkad av en tunnackig flintyxa 10,7L". HBG 255-28*. "Eggdel av mångkantig yxa av blågrön stenart. Brutet vid skaftålet 9,9L". Datering — TNC-MNA II, MNB? 3b

27. Bårslöv, Bårslöv nr. 17. Depåfynd. SHM 12569. "Stor oslipad tunnackad flintyxa, som SV. F 19, liten flat, tunnackad slipad flintyxa, 1 lancettformig spjutspets af flinta, tämligen tjock funna tillsammans vid nedgräfvandet af en större sten i åkern". { 1. Tunnackig, oslipad flintyxa, markerade egghörn, svagt välvda smalsidor, eggskada, rundad egg och nacke, grå/gråsvartfläckig, krusta på ena breddsidan. L- 35,8. EB- 8,4. NB- 6,5. NT- 1,8. ST- 4,4. SsB- 2. SV- 4°. 2. Tunn-

bladig, tunnackig, 4-sidigt slipad gråbeige/gråbrun flintyxa, omslipad egg. L- 12. EB- 5,3. NB- 3,9. NT- 1,1. ST- 2. SsB- 0,8. SV- 9°. 3. Dolkstav, gråvit/vitbeige. L- 15,8. SB- 3,7. ST- 1,6. } Lit. Oldeberg 1952:251. Datering — TNC-MNA II. 3b

28. Frillestad, Enkelfynd. LUHM 5910*. "Tunnackig slipad flintyxa gråröd, gråblå, egg sned och omslipad 24,8 x 8,4-4,7 x 3,7. Frillestad mosse 1834". Datering — TNC-MNA II. 1a

29. Helsingborg, Sockerbruket. Enkelfynd. SHM 13378:10. "Nr. 10 (40) Skaftålsyxa, svart, närstående de dubbeleggade, men banen rundad. Funnen 1889 vid stranden vid planeringsarbete för Helsingborgs sockerbruk på 4 m:s djup". { Dubbeleggad stridsyxa av typ A2, svartbrun. L- 17,9. BH- 5,4. TH- 3,6. ET- 6,1. NT- 5,8. HD- 2,1. } Datering — MNA I-II. 3b

30. Helsingborg, Ringstorp (i accessionskatalogen Tågahus). Depåfynd. HBG 653-656: 23. "En halvmånformig skära 18,4L (652-23). Skäran härstammar, tillsammans med 653-23 - 653-26, från ett depåfynd från senneolitisk tid (Det finns uppgifter om att ytterligare ett fragment av en skära skall tillräknas fyndet)". { 653: 23. Grå konkav flintskära. L- 16,7. SB- 3,2. ST- 0,8. 654:23. Grå konvex flintskära. L- 16,9. SB- 3,8. ST- 1. 655:23. Svagt konvex ljusgrå flintskära. L- 15,1. SB- 3,3. ST- 0,7. 656:23. Rakeggad grå/ljusgrå flintskära. L- 14,1. SB- 3. ST- 0,7. } Lit. Wibling 1903:314 ff. Datering — SN. 2a

31. Helsingborg, Södergatan. Fyndplats enkelfynd. HBG 370-26. "Nackdel av tunnackig flintyxa, slipad 12,3L. Funnen i Södergatan 12 på omkring 2 m:s djup". { Nackdel av 4-sidigt slipad, tunnackig flintyxa, raka smalsidor, välvda breddsidor, nacke sekundärt tillhuggen, gråbeige. L- 12. NB- 5,7. NT- 1,9. SV- 8°. } Datering — TNC-MNA II. 4a

32. Helsingborg, Köpinge Ättekulla. Depåfynd. HBG 142-144:21. "Tre tjocknackiga bergartsyxor. Depåfynd". { 142:21. Tjocknackig bergartsyxa, grågrön, konkava smalsidor, trubbig egg. L- 16,4. EB- 6,6. NB- 4,6. NT- 3. ST- 4,1.

- SV- 11°. 143:21. Tjocknackig, rättegad bergartsyxa, grå/gråbrun, välvda bred- och smalsidor L- 16,5. EB- 6. NB- 4,8. NT- 2,9. ST- 4,2. SV- 7°. 144:21. Tjocknackig, rättegad bergartsyxa, troligen av sandsten. L- 18,7. EB- 6,4. NB- 5,2. NT- 3,2. ST- 4,5. SV- 4,5°.} Lit. Bååth 1925:81. Datering — MNB. 2a
33. Helsingborg, Råå. Depåfynd. HBG 11: 4*. "Flintdolk, funnen i en grusgraf i Rå tillsammans med 8 andra dylika (1907)". Datering — SN. 2a
34. Helsingborg, Miastorp, Raus plantering. Depåfynd. HBG 85-86:28*. 85. "Tjocknackig yxa, tunn, oslipad av grå flinta 15,4L. 86. Tjocknackig yxa av vit flinta, tunn, oslipad 14,4 L. Funna i en översandad mosse, sida vid sida. Sandlagret var vid pass 1/2 m, torvlagret 1 m mäktigt". Datering — MNB? 2c
35. Helsingborg, Råå. Enkelfynd. HBG 211-37*. "Dolk av grå flinta, smalt blad (skärpt) tjock spetsovalt skaft 15,9 L. Funnen vid harpning, år 1918 24/5 vid Råå strand". Datering — SNB? 2a
36. Helsingborg, Stattenavägen. Depåfynd. HBG 191-192:27*. 191. "Yxa med utsvängd egg av mörk flinta, genomlysande 10,3 L. 192. Yxa med utsvängd egg, gul flinta 10,7 L. Funna 1926 vid iordningsställandet av vägen från Statthenavägen till Pålssjö skog". Datering — SN. 2a
37. Helsingborg, Råå Fiskeläge. Enkelfynd. K 727. "Enkel skafthålsyxa av grönsten. Plana bredsidor och välvda kraftigt utåtbuktade smalsidor, avrundad något sned egg, avrundad nacke. Funnen i en torvmosse nära Råå fiskeläge 1849". { Enkel skafthålsyxa. Grönbrun. L- 20,1. BH- 9. TH- 4,5. ET- 4,3. NT- 4,5. HD- 2,7.} Datering — SN. 2a
38. Helsingborg(?), Depåfynd. SHM 1518. Depåfynd bestående av två kopparflatyxor med gröngul patina. L- 11 respektive 10,6. B- 3,8. respektive 4,8. Lit. Oldeberg 1974:48, nr. 299. Datering — TNC. 1a
39. Helsingborg, (Helsingborg-Landskrona). Enkelfynd. SHM 1518. Kopparyxa, troligen våtmarksfynd p.g.a. av den brungröna patinan. L- 9,7. B- 5,4. Lit. Oldeberg 1974:48, nr. 300. Datering — SN. 1a
40. Hässlunda, RAÄ 16.70 m.ö.h. Fyndplats för depåfynd. P. "2 spetsnackiga flintyxor. 14 x 6-3 x 2,5 samt 16 x 6-2 x 1,5-2,5". Datering — TNA-B. 4a
41. Kattarp, Depåfynd? GAM 2735-36*. Två bronskantyxor, troligen våtmarksfynd p.g.a. av föremålets brungröna patina. L- 13,7. B- 4,7 respektive L- 16,1. B- 5,8. Lit. Oldeberg 1974: 58, nr. 379-380. Datering — SN. 1a
42. Kattarp, Hasslarp. Enkelfynd. SHM 16644:10*. Bronskantyyxa, troligen våtmarksfynd p.g.a. av den bruna patinan. L- 9,5. B- 4,4. Lit. Oldeberg 1974:58, nr. 381. Datering — SN. 1a
43. Kvistofta, Gantofta. Enkelfynd. LUHM 20024*. Kopparkantyyxa fragmentarisk, troligen våtmarksfynd p.g.a. av den bruna patinan. L- 6,3. B- 5,7. Lit. Oldeberg 1974:61, nr. 413. Datering — SN. 2a
44. Kvistofta, RAÄ 19. Katslösa 10:9. Fyndsamling och fyndplats för enkelfynd. P. "I välbevarad tunnackig gul flintyyxa 34L. Funnen våren 1985 vid kryssmarkeringen S om gården på fotokartan vid djupplöjning strax intill en lövskogsbeväxt mosse". Datering — TNC-MNA II. 3a
45. Kvistofta, Katslösa nr. 10. Depåfynd? LUHM 20092-93. "Två förarbeten till flintyxor, grovt tillslagna, bruna. 92) krusta å banen 93) blågrå, synes ha varit utsatt för påverkan av eld. Funna i uppodlad torvmosse inom ett område av ett tunnland". { 92. Förarbete till troligen tjocknackig flintyyxa med utsvängd egg, mörkbrun med vita fläckar, krusta på nacken. L- 16,9. EB- 8,7. NB- 5,7. NT- 4,3. ST- 4,3. 93. Förarbete till tjocknackig flintyyxa, svartbrun/blågrå patinering, krusta på nacken. L- 16,5. EB- 6,7. NB- 4,2. NT- 3,3. ST- 4. Se även K. 46} Datering — SN. 3a
46. Kvistofta, Katslösa nr. 10. Depåfynd, eventuellt ingående i föregående fynd, K. 45. LUHM 20095-96. "Två förarbeten till flintyxor, bruna". { 95. Förarbete till tjocknackig flintyyxa, troligen med utsvängd egg, brun med krusta på nacken och ena bredsidan. L- 18,8. EB- 7,5.

SB- 8. NB- 4,8. NT- 4,9. ST- 4,9. **96.** Förarbete till troligen tjocknackig med utsvängd egg, brun, krusta på nacken och ena bredsiden. L- 16. EB- 6,7. NB- 4,2. NT- 3,7. ST- 3,7.} Datering — SN. **3a**

47. Kvistofta, Gantofta. Enkelfynd. LUHM 5872*. "Tunnackig slipad flintyxa 33,2 x 7,3-5,6 x 3,5. Funnen i ån vid Gantofta. Till största delen försedd med en röd och svart beläggning". Datering — TNC-MNA II. **2a**

48. Kvistofta, Vallåkra. Depåfynd. SHM 13-378:23-24. "Skaftdel till flintdolk och vacker skära af grå flinta, mycket väl slagna kanter, på vardera sidan en fördjupning med kritskorpa. Funna tillsammans med skäran - inv.nr. 12875. Vallåkra". { **23.** Fragmentarisk flintdolk av typ III, skaftdel, brun, rombiskt tvärsnitt. L- 15. BB- 3. BT- 0,7. SkL- 8. SkB- 1,5. SkT- 2,2. **24.** Konkav flintskära, gråsvart. L- 16,5. SB- 4,2. ST- 1,3. **12875*** } Datering — SNB. **2a**

49. Kvistofta, Vallåkraån. Enkelfynd. HBG 406*. "Stor yxa av grönsten, upptagen ur botten av Vallåkraån". Datering — TNC-MNA II? **1a**

50. Kvistofta, Rydebäck. Enkelfynd. K 360. "Tjocknackig ljusgrå flintyxa. Till hälften slipad. Eggen avrundad. Sned nacke med rektangulärt tvärsnitt. Funnen i Rydebäck i en torvmosse år 1851". { Tjocknackig, 4-sidigt slipad, rättegad flintyxa av typ B. Sned nacke. Omslipad eggdel. Vitgrå. L- 17,4. EB- 5,4. NB- 3,9. NT- 2,3. ST- 3,6. SV- 6°. } Datering — MNB. **2a**

51. Kvistofta, Vallåkra. Ackumulerade enkelfynd? K 265, 678. 265. Tunnackig, gråvit flintyxa med gulröda fläckar. Ojämn sned nacke, skadad eller grovt omhuggen. Omslipat eggparti med bred avrundad egg. Funnen i Vallåkra torvmosse år 1850. 678. Håleggad flintyxa, gulröd och svart. Till stor del slipad, samtliga sidor välvda. Markant hålslipning. Avrundad egg. Skadat nackparti. Funnen i Vallåkra torvmosse 1850. { **265.** Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, omslipad egg. Välvda bredsidor, svagt välvda smalsidor. Gråvitpatinerad. L- 14. EB- 7,8. NB- 6,3. NT- 2,6. ST- 4. SV- 10°. **678.** Tjocknackig, 4-sidigt slipad, håleggad flintyxa. Eggen omsli-

pad. Rödorange/svart. L- 10,3. EB- 5,1. NB- 3,4. NT- 2. ST- 2,9. HL- 6,7. SV- 11°. } Datering — TNC-MNA II, MNB. **2a**

52. Kvistofta, Wallåkra. Enkelfynd. K 484. Tjocknackig gråbrun flintyxa. Nästan helt slipade bredsidor, delvis omhuggna smalsidor med spår av slipning. Avrundad egg, tämligen plan nacke med oregelbundet firsidigt tvärsnitt. Funnen i Wallåkra i en torvmosse 1851". { Tjocknackig flintyxa av typ B. Slipade bredsidor, spår av slipning på smalsidorna. Nacke något sned, Största bredden c:a 10 cm från eggen. Gråbrun. L- 20,2. EB- 4,9. SB- 6. NB- 3,5. NT- 2,5. ST- 3,8. SV- 4°. Fyndet har möjligen samband med K. 51. } Datering — MNB. **2a**

53. Kvistofta, RAÄ 78. Kvistofta 6:1B. Det nu utdikade kärret Ålakärret. Fyndplats för ackumulerade enkelfynd och depåfynd. **P.** "I liten ljusgrå skafthålsyxa 10,5 x 5,5 x 3, 1 oslipad flintmejsel 12,5L. I kärret har tidigare hittats tre tunnackiga flintyxor". **SHM 13622:12-14*.** "Tunnackig flintyxa, obetydligt slipad på ena bredsiden, den andra oslipad (smalsidorna fullständigt slipade), 1 tunnackig flintyxa, nästan fullkomligt slipad på alla fyra sidor, eggen skadad, 1 tunnackig oslipad, nacken avrundad. Funna tillsammans i Alkärret". { **12.** Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, eggen bortslagen, nacke omhuggen, gulgrön/gulröd, välvda bred- och smalsidor. L- 22. EB- 7,1. NB- 5,3. NT- 1,9. ST- 3,7. SsB- 1,9. SV- 7°. **13.** Spetsnackig, 4-sidigt slipad flintyxa av typ 3, gråbeige, raka smalsidor. L- 18,9. EB- 5,1. NB- 3,8. NT- 2. ST- 3,9. SsB- 2,3. **14*.** } Datering — TNC-MNA II, SN. **4a**

54. Kvistofta, Kvistofta by. Depåfynd? SHM 14355*. "Två oslipade tjocknackiga flintyxor med svag hålegg funna 1 m från hvarandra vid bethackning i mossjord". Datering — MNB. **2a**

55. Kvistofta, "Maglakär". Enkelfynd. HBG 2-24. { Nackdel av tunnackig, 4-sidigt slipad gulbrun/grön flintyxa. L- 14,4. SB- 7,2. NB- 5,9. NT- 2,2. ST- 3,5. SV- 8°. } Datering — TNC-MNA II. **2a**

56. Mörarp, RAÄ 17. Hjortshög 2:2. 35 m.ö. h. NÖ-sluttning i lermark mot ett mindre vatten-

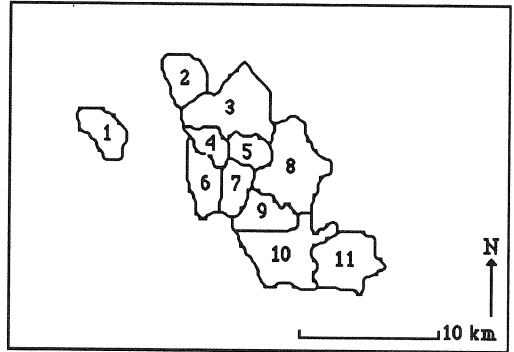
drag. Fyndplats för enkelfynd. P. "1 tunnackig flintyxa 36 x 8 x 4. Helt slipad på alla sidor. Grå med gul patina". Datering — TNC-MNA II. **4a**

57. Välluv, RAÄ 7. Välluv 3:62. 50 m.ö.h. Grund sänka N om, och N slänten av flack förhöjning i sandblandad lermark. ca 130 x 130 m. SÅ-boplats samt fyndområde för ackumulerade enkelfynd. P. "1 tunnackig ythuggen flintyxa 19 x 8 x 3,5, 1 slipad tjockackig håleggad flintyxa 11,5 x 4,5 x 2,5, 1 slipad bergartsmejsel 16,5 x 2,7 x 2,7. Runt tvärsnitt". Datering — TNC-MNA II, MNB. **3a**

58. Välluv, RAÄ 22. Krokstorp 2:1, Påarp 3:4, 4:9, 7:1. 50 m.ö.h. Slänter S, Ö och N om utdikad mosse. Lätt humusblandad jord. Åker. 700 x 250 m. SÅ-boplats samt fyndområde för ackumulerade enkelfynd och depåfynd(?). P. Bl.a.: "31 tunnackiga flintyxor varav 1 är 33L och 1 27L". { Vid återbesök under januari månad 1992 visade det sig att av samlingens flera hundra stenåldersredskap, av vilka en majoritet kommer från gårdens ägor, har endast åtta stycken pålitliga uppgifter om fyndplats. Dessa är av ägaren påträffade under 1900-talets förra hälft i kanten av den nu utdikade Refsmossen på fastigheten Krokstorp 2:1. Tre av föremålen kan möjligen p.g.a. av den helt likartade patinan och föremålens storlek, häröra från ett depåfynd. Detta gäller de tre nedan omskrivna tunnackiga oslipade flintyxorna. 1. Tunnackig, oslipad flintyxa, rödbrun/grönbrun. Egghörn. Vålvda bredsidor och svagt vålvda smalsidor. L- 26. EB- 7,4. NB- 5,9. NT- 2,1. ST- 3,8. SV- 5°. 2. Tunnackig, oslipad flintyxa, gulockra/brun. Nacken skadad. Markerade egghörn. Vålvda bred- och smalsidor. L- 23,2. EB- 9,1. NB- 6,7. NT- 2,1. ST- 4,2. SV- 4,5°. 3. Tunnackig, oslipad flintyxa, gråockra. Vålvda bredsidor och svagt vålvda smalsidor. Markerade egghörn, skadad i eggen. L- 27,4. EB- 7,9. NB- 5,9. NT- 2,1. ST- 4,4. SV- 5,5°. 4. Flintdolk av typ I, gulbrun. L- 12,5. BB- 2,3. BT- 0,8. SkL- 4,6. SkB- 2,7. SkT- 1. 5. Tunnbladig, gråsvart, oslipad flintyxa med utsvängd egg. Eggen skadad. L- 12,8. EB- 5,3. NB- 2,5. NT- 1,2. ST- 1,7. SV- 14°. 6. Tjockackig, 4-sidigt slipad, grå flintyxa. L- 16. EB- 5,1. SB- 5,4. NB- 3,3. NT-

2,5. ST- 3,1. HL- 9,5. SV- 9°. 7. Ythuggen grå pilspets med urnupen bas, (Se Berg & Skaarup 1979:Fig. 347). L- 4,7. BB- 1,9. BT- 0,5.} Datering — TNC-MNA-II, MNB, SNA. **3a**

3. LANDSKRONA KOMMUN

1. S:t Ibb	5. Vadensjö	9. Tofta
2. Glumslöv	6. Landskrona	10. Saxtorp
3. Härslöv	7. Örja	11. Annelöv
4. Säby	8. Asmundtorp	

59. Annelöv, RAÄ 14. Kvärlov 15:7. 15 m.ö.h. Svag sänka, åker. Fyndplats för ackumulerade enkelfynd. P. "1 fragmentarisk tunnackig, 1 fragmentarisk tjockackig, 1 förarbete rätyxa". Datering — TNC-MN. **4a**

60. Asmundtorp, RAÄ 74. Rönneberga 1:8. 25 m.ö.h. Sänka, åkermark. Fyndplats för enkelfynd. P. "1 tunnackig yxa, förarbete". Datering — TNC-MNA II. **4a**

61. Asmundtorp, RAÄ 78. Röga Hörstad 4:1-III. 15 m.ö.h. Svag sänka i sandig åker. Fyndplats för enkelfynd. P. "1 spetsackig yxa". Datering — TNA-B. **4a**

62. Asmundtorp, "Råga Hörstad nr. 7". Depåfynd. LUHM 28308:1-2. "1 förarbete av flinta, spetsovalt, 1 dito. Funna tillsammans vid dikning i mossjord å arbetare Nordquists ägor". { Två förarbeten, troligen till flintskärar. 1. Grågrön, ena bredsidan har krusta. L- 14. SB- 7,8. ST- 2,2. Grågrön/svartgrå L- 12,8. SB- 5,4. ST- 1,3.} Datering — SN. **3b**

63. Asmundtorp, Råga-Hörstad. Enkelfynd.

- LUHM 28905***. "Nackdel av grönstensyxa funnen i samband med anläggningsarbeten av en ny bro vid Råga-Hörstad. Enl. uppgift på ett djup av 3,15 m under åns nuvarande bädd. 11L". Datering — TN-MN? **3b**
- 64. Asmundtorp**, 450 m NV om boningshuset på Rönneberga gård. Fyndplats för enkelfynd, gravfynd? **LUHM 28412**. "En tunnackig slipad flintyxa med slipade smalsidor. Vid plöjning hade man stött på sten och grävt fram en fyrsidig stenbunke, ett par meter bred och lång. Stenarna var av kullerstens storlek "gråsten". De låg mycket tätt och väl lagda in mot varandra, men annars syntes ingen regelbundenhet. Packningens översida låg på plogdjup, mäktigheten skall ha närmat sig en meter. Mängden sten var så stor, att den fyllde mer än ett hästlass, när den kördes bort. När de översta stenskiten tagits bort fann man en "fläck" med mörkare jord. "På" denna fläck låg yxan. Under fläcken kom åter sten". { Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, omslipad, välvda smal- och breddsidor, gråvit. L- 17. EB- 7,5. NB- 6. NT- 2,2. ST- 3,6. SsB- 2,5. SV- 7,5°. } Datering — TNC-MNA II. **4c**
- 65. Glumslöv**, Glumslöv. Depåfynd. **LUHM 5905*-5906**. "a) Tunnackig flintyxa, slipad 27 L x 6B. b) Dito, eggen skadad. Fyndomständigheter ej klara, troligen jordfynd" (Rech 1979: 121). Enl. Nielsen rör det sig om "2 slipade tunnackiga flintyxor av typ III. Hittade tillsammans" (1977:125). { **5906**. Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, svartblå/rödbrun, svagt välvda, nästan raka smalsidor, kraftig eggskada, välvda breddsidor L- 23,5. EB- 8. NB- 6,5. NT- 2,2. ST- 4,2. SsB- 2,1. SV- 6°. } Lit. Rydbeck 1918:20 f, Fig. 24. Datering — TNC-MNA II. **1a**
- 66. Glumslöv**, Enkelfynd. **LUHM 4834***. "Flintdolk/spjutspets grå - gul 17,3 x 4,7. Funnen i en torfmosse". Datering — SN. **1a**
- 67. Glumslöv**, Enkelfynd. **LUHM 26831**. "Tunnackig flintyxa helt slipad, vit vittrad. Funnen i torvmosse i Glumslöv". { Tunnackig, 4-sidigt slipad, omslipad, vitkalcinerad flintyxa. Tunnacke, rundad egg, välvda bred- och smalsidor. L- 13. EB- 6,2. NB- 5,1. NT- 2. ST- 3,1. SsB- 1,6. SV- 9°. } Datering — TNC-MNA II. **1a**
- 68. Glumslöv**, RAÄ 24. Fyndplats för ackumulerade enkelfynd. P. "En tunnackig slipad flintyxa 21,5 x 7 x 3 liksom ett flertal stendödersredskap bl.a. flintyxor, vilka lär vara hittade i den låga dalsänkan Ö om gården där en bäck runnit fram". Datering — TNC-MNA II. **3a**
- 69. Glumslöv**, Depåfynd. **GAM 5633-5635***. Depåfynd bestående av tre tunnackiga flintyxor vilka påträffades 1911 vid dränering av mossjord. Fyndplatsen låg två och en halv meter från stranden. A. L- 37,3. ST- 5,8. B. L- 22. ST- 3,6. C. L- 21,5. ST- 3,8. Måttuppgifter enligt Rech 1979:126. Lit. Oldeberg 1952:251. Datering — TNC-MNA II. **1b**
- 70. Glumslöv**, RAÄ 8. Flack låg lermark mellan låga lerryggar. Åker. Fyndplats för enkelfynd. P. "1 tjockackig slipad flintyxa, ljusgrå 18,5 x 6,5 x 3,5". Datering — MN. **4a**
- 71. Glumslöv**, RAÄ 62 (Ingår i RAÄ 46). Övra Glumslöv 37:1. Flack sänka i sedimentmark. Åker. Fyndplats för enkelfynd. P. "En liten slipad svartgul tjockackig flintyxa med utsvängd egg 9,5 x 4,5 x 2". Datering — SN. **4a**
- 72. Glumslöv**, RAÄ 64. Nedra Glumslöv 4:4. Botten av en liten sedimentdal (N-S) mellan ryggar. Åker. Fyndplats för enkelfynd. P. "1 flintdolk (ingår i RAÄ 50)". Datering — SN. **4a**
- 73. Glumslöv**, Glumslövs by. Depåfynd. **SHM 13378:26**. "Tre halvmånformiga sågar af brun flinta, med något konvex, väl tandad egg. Funna tillsammans under grävning i Glumslöfs by". { 1. Konvex, grovtandad flintskära, vitbrun/gråorange. L- 19,8. SB- 4,4. ST- 1. 2. Konvex, grovtandad flintskära, grönbrun. L- 17. SB- 4,2. ST- 0,8. 3. Konvex, grovtandad flintskära, identisk patina som första skäran. L- 16,4. SB- 4,2. ST- 1. } Datering — SN. **2a**
- 74. Härslöv**, RAÄ 28. Hilleshög 25:1. Botten av en sedimentdal (N-S) mellan höjder. Åker. Fyndplats för enkelfynd. P. "1 oslipad flintyxa 16,5 x 7 x 2,5". Datering — MN. **4a**
- 75. Härslöv**, RAÄ 47. Hildesborg 18:1. 15-20 m.ö.h. Sänka och S+N-sluttning i moränåker. 170 x 130-160 m. SÅ-boplats samt fyndområde för ackumulerade enkelfynd. **LUHM**. "1 skära, 1 nackparti tunnackig flintyxa. Inventeringsfynd

1986". Datering — TNC-MNA II, SN. **4a**

76. Härslöv, RAÄ 73. Härslöv 2:4. Fyndplats för ackumulerade enkelfynd? **P.** "Två tjocknackiga flintyxor (1 är slipad), 1 tunnackig oslipad flintyxa, 1 fragmentarisk spjutspets, 1 grovhuggen flintmejsel, 1 halv skafthålsyxa. Hittade på gårdens ägor, varav minst ett par yxor har hittats i den grunda sänkan omedelbart SÖ om gården". {Endast två föremål ur denna fyndsamling kan knytas till fyndplats. Fyndplatsen är belägen i en rund sänka, ca 20 x 20 m, belägen omedelbart SÖ om gården på en hög backe med utsikt över sundet och Danmark. Föremålen påträffades vid jordbruksarbete på 1970-talet. 1. Tjocknackig, 4-sidigt slipad flintyxa av typ A/B, grå. Krusta på nacken. L- 12,5. EB- 4,6 NB- 3,4. NT- 2,3. ST- 3,1. SV- 11°. 2. Tjocknackig, oslipad flintyxa av typ A. Rödbrun L- 12,7. EB- 4,7. NB- 2,7. NT- 1,3. ST- 2,6. SV- 10,5°.} Datering — MNA V-MNB. **4a**

77. Härslöv, Prästgården. Enkelfynd. **SHM 13378:27***. "Ämne till dubbeleggad skafthålsyxa, skadad, hålet ej påbörjat 15,3 x 8,8. Funnen i sumpig mark, Prestgården". Datering — MNA I-IV. **2a**

78. Härslöv, Hillehög. Enkelfynd. **LUHM 14286.** "Fragment av bred mejsel gulgrå (Mont fig. 25) slipad 14 x 5-3 x 3. Funnen i Hillehög by, vid Ola Nilssons gård, norr om gården på en åker, som förut varit mosse, i närheten ännu vattensjukt". {Nackdel+mittedel till tjocknackig flintyxa av typ A/B, slipade bredsidor, spår av slipning på smalsidor, raka smalsidor L- 13,7. EB- 5,1. NB- 3,6. NT- 2,5. ST- 3,1. SV- 9°.} Datering — MNB. **3a**

79. Landskrona, RAÄ 18. Marieberg 10 m.ö. h. Mindre sänka i flack sandig mark. Åker. ca 50 x 50 m. Fyndområde för ackumulerade enkelfynd. **P.** "1 håleggad flintmejsel, 1 tjocknackig flintyxa med utsvängd egg samt 1 holkyxa av brons". Datering — MNB-SN, BÅ. **4a**

80. Landskrona, Karlslund. Enkelfynd. **LM 7166.** "Dammen i Karlsund". {Skåra av brun flinta, eggen konvex L- 13. SB- 5,1. ST- 0,9.} Datering — SN. **3a**

81. S:t Ibb, RAÄ 57. Uranienborg 1:1. 20 m.

ö.h. Sänka mellan höjder. Fyndplats för enkel-fynd. **LUHM 29475***. "1 fragmentarisk tunnackig flintyxa 17L. Inventeringsfynd -86". Datering — TNC-MNAII. **4a**

82. Saxtorp, Saxtorps mosse. Ackumulerade enkelfynd? **SHM 2918.** "1 tunnackig flintyxa". (Oldeberg 1952:251). {Tjocknackig, tunnbladig, 4-sidigt slipad flintyxa, grönbrun/vitgrå patina, eggen omslipad L- 12,4. EB- 5,6. NB- 3,1. NT- 1,2. ST- 1,9. SV- 15°. Samma inventarienummer, märkt "Saxtorps torvmosse": Skaftdel till flintdolk av typ V, grå, skaft, rombiskt tvärsnitt. L- 14,2. BB- 4,1. BT- 0,8. SkL- 7. SkB- 3,2. SkT- 2,4.} Datering — MNB, SNC. **2a**

83. Saxtorp, RAÄ 39. Saxtorp 5:16. 10 m.ö.h. Utdikad sänka. Åker. Ca 200 x 80 m (VNV-OSO). Fyndområde för ackumulerade enkelfynd. **P.** "1 tunnackig omhuggen flintyxa och en del fornsaker hittade av den förre markägaren". Datering — TNC-MNA II. **3a**

84. Saxtorp, Enkelfynd. HBG 368-19:07*. "Mycket stor, slipad flintyxa. Saxtorps by, nära ån på två meters djup". {Tunnackig yxa?} Datering — TNC-MNA II? **2a**

85. Saxtorp, Saxtorp nr. 28. Depåfynd. **LUHM 28219 a-c.** "a) Tunnackig slipad flintyxa ljusgrå. b) Dito, grå, av bergart. c) Tunnackig bergartsyxa, grå. Hittade tillsammans på 50 cm:s djup" (Rech 1979:120). Funnet enligt accessionskatalogen "vid grävning av en potatisgrav". {a. Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, grå/gråvit, välvda bred- och smalsidor, yttersta eggdelen omslipad, sned rundad egg, rundad nacke, markerade egghörn. L- 19,8. EB- 7,9. NB- 6,3. NT- 2,3. ST- 3,8. SsB- 2,2. SV- 7°. b. Tunnackig, slipad bergartsyxa, grönbrun, markerade egghörn, rundad egg, rundad tunn nacke, smal- och bredsidor välvda. L- 26. EB- 6,8. NB- 5,7. NT- 2,6. ST- 4,8. SsB- 2,4. SV- 5°. c. Tunnackig, slipad bergartsyxa, grönbrun, egghörn, bred- och smalsidor välvda, rundad egg, plan nacke L- 26,3. EB- 6,3. NB- 4,7. NT- 2. ST- 4,3. SsB- 2,4. SV- 3°.} Datering — TNC-MNA II. **3b**

87. Saxtorp, "Saxtorps sjökärr". Depåfynd? **SHM 2918.** {Fyra ythuggna metkrokar i flinta, grå.} Datering — SN? **2a**

88. Saxtorp, RAÄ 34. Saxtorp 5:62 II. 10 m. ö.h. Sandbacke och sänka. Åker ca 110 x 90 m. Fyndområde för ackumulerade enkelfynd. **P.** "Bl.a. 5 tjocknackiga yxor varav 1 fragmentarisk och 2 förarbeten, 1 tjocknackig bredmejsel, 1 tunnbladig yxa, 1 fragmentariskt förarbete till håleggad yxa och 1 knacksten. I områdets norra del endast få avslag iakttagna". Datering — MNA (?), MNB. **3a**

89. Säby, Säby mosse. Enkelfynd. **LM 22*.** "Yxa utan hål, 3 7/10 tum, grå, ovanlig form Säby Mosse 11,1 x 3,6 x 4. Ofullbordad skaft-hålsyxa". Se även K. 92. Datering — SN. **2a**

90. Säby, RAÄ 12. Säby 3:4. Enkelfynd. **P.** "En flintdolk. Funnen i mosskiftena i socknens SÖ del". {Enligt teckning är dolken av typ V. Ungefärliga mått- L- 18,5. BB- 3,5. SkL- 7,8. SkB- 3,2.} Datering — SNC. **2a**

91. Säby, RAÄ 20. Säbyholm 1:4. 5-10 m.ö.h. Flack sluttning i vid sankmark. Sandig åker, c:a 500 x 400 m. SÅ-boplats samt fyndområde för ackumulerade enkelfynd. **P.** "1 tunnackig slipad flintyxa. Ytkarterat 1958 efter anmälan av fynd av tjocknackig slipad flintyxa (Se ATA 1958: 1772). 1 spjutspets av koppar (SHM 235) med angiven fyndplats "torfmosse på Säbyholm". I ATA:s arkiv beskrivs den tjocknackiga yxan som en tväreggad flintyxa påträffad "på markytan i en sumpig äng och vid inspektion av fälten påträffades flera artefakter". Lit. Althin 1954:54 f, ATA 1967:0098. Datering — TNC-MNA II, MNB, BÅ. **3a**

92. Säby, Säby mosse. Enkelfynd. **LM 7845:** 2. Bronsdolkstav brungrön patina L- 13,1. B- 3,4. Lit. Oldeberg 1974:119, nr. 783. {Möjligen har fyndet samband med K. 89.} Datering — SN. **2a**

93. Säby, Säbyholms mosse. Enkelfynd. **LUHM 14823.** "Skaft-hålsyxa av grönsten". {Eggdel av mångkantig stridsyxa, chokladbrun L- 12,6. BH- 4,9. TH- 3,4. ET- 2,5. TH- 3,4. HD- 2,2. Fyndet har möjligen samband med K. 91} Datering — TNC. **2a**

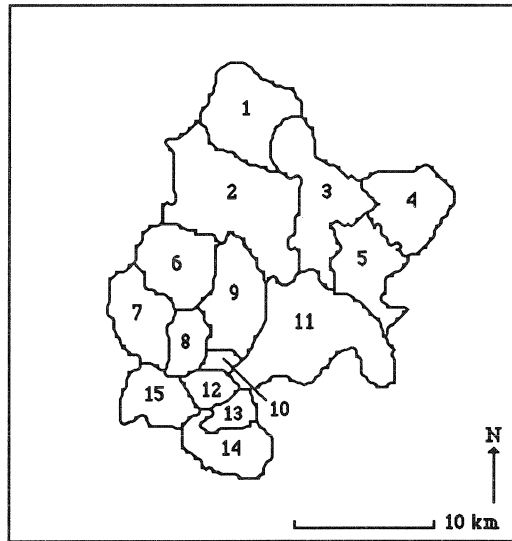
94. Vadensjö, RAÄ 7. Vadensjö 11:1. 45 m.ö. h. I sänka omedelbart V om SÅ-boplats nr. 7. Fyndplats för enkelfynd. **P.** "1 tjocknackig flint-

yxa med utsvängd egg". Datering — SN. **4a**

95. Örja, RAÄ 22. Örja 19:1. 10 m.ö.h. Sandiga förhöjningar runt mindre sänka. Åker. ca 200 x 150 m. SÅ-boplats samt fyndområde för depåfynd. **P?** "I sänkan skall i slutet av 1930-talet ha hittats 2 tunnackiga flintyxor på ca 1 m:s djup". Datering — TNC-MNA II. **3b**

96. Örja, Enkelfynd. SHM 13732:2. Bronskantya med brun mosspatina L- 8,8 B- 5,5. Lit. Oldeberg 1974:142, nr. 972. Datering — SN. **1a**

4. SVALÖVS KOMMUN

1. Stenestad	7. Sireköpinge	12. Källs Nöbbelöv
2. Kågeröd	8. Tirup	
3. Konga	9. Svalöv	13. N. Skrävlinge
4. Röstånga	10. Felestad	14. Norrvidinge
5. Ask	11. Torrlösa	15. Billeberga
6. Halmstad		

97. Ask, RAÄ 40. St. Hjortaröd 1:11, 12:20. Krönparti och slänter av moränrygg. Åker, c:a 180 x 130 m. SÅ-boplats samt fyndplats för depåfynd? **P.** "2 tjocknackiga flintyxor 17,5 x 3,5-6 x 3,5. Slipade sidor". Datering — SN. **3a**

98. Ask, RAÄ 57. Sonarp. Våt sänka mellan flacka moränryggar. Åker. Fyndplats för enkelfynd. **P.** "1 flintyxa enl. uppgift av jordbruka-

ren". Datering — Neolitikum? **4a**

99. Konga, Konga prästgård. Enkelfynd. SHM 17343:147. "Tunnackig flintyx, oslipad brun, som Minnen 120. Funnen i en torvmosse tillhörande Konga prästgård, belägen i närheten av den minnesrika Konga ö. På 1600-talet var denna ö kringfluten. Mossen består av skärortv, botten av sandblandad blålera. Yxan funnen i sista lagret torv. Vid eggen äro smalsidorna utsvängda". {Tunnackig, oslipad gulbrun flintyx, raka smalsidor, välvda bredsidor, utsvängd egg, rundad egg och nacke L- 22,4. EB- 7,8. NB- 5,1. NT- 1,8. ST- 4,2. SsB- 1,9. SV- 9°} Datering — TNC-MNA II. **3c**

100. Norrvidinge, RAÄ 23. Norrvidinge 13: 1. 30 m.ö.h. Utdikad sänka. Åker. Fyndplats för enkelfynd. P. "1 fragmentariskt tunnackigt yxförarbete". Datering — TNC-MNA II. **4a**

101. Norrvidinge, Trä 3:16. RAÄ? Utdikad sänka? Fyndområde för ackumulerade enkelfynd. P. {Föremål funna "i mossjord" söder om Braån vid Gissleberga. 1. Tunnackig, oslipad flintyx med krustafläck på eggen, chokladbrun. L- 19,1. EB- 6,4. NB- 4,7. NT- 2. ST- 4,6. SsB- 2,1. 2. Eggdel av tunnackig, 4-sidigt slipad flintyx, rödbrun, oskadad egg, omslipad L- 7,4. EB- 7,5. ST- 2,8. 3. Eggdel av tunnackig, 4-sidigt slipad flintyx, gul/rödbrun, omslipad egg. L- 6,4. EB- 7,7. ST- 2,6. 4. Eggdel av tunnackig, 4-sidigt slipad flintyx, gulbrun. L- 8,6. EB- 6,6. ST- 2,7. 5. Nackdel av tjocknackig stor flintyx, slipade bredsidor, gulbrun L- 8,6. SB- 5,3. NB- 5,1. NT- 3,8. ST- 3,8.} Datering — TNC-MNA. **3a**

102. Norrvidinge, RAÄ 34. Trä 3:60. 25 m. ö.h. Svag N-slutning i sandbunden åker. Depåfynd, nu skingrat. P. "2 tunnackiga flintyxor 25-30L respektive 35-40L påträffade av förre markägaren samtidigt på samma plats". Datering — TNC-MNA II. **4a**

103. Norrvidinge, RAÄ 65. Håstenslöv 19: 1. 30 m.ö.h. Tidigare sankmark, nu åker invid och NO om bäck. Fyndplats för enkelfynd. P. "1 tunnackig? 20-30L flintyx, ej besiktigad". Datering — TNC-MNA II. **4a**

104. Norrvidinge, i Saxån vid Träbro. Fyndplats för enkelfynd. LUHM 28216. "1 tunnackig

grönstensyx, grågrön". {Tunnackig bergartsyx, svagt välvda bred- och smalsidor, grågrön. L- 18,4. EB- 6,8. NB- 5,1. NT- 2,9. ST- 4,2. SsB- 2,7. SV- 7°} Datering — TNC-MNA II. **3a**

105. Norrvidinge, RAÄ 22. Norrvidinge 13: 1. Fyndplatser för enkelfynd. P. "1 fragmentarisk stridsyx med utsvängd egg, 3 fragmentariska tjocknackiga yxförarbeten, 2 fragmentariska skafthålsyxor, 1 fragmentarisk flintmejsel, 3 dito tjocknackiga flintyxor, 1 fragmentarisk yxa, 1 fragmentarisk spetsnackig?, 4 fragmentariska tunnackiga flintyxor, 1 fragmentarisk tjock/tunnackig yxa, 1 sandstensbryne, 1 förarbete 3-sidigt till spetsnackig flintyx, 1 förarbete till ythugget föremål, 1 ythuggen spets, 2 slipade fragment, 9 spån och 1 fragmentarisk båtyxa, 1 fragmentarisk trindyxa?, 2 fragmentariska tjocknackiga flintyxor, 1 fragmentarisk tunnackig flintyx, 1 fragmentarisk tunnbladigt/tunnackig flintyx" Föremålen funna på ägorna under de senaste 15 åren, de flesta i sankan partier N - NO - O om gården. {Säkert funna i sänkan inom detta område och i mossjord är endast följande fyra föremål, vilka alla påträffats klart åtskiljda från varandra.

Fyndplats 1. Belägen 600 m OSO om Norrvidinge kyrka samt 200 m V om järnvägen. Tjocknackig, 4-sidigt slipad, rättegad flintyx av typ B, även nacke slipad, vitorange, avbruten eggdel i äldre tid med avslagsspår mot nacke som är sned L- 15,8. EB- 5,9. NB- 4. NT- 2,9. ST- 3,3. Datering — MNB. **4a**

Fyndplats 2. Belägen 760 m OSO om Norrvidinge kyrka samt 30 m V järnvägen. Tjocknackig flintyx av typ A, delvis slipade bredsidor, rättegad, kraftigt använd egg, grå med orange fläckar L- 15. EB- 5,3. NB- 3,7. NT- 2,9. ST- 3,7. Datering — MNAIII-V **4a**.

Fyndplats 3. 50 m S om fyndplats 2. Spetsnackig, oslipad flintyx av typ 2, rundad sned egg grå/gråbrunfläckig. L- 14,3. EB- 6,9. NB- 3,6. NT- 2,2. ST- 4. Datering — TNA-B. **4a**

Fyndplats 4. 270 m SSO om fyndplats 1. Miniaturskära konvex, gulbrun. "Funnen vid bäcken i mossjord". L- 6,3. SB- 2,7. ST- 0,8. Date-

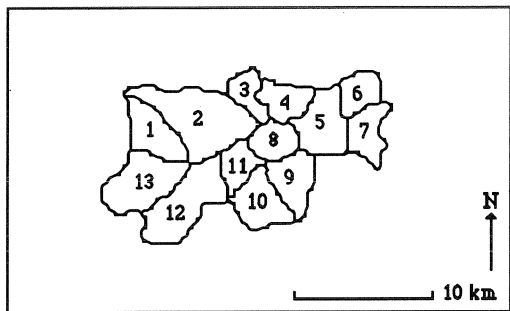
ring — SN. **4a**

106. Torrlösa, RAÄ 112. Vistofta 1:2. Murhus. Flack våtsänka i åker. Fyndplats för enkelfynd. P. "I skafthålsyxan, nu förvarad å annan ort". Datering — SN. **4a**

107. Torrlösa, RAÄ 117. Rävatofta 1:44. 95 m.ö.h. Våtsvacka i mycket svagt S-sluttande moränåker. Fyndplats för enkelfynd. P. "I spetsnackig flintyxan, avslagen nacke 6B x 3T slipad grå". Datering — TNA-B. **4a**

108. Torrlösa, RAÄ 132. Östraby 20:7. 70 m. ö.h. Avsats i N-sluttande moränrygg (Ö-V), S om bäcklopp. Åker. Fyndplats för depåfynd? P. "I tunnbladig grå slipad flintyxan 12 x 3,5-2,7 x 1,5. I tjocknackig grå flintyxan med lätt välvda slipade bredsidor 17 x 4-6 x 4. Påträffade i eller vid nu igenfylld mangelgrav". Datering — MNB. **4a**

5. KÄVLINGE KOMMUN

1. Hofterup	6. Virke	11. Hög
2. V. Karaby	7. L. Harrie	12. Löddeköpinge
3. Dagstorp	8. Kävinge	13. Barsebäck
4. Södervidinge	9. Lackalänga	
5. St. Harrie	10. Stävie	

109. Barsebäck, RAÄ 81 och 84. Barsebäck 29:1. 0-10 m.ö.h. I sänka och sluttningar mellan två höjdryggar. Sandig lerjord. Åker ca 300 x 100-150 m (N-S). Fyndplatser för troligt depåfynd, enkelfynd samt ackumulerade enkelfynd. P. {Tillhör fyndsamling RAÄ 68} "I skaft till dolk 12,5 L. Rombiskt med gjutsömmar. I lancettformig dolk 12,5L. 4 fragmentariska tunnackiga yxor. I tjocknackig hålslipad yxa 10,5L.

I fragmentariskt förarbete till dolk". {Endast de följande fynden kan säkert anses härröra från denna fyndplats. Depåfynd (?) bestående av tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxan, recent eggskadad, svagt välvda smalsidor och välvda bredsidor, gråorange. L- 15,2. EB- 7,1. NB- 5,1. NT- 2. ST- 3,1. SsB- 1,7. Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxan, omslipad egg, dito patina, omhuggen nacke. L- 13,2. EB- 7,3. NB- 6,1. NT- 1,6. ST- 3. SsB- 1,5. Mittdel av tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxan, dito patina. L-10,7. SB- 8,3. ST- 3,1. Datering — TNC-MNA II. **3a**

Vidare: RAÄ 84. Enkelfynd. *Mossmark*. Bränd spånspets, C-pil, vitgrå. L- 10,1. SB- 1,8. ST- 0,6. Datering — MNB. **4a**

Vidare har följande föremål i privatsamlingen (RAÄ 68) uppgifter vilka tyder på våtmarksfynd: **Fyndplats 1.** 1 km NO om motorvägsrondellen Barsebäckshamn och Löddeköpinge och 1,6 km SO om Hofterups kyrka. "invid bäck tidvis mycket fuktig mark". Tjocknackig flintmejsel, eggskadad, slipade bredsidor, rödbrun. L- 10,2. EB- 1,7. SB- 2. NB- 1,7. NT- 1,6. ST- 1,9. Datering — MN? **4a**

Fyndplats 2. 460 m OSO om gården Stubbvik. "Funnen vid bäcken - troligen våtmarksfynd". Flintdolk av typ II med förtjockat skaft, mörkbrun L- 14,1. BB- 2,2. BT- 0,9. Sk-L- 5,8. Sk-B- 2,1. SkT- 1,5. Datering — SNB. **3a**

Fyndplats 3. 310 m SSO om gården Stubbvik. "Troligen våtmarksfynd". Konvex vitbeigepatinerad flintskära L- 11,5. SB- 4. ST- 0,8. Datering — SN. **3a**

Fyndplats 4. 500 m rakt V om Barsebäcks kyrka. Ackumulerade enkelfynd. "Fynd ner mot sänka, troliga våtmarksfynd intill boplats". Tjocknackig tjockbladig oslipad flintyxan, gråbrun. L- 26,5. EB- 7,3. NB- 4,9. NT- 4,1. ST- 6. Enkel skafthålsyxan, brun. L- 24,2. BH- 8,8. TH- 5,6. ET- 5. NT- 5. HD- 4,1. Datering — MNB-SN. **3a**

110. Barsebäck, Depåfynd. LUHM 12622 a-d. "Fyra sågar af grå flinta vackra ex utom d) som är skadad i ryggen funna i Barsebäck. Alla fyra lågo "i en stapel öfver hvarandra med flatsidan uppåt. Samtliga visa spår av nötning" (Ryd-

beck 1918:39, Fig. 86). { a. Lätt konvex flintskära, gråbeigevit L- 19. SB- 4,5. ST- 0,9. b. Svagt konvex flintskära gråbrun/beige L- 19,5. SB- 4,5. ST- 0,8. c. Svagt konvex flintskära, mörkbrun med ena kanten gråbeige/grön L- 16,6. SB- 3,9. ST- 0,8. d. Rakeggad flintskära, färg som B. L- 17,1. SB- 3,2. ST- 0,8.} Datering — SN.

1c

111. Barsebäck, Enkelfynd. LUHM 15007. "En slipad yxa, grågul, tunnackig? omslipad egg. Hittad djupt i jorden med nackändan (där den största skärvan är slagen) under en sten". { Omhuggen och omslipad tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, grå/brungrön. Vålvda smal- och bredsidor L- 14,5. EB- 6,3. NB- 5,8. NT- 2,9. ST- 3,5. SV- 6°.} Datering — TNC-MNA II. **1c**

112. Barsebäck, "Barsebäckshamn nr. 35". Enkelfynd. P. "En skära med rak egg, brun 14,5 x 3,4 x 1. Funnen vid harvning av åker, som förut varit mosse". Datering — SN. **3a**

113. Barsebäck, Barsebäck nr. 6, Sandhem. Depåfynd. LUHM 25564a*-b. "Slutet fynd av två sågtandade spetsar. a) grågrönbrun med urnupning 6,6 x 3,5. b) spets med urnupning gjort vid plöjning i ägorna till B nr. 6, Sandhem, SO om Storegård. Fyndplatsen 100 m norr om bäcken som avgränsar Barsebäck från Löddeköpinge omkring 150 m väster om östra gränsen samt omkring 300 m från gården. Då föremålen plöjdes upp blevo de liggande bredvid varandra". { a*. b. Sågtandad spjutspets, olivgrön. L- 11,9. SB- 2,8. ST- 1.} Datering — SN. **4b**

114. Barsebäck, Saltvik. Ackumulerade enkelfynd. LUHM 25254-56. "Gården Saltvik å ett område om ca 20 kvm i mossjord. 25254. En tjocknackig flintyxa med utsvängd egg, slipade bredsidor, eggen avslagen, gråbrun. 25255. Ett förarbete till spjutspets, ljusgrå, spetsen avslagen. 25256. En spånspets med tånge, gulgrå. {25254. Tjocknackig flintyxa med utsvängd egg, med slipade bredsidor, eggen är avslagen, brun. L- 9,4. EB- 4,3. NB- 3,1. NT- 2,1. ST- 2,1. SV- 10°. 25255. Fragmentarisk flintdolk, bestående av skaftet samt halva bladet, grå/mörkbrun, krusta på skaftbasen. L- 10,3. BB- 4,1. BT- 1,2. SkL- 6,9. SkB- 3,3. SkB-1,9. 25256.

Spånspets av typ A} Datering — MNB, SNB-C. **3a**

115. Barsebäck, Enkelfynd. LUHM 5961. "Tjocknackig flintyxa, mörkgrå kalcinerad, blågrå flinta, slipade bredsidor. Funnen i hafvet vid utloppet af Lyddeå". { Tjocknackig, gråblå flintyxa av typ A/B, bredsidor slipade, sned nacke. L- 20. EB- 5,9. NB- 3,8. NT- 2,4. ST- 3,2. SV- 8,5°.} Datering — MNB? **2a**

116. Barsebäck, Barsebäcks mosse. Ackumulerade fynd? "Skelett och flintkniv i torv på gyttja. Återbegravt" (Liljegren 1975:128). Datering — Neolitikum? **2b**

117. Barsebäck, Sandhem nr. 3, Lundåkra. Enkelfynd. LUHM 27981. Bronskantya, troligen våtmarksfynd p.g.a. av den bruna patinan. L- 11,8. B- 4,9. Lit. Oldeberg 1974:7, nr. 27. Datering — SN. **3a**

118. Dagstorp, Dagstorp nr. 2. Enkelfynd. LUHM 20050*. "En oslipad tunnackig svartgrå - ljusgrå flintyxa 28,7 x 8,5-6,5 x 5. Funnen i botten av ett 1,5 m djupt dike (vid dettas fördjupning), strax under ligger ett lager kalkgyttja, under mossjorden, enl. uppgift av statsgeolog Munthe. Den vitgrå beläggningen på ena sidan härrör möjligen från kalkgyttjan. Diket går på gränsen mellan Nr.2 och nr.5". Datering — TNC-MNA II. **3c**

119. Dagstorp, Dagstorp nr. 13. Mosskifte. Enkelfynd. LUHM 18134. "En eggdel av tunnackig flintyxa". { Eggdel av tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, vålvda bred- och smalsidor, brottet gammalt, rundad egg, parallella sidokanter. L- 8,4. EB- 7,5. SB- 7,8. ST- 3,1.} Datering — TNC-MNA II. **3a**

120. Dagstorp, Dagstorp nr. 6. Mosskifte. Enkelfynd. LUHM 18129. "En tunn yxa, delvis slipad". { Tunnbladig, bredeggad, tväreggad flintyxa, slipade bredsidor, grå/mörkgrå, L- 16,1. EB- 5,9. NB- 3,5. NT- 1,4. ST- 1,9. SV- 10°.} Datering — SN? **3a**

121. Dagstorp, Dagstorp nr. 3. Mosskifte. Enkelfynd. LUHM 18123*. "En skära vitgrå 12,2 x 3,5". Datering — SN. **3a**

122. Dagstorp, Dagstorp nr. 5. Dagstorps mosse. Enkelfynd. LUHM 16---*. "Gul flint-

yxan med utsvängd egg, uttunnad nacke 20,6 x 6,8-3 x 3,5 ST". Datering — SN. 3a

123. Dagstorp, Dagstorps mosse. Enkelfynd. LUHM 11421. "Bred rätmejsel, gråbrun med slipade bredsidor, utsvängd egg. 18 x 6,4-3,2 x 3,2. Funnen i Dagstorps mosse". {Mörkbrun tjocknackig flintyxan med utsvängd egg, slipade bredsidor, rätteggad L- 17,8. EB- 6,4. NB- 3,6. NT- 3. ST- 3,1. SV- 10,5°. Se även K. 131} Datering — SN. 2a

124. Dagstorp, Dagstorps mosse. Enkelfynd. LUHM 607. "Flintyxan gråbrun, helt slipad, eggen omslipad 14 x 6,7 x 4. Funnen i Dagstorps mosse". {Omhuggen och omslipad, troligen tunnackig flintyxan, 4-sidigt slipad, eggskadad, välvda smal- och bredsidor L- 13,8. EB- 6,4. NB- 6. NT- 2,8. ST- 4,1. Se även K. 131.} Datering — TNC-MNA II. 2a

125. Dagstorp, Dagstorps mosse. Depåfynd. SHM 14253. "En tunnackig flintyxan med benskapt, en tjocknackig flintyxan med liknande skapt, funna tillsammans i Dagstorps mosse". {Tjocknackig, tunnbladig, tväreggad, 4-sidigt slipad flintyxan, raka smalsidor, skadad i nacken och recent skadad i eggen, gulbrun. Yxan är insatt i ett benskapt av älgtribia. L- 9,8. EB- 4. NB- 2,9. NT- 1,4. ST- 1,8. SV- 7,5°. Skaftet har en längd av ca 32 cm. En troligen tjocknackig, 4-sidigt slipad flintyxan, brun med beige fläckar, omhuggen i nacken, egghörna splittrad, nacke rakt avslagen L- 14. EB- 6,1. NB- 4,4. NT- 2,1. ST- 3,3. Benskaptet har en längd av ca 38 cm. Se även K. 131} Lit. Olausson 1983a:34. Datering — MNB. 2a

126. Dagstorp Dagstorps ägor. Enkelfynd. SHM 3317:21. Märkt: "I en torfmosse". {En tunnackig bergartsyxan, raka smalsidor rätteggad, gråbrun. L- 21. EB- 6,8. NB- 5. NT- 3,4. ST- 4,5. SsB- 1,8. SV- 7°.} Datering — TNC-MNA-II. 2a

127. Dagstorp "Dagstorps mosse". Enkelfynd. SHM 7577:341. {Tunnackig tväreggad bergartsyxan, gråsvart L- 15,2. EB- 5. SB- 5,9. NB- 3,8. NT- 1,4. ST- 2,7. SV- 5°. Se även K. 131} Datering — TNC-MNA II? 2a

128. Dagstorp "Dagstorps mosse". Enkelfynd.

SHM 1453:456. {Tunnbladig, tunnackig, delvis slipad flintyxan med utsvängd egg. Imitation av kopparflatyxan. Rak nacke, svagt rundad egg med egghörn, gulorange/orangebrun L- 11,2. EB- 5,4. NB- 3,4. NT- 1,3. ST- 1,5. Se även K. 131} Datering — TNC. 2a

129. Dagstorp "Dagstorps torfmosse". Enkelfynd. SHM 2918. {Tjocknackig, oslipad, rätteggad flintyxan av typ B, krusta på ena bredsidan och nacke, rak nacke och rundad egg, grå/grågrön, raka smalsidor, välvda bredsidor L- 22,9. EB- 7,2. NB- 4,9. NT- 2,8. ST- 4,5. SV- 7°. Se även K. 131} Datering — MNB. 2a

130. Dagstorp "Dagstorps torfmåse". Enkelfynd. SHM 2918. {Enkel skafthålsyxan, gråsvart L- 20,6. BH- 6,6. TH- 5,4. ET- 5,1. HD- 2,4. Se även K. 131} Datering — SN. 2a

131. Dagstorp, Depåfynd. SHM 12608. "Bronsdolkstav funnen i Dagstorps mosse år 1892 på ca 12 (!?) m:s djup tillsammans med en yxa och en armrings. De sistnämnda ej tillvaratagna". {Fyndet har möjligen samband med fynd nr. 123-125 samt 127-130.} Lit. Montelius 1917: 824, Oldeberg 1952:211, Oldeberg 1974:21, nr. 115. Datering — SN. 2a

132. Dagstorp, Huvudstorp nr. 3. Marieberg. Depåfynd, funnet vid harvning. LUHM 18600 a-b. "a) Tjocknackig flintyxan med svag hålegg, oslipad. Nacke kvadratisk, brun. b) Tjocknackig flintyxan med svag hålegg, oslipad. Nacke kvadratisk, brungrå. Bägge yxor är avsmalnande mot nacken. Yxorna hittades med 10 m:s avstånd från varandra vid harvning" (Rech 1979:120). Det likartade utseendet gör, enligt Rech, det troligt att det rör sig om ett depåfynd. {a. Tjocknackig, svagt håleggad, oslipad flintyxan, brun. L- 15,8. EB- 6,1. NB- 3,4. NT- 2,9. ST- 3,1. SV- 13°. b. Tjocknackig, oslipad flintyxan med tendens till hålegg, brun/gråfläckig. L- 17,1. EB- 6,4. NB- 3,4. NT- 2,9. ST- 3,2. SV- 13°.} Lit. Rydbeck 1918: 29; Fig. 47. Datering — MNB 3a

133. Hosterup, RAÄ 7. Hosterup 4:1. 0 m.ö. h. I utdikad sankmark. Torv. Åker. Fyndplats för ackumulerade enkelfynd. P. "I lancettformad dolk, rombiskt skapt, 1 tångepilspets, triangulär-bägge hittade inom en yta av 1 kvm. Fyndet på-

träffades 100 m V om SÅboplats 14". Datering — MNB, SNA. 4a

134. Hofterup, Hofterups mosse. Ackumulerade enkelfynd? SHM 13378:33-34. "Tunn fyrsidig yxa af grå flinta, bredsidorna välslipade, smalsidorna ofullständigt slipade. 1 dolk af grå flinta med tvåsidigt fäste, tämligen bredt och tunnt blad. Funnen som nr. 33". {33. Tunbladig, tjocknackig flintyxa, slipade bredsidor, spår av slipning på ena smalsidan, krusta på nacken, gråblå, tväreggad L- 12,1. EB- 4,6. NB- 2,9. NT- 1,3. ST- 1,5. SV- 11°. 34. Flintdolk av typ VI, vitgrå/grå L- 13,7. BB- 3,3. BT- 0,9. SkL- 6. SkB-1,8. SkT- 0,9. Se även K. 135.} Datering — MNB, BÅ per. I. 2a

135. Hofterup, Hofterups mosse. Enkelfynd. MF 2637. "Tjocknackig tvåryxa av grå flinta, slipad med svag hålslipning, skadad. "Hofterups mosse". {Spetsnackig eller tjocknackig, håleggad 4-sidigt slipad flintyxa, ljusgrå/gråsvart, L- 12,6. EB- 4,7. NB- 2,8. NT- 2,3. ST- 2,3. HL- 8,1. Fyndet har möjligen samband med K. 134.} Datering — MNA V. 2a

136. Hofterup, Hultarp. Enkelfynd. LUHM 4639. "Tjocknackig gulgrå flintyxa ofullst. slipad. Funnen i Hultarp i torvmosse". {Tjocknackig, 4-sidigt slipad, håleggad flintyxa, gråbeige. L- 14. EB- 4,4. NB- 2,6. NT- 2,1. ST- 2,7. HL- 2,4.} Datering — MNB. 2a

137. Hög, RAÄ 5. Hög 18:1. SV-V-slutning mot utdikad bäck och sänka i sandjord, sandbackar och bitvis moränleråker. Ca 450 x 100 m. SÅ-boplats och fyndområde för ackumulerade enkelfynd. P. "Inom ett delområde (A) har markägaren påträffat 1 fragmentarisk tunnackig yxa, 1 förarbete tjocknackig flintyxa med utsvängd egg, 1 fragmentarisk tjocknackig, 2 tjocknackiga flintyxor, 1 tjocknackig med hålslip". {Redskapen tillhör nu den nye markägaren, vilken ej vill visa dem} Datering — TNC-MNB-SN. 4a

138. Hög, Högs prästgårds mark., Depåfynd. LUHM 23072 a-d. "Slutet fynd påträffat ej långt från Kävlingeån och blott några få hundra meter från Höjsmöllegånggriften, bestående av 4 rätmejslar: a) gulbrun-gråfläckig helt slipad b) Dito färg, oslipad c) Dito färg, eggen slipad, an-

nars svaga slispår på bred- och smalsidor d) grågulfläckig, helt slipad". {a. Tjocknackig, 4-sidigt slipad flintmejsel, välvda smal- och bredsidor, gulbrun/grön., L- 24,9. EB- 2,2. SB- 2,9. NB- 2,3. NT- 1,8. ST- 2,4. b. Tjocknackig oslipad flintmejsel, gulbrun/grön. L- 18,9. EB- 1,3. SB- 2,2. NB- 1,6. NT- 1,6. ST- 2,3. c. Tjocknackig flintmejsel, endast eggdelen slipad, gulgrön/grågrön. L- 17,3. EB- 1,2. SB- 2,2. NB- 1,9. NT- 1,8. ST- 2,2. d. Tjocknackig 4-sidigt slipad flintmejsel, även nacke är slipad, gulgrön. L- 14,5. EB- 1,5. SB- 2,2. NB- 1,9. NT- 1,7. ST- 2.} Lit. Ebbesen 1981:20:anm. 6, Fig. 10. Datering — TNC-SN. 3a

139. Hög, "Högs torvmosse". Enkelfynd. LUHM 3830. "Skära grå konkav/konvex egg. Funnen i Högs torvmosse". {Halvmånformig, ythuggen, konkav skära, blågrå. L- 15,2. SB- 3,6. ST- 0,9.} Datering — SN. 2a

140. Hög, Enkelfynd. KML 11385*. Bronskantya, troligen våtmarksfynd p.g.a. av den bruna patinan. L- 7,4. B- 4,6. Lit. Oldeberg 1974:50, nr. 321. Datering — SN. 1a

141. Kävlinge, RAÄ 16. Hildas minne. 25 m. ö.h. I utdikad bäcklopp och på svaga sluttningar ner mot sänka. Leråker. Ca 220 x 100-130 m. Kävlinge 627-628. Fyndsamling och fyndområde för ackumulerade enkelfynd. P. "De flesta av följande föremål har hittats här; 3 förarbeten tunnackiga flintyxor, 1 dito bergartsyxa, 1 fragmentarisk tunnackig flintyxa, 12 tjocknackiga flintyxor varav 3 med utsvängda egg (1 är slipad), 3 hålslipade, 1 av bergart med älvkvarn (påbörjat skafthål?), 1 fragmentarisk tjocknackig bergartsyxa, 1 spetsnackig flintyxa, 1 tunbladig flintyxa, 3 skafthålsyxor, 1 förarbete dito, 4 ythuggna flintdolkar (1 hel), 2 ythuggna skäror. 1 tångepilspets GKK". {Säkert funna i sänkan är endast; 1. Enkel skafthålsyxa, gråsvartspräcklig, av skiktad bergart. L- 18,2. BH- 7,1. TH- 3,8. ET- 4. NT- 3,3. HD- 2,4. 2. Enkel skafthålsyxa, gråbrun trubbig egg. L- 14,5. BH- 7,7. TH- 6,5. ET- 5,4. NT- 5,1. 3. Enkel skafthålsyxa av typ Hagebyhöga, gråbrun. L- 14,9. BH- 5,3. TH- 3,3. ET- 4,3. NT- 3,2. HD- 2,2. Osäkra fynd från sänkan är — här är det färg och patina som

gör det troligt; 4. Tjocknackig bergartsyxia med skålgrop, gråbrun, raka smalsidor. L- 13,1. EB- 4,8. SB- 5,2. NB- 3,9. NT- 3,1. ST- 3,3. 5. Tjocknackig, oslipad flintyxia med utsvängd egg, gråorangepatinerad. L- 14,5. EB- 5,8. NB- 2,9. NT- 2,7. ST- 2,7. 6. Tjocknackig, slipad flintyxia med utsvängd egg, chokladbrun, delvis slipad, slipsår på smalsidornas eggdel. SV- 16°. 7. Tjocknackig, oslipad, tvåreggad flintyxia, förarbe- te till håleggad, vitbeigepatinerad. L- 15,2, EB- 4,5, NB- 3,1, NT- 2,1, ST- 2,7.} Datering — MNB-SN. 3a

142. Kävlinge, RAÄ 20. Kävlinge 633. Ama- lieborg. 25 m.ö.h. Utdikad sänka i leråker. Ca 140 x 100 m: Fyndområde för ackumulerade enkelfynd samt depåfynd. P. "2 tjocknackiga berg- artsyxor, 3 förarbeten till tjocknackiga flintyxor, 2 tunnbladiga flintyxor, 1 nackdel till skafthåls- yxia, 1 tjocknackig flintyxia med utsvängd egg, 1 fragmentarisk tunnackig flintyxia, 1 flathuggen skära, 1 flathuggen flintdolk, 3 förarbeten till flathuggna pilspetsar, 2 fragmentariska flintdol- kar, 2 tångepilspetsar GKK, 1 fragmentarisk smalmjessel". {I våtsänkan har säkert hittats; 1. Tunnbladig flintyxia, brungul/svartfläckig, 4-sid- igt slipad. L- 12,2. EB- 5. NB- 3,5. NT- 1,2. ST- 1,7. 2. Tunnbladig, 4-sidigt slipad flintyxia, något konvexa långsidor, identisk patina. L- 12. EB- 4,2. NB- 3,5. NT- 1,1. ST- 1,5. 3. Tjock- nackig, håleggad flintyxia, oslipad grå/gråvit. L- 13,1. EB- 5,2. NB- 3,4. NT- 2,5. ST- 2,7. Föl- jande fem föremål kommer enligt upphittaren tro- ligen från samma fyndområde och har eventuellt ingått i ett depåfynd. Samtliga har identisk patina; 4. Tjocknackig flintyxia med utsvängd egg, slipa- de bredsidor, gulbrun/rödfläckig. L- 12,6. EB- 6,2. NB- 3,1. NT- 2,3. ST- 2,6. 5. Svagt konkav flintskära, gulbrun/rödfläckig. L- 13,3. SB- 4,4. ST- 0,9. 6. Spjutspets, dito patina. L- 12,3. SB- 3,3. ST- 0,6. 7. Ythuggen pilspets, dito patina. L- 7,8. SB- 2,7. ST- 0,8. 8. Nackdel till tjock- nackig, 4-sidigt slipad flintmjessel, dito patina. L- 5,8. SB- 1,9. NT- 1,7.} Datering — MNB-SN. 3a

143. Kävlinge, Strax söder om järnvägssta- tion på gränsen mellan Sydsvenska Bankens

tomt och Bryggeritomten, ett par meter från ga- tan. Fyndplats för enkelfynd. LUHM 25367. "En skära gråaktig. Hittades på ett djup av 1,3 m under markytan på gränsen mellan mosse och sand, tillsammans med en mängd djurben av oxen eller häst. Lagerföljden beskrevs sålunda: Mylla 30 cm, mosse 100 cm, sand 40 cm, på de under- sta 10 cm stark inblandning av klappersten". {Rakeggad flintskära, gråblå/gråvit. L- 20. SB- 4,5. ST- 1.} Datering — SN. 4c

144. Kävlinge, Kävlinge mosse. Enkelfynd. LUHM 4613. "Tunnbladig tjocknackig gulvit flintyxia, ofullständigt slipad. Funnen i Kjöflin- ge mosse". {Tunnbladig, 4-sidigt slipad flintyxia, vitgrå. L- 10,5. EB- 3,6. NB- 2,1. NT- 1,3. ST- 1,5.} Datering — MNB. 2a

145. Kävlinge, Enkelfynd. LUHM 19594*. Bronskantyxia, påträffad vid grävning till en brunn, brun patina. L- 12. B- 4,5. Lit. Oldeberg 1974:63, nr. 429. Datering — SN. 1a

146. Lackalänga, Lackalänga nr. 8. Depå- fynd? LUHM 576, 587. Två tunnackiga osli- pade flintyxor. Enligt Rech är fyndomständighe- terna obekanta (Fyndet är gjort redan 1832) men anser dock att det är ett säkert depåfynd. Troligen markfynd" (1979:123). {Två oslipade, tunnacki- ga flintyxor av typ III-VI. 576. Gulbrun, kalk- krusta på båda bredsidor L- 23,8. EB- 6,6. NB- 6,2. NT- 1,9. ST- 3,5. SsB- 2. SV- 3°. 587. Mörkbrun, kalkkrusta på ena bredsida L- 19,7. EB- 6,9. NB- 6. NT- 1,5. ST- 2,7. SsB- 1,3. SV- 4,5°.} Lit. Rydbeck 1918:21, Fig. 27, Niel- sen 1977:131. Datering — TNC-MNA II. 3a

147. Lackalänga, Depåfynd. LUHM 12862 a-b. "Två sågar af flinta, funna tillhopa år 1893 vid dikning i Lackalänga socken. Båda äro starkt blanknötta. Yttre habitus likartad" (Rydbeck 1918:38, Fig. 80). Enligt sockenarkivet funna vid gropning. {Två halvmånformiga skärar. a. Gulbrun, konvex-rätleggad. L- 18. SB- 4. ST- 0,9. b. Gråsvart med gula fläckar, grovtandad. konvex L- 17,2. SB- 3,8. ST- 0,8.} Datering — SN. 1a

148. Lackalänga, Lackalänga nr. 1. 300 m nordväst omgården nr. 1 Lackalänga ladugårds- mark. Depåfynd. LUHM 26472 a-f*. "Slutet

fynd, bestående av 2 grönstensyxor, funna omkring 300 m NV om gården nr. 1 i Lackalänga, samt omkring 1 meter eller något mera därom 3 flintspånor och 1 flintskärva. Fyndet påträffades vid gropning. På fyndstället lågo tre stenar av mansbördas storlek. På vardera sidan av den ena stenen, som var kluven, låg en yxa. Fyndet låg omkring 60 cm djupt och jorden på platsen var svart. I forna dagar hade just där gått en liten bäck, som nu genom gropen ändrat lopp. a) tunnackig med smala tydliga smalsidor b) övergångstyp spets-/tunn med antydan till smalsidor c) 14,1 x 3 x 1,4 d) 8,5 x 2,3 x 0,7 e) 12,3 x 2 x 1,9 f) 4 x 4,2 x 0,7. { a. Tväreggad, tunnackig bergartsyxa, eggslipad omslipad. Grågrön, konkava smalsidor L- 21,5. EB- 6,1. NB- 4,1. NT- 2,5. ST- 4,6. b. Tunnackig eller en spetsnackig bergartsyxa, grågrön L- 13,6. EB- 5,2. NB- 3,6. NT- 2,2. ST- 3. c- f*. } Datering — TNC? **4c**

149. Lackalänga, Lackalänga torvmosse. Enkelfynd. LUHM 12278. "En nästan klotrund sten med en ränna, sänkesten? klubba? { Äggformad klubba/sänke med smal skafränna L- 7,4. SB- 6,2. ST- 6. } Datering — SN. **2a**

150. Lackalänga, "På gränsen till Vallkärra". Depåfynd. SHM 14851. "En stor platt slipsten av kvartsit med två slipytor 41 x 20,5, En oslipad, tunnackad yxa av opak flinta med spetsoval genomskärning, banen smal, eggen rund. Funnen vid gräfnings. Yxan - liggande på slipstenen. { Spetsnackig, oslipad flintyxa av typ 1, gråbrun. L- 21,8. EB- 7. NB- 4. NT- 2,4. ST- 4,6. } Datering — TNA-B. **2a**

151. L. Harrie, Storegåra kärr. Enkelfynd. LUHM 5833. "Tunnackig slipad flintyxa. Funnen i Storegåra Kärr den 20 juni 1836". { Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, omslipad egg, skadad nacke, gråblå/vitgrå, eggen sned, svagt välvda smal- och bredsidor. L- 16,8. EB- 7,2. NB- 6,1. NT- 1,6. ST- 2,9. SsB- 1,7. SV- 5°. } Datering — TNC-MNA II. **3a**

152. L. Harrie, RAÄ 15. L. Harrie 19:1. 30 m.ö.h. Igenfylld åraavin, tidigare biflöde till Kävlingeån. Fyndplats för enkelfynd. P. "I flintyxa, ej besiktigad". Yxans placering troligen sekundär då ravinen är utfylld med material uti-

från?. Datering — Neolitikum? **4a**

153. L. Harrie, RAÄ 21. L. Harrie 5:7. 35 m. ö.h. Utdikad sänka, bäcklopp. Leråker. Fyndplats för enkelfynd. LUHM 29589*. "Slipat fragment. Inventeringsfynd vid besiktning". Datering — Neolitikum. **4a**

154. L. Harrie, Enkelfynd. LUHM 14225. "En tunnackig oslipad flintyxa, gulbrun-grå 25,5 x 8,3-5,2 x 4. Funnen i en mosse". { Tunnackig, oslipad flintyxa, rundad egg och nacke, gulbrun med grågröna inslag, raka smalsidor, välvda bredsidor. L- 24,7. EB- 7,9. NB- 5,8. NT- 2,1. ST- 4,2. SsB- 2. SV- 7°. } Datering — TNC-MNA II. **1a**

155. L. Harrie, L. Harrie 16:4. I kanten av en våtsvacka mellan kyrkan i L. Harrie och gamla järnvägen. Fyndplats för depåfynd. P. { Fyndet påträffades i slutet av 1970-talet i samband med stenplockning. 1. Tjocknackig, brun flintyxa av typ B, ena bredsidan delvis slipad. Kraftiga porösa krustbildningar. L- 20,1. EB- 6,7. NB- 3,9. NT- 2,3. ST- 3,9. SV- 8°. 2. Tjocknackig, oslipad flintyxa av typ B, gråbrun. Fossilrik flinta med flera krusteringar. L- 19,1. EB- 5,6. NB- 3,6. NT- 1,5. ST- 3,1. SV- 8°. } Datering — MNB. **4a**

156. Löddeköpinge, RAÄ 25. Löddeköpinge 92:1. 5-10 m.ö.h. Höjdrygg, en högre och en lägre, samt däremellan liggande NV-sluttning. ca 900 x 430 m. SÅ-boplatz samt fyndområden för depåfynd och enkelfynd. P. "Inom området (trädgårdsvången, mellan vången och N Körrevången) har hittats 6 st flintskärar, därav 4 st uppe på backen i S och 1 enligt uppgift hittad i mossjord i trädgårdsvången, sannolikt i boplatzens NV del". Datering — SN. **3a, 4a**

157. Löddeköpinge, RAÄ 55. Löddeköpinge 24:1A. Lågt liggande delvis sank mark. Betesmark. Fyndplats för ackumulerade enkelfynd? P. "I trindyxa, 1 parallellhuggen flintspets". Datering — Ertebölle?, SN. **4a**

158. Löddeköpinge, Depåfynd. LUHM 20345-46*. "Avlång vacker skedskrapa gråsvart. Funnen tillhoppa med en liknande skedskrapa, gråsvart. 10,5 x 3,5". { **45**. Skedformig skrapa, blåsvart L- 16,4. SB- 5,5. ST- 1,9. }

Datering — SN. 1a

159. Löddeköpinge, Enkelfynd. LUHM 4164. "*Grönstensyxva svartgrå. Funnen i en mosse vid Löddeköpinge*". {Tvåreggad bergartsyxva, möjligen spetsnackig bergartsyxva med antydning till smalsidor, eggslipad, grönsvart. L- 14,7. EB- 5,3. NB- 2,4. NT- 2,4. ST- 4.} Datering —

TNA-B. 1a

160. St. Harrie, RAÄ 24. St. Harrie 5:22 och 8:1-II. Sänka i åkermark ca 90 x 20 m. Fyndområde för ackumulerade enkelfynd samt troligt depåfynd. P. "*1 tjocknackig med utsvängd egg. Kvadratisk nacke, 1 förarbete tjocknackig med utsvängd egg, omhuggen med spår av slipning 1 tunnackig omslipad yxa*". {1. Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxva, brunorange, svagt välvda smalsidor, välvda bredsidor. L- 16,8. EB- 7,5. NB- 5,4. NT- 1,8. ST- 2,8. SsB- 1,7. 2. Tjocknackig flintyxva med utsvängd egg, slispår på bredsidor, grågrön/gråblåpatinerad. L- 11. EB- 5. NB- 2,2. NT- 2. ST- 2. 3. Tjocknackig flintyxva med delvis utsvängd egg, chokladbrun, slipade bredsidor, kvadratisk nacke, oslipat nackparti. L- 9,5. EB- 4,3. NB- 2,5. NT- 2,3. ST- 2,3.} Datering —

TNC-MNA II, SN. 4a

161. St. Harrie, RAÄ 41. St. Harrie 24:2. 30 m.ö.h. Förr sänka, nu utdikade partier kring Välläckan. Mossjord. Fyndområde för ackumulerade enkelfynd. P. "*I området har den förre märkägaren hittat "flera" flintyxor, "några" ythuggna spetsar samt 1 enkel skafthålsyxva, bara den sistnämnde kunde besiktigas*". {Fyndområde för 1. Enkel skafthålsyxva, skadad i eggen, gråbrun. L- 11,8. BH- 6,3. TH- 6. HD- 2,7. 2. Tjocknackig bergartsyxva, tendens till smalsidor, gråbrun. L- 13,4. EB- 6,5. NB- 4,2. NT- 3,1. ST- 4. Vidare en ca 15 cm lång "fin" flintyxva nu förvarad på annan ort.} Datering —

MN-SN. 3a

162. St. Harrie, St. Harrie nr. 5. Enkelfynd. LUHM 16832. "*Gånggriftsyxva grå slipad, eggen avslagen. Funnen vid dikning*". {Tjocknackig, håleggad, 4-sidigt slipad flintyxva, grå/grågrön, omhuggen, nackdel+mittedel. L- 9,5. EB- 3,8. NB- 2,8. NT- 2,3. ST- 2,5. HL- 5,4. SV- 12,5°.} Datering —

MNB. 3a

163. St. Harrie, RAÄ 19. St. Harrie 4:6. 30 m.ö.h. I utdikad sankhåla. Fyndplats för enkelfynd. P. "*En skafthålsyxva*". {Enligt en teckning har yxan måtten: L- 11,7. BH- 6. HD-2.} Datering —

SN. 4a

164. Stävie, Stävie nr. 10. Ackumulerade enkelfynd? samt depåfynd? LUHM 16575-78. 16575. "*En tjocknackig grå flintyxva, 4-sidigt slipad, eggen bortslagen, likaså slipningen å ena smalsidan. Funnen jämte de tre följande nummerna å Stävie nr. 10: 76. Skära, grå. 77. Dito med ena spetsen borta. 78. Spjutspets eller dolk av brun flinta, avbruten i skafthålet*". {16575. Tjocknackig, fragmentarisk flintyxva av typ A/B, nacke+mittedel, 3-sidigt slipad, slispår på ena bredsidan, gråbrun. L- 10,4. SB- 5. NB- 3. NT- 2,7. ST- 2,9. SV- 16°. -76. Halvmånformig skära, mörkgrå/grön, rak egg. L- 8. SB- 3,5. ST- 0,8. -77. Avlång skära, mörkgrå/grön, ena spetsen avbruten, konvex egg, grovt tillhuggen L- 11,8. SB- 3,2. ST- 0,8. -78. Spjutspets rödbrun, avbruten i basen, förtjockad bas. L- 11,5. SB- 2,1. ST- 0,9.} Datering —

MNB?, SN. 3a

165. Stävie, RAÄ 28. Stävie 18:1. Fyndområde för ackumulerade enkelfynd. P. "*1 tunnackig omslipad flintyxva, 1 fragmentarisk spjutspets. Antas vara hittade i "mossmarken" SV om gården*". Datering —

TNC-MNA II, SN. 3a

166. Stävie, Enkelfynd. LUHM 25361. Kopparkantyxva, troligen våtmarksfynd p.g.a. den bruna patinan. L- 12 B- 5,3. Lit. Oldeberg 1974: 119, nr. 777. Datering —

SN. 1a

167. Stävie, Lantbrukare Nils Perssons ägor. Enkelfynd. LUHM 25536. "*1 tunnackig flintyxva, övergångsform, eggen rundad, slipad å smalsidor och bredsidor, grågul, kalkkrusta å banen. Funnen på 2 alnars djup*". {Spetsnackig flintyxva av typ 2, grågul/grågrön. 4-sidigt slipad, krusta på nacken, raka smalsidor. L- 12,8. EB- 6. NB- 3,2. NT- 2,2. ST- 2,8.} Datering —

TNA-B. 3b

168. Stävie, Stävie mosse. Enkelfynd. LUHM 11446. "*En tjocknackig slipad flintyxva med utsvängd egg*". {Tjocknackig, grågul flintyxva med något utsvängd egg, tvåreggad, omhuggen, delvis slipade bredsidor. L- 11,9. EB- 5,6. NB- 3,2. NT- 2,3. ST- 2,6. SV- 14°.} Datering —

SN. 2a

- 169. Stävie, RAÄ 3.** Stävie 4:1. Flack sandig höjdrygg (NÖ-SV). LUHM. Neolitiskt hägnadssystem omfattande ca 7-8 hektar. Fyndområde för ackumulerade enkelfynd. Anläggningen består av ett 250 m långt system av diken vilka i nord-sydlig riktning avgränsar en sandig höjdrygg. Dikena varierar mellan 3 och 40 m i längd och 0,4 till 1 m i djup. Majoriteten fynd framkom i ett fåtal av dessa anläggningar. De flesta fynden kan i likhet med danska parallella fynd tolkas som rituellt nedlagda. Bland fynden märks 26 tjocknackiga flintyxor och 9 mejslar. Dock finns inte ett enda intakt exemplar. Mått tagna på sex av yxorna indikerar förekomsten av både A- och B-yxor. Vidare påträffades 15 spånspetsar och 20 cylindriska spånblock (Larsson 1982:65 ff). Ett intressant inslag var även fynden av tre ugnslänkande anläggningar vars keramikinnehåll av Larsson tolkats som resultaten av medveten destruktion av keramik genom bränning (L. Larsson 1989a: 150). Sammantaget har anläggningen fynd vilka både kan hänföras till trattbägarkulturen MNA V-fas och till gropkeramisk kultur. Enligt uttolkaren kan det röra sig om en hopsmältning mellan dessa bägge kulturer (L. Larsson 1984a:12). Lit. Madson 1988:318 f. Datering — MNA V. **4c**
- 170. Södervidinge, RAÄ 30.** Södervidinge 11:1. 25 m.ö.h. I kanten av och i utdikad mosse. Fyndplats för enkelfynd. LUHM **29488***. "1 tjocknackig flintyxa. Inventerings-fynd år 1986. Inga flintavslag i närheten. På ägorna har hittats flintyxor, dessa är nu försvunna". {Enligt en teckning är yxan försedd med utsvängd egg. L- 7,1. EB- 4. NB- 2,5. NT- 1,2.} Datering — SN. **4a**
- 171. Södervidinge, Södervidinge nr. 10.** Depåfynd. SHM **12609***. "En rund bärnstenspärla, flat. diameter 1,7 x 0,8. Funnen vid täckdikning, ca 1 m djupt jämte 10 andra delvis anfrädda dito, vilka sålts till en jude". Datering — SN. **3b**
- 172. Södervidinge, Södervidinge fälad.** Depåfynd. LUHM **19000 a-d**. "4 flintsågar, relativt små, funna tillsammans på Söderhvidinge fälad vid en stor sten. Sågarna äro medelmåttigt utförda, nästan utan sågtänder och förete spår af nötning. Yttre habitus likartad" (Rydbeck 1918:40: Fig. 88). {Fyra halvmånformiga flintskäror. a. Rakeggad, gråvit. L- 10,8. SB- 3,4. ST- 0,9. b. Svagt konvex egg, gråsvart. L- 10,6. SB- 2,7. ST- 1,1. c. Svagt konkav egg, gråvit. L- 10,7. SB- 2,8. ST- 0,8. d. Svagt konvex egg, svartgrå. L- 12,1. SB- 4,1. ST- 0,9.} Datering — SN. **2b**
- 173. Södervidinge, Allarps mosse.** Enkelfynd. LUHM **19176***. "En skära, brun och gråsvart. 17,7 x 5,1". Se även K. 175. Datering — SN. **2a**
- 174. Södervidinge, Allarp.** Enkelfynd. LUHM **10919**. Kopparflatyxa, troligen ett våtmarksfynd p.g.a. den bruna patinan. L- 8,7. B- 3,8. Se även K. 175. Lit. Oldeberg 1974:119, nr. 785. Datering — SN. **2a**
- 175. Södervidinge, Allarp nr. 2.** Depåfynd. SHM **13378:31**. "Depåfynd - 1 tunnackig flintyxa jämte en nu förkommen yxa" (Oldeberg 1952:249). Enl. katalog "funnen jemte en annan af samma storlek". {Tunnackig, oslipad flintyxa, nästan raka smalsidor. Välvda breddsidor, brunviolett, rundad egg och tunn rundad nacke. L- 34,6. EB- 9,2. NB- 6,5. NT- 1,8. ST- 4,1. SsB- 1,8. SV- 3°. Fyndet har möjligen samband med K. 173-174.} Datering — TNC-MNA II. **3a**
- 176. Virke, Jörelsborg.** Virke nr. 3. Enkelfynd. LUHM **26457**. "En spetsnackig slipad flintyxa med sned egg brunröd gul. Funnen i sankt liggande åker vid jordbruksarbete, ca 300 m NO om borgen". {Spetsnackig, 4-sidigt slipad flintyxa av typ 2, dock försedd med två mycket smala smalsidor, rödgul/brunröd. L- 17,5. EB- 5,8. NB- 3,3. NT- 1,7. ST- 3,5.} Datering — TNA-B. **3a**
- 177. Virke, RAÄ 6.** Virketorp 7:1. 35 m.ö.h. Sänka. Fyndplats för enkelfynd. P. "1 flintyxa, 1 del av flintyxa - ej återfunna vid besök". Datering — Neolitikum? **3a**
- 178. V. Karaby, RAÄ 96.** Utdikad större sänka. Karlslund. Fyndområde för ackumulerade enkelfynd samt fyndplats enkelfynd. Ca. 300 x 500 m. Huvuddelen av föremålen har dock hittats inom ett område av 100 x 100 m beläget ca 300 m ONO om gården Karlslund och söder om RAÄ-markeringen på ekonomiska kartan. P. Följande

föremål har av markägaren hittats här: { 1. Nackdel av tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, grågrönmelerad, oslipad nackdel, svagt välvda smalsidor och breddsidor. L- 13,8. NB- 5,2. NT- 2. ST- 3,5. SsB- 1,9. 2. Nackdel av tunnackig, 4-sidigt slipad, svartgrå flintyxa. L- 7,9. NB- 5,4. NT- 2. 3. Tjocknackig flintyxa av typ B, slipade breddsidor, konvex långsida, gråbrun, krusta på nacken. L- 14. EB- 4,5. SB- 5,7. NB- 4,1. NT- 3,3. ST- 3,8. 4. Tjocknackig flintyxa av typ B, slipade breddsidor, nacke avslagen, konvex långsida, brunsvart. L- 12,1. EB- 5,3. NB- 4,9. NT- 2,6. ST- 3,3. 5. Tjocknackig flintyxa av typ B, delvis slipade breddsidor, konvex långsida, gråbrun. L- 13,2. EB- 3,8. SB- 5. NB- 3,2. NT- 2,4. ST- 3,5. 6. Tjocknackig, oslipad flintyxa av typ B, konvex långsida, gråbrun. L- 14,5. EB- 4,5. SB- 5. NB- 3,5. NT- 2,3. ST- 3,5. 7. Tjocknackig flintyxa av typ A, slipade breddsidor, konvex långsida, rättegad, mörkbrun L- 14,9. EB- 5,2. NB- 2,8. NT- 2,5. ST- 2,7. SV- 11. 8. Tjocknackig, oslipad, håleggad flintyxa, krusta på ena breddsidan, konvex långsida, grårödbrun. L- 14,9. EB- 5. SB- 5,2. NB- 3,8. NT- 2. ST- 3,6. 9. Tjocknackig flintyxa av typ A, delvis slipade bred- och smalsidor, gråbrun/gråsvart, kraftigt skadad egg. L- 15,3. EB- 4,8. NB- 2,9. NT- 2,3. ST- 3,2. SV- 9. 10. Nackdel av tjocknackig flintyxa av typ B, grå/orange, använd som knacksten, konvex långsida, delvis slipade breddsidor. L- 9,5. EB- 4. NB- 3,2. NT- 2,1. ST- 3,3. 11. Tjocknackig, oslipad, håleggad flintyxa, krusta på ena breddsidan, grå/grårödbrun. L- 12,2. EB- 4,8. NB- 3,3. NT- 2,3. ST- 3,1. 12. Tjocknackig, 4-sidigt slipad, håleggad flintyxa, även nacken är slipad, omslipad egg, gråmelerad. L- 8,5. EB- 4,6. NB- 3,2. NT- 2,2. ST- 2,5. 13. Eggdel till tjocknackig flintyxa, slipade breddsidor, nött egg. L- 4,6. EB- 6. ST- 2,3. 14. Tjocknackig flintyxa, omhuggen, slipade breddsidor, gulbrun. L- 9,1. EB- 3,7. NB- 2,2. NT- 1,6. ST- 2,5. 15. Tunnbladig, tjocknackig, omhuggen flintyxa, gråvit. L- 8,7. EB- 4,2. NB- 2,8. NT- 1,2. ST- 1,5. 16. Förarbete, troligen av tjocknackig flintyxa med utsvängd egg, rödbrun/ gulbrun med krusta på bägge breddsidor. L- 15,2. EB- 6,9. NB- 4,5. NT-

3,2. ST- 4,2. 17. Förarbete till tjocknackig flintyxa med utsvängd egg, gråbrun/gråbeige. L- 11. EB- 6,2. NB- 4,1. NT- 2,7. ST- 2,7. 18. Tjocknackig, oslipad flintyxa, troligen förarbete till en håleggad yxa, rödbrun/gråbrun. L- 15,1. EB- 5,4. NB- 2,7. NT- 2,1. ST- 3,1. 19. Tjocknackig flintyxa med utsvängd egg, slipade breddsidor, gråsvart/gråbrun. L- 13,4. EB- 6. NB- 3,7. NT- 2,7. ST- 2,7. 20. Tjocknackig, oslipad flintyxa med utsvängd egg, gulbrun. L- 10,8. EB- 6. NB- 2,5. NT- 2,5. ST- 2,6. 21. Flintspånkniv, ythuggen. L- 11,8. SB- 3,3. ST- 1,2. 22. Skaftdel till flintdolk av typ II, krusta på skaft, gråsvart. L- 8,5. BB- 4. SkL- 6,3. SkB- 2,7. SkT- 1,2. 23. Skaftdel till flintdolk av typ II, vitorangepatinerad. L- 9,1. BB- 2,7. BT- 0,8. SkL- 4,1. SkB- 2. SkT- 0,9. 24. Förarbete till spjutspets, mörkbrun. L- 11,8. SB- 5,5. ST- 1,4. 25. Förarbete till flintskära, fragmentarisk, gulorange, konvex egg. L- 9,1. Ursprunglig L- 15. SB- 4,4. ST- 1,7. 26. Skaftdel och halva bladet till flintdolk. L- 11,4. BB- 2,2. BT- 0,7. SkL- 6,2. SkB- 2,3. SkT- 1,2. Datering — TNC-SNB. **3a**

Fyndplats för enkelfynd i utdikad sänka. 250 m OSO om gården Karlslund. Tjocknackig, håleggad, 4-sidigt slipad flintyxa, gulbrun, L- 13. EB- 4,9. NB- 3,4. NT- 2,5. ST- 2,8.} Datering — MNB. **4a**

179. V. Karaby, Ålstorp by, nära Saxtorp järnvägsstation. Depåfynd? SHM 13378:29. "En fyrsidig oslipad yxa av brun flinta, tunn utsvängd egg 11,3 x 5,8B. Funna tillsammans i en av fyra stenar sammansatt kista". { SHM-numret upptar tre tjocknackiga flintyxor. **29:1.** Tjocknackig, oslipad flintyxa med utsvängd egg, brun/rödbrun, egg kraftigt använd, raka smalsidor, rättegad. L- 15,9. EB- 6,2. NB- 3,3. NT- 2,9. ST- 2,9. SV- 12°. **29:2.** Tjocknackig, oslipad flintyxa med utsvängd egg, brun/gulbrun, raka smalsidor, krusta på nacken, rättegad. L- 13,6. EB- 6,2. NB- 3. NT- 2,3. ST- 2,6. SV- 17°. **29:3.** Tjocknackig, tunnbladig, oslipad flintyxa med utsvängd egg, gulbrun, raka smalsidor L- 11,2. EB- 5,7. NB- 2,5. NT- 1,5. ST- 1,6 .SV- 22°.} Datering — SN. **2b**

180. V. Karaby, RAÄ 22. V Karaby 5:18,

- 5:19. 20 m.ö.h. Svag V-slutning sandjord. Åker. Depåfynd. **LUHM 17132 a-c.** "Inom ägora till gården har enl. Lunds Dagblad 1/2 1911 påträffats ett depåfynd bestående av 3 st flintyxor. Framkom på 1/2 m:s djup vid grävning på V Karaby nr. 11". "Tre tjocknackiga flintyxor med utsvängd egg, funna i en sandgraf "alldeles tillhoppa på omkring en half meters djup" i V Karleby. Den längsta yxan a) har kvadratisk bane b) har något mera rektangulär (i eggriktningen) bane och c) mycket smal med rektangulär (vinkelrätt mot eggen) bane. Yttre habitus likartad" (Rydbeck 1918:33 f, Fig. 60). { Tre tjocknackiga, breddegade flintyxor. a. Oslipad, mörkbrun. L- 14,1. EB- 6,3. NB- 2,4. NT- 2,6. ST- 2,6. SV- 18°. b. Oslipad, rödbrun/gulbrun. L- 11,3. EB- 5,7. NB- 3. NT- 2,1. ST- 2,1. SV- 17°. c. Oslipad, mörkbrun. L- 8,4. EB- 3,1. NB- 1,4. NT- 1,6. ST- 1,6. SV- 15°.} Datering — SN. **3b**
- 181. V. Karaby, Depåfynd. LUHM 9218-9220, 9222.** "4 sågar af flinta, ganska väl gjorda, enligt påskrift (af en och samma hand) funna i "Karaby" (V Karleby). Enär alla redskapen kännetecknas af samma egendomliga flammiga, rödgråhvitvioletta färgton och äfven f.ö. likna hvarandra, så måste man antaga, att de tillhöra ett slutet fynd. Samtliga förete spår af nötning, mest den groftandade nr. 9220" (Rydbeck 1918:40, Fig. 90). { **9218.** Rakeggad, beigebrun flintskära, fintandad. L- 18,3. SB- 4,4. ST- 1. **9219***. L 16,2. **9220.** Rak/konvex, grovtandad flintskära, beigebrun. L- 16,4. SB- 3,2. ST- 0,8. **9222.** Konvex, fintandad flintskära, beigebrun. L- 16. SB- 3,6. ST- 0,6.} Datering — SN. **1a**
- 182. V. Karaby, V Karaby (Karleby) mosse. Ackumulerade enkelfynd? LUHM 15955, 18114, 19175*, 20054.** 15955. *En dolk grå med tvåsidigt skaft.* 18114. *Spjutspets gråbrun.* 19175*. *En skära brun, ena ändan svart 10,5 x 3,8.* 22054. *Svagt hålslipad flintyxa, gul, eggskadad.* { **15955.** Flintdolk av typ VI, gråbrungrön, L- 19. BB- 3,3. BT- 0,7. SkL- 6. SkB- 2,1. SkT- 1,1. **18114.** Fragmentarisk flintdolk, grönbrun, spets avbruten liksom skaft, bladet omhugget, smalare än skaftet. L- 11,8. BB- 1,9. BT- 0,7. SkL- 3,5. SkB- 2. SkT- 0,9. **22054.**
- Tjocknackig, troligen håleggad flintyxa, eggen avslagen, gulbrun, slipade bredsidor, L- 11,4. SB- 4,6. NB- 2,9. NT- 2,1. ST- 2,6. SV- 12,5°. Se även K. 184.} Datering — MNB-SN, BÅ per. I. **2a**
- 183. V. Karaby, V. Karaby torvmosse. Enkelfynd. LUHM 11252.** "En tunnackig oslipad gul och grön flintyxa". { Tunnackig, oslipad flintyxa, gulbrun/gröngrå, raka smalsidor, välvda bredsidor, tunn nacke, rundad egg. L- 18,3. EB- 7,4. NB- 6,4. NT- 1,9. ST- 3,1. SsB- 2,3. SV- 4,5°. Se även K. 184.} Datering — TNC-MNA II. **2a**
- 184. V. Karaby, V. Karaby mosse. Enkelfynd. LUHM 5353.** "Knacksten klotformig. Funnen i Karaby mosse på bottnen". { Klotformig, mörkbrun knacksten B- 7,1. T- 6,8. Fyndet har möjligen samband med K 182 och 183.} Datering — Neolitikum? **2b**
- 185. V. Karaby, Ålstorps mosse. Enkelfynd. LUHM 1320.** { Tjocknackig, rättegad, omhuggen flintyxa av typ A, bredsidor slipade, egg och nacke omhuggna, gråbrun. L- 12. EB- 5,8. NB- 4,2. NT- 2,5. ST- 3,2. SV- 12,5°.} Datering — MNA III-IV. **2a**
- 186. V. Karaby, Håkanstorp nr. 4. Depåfynd? MHM 19040.** Bronskantyxa, troligen ett våtmarksfynd p.g.a. den brungröna patinan. L- 19,8. B- 8,3. **LUHM 19040.** Bronskantyxa, troligen ett våtmarksfynd p.g.a. den brungröna patinan. L- 19,8. B- 8,2. Oldeberg uppger felaktigt att yxan från LUHM skulle vara funnen i V. Karups socken. Likhetera i färg och mått (t.o.m. samma inv.nr.!) samt fyndplatsen — de har samma fastighetsbeteckning — gör det högst sannolikt att de härrör från ett och samma depåfynd. Däremot är det helt klart att det inte rör sig om en förväxling av samma föremål (se Oldeberg 1974:135 f, nr. 899 och 916). Datering — SN. **3a**
- 187. V. Karaby, Enkelfynd. KML 12560.** Bronskantyxa, påträffad i en torvmosse i V. Karaby. Grön patina. L- 13,4. B- 4,2. Lit. Oldeberg 1974:135, nr. 903. Datering — SN. **1a**
- 188. V. Karaby, RAÄ 16.** Ålstorp 10 m.ö.h. Mosse. Fyndplats för ackumulerade enkelfynd samt människoben. **LUHM, LUZM.** "I juni

månad 1941 påträffades skelettdelar vid torvupptagning i en mosse på Ålstorp nr. 1. Den 6 juni besökte undertecknad fyndplatsen. Det konstaterades att skelettdelar påträffats på tre platser i mossen. Fyndplats 1 var belägen ca 60 m från mossens kant. Här hade en samling skelettdelar upptagits ur torven. På ett ca 1 kvm. stort område frampreparerades ett flertal ben in situ liggande utan ordning i närheten av en klumpsten. Bland benen märks fragment av kranium, underkäke, 2 överarmsben, kotor, höftben m.m., allt av människa och tillhörande samma individ som de tidigare upptagna benen. Bland de frampreparerade benen lågo även tvenne skulderblad av större djur samt flera mindre djurben. Benen lågo på 70 cm: s djup i torven, som på denna nivå var genomdragen av horisontella, tunna sandskikt. Förekomsten av denna visar, att här någon tid stått öppet vatten och detta torde vara anledningen till att delarna av människoskelettet lågo i oordning. Den döde, av kraniefragmenten att döma en äldre man, har tydligen nedlagts i en vattensamling i mossen och kvarhållits i sitt läge av en klumpsten. ATA Dnr. 765/1942. Datering — Neolitikum? 4c

189. V. Karaby, RAÄ 54. Håkantorp 2:11 Skogsborg. 15 m.ö.h. I sänka intill och Ö om bäck. Sandåker. Fyndplats för enkelfynd. P. "1 tunnackig flintyxa. Tillhör RAÄ nr. 52". {Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, svagt välvda smalsidor och bredsidor, egghörn, rundad oslipad nacke, gulbrun/svartfläckig, oanvänd egg. L- 30,5. EB- 7,1. NB- 6,1. NT- 1,6. ST- 3,5. SsB- 1,3.} Datering — TNC-MNA II. 4a

190. V. Karaby, RAÄ 55. Håkantorp 2:11. Skogsborg 25 m.ö.h. Svag NV-sluttning mot bäck (Utdikad sankmark) sandjord. Åker och betesmark. Ca 170 x 80 m. Ingår i RAÄ 52: Fyndområde för ackumulerade enkelfynd. P. "Två fragmentariska skafthålsyxor, 1 skafthålsyxa med omborrat hål (eggdel av stridsyxa?) {Säkra fynd från detta område är; 1. Eggdel av enkel skafthålsyxa, grågrön. L- 11,2. BH- 6,8. TH- 4,6. ET- 5,4. NT- 3,9. HD- 2,3. 2. Nackfragment av omslipad, tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, välvda bred- och smalsidor, gråbrun. L-

13,2. SB- 7,1. NB- 5,3. NT- 1,8. ST- 3,2. 3. Fragmentarisk eggdel av tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, grågul, välvda bred- och smalsidor L- 8,7. EB- 7,9. 4. Tjocknackig, håleggad flintyxa, 4-sidigt slipad, även nacke är slipad, grå. L- 12,1. EB- 5,3. NB- 3,5. NT- 2,6. ST- 2,6.} Datering — TNC-MNB-SN. 3a

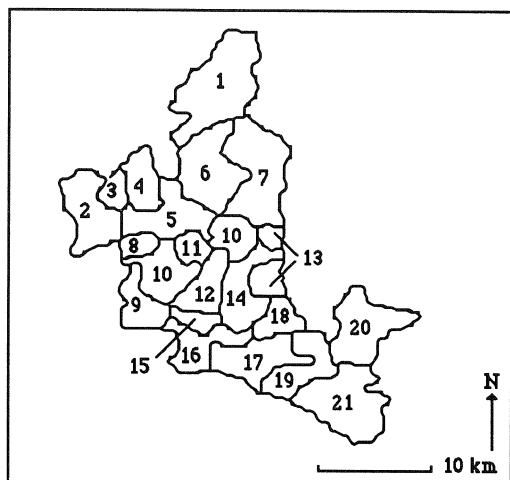
191. V. Karaby, V. Karaby 2:7. Fyndplats för enkelfynd. P. Ingår i RAÄ nr. 52. {Fyndet gjordes 120 m Ö om gården 2:22 i en "sänka". Tjocknackig oslipad flintyxa av typ B, gråbrun, sned nacke (Brogård-typ) krusta på nacken L- 21,3. EB- 6. SB- 6,3. NB- 4,2. NT- 2,8. ST- 3,9.} Datering — MNB. 4a

192. V. Karaby, RAÄ 72/73. V Karaby 23:1. 20 m.ö.h. Utdikad sankmark. Torv. Åkermark. Fyndplatser för ackumulerade enkelfynd? P. "En lårbensformad slipsten med 4 facetter, 1 tjocknackig yxa med utsvängd egg" {72. Lårbensformad slipsten av grå kvartsit med fyra facetter. L- 30. SB- 10,5. ST- 10. Funnen år 1965. 73. Tjocknackig flintyxa med utsvängd egg, slipade bredsidor, grå/gråsvartfläckig. Funnen år 1962. L- 11,9. EB- 6,5. NB- 2,8. NT- 2,3. ST- 2,4.} Lit. Hansson et. al. 1988:220. Datering — MNB-SN. 4a, 4a

193. V. Karaby, (Västra. Karleby). Depåfynd. LUHM 19137 a-b. "a) Närmast spetsnackig flintyxa, oslipad, spetsvalt tvärsnitt (Viervitz-typ), ljusgrå. b) Dito mörkgrå". (Rech 1979: 120). {a. Tunnbladig, spetsnackig, oslipad flintyxa, 2-sidig av Viervitz-typ. grå/gråblå, krusta på ena bredsidan. L- 10,1. EB- 4,6. NB- 3,1. NT- 1,1. ST- 1,5. b. Tunnbladig, spetsnackig, oslipad flintyxa, 2-sidig av Viervitz-typ. L- 9,2. EB- 4,3. NB- 3,1. NT- 1,5. ST- 1,7.} Lit. Rydbeck 1918:24, Fig. 38. Datering — TNB-C. 1a

194. V. Karaby, Karlslund. Depåfynd. LUHM 19435. "Flintdolk med rombiskt fyrsömmadt skaft, funnen jämte en liknande å Karlslund. Dolken är vårdslöst tillslagen afbruten tvärs öfver det breda bladet 18,8L" (Rydbeck 1918:36). {Flintdolk av typ III, 4-sidigt skaft, afbruten på mitten av bladet vid krusta, rödbrun. L- 18,8. B-B- 4,9. BT- 1,1. SkL- 8. SkB- 2,6. SkT- 2,3.} Datering — SNB. 2a

6. ESLÖV KOMMUN

1. Billinge	9. Örtofta	16. Gårdsstänga
2. Reslöv	10. V. Sallerup	17. Holmby
3. Ö. Karaby	11. Eslöv	18. Hurva
4. V. Strö	12. Borlunda	19. Hammarlund
5. Trollenäs	13. Ö. Ströda	20. Högseröd
6. Bosarp	14. Skarhult	21. Hariösa
7. Stehag	15. Skegiinge	
8. Remmarlöv		

195. Billinge, Depåfynd. SHM 14182:17-

19. "Två halvmånformiga sågar af gråfläckig flinta med något konvexa egg, bägge oslipade. En dolk af gråfläckig flinta med bredt, spetsigt blad och tvärt tangeliknande skaft. Funnen tillsammans med de två sågarna". {17. Svagt konvex flintskära, svartgrå/grå senonflinta. L- 16,7. SB- 4,2. ST- 0,8. 18. Svagt konvex flintskära, svartgrå senonflinta. L- 16,7. SB- 4,2. ST- 0,8. 19. Flintdolk av typ II, gråsvart/beigefläckig. L- 19,1. BB- 4,4. BT- 0,7. SkT- 0,6.} Datering — SNB. 1a

196. Billinge, Depåfynd. SHM 14182:20-

21. "Två tjocknackade oslipade flintyxor af gråbrun flinta med utsvängda egg, bägge med tydliga smalsidor. Funna tillsammans". {20. Tjocknackig, tväreggad, oslipad flintyxor med utsvängd egg, beige/gråsvart. L- 15,1. EB- 6,9. NB- 2,8. NT- 2,6. ST- 2,6. 21. Tjocknackig, oslipad, rätleggad flintyxor med utsvängd egg, grå-

beige/grå. L- 13,5. EB- 5,9. NB- 2,7. NT- 2,5. ST- 2,5.} Datering — SN. 1a

197. Billinge, "Norra Hultseryd". Depåfynd.

LUHM 17427a-b. "1 slipad tunnackig flintyxor typ II. Hittades tillsammans med en liknande yxa vid plöjning i mossmark nära ett vattendrag" (Nielsen 1977:122). Enligt Rydbeck påträffat "vid plöjning på en åkerlapp om 1/2 eller 1/4 tunnland i mossjord invid en bäck. Först hittades vid plöjningen den ena yxan och därpå, sedan man vänt, den andra vid efter vad man kunde finna samma plats. Terrängen, hvari de påträffades, utgjordes af mossjord, helt nära en bäck. Yttre habitus ganska likartad" (1918:18, Fig. 20). {a. Tunnackig, slipad flintyxor av typ II, brun/gråbrun. L- 24,6. EB- 6,5. NB- 4,7. NT- 1,4. ST- 2,9. SsB- 1,6. SV- 4°. b*. L- 18,7. EB- 7. NB- 4,8. ST- 3,2. (Måttuppgifter efter Nielsen 1977)} Datering — TNC-MNA II. 2a

198. Billinge, RAÄ 20. Bögerup, Hagatorp.

SÖ om boningshus. S-sluttande moränrygg. Fyndområde för depåfynd? P. "3 spetsnackiga yxor 11-11,5 x 5 x 3-3,5. Grå-gråbruna. En yxa är skadad (avslagen nacke). Slipade". Datering — TNA-B. 3a

199. Borlunda, RAÄ 8. Borlunda 7:1. 50 m.

ö.h. Mindre svacka i lermark (Ö-V). Åker. Fyndplats för enkelfynd. P. "1 tunnackig flintyxor 18 x 8 x 3,5, egg saknas. April 1986". Datering — TNC-MNA II. 4a

200. Eslöv, Depåfynd. SHM 2109:319-20.

"Två oslipade spetsnackiga flintyxor typ 2. Hittades tillsammans i en torvmosse". (Nielsen 1977: 121). {319. Spetsnackig, oslipad flintyxor av typ 2, specialiserad eggbehandling, grå. L- 18,3. EB- 6. NB- 2,8. NT- 1,9. ST- 4,2. 320. Spetsnackig, oslipad flintyxor av typ 2, grå. L- 16,5. EB- 6,3. NB- 3. NT- 2,2. ST- 3,6.} Lit. Hernek 1985:37. Datering — TNA-B. 1a

201. Eslöv, Trollsjön. Enkelfynd. EM 43*.

"Tunnackig flintyxor av gulbrun flinta med rektangulärt tvärsnitt, skadad egg, linjeformad nacke, svagt välvda bredsidor, bredsidorernas ytterkonturer raka divergerande, smalsidorernas ytterkonturer konvexa konvergerande. Bred- och smalsidor slipade, på smalsidor samt nacke spår

av avspaltning. 20 x 7,2-5 Eb + Nb. Trollsjön, Eslöv 1916". Datering — TNC-MNA II. **3a**

202. Eslöv, Grydby Fäläd. Depåfynd? EM **585-587***. 585. "Tunnackig flintyxta gul, Nacke saknas helt, rektangulärt tvärsnitt. Konvex egg. Bredsidornas ytterkonturer raka divergerande, smalsidornas ytterkonturer konvexa konvergerande. Helt slipad. Spår av avspaltningar. 13,7 x 7,2". 586. "Tunnackig flintyxta, brungul. Plant rektangulärt tvärsnitt, svagt konvex helt skadad egg, linjeformad nacke, bredsidornas ytterkonturer raka divergerande, smalsidornas ytterkonturer konvexa konvergerande. Ena bredsidan och ena smalsidan delvis slipade. 14,5 x 7,7 -3,5". 587. "Tunnackig flintyxta beige. Trubbigt ovalt tvärsnitt, konvex egg, linjeformad nacke. Bredsidorna svagt välvda, bredsidornas ytterkonturer raka divergerande, smalsidornas ytterkonturer konvexa konvergerande. Helt slipat eggparti, bred- och smalsidor slipade med spår av avspaltningar. 14,8 x 6,4-5,1". Datering — TNC-MNA II. **2a**

203. Gårdsstånga, Hviderups gård. Depåfynd. LUHM **19622 a-f**. "Sex små flintsågar nästan utan sågtänder, funna år 1914 vid dikesgrävning på omkring 30 cm:s djup å Hviderups gård. Alla sex redskapen "stodo på ända i rad. Sågarna äro ovanligt små, medelmåttigt utförda, särskilt f) som endast består af en i kanterna groft tillslagen, halfmånformig flintskärfva. Blanknötta. Yttre habitus likartad" (Rydbeck 1918:40, Fig. 92). Enligt sockenarkivet är fyndet gjort på en 1/2 m:s djup. { Sex flintskäror. a. Grågrön/vitgrön, svagt konvex egg. L- 8,8. SB- 3,9. ST- 0,7. b. Grågrön/grågul med krusta, nästan rak egg. L- 8,9. SB- 3,3. ST- 0,7. c. Gråsvart, krusta på ena sidan, konkav egg. L- 8,3. (ursprunglig L ca 9,1) SB- 2,8. ST- 0,8. d. Grönbrun, svagt konvex egg. L- 8,1. SB- 2,8. ST- 0,9. e. Grågrön/grå, rak egg. L- 7,1. SB- 2,4. ST- 0,8. f. Grön/svartgrå, oregelbunden konvex egg, ej ythuggen. L- 7,1. SB- 3,2. ST- 0,8.} Datering — SN. **3c**

204. Gårdsstånga, Viderup. Enkelfynd. LUHM **23938**. "Ett färdigarbetat ämne till skafthålsyxta utan skafthål. Grönsten. Funnen 1 m djupt i dike". { Enkel skafthålsyxta utan hål,

något böjd i längdriktningen L- 23,7. BH- 7,7. TH- 6,3. ET- 6,7.} Datering — SN. **2a**

205. Hammarlunda, RAÄ 81. Utteröd 1:4, 1:7. 110-120 m.ö.h. Våtäng intill bäck. Fyndplats för enkelfynd. P. { Spetsnackig flintyxta av typ 1, slipad, eggen fragmentarisk, beige. L- 12. EB- 5,5. NB- 3,3. NT- 2,3. ST- 2,8.} Datering — TNA-B. **4b**

206. Hammarlunda, Löberöd. Enkelfynd. LUHM **10878**. "En spetsnackig flintyxta gul, med kullriga bredsidor och svagt antydda smalsidor, eggen omslipad. Funnen 4 alnar djupt i jorden vid Löberöd". { Spetsnackig, 4-sidigt slipad flintyxta av typ 3, smala smalsidor, gulbrun. L- 15,2. EB- 6,1. NB- 3,2. NT- 2. ST- 3,5.} Datering — TNB-C. **2a**

207. Harlösa, Harlösa fäläd. Ackumulerade enkelfynd? LUHM **18327 a-b***. "1 liten slipad tunnackig flintyxta och en vanlig omslipad skaft-hålsyxta af grönsten funna tillsammans, jämte en liknande skafthålsyxta, vid dikning å Harlösa fäläd. Att alla tre föremålen legat i hvarandras närhet tyckes framgå af den karakteristiska rödgrå färgton, som kännetecknar såväl flintyxan L 14,2 som skafthålsyxan L 12,2. p.g.a. de båda bevarade redskapens olika ålder måste man antaga, antingen att flintyxan af en tillfällighet kommit i de båda skafthålsyxornas närhet, ett antagande som förefaller mest sannolikt, eller att en människa från hällkisttiden tillfälligt påträffat den då omoderna flintyxan och därpå offrat densamma jämte de båda skafthålsyxorna" (Rydbeck 1918:41, Fig. 95). { a. Tunnbladig, 4-sidigt slipad flintyxta, rödgrå. Spår av slipning på smalsidorna, L- 14,1. EB- 4,5. NB- 3,3. NT- 1,3. ST- 1,7. SV- 7°. b*.} Datering — MNB (?), SN. **2a**

208. Harlösa, RAÄ 31. Harlösa 19:23. 35 m. ö.h. Inom ett område av 100 x 100 m. Fyndområde för ackumulerade enkelfynd. P. "1 tunnackig flintyxta ljusockra 16,5 x 7 x 3. Nacke och egg något skadade, 1 flintmejsel ockralbrun 14 x 1,5 x 1,5 slipade bredsidor, 1 flintmejsel grå 15 x 2,5 x 2,5 slipad egg. I områdets norra del är nu anlagt en damm. Området har tidigare varit sankt". Datering — TNC-MN. **3a**

209. Holmby, Tengelsås nr. 3. Enkelfynd.

LUHM 18349. "En dolk med tånge, tvåsidig. Funnen vid dikning å sidländ åker tämligen djupt ned i jorden". {Flintdolk av typ VI, krusta på skaftbasen, grå. L- 18,4. BB- 4,6. BT- 1,1. SkL- 6. SkB- 2,7. SkT- 1,3.} Datering — ÄBÅ per. I. **3a**

210. Högseröd, RAÄ 12 och 13. Högseröd 11:11. 115 m.ö.h. Fyndplats för depåfynd. P. "1 hel och 1 fragmentarisk slipad tunnackig flintyx, 1 tunnbladig flintyx, 1 oslipad tunnackig flintyx (förkommen). Yxorna hittade i ett sammanhang ca 150 m N om gården (Se RAÄ 13)". {Endast en flintyx kunde återfinnas vid återbesök. Föremålet utgörs av en tunnackig, 4-sidigt slipad flintyx, gråvit/svartgrå. Vålvda bredsidor och svagt vålvda/raka smalsidor. Eggen är omslipad. L- 12,8. EB- 6,3. NB- 5,2. NT- 2. ST- 3. SV- 8,5°. Denna är funnen tillsammans med tre andra flintyxor år 1933 eller 1934 av uppgiftslämnarens fader, då denne plöjde upp jord kring en betstäck för att hölja densamma med jord. Fyndplatsen är belägen på nordsluttning av en backe. Matjordsskiktet är här ca 30 cm tjockt med underliggande alv. Inga flintförekomster har iakttagits av markägaren på fyndplatsen. Platsen var beväxt vid både detta och RAÄ:s besök.} Datering — TNC-MNA II. **4a**

2 II. Remmarlöv, Depåfynd. LUHM 5866, 5868, 5871. "a) Tunnackig flintyx, slipad, ljus/mörkbrun. b) Dito, grårödbrun. c) Dito, grå/rödbrun. Påträffat 1848. Fyndomständigheter ej kända, dock med säkerhet depåfynd (markfynd?) (Rech 1979:120). Enl. Rydbeck bör de "tillhöra ett slutet fynd hvilket framgår med säkerhet dels af den i hög grad påfallande likheten dem emellan, dels af den analoga påskriften och nummeringen "1,2,3 Remmarlöf 1848" (1918:17, Fig. 19). {Tre tunnackiga, slipade flintyxor av typ III. **5866.** 4-sidigt slipad, rödbrun/gråröd. L- 31. EB- 7,3. NB- 4,7. NT- 1,4. ST- 3,4. SsB- 2. SV- 5°. **5868.** 4-sidigt slipad, ljusgrå/rödbrun L- 34,5. EB- 7,5. NB- 5,5. NT- 1,5. ST- 3,3. SsB- 1,5. SV- 3,5°. **5871.** 4 sidigt slipad, recent eggskada, grå/rödbrun, L- 37,4. EB- 7,9. NB- 6. NT- 1,5. ST- 3,5. SsB- 1,6. SV- 3,5°.} Lit. Nielsen 1977:125, nr. 72. Datering — TNC-MNA II.

1a

212. Remmarlöv, RAÄ 6. Remmarlöv 4:1. 55 m.ö.h. Flackt parti, närmast svacka i leråker. Fyndplats för depåfynd? P. "1 tjockackig flintyx, delvis slipade bredsidor, ljusockra 13,5 x 5 x 2,5, 1 dito vitgrå 12 x 5 x 2,5 slipade bredsidor". Datering — MN. **4a**

213. Reslöv, RAÄ 29. Reslöv 42:1 III. 40 m. ö.h. Sänka (NO-SV) i lermark. Utdikad sankmark. Åker. ca 100 x 70-30 m. Fyndområde för ackumulerade enkelfynd. P. "1 tunnackig helt slipad flintyx, egg skadad 31,5 x 8 x 3,5, 1 tunnbladig yxa - vitgulbrun 11 x 5 x 2, slipad egg, 1 tunnackig flintyx grådockra 15 x 7 x 2,5, nacke kraftigt skadad, 1 fragmentarisk flintyx, eggdel - vit". Datering — TNC-MNB. **3a**

214. Reslöv, RAÄ 37. Sibbarp 2:3. 40 m.ö.h. Krön av höjdrygg i leråker. V delen av höjdryggen bortschaktad i samband med sandtäkt. Fyndplats för depåfynd? P. "1 tunnackig ljusbrun slipad flintyx 30 x 7 x 3, 1 tunnackig bergartsyx 13 x 7,5 x 3,5". Datering — TNC-MNAII. **4a**

215. Reslöv, RAÄ 43. Reslöv 3:1. 35 m.ö.h. Fyndplats för enkelfynd. P. "1 tjockackig flintyx med utsvängd egg, brungrå. Slipad egg. Funnen på ca 1 m:s djup vid grävning". {Enligt upphittaren låg yxan i något mörkare jord — "fläck" — än den omgivande sterila undergrunden. Tjockackig flintyx med utsvängd egg, slipade bredsidor L- 13,1- EB- 6,7- NB- 3- NT- 2,6- ST- 2,6.} Datering — SN. **4b**

216. Reslöv, RAÄ 46. Reslöv 3:1. Fuktig sänka invid Saxåns översvåmningsområde. Fyndplats för enkelfynd. P. {Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyx, vitbeige/vitviolett, nästan raka smalsidor, vålvda bredsidor, rundad oslipad nacke, rundad egg med egghörn. L- 34,3. EB- 9,1. SB- 9,5. NB- 6,5. NT- 1,8. ST- 4,1. SsB- 2,6. På gårdens ägor har även hittats artefakter vilka troligen är våtmarksfynd p.g.a. av den bruna och vitblå patinan; Tjockackig oslipad flintyx av typ B, sned nacke, krusta, chokladbrun. L- 17,9. EB- 5. SB- 5,8. NB- 3,9. NT- 2. ST- 3,7. SV- 7°. Konvex, vitblåpatinerad flintskära. L- 18,5. SB- 4,1. ST- 1,1.} Datering — TNC-MNAII, MNB-SN. **4a, 2a**

- 217. Reslöv, Reslövs mosse. Enkelfynd. LUHM 10959.** "En yxa av grönsten, starkt vittrad". {Enkel skafthålsyxa, gulgrönbrun. L- 11,7. BH- 5,1. TH- 3,5. ET- 3,9. NT- 3,3. HD- 2,3.} Datering — SN. **2a**
- 218. Reslöv, RAÄ 17/20. Reslöv 7:2. 35 m.ö. h. Större sänka i leråker. Fyndplatser för enkelfynd. P.** "1 fragmentarisk flintyxa brunmelerad eggdel, slipad, 1 slipat fragment". {RAÄ 17. Eggdel till tunnackig flintyxa, slipade bredsidor, gulbrun. L- 5,6. EB- 7,7. ST- 2,1. Datering — TNC-MNA II. **4a** RAÄ 20. Eggdel till tjocknackig, håleggad, 4-sidigt slipad flintyxa L- 5,3. EB- 4,7. ST- 2,2.} Datering — MNB. **4a**
- 219. Reslöv, RAÄ 27. Reslöv 27:3. 40 m.ö.h. Mindre sänka i leråker. Utdikad sankmark. Fyndplats för enkelfynd. P.** "1 tunnackig flintyxa brunlockra med "vita ögon" Helt slipad". {Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, rundad egg och nacke, rödbrun med vita fläckar. L- 21,5. EB- 7. NB- 5,6. NT- 1,8. ST- 3,4. SsB- 1,5.} Datering — TNC-MNA II. **4a**
- 220. Reslöv, RAÄ 28. Reslöv 42:1 III. Mindre sänka i leråker. Utdikad sankmark. Fyndplats för enkelfynd. P.** "1 tunnbladig flintyxa, mörkockra 13 x 4 x 1,5. Slipad". Datering — MNB. **4a**
- 221. Stehag? Enkelfynd. MF 2501*.** "Yxhammare av sten, funnen vid dränering på 3 fots djup i myllan på en åker, belägen till vänster om vägen mellan Rönneholm och Billerne (Billinge?) den 22 november 1900. 16,5 x 7,5. Å mitten af fram- och baksidan en djup ränna, å mitten utför skafthålet starkt utsvängd i spetsar, eggen starkt utsvängd i halfmånform, nacken rund, knoppform". {Av beskrivningen att döma rör det sig om en mångkantig stridsyxa.} Datering — TNC. **3b**
- 222. Stehag. Rönneholm. Ackumulerade enkelfynd? SHM 13924:803-804*.** 803. *Kniv av flinta. Funnen vid Rönneholm. Vid fördjupning av Rönne å för Ringssjöns sänkning.* 804. *Spjutspets av flinta, funnen som föregående.* {803. Flathuggen dolk. 804. Flathuggen dolk, Forssander typ DVI. Fynduppgifter av Arne Sjöström. Fynden kan möjligen ha samband med K. 223 och 224.} Datering — SN. **2a**
- 223. Stehag, Rönne å. Ackumulerade enkelfynd? SHM 13924:805-807.** 805. *Spjutspets av flinta, bredast vid spjutändan, funnen vid Rönneholms fiske vid fördjupning av Rönne å för Ringsjöns sänkning.* 806. *Dolk av flinta, tvärsidigt skaft, bredast ytterst vid handtaget och sedan jämnt avsmalnande ända fram till spetsen. Funnen som föregående.* 807. *Pilspets med tånge. Funnen som föregående.* {805. Flathuggen dolk/spjutspets. 806. Flathuggen dolk av typ IV eller V. 807. Nu förkommen. Fynduppgifter från Arne Sjöström. Se även K. 222.} Datering — SNC. **2a**
- 224. Stehag, Hasslebro. Enkelfynd. SHM 13924:808.** "Yxa av flinta, utan smalsidor, slipad, avsmalnande från eggen uppåt. Banen spetsig, egg rund, funnen vid Hasslebro, vid fördjupning av Rönne å för Ringssjöns sänkning". {808. Spetsnackig flintyxa av typ 1. Fynduppgift från Arne Sjöström. Se även K. 222.} Datering — TNA-B. **2a**
- 225. Stehag, Enkelfynd. SHM 13924:811.** "Yxa av grönsten, tresidig, med endast en smalsida, avsmalnande från eggen uppåt, slipad. Funnen vid Ageröds fiske vid fördjupning av Rönne å för Ringssjöns sänkning". {Håleggad bergartsyxa. Fynduppgift från Arne Sjöström} Datering — MNB. **2a**
- 226. Stehag, RAÄ 40. Stehag 2:35 65 m.ö.h. Bäck i svag SSÖ-slutning, hage och betesmark. Fyndplats för enkelfynd. STE.S.** "1 flintyxa, funnen i bäcken för 10 år sedan". Datering — Neolitikum? **4a**
- 227. Stehag, Björkeröd. Enkelfynd. MF 346.** "Slipsten av kvartsit, gråhvit, liknar 351 men har 8 slipytor. Funnen vid dikning i Björkeröd 1862 vid Ringsjön". {Lårbensformad slipsten, brun med sju slipfacetter. L- 28,5. B- 8. T- 6,9.} Datering — MNB. **2a**
- 228. V. Sallerup, RAÄ 44. Kastberga 1:7. 95 m.ö.h. Mindre svacka i leråker. Fyndplats för enkelfynd. LUHM 29722*.** "1 slipat fragment eggdel. Inventeringsfynd 86". Datering — Neolitikum. **4a**
- 229. V. Strö, RAÄ 36. Strö (Österby). Mindre svacka mellan låga moränrygggar. Åker. Fynd-**

plats för enkelfynd. P. "*1 flintyx 21,5 x 4,5-6 x 4. Yttäckande bearbetad, mot nacken svagt avsmalnande. Sned nacke. Tunnackig?*". { Enligt en teckning är yxan en oslipad, tunnackig flintyx. } Datering — TNC-MNA II. 4a

230. Örtofta, RAÄ 12. Bernstorp 2:3. 35 m.ö. h. Utdikad bäck. Fyndområde för ackumulerade enkelfynd. P. "*I sänkan har markägaren funnit 3-4 flintyxor samt 1 dolkförarbete (ej besiktigade)*". { RAÄ-markeringen är fel utprickad på ekonomiska kartan. Fyndområdet ligger 100 m VSV om RAÄ:s inprickning. Fynden har påträffats vid jordbruksarbeten under 1970-talet. 1. Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyx, välvda bred- och smalsidor, eggen omslipad, sned avhuggen nacke, oanvänd egg, chokladbrun. L- 13, 8. EB- 7,2. NB- 6,3. NT- 2,7. ST- 3,2. SsB- 1,9. 2. Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyx, välvda bred- och smalsidor, eggen omslipad, gråblåmelerad. L- 12,7. EB- 7,1. NB- 5,5. NT- 2,3. ST- 2,9. SsB- 2. Tjocknackig, 4-sidigt slipad, håleggad flintyx, grönbrun. L- 15,6. EB- 4,7. NB- 2,7. NT- 2,1. ST- 2,9. HL- 5,5. Spjutspets av flinta, gulbrun. L- 10,3. SB- 2,5. ST- 0,9. } Datering — TNC-MNA II, MNB, SN. 3a

231. Örtofta, RAÄ 13. Bernstorp 3:3 35 m.ö. h. Svag sänka vid foten av lång SSO-slutning, N lätt förhöjning. c:a 180 x 70 m (Ö-V). Fyndplats för enkelfynd. P. "*Markägaren har här funnit flera flintyxor bl.a.: 1 stor tunnackig flintyx 43 L*". { Endast den tunnackiga flintyxan är funnen här. Flintyxan påträffades vid djupplöjning år 1967. Fyndplatsen är en svag försänkning i ett utdikad bäcklopp som tidigare haft förbindelse med fyndplats RAÄ 12 (K. 230). Inga flintavslag eller andra boplatzindikationer kunde iakttagas vid besiktning av fyndplatsen och dess närmiljö. Resterade flintyxor i samlingen kan inte fyndplatsbestämmas. Enkelfyndet utgörs av en tunnackig, 4-sidigt slipad flintyx, svartbrun, välvda bred- och smalsidor, rundad egg och nacke. L- 37,4. EB- 7,3. NB- 5,8. NT- 1,2. ST- 3,3. SsB- 1,6. } Datering — TNC-MNA II. 4a

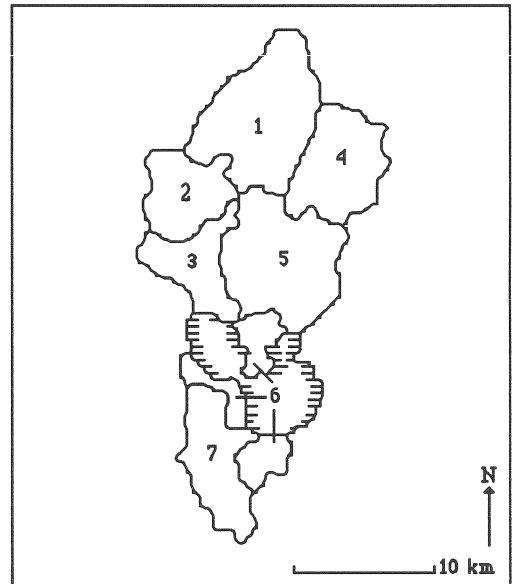
232. Örtofta, RAÄ 30. Örtofta 21:1. 20 m.ö.h. Svag sänka i flack sandig åker. Sandjord. Fyndplats för enkelfynd. LUHM 29610*. "*1 frag-*

mentarisk tunnackig flintyx. Inventeringsfynd".

Datering — TNC-MNA II. 4a

233. Ö. Karaby, RAÄ 11. Ö. Karaby 6:6. 80 m.ö.h. Flackt parti, närmast svacka i lermark. Åker. ca 100 x 70 m. Fyndområde för ackumulerade enkelfynd. P. "*1 spetsnackig flintyx grå tvåsidig, 1 fragmentarisk flintyx grå, 1 fragmentariskt bryne av sandsten, 1 dito. Funna vid dräneringsarbete*". { 1. Spetsnackig, oslipad flintyx av typ 1, gråbrun. L- 16,2. EB- 5,5. NB- 2,9. NT- 1,9. ST- 3,9. 2. Mittel till tunnackig, 4-sidigt slipad flintyx, vit/vitorange. L- 6,2. SB- 7,3. ST- 3. 3. Eggdel till tjocknackig, 4-sidigt slipad, håleggad flintyx, kraftiga bruksspår på egg. Vitbeigebrun. L- 8,8. EB- 5,8. ST- 3,4. Slipsten av kvartsit, fragmentarisk. L- 6,1. B- 3,8. T- 2,3. 5. Mortelstötliknande sandsten, ljusbrun. L- 11,5. B- 4,8. ST- 3,7. } Datering — TNA, TNC-MNA II, MNB. 3a

7. HÖÖR KOMMUN

1. N. Rörum	4. Tjörnarp	6. Bosjökloster
2. Hallaröd	5. Höör	7. Gudmundtorp
3. Munkarp		

234. Bosjökloster, Fogdarp. Ackumulerade

enkelfynd? LUHM 15960a*-c. "En spetsnackig rödgråaktig flintyx. Eggen skadad. 16,2 x 6,7 x 3,1. Hittades i sjön. Sål原因 till museet av en jude. b) 1 hålslipad tväryxa av grå flammig flinta. Eggen starkt skadad. c) 1 hålslipad mejsel av ljusgul flinta. Samma fyndort som föregående och också såld till museet av en jude. {a.*. b. Tjocknackig, tunnbladig, håleggad flintyx, spår av slipning på smalsidorna, slipade bredsidor, eggen skadad, gråbeige/grågul. L- 10,4. EB- 4,4. NB- 3,1. NT- 1,6. ST- 1,9. HL- 2,4. c. 4-sidigt slipad, svagt håleggad flintmejsel, grågul. L- 8,5. EB- 2. SB- 2,3. NB- 2. NT- 1,3. ST- 1,6. HL- 2,4.} Datering — MNB. 2a

235. Bosjökloster, Klinta, Ringsjön. Enkelfynd. LUHM 19043*. "En skafthålsyx, grå 12 x 5,8 x 5. Funnen 50 m från Pråmhuset, några meter ut i vattnet". Datering — SN. 4a

236. Bosjökloster, Lillö. Enkelfynd. SHM 13924:813. "Yxa av grönsten med skafthål, den ena bredsidan platt, den andra kullrig. Eggen något skadad. Funnen i Lillö på den torrlagda stranden". {Enligt uppgift av Arne Sjöström är yxan en enkel skafthålsyx.} Datering — SN. 3a

237. Bosjökloster, Fogdarp vid Ringsjön. Enkelfynd. SHM 13924:817. "Bred hålfmejsel av flinta, slipad på alla fyra sidorna. Avsmalnande från eggen uppåt. Ovanligt djup hålslagning. Egg och bane saknas. Funnen vid Fogdarp på stranden efter sänkningen av Ringsjön". {Enligt uppgift från Arne Sjöström utgörs fyndet av en tjocknackig, håleggad flintyx} Datering — MNB. 3a

238. Bosjökloster, Ringsjöbron. Enkelfynd. SHM 14265:180. "Dolk av flinta, väl arbetad, lik Mont Atl, fig. 56, dock sväller handtaget ej ut i ändan L 222 mm, B 42 mm, funnen av arbetarne vid grävning af kanalen vid Ringsjöbron, den stod upprätt i sanden på 1 fots djup". {Enligt uppgift av Arne Sjöström låg platsen där kanalen grävdes under vattenytan innan sjösänkningen} Datering — SNB. 3a

239. Gudmundtorp, RAÄ 12. Jordboen 1:1. 95 m.ö.h. Flack åkermark samt omedelbart N om bäckfåra. Enkelfynd. P. "En oslipad tunnackig flintyx 16,5 x 7 x 3". Datering — TNC-MNA

II. 3a

240. Gudmundtorp, RAÄ 23. Brostorp 4:7. 15 m S om boningshus. Åker. Fyndplats för enkelfynd. P. "1 tunnackig väl slipad flintyx 36 x 7 x 1-3,2. Funnen i samband med jordbruksarbete". Datering — TNC-MNA II. 4a

241. Gudmundtorp, Kråkarp. Enkelfynd. LUHM 11737. "En delvis slipad mejsel. Funnen i en mosse". {Tjocknackig flintmejsel, delvis slipade bredsidor, spår av slipning på smalsidor, mörkgrå, L- 20,7. EB- 1,7. SB- 2. NB- 1,5. NT- 2. ST- 2,1.} Datering — MNB? 2a

242. Gudmundtorp, RAÄ 10. Kråkarp 1:5. 80 m.ö.h. Flackt höjdparti samt invid numera ifyllt bäckfåra. Fyndplats för enkelfynd. P. "En tunnackig oslipad flintyx 15,3 x 6 x 2,7". Datering — TNC-MNA II. 4a

243. Hallaröd, RAÄ 36. S Hultarp 3:23. 80 m.ö.h. Svagt SO-sluttande moränhöjd. Åker. C:a 100 x 70 m. SÅ-boplats samt fyndområde för enkelfynd. P. "1 tunnackig slipad flintyx (bränd) vars egg och nacke är skadade. 14,6 x 7,6 x 2,6". Datering — TNC-MNA II. 3a

244. Höör, Holma mosse. Enkelfynd. LUHM 21287. "En slipad håleggad mörkgrå flintyx". {Tjocknackig, håleggad, oslipad flintyx, gråröd/gråbrun. L- 14,4. EB- 5,8. NB- 3,1. NT- 2,1. ST- 3,2. SV- 13°. Se även K. 250.} Datering — MNB. 2a

245. Höör, RAÄ 153. Sjunnerup 2:6. Sänka i svagt SV-sluttande moränmark. F.d. åker. Fyndplats för enkelfynd. P. "1 tunnackig flintyx med sned egg 12,5 x 5-6 x 2,5. Mörkgrå slipad". Datering — TNC-MNA II. 4a

246. Höör, RAÄ 103. Ekastiga 1:7. 95 m.ö.h. Våtsänka mellan grusryggar (Ö-V). Åker. Ca 80 x 80 m. Fyndområde för ackumulerade enkelfynd. P. "1 tunnackig brun slipad flintyx, 1 stenklubba grå med runt om löpande skaftträna. Tvärsnitt ovalt, 1 skafthålsyx gråbrun, skafthålet osymmetriskt placerat. Koniskt". {Området var vid besöket i vall men är enligt ägaren tidvis mycket sankt. Inga boplatsspår i form av flintavslag kunde iakttagas i närheten. 1. Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyx, välvda bred- och smalsidor. Eggen omhuggen. Gulbrun. L- 26,8. EB- 6,7. SB- 6,9.

NB- 5,4. NT- 1,8. ST- 3,8. 2. Enkel skafthålsyxa, grå. Hålet asymmetriskt placerat. Vittrad undersida. L- 14,8. BH- 7,1. TH- 4,2. ET- 4,6. NT- 3,1. HD- 2,3-2,7. 3. Stenklubba med runt omgående ränna, grå. L- 11,2. SB- 4,9. ST- 5,8. Rännans B- 1,5. Djup - 0,5.} Datering — TNC-MNA II, SN. **4a**

247. Höör, RAÄ 136. Lillasäte 3:2. 80-85 m. ö.h. Avsats av S-sluttande moränrygg. Hagmark, f.d. åker, och våtsvacka S därom. Ca 100 x 75 m. Fyndområde för ackumulerade enkelfynd. **P.** "I områdets N del har vid odling hittats: 3 flintyxor, 2 tunnackiga slipade gråbruna flintyxor, skadade egg 12-25 x 6-7 x 3-3,5, 1 håleggad fragmentarisk flintyxa brungrå slipad, avbruten 6B x 3T, 1 dolk, parallellhuggen, brun saknar greppdel 3B x 1T. Dessa kommer från kärret i områdets S del". Datering — TNC-MNA II, MNB, SN. **3a**

248. Munkarp, Henninge nr 4. Depåfynd. LUHM 20831 a-d. "a) Tjocknackig flintyxa med hålegg, delvis slipad. Eggen splittrad. Grå. b) Tjocknackig flintyxa, oslipad, mörkbrun. c) Liten tunnbladig flintyxa, breidsidorna slipade. Gulvit. d) Eggdel av en oslipad flintyxa, gulbrun. Hittade vid plöjning" (Rech 1979:119). Enligt sockenarkivet är yxorna "funna tillsammans vid plöjning". { a. Tjocknackig, tvåreggad flintyxa, rödbrun, slipade breidsidor vid egg. L- 16,7. EB- 4,6. NB- 3,6. NT- 1,4. ST- 2,3. SV- 5°. b.) Eggdel av tjocknackig, tvåreggad flintyxa, egghörn, tendens till utsvängd egg, ena breidsidan slipad vid egg, orange/orangebrun, spår av slipning på ena smalsidans eggdel. L- 7,9. EB- 5,6. ST- 3. SV- 6,5°. c. Tjocknackig, tunnbladig flintyxa, beigebrun/gråbrun med krusta, slipade breidsidor, något utsvängd egg. L- 10,6. EB- 4,8. NB- 2,7. NT- 1,5. ST- 1,7. SV- 15°. d. Tjocknackig, håleggad, 4-sidigt slipad grå flintyxa, eggen kraftigt skadad. L- 15,8. EB- 5,3. NB- 3,2. NT- 2,5. ST- 3,1. HL- 3,8. SV- 9,5°.} Datering — SN. **3a**

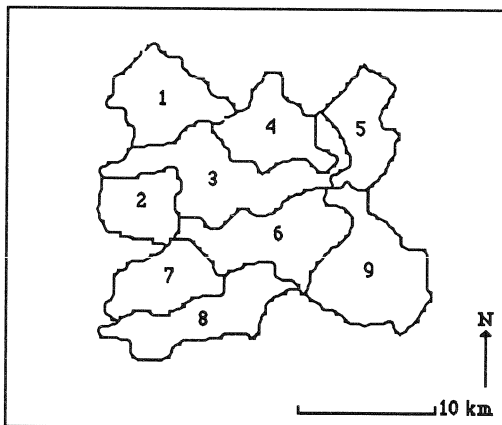
249. Munkarp, Ö. Nyrup. Enkelfynd. HBG 851-46*. "Dolk av flinta, fäste med fyrsidigt tvärsnitt. Funnen 1932 vid nyodling på sankmark, ca 200 m från gården Ö Nyrup". Datering

— SNB. **3a**

250. N. Rörum, Holma mosse. Enkelfynd. LUHM 20287. "1 Slipad mörkgrå håleggad flintyxa". { Tjocknackig, 4-sidigt slipad, håleggad flintyxa, brun/gråsvartbrun. L- 13,8. EB- 4,2. NB- 2,5. NT- 2. ST- 2,3. HL- 4,7. SV- 9°. Fyndet har möjligen samband med K. 244.} Datering — MNB. **2a**

251. N. Rörum, Stenestad Skubberup. Enkelfynd. LUHM 27461. Kopparyxa, troligen våtmarksfynd p.g.a. den bruna patinan. L- 11,4. B- 5,5. Lit. Oldeberg 1974:83, nr. 545. Datering — TNC. **2a**

8. HÖRBY KOMMUN

1. Fulltofta	4. Äspinge	7. Västerstad
2. Lyby	5. Svensköp	8. Östraby
3. Hörby	6. Ö. Sallerup	9. Långaröd

252. Fulltofta, Fyndplats för enkelfynd. P. "En tunnackig flintyxa funnen i mossmark vid Blossahusen". { Föremålet förvaras i Lyby socken, RAÄ 54.} Datering — TNC-MNA II. **4a**

253. Hörby, "å ägorna till Sven Thorssons hemman i Hörby". Depåfynd. LUHM 18421. a-g. "a) Tunnackig flintyxa, mot nacken starkt avsmalnande, slipad. 20,8L. b) Tunnackig flintyxa, nacken avslagen, slipad. 14,9L. c) Tunnackig flintyxa, starkt avsmalnande, delvis slipad. 12,7L. d) Tunnackig flintyxa, starkt avsmalnande, omslipad därefter omhuggen. 13,5L. e) Egg-

del av en stor tunnackig flintyxa, slipad. 10,6L. f) Tunnackig flintyxa, eggen delvis avslagen, slipad. 10,7L. g) Bergartsyxa, slipad. 9,8L. Totalt skall det ha rört sig om 12 yxor. Hittade 1874 i en åker under en stenhäll. (Rech 1979:119). Enl. Nielsen 1977:123, Fig. 34: "sju slipade tunnackiga flintyxor av typ I och II, två yxor av bergart med subrektangulärt tvärsnitt, en slipad tvåsidig tunnbladig flintyxa av typ a1. Funna vid borttagandet av en stor sten". Enl. sockenarkivet; "*funnos av arbetare, under en stenhäll, som borttogs, 10 st yxor av flinta eller annan sten (Tvenne, en av flinta och en av basalt behöll Sven Thorsson) Av dessa 10 är 7 bevarade*". { Sju slipade, tunnackiga flintyxor av typ I och II. a. 4-sidigt slipad. Gulbrun med svarta inslag. L- 20,9. EB- 6,8. NB- 4,2. NT- 2. ST- 3,4. SsB- 1,8. SV- 10°. b. 4-sidigt slipad, nacken avslagen. Gråbrun gulbrun. L- 14,7. EB- 5,5. ST- 3,2. SsB- 1,5. SV- <2°. c. Omhuggen och omslipad, tunnackig flintyxa, gulbrun och svart, mot nacken starkt avsmalnande (möjligen spetsnackig flintyxa av typ 3). L- 12,5. EB- 6,2. NB- 3,8. NT- 2,1. ST- 3,2. SsB- 2,3. SV- 16,5°. d. Tvåsidig, tunnbladig flintyxa, slipade bredsidor, gulbrun/svart. L- 10,5. EB- 5,2. NB- 4. NT- 1. ST- 2. SV- 9°. e. Tunnackig, 4-sidigt slipad, omslipad därefter omslagen flintyxa, avsmalnande mot nacken, gulbrun/brun. L- 13,5. EB- 6. NB- 4,5. NT- 1,9. ST- 3. SsB- 1,9. SV- 10°. f. Eggdel av 4-sidigt slipad, tunnackig flintyxa, grönbrun. L- 10,5. EB- 6,6. SB- 6,9. ST- 2,5. SsB- 1,7. SV- 0°. g. Bergartsyxa med slipat eggparti. L- 14,8. EB- 5,9. NB- 4,4. ST- 3,8. SV- 12°. } Lit. Rydbeck 1918:18 f, Fig. 22. Datering — TNC. 3b

254. Hörby, Ousbyholm. Enkelfynd. LUHM 15010. "*En håleggad gul flintyxa. Omslipad. Hittad i ytan av sumpmark*". { Spetsnackig, håleggad, 4-sidigt slipad flintyxa, eggskadad, mörkbrun/gulbrun med svarta fläckar. L- 11,1. EB- 4,7. NB- 3,5. NT- 2,5. ST- 2,9. HL- 5,1. } Datering — MNA V. 2a

255. Lyby. Lyby mosse. Depåfynd? SHM 13924:374-375*. "*Yxa av grönsten med påbörjat skafthål. Har blivit avbruten tvärs över skafthålet, vanlig form. (374) Yxa av grönsten*

med påbörjat hål i banändan. Banen skadad. Tydliga smalsidor. Funnen som föregående". {374. Fragmentarisk enkel skafthålsyxa. 375*. förkommen. Uppgift av Arne Sjöström. Se även K. 257.} Datering — SN. 2a

256. Lyby, RAÅ 3. Södertou 7:13 IV och 19: 2. Offerkälla nedanför Södertou backe. Fyndplats för ackumulerade enkelfynd. P? Några år efter det första världskriget hittades stora mängder mynt vid rensning av en en källa på ovan nämnda fastighet. Platsen var känd och använd som offerkälla åtminstone sen 1700-talet. Vid upprensningen framkom i ett lager under det myntförande skiktet ett stort antal neolitiska sten- och flintyxor. En uppgift anger antalet till ca 80 stycken (Wedin 1961:21f, 1966:21). Även om antalet yxor är överdrivet, kanske bör antalet halveras, måste källan ha innehållit ett av de största skandinaviska fynden av neolitiska yxor från våtmark. Yxorna såldes några år efter upptäckten för 5 kronor och skingrades. Det finns dock uppgifter på att fynden helt eller delvis stannat kvar i trakten, men de har ännu inte kunnat uppspås. Under augusti 1991 provundersöktes två platser av förf. Den fyndplats vilken utpekats av ortsbefolkningen hade inget med ett källsprång att göra utan visade sig istället vara platsen för en större, i modern tid nedgrävd sten. Ca 400 m i sydvästlig riktning från föregående plats finns en källa och bäck kallad "Killebäcken" belagd på 1700-tals kartor. Denna källa kulverterades på 1970-talet, men källsprånget påträffades åter vid en provundersökning. Dock konstaterades att odlingen och kulverteringen förstört alla spår av förhistorisk verksamhet. Ej heller kunde den tidigare bäckfåran spås. Lit. Karsten 1991, Sjöström 1993:35 ff. Datering — Neolitikum. 4a

257. Lyby, Lyby mosse. Enkelfynd. SHM 13409:4. "*En tunnackig flintyxa*". { En spetsnackig, 4-sidigt slipad flintyxa av typ 3, omslipad egg, gråbeige. L- 12,4. EB- 5,4. NB- 3,7. NT- 2. ST- 3. } I mossen skall även en tjocknackig flintyxa ha hittats. Eventuellt har denna senare samma inv. nr. Fyndet har möjligen samband med K. 255. Lit. Oldeberg 1952:252. Datering — TNB-C. 2a

- 258. Lyby, Söderto 2:11.** Fyndplats för enkel-
fynd. **P.** Påträffat 1980 vid betgallring i en ca 30
x 30 m stor tidvis vattenfylld sänka. {Tjock-
nackig, 4-sidigt slipad flintyxta med utsvängd
egg, även nacken är slipad, gulbrun. L- 10,1.
EB- 4,5. NB- 2,4. NT- 2. ST- 2,2.} Datering —
SN. **4a**
- 259. Lyby, Lyby nr. 8.** Enkelfynd. **LUHM**
29725*. "En spetsnackig flintyxta, spetsoval
genomskärning, gul 16,9 x 6,8. Funnen vid
"gropning" å 3/4 m:s djup". Datering — TNA-B.
3b
- 260. Långaröd, Långa mosse.** Enkelfynd. **MF**
4278. "Tjocknackig rätyxa af gråhvit flinta, sli-
pad. Funnen i Långa mosse, vid torftagning på 1
1/2 m:s djup". {Tjocknackig, 4-sidigt slipad, rät-
eggad flintyxta av typ A, ljusgrå/gråvit. L- 14,8.
EB- 4,7. NB- 2,9. NT- 1,7. ST- 2,7. SV- 10°.}
Datering — MNA V-MNB. **2a**
- 261. Långaröd, Enkelfynd. MF 4314*.**
"Slipsten, nästan rund 22,5L. Funnen i en mos-
se i Långaröd". Datering — MNB? **1a**
- 262. Långaröd, Väggarums torfmosse.** Enkel-
fynd. **LUHM 25493.** "Tjocknackig flintyxta,
slipad, hålslipad, eggskadad, vitgrå. {Tjocknack-
ig, 4-sidigt slipad, håleggad flintyxta, mörkgrå/
gråbrun, ena egghörnan avslagen, krusta på nack-
en, välvda smal- och breddsidor. L- 20. EB- 6,3.
NB- 4,2. NT- 3. ST- 3,5. SV- 8°.} Datering —
MNB. **2a**
- 263. Långaröd, Enkelfynd. MF 4277.** "Båt-
formig yxhammare av sten med skafthålet å mid-
ten å en något upphöjd ring häromkring. Funnen
i en mosse vid torftagning i Långaröds socken.
Satt vid säljarens inköp av yxan å en dörr såsom
låsved. Långaröds mosse". Enl. Oldeberg rör
det sig om en stridsyxta av typ Bf E.1 (1952:
223). {Stridsyxta av typ E:1 med bortslagen hög
holk, konkava smalsidor vid egg, ej nackknopp,
svartgrön. L- 14,2. BH- 5,2. TH- 3,1. ET- 2,1.
NT- 2,1. HD- 1,8.} Datering — MNB. **1a**
- 264. Västerstad, Brönslövs mosse.** Enkel-
fynd. **SHM 14182:31.** "Spjutspets af gråbrun
flinta med afrundad spets och två afslagna korta
hullingar. Funnen i Brönslövs mosse vid Aske-
röds station". {Dolkstav av flinta, grå/gråbeige
L- 16,1. SB- 4,9. ST- 1,3. Med samma fyndort
även **14182:30.** Grovtandad spjutspets, frag-
mentarisk, grå. L- 12,7. SB- 3,5. ST- 0,8.} Da-
tering — TNC, SN. **2a**
- 265. Västerstad, Ögersby nr 1.** Depåfynd. **P.**
"2 oslipade tunnackiga flintyxor" (Wyszomirski
1978:7, Fig. 3). Datering — TNC-MNA II. **3a**
- 266. Västerstad, RAÄ 34.** Västerstad Högsås
1:13. Fyndplats för depåfynd. **P.** "Två tunnacki-
ga flintyxor funna tillsammans på Högsås 1:13
cirka 100 m NNV om gården". Datering —
TNC-MNA II. **3a**
- 267. Äspinge, RAÄ 33.** Östra kanten av Stars
mosse, 400-500 m N om E66:an. Mosse. Enkel-
fynd. **P.** "Tjocknackig håleggad slipad grå flint-
yxta 11,5 x 2,5-4,5 x 2,5. Funnen vid torvtäkt på
1940-talet". Datering — MNB. **3a**
- 268. Äspinge, Ö. Äspinge.** Enkelfynd. **SHM**
14265:1761. Kopparflytyxa, troligen ett våt-
marksfynd p.g.a. den bruna patinan. L- 10,7. B-
5. Lit. Oldeberg 1974:149, nr. 1028. Datering —
TNC. **2a**
- 269. Östraby, RAÄ 20.** Orås 1:8, 5:16. 115
m. ö.h. Södra foten av flack moränrygg, norr om
våtsvacka. Åker. 10 m V om NNV-SSO stengär-
desgård. Fyndplats för enkel-
fynd. **P.** "1 tun-
nackig slipad flintyxta. Funnen 1983". {Fyndet
gjordes 6 maj 1983 i samband med stenplockning
vid mosskanten i södra delen av Orås 4:7 (be-
nämnd "Pilan") i kanten av Anneröds mosse.
Platsen är belägen 200 m från Store mosse. Mos-
sen har utnyttjats för torvtäkt. De provborringar
som gjordes i samband med besöket visade på ett
20 cm tjockt höghumifierat torvskikt och ett tjockt
lager av glacial lera. På fyndplatsen finns ett 40
cm tjockt jordlager med underliggande sand. Inga
flintavslag i närheten kunde iakttagas vid besikt-
ningstillfället. Fyndet består av en tunnackig, 4-
sidigt slipad flintyxta, brunmelerad/ockrafläckig.
Markerade egghörn. Välvda bred- och smalsidor.
L- 32. EB- 6,8. NB- 4,6. NT- 1,5. ST- 3,2. SV-
5,5°.} Datering — TNC-MNA II. **4a**
- 270. Östraby, RAÄ 33.** Östraby 2:7A. 125 m.
ö.h. Flack sänka i kuperad moränmark nära våt-
mark. Betesmark: Fyndplats för enkel-
fynd. **P.** "1 tunnackig slipad flintyxta 15 x 6-8 x 2,5".

{ Yxan påträffades i samband med stenspöckning. Åkern var vid besöket i vall. Matjordstäckket är på platsen ca 30 cm tjockt. Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyx, välvda bred- och smalsidor, Krustabildning i ena breddsidan. Eggskada, gråvit. L- 14,7. EB- 7,5. NB- 6,4. NT- 2,2. ST- 3,1. SV- 15° } Datering — TNC-MNA II. 4a

271. Östraby, RAÄ 73. Sniberup 2:2. 115 m. ö.h. S foten av flack moränrygg, N om ålopp. Åker. Utdikad våtmark. Fyndplats för enkelfynd. P. "1 mejsel av grå skiffer, slipad 7 x 2,5 x 1". Datering — Neolitikum. 4a

272. Östraby, Oderup. Depåfynd. P. "4 tunnackiga flintyxor" (Wyszomirski 1978:7). Datering — TNC-MNA II. 3a

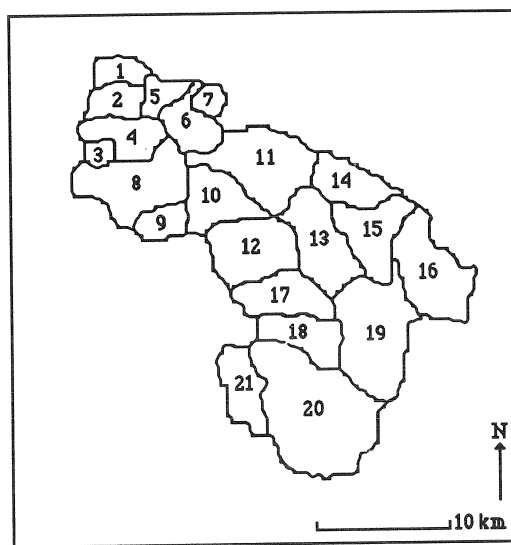
273. Ö. Sallerup, RAÄ 33. Grantorp 1:8. 155 m.ö.h. Flack åker. Förr mycket sankt. Fyndplats för enkelfynd. P. "1 spetsnackig flintyx teckning. Hittad vid potatispöckning". { Enligt en teckning är yxan av typ 1 med ungefärliga mått; L- 11,4. EB- 4,9. NB- 2,8. NT- 1,8. ST- 2,5. } Datering — TNA-B. 4a

9. LUNDS KOMMUN

274. Bonderup, RAÄ 21. Bonderup 6:13. Depåfynd? P. "2 spetsnackiga flintyxor, osslipade, funna på gårdens ägor". Datering — TNA-B. 2a

275. Bonderup, RAÄ 7. Önneslöv 12:5. 65 m. ö.h. På platsen gröda vid inv 1987. Fyndplats för depåfynd? P. "Fyndplats för 3 flintyxor enligt RAÄ:s inventering 1970. Fynden gjorda av gårdens förre ägare. Nu förkomna". Datering — Neolitikum. 4a

276. Dalby, Depåfynd. LUHM 10524-25. "a) Tunnackig flintyx, mot nacken starkt avsmalnande, ljusgrå. b) Dito, eggen skadad, ljusgrå. Okända fyndomständigheter, men med stor sannolikhet ett depåfynd (Rech 1979:123, även Rydbeck 1918:12, Fig. 12.). Enl. Nielsen omfattar fyndet "2 slipade och sekundärt tillhuggna spetsnackiga flintyxor av typ 2. Inga uppgifter om fyndomständigheter. Tekniskt likartade" (1977:121). {- 24. Spetsnackig, 4-sidigt slipad flintyx av typ 3, omslipad, en smalsida är välvd, den andra rak, sned egg, gråvit/grå, eggskada. L- 12,6. EB- 6,1

1. V. Hoby	8. Lund	15. Silvåkra
2. Stångby	9. St. Råby	16. Vomb
3. N. Nöbbelöv	10. Hardeberga	17. Bonderup
4. Vallkärra	11. S. Sandby	18. Gödelöv
5. Håstad	12. Dalby	19. Veberöd
6. Odarslöv	13. Hällestad	20. Genarp
7. Igelösa	14. Revinge	21. Lyngby

NB- 3,5. NT- 1,7. ST- 3. -25. Spetsnackig, 4-sidigt slipad flintyx av typ 3, välvda smalsidor, omslipad, sned egg, grå/mörkgrå. L- 13,2. EB- 5,7. NB- 3. NT- 1,9. ST- 3. } Lit. Hernek 1985: 37. Datering TNB-C. 1a

277. Dalby, RAÄ 2. Dalby 60:2. 25 m.ö.h. Svag försänkning i flack leråker. Fyndplats för ackumulerade enkelfynd? P. "1 flintyx och 1 flintskära? Nu bortskänkta". Datering — SN. 4a

278. Genarp, Häckeberga. Enkelfynd. MF 3670. "Tvåryxa, spetsnackad, gråbrun, eggen snedsliten, nacken rundt slipad. Funnen i botten av en bäck i Häckeberga". { Smal prickhuggen, eggslipad, spetsnackig bergartsyx, grågrönsvar. L- 23. EB- 4,2. SB- 4,4. NB- 2,5. NT- 2,5. ST- 4,8. } Datering — TN. 1a

279. Genarp, Häckebergasjön. Enkelfynd. LUHM 23932. "Dubbeleggad stridsyx, vitt-rad". { Dubbeleggad stridsyx av typ B2, gråbrun med vita fläckar. L- 9,9. BH- 3,6. TH- 2,6. ET- 4,3. NT- 5,5. } Datering — MNA II. 2a

- 280. Genarp, Häckeberga.** Enkelfynd. LUHM 4867. "Flintdolk mörkgrå fyrsidigt skaft. Funnen i Häckeberga mosse". { Flintdolk av typ III, gråsvart, fyrsidigt skaft. L- 22,6. BB- 3,1. BT- 0,8. SkL- 11,7. SkB- 2. SkT- 2.} Datering — SNB. **2a**
- 281. Genarp, Häckeberga.** Enkelfynd. LUHM 28676:13. "En tjocknackig slipad flintyx, gråbrun funnen vid torvtäkt". { Tjocknackig flintyx av typ A, bredsidor slipad, grönbrun. L- 10,6. EB- 4,8. NB- 3,4. NT- 2,5. ST- 2,8. SV- 12°.} Datering — MNA III-IV **1a**
- 282. Genarp, Häckeberga.** Enkelfynd. LUHM 23557. "En hålsipad blågrå flintyx, med kalkkrusta. Funnen i Bramstorp mosse 1,5 m djup". { Tjocknackig, håleggad flintyx, blågrå med svarta fläckar, krusta på bägge bredsidor, eggslipad, slipad på smalsidorna vid eggen. L- 17,7. EB- 5,7. NB- 3,1. NT- 2,3. ST- 2,6. SV- 11°.} Datering — MNB. **2b**
- 283. Gödelöv, RAÄ 28.** Björnstorp 1:1. Depåfynd? P. "2 tunnackiga flintyxor, varav 1 är 35 L". Datering — TNC-MNA II. **3a**
- 284. Hardeberga, RAÄ 33.** Hardeberga 1:1, Hardeberga Säteri. Fyndplats för enkelfynd. LUHM 26885. "En tjocknackig flintyx med utsvängd egg, slipade bredsidor. Funnen vid brunnsgrävning på 0,8 m:s djup strax utanför gården". { Tjocknackig flintyx av typ A med krusta på nacken, mörkbrun, kraftigt använd egg, slipade bredsidor. L- 12,5. EB- 5,5. NB- 3,6. NT- 2,5. ST- 3,3. SV- 11°.} Datering — MNA III-IV. **4a**
- 285. Hardeberga, RAÄ 36.** Sjöstorp 7:2. Sjön "Pliran". Fyndplats för enkelfynd. LUHM 14226. "En spetsnackig flintyx, grå. Slipad endast vid eggen (Mont fig. 13). Funnen enligt uppgift i den lilla sjön Pliran vid Billebjer i Hardeberga, helt nära stranden på ungefär 1 fots vatten. Bottnen uppgavs på stället vara stenbunden". { Spetsnackig flintyx av typ 1, ena bredsidan slipad, grå/gråblå. L- 13,1. EB- 3,2. NB- 2,1. NT- 1,4. ST- 1,7.} Datering — TNA-B. **4b**
- 286. Håstad, RAÄ 13.** Fladevadsmöllan 2:1. 15-20 m.ö.h. Svaga N-sluttningar och platåer mot Kävlingeån, sand och lerjordar. Åker ca 170-350 x 200-350 m (Ö-V). Fyndområde för enkelfynd. P. "1 tunnackig yxa 26L". Datering — TNC-MNA II. **3a**
- 287. Håstad, RAÄ 6.** Håstad 15:1. Sankhåla. Fyndplats för ackumulerade enkelfynd. P. "1 förarbete tunnackig Blandebjerg". { Stor oslipad, tjocknackig flintyx av typ B, rundad egg, rörorangebrun med mjölklå patinafläck. L- 29. EB- 6,4. NB- 4. NT- 2,8. ST- 4. SV- 5°. Troligen från samma område är: LUHM 25146. Fragmentarisk flintdolk, skaftdel trekantigt, gulbrun. L- 9,3. BB- 1,8. BT- 0,8. SkL- 7,6. SkB- 2,1. Sk-T- 1,1.} Datering — MNB, SNC. **4a**
- 288. Håstad, Håstad torvmosse.** Enkelfynd. LUHM 4656. "Ett instrument af rödaktig sten eller marmor, funnen å Håstad torvmosse". { Tunnackig grönstensyx med ändknopp. Imitation av kontinentala kopparyxor. Rundoval nacke, brun. L- 16,3. SB- 3,5. ST- 4,4. ET- 4,4. NT- 2,8.} Lit. Ebbesen 1982:16 ff. Datering — TNC. **1a**
- 289. Hällestad, Hällestad.** Depåfynd. LUHM 17506 a-b. "a) Smal tunnackig flintyx, slipad, ljusgrå. b) Dito, men betydligt smalare, eggen skadad, gråblå. Hittade vid plöjning" (Rech 1979: 123). { a. Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyx av typ I, ljusgrå, välvda smal- och bredsidor, tunn nacke. L- 28,8. EB- 6,5. NB- 4,2. NT- 1,6. ST- 3,6. SsB- 1,7. SV- 6°. b. Dito, grå med svarta inslag, eggen splittrad, starkt avsmalnande, kalkkrusta på ena bredsidan. L- 26,6. EB- 6,6. NB- 3,9. NT- 2. ST- 3,1. SsB- 1,6. SV- 7°.} Lit. Rydbeck 1918:16, Fig. 16, Nielsen 1977:122. Datering — TNC-MNA II. **1a**
- 290. Hällestad, Måryd.** Enkelfynd. LUHM 15547*. "En skafthålsyx utan skafthål men med en inhuggen runtomgående räffla. Bane eggformig, eggen skadad 13,3 x 6,3-4,3 x 3,6. Funnen i ett dike vid rörgropning". Datering — MNA. **2a**
- 291. Lund, Bredgatan 2.** Enkelfynd. LUHM 14341. "En eggdel av båtys. Funnen 1903 på mellan 3 och 4 m:s djup". { Eggdel av stridsyx av typ C:1?, ej gjutsöm, ej holk, grågrön. L- 11,4. BH- 4,7. TH- 3,2. ET- 3,6.} Datering —

MNB/Medeltid(?). 4b

292. Lund. Ö. Torn. "Skinnatorn". Lunds Lantförsamling. Enkelfynd. LUHM 26832. "En tunnackig flintyxa. Helt slipad, grågul 14,5 x 5,6 x 3,5. Funnen vid brunnsgrävning". { Spetsnackig, 4-sidigt slipad flintyxa av typ 3, svagt välvda smalsidor, gråbrun med svart nacke. L- 14,6. EB- 5,5. NB- 3,8. NT- 2. ST- 3,4.} Datering — TNB-C. 3a

293. Lund, Botaniska institutionen. Fyndplats för enkelfynd. LUHM 18487. "Grönstensyxa, med utsvängd, men trasig egg, funnen vid brytning av sten, SV från nya botaniska institutionens sydvästra hörn, ej långt från epidemiska sjukhusets plank, ett litet stycke innanför den blivande gatulinjen, under några stora stenar nere i leran, på ca 3/4 m:s djup; leran var orörd. Möjligen under gamla vallen". { En tjocknackig bergartsyxa, raka smalsidor. Bred trubbig egg, mörkgrön,. L- 13,6. EB- 6. NB- 5,2. NT- 3,1. ST- 4,2.} Datering — MNB? 4b

294. Lund, Smörlyckan. Depåfynd. LUHM 28326:1-7. "Slutet fynd anträffat vid Utsädesbolagets försöksgård, Smörlyckan. Lund. 1*. Flintyxa, tjocknackig med utsvängd egg, delvis slipade bredsidor, gulbrun 8,2 x 4,3 x 2,8. 2*. Eggdel av tjocknackig slipad flintyxa, gulbrun 8,7 x 5,5 x 3. 3*. Flintmejsel, nackdel, oslipad, gulbrun 6,8 x 1,8 x 1,7. 4. Triangulär pilspets med tånge, tillverkad av slipat fragment 9,2 x 2 x 0,6, brunröd. 5*. Slipat fragment, gråbrun 5,9 x 1,9 x 0,8. 6*. Spånskrapa, gulbrun 5 x 2,3 x 0,7. 7*. Spånskrapa, gulbrun 8,5 x 2,1 x 0,7. { 4. Spånpilspets, tillverkad av ett slipat yxfragment} Datering — MNB/SN. 3a

295. Lund? Enkelfynd. LUHM 5059. "Yxa med skafträna 12 x 6,5 x 4,5 (Se Sv.N Nordisk. Urinv. pl II:26) Funnen i en torvmosse nära Lund". { Svartgrönt klubbhuvud med skaftträna. L- 12,1. B- 5,8. T- 3,2. EB- 6,5. NT- 4,7.} Datering — SN. 1a

296. Lund, Depåfynd. LUHM 15015 a-c. "3 sågar af gråviolett flinta, funna tillsammans vid täckdikning något öfver en half meter djupt strax norr om Lund (Mellan monumentet och skjutbanan, något sydost om förbindelselinjen). Samtliga

äro medelmåttigt gjorda och visa tydliga spår af nötning" (Rydbeck 1918:39). { Tre grovtandade flintskärar a. Konvex egg, gråbrun med svarta inslag. L- 13,1. SB- 2,8. ST- 1. b. Konvex egg, grå/gråbrun, blåvit patina på ena sidan. L- 15,2. SB- 2,9. ST- 1. c. Rakeggad, gråröd/gråbrun. L- 18,4. SB- 3,8. ST- 1,1.} Datering — SN. 2a

297. Lund, Grävningfynd. Bredgatan 14. Enkelfynd. LUHM 15977j. "Dolk, gulbrun med ovanligt kort skaft. Funnen i en brunn på 4 m:s djup". { Fragmentarisk flintdolk av typ II (skaftet fragmentariskt). L- 10,8. BB- 2,3. BT- 0,9. SkL- 3,3. SkB- 1,9. SkT- 1,6.} Datering — SNB/Medeltid(?). 4b

298. Lund, Gyllenkroks allé. Enkelfynd. LUHM 15938. "Dolk av blågul (bladet) och svartbrun (skaftet) flinta med i genomskärning kvadratisk skaft och smalt, triangulärt blad. Funnen vid kloakgrävning i Gyllenkrokska allén där denna möter Vallpromenaden (där kloakbrunnen befinner sig), på ca 4 m:s djup". { Omhuggen flintdolk av typ III med fyrkantigt skaft, skaftet svart, bladet gråvitbeige. L- 20. BB- 2,3. BT- 1,1. SkL- 10,1. SkB- 2. SkT- 2,1.} Datering — SNB/Medeltid(?). 4b

299. Lyngby, Hässleberga. Depåfynd. LUHM 11274*. "1 slipad tunnackig flintyxa typ III hittades tillsammans med 6 likartade yxor" (Nielsen 1977:125 nr. 76). Enl. Rydbeck påträffades fyndet "vid odling af en sank, utdikad äng vid Hessleberga af Lyngby socken 1858. Yxan är slipad ljusgrå flinta, af en långsmal kullrig typ - L 40,6 x 6,8 x 4, de nästan plana smalsidorna är 1,8 breda" (1918:17). Datering — TNC-MNA II. 2a

300. Lyngby, Lyngby nr 13. Enkelfynd. SHM 1572. Bronskantya, troligen ett våtmarksfynd p.g.a. den brungröna, vittrade patinan. Lit. Oldeberg 1974:71, nr. 474. Datering — SN. 3a

301. N. Nöbbelöv, N. Nöbbelövs mosse. Enkelfynd. LUHM 27166. "Yxa, slagen av eggdelen av en slipad tunnackig flintyxa, gråbrun. Funnen i Nöbbelövs mosse 4 a' 5 m öster om kanalen vid mitten av sträckan mellan åkern och diket som löper inåt (österut) i mossen". { Liten slipad flintyxa, tillverkad av en eggdel, troligen

- från tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, triangulär, endast en smalsida, slipade breddsidor. L- 7,5. EB- 5. NB- 2,5. NT- 1,6. ST- 1,8. Fyndet har möjligen samband med K. 302-314, 316-317 samt 320.} Datering — TNC-MNA II. **3a**
- 302.** N. Nöbbelöv, Norra Nöbbelövs mosse. Ackumulerade enkelfynd? LUHM 27136, 27359, 27169. -36. "En tjockackig flintyxa, oslipad, eggen omslagen, gråbrungul 14 x 5 x 3. Funnen i Nils Rasmussons stora torvtäkt ett godt stycke under markytan. -59. En nackdel av oslipad flintyxa med spetsoval genomskärning, grå 7 x 5,5 x 3,2. -69. Tunnbladig flintyxa, nacken avslagen, ena smalsidan omslagen, gulbrun. Funnen på ca 70 cm:s djup vid torvgrävning". {27136. Nacke och mittdel av tjockackig, oslipad flintyxa av typ A, gråbrun. L- 13,8. SB- 4,6. NB- 2,7. NT- 2. ST- 3. SV- 13°. 27359. Nackdel av spetsackig, oslipad flintyxa av typ 1, gråvit med krusta. L- 6,9. SB- 5,3. NB- 3,9. NT- 2,3. ST- 3. 27169. Flintyxa, tillverkad av 4-sidigt slipad, tunnbladig flintyxa, eggdel, gulröd. L- 7,3. EB- 3,4. NB- 3. NT- 1,1. ST- 1,2. Se även K. 301.} Datering — TNA-B, MNA IV, MNB. **3b**
- 303.** N. Nöbbelöv, N. Nöbbelövs mosse. Enkelfynd. LUHM 27380. "En nackdel av tjockackig å breddsidorna slipad flintyxa, gråbrun. Funnen i nyodling å Göran Anderssons ägor, Ö om järnvägen. {Tjockackig, fragmentarisk flintyxa, nacke och mittdel, krusta på nacken, gråsvart/gråbrun, kraftigt upphuggen, breddsidor slipade, svagt håleggad. L- 11,2. SB- 4,2. NB- 2,9. NT- 2,1. ST- 2,6. SV- 7°. Se även K. 301.} Datering — MNB. **3a**
- 304.** N. Nöbbelöv, N. Nöbbelövs mosse. Enkelfynd. LUHM 27403*. "En mellandel av tjockackig flintyxa med utsvängd egg, breddsidorna slipade, gråbrun 7 x 4,7 x 3. Funnen i den södra delen". Se även K. 301. Datering — SN. **3a**
- 305.** N. Nöbbelöv, N. Nöbbelövs mosse. Enkelfynd. LUHM 27404* "En tjockackig fragmenterad flintyxa, brun, ofullständig slipad 6,3 x 2,5 x 2,2. Funnen i östra delen". Se även K. 301. Datering — MN. **3a**
- 306.** N. Nöbbelöv, N. Nöbbelövs mosse. Fyndplats för enkelfynd. LUHM 27143. "I tunnbladig flintyxa, eggen skadad, slipad, grågröngul, kalkkrusta vid eggen. Funnen vid dikesgrävning i N. Nöbbelövs mosse, mellan Göran Anderssons och Erik Kristerssons ägor, i västra kanten av mossen, ca 35 m nedanför vägen, som begränsar mossen åt väster, yxan låg under torven". {Tunnackig, tunnbladig, grågrön/gråsvart flintyxa, slipade breddsidor, krusta på ena breddsidan, eggskadad. L- 10,4. EB- 4,8. NB- 3,8. NT- 1,5. ST- 1,8. SV- 8°. Se även K. 301.} Datering — TNC-MNA II. **3b**
- 307.** N. Nöbbelöv, N. Nöbbelövs mosse. Enkelfynd. LUHM 27903. "En tunnackig oslipad flintyxa, brungul med brunröda fläckar". {Tunnackig, oslipad flintyxa, rödbrun med vita fläckar, raka smalsidor, tydliga egghörn, svagt rundad nacke, rundad egg, avtryck efter fossil i ena breddsidan. L- 20,8. EB- 8,4. NB- 5,9. NT- 2,2. ST- 4. SsB- 2,9. SV- 12°. Se även K. 301.} Datering — TNC-MNA-II. **2a**
- 308.** N. Nöbbelöv, N. Nöbbelövs mosse. Enkelfynd. LUHM 27372. "En eggdel av tunnackig flintyxa, breddsidorna slipade, gråbrun. I nyodling". {Eggdel av tunnackig flintyxa, slipade breddsidor, spår av slipning på smalsidorna vid egg, raka smalsidor, blågrön. L- 6,5. EB- 6,4. SB- 6,7. ST- 3,1. Se även K. 301.} Datering — TNC-MNA II. **2a**
- 309.** N. Nöbbelöv, N. Nöbbelövs mosse. Ackumulerade enkelfynd? LUHM 4951, 5840 27374. 4951. Eggdel av skafthålsyxa med påbörjat skafthål. 5840. Slipad tunnackig flintyxa. 27374. Eggdel av slipad tunnackig flintyxa, gråbrun. {4951. Eggdel av enkel skafthålsyxa, ej spår av skafthål i brottet, antydning till nytt hål, grågrön. L- 10. BH- 4,8. TH- 3. ET- 3,9. NT- 3,3. HD- 2,3. 5840. Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, rödbrun/grönblå, krusta på nacken. L- 17,7. EB- 7,2. NB- 5,9. NT- 2,2. ST- 3,8. SsB- 2,4. SV- 6°. 27374. Fragment av tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, mittdel, svagt välvda smalsidor, grågrön. SB- 7. ST- 2,4. SsB- 2. Se även K. 301.} Datering — TNC-MNA II, SN. **2a**
- 310.** N. Nöbbelöv, N. Nöbbelövs mosse. Ackumulerade enkelfynd? LUHM 27377, 279--

- *. 27377. "En eggdel av tunnackig slipad grå flintyxa. Funnen väster om kanalen. 279--*. Ett fragment av tunnackig flintyxa, brun, slipade breddsidor 6,5 x 4,5 x 2,5. {27377. Eggfragment av tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, grå-blå. EB-7,3. Se även K. 301} Datering — TNC-MNA II. 3a
311. N. Nöbbelöv, N. Nöbbelövs mosse. Depåfynd. LUHM 27235*. "En skära, grå något konkav egg 9,9 x 3,1 x 0,8. Funnen å nyodlad backe i Nöbbelövs mosse tillsammans med en yxa och i närheten låg ett skaft till en dolk". {Se även K. 301.} Datering — SN. 2a
312. N. Nöbbelöv, N. Nöbbelövs mosse. Ackumulerade enkelfynd? LUHM 12030, 27226. 12030. Skära gul. 27226*. 1 skära, ljusgrå 13,8 x 5,2 x 1,9. {12030. Gulbrun/grön halvmånformig flintskära, konvex egg. L- 16,4. SB- 3,7. ST- 0,8. Se även K. 301.} Datering — SN. 2a
313. N. Nöbbelöv, N. Nöbbelövs mosse. Ackumulerade enkelfynd? LUHM 27227*. "En skära grå 10,8 x 3,9 x 1,4. Funnen å nyodling, ca 30 m N om kanalen. LUHM 27429*. En skära fästedel, grå 6,7 x 4,2 x 1,7". {Se även K. 301.} Datering — SN. 3a
314. N. Nöbbelöv. Enkelfynd. LUHM 27076. "En tjocknackig flintyxa, svagt hålslipad, brun. Funnen i kanten av en mosse". {Tjocknackig, håleggad, 4-sidigt slipad flintyxa, gulbrun, svagt välvda smalsidor vilka är slipade vid eggen. L- 13,7. EB- 4,9. NB- 3,5. NT- 2,8. ST- 3,4. HL- 7,3. SV- 9° Se även K. 301.} Datering — MNB. 2a
315. N. Nöbbelöv, Kragarp. Enkelfynd. LUHM 23208. "En tunnackig slipad flintyxa, gråvit. Funnen i dike". {Tunnackig flintyxa, slipade breddsidor, spår av slipning på smalsidor som är svagt välvda, sned egg, grå. L- 19,5. EB- 6,5. NB- 5,3. NT- 1,7. ST- 3,3. SsB- 2,6. SV- 2°} Datering — TNC-MNA II. 2a
316. N. Nöbbelöv, "I Rasmussons torvmosse". Enkelfynd. LUHM 27114. "En tunnackig flintyxa, slipad, brun, slagen mitt av". {Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, rundad egg och nacke, välvda smalsidor och breddsidor, rödbrun. L- 22,4. EB- 7,7. NB- 6,1. NT- 2,3. ST- 3,5. SsB- 1,9. SV- 4,5°. Se även K. 301.} Datering — TNC-MNA II. 3a
317. N. Nöbbelöv, Nöbbelövs mosse. Ackumulerade enkelfynd? LUHM 4019, 27903. 4019. Dolkblad mörkgrå. 27903. En tunnackig oslipad flintyxa å ena breddsidan ett ca 1 cm djupt, 2 cm långt håll brungul. {4019. Liten tunn flintdolk av typ V med tunt skaft. L- 14,3. BB- 3. BT- 0,5. SkL- 5,6. SkT- 0,7. 27903. Tunnackig, oslipad flintyxa, rödbrun, krusta på ena breddsidan, raka smalsidor, rundad egg, tunn svagt rundad nacke, egghörn. L- 20,7. EB- 8,4. NB- 5,8. NT- 2. ST- 4,2. SsB- 2,3. SV- 8°. Se även K. 301.} Datering — TNC-MNA II, SNC. 2a
318. N. Nöbbelöv, Enkelfynd. LUHM 23163. "En tunnackig oslipad gulbrun flintyxa egg något skadad 26,9 x 8 x 3,6. Funnen vid dikning 1908". {Tunnackig, oslipad flintyxa, gråorange, rundad egg och nacke, egghörn, välvda bred- och smalsidor. L- 35,2. EB- 8,3. NB- 6,5. NT- 1,8. ST- 4. SsB- 2,1.} Datering — TNC-MNA II. 1a
319. N. Nöbbelöv, RAÄ 9. N. Nöbbelöv 21: 1. Vid rensning av bäcken. Fyndområde för ackumulerade enkelfynd. P. "1 tunnbladig flintyxa, 2 tjocknackiga bergartsyxor, 1 tunnackig bergartsyxa, 1 flintdolk med rombiskt skaft". {1. Tunnbladig, tjocknackig flintyxa, slipade breddsidor, delvis slipade smalsidor. L- 11,7. EB- 4,8. NB- 3,2. NT- 1,1. ST- 1,5. 2. Tjocknackig bergartsyxa, nästan raka smalsidor, gråsvart. L- 13,5. EB- 6,5. NB- 4,7. NT- 2,7. ST- 3,5. 3. Tjocknackig bergartsyxa, kvadratisk nacke, konkava smalsidor, gråsvart. L- 12,,1 EB- 4,3. NB- 3. NT- 3. ST- 3. Omhuggen flintdolk av typ III, gulbrun. L- 14,2. BB- 2,5. BT- 1,1. SkL- 6,3. SkB- 2,3. SkT- 1,9.} Datering — MNB, SNB. 3a
320. N. Nöbbelöv, RAÄ 23. Nöbbelövs mosse. Fyndområde för ackumulerade enkelfynd? LUHM 27221, 27415*. 27221. Dolk med kvadratisk skaft, mörkgrå - gulbrun. 27415*. Dolk av flinta, fästedel, brun, utsvängd mot basen, spetsovalt tvärsnitt 8,5 x 3,3 x 1,6". {27221. Flintdolk av typ III, med gjutsöm på

- skaft, rombiskt skaft, svart med bruna fläckar. L- 21,7. BB- 3,4. BT- 1,1. SkL- 9,4. SkB- 2,5. SkT- 2,3. Se även K. 301.} Lit. ATA 1040/1914. Datering — SNB. **3a**
- 321. Odarslöv?**, Depåfynd troligen från denna socken. Påskriften "Gyllenkrok" kan antyda Odarslöv eller Gödelöv socknar. En studie av fördelningen av flintskärar i länet ger dock möjligen några hållpunkter för att placera fyndet i Odarslövs socken (se Kap. 7, Fig 50). LUHM 3882-84. "3 sågar af flinta, enligt anteckning i förvärfskatalogen äro nr 3883-84 "troligen funna jemte No 3882". 3882-83 bära påskriften "Baron Gyllenkrok". Den förstnämnda sågen är 19,5L, flintans färg är grågul/brunnröd. Enär de tre sågarnas yttre habitus visar påtaglig öfverensstämmelse, torde man få anse att fyndet verkligen är slutet" (Rydbeck 1918:39). {3882*. 3883. Konvex flintskära, gråbeige. L- 17,8 SB- 4,1 ST- 0,8. 3884. Svagt konvex flintskära, mörkbrun. L- 18,1. SB-3,8. ST- 0,9.} Datering — SN. **1a**
- 322. Revinge, Revinge torvmosse.** Enkelfynd. LUHM 5792*. "Slipsten av sandsten, har 6 sidoytor, hvaraf de fem äro slipytor. 15,6 x 5,2. Funnen i Refvinge mosse". Datering — MNB. **2a**
- 323. Silvåkra, Silvåkra torvmosse.** Enkelfynd. LUHM 26830. "En tunnackig flintyxa, ljus grå. Helt slipad. Silfåkra torvmosse år 1843". {Tunnackig, 4-sidigt slipad, omslipad flintyxa, vitblå, raka smalsidor, nackdel. Rundad egg, rak nacke. L- 13,2. EB- 7. NB- 5,6. NT- 2,1. ST- 2,9. SV- 9,5°. Se även K. 324.} Datering — TNC-MNA II. **2a**
- 324. Silvåkra, Silvåkra torvmosse.** Enkelfynd. LUHM 4017. "Jämbred spjutspets kalcinerad avbruten. Funnen i Silfåkra torvmosse". {Blåvit dolkstav av flinta, parallella kanter, rundad egg. L- 11,7. SB- 3,7. ST- 0,9. Fyndet har möjligen samband med K. 323.} Datering — TNC. **2a**
- 325. Silvåkra, Silvåkra sjö.** Enkelfynd. LUHM 4713. "Smalmejsel ljusgrå, eggen slipad. Funnen i Silfåkra sjö". {Tjocknackig grå/gråsvart flintmejsel, 4-sidigt slipad eggparti. L- 13,2. EB- 1,4. SB- 2,4. NB- 2,1. NT- 1,8. ST- 2,2.} Datering — MN. **2a**
- 326. St. Råby, St. Råby. Depåfynd. LUHM 12728 a-b.** "a) Spetsnackig flintyxa, spetsovalt tvärsnitt, oslipad, ljusbrunsvart. b) Dito, mandelformigt tvärsnitt. Hittade tillsammans, troligen markfynd" (Rech 1979:123). {a. Förarbete till spetsnackig flintyxa av typ 1, krusta på hela nacken samt ner på bägge bredsidor, gråbrun/svart. L- 20,8. EB- 7,2. NB- 4. NT- 2,1. ST- 3. b. Förarbete till spetsnackig flintyxa av typ 1, krusta på bägge bredsidor, gråbrun/svart, mandelformigt. L- 16,8. EB- 6. SB- 8. NB- 3,8. NT- 2,5. ST- 2,8.} Lit. Rydbeck 1918:8 f, Fig. 4, Hernek 1985:37. Datering — TNA-B. **2a**
- 327. St. Råby, Stora Råby gård.** Enkelfynd. LUHM 19208. "En flintyxa tjocknackig med utsvängd egg. Funnen vid dikning". {Tjocknackig flintyxa med utsvängd egg, yttersta eggdelen avslagen, slipade bredsidor, chokladbrun. L- 9,8. EB- 5,1. NB- 2,3. NT- 2,6. ST- 2,6.} Datering — SN. **3a**
- 328. Stångby, Enkelfynd. LUHM 4901.** *Flintdolk/spjutspets vitgrå, gulflammig. Funnen i en mosse i Stångby*". {Spjutspets i flinta, grå/gråblå. L- 13,7. BB- 3,7. ST- 1,8. SkB- 1,9. SkT- 1,3.} Datering — SN. **1a**
- 329. Stångby, Stångby nr 10.** Enkelfynd. LUHM 20723. "Ett ämne till stenyxa med påbörjat skafthål. Funnen vid upprepning av en bäck". {Förarbete till stor enkel skafthålsyxa med påbörjat skafthål/skålgrop. L- 28,2. BH- 9,3. TH- 5,9. ET- 6. NT- 5,3. Skålgrop HD- 2,2.} Datering — SN. **3a**
- 330. Stångby, Stångby mosse.** Enkelfynd. LUHM 5909. "Tunnackig slipad flintyxa vitgråflammig, eggen sned. Funnen 1835 i Stångby mosse". {Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, tunn oslipad nacke, omslipad egg (svag hålegg), välvda smal- och bredsidor, mörkgrå. L- 23,8. EB- 7,9. NB- 6,1. NT- 1,9. ST- 3,3. SsB- 1,5. SV- 5°.} Datering — TNC-MNA II. **2a**
- 331. Stångby, Stångby mosse.** Ackumulerade enkelfynd? LUHM 4463, 4543, 4560, 4643, 5642, 6258 och 26820. 4463. Mossfynd av bronsdolkstav. L- 12. B- 7. T- 0,5. Brun patina. Lit. Oldeberg 1974:119, nr. 775. 4543. Slipad svart tjocknackig, flintyxa kalcinerad ba-

- ne. 4560. *Tjocknackig tunnbladig grå flintyx*a. 4643. *Tjocknackig grå flintyx*a, *slipade breddsidor*. 5642. *Oslipad, tunnackig flintyx*a, *vitkalcinerad*. 6258. *Grönstensyx*a *grågrön*. 26820. *I tunnackig flintyx*a, *helt slipad, övergångsform*. *Grå med kalkkrusta*. {4543. Liten tjocknackig, tunnbladig flintyx, krusta på nacken, slipade breddsidor, svart. L- 9. EB- 3,7. NB- 1,9. NT- 1,5. ST- 1,5. 4560. Tunnbladig, tunnackig, 4-sidigt slipad flintyx, gråbrun. Kopparflaxyximitation. L- 10,2. EB- 4,2. NB- 3,6. NT- 0,9. ST- 1,3. 4643. Tjocknackig flintyx av typ A, slipade breddsidor, gråsvartspräcklig. L- 12,3. EB- 6. NB- 4,2. NT- 3,1. ST- 3,3. SV- 13°. 5642. Tunnackig, oslipad flintyx, vitkalcinerad, raka smalsidor. L- 14,4. EB- 5,5. NB- 5,1. NT- 1,8. ST- 2,5. SV- 5°. 6258. Liten tjocknackig bergartsyx, grön. L- 8,7. EB- 5,3. NB- 3,2. ST- 2,2. SV- 15°. 26820. Spetsnackig, 4-sidigt slipad flintyx av typ 3, grå/svart med ljusa fläckar, krusta på nacken. L- 10,6. EB- 5,3. NB- 3,6. NT- 2. ST- 2,8. Se även K. 333.} Datering — TNB-C, MNA III-IV, MNB, SN. 2a
332. *Stångby*, Enkelfynd. LUHM 5360. "*Avlång knacksten av sandsten, oval genomskärning. Funnen i torvmosse*". {Knacksten av kvartsit. L- 11,7. B- 5,4. T- 4,5. Se även K. 333.} Datering — Neolitikum? 1a
333. *Stångby*, *Stångby torvmosse*. Ackumulerade enkelfynd? LUHM 4523, 6209 och 6224. 4523. *Tjocknackig slipad flintyx mörkgrå, bred egg, breddsidor slipade. Funnen i Stångby torvmosse*. 6209. *Tjocknackig grönstensyx*a. 6224. *Grönstensyx*a *ljusgrå*. {4523. Liten omslipad, tjocknackig flintyx, slipade breddsidor, mörkbrun. L- 9,8. EB- 5,2. NB- 3,3. NT- 1,8. ST- 2,5. 6209. Tjocknackig bergartsyx, grågrön. Skålgrop på eggdelen. L- 12,9. EB- 6,1. NB- 4,5. NT- 3,3. ST- 4,2. SV- 16°. 6224. Spetsnackig, rättegad bergartsyx av typ 3, oval nacke, gråbrun. L- 16,1. EB- 5,7. NB- 3,3. NT- 2,8. ST- 4,1. SV- 12,5°. Fynden har möjligen samband med K. 331 och 332.} Datering — TNB-C, MNB. 2a
334. *Stångby*, Enkelfynd. SHM 2548. Bronskantyx, troligen våtmarksfynd p.g.a. den brungröna patinan. L- 14,8. B- 6,2. Lit. Oldeberg 1974:118, nr. 773. Datering — SN. 1a
335. *Stångby*, RAÄ 14. *Stångby* 28:1. 30 m. ö.h. Utdikad bäck (Ö-V). Fyndplats för enkelfynd. P. "*I tunnackig flintyx förarbete*". {Tunnackig, oslipad flintyx, gråbrunfläckig, rundad egg. L- 16,9. EB- 4,5. NB- 3,6. NT- 1. ST- 2,3. SsB- 1,2.} Datering — TNC-MNA II. 4a
336. *Stångby*, RAÄ 16. *Stångby* 29:1. 30 m. ö.h. Sankhål. Fyndplats för enkelfynd. P. "*I tunnackig bergartsyx*". {Tunnackig bergartsyx, svagt välvda smalsidor, välvda breddsidor, gråsvart, oskadad egg. L- 25,6. EB- 6,5. NB- 4,8. NT- 3. ST- 5,2. SsB- 1,9.} Datering — TNC-MNA II. 4a
337. *Stångby*, Botillelund. Depåfynd. LUHM 19551 a-b. "2 små tjocknackiga flintyxor med något utsvängd egg och nästan kvadratisk nacke, funna, sannolikt tillhoppa, å Botillelund, *Stångby*. Yttre habitus mycket likartad" (Rydbeck 1918:34, Fig. 61). {Två tjocknackiga flintyxor med utsvängd egg, breddsidorna slipade. a. Gulbrun/svart, krusta på nacken, eggskada. L- 10. EB- 5,1. NB- 2,7. NT- 2,1. ST- 2,1. SV- 16°. b. Gulbrun/grågrön, krusta på nacken. L- 8,2. EB- 3,9. NB- 2,4. NT- 1,8. ST- 1,8. SV- 14°.} Datering — SN. 2a
338. S. Sandby, Flyinge mosse. Ackumulerade enkelfynd? LUHM 16945, 23166, 23213 och 24031. 16945. "*En dubbeleggad skafthålsyx med utsvängd egg. Funnen i Flyinge mosse enligt uppgift av säljaren, en jude*. 23166. *En tunnackig oslipad flintyx ljusgråblå*. 23213. *En tunnackig slipad flintyx, eggen skadad, banen omslagen. Gråvit*. 24031. *I fragmentarisk slipsten spetsig*". {16945. Dubbelleggad stridsyx av typ B1, svart. L- 13,1. BH- 5,2. TH- 3,9. ET- 6,9. TH- 6,8. HD- 2,1. 23166. Tunnackig, oslipad flintyx, svagt välvda smalsidor, egghörn, grå/gråblå med svarta fläckar, krusta på ena breddsidan, rundad egg och nacke. L- 23,7. EB- 7,8. NB- 5,6. NT- 1,9. ST- 4. SsB- 2,2. SV- 9°. 23213. Mittdel av tunnackig, 4-sidigt slipad, omslipad flintyx, smalsidor svagt välvda, ljusgrå. L- 12. SB- 7,3. ST- 2,7. SV- 6°. 24031. Skifferslipsten, gråsvart. L-

- 14,3. B- 3,4. T- 1,2. Fynden har möjligen samband med K. 342 och 343.} Datering — TNC-MNA II. **2a**
- 339. S. Sandby**, Flyinge nr 22. Enkelfynd. LUHM 28676:6. "En tunnbladig flintyxa av tunnackig typ, slipad ljusgrå 11,7 x 4,5 x 1,6. Funnen i mosse". {Tunnbladig, tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, vitgrå/blå. L- 11,7. EB- 4,2. NB- 3,1. NT- 1. ST- 1,6. SsB- 1. SV- 10°.} Datering — TNC-MNA II. **3a**
- 340. S. Sandby**, S. Sandby nr 16. Enkelfynd. LUHM 25371. "Flintdolk med smalt blad, skaftet tvåsidigt bredare än bladet, grå. Påträffades upprättstående med skaftändan uppåt invid en stor sten på åkern 1929". {Flintdolk, troligen av typ I-II, grå. L- 16,9. BB- 2,3. BT- 0,9. SkL- 5,6. SkB- 2,5. SkT- 1.} Datering — SNA-B. **3c**
- 341. S. Sandby**, RAÄ 54. Flyinge 29:1 Enkelfynd. P. "En flintdolk, nu försvunnen. Hitad vid dikningsarbeten före 1950". Datering — SN. **3a**
- 342. S. Sandby**, Flyinge mosse. Enkelfynd. LUHM 23571. "Slipad mejsel av gråbrun - vitfläckig flinta". {Tjocknackig, 4-sidigt slipad flintmejsel, nacke skadad liksom eggen, gråbrun/beigefläckig. L- 16. EB- 1,4. SB- 2. NB- 1,6. NT- 1,5. ST- 1,8. Se även K. 338.} Datering — MN. **2a**
- 343. S. Sandby**, Flyinge mosse. Enkelfynd. LUHM 17485*. "Spetsoval yxa, vackert exemplar, ljusgrå 17,3 x 6 x 3,5. Funnen vid torvupptagning "ganska djupt i torvdyn i Flyinge mosse". Se även K. 338. Datering — TNA-B. **2b**
- 344. S. Sandby**, S. Sandby nr 13. Depåfynd? LUHM 25370:1-3. "1. Tjocknackig yxa av flinta, eggparti, avslagen. Slipad å bredsidorna. 2. Flintyxa, för skafning omslaget eggparti av en tunnackig flintyxa, ljus/mörkgrå. Ursprungliga yxan helt slipad. 3) Tjocknackig flintyxa, eggparti med ansats till omslagning för skafning. Ljus/mörkgrå. Funna tillsammans å S. Sandby nr 13". {1. Tjocknackig, fragmentarisk flintyxa av typ B med slipade bredsidor, eggdel och mittdel, vitgrå. L- 9,2. EB- 5,2. ST- 3,4. SV- 7°. 2. Eggdel av tjocknackig, 4-sidigt slipad flintyxa av typ B, gråvit, antydning till ny skafning genom tillhugning. L- 9. EB- 6,2. ST- 2,7. 3. Eggdel av tunnackig(?) flintyxa, omhuggen till tjocknackig yxa, ursprunglig yxa troligen 4-sidigt slipad, gråvit. L- 7,9. EB- 6,1. NB- 3,5. ST- 2,4.} Datering — MNB. **3a**
- 345. Vallkärra**, Vallkärratorn nr 6. Tornhill. Enkelfynd. LUHM 27177. "En tjocknackig flintyxa, eggen avslagen, ena bredsidan slipad ljusbrungrå. Funnen i en mosse nära gården". {Tjocknackig, omhuggen, fragmentarisk flintyxa, ursprungligen försedd med utsvängd egg, brun, slipade bredsidor, eggen avslagen. L- 7,4. SB- 4,2. NB- 3,1. NT- 2,1. ST- 2,1. SV- 14°.} Datering — SN. **3a**
- 346. Vallkärra**, Vallkärra nr 4. Depåfynd? LUHM 27198*. "En dolk av gulbrun flinta 14 x 3 x 1,8 (En vecka tidigare fanns på samma ställe en liten brun rätyxa med utsvängd egg och fyrkantig bane. Funnen strax SSO om Hanssons gård Vallkärra nr 4". Datering — SN. **3a**
- 347. Vallkärra**, Fels mosse. Enkelfynd. LUHM 27439*. "En skafthålsyxa grönsten vittrad 15 x 6,5 x 5". Se även K. 350. Datering — SN. **2a**
- 348. Vallkärra**, Vallkärra nr 24. Mosse. Enkelfynd. LUHM 27360. Kopparkant yxa, brun patina. L- 9. B- 3,4. Lit. Oldeberg 1974:131 f, nr. 869. Datering — SN. **3a**
- 349. Vallkärra**, RAÄ 51. Vallkärra 4:7. 30 m. ö.h. "Den västligaste av gårdarna i Vallkärra nr. 4, c:a 150 m N om gården i ett mindre kärr som torrlagts omkring 1910". Fyndplats för enkelfynd. LUHM 23125. "En flintdolk, svartbrungrå med tresömmat fäste". {Flintdolk av typ IV, gråblåpatinerad. L- 21,4. BB- 5,4. BT- 1. SkL- 8,3. SkB- 3,8. SkT- 1,4.} Datering — SNC. **4a**
- 350. Vallkärra**, RAÄ 54. Vallkärra 6:5. 25 m. ö.h. Fyndplats för enkelfynd. LUHM 27118. "En tunnackig yxa, slipad, gulbrun. Funnen å Vallkärra nr 6, i södra delen av Fels mosse, strax väster om gården". {Tunnackig, 4-sidigt slipad, omhuggen, flintyxa, välvda smalsidor, o-slipad nacke, gråbrun/vitfläckig. L- 17,8. EB-

7,8. NB- 5,9. NT- 2,2. ST- 3,6. SV- 7°. Fyndet har möjligen samband med K. 347.} Datering — TNC-MNA II. **4a**

351. Vallkärra, Vallkärra nr 6. Ackumulerade enkelfynd? LUHM 27409*, 27153. 27409. "Ett fragment av tunnackig gulbrun flintyxa, helt slipad 6,8 x 5,5 x 3. Funnen i Fels mosse. 27153. 1 tjocknackig flintyxa med bred egg, atypisk, oslipad, grå. Funnen i Fels mosse. {27153. Tjocknackig, oslipad flintyxa, ljusgrå. L- 10,7. EB- 4,6. NB- 3,1. NT- 1,8. ST- 2. SV- 10°. Se även K. 347.} Datering — TNC-MNA II, SN? **3a**

352. Vallkärra, Vallkärra nr 6. Enkelfynd. LUHM 27382. "En nackdel av å bredsidorerna slipad, tjocknackig brungrå flintyxa. Funnen vid dikesgrävning strax ö om gården". {Nackdel av tjocknackig flintyxa av typ A, kvadratisk nacke, slipade bredsidor, gråbrun. L- 7,7. SB- 3,8. NB- 3. NT- 2,6. ST- 2,6. SV- 11,5°.} Datering — MNA V. **3a**

353. Vallkärra, Vallkärratorn nr 10. Enkelfynd. LUHM 27117. "En tunnackig flintyxa, slipad, eggen omslagen, grågulsvart. Funnen vid dikesgrävning, öster om backen". {Nackdel av tunnackig, omslipad, 4-sidigt slipad flintyxa, gråbrun/svartfläckig, svagt välvda smalsidor, rundad nacke, kraftigt använd egg. L- 17,4. EB- 7,7. NB- 5,9. NT- 1,8. ST- 3,2. SsB- 1,7. SV- 7,5°.} Datering — TNC-MNA II. **3a**

354. Vallkärra, Depåfynd. LUHM 4442-4443. "a) Tunnackig flintyxa, slipad, vitgrågul b) Tunnackig flintyxa, oslipad, grå. c) Likadan yxa. Alla yxorna hittades tillsammans vid plöjning" (Rech 1979:123). {4442. Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, sekundärt nackskadad, vitgrå/gråbeige, välvda bredsidor, nästan raka smalsidor. L- 28,2. EB- 7,8. NB- 5,5. NT- 1,9. ST- 3,5. SsB- 1,5. 4443. Tunnackig, oslipad flintyxa, grå/mörkgrå med röda fläckar. L- 17. EB- 7,7. NB- 5,8. NT- 2,1. ST- 4. SsB- 2,3.} Lit. Rydbeck 1918:22, Fig. 33. Datering — TNC-MNA II. **1a**

355. Veberöd, Veberöds mosse. Ackumulerade enkelfynd? LUHM 10864-65*. 10864. "En tjocknackig slipad flintyxa kvadratisk."

10865*. "Spån 12L". {10864. Tjocknackig flintyxa av typ A/B, slipade bredsidor, spår av slipning på smalsidor, svagt utsvängd egg, kraftigt nött egg, brun/blåbrun. L- 14,4. EB- 5,3. NB- 3,5. NT- 2,9. ST- 2,9. SV- 10°.} Datering — MNB? **2a**

356. Veberöd, Enkelfynd. YM 91*. "En 5 1/2 tum lång hammare af trapp, starkt vittrad, funnen i en torfmosse vid Weberöd". {Troligen avses en stridsyxa} Datering — MNB. **1a**

357. V. Hoby, RAÄ 18. Hoby 15:5. 25 m.ö. h. Uttorkad sankmark. Åker. Fyndområde för ackumulerade enkelfynd samt depåfynd. LUHM 29213. "Inom området skall ett 10-tal yxor ha hittats av de tidigare ägarna (Från 1890-talet och framåt). Materialet donerat till LUHM. Enl. anteckning i LUHM skall 2 st stora oslipade tunnackiga flintyxor ur donationen (29213 Nr. 1 och 2) ha hittats vid 2 olika tillfällen i ett tidigare vattensjukt område i sydvästra delen av gårdens område. Antagligen väster om nr 18". {Depåfynd bestående av 1) Tunnackig, oslipad flintyxa, raka smalsidor, rundad egg, rak nacke, rödbrun, välvda bredsidor. L- 34. EB- 8,7. NB- 6,5. NT- 2,1. ST- 4,6. SsB- 2,8. SV- 4,5°. 2) Tunnackig, oslipad flintyxa. Identisk patina som föregående, raka smalsidor, rundad egg, svagt rundad nacke, välvda bredsidor. L- 29,8. EB- 8,2. NB- 6,1. NT- 1,9. ST- 4,9. SsB- 2. SV- 4°. Ackumulerade enkelfynd bestående av; 3) Tunnackig, 4-sidigt slipad, omslipad flintyxa, gulbrun/svartfläckig, krusta på nacken och bredsidor, svagt välvda smalsidor, bredsidor välvda, rundad egg, sned nacke. L- 16,7. EB- 7,5. NB- 4,7. NT- 2. ST- 3,2. SsB- 2. SV- 11°. 4) Tunnackig, omslipad flintyxa, konkava smalsidor, krusta på nacken, brandgul/svart. L- 15,8. EB- 6,7. SB- 7,3. NB- 4,7. NT- 2,3. ST- 3,9. SsB- 3,1. SV- 7°. 5) Tjocknackig fragmentarisk flintyxa av typ B, mittdel, plana bredsidor, svagt välvda smalsidor, gulröd. L- 9,2. SB- 5,8. NB- 2,7. ST- 2,9. SV- 2,5°. 6) Tunnbladig, tunnackig, omslipad, 4-sidigt slipad flintyxa, raka smalsidor, gulröd med svart nacke. L- 9,7. EB- 4,3. NB- 3,1. NT- 1,2. ST- 1,6. SV- 11°. 7) Tunnbladig, tunnackig, omslipad grå/gråbeige flint-

yxa. L- 8,8. EB- 4,7. NB- 3,4. NT- 1. ST- 1,6. SV- 15°. 8) Tunnbladig, oslipad flintyxa, krusta på ena bredsida, gråsvart. L- 11,6. EB- 5,2. NB- 2,8. NT- 1,3. ST- 1,8. SV- 14,5°. 10) Eggdel till tjocknackig, 4-sidigt slipad, håleggad och omhuggen flintyxa, gulbeige. L- 8,5. EB- 4,5. NB- 3,7. ST- 2,3. HL- 6,3. 11) Tjocknackig, 4-sidigt slipad, svagt håleggad flintyxa, brun/gråbrun, välvda smalsidor. L- 14,7. EB- 4,9. NB- 2,9. NT- 2,7. ST- 3,3. SV- 9°. 12) Nackdel av tjocknackig flintyxa av typ B, slipade bredsidor, svagt välvda bredsidor, smalsidor raka, grågul. L- 10,4. SB- 4,4. NB- 3,7. NT- 1,8. ST- 3,1. SV- 5°. 13) Nackdel av tjocknackig flintyxa av typ A, slipade bredsidor, gråsvart. L- 9,5. SB- 5. NB- 3,5. NT- 2,6. ST- 3. SV- 12,5°. 14) Nackdel av spetsnackig, slipad flintyxa av typ 1, vitröd. L- 7,5. SB- 4,5. NB- 2,8. NT- 1,7. ST- 2,8. 15) Eggdel till tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, gulorange. L- 4,5. EB- 6,3. ST- 4,6. 16) Eggdel till tjocknackig flintyxa med utsvängd egg, vitbeige. L- 6,2. EB- 6,7. ST- 1,9. 17) Eggdel till tjocknackig, håleggad slipad flintmejsel. L- 7,4. EB- 2,6. SB- 3,1. ST- 2,3. HL- 5,9. 18) Oslipad flintmejsel. L- 6,5. SB- 1,9. ST- 1,7. 19) Svagt konkav flintskära, gulorange. L- 10,5. SB- 3,1. ST- 1,2. 20) Svagt konkav flintskära, brunsvart. L- 8. SB- 2,4. ST- 0,8. 21) Fragmentarisk, svagt konkav flintskära, vitblå. L- 8,8. SB- 2,4. ST- 1. 22) Flintdolk av typ II? Brun. L- 12,2. BB- 3,4. BT- 0,9. SkL- 5,4. SkB- 2,6. SkT- 1,6. 24) Fragmentarisk flintdolk av typ III, skaftet har spetsovalt tvärsnitt, gulröd/svartbrun. L- 12,3. BB- 2,5. BT- 0,9. SkL- 6,7. SkB- 2,4. SkT- 1,9. 25) Spjutspets av flinta, mörkgrå. L- 11,6. SB- 3,8. ST- 0,8. 32) Tjocknackig bergartsyxa med otydliga smalsidor, grågrön/gulprickig. L- 14,8. EB- 5,9. NB- 4,2. NT- 3,1. ST- 4,4. SV- 9°. 33) Nackknopp till mångkantig stridsyxa. B- 7,9. T- 4,6.} Datering — TNC-MNA II, MNA III-V, MNB, SNB. **3a 358. V. Hoby**, Krutmöllan. Ackumulerade enkel- och depåfynd. LUHM 16215 a-i. "Fyndet gjordes vid plöjning på ett jordstycke av 2-3 tunnlands areal, beläget ca 1/2 km söder om Kävlingeån och ca 200 m väster om stora lands-

vägen. Yxan a) och mejseln b) och spjutspetsen c) funnos samtidigt vid plöjning på ett område av ca 100 kvm yta. Antagligen hade de legat tillsammans, men förut skiljts åt av plojen. Ungefär på 150 m:s avstånd från de förra hittades omedelbart därefter yxan d). Alla föremålen äro förarbetade av samma vackra gulbruna flinta. På samma stycke har förut påträffats flintsaker. a) flintyxa, slipade bredsidor. b) mejsel, oslipad. c) spjutspets, spetsig och symmetrisk. d) tjocknackig oslipad flintyxa. {a. Tjocknackig flintyxa med utsvängd egg, slipade bredsidor, tvåreggad, omhuggen i eggdel, gulbeige/brun. L- 9,3. EB- 5,5. NB- 3,1. NT- 1,8. ST- 1,9. b. Tjocknackig, oslipad flintmejsel, kvadratisk nacke med krusta, färg och patina som a). L- 11,4. EB- 1,8. NB- 1,6. NT- 1,9. ST- 1,9. c. Ythuggen spjutspets av flinta med skaft, gulbrun. L- 13,3. SB- 2,4. ST- 0,8. SkL- 4,9. SkT- 0,9. d. Tjocknackig, oslipad flintyxa, tvåreggad, något utsvängd egg, gulbrun/gråbrun. L- 13,8. EB- 5,4. NB- 3,2. NT- 2,4. ST- 2,8. SV- 13°.} "E-I. Förut hade på ett område av ca 40 kvm funnits på ungefär samma ställe som a-c följande: e) Tjocknackig gulröd flintyxa oslipad utom på eggen. f) Tunn slipad gråbrunnröd flintyxa. g) Mejsel, brunröd, slipad, avbruten i övre ändan. h) Liten spjutspets, brunröd. i) Såg, ljusgrå. {e. Tjocknackig, mot nacken starkt avsmalnande flintyxa, slipade bredsidor, eggslipad, identisk patina som nr A och B, något utsvängd egg. L- 16,3. EB- 4,8. NB- 2,1. NT- 1,5. ST- 2,3. SV- 11°. f. Tunnackig, tunnbladig, 4-sidigt slipad, omslipad flintyxa, gulbrun. L- 8,9. EB- 3,9. NB- 3,7. NT- 0,9. ST- 1,1. SV- 5°. g. 4-sidigt slipad flintmejsel, gulbrun, samma patina som A-B, nacken recent avbruten. L- 11,1. EB- 1,2. SB- 1,8. NB- 1,7. NT- 1,5. ST- 1,6. h. Ythuggen spjutspets i flinta, mörkbrun. L- 9,7. SB- 2,3. ST- 0,8. i. Halvmånformig flintskära, rak egg, grovtandad, grå. L- 14,2. SB- 3,1. ST- 0,8.} Datering — TNC-MNA II, SN. **3b**

359. V. Hoby, Hoby mosse. Enkelfynd. LUHM 5904. "Tunnackig slipad flintyxa svart och ljusgråflammig, eggen omslipad och skadad. Funnen i Hoby mosse". {Tunnackig, 4-si-

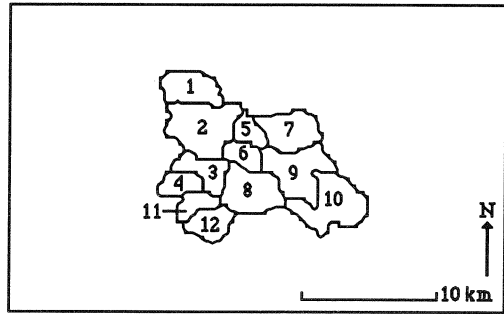
digt slipad flintyxa, svagt välvda smalsidor, välvda breddsidor, tunn nacke, omslipad egg, gråblå/gråsvart. L- 28,3. EB- 7,6. NB- 5,7. NT- 1,8. ST- 3,4. SsB- 1,9. SV- 4°. Se även K. 361.} Datering — TNC-MNA II. 2a

360. V. Hoby, RAÅ 72. V Hoby 15:5. Fyndplats för enkelfynd? LUHM 19381a-b*. "En fragmentarisk tunnackig flintyxa, två slipade fragment. Funna i sänkan väster om boningshuset å Hans Månssons ägor". {a. Mittdel av tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, välvda bred- och smalsidor, orangebrun. L- 9,7. SB- 7,8. ST- 3. b*} Datering — TNC-MNA II. 4a

361. V. Hoby, Hoby mosse. Depåfynd? LUHM 19618-19. "2 små tjocknackiga flintyxor, enligt påskrift funna i Hoby mosse. Den större yxan, nr 19618, har utsvängd egg, är gulgrågrön till färgen och är svagt håleggad; den mindre har mera parallella sidor, är brungrågrön till färgen. Enär båda yxorna onummerade inlagts i museets äldre typserier och då påskriften om den gemensamma fyndorten utförts af samma hand samt yxornas yttre habitus är mycket likartad, torde de böra anses tillhöra ett slutet fynd". (Rydbeck 1918:34, Fig. 62). {19618. Tjocknackig, svagt håleggad flintyxa, grågul/svartgrå, något utsvängd egg, slipade breddsidor, kvadratisk nacke. L- 10,1. EB- 5,1. NB- 2,6. NT- 2,1. ST- 2,1. SV- 14°. 19619. Tjocknackig flintyxa med tendens till utsvängd egg. Slipade breddsidor samt delar av smalsidorna, grönbrun/brun, L- 10. EB- 3,9. NB- 2,4. NT- 2. ST- 2. SV- 9°. Fyndet har möjligen samband med K. 359.} Datering — SN. 2a

STAFFANSTORPS KOMMUN

362. Bjällerup, "L:a Bjellerup nr 9". Depåfynd. LUHM 1982*, 2003, 2007. "3 flintsågar vackra ex, grågulröda. Alla tre bära samma påskrift "Jöns Hansson NO 9 L Bjellerup". Enär dessutom sågarnas yttre habitus är i allo likartad, måste redskapen anses tillhöra samma slutna fynd. Samtliga visa spår af nötning" (Rydbeck 1918:38 f, Fig. 81). {1982*. L- 21,6. 2003. Flintskära, konvex och konkav egg, blågrön. L-

1. Flackarp	5. Knästorp	9. Kyrkheddinge
2. Uppåkra	6. Brågarp	10. Esarp
3. Tottarp	7. Bjällerup	11. Särslöv
4. Görslöv	8. Nevishög	12. Mölleberga

9,6. SB- 3,9. ST- 0,9. 2007. Flintskära, rak grovtandad egg, blåbrungrön. L- 17,9. SB- 4,2. ST- 0,8.} Datering — SN. 3a

363. Brågarp, Depåfynd. LUHM 11292. "En slipad tunnackig flintyxa, grå med omslipad, sned egg. Funnen vid "Brågarp, i en torvmosse, tillsammans med en liten flintmejsel". {Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, omslipad eggdel, välvda smal- och breddsidor, gråvit. L- 17,4. EB- 7,2. NB- 5,7. NT- 1,9. ST- 3,1. SsB- 1,9. Se även K. 370} Datering — TNC-MNA II. 2a

364. Brågarp, Gullåkra. Enkelfynd. LUHM 4051. "Flintdolk gråvit kalcinerad. Funnen i Gullåkra mosse på själfva botten på 2 1/2 a' 3 alnars djup tätt vid stranden". {Flintdolk av typ II, vitgråpatinerad. L- 15,9. BB- 3,2. BT- 0,7. SkB- 1,7. SkT- 1,1. Se även K. 371} Datering — SNB. 2c

365. Brågarp, Gullåkra. Enkelfynd. LUHM 4908. "Dolkblad vitkalcinerad. Funnen i Gullåkra torvmosse". {Ythuggen, vitkalcinerad lancettformig spjutspets i flinta. L- 11,9. SB- 2. ST- 0,9. Se även K. 371} Datering — SN. 2a

366. Brågarp, Gullåkra. Enkelfynd. LUHM 5070. "Stenklubba, funnen i Gullåkra torvmosse på betydligt djup". {Klubba med skafränna, ljusbrun. L- 9,7. B- 5,7. T- 3,7.} Datering — SN. 2a

367. Brågarp, Enkelfynd. LUHM 4520. "Tunnackig gulröd flintyxa med omslagen bane.

Funnen i Brågarps torvmosse". {Tunnackig, omhuggen och omslipad flintyxa, ursprungligen 4-sidigt slipad, grå/rödorange, eggen kraftigt sliten. L- 10,8. EB- 6,1. NB- 4,5. NT- 2,1. ST- 3,1. Se även K. 370.} Datering — SN. **2a**

368. Brågarp, Enkelfynd. LUHM **6049**.

"Tjocknackig gråvit flintyxa, slipade bredsidor. Funnen i Brågarps torvmosse". {Tjocknackig, grå flintyxa av typ B, spår av slipning på ena smalsidan, bredsidor slipade, krusta på nacken. L- 19,5. EB- 5,4. NB- 3,7. NT- 2,4. ST- 3,2. SV- 6°. Se även K. 370.} Datering — MNB. **2a**

369. Brågarp, Gullåkra. Enkelfynd. LUHM **6143***. *"Skifferhänge, ristad 8,4 x 1,2 x 0,9. Funnen i Gullåkra mosse"*. Se även K. 371. Datering — SN. **2a**

370. Brågarp, Brågarps mosse. Enkelfynd. LUHM **5028**. *"1 stridsyxa typ Bf C:2"*. (Oldeberg 1952:223). {Stridsyxa av typ Sösdala, grönbrun. L- 14,8. BH- 6B. TH- 3,5. ET- 3. NT- 2,2. HD- 1,7. Fyndet har möjligen samband med K. 363, 367 samt 368.} Datering — MNB. **2a**

371. Brågarp, Gullåkra mosse. Enkelfynd. LUHM **17781**. *"En tunnbladig, svagt hålslipad flintyxa"*. {Tunnbladig, 4-sidigt slipad flintyxa, gråbrunröd. L- 12,9. EB- 3,8. NB- 2,3. NT- 1,2. ST- 1,5. SV- 8°. Fyndet har möjligen samband med K. 364, 365 samt 369.} Datering — MNB. **2a**

372. Brågarp, Torreberga mosse. Enkelfynd. LUHM **27878**. *"En tunnackig flintyxa, helt slipad, eggen avslagen, ljust gråbrun"*. {Nackdel av tunnackig, omhuggen, 4-sidigt slipad flintyxa, välvda bred- och smalsidor, rundad oslipad nacke. L- 15,6. NB- 6,9. NT- 2. ST- 3,8. SsB- 2,7. SV- 9°. Se även K. 391.} Datering — TNC-MNA II. **2a**

373. Esarp, Alberta. Enkelfynd. LUHM **5632**. *"Oslipad tunnackig ljusgrå flintyxa. Från en torvmosse vid Alberta, Esarp"*. {Tunnackig, oslipad flintyxa, svagt välvda smalsidor, krusta på nacken, grå/mörkgrå. L- 20,7. EB- 7,1. NB- 5,9. NT- 2,1. ST- 3,4. SsB- 2. SV- 5°.} Datering — TNC-MNA II. **2a**

374. Flackarp, RAÄ 16. Vragerup 1:1. 10 m.

ö.h. Svag insänkning i plan åker. Fyndplats för enkelfynd. P. *"1 tunnackig ev. tjockbladig flintyxa med sned nacke 23 x 7,4 x 5,4 (slipad?) Funnen 1955 vid ringvältning"*. {Enligt en teckning är yxan en tjocknackig flintyxa av typ B.} Datering — MNB. **4a**

375. Flackarp, Vragerup. Depåfynd. LUHM **21028**. *"2 slipade och omhuggna tunnackiga flintyor typ VI. Hittades med smalsidorna under varandra i en lerhög på en åker"* (Nielsen 1977: 129). {1. Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa av typ VI, vitgrå flammig/vitgul, recent nackskada, eggskada. L- 15,4. EB- 7. NB- 4,7. NT- 1,8. ST- 3,1. SsB- 2,5. SV- 5°. 2. Tunnackig, 4-sidigt slipad, omslipad flintyxa, eggskada, vitpatinerad med rostfläckar raka smalsidor, välvda bredsidor. L- 15,2. EB- 6,5. NB- 4,7. NT- 1,9. ST- 3. SsB- 2. SV- 9°.} Lit. Rech 1979:119, nr. 330. Datering — TNC-MNA II. **2c**

376. Flackarp, Depåfynd. LUHM **1398-99**. *"2 nästan skedformiga skrapor af mörkblå flinta. Då de båda skrapornas habitus är likartad och så påskriften gjorts af samma hand, måste fyndet otvifvelaktigt anses som slutet."* (Rydbeck 1918: 36. Fig. 70). {**1398**. Skedformig skrapa, gråsvart, heltäckande krusta. L-14,1. EB- 5. NB- 3. ST- 1,4. **1399**. Skedformig skrapa, gråsvart med svart bas, krustafläck. L- 14,4. EB- 6,4. NB- 2,9. ST- 2,1.} Datering — SN. **1a**

377. Flackarp, Vragerup. Enkelfynd. LUHM **3908**. *"Spjutspets av grågul, mörkflammig flinta, typ Müller 150, rak+konvex sida, tvär skaftända. Funnen i en torvmosse vid Vragerup, Flackarp"*. {Dolkstav av flinta, gråbrun/mörkgrå L- 18,8. SB- 4,7. ST- 1,5.} Datering — TNC. **2a**

378. Görslöv, "Kyrkbyn i en mosse". Enkelfynd. SHM **2548**. *"En tunnackig flintyxa"* {Tunnackig, oslipad flintyxa, rak nacke, rundad egg med egghörn, nästan raka smalsidor, brun med beige fläckar. L- 19,8. EB- 7,3. NB- 5,6. NT- 2,3. ST- 3,9. SsB- 2,4. SV- 6°.} Lit. Oldeberg 1952:249. Datering — TNC-MNA II. **2a**

379. Knästorps, Vesums mosse. Ackumulerade enkelfynd? K:1797*. *"Slipsten eller liggare till skrubbkvarn av grönsten. Trekantig form 27,5 x*

17,1 x 8,6. Funnen i Vesums mosse 1849".

LUHM 18018. "En grönstensyxan utan skaft-hål, kort, bukig, nästan tunnackig, egg omslipad, fyrsidig i genomskärning". {Tunn-/tjocknackig bergartsyxan, eggslipad, raka smalsidor, gråbrun. L- 11,8. EB- 5,7. NB- 5. NT- 2,9. ST- 3,6. Se även K. 382.} Datering — MNB? **2a**

380. Knästorps, Vesums mosse. Enkelfynd. **LUHM 16095.** "Skaftålsyxan av trapp, starkt vittrad. Vesums mosse på ungefär 2 m:s djup". {Kraftigt skadad, enkel skaftålsyxan, grönblå. L- 19,7. BH- 8. SB- 8,4. TH- 4,7. ET- 4. HD- 3,4. Se även K. 382.} Datering — SN. **2b**

381. Knästorps, Vesums mosse. Depåfynd. **LUHM 1397-1396*.** "Skedformig skrapa svart och grå 12 x 5,6. Funnen i en torvmosse vid Väsumb (Vesum) troligen tillsammans med 1396 - dito svart och grå 12 x 5,4". Se även K. 382. Lit. Rydbeck 1918:34, Fig. 63. Datering — SN. **2a**

382. Knästorps, Vesums mosse. Depåfynd. **LUHM 894*, 1014* och 1333*.** 894. Tjocknackig, oslipad flintyxan med utsvängd egg. L- 14,1. 1014. Tjocknackig flintyxan med utsvängd egg, breddsidor delvis slipade. L- 9,4. EB- 5. NB- 2,5. NT- 2,5. ST- 2,5. 1333. Tjocknackig oslipad flintmejsel. L- 13,2. Alla föremålen uppvisar samma gråa färg. Enl. sockenarkivet "funna i en torvmosse vid Väsumb". (Rydbeck 1918:34). Enl. Rydbeck ingår detta fynd tillsammans med föregående fyndet nr 381 i ett och samma depåfynd (1918:34). {Fyndet har möjligen samband med K. 379-381.} Datering — SN. **2a**

383. Kyrkheddinge, RAÄ 10. Vallby 2:2 Enkelfynd. P. "1 tunnbladig slipad flintyxan funnen vid Vallby mosse. 1 tunnackig oslipad flintyxan funnen i Nordandå". Datering — TNC-MNA II, MNB. **2a, 2a**

384. Kyrkheddinge, Enkelfynd. **LUHM 972.** "Fragment af en större bred rätmejsel, eggdel grå. Från en torvmosse vid Kyrkheddinge". {Kraftigt omhuggen, gråflammig flintyxan, tillverkad av troligen 4-sidigt slipad, eggdel av tjocknackig flintyxan av typ B med raka smalsidor, L- 10. EB- 4,7. NB- 2,9. ST- 2,6.} Datering —

MNB. **2a**

385. Mölleberga, RAÄ 12. L. Mölleberga 2:1. 15 m.ö.h. Fyndplatser för ackumulerade enkelfynd. "De flesta fynden kommer från ett flackt, lite sankt område. Åker. Ej besiktigat p.g.a. gröda". P. "2 tunnackiga slipade yxor, 1 tunnackig ythuggen flintyxan, 2 fragmentariska tunnackiga flintyxor, 1 liten slipad flintyxan, 1 spetsnackig flintyxan, 1 förarbete till spetsnackig flintyxan, 1 tjocknackig flintyxan, 1 tjocknackig slipad frag flintyxan, 1 fragmentarisk flintmejsel och 1 knacksten". {Fynden kommer i huvudsak från två våtsockor inom ett större mossområde belägna i den sydöstra delen av fastigheten L. Mölleberga 2:1. Våtsockorna avgränsas från varandra av en långsträckt förhöjning. Enligt upphittaren är det troligt att de flesta tjocknackiga flintyxorna kommer från den sydostligaste fyndplatsen. Inga flintavslag kunde iakttagas vid besiktning. Samlingen består av följande föremål; 1. Nackdel av tjocknackig, oslipad flintyxan av typ A, gråsvart/gulbrun. L- 6,8. NB- 3,1. NT- 2,2. ST- 3. SV- 15,5°. 2. Nackdel till oslipad, breddeggad flintmejsel, gulröd/gulbrun. Krusta på nacken. L- 11,7. NB- 2,6. SB- 3,4. NT- 1,8. ST- 1,8. 3. Tjocknackig flintyxan av typ A, breddsidorna slipade, vitpatinerad omhuggen egg. Nacken avslagen. L- 18. EB- 6,3. NB- 3,7. NT- 2,9. ST- 3,5. SV- 10,5°. 4. Tjocknackig, oslipad flintyxan av typ B, grå, vattenpatinerad. Krusta i nacken. L- 23,4. EB- 6,3. NB- 3,9. NT- 2,7. ST- 3,8. SV- 8°. 5. Tjocknackig oslipad flintyxan av typ B, grå. Krusta på nacken. L- 17,1. EB- 4,9. NB- 3,2. NT- 2,9. ST- 3,7. SV- 7,5°. 6. Nackdel av tjocknackig flintyxan av typ A. Slipade breddsidor, gulbrun, stor krusta i ena breddsidan. L- 13,3. NB- 4,2. NT- 3. ST- 3,7. SV- 11°. 7. Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxan, grå/brun. Eggen omhuggen. L- 14,3. EB- 6,3. NB- 4,5. NT- 2,4. ST- 3,5. SV- 13°. 8. Spetsnackig, oslipad flintyxan av typ 2, gulorange. Krusta på nacken. L- 17,4. EB- 6,5. NB- 3,7. NT- 2. ST- 3,6. 9. Tunnackig, oslipad flintyxan, svart/grågrön. Rundad egg med tydliga egghörn, krusta på nacken och breddsidorna. Vålvda breddsidor och svagt vålvda smalsidor. L- 19,7. EB- 7,8. SB- 8,1. NB- 6,6. NT-

- 2,4. ST- 3,4. SV- 5,5°. 10. Tunnackig, 4-sidigt slipad, omhuggen flintyxa, gulbrun/gråsvart. Vålvda bredsidor och svagt vålvda smalsidor. L- 13,3. EB- 6,9. NB- 5,6. NT- 2,5. ST- 3,1. SV- 8,5°. 11. Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, vitgrå/gråsvart. Vålvda bredsidor, svagt vålvda smalsidor. Nacken omhuggen, eggen omslipad. L- 13,7. EB- 6,9. NB- 5,6. NT- 2,2. ST- 3,2. SV- 7°. 12. Nackdel av spetsnackig, slipad flintyxa av typ 2, gulbrun. L- 8,2. SB- 6,7. ST- 2,6. 13. Eggdel av tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, gråbeige. Vålvda bred- och smalsidor. Omslipad egg, omhuggen egg och nacke. L- 10,5. EB- 7,3. SV- 4°. 14. Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, gulvit. Omhuggen nacke och egg. Vålvda bred- och smalsidor. L- 13. SB- 7,3. NB- 6,1. NT- 2,8. 16-22. Klotrunda knackstenar av flinta (1 av bergart). Diameter mellan 8,6 och 6,0 samt T mellan 5,8 och 7,6.} Datering — TNA-B, TNC-MNA IV, MNB. **3a, 3a**
- 386. Mölleberga, St. Mölleberga.** Depåfynd. LUHM **704-5**. "a) Stor tjocknackig flintyxa, o-slipad. 22,5 L. b) Dito. 21,8 L. Hittade redan 1831. Depåkaraktär osäker, men storlek form och färg gör det troligt" (Rech 1979:119). {**704**. Tjocknackig, räteggad, oslipad flintyxa av typ B, krusta på nacken, raka smalsidor, gulröd/brungrön rundad egg. L- 22,4. EB- 5,6. NB- 3,7. NT- 2,7. ST- 3,8. SV- 6°. **705**. Tjocknackig, räteggad, oslipad flintyxa av typ B, krusta på ena bredsidan, gulbrun/svartgrön, raka smalsidor, rundad egg. L- 21,6. EB- 6,5. NB- 3,5. NT- 2,5. ST- 3,7. SV- 6°.} Lit. Rydbeck 1918:24, Fig. 37. Datering — MNB. **2a**
- 387. Mölleberga, St. Mölleberga.** Depåfynd. LUHM **1229-30**. "a) Tjocknackig flintyxa med hålegg, oslipad. 17,5 L. b) Dito, men mot nacken starkt avsmalnande. 17,5 L. Hittade redan 1831" (Rech 1979:119). {**1229**. Tjocknackig, oslipad, håleggad flintyxa, gulbrun/rödbrun. L- 17,5. EB- 4,8. NB- 2,8. NT- 2,8. ST- 3,5. HL- 4,8. SV- 9°. **1230**. Tjocknackig, oslipad, tvåreggad flintyxa, raka smalsidor, gulbrun/grågrön, krusta på ena bredsidan. L- 17,8. EB- 4,7. NB- 3,3. NT- 2,6. ST- 3,1. SV- 6°.} Lit. Rydbeck 1918:28 f, Fig. 44, Malmer 1962:488, Salomonsson 1971:84. Datering — MNB. **2a**
- 388. Mölleberga, Enkelfynd.** MF **3355**. "En flintyxa tunnackig, gul flinta, väl bibehållen, oslipad. Funnen i Mölleberga vid stenplockning å en gammal åker, nedsatt lodrätt i jorden med eggen nedåt". {Tunnackig, oslipad flintyxa, gul/orange, rundad egg, vålvda bredsidor. L- 24,4. EB- 7,5. NB- 5,4. NT- 2,6. ST- 4,5. SsB- 2,8.} Datering — TNC-MNA II. **1c**
- 389. Nevishög, Torreberga mosse.** Depåfynd. LUHM **4860***. "Flintdolk, vitkalcinerad. Funnen i Torreberga mosse. Funnen jämte kniv eller kasts pjutspets av rödaktig flinta." {Vitkalcinerad dolkstav i flinta, spetsovalt tvärsnitt. L- 17,2. SB- 2,5. ST- 1,6. Se även K. 391.} Datering — TNC. **2a**
- 390. Nevishög, Önsvala.** Depåfynd. LUHM **19401 a-b**. "Två tjocknackiga flintyxor, funna bredvid varandra, ungefär 50 m från Sege å i Önsvala. a) brun, delvis slipad, skadad i ryggen samt ena smalsidan b) atypisk, ringa slipad å bredsidorerna". {a. Tjocknackig, 4-sidigt slipad (även nacken är slipad) flintyxa av typ B, omhuggen på ena bred- och smalsidan, brun. L- 13,4. EB- 4,2. NB- 3,6. NT- 2,1. ST- 3,2. SV- 8°. b. Tjocknackig, tvåreggad flintyxa av typ A/B, eggdelens bredsidor slipade, spår av slipning på smalsidor, krusta på nacken, brun. L- 14,5. EB- 4,9. NB- 3,1. NT- 2. ST- 3,1. SV- 11°.} Datering — MNB. **2a**
- 391. Nevishög, Torreberga mosse.** Enkelfynd. LUHM **4930***. "Flintdolk grågul 25 x 5. Funnen i Torreberga mosse". {Fyndet har möjligen samband med K. 372 och 389.} Datering — SN. **2a**
- 392. Särslöv, RAÄ 12.** Särslöv 13:1 10 m.ö. h. Flackt, sankt område. Åker. Fyndplats för människoben. NRM? "Vid dikning hade på platsen påträffats delar av ett skelett av mänskiska". {Eventuellt avses detta fynd; NRM (Nordiska Riksmuseet) **3172:14** "Kranium och diverse skelettdelar" (Liljegren 1975:129)} Datering — Neolitikum? **4a**
- 393. Särslöv, Djurslöv station.** Enkelfynd. LUHM **16069**. "En tunnackig slipad flintyxa, chokladbrun, rödflammig. Funnen ca 1900 å

Jöns Rasmussons ställe (ca 300 m söder om Djurslövs station). Yxan hittades på åkern, lig-gande uppe i ytan". {Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, välvda smal- och breddsidor, brun/blå-grön egghörn, rundad egg och nacke. L- 33,5. EB- 8. NB- 6. NT- 1,5. ST- 3,7. SsB- 1,8. SV- 4°.} Datering — TNC-MNA II. 3a

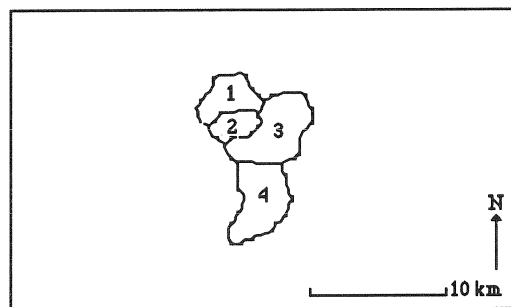
394. Särslöv, Särslövs mosse. Enkelfynd. LUHM 4816. "Flintdolk, grå med tvåsidigt skaft. Funnen i Särslövs mosse". {Flintdolk, kraftigt omhuggen, grå/gråblå. L- 12,8. BB- 1,8. BT- 0,9. SkL- 5,9. SkB- 2,8. SkT- 1,4.} Datering — SN. 2a

395. Särslöv, Depåfynd. SHM 2548. "Slutet fynd bestående av fyra flintskäror" (Salomonsson 1971:95). Datering — SN. 1a

396. Uppåkra, RAÄ 13. Uppåkra 2:76. Fyndområde för ackumulerade enkelfynd. P. "I skära, 1 spetsnackig flintyxa funna vid sankt område strax VSV om gården". Datering — TN, SN. 3a

397. Uppåkra, Väståkra. Enkelfynd. LUHM 25037. Bronskantya, troligen ett våtmarksfynd p.g.a. den brungröna patinan. L- 12,5. B- 6,2. Lit. Oldeberg 1974:127, nr. 836. Datering — SN. 2a

11. LOMMA KOMMUN

1. Borgeby 2. Flädie 3. Fjellie 4. Lomma

398. Borgeby, Borgeby. Depåfynd. LUHM 15923a-b. "a) Spetsnackig flintyxa, slipad, spetsovalt tvärsnitt, brunsvart. b) Dito, gulsvart. Hittade tillsammans. Troligen jordfynd" (Rech 1979:122). Enligt Nielsen utgörs fyndet av 2 sli-

pade spetsnackiga flintyxor av typ 2 (1977:121), {a. Spetsnackig, 4-sidigt slipad flintyxa av typ 2, rödbrun/svart, sned egg, krusta på nacken, en otydlig smalsida, välvda smalsidor. L- 12,5. EB- 6. NB- 3,7. NT- 1,6. ST- 2,5. b. Spetsnackig, 4-sidigt slipad flintyxa av typ 2, gulbrun/mörkbrun, välvda smalsidor, en otydlig smalsida, rundad egg. L- 13,6. EB- 5,6. NB- 3,2. NT- 1,7. ST- 2,7.} Lit. Rydbeck 1918:12, Hernek 1985: 37. Datering — TNA-B. 1a

399. Borgeby, "västra delen af Borgeby sock-en". Depåfynd. LUHM 12788 a-d. "4 tunnackiga oslipade flintyxor, brun/mörkgrå. Yxorna hittades vid plöjning under en platt sten, som plogskäret stötte emot. De skall ha lagts ned "omsorgsfullt". Funna 1892". (Rech 1979:123). Enl. Nielsen skall en av de tunnackiga yxorna utgöra ett förarbete (1977:131, nr 215). {Fyra tunnackiga, oslipade flintyxor av typ III-VI.} a. Raka smalsidor, krusta vid banen, gråsvart. L- 35,6. EB- 8,1. NB- 5,8. NT- 1,8. ST- 4,4. SsB- 2,3. SV- 2,5°. b. Gråsvart/gråvit, stor flisa avslagen vid ena breddsidan och smalsidan, raka smalsidor. L- 22,4. EB- 7,3. NB- 5,7. NT- 1,8. ST- 4. SsB- 2,1. SV- 7°. c. Förarbete till tunnackig flintyxa, frostsprängd nacke, krusta på nacken, grållila/brunviolett. L- 24,2. EB- 7,9. NB- 6,4. NT- 2,3. ST- 4,4. SsB- 3,6. SV- 3°. d. Rödbrun/brunviolett, otydlig smalsida på ena sidan, plan svagt välvd smalsida på andra. L- 18,7. EB- 6,5. NB- 4,5. NT- 1,8. ST- 3,3. SsB- 1,6. SV- 8°.} Lit. Rydbeck 1918:19 f, Fig. 23. Datering — TNC-MNA II. 2b

400. Borgeby, Depåfynd. LUHM 18984 a-d. "3 sågar och en spjutspets (eller dolk) af flinta funna jämte ett femte redskap i en sandgraf vid Borgeby, omkring 300 m från kusten, nära Käflingeåns utlopp. De fem föremålen stodo rätt upp och ned i sanden på samma ställe. Yttre habitus fullt likartad" (Rydbeck 1918:38, Fig. 79). {a. Flintskära, konvex egg, gulbrun. L- 16,4. SB- 3,4. ST- 0,7. b. Spjutspets i flinta, brun. L- 13, 8. SB- 2,3. ST- 0,7. c. Flintskära, grågul/ljusbrun. L- 10,6. SB- 2,4. ST- 1. d. Fragmentarisk halvmånformig flintskära, gulbrun. L- 11. SB- 4,6. ST- 1. (ursprunglig L ca 22)} Datering —

SN. 3c

- 401. Borgeby, Depåfynd. LUHM 3890-93, 3864-65.** "6 sågar af flinta, ganska vackra, af den ovanliga högryggade formen. Samma påskrift "Borreby", samtliga Nilssonska samlingen, samma färg. (Rydbock 1918:41, Fig. 93). { Sex halvmånformiga skärör. **64.** Svagt konkav egg, mörkbrun. L- 11. SB- 4,1. ST- 0,9. **65.** Rakeggad, gulbrun. L- 10,7. SB- 4,5. ST- 0,9. **90.** Rakeggad, brunröd. L- 10,7. SB- 4,8. ST- 1,2. **91.** Rakeggad, fint tillhuggen, brungrön. L- 9,9. SB- 4,4. ST- 1,3. **92.** Svagt konkav egg, brun/gulfläckig. L- 11,2. SB- 4,5. ST- 1,5. **93.** Rakeggad, gråvit med gula fläckar. L- 10,7. SB- 4,4. ST- 1,3.} Datering — SN. **1a**
- 402. Borgeby, Inom Björnmossen, mellan Löddeköpinge och Bjerred, väster om Borgeby.** Ackumulerade enkelfynd. LUHM 25006-07. Nackdel av tunnackig flintyxa, slipad, gråbrun samt dolk eller spjutspets, gulbrun, närmast lancettlik. { **25006.** Nackdel av tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, välvda smal- och bredsidor, rak nacke, mörkbrun. L- 16. SB- 7,9. NB- 6,2. NT- 2,2. ST- 3,8. SsB- 2,7. SV- 9°. **25007.** Ythuggen spjutspets i flinta, krusta på basen, gulbrun/gulsvart. L-11,1. SB- 2,7. ST- 0,9.} Datering — TNC-MNA II, SN. **2a**
- 403. Borgeby, Borgeby mosse.** Ackumulerade enkelfynd. LUHM 25266a-b. "En tjocknackig flintyxa, rak typ, eggen slipad, nacken avslagen, gråvit. Funnen bredvid 25266b - En flintskära, fläckigt brun i Borgeby mosse, söder om gården". { **a.** Tjocknackig flintyxa av typ B, gråvit, slipade bredsidor, spår av slipning på eggdelens smalsidor, nacke snett avslagen. L- 14,6. EB- 4,4. NB- 2,8. NT- 2. ST- 2,8. SV- 7,5-8°. **b.** Rakeggad flintskära, ena hörnan avslagen, brungrön. L- 13,9. SB- 4,1. ST- 0,9.} Datering — MNB, SN. **2a**
- 404. Borgeby, Ömossen.** Enkelfynd. LUHM 5375. "Offersten" med 5 skålgropar samt 3 mindre dito. Funnen i en torfmosse vid Borreby (Ömossen). { Skålgropssten med 7 skålgropar av olika diameter och djup, ca L- 7,1. B- 6,3. T- 6,3.} Datering — SN? **3a**
- 405. Borgeby, Enkelfynd. LUHM 12634.**

Kopparkantya, troligen våtmarksfynd p.g.a. den bruna patinan. L- 9,2. B- 5,8. Lit. Oldeberg 1974:11, nr. 57. Datering — SN. **1a**

406. Fjellie, "Tångamossen i Fjällie". Enkelfynd. LUHM 20802. "Mejsel eller spjutspets av gulbrun flinta, avslagen i ena änden, spets-oval genomskärning. Slipad å båda sidorna i spetsen". { Dolkstav med slipad egg, gulbrun, slipsår från egg till halva staven. L- 16,4. SB- 3,5. ST- 2,1. Se även K. 408.} Datering — TNC. **2a**

407. Fjellie, Fjellie nr 16. Ackumulerade enkelfynd. "Nr 20812 - 17 funna av f.d. lantbrukaren Olof Nilsson. Flera av dem funna i nyuppodlad mosse i nämnda egendom". LUHM 20812-17. 12) "Tjocknackig flintyxa med kvadratisk nacke och något utsvängd egg. Slipade bredsidor. 13) Dito, slipade bred- och smalsidor, omslagen, svart. 14) Förarbete, tvåreggad gråbrun. 15) Tjocknackig eggdel brun. 16) Eggdel av tjocknackig flintyxa, smutsgrå. 17) Tjocknackig eggdel av flintyxa, ljusgrå". { **12.** Tjocknackig flintyxa, sned egg som är något utsvängd, slipade bredsidor, gulbeige. L- 12,5. EB- 4,9. NB- 3,2. NT- 3. ST- 3. SV- 11,5°. **13.** Tjocknackig, omhuggen flintyxa med utsvängd egg, slipade bredsidor, spår av slipning på smalsidorna, svart. L- 13,3. EB- 6,2. NB- 4,1. NT- 3,6. ST- 3,6. **14.** Förarbete till tjocknackig flintyxa med utsvängd egg, krusta på nacken, mörkbrunnröd. L- 16,3. EB- 9. NB- 6. NT- 4,4. ST- 4,4. **15.** Eggdel av tjocknackig flintyxa av typ B, mörkbrun, slipade bredsidor, spår av slipning på smalsidor vid eggen L- 7,4. EB- 6,3. ST- 3. SV- 7°. **16.** Eggdel av tjocknackig flintyxa av typ B, slipade bredsidor, spår av slipning på smalsidor, mörkgrå. L- 10. EB- 6,5. ST- 3,4. SV- 6°. **17.** Eggdel av tjocknackig flintyxa av typ B. L- 8,1. EB- 7,4. ST- 4,3. SV- 7°.} Datering — MNB, SN. **3a**

408. Fjellie, Tånga mosse å Fjellie nr 19. Enkelfynd. LUHM 23004. "En skafthålsyxa av grönsten med ristade linjer". { Enkel skafthålsyxa, grågrön. L- 12. BH- 5,9. TH- 3,8. ET- 4,6. HD- 2,3. Fyndet har möjligen samband med K. 406.} Datering — SN. **3a**

409. Fjellie, Enkelfynd. LUHM 5959. "Tun-

nackig slipad flintyxa, sned egg - skadad, nacke mycket smal 22,1 x 6,1-1,5 x 3. Funnen i Fjellie torfmosse". { Spetsnackig, 4-sidigt slipad flintyxa av typ 2, gulgrön med svarta fläckar. L- 22,2. EB- 6. NB- 3. NT- 1,1. ST- 1,6. Se även K. 410.} Datering — TNA-B. 2a

410. Fjellie, Enkelfynd. LUHM 5004. "Enkel skafthålsyxa svartgrön. Funnen i Fjellie mosse under torfven". { Enkel skafthålsyxa, gråbrun. L- 17,6. BH- 6,2. TH- 5,8. ET- 5,6. HD- 2,7. Fyndet har möjligen samband med K. 409.} Datering — SN. 2b

411. Flädie, RAÄ 33. Flädie 14:1, 2:1. 0-5 m. ö.h. Flackt, lågt liggande lermark intill mindre vattendrag. Åker. Fyndområde för ackumulerade enkelfynd samt depåfynd. P. "Inom det på fotokartan ungefärliga markerade området har hittats 9 mer eller mindre fragmentariska dolkar samt en skafthålsyxa. Flertalet dolkar skall enligt uppgift vara upphittade vid samma tillfälle på gränsen mellan fast och sank mark". { Föremålen är funna 1976-77 vid grävning av en vattenledning. Upphittaren berättade även att en hel, ca 30 cm, lång flintdolk observerades vid plöjning samtidigt på samma ställe, men kunde inte påträffas vid eftersökning i marken. Fyndet består således av minst 7 flintdolkar, samtliga har en närmast identisk patina och samtliga uppvisar recenta brott: 1. Flintdolk av typ II, fragmentarisk, grårödfleckig/brunrödspäcklig, spetsen avbruten. L- 17,5. BB- 5,1. BT- 1,1. SkL- 7,4. SkB- 2,6. SkT- 1,2. 2. Flintdolk av typ II, dito patina, fragmentarisk, spetsen avbruten. L- 18,7. BB- 3,8. BT- 1. SkL- 7,1. SkB- 2,3. SkT- 0,9. 3. Flintdolk av typ II, dito patina, fragmentarisk. L- 13,9. BB- 3,9. BT- 1. 4. Flintdolk av typ II, fragmentarisk, dito patina. L- 12,2. BB- 4. BT- 0,8. SkL- 5,7. SkB- 2. SkT- 1,1. 5. Flintdolk av typ I eller II, fragmentarisk, ursprunglig längd ca 28 cm, dito patina/vitfläckig. Bladfragmentet har måtten L- 8. BB- 4,3. BT- 0,8. Skaffragmentet L- 11,8. SkL- 9,2. SkB- 3,2. SkT- 1,3. 6. Fragmentarisk blad till flintdolk av typ II, dito patina. L- 6,5. BB- 4,3. BT- 0,8. Vidare har dessa föremål påträffats inom samma område: 7. Fragmentarisk skära rak/svagt konkav egg, vitorangepatinerad. L- 13,1.

SB- 3,1. ST- 1,1. 8. Spjutspets i flinta, vitorangepatinerad. L- 10,4. SB- 2,5. ST- 0,8. Troligen från samma fyndplats är; 9. Spjutspets i flinta, gulgrön. L- 10,4. SB- 3,2. ST- 0,6. 10. Spjutspets i flinta, orangepatinerad/grågrön. L- 7,3. SB- 2,5. ST- 0,7. samt 11. Flintskära, svagt konvex egg, gulbrun. L- 6,4. SB- 2. ST- 0,7. 12. Bladformad pilspets, svagt ythuggen. L- 4. B- 2. T- 0,4. Från fastigheten Flädie 32:1, (ca 100 m söder från ovanstående fyndområde) troligen från torvmosseparti nära ån är funnet: Tjocknackig flintyxa av typ B, slipade breddsidor, rektangulär nacke, brun/vitgråpatina fläckar L- 17,5. EB- 5. NB- 3,3. NT- 2,6. ST- 3,4. SV- 7°. Datering — MNB.} Datering — SNB 4a, 3a

412. Flädie, Depåfynd. LUHM 8419-21. "3 vackra småtandade flintsågar, funna tillsammans, lagda öfver hvarandra, vid Flädie. Yttre habitus mycket likartad. Alla tre visa spår af nötning" (Rydbeck 1918:39, Fig. 82). { Tre halvmånformiga flintskäror. 19. Konvex egg, brungrön. L- 16,7. SB- 3,8. ST- 0,8. 20. Svagt konvex egg, rödbrun. L- 16,5. SB- 3,8. ST- 1. 21. Svagt konvex egg, brungrön. L- 17,1. SB- 4,1. ST- 0,9.} Datering — SN. 1c

413. Flädie, Enkelfynd. LUHM 6618. "En kula af...(oläsligt). med skafthål. Funnen i en torfmosse i Flädie". { Rund stenklubba av MNB-typ, mörkgrön. B- 7,5. T- 5,8. HD- 2.} Datering — MNB. 1a

414. Flädie, Enkelfynd. LUHM 4193. "Tjocknackig grå flintyxa med utsvängd egg. Funnen vid dikning i Flädie". { Tjocknackig, hål-eggad, 4-sidigt slipad flintyxa, ljusgrå, krusta på nacken. L- 13,7. EB- 5,7. NB- 3,7. NT- 2,9. ST- 2,9. HL- 5,3. SV- 12°.} Datering — MNB. 1a

415. Flädie, Enkelfynd. LUHM 6024. "En tunnbladig tjocknackig gulbrun kalcinerad flintyxa, slipad nedtill. Funnen vid dikning i Flädie". { Tunnbladig (antydning till hål-eggad) osymmetrisk flintyxa, gråvitbrun/brun, tunn nacke. L- 15,4. EB- 5,9. NB- 2,8. NT- 1,6. ST- 2. SV- 14,5°.} Datering — MNB. 1a

416. Lomma, Habo Ljung, Depåfynd. LUHM 20132 a-b. "Två yxor funna av fiskaren Petter

Andersson i avschaktningssmassan vid Habo Ljung. Cementbolaget avschaktar här ända till 10 m grus- och mossjord ned till leran, varvid massor av ekstammar med rötter, hasselnötter m.m. påträffats. Dessutom ormbunkar (?) a) hålslipad flintyx, gråbrun, eggen skadad. b) grönstensyx med banepartiet tillslaget för skaftning". { a.

Tjocknackig, håleggad, 4-sidigt slipad flintyx, brun/gråbrun, eggen skadad. L- 11. EB- 4,3. NB- 2,5. NT- 1,8. ST- 2,2. HL- 5,2. SV- 12°. b. Rätleggad bergartsyx. L- 16,2. EB- 4,4. SB- 4,6. NB- 3,5. ST- 4,4.} Datering — MNB. 2a

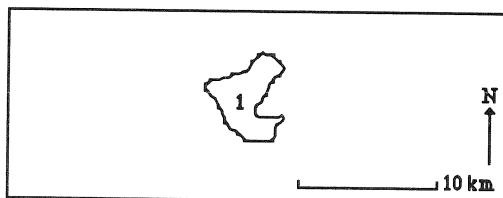
417. Lomma, Lomma. Depåfynd. LUHM 25377. "Enligt uppgift av finnaren funna "i en grusgrop" i Lomma. 1. flintdolk, bredast i skaftbasen, tvåsidigt skaft, ljusbrun. 2. 1 dito, blad och skaft utan markerad avgränsning, tvåsidigt skaft, brun-brunröd. 3. spjutspets? liten, lancettformad, mörkgrå. 4. Flintdolk med brett blad, tvåsidigt skaft gråbrun-gråblå 17,1 x 3,8 x 1,2. 5. smalmejsel av flinta, omslagen, hålslipad vitgrågul". {1. Flintdolk av typ II, gulbrun. L- 19,2. BB- 3. BT- 1,2. SkL- 6,4. SkB- 3,3. SkT- 1,6. 2. Flintdolk av typ V? Brungrön. L- 13,5. BB- 2,5. BT- 0,8. SkL- 3,2. SkB- 2,8. SkT- 1. 3. Spjutspets i flinta, grågrön/ljusbrungrön. L- 10. SB- 1,8. ST- 0,6. 4.*. 5. Tjocknackig, 4-sidigt slipad flintmejsel, rundovalt tvärsnitt, gråbeige. L- 12,5. EB- 1,7. SB- 2,3. NB- 2,1. NT- 1,8. ST- 1,8.} Datering — SNB-C. 1a

418. Lomma, Habo. Depåfynd. SHM 14524. "Fem tjocknackiga flintyxor med hålegg funna tillsammans i åker." {1. Tjocknackig, håleggad flintyx, slipade bredsidor, grågul/beige, eggen fragmentarisk. L- 8,9. EB- 4,3. NB- 3. NT- 2,2. ST- 2,2. HL- 4,7. SV- 14°. 2. Tjocknackig, håleggad flintyx, slipade bredsidor, gråsvart/gråblåspräcklig. L- 9,3. EB- 4,4. NB- 3. NT- 1,9. ST- 2,3. HL- 3,3. SV- 14,5°. 3. Tjocknackig flintyx, håleggad, slipade bredsidor, vitgrå/gråbeige, eggen kraftigt nött. L- 9,2. EB- 4,1. NB- 2,9. NT- 2,4. ST- 2,6. HL- 5,2. SV- 10°. 4. Tjocknackig flintyx, utan tydlig hålegg, slipade bredsidor, spår av slipning på ena smalsidan, eggen kraftigt skadad, tväreggad, gråblå/gråvit. L- 9,1. EB- 4,4. NB- 2,9. NT- 2. ST- 2,1. SV-

13°. 5. Tjocknackig, håleggad, 4-sidigt slipad kraftigt skadad flintyx, gråvit/gråbeige, egghörnen bortslagna. L- 10. EB- 4,6. NB- 3,1. NT- 1,9. ST- 2. HL- 5. SV- 11,5°.} Datering — MNB. 2a

419. Lomma, RAÄ 21. 0 m.ö.h. Muddringsarbete i ån. Flack lermark. Plantering. Fyndplats för enkelfynd. LUHM 20666. "En båtyxa i grönsten". Enl. sockenarkivet funnen i Höje å, omedelbart nedanför Lomma kyrka 1897. (Mont fig. 316)". { Stridsyx av typ E:1, svart. L- 21,4. BH- 4,8. TH- 3,2. ET- 1,3. HD- 1,5.} Lit. Oldeberg 1952:223. Datering — MNB. 4b

12. BURLÖV KOMMUN

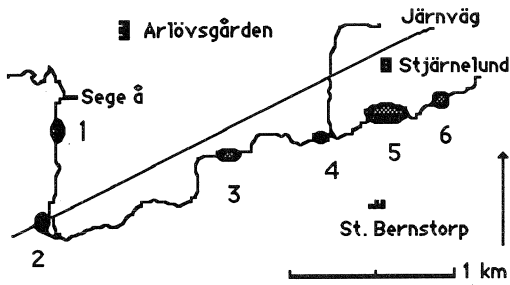

1. Burlöv

420-425. Burlöv, Sege å. Fyndplatser för ackumulerade enkelfynd. Dessa klassiska arkeologiska fynd har behandlats främst av Forssander (1933:96 ff) men även Oldeberg (1952), Salomonsson (1971) samt Malmer (1957, 1962) har kommenterat materialet. Segeåfynden har vidare behandlats i en C-uppsats från Lunds Universitet (Winberg 1983). Övervägande materialet befinner sig i LUHM:s samlingar men det finns även ett betydande material på MM. Ingående granskning av fyndplatserna ger vid handen att de neolitiska fynden stammar från åtminstone sex muddringsplatser och inte två till tre som tidigare hävdats (se Fig. sid. 259).

420. FYNDPLATS 1

Muddringsfynd från en ca 150 m lång sträcka belägen sydväst om Arlövsgården. Fynd från upp-muddring av Sege å. På en sträcka av ca 125 m där ån löper i rakt nordlig riktning från bron för Malmö—Simrishamn-järnvägen upp mot kröken

Karta över de olika fyndplatserna för muddringsfynden.

vid Sege mölla. Ån bildar här gräns mellan Oxie och Bara härader. Fyndplatsens ungefärliga mittpunkt ligger 550 m norr om järnvägsbron. "Första gången mudderverket gick fram över platsen och därvid muddrade upp till 1 m:s djup, från dåvarande åbotten räknat, hade inga fynd iakttagits. Först när det nästa gång passerade och rensade upp till ännu 1 m:s djup, hade man blivit uppmärksam på att stenföremål funnos i muddret. En av arbetarna vid verket anser sig också kunna påstå, att föremålen måste ha legat "mycket djupt, säkerligen på gränsen mellan den svarta gyttnan och den underliggande grusen eller sanden. I sitt sekundära läge på åkanten påträffades de emellertid i allmänhet i den svarta gyttnan. Enligt samme man skall det också finnas ett visst samband mellan förekomsten av större stenar och fornsaker: Vid flera tillfällen föreföll det som om yxorna legat omedelbart intill en större sten av ett par tre mansbördors storlek. Föremålen ha tillvaratagits på båda sidor av ån, den enda iakttagelse som kan giva en något så när användbar fingervisning om deras ursprungliga fördelning inom åbredden. I övrigt kan intet utsägas om deras ursprungliga, inbördes läge. Mudderverket arbetar nämligen på sådant sätt, att föremål, som eventuellt legat tillsammans, mycket väl vid upprensningen kunnat skingras från varandra på upp till 50 m:s avstånd, liksom motsatsen lika gärna kan ha inträffat. Från själva fyndplatsen stannar en något så när hel kalott och fragment av åtminstone 2 kalottor av människa. En hel kalott är tillvaratagen mellan 4-500 m norr om fyndplatsens centrum, uppmuddrad ur ån. Likaså är söder om fyndplatsen, närmare järnvägsbron funna

ett lårben och ett överarmsben av människa. Av de talrika djurbenen, om vilkas ålder i förhållande till fynden givetvis intet kan utsägas, kunde identifieras häst, rådjur, hjort, svin och grävling".

LUHM 26485:1-79. 1*. Båtyxa 22,1 x 5,1 x 3,9. Åns Östra strand. 2*. Dito. 19,3 x 5,9 x 5,5 (m holk) Västra strand. 3*. Dito. 18,5 x 5,6 x 3,9. Västra sidan. 4*. Dito. 13,6 x 5,1 x 4,7. Västra sidan. 5*. Båtyxa, sen klumpig typ 9,5 x 4,6 x 4 m holk. Östra sidan. 6*. Båtyxa. 12,9 x 5,3 x 4,8 med skadad holk. Östra sidan. 7*. Dito. svart 15,7 x 5,8 x 4,8. Östra sidan. 8. Dito. grågrön 10,9 x 5,7 x 4 med holk. Östra sidan. 9*. Dito. 13,4 x 4,8 x 5,2 med holk. Östra sidan. 10*. Dito eggdel, vittrad 9,2 x 4,3 x 3,4 med holk. Östra sidan. 11*. Båtyxa, eggdel med nyborrat skafthål - dubbelkoniskt 11,5 x 5 x 3,5. Västra sidan. 12*. Stridsyxan, vittrad 15,8 x 5,6 x 3,7. Västra sidan. 13*. Jylländsk stridsyxan, ehuru betydligt högre 13 x 5,5 x 4,2. Östra sidan. 14*. Dubbeleggad stridsyxan. 14,4 x 7,2-6,6 Eb, Bredd vid skafthål 5,6. Östra sidan. 15*. Dubbeleggad stridsyxan svart porfyr 13,5 x 5,6-5,9, bredd skafthål 3,9. Östra sidan. 16. Mångkantig stridsyxan nackdel, Östra sidan { 1. Stridsyxan av typ E:1. 2. Stridsyxan av typ E:2. 3. Stridsyxan av typ E:1. 4. Stridsyxan av typ E:2. 5. Stridsyxan av typ E:2. 6. Stridsyxan av typ D1:b-D:2. 7. Stridsyxan av typ E:2. 8. Gråbrun stridsyxan, troligen av typ C:1a. Fragmentarisk. L- 10,2. BH- 5,2. BT- 4. ET- 2,5. 9. Stridsyxan troligen av typ D:2. 10. Stridsyxan troligen av typ ad E:2. 11. Stridsyxan, troligen av typ C:2. 12. Skafthålsyxan av typ Hagebyhöga. 14. Dubbeleggad stridsyxan av typ B2. 15. Dubbeleggad stridsyxan av typ Typ B1. 16. Nackdel av mångkantig stridsyxan, vittrad. L- 6,9.} 17-22. Tjocknackiga slipade flintyxor. 23. Tjocknackig oslipad flintyxan. 24-25. Tjocknackig hålslipad flintyxan. 26. Hålslipad flintyxan. 27-28. Tunbladiga slipade flintyxor. 29. Förarbete till tjocknackig flintyxan, brungrå med utsvängt eggparti. Västra sidan. 30. Spjutspets, blåsvart triangulärt blad. Östra sidan. 31. Dito, eller dolk, svart. Östra sidan. 32. Dito, lancettformig avbruten. 33. Dito, brunblågrå. Östra sidan. 34.

Pilspetsliknande ämne av flinta, triangulär. Östra sidan. 46*. Förarbete, mandelformigt svart 10,8 x 8,5 x 3,1. Västra sidan. 49. Skafthålsyx. Östra sidan. 73. Tunbladig, slipad flintyx. 77. Spjutspetsfragment 3,6 x 4 x 0,6. Västra sidan. 78*. Enkel skafthålsyx 13,3 x 6,1 x 5,1. Västra sidan. 79. Tjocknackig flintyx. 82. Dolkblad. {17*. 18. Tjocknackig flintyx av typ B, slipade breddsidor och delvis slipade smalsidor, grå/gråvit, raka smalsidor, nacke delvis slipad. L- 26. EB- 6,1. NB- 3,9. NT- 2,3. SV- 5,5°. 19. Tjocknackig, tjockbladig flintyx av typ B, omhuggen, delvis slipade breddsidor, gråsvart. L- 16. EB- 4,6. NB- 3,8. NT- 2,4. ST- 4,1. SV- 4°. 20. Tjocknackig, tjockbladig flintyx av typ A, slipade breddsidor, gråbeige. L- 13,4. EB- 4,9. NB- 2,9. NT- 1,8. ST- 3. SV- 10°. 21. Omhuggen flintyx, ursprungligen en tjocknackig flintyx med utsvängd egg, nackdel och mittdel, ena breddsidan slipad, svartgrå. L- 8,6. SB- 4,6. NB- 3,4. NT- 2,2. SV- 9°. 22. SV- 5°. 23. Tjocknackig, oslipad, breddsgad flintyx, svart. L- 10,1. EB- 5,3. NB- 3,2. NT- 1,7. ST- 1,7. SV- 15°. 24. Tjocknackig, håleggad, 4-sidigt slipad flintyx, grå/mörkgrå. L- 17,1. EB- 4,7. NB- 2,7. NT- 2,5. ST- 3,5. HL- 5,5. SV- 5°. 25. Tjocknackig, håleggad, 4-sidigt slipad flintyx, grå. L- 12,7. EB- 4,9. NB- 2,3. NT- 1,5. ST- 2,3. HL- 4,3. SV- 11°. 26. Tjocknackig, 4-sidigt slipad flintmejsel, gråbeige. L- 14,9. EB- 1,2. SB- 1,6. NB- 1,3. NT- 1,6. ST- 1,9. 27. Tunbladig, tväreggad, 4-sidigt slipad flintyx, ett egghörn skadat, gråbrun/gråsvart. L- 11,9. EB- 4,3. NB- 2,5. NT- 1,2. ST- 1,2. SV- 9°. 28. Tunbladig, omhuggen flintyx med utsvängd egg, slipade breddsidor, svart. L- 13,7. EB- 4,9. NB- 2,7. NT- 1,3. ST- 1,6. SV- 10°. 29. Förarbete till tjocknackig flintyx, krusta på ena breddsidan. L- 21,5. EB- 9,3. NB- 5,5. ST- 3,9. 30. Dolkstav i flinta, gråsvart. L- 21. SB- 4,7. ST- 1,1. 31. Skaftdel till flintdolk. Svart. L- 8,4. SkL- 6,7. SkB- 1,5. SkT- 1,1. 32. Spjutspets i flinta, gulbrun. L- 14,2. SB- 3,5. ST- 0,9. 33. Flintdolk av typ III, svartgrönt blad, svart skaft. L- 15,6. BB- 2,4. BT- 0,9. SkL- 7,5. SkB- 2. SkT- 1,9. 34. Förarbete till pilspets med urnupen

bas, gråspräcklig med krusta på ena sidan. L- 5,1. B- 2. T- 1,1. 49. Enkel skafthålsyx, ett egghörn avslaget, brungrön. L- 11,8. BH- 5,6. TH- 4,8. HD- 2,5. 73. Tunbladig flintyx, slipade breddsidor, grå med gråsvarta fläckar. L- 11,9. EB- 4,6. NB- 2,9. NT- 1,5. ST- 1,5. SV- 11,5°. 77. Fragmentariskt dolkblad, mittdel, gråsvart. L- 3,5. BB- 4. BT- 0,7. 79. Tjocknackig flintyx av typ B, slipade breddsidor, sned nacke, gråspräcklig. L- 21,7. EB- 5,9. NB- 4,1. NT- 1,7. ST- 3,5. SV- 6°. 82. Skaftdel till flintdolk med kort skaft, grå/gråsvart. L- 8,1. BB- 3,9. BT- 0,7. SkL- 4,7. SkB- 1,8. SkT- 0,9.}

"Från uppmuddringar i Sege å ca 100 m norr om den centrala fyndplatsen för fynden 26485". LUHM 27044:1, 6. 1) tjocknackig oslipad flintyx, gråbrun. 6) Skifferhänge. {1. Tjocknackig, oslipad flintyx av typ B, gråbrun/brunfläckig, närmast raka smalsidor. L- 28,5. EB- 7,7. SB- 7,8. NB- 5. NT- 3,1. ST- 5,9. SV- 6°. 6. Skifferhänge, hål från smalsidor samt nacke. L- 5,3. B- 1,1. T- 0,8.}

"Nyupplöjd jord vid Bulltofta 1939, som uppmuddrats vid åns reglering. Samma fyndplats som 26485". LUHM 28534*. En flintdolk, lancettformig grå 14,5 x 3,4 x 1,2.

"Samma plats som föremålen 26485. Från uppmuddringen". LUHM 27047:1-2. "En enkel skafthålsyx grovt och starkt vittrad, ett kraftigt skafthål. Funnen omkring 50 m söder om fotbollsmålet. 2) klubba av grönsten, starkt vittrad". {1. Enkel skafthålsyx, kraftigt skadat i nacken, grågrön. L- 14,5. BH- 9,2. SB- 9,4. TH- 5,8. HD- 3,6. 2. Stenklubba. L- 15,9. B- 7,5. T- 7,7.} Lit. Forssander 1933:96 ff, Oldeberg 1952:123, Salomonsson 1971:85 f.

RAÄ 9. Flackt sandområde, åkant." Uppmuddringen av Sege å på Arlövsgårdens ägor". Ackumulerade enkelfynd. LUHM 28005*, 26950: 5-6. 5) tunbladig grönstensyx. 6) nackdel av skafthålsyx, starkt vittrad. {5. Tunbladig bergartsyx, grågrön, speciellt eggslipad. L- 15,5. EB- 3,4. SB- 4,5. NB- 3,3. NT- 1,6. ST- 1,6. 6. Nackdel av enkel skafthålsyx. B- 6,9. T- 4. HD- 2,7.}

"Uppmuddringen av Sege å". LUHM 26976

a-b. "En tjocknackig slipad flintyxa, slipade bredsidor, håleggad, gråflammig, svart/grågrön. Ett stycke kalkkrusta på banen. **b.** Spjutspets, svartgrågrön. { **a.** Tjocknackig, svagt håleggad, 4-sidigt slipad flintyxa, gråbrun/grå med mörka fläckar. L- 14,7. EB- 6,3. NB- 3,5. NT- 2,6. ST- 2,6. SV- 12,5°. **b.** Spjutspets av flinta, grå/gråsvart. L- 9,4. SB- 3. ST- 0,6. }

Följande inventarienummer är infört under Malmö RAÄ nr 9 i RAÄ:s fornminnesregister. I själva verket tillhör fynden Burlöv RAÄ 9. **LUHM 25599.** "Muddringsfynd från Sege å ca 500 m från bron över ån (järnvägen Malmö-Simrishamn) mot söder räknat och 200-300 m från Malmö Landsvägen (Inv nr. 25709 samma fyndplats) **a)** 1 båtyxa svartgrå, enligt hittarens uppgift rester av träskaft 10,2 x 5,2 x 4 **b)** 1 tjocknackig flintyxa med utsvängd egg, svart bredsidor slipade". { **a.** Stridsyxa av E-typ med låg holk, svartgrå. L- 10,2. BH- 5,2. BT- 4. **b.** Tjocknackig flintyxa med utsvängd egg, slipade bredsidor, svart. L- 15. EB- 6,3. NB- 3,2. NT- 2,5. ST- 2,5. }

"Fynd från Sege å, 7 - 800 m om man följer landsvägen, 2 - 300 m öster om Malmö-landsvägen och minst 5 - 600 meter från Bulltoftafältet. Vid muddring med mudderverk upptogs sålunda 4 skafthålsyxor varav 2 båtyxor, 1 tjocknackig flintyxa med utsvängd egg. 1 hålslipad flintyxa, 1 spjutspets av flinta, 1 spånspets och diverse skärvor. Dessa föremål äro funna på en sträcka av ca 50 m ungefär, då man följt pileval-len från norr till söder omkring 30-40 m. Dessutom hittades bitar av en huvudskål. I LUHM:s accessionskatalog förekommer under detta nummer endast 5 föremål varav två st. är neolitiska. Beskrivningen av övriga fynd bör gå tillbaka på inv.nr LUHM 26485. **LUHM 25709:1-2.** { 1. Spjutspets av flinta, grå. L- 15,5. SB- 2,8. ST- 0,9. 2. Spånspets av typ B. L- 8,4. B- 1,6. T- 0,7. } Datering — TNC-SN. 3a

421. FYNDPLATS 2

Fynd vid Sege ån, där järnvägen går över ån, norr om Bulltofta gård. Fyndplats för ackumulerade enkelfynd. **MF 23901:1-6.** 1. Dolk med

fyrsidigt skaft, grå. 2. Dolkfragment, bladdel. 3. spjutspets. 4. skära, avslagna ändar. 5. Yxfragment - nackdel, bredsidan delvis slipad. 6. Yxämne fyrsidigt. { 1. Flintdolk av typ III, mörkgrå. L- 15,1. BB- 2,9. BT- 0,8. SkL- 5,6. SkB- 1,8. SkT- 2. 2. Skaftdel till flintdolk av typ I-II med förtjockat skaft, grå. L- 8,8. SkB- 3,9. SkT- 0,6. 3. Dolkfragment, troligen av typ I-II, kraftigt omhugget, grå/ljusgrå. L- 7,3. BB- 2,8. BT- 0,8. SkT- 1,3. 4. Fragmentarisk konkav flintskära, grå. L- 8,6. SB- 3,1. ST- 0,7. 5. Nackdel av tjocknackig flintyxa, slipade bredsidor. L- 8. SB- 3,9. NB- 2,1. NT- 2,1. 6. Förarbete till tjocknackig flintyxa, kraftig krusta på ena bredsidan, grå/mörkbrun. L- 14,7. EB- 4,9. NB- 5,5. NT- 3,6. ST- 3,6. }

"Nära Bulltofta i Sege å vid muddringsarbete". **LUHM 26963.** "1 yxämne av flinta. Funnet mellan Järnvägsbron och landsvägen, nära Bulltofta". { Yxförarbete? Gråbrun. L- 20. B- 9. T- 4,5. } Datering — MN-SN. 3a

422. FYNDPLATS 3.

Fyndplats för ackumulerade enkelfynd. Sunnanå 8:3. Muddringsfynd ur Sege å. "Strax väster om bron i Sege samhälle. Uppkastat mudder". **LUHM 27100:1-2.** 1. Tjocknackig flintyxa, hålslipad. 2. klubba med skafträna". { 1. Tjocknackig, håleggad, oslipad flintyxa, gulbrun/brun, krusta på nacken. L- 14,5. EB- 5,6. NB- 3,6. NT- 2,4. ST- 2,8. SV- 9°. 2. Fragment av stor rund rostfärgad stenklubba med skafträna. B- 9,5. T- 8,6. }

"Fynd vid muddring i Sege å sydost om Sege samhälle, väster om bron". **LUHM 28168.** Förarbete till dolkblad eller dylikt. Svartgråfläckig med kalkkrusta". { Förarbete till tunnbladig yxa eller spjutspets, kraftiga krustor på bägge sidor, handkielsliknande. L- 16,7. SB- 9,8. ST- 5,1. } Troligen från samma fyndplats "Nära Sege i Sege å vid muddringsarbete". **LUHM 26962*.** Tunnbladig flintyxa, grå 11,3 x 4,5-2 Nb. Datering — MNB. 3a

423. FYNDPLATS 4

"Funna i mudder från Sege å, 400 m rakt väster

om *Stjärnelunds gård, rakt söderut vid åloppet*". Fyndplats för ackumulerade enkelfynd. LUHM 27040. { Jylländsk stridsyxa av yngre undergravstyp, eggen skadad och omknackad. Nuvarande L- 16. (ursprunglig L- 18,3) BH- 6. TH- 3,3. ET- 5. NT- 5,5.} Till fyndet hör även skalltagsfragment av människa från minst två individer. Datering — MNB. 2a

424. FYNDPLATS 5

"Fyndplats för ackumulerade enkelfynd. *Fynd tillvaratagna vid uppmuddring av Sege å, nordnordost om St Bernstorps gård*". LUHM 26486:1-6. 1. Slipad tunnackig flintyxa, blåsvartgrå. 2. Förarbete yxa eller mejsel brungrå. 3. Dolk med firsidigt skaft blågrå. 4-5. Flintspånpilspetsar. 6*. Knacksten av flinta. Till fyndet hör ävenledes ett kalottfragment av människa. { 1. Tunnackig, 4-sidigt slipad, omslipad och omhuggen flintyxa, gråsvart. L- 15,8. EB- 5,4. SB- 5,8. NB- 4,6. NT- 1,6. ST- 3,1. SV- 3°. 2. Förarbete till mejsel eller yxa, gråbrun. L- 16,4. EB- 6,3. ST- 3,5. 3. Flintdolk av typ III, grå/mörkgrå. L- 14,8. BB- 2,1. BT- 0,8. SkL- 6,8. SkB- 1,8. SkT- 1,6. 4. Spånpilspets av typ A, gulbrun. 5. Spånpilspets av typ C, svartgrå.} "Fynd nordnordost om St. Bernstorps gård i ur Sege å uppmuddrad gytta". LUHM 27062:1-2, 6 och 11. 1) Skära brungrågrön. 2) Spånpilspets av flinta. 6) Flintmejsel, slipad. 11) spjutspets. "Dessutom påträffades ett mindre antal små obestämbara stycken av lerkärl och delar av minst 2 kranier, därav ett pannparti". { 1. Flintskära, konkav egg, grågrön. L- 7. SB- 2,4. ST- 0,8. 2. Spånpilspets av typ A, grågrön. L- 6,5. B- 1,4. T- 0,5. 6. 4-sidigt slipad flintmejsel, grå/svart med blåaktig patina, eggen skadad. L- 16,2. EB- 0,9. SB- 1,6. NT- 1,3. NT- 1. ST- 1,4. 11. Skaftdel till lancettformig flintdolk av typ I, svart/svartgrå, krusta på bas. L- 8,6. BB- 3,3. BT- 0,8. SkL- 4. SkB- 2,1. SkT- 0,8.} "Fynd vid Sege ån, norr om Bernstorps gård 10 juli 1933". MF 24235. 1. Yxa med skafthål. 2. Tunnbladig ljusbrun flintyxa eggen slipad. 3. Kärnyxa. 8. Dolkfragment brungrå. 9. Skära, mörkgrå. 10-12*. Spånpilspetsar 10, 7,6 och

6,3L. 13-14. Mejslar, grå. 15. Mejselfragment grå. 16*. Skedformig skrapa, mörkgrå 6,2L. 17. Skära ljusbrun. { 1. Stridsyxa? obestämd typ eller enkel skafthålsyxa. L- 15,2. BH- 5,2. TH- 3,2. ET- 3,7. NT- 2,9. HD- 2,6. 2. Tunnbladig, tväreggad flintyxa med tendens till hålegg, slipade bredsidor, rödbrun. L- 10,3. EB- 4,5. NB- 3,2. NT- 1,4. ST- 1,6. 3. Förarbete till spjutspets av flinta, krusta vid nackdelen. L- 13. SB- 5,8. ST- 3,1. 8. Bladfragment av förarbete till flintdolk, gulbeige/brun. L- 6,7. BB- 5,4. BT- 1,4. 9. Förarbete till konkav flintskära, kraftig krusterung. L- 15,7. SB- 5,5. ST- 2,3. 12. Spånpilspets av typ A. L- 5,5. B- 1,7. T- 0,5. 13. Förarbete till flintmejsel, spår av slipning på ena bredsidan, gråbrun. L- 8,8. EB- 2. NB- 1,7. NT- 1,2. ST- 1,6. 14. Förarbete till flintmejsel, grå/gråsvart. L- 8,8. EB- 1,7. NB- 2,1. NT- 1,3. ST- 1,5. 15. Nackfragment till en oslipad, 4-sidig flintmejsel, grå/ljusgrå. L- 5,5. SB- 1,8. NB- 1,8. NT- 1,8. ST- 1,8. 17. Flintskära, konvex egg, gulbrun. L- 7,1. SB- 3,1. ST- 1.} "Nordnordost om St Bernstorps gård i muddur ur Sege å, på samma plats som 26486. Södra åstranden". LUHM 27071:1. 1. Dolk av flinta, lancettformad. { Lancettformig flintdolk av typ I med förtjockat handtag, krusta på bas, spetsen avbruten, grå. L- 22,6. BB- 3,2. BT- 0,8. SkL- 8. SkB- 2,5. SkT- 1,8.} "Bernstorps gård, funna vid muddring i Sege å, på södra sidan av ån mitt för Bernstorps gård". LUHM 28119 a, c. a) Båtyxa, tunn. c) Flintdolk, brun, liten { a. Hagebyhögayxa, svartgrön. L- 18,8. BH- 6,3. BT- 2,5. ET- 3,8. HD- 2,8. c. Flintdolk av typ III, skaftet svart och bladet grönbrunt. L- 14,5. BB- 2,8. BT- 0,8. SkL- 6,6. SkB- 1,5. SkT- 1,6.} "Fynd vid uppmuddring av Sege å på södra sidan i linje St. Bernstorp-Stjärnelund". LUHM 26949:1, 3. 1. Ämne till tjocknackig flintyxa, grå. 3. Fragmentarisk dolk ljusgrå samt underkåke av människa. { 1. Förarbete till tjocknackig flintyxa, grågrön. L- 16,9. EB- 6,3. NB- 5,1. NT- 4,5. ST- 4,5. 3. Bladdel till flintdolk, ljusgrå. L- 10,6. BB- 3,1. BT- 0,8.} "Stjärnelunds gårds ägor. Enligt uppgift i ur Se-

ge å uppmuddrad gyttja". LUHM 27046: 1-3. 1. Skaftålsyx av grönsten, enkel. Skaftålet endast påbörjat, kilformigt från ovensidan. 2. Skaftålsyx av grönsten, enkel typ, Rektangulärt tvärsnitt med plana sidor. 3. Tunnackig flintyx, gråblå, oslipad. Förarbete? { 1. Förarbete till Hagebyhögayxa, hålet till hälften färdigborrat. L- 20,1. BH- 6,8. HT- 3,5. ET- 4,5. HD- 2,4. 2. Enkel skaftålsyx med rak nacke, brun. L- 15,5. BH- 6,4. HT- 4,1. ET- 4,6. HD- 2,3. 3. Tjocknackig, oslipad flintyx av typ B, avtryck efter sjöborrefossil i nacken (3x2x2 cm), grå/gråblå. L- 16. EB- 6,1. NB- 4,6. NT- 2,3. ST- 3,5. SV- 8°. }

"Fynd från Sege å, vid Stjärnelund, Sege". LUHM 28205:1-3. 1. Ämne till tjocknackig flintyx, smutsgrå-svartblå. 2. Tjocknackig blåsvart flintyx, ofullständigt slipad, eggen delvis omarbetad. 3. Tunnackig flintyx smutsgrågul, ett omslipat nackparti av ett ursprungligen kraftigt exemplar, helt oslipad. { 1. Förarbete till tjocknackig flintyx med recenta skador, gråsvart. L- 17,3. EB- 5,1. NB- 4,7. NT- 3,5. ST- 4. 2. Tjocknackig flintyx av typ B, delvis slipade bredsidor, sned nacke, krusta på nacken, svartgrå. L- 16,3. EB- 5,2. NB- 3,7. NT- 2,2. ST- 3,5. SV- 6,5°. 3. Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyx, eggen omslipad, nacke oslipad, egghörnskada, grå. L- 18,6. EB- 8. NB- 6,3. NT- 1,9. ST- 3,4. SsB- 1,8. SV- 7°. }

"St. Bernstorp's ägor från uppmuddring. Fyndplatsen ligger mitt emellan St. Bernstorp och Stjärnelund på åns södra sida". LUHM 27843: 1, 3. 1. Nackdel av spetsnackig flintyx, brun. { 1. Spetsnackig, fragmentarisk flintyx av typ 1, nackdel och mittdel, rödbrun, ena bredsidan slipad samt vid övergången till andra bredsidan. L- 12,9. SB- 5. NB- 3,1. NT- 1,7. ST- 3,2. 3. Tjocknackig bergartsyx, smalsidorna konkava liksom nacken, eggen slipad. L- 11,1. EB- 5. NB- 3,6. NT- 2,8. ST- 3,2. SV- 10°. }

"Fynd från Sege å vid Bernstorp". LUHM 28206:1-10, 13-14. 1*. Nackdel av smalmejsel av flinta, från en tjocknackig flintyx, grå. Ena bredsidan helt slipad 6,9 x 2,3 x 1,6. 2. Spjutspets mörkgrå, lancettformad. 3. Spetsdel

av lancettformig dolk, svartgrå. 4. Flintdolk med smalt blad-spetsovalt, fyrsidigt skaft, gulbrungulgrå. 5. Skaftdel till flintdolk, spetsvalt tvärsnitt grågrön. 6. Lancettformig spjutspets, svartgrå. 7. Lancettformig spjutspets, grå. 8. Lancettformig spjutspets, spets mörkt brungrå. 9. Fragmentarisk spjutspets eller skära. 10. Skära, grågul-mörkbrun. 13*. Ythugget fragment, skaftdel till flintdolk, svart 5,2 x 1,6 x 1. 14. Mejsel, fragmentarisk. { 2. Spjutspets/dolkspets med fastsurrningshak, gråsvart. L- 13,5. SB- 3,3. ST- 0,7. 3. Bladdel till flintdolk av obestämd typ, svart/gråfläckig. L- 9,5. BB- 3,3. BT- 0,6. 4. Flintdolk av typ III med rombiskt skaft. L- 14,5. BB- 2. BT- 0,8. SkL- 6,6. SkB- 1,9. SkT- 1,2. 5. Skaftdel till flintdolk av obestämd typ, grågrön. L- 9,1. BB- 2,9. BT- 0,9. SkL- 7,2. SkB- 2,3. SkT- 1,4. 6. Bladdel till flintdolk av obestämd typ, spetsen avbruten, svartgrå. L- 9,3. BB- 3,6. BT- 0,7. 7. Fragmentarisk spjutspets i flinta med inhak, gråbeige. L- 5,8. SB- 2,3. ST- 0,9. 8. Flintdolkspets. L- 5,3. BB- 2. BT- 0,6. 9. Mittdel av flintdolk (del av skaft och blad), gråsvart. L- 6,1. BB- 2,5. BT- 0,7. SkL- 2,6. SkB- 1,8. SkT- 0,8. 10. Flintskära, konvex egg, gråbeige med blå patina. L- 9,5. SB- 3,4. ST- 1,2. 14. Nackfragment av flintmejsel, grå, slipad på ena smal- och ena bredsidan. L- 6,8. SB- 2,4. NB- 2,1. NT- 1,4. ST- 2,4. }

"St Bernstorp södra sidan av Sege å, ett par hundra m öster om 28266 (N om St Bernstorp på södra sidan av ån)". LUHM 28268*. 1 flintdolk med spetsvalt fäste, spets avbruten, brun 8,1 x 2,8 x 1.

"Fyndplats för mandelformigt redskap av flinta, klubba av grönsten. Funna i muddringsmassor 2-3 m från åkanten, rakt söder om Stjärnelunds gård, på en sträckning av omkring 30 m". Fyndet har i RAÄ:s fornminnesregister upptagits under Görslövs socken RAÄ 19. LUHM 27098:5-6. 5) Mandelformigt redskap av flinta. 6) Klubba av grönsten, vittrad. { 5. Förarbete till flintskära, svart senonflinta, krusta i ändan, L- 18. SB- 8,9. ST- 3. 6. Stenklubba, import från enkelgravskultur. B- 8,7. T- 5,4. HD- 2,5. } Datering — TNA-B, TNC-MNA II, MNB, SN. 4a

425. FYNDPLATS 6

"*Fynd från uppmuddring av Sege å 500 m nordost om St Bernstorps gård*". LUHM 27042:8, 10-17 och 24. 8) Tjocknackig förarbete slipad flintyxa gulgrå. 10) Tjocknackig hålslipad flintyxa smutsgrå. 11) Dolk av flinta, rombiskt skaft. 12) Dolk med två-tresidigt skaft. 13-16) Dolkar av flinta, tångepartier. 17) Spjutspets. 24) Skaft-hålsyxa. { 8. Förarbete till tjocknackig flintyxa, gulgrå. L- 12,2. EB- 4,2. NB- 2,9. NT- 2,6. ST- 3,6. SV- 8,5°. 10. Tjocknackig, håleggad, 4-sidigt slipad flintyxa, gråbrun, krusta på nacken. L- 12,5. EB- 4,6. NB- 2,6. NT- 2,5. ST- 2,8. HL- 5. SV- 10°. 11. Flintdolk av typ III med rombiskt skaft, grå. L- 14,6. BB- 2,9. BT- 0,8. SkL- 4,8. SkB- 2,6. SkT- 1,6. 12. Flintdolk av typ IV-V, spetsen avbruten, tresidigt skaft, svartgrå. L- 16,8. BB- 4,8. BT- 1,2. SkL- 7,1. SkB- 2. SkT- 1,8. 13. Skaftdel till flintdolk, grå. L- 9,3. BB- 2,9. BT- 1. SkL- 6,3. SkB- 2,5. SkT- 1,3. 14. Skaftdel till flintdolk, grå/svart. L- 8,4. BB- 2,5. BT- 0,8. SkL- 5,3. SkB- 1,8. SkT- 1,2. 15. Skaftdel till miniatyrdolk, grågrön. L- 6,6. BB- 2,4. BT- 0,8. SkL- 3,2. SkB- 1,6. SkT- 1. 16. Skaftdel till flintdolk, ovalt tvärsnitt, grå/mörkgrå. L- 7,2. BB- 2,6. BT- 0,9. SkL- 5,7. SkB- 1,7. SkT- 1,1. 17. Ythuggen spjutspets i nästan genomskinlig grå flinta. L- 6,9. SB- 1,8. ST- 0,8. 24. Enkel skaft-hålsyxa av Hagebyhöгатyp, grön. L- 13,4. BH- 4,7. TH- 2,6. ET- 3,8. HD- 2.} Datering — MNB, SN. 3a

426. Burlöv, "från uppmuddringen". LUHM 28165. {Tjocknackig, håleggad, 4-sidigt slipad flintyxa, gråvit/gråblåspräcklig. L- 9,9. EB- 4,1. NB- 2,7. NT- 2,3. ST- 2,7. HL- 5. SV- 10°.} Datering — MNB. 1a

427. Burlöv, "Sege å vid Malmö-Burlöv?". LUHM 28427*. "*Klubba av grönsten, mångkantig med väl utarbetad ändknopp. Tvärsnitt närmast 6-sidigt, ljusgrå 19,2 x 3,5 x 3,1. Ändknopp diameter 4,9*". Datering — TNC. 1a

428. Burlöv? "Fynd från Sege ån (Nr 1-50) inköpta av W Nilsson maj 1932. (51-130) av A Helmer aug-okt 1932". MF 23327:47-50, 56-57, 65-66, 81, 84-85, 131 samt 143. 47-

50*. *Kraniefragment av människa.* 56*. *Slipstensfragment.* 57. *Redskapsämne.* 65-66. *Yxfragment tjocknackiga.* 81. *Skära.* 84-85. *Diverse fragment av ämnen.* 131. *Tjocknackig flintyxa.* 143*. *Kraniefragment av människa.* {57. Mandelformat förarbete till spjutspets eller flintskära, svart/svartgrå. L- 20,5. SB- 8,5. ST- 5,3. 65. Nackdel av förarbete till tjocknackig flintyxa, brun/blåbrun. L- 9,5. NB- 4,3. NT- 3,4. ST- 3,4. 66. Nackdel till oslipad, bränd, tjocknackig flintyxa, ljusgrå. L- 10,2. SB- 4,2. NB- 3,2. NT- 2,2. ST- 2,8. 81. Förarbete till konvex flintskära, grå/ljusgrå, krusta. L- 8,1. SB- 3,6. ST- 1,1. 84. Fragmentarisk spjutspets av flinta med inhak, svart. L- 5,9. SB- 2,9. ST- 0,8. 85. Bladfragment till flintdolk, rödbrun. L- 5,1. BB- 2,4. BT- 0,9. 131. Förarbete till tjocknackig, tvåreggad flintyxa, gråbrun/mörkbrunfläckig. L- 23,7. EB- 5,6. NB- 4,3. NT- 2,5. ST- 4,1.} Datering — MN-, SN. 1a

429. Burlöv? "Fynd vid Sege ån." Enkelfynd. MF 23508. "*Tunnackig flintyxa slipad.* {Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, omslipad, omhuggen i nacke, välvda bred- och smalsidor, gråblå/blågrå. L- 17,5. EB- 7,4. NB- 6,6. NT- 2,1. ST- 3,6. SsB- 1,2.} Datering — TNC-MNA II. 3a

430. Burlöv? "Sege å, uppmuddrat". Enkelfynd. MF 23511. {Eggdel av stridsyxa med påbörjat nytt skafthål, gråbrun. L- 10,4. BH- 5,4. TH- 3,4. ET- 4,1. HD- 1,8.} Datering — MNB. 1a

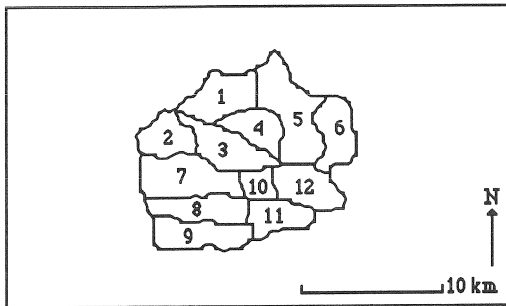
431. Burlöv? "Sege å, uppmuddrat material". MHM 369-371, 435. {369. Tjocknackig flintyxa av typ B med omhuggen nacke, rätleggad, slipade bredsidor, gulröd, sned nacke. L- 16,2. EB- 4,6. SB- 4,9. NB- 3,7. NT- 1,9. ST- 3,4. SV- 5. 370. Tjocknackig, rätleggad, 4-sidigt slipad flintyxa av typ B, något sned nacke, krusta på ena bredsidan och ena smalsidan, svart. L- 19,7. EB- 4,4. SB- 5. NB- 3,9. NT- 1,9. ST- 3,2. 371. Tjocknackig, 4-sidigt slipad flintyxa av typ B, raka bredsidor, välvda smalsidor, eggskadad, gulorange/grön. L- 22,4. EB- 5,9. NB- 3,4. NT- 1,6. ST- 2,1. 435. Bergartsyxa av typ "tapkölle", runtomgående vulst vid nacken, grå-

brun. L- 12,5. B- 4,4. T- 2,6. EB- 6,5.} Datering — TNC, MNB. 1a

432. Burlöv, Depåfynd. LUHM 5873-74. "2 slipade tunnackiga flintyxor (mellan typ III och VI) hittades i en torvmosse" (Nielsen 1977: 131, nr. 209). "Såväl till färg som form fullständigt öfverensstämma med hvarandra, då de äro funna i samma mosse och i förvärfskatalogen införda tillsammans, måste de med säkerhet räknas såsom tillhörande ett slutet fynd" (Rydbeck 1918: 21 f, Fig. 30) {**5873.** Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, svagt välvda smalsidor, gråröd/gråljus-röd. L- 30,7. EB- 8,6. NB- 6,2. NT- 2. ST- 4,2. SsB- 2,9. SV- 5°. **5874.** Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, välvda smalsidor, gulbrunspräcklig/gråbrun. L- 29,8. EB- 7,8. NB- 5,9. NT- 1,7. ST- 3,7. SsB- 2,1. SV- 3,5°.} Lit. Salomonsson 1970:63. Datering — TNC-MNA II. 1a

433. Burlöv, Agriegården, V om Burlövs kyrka. Enkelfynd. LUHM 27070. "En tunnackig flintyxa, mjölkvit och helt slipad, omslipad egg 20,7 x 7,6 x 3,4. Funnen vid dikning". {Tunnackig, 4-sidigt slipad, gråvit flintyxa, rundad egg, svagt välvda smalsidor. L- 20,8. EB- 7. NB- 5,8. NT- 1,6. ST- 3,4. SsB- 1,3. SV- 5°.} Datering — TNC-MNA II. 3a

13. MALMÖ KOMMUN

1. Malmö	5. Husie	9. Tygelsjö
2. Hyllie	6. S. Sallerup	10. Lockarp
3. Fosie	7. Bunkeflo	11. Glostorp
4. V. Skrävlinge	8. V. Klagstorp	12. Oxie

434. Bunkeflo, RAÄ 20. Bunkeflo 9:4. Fynd-

samling. Ackumulerade enkelfynd. P. "1 slipad tunnackig bränd flintyxa 15,5 x 6 x 3,2, 1 tunnbladig(?) oслиpad bränd flintyxa 13,5 x 4,5 x 1, 1 dolk av flinta, ythuggen, bränd 16 x 4 x 1,5, 1 ythuggen bränd skära. Hittade på gårdens ägor." Datering — TNC-MNA II, MNB, SN. 3a

435. Bunkeflo, Petersborgs gård. Depåfynd. LUHM 25776a-c. "a) Tunnackig flintyxa, oслиpad, rödbrun/ljusbrun. b) Dito, samma färg. c) Dito, samma färg. Hittade vid "dikning på 1/2 m:s djup stående med eggarna snett nedåt" (Rech 1979:121). {Tre oслиpade tunnackiga flintyxor av typ VI. a. Raka smalsidor, rödbrunspräcklig. L- 21,2. EB- 8. NB- 6,8. NT- 2,2. ST- 3,9. SsB- 2,7. SV- 5°. b. Markerade egghör, rödbrun med gula inslag. L- 25,5. EB- 8,1. NB- 5,3. NT- 1,6. ST- 3,8. SsB- 2,2. SV- 6°. c. Markerade egghör, rundad nacke, gulbrun med rödbruna fläckar, krusta på ena bredsidan. L- 21,4. EB- 7,4. NB- 5,4. NT- 1,9. ST- 3,3. SsB- 2. SV- 3,5°.} Lit. Salomonsson 1971:64, Nielsen 1977:129. Datering — TNC-MNA II. 2c

436. Bunkeflo, Lindeborg "Stolpalösa". TNC-boplatz tillhörande Bellevuegårdsgruppen. Fyndplats för enkelfynd och troligt depåfynd. MHM. Anl. 8. "1 tunnackig slipad flintyxa framkom i anläggningen. Eggen är skadad. Av denna återstår endast ett mindre hörn. L- 16. SB- 5,9. NB- 5,3. NT- 1,6." Funnen i en oval grund nedgrävning (Larsson 1984b:82 ff).

"Anl 48 var en oval nedgrävning i moränleran. I anläggningens södra del påträffades stenar, tätt samlade, med en diameter på ca 0,5-0,6 m. I anläggningens nordöstra del påträffades en sönderslagen trattbägare ovanpå bränd lera. Bland fynden märks även en slipad bergartsyxa som låg med den breda sidan uppåt ca 0,5 m från botten. 1 tunnackig slipad bergartsyxa 13 x 6,4-5,3 x 2,1. Samtliga sidor slipade (Ibid:82 ff).

"Anl 49 a-b. var två skilda anläggningar som sammanbands med ett ganska tunt brungrått humöst lager. Samtliga fynd påträffades i anl 49a, däribland en oслиpad flintyxa stående på kant öster om den stora stenen. Sistnämnda ger, som i anl 48, intryck av offer" (Ibid:82 f). "I materialet ingår två fragment av slipade yxor, därav ett nack-

- parti av en tunnackig flintyxa (L- 4,3. NB- 4. ST- 1,3). En oslipad tunnackig yxa påträffades i anl. 49. (L- 19. EB- 7,1. NB- 6,5. ST- 1,3). Längs ena långsidan är en söm borthuggen. Ett mindre ythugget fragment är svårt att typbestämma. Troligen härrör det från en dolkstav" (Ibid:86). Datering — TNC. 4c
- 437. Bunkeflo, Gottorp. Enkelfynd. MF 1888.** "Yxa af flinta, brunaktig, slipad. Tunnackad rätyxa. Gottorp i Bunkeflo 1886 Funnen vid dikning". {Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, eggen omhuggen, brungul/brunröd, välvda bred- och smalsidor. L- 23,5. EB- 9. NB- 7. NT- 2,8. ST- 4,9. SsB- 3,5. Se även K. 438.} Datering — TNC-MNA II. 2a
- 438. Bunkeflo, Gottorp. Enkelfynd. MF 1901*.** "Dolk eller spjutspets, gul, tunn, bredast ungefär å midten, snedt afslagen nedtill och stycke afslaget från ena sidan. 20 x 4. Gottorp, i Bunkeflo socken vid dikning 1886". {Fyndet har möjligen samband med K. 437.} Datering — SN. 2a
- 439. Fosie, RAÄ 2. Mossmark. Fyndplatser för depåfynd, enkelfynd samt ackumulerade enkelfynd samt depåfynd. MHM 1041.** "Inom området påträffades bl.a.; en slipad tunnackig yxa av flinta, en skafthålsyxa, två flintyxor med utsvängda eggjar och två flintskärar". Undersökning av MM Rikard Holmberg Hindby by 1963. {**1041:D** Tunnackig, recent skadad, 4-sidigt slipad flintyxa, välvda smal- och bredsidor, vitgul. L- 14. EB- 6,2. NB- 4,9. NT- 2,4. ST- 2,9. SsB- 1,7. Denna yxa har påträffats i våtmark.} Hindbygården MM S03:08*. Lösfyndsamling Gunnar Norrman "Samlat SN-fynd från Hindbygården. 1. Skära 8,5 x 3,4 x 1 brun, 2. 1 dito 7,2 x 2,9 x 1,1 brun. 3. 1 slipad flintyxa med utsvängd egg 10,3 x 5,2 x 2,3 brun. 4. 1 oslipad flintyxa med utsvängd egg 12,8 x 6,9 x 2,9 brun. 5. 1 skafthålsyxa av mörk sten, vittrad 13 x 4,8 x 3,6. Lit. Salomonsson 1964:22 f. Datering — TNC-MNA II, SN. Ackumulerade fynd i våtmark. MM. Under våren 1992 avslutades utgrävningen av en offerplats på Hindbygården av Malmö Museer. Preliminära resultat tyder på att en mindre vattensamling om ca 50 x 20 m använts som offerplats under betydande delar av förhistorisk tid. Fynden — bl.a. ett 60-tal flint- och bergartsyxor — indikerar offerverksamhet på platsen från sen Erteböllekultur, genom hela neolitikum och in i Period II bronsålder. Huvuddelen av deponeringarna verkar ha skett under senneolitisk tid. Fynden omfattar både flint- och stenredskap, bronsartfakter, keramik, djurben och människoben. Platsen är den enda helt intakta offerplats i våtmark som undersökts i sin helhet. Antalet fynd gör kärret till en av de största kända offerplatserna i Sverige. Se Kap. 10. Lit. Hagberg 1990, Svensson 1993 Tröndal 1993. 3a, 3a, 4c, 4c
- 440. Fosie, RAÄ 55. Hindby mosse. 500 x 30 -70 m. SÅ-boplatz samt fyndplats för depåfynd. MHM 1505*.** Inom boplatzen har påträffats ett samlat fynd av sex flintredskap intill en sprängd sten. Föremålen påträffades inom en kvadratmeter stor fördjupning. Depåfyndet består av en oslipad, håleggad flintyxa, L- 18, en slipad, håleggad flintyxa, L- ca 13., två oslipade, tjocknackiga flintmejslar, L- ca 13., en flintdolk, troligen av typ I, L- ca 20 samt ett dolkförarbete, L- ca 18. Lit. Salomonsson 1970:56 ff, 1971:76, Strömberg 1975:80, anm. 12, Svensson 1986:119. Datering — SNA. 4c
- 441. Fosie, Kv. Anten. Senneolitisk boplatz. Boplatsoffer. Sydvästra hörnstolpen i ett 30 m långt senneolitiskt hus. Fyndplats för depåfynd av fem flintyxor inom ett område av ca 25 x 25 cm mellan 13.30 och 13.40 m.ö.h. Anläggning 3. MHM 7191:23-28.** {A. Förarbete till tjocknackig flintyxa med utsvängd egg, krusta på egg och nacke, ljusgrå/gråsvart, vikt 270g. Eggen låg riktad åt NNO. L- 11. EB- 6,6. NB- 3,5. NT- 2,5. ST- 2,5. B. Dito av moränflinta, krusta på nacken och eggen samt smalsidor. Vikt 550g. Eggen åt NO. L- 15,8. EB- 8,2. NB- 4,1. NT- 3,3. ST- 3,8. C. Dito av moränflinta, mörkgrå, krusta på nacken och eggen. Vikt 655g. Eggen åt SV. L- 17,6. EB- 7,6. NB- 5,5. NT- 4,2. ST- 4,2. D. Dito av moränflinta, dito färg. Vikt 465g. Eggen åt SV. L-14,3. EB- 7. NB- 5. NT- 3,5. ST- 3,5. E. Dito av ljusgrå danien/senonflinta? Liten krus- tafläck på nacken. Vikt 210 g. Eggen åt S. L-

11,5. EB- 6,6. NB- 2,8. NT- 2,2. F. Yxsymbol/
knacksten? av senonmoränflinta med knackspår i
egg och nacke, gråsvart heltäckande krusta på bå-
da bredsidor. Vikt 160g. "Eggen" åt NO. L- 8,4.
EB- 5,7. NB- 4. ST- 2,6.} Lit. Thörn 1990:9.
Datering — SN.4c

442. Fosie, RAÄ 96. 70 m SSV om Midgårds-
torget. Fyndplats för depåfynd. MM 52053. "2
oslipade tunnackiga flintyxor, den ena ca 35 cm
L. Påträffade vid grävningen för vattenledning i
kv. Yxningen, villatomten Björnstorps-
gatan 16, nya Bellevue på ca 70 cm djup i sumpmarksmyl-
la." { 1. Tunnackig, oslipad flintyx, svagt välv-
da smalsidor, välvda bredsidor, rundad egg med
markerade egghörn, svagt rundad nacke, gul-
brun/mörkbrunnrod. L- 39,7. EB- 9,6. NB- 7,8.
NT- 2,3. ST- 4, 7. SsB- 2,8. 2. Tunnackig, osli-
pad flintyx, rundad egg med markerade egg-
hörn, svagt rundad nacke, nästan raka smalsidor,
välvda bredsidor, gulrod/svartgråfläckig. L-
35,8. EB- 9,6. NB- 7,3. NT- 2,4. ST- 4,8. SsB-
3,2.} Lit. Salomonsson 1970:64. Datering —
TNC-MNAII. 4c

443. Fosie, Fosie IV. Senneolitisk boplats.
Boplatsoffer. Fynd i stolphål företrädesvis från
husens gaveländar, tillhörande senneolitiska lång-
hus.

Hus 11 med måtten 13,7 x 6,2 m. Fynd av spån-
kniv, L- 6,4, i sydvästra hörnstolphålet.

Hus 12 med måtten 17,5 x 6,2 m. Fynd av yt-
huggen fragmentarisk spjutspets, L- 6. B- 5. T-
1,9 i det nordvästra hörnstolphålet, 1 ythuggen
hjärtformig pilspets, L- 3,2. B- 3. T- 1,6 i det
sydvästligaste hörnstolphålet. Vidare framkom en
malsten, en skivskrapa, samt två flintborr i det
nordöstligaste hörnstolphålet.

Hus 13 med måtten 14,9 x 6,5 m. Depåfynd med
två förarbeten till tjockackiga, bredeggade flint-
yxor, tillverkade i dålig moränflinta. L- 10,9.
EB- 6,7. ST- 3,3 samt L- 12,6. EB- 6,1. ST-
4,3. Dessa påträffades i södra väggradens andra
stolphål räknat från sydvästra hörnet. Enkelfynd
av ett tvåsidigt odefinierat förarbete (ev. till spjut-
spets) L- 13. B- 9,4. T- 4,5., påträffat i den norra
väggradens andra stolphål, räknat från nordvästra
hörnet.

Hus 16 med måtten 15,8 x 6,7 m. Fynd av 1
flintskära med svagt konkav egg. L- 6,4. SB-
2,9. ST- 0,7., påträffad i det östligaste mittstolp-
hålet. Fynd av ett förarbete till spjutspets (ej mått)
påträffad i det mittersta stolphålet i den norra väg-
graden.

Hus 95 med måtten 26,3 x 7,3 m. Fynd av en
flintdolk av typ III. L- 13,4. BB- 2,4. BT- 0,7.
SkL- 5,3. SkB- 1,9. SkT- 1,6. Påträffad i femte
stolphålet i den södra väggraden, räknat från det
västligaste hörnstolphålet. Fynd av en bronskant-
listyx av böhmiskt ursprung. L- 12,6. EB- 5,2.
T- 1,2. Påträffad invid det sydöstligaste hörn-
stolphålet. (Björhem & Säfvestad 1989:107 f).

Anläggning 741. Brunn, 2,9 m i diameter samt
0,9 m djup. I den övre halvan förekom ett torv-
artat lager vilket innehöll artefakter deponerade
efter det att anläggningen upphört att fungera som
brunn. Fynden består av en skivskrapsdepå inne-
hållande 32 flintskrapor med en sammanlagd vikt
av omkring 1,4 kg. Vidare framkom en flintskära
med konkav/konvex egg L- 5,3. SB- 2. ST- 0,7
samt en spetsackig, oslipad, bredeggad flintyx,
L- 6,5. EB- 3,9. ST- 1,3. (Ibid:109 f.).

Anläggning 740. 8 x 4 m stort torvartat kulturla-
ger vilket överlagrade tre stenfyllda gropar med
vattenavsatta lager. I det övre torvlagret framkom
bl.a. 2 flintdolkar, den ena blev kort efter upp-
täckten stulen. Den bevarade flintdolk är av typ
III. L- 11,3. BB- 2,7. BT- 1,1. SkL- 5,7. SkB-
2. SkT- 1,5. Vidare påträffades 1 flintskära med
konkav egg. L- 10,6. SB- 4,1. ST- 0,8. (Ibid:
112). Datering — SN. 4c

444. Glostorp, Fjärdingslöf nr 2. Depåfynd.
LUHM 22968 a-d. "a) Tjockackig flintyx,
eggen slipad b) Dito chokladbrun, bredsidor
välslipade c) Liten tjockackig vitgrå flintyx,
bredsidor delvis slipade d) Skafthålsyx av
grönsten, synnerligen väl slipad. Funna vid
täckdikning. De lågo ca 35 cm djupt i jorden och
kommo upp samma spadtag". { a. Tjockackig
flintyx med utsvängd egg, slipade bredsidor,
grårod/gulgrå. L- 12,7. EB- 5,9. NB- 3,1. NT-
2,3. ST- 3,2. SV- 15°. b. Tjockackig flintyx
med utsvängd egg, bredsidor slipade, brungrå.
L- 13,1. EB- 6,3. NB- 3,6. NT- 1,9. ST- 3. SV-

13°. c. Tjocknackig flintyxan utan tydlig utsvängning av eggen, bredsidor slipade, vitgrå/grå. L- 10,6. EB- 5,2. NB- 3,5. NT- 2,3. ST- 2,5. SV- 12°. d. Enkel skafthålsyxan, symmetrisk form, gråsvart/svart. L- 14,9. BH- 7,2. TH- 4,2. HD- 2,9.} Lit. Salomonsson 1971:95, Segerberg 1974:212. Datering — SN. 3b

445. Glostorp, N:a Fjärdingslöf nr 1. Enkel-fynd. LUHM 15168. "En dolk av grå flinta. Skaftet ottydligt fyrkantigt, med tvenne sömmar. Klingans spets avslagen. Funnen på 2 fots djup vid grävning av ett dike". { Flintdolk av typ I med förtjockat skaft, krusta på skaft, gråsvart. L- 15,6. BB- 2,2. BT- 0,9. SkL- 8,3. SkB- 1,6. SkT- 1,8.} Datering — SNA. 3b

446. Glostorp, Käglinge. Enkelfynd. LUHM 28506. Bronskantyxan, troligen våtmarksfynd p.g.a. av den mörkbruna patinan. L- 10,9. B- 5. T- 1,7. Lit. Oldeberg 1974:31, nr. 197. Datering — SN. 1a

447. Glostorp, Depåfynd. SHM 3036. "Sluttet fynd om 3 eller 4 flintskärar" (Salomonsson 1971:95). Datering — SN. 1a

448. Husie, Husie nr 6. Depåfynd. LUHM 17623 a-c. "a) Tunnackig flintyxan, oslipad, gulbrun/svart. b) - c) Dito. Hittade vid plöjning tillsammans" (Rech 1979:121). { Tre tunnackiga, oslipade flintyxor av typ III-VI. a. Gulröd/gulbrun, raka smalsidor. L- 25. EB- 6,9. NB- 5,2. NT- 2,2. ST- 4,8. SsB- 3. SV- 4°. b. Gulgrå med bruna inslag, raka smalsidor, välvda bredsidor. L- 25,8. EB- 7,3. NB- 6,1. NT- 2. ST- 4,4. SsB- 2,6. SV- 3°. c. Gulgrå med svarta inslag, raka smalsidor. L- 25,2. EB- 8. NB- 6,4. NT- 1,8. ST- 4,7. SsB- 2,5. SV- 6°.} Lit. Rydbeck 1918:21, Fig. 28, Salomonsson 1971:63. Datering — TNC-MNA II. 3a

449. Husie, RAÅ 39. Stadsäga 1492. Marklunda gård. 10 m V om gårdens SV hus och cirka 20 m S om körväg. Åker. Fyndplats för depåfynd. P. "2 skärar funna vid dräneringsgrävning. Enligt uppgift ca 15 cm långa. De hittades i början på 1980-talet". Datering — SN. 4a

450. Husie, Elisedal. SÅ-Boplats och fyndplats för depåfynd? MHM 5208*, S05:19. "Anläggning 13. En närmast cirkelformad ned-

grävning i den sterila sanden. 1,6 m i diameter och ca 0,4 m djup. Nedgrävningskanterna var jämna, starkt sluttande och botten rundad. Anläggningen var fyndrik. Spritt över hela förekom en stor mängd keramikskärvar, i södra delen fanns det koncentrerat inom ett begränsat område (20 x 20 cm) en större mängd av ensartat utseende. I norra delen påträffades en lertallrik samt ett större fragment med kvarsittande öra. Även flinta förekom rikligt över hela anläggningen, i centrum en fragmentarisk tunnackig slipad flintyxan (+25.45) och i södra delen en avslagskärna. Mitt i södra delen påträffades en oskadad slipsten med oregelbunden, rektangulär form, 50 x 25 st och 16 cm hög. { Yxan är en kraftigt bränd eggdel till en 4-sidigt slipad, tunnackig flintyxan. Välvda bred- och smalsidor. L- ca 10. Muntligt meddelande Mac Svensson, Malmö Museer.} Datering — TNC-MNA II. 4c

451. Hyllie, Kolsyrefabriken. Depåfynd. LUHM 16951 a-g. "Sju förarbeten till spetsnackiga flintyxor av flinta. Två av dessa mycket rätt tillslagna. Fyndet påträffades vid Limhamn, ungefär 30 steg från Kolsyrefabrikens norra ingång, 90 cm från botten af den här manshöga Järavallen, strax innanför vallens krön, 15 a 16 steg från dess inre kant. Redskapen hittades vid grusharpning, alla "på samma punkt". De fyra föllo ned på en gång, och de tre återstående påträffades nästan samtidigt, så att man med säkerhet kan konstatera, att alla sju legat tillsammans i en hög. På fyndplatsen voro flintspån mycket sällsynta. Jorden var där genomdragen utaf lager af rutten tång. Redskapen yttre habitus bestyrker fynduppgifterna" (Rydbeck 1918:9, Fig. 7). Enligt Nielsen består fyndet av fyra oslipade spetsnackiga flintyxor av typ 1 samt tre förarbeten till spetsnackiga flintyxor av samma typ (1977:121). { Sju förarbeten till spetsnackiga flintyxor av typ 1. a. Grå, krusta på egg och nacke samt ena bredsidan. L- 16. EB- 7,3. NB- 4,2. ST- 4,3. b. Gråbrun, krusta på eggen L- 18. EB- 7,5. NB- 2,1. ST- 4,6. c. Grå/gråbrun, krusta på nacken. L- 14,6. EB- 7,2. NB- 2,6. ST- 3,9. d. Gulgrå/gråbrun, krusta på nacken och ena bredsidan. L- 20,1. SB- 7,5. NB- 2,9. NT- 2,6. ST- 5,3. e.

- Grå, krusta på egg och nacke, typ 1. L- 19,3. EB- 7,9. NB- 3. NT- 2,5. ST- 4,4. f. Grå/gråsvart, krusta på nacken, typ 1. L- 16,2. EB- 6,5. NB- 2,3. NT- 3,2. ST- 3,4. g. Gråblå/gråsvart, krusta på nacke och egg samt på bredsidor, typ 1. L- 15,9. EB- 8,5. NB- 5,6. NT- 3,5. ST- 4,2.} Lit. Salomonsson 1971:62, Hernek 1985:38, Pålsson 1987:37. Datering — TNA-B. 4c
- 452. Hyllie, Organistgatan. Depåfynd. MF 4780-81*.** "Dolk eller spjutspets av brunfläckig flinta, lancettformig 17,5L. Yxa, brun flinta, helt slipad, tunnbladig 12,4 x 5,1. Limhamn, Högbo, Organistgatan (Kv 166) Depåfynd år 1927". { 80. Flintdolk av typ I, gråbrun. L- 17,5. BB- 3,9. BT- 0,8. 81*.} Lit. Pålsson 1987:43. Datering — SNA. 4a
- 453. Hyllie, Limhamn. Depåfynd. LUHM 28431, 28461, 28564*.** "Fynd från kalkbrotten vid Limhamn. Tillsammans bredvid hvarandra under en sten hittades år 1900 av en arbetare väl arbetade förarbeten till 2 hålyxor av flinta, gulgrå till färgen med gröna fläckar samt en rättyxa af flinta af samma form 1) 20 x 4 x 3,2 2) 16,5 x 4 x 2,5 3) 15,5 x 4 x 2,5 samt en lång smalmejsel af likartad flinta, slipad vid eggen 17,2 x 1,5 x 1,5" (Anteckning i Mapparkiv MM S06:15. Bredd och tjockleksmåttan har tagits vid redskapens mitt.). Datering — MNB. 3b
- 454. Hyllie, Annetorp. Enkelfynd. MHM*.** Enkelfynd av tjockbladig, håleggad, 4-sidigt slipad flinttyxa, omhuggen i eggen, L- 11. Påträffad i ett av stolphålen (Anl. 2972) tillhörande ingångskonstruktionen i en palissadanläggning, daterad till 2100±90 BC (Okal.). Lit. Almqvist & Svensson 1990:23 f, Svensson 1990:3, 1991: 101 f. Datering — MNB. 4c
- 455. Hyllie, RAÄ 6. Djupadals gård, Hyllie nr 29. Ca 50 m Ö om gården vid Rökanabäcken. Fyndplats för depåfynd. Limh M*.** "Depåfynd, bestående av 5 slipade tunnackiga flintyxor. Yxorna låg i en rad med eggarna åt samma håll, mot öster". Enligt Pålsson är yxorna mellan 25 och 30 cm långa (Pålsson 1987:37). Lit. Petré 1959:46, Salomonsson 1971:64. Datering — TNC-MNA II. 4c
- 456. Lockarp, Depåfynd. LUHM 3831-32, 3879.** "3 sågar af grågulbrun flinta, fullkomligt likartade. Om de båda första står i förvärfskatalogen antecknad, att de äro "funna under en sten i Lockarp". Då den tredje sågen är så lik den första, att man knappast kan skilja dem åt, och då den dessutom liksom denna bär samma påskrift Lockarp, skrifven med samma stil, så måste alla tre anses tillhöra samma fynd. Medelmåttiga exemplar med spår af nötning." (Rydbeck 1918:39. Fig. 85). { Tre halvmånformiga konkava flintskäror 31. Gulbrun. L- 17,8. SB- 3,6. ST- 0,9. 32. Gulbrun/grågrön. L- 15,2. SB- 3,8. ST- 0,9. 79. Gulbrun. L- 18,7. SB- 3,9. ST- 0,8.} Lit. Salomonsson 1971:94. Datering — SN. 1b
- 457. Lockarp, RAÄ 48. Lockarp 27:16. F.d. åker/mossmark nu industritomt. Fyndplats för enkelfynd. P."**1 tunnackig oslipad flinttyxa 32 x 9,5 x 5. Funnen vid harvning i mitten på 1950-talet". Datering — TNC-MNA II. 4a
- 458. Malmö, Lundavägen, Depåfynd. MHM 32165.** { Sju tunnackiga oslipade flintyxor. 1. Rak nacke och sned rundad egg, välvda bredsidor, brun/vitfläckig. L- 19,8. EB- 7,4. NB- 5,4. NT- 2,5. ST- 3,8. SsB- 1,7. 2. Rak nacke, rundad egg, välvda bredsidor, raka smalsidor, brun/vitfläckig. L- 19. EB- 7,2. NB- 5,6. NT- 2,8. ST- 3,7. SsB- 1,9. 3. Rak nacke, rundad egg, välvda bredsidor, mörkbrun. L- 17,8. EB- 6,4. NB- 4,7. NT- 1,9. ST- 3. SsB- 1,3. 4. Krusta på båda bredsidor, en smalsida otydlig, rundad egg, gulbrun/svartgråfläckig. L- 16,9. EB- 6,6. NB- 4. NT- 2. ST- 3,2. SsB- 1,9. 5. Krusta på nacken, egghörn, välvda bredsidor, Gulröd/gråbrun. L- 16,9. EB- 6,2. NB- 4,3. NT- 2,3. ST- 3,3. SsB- 2,3. 6. Krusta på nacken och ena bredsidan, otydliga smalsidor, rundad egg, markerade egghörn, svartgrå/grågrön. L- 16,4. EB- 6,3. NB- 4,3. NT- 2. ST- 3,2. SsB- 1,6. 7. Rundad egg, rak nacke, välvda bredsidor. Gulbrun/grågrön. L- 18,2. EB- 5,8. NB- 4,2. NT- 2. ST- 2,5. SsB- 1,4.} Lit. Salomonsson 1971:63, M. Larsson 1984b:241. Datering — TNC-MNA II. 2a
- 459. Malmö, Enkelfynd. K:779*.** "Klubba av grönsten med bred skafränna. Ovalt tvärsnitt 9,3 x 6,9 x 6,9. Funnen i en torfmosse nära

Malmö". Datering — SN. 1a

460. Malmö, Västra Förstaden, Mellanheden Ellingegatan. Depåfynd. MM **28180-28183**.

"Tvenne flintmejslar, L 17,3 och 16,4. Enligt uppgift äro dessa mejslar funna vid anläggning av gångbana i korsningen mellan Skabersjö-gatan och Ellingegatan på ett djup under gatan av ca 0,3 m, vilket motsvarar en höjd över havet av omkr. 5,9 m. Tillsammans med dessa mejslar funnos ytterligare några av liknande typ, vilka emellertid såldes av arbetarna till någon samlare i Gessie. Omkring 75 m sydväst om denna fyndplats under Ellingegatans västra gångbana på ungefär samma nivå som flintmejslarna funnos även tvenne flintdolkar, Längd 21,9 o 12,8. {**80**. Tjocknackig, 4-sidigt slipad, rättegad flintmejsel, vitbeige. L- 16,5. EB- 1,6. SB- 2,2. NB- 1,7. NT- 1,5. ST- 2. **81**. Tjocknackig, 4-sidigt slipad flintmejsel, vitorangepatinerad. L- 17,4. EB- 1,6. SB- 2,3. NB- 2. NT- 1,6. ST- 2, 2. **82-83***. Den längsta flintdolken bör enligt en teckning vara av typ III, L- 21,9. BB- 4,4. SkL- 7,4. SkB- 1,8. Den mindre flintdolken är troligen av typ II. L- 12,8. BB- 3,2. SkL- 4,8. SkB- 2,2.} Datering — MN?, SNB. **4a, 4a**

461. Malmö, Enkelfynd. LUHM **2824***. Bronskantya, troligen våtmarksfynd p.g.a. den bruna patinan. L- 16,6. B- 5,4. Lit. Oldeberg 1974:74, nr. 512. Datering — SN. 1a

462. Malmö? Depåfynd. SHM **2109:149-152**. "Mejslar funna i trakten av Malmö. Alla 4 äro af flinta, påträffades tillsammans vid grävning i åker". {**149**. Tjocknackig, rättegad flintya med utsvängd egg, slipade bredsidor, svart. L- 10,1. EB- 5,4. NB- 3,8. NT- 2,5. ST- 2,5. SV- 14°. **150**. Tjocknackig, rättegad flintya med utsvängd egg, slipade bredsidor, spår av slipning på ena smalsidan, vitblå/gråbrun. L- 11. EB- 5,6. NB- 3,7. NT- 3. ST- 3. SV- 12°. **151**. Tjocknackig, rättegad flintya med något utsvängd egg, slipade bredsidor, grönblå/gråblå. L- 9,3. EB- 4,1. NB- 2,8. NT- 2,1. ST- 2,1. SV- 10°. **152**. Tjocknackig, rättegad flintya, något eggskadad, slipade bredsidor, grågrön/grå. L- 8,7. EB- 4. NB- 2,5. NT- 2,3. ST- 2,3. SV- 11°.} Datering — SN. 1a

463. Oxie, Oxie nr 7. Enkelfynd. MM*. Tidigneolitisk boplatz tillhörande Oxiegruppen. 16 oslipade och slipade fragment av tidiga spetsnackiga flintyxor påträffade i tre mellan 30 och 40 cm djupa gropar med en genomsnittlig diameter på ca 1 m. Av intresse här är fyndet av en hel, kraftigt eldskadad, spetsnackig flintya av typ 1. L- 13,5. EB- 4,2. ST- 2,7. Inga övriga fyndomständigheter är kända. Lit. M. Larsson 1984b:61.

Datering — TNA-B. **4b**

464. Oxie, Fredriksberg. Enkelfynd. LUHM **19336***. Kopparkantya, troligen våtmarksfynd p.g.a. den brungröna patinan. Lit. Oldeberg 1974:82 nr. 531:b. Datering — SN. **2a**

465. S. Sallerup, RAÄ 51. Stadsäga 118. 300 m NÖ om Harenbjärgård och 30 m V om Sege å. Plant område i Segeåns dalgång. Betesmark? Fyndplats för människoben. MHM? "Skelettfynd av människa. Påträffat i samband med ledningsgrävningar av Malmö Energiverk under april 1981". Datering — Neolitikum? **4c**

466. S. Sallerup, RAÄ 54. Stadsäga 289. Gården Sjunnero. 30 resp. 160 m söder om landsväg. Flack V och S slänt ner mot en fuktig sänka i åker. 130 m söder om landsväg vid östra kanten av sänkan och 160 m söder om landsvägen vid sydvästra kanten av sänkan. Fyndplatser för enkelfynd. P. "2 tjocknackiga flintyxor 17,5 x 3-5,5 x 2,7 resp. 12 x 2,7-4 x 2. Den första gul och slipad, den andre håleggad och oslipad". Datering — MN, MNB. **4a, 4a**

467. S. Sallerup, RAÄ 75. Ö kanten av Sege ån vid bron. Åkant. Fyndplats för ackumulerade enkelfynd? LUHM. "Fyndplats för kranium och djurben. I ett brev från Vifot 10 maj 1932 till RA meddelas fyndet av ett människokranium vid Kvissle, Ö Kattarps by, S Sallerup. Kraniet samt ett halvt lårben av nöt samt tvenne underkåkskhalvor av hund påträffades vid nedgrävandet av ett schakt för en bropelare. Enl. Vifot torde kraniet av en tillfällighet hamnat på åns botten". Datering — Neolitikum? **4b**

468. Tygelsjö, Depåfynd. LUHM **3722***. "Såg af flinta med påskrift "Tygelsjö" funnen jämte tre dylika. L 15,3" (Rydbeck 1918:40, Fig. 89). "Vid en jordfast sten funnos 4 st. nedlagda.

Gyllich". Lit. Salomonsson 1971:94 f. Datering — SN. 1b

469. Tygelsjö, RAÄ 54. Ev. Tygelsjö Boställe. Fyndplats för depåfynd. P. "*3 tunnackiga slipade flintyxor påträffade av markägaren vid ett och samma tillfälle*". Datering — TNC-MNA II. **4a**

470. Tygelsjö, Tygelsjö. Pile nr 1. Depåfynd. SHM 3311*. Påträffat 1864 vid plöjning och bestående av 32 artefakter: Fem bronsgrepptungedolkar varav tre är fragmentariska. L- 27,4. B- 5., L- 13. B- 4,2., L- 6,5. B- 5., L- 5,3. samt L- 13. B- 2,6. Samtliga har brungrön patina. Två fragmentariska bronsdolkblad med brungrön patina. Två bronsarmringar, åtta bronsringar samt tre bronsstavar. Vidare ingår två kopparflatyxor med grön/brungrön patina. L- 15,7. B- 6 respektive L- 10,2. B- 2,8. Tio bronskantyxor varav fem är fragmentariska, samtliga har brungrön patina. De hela exemplarens längd varierar mellan 12,2-18,8 cm och bredden 4,8-8 cm. De fragmentariska har en längd mellan 7,2-16,6 cm och bredd mellan 3,2-7,2 cm. Slutligen ingår även en kopparkantxyxa med brungrön patina. L- 21,2. B- 8. Lit. Salomonsson 1971:99, Oldeberg 1974: 125 f, nr. 832, T. Larsson 1986:161. Datering — SN. 3a

471. Tygelsjö, Tygelsjö öster om kyrkan. Enkelfynd. LUHM 12597. Kopparflatyxa, påträffad vid plöjning. Troligen våtmarksfynd p.g.a. den grönbruna patinan. L- 7,1. B- 2,4. Lit. Oldeberg 1974:127, nr. 834. Datering — TNC. 2a

472. Tygelsjö, Enkelfynd. MF 1305. "*Dolk, hvit, bladet bredast å midten, eggarna jämnt inböjda mot det 2-sidiga, tämligen korta skaftet, detta utvidgas vid nedre ändan, vackert tillhuggen. Tygelsjö vid dikning 1874*". {Flintdolk av typ V, vitgråpatinerad. L- 14,1. BB- 3,3. BT- 0,9. SkL- 6,2. SkB- 2,5. SkT- 1,3.} Datering — SNC. 1a

473. V. Klagstorp, RAÄ 28. V. Klagstorp 3:2A. Fyndplats för enkelfynd. P. "*1 flintdolk med firsidigt skaft 14 x 1,5 x 1,5. Funnen vid rensning av dike på 1960-talet*". Datering — SN-B. 4a

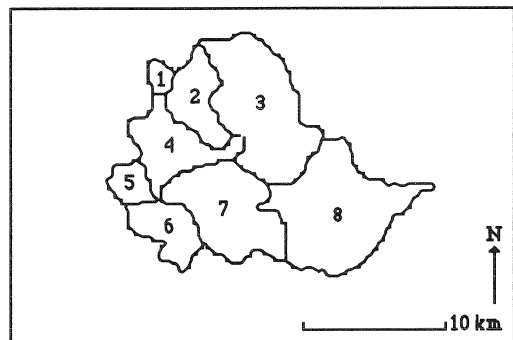
474. V. Klagstorp, V. Klagstorp nr 16-17. Enkelfynd. SHM 7448. Mossfynd påträffat på

90 cm:s djup vid dränering av en mosse, bestående av en fragmentarisk bronsdolkstav med brungrön patina. L- 24,3. B- 6. Lit. Forssander 1936, Oldeberg 1974:137, nr. 925. Datering — SN. 3a

475. V. Skrävlinge, RAÄ 17. Kv. Taxeringsinspektören. Fyndplats för depåfynd. MHM 2419, 2878. *Yxdepå - 3 tjocknackiga flintyxor*". Fyndet omfattar fyra förarbeten till tjocknackiga flintyxor med utsvängd egg. Dessa var placerade på följande sätt; tre av yxorna låg med nackänden nedåt, bildande en trekant. Över dessa låg den fjärde med eggen mot norr. Depån var placerad i en liten cirkelformad grop nära markytan. Gropens mått var 50 cm i diameter och ca 40 cm djup. Fyllningen bestod av ett mörkt homogent humöst lager (Lindqvist 1974:25 f.). I analogi med fynd från bl.a. Fosie socken förefaller det inte orimligt att tolka anläggningen som ett stolphål i en huskonstruktion, vari depositionen skett. Datering — SN. 4c

476. V. Skrävlinge, Höja, Rosengård. Depåfynd. MHM 1264. Tre flintskärar påträffade intill en stor markfast sten under en bronsåldershög. { 1. Flintskära med rak egg, vitgrå. L- 16,4. SB- 4,4. ST- 1. 2. Flintskära med rak egg, dito patina. L- 15,2. SB- 4,1. ST- 1,2. 3. Flintskära med konvex egg, dito patina. L- 14,7. SB- 3,9. ST- 1.} Lit. Wahlöö 1966:22 ff, Salomonsson 1971: 94. Datering — SN. 4c

14. SVEDALA KOMMUN

1. Bjärshög	4. Skabersjö	7. Svedala
2. Bara	5. Törringe	8. Börringe
3. Hyby	6. V. Kärrstorp	

- 477. Bara, RAÄ 47.** Torup 1:1. Inom en 2 kvm stor yta på Sågverksgården. Fyndplats för depåfynd. **P.** "3 slipade och 1 oslipad spetsnackig flintyxa typ 2-3". Lit. Salomonsson 1971:63, Hernek 1985:38. Datering — TNB-C. **4a**
- 478. Bara, Torup.** Depåfynd. **LUHM 18076 a-h***. "10 olikformade stenklubbor af kvartsit, funna i en mosse på nära två meters djup, Torup. Fyndet, som gjordes på 1880-talet, skingrades på tre händer, men har nu sammanförts på museet och därstädes identifierats af den person, landbrukaren Olof Andersson, Persemölla, Svenstorps socken, som ursprungligen förvärfvat det samma. Fyndförhållandena äro sålunda alldeles tillförlitliga. Samtliga föremålen äro starkt färgade i svartbrunt af torfven. Föremålen utgöras af a) klubba med skafträna på tvären, oval i tvärgenomskärning. L- 12. b) liknande klubba, men mera vårdslöst gjord och rund i genomskärning L- 11,3. c) klubba som a, L- 9,8. d) liknande klubba men rundare i genomskärning, skaftränan löper något snett; från dess ena kant går en kraftigt markerad ås till klubbans ena ända, L- 8,1. e) klubba, liknande en skafthålsyxa med svängd egg och med ansats till skafthål på båda sidor. L- 12. f) rundad klubba, med ansats till skafthål å båda de något tillplattade ändarna, L- 10,7. g) rund klubba med grund skafträna och i denna två midt emot hvarandra belägna ansatser till skafthål, största diameter 7,4. h) klubba med skaftränan gående på längs, L- 10,7. i) liknande klubba med bredare och grundare skafträna, tillplattad och formad nästan som en af järnålderns eldslagingsstenar L- 13" (Rydbeck 1918: 41 ff, Fig. 96). Lit. Christoffersson 1918:324. Datering — SN. **2b**
- 479. Bara, Torup.** Enkelfynd. Kan tillhöra föregående fynd. **LUHM 16695.** "klubba liknande en skafthålsyxa, med ansats till skafthål på båda sidor L- 16,7. Funnen i en mosse under Torup, på ca 3 alnars djup. I skafthålsyxa. Hålet påbörjat från båda sidor, men ej fulländat. Rundad genomskärning". { Förarbete till enkel skafthålsyxa med två skålgropar, svartbrun. L- 16,8. SB- 7,8. ST- 6,4. ET- 6,2. NT- 5,1. HD- 2,5.} Datering — SN. **2b**
- 480. Bara, Böks mosse.** Enkelfynd. **SHM 27640.** { Spetsnackig, oslipad flintyxa av typ 1, gul/gulbrungrön. L- 27,5. EB- 7,8. NB- 3,3. NT- 1,6. ST- 4,6.} Datering — TNA-B. **2a**
- 481. Börringe, RAÄ 111.** Slätteröd 1:1, 1:2. 65 m.ö.h. Vid kanten av Slätteröds mosse. SÅ-boplatz samt fyndområde för ackumulerade enkelfynd? **LUHM.** "1 tjocknackig flintmejsel, 1 tunnbladig tjocknackig flintyxa, 1 yxa med spets-oval genomskärning (Viervitz)" Lit. Althin 1954: nr. 204, boplatz nr 4. Datering — TNC, MNB. **3a**
- 482. Börringe, RAÄ 116.** Slätteröd 1:1. Slätteröds mosse. Ljungen. Fyndplats för ackumulerade enkelfynd. **SHM 24046 1-2.** "I den s.k. Slätterödmossen, belägen ca 1 km öster om Börringe järnvägsstation och troligtvis i mossens östra del, påträffades år 1905 i samband med torvupptagning, vissa trä- och stenartefakter. Enligt uppgift skulle fyndet av träartefakter och en håleggad flintyxa ha gjorts möjligen inom områdena 25-27 på en av ingenjör Wallgren upprättad borravvägnings- och planläggningsskiss. Inom något av dessa områden skulle på ett djup av ca 2,5 m ha anträffats ett stenlager av flata stenar, varpå låg "lämningar av en brasa", sålunda kolrester samt en stör av bok med trubbig bränd ände. I torvlagret ovanför skulle flintmejseln ha funnits och något högre upp skulle ha påträffats de båda bearbetade träföremålen, vilka enligt uppgift skulle ha legat på ett djup av mellan 1,5 och 0,5 m...Pollenanalys har utförts av assistenten Carl Larsson och enligt de resultat han kommit till skulle fyndet få dateras till övergången mellan mellanneolitisk och senneolitisk tid. { En tjocknackig, håleggad flintyxa, tväreggad, bredsidor slipade. L- 12,1. EB- 3,9. NB- 2,5. NT- 1,6. ST- 2,1. SV- 8°. Träföremålen består av ett 117 cm respektive 107 cm långt avbrutet, vilka troligen utgjort sidostycken till en fyrhjulig vagn. Enligt rapporten har träföremålen tillverkats av ek respektive bok(?).} Lit. SGU rapport 1982/48, 2506/48 av Carl Larsson, RAÄ 24046, Kungliga Lantbruksstyrelsens underdåniga berättelse för år 1908:342. Datering — MNB. **4c**

- 483. Börringe, RAÄ 150.** Gistorp 1:1. Åkermark invid å och sankmark. Fyndplats för ackumulerade enkelfynd. P. "En tjocknackig delvis slipad flintyxta 14,5 x 5 x 3, en tunnackig bergartsyxta 18 x 5 x 3". Datering — TNC-MNA II, MN. **4a**
- 484. Börringe.** Lemmeströ Fälåd. Depåfynd. SHM 3962*. "3 slipade och omhuggna tunnackiga flintyxor typ I, 1 slipad tunnackig flintyxta typ III. L- 32,7. Hittade tillsammans" (Nielsen 1977:123). Datering — TNC-MNA II. **2a**
- 485. Börringe, Slätteröd.** Enkelfynd. LUHM 23466. "En tunnbladig slipad flintyxta, ljusgrå. Funnen vid dikning". {Tunnbladig, tvåreggad flintyxta, slipade bredsidor, ljusgrå. L- 15,3. EB- 4,7. NB- 2,8. NT- 1,2. ST- 1,5.} Datering — MNB. **2a**
- 486. Börringe, Slätteröds mosse.** Enkelfynd. LUHM 23468. "En tunnbladig flintyxta, svartgrå med omslipad egg". {Tunnbladig, tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxta, kopparflatyxeimitation, svagt välvda smalsidor, svartgrå. L- 11,5. EB- 4,3. NB- 3,6. NT- 1,5. ST- 1,9. SV- 7°.} Datering — TNC. **2a**
- 487. Börringe, Svartesjö.** Enkelfynd. LUHM 23930. "En smal tunn skafthålsyxta med ovalt skafthål genom smalsidorna. Funnen i torvmosse 1/2 m". {Långsmal enkel skafthålsyxta, vitt-rad, ovalt skafthål, gråbeige. L- 16,7. BH- 3. TH- 3. ET- 1,8. NT- 4,2. HD- 2,4.} Datering — SN. **2b**
- 488. Börringe, Björkesåkra, i mosse.** Enkelfynd. LUHM 23971. "En fragmentarisk eggdel av båtyxa, omborrad". {Eggdel till enkel skafthålsyxta, grön, konkav undersida. L- 10,9. BH- 5,8. TH- 3,1. HD- 2,9.} Datering — SN. **2a**
- 489. Hyby, RAÄ 95.** Hyby 34:1. 30 m.ö.h. Sank mark i Ö-sluttning i kuperad moränmark. Fyndplats för människoben. SMT. "Kvinno-skalle. Funnen då ett schakthål grävdes för att fungera som fiskedamm". Enligt Welinder utgörs fyndet av kraniefragment tillhörande en 50-årig eventuellt 70-årig manlig individ. Fyndet gjordes i den djupaste delen av en ca 100 m lång mosse. Datering — troligen övergången äldre/yngre stenålder (Welinder 1976:2 ff). **4b**
- 490. Hyby, Enkelfynd. MF 245.** "Tunnackad rättyxa af brunhvit flinta, slipad, eggen skadad. Funnen i Hyby i en torvmosse". {Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxta, sned omslipad egg, välvda bred- och smalsidor, beigebrun/ljusbrun. L- 22. EB- 7,5. NB- 5,5. NT- 1,8. ST- 3,1. SsB- 2.} Datering — TNC-MNA II. **1a**
- 491. Hyby, Vinninge.** Enkelfynd. P. "En dolk, grå, halva klingan avslagen. Skaftet kvadratisk genomskärning 12,9 x 2,5. Funnen i Sege å". Datering — SNB. **2a**
- 492. Hyby, Hammelen.** Depåfynd. LUHM 17611 a-b. "a) Spetsnackig flintyxta, oслиpad, brunsvart. 20,5L x 3T. b) Dito, brunsvart. 17,3 x 2T. Hittade tillsammans" (Rech 1979:119). {a. Spetsnackig, oслиpad flintyxta av typ 1. Gråbrun med svarta inslag, kalkkrusta på båda bredsidor. L- 20,7. EB- 6,3. NB- 3,8. NT- 1,8. ST- 4. b. Spetsnackig, oслиpad flintyxta av typ 1. Gråbrun/grågrön, kalkkrusta på båda bredsidor. L- 17,3. EB- 7. NB- 3,7. NT- 1,8. ST- 2,7.} Lit. Rydbeck 1918:9, Fig. 5, Salomonsson 1971:63, Nielsen 1977:121, Hernek 1985:37. Datering — TNA-B. **3a**
- 493. Hyby, RAÄ 45.** Vinninge 7:1, 12:2. Enkelfynd. P. "En spetsnackig flintyxta, funnen i mossen N om gården". Datering — TNA-B. **3a**
- 494. Hyby, Öbacken.** Depåfynd. LUHM? En oслиpad hel samt en slipad hel tjocknackig flintyxta påträffade i markytan någon meter från varandra (Salomonsson 1971:76). Datering — MN? **3b**
- 495. Hyby, RAÄ 60.** Troberga 1:1. 60 m.ö.h. Flack höjd i kuperad moränmark. Skog. Fyndplats för depåfynd? P. "Ungefärlig plats för 2 flintyxor funna i en rotvälta". Datering — Neolitikum? **4a**
- 496. Skabersjö, RAÄ 32.** Skabersjö 26:16. (Önakulla) 30 m.ö.h. Svagt N-sluttande leråker. Fyndplats för enkelfynd. LUHM 24171. "En spetsnackig flintyxta grågul. Funnen 200 m öster om Örnakulladösen". {Spetsnackig, slipad flintyxta av typ 1, gulbrun med blåvita patineringsfläckar. L- 14,5. EB- 5,6. NB- 3. NT- 1,8. ST- 3.} Datering — TNA-B. **4a**
- 497. Skabersjö, Skabersjö nr 2.** Depåfynd. LUHM 22628 a-b. "a) Liten spetsnackig flint-

- yx, eggen slipad, gråvit. Spetsovalt tvärsnitt. b) Dito, gråvit. Äldre slipspår gör det troligt att de är tillverkade av en slipad flintyx" (Rech 1979: 119). {a. Spetsnackig flintyx, tillverkad av nackdelen till spetsnackig flintyx av typ 1, eggen splittrad, omslipad, vit. L- 7,5. EB- 4,2. NB- 3,1. NT- 1,3. ST- 1,9. b. Spetsnackig flintyx, tillverkad av eggdelen till en slipad flintyx, troligen spetsnackig, vit. L- 7,7. EB- 4,9. NB- 2,9. NT- 1,3. ST- 1,6.} Datering — TN. **3a**
- 498. Skabersjö, Enkelfynd. LUHM 15478*** "En övergångstyp spets-tunnackig flintyx, gulbrun 15,1 x 6,3 x 4,1. Funnen vid sprängning av en större sten i jorden vid Skabersjö". Datering — TNB-C. **1a**
- 499. Skabersjö, Svenstorp 2:1. SÅ-boplats och fyndplats för enkelfynd. LUHM.** En 4-sidigt slipad spetsnackig flintyx av typ 3. Omhuggen. L- 10,4. EB- 5,1. NB- 3,1. ST- 2,5. Yxan påträffades i en grund, endast 0,1 m djup grop med måtten 1,4 x 0,9 m. I samma grop framkom även 47 flintavslag och -avfall samt en del keramik (Salomonsson 1963:109, Fig. 25). Inga upplysningar finns om yxans exakta läge i groppen. Yxan är ej omnämnd av M. Larsson (1984b: 103 ff). **4a**
- 500. Svedala, Sjödiken. Enkelfynd. TM O.C. 28*.** "En stenklubba med borrhål 13 x 7 x 3 funnen i Sjödikesmossen i Svedala". {Fyndet har möjligen samband med K. 502 och 506.} Datering — SN. **2a**
- 501. Svedala, RAÄ 29. Svedala stg 590. Krågeholmsgården. V-slutning av lerbunden moränmark. Åker. Fyndplats för depåfynd. LUHM 17621 a-n.** Depåfynd bestående av 11 tunnackiga flintyxor, samt flat stenplatta och en halvmånformigt föremål av samma material." *Enligt utsago av upphittaren hittades de fyra första yxorna med eggarna åt samma håll - N. Vid noggrannare undersökning fann bonden "ytterligare fyra, ligande bredvid varandra i ett lag och under dessa ytterligare tre, alla med eggen i norr. Af de tre sistnämnda lågo två på en tunn flat gråstenshäll och den tredje, den minsta, i en halvmånformig fördjupning vid stenens östra sida. Underst låg den halvmånformiga stenplattan. Den stora sten-*
- plattan skall ha legat på ca 20 cm:s djup".* Enl. Rydbeck gjordes fyndet "12 nov 1912 av Johan Lundström som först upplöjde fyra yxor, hvilka ställde sig rakt upp, med eggen nedåt. På grund av plöjningens förlopp ansåg L. att de legat med eggen i norr. Den större gråstenen låg ungefär 20 cm nere i leran, hvars öfre yta befann sig omkring 20 cm under marknivån". (1918:16 f, Fig. 17 a-b). Enl. Nielsen utgörs fyndet av 10 tunnackiga flintyxor av typ I. (1977:122) {Märkt "A. Öfversta lagret". Tunnackig, oslipad flintyx, krusta, något utsvängda egghörn, sned nacke, rundad egg, rödgul/svartgrön. L- 26. EB- 7,4. NB- 4,5. NT- 1,7. ST- 3,2. SsB- 2,2. SV- 11°. Märkt "69". Tunnackig, oslipad flintyx, krusta, en otydlig smalsida, sned nacke, rundad egg, gulröd/grågrönsvart. L- 20,4. EB- 7,2. NB- 4,7. NT- 2,1. ST- 3,4. SsB- 1,8. SV- 9,5°. G. Tunnackig, oslipad flintyx, rak nacke, rundad egg, egghörn, krusta på bägge bredsidor och nacken, grönsvalt. L- 16,8. EB- 7,3. NB- 5,2. NT- 2. ST- 2,7. SsB- 1,5. SV- 10°. D. Tunnackig, oslipad flintyx, rundad egg, något sned tunn nacke, markerade egghörn, brunröd/gulröd. L- 18,5. EB- 6,1. NB- 4,2. NT- 2,2. ST- 3,5. SsB- 2. SV- 8°. Omärkt. "öfversta lagret". Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyx, svagt välvda smal- och bredsidor, egghörn, rundad egg, oslipad något sned nacke, brungul/beige. L- 21,4. EB- 7,1. NB- 4,8. NT- 2. ST- 3,2. SsB- 1,6. SV- 9°. Omärkt. Tunnackig, oslipad flintyx, rundad egg, gulbrun/gråbrun. L- 16,8. EB- 6,7. NB- uppsk. 4,5. NT- 2,2. ST- 3,7. SsB- 1,7. SV- 14°. F. Tunnackig, oslipad flintyx, sned avslagen nacke, egghörn, rundad egg, gulröd/grönsvart. L- 19,5. EB- 6,8. NB- 5,2. NT- 2. ST- 3,6. SsB- 1,8. SV- 6,5°. Märkt "Underst". Tunnackig, oslipad flintyx, krusta på nacken, egghörn, rundad egg, sned nacke, grågrön/gulröd. L- 15,7. EB- 7. NB- 5,5. NT- 2. ST- 3,3. SsB- 1,4. SV- 8°. Omärkt. Spetsnackig, 4-sidigt slipad flintyx av typ 3, krusta på bägge bredsidor och nacken, gulbrun/svartfläckig. L- 24,8. EB- 5,7. NB- 3,7. NT- 1,4. ST- 2,9. Märkt "L". Spetsnackig, oslipad flintyx av typ 3, rundad egg, tunn nacke, markerade egghörn, gulbrun/svartfläckig. L-

14,3. EB- 5,7. NB- 3,6. NT- 1,2. ST- 2. O-
märkt. Spetsnackig, oslipad flintyxa av typ 3,
rundad skadad egg, krusta på nacken och bågge
smalsidor, gulbrun med svart nacke. L- 18,2.
EB- 6,4. NB- 3,9. NT- 1,7. ST- 3,8.} Lit. Trel-
leborgs Allehanda 18/1 1913, Christoffersson
1918:322 f, Salomonsson 1971:6, Nielsen 1977:
122, Frostin 1981:53, Hernek 1985:38. Datering
— TNC. **4c**

502. Svedala. *Svedala nr 18.* Enkelfynd. **SH-
M 13674***. "Vacker skafthålsyxa, som Müller
85, Funnen i mosse - Sjödiken (söder om Böke-
bergs skog) 1 m djupt i torfven, hvars hela djup
är 2-2,4 m". { Enligt teckning avses en dubbeleg-
gad stridsyxa. Se även K. 500 } Datering —
MNA I-IV. **2b**

503. Svedala, Lindholmen. Depåfynd. **LUHM 20111.** "a) Tung tjocknackig flintyxa, helt slipad, smalsidorna delvis slipade. Form symmetrisk, eggen lätt rundad. b) Liten tjocknackig, håleggad flintyxa, breddsidorna slipade, smalsidorna delvis slipade eggen rak. c) Tväreggad men icke håleggad flintsmalmejsel. Eggparti slipat. Föremålen hittades tillsammans vid odlingsarbete" (Rech 1979:121). { a. Tjocknackig, omslipad, rätleggad flintyxa av typ A/B, sned nacke, svängd egg, raka smalsidor, slipade breddsidor, gråröd. L- 13,6. EB- 5,9. NB- 3,7. NT- 2,9. ST- 3,9. SV- 13,5°. b. Tjocknackig, håleggad, 4-sidigt slipad flintyxa, krusta på ena smalsidan, gulbrun/gråröd. L- 9,8. EB- 4,5. NB- 3,2. NT- 2,5. ST- 2,5. HL- 5,7. SV- 11°. c. Tjocknackig, tväreggad flintmejsel, eggslipning på breddsidor samt ena smalsidan, gulröd/vitröd. L- 13,3. EB- 2,5. SB- 2,7. NB- 2,5. NT- 1,5. ST- 2.} Lit. Malmer 1962:496 f, Salomonsson 1971:85, Frostin 1981:57. Datering — MNB. **2a**

504. Svedala, Depåfynd. **LUHM 4476-77.** "Nästan tunnackig väl slipad yxa med hål genom breddsidorna uppe vid banen samt bred triangulär med dubbelkoniskt hål försedd skafthålsyxa, båda af grönsten, funna på samma ställe i Svedala. Yttre habitus likartad" (Rydbeck 1918:31 f, Fig. 54). { **4476.** Tunnackig bergartsyxa med koniskt nackhål. L- 9,8. EB- 5. BH- 4,2. TH- 1,8. ST- 2,8. HD- 0,8. **4477.** Skafthålsyxa med koniskt

hål, tillverkad av eggdelen till en dubbeleggad stridsyxa. L- 9,5. BH- 5,5. TH- 3,1. HD- 3,7.} Datering — MNA. **1a**

505. Svedala, Sege å. Enkelfynd. **LUHM 14413.** "En tjocknackig flintyxa slipad mörkgul. Funnen i Sege å sommaren 1903". { Tjocknackig, 4-sidigt slipad flintyxa av typ B, avsmalnande nacke, rödbrun/svartblå. Krusta på nacke och ena smalsidan. L- 14,1. EB- 5,5. NB- 3,9. NT- 2,7. ST- 3,8. SV- 8°.} Datering — MNB. **1a**

506. Svedala, Mosse söder om Bökeberg. Enkelfynd. **LUHM 20638.** "En miniatyryxa av båtförmig typ. Funnen i mossen strax söder om Bökeberg, mellan skogen och Svedala". { Miniatyrstridsyxa, eggen fragmentarisk, gråbrun. L- 9,3. BH- 4,2. TH- 3. ET- 2,8. TH- 2,3. HD- 1,2. Se även K. 500.} Datering — MNB. **2a**

507. Svedala, Ryggasten. Depåfynd? **LUHM 15069-70.** "69) Tjocknackig slipad flintyxa, gulgrå, eggen omslipad 16,2 x 4,9-2,2 x 3,6-2,3 vid banen. 70) Tjocknackig slipad gul flintyxa, eggen omslipad. Ur eggen är ca 3 cm lång 0,6 bred skärva avslagen. { **15069 b.** Tjocknackig, flintyxa av typ A, breddsidor slipade, kvadratisk nacke, brun/grönbrun. L- 16. EB- 5. NB- 3,2. NT- 2,8. ST- 3,8. SV- 10°. 15070. Tjocknackig flintyxa av typ B, breddsidor slipade, rektangulär nacke, rödbrun med mörkare inslag. L- 14,3. EB- 4,7. SB- 5,8. NB- 3,9. NT- 2,2. ST- 3,3. SV- 6°.} Lit. Salomonsson 1971:76, Frostin 1981:53. Datering — MNA/B. **4a**

508. Svedala, RAÄ 33. Svedala stg 471-480. Kalkemaden. Flackt låglänt parti i moränmark, N om vattendrag. Åker. f.d. sankmark. Fyndplats för enkelfynd. **P.** "1 spetsnackig flintyxa gul 17 x 5 x 3. Funnen vid jordbruksarbete". Datering — TN. **4a**

509. Svedala, RAÄ 38. Svedala stg 452. 40 m.ö.h. Flackt parti i mossmark. Åker. Uppodlad sankmark. Fyndplats för enkelfynd. **P.** "1 spetsnackig flintyxa gul 16 x 6 x 3. Funnen vid jordbruksarbete på 1930-talet". Datering — TN. **4a**

510. Svedala, RAÄ 49. Svedala stadsäga 897. Stensgård. 40 m.ö.h. Svagt S-sluttande moränmark mot sänka i kuperad mark. Åkermark.

Fyndplats för enkelfynd. P. "1 tjocknackig flintyxa gul 14 x 3-4 x 3. Funnen vid dikesgrävning 1982". Datering — MN? 4a

511. Svedala, RAÄ 115. Lindholmen 1:2. 50 m.ö.h. I dike 0,5 m djupt. Fyndplats för enkelfynd. P. "1 eggdel till tjocknackig flintyxa". Datering — MN? 4a

512. Svedala, RAÄ 117. Lindholmen 1:2 Fyndplats för enkel- eller depåfynd? P. "Fyndplats för flera yxor. Enligt uppgift av R. Rittman har en lantarbetare funnit ett flertal flintyxor vid grävning i den östra delen av åkern". Datering — Neolitikum? 4a

513. Svedala, Syngaremossen. Enkelfynd. ADS 319. "1 spetsnackig flintyxa". Datering — TNA-B. 2a

514. Svedala, RAÄ 72. Hyltarp 3:5. Fyndområde för depåfynd. LUHM 19677 a-c. "a) Tunnackig flintyxa, oslipad. Trekantigt tvärsnitt 21,9 x 7,8B b) Dito, rektangulärt tvärsnitt 18,7 x 6,6B (Rech 1979:121). Hittade "i ett markskäl vid plöjning å en något högländ plats" (Rydbeck 1918:22 f, Fig. 99). {Två oslipade, tunnackiga flintyxor av typ III-VI. a. Grågul/gulbrun med brun egg, Krusta på ena bredsida samt nacken, endast en tydligt utformad smalsida. L- 21,8. EB- 8,1. NB- 6,1. NT- 2,2. ST- 3,8. SsB- 3. SV- 6,5°. b. Grågul/gulbrun, osymmetriskt utformade smalsidor. L- 18,4. EB- 7,3. NB- 5,2. NT- 1,8. ST- 3,7. SsB- 1,8. SV- 9,5°.} Lit. Salomonsson 1971:63, Nielsen 1977:131, Frostin 1981:53. Datering — TNC-MNA II. 3a

515. Svedala, Lilla Svedala Boställe. Depåfynd. LUHM 18075 a-b*. "a) Spetsnackig flintyxa, eggen slipad, spetsovalt tvärsnitt, mörkbrun 16,9 x 2,8T b) Slipsten av kvartsit, breda sliprännor 38 x 13,2B. Hittade ovanpå varandra" (Rech 1979:121). Enl. Rydbeck "hittade bredvid varandra" (Rydbeck 1918:9, Fig. 6). {Enligt beskrivning är yxan av typ 1} Lit. Salomonsson 1971:64, Hernek 1985:38. Datering — TNA-B. 2a

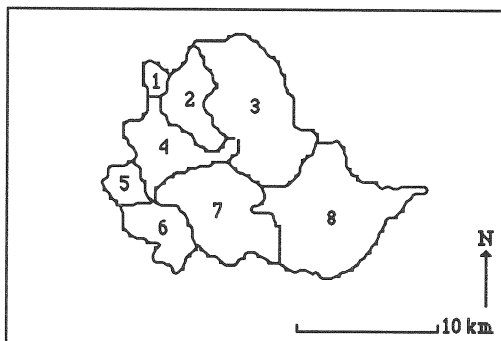
516. Törringe, Törringe nr 17. Depåfynd. LUHM 15179. "En tunnackig slipad flintyxa, gulaktig. Sidoytorna äro smala, eggen omslipad samt å ena sidan omslagen. Funnen vid plöjning

1898. En liknande yxa fanns strax intill denna, men är den nu förkommen. {Tunnbladig, tunnackig, omslipad flintyxa, rödbeige/vitbeige. L- 9,6. EB- 5,1. NB- 3,4. NT- 1,4. ST- 2. SsB- 0,6. SV- 13°.} Datering — TNC-MNA II. 3a

517. V Kärrstorp, V Kärrstorp 7:2. Månasken. SÅ-boplatz samt fyndplats för enkelfynd. MHM? Från anl. 5 "ett större fragment (av tunnackig flintyxa) har både partier av bred- och smalsidorna bevarade. Fragmentet är kraftigt eldskadat" (M. Larsson 1984b:132). Datering — TNB-C. 4b

518. V Kärrstorp, RAÄ 38. Kärrstorp 1:1, 13:2. Enkelfynd. LUHM 23090. "Klubba med skafthål, upphittad 1924 på upplöjd mossmark invid Gråkärr". Enligt sockenarkivet: "Klubba av diabas, erinrande om danska stenklubbor av liknande typ, men vackrare och av mera symmetrisk typ än dessa. Funnen av en herr Sjölander "vid gående över nyplöjd åker strax efter ett regn å mossmarken i närheten av det s.k. Gråkärr. Hösten 1924". {"Tapkölle" av tidigneolitisk typ, mörkbrun. L- 14,7. SB- 5,7. ST- 5,6. EB- 4,7. ET- 2,1.} Lit. Salomonsson 1971:62. Datering — TNC. 3a

15. VELLINGE KOMMUN

1. Gässie	6. Ö. Grevie	10. St. Hammar
2. Hököpinge	7. V. Ingelstad	11. Håslöv
3. Arrje	8. Eskilstorp	12. Skanör/Falsterbo
4. S. Åkarp	9. Vellinge	13. Räng
5. MellanGrevie		

519. Arrje, Depåfynd. LUHM 591-592,

677-78. "4 grovt tillhuggna oslipade spetsnackiga flintyxor typ 1-2. Hittades tillsammans i en torvmosse." (Nielsen 1977:121). { 591. Spetsnackig flintyxa av typ 2, gråbrun med gulbruna fläckar. L- 16,7. EB- 6,8. NB- 4,6. NT- 1,8. ST- 4. SsB- 1,8. 592. Spetsnackig flintyxa av typ 2, gråbrun/grågrön med krusta på nacken. L- 18,9. EB- 7,3. NB- 4,4. NT- 2. ST- 3,2. SsB- 2,8. 677. Spetsnackig flintyxa av typ 2, svartgrå/gråbrun med krusta. L- 15,5. EB- 6,9. NB- 3,7. NT- 1,7. ST- 2,9. SsB- 1,9. 678. Spetsnackig flintyxa av typ 1, krusta på bägge breddsidor, grågrön/svartgrön. L- 15,5. EB- 7,1. NB- 3,9. NT- 2,1. ST- 3,2.} Lit. Rydbeck 1918:9, Fig. 8, Salomonsson 1971:62 f, Frostin 1977:175, Hernek 1985:37. Datering — TNA-B. **1a**

520. Arrie, Arrie nr 37. Enkelfynd. P. "Slipad spetsnackig flintyxa funnen å bostället nr 37, omkring 300 m S om gården i en svacka" (Frostin 1977:176). { Enligt beskrivningen bör det vara en spetsnackig flintyxa av typ 3 } Datering — TNB-C. **4a**

521. Arrie, Arrie, Depåfynd. SHM 2110. Enligt Salomonsson påträffat i en grusgrav (1970:63). { 1. Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, välvda bred- och smalsidor, rak nacke med krusta, egghörn, nacke skadad, recent eggskada, gulgrön/gråbrun. L- 17,9. EB- 6,9. NB- 5,8. NT- 1,8. ST- 2,3. SsB- 1,6. SV- 18°. 2. Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, svagt rundad egg och nacke, tydliga egghörn, välvda bred- och smalsidor, gulbrun/svart. L- 30,2. EB- 8,5. NB- 6,5. NT- 1,6. ST- 3,4. SsB- 1,8.} Lit. Frostin 1977:175, M. Larsson 1984b:241. Datering — TNC-MNA II. **1a**

522. Falsterbo, Skanör, RAÄ 2. Fyndplats för enkelfynd. FM*. I Skanörs hamn. "*1 flintyxa*". Datering — Neolitikum? **4a**

523. Gässie, Gessie nr 12. Enkelfynd. LUHM 14417 "*Stickvapen av kritvit flinta. Funnen i Gessie nr 12 på ca 30 cm:s djup under större jordfast sten 1901*". { Vitpatinerad dolkstav. L- 23,8. SB- 3,6. ST- 1,8.} Lit. Frostin 1977:177. Datering — TNC. **3c**

524. Håslöv, RAÄ 10. N. Håslöv 32:3. Marklunda. S-slutning i lermark. Åker. Fyndområde

för ackumulerade enkelfynd. P. "*Offerkälla, igenfylld. I åkern är en sänka där källan skall ha legat. Igenfylld av Oskar Larsson på 30- eller 40-talet. I anslutning till källan har vid jordbruksarbete ett flertal fynd av flint- och stenföremål gjorts, däribland 2 fint huggna tunnackiga flintyxor 29 respektive 36 samt 6-8 x 4-3,5. Den längre är ett praktexemplar funnen 3/11 1924 och den kortare 1980 på samma ställe*". I dagarna har ånyo på Håslövs 2 ägor gjorts ett stort fynd, bestående af tre vackert arbetade stenyxor af 7 cm egg och 28 cm:s längd samt ett votiv- eller offerfynd. I närheten af denna fyndplats har anträffats en skafthåls eller båtyxa. Under sistlidne höst har vid plöjningsarbete funnits en större stenyxa 40 cm lång och med 9 cm egg. På samma ägor har också anträffats en ovanligt vacker stendolk af enastående typ, 25 cm lång" (Trelleborgs Tidn. 16/2 1925) Datering — TNC-MNA II, SN. **4a**

525. Håslöv, RAÄ 27. S Håslöv 6:2. 5 m.ö.h. Flack lermark. Åker. Fyndplats för ackumulerade enkelfynd? P. "*1 tunnackig flintyxa gulvit 12 x 3-5 x 2. Funnen vid dräneringsgrävning på 1970-talets mitt. I närheten påträffades också en skära 8 x 4*". Datering — TNC-MNA II, SN. **4a**

526. Håslöv RAÄ 39. N Håslöv. 5 m.ö.h. SÖ-slutning av moränhöjd i lermark. Åker. Fyndplats för enkelfynd. P. "*1 tunnackig flintyxa, gulbrun 27 x 6-8 x 4. Funnen vid dikning i mitten av 50-talet*". Datering — TNC-MNA II. **4a**

527. Håslöv, RAÄ 40. N. Håslöv 28:5. 10 m.ö.h. Sänka i lermark. Fyndplats för enkelfynd. P. "*En avbruten tunnackig flintyxa, eggdel 15 x 7-8 x 3. Funnen 1983 vid jordbruksarbete*". Datering — TNC-MNA II. **4a**

528. Håslöv, RAÄ 26. Hermanstorp 15:1. 5 m.ö.h. Nederdelen av V-slutning mot å i leråker. Fyndplats för depåfynd. P. "*Två tjocknackiga flintyxor 12,5-13 x 2,5-6 x 2-2,5. Funna i närheten av en bäck vid betodling omkring 1930*". Datering — MN. **4a**

529. Håslöv, RAÄ 28. S Håslöv 27:1. 5 m.ö.h. Sänka i leråker. Fyndplats för enkelfynd. P. "*1 tjocknackig flintyxa, gulvit med slipad egg 23 x 4-6 x 4. Påträffad vid jordbruksarbete omkring 1980*". Datering — MNB. **4a**

- 530. Håslöv, Håslöv nr 2. Depåfynd. LUHM 27089:1-3.** "a) Tunnackig flintyxa, oslipad, brun. 25,2 x 3 T. b) Dito, brunblå. 26 x 3,3 T. c) Tunnackig flintyxa, slipad, brunvit. 26 x 2,5 T. Yxorna låg bredvid varandra" (Rech 1979:122). Enligt accessionskatalogen; "*Yxorna togos upp av plogen och lågo bredvid varandra i fåran*". { Tre tunnackiga, oslipade flintyxor. 1. Typ III, brun med vita fläckar, andra sidan grönbrun med svarta inslag. L- 27,8. EB- 7,4. NB- 5,5. NT- 1,8. ST- 4,2. SsB- 2,5. SV- 3,5°. 2. Typ III, rödbrun, andra sidan gråvitpatinerad med rödbrun nacke, ett egghörn skadat. L- 26,4. EB- 7,7. NB- 3,6. NT- 1,7. ST- 3,5. SsB- 1,8. SV- 5°. 3. Typ III, grågrön med röda inslag/rödbrun med gråvita inslag. L- 25,4. EB- 7,4. NB- 5,6. NT- 2. ST- 3,7. SsB- 1,7. SV- 6,5°. } Lit. Nielsen 1977:125. Datering — TNC-MNA II. **3b**
- 531. Hököpinge, Hököpinge nr 30. Enkelfynd. LUHM 15177.** "*En spetsnackig slipad flintyxa. Eggen sned och omslipad. Sidobegränsningen har dubbla slipyor. Gråvit och blågrå. Funnen "på nära 1 meters djup vid grävning av ett dike. Märkt "1882".* { Spetsnackig, 4-sidigt slipad flintyxa av typ 2, grå/mörkgrå. L- 17,4. EB- 5,8. NB- 2,8. NT- 2,2. ST- 3,2. } Datering — TNA-B. **3b**
- 532. Mellan-Grevie, "Bolmars hög". Depåfynd. LUHM 23073 a-c.** "a) Tunnbladig flintyxa, slipad, grå. b) Dito, grå, eggen splittrad. c) Dito, grå. Föremålen hittade invid Bolmars hög" (Rech 1979:121). Enl. accessionskatalogen *hittade invid Bolmars högar*. { Tre tunnbladiga, tunnackiga, 4-sidigt slipade flintyxor. a. Grå. L- 13,8. EB- 5,8. NB- 4,8. NT- 1. ST- 1,9. SV- 6°. b. Grå. L- 13,6. EB- 6. NB- 4,8. NT- 1,6. ST- 2,4. SV- 7,5°. c. Vitgrå. L- 14,2. EB- 5,9. NB- 4,3. NT- 1,3. ST- 1,8. SV- 8,5°. } Datering — TNC-MNA II. **3a**
- 533. Mellan-Grevie, Mellan-Grevie. Depåfynd. LUHM 19676.** "a) Tunnackig flintyxa grovt tillslagen, oslipad. Asymmetrisk 20,4 x 9B b) Likadan yxa som delvis var slipad. Hittade tillsammans." (Rech 1979:121). Enligt Rydbeck utgörs depån av en "groft tillslaget yxämne af flinta med större delen af patinan kvar på ena bredsidan, funnet jämte ett liknande och en delvis slipad tunnackig yxa. De båda sistränmda redskapen hafva tyvärr förstörts" (1918:22, Fig. 98). Rech har således glömt ett föremål. "*Grovt tillslaget yxämne av gulsvartgrå flinta, nästan tresidigt i genomskärning och med kalkkrustan kvar på ena sidan. Funnen jämte en oslipad och en delvis slipad yxa i Mellan-Grevie. Dessa båda yxor, som hava bortstulits från ägaren, voro, av den ganska noggranna beskrivningen att döma, dels en tunnackig yxa, dels ett yxämne av samma slag som det i muséets ägo befintliga*". { Förarbete, troligen till tunnackig flintyxa, ena breddsidan krusta, delvis blåpatinerad, senonflinta. L- 20,2. EB- 8,6. NB- 5. ST- 3,9. } Datering — TNC-MNA II. **1a**
- 534. Mellan-Grevie, "Lillevång". Enkelfynd. LUHM 14302*.** "*Yxa av grönsten med tydliga smalsidor, slipad 18 x 3-5,5 x 4. Funnen vid lerschaktning på ca 2 alnars djup i "Lillevång". Påskrift "M.Gr. 1900".* Datering — TNC-MNA II? **2b**
- 535. Mellan-Grevie, V. Grevie 19:11. Fyndplats depåfynd. P.** { Depåfynd påträffat vid stenplockning i åker belägen på en mindre förhöjning strax intill större våtområde. Föremålen låg "nära varandra i samma plogfåra". Fynden förvaras i Skegrie RAÄ 20. 1. Flintdolk av typ III, gulbrun. L- 26. BB- 5,5. BT- 2,9. SkL- 8,6. SkB- 2,9. SkT- 2,3. 2. Rakeggad flintskära, gulbrun. L- 14,8. SB- 3,3. ST- 0,8. } Datering — SNB. **4a**
- 536. Räng, RAÄ 19. Kämpinge nr 3. Koordinat x 6145.26 y 1321.28. 0 m.ö.h. Flack sandmark. Tomtmark. Fyndplats för depåfynd. LUHM 26933 1-2.** "*Två dubbeleggade stenyxor med skafthål. Påträffade vid markarbeten i en villaträdgård 1930*". Enligt sockenarkivet: "*Yxorna funnos 1930 vid "vändning" av jorden, strax söder om boningshuset. "Vändningen" tillgår så, att ett översandat mullager framgräves och lägges ovanpå sanden. På detta sätt hava odlingsbara områden erhållits på flera ställen på heden. Myllan täckes här av ett ca 1/2 meter mäktigt flygsandtäcke. Under myllan vidtager lera. I myllan såväl som i leran låg flintknutor. Yxorna observerades ej in situ, men funnos upp-*

kastade med myllan, liggande tillsammans, vadan de enligt upphittarens uppfattning måste ha legat i omedelbar närhet av varandra i myllan". { 1. Dubbeleggad stridsyxas av typ B1, blåsvart. L- 13,7. BH- 5,2. TH- 2,5. ET- 6,2. NT- 6,2. HD- 1,9. 2. Dubbeleggad stridsyxas, vittrad, nacke skadad, troligen av samma typ. L- 10,6. BH- 4,9. TH- 3,1. ET- 3,2. NT- 5,2. HD- 2,2.} Lit. Trelleborgs Allehanda 1/9 1930, Ebbesen 1975:199, not. 140, Rech 1979:122. Datering — MNA I. 4b

537. S. Åkarp, S. Åkarp nr 1. Enkelfynd. LUHM 14424. "En dolk av grå flinta med gulgrön patina. Funnen vid dikesgrävning på 6,5 meters djup 1900". { Flintdolk av obestämd typ, bladet och ena skaftsiden slipat, gulbrun. L- 13,9. BB- 3,5. BT- 0,8. SkL- 6,2. SkB- 2,3. SkT- 1,3.} Datering — SN. 3b

538. S. Åkarp, V Greve nr 21. Enkelfynd. P. Bronskantyxas, troligen våtmarksfynd p.g.a. den brungröna patinan. L- 13,4. B- 4,7. Lit. Oldeberg 1974:121, nr. 800. Datering — SN 3a

539. Vellinge, Depåfynd. LUHM 21156*. "a) Tunnackig flintyxas, oslipad, gråbrun. 25,5 x 2,3T. b) Dito, gråbrun. 26 x 3T. Troligen markfynd. (Rech 1979:122). Datering — TNC-MNA II. 1a

540. Vellinge, Depåfynd? Ackumulerade enkelfynd? LUHM 18074 a-b. "a) Stor tjockackig flintyxas, oslipad, brunsvart. 26,4 x 3T b) Tunnackig flintyxas, slipad, gulbrun. 20,6 x 2,3T. Hittade tillsammans på en åker. Eggarna pekade åt SV" (Rech 1979:122). Enl. M. Larsson utgörs fyndet av två tunnackiga flintyxor (1984b:241). { a. Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxas, svagt välvda smalsidor, krusta på ena breddsidan och nackparti, omhuggen i eggen, oslipad nacke, gulbrun. L- 20,5. EB- 6,8. NB- 5,1. NT- 1,7. ST- 2,7. SsB- 1,2. SV- 6°. b. Tjockackig, oslipad flintyxas av typ B, egghörn, raka smalsidor, gråsvart/gulgrön. L- 25,8. EB- 6,5. NB- 4,1. NT- 2,7. ST- 3,9. SV- 6,5°.} Lit. Rydbeck 1918:23, Fig. 34. Datering — TNC-MNA II, MNB 3c

541. Vellinge, Depåfynd. LUHM 21755 a-b*. "a) Tunnackig flintyxas, oslipad, brun. 35,5 x 3,5T b) Dito. 27 x 3,5 T. Depåkaraktär säker,

troligen markfynd" (Rech 1979:122). { Ej identifierat. Det angivna LUHM-numret avser en kraftigt skadad, tunnackig flintyxas, frostsprängda breddsidor, slipade breddsidor, spår av slipning på smalsidor vilka är välvda, rödbrun/gråbrunfläckig. L- 16,8. EB- 7,6. NB- 5,6. NT- 2,3. ST- 3,5. SsB- 1,9. SV- 9°.} Datering — TNC-MNA II. 1a

542. Vellinge, Herrestorp. Depåfynd. MF 3672-73*. "3672. Tjockackad rätyxas, oslipad 11 x 2,5-5,5 x 2, brungrå, i brottet svart. Väl behållen. 3673. Tjockackad tvåryxas af flinta med slipad egg (vacker) 11,5 x 2,5-4 x 2,5. Röd gul med hvita fläckar, i brottet olivgrå. "Funna af säljarens man för ett par år sedan vid grävning i hans trädgård "rätt djupt" och nära intill hvarandra" Herrestorp, Vellinge socken". Datering — MNB. 3a

543. Vellinge, RAÄ 34. Vellinge 25:2A. 0 m. ö.h. Flack leråker. Fyndplats för enkelfynd. P. "1 tunnackig slipad flintyxas gulvit 24 x 6,5-8,5 x 3. Funnen vid jordbruksarbete 1975". Datering — TNC-MNA II. 4a

544. Vellinge RAÄ 36. Vellinge 36:1B. 5 m.ö. h. Flack leråker. Fyndplats för enkelfynd. P. "1 tunnackig huggen flintyxas 26 x 5-8 x 3. Funnen vid jordbruksarbete 1985". Datering — TNC-MNA II. 4a

545. V. Ingelstad, Månstorps mosse. Enkelfynd. MF 911. "Tjockackad rätyxas, grå, slipad å breddsidor, påskrift: "Månstorps mosse år 1845". { Tjockackig, rättegad flintyxas med utsvängd egg, nacke avslagen, slipade breddsidor, grå/gråbrun. L- 8. EB- 5. NB- 2,9. NT- 2,2. ST- 2,3.} Datering — SN. 2a

546. V. Ingelstad, Enkelfynd. SHM 17343: 60*. "En tunnackig flintyxas gråbrun oslipad 21,3 x 6,7 x 4,6. Funnen vid dikesgrävning". Datering — TNC-MNA II. 1a

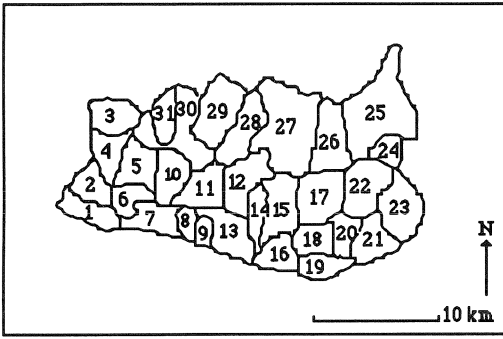
547. V. Ingelstad, Bröddarp nr 6. Enkelfynd. LUHM 15165. "En flintskäras, mörkgrå. Funnen 1903 på ca 1/2 m:s djup vid dikesgrävning". { Flintskäras, konkav egg, gråblå. L- 10,2. SB- 3. ST- 0,8. Se även K. 550.} Datering — SN. 2b

548. V. Ingelstad, Troligt depåfynd. LUHM 21154 a-b. "Två tunnackiga oslipade flintyxor

- A. *Ljusgrå* 23,6 x 8-6 x 4, B. *Ljusgrå* 23 x 6,9-5,4 x 3,3. *Då de båda yxornas yttre haubitus är ovanligt likartad och då de hittats eller försålts av samma man, så tyder allting på att de tillhöra ett slutet fynd*". { a. Tunnackig, oslipad flintyx, raka smalsidor, krusta på nacken, gråvit/svartfläckig. L- 23,7. EB- 8. NB- 5,9. NT- 1,9. ST- 4,1. SsB- 1,8. SV- 6°. b. Tunnackig, oslipad flintyx, raka smalsidor, krusta på nacken, gråbrun/svartfläckig. L- 23. EB- 6,8. SB- 7,4. NB- 5,5. NT- 1,5. ST- 3,3. SsB- 1,9. SV- 4°.} Lit. Frostin 1977:185. Datering — TNC-MNA II. **1a**
- 549. V. Ingelstad, V Ingelstad nr 6.** Enkelfynd. P. "1 vackert slipat eggparti av en tunnackig flintyx som hittats å nr 6:s del av Bymossen" (Frostin 1977:186). Datering — TNC-MNA II. **3a**
- 550. V. Ingelstad, Broddarp nr 6.** Enkelfynd. LUHM 19015 p. "*En tjocknackig flintyx med något utsvängd egg, skadad, brun. Funnen vid dikesgrävning på en alns djup*". { Tjocknackig, tunnbladig flintyx med utsvängd egg, slipade breddsidor, ett egghörn avslaget, brun. L- 8,5. EB- 5. NB- 3,1. NT- 1,5. ST- 1,6. Möjligen har fyndet samband med K. 547.} Datering — SN. **3b**
- 551. Ö. Grevie, Troligt depåfynd. SHM 2548.** {Föremål märkta "i en mosse", troligen avses ett depåfynd. 1. Tunnackig, oslipad flintyx, svagt välvda breddsidor nästan raka smalsidor, krusta på nacken och ena breddsidan, kraftigt nött egg, grågrön/rödbrun med blåvit patinafläck. L- 19,8. EB- 8,1. NB- 6,1. NT- 1,9. ST- 3,2. SsB- 2,3. SV- 8°. 2. Tunnackig, oslipad flintyx, krusta på nacken, välvda breddsidor och raka smalsidor, svagt rundad egg med tydliga egghörn, rak nacke, gulgrön/grågrön. L- 26,5. EB- 7,7. NB- 5,5. NT- 2,6. ST- 4,9. SsB- 3,7. SV- 6°.} Lit. Frostin 1977:187. Datering — TNC-MNA II. **1a**
- 552. Ö. Grevie, Tegelbruket.** Enkelfynd. LUHM 19015 b. "*En spetsnackig slipad grå flintyx, en urslagning å ena sidan. Funnen på Tegelbruket, i lerschaktet*". { Spetsnackig, 4-sidigt slipad flintyx av typ 3, krusta på nacken, eggen kraftigt skadad där halva ena breddsidan är avslagen, grå/gråbrun. L- 15,8. EB- 7. NB- 3. NT- 1,8. ST- 3,3.} Datering — TNB-C. **2a**
- 553. Ö. Grevie, Ö Grevie nr 14.** Enkelfynd. LUHM 14316. "*En tjocknackig oslipad ljusgrå flintyx. Funnen vid dikning 1901, ca 1/2 m. djupt i jorden*". { Tunnbladig, oslipad flintyx, krusta på nacken, grå. L- 11,9. EB- 3,2. NB- 2,1. NT- 1,4. ST- 1,7.} Datering — MNB. **3b**
- 554. Ö. Grevie, Trelleborgs Tegelbruk AB:s lerschakt.** Enkelfynd. LUHM 14367. "*1 tjocknackig slipad gråbrun flintyx, slipade breddsidor, delvis på ena smalsidan. Funnen i lerschakt på väl en meters djup, 1902*". { Tjocknackig, slipad flintyx av typ A/B, spår av slipning på ena smalsidan, samt nacken, brun. L- 8,2. EB- 3,9. NB- 2,8. NT- 2,1. ST- 2,2. SV- 10°.} Datering — MNB. **2b**
- 555. Ö. Grevie, RAÄ 11.** Ö. Grevie 41:1. 45 m.ö.h. SÖ-slänten av förhöjning i lermark. Åker. Fyndplats för enkelfynd. P. "*En flintdolk i ett torvlager vid dikningsarbeten*". { Flintdolk av typ VI, grå/gråbeige. L- 19,5. BB- 4,2. BT- 1,1. SkL- 7,1. SkB- 2,4. SkT- 1,4. Påträffad i början av 1950-talet vid utdikning av västra delen av mindre mosse} Datering — ÄBÅ per I. **4a**

16. TRELLEBORG KOMMUN

- 556. Anderslöv, RAÄ 83.** Anderslöv 2:3. 45 m.ö.h. I sänka. Fyndplats för enkelfynd. P. "*En spetsnackig slipad flintyx 12 x 6 x 2,5*". { Enligt teckning är flintyxan av typ 1. Övriga mått; NB- 3,5. NT- 1,5. ST- 2,7.} Datering — TNA-B. **4a**
- 557. Anderslöv, RAÄ 24.** 50 m.ö.h. Svag V-slutning. Åker. Fyndplats för depåfynd. P. "*2 tunnackiga oslipade flintyxor 17-16 x 6,5-7 x 3-3,5. Yxorna hittades vid plöjning, med ett års mellanrum, på ungefär samma plats*". Datering — TNC-MNA II. **4a**
- 558. Anderslöv, Sörby.** Depåfynd. LUHM 18143 a-b. "Två tjocknackiga flintyxor med något utsvängd egg. De påträffades vid dikesgrävning en meter under jordytan och medföljde båda samma spadtag". (Rydbeck 1918:31, Fig. 53). Enligt sockenarkivet funna 1000 meter söder om landsvägen. { Två tjocknackiga, bredeggade flint-

1. Maglarp	11. Gylle	21. L. Beddinge
2. Skegrie	12. Bösarp	22. Källstorp
3. Fuglie	13. Gislöv	23. Tullstorp
4. Bodarp	14. Simlinge	24. Önnarp
5. Hammarlöv	15. S. Åby	25. Gärdslov
6. V. Tommarp	16. L. Isie	26. Grönby
7. Trelleborg	17. Ö. Klags-	27. Anderslöv
8. Kyrkokö-	torp	28. Fru Alstad
pinge	18. Hemmes-	29. V. Alstad
9. Dalköpinge	dyng	30. L. Slågarp
10. V. Vem-	19. Ö. Torp	31. St. Slåg-
merlöv	20. Äspö	arp

yxor. **a.** Slipade bredsidor, krusta på nacken, brun/brunröd. L- 14,6. EB- 6,1. NB- 3,6. NT- 2,3. SV- 11°. **b.** Slipade bredsidor, recenta skador på ena egghörnan, brun. L- 14,8. EB- 6,2. NB- 3,2. NT- 2,2. SV- 11°} Datering — SN. **3b**

559. Anderslöv, "Gästgivaregårdens ägor". Depåfynd. LUHM 19654 a-b. "2 små tjocknackiga flintyxor funna tillsammans å gästgifvaregårdens i Anderslöv ägor". (Rydbeck 1918:33, Fig. 59). {Två tjocknackiga flintyxor med utsvängd egg. **a.**) Slipade bredsidor, svagt konkava smalsidor, ljusbrun/gulbrun. L- 9,6. EB- 4,4. NB- 1,9. NT- 2,1. SV- 16°. **b.** Slipade bredsidor, eggen har kraftiga bruksspår, grågul/brun. L- 8,5. EB- 4,3. NB- 2,4. NT- 1,7. SV- 13°} Datering — SN. **3a**

560. Anderslöv, "Anderslöv nr 3". Depåfynd. LUHM 19406 a-e. "5 flintsågar funna tillsammans vid dikning på 1/2 m:s djup å nr 3 Anderslöv. Tre af dessa (a-c) anträffades "alldeles bredvid hvarandra" de båda öfriga (d-e) omkring 1 m därifrån". (Rydbeck 1918:40, Fig. 91). {5 flintskärar. **a.** Konkav egg, grovtandad, gulbrun. L- 19,2. SB- 4,4. ST- 0,9. **b.** Konkav egg, grov-

tandad, brungul. L- 20,8. SB- 3,5. ST- 1,1. **c.** Svagt konvex egg, grågrön. L- 18,4. SB- 4,4. ST- 1. **d.** Svagt konvex egg, grönbrun/ spräcklig. L- 16,8. SB- 3,6. ST- 0,7. **e.** Konkav egg, gråvit/beige. L- 16,4. SB- 2,6. ST- 1,1.} Datering — SN. **3c**

561. Anderslöv, Ugglarp. Depåfynd. LUHM 19673. "Långt vackert flintspån funnen jämte en flintmejsel å "Per Jönssons egendom i Ugglarp", strax sydväst om Börringesjön. Båda lågo "med eggen pekande mot sjön". Spånet är 16,7L och mejseln "som nu förkommit", omkring 15L" (Rydbeck 1918:35 f, Fig. 69). { Brunt tryckspån L- 16,8. SB- 2,4. ST- 0,7.} Datering — Neolitikum. **3b**

562. Anderslöv, "Anderslöv nr 12". Depåfynd. LUHM 24271 a-b*. "Slutet fynd av två mandelformiga flintverktyg funna vid plöjning å lanbrukaren Per Perssons ägor. Funna alldeles bredvid varandra. **a)** brungul - blågrå. Ovanligt väl bearbetat. Nedtill tunn i genomskärning. Upp till tydligt framträdande handtag, vars överssta, obearbetade del visar tecken på nötning. 23,5 x 10,3 x 3,3. **b)** Färg liksom föregående. Längre, smalare och slarvigare bearbetad än **a.** Handtaget ej så tydligt framträdande. Obearbetad endast upptill. 27,3 x 9,4 x 4,4". Datering — SN. **3a**

563. Anderslöv, "Ugglarp nr 1". Enkelfynd. LUHM 19710. "En spetsoval flintyx, vitgrå, eggpartiet skadat. Funnen i ett dike 1 m djupt" { Spetsnackig, 4-sidigt slipad flintyx av typ 2, ljusgrå med vita fläckar. L- 13,1. EB- 5. SB- 5,5. NB- 3,7. NT- 2,6. ST- 3,7.} Datering — TNA-B. **3b**

564. Anderslöv, Sörby nr 1. Depåfynd? LUHM 14438. "En oslipad tjocknackig flintyx. Fyndplats Sörby nr 1 i torven på ca 2 alnars djup år 1898 eller 1899. Ungefär samtidigt och på blott ringa avstånd fanns en mejsel, som var söndrig och därför bortkastades. Mejseln var av samma flintslag som yxan". { Tjocknackig, oslipad flintyx av typ B, gråbrun. L- 20,3. EB- 5,6. SB- 6,2. NB- 4,9. NT- 3,4. ST- 4,6. SV- 6°.} Datering — MNB. **3c**

565. Anderslöv, "St. Markie". Enkelfynd. MF

- 2256.** "Dolk, brun, öfre delen af bladet afslaget, skaftet 4sidigt med sicksacksömmar. Funnen i en torvmosse i St Markie 1892". {Fragmentarisk flintdolk av typ III, halva bladet borta, svartgrå. L- 15. BB- 3,1. BT- 0,9. SkL- 8,2. SkB- 1,9. SkT- 2.} Datering — SNB. **2a**
- 566.** Anderslöv, RAÄ 16. Anderslöv 47:1. 35 m.ö.h. Åker. Fyndplats för enkelfynd. P. "En tjocknackig flintyx, gul oslipad 12 x 5,5 x 2,5". Enl. uppgift av markägaren 1970, framkom yxan vid dikesgrävning. {Enligt teckning är flintyxan försedd med utsvängd egg. Övriga mått; NT- 2,5.} Datering — SN. **4b**
- 567.** Bodarp, RAÄ 22. V Värlinge 6:4. 15 m. ö.h. Depåfynd? P. "Uppgifter om 3-4 föremål av sten i en sänka vid borttagning av en stor sten i början på seklet". {Uppgifterna gäller fynd ur följande samling vilken omfattar 11 föremål; två tunnackiga flintyxor, fem tjocknackiga flintyxor, en stridsyx, en fragmentarisk flintdolk och en flintskära} Datering — TNC-SN? **3a**
- 568.** Bodarp, RAÄ 17. Bodarp 4:2. 5 m.ö.h. Låglänt flackt parti i lermark i dalgång (NV-SÖ). Åker. Fyndplats för depåfynd. LUHM 24874 a-d. "Slutet fynd påträffat vid nyodling på Bodarp nr 4. Fyra tunnackiga oslipade flintyxor av typ III-VI." (Nielsen 1977:131, nr. 213). Enligt sockenarkivet ligger fyndplatsen ca 100 m söder om gården och ca 30-50 m väster om infartsvägen till gården. Ur PM från 28 mars 1951: Enligt uppgift av lantbrukare Per. L. Nilsson, Håslövs boställe, Håslöv hör till fyndet ytterligare två yxor, som icke överlämnats till LUHM utan ägs av Nilsson och ingår i hans fornsakssamling, där de har nr 46 och 47. Båda yxorna äro, liksom de fyra övriga i fyndet, tunnackiga och oslipade. Enligt teckningar som Nilsson visat mig är den ena yxan (nr 46) ca 21 cm lång och har en största bredd av ca 7 cm. Den andra yxan (nr 47) är ca 22,5 cm lång och har en största bredd av ca 6,5 cm. Mats Petersson". {a. Tunnackig, oslipad flintyx, krusta, nacke sned, med avspaltningar mot eggen, gulbrun/gulbrunfläckig. L- 24,8. EB- 7,4. NB- 4,9. NT- 1,9. ST- 4,4. SsB- 2,6. SV- 7°. b. Tunnackig, oslipad flintyx, ena smalsidan otydlig, gulbrun/grön. L- 18. EB- 5,8. NB- 4,4. NT- 2,1. ST- 4. SsB- 2,4. SV- 7°. c. Tunnackig, oslipad flintyx, krusta vid nacken, ena smalsidan otydlig, gulbrun/grönbrun. L- 17,3. EB- 5,8. NB- 4,2. NT- 1,8. ST- 3,3. SsB- 1,7. SV- 8°. d. Spetsnackig, oslipad flintyx av typ 3, ena breddsidan har flintkrusta, gulbrun/grågulbrun. L- 25,2. EB- 6,5. NB- 3,3. NT- 1,6. ST- 4,1. SsB- 2,1. SV- 8,5°} Lit. Hernek 1985:38. Datering — TNC. **4a**
- 569.** Bodarp, Bodarp. Depåfynd. LUHM 18077 a-b. "a) Tunnackig oslipad flintyx. b) Dito. Hittade tillsammans med två likadana yxor" (Rech 1979:122). Enligt Christoffersson funna vid söndersprängning av en större sten. De låg bredvid varandra på ca 80 cm:s djup (Christoffersson 1918:470 f). {Två tunnackiga, oslipade flintyxor av typ III-VI. a. Grågrönspräcklig med svarta inslag. L- 25,5. EB- 7,4. NB- 5,2. NT- 1,8. ST- 4,6. SsB- 3,1. SV- 6°. b. Grå, ena breddsidan har krusta. L- 20,6. EB- 7. NB- 5,1. NT- 2,1. ST- 4,3. SsB- 2,7. SV- 8°} Lit. Rydbeck 1918:21, Fig. 29, Nielsen 1977:131, nr. 214. Datering — TNC-MNA II. **1a**
- 570.** Bösarp, RAÄ 24. V. Virestad. Bösarp 1: 4. I kanten på våtsänka. Fyndplats för enkelfynd. P. {Funnen 1965. "Låg på ytan". Tunnackig, oslipad flintyx, markerade egghörn, rundad egg och nacke, raka smalsidor, välvda breddsidor, gråorangepatinerad L- 26. EB- 7,6. NB- 5. NT- 1,8. ST- 4,5. SsB- 2,4.} Datering — TNC-MNA II. **4a**
- 571.** Bösarp, RAÄ 9. V. Virestad 7:1B, 5:5. Fuktig sänka i lermark. Åker. Inom ett område av ca 100 m:s diameter. Fyndområde för ackumulerade enkelfynd. P. "1 slipad flintyx med omhuggen nacke, 2 tunnackiga ythuggna flintyxor, 2 slipade tjocknackiga flintyxor av Valby-typ, 1 dito tjocknackig av Lindö-typ, 1 fragmentarisk tjocknackig flintyx, 1 dolk". {1. Tjocknackig fragmentarisk flintyx av typ B, slipade breddsidor, delvis slipade smalsidor, vitgråpatinerad, eggen avslagen. L- 12. SB- 4,6. NB- 3,7. NT- 2,7. ST- 3,2. SV- 4°. 2. Tjocknackig flintyx av typ B, slipade breddsidor, delvis slipade smalsidor, fragmentarisk, eggen avslagen, orangegrå. L- 13,1. EB- 4,9. NB- 3,1. NT- 3,1. ST- 3,1.

SV- 8°. 3. Tjocknackig flintyxa med utsvängd egg, slipade breddsidor, spår av slipning på smalsidorna, rödbrun. L- 12,6. EB- 5,9. NB- 3,1. NT- 2,3. ST- 2,6. SV- 15°. 4. Tjocknackig flintyxa med utsvängd egg, slipade breddsidor, omhuggen nacke, gulbrun. L- 9,6. EB- 5,4. NB- 3,7. NT- 3. ST- 3. SV- 14°. 5. Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, välvda bred- och smalsidor, rundad egg, oslipad nacke. L- 16,4. EB- 6. NB- 4. NT- 1,8. ST- 3,1. SsB- 1,3. SV- 9°. 6. Fragmentarisk flintdolk av typ II, spetsen avbruten, grå. L- 11,7. BB- 2,7. BT- 0,9. SkL- 5,4. SkB- 2,2. SkT- 0,9. 7. Tunnackig, oslipad flintyxa, markerade egghörn, rundad egg, raka smalsidor, välvda breddsidor, gråbrun. L- 21,8. EB- 6,7. NB- 5,2. NT- 2,2. ST- 3. SsB- 2,2. 8. Tunnackig, oslipad flintyxa, skadad rundad egg, raka smalsidor, välvda breddsidor, gråvitpatinerad. L- 26,6. EB- 7,7. NB- 5,6. NT- 2,1. ST- 3,6. SsB- 1,8.} Datering — TNC-MNA II, MNB, SNB. 4a

572. Bösarp, RAÄ 14. Bösarp 11:3. Lissbo. 35 m.ö.h. Grund sänka i lermark. Åker. Fyndplats för enkelfynd. P. "*En slipad tjocknackig flintyxa av Lindötyp*". { Funnen under en större sten ca 0,7 x 0,7 x 0,8 m vid stensprängning 1967. Tjocknackig, omhuggen flintyxa av typ A, slipade breddsidor, mörkbrun. L- 11,1. EB- 4,6. NB- 3,2. NT- 2,5. ST- 2,6. SV- 10°.} Datering — MNA IV. 4a

573. Bösarp, RAÄ 16. Bösarp 12:13. 30 m.ö. h. Svag sänka SV om flack förhöjning i leråker. Fyndplats för ackumulerade enkelfynd. P. "*En slipad tjocknackig flintyxa av Valby-typ*". { Tjocknackig flintyxa av typ A/B, slipade breddsidor, delvis slipade smalsidor, omhuggen, eggen avslagen, gulbrun. L- 11,1. EB- 4,2. NB- 2,3. NT- 2,3. ST- 2,6. SV- 10°. Från samma större sänka kommer följande fynd från fyndsamling RAÄ 20: 1. Tunnackig, oslipad flintyxa med utsvängd egg, linsformigt tvärsnitt, rundad egg, gråbrun. L- 19. EB- 8,7. NB- 4,1. NT- 1,9. ST- 3,2. 2. Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, egghörn, rundad egg, välvda bred- och smalsidor, rödbrun. L- 19,2. EB- 6,6. NB- 5,7. NT- 2,2. ST- 3,5. SsB- 2,7. SV- 2°. 3. Tjocknackig flint-

yxa av typ A, kraftigt skadad egg, slipade breddsidor. L- 18,4. EB- 5,1. NB- 2,7. NT- 2,8. ST- 3,8. SV- 9°. 4. Tjocknackig flintyxa med utsvängd egg, slipade breddsidor, brun. L- 10,4. EB- 5. NB- 2,4. NT- 1,5. ST- 1,9. SV- 16°. 5. Flintskära, konvex egg, gulröd. L- 9,7. SB- 3,5. ST- 0,9.} Datering — TNC-MNA II, MNA V-MNB, SN. 4a

574. Bösarp, RAÄ 23. S. Virestad 7:10 och 9:12A (Brohög). 30 m.ö.h. NÖ slänten till höjd i lermark ned mot utdikad mossmark. Åker. 200 x 150 m. SÅ-boplatz och fyndområde för ackumulerade enkelfynd. P. "*2 håleggade slipade tjocknackiga flintyxor av Lindö-typ, 3 slipade tjocknackiga flintyxor varav 2 av Lindö-typ, 1 oslipad tjocknackig flintyxa, 3 dolkfragment, 1 skärfragment, 1 pilspets med urnupen bas*". { 1. Tjocknackig, tunnbladig flintyxa, slipade breddsidor, brun. L- 9,7. EB- 4. NB- 2,9. NT- 1,8. ST- 2. SV- 9°. 2. Tjocknackig, håleggad, 4-sidigt slipad flintyxa, eggen fragmentarisk, gulgrön. L- 10. EB- 4,3. NB- 3,1. NT- 2,2. ST- 2,4. SV- 11°. 3. Tjocknackig, håleggad, 4-sidigt slipad flintyxa, smalsidorna delvis slipade, rödbrun. L- 13. EB- 5,5. NB- 3,4. NT- 2,2. ST- 2,9. HL- 5,1. SV- 10°. 4. Tjocknackig, håleggad 4-sidigt slipad flintyxa, krusta på nacke, blåvitpatinerad. L- 13,8. EB- 5,1. NB- 3,1. NT- 2,2. ST- 2,6. SV- 11°. 5. Tjocknackig, oslipad flintyxa, förarbete till håleggad, rödbrun. L- 14,7. EB- 6. NB- 3,2. NT- 2,2. ST- 3,1. SV- 15°. 6. Tjocknackig flintyxa av typ A, slipade breddsidor, krusta på nacken, gulbrun. L- 7,7. EB- 3,7. NB- 2,6. NT- 2,2. ST- 2,2. SV- 7°. 7. Pilspets med urnupen bas, grågrön. L- 3,2. SB- 1,7. ST- 0,8. 8. Skaftdel till flintdolk av typ II, grönbrun. L- 6,8. SkB- 2,5. SkT- 0,7. 9. Skaftdel till flintdolk av typ II?, omhugget till eldslagningsflinta, rödbrun. L- 7,4. SkB- 2,2. SkT- 1. 10. Fragmentarisk flintskära, rak egg, orange-grå. L- 6,7. SB- 3,3. ST- 0,9. 11. Tunnackig, oslipad flintyxa, rundad egg, välvda breddsidor, en otydlig smalsida, gråorange/orangebrun. L- 18,5. EB- 6,7. NB- 4,5. NT- 2,3. ST- 4,1. SsB- 1,7. SV- 8°.} Datering — TNC-MNA II, MNA V, MNB, SNB. 3a

575. Bösarp, RAÄ 73. S. Virestad 8:2 (Öståk-

ra). NÖ-slänten till backe i leråker intill utdikad mosse. Fyndplats för enkelfynd. P. "1 slipad mejsel". { Tjocknackig, 4-sidigt slipad flintmejsel, blåvpatinerad. L- 26,5. EB- 2,1. SB- 2,3. NB- 1,6. NT- 1,4. ST- 2,1.} Datering — TNC-SN. 4a

576. Bösarp, Lilla Markie nr 7. Depåfynd samt enkelfynd. LUHM 19658 a-c. "a) Tunnackig flintyxa, grå. 17,6 x 3T. b) Dito 16,5 x 2,2T. c) Dito 16,4 x 2,5. Hittade tillsammans". Depåkaraktär ej helt säker (Rech 1979:122.). Enl. Rydbeck är yxorna funna vid harvning "tillsammans med ena hälften af ett tjockt, ganska groft tillslaget spjutspetsblad — e, och en flintyxa med utsvängd egg — d. Först påträffades, våren 1914, yxorna a,b och d på så sätt, att en af fjäderharfvens pinnar uppfångade de båda första, och den bredvidsittande den sistnämnda.... På våren 1918 anträffades på samma gård en tredje oslipad yxa — c af danielflinta och af alldeles samma typ som a och b. Likheten är så påfallande, att yxorna tvivelsutan förfärdigats af samma man och vid samma tillfälle. Den sistnämnda yxan hittades på åkern efter harfvning, ungefär 100 m norr om gården i en sänka af omkring 100 x 50 m:s utsträckning. Ungefär 50 m från ifrågavarande yxa påträffades det halfva spjutspetsbladet — e, äfven detta förfärdigat af samma grå danielflinta. Den person, som hittat de första yxorna, fanns tyvärr ej kvar på gården, men man kunde dock konstatera, att båda fynden gjorts å samma skifte af den ej särdeles stora egendomen" (Rydbeck 1918:13 f, Fig. 13). { a. Spetsnackig, oslipad flintyxa av typ 2, sneda smalsidor, egghörn, rundad egg, gråbrun. L- 17,5. EB- 5,6. NB- 3,6. NT- 1,9. ST- 3,9. SV- 8°. b. Spetsnackig, oslipad flintyxa, troligen av typ 3, rundad egg, en otydlig smalsida, gråbrun. L- 16,3. EB- 5. SB- 5,5. NB- 3,1. NT- 1,9. ST- 3,4. SV- 9°. c. Spetsnackig, oslipad flintyxa av typ 3, rundad egg, en otydlig smalsida, gråbrun. L- 16,8. EB- 5,1. SB- 5,3. NB- 3,8. NT- 1,6. ST- 3,1. SV- 5°.} Lit. M. Larsson 1984b:241, Hernek 1985:37. Datering — TNB-C. 3c

577. Bösarp, V.Virestad nr. 1. Depåfynd. LUHM 20067 a-c. Tre tunnackiga flintyxor.

"Hittade på en alns djup - en av yxorna låg ovan på de två andra" (Rech 1979:122). Enl. Nielsen är yxorna av typ VI (Nielsen 1977:129, nr. 160). { 3 tunnackiga oslipade flintyxor. a. Markerade egghörn, grå/gråvit med svart nacke. L- 19,2. EB- 7,5. NB- 6,2. NT- 1,6. ST- 3,9. SsB- 1,7. SV- 6°. b. Markerade egghörn, krusta på ena eggssidan, gråsvartspräcklig. L- 18,9. EB- 7,6. NB- 5,5. NT- 1,8. ST- 3,3. SsB- 1,7. SV- 9°. c. Markerade egghörn, krusta på ena egghörnan, gråvit/gråvit med svarta inslag. L- 18,8. EB- 7,3. NB- 5,3. NT- 2,2. ST- 3,8. SsB- 1,9. SV- 9°.} Datering — TNC-MNA II. 3c

578. Bösarp, Prästgården. Depåfynd. TM O.C. 261-263*. "Funna liggande bredvid varandra vid dikning strax under pelargången (?) 261. Övergångstyp från spetsoval, vackert knackad gul flintyxa. 17 x 6,5 x 2,5. 262. gulblå dito 16 x 6,5 x 2,5. 263. brungrå dito 11,4 x 7 x 3". Datering — TNC? 3a

579. Dalköpinge, RAÄ 28. Dalköpinge 2:1 II. 5 m.ö.h. Svagt åt S-sluttande sandblandad leråker. Depåfynd. LUHM 16112 a-o. Depåfynd bestående av 15 flintyxor/mejslar. "Hittade vid plöjning 5/9 1905. Alla yxorna låg med eggarna i samma riktning. Mejslarna åt motsatt håll" (Rech 1979:122). { a. Tjocknackig, 4-sidigt slipad, rät-eggad flintmejsel, svagt välvda smalsidor och bredsidor, grå. L- 22,8. EB- 1,4. SB- 2,1. NB- 1,8. NT- 1,5. ST- 2. b. Tjocknackig, 4-sidigt slipad, rät-eggad flintmejsel, svagt välvda smal- och bredsidor. L- 20,4. EB- 1,2. SB- 2,3. NB- 2. NT- 1,7. ST- 2,3. c. Tjocknackig, 4-sidigt slipad (eggdelen) rät-eggad flintmejsel, raka smalsidor, gråvit. L- 19,3. EB- 1,9. SB- 2,6. NB- 2,2. NT- 1,8. ST- 2,4. d. Tjocknackig, 4-sidigt slipad, rät-eggad flintmejsel, svagt välvda smal- och bredsidor, vitgrå med grå fläckar. L- 17,7. EB- 1,5. SB- 2. NB- 1,7. NT- 1,5. ST- 1,9. e. Tjocknackig, 4-sidigt slipad (vid eggen) rät-eggad flintmejsel, raka smalsidor, grå/mörkgrå med svart nacke. L- 16,8. EB- 1,6. SB- 2,1. NB- 2,1. NT- 1,7. ST- 2,2. f. Tjocknackig, 4-sidigt slipad, rät-eggad flintmejsel, smalsidor och eggdel endast delvis slipade, raka smalsidor, gråsvart med grå band. L- 16. EB- 1,8. SB- 2,5. NB- 2,3. NT-

1,8. ST- 2,2. g. Tjocknackig, 4-sidigt slipad, rät-eggad flintmejsel, raka smalsidor, gråvit/grå. L- 15. EB- 1,4. SB- 1,9. NB- 1,9. NT- 1,4. ST- 1,9. h. Tunbladig, hålslipad, (endast eggdelen) 2-sidigt flintyxa, grå. L- 14,9. EB- 3,5. SB- 3,8. NB- 2,3. NT- 1,3. ST- 1,9. HL- 5,4. SV- 5,5°. i. Tunbladig, tväreggad, 4-sidigt slipad flintyxa, smalsidor vid egg, tunn spetsig nacke, raka smalsidor, gråblå. L- 14,6. EB- 5,3. NB- 2,3. NT- 1,1. ST- 1,4. SV- 15°. j. Tunbladig, tväreggad, 4-sidigt slipad flintyxa, en smalsida slipad endast vid egg, tunn nacke, markerade egghörn, vitgrå. L- 14,7. EB- 5,3. NB- 2,9. NT- 1. ST- 1,5. SV- 11°. k. Tjocknackig, tunnbladig, rätleggad, 4-sidigt slipad flintyxa, vitgrå/grå. L- 14,1. EB- 5,4. NB- 3,1. NT- 1,2. ST- 1,7. SV- 11,5°. l. Tunbladig, rätleggad flintyxa, slipade breddsidor, spår av slipning på eggdelens smalsidor, tunn nacke, grå/mörkgrå krusta på ena breddsida. L- 16,4. EB- 5,1. NB- 3,6. NT- 1,2. ST- 2. SV- 6°. m. Tjocknackig, tjockbladig, rätleggad, 4-sidigt slipad flintyxa av typ A/B, krusta på nacken, omslipad, raka smalsidor, rektangulär nacke, vitgrå. L- 15,5. EB- 5,2. NB- 3,2. NT- 1,8. ST- 3,4. SV- 9°. n. Tjocknackig, 4-sidigt slipad flintyxa av typ B, raka smalsidor, nacke något sned, gråvit/grå. L- 20,8. EB- 5,9. NB- 3,7. NT- 2,5. ST- 3,7. SV- 7°. o. Tjocknackig, rätleggad flintyxa, endast eggslipade breddsidor, raka smalsidor, gråvit/grå. L- 24,9. EB- 6,2. NB- 3,7. NT- 2,6. ST- 4.} Lit. Rydbeck 1918:25 ff, Fig. 42, Christoffersson 1918:320, Nielsen 1979:45. Datering — MNB. 4c

580. Fru Alstad, Alstadgården. Depåfynd och ackumulerade enkelfynd. LUHM 17465 a-b. "Dolk och såg af flinta, funna å vången "Svarta Boel" på Alstadgården. Om de båda redskapen legat alldeles invid varandra är dock osäkert. Då materialet emellertid är likartadt, gråbrunröd gul flinta, och redskapen samtida, är det sannolikt att fyndet är slutet. Dolken är kortbladig, skaftet har parallella sidor och spetsoval genomskärning" (Rydbeck 1918:38, Fig. 78). {a. Flintdolk av typ VI, omhuggen, brun/rödgrönbrun. L- 13,7. BB- 2,8. BT- 0,9. SkL- 6. SkB- 2,3. SkT- 1,3. b. Flintskära, konvex egg, mörkbrun/svartfläck-

ig. L- 15,8. SB- 4. ST- 1,1.} Datering — ÄBÅ per. I. **3a** Med största sannolikhet kommer följande fynd från samma plats: "År 1905 anträffades vid ett dikningsföretag å Alstagården invid nr 6 i ett torvmossebäcken 3 m. djupt dels en ekepåle av 1 m. längd med den nedersta ändan tillspetsad. Tätt bredvid densamma lågo en vacker 12 cm. lång flintyxa samt strax i närheten några andra stenvärktug jämte träspånor vilka buro spår av att hava varit brända. Dessutom några andra arbetade bitar av trä jämte djurben. Allt låg djupt nere i torven...Jag har lämnat dessa fynd till LUHM. (Christoffersson 1918:159). Eftersökningar har inte resulterat i några uppgifter som anger att LUHM tagit emot dessa fynd. Datering — Neolitikum. **3a**

581. Fru Alstad, Enkelfynd. LUHM 4736. "Smalmejsel grå, helt slipad, håleggad. Funnen i Fru Ahlstads mosse". {Håleggad, 4-sidigt slipad flintmejsel, gråvit/mörkgrå. L- 13,2. EB- 1,9. SB- 2,5. NB- 1,8. NT- 1,2. ST- 1,7.} Datering — MNB. 2a

582. Fru Alstad, RAÄ 2. Fru Alstad 16. 55 m.ö.h. Svacka i kuperad åker (Ö-V). Fyndområde för ackumulerade enkelfynd. LUHM*. "Mycket ungefärlig plats för föremål av brons, sten och ben-enligt inv-68. Föremålen påträffade 1952". Datering — Neolitikum, Bronsålder. **4a**

583. Fru Alstad, Domme mosse. Enkelfynd. SHM 2918*. "1 tunnackig flintyxa" (Oldeberg 1952:253). Datering — TNC-MNA II. **2a**

584. Fru Alstad, Willie nr 2. Depåfynd. LUHM 15166 a-b*. "Två skärar gula Nr 66 8,5 x 3,4 x 1,2. 67 - 8,4 x 3,6 x 0,9. Funna å nr 2 Willie "vid plöjning eller dylikt arbete i jorden". {a. Flintskära, konvex egg, gulröd. L- 8,5. SB- 3,4. ST- 1,1. b*.} Datering — SN. **3a**

585. Fuglie, RAÄ 40. Fuglie 21:2. 30 m.ö.h. Sänka i kuperad leråker. Fyndplats för enkelfynd. P. "1 tunnackig flintyxa vit slipad 21 x 7-8 x 3. Funnen vid jordbruksarbete på 1930-talet". Datering — TNC-MNA II. **4a**

586. Fuglie, RAÄ 51. Steglarp 18:1. (Steglarp Boställe). 35 m.ö.h. Fyndplats för depåfynd. LUHM? "Votivfynd i en torvgrav. Påträffat i början av 1890-talet på ca 0,6 m:s djup i en

hög. *Fyndet utgjordes av 10-15 flintyxor, 8-12L och vackert knackade*". Enligt Christoffersson låg yxorna "60 cm djupt i torven och alla i en hög" (1918:428). Datering — Neolitikum. **4b**

587. Fuglie, RAÄ 52. Fuglie 40:1. 25 m.ö.h. Fyndplats för depåfynd. LUHM*. "*Påträffad vid plöjning på en av gårdens åkrar av åbon Joseph Persson. Vid en större jordfast sten fann man ett ca 15 cm tjockt lager av aska och brända ben. I detta lager anträffades 2 flintdolkar, ca 22L*". Lit. Christoffersson 1918:428. Datering — SN. **4b**

588. Fuglie, RAÄ 55. Fuglie 22:10 (Haga). 35 m.ö.h. NV-sluttning av moränmark. Åker. Fyndplats för enkelfynd. P. "*1 tunnackig flintyxva gråvit 19 x 5-8 x 2,5. Funnen vid täckdikning 1981*". Datering — TNC-MNA II. **4a**

589. Fuglie, Depåfynd. LUHM 19007 a-d. "4 breda nästan skedformiga skrapor af flinta funna tillsammans i Fuglie. Yttre habitus fullkomligt likartad" (Rydbeck 1918:36, Fig. 72). {4 skedformiga skrapor. **a.** Grågrön med svart egg/gulgrå med blågrå patina vid eggen. L- 13,2. EB- 7,4. NB- 4,8. ST- 2,7. **b.** Dito färg, vid eggen kalkkrusta. L- 10,8. EB- 5,1. NB- 5,5. ST- 2,1. **c.** Svartgrönfläckig/brunröd med svarta inslag. L- 10,6. EB- 5,4. NB- 3,1. ST- 2,1. **d.** Gråsvart med krusta/grågrön med svart kant, något patinerad. L- 7,9. EB- 4,4. NB- 3. ST- 1,2.} Datering — SN. **1a**

590. Fuglie, Enkelfynd. LUHM 3914. "*Spjutspets gul. Funnen i en mosse*". {Spjutspets i flinta, orangebrun. L- 17,2. SB- 3,4. ST- 0,7.} Datering — SN. **1a**

591. Fuglie, Fuglie nr 7. Depåfynd. TM 128-29 ab*. "*En gul vacker, tunn slipad flintyxva 11,5 x 2,5-5 x 1,5 funnen tillsammans med 129 a = gulaktig vackert slipad rätyxa, dock ej så tunn och 129b eggen av en vackert slipad gul flintyxva*". Datering — MNB. **3a**

592. Fuglie, RAÄ 30. Fuglie 41:4A. 30 m.ö.h. Sänka i lermark. Åker. Fyndplats för enkelfynd. P. "*1 fragmentarisk flintdolk gulbrun 14 L. Funnen 1984 vid jordbruksarbete*". {Enligt teckning är flintdolken av typ III med ungefärliga mått; L- 14. BB- 2,5. BT- 1. SkL- 8,5. SkB-

1,5. SkT- 1,5.} Datering — SNB. **4a**

593. Gislöv, RAÄ 5. Gislöv 22:1, 30:1 (Noranäs) 25 m.ö.h. Grund sänka med mossjord. Åker. Fyndplats för ackumulerade enkelfynd? P. "*1 slipad tjockackig flintyxva av Lindötyp, 1 slipad tunnbladig flintyxva*". {1. Tunnbladig, 4-sidigt slipad flintyxva, grå/gråsvart. L- 12,2. EB- 4,7. NB- 2,7. NT- 1,7. ST- 1,7. SV- 13°. 2. Tjockackig, tunnbladig, 4-sidigt slipad flintyxva, gulbrun. L- 10. EB- 3,4. NB- 2,3. NT- 1,7. ST- 1,7. SV- 9°.} Datering — MNB. **4a**

594. Gislöv, Gislövs boställe, Gislöv nr 12. Bösarps kyrkas ågor. Depåfynd. LUHM 16097 a-c. "a) Tjockackig håleggad flintyxva, oslipad, brunsvart. b) Dito men mot nacken starkt avsmalnande, brunsvart. Till samma depå hör även en tjockackig bergartsyxva, slipad. Hittade tillsammans vid plöjning (Rech 1979:122) Enl. Rydbeck "funna på alldeles samma ställe men vid olika tillfällen åren 1910-1912 (1918:29, Fig. 45). {a. Tjockackig, tväreggad, håleggad, oslipad flintyxva, raka smalsidor, grönsvart/grönbrun. L- 17,9. EB- 6. NB- 2,8. NT- 1,9. ST- 3,1. HL- 6,5. SV- 12,5°. b. Tjockackig, tväreggad, håleggad, oslipad flintyxva, raka smalsidor, rödbrun/brungrön. L- 19,9. EB- 6,3. NB- 3,8. NT- 2,3. ST- 3,2. HL- 3,2. SV- 8°. c. Tjockackig bergartsyxva, svagt välvda smalsidor, välvda bredsidor, markerade egghörn, gråbrun. L- 14,2. EB- 5,5. NB- 4,2. NT- 2,9. ST- 3,8. SV- 10°.} Datering — MNB. **3a**

595. Gislöv, RAÄ 57. Bösarp 1:1. *Gislöv nr 26.* 5 m.ö.h. Flack mot S svagt sluttande sandblandad lermark. Åker. Fyndplats för ackumulerade enkelfynd samt depåfynd. LUHM 18073 a-c. "a) Tjockackig håleggad flintyxva med kvadratisk nacke, ljusbrun, oslipad. b) - c) Dito. Hittade vid olika tillfällen på samma plats. Depåkaraktär mycket trolig" (Rech 1979:122). Enl. Rydbeck "hittade vid olika tillfällen åren 1910-1912 å Gislöv nr 12" (Bösarps kyrkas egendom)" (Rydbeck 1918:29, Fig. 46). {a. Tjockackig, oslipad, håleggad flintyxva, raka smalsidor, vitgrå/gråorangebrun. L- 21,3. EB- 6,3. NB- 3,2. NT- 2,8. ST- 3,9. HL- 3,6. SV- 9,5°. b. Tjockackig, håleggad, oslipad flintyxva, raka smalsidor, grå-

beige/gråröd. L- 16,7. EB- 5,3. NB- 2,7. NT- 2,8. ST- 2,8. HL- 2,9. SV- 10°. c. Tjocknackig, håleggad, oslipad flintyxa, vitröd/gråorangebrun med krusta. L- 15,4. EB- 6,3. NB- 2,8. NT- 2,6. ST- 3,5. HL- 3,8.} **LUHM 18073 d-e***. "Ofullbordat flintblad och rått tillslaget stötredskap, tresidigt i genomskärning, av ungefär samma färg som a-c och funna 1912 några meter från de tre föregående d) nära 15L". { d. Förarbete till bladformig spjutspets, krusta på bägge sidor, gråbrun. L- 14,5. SB- 5,6. ST- 1,3. och e*. ung. 13,5 L.} **LUHM 18073 f-g***. "f) skafthålsyxa med påbörjat hål å båda sidor, ej vanlig typ, svartgrå 15,5L och g) ovanligt smal skafthålsyxa, påbörjad hål, avslaget tvärs över ett så godt som färdigt skafthål och med ett nytt påbörjad å båda sidor. 10,8L. Båda funna i närheten av samma ställe som de övriga 1 m från varandra år 1913". **LUHM 18073 h-i***. "h) skära av gulröd flinta 12,3L och i) skära av samma färg men något mindre 12L. Funna i närheten av de föregående". Lit. Christoffersson 1918: 339, Stjernquist 1958:237. Datering — MNB, SN. **4a**

596. Gislöv, Trelleborg-Ystad kustvägen. Depåfynd. LUHM 28312:1-6. "a) Tunnbladig flintyxa, gråvit. b) Tunnbladig flintyxa med svag hålegg, mörkgrå. c) Flintsmalmejsel, eggen slipad, rödbrunljusbrun. d)-f) Dito. Hittade söder om kustvägen Trelleborg-Ystad "vid grundgrävning på strandmarken" (Rech 1979:122). Enl. sockenarkivet påträffades fyndet "i Järvallen omedelbart bredvid varandra i ytan av den gula grusen och under ett med sotaktigt grus uppblandat rullstensskikt av bortåt 50 cm:s mäktighet". { 1. Tjocknackig, tunnbladig flintyxa, spår av slipning på bredsidor vid eggen, raka smalsidor, ljusgrå/blåvit. L- 18,9. EB- 6,6. NB- 3. NT- 1,2. ST- 1,8. SV- 13°. 2. Tjocknackig, tunnbladig, håleggad flintyxa, raka smalsidor, något sned nacke, mörkgrå/svartgrå. L- 14,4. EB- 3,9. NB- 2,2. NT- 1,2. ST- 2. HL- 3,3. SV- 8°. 3. Tjocknackig flintmejsel, eggslipning på bredsidor, raka smal- och bredsidor, grå/gråbrunröd. L- 23,3. EB- 1,3. SB- 2,2. NB- 1,8. NT- 1,7. ST- 2,4. 4. Tjocknackig flintmejsel, eggslipade bredsidor,

raka smal- och bredsidor, grå/gråbrunfläckig. L- 21. EB- 1,3. SB- 2. NB- 1,6. NT- 1,5. ST- 2,1. 5. Tjocknackig flintmejsel, eggslipad på smal- och bredsidor, raka smal- och bredsidor, grå/rödfläckig. L- 18,6. EB- 1,1. SB- 2,2. NB- 2. NT- 2,1. ST- 2,5. 6. Tjocknackig flintmejsel, eggslipad på smal- och bredsidor, Kristianstadflinta, raka smal- och bredsidor, mörkbrun. L- 17. EB- 1,2. NB- 2,6. NT- 1,4. ST- 1,9.} Datering — MNB. **3c**

597. Gislöv, Depåfynd? LUHM 7521, 7543, 7962. {7521. Tjocknackig, räteggad flintyxa av typ B, delvis slipade bredsidor, spår av eggslipning på smalsidor, plana bredsidor, något sned nacke, grå/mörkgrå. L- 25,9. EB- 6. NB- 3,8. NT- 2,1. ST- 3,8. SV- 7°. 7543. Tjocknackig, närmast tunnbladig flintyxa av typ B, delvis eggslipade bredsidor, delvis slipade smalsidor, plana bredsidor, grå/mörkgrå. L- 20,6. EB- 6,6. NB- 4,2. NT- 1,4. ST- 2,1. SV- 8°. 7962. Tjocknackig, räteggad flintyxa av typ B, slipade bredsidor, plana bredsidor, raka smalsidor, något sned nacke, grå/mörkgrå. L- 19,2. EB- 5,5. NB- 3,7. NT- 2,1. ST- 3,3. SV- 6°.} Datering — MNB. **1a**

598. Gislöv, RAÄ 41. Gislöv 21:3. 15 m.ö.h. Sänka mellan flacka förhöjningar i grusig leråker. Fyndplats för enkelfynd. LUHM. "Ett nackfragment av förarbete till en tjocknackig flintyxa". Datering — MN. **4a**

599. Gislöv, Gislövsån. Ackumulerade enkelfynd? TM 57*. "En trekantig, grovt tillslagen lans av kolsvart flinta, funnen vid grävning i Gislövsån, liggande bland benen av ett rådjur, varav tvenne ben tillvaratogs. 25,5 x 2,5 x 2,5". Datering — TNC?, SN? **1a**

600. Gislöv, Gislöv 53:11. Enkelfynd. P. Koppjarflatyxa, funnen i Gislövs mosse på 1950-talet. Uppgift av C. Olsson L. Isie, RAÄ 25. Datering — TNC. **3a**

601. Gislöv, RAÄ 39. Gislöv 6:1, 32:1. Gislövsgården. N delen av flack förhöjning på svagt åt S sluttande sandig lerblandad mark. Åker. Ca 150 x 100 m. SÅ-boplatz samt depåfynd? P. "1 tunnackig oslipad ythuggen flintyxa 27 x 8,5 x 3,1 tunnackig dito 21 x 7 x 3, 1 tunnackig berg-

artsyxa 24 x 8 x 5". Datering — TNC-MNA II. **3a**

602. Grönby, RAÄ 31. Grönby 9:3, 24:3. Sänka i åkermark. Fyndplats för enkelfynd. **P.** "En fragmentarisk tunnackig flintyxa. Mittedel. 16 x 7,5 x 3. Grå slipad. Kom med i betlassen". Datering — TNC-MNA II. **4a**

603. Grönby, Grönby nr 7. Depåfynd. **SHM 2109:544***. "1 oslipad spetsnackig flintyxa typ 1. Hittades tillsammans med 7 andra spetsnackiga flintyxor" (Nielsen 1977:121). I LUHM:s arkiv står följande, troligen avses detta fynd: *Ang. slutet fynd av 7 spetsnackiga flintyxor. Lantbrukare Nils Nilssons Stensgård, samling senare förvärvat av muséet.* "4 st spetsovala yxor lämnade hit af presten Kindby i Grönby, funna å nr 7 Grönby, Stensgård år 1852 eller 1853. Dessutom finnes 2 hos Nils Nilsson och skollärary Olsson i Hönsinge hade 1. Alla 7 funna tillsammans i en äng". Lit. Hernek 1985:37. Datering — TNA-B. **3a**

604. Grönby, Grönby nr 14. Enkelfynd. **LUHM 19642.** "En tunnackig slipad endast å ena smalsidan och delvis å eggpartiet, brungrå grovt tillslagen. Funnen i en stensättning med skörbrända stenar och svart jord å nr 14". {Tunnackig flintyxa av typ III-VI. Slipspår på eggen samt ena smalsidan, raka smalsidor och bredsidor, Rödbrun. L- 24. EB- 7,7. NB- 5,8. NT- 2,2. ST- 3,6. SsB- 1,9. SV- 5°} Datering — TNC-MNA II. **3b**

605. Grönby, Enkelfynd. LUHM 23765. "Förarbete till flintyxa, ljusgrå. Funnen i dike 1 1/2 m djupt". {Tjocknackig flintyxa, närmast symbolisk form, med genomgående krusta av moränflinta, trubbig egg, ljusbrun. L- 15,7. EB- 6,1. NB- 3. NT- 2. ST- 3,1.} Datering — SN? **1a**

606. Grönby, RAÄ 42. Grönby 8:4, 5, 6, 7. Sankmark. Fyndplats för depåfynd samt ackumulerade fynd. **P.** "Två flintyxor, eventuellt ytterligare 3, enligt upphittaren Alfred Lundbergs anteckningar ska de ha hittats 1924 i "kanten av en torvgrav där vattnet under vintern sköljt bort jorden som legat över den samma". Fynden utgörs av 1 flintyxa gråvit 17 x 7 x 4 oslipad. Nacke

skadad. 1 spetsnackig flintyxa gråvit 31 x 7 x 3,5. Nacken skadad utmed ena långsidan. Slipad egg. Enligt upphittarens dotter skall som sagt ytterligare 3 yxor ha hittats vid samma tillfälle". I närheten av yxorna skall även ha hittats en hästskalle och en hov av häst. I en angränsande del av mossen har även hittats delar av ett människoskelett: enligt sockenarkivet LUHM: "Den 28 juni 1945 anmälde f.d. lantbrukaren Alfred Lundberg, Anderslöv, att ett skelett anträffats under ett stenröse vid torvtäkt i en mosse på Grönby boställe. Fyndplatsen är en mindre mosse, belägen mellan bostället och gården Almvik och närmare den senare. Torvtäkten sker med maskin i den tämligen djupa och våta mossen och har pågått i 4 år. 1942 eller möjligen 1943 hade ben eller horn av något djur påträffats och docenten Herved Berlin, Lund, hade då varit ute på undersökning. Sedan hade inga fynd gjorts förrän man i år på 1,5 - 2 m:s djup hittade en samling stenar och under dem benen, som till en del hade tillvaratagits. Dessa visade sig dels vara ben av människa, bl.a. del av ett kranium, dels av djur. Torvtäkten hade sedermera fortsatt på fyndplatsen och inga spår av stenar eller ben kunde vid vårt besök iakttagas. I Alaskiftets del av mossen skulle herr Lundberg tidigare ha iakttagit ett stenröse på ca 0,5 m:s djup och han uppgav dessutom att man för många, många år sedan hittat ben av 2 hästar och vid ett annat tillfälle ytterligare ben av två hästar jämte en stigbygel av järn". Datering — TN. **4c, 3c**

607. Grönby, RAÄ 15. Hönsinge 9:4. Annelunds Gård. Sankmark. Äng. Fyndplats för enkelfynd. **P.** "1 stenyxa grönsten 19 x 4,5 x 3. Skafthål ovalt 3 x 2. Mycket vittrad". {Enligt teckning är yxan en dubbeleggad stridsyxa} Datering — MNA. **4a**

608. Gylle, RAÄ 31. Fjärdingslöv 15:3. Nybogård. 25 m.ö.h. Utdikad och utfylld mossmark. Åker. Fyndplats för enkelfynd. **P.** "1 tunnackig slipad flintyxa 29,5L". Datering — TNC-MNA II. **4a**

609. Gylle, RAÄ 49. Gylle 5:2. 30 m.ö.h. Sänka i lermark, S om höjdrygg (Ö-V). Utdikad våtmark. Åker. Fyndplats för enkelfynd. **P.** "1

- tunnackig ythuggen flintyxa 38L*". {Tunnackig, oslipad flintyxa, rundad egg och nacke, egghörn. Största bredd på mitten av yxan. Vålvda bredsidor, rödbrun/grönbrunfläckig. L- 38,3. EB- 8,4. NB- 6,1. SB- 9,6. NT- 2,1. ST- 5. SsB- 2,9.} Datering — TNC-MNA II. **4a**
- 610.** Gylle, RAÄ 33. Fjärdingslöv 12:7. Flack humusblandad lerjord. Utdikad våtmark. Åker. Fyndplats för enkelfynd. P. "*1 fragmentarisk flintdolk*". Datering — SN. **4a**
- 611.** Gylle, RAÄ 43. Gylle 16:1. 25 m.ö.h. Sänka Ö-V i lermark mellan höjdryggar. Åker. Fyndplats för enkelfynd. P. "*1 fragmentarisk flintdolk*". Datering — SN. **4a**
- 612.** Gylle RAÄ 46. Gylle 2:2. Gyllero. 30 m. ö.h. Fuktig svacka i flack lermark. Åker. Fyndplats för depåfynd? P. "*Tre flintdolkar, nu förkomna. Hittade invid sänkan*". Datering — SN. **4a**
- 613.** Gylle, RAÄ 34. Fjärdingslöv 12:2. Flack humusblandad lerjord. Utdikad våtmark. Åker. Fyndplats för enkelfynd. LUHM. {inventeringsfynd år 1985} "*1 slipat fragment av yxa*". Datering — Neolitikum. **4a**
- 614.** Gylle, RAÄ 15. Annarp 1:4. Svag sänka. Torvaktig jord. Åker. Fyndplats för ackumulerade enkelfynd? P. "*1 tunnackig ythuggen flintyxa, 1 eggfragment av slipad yxa*". Se även K. 623.} Datering — TNC-MNA II. **4a**
- 615.** Gärdslov, Hassleholmen å Sillesjös ägor. Depåfynd. LUHM 27521. "*En tunnackig flintyxa brun. 1 dito dock sämre tillhuggen brun. 1 liten tunnackig flintyxa slipad brunsvart. Hittade tillsammans på en åker. Överst låg den längre av de båda oslipade yxorna, underst den slipade yxan. Mellan yxorna var ett 1 cm tjockt jordskikt*". Enl. Nielsen omfattar fyndet en slipad och två oslipade tunnackiga flintyxor av typ I (1977:123). {1. Tunnackig, oslipad flintyxa, med genomgående kalkkrusta på båda sidor, brunröd. L- 20,3. EB- 6,1. NB- 4. NT- 1,6. ST- 3,3. SsB- 2,3. SV- 7°. 2. Tunnackig, oslipad flintyxa, krusta på nacken och ena bredsidan, gulbrun med svartgröna inslag. L- 13,5. EB- 7,3. NB- 5,6. NT- 2. ST- 2,9. SsB- 2,4. SV- 12°. 3. Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, krusta på
- nacken och ena bredsidan, gulbrun med svarta inslag. L- 12. EB- 6,3. NB- 4,5. NT- 2,1. ST- 3,1. SsB- 1,8. SV- 13,5°. Se även K. 621.} Datering — TNC-MNA II. **3c**
- 616.** Gärdslov, Näsbyholms sjö. Enkelfynd. LUHM 18658. "*En spetsnackig flintyxa svartgrå med kalcinering å ena sidan, slipad, tunn*". {Spetsnackig, omslipad flintyxa av typ 2, grön/svart med vit patina. L- 13,7. EB- 4,8. NB- 2,8. NT- 1,1. ST- 2,1. Se även K. 621.} Datering — TNA-B. **2a**
- 617.** Gärdslov, Näsbyholms sjö. Enkelfynd. LUHM 18963. "*En tunn slipad flintmejsel, brunrå*". {Tjocknackig flintyxa av typ B, slipade bredsidor, sned nacke, brun. L- 9,7. EB- 4,1. NB- 3,3. NT- 1,6. ST- 2,3. SV- 6°.} Datering — MNB. **2a**
- 618.** Gärdslov, Nyvång. Enkelfynd. LUHM 23131. "*En slipad spetsnackig flintyxa, grågulröd. Nyvång, Näsbyholmssjön 1921*". {Spetsnackig, 4-sidigt slipad flintyxa av typ 3, sned egg, vålvda smalsidor, gulbrun/grågrön. L- 10,1. EB- 5. NB- 3,4. NT- 1,9. ST- 2,7.} Datering — TNB-C. **2a**
- 619.** Gärdslov, "*Ca 1 km österut från kyrkan, ca 100 m Ö om sjuksköterskans hus på Sven Olssons gård i Gärdslovs kyrkby*". Fyndplats för enkelfynd. LUHM 26955. "*Tunnackig flintyxa med rombisk genomskärning, helt oslipad brun. Funnen vid upprepning och fördjupning av en grop i slutet av 20taler*". {Spetsnackig, oslipad flintyxa av typ 2, krusta på bägge bredsidor och nacke, svart/gulbrun. L- 24,9. EB- 6,7. NB- 3,9. NT- 2. ST- 4,2. SV- 8,5°.} Datering — TNA-B. **4a**
- 620.** Gärdslov, Karlstorps mosse, i jordytan. Enkelfynd. LUHM 23764. "*Ett förarbete till hålslagen flintyxa, grå*". {Förarbete till tjocknackig, håleggad flintyxa, brun. L- 14,1. EB- 5,5. NB- 4. NT- 2,1. ST- 3,4.} Datering — MNB. **2a**
- 621.** Gärdslov, Näsbyholms sjö. Enkelfynd. LUHM 18041*. "*En skafthålsyxa 9 x 3 NB-skafthålsbredd 5, egghöjd 3,5*". {Fyndet har möjligen samband med K. 615 och 616.} Datering — SN. **2a**

- 622. Gärdslov, Den urtappade Näsbyholms sjö.** Ackumulerade enkelfynd? LUHM 16694*. "Skaftålsyxva 15 x 6,2 x 4,5. Håldiameter 2,1-2,3". LUHM 18099. "Skaftålsyxva av dansk typ". {Dubbeleggad stridsyxva av typ M?, gråbrun. L- 12,9. BH- 5,4. TH- 3,1. ET- 4,2. NT- 4,3. HD- 2,3.} Datering — MN, SN. **2a**
- 623. Gärdslov, Hassleholmen, Sillesjö ägor.** Depåfynd. LUHM 27520 a-b*. "Slutet fynd bestående av 2 dolkblad. Dolkbladen påträffades vid bethackning hösten 1931 liggande tillsammans. b. 14,6 x 3,6 x 0,9". {a. Flintdolk av typ I. L- 19,3. BB- 4,2. BT- 0,8. b*. Fyndet har möjligen samband med K. 614.} Datering — SNA. **3a**
- 624. Gärdslov, Näsbyholms mosse.** Enkelfynd. LUHM 24041. "Hängsmycke av skiffer med tre hål, breddsidorna ornerade och kanterna med små streck". {Skifferhänge med ristning, L- 7,7. B- 1,5. T- 1,3. Hål även vid basen} Datering — SN. **2a**
- 625. Gärdslov, Näsbyholm, Tärnö gård.** Enkelfynd. LUHM*. "Hängsmycke eller bryne av skiffer med hål påbörjat upptill. 7 x 1,3 x 1,2. Funnen i "torvdike 1,5 m". Datering — SN. **3b**
- 626. Gärdslov, Näsbyholm, Bläsmossen.** Jägarbostället. Enkelfynd. LUHM 15539. "En skaftsåg av flinta, grå". {Flintskära med skaft, konvex egg, grå. L- 12,3. SB- 3,3. ST- 0,7.} Datering — SN. **2a**
- 627. Gärdslov, Näsbyholm, Ackumulerade enkelfynd? LUHM 14043:6-12.** 6. Eggdel av slipad tunnackig. 7. Slipat fragment, gråvit. 8. Tjocknackig grå breddsidorna slipade. 9. Dolk, grå kort skaft. 10. Spjutspets mörk. 12. Fragmentarisk grönstensyxva. {6. Eggdel av tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxva, välvda bred- och smalsidor, grårod. L- 9,5- EB- 8,1- ST- 3,3. 7. Mittdel samt eggdel av tjocknackig, tunnbladig, 4-sidigt slipad flintyxva, skadad egg, vit. L- 9,1. EB- 4,3. ST- 1,8. 8. Tjocknackig, tjockbladig flintyxva av typ B, breddsidor slipade, gråbrunbeige. L- 16,6. EB- 4,5. SB- 5,1. NB- 3,1. NT- 1,8. ST- 3,7. SV- 10°. 9. Flintdolk av typ V, omhuggen, svartgrå. L- 15,7. BB- 2,5. BT- 1. SkL- 4,4. SkB- 3,4. SkT- 2,2. 10. Spjutspets i flinta, svartgrå/svart. L- 9,3. SB- 2,4. ST- 0,7. 12. Nackdel till tunnackig bergartsyxva, välvda breddsidor, grågrön. L- 11,7. SB- 6,4. NB- 4,4. NT- 1,7. ST- 2,9.} Datering — TNC-MNA II, MNB, SNC. **2a**
- 628. Gärdslov, Karlstorp.** Ackumulerade enkelfynd? Funna vid grustagning nära forna Näsbyholmssjön "där sjön förr gått upp". LUHM 27093-95. "En spetsnackig slipad flintyxva, övergångsform till tunnackig med antydning till smalsidor, vit med bruna och svarta fläckar, 1 tjocknackig flintyxva med slipade breddsidor, vit, 1 tunnbladig, svagt håleggad flintyxva, slipad. Vitkalcinerad". {27093. Spetsnackig, 4-sidigt slipad flintyxva av typ 2, ena smalsidan otydlig, vitkalcinerad med röda och svarta fläckar. L- 12,4. EB- 5. NB- 2,8. NT- 1,8. ST- 3. 27094. Tjocknackig flintyxva av typ B, slipade breddsidor, spår av slipning på smalsidor vid eggen, omhuggen, vitkalcinerad. L- 11. EB- 5,4. NB- 4,2. NT- 2,5. ST- 3,1. SV- 4°. 27095. Tunnbladig, tjocknackig, håleggad, 4-sidigt slipad flintyxva, vitkalcinerad. L- 8,7. EB- 4,7. NB- 2,9. NT- 1,5. ST- 1,7. HL- 5,8. SV- 17°.} Datering — TNA-B, MNB. **2a**
- 629. Gärdslov, Näsbyholm.** Enkelfynd. MHM 3352 b. Bronskantyxva, hittad vid rovhackning, troligen våtmarksfynd p.g.a. av den bruna patinan. Lit. Oldeberg 1974:36, nr. 238. Datering — SN. **2a**
- 630. Gärdslov, RAÄ 12.** Näsbyholm 2:1. 45 m.ö.h. Lågt liggande område i sankmark. Åker. Ungefärlig fyndplats för ackumulerade enkelfynd? P. "Stenyxor enligt inv. 1970". Datering — Neolitikum? **4a**
- 631. Hammarlöv, Depåfynd. SHM*.** "Sex halvmånformiga flintsågar funna jämte fyra dylika av annan form under en stor sten. Alla tio flintorna lågo tillsammans och påträffades, då man skulle gräva omkring stenen för att spränga den" (Christoffersson 1918:380). Datering — SN. **1b**
- 632. Hammarlöv, RAÄ 27.** Ö. Värlinge 6:10. 5 m.ö.h. Flack lermark. Åker. Fyndplats för enkelfynd. P. "1 tunnackig flintyxva gulvitbrun 31 x 7-8,5 x 4. Funnen vid jordbruksarbete 1983". Datering — TNC-MNA II. **4a**

- 633. Hammarlöv, RAÄ 40.** Hammarlöv 40:5. 35 m.ö.h. Avsats i Ö-sluttande moränblandad lermark. Åker. Fyndplats för enkelfynd. P. "1 tjocknackig håleggad flintyxa, vitgrå 13 x 3-5,5 x 2,5. Funnen vid schaktning för vattenledning 1960". Datering — MNB. **4a**
- 634. Hammarlöv, RAÄ 11.** Hammarlöv 44:1. 30 m.ö.h. Sänka i leråker. Fyndplats för enkelfynd. P. "1 skafthålsyxa 12 x 5 x 3 med ofullbordat hål 2 cm/diameter. Funnen 1980 vid jordbruksarbete". Datering — SN. **4a**
- 635. Hammarlöv, Ysle mosse.** Ackumulerade enkelfynd? SHM 2549*. "En tunnackig flintyxa" (Oldeberg 1952:253). MF 477. "Tjocknackad tvåryxa, gråaktig, slipad å bredsidor, eggen skadad. Påskrift "Ysle måse Östra Wärlinge 1835". {Tjocknackig, tvåreggad flintyxa, slipade bredsidor, brun. L- 16,7. EB- 4,7. NB- 3,8. NT- 2,9. ST- 3,9.} Datering — TNC-MNA II, MNB. **2a**
- 636. Hammarlöv, Hammarlöv torvmosse.** Enkelfynd. SHM 2549*. "1 tunnackig flintyxa" (Oldeberg 1952:253). Datering — TNC-MNA II. **2a**
- 637. Hammarlöv, RAÄ 21.** Hammarlöv 24:1, 41:2. 30 m.ö.h. Sänka i kuperad lermark. Åker. Fyndplats för depåfynd. P. "Tunnackiga flintyxor påträffade omkring 1960 vid efterarbete vid husrivning. Fynden består av 3 tunnackiga flintyxor samt 2 eggpartier till flintyxor, 1 grovhuggen flintmejsel samt 3 vävtyngder". Datering — TNC-MNA II-? **4a**
- 638. Hammarlöv, RAÄ 26.** Ö. Wärlinge 6:12. 15 m.ö.h. Svacka i S-sluttande lermark. Åker. Fyndplats för ackumulerade enkelfynd. P. "En tunnackig gulvit flintyxa 10 x 3-4 x 1,5, 1 tjocknackig mörkgrå flintyxa 13 x 3,5-6,5 x 2,5. Funna vid jordbruksarbete 1984". Datering — TNC-MNA II, MN-. **4a**
- 639. Hemmesdynge, St Isie nr 13.** Enkelfynd. LUHM 18611. "En yxa oval genomskärning, gul och grå. Funnen ungefär 150 m söder om skomakare P. Anderssons gård. Funnen vid dikning". {Spetsnackig, 4-sidigt slipad, omslipad flintyxa av typ 3, gulröd. L- 10,7. EB- 5,7. NB- 3,5. NT- 2. ST- 3,1.} Datering — TNB-C. **4a**
- 640. Hemmesdynge, Hemmesdynge nr 11.** Depåfynd. MF 2339-2341. "Enl. uppgift av Bengt Larsson i Hemmesdynge under hans livstid funnos dessa tre dolkar (2339-2340) jämte en fjärde, som sedan ur hans samling bortkommit, vid grävning af ett dike bland ett stycke svart jord och lågo sammanlagda så att hvarannan låg med bladet utmed den föregåendes skaft, och voro de omlindade med något ämne som vid upptagningen sönderföll men tycktes utgöras af multnade rotrågor". 2339. En spjutspets av flinta (dolk) med handtag eller tånge, brun. 2340. Dito, dito form, gråbrun. 2341. En spjutspets eller dolk av flinta, brun. Trolig fyndplats Hemmesdynge nr 11". {2339. Flintdolk av typ VI, brungul. L- 19,9. BB- 4,4. BT- 0,8. SkL- 6,6. SkB- 2,5. SkT- 1,4. 2340. Flintdolk av typ VI, brungul. L- 20,8. BB- 4,8. BT- 1. SkL- 6,2. SkB- 2,1. SkT- 1,2. 2341. Flintdolk av typ VI, beigebrun. L- 16,6. BB- 4,8. BT- 0,7. SkL- 5,4. SkB- 2,2. SkT- 1,4.} Datering — BÅ per. I. **3c**
- 641. Hemmesdynge, Villen.** Enkelfynd. LUHM 17146. Bronskantya, troligen våtmarksfynd p.g.a. av den bruna patinan. L- 9,3. B- 2,9. Lit. Oldeberg 1974:41, nr. 260. Datering — SN. **2a**
- 642. Hemmesdynge, Hemmesdynge nr 3.** Depåfynd. LUHM 19419 a-c. "3 korta flintmejslar funna tillsammans vid dikning å nr 3. A) är slipad på alla sidor, starkt omslipad. B) mera ore gelbundet formad, slipad på alla sidor äfven på banen. C) tresidig i genomskärning, tillslagen af en liten yxa med utsvängd egg, slipad å bredsidor och smalsidan. Habitus likartad" (Rydbeck 1918:34 f, Fig. 64.) {a. 4-sidigt slipad flintmejsel, grå. L- 8,5. EB- 2,1. NB- 1,9. NT- 1,9. ST- 1,9. b. 4-sidigt slipad flintmejsel, gråsvart. L- 7,4. EB- 1,8. NB- 1,4. NT- 1,4. c. Slipad flintmejsel, 3-sidig genomskärning, tillverkad av tunnbladig flintyxa med utsvängd egg, svartbrun. L- 6,3. EB- 2,3. NB- 1,4. NT- 1,4. ST- 1,4.} Lit. Ebbesen 1981:21. Datering — SN. **3a**
- 643. Källstorp, Lilla Jordberga nr 5.** Depåfynd samt enkelfynd. LUHM 18840 a-f. "6 skedformiga skrapor af flinta, ganska väl tillslag-

- na, funna tillhoppa å nr 5 Lilla Jordberga. Yttre habitus fullt likartad" (Rydbeck 1918:36, Fig. 73). **LUHM 18841**. *Tjocknackig, något tillspetsad, slipad flintyxa - grågul. Märkt "Nr 5 L Jordberga"*. Enligt accessionskatalogen funnen på samma lätt som skraporna men ej på samma tid och ovisst på samma sten. { Sex skedformiga skrapor **a**. Patinerad, gråbrun/vitblå. L- 11,2. SB- 6,3. ST- 2,1. **b**. Gråbrun/blågråspräcklig, kalkkrusta på eggen. L- 11,7. SB- 5,4. ST- 2,3. **c**. Gråbrun/blågrå, krusta. L- 10,5. SB- 6,3. ST- 1,6. **d**. Gulgrå/blågrå. L- 11,4. SB- 5. ST- 1,9. **e**. Gulgrå/blågrå. L- 10,1. SB- 4,6. ST- 1,3. **f**. Gråvit/blågrå. L- 13,6. SB- 4,6. ST- 1,9. **18841**. Spetsnackig, 4-sidigt slipad flintyxa av typ 3. Krusta i nacken och ena smalsidan, gulbrun. L- 13,2. EB- 4,9. NB- 2,5. NT- 1,7. ST- 2,7.} Datering — TNB-C, SN. **3a**
- 644. Källstorp**, Jordberga, Sote mosse. Enkelfynd. **LUHM 18798***. "*En skafthålsyxa med hålet ungefär vid mitten 14,3 x 7,2 x 5-5,7"*. Datering — SN. **2a**
- 645. Källstorp**, Jordberga. Enkelfynd. **SHM 17343:63**. "*En tunnackig flintyxa svart och brun, oslipad. 24,1 x 8,2 x 3,7. Funnen på botten av en torvmosse"*. { Tunnackig, oslipad flintyxa, rundad egg, raka smalsidor, välvda bredsidor, egghörn, grönbrun/svartfläckig. SV- 7,5°.} Datering — TNC-MNA II. **2b**
- 646. Källstorp**, Ystad-Trelleborg. Enkelfynd. **SHM 4487**. Bronskantyxan, troligen våtmarksfynd p.g.a. av den rostbruna patinan. L- 13,7. B- 6,2. Lit. Oldeberg 1974:62, nr. 421. Datering — SN. **1a**
- 647. Källstorp**, Slättåkra gård, Jordberga. Depåfynd. **LUHM 19675a-b**. "2 oslipade tunnackiga flintyxor. Hittades tillsammans på ca 0,5 m:s djup vid grävningensarbete" (Nielsen 1977:131 nr. 219.). Enl. Rydbeck är yxorna funna vid dikning. (Rydbeck 1918:16, Fig. 97). { Två oslipade, tunnackiga flintyxor av typ III-VI. **a**. Gulbrun med svarta inslag, kalkkrusta på ena bredsidan samt nacken. L- 25. EB- 7,2. NB- 4,7. NT- 2,1. ST- 3,7. SsB- 2,4. SV- 7,5°. **b**. Dito färg, kalkkrusta på nacke samt bägge bredsidor. L- 18,5. EB- 6,2. NB- 4,1. NT- 1,8. ST- 3,8. SsB- 2. SV- 8°.} Datering — TNC-MNA II. **3b**
- 648. L. Beddinge**, Bedinge nr 5-6. Enkelfynd. **LUHM 299--***. "*En tjocknackig flintyxa, bredsidor slipade, ljusgrå 12 x 5,4 x 3,1. Funnen i mosse"*. Datering — TNC-MN. **3a**
- 649. L. Beddinge**, Bedinge strandmark. Depåfynd. **LUHM 19425 a-c**. "3 ämnen till spjutspetsar funna tillsammans å Bedinge strandmark, gråbrun flinta. (Rydbeck 1918:35, Fig. 66). { Tre förarbeten till spjutspetsar. **a**. Gråbrun. L- 12,8. SB- 6,1. ST- 2,1. **b**. Brunröd, bredast på mitten. L- 11,1. SB- 4,4. ST- 1,7. **c**. Gråbrun. L- 11,1. SB- 4,3. ST- 1,3.} Datering — SN. **2a**
- 650. L. Beddinge**, L. Beddinge. Depåfynd. **LUHM 6573-74***. Slutet fynd bestående av 2 bronskantyxor med utsvängda egg (iriska) påträffade nära stranden, mörkgrön patina. L- 28,5. EB- 15,5. resp. L- 26,5. EB- 4,4. Lit. Oldeberg 1974:66 f, nr. 450, T. Larsson 1986:161. Datering — SN. **2a**
- 651. L. Beddinge**, Ängarna nr 2. Enkelfynd. **LUHM 28676:34***. Bronskantyxan, påträffad vid plöjning i mossjord, grön patina. L- 8,8. B- 4,1. Lit. Oldeberg 1974:67, nr. 452. Datering — SN. **2a**
- 652. L. Beddinge**, L. Beddinge. Enkelfynd. **LUHM 5130***. Fragmentarisk kopparyxa, påträffad i en torvmosse, gråbrun patina. L- 6,5. B- 6,1. Lit. Oldeberg 1974:66, nr. 449. Datering — TNC. **1a**
- 653. L. Beddinge**, RAÄ 1 och 4. L. Beddinge 24: 1, 32:1. 5 m.ö.h. Mindre svacka i flackt liggande sandåker. Fyndplatser för enkelfynd. **P**. "*1 flintskära 12 x 3 x 0,5, 1 dito 12 x 3,5 x 0,5"*. Datering — SN. **4a, 4a**
- 654. L. Beddinge**, RAÄ 12. L. Beddinge 20: 4. 10 m.ö.h. Större sänka mellan två vidsträckt höjdryggar (N-S och NÖ-SV). Moig moränmark. Åker. Fyndplats för ackumulerade enkelfynd. **P**. "*1 flintyxa slipad 14 x 7 x 3, 1 fragmentarisk slipad flintyxa 15 x 7 x 3,5. Funna 1933-35. Föremålen nu förkomna. Inga boplotsindikationer vid inv. 1985"*. Datering — MNA III-? **3a**
- 655. L. Beddinge**, RAÄ 34. L. Beddinge 33: 5. 0 m.ö.h. Mindre svacka i annars flackt liggande sandmark. Tomtmark. Dräneringsdike. (85-

285 Gon). Fyndplats för människoben. LUHM 21054, 21060. "Flatmarksgrav, underkäke av människa funnen i torv vid grävningar av dräneringsdike". ATA dnr. 3031, 3032/35. Besiktning Folke Hansen. Datering — Neolitikum? 4c 656. L. Isie, RAÄ 25. V. Torp 23:33. 5 m.ö.h. Krön samt N-S-slutning av mindre höjdrygg (Ö-V). Lerig moränmark. Åker. Ca 500 x 170 m. SÅ-boplats samt ackumulerade enkelfynd och depåfynd. P. "Inom området har hittats ett 100tal flintföremål samt föremål av bergart (bl.a. 3 båt-yxor, tjocknackiga, tunnackiga, spetsnackiga flintyxor, några bredeggade yxor, dolkar. Det mesta hittades på 1930-40talet i samband med dikning". { Fyndområde för ackumulerade enkelfynd samt troligt depåfynd. Huvuddelen av fynden har påträffats i en sänka strax öster om gården. Platsen har tidigare utgjort en del av en bäckfåra och som gått ut i Gislövs strandmarks mosse. Troligt depåfynd från sänkan bestående av tre föremål. Samtliga artefakter har identisk patina, ena sidan gulrödfleckig, den andra brunvitfläckig patina. 1. Tjocknackig, oslipad flintyxor med utsvängd egg. L- 17,5. EB- 7,6. NB- 4,8. NT- 3,1. ST- 4. SV- 12,5°. 2. Tjocknackig, oslipad flintyxor med utsvängd egg. L- 15. EB- 7. NB- 3,6. NT- 2,7. ST- 3. SV- 18°. 3. Tjocknackig, oslipad flintyxor med utsvängd egg. L- 14,3. EB- 6,3. NB- 3,5. NT- 2,6. ST- 2,9. SV- 14°. Troligt depåfynd från sänkan bestående av fem föremål. Eventuellt kan de tillhöra föregående depåfynd. Samtliga har identisk patina; ena sidan rödbrunfläckig, den andra brunvitfläckig. 1. Tjocknackig, oslipad håleggad flintyxor. L- 18,8. EB- 5,6. NB- 3,5. NT- 2,6. ST- 3,4. HL- 3,6. SV- 8°. 2. Tjocknackig, oslipad, håleggad flintyxor. L- 15,3. EB- 5,2. SB- 5,4. NB- 2,8. NT- 2,7. ST- 3,1. SV- 9°. 3. Tjocknackig, oslipad, håleggad flintyxor. L- 14,7. EB- 5,5. NB- 3,4. NT- 1,8. ST- 2,7. HL- 5,9. SV- 12°. 4. Tjocknackig, oslipad, håleggad flintyxor. L- 12,4. EB- 5,2. NB- 2,3. NT- 2,4. ST- 2,7. HL- 3,8. SV- 15°. 5. Tjocknackig, oslipad, håleggad flintmejsel, eggen fragmentarisk. L- 16,4. EB- 1,8. SB- 2,6. NB- 2,1. NT- 1,6. ST- 2,2.

Enkelfynd från sänkan: 1. Spetsnackig berg-

artsyxa av typ 3 med raka smalsidor, gråbrun, funnen 1951. L- 33,2. EB- 6,9. NB- 3,7. NT- 2,8. ST- 6,2. 2. Stridsyxa med nackknopp av typ D:2, låg holk, svart. L- 17,2. BH- 5,4. TH- 4,5. ET- 2,8. NT- 2,6. HD- 1,7. 3. Stridsyxa med nackknopp och låg holk av typ C:1b, gråbrun, gjutsömmar. L- 18,2. BH- 5,6. TH- 5,3. ET- 2,8. NT- 3. HD- 1,7. 4. Hagebyhögayxa, dock ej med utsvängd egg, gråblå. L- 24. BH- 7,2. TH- 4,2. ET- 4,6. NT- 3,2. HD- 2,3. 5. Tunnackig 4-sidigt slipad flintyxor, eggen omslipad, nacke omhuggen, välvda bred- och smalsidor, gulbrun/vitbeigepatinerad. L- 20,3. EB- 7,7. NB- 6,7. NT- 2,1. ST- 3,1. SsB- 1,5. SV- 2°. 6. Flintdolk av typ III, omhuggen (identisk patina med sistnämnda troliga depåfynd). L- 16,1. BB- 2,1. BT- 0,9. SkL- 7,6. SkB- 1,6. SkT- 1,7. 7. Nackdel till mångkantig stridsyxa. L- 12,3. B- 6. T- 3,7. 8. Tjocknackig flintyxor med utsvängd egg, en bredsida slipad, gråbrun. L- 12,7. EB- 6,6. NB- 4. NT- 3. ST- 3. SV- 15°. 9. Tunnackig bergartsyxa, raka smalsidor, grågrön. L- 17. EB- 7,7. NB- 6,2. NT- 2,8. ST- 4,2. SV- 7°.} Datering — TNB-C, TNC-MNA II, MNB, SNB. 3a, 3a

657. L. Isie, Dynekälla. Enkelfynd. P. Kopparlatyxa, funnen i den s.k. Skedalsrännan vid kyrkan på 1960-talet. Uppgift från C. Olsson L. Isie, RAÄ 25. Datering — TNC. 3a

658. L. Slågarp, RAÄ 38, 39. Villie 2:2, 1:2. 30 m.ö.h. Svag sänka i leråker (NV-SÖ). Fyndplatser för ackumulerade enkelfynd? P. "1 tunnackig flintyxor ythuggen, 1 slipad troligen spetsnackig flintyxor". Datering — TN, TNC-MNA II. 4a, 4a

659. L. Slågarp, RAÄ 49. L. Slågarp 1:8. Solkullen. 30 m.ö.h. Kuperad lermark invid vattdrag. Åker. Fyndplats för enkelfynd. P. "1 dolk funnen vid plöjning strax intill Åmossen". Datering — SN. 4a

660. L. Slågarp, Annarp nr 2. Enkelfynd. LUHM 14407. "En tjocknackig slipad flintyxor, gulgråmörkspräcklig, slipad på bredsidornas nedre del, eggen sned och omslipad 11 x 2,2-4 x 1,9. Funnen på ca 30 cm:s djup, vid grävning av ett dike 1895". { Tunnbladig, tjocknackig flintyxor, slipade bredsidor, svagt utsvängd

- egg, brungrönfläckig. L- 10,8. EB- 4. NB- 2,6. NT- 2. ST- 2. SV- 9,5°.} Datering — MNB/SN. **3b**
- 661. L. Slågarp?** "Åmossen". Enkelfynd. LUHM 16678. "En skedformig skrapa, mörk 8,3 x 4,3 x 1,5. Funnen 1850". {Skedformig skrapa, krusta, svartbrun/grågrön. L- 8,3. SB- 4,2. ST- 1,4.} Datering — SN. **2a**
- 662. L. Slågarp**, Lövdala. Enkelfynd. LUHM 28370. Bronskantyx, troligen våtmarksfynd p.g.a. den grågröna och bruna patinan. L- 8,5. B- 4,9. Lit. Oldeberg 1974:67, nr. 457. Datering — SN. **2a**
- 663. L. Slågarp**, RAÄ 19. Haglösa 15:5 Rockhög. 35 m.ö.h. Flack S slänt mot liten vattensamling. Leråker. Fyndplats för enkelfynd. P. "1 spetsnackig bergartsyxa". Datering — TN. **4a**
- 664. L. Slågarp**, RAÄ 20. Haglösa 15:9. 40 m.ö.h. SÖ-slänten av en liten flack höjd invid liten vattensamling. Leråker. Fyndplats för enkelfynd. P. "1 spetsnackig flintyxa". Datering — TN. **4a**
- 665. Maglarp**, Maglarp 8:18. 325 m V om gården. Fyndplats för depåfynd på boplats? Undersökning av Arbman. LUHM 29160*. "Fynd från grop (40 cm i diameter, djup 15 cm, ursprungligen djupare) med svart fyllning i vilken fynden låg tätt packade. Gropen iaktogs i samband med sändtäkt: 2 firsidigt huggna föremål, möjligen yxförarbeten, 2 knutor, 1 avslag med retusch på två sidor, 1 knacksten samt 42 avslag och avfall. Av bergart: 8 äggformade eller avlånga strandstenar, några med slagmärken samt en flisa av dylik". Datering — SN? **4c**
- 666. Maglarp**, Albäcksborg. Enkelfynd. P. Bronskantyx, troligen våtmarksfynd p.g.a. den bruna patinan. L- 22. B- 8,6. Lit. Oldeberg 1974: 74, nr. 507. Datering — SN. **2a**
- 667. Maglarp**, Revs mosse. Enkelfynd. SHM 2548*. "1 tunnackig flintyxa" (Oldeberg 1952: 253). Datering — TNC-MNA II. **2a**
- 668. Maglarp**, RAÄ 40. Maglarp nr. 8. 0 m.ö. h. Depåfynd. LUHM 26918 a-c. "Två tunnackiga slipade flintyxor funna i en sluten kontext". Enl. Rech påträffades fyndet vid harvning (1979:122). {a. Tunnackig, tunnbladig, omhug-
- gen flintyxa, bredsidor slipade, raka smal- och bredsidor, gråblå. L- 15,1. EB- 4,7. NB- 3,1. NT- 1,1. ST- 1,6. SV- 8°. b. Tunnackig, tunnbladig, 4-sidigt slipad flintyxa, raka bredsidor, svagt välvda smalsidor, tunn nacke, eggen splittrad och frostsprängd, vitgrå/gråblå. L- 14,1. EB- 5,6. NB- 3,2. NT- 1. ST- 1,5. SV- 12°.} Lit. Halbert 1954:17. Datering — TNC-MNA II. **3a**
- 669. Simlinge**, Simlinge nr 10. Depåfynd. LUHM 17622 a-c*. "Tre förarbeten af flinta antagligen till två spjutspetsar och till en yxa med utsvängd egg, funna tillsammans i Simlinge. Till formen öfverensstämma a och b med hvarandra, medan c är så vårdslöst tillslagen, att nästan halva ytan täckes af den ursprungliga kalkkrustan" (Rydbeck 1918:35, Fig. 65). {a*. L- 19,9. b. Förarbete till flintskära eller spjutspets? Gråbeige/rödbrun. L- 13,8. SB- 6,2. ST- 3,2. c*. L- 14.} Datering — SN. **3a**
- 670. Skegrie**, Skegrie boställe. Depåfynd. LUHM 19778 a-b*. "Två flintsågar funna tillsammans vid harvning å Skegrie boställe. A) Gulröd 15,8 x 4,2 och b) Gulgrön 12L x 4B. Yttre habitus likartad" (Rydbeck 1918:41). Se även K. 675. Datering — SN. **3a**
- 671. Skegrie**, RAÄ 24. Skegrie 11:3. 5 m.ö.h. V och NV-sluttande lermark. Åker. ca 250 x 230 m. Från 1960-talet och framåt har markägaren hittat ca 25 föremål. SÅ-boplats och fyndområde för två troliga depåfynd. P. "4 tjocknackiga håleggade, helt eller delvis slipade flintyxor 14 x 3-6,5 x 3, 2 flintskärar 15-17 x 4,5". Datering — MNB, SN. **3a**
- 672. Skegrie**, RAÄ 32. Skegrie 43:7. 5 m.ö. h. Flack lermark. Åker, de s.k. "torvängarna". Fyndplats för depåfynd. LUHM 19657 a-c. "Två tunnackiga flintyxor samt ett redskapsämne". Enl. Rydbeck gjordes fyndet "vid plöjning å den s.k. torfängen i Skegrie. Den längsta yxan jämte redskapsämnet hittades sommaren 1915, medan den näst största yxan påträffades först sommaren därpå å samma ställe. Yttre habitus fullkomligt likartad" (Rydbeck 1918:15 f, Fig. 14). {a. Tunnackig, oslipad flintyxa, rundad egg, sned nacke med krusta, sneda smalsidor, egghörn, grå/gråsvart. L- 35,6. EB- 7,9. NB-

- 4,7. NT- 2,1. ST- 4,4. SsB- 3. SV- 7°. **b.** Spetsnackig, oslipad flintyxa av typ 3, grå. L- 22. EB- 5,6. NB- 3,1. NT- 1,6. ST- 3,4. **c.** Redskapsförarbete (?) Grå med kalkkrusta. L- 14,5. SB- 3,6. ST- 2,8.} Lit. Christoffersson 1918:594., Hernek 1985:38. Datering — TNC. **4b**
- 673.** Skegrie, Enkelfynd. LUHM 18084g. "En oslipad tunnackig flintyxa, svartgrå. Funnen i ån vid byn". {Tunnackig, oslipad flintyxa, svagt välvda smalsidor, välvda breidsidor, rundad egg och nacke, grå/gråsvart. L- 24,7. EB- 6,9. NB- 5,1. NT- 1,9. ST- 3,7. SsB- 2,6. SV- 7,5°.} Datering — TNC-MNA II. **2a**
- 674.** Skegrie, Skegrie nr 9. Enkelfynd. LUHM 19752*. "Ett halvmånformigt redskap (Skära), gulgrå flinta, svagt sågtandat 19,3 x 5. Funnen i en mosse". Datering — SN. **3a**
- 675.** Skegrie, Skegrie boställe. Depåfynd. LUHM 20085 a-b. "Två yxor av flinta funna tillsammans å Skegrie Boställe. A) Håleggad, men senare betydligt avflisad och skadad B) tunn, ganska groft tillslagen yxa med slipat eggparti, eggen något utsvängd". {a. Tjocknackig, 4-sidigt slipad, håleggad flintyxa, omhuggen, kraftigt skadad egg, grå. L- 14,6. EB- 4,6. SB- 5,7. NB- 3,7. NT- 3,5. ST- 3,5. b. Tunnsbladig omhuggen flintyxa, eggslipad, den utsvängda eggen sekundär, grå. L- 12,2. EB- 5. NB- 3. NT- 1,9. ST- 1,9. Fyndet har möjligen samband med K. 670.} Datering — MNB. **3a**
- 676.** Skegrie, Depåfynd. SHM 422, LUHM 2822. Slutet fynd påträffat 1817 under en stor sten. Flera av bronsföremålen har inte tillvaratagits. Fyndet består av: 1. Bronskantyxan, mellan-europeisk typ, rundad utsvängd egg, brun och grön patina. L- 18,5. B- 4,8. 2. Bronskantyxan, böhmisk typ, brun och grön patina. L- 15,8. B- 5,5. 3. Bronskantyxan, mellan-europeisk typ, rundad egg, brun och grön patina. L- 15,5. B- 5,3. 4. Bronskantyxan, mellan-europeisk typ, utsvängd egg, brun patina. L- 18,7. B- 5,5. 5. Bronslansspets, fragmentarisk, brungrön patina. L- 14,3. 6. Bronslansspets, fragmentarisk, brungrön patina. L- 5,4. Se även K. 677. Lit. Oldeberg 1974: 102 f, nr. 690, T. Larsson 1986:161. Datering — SN. **1a**
- 677.** Skegrie, Orebacken. Depåfynd. SHM 2548. Påträffat 1818 under en stor sten. Samtidigt påträffades andra föremål vilka inte tillvaratogs. Troligen ingår föremålen i det förra depåfyndet. Fyndet består av två likartade böhmiska bronskantyxor med utsvängda eggar och grön patina. L- 15,4. B- 5,8. resp. L- 16,8. B- 6,7. Lit. Oldeberg 1974:103, nr. 692, T. Larsson 1986: 161. Datering — SN. **2a**
- 678.** Skegrie, Skegrie förbehållsmosse. Enkelfynd. SHM 2549*. "1 tunnackig flintyxa" (Oldeberg 1952:253). Datering — TNC-MNA II. **2a**
- 679.** Skegrie, Skegrie nr 13. Ackumulerade enkelfynd. LUHM 18079 a-c. "Tjocknackig flintyxa med utsvängd egg, vanlig skafthålsyxa af grönsten och ämne till flintdolk, funna vid diken å Skegrie nr 13. Fyndförhållandena äro säkert kända; föremålen lågo på en half meters djup och på en half meters afstånd från hvarandra. Den tjocknackiga yxan är gulröd till färgen och skiljer sig härutinnan från såväl skafthålsyxan som dolkämnet, hvilka båda äro grå. Emellertid förekomma äfven på flintyxan några gråblå fläckar, hvilka förete en viss öfverensstämmelse med färgen å de båda öfriga föremålen. Då därtill kommer att de tre redskapen legat på en half meters afstånd från hvarandra, kan olikheten i färgskiftning ha sin grund härutinnan, och därför torde fyndet böra betraktas som ett tillförlitligt slutet fynd" (Rydbeck 1918:35, Fig. 68). {a. Tjocknackig, oslipad flintyxa med utsvängd egg, gulbrun. L- 14,6. EB- 6,6. NB- 3,1. NT- 2. ST- 2. SV- 15°. b. Förarbete till flintdolk eller spjutspets? Grå. L- 16,2. BB- 6,6. BT- 1,8. SkB- 4,6. SkT- 3,4. c. Enkel skafthålsyxa. L- 17,2. BH- 6,6. TH- 4,9. ET- 4,6. NT- 4,5. HD- 2,2.} Datering — SN. **3c**
- 680.** Skegrie, RAÄ 20. Skegrie 1:2. 5 m.ö.h. Sänka i lermark. Åker. Fyndplats för ackumulerade enkelfynd. P. "2 kärnyxor 22 resp 35 x 4-6 resp 8-10B och 3,5-ST. Påträffade vid jordbruks- och dräneringsarbeten 1982 och 1984". {Fyndplatsen, en odlad svacka i åker, var enligt fotografi från början av 1900-talet en sumpig sjö. Två föremål har hittats här i samband med dik-

ningsarbeten på ett djup av mellan 2 och 3 meter 1982 eller 1984. Det stora djupet beror på att schaktmassor påförts området då stora vägen mellan Trelleborg och Malmö iordningsställdes. Lagret som föremålen påträffades i innehöll rikligt med säv och kaveldun som enligt upphittaren var färska. 1. Tjockknackig, oslipad flintyxa av typ A, gulockra/gråsvart. L- 17,8. EB- 5,8. NB- 2,9. NT- 2,5. ST- 3,6. SV- 13,5°. 2. Förarbete till troligen en tunnackig flintyxa, välvda bredoch smalsidor, svartgrå. L- 22. EB- 6,8. NB- 5,2. NT- 3,4. ST- 4. SV- 5,5. Den av RAÄ nämnda långa kärnyxan, vilken för övrigt är ett kasserat förarbete till troligen en tunnackig flintyxa, är inte funnen i sänkan utan på backen omedelbart söder om denna.} Datering — TNC-MNA II, MNA V. **4b**

681. St. Slågarp, RAÄ 17. St. Slågarp 9:1. Stockholmsgården. 35 m.ö.h. Flacka slänter ner mot vattendrag i lermark. Åker. Fyndplats för enkelfynd. **P.** "1 spetsnackig flintyxa ythuggen tvåsidig. Funnen "någonstans i närheten av vattendrag". { Enligt teckning är yxan av typ 1} Datering — TNA-B. **4a**

682. St. Slågarp, RAÄ 6. St. Slågarp 27:12. 25 m.ö.h. V delen av vidsträckt, flack svacka, omringad av höjdsträckningar, nu vattengrop. Fyndplats för ackumulerade enkelfynd. **SHM 1489IV, 2203*, 2549, 3217:8.** "En slagsten och knuta av flinta, tre flintdolkar, tunnackig flintyxa, skära, eggfragment av stridsyxa, skafthålsyxa, en flintspets med urnupen bas". {**2549.** 1. Eggdel till en dubbeleggad stridsyxa av typ B1-2, gråspräcklig. 2. Flintdolk av typ VI, gråbeige/gråblå. L- 19,1. BB- 4,2. BT- 1. SkL- 6,8. SkB- 2,7. SkT- 1,1. 3. Flintdolk av typ VI, svartblå/gråbrun. L- 17. BB- 4,6. BT- 0,9. SkL- 6,2. SkB- 2,7. SkT- 1,3. 4. Flintskära med svagt konkav egg, grårödbrun/grågrön. L- 13,5. SB- 3,3. ST- 0,8. **3217.** Smal pilspets med urnupen bas (mått saknas). **1489IV.** Brun klotformig knacksten av flinta. L- 7,4. B- 7,1.} Lit. Christoffersson 1918. Datering — TNC-MNA II, SN, BÅ per. I. **4a**

683. S. Åby, S. Åby nr 6. Depåfynd. **LUHM 19621 a-c.** "Tre vackra spjutspetsar af flinta

påträffade sommaren 1915 vid dikesgrävning på omkring 37 cm:s djup i svartmylla. S. Åby nr. 6. Alla tre lågo intill hvarandra och den längsta gick tvärt af för spaden. Yttre habitus mycket likartad" (Rydbeck 1918:29 f, Fig. 48). {**a.** Flintdolk av typ I med förtjockat skaft, grå/gråbrunfläckig. L- 24,7. BB- 4,2. BT- 0,7. SkL- 6,7. SkB- 2,7. SkT- 1,1. **b.** Flintdolk av typ I, svart/gråbrunfläckig. L- 24. BB- 4,3. BT- 0,8. SkL- 6,8. SkB- 2,7. SkT- 1,1. **c.** Flintdolk av typ I, gråröd. L- 22,8. BB- 3,9. BT- 0,6. SkL- 7,2. SkB- 2,3. SkT- 1. Se även K. 684.} Datering — SNA. **3c**

684. S. Åby, S. Åby nr 6. Enkelfynd. **LUHM 23737.** "Ett skärfragment, ljusbrun 8 x 3,2 x 1. Funnen på 3/4 m:s djup i dike". { Fragmentarisk flintskära, rak/konkav egg, gulbrun. L- 12,3. SB- 3. ST- 1. Fyndet har möjligen samband med K. 683.} Datering — SN. **3b**

685. S. Åby, RAÄ 6. S. Åby 46:1. 30 m.ö.h. Sänka mellan två mindre åsryggar (Ö-V). Morängrov lermark. Fyndplats för enkelfynd. **P.** "1 flintyxa 12,5 x 6 x 3. Inga boplatsindikationer kunde iakttagas då marken dels var nyplöjd, dels låg i träda". Datering — MN-SN. **4a**

686. S. Åby, RAÄ 21. S. Åby 34:1. 20 m.ö.h. Flack V-sluttning av vidsträckt höjdrygg (N-NÖ-SSV). Sandmark. Åker. Fyndplats för enkelfynd. **P.** "1 tunnackig bergartsyxa 32 x 9 x 6. Inga boplatsindikationer kunde ses". Datering — TNC-MNA II. **4a**

687. S. Åby, S. Åby nr 17. Enkelfynd. **P.** "Lång tunnackig slipad flintyxa funnen vid dikning". Uppgift från C. Olsson L. Isie, RAÄ 25. Datering — TNC-MNA II. **3a**

688. Trelleborg, Trelleborgs mosse. Enkelfynd. **MF 1318.** "Dolk, hvit, bladet med något litet utsvängda egg, ej tydligt skildt från skaftet som är oregelbundet 4-sidigt. Trelleborgs mosse 1849". { Flintdolk av typ III, vitbeigepatinerad. L- 19,3. BB- 3,2. BT- 1,5. SkL- 9,2. SkB- 2,5. SkT- 1,8. Se även K. 691.} Datering — SNB. **2a**

689. Trelleborg, Depåfynd. **LUHM 5684, 5703, 5707, 5720-21, 5727, 5729, 5772,**

5779 samt 5781. "Slutet fynd av 10 yxor funna i en torvmosse vid Trelleborg, stående tätt tillsammans om på kant". {**5684.** Tjocknackig, rättegad, oslipad flintyxax av typ B, raka smalsidor, något sned nacke, grågul/gulbrun. L- 25,1. EB- 6,1. NB- 3,6. NT- 2,8. ST- 4,1. SV- 7°. **5703.** Tjocknackig, rättegad, oslipad flintyxax med svagt utsvängd egg, grå. L- 15,7. EB- 5,9. NB- 3,8. NT- 3,3. ST- 3,3. SV- 9,5°. **5707.** Tunbladig, oslipad, tvåreggad flintyxax, krusta på nacken, gulbrun/grågrön. L- 16,5. EB- 6. NB- 3,3. NT- 1,1. ST- 2. SV- 11°. **5720.** Tjocknackig, rättegad, oslipad flintyxax av typ B, sned nacke, grågulbrun/gråsvart. L- 18,2. EB- 5,2. SB- 5,5. NB- 3,5. NT- 2,3. ST- 3,6. SV- 7°. **5721.** Tjocknackig, rättegad, oslipad flintyxax av typ B, krusta på nacken, sned nacke, grågul/gulbrunfläckig. L- 21,3. EB- 4,9. SB- 5,5. NB- 3,1. NT- 2,4. ST- 3,5. SV- 6°. **5727.** Tjocknackig, rättegad, flintyxax av typ B, eggslipade bredsidor, sned nacke med krusta, gulgrå/gulbrun. L- 23,8. EB- 5,5. SB- 6,1. NB- 3,4. NT- 2,1. ST- 3,8. SV- 6°. **5729.** Tjocknackig, rättegad, oslipad flintyxax av typ B, markerade egghörn, sned nacke, gulgrå/gulbrun med svart nacke. L- 24,1. EB- 6,3. NB- 3,6. NT- 2,5. ST- 4,2. SV- 8°. **5772.** Tjocknackig, rättegad, flintyxax av typ B, en breddslipad, plana smalsidor, något sned nacke, grågul/gulröd. L- 25,3. EB- 5,5. NB- 3,8. NT- 1,9. ST- 2,9. SV- 5°. **5779.** Tjocknackig, oslipad, rättegad flintyxax av typ B, sned nacke med krusta, gulgrå/grågul. L- 18,5. EB- 5,4. SB- 5,8. NB- 3,8. NT- 2,5. ST- 4. SV- 7,5°. **5781.** Tjocknackig, rättegad, oslipad flintyxax av typ B, krusta på nacken, gulgrå/grågul. L- 17,3. EB- 5,2. SB- 5,5. NB- 3,6. NT- 2,6. ST- 4. SV- 5°.} Datering — MNB. **2c**

690. Trelleborg, RAÄ 24. Repslagaregatan 14-16. 5 m.ö.h. Flack S-sluttande moränmark. Tomtmark. Ungefärlig fyndplats för depåfynd. P? "3 fint huggna tjocknackiga flintyxor. Funna vid jordbruksarbete. I av yxorna låg över de två andra". Enligt Christoffersson gjordes fyndet vid plöjning. Föremålen utgör enligt foto, tjocknackiga, håleggade flintyxor och dessa låg med eg-

garna åt väst (1918:245). Datering — MNB. **4b**

691. Trelleborg, Trelleborgs mosse. Ackumulerade enkelfynd? SHM **2548.** "En båtyxa typ Bf C:4, ursprungligen tillsammans med "ett träskåft 1 1/2 quart lång" (Oldeberg 1952:227). { Yxan är märkt "hade ett träskåft 1 1/2 quart långt". Stridsyxax av typ D:2, något skadad, trubbig egg. L- 14,6. BH- 5,1. TH- 3,8. ET- 2,9. NT- 2,2. HD- 1,9. Samma inv. nr. även en eggdel till en rättegad, ljusbrun bergartsyxax, märkt "Trelleborgs mosse". L- 6,7. EB- 4. ST- 2,6. Fynden har möjligen samband med K. 688.} Datering — MNB. **2a**

692. Trelleborg, Trelleborg Västergård. Enkelfynd. P. Bronskantyxax, troligen våtmarksfynd p.g.a. den brungröna patinan. L- 12. B- 4,6. Lit. Oldeberg 1974:124, nr. 816. Datering — SN. **2a**

693. Trelleborg, RAÄ 27. Gamla Sockerbruket. 5 m.ö.h. Flack moränmark nu industrimark. Fyndplats för enkelfynd. LUHM **14370.** "En tjocknackig flintyxax. Gråbrun. Funnen vid grävning på stort djup år 1887". { Tjocknackig, oslipad flintyxax med utsvängd egg, brun/mörkbrunröd. L- 11,5. EB- 5,4. NB- 3,5. NT- 2,4. ST- 2,6. SV- 14°.} Datering — SN. **4b**

694. Trelleborg, RAÄ 28. "Friheden" 0 m. ö.h. Flack moränmark. Villabebyggelse. Fyndplats enkelfynd. LUHM **14372.** "En tjocknackig grönstensyxax. Funnen nära stranden på en plats som tidigare varit sjöbotten". { Tjocknackig bergartsyxax, svagt konkava smalsidor, välvda bredsidor, grågrön. L- 12,5. EB- 5,3. NB- 3,5. NT- 2,8. ST- 2,8. SV- 12,5°.} Datering — MNB. **4a**

695. Tullstorp, Enkelfynd. LUHM 18931. "En tunnackig flintyxax slipad gråsvart. Funnen i mossdike 1 meter djupt". { Tunnackig, oslipad flintyxax, krusta på nacken och båda bredsidor, raka smalsidor, svart. L- 13,7. EB- 6,4. NB- 5,5. NT- 1,7. ST- 2,6. SsB- 1,4. SV- 6,5°.} Datering — TNC-MNA II. **1b**

696. Tullstorp, St. Bedinge nr 19, 35. Enkelfynd? LUHM **16048a-b*.** "Två st. keramikskärvor med streckornering. Funna vid torvupptagning å nr 19 o 35, nära Skateholmsåns utlopp

i Östersjön. Lagerföljden är, enligt uppgift följande: Sand - 6 a' 7 fot, sandblandad torv sk. gråtorv 3 a' 4 fot. Svart torv. I detta senare lager fanns krukan, som sannolikt var hel, men sönderlogs av hackan vid upptagandet. I densamma fanns enl. uppgift inga ben. I samma torvmosse även funna ben av djur, flintverktyg osv. Se Torvmossekommisionens brev Nr 3 a' 9 samt kartsnitt". Datering — TNC. **3c**

697. Tullstorp, Stora Bedinge. Enkelfynd. LUHM 23664. "1 dolk med rakt skaft, mörkt grå. I 1/2 m djupt dike". { Flintdolk av typ VI, nästan parallellt skaft, grågrön/blågrön. L- 18,7. BB- 3,3. BT- 0,9. SkL- 5,8. SkB- 2,2. SkT- 1,1.} Datering — BÅ per. I. **3b**

698. V. Alstad, Tegelberga gård. Depåfynd? LUHM 17870 a-c. "Dolk eller spjutspets, spjut- eller pilspets och spån, alla af flinta, funna tillsammans i en "fläckafåra" (plogfåra) å Tegelberga gård, V. Alstad socken". (Rydbeck 1918: 35). { a. Smalt dolkblad med urnupningar på skaftet, grått. L- 18,3. BB- 2,5. SkL- 7. b. Spjutspets i flinta, smal, gråbeige. L- 12,7. SB- 2,5. ST- 0,9. c. Flintspånfragment, grå. L- 5,2. B- 3,2. T- 0,8.} Datering — SNB. **2a**

699. V. Alstad, Lilla Alstad Nr 1. "Svanemosse". Enkelfynd. LUHM 17753. "Tjocknackig hålslipad flintyx, ljusgrå". { Spetsnackig/tjocknackig, tunnbladig, håleggad, 4-sidigt slipad flintyx, vitgrå. L- 10,1. EB- 4,3. NB- 2,7. NT- 1,5. ST- 1,7. HL- 4,6.} Datering — MNA V. **3a**

700. V. Tommarp, RAÄ 25. Tågarpsdal 1:1. Sänka i sluttande leråker. Fyndplats för ackumulerade enkelfynd. LUHM 5117*. "Fyndplats för slipsten och flintmejslar i en f.d. sankäng. Funna vid grävning. 1 slipsten, grå kvartsartad sandsten 10 slipytor, 8 - 10 flintmejslar, bilor och lansar etc". I accessionskatalogen står följande; "Slipsten med 8 slipytor af gråaktig quartzartad sandsten, funnet å hemmanet No 3 Tågarp vid grävning af ett dike. På samma ställe äro vid flera tillfällen flintredskap anträffade". Lit. Christoffersson 1918. Datering — MNB. **4a**

701. V. Tommarp, Vranarp. Enkelfynd. TM 845*. "Stenklubba med stort och långt borrhål.

Funnen 1929 i Vranarps sjö som torrlagts till åker". Datering — SN? **2a**

702. V. Vemmerlöv, RAÄ 26. Vemmerlöv 13:1. Rämpegården. Ackumulerade enkelfynd? LUHM? "Lösfynd bestående av flera flintdolkar och 1 bäverskalle har påträffats i en liten mosse". Lit. Christoffersson 1918:400. Datering — SN. **3a**

703. V. Vemmerlöv, Vemmerlöf nr 7. Depåfynd. LUHM 19418 a-c. "Tre smalmeslar af slipad flinta, funna tillsammans vid dikesgrävning å Vemmerlöf nr 7. Den längsta mejseln a) är slipad rundt om, med smal egg och tunn sned bane; b) är mycket smal i eggen, slipad på alla sidor; c) är smal liksom den förra, omslipad i eggen" (Rydbeck 1918:30, Fig. 50). Enligt sockenarkivet funna vid dikning. { a. Tjocknackig, 4-sidigt slipad flintmejsel, välvda smal- och breddsidor, grå. L- 14,7. EB- 1,2. SB- 2,2. NB- 1,5. NT- 1,4. ST- 1,9. b. Tjocknackig, 4-sidigt slipad flintmejsel, välvda smalsidor, vitgrå. L- 12,6. EB- 0,9. SB- 1,6. NB- 1,4. NT- 1,2. ST- 1,5. c. Tjocknackig, 4-sidigt slipad flintmejsel, svagt välvda smalsidor, gråbeige. L- 10. EB- 1,2. SB- 1,4. NB- 1,3. NT- 1,2. ST- 1,4.} Lit. Ebbesen 1981:21. Datering — MN-SN. **3a**

704. V. Vemmerlöv, Vemmerlöf nr 7. Enkelfynd. LUHM 26907. "Ett förarbete till flintdolk, Fästedelen i stort sett kvadratisk. Kalkkrusta kvar sitter å spets och fästedel, brun. Funnen vid dikesgrävning på 1 meters djup i mylla". { Förarbete till flintdolk, krusta, brunröd/svart. L- 25. SB- 10. ST- 4,8.} Datering — SN. **3b**

705. V. Vemmerlöv, RAÄ 30. Vemmerlöv 15:2. Annestorp. 15 m.ö.h. Flackt parti i kupe-rad moränåker. Fyndplats för depåfynd. P. "2 tunnackiga flintyxor 23-24 x 6-8 x 3. Funna 1983 vid djupplöjning". Datering — TNC-MNA II. **4a**

706. V. Vemmerlöv, RAÄ 18. Vemmerlöv 16:2 Södergård. 25 m.ö.h. Ö-sluttande moränåker mot sänka. Fyndplats för enkelfynd. P. "1 tunnackig gulbrun flintyx 25 x 5-7 x 3. Funnen vid jordbruksarbete 1977". Datering — TNC-MNA II. **4a**

707. V. Vemmerlöv? Ackumulerade enkel-

fynd? SHM 2109:211-213. "Mejslar av flinta funna i torfmåse i Vemmerlöfs socken". {211. Tjocknackig, rättegad, 4-sidigt slipad flintyxa av typ A/B, grå/mörkgrå. L- 15. EB- 5,5. NB- 3,2. NT- 1,7. ST- 2,1. SV- 11°. 212. Tjocknackig, tväreggad, 4-sidigt slipad flintyxa, grå/gråblå. L- 11,5. EB- 4. NB- 2,8. NT- 2,2. ST- 2,9. SV- 10°. 213. Tunnackig, tunnbladig, oslipad flintyxa, bruksspår på eggen, grå/gråbeigebrun. L- 13,8. EB- 5,3. NB- 3,9. NT- 1,5. ST- 2. SV- 6,5°.} Datering — MNB. 1a

708. Äspö, Espö nr 11. Depåfynd. LUHM 8480-82*. "Tre särdeles vackra flintdolkar, funna tillsammans å Espö nr 11. Nr 8480 är tunn, med ovanligt tunnt i genomskärning spets-ovalt, nedåt föga utsvängt handtag; nr 8481 är 18,1L, ovanligt prydd till formen, men nedtill svagt utåtsvängt handtag, spetsovalt i genomskärning; nr 8482 är 17,4L och har samma form som den förra, dock med något tjockare handtag. Yttre habitus fullt likartad" (Rydbeck 1918:38, Fig 77). {8480. Flintdolk av typ V, ej gjutsömmar, grönbrunfläckig. L- 20,4. BB- 4,9. BT- 1. SkL- 7,2. SkB- 4. SkT- 1,3. 8481-82*.} Datering — SNC. 3a

709. Önnarp, Depåfynd. SHM 1374:27-28. "Nr 27-28. Mejslar funna uti en torfmosse på Önnarps egor, Anderslöv, Näsbyholm". {27. Förarbete till tjocknackig, håleggad flintyxa, gråorange. L- 15,2. EB- 5,3. NB- 3,6. NT- 2,2. ST- 3,1. SV- 8°. 28. Bränt eggfragment av håleggad, 4-sidigt slipad flintmejsel, rundade smalsidor, grå. L- 5,9. EB- 2,1. ST- 1,5.} Datering — MNB. 2a

710. Ö. Klagstorp, RAÄ 17. Brännestad 6:4. 35 m.ö.h. Flack N slutning av vidsträckt höjdrygg (Ö-V). Morängrov lermark. Åker. Fyndplats för depåfynd? P. "Ungefärlig fyndplats för 3 tunnackiga flintyxor 13-15 x 4,5-6 x 1-1,5.". Datering — TNC-MNA II. 4a

711. Ö. Klagstorp, RAÄ 18. Brännestad 16:2. Depåfynd? P. "Två tunnackiga flintyxor 19-21 x 7-7,5 x 2 den ena delvis slipad. Hittade på gårdens ägor". Datering — TNC-MNA II. 2a

712. Ö. Torp, RAÄ 14. Ö Torp 31:151 II. 5 m.ö.h. Mindre sänka mellan två vidsträckta höjd-

ryggar (Ö-V). Sandåker. Fyndplats för enkel-fynd. P. "1 tjocknackig flintyxa 13 x 5,5 x 2". Datering — MN. 4a

713. Ö. Torp, Ö. Torp nr 17. Depåfynd. LUHM 16214 a-c. "a) Tunnackig flintyxa, oslipad. vitgrå. b) - c) Dito. Hittades vid plöjning. Två låg bredvid varandra med eggarna i samma riktning, medan den tredje som låg över de båda andra låg med eggen i motsatt riktning" (Rech 1979:123). Enl. Christoffersson låg yxorna "två med eggarna åt öster och den tredje där ovanpå med eggen åt väster samt vid dess sida en lång vacker dolk (dolkstav?) vilken senare bortstulits" (1918:322). Enl. Nielsen utgörs fyndet av tre tunnackiga flintyxor av typ III-VI (1977:131). {a. Tunnackig, oslipad flintyxa, krusta på båda bredsidor med svarta fläckar, välvda bred- och smalsidor, egghörn, rundad egg och rundad tunnacke, grå. L- 29,5. EB- 8,1. NB- 5,9. NT- 2,1. ST- 4,4. SsB- 2,5. SV- 5°. b. Tunnackig, oslipad flintyxa, välvda bredsidor och smalsidor, markerade egghörn, rundad egg och svagt rundad nacke, grå. L- 27,5. EB- 8. NB- 6. NT- 2,2. ST- 4,5. SsB- 2,7. SV- 6°. c. Tunnackig, oslipad flintyxa, raka smalsidor, välvda bredsidor, markerade egghörn, rundad egg, rak tunnacke, gråvit. L- 26,9. EB- 8,3. NB- 5,6. NT- 1,8. ST- 4,4. SsB- 2,5. SV- 7°.} Lit. Rydbeck 1918:21, Fig. 26. Datering — TNC. 3c

714. Ö. Torp, Ö. Torp nr 20. Depåfynd. LUHM 16947 a-d. "a) Tunnbladig flintyxa med svag hålegg. Bredsidorerna är slipade, eggpartiet starkt utsvängt. b) Tjocknackig flintyxa med svag hålegg, oslipad, dock slipspår på en smalsida. c) Tunnbladig flintyxa, bredsidorerna delvis slipade. d) Flintsmalmejsel med hålegg, slipad. Föremålen hittades på 30 cm:s djup" (Rech 1979:123). Enl. Rydbeck var fyndomständigheterna följande: "åtminstone två af yxorna lågo alldeles intill hvarandra, enär samma slag med mængelhackan tagit en skärfva ur två af eggarna. Yttre habitus fullt likartad" (Rydbeck 1918:31, Fig. 52). {a. Tjocknackig, närmast tunnbladig flintyxa, slipade bredsidor, egghörna avslagen, gråsvart. L- 11,8. EB- 5,6. NB- 3. NT- 2,5. ST- 2,5. SV- 13°. b. Tjocknackig, håleggad flintyxa

med utsvängd egg, raka smalsidor, breddsidor slipade. L- 15,5. EB- 10. NB- 4,1. NT- 1,8. ST- 2. HL- 6. SV- 13°. c. Tunbladig flintyxa, ena smalsidans egghörn slipade, slipade breddsidor, grå L- 11,2. EB- 6,4. NB- 2,9. NT- 1,1. ST- 1,6. d. Tjocknackig, håleggad, 4-sidigt slipad flintmejsel, välvda smalsidor. L- 12,6. EB- 1,8. SB- 2,1. NB- 1,6. NT- 1,6. HL- 6,5.} Lit. Christoffersson 1918:322, Stjernquist 1958: anm. 237. Datering — SN. 3b

715. Ö. Torp, Kungsdösen. Depåfynd. LUHM 19670*. "En tjocknackig och en tunnbladig yxa af grå flinta. Båda äro slarfvigt utförda, den förstnämnda 13,4L är illa skadad i eggen, den sistnämnda 10L, omslagen upptill (för ny skaftning). Yxorna hittades liggande på en liten stensättning invid den kulle, som omgiver en dubbelgånggrift (Kungsdösen) i Ö Torp, omkring 5 meter öster om den östligaste gånggriftens mynning" (Rydbeck 1918:25). Datering — MNB. 4b

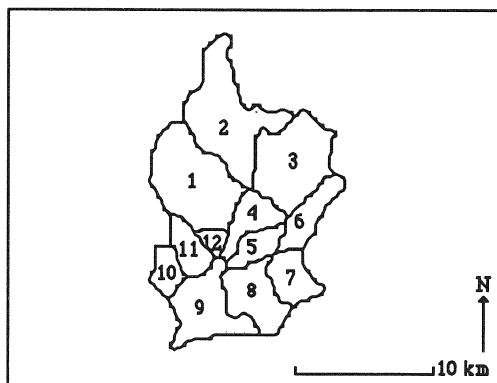
716. Ö. Torp, RAÄ 5. Ö. Torp 6:203, 6:52 II, 6:53, 10:4A. 10 m.ö.h. Krön och S-slutning av mindre höjdrygg (NÖ-SV). Sandmark. Åker. ca 470 x 50 m. Depåfynd? P. "3 tunnackiga flintyxor, en delvis slipad 18-24 x 6,5-8,5 x 2". Datering — TNC-MNA II. 3a

717. Ö. Torp, RAÄ 13. Ö. Torp 1:1 II. 5 m.ö. h. Krön och NS-slutning av flera mindre åsryggar (Ö-V). Postglacial grovlerig mark. Åker. Ca 300 x 200 m. SÅ-boplatz samt fyndområde för depåfynd? P. Här har hittats bl.a.: "2 slipade tunnackiga flintyxor 25 x 8 x 3". Datering — TNC-MNA II. 3a

17. SKURUP KOMMUN

718. Hassle-Bösarp, "I mosse". Enkelfynd. LUHM 23549. "Hålslagen oслиpad gulgrå flintyxa". {Tjocknackig, tvåreggad, oслиpad flintyxa, eventuellt förarbete till en håleggad yxa, brungrön med beiga fläckar. L- 14,2. EB- 4,9. NB- 3,5. NT- 1,9. ST- 2,8. SV- 8,5°.} Datering — MNB. 1a

719. Katslösa, Katslösa nr 8. Enkelfynd. LUHM 18502. "Slipad, tunnackig flintyxa grå

1. Skurup	6. Katslösa	10. V. Vemmenhög
2. Slimminge	7. V. Nöbbelöv	11. Svenstorp
3. Villie	8. Skivarp	12. Hassle-Bösarp
4. Örsjö	9. Ö. Vemmenhög	
5. Solberga		

fläckig-svart, omslipad eggen skadad. 13 x 7,5 x 3. Hittad vid dikning". {Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, omslipad och omhuggen, välvda smal- och breddsidor, svartgrön. L- 13,3. EB- 7,3. NB- 5,4. NT- 2. ST- 3,3. SV- 11,5°.} Datering — TNC-MNA II. 3a

720. Katslösa, Varmlösa i en mosse. Enkelfynd. LUHM 18504. "En tunnackig slipad flintyxa, grågul, eggen skadad". {Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, eggen omslipad, välvda bred- och smalsidor, krusta på nacken, gråbrun. L- 14,9. EB- 6,8. NB- 5,3. NT- 2,1. ST- 3,2. SsB- 1,6. Se även K. 724.} Datering — TNC-MNA II. 2a

721. Katslösa, Katslösa mosse. Enkelfynd. LUHM 18509. "En oслиpad flintyxa med kalkkrusta å bane. {Märkt "3dje spadsticket". Tunnackig, oслиpad flintyxa, sned nacke med hel krusta, eggen väl använd, nästan rak egg, raka smalsidor, rödgrå/rödbrun. L- 25,8. EB- 7,3. NB- 4,6. NT- 2. ST- 4,1. SsB- 3,2. SV- 6,5°.} Datering — TNC-MNA II. 2b

722. Katslösa, Varmlösa. Enkelfynd. LUHM 18526*. "En tunnackig slipad grönstensyxa 17,5 x 7. 8 spadtag i mossdike". Se även K. 724. Datering — TNC-MNA II. 2b

723. Katslösa, Katslösa nr 12. Enkelfynd. LUHM 18520. "Gråbrun kalcinerad flintyxa

med utsvängd egg skadad. 1,2 m djupt i dike". {Tjocknackig, 4-sidigt slipad flintyxa med utsvängd egg. Tillverkad av moränflinta till en symbolisk yxform, eggen trubbig, krusta på ena bredsidan L- 9,7. EB- 4. NB- 2. NT- 1,8. ST- 2.} Datering — SN. 3b

724. Katslösa, Varmlösa mosse. Ackumulerade enkelfynd? LUHM 18511. "En flintyxa, grå, egg avslagen, spår av slipning". 18525. "En grönstensyxa, slipad med urslagning i eggen". 18930. "En tunnackig oslipad brungrå flintyxa". 23252. "En eggdel av tjocknackig slipad brungrå flintyxa, eggen skadad". {18511. Tjocknackig flintyxa, eggen förstörd, använd som knacksten, bredsidor slipade, grå/gråbeige. L- 12,4. EB- 5,8. NB- 4,5. NT- 2,2. ST- 3,3. 18525. Spets/tjocknackig, 4-sidig bergartsyxa, speciellt eggslipad, grön. L- 12. EB- 6,1. NB- 4. NT- 2,6. ST- 3,1. 18930. Spetsnackig, oslipad flintyxa av typ 3, krusta på nacken och ena bredsidan, grågulbeige/ svartbrun. L- 15,6. EB- 7,2. NB- 3,9. NT- 2. ST- 3,7. SV- 17°. 23252. Eggdel av tjocknackig, 4-sidigt slipad flintyxa av typ B, välvda bredsidor, grå/gråbrun. L- 5,6. EB- 5,5. ST- 2,5. SV- 5°. Fynden har möjligen samband med K. 720 och 722.} Datering — TNB-C, MNB. 2a

725. Katslösa, Katslösa nr 9. Enkelfynd. LUHM 18517. "En hålslipad gul flintyxa, eggen skadad 13,4 x 5. Funnen i dike". {Tjocknackig, håleggad, 4-sidigt slipad flintyxa, gråbrun-grön. L- 13,1. EB- 5,1. NB- 3,3. NT- 2,5. ST- 3,2. SV- 11°.} Datering — MNB. 3a

726. Skivarp, Almaröd nr 11. Enkelfynd. LUHM 23165. "En tunnackig oslipad flintyxa, gulbrungrå. Mosskant vid plöjning". {Tunnackig, oslipad flintyxa, rundad egg och nacke, nästan raka smalsidor. orangebrun/gråfläckig. L- 36,3. EB- 8,3. NB- 6,7. NT- 2. ST- 4,1. SsB- 2,3. SV- 2,5°. Se även K. 739.} Datering — TNC-MNA II. 3a

727. Skivarp, Almaröd nr 2 eller 11. (Almaröd 7:12) Fyndplats för enkelfynd. LUHM 30273. Fyndet gjordes 1931 vid plöjning i en ca 40 x 40 m stor sänka i torvjord. Yxan påträffades i den östra delen av sänkan. Det förefaller inte orimligt

att föregående fynd, K. 726, kan ha samband med detta. Bägge fynden har uppenbarligen gjorts vid olika tillfällen av samme person. {Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, välvda bred- och smalsidor, rundad egg och nacke, markerade egghörn, gulbrun. L- 38,2. EB- 8,8. NB- 6,7. NT- 2. ST- 3,7. SsB- 2. SV- 5°. Se även K. 726 och 739.} Datering — TNC-MNA II. 4a

728. Skivarp, RAÄ 28. Almaröd 7:2. Torsvik. Enkelfynd. LUHM 13169*. "1 Flintdolk med tvåsidigt skaft 13,6 x 3. Funnen i en torvmosse vid Torsvik". Datering — SN. 3a

729. Skivarp, Skivarp nr 18. Depåfynd. LUHM 20733 a-b. "Två flintyxor med utsvängd egg, funna tillhopa å nr 18, ca 50 m väster om Skivarpsån och 300 m norr om bron vid Skivarps sockerbruk. Funna vid grävning av en slammdamm, knappt 1 m djupt (I en gammal mosse). a) brungrå, slipad på alla sidor b) brun med gula insprängningar, slipad å alla sidor 13,5 x 5,7-3 x 2,2. {a. Tjocknackig, rätleggad, 4-sidigt slipad flintyxa med utsvängd egg, mörkbrun. L- 16. EB- 6,3. NB- 3,5. NT- 2,3. ST- 2,5. SV- 14°. b*.} Datering — SN. 3b

730. Skivarp, RAÄ 36. Almaröd 16:1. 20 m. ö.h. Åt S svagt sluttande mark. Mossjord. Åker. Fyndplats för enkelfynd. P. "1 skedformig skrapa 12 x 4,5 x 2,5". Se även K. 739. Datering — SN. 4a

731. Skivarp, RAÄ 57-59. Skivarp 34:1. Maholm. 10 m.ö.h. NÖ-slant av flack förhöjning ner mot fuktig sänka. Sandåker. Fyndområde för ackumulerade enkelfynd? P. "1 slipad tunnackig flintyxa 27 x 7 x 3,5, 1 flintdolk 11,5L och 1 flintskära 10L, 1 oslipad tunnackig flintyxa 20 x 7 x 4, 1 skadad håleggad tjocknackig flintyxa med utsvängd egg 16 x 7 x 2,5". Datering — TNC-MNA II, SN. 4a, 4a,4a

732. Skivarp, RAÄ 62. Örmsölla 12:29. 10 m. ö.h. Plan fuktig mark. Sandåker. Fyndplats för enkelfynd. P. "1 tunnackig oslipad flintyxa 19,5 x 6 x 3". Datering — TNC-MNA II. 4a

733. Skivarp, RAÄ 82. Skivarp 38:1. 20 m.ö.h. Fuktig sänka i kraftigt kuperat område. Sandblandad lermark. Åker. Ca 50 x 50 m. Fyndområde för ackumulerade enkelfynd? LUHM*. "3

- slipade fragment av flintyxor. Inv-fynd 87". Datering — Neolitikum. 4a*
- 734. Skivarp, RAÄ 107.** Örmölla 1:8. 10 m.ö. h. Grund fuktig sänka i sandåker. Fyndplats för enkelfynd. **LUHM***. "*1 slipat fragment. Inv-fynd 87". Datering — Neolitikum. 4a*
- 735. Skivarp, Byn. Depåfynd. SHM 2791: 155-157.** Fyndet, troligen med tanke på patinan ett våtmarksfynd, består av tre kopparkantyxor med brungrön och grönbrun patina. L- 23,5. B- 11,5. respektive L- 24. B- 12,2. respektive L- 26,5. B- 12,3. Lit. Forssander 1936:173, Oldeberg 1974:103 f, nr. 710, T. Larsson 1986:161. Datering — SN. **2a**
- 736. Skivarp, Enkelfynd. YM 2162.** Bronskantyxor, troligen våtmarksfynd p.g.a. den brungröna patinan. L- 9,6. B- 4,9. Lit. Oldeberg 1974:110, nr. 711. Datering — SN. **1a**
- 737. Skivarp, RAÄ 48.** Skivarp 3:62. 25 m.ö. h. SV-slänten av markerad backe i grusig jord. Åker. Fyndplats för depåfynd. **LUHM 26934 1-27***. "*Fyndplats för 27 kvarnstenar och löpare upphittade tillsammans vid ett tillfälle som ett slutet fynd år 1925 av dåvarande markägaren Lars Andersson. Platsen anvisad av nuvarande markägaren som var med vid upphittandet och som minns att stenarna låg väl samlade ned till ett djup av ca 0,5 m". Datering — Neolitikum? 4b*
- 738. Skivarp, Forswicks ägor. Depåfynd. LUHM 24868.** "Två oslipade tunnackiga flintyxor. Hittades tillsammans med åtta andra yxor" (Nielsen 1977:131). Enligt accessionskatalogen "*funna tillsammans med 8 andra yxor + spån*". {Två tunnackiga, oslipade flintyxor av typ III-VI. a. Grå med kritkrusta. L- 16,7. EB- 6,8. NB- 5. NT- 2,3. ST- 3,5. SsB- 1,6. SV- 10°. b. Gulbrun. L- 18,8. EB- 7,4. NB- 5,5. NT- 2. ST- 3,6. SsB- 1,8. SV- 7°.} Datering — TNC-MNA II. **2a**
- 739. Skivarp, Almaröds mosse. Människoben. LUZM.** "Kranium och diverse andra skelettdeklar. Enl. Ymer 1912 inköpta till LUZM, ej i kat. där." (Liljegren 1975:129). {Fyndet har möjligen samband med K. 726-727 samt 730. Datering — Neolitikum? **2a**
- 740. Skurup, Hafberg mosse. Enkelfynd. LUHM 23555.** "*Hålslipad flintyxor, brun*". {Tjocknackig, håleggad, 4-sidigt slipad flintyxor, gulbrun. Märkt "*Hafberg 1905*". L- 11,7. EB- 4,3. NB- 3,6. NT- 1,9. ST- 2,7. HL- 6. SV- 5°.} Datering — MNB. **2a**
- 741. Skurup, Svaneholm. Enkelfynd. LUHM 18948.** "*En tjocknackig hålslipad flintyxor, grå. Funnen på nära 2 m:s djup vid dikning*". {Tjocknackig, håleggad, 4-sidigt slipad flintyxor, grågul/gråbeige. L- 14,1. EB- 5,1. NB- 3,5. NT- 2,6. ST- 3,3. HL- 5,6. SV- 8°.} Datering — MNB. **2b**
- 742. Skurup, N. Olstorp. Enkelfynd. LUHM 19705.** "*En spetsoval flintyxor, gulgrå. Funnen i en mossåker*". {Spetsnackig, 4-sidigt slipad flintyxor av typ 2, omslipad, gulgrön/gulbrun. L- 12,1. EB- 5. NB- 2,8. NT- 1,3. ST- 2,2.} Datering — TNA-B. **2a**
- 743. Skurup, St Nellevad. Enkelfynd. LUHM 17488.** "*En smalmesjel, nedre hälften slipad, gulgrå. Funnen 2/3 meter djupt i lera, vid dikesgrävning i St Nellevad. 1891*". {Flintmesjel, eggen 4-sidigt slipad, beige/grå. L- 13,8. EB- 1,4. SB- 1,9. NB- 1,2. NT- 1,2. ST- 2.} Datering — TNC-SN. **3b**
- 744. Skurup, N. Olstorp. Enkelfynd. LUHM 17472.** "*En hålslipad flintyxor, fyrsidig genomskärning, ofullständigt slipad. Funnen i ett mossdike 1909*". {Tjocknackig, håleggad, 4-sidigt slipad flintyxor, vitgrå/mörkgrå. L- 11,2. EB- 4,5. NB- 3. NT- 2,3. ST- 2,5. HL- 4,4. SV- 13°.} Datering — MNB. **3a**
- 745. Skurup, Svaneholm. Enkelfynd. LUHM 17474.** "*En hålslipad flintyxor, något skadad i eggen. 9,5 x 4,8-3 x 2,3. Funnen i mossjord 1910*". {Tjocknackig, håleggad, omslipad flintyxor, sned osymmetrisk, gulbrun. L- 9,4. EB- 4,8. NB- 3,8. NT- 2,2. ST- 2,4. HL- 5,7. SV- 14°.} Datering — MNB. **2a**
- 746. Skurup, Karlsjö. Enkelfynd. LUHM 23665.** "*En vit dolk med rakt skaft och utsvängt blad. Trädesåker Näsbyholmssjöns botten 1907*". {Flintdolk av typ VI, vitpatinerad. L- 12,8. BB- 3,4. BT- 0,8. SkL- 4,4. SkB- 1,9. SkT- 1,1. Dito fyndort: **LUHM 23662.** Flint-

dolk av typ VI, omhuggen, vitpatinerad. L- 9,4. BB- 2,5. BT- 0,6. SkL- 4,3. SkB- 1,8. SkT- 0,8.} Datering — BÅ per. I. **2a**

747. Skurup, Stjärneholm i mosskifte. Enkelfynd. LUHM 23663. "En flintdolk med rakt skaft och utsvängt blad, brun". {Flintdolk, troligen av typ VI, omhuggen, krusta på skaftbasen, gulbrun. L- 16,8. BB- 4. BT- 1,3. SkL- 8,5. SkB- 2,6. SkT- 1,4.} Datering — BÅ per. I. **2a**

748. Skurup, Sandåkra nr 17 i mosse. Enkelfynd. LUHM 23206. "En tunnackig slipad brunröd flintyxa, nacke avslagen, eggen skadad". {Tunnackig, 4-sidigt slipad, omslipad flintyxa, välvda bredsidor, svagt välvda smalsidor, rödbrun. Märkt "Sandåkra nr 17 1884". L- 12,4. EB- 7,8. NB- 6,4. NT- 2,3. ST- 3,1. SsB- 1,8. SV- 11°.} Datering — TNC-MNA II. **3a**

749. Skurup, Sandåkra nr 10. Sandåkra mosse. Depåfynd. LUHM ej inv. nr. Depåfynd bestående av 10 stycken flintyxor påträffat i maj månad 1899. "Här träffades 10 stycken flintyxor, liggande i en hög, två dock enligt uppgift "6-8 tum från de andra", på 0,6-0,8 m. djup i torfven, som här är 1,45 m. mäktig. Åtta av dessa yxor äro tillvaratagna" (Holst 1909:10). {1. Tunnackig, oslipad flintyxa, gråsvart. L- 16,5. EB- 6,7. NB- 4,4. NT- 1,6. ST- 3,9. SsB- 1,9. 2. Spetsnackig, 4-sidigt slipad, fragmentarisk flintyxa av typ 3, nackdel och mittdel, kalkkrusta nacken samt båda smalsidor, grå/gråsvart. L- 16. EB- 6,2. NB- 3,9. NT- 2. ST- 3,4. SsB- 2,2. SV- 7, 5°. 3. Tunnackig, oslipad flintyxa, krusta på nacken, gråbrunsvart. L- 14,2. EB- 7,4. NB- 5,2. NT- 2,3. ST- 3,5. SsB- 2. 4. Spetsnackig, oslipad flintyxa av typ 3, något osymmetrisk, krusta på ena smal- och bredsida samt nacken, grå/gråsvart. L- 16. EB- 6,1. NB- 3,3. NT- 1,7. ST- 3, 5. SsB- 1,8. SV- 12°. 5. Tunnackig, oslipad flintyxa, kalkkrusta på nacke, grå/rostfärgad. L- 15. EB- 6,2. NB- 4,8. NT- 2,3. ST- 3,6. SsB- 2. SV- 9°. 6. Tunnackig, oslipad flintyxa, krusta på ena bredsida, nacken skadad, gråsvart/svart. L- 15,6. EB- 6,5. NB- 4,8. NT- 2,4. ST- 3,3. SsB- 1,6. SV- 8°. 7. Tunnackig, oslipad flintyxa, kritkrusta på ena bredsida samt nacken, grå/svart. L- 21. EB- 6,6. NB- 4,2. NT- 2. ST-

3,6. SsB- 1,9. 8. Tunnackig, 4-sidigt slipad, fragmentarisk flintyxa, mittdel och eggdel, smal- och bredsidor välvda, gråbrun. L- 12,8. EB- 6,6. ST- 3,5. SsB- 2,3. Samtliga yxor utom nr. 2 har mycket fint tillhuggen rundad egg.} Datering — TNC. **2c**

750. Skurup, Stjärneholm. Ackumulerade enkelfynd? LUHM 23217. "En tunnackig slipad gråvit flintyxa. Själmossen, Stjärneholm vid mörpling 1904". **23261.** "Tjocknackig flintyxa, bredsidor slipade, gulbrun, eggen omslagen. Stjärneholm, Själmossen 1904 vid mörpling". **23680.** "Dolkfragment, grå. Stjärneholm, vid mörpling 1904". {**23217.** Nackdel samt mittdel av tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, svagt välvda smalsidor, omgjord till knacksten, gråbeige/brunfläckig. L- 17,5. SB- 7,2. NB- 6,4. NT- 2,2. ST- 3,5. SV- 3°. **23261.** Fragmentarisk, tjocknackig flintyxa av typ A, bredsidor slipade, eggen avslagen. L- 13,1. EB- 5,5. NB- 3,8. NT- 2,6. ST- 3,1. SV- 10°. **23680.** Spjutspets i flinta, gråvit. L- 10,6. SB- 2,3. ST- 0,8. Fynden har möjligen samband med K. 763.} Lit. Oldeberg 1952:255. Datering — TNC-MNA II, MNA IV, SN. **2a**

751. Skurup, Stjärneberg nr 3. Enkelfynd. LUHM ej inv. nr. Märkt: "Stjärneberg nr 3. I mossjord vid dikning 1903". {Tunnackig, oslipad flintyxa, krusta på nacken, välvda bred och smalsidor, brun. L- 24,6. EB- 7,5. NB- 5,2. NT- 1,5. ST- 4,5. SsB- 2,6. SV- 6°.} Datering — TNC-MNA II. **3a**

752. Skurup, "Saritslöfssjön". Enkelfynd. LUHM 23389. "En tjocknackig yxa av kritsten, endast flinta på ett par ställen". {Tjocknackig flintyxa med utsvängd egg, mycket kraftigt kritskorpa, vit. L- 10,3. EB- 4,5. NB- 2,2. NT- 2. ST- 2, 2.} Datering — SN. **2a**

753. Skurup? Tubbamossen. Enkelfynd. LUHM 23513. "Eggdel av hålslipad flintyxa, vitgrå. Tubbamossen 1892". {Eggdel av tjocknackig, 4-sidigt slipad flintyxa, eggen är svängd i yxans längdriktning, gråvit. L- 5,6. SB- 4,5. ST- 2, 3. SV- 4°.} Datering — MNB. **1a**

754. Skurup, Karlsjö. Enkelfynd. LUHM 3924*. "Grovtandad fragmentarisk spjutspets,

ca 9 x 3 x 0,7. *Funnen i Karlsjö i en torvmosse*".

Datering — SN. 2a

755. Skurup, Enkelfynd. LUHM 4944. "*Enkel skafthålsyx. Funnen i torvmosse vid Skurup*". {Enkel skafthålsyx med antydning till skafthål, grön/rostfärgad. L- 13,6. BH- 4,9. TH- 4. ET- 2,4. NT- 3,5. HD- 2,3.} Datering — SN. 1a

756. Skurup, Hylteberga. Enkelfynd. LUHM 5890. "*Tunnackig slipad flintyx ljusgrå, större delen av ytan kalcinerad (Hvit). Köpt av Nils Månsson i Hylteberga och funnen "där i torven"*". {Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyx, delvis omhuggna smalsidor, kraftigt rundad egg, gråvit. L- 16,7. EB- 7,5. NB- 4,3. NT- 1,7. ST- 2,5. SsB- 1,4. SV- 16°.} Datering — TNC-MNA II. 2a

757. Skurup, RAÄ 7. Skurup 853. 45 m.ö.h. Lågt liggande parti. Mossmark. Fyndplats för ackumulerade fynd. Fynden omfattar bl.a. benen från minst två kvinnor, ca 25-30 år gamla samt rester efter varg, svin, tjäder och kärnsköldpadda. Fynden dateras till 2700±100 B.C. Det är möjligt att fynd K. 749 kommer från samma område. Lit. Blumbergs m.fl. 1974:31, Liljegren 1975:129, SDS 29/11 1976. 4c

758. Skurup, *Havberg nr 1 mosse*. Människoben. LUHM? "Kranium (ev. flera fynd)" (Liljegren 1975:129). Datering — Neolitikum? 3a

759. Skurup, Säritslöv. Depåfynd. P. "Mossfynd. Båtyxa typ Bf C.6. Enl. uppgift hittad jämte sju andra nu förkomna yxor" (Oldeberg 1952: 226). Datering — MNB. 2a

760. Skurup, *Säritslöv nr 9*. Depåfynd. SHM 11367. "1 slipad och 1 oslipad tunnackig flintyx typ III. Hittades tillsammans i en torvmosse" (Nielsen 1977:125, nr. 71). "*Funna vid torfupptagning i en torvmosse, liggande bredvid varandra på flatsidorna i torvfjorden på ett djup af 47 cm. Enligt uppgift av N-O Holst hade de legat 0,3 m djupt i torfven, och hade, enligt hans åsikt, mossen växt upp öfver dem*" (ATA). {1. Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyx, yttersta delarna av egg och nacke oslipade, välvda bred- och smalsidor, egghörn, rundad egg och nacke, gulbrun/gråsvart. Märkt "*Säritslöv nr 9 i en torvmosse*". L- 33,2. EB- 7,6. NB- 6,2. NT- 1,7.

ST- 3,8. SsB- 1,5. SV- 3°. 2. Tunnackig, oslipad flintyx, välvda bred och raka smalsidor, markerade egghörn, rundad egg och nacke, gulbrun-fläckig. Märkt "*Säritslöv nr 9*". L- 35. EB- 8,3. NB- 6,7. NT- 1,9. ST- 4. SsB- 2,3. SV- 3°.} Lit. Holst 1909:10. Datering — TNC-MNA II. 3a

761. Skurup "*Säritslöv i en torvmosse*". Enkelfynd. SHM 12716:21. {Ett skifferhänge. L- 8,4. SB- 0,8. ST- 0,9. Hål i breddsidan och nackbasen.} Datering — SN. 2a

762. Skurup, Hylteberga, torvmosse. Enkelfynd. LUHM 23731. "*En skära, ljusgrå, vars ena spets är omslagen för skafning. Funnen i torvmosse, 1 1/2 m djupt*". {Rakeggad flintskära med skaft, ljusgrå. L- 11,9. SB- 3,2. ST- 0,9.} Datering — SN. 2a

763. Skurup, Stjerneholm. "*Själmossen*". Enkelfynd. LUHM 23506. "*En hålslipad flintyx, grå. Eggen skadad*". {Tjockackig, håleggad flintyx, slipade breddsidor, spår av slipning på smalsidor, gråbrun. Märkt "*Själmossen vid mörpling 1904*". L- 15,8. EB- 5,4. NB- 3,1. NT- 2,3. ST- 3. SV- 11°.} Datering — MNB. 2a

764. Skurup, "*utdikade Näsbyholmssjöns boten*". Enkelfynd. LUHM 23477. {Tunnackig, tunnbladig, 4-sidigt slipad flintyx, kopparflatyximitation, mycket kraftig vit kritskorpa. L- 11. EB- 4,5. NB- 3,5. NT- 1. ST- 1,5. Dito fyndort: LUHM 23190. Tunnackig, 4-sidigt slipad, omhuggen flintyx, välvda breddsidor, vitpatinerad. L- 12,1. EB- 5,3. NB- 4. NT- 1,9. ST- 2,7.} Datering — TNC-MNA II. 1a

765. Slimminge, Enkelfynd. LUHM 23675. "*Ett dolkfragment mörkgrå, torvdike*". {Flintdolk, troligen av typ V, fragmentarisk, bladet avbrutet, gråbeige/blå. L- 12,4. BB- 2,4. BT- 1. SkL- 6,5. SkB- 3,4. SkT- 1,6.} Datering — SN-C. 1a

766. Slimminge, RAÄ 8. Slimminge 11:4. 55 m.ö.h. "Västra Höga", krön av mindre höjdrygg. (VNV-OSO) Moig lermark. Impediment i åker. Fyndplats för ackumulerade enkelfynd och depåfynd samt fyndplats för enkelfynd. P. "*2 slipade spetsnackiga flintyxor 14,5-15 x 6 x 2-3. Funna vid dikning Ö om högen*". {Uppgifterna om de-

påfyndet i RAÄ:s sockenregister är felaktiga. Depån påträffades cirka 20 m norr om högen vid "Bosebjär" på fastigheten Slimminge 11:5 i en liten ca 15 x 15 m stor våtsocka vid dikesgrävning i mitten i 1950-talet. Yxorna påträffades någon meter från varandra på ett djup av 70-80 cm i humifierad torv. I samband med dikesgrävningen påträffades även några ben - bl.a. ett rörben med ledkula ca 30 cm långt. Depåfyndet består av två till formen närmast identiska spetsnackiga, 4-sidigt slipade flintyxor av typ 3. Båda yxorna har samma färg; brun/svartfläckig. 1. L- 17,1. EB- 6,7. NB- 3,2. NT- 1,9. ST- 3. 2. Liten krustafleck på ena breddsidan. L- 17. EB- 6,6. NB- 3,3. NT- 2,2. ST- 3,3. Fyndplats för enkelfynd. Ca 100 m N-NV om högen vid "Bosebjär" på samma fastighetsäga i en våtsocka benämnd "Killan" påträffades vid dikesgrävning, en tjocknackig, 4-sidigt slipad håleggad flintyxa. Chokladbrun. L- 16,9. EB- 5,1. NB- 3,3. NT- 2,4. ST- 2,9. HL- 11,9. SV- 11,5°. Datering — MNB.} Augusti 1992 provundersöktes fyndplatsen för depåfyndet varvid en 20 kvm stor yta upptogs i sänkan. Sänkan var i denna del starkt skadad av flera dräneringsdiken och dumpad åkersten. Inga ytterligare yxor påträffades, däremot flera mörkspaltade djurben av boskap, gris och får/get. Endast ca en halv meter från fyndplatsen för depåfyndet påträffades betydande delar till ett nedsatt lerkärl med bevarade rester av matskorpa. C-14-prov på matskorpan gav 1180 ± 70 BP, dvs. vikingatid (930420.Ua-3176). Lit. Karsten 1992. Datering — TNB-C, YJÅ. 4c, 4a

767. Solberga, Depåfynd. SHM 9822:14, 16-17 samt 27. "4 oslipade tunnackiga flintyxor typ I. Utan fyndomständigheter. Artefakterna är parvisa lika stora, samma tillverkningsteknik och samma patinering" (Nielsen 1977:123). { **14.** Tunnackig, oslipad flintyxa, eggen avslagen, krusta på ena breddsidan och nacken, linsformigt tvärsnitt, grågrön/gulbrun. L- 14,3. EB- 6,6. NB- 4,4. NT- 1,8. ST- 3,5. SV- 13,5°. **16.** Tunnackig, oslipad flintyxa, kraftig krusta på bägge breddsidorna och nacken, endast en utbildad smalsida, rundad egg, gråsvart/grön. L- 20,2. EB- 6,7. NB- 5. NT- 1,4. ST- 3,1. SsB- 1,8. SV- 7°. **17.**

Tunnackig, oslipad flintyxa, kraftig krusta på båda breddsidor, rundad egg, markerade egghörn, gråsvart/grön. L- 20,5. EB- 7,1. NB- 4,5. NT- 1,9. ST- 3. SsB- 1,6. SV- 9°. **27.** Tunnackig, oslipad flintyxa, mycket kraftig nästan genomgående krusta på bägge breddsidor och nacke, gråsvart/grön. L- 14,6. EB- 6,1. NB- 4,1. NT- 2,1. ST- 3,2. SsB- 1,5. SV- 12°.} Datering — TNC-MNA II. **1a**

768. Solberga, Torsjö nr. 22. Depåfynd. LUHM 19240 a-d. "a) Liten tjocknackig flintyxa med hålegg, oslipad. Nacken rektangulär, brunsvart. b) Liten tjocknackig flintyxa med hålegg, breddsidorna slipade, grågul c) Tjocknackig flintyxa, tväreggad, breddsidorna slipade, gulsvart. Hittad senare på samma ställe: d) Tjocknackig flintyxa med svag hålegg, delvis slipad. Eggen delvis avbruten, gulbrun. Yxorna låg under varandra (Utom yxa d)" (Rech 1979:123). Enl. Rydbeck "Låg yxorna sida vid sida medan yxa d) är funnen något senare" (1918:30, Fig. 52.). { **a.** Tjocknackig, rättegad flintyxa av typ A, slipade breddsidor, gul/svartfläckig. L- 11,7. EB- 5,2. NB- 2,9. NT- 2,1. ST- 2,2. SV- 13°. **b.** Tjocknackig, tväreggad flintyxa, slipade breddsidor, spår av slipning på smalsidor, ena breddsidan konkavslipad, beigeöd. L- 9,9. EB- 5. NB- 3,5. NT- 2,4. ST- 2,5. SV- 14°. **c.** Tjocknackig, oslipad, håleggad flintyxa med utsvängd egg, krusta på ena breddsidan. L- 10,4. EB- 5,7. NB- 3,3. NT- 2,2. ST- 2,4. SV- 17°. **d.** Tjocknackig flintyxa av typ A, slipade breddsidor, eggen till hälften avslagen, egghörn. L- 12,3. EB- 5,9. NB- 3,5. NT- 2,1. ST- 2,2. SV- 13,5°.} Lit. Malmer 1962: 495 f. Datering — MNA/MNB. **3c**

769. Solberga, Torsjö. Depåfynd? LUHM 21382-83. "En tunnbladig flintyxa med slipade breddsidor och nästan oslipade smalsidor, grå. En flintyxa grå. Inköpta 1890 resp 1891. Då de båda yxorna äro varandra mycket lika och försåts av samma man med ett års mellanrum, är det möjligt, att de tillhöra ett slutet fynd". { **82.** Tunnackig, tunnbladig, rättegad flintyxa, gråvit. L- 14,8. EB- 5. NB- 3,3. NT- 1,3. ST- 1,7. **83.** Tjocknackig, tunnbladig flintyxa, slipade breddsidor, spår av slipning på smalsidor, grå/gråblå. L-

- 15,6. EB- 5,5. NB- 3,5. NT- 1,3. ST- 1,7. SV- 10°.} Datering — MNB. **2a**
- 770. Solberga**, Thorsjö mosse. Enkelfynd. **LUHM 12100**. "En skära, grå och svart, med sågtänder på bägge sidor". {Fragmentarisk sågtandad spjutspets i flinta, grå/gråsvart. L- 12,2. SB- 3. ST- 0,8.} Datering — SN. **2a**
- 771. Solberga**, Torsjö i mosse. Depåfynd. **LUHM 28432***. "Ett föremål av kritkalk, erinrande om en skafthålsyx, triangulär med bikoniskt hål vid banen 14,7 x 6 x 3. 2. Föremål av grönsten, påminnande om en klumpig skafthålsyx med avtrubbade eggparti, Vid banen ett från båda sidor påbörjat skafthål 13,8 x 6,6 x 6,4. 3. 1 dito 12,2 x 8,6 x 6,7. 4. Föremål av grönsten liknande en rund klubba med från båda sidor påbörjat skafthål. Diam. 7,7 T 5,6. 5. 1 dito liknande bältesstenarna av kvartsit från JÅ. 8,3 x 7,1 Diam. 6. 1 dito. Diam. 9,2 x 7,2. T 4,7. 7. 1 dito. Diam 7,8 x 6,1 T 5,1". Datering — SN. **2a**
- 772. Solberga**, Thorsjö mosse. Människoben. "Kalott, ca 2 meter djupt" (Liljegren 1975:129). {Möjligen kommer fyndet från samma plats som föregående nr. 769 och 770.} Datering — Neolitikum? **2b**
- 773. Solberga**, Solberga nr 5. Mosse. Människoben. "Skelett. Troligen ej bevarade" (Liljegren 1975:129). Se även K. 775. Datering — Neolitikum? **3a**
- 774. Solberga**, Torsjö. Enkelfynd. **SHM 8466:1**. Kopparflatyxa, troligen våtmarksfynd p.g.a. den bruna och gröna patinan. L- 11,4. B- 4,7. T- 0,5. Lit. Oldeberg 1974:112, nr. 730. Datering — TNC. **2a**
- 775. Solberga**, RAÄ 9. Solberga 5:34, 5:44. Fyndplats för enkelfynd. **P**. "1 tunnackig flintyx, ythuggen med slipad egg ca 20L. Nu förkommen. Funnen i samband med torvupptagning år 1915". {Fynden har möjligen samband med K. 773.} Datering — TNC-MNA II. **4a**
- 776. Solberga**, RAÄ 13. Solberga 21:1. 25 m. ö.h. "Smedhåls mosse" fuktig sänka, tidigare mosse. Fyndplats för enkelfynd. **P**. "1 tunnbladig slipad flintyx 9,5 x 4,5 x 1,5". Datering — MNB. **3a**
- 777. Solberga**, RAÄ 18. Solberga 21:1. 30 m. ö.h. Flack förhöjning i kuperat område. Grusig åker. Fyndplats för enkelfynd. **P**. "1 skära 11L Funnen vid dikningsarbete". Datering — SN. **4a**
- 778. Svenstorp**, Depåfynd. **SHM 14524:1-3**. "1 håleggad flintyx och två tjockackiga flintyxor, funna tillsammans vid dikning" (Oldeberg 1952:226). {1. Tjockackig, håleggad, 4-sidigt slipad flintyx, gråbrun. L- 15,1. EB- 5,8. NB- 3,5. NT- 2,5. ST- 3,1. HL- 5,3. SV- 9,5°. 2. Tjockackig, räteggad flintyx av typ B, slipade bredsidor, grå/gråröddbrun. L- 14,6. EB- 4,4. NB- 2,9. NT- 2,2. ST- 3. SV- 6°. 3. Tjockackig, tvåreggad flintyx, slipade bredsidor, gråbrun. L- 13,2. EB- 4,5. NB- 2,7. NT- 1,9. ST- 2,6. SV- 11°.} Datering — MNB. **1a**
- 779. Villie**, Ekarp. Enkelfynd. **LUHM 23751**. "Skaftdel till större dolk? som blivit försedd med yx- eller mejselliknande egg. Funnen 1914 i dike 1 m djupt i jorden". {Fragmentarisk flintdolk, troligen av typ II med slipat rundat blad, skaftdel, vitgrå. L- 11,3. BB- 3. SkB- 2,8. SkT- 1,8.} Datering — SNB. **2b**
- 780. Villie**, Trunnerup. Rödjemosse. Enkelfynd. **LUHM 23139**. "En spetsackig slipad flintyx, övergångsform, gulbrun". {Spetsackig, 4-sidigt slipad flintyx av typ 3, välvda smal- och bredsidor, krusta på nacken, gulbrun/svartfläckig. L- 16,8. EB- 6,3. NB- 3,8. NT- 2,1. ST- 3, 1.} Datering — TNB-C. **2a**
- 781. Villie**, Villie mosse. Enkelfynd. **SHM 2549***. "1 tunnackig flintyx" (Oldeberg 1952:251). Datering — TNC-MNA II. **2a**
- 782. Villie**, RAÄ 2. Villie 5:1. 40 m.ö.h. Lågt liggande område i annars småkuperad terräng. Leråker. Fyndplats för enkelfynd. **P**. "1 tunnackig oslipad flintyx 33,3L 1,8Kg (Se Skurup RAÄ nr 25)". Datering — TNC-MNA II. **4a**
- 783. Villie**, RAÄ 5. Villie 60:5. 125 m.ö.h. Kraftig sänka i annars svag SSÖ-slutning av vidsträckt höjdrygg. Moränåker. Fyndplats för depåfynd? **P**. "2 stenyxor". Datering — Neolitikum? **4a**
- 784. Villie**, Enkelfynd? **MF 4670-4671***. "4670. En flintyx av gul och svart flinta, tvåsidig, flatnackad, grovt slagen, oslipad, eggen av-

rundad, även hörnen. Kalkkrusta. Funnen i Villie socken under fyllning av torvgrav, i jorden som släpades ut, 20,4L. 4671: Gul tjocknackig slipad skadad flintyxta och senare grovt tillhuggen, ojämn egg, Fyndplats som ovan, 16,3L". Datering — MN. 1a

785. V. Nöbbelöv, RAÄ 45. Krågarp 6:16. 35 m.ö.h. Grund sänka i kuperat område. Grusig åker. Fyndplats för enkelfynd. P. "I flintmejsel 13 x 2,7 x 2". Datering — TN-SN. 4a

786. V. Nöbbelöv, "Nöbbelövs torvmosse". Enkelfynd. LUHM 4789. "Flintdolk gul med frysigt skafthålsyxta. Funnen i Nöbbelöfs torvmosse". {Fragmentarisk flintdolk av typ III, gulbrun. L- 16,2. BB- 3,2. BT- 0,9. SkL- 8,5. SkB- 1,9. SkT- 2.} Datering — SNB. 2a

787. V. Nöbbelöv? "Mossby torvmosse". Enkelfynd. YM 666*. "En utmärkt väl tillhuggen flintbila 15 tum lång, funnen i Mossby Torvmosse". {Tunnackig oslipad flintyxta. L- 36,5. EB- 8,1. ST- 3,7.} Lit. Oldeberg 1952:251. Datering — TNC-MNA II. 2a

788. V. Nöbbelöv, Krågarp. Enkelfynd. LUHM 18506*. "En tunnackig slipad flintyxta grågul, eggen skadad 13 x 7 x 2,5. Funnen vid dikning". Datering — TNC-MNA II. 2a

789. Örsjö, RAÄ 9. Örsjö 42:1. Örsjödalen. Enkelfynd. LUHM 23940. "En skafthålsyxta. Funnen vid torvupptagning på 1,5 m:s djup". {Enkel skafthålsyxta, något böjd i längdriktningen, dock ej nackböjd skafthålsyxta, brun. L- 27,6. BH- 8,9. TH- 5,3. ET- 4,6. NT- 4,1. HD- 2,6.} Datering — SN. 3b

790. Örsjö, RAÄ 10. Örsjö 1:1. Löksjösgård. Enkelfynd. LUHM 23958. "En skafthålsyxta. Funnen i Löksjösgårdens mosse". {Enkel skafthålsyxta, rak, brungrön. L- 11,1. BH- 6,8. TH- 5,2. ET- 4,9. HD- 2,8.} Datering — SN. 2a

791. Örsjö, Depåfynd. LUHM 22577. "En vacker dubbelkonkavslipad tjocknackig flintyxta, med sned bane, brungul, eggen skadad 26,3 x 6,8-3,8 x 1,7. Enligt uppgift funnen jämte en grönstensyxta". {Tjocknackig, tunnbladig, 4-sidigt slipad konkavslipad flintyxta, välvd smalsidor, grårosa. L- 26. EB- 6,8. NB- 4,1. NT- 1,6.

ST- 1,8. SV- 7,5°.} Datering — MNB. 1a

792. Örsjö, Själsmosse. Ackumulerade enkelfynd? LUHM 19702. "En spetsoval flintyxta, grå". 23931. "En mångkantig stridsyxta av grönsten, eggen utsvängd". 23414. "Ett eggfragment av ljusgrå flintyxta med slipade bredsidor". {23931. Mångkantig stridsyxta, svart med vita prickar. L- 16,1. BH- 5,5. TH- 3,3. ET- 5,8. HD- 1,8. NB- 4,7. NT- 4,5. 19702. Spetsnackig, oslipad flintyxta, Viervitz-typ? Krusta på ena bredsidan, spetsovalt tvärsnitt, rundad egg, spetsig nacke, grå. L- 14,1. EB- 5,6. NB- 3,9. NT- 2,4. ST- 3,5. 23414. Eggdel av tjocknackig, tunnbladig flintyxta, bredsidor slipade, vitgrå. L- 5,9. EB- 5,7. ST- 2. SV- 13°.} Datering — TNC, MNB. 2a

793. Örsjö, Örsjö mosse. Enkelfynd. LUHM 24191*. "En dolk av ljusgrå flinta 18,5 x 2,5 x 0,7. Funnen i Örsjö mosse, 3 alnar djupt 1918". Datering — SN. 2b

794. Ö. Vemmenhög, RAÄ 79. Ö. Vemmenhög 16:6. 10 m.ö.h. Lågt liggande område intill å. Lermark. Liten skogsdunge. Fyndplats för människoben. "Vid dikesgrävning 1928 påträffades rester av ett människoskelett. Platsen undersöktes av F. Hansen. Fyndet utgjordes av "kalotten" av en människa samt några kullerstenar på ett djup av ca 1,2 m. "Kalotten" skulle ha legat mellan 4-5 små kantställda stenar samt varit täckt av en något större kullersten, Folke Hansen grävde fram dessa stenar - 14 st. Stenarna vilade på snäckrik lergyttja samt hade varit täckta av, i vatten avsatta sand och gyttjelager. Någon nedgrävning genom detta lager fanns ej. I gyttjan ovanför stenarna tillvaratogs 1 pinne som verkade vara bearbetad. Platsen, enligt F Hansen, ej lämplig för gravläggning". Se ATA Dnr. 3164/28 (E-Trägårdh), ATA Dnr. 9685728 F.H rapport. Datering — Neolitikum. 4c

795. Ö. Vemmenhög, Ölövs mosse. Ackumulerade enkelfynd? LUHM 17523. "En skafthålsyxta svartgrå". MF 1816. "Skaft af en dolk samt nedre delen af bladet, brunt, skaftet 4-sidigt med sicksacksömmar. "Ölöfs mosse år 1882". {1816. Skaftdel till flintdolk av typ III, brun/brungul. L- 10,9. SkL- 6,8. SkB- 2,1. SkT- 2.

17523. Stridsyxav av MNB-form, saknar holk, välvda bredsidor, svart. L- 16,7. BH- 6,3. TH- 3,3. ET- 4. NT- 2,7. HD- 2,4.} Datering — MNB, SNB. **2a**

796. Ö. Vemmenhög, Toftthög. Depåfynd. SHM 14524. "Tre fyrsidiga tjocknackiga flintyxor funna tillsammans". { Märkta "Toftthög. Funna tillsammans" a) Tjocknackig flintyxav av typ A, räteggad, slipade bredsidor, raka smalsidor, gråorange/gulorange. L- 14,9. EB- 4,9. NB- 3. NT- 2,9. ST- 3,3. SV- 9,5°. b) Tjocknackig, räteggad flintyxav av typ B, slipade bredsidor samt spår av slipning på smalsidor, dito färg men något mörkare. L- 16,9. EB- 5,2. NB- 3,2. NT- 2,3. ST- 3,4. SV- 8°. c) Tjocknackig, räteggad flintyxav av typ A/B, kraftigt eggskadad, slipade bredsidor, spår av slipning på smalsidor, sekundärt skadad. L- 12. EB- 5. NB- 2,9. NT- 2,1. ST- 2,4. SV- 14.} Lit. Fornvännen 1911:272. Datering — MNA V-MNB. **2a**

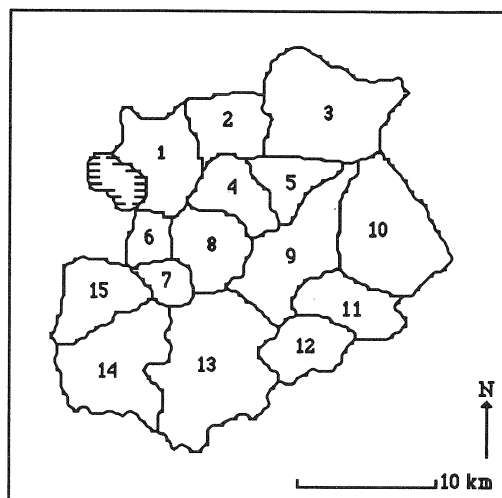
797. Ö. Vemmenhög, Långåker. SÅ-boplats samt fyndplatser för enkelfynd. LUHM. En spetsnackig, 4-sidigt slipad flintyxav av typ 3 påträffad "i ett gyttjeliknande lager under kulturlagret" (Larsson 1989d:9). { I den östliga delen av boplatsen åtskilt från kulturlagret påträffades i kanten av våtmark ett enkelfynd bestående av en tjocknackig, oslipad grå/gråbrun flintyxav av typ A. L- 11,7. EB- 6,1. NB- 3,3. NT- 2,9. ST- 2,9. SV- 12. Muntlig uppgift Lars Larsson } Datering — TNB-C, MNA V. **4c, 4c**

798. Ö. Vemmenhög, Enkelfynd. SHM 2109:568. Bronskantyxav, troligen våtmarksfynd p.g.a. den bruna patinan. L- 11,5. B- 3,5. Lit. Oldeberg 1974:148, nr. 1015. Datering — SN. **1a**

799. Ö. Vemmenhög. Bingsmarken. Enkelfynd. T 2062. Bronsgrepptungedolk, troligen våtmarksfynd p.g.a. den bruna patinan. L- 14,3. B- 3,7. Lit. Oldeberg 1974:148, nr. 1016. Datering — SN. **2a**

18. SJÖBO KOMMUN

800. Blentarp, RAÄ 14. Ågerup 2:2. 160 m.ö. h. Mindre sänka i kuperad terräng. Moig leråker.

1. Öved	6. Björka	11. Vanstad
2. Ö. Kärrstorp	7. Ilstorp	12. Röddinge
3. Fränninge	8. S. Åsum	13. Sövde
4. Brandstad	9. Tolånga	14. Blentarp
5. Vollsjö	10. Lövestad	15. Everlöf

Fyndplats för enkelfynd. P. "1 tjocknackig flintyxav. 19 x 4,5 x 2,5 Delvis slipade bredsidor". { Enligt teckning är yxan en tjocknackig flintyxav av typ B med övriga mått; NB- 3,1. ST- 3,1.} Datering — MNB. **4a**

801. Blentarp, RAÄ 29. Ågerup 2:29. 45 m.ö. h. Lågt liggande område. Lerig sankmark. Åker. Fyndplats för enkelfynd. P. "En spetsnackig slipad flintyxav 12 x 6 x 1,5. Nacke saknas". Datering — TNA-B. **4a**

802. Brandstad, RAÄ 6. Araskoga 1:2. 90 m.ö. h. Mindre våtsvacka i leråker. Fyndplats för enkelfynd. P. "1 tunnackig helt slipad gråvit flintyxav". { Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxav, välvda bred- och smalsidor, egghörn, nacken skadad, gråvit. L- 17,6. EB- 8,4. NB- 6,4. NT- 2,3. ST- 4,5. SV- 8,5°.} Datering — TNC-MNA II. **4a**

803. Brandstad, RAÄ 33. Klamby 23:1. 80 m.ö. h. I kanten av våtsänka N om öppet dike. Fyndplats för enkelfynd. P. "1 tjocknackig håleggad flintyxav. Rosamelerad. Funnen den 7/5 1983". { Tjocknackig, håleggad, 4-sidigt slipad flintyxav, gråviolett. L- 12,7. EB- 4,6. NB- 2,2. NT- 2. ST- 2,6. HL- 6,8. SV- 15. Påträffat i

samband med harvning. Inga flintavslag kunde iakttagas invid fyndplatsen.} Datering — MNB. **4a**

804. Everlöf, RAÄ 2. Östarp 2:3. 55 m.ö.h. Flack sandkulle intill kärr. Åker. Fyndplats för enkelfynd. P. "*1 flintyxa tjocknackig 12,5 x 4 x 3. Funnen vid plöjning på 1930-talet*". {Tunnbladig form enl. teckning} Datering — MNB. **4a**

805. Everlöf, RAÄ 3. Hemmestorp 30:1. 35 m.ö.h. Dalsänka intill bäck. Åker. Fyndplats för enkelfynd. P. "*1 slipad spetsnackig? flintyxa 14 x 5,5 x 2,5 (Bredd vid nacke) Linsformig. Funnen i samband med potatisplockning på 1950-talet*". {Enligt teckning är yxan av typ 1} Datering — TNA-B. **4a**

806. Everlöf, RAÄ 18. Everlöf 4:12. 40 m.ö.h. Låg sandrygg intill bäck. Odlad mark. Fyndplats för depåfynd/ackumulerade enkelfynd (?) P. "*Två flintyxor upphittade 1972 vid olika tillfällen i samband med potatisplockning. Inga boplotsindikationer. Spetsnackig flintyxa, slipad på alla sidor 12 x ? x 2,5, den andre enl. uppgift likadan*". {Enligt teckning är yxan av typ 3. Förnyad granskning av fyndet ger vid handen att det inte rör sig om ett depåfynd. Den andra omtalade yxan är en tjocknackig, hålslipad flintyxa.} Datering — TNB-C, MNB. **4a**

807. Everlöf, RAÄ 26. Lilla Rödde 1:24. 70 m.ö.h. På ravinkant ner mot bäck. Fyndplats för enkelfynd. P. "*1 slipad flintyxa ca 20 x 10*". Datering — TNC-MNA II. **4a**

808. Everlöf, Enkelfynd. LUHM 4790. "*Fragmentarisk flintdolk. Funnen i en torvmosse*". {Lancettformig flintdolk av typ I, fragmentarisk, bladet avbrutet, grå/gråbrun. L- 18,3. BB- 4,1. BT- 0,7. SkL- 6,7. SkB- 2. SkT- 0,9.} Datering — SNA. **1a**

809. Fränninge, Depåfynd. SHM 13793. "a) En oslipad spetsnackig flintyxa 18L. b) Slipsten. c) Tre dioritstycken, L ca 10. Hittade under och vid "ett jättestort flintblock" (Rech 1979: 119). "*Yxa av brun flinta med små hvita fläckar, spetsnackig, slipad med ärr. Ena smalsidan i flera facetter, otydlig. 1 slipsten, vit sandstenshäll, slipyta endast å ena sidan, något konkav. Trapezlik form. 28 x 25 x 5-6. Staflik vittrings-*

form av kristallinsk skiffer, triangulär genomskärning 47 cm största omkrets 18 cm. 1 dito sten begränsad på två sidor af tydliga plan efter ett därmed parallellt plan ena hälften genom urvittring klufven 115 cm, största omkrets i den klufna ändan 41cm. 1 dylik sten, mindre klufven i ena ändan. 101 cm, största omkrets 34,5 cm. Ofvanstående föremål funna under nyodling vid nedgrävning af en större sten, nästan klotformig, af öfver 10 kubikmeters volym, urprungligen med hälften ofvan jord. Jordmånen var svartmylla på lerbotten. Sakerna träffades jämte "flera stenar" som sönderslagits, spridda om hvarandra på ett område af ca. 7 kvm., dels mycket nära jordytan dels djupare ned". {Spetsnackig, 4-sidigt slipad flintyxa av typ 2? Krusta på ena bredsidas nackparti, rödbrun. L- 21. EB- 7. NB- 3. NT- 1,7. ST- 3,5. Slipsten av sandsten, slipyta på ena sidan. ca. L- 27. B- 18. T- 6. De stavliknande dioritstyckena har inte kunnat hittats.} Datering — TNA-B. **1c**

810. Fränninge, RAÄ 40. Vallarum 2:1A. 125 m.ö.h. Åkermark nära våtsvacka. Fyndplats för depåfynd. P. "*2 lancettformade dolkar funna tillsammans på ett djup av 0,2 m., 1 dolk yttersta spetsen avbruten, den andre också med yttersta spetsen avbruten*". {Föremålen är funna i våtsvacka söder om gården Ekeliden enligt nyare uppgift. Fyndet består av två stycken flintdolkar av typ IVa, bägge med yttersta spetsen avbruten. Skadorna är ej recenta. 1. Olivbrun. Ursprunglig L- 22,5. BB- 3,8. BT- 1. SkL- 8,7. SkB- 2,8. SkT- 2,1. 2. Gråbrun. Ursprunglig L- 22,8. BB- 3,6. BT- 1. SkL- 9,2. SkB- 3,6. SkT- 2,2.} Datering — SNC. **4a**

811. Fränninge, RAÄ 43. Vallarum 8:32. 125 m.ö.h. Delvis sank åker. Fyndplats för enkelfynd. P. "*1 flintyxa nu förkommen*". Datering — Neolitikum? **4a**

812. Röddinge, Enkelfynd. LUHM 15843. "*Tunnackig oslipad flintyxa gråbrun. Funnen vid sidan av en sten i en dalgång å egorna till Ekeröds säteri nr 1*". {Tunnackig, oslipad flintyxa, markerade egghörn, välvda bredsidor, rundad nacke med krusta, gråsvart/gråbeige. L- 32,6. EB- 7,5. NB- 5,5. NT- 1,7. ST- 4,2. SsB- 1,9.}

Datering — TNC-MNA II. 3b

- 813. S Åsum, Depåfynd. LUHM 18420 a-b.** "Två slipade tunnackiga flintyxor funna vid dikning i torffjord å egorna till Sjöbo, söder om byen, på sandbotten under torfven". Enl. Nielsen "En slipad tunnackig flintyxa med omhuggen egg typ I, en slipad tunnackig flintyxa typ II. (1977:122 f). { a. Spetsnackig, 4-sidigt slipad flintyxa av typ 3, eggen omhuggen, tvåreggad, troligen tillverkad av en tunnackig flintyxa, svartgrå/grågul. L- 16,6. EB- 7,1. NB- 3,7. NT- 1,5. ST- 3,2. SsB- 1,6. SV- 14°. b. Tunnackig flintyxa av typ II, slipade breddsidor, spår av slivning på smalsidor, raka smalsidor, rundad nacke och egg, gråbeige/brunbeige. L- 19. EB- 6,5. NB- 5,2. NT- 2,2. ST- 3,5. SsB- 2,3.} Lit. Rydbeck 1918:22, Fig. 31. Datering — TNC. 2b
- 814. Sövde, RAÄ 6. Assmåsa 1:1. 35 m.ö.h.** Plant område intill moränbunden höjd. Gammal torvmosse invid Snogeholmssjön, nu åker. Fyndplats för ackumulerade fynd? LUHM 27858. "Lerkärl TNC/MN I". "På ett djup av 60-85 cm under markytan påträffades inom ett område av ca 1 kvm ett antal skärvor av ett större lerkärl i en torvmosse, som gränsar omedelbart intill sydöstra hörnet av den nyligen sänkta Snogeholmssjön på Assmåsa gårds ägor. Fyndplatsen var belägen ca 20 m från den gamla stranden. De flesta skärvorna lågo på ett djup av 60-75 cm och på exakt 73 cm:s djup blott 40 cm från skärvorna påträffades det skadade hästbenet (!) (humerus)". Lit. Forssander 1936b:4, 79, Stenberger 1979:71. 4c
- 815. Sövde Snogeholms gård, Ellestadssjöns strand. Enkelfynd. YM 48*.** "Båtyxa typ Bf E: 1" (Oldeberg 1952:223). Datering — MNB. 2a
- 816. Sövde, Amalienlunds gård. Depåfynd. LUHM 25491 a-b.** "a) Tjocknackig flintyxa, helt slipad, brun. b) Tjocknackig grönstensyxa. Nacke genomborrad, helt slipad. Hittade tillsammans "vid stentagning" (Rech 1979:119). "Funna vid stentagning i Stenäsen. Båda yxorna lågo intill varandra på endast 20 till 30 cm djup på ett gruslager. Fyndet gjordes vid sprängning av sten till en byggnad". { a. Tjocknackig, 4-sidigt slipad flintyxa av typ A/B, välvda smalsidor och breddsidor, något sned nacke, gråbrun. L- 15,3. EB- 5,9. NB- 3,5. NT- 2. ST- 3,2. SV- 13°. b. Tjocknackig bergartsyxa med nackhål genom breddsidorna, välvda smal- och breddsidor. L- 16,9. EB- 4,9. NB- 3,5. NT- 2,3. ST- 3. SV- 9°. HD- 2,5.} Datering — MNB. 2a
- 817. Sövde, RAÄ 31a. Snogeholm 3:9. Karlsro. Dikesfåra i mossfåra. Fyndplats för enkelfynd. P.** "I spetsnackig brun flintyxa? Funnen vid rensning av dike på ca 60 cm:s djup år 1971". { Enligt teckning är yxan tunnackig med ungefärliga mått; L- 14,2. EB- 7. NB- 5. NT- 1,5. ST- 2,2.} Datering — TNC-MNA II. 4b
- 818. Sövde, RAÄ 56. Vällerdsskog 5:48. 70 m.ö.h. Krön av moränhöjd. Åker. Fyndplats för depåfynd. P.** "Markägaren uppger att han under 1920-talet vid X påträffade 2 slipade tunnackiga flintyxor, varav 1 var avslagen. Denna yxa hade ursprungligen varit mycket stor. En av yxorna såldes till en samlare från Ystad, den andra gavs bort som gåva". Datering — TNC-MNA II. 4a
- 819. Tolånga, RAÄ 58. Eggelsta 26:1. 60 m.ö.h. N-slutning ner mot Tolångaån. Åker. Fyndplats depåfynd. P.** "1 tunnbladig slipad flintyxa 14,8 x 4,7 x 1. Påträffad på gården Lyckåkra ca 50 m S om Tolångaån, tillsammans med 2 större flintyxor, nu sålda". { Enligt teckning är NB- 2,9.} Datering — MNB. 4a
- 820. Tolånga, Marielund. Tolånga nr 11. Depåfynd. LUHM 18161 a-b.** "a) Tjocknackig flintyxa, oslipad. Eggen skadad, vitgrå. b) Tunnackig flintyxa, slipad. Eggen skadad, ljusbrunvit spräcklig. Yxorna hittades i samma plogfåra dock några meter från varandra. Troligen dock depåfynd" (Rech 1979:120). { a. Fragmentarisk tjocknackig flintyxa, halva breddsidan och eggen avslagen, ursprungligen eggslipade breddsidor, raka smalsidor, kraftiga hål efter krustor på ena smalsidan, gråbeige. L- 18,4. EB- 5,7. NB- 3,6. NT- 2,8. ST- 3,8. SV- 8°. b. Tunnackig, 4-sidigt slipad, omslipad flintyxa, kraftigt eggskadad före nedläggelsen, grå med rostbruna linjer. L- 16. EB- 7,2. NB- 5,8. NT- 2. ST- 3,4. SsB- 1,9. SV- 7°.} Lit. Rydbeck 1918:23, Fig. 35. Datering — MNA II-III. 3a
- 821. Tolånga, Tolånga mosse. Enkelfynd.**

LUHM 18331. "En tunn slipad grå flintyxan". {Tunnbladig, omslipad flintyxan, slipade breddsidor, grå/gråbrun. L- 13,4. EB- 4,7. NB- 2,7. NT- 1,3. ST- 1,5. SV- 11°.} Datering — MNB. **2a**

822. Tolånga, RAÄ 9. Eggelstad 7:17. 55 m. ö.h. Flack sänka. Åker. Fyndplats för enkelfynd. **P.** "1 oslipad flintyxan". {Enligt teckning är yxan en spetsnackig flintyxan av typ 1 med ungefärliga mått; L- 14,5. EB- 5,5. NB- 2,7. NT- 1,8. ST- 2,7.} Datering — TNA-B. **4a**

823. Tolånga, RAÄ 14. Tolånga 7:2. Flintelid. 65 m.ö.h. Krön av rygg (VSV-ONO) som stupar brant mot SSO ner mot Tolångaån. Lerjord. Åker. ca 100 x 50 m. Fyndområde för depåfynd? **P.** "Inom området har ca 1940 den tidigare markägaren hittat 2 flintyxor. gråbrun-ljusgrå flinta med rektangulär genomskärning. (uppgift från 1971). Markägaren är nu avliden. Enligt uppgift 1971 har flera flintyxor påträffats ca 3-400 m söder om området varav 2 belägna under en sten". {Enligt teckning är två yxor tjocknackiga, tunnbladiga flintyxor med ungefärliga mått; L- 11-12,2. EB- 4. NB- 2,5. NT- 1. ST- 1-1,2.} Datering — MNB. **3a, 3a**

824. Vanstad, Vanstad. Depåfynd. **LUHM 6543-6544.** "a) Tunnackig flintyxan, mot nacken starkt avsmalnande, slipad, grå b) Dito, grå. Yxorna skall ha legat ovanpå varandra - breddsidan mot breddsidan" (Rech 1979:120). Enl. Nielsen består fyndet av: "två slipade spetsnackiga flintyxor typ 3. Utan fynduppgifter. Tekniskt sett likartade" (1977:121). Enl. Rydbeck: "Visserligen står ej uttryckligen i katalogen, att de båda yxorna påträffats bredvid varandra, men då de äro hvarandra ytterligt lika till form och färg och därtill af en sällsynt typ samt försedda med samma påskrift osv, måste fyndet betraktas som fullkomligt säkert" (1918:16, Fig. 15). {**43.** Spetsnackig, 4-sidigt slipad flintyxan av typ 3, vitgrå. L- 32,4. EB- 7,1. NB- 3,2. NT- 1,7. ST- 3,7. **44.** Spetsnackig, 4-sidigt slipad flintyxan av typ 3, vitgrå. L- 28,5. EB- 6,4. NB- 3,8. NT- 1,9. ST- 4.} Lit. Hernek 1985:37. Datering — TNB-C. **1a**

825. Vollsjo, RAÄ 7. Vollsjo 29:5. 90 m.ö.h. Mossliknande område. Fyndplats för depåfynd?

P. "2 slipade flintyxor". {Flintyxorna är nu förkomna} Datering — Neolitikum? **4a**

826. Vollsjo? Depåfynd. ÖM 3884-85*. "Tjocknackig oslipad flintyxan funnen tillsammans med nr 3885 - slipad tjocknackig flintyxan med något utsvängd egg, i Helleviksfälts eller Herreviksfälts mosse, ca en aln under markytan". Datering — SN. **2b**

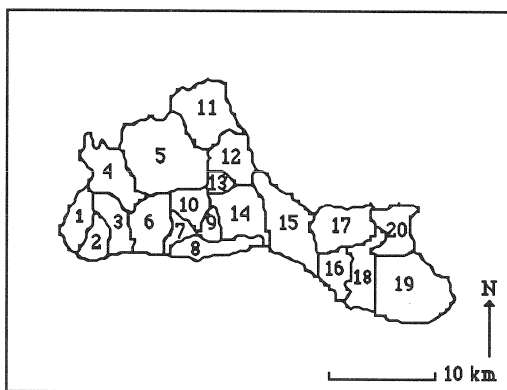
827. Vollsjo, Vollsjo 19:18. Våtsvacka. Fyndplats för enkelfynd. **P.** {Tunnackig oslipad flintyxan, svagt välvda breddsidor, svagt välvda/raka smalsidor, rödbrun/svartblå. L- 22,7. EB- 6,6. NB- 5,7. NT- 2. ST- 3. SV- 3. Fyndet påträffades år 1989 vid harvning.} Datering — TNC-MNA II. **4a**

828. Ö. Kärrstorp, RAÄ 49. Rönäs 5:23. Enkelfynd. **LUHM 29331:1-2*.** "På gårdens ägor skall tidigare ha hittats två flintyxor i åker resp. torvmosse". Datering — Neolitikum? **2a**

829. Ö. Kärrstorp, RAÄ 28. Alestad 27:2. 100 m.ö.h. Sänka (VNV-OSO) invid mindre mosse. Utdikad mossmark. Åker. Fyndplats för ackumulerade enkelfynd. **P.** "1 slipad tunnackig flintyxan. Hittad för ung. 50 år sedan. Enligt upphittaren ska ytterligare ett flertal yxor och flintföremål ha påträffats på platsen. Dessa är dock troligen förkomna. Ingen bearbetad flinta vid besöket". {Fyndet är gjort i södra delen av Brokärrsmosse i samband med jordbruksarbete. I fyndplatsens omedelbara närhet kunde inga flintavslag observeras trots mycket goda boplatslägen. Yxan är en tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxan, eggen oslipad, välvda bred- och smalsidor, markerade egghörn, brunmelerad. L- 39,2. EB- 7,5. NB- 5,8. NT- 1,8. ST- 4. SV- 4,5°. Inom samma område i mossen har vid jordbruksarbete också påträffats; 1. Tunnackig, oslipad flintyxan, välvda bred- och smalsidor, markerade egghörn, gulvit med brun patina. L- 18,3. EB- 7,4. NB- 6,6. NT- 3. ST- 3,8. SV- 5°. 2. Tjocknackig, håleggad, 4-sidigt slipad flintyxan, omhuggen egg, ytterst svag hålslipning, grå. L- 8,3. EB- 4. SB- 4,1. NB- 3,5. NT- 2. ST- 2,3. SV- 8°. 3. Tjocknackig, 4-sidigt slipad bergartsyxan i sandsten (eventuellt bryne?), Raka bred- och smalsidor, grå. L- 14,3. EB- 3,9. NB- 3,5. NT- 2,3. ST- 3,6.

SV- 5°.} Datering — TNC-MNA II, MNB. **4a**
830. Ö. Kärrstorp, RAÄ 30. Alestad 27:2. 100 m.ö.h. Sänka (NV-SO) invid mindre mosse. Utdikad mossmark. Åker. Fyndplats för enkel- fynd. P. "*En tunnackig slipad flintyxa mörkock- ras svart. Nacke skadad, Inga boplotsindikationer vid besiktningen*". { Yxan påträffades i sydvästra delen av Brokärrsmosse, eventuellt kan föregående fynd (829) ha påträffats på samma plats. Fynd- et gjordes vid harvning av åkern i slutet av 1970-talet. Upphittaren fick enl. utsago en svart- eksstock i harven och observerade vid tillfället yxan. Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, välvda bred- och smalsidor, markerade egghörn, ockra/ brun. L- 28,8. EB- 7,8. NB- 5,7. NT- 2,1. ST- 3,3. SV- 6°.} Datering — TNC-MNA II. **4a**
831. Ö. Kärrstorp, RAÄ 31. Alestad 29:1. 115 m.ö.h. Höjdrygg, närmast platå invid bäck- ravin. Åker. Fyndplats för enkelfynd. P. "*I tun- nackig flintyxa gråvit nacke skadad 33 x 8,5 x 3,5. Hittad för 10 år sedan*". Datering — TNC- MNA II. **4a**

YSTAD KOMMUN

1. Sjörup	8. Ystad	15. St. Köpinge
2. Snårestad	9. Öja	16. Ingelstorp
3. Balkåkra	10. Bromma	17. Glemminge
4. Skårby	11. Baldringe	18. Valleberga
5. Sövestad	12. Högestad	19. Löderup
6. Bjäresjö	13. Borrie	20. Hörup
7. Hedeskoga	14. St. Herrestad	

832. Baldringe, RAÄ 18. Baldringe 23:1. 50

m.ö.h. Sänka i böljande åkerlandskap. Fynd- plats för enkelfynd. P. "*1 flintyxa, svart med slipad egg*". Datering — Neolitikum. **4a**

833. Balkåkra, RAÄ 17. Balkåkra 12:1. 20 m.ö.h. Slänt ner mot vattenhål. Moränleråker. Fyndplats för enkelfynd. P. "*1 tunnackig flint- yxa 28 x 8 x 3,7. Oslipad*". Datering — TNC- MNA II. **4a**

834. Balkåkra, RAÄ 19. Balkåkra 10:1. Balk- åkragården. Fuktig sänka i åker, SV om höjd. Fyndplats för enkelfynd. P. "*1 oslipad tunnack- ig flintyxa 27 x 8 x 3,5*". Datering — TNC-MNA II. **4a**

835. Balkåkra, Balkåkra. Depåfynd. YM **667 -668**. Två bronskantlyxor med brun patina på- träffade vid grävning i mossjord. L- 18,4. EB- 7. ST- 2,4. samt L- 16,7. EB- 7,3. ST- 2,9. Lit. Oldeberg 1974:3, nr. 15, T. Larsson 1986:161. Datering — SN. **1b**

836. Balkåkra, RAÄ 20. Balkåkra 11:9. 40 m. ö.h. Fuktig sänka i gammal mossmark. Fynd- plats för enkelfynd. P. "*1 slipad tunnackig flint- yxa 20L*". Datering — TNC-MNA II. **4a**

837. Balkåkra, RAÄ 36. Marsvinsholm 1:9. Västregård. Fyndområde för depåfynd? P. "*En tunnackig oslipad flintyxa 24 x 7 x 3,5 Upphit- tad i mosshål, N om Marsvinsholm. Förv. Vallö- sa 5:11, Sjörup sn. Från troligen samma moss- hål kommer en oslipad tunnackig flintyxa 21 x 7 x 2,5*". Datering — TNC-MNA II. **3a**

838. Balkåkra, Marsvinsholm. Depåfynd. LUHM **22626 a-b**. "*Slutet fynd av a) dolk, och b) omslagen dolk. Funna tillsammans hela i närheten av Charlottenlund, inom Marsvins- holms ägor*". { a. Kraftigt omhuggen flintdolk, ljusgrå. L- 17,1. BB- 2,4. BT- 2. SkL- 8,7. SkB- 2,3. SkT- 1,6. b. Skaftdel till omhuggen flintdolk av typ III?, ljusgrå. L- 8,3. SkL- 6,5. SkB- 2,4. SkT- 2,1.} Datering — SNB. **2a**

839. Bjäresjö, Ruuthsbo. Kokärr, "*Stora et- tan*". Depåfynd. LUHM **22629 a-b***. "*Slutet fynd. a) förarbete tjockackig flintyxa 19,4 x 9,3-6,3 x 5,5. b) Förarbete till stötredskap kärn- yxa dolk? 15,4 x 7 x 4,3*". { Troligen avser a. en breddegad flintyxa} Datering — SN. **3a**

840. Bjäresjö, Ruuthsbo å "*lilla trean*". Depå-

- fynd. LUHM 22630 a-c. "Slutet fynd av 3 skedformiga skrapor år 1913". { a. Skedformig skrapa, brun, krusta på ovansidan. L- 11,3. EB- 4,1. NB- 2,3. ST- 1,1. b. Dito, brun, krusta på nacken och ovansidan. L- 9,1. EB- 5. NB- 3,1. ST- 1,6. c. Dito, brun, nacken avslagen, spår av krusta vid brottet. L- 8,7. EB- 4,9. ST- 1,6.} Datering — SN. 3a
- 841. Bjäresjö**, Depåfynd. YM 2619-20*. "Vacker tillslagen bila, en slipad dito 12L, funna tillsammans i Bjäresjö". {2619. Tjocknackig, o-slipad flintyxa med utsvängd egg, tendens till hålegg, brun/grönbrunfläckig. L- 16,1. EB- 5,9. NB- 3,3. NT- 3,1. ST- 3,6. SV- 10°. 2620*.} Datering — MNB/SN. 1a
- 842. Bromma**, RAÄ 6. Bussjö 2:3. 40 m.ö.h. Flack Ö-slutning ner mot sänka i tämligen flackt område. Åker. Fyndplats för enkelfynd. P. "1 tjocknackig delvis slipad flintyxa med utsvängd egg 15 x 6,1 x 2,4". Datering — SN. 4a
- 843. Glemminge**, Glemminge gård. Ackumulerade enkelfynd? YM 2453-2458*. "En slipad flintyxa 28L gulgrå, en dito 10L svart, en dito 10L grå, en huggen grå flintyxa 17L - alla funna i torvmosse på Glemminge gårds egor". Se även K. 844. Datering — TNC-MN. 2a
- 844. Glemminge**, "Glemminge gårds torvmosse". Enkelfynd. YM 2452. { Stridsyxa av typ E:2, vittrad, rundoval spetsoval nackknopp, grågrön. L- 17 BH- 6,2 TH- 4,9 ET- 2,7 NT- 2,3 HD- 1,7. Se även K. 843.} Datering — MNB. 2a
- 845. Glemminge**, Glemminge torvmosse. Depåfynd? YM 1002, 1010, 1028. "3 tunnackiga flintyxor". Lit. Oldeberg 1952:250. Datering — TNC-MNA II. 2a
- 846. Glemminge**, RAÄ 16. Glemminge-Tågarp 1:6. 35 m.ö.h. Avsats i Ö-slutning. Åker. Fyndplats för depåfynd? P. "Två skafthålsyxor. Hittade vid olika tillfällen". Datering — SN. 4a
- 847. Glemminge**, Glemminge-Tågarp. Enkelfynd. LUHM 27899*. "En eggdel av tjocknackig slipad flintyxa, med hållslipning, grå. 4,8 x 4,4 x 2,1. Funnen i torvmosse i Glemminge-Tågarp". Se även K. 854. Datering — MNB. 2a
- 848. Glemminge**, Glemminge-Tågarp nr 5. Enkelfynd. ÖM HÅS:148. "Tjocknackig ljusbrun delvis slipad flintyxa. Funnen under dikningsarbete å nr 5". { Tjocknackig, svagt hållslipad flintyxa, slipade bredsidor, trubbig nött egg, grågulröd. L- 17,9. EB- 6,4. NB- 4,2. NT- 2,9. ST- 3,4. HL- 8,5. SV- 8°.} Datering — MNB. 3a
- 849. Glemminge**, Glemminge nr 31. Depåfynd. ÖM 1808-09. "Stenyxa med påbörjat skafthål funnen tillsammans med 1809 = egghalva af skafthålsyxa, med antydning till nytt skafthål, liggande vid sidan om hvarandra vid en större sten å Glemminge nr 31". {1808. Enkel skafthålsyxa med skålgrop/påbörjat hål. Plan undersida, välvd ovansida, vittrad, brungrön. L- 27. BH- 6,8. TH- 4,9. ET- 2,6. NT- 3,7. HD- 2,2. 1809. Eggdel av enkel skafthålsyxa, osymmetrisk, avbruten vid hål, grågrön. L- 14,2. BH- 7,5. TH- 4,6. ET- 4,6. HD- 2,4.} Datering — SN. 3b
- 850. Glemminge**, Glemminge nr 31. Enkelfynd. ÖM 4145*. "Spetsigt slipad tjocknackig flintyxa funnen vid dikesgrävning på ett djup av 2 meter å Glemminge nr 31". Datering — MN. 3b
- 851. Glemminge**, Glemminge nr 42. Enkelfynd. ÖM 4146. "Flintdolk funnen på ett spadtags djup vid gropgrävning å en åker som förut varit mosse å Glemminge nr 42". { Flintdolk av typ VI, grå/mörkgrå. L- 17,2. BB- 3,3. BT- 1,2. SkL- 6. SkB- 2,4. SkT- 1,3.} Datering — BÅ per. I. 3b
- 852. Glemminge**, Glemminge nr 1. Enkelfynd. LUHM 4933. "Flintdolk grå. Funnen år 1825 i en torvmosse till Glemminge nr 1". { Flintdolk av typ VI, grå. L- 19,4. BB- 4,7. BT- 1. SkL- 8. SkB- 2,3. SkT- 1,2.} Datering — BÅ per. I. 2a
- 853. Glemminge**, Tågarp torvmosse. Enkelfynd. LUHM 4605. "Tunnbladig tjocknackig flintyxa, ljusgrå, svagt håleggad, slipade bredsidor, delvis också på smalsidorna. Funnen i en torvmose vid Tågarp". { Tunnbladig, 4-sidigt slipad flintyxa, plan nacke, ljusgrå. L- 9,6. EB- 6,4. NB- 3,2. NT- 1,1. ST- 1,3. Se även K. 854.} Datering — MNB. 2a

- 854. Glemminge**, Glemminge-Tågarp. Enkelfynd. **LUHM 4199**. "*Tjocknackig grå flintyxan helt slipad. Funnen i en torfmossa vid Glemminge-Tågarp*". { Spetsnackig, 4-sidigt slipad, håleggad flintyxan, välvda smal- och bredsidor, grå/gråsvartfläckig. L- 24,9. EB- 5,9. NB- 3,5. NT- 2,3. ST- 3,1. HL- 13. SV- 7°. Fyndet har möjligen samband med K. 847 och 853. } Datering — MNA V. **2a**
- 855. Glemminge**, Enkelfynd. **YM 1005**. "*12,5 tum lång slipad flintyxan, funnen i Glemminge torfmossa*". { Tunnackig, 4-sidigt slipad, rättegad flintyxan, oslipad nacke och yttersta eggdelen, välvda bred- och smalsidor, rundad egg, svagt rundad nacke, gråsvart. L- 37,2. EB- 7,2. NB- 5,3. NT- 1,6. ST- 3,7. SsB- 2,1. SV- 2,5°. } Datering — TNC-MNA II. **2a**
- 856. Högestad**, Högestads torvmossa. Enkelfynd. **SHM 9822:96**. "*En tunnackig flintyxan*". { Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxan, raka smalsidor, rundad egg och nacke, ljusbrun. L- 18,2. EB- 6,4. NB- 4,7. NT- 1,8. ST- 3,1. SsB- 1,6. SV- 7°. } Lit. Oldeberg 1952:250. Datering — TNC-MNA II. **2a**
- 857. Högestad**, Enkelfynd. **SHM 13341**. "*En skafthålsyxan. Funnen i mossar i Högestad*". { Enkel skafthålsyxan, svartgrå. L- 13,2. BH- 6,3. TH- 3,9. ET- 4,2. NT- 3. HD- 2,3. } Datering — SN. **1a**
- 858. Hörup**, Hörup nr 5. Enkelfynd. **ÖM 5532**. "*Tjocknackig, nästan oslipad flintyxan. Funnen vid dikning å Hörup tufvor nr 5*". { Tjocknackig flintyxan av typ B, delvis slipade bredsidor samt ena smalsidan, ena smalsidan otydlig, i längdriktningen något böjd, gråbrun. L- 14. EB- 4,6. NB- 3,1. NT- 2,8. ST- 3,4. } Datering — MNB. **3a**
- 859. Hörup**, RAÄ 16. Örum 4:19. 40 m.ö.h. Utdikat bäcklopp (N-S) ca 40 x 15 m (N-S). Fyndområde för ackumulerade enkelfynd. **P**. "*1 ythuggen skära, 1 fragmentarisk skafthålsyxan med ny genomborrning, 3 små kilformade tjocknackiga flintyxor (1 är fragmentarisk), 1 svagt håleggad tjocknackig flintyxan, 1 dito, 1 skifferyxan, 1 fragmentarisk håleggad yxa, 1 fragmentarisk tunnackig flintyxan*". { Inga föremål är funna vid samma tillfälle. Inga flintavslag eller dylikt kunde iakttagas vid besök på platsen. 1. Tjocknackig flintyxan, bredsidor slipade, kilformad profil, brun. L- 9,2. EB- 4. NB- 2,4. NT- 2,6. ST- 2,7. SV- 13°. 2. Tjocknackig, 4-sidigt slipad flintyxan, kilformig profil, skadad egg och nacke, gulvit. L- 9,2. EB- 4,5. NB- 3. NT- 2,3. ST- 2,4. SV- 14°. 3. Tjocknackig flintyxan, en bredsida och båda smalsidorna slipade, avslagen egghörna och skada på ena bredsidan, gråbrun. L- 8,7. NB- 3. NT- 2,3. ST- 2,5. 4. Eggdel av enkel skafthålsyxan, omborrat hål, svag listkant på ovansidan, grå. L- 13. BH- 6. TH- 4. ET- 4,1. NT- 4,2. HD- 2,4. 5. Tjocknackig, tväreaggad, 4-sidigt slipad bergartsyxan, grå. L- 11,8. EB- 4,3. NB- 2,4. NT- 1,5. ST- 2,3. SV- 11°. 6. Tjocknackig, 4-sidigt slipad, håleggad flintyxan, brungrå. L- 10,3. EB- 5,3. NB- 3,5. NT- 2. ST- 2,4. HL- 4. SV- 15°. 7. Tjocknackig, håleggad flintyxan, slipade bredsidor. Ena smalsidan defekt, brungrå/vit. L- 13,8. EB- 4,4. NB- 3. NT- 2,3. ST- 2,9. HL- 4. SV- 11°. 8. Tjocknackig, håleggad flintyxan, en bredsida och båda smalsidor slipade, halverad och omhuggen i längdriktningen, grå. L- 10,2. EB- 5,6. NB- 4,1. NT- 1,5. ST- 2. HL- 8. SV- 15,5°. 9. Mittparti av tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxan, omhuggen egg och nacke, gulgrå/gulbrun. L- 9,4. ST- 3,2. SB- 7,6. SV- 8,5. } Datering — TNC-MNA II, MNB, SN. **4a**
- 860. Hörup**, Örum. Ackumulerade enkelfynd och depåfynd. **ÖM 5610-12**. "*Tunnackig skadad slipad flintyxan funnen 1926 liksom 5611-12 å Örums boställe på ett ca 10 kvm stort område vid dikesgrävning ca 1 aln djupt i jorden*". 5611. *Oslipad flintyxan med något utsvängd egg*. 5612. *Flintyxan med tydligt utsvängd egg, hålegg?* { **5610**. Tunnackig, kraftigt eggskadad, rättegad flintyxan, eggen avslagen och nytillhuggen, något sned nacke, bredsidor slipade, välvda smalsidor och bredsidor, omslipad. L- 16,8. EB- 7,3. NB- 5,6. NT- 2. ST- 3,8. SsB- 2,9. SV- 6,5°. **5611**. Tjocknackig, rättegad, oslipad flintyxan med utsvängd egg, krusta på nacken samt ena bredsidan, gråbrun/mörkbrun. L- 17,8. EB- 6,2. NB- 4,3. NT- 2. ST- 3,2. SV- 7°. **5612**. Tjocknackig, oslipad, svagt håleggad flintyxan, kilformad,

- svagt utsvängd egg, gråbrun/mörkbrun (identiskt färg som nr. 5611). L- 15,1. EB- 7,1. NB- 3,7. NT- 3,1. ST- 3,1. HL- 5,8. SV- 17°.} Datering — TNC-MNA II, SN. 3b
- 861. Ingelstorp, Enkelfynd. SHM 17343: 61.** "Tjocknackig tunn flintyxa, mörkgrå, slipad på bredsidor med kvarsittande slagmärken, något bredare egg än nacke. 10,9 x 4 x 1,4. Funnen i en torvmosse". {Tunnbladig, tjocknackig flintyxa, slipade bredsidor, spår av slipning på ena smalsidan, gråsvartgrön. L- 10,7. EB- 3,9. NB- 2,7. NT- 1,2. ST- 1,5. SV- 9°.} Datering — MNB. 1a
- 862. Ingelstorp, RAÄ 75. Ingelstorp 1:1 IV. 15 m.ö.h. Plan sänka. Mosse. Fyndplats för enkelfynd. P.** "1 tjocknackig håleggad flintyxa med slipade bredsidor 13,5 x 5 x 2,5". Datering — MNB. 4a
- 863. Ingelstorp, Depåfynd. SHM 2109: 65-66*.** Slutet fynd, bestående av två koppar-kantyxor med utsvängd egg och svartgrå respektive gråbrun patina, påträffade 1841 i en torvmosse på samma plats men vid skilda tillfällen. L- 12. B- 5. T- 1,3. resp. L- 9. B- 3,6. Lit. Oldeberg 1974:52, nr. 345, T. Larsson 1986:161. Datering — SN. 1a
- 864. Ingelstorp, Brohem. Enkelfynd. LUHM 24046.** Bronskantyyxa, troligen våtmarksfynd p.g.a. av den brungröna patinan. L- 9,7. B- 5,3. Lit. Oldeberg 1974:53, nr. 349. Datering — SN. 1a
- 865. Ingelstorp, Mossfynd. Enkelfynd. ÖM 3815*.** "1 tunnackig flintyxa". Lit. Oldeberg 1952:250. Datering — TNC-MNA II. 1a
- 866. Ingelstorp, Ingelstorp mossar.** Ackumulerade enkelfynd? ÖM 1332*. "Tunnackig gråbrun slipad flintyxa funnen vid plöjning i Ingelstorps mossar". 1719. "Båtyxa utan skafthål". 1720. "Spjutspets av flinta". 2801. "Flintdolk, funnen vid torvupptagning 1920 i Ingelstorps mossar nr 32". 2803. "Flintyxefragment, funnet vid torvupptagning". 3387. "Tunnackig oslipad flintyxa funnen vid torvupptagning på ca 2 alnars djup i Ingelstorps mossar". {1719. Förarbete till enkel skafthålsyxa, något nackböjd, nacke skadad, grågrön. L- 15,5. BH- 6,4. TH- 4,7. ET- 4,6. 1720. Spjutspets av flinta, kopparbrun. L- 8,6. SB- 3,5. ST- 0,6. 2801. Flintdolk, grå. L- 13,7. BB- 2,4. BT- 0,7. SkL- 2,2. SkB- 2,2. SkT- 1. 2803. Spetsnackig, (eventuellt tunnackig) 4-sidigt slipad flintyxa av typ 3, eggdel, välvda bredsidor, grå/gråsvart. L- 9,5. EB- 5,7. ST- 2,5. 3387. Tunnackig flintyxa, slipad på ena bredsidan vid eggen, nästan raka smalsidor, välvda bredsidor, rundad egg, grå. L- 29,2. EB- 7,7. NB- 5,2. NT- 2. ST- 4,4. SsB- 2,7. SV- 5°.} Lit. Oldeberg 1952:250. Datering — TNC-MNA II, SN. 2a
- 867. Ingelstorp, Ingelstorp nr 48.** Ackumulerade enkelfynd? "Funna i en plogfåra å Ingelstorp nr 48 (Ingelstorps mossar)". ÖM 3389-91. 89. "Eggfragment av flintyxa. 90. Dolkfragment. 91. Fragmentarisk tunnackig flintyxa". {89. Eggdel av tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, rödgul. EB- 7,7. 90. Ythugget flintfragment, brungrå. L- 3,1. SB- 2,4. ST- 0,7. 91. Mittel av tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, välvda bredsidor, svagt välvda smalsidor. L- 13,2. SB- 7,5. ST- 3,4.} Datering — TNC-MNA II, SN. 3a
- 868. Ingelstorp, Ingelstorp nr 41. Ingelstorp mossar.** Depåfynd? ÖM 3392-93. "Tunnackig delvis slipad flintyxa funnen liggande tillsammans med 3393 - tjocknackig oslipad flintyxa, i en plogfåra å Ingelstorp nr 41". {92. Troligen spetsnackig, närmast tunnbladig flintyxa, spets-ovalt tvärsnitt, slipade bredsidor, brun. L- 11,3. EB- 5,4. NB- 3,1. NT- 1,4. ST- 2,2. 93. Tjocknackig flintyxa av typ A, slipade bredsidor, tjockbladig, raka smalsidor, välvda bredsidor, brun. L- 15,1. EB- 5,1. NB- 3,2. NT- 2,7. ST- 4,2.} Datering — MNA/MNB. 3a
- 869. Ingelstorp, Ingelstorp nr 50. Enkelfynd. ÖM 3395.** "Skedskrapa funnen å Ingelstorp nr 50 (Ingelstorp mossar)". {Skedformig skrapa, grönbrun/gulbrun med svartare inslag. L- 9. SB- 3,9. ST- 1,3.} Datering — SN. 2a
- 870. Ingelstorp, Ackumulerade enkelfynd. ÖM 3814-17.** "Föremål funna under odling-sarbete 1922 å Ingelstorp nr 41 i förutvarande "mossar". 14. Flintdolk. 15*. Tunnackig slipad flintyxa. 16. Flintdolk. 17. Spånпил. {14. Frag-

mentarisk flintdolk, gulbrun. L- 7,2. BB- 2,4. BT- 0,9. SkL- 2,6. SkB- 1,8. SkT- 0,8. **16.** Flintdolk, krusta på skaft, gulgrå. L- 16,8. BB- 2,8. BT- 1. SkL- 5,9. SkB- 2,3. SkT- 1,3. **17.** Spånpilspets av typ B, fragmentarisk.} Datering — TNC-MNA II, MNB, SN. **3a**

871. Ingelstorp, Enkelfynd. **ÖM 4248-4250***. 4248. "Fragment av skörbränd flintyxa funnen å odlad mark i Ingelstorps mossar". 4249-50. "Eggfragment". {**4248.** Fragmentarisk tjocknackig, 4-sidigt slipad, håleggad flintyxa, mittdel, bränd och krackelerad. L- 7,8 SB- 4,4 ST- 2,6.} Datering — MNB. **2a**

872. Ingelstorp, Depåfynd. **YM 2524-25**. "En hammare med skafthål, påbörjad från båda sidor, af granit och en bila af trapp, funna tillsammans i Ingelstorp". {**2524.** Dubbeleggad stridsyxa av typ A2, rundad nacke, påbörjat hål från bägge sidor, grågrönfläckig. L- 17,8. BH- 4,7. TH- 4,7. ET- 5,6. NT- 5,6. HD- 1,9. **2525.** Förarbete till tunnackig bergartsyxa, trubbig egg, sned egg, grågrön. L- 23,3. EB- 6,9. NB- 4,8. NT- 3. ST- 4,6. SsB- 2. SV- 9°.} Datering — MNA I-II. **1a**

873. Ingelstorp, Ackumulerade enkelfynd? **YM 3586-87**. "Smal svart yxa och ljusgrå pilspets. Funna i Ingelstorps mosse". {**86.** Tjocknackig oslipad tvåreggad flintyxa, bränd, tendens till hålegg, trubbig egg, krusta på nacken, svartgrå/grågrön. L- 17,2. EB- 5,4. NB- 3,5. NT- 2,6. ST- 3. HL- 2,5. SV- 7,5°. **87.** Ythuggen spjutspets, grå. L- 9,7. SB- 2. ST- 0,8. Möjligen kommer fynden från samma plats som nr. 865 och 870.} Datering — MNB, SN. **2a**

874. Löderup, Hagestads mosse. Enkelfynd. **YM 2631***. Bronskantyxan, funnen i mosse, grön patina. L- 13,5. B- 3,7. {Fyndet har möjligen samband med K. 880, 883, 885, 890 samt 894.} Lit. Oldeberg 1974:73, nr. 496. Datering — SN. **2a**

875. Löderup, Löderups by. Enkelfynd. **LUHM 12581***. Kopparkantyxan, troligen våtmarksfynd p.g.a. av den bruna patinan. L- 9,7. B- 6,5. Lit. Oldeberg 1974:73, nr. 499. Datering — SN. **2a**

876. Löderup, RAÄ 57. Hagestad 37:2. Våt-

svacka i åker öster om Tornhög gård, ca 50 m norr om markväg. Fyndplats för ackumulerade enkelfynd. **P.** {I samband med besöket kunde enstaka flintavslag iakttagas i närheten av fyndplatsen. Jordskiktet var på platsen 50 cm tjockt. 1. Tunnackig, oslipad flintyxa, välvda bredsidor och raka smalsidor, markerade egghörn, gulorange/gråbrun. L- 21,7. EB- 6,8. NB- 5,4. NT- 1,6. ST- 3,8. SV- 5. Vid besöket påträffades bara några meter från fyndplatsen i samma våtsänka, en tjocknackig, håleggad, 4-sidigt slipad flintyxa, kraftigt omhuggen egg, nacken uppvisar knackspår, gulbrun. L- 6,7. EB- 3,7. NB- 2,8. NT- 2,3. HL- 4. SV- 12°.} Datering — TNC-MNA II, MNB. **4a**

877. Löderup, RAÄ 32. Hagestad 42:4. 5 m. ö.h. Lågt liggande terräng. Fyndplats för ackumulerade enkelfynd samt depåfynd. **LUHM.** Fynden omfattar två depåfynd med skivskrapor samt ett enkelfynd av en eggdel till en stridsyxa. Den största depån väger ca 76 kg och omfattar 770 skivskrapor, 74 kärnor, 4601 avslag, avfall samt en natursten vilken hade formen av ett ansikte. Den andra depån omfattar 19 skrapor, 15 kärnor, 430 avslag, avfall med en sammanlagd vikt om ca 5,5 kg. Depåerna påträffades både i ett torvlager, huvuddelen av innehållet i depåerna låg dock på och i sanden under torvlagret. Fyndomständigheterna anger att depåerna nedlagts intill en åkant, "Mossabäcken". Stridsyxefragmentet är en eggdel av en stridsyxa typ D:2 och som påträffades 30 cm från den första depån och har enligt utgrävaren ursprungligen ingått i denna. På samma fastighet har enl. utgrävaren tidigare vid torvskärning påträffats en stridsyxa, daterad till en sen del av Stridsyxe-kultur (Strömberg 1982:49 ff). Denna skall tillhöra LUHM:s samlingar men är onummerad. Lit. Strömberg 1988:52 ff. Datering — MNB/SN. **4c, 3a**

878. Löderup, RAÄ 30. Hagestad 41:24, 25. 10 m.ö.h. Röekillorna. Flack åkermark, f.d. sank mark. Fyndplats för ackumulerade enkelfynd. **LUHM.** {Datering tidigneolitikum — romersk järnålder. De neolitiska fynden omfattar bl.a. två malstenar, en spetsnackig bergartsyxa, en tunnackig bergartsyxa (vilken framkom som

ett lösfynd innan den arkeologiska undersökningen), en tjocknackig, 4-sidigt slipad flintmejsel, en fragmentarisk flintdolk av typ I-II, använd som eldslagningsflinta, lerkärl, flintskrapor, benspet-sar samt ett rikt organiskt material omfattande främst häst, hund, tamboskap, får, svin och människa och tamhöns. Osäkerhet råder om benens kronologiska tillhörighet, bl.a. genom benmaterialets stora ytmässiga spridning.} Lit. Stjernquist 1961:39 f, 1963:43 ff, 1987:149 ff och 1989:60 ff. Se även ATA dnr. 2259/1951 och 4938/1951. Datering — TN, MN, SNA-B, BÅ, ROM JÅ. **4c 879. Löderup**, Hagestad. Fyndplats för depåfynd. **LUHM 19664 a-b***. Slutet fynd av "a) Tunnackig flintyx, mot nacken starkt avsmalnande, slipad, tvärsnitt närmast spetsovalt. 16,3 L. b) Dito, lite mindre avsmalnande. 15L "hittade tillsammans" (Rech 1979:120)." *Funna strax invid dosen som ligger strax invid och söder om landsvägen från Löderups kyrka mot Hagestad, men öster om byvägen mot Hagestaborg*". {a. Spetsnackig flintyx av typ 3 samt en tunnackig flintyx} Lit. Rydbeck 1918:12, Fig. 11, Hernek 1985:38. Datering — TNC. **2a**

880. Löderup, Hagestad mosse. Ackumulerade enkelfynd? **ÖM:PP:914-20***. *"Tunnackig grå flintyx. 915. Smalnackad liten grå flintyx. 916. Tunnackad liten grå gråstensyx. 917. Skära, gul miniatyr. 918. Brun mejsel. 919. Pilspets eller påbörjat arbete. 920. Spjutblad.* {**914**. Tunnackig, omslipad flintyx, slipade breddsidor, krusta på nacken, grå/gråbrun. L- 11,8. EB- 5,8. NB- 3,9. NT- 1,9. ST- 2,5. SV- 12°. **915**. Tjocknackig flintyx med slipade breddsidor, tväreggad, spår av slipning på ena smalsidan, grå. L- 8,8. EB- 4,6. NB- 3,1. NT- 2,3. ST- 2,4. SV- 16°. Se även K. 874.} Datering — TNC-MNA II, MNB, SN. **2a**

881. Löderup, Hagestads tuvor. Enkelfynd. **ÖM 1367**. *"Tjocknackig brun flintyx, funnen vid dikesgrävning i Hagestads tufvor"*. {Tjocknackig rätteggad flintyx av typ B, slipade breddsidor, något sned egg, krusta på nacken, gulröd/rödgul, L- 16,4. EB- 4,7. SB- 4,9. NB- 3,2. NT- 2,3. ST- 3,2. SV- 7°.} Datering — MNB. **2a**

882. Löderup, Enkelfynd. **ÖM 1601**. *"Slipad flintyx funnen vid dikesgrävning i södra delen av Hagestad"*. {Tjocknackig, håleggad, flintyx, krusta på nacken, slipade breddsidor, en smalsida delvis slipad, gulröd/gulbeige. L- 12,9. EB- 4,9. NB- 2,9. NT- 2. ST- 2,4.} Datering — MNB. **2a**

883. Löderup, Hagestads mosse. Enkelfynd. **ÖM 5656***. *"Skifferhänge funnet i Hagestads mosse"*. Se även K. 874. Datering — SN. **2a**

884. Löderup, Hagestad nr 7. Enkelfynd. **ÖM 4631**. *"Flintyx funnen vid borttagandet af en större sten å Hagestad nr 7"*. {Tjocknackig, håleggad, 4-sidigt slipad flintyx, välvda bred- och smalsidor, tväreggad, gråröd/gulbrun. L- 12,4. EB- 4,2. NB- 3. NT- 2,2. ST- 3. HL- 5,1. SV- 8,5°.} Datering — MNB. **3a**

885. Löderup, Hagestad mossar. Enkelfynd. **ÖM 2098***. *"Spjutspets af flinta funnen i Hagestads mossar"*. Se även K. 874. Datering — SN. **2a**

886. Löderup, Löderup nr 1. Enkelfynd. **ÖM 2117**. *"Tunnackig slipad flintyx funnen 1915 vid uppbrytande af en sten af ca en mansbördas storlek å Löderup nr 1. Yxan låg på flatsidan i längdriktning mot söder"*. {Tunnbladig flintyx, eggskadad, breddsidor slipade, gråbeige/rosabrun. L- 12,9. EB- 4,5. NB- 2,8. NT- 1. ST- 1,5. SV- 8,5°.} Datering — MNB. **3b**

887. Löderup, RAÄ 51. Hagestad nr 29. 5 m. ö.h. Mosskant. Depåfynd. **ÖM 3235**. *"Fyndplatsen var i södra kanten af mossen ca 1 meter ute i mossen och på 62 cm:s djup under nuvarande marknivå. Finnaren kan ej bestämt uppgifva föremålets ursprungliga läge i förhållande till varandra, men vill påstå att yxor och spånor lågo blandade om hvarandra. Runt omkring på fyndplatsen lågo brända träkol samt brända träpinnar. Likaledes fanns en stor sk. "träsvamp" som var ställd alldeles vid sidan om flintföremålen "om brända träkol legat öfver eller som en bädd under flintredskapen kunde ej utrönas". Det uppgifves att man för ca 16 år sedan 300 meter från denna fyndplats funnit ett 20tal dolkar eller spjutspetsar av flinta, hvilka såldes till någon af fyrbetjening- en å Sandhammarens fyr. Likaledes skall för en*

- del är sedan hafva funnits ca 200 m öster om fyndplatsen för i år (1921) en urholkad trädstam försedd med lock som ej undersöktes, utan genast nedsänktes i vattnet".* { 1. Tjocknackig, oslipad flintyxa av typ B, sned nacke, plana smalsidor och breddsidor, svagt rundad egg, vitgrå/gråfläckig. L- 27. EB- 6. SB- 6,2. NB- 3,8. NT- 2,3. ST- 3,8. SV- 5,5°. 2. Tjocknackig flintyxa av typ B, svagt välvda smalsidor och breddsidor, rättegad, sned nacke med vit krusta, 4-sidigt slipad vid eggen, vitgrå/grå. L- 23,1. EB- 5,3. SB- 5,6. NB- 3,3. NT- 2. ST- 3,8. SV- 6,5°. 3. Tunnackig? oslipad flintyxa, markerade egghörn, svagt utsvängd, raka smalsidor, svagt välvda breddsidor, gråsvart med gråa fläckar. L- 22,5. EB- 6,9. NB- 4,1. NT- 1,5. ST- 2,7. SV- 8°. 4. Tjocknackig, oslipad, rättegad flintyxa av typ B, något sned nacke, svagt välvda smal- och breddsidor, vitgrå med grå egg. L- 21,9. EB- 4,8. SB- 5,3. NB- 3,5. NT- 2,4. ST- 3,4. SV- 5°. 5. Tjocknackig, oslipad flintyxa av typ B, rättegad, något sned nacke, plana breddsidor, raka smalsidor, vitgrå. L- 21,3. EB- 5,1. NB- 3,1. NT- 2,2. ST- 3,6. SV- 6°. 6. Närmast tunnackig, oslipad flintyxa, raka smalsidor, markerade egghörn, svagt rundad egg, rättegad, vitgrå. L- 17,2. EB- 5,6. NB- 3,3. NT- 1,4. ST- 2,3. SV- 10°. 7. Tjocknackig, håleggad, oslipad flintyxa, rak nacke, grå/svartfläckig. L- 18,2. EB- 4,6. NB- 2,8. NT- 1,9. ST- 2,9. HL- 3. SV- 7°. 8. Tunnbladig, tjocknackig flintyxa, eggslipade breddsidor samt en smalsida, rättegad, plana smal- och breddsidor. L- 16,7. EB- 5,5. NB- 3,2. NT- 1,3. ST- 1,9. SV- 10°. 9. Tunnbladig, tunnackig flintyxa, ena breddsidan delvis eggslipad, plana smal- och breddsidor, vitgrå med gråsvarta fläckar. L- 16,4. EB- 6. NB- 3,2. NT- 1. ST- 2. SV- 11°. 10. Tjocknackig flintmejsel, eggslipning på breddsidor samt en smalsida, krusta på nacken, vitgrå. L- 21,2. EB- 1,1. SB- 2,3. NB- 2,2. NT- 2,1. ST- 2,3. 11. Tjocknackig flintmejsel, eggslipning på 4-sidor, helvit krusta på nacken. L- 19,9. EB- 1,4. SB- 2,7. NB- 2,5. NT- 2. ST- 2,5. 12. Tjocknackig oslipad flintmejsel, krusta på nacken, vitgrå. L- 19,1. EB- 1,3. SB- 2,7. NB- 1,9. NT- 1,7. ST- 2,5. 13. Tjocknackig flintmejsel, eggslipning på 4-sidor, vitgrå/svartgrå. L- 17,2. EB- 1,2. SB- 2,3. NB- 2,1. NT- 2. ST- 2,4. Vidare finns 27 st. flintspån varav åtminstone fem tillverkats av en tjocknackig flintyxa, sekundärt använd som spånkärna. Denna yxa har varit av samma typ som de övriga. Spånen, av vilka flera kan sammanfogas är upptill 20 cm långa och samtliga av gråsvart senonflinta.} Lit. Arbetet 16/6 1921, Nielsen 1979:45, Strömberg 1982: 63. Datering — MNB. **3c**
- 888. Löderup, Hagestad nr 35.** Enkelfynd. **ÖM:HÅS 152***. "*Brun dolk 15 x 4,5 funnen å en mosse å Hagestad nr 35*". Se även K. 889. Datering — SN. **3a**
- 889. Löderup, Hagestad nr 35.** Enkelfynd. **ÖM:HÅS 155***. "*Pilspets med tre taggar vacker gråvit tunn, funnen i Hagestad mosse nr 35 vid torvupptagning*". {Fyndet har möjligen samband med K. 888.} Datering — SN. **3a**
- 890. Löderup, Hagestads mosse.** Enkelfynd. **YM 2659***. "*11,5L lerskifferslipsten svart. Funnen i Hagestads mosse*". Se även K. 874. Datering — Neolitikum? **2a**
- 891. Löderup, RAÄ 55.** Löderup 37:2. Sänka "mosshåla" ca 70 x 70 m. Fyndområde för ackumulerade enkelfynd. **P.** "*1 tunnackig flintyxa ca 23 L, 15 små tjocknackiga flintyxor, en del kilformade, andra tunnbladiga, 3 tunnackiga omhuggna flintyxor, 1 tjocknackig bergartsyxa, 1 tjocknackig med utsvängd egg, 1 4-sidig spetsnackig flintyxa, 40tal ythuggna föremål, 2 tångepetsar (B-Cpil), 1 slipat fragment, 1 båtyxfragment, 1 enkel liten skafthålsyxa, 1 fragmentarisk stridsyxa med nackknopp, 1 kantyxa av brons 12L*". Datering — TNB-C, TNC-MNA II, MNB, SN. **4a**
- 892. Löderup, RAÄ 59.** 10 m.ö.h. Löderup 17:6. Flack, vid besiktningen sumpig åker nära kulverterat dike ca 100 x 100 m. Fyndområde för ackumulerade fynd, depåfynd samt enkelfynd. **P.** "*5 tjocknackiga flintyxor av samma typ (4 oslipade och en något slipad). Dessa 5 yxor som hittats på samma ställe är något varierande i storlek, men av samma bruna danielflinta. Vid inv påträffades nackpartiet till en bred mejsel*". {Färg, slipning och mått gör det sannolikt att depåfyndet

består av fyra flintyxor. Föremålen påträffades 1954 i samband med djupplöjning i sydöstra delen av 17:6. Yxorna hittades dock inte samtidigt. Depåfyndet består av fyra oslipade tjocknackiga flintyxor med utsvängd egg, samtliga har identisk brun färg. 1. L- 13,9. EB- 5,8. NB- 3,6. NT- 2,9. ST- 3,1. SV- 10°. 2. Krusta på ena bredsidan. L- 12,2. EB- 5,3. NB- 3,2. NT- 2,3. ST- 3,2. SV- 12,5°. 3. L- 11,7. EB- 5. NB- 3,3. NT- 2,4. ST- 2,5. SV- 10,5°. 4. Krusta på ena bredsidan. L- 11,9. EB- 4,8. NB- 3. NT- 2,5. ST- 2,6. SV- 11,5°. Den femte yxan, vilken bör betecknas som ett enkelfynd, är av samma typ men ljusbrun och eggslipad på bredsidorerna. L- 11,5. EB- 4,8. NB- 2,3. NT- 1,8. ST- 2. SV- 16°. } Datering — SN. **3a, 3a**

893. Löderup Hagestad. Depåfynd. SHM **5632:10-11.** "2 oslipade tunnackiga flintyxor typ 1. Inga fyndomständigheter. Teknik, material och patina talar för att det handlar om ett slutet fynd" (Nielsen 1977:122). { **10.** Tunnackig, oslipad flintyxa, rundad egg, raka smalsidor, otydliga egghörnor, grå/gråsvart. L- 18,5. EB- 6,6. NB- 4,7. NT- 2. ST- 3,3. SsB- 2. SV- 10°. **11.** Tunnackig, oslipad flintyxa, egghörn, svagt rundad egg, raka smalsidor, identisk patina som nr 10. L- 18,2. EB- 6,7. NB- 4,9. NT- 1,8. ST- 3. SsB- 1,7. SV- 7°. } Datering — TNC-MNA II. **1a**

894. Löderup, Hagestads mosse, sydligaste delen. Fynd av människoben. LUHM? "Skelett, troligen i gyttja 1925" (Liljegren 1975:128). Se även K. 874. Datering — Neolitikum? **2a**

895. Sjörup, RAÄ 8. Sjörup 24:3. Fyndplats för depåfynd. LUHM **16946 a-o.** "Platsen utpekad av ortsbefolkningen vilka påstår att yxorna var 15 till antalet och att upphittaren själv tog 2 utan att berätta det för arkeologerna. Ungefärlig plats. Hittat åren 1907-08. 15 oslipade flintyxor". "a) Tjocknackig flintyxa med svag hålegg, oslipad, brun b)-d) Dito. e)-f) Stor tjocknackig flintyxa med hålegg, nacke kvadratisk, oslipad, brun. g) Dito, dock tunnbladig, brun. h)-o) Tunnbladig flintyxa, oslipad, brun. Yxorna hittades vid olika tidpunkter i samma område i en åker. Säker depåkaraktär." (Rech 1979:120). Enligt

Rydbeck "hittade af Axel Andreasson, en mycket tillförlitlig person, som själf meddelat uppgifterna om fyndet. Den 10 aug 1907 hittades de båda första yxorna c och k, inom ett par kvadratmeters område, därefter tillvaratogs å samma plats den 11 Mars 1908 den näst största yxan - n, jämte en annan af liknande typ, båda liggande bredvid hvarandra. På sommaren samma år tog harfven upp sex stycken å samma ställe, och då man följande vår den 11 Maj 1909 gräfdde på platsen, hittades ytterligare fem liggande bredvid hvarandra m, e, f och två breda yxor, alltså sannolikt a och b." (Rydbeck 1918:27 f, Fig. 43). { **a.** Tjocknackig, tunnbladig, svagt håleggad flintyxa, ena bredsidan delvis slipad, utsvängda egghörn, gulbrun/gulgrön och svartfläckig. L- 18,2. EB- 7,4. NB- 4,7. NT- 1,3. ST- 2,2. HL- 1,3. SV- 10,5°. **b.** Tunnbladig, tunnackig slipad flintyxa, tendens till hålegg, bredeggad, krusta på nacken, gulbrun/svart. L- 14. EB- 6,7. NB- 3,7. NT- 1,5. ST- 2,4. SV- 15°. **c.** Tjocknackig, håleggad oslipad flintyxa, gulbrun/grågrön. L- 21,8. EB- 4,6. NB- 2,9. NT- 2,5. ST- 3,8. HL- 3,6. SV- 6°. **d.** Tjocknackig, tunnbladig, håleggad flintyxa, krusta på nacke och egg. L- 12,5. EB- 3,5. NB- 2,2. NT- 1,1. ST- 1,3. HL- 2,7. SV- 8°. **e.** Tjocknackig, tunnbladig, håleggad flintyxa, krusta på egg och nacke, gråsvart/gulbrun. L- 12,1. EB- 3,5. NB- 2,1. NT- 1,3. ST- 1,3. HL- 2,3. SV- 8,5°. **f.** Tjocknackig, tunnbladig, tväreaggad, oslipad flintyxa, gulbrun/gråsvart. L- 11,8. EB- 3,6. NB- 2,2. NT- 1. ST- 1,5. SV- 8°. **g.** Tjocknackig, tunnbladig, svagt håleggad flintyxa, gulröd/beige fläckig. L- 11,6. EB- 3,2. NB- 1,8. NT- 1,2. ST- 1,4. HL- 1,2. SV- 8°. **h.** Tunnbladig, tväreaggad, oslipad flintyxa, krusta på nacken och ena bredsidan samt egg, gulgrön/svart. L- 12,4. EB- 3,5. NB- 2,2. NT- 1,3. ST- 1,5. SV- 8°. **i.** Tjocknackig, tunnbladig, tväreaggad, oslipad flintyxa, krusta på nacken, grågrön/gråbrun. L- 13. EB- 3,7. NB- 2,3. NT- 1,2. ST- 1,9. SV- 8°. **j.** Tjocknackig oslipad flintyxa, tendens till hålegg, raka smalsidor, rödbrun. L- 12,9. EB- 4. NB- 2,8. NT- 2,3. ST- 2,9. SV- 8°. **k.** Tjocknackig, håleggad, oslipad flintyxa, gulbrun. L- 13,4. EB- 4,2. NB- 2,3. NT- 1,9. ST- 2,7. HL- 4,2. SV-

8°. **1.** Tjocknackig, håleggad, oslipad flintyxa, krusta på nacken, gulröd. L- 14. EB- 4,3. NB- 3,1. NT- 2,3. ST- 3,4. HL- 4,4. SV- 8°. **m.** Tjocknackig, håleggad, oslipad flintyxa, rödbrun. L- 14,9. EB- 4,5. NB- 2,7. NT- 2,5. ST- 3,4. HL- 2,6. SV- 9°. **n.** Tjocknackig, oslipad, håleggad flintyxa, gulröd/gulbrun. L- 19,5. EB- 4,6. NB- 3,1. NT- 2,2. ST- 3,8. HL- 2. SV- 6°. **o.** Tjocknackig, tunnbladig, oslipad, håleggad flintyxa, krusta på nacken, grågrön/grön. L- 12,4. EB- 3,7. NB- 2,3. NT- 1,2. ST- 1,7. SV- 8°.} Lit. Trelleborgs Allehanda 5/11 1910, Christoffersson 1918:322, Malmer 1962:493 f, Hellerström 1988:11 f, L. Larsson 1989c:65. Datering — MNB. **4b**

896. Sjörup, Vallösa. Ryнге. Enkelfynd. LUHM 18515. "En tjocknackig gulgrå slipad flintyxa, eggen skadad. Funnen 1 m i mosse". {Tjocknackig, svagt håleggad flintyxa, slipade bredsidor, slispår på ena smalsidan, eggen skadad, gulbrun/grågrönsvart. L- 12,8. EB- 5,9. NB- 3,6. NT- 2,6. ST- 2,9. SV- 13,5°.} Datering — MNB. **2b**

897. Sjörup, Vallösa mosse. Enkelfynd. LUHM 18524. "En spetsnackig grönstensyxa, eggen snett avslagen". {Spetsnackig bergartsyxa av typ 3, egghörn avslaget, svagt välvda smalsidor, grön. L- 10,6. EB- 4,4. NB- 2,7. NT- 1,7. ST- 3,1.} Datering — TNB-C. **2a**

898. Sjörup, N. Vallösa. Sjörup mosse. Enkelfynd. LUHM 23974. "En rund stenklubba med borrat hål Diam 8,5/5,8. Funnen 1905". {Rund stenklubba. L- 8,5. SB- 7,8. ST- 5,6. HD- 3,8.} Datering — MNB. **2a**

899. Sjörup, Sjörup nr 5. Enkelfynd. LUHM 17633. "En tunnackig oslipad flintyxa, något skadad i eggen". {Tunnackig, oslipad flintyxa, välvda bredsidor, svagt välvda smalsidor, rak nacke, svagt rundad egg, markerade egghörn. L- 29. EB- 8,9. NB- 7,4. NT- 2,1. ST- 5,4. SsB- 3. SV- 5,5°.} Datering — TNC-MNA II. **2a**

900. Sjörup, S. Vallösa mosse. Enkelfynd. SHM 9822:435. "1 båtyxa typ Bf:E1" (Oldeberg 1952:224). {Stridsyxa av typ E:1 Vellingetyp, grågrön. L- 22,1. BH- 4,9. TH- 4,4. ET- 2,1. NT- 2,4. HD- 1,6.} Datering — MNB. **2a**

901. Sjörup, RAÄ 9. Sjörup 24:3. Ca 50 m Ö om depåfynd nr 8. "på ägorerna till Sjörup nr 3". Ungefärlig fyndplats för enkelfynd. LUHM 16946 p. "En eggdel till båtyxa". {Eggdel av tidig stridsyxa med antydning till holk, gråbrun/grön. L- 7,8. BH- 5,2. TH- 3,5. ET- 2,9. HD- 1,9.} Datering — MNB. **4a**

902. Sjörup, Sjörup nr 5. Depåfynd, ackumulerade fynd? LUHM 17493 a-b. "Vid plöjning å Sjörup nr 5 hittades för några år sedan tvenne flintyxor och delar av ett skelett. Fyndet gjordes å en mossmark, rik på kalkmargel och ett ytlager hade bortförts å hela stycket utom å en bank ca 10 m lång och 1 m bred. Då denna bortplöjdes hittades på inmot 1/2 m:s djup de båda yxorna samt kalotten och diverse benfragment i plogfåran. Föremålen hade sålunda tagits av plojen och förts bort, så att de ej hittades alldeles bredvid varandra. Några år tidigare hade det stora Sjörupsfyndet, 15 yxor, hittats några hundra meter från gravplatsen. Skelettdelarna förvaras å anatomiska inst. i Lund. a) Långsmal hålslagen flintyxa gråblå kalkkrusta kvar på undre sidan och två mindre vid banen. b) liten tunn och smal flintyxa gulgråvit med svagt hålslagen egg". {a. Tjocknackig, oslipad, håleggad flintyxa, krusta på bredsidor och nacke, gråblå. L- 18,9. EB- 4,6. NB- 3. NT- 2,3. ST- 2,9. HL- 4,2. b. Tunnbladig oslipad flintyxa, krusta på nacken, vitbeige. L- 13. EB- 2,9. NB- 1,7. NT- 1,3. ST- 1,5.} Lit. Sydsvenska Dagbladet två artiklar 1912, Liljegren 1975:129. Datering — MNB. **3c**

903. Sjörup, S. Vallösa nr 3. Depåfynd. LUHM 20150 a-b. "Två tjocknackiga flintyxor grova funna vid spridning av ett torvlass, som utkörts till gödsling från en mosse, kallad Gåsa hejdan å S. Vallösa nr 3. a) slipad grå och b) oslipad grå". {a. Tjocknackig flintyxa av typ A, slipade bredsidor vid egg, osymmetrisk, dåligt huggen, gråblå. L- 12,5. EB- 4,9. SB- 5,3. NB- 3,5. NT- 2,3. ST- 3. SV- 10°. b. Förarbete till tjocknackig flintyxa av typ A, osymmetriskt, gråbrun. L- 13,9. EB- 5, 1. NB- 2,7. NT- 2,5. ST- 3,6. SV- 11,5°.} Datering — MNA III-IV. **3a**

904. Skårby, RAÄ 24. Skårby 1:4. 35 m.ö.h. Mosse. Fyndplats för enkelfynd. P. "1 ythug-

gen flintspets 14,3 x 3,5 x 1,2". { Enligt teckning är föremålet en spjutspets } Datering — SN. **4a**

905. Skårby, RAÄ 59. Haraldstorp 1:22. 110 m.ö.h. Sänka i böljande åkerlandskap. Sandig leråker. Fyndplats för enkelfynd. LUHM. "Ett slipat bränt fragment. Inv-fynd 1986". Datering — Neolitikum. **4a**

906. Skårby, RAÄ 23. Skårby 3:10. 35 m. ö.h. Flack mosse i kuperat åkerlandskap. Betesmark. Fyndplats för människoben. P? "Människokranium funnet omkring 1917 enligt uppgift av markägaren å 3:10". Datering — Neolitikum? **4a**

907. Snårestad, Snårestad. Depåfynd. LUHM **22624 a-c.** "a) Tunnackig flintyxa, slipad, grå. b) Dito, dock endast delvis slipad, grå. c) Tunnackig flintyxa, slipad, grå. Troligen jordfynd" (Rech 1979:120). { Tre slipade tunnackiga flintyxor. a. Oslipad nackdel, grå. L- 21,2. EB- 6,8. NB- 5,8. NT- 2. ST- 3,2. SsB- 1,6. SV- 3°. b. 4-sidigt slipad, partiellt, sned egg. grå/gråblå patina, kritkrusta. L- 16,3. EB- 6,4. NB- 5,9. NT- 2,1. ST- 3,5. SsB- 2,7. SV- 0°. c. 4-sidigt slipad, omslipad egg, grå/ljusfläckig L- 14,4. EB- 6,8. NB- 4,8. NT- 1,6. ST- 3,1. SsB- 1,2. SV- 8°. } Lit. Nielsen 1977:125. Datering — TNC-MNA II. **1a**

908. St. Herrestad, Karlsfält. Boplatsfynd från MN IV-V. Enkelfynd. Tjocknackig slipad flintyxa, starkt fragmenterad, av Lindö-typ. L- 9,6. SB- 3,6. ST- 2,2. Påträffad inom en rektangulär yta, ca. 0,6 x 0,4 m, avgränsad av mindre stenar. Av utgrävaren tolkad som en rituell nedläggelse. (Larsson & Larsson 1984:58, L. Larsson 1985:11) Boplatsen uppvisar även en hög andel brända yxfragment i förhållande till andra brända redskapskategorier, 12% (L. Larsson 1985:16). **4c**

909. St. Herrestad, St. Herrestad nr 32. Enkelfynd. YM **13(96)*.** "Mejsel af flinta, tjocknackig med rundad egg, grovt tillslagen, eggspetsen å bredsida slipad, ljusgrå 22,1 x 2,2. Upphittad i torvmossen vid torvskärning å nr 32". Datering — TNC-SN. **3a**

910. St. Herrestad, Fredriksbergs gård. Depåfynd? YM **44-45*.** "Tunnbladig flintyxa,

bredsida och ena smalsida delvis slipad, ljusgråbrun 12,2 x 4,7. Upplöjd tillsammans med nr 44. Slipsten av skiffer 34 x 5,2 x 2,4". Datering — MNB. **3a**

911. St. Herrestad, Fredriksbergs mosse. Enkelfynd. LUHM **22620.** "En skafthålsyxa vanlig typ, gråvit, bane rundad, bikoniskt skafthål". { Enkel skafthålsyxa, vitgråfläckig. L- 10,2. BH- 5,1. TH- 3,4. ET- 4. HD- 2,3. Fyndet har möjligen samband med K. 914. } Datering — SN. **2a**

912. St. Herrestad, Herrestad mosse. Ackumulerade enkelfynd? LUHM **22575.** Slipad tjocknackig flintyxa, mörkbrun. **22576.** Tjocknackig slipad mörkbrun flintyxa. **22580*.** Tjocknackig hålslipad flintyxa ljusgrå 12,7 x 4,2 -2,9 x 3,5. **22582.** Tunnbladig slipad vitgrågul, eggen skadad flintyxa. **22589.** Tjocknackig slipad flintyxa med utsvängd egg. **22594.** Tunnackig flintmejsel slipad brun och grå. **22596.** Hålslipad brungrå flintmejsel. **22924.** Tångespets, tresidig. **22609.** Dolk eller spjutspets, brungrå. **22610.** Skära grå. **16516.** Spjutspets brun. { **22575.** Tjocknackig 4-sidigt slipad flintyxa av typ A/B, krusta på hela nacken, gråbrun/mörkbrun. L- 15,7. EB- 5,4. NB- 3,2. NT- 2,1. ST- 3,1. SV- 11°. **22576.** Tjocknackig, 4-sidigt slipad, omslipad flintyxa av typ B, krusta på nacken och ena bredsida, mörkbrun. L- 10,6. EB- 5. NB- 3,8. NT- 1,8. ST- 2,5. SV- 7°. **22582.** Tunnbladig tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, imitation av kopparflatyxa, gulbeige. L- 11,4. EB- 4,3. NB- 3,6. NT- 1,3. ST- 1,8. SV- 7,5°. **22589.** Tjocknackig, bredeggad, 4-sidigt slipad flintyxa med utsvängd egg, även nacke är slipad, grågrön/brungul. L- 8,4. EB- 5,2. NB- 3,5. NT- 2,1. ST- 2,1. SV- 17°. **22594.** Tunnbladig, 4-sidigt slipad flintyxa, omslipad och omhuggen, gråvit/gulröd. L- 10,5. EB- 3,2. NB- 2,5. NT- 1,1. ST- 1,6. SV- 6°. **22596.** Håleggad flintmejsel, slipade bredsida, spår av slipning på smalsida, brun/brunröd. L- 11,9. EB- 1,9. SB- 2,4. NB- 2. NT- 1,7. ST- 2. HL- 1,7. **22924.** Spånspets av typ C, gulbrun. L- 4,9. B- 0,8. T- 0,8. **22609.** Flintdolk av typ IV-V. grå/gråblå. L- 11,4. BB- 2,7. BT- 1. SkL- 4. SkB- 2,7.

SkT- 1,4. **22610**. Flintskära med konkav egg, grå/mörkgrå. L- 12. SB- 2,9. ST- 1. **16516**. Triangulär spjutspets i flinta, brun. L- 7,4. SB- 4,4. ST- 0,7. Fynden har möjligen samband med K. 923 och 924.} Datering — TNC, MNB, SNC. **2a**

913. St. Herrestad, St. Herrestad nr 60. Depåfynd. **LUHM 19523 a-b**. "Slutet fynd (?), åtminstone uppgives föremålen vara funna på samma ställe". a) vacker oslipad tunnackig flintyxa, svart b) skära svart, eggen svagt tandad 10,1 x 3,5 {a. Tunnbladig, oslipad, osymmetrisk flintyxa, kritskorpa på två bredsidor, svartgrön. L- 13,3. EB- 4,7. NB- 3. NT- 1. ST- 2,2. SsB- 1,2. SV- 10°. b. Flintskära med konkav egg, svartgrön. L- 10,1. SB- 3,5.} Datering — SN. **3a**

914. St. Herrestad, Fredriksbergs ägor, som till allra största delen utgörs af mossmarker: Akkumulerade enkelfynd? **LUHM 19336***. "Sen kopparyxa eller tidig bronsyxa af ovanligt smal form, svagt antydda kanter, anfrätt 12 x 3,7-1,8 x 1,5. **19337**. Flintdolk, gråröd. kvadratisk skaft. **19338**. Dolk, svartgråbrun, triangulär, skaft spetsovalt. **19339***. Slipad spetsnackig? gul svartfläckig flintyxa, omslipad 16,5 x 6,5-3,7 x 2,7. {**19337**. Flintdolk av typ III, gråbrun/brun. L- 18,8 BB- 4. BT- 0,9. SkL- 7,5. SkB- 2,3. SkT- 2,4. **19338**. Dolkstav av flinta, svart med gråbruna fläckar. L- 12,7. SB- 3,1. ST- 2. Se även K. 911.} Datering — TNC, SNB. **2a**

915. St. Herrestad, St. Herrestad Nygård. Depåfynd? **YM 97-98***. "Flintdolk med fiskstjärtformigt skaft ljus vitgrå 16,5 x 3,1-4,6. Funnen tillsammans i en grusgrav med flintdolk med dito skaft, ljus blågrå. 18 x 3,5-4,2". Datering — SNC. **2a**

916. St. Herrestad, Bredastens å. Enkelfynd. **YM 50**. {Stridsyxa av typ E:2 med holk, oval nackknopp, gråbrun. L- 12,8. BH- 4,4. TH- 4,4. ET- 3,1. NT- 2,5. HD- 1,6.} Lit. Oldeberg 1952:224. Datering — MNB. **2a**

917. St. Herrestad, RAÄ 2. Fyndsamling och depåfynd. **T 352-353**. "352. En vackert knackad flintyxa funnen vid gropning i Fredriksberg

i St. Herrestad strax nedanför nya skolan tillsammans med nr 353 - en vackert slipad flintyxa. De låg intill en större jordfast sten". {**352**. Tunnackig, oslipad flintyxa, krusta på nacken, raka smalsidor och välvda bredsidor, gulröd/grönbrun. L- 20,2. EB- 7,1. NB- 5,2. NT- 1,8. ST- 3,1. **353**. Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, rundad egg, markerade egghörn. Kraftig genomgående krusta på nacken. Svagt välvda smal- och bredsidor, olivbrun med fläckar. L- 26,5. EB- 7,4. NB- 5,9. NT- 2,2. ST- 3,5.} Datering — TNC-MNA II. **3a**

918. St. Herrestad, RAÄ 3. Herrestad gård. Fyndsamling enkelfynd. **P**. "Bl.a. 1 oslipad tunnackig flintyxa 23,9 x 8 x 3,7, 1 dito med slipade smalsidor och skadad nacke 21 x 8 x 3,6 funna på Karlsfält 16:11 Ö om gården". {Endast en yxa kan med säkerhet knytas till denna plats. Fyndet gjordes i en större sänka ca 200 x 400 m i svart "mossjord" vid plöjning. Tunnackig, oslipad flintyxa. Grågrön/rödfläckig. L- 23,7. EB- 7,7. NB- 5,8. NT- 2,2. ST- 3,5.} Datering — TNC-MNA II. **3a**

919. St. Herrestad, RAÄ 30. Karlsfält 1:3. 35 m.ö.h. Flack rygg (VSV-ÖNÖ) invid flack sänka i flackt böljande åkerlandskap. Åker. ca 80 x 80 m. SÅ-boplats samt fyndområde för ackumulerade fynd? "I Boplatsens SÖ del är offerplats. Inom ett ca 60 x 30 m stort område (NÖ-SV) har flera djurskelett och alepålar påträffats. Fynden gjordes 1968 vid utdikning av mossen" Uppgift från 1971". Datering — Neolitikum? **4b**

920. St. Herrestad, RAÄ 36. Karlsfält 16:11. 20 m.ö.h. "Thora Lillas källa". Flack sänka i åkermark. Fyndplats för människoben. "Den 14 augusti 1930 anmäldes att skelettdelar av människa påträffats vid grävningar i eller vid en källa å egendomen Karlsfält, ca 150 m norr om landsvägen St. Herrestad - Köpingsbro. Vid framkomsten överlämnades en fragmentarisk människoskalle samt erhöles upplysningen, att skallen skulle ha anträffats för ungefär ett år sedan vid utdikningen av en källa som i orten kallas "Tora Lillas källa". Den hade tills dato förvarats i en huggbod, där den använts som färgpyts. Skallen hade under pågående grävningsarbete funnits

uppkastad på jordhögen bemängd med blålera, vilken emellertid omsorgsfullt avskrapats. Andra skelettdelar iaktogs ej (ATA Dnr. 3261/31, Brev från B. M. Vifot). Datering — Neolitikum? **4c**

921. St. Herrestad, Robertsdal. *Mosse 0,5 km NO om Robertsdal*. Människoben. "Kalott i gytta med ben, kol, flinta och nötter (troligen boplatstrester)" (Liljegren 1975:129). Datering — Neolitikum? **3a**

922. St. Herrestad, RAÄ 44. Herrestad 29:1 II. 10 m.ö.h. Svacka mellan långsträckt ryggar. Åker. Fyndplats för enkelfynd. **P**. "1 bronsyxav Piletyp. uppgift från Ystadprojekt B2". Lit. Larsson & Larsson 1984:19, Fig 2. Datering — SN. **4a**

923. St. Herrestad, RAÄ 117. Herrestad 54:15. Piledal. 15 m.ö.h. Enkelfynd. **P**. "1 flintdolk typ III funnen vid torvtäkt i St Herrestads mosse 20 x 4 x 1,6". Se även K. 912. Datering — SNB. **2a**

924. St. Herrestad, Herrestad torvmosse. Enkelfynd. **K 636**. "Håleggad grå flintyxav. Stora bitar kritskorpa på nacken. Svagt välvda slipade bredsidor och fint tillhuggna smalsidor med spår av slipning. Markant hålslipning, avrundad egg och nacke. Funnen i Herrestad torvmosse år 1846". {Tjocknackig, håleggad flintyxav, bredsidor slipade, delvis slipade smalsidor, krusta i nacken och ena bredsida, grå/gråsvart. L- 15,2. EB- 5,9. NB- 4,1. NT- 2,5. ST- 2,8. HL- 6,3. SV- 8°. Se även K. 912.} Datering — MNB. **2a**

925. St. Köpinge, Fårarps mosse. Depåfynd? **YM 2394-2395***. "2 tunnackiga flintyxor" (Oldeberg 1952:250). {Fyndet har möjligen samband med K. 928-929 och 933.} Datering — TNC-MNAII. **2a**

926. St. Köpinge, Köpingsberg. Depåfynd. **YM 39-40 (27-28)***. "Klubba av grönsten, liten med en tvärgående ränna i mitten 7,7 x 4,6 x 2,7. Funnen tillsammans med nr 40. Yxhammare av grönsten, kilformig egg, tvär, gröngrå vitprickig 9,6 x 5,1 x 4,5". Datering — SN. **2a**

927. St. Köpinge. St. Köpinge 33. Fyndplats för enkelfynd. **P**. {Gråsvart cylindrisk spånkärna. L- 25,3. Upp till 25 cm långa spån har producerats från blocket. Fyndet gjordes i början på

1970-talet i en kraftigt utdikad sänka om ca 70 x 50 m i den sydvästra kanten nere i torvjord. Sänkan har tidigare varit platsen för ett kraftigt källsprång, från vilken en bäck runnit österut. Fyndet är inte associerat med boplatmaterial, runt sänkan finns inga rester efter boplatflinta. Ej heller har andra fynd gjorts i sänkan vid plöjning eller dikning. Spånblocket torde vara ett av de största i landet om inte rent av det största.} Datering — MNB. **4b**

928. St. Köpinge, "Fårarps mosse". Enkelfynd. **YM 5***. "Lancettdolk, ljusgrå 26,5 x 3,7". Se även K. 925. Datering — SNA. **2a**

929. St. Köpinge, Fårarp. Depåfynd. **YM 2405-06*, 2463-2471**. "8 skedformiga flintpiecer af svartgrå flinta, grovt tillslagna funna jemte 2405-2406 = "2 dito skedformiga, den ene 12 den andre 14L" i Fårarps torvmosse". {Åtta skedformiga skrapor. **63**. Gråsvart/blåaktig patina, krusta. L- 17,5. EB- 6,4. NB- 3,5. ST- 3,3. **64**. Eggen avslagen, grå/gråsvart egg med krusta. L- 13,8. EB- 5,7. NB- 3,8. NT- 1,8. ST- 2,3. **65**. Patina som **67** med blåaktig patina vid egg, krusta. L- 13,1. EB- 6,2. NB- 4,1. ST- 2. **66**. A-typisk, grå/gråsvart egg med krusta. L- 12,8. EB- 6,8. NB- 4,2. ST- 1,9. **67**. Grå/gråsvart, krusta. L- 13,4. EB- 4,6. NB- 3,4. ST- 2,9. **68**. Svart/grå, heltäckande krusta. L- 11. EB- 5,4. NB- 3,1. ST- 2,3. **69**. Gråsvart egg med krusta L- 9,9. EB- 4,6. NB- 3,9. ST- 2,1. **70**. Patina som **63**, krusta. L- 9,4. EB- 5,2. NB- 3. ST- 1,7. Se även K. 925.} Datering — SN. **2a**

930. St. Köpinge, St. Köpinge nr 21. Depåfynd. **LUHM 22627 a-d**. "Slutet fynd funna vid plöjning" a) Stor skära med utsvängd egg, försedd med mindre sågtänder. b) Skära mörkgrå, något utåtsvängd och nernött c) Skära gråbrun, tandad och utåtsvängd egg. d) Spjutspets brungul". {**a**. Halvmånformig flintskära, tandad egg, gråbrun. L- 22,4. SB- 5,4. ST- 1. **b**. Halvmånformig flintskära, tandad egg, mörkgrå. L- 20,3. SB- 5. ST- 0,9. **c**. Halvmånformig flintskära, skadade egghörnor, tandad egg, gråbrun. L- 17,5. SB- 4,5. ST- 0,8. **d**. Spjutspets i flinta, gråbrun. L- 10,2. SB- 3. ST- 0,8.} Datering — SN. **3a**

- 931. St. Köpinge, RAÄ 73.** Kabusa 2:30. 5 m.ö.h. Tämligen plan mark. Åker. Mossmark. Fyndplats för enkelfynd. LUHM. "En tjocknackig flintyxta med utsvängd egg. Inv-fynd Ystadprojektet 1986". Datering — SN. **4a**
- 932. St. Köpinge, Enkelfynd. SHM 17343:65.** "En tjocknackig svagt håleggad flintyxta, obetydligt slipad på smalsidorna, bättre på bredsidorna, särskilt mot eggen (med kvarsittande slagmärken) Grågul. 15,1 x 4,7 x 3. Skadad i eggen. Funnen i en torvmosse". {Tjocknackig, håleggad, 4-sidigt slipad flintyxta, gulgrön/brun. L- 15,1. EB- 4,5. NB- 3,3. NT- 2,2. ST- 2,9. HL- 7,3. SV- 5°} Datering — MNB. **1a**
- 933. St. Köpinge, Fårarps mosse. Människoben. YM 2498?** "Tre kranier LYM 1891" (Liljegren 1975:129). Se även K. 925. Datering — Neolitikum? **2a**
- 934. St. Köpinge, Svenstorps mosse. Enkelfynd. SHM 2791:337.** Kopparflatyxa, brungrön patina. L- 10,4. B- 6,6. Lit. Oldeberg 1974: 118, nr. 768. Datering — TNC. **2a**
- 935. St. Köpinge, Kabusa. Kabusa IV:b. Boplatzfynd från MN 1a. LUHM.** Depåfynd bestående av nackdel till en tunnackig bergartsyxta L- 5,6. B- 6. samt en nackdel till en dubbeleggad stridsyxta av typ A2, sk. Fredgårdstyp. L- 5. B- 4. Troligen har de använts sekundärt som knackstenar. Depåfyndet påträffades i kulturlagrets östra del (M. Larsson 1987:39, Fig. 10a, d). **4c**
- 936. St. Köpinge, Kabusa. Boplatzfynd från Stridsyxekultur period 5. LUHM.** Tre mindre gropar vilka innehöll brända hasselnötter, spår av bränd sand samt stridsyxekeramik har uppenbar rituell karaktär. Keramiken från den ena anläggningen (anl 21) har sannolikt tillhört ett helt kärl vilket krossats före nedläggelsen. (Larsson & Larsson 1986:61 ff, Larsson 1989c:65). Datering — MNB. **4c**
- 937. Sövestad, Bellinge nr 1. Enkelfynd. LUHM 15719*.** "En tunnackig oslipad flintyxta, brungul, ena egghörnan borta 20,5 x 7,3 x 3,6. Funnen på ca 1 alns djup, vid dikesgrävning". Datering — TNC-MNA II. **3b**
- 938. Sövestad, RAÄ 43. Svartskylle 2:1. 60-65 m.ö.h.** Två markerade höjdparter med mellanliggande sänka. Åker. Fyndplats för ackumulerade enkelfynd och depåfynd (?). LUHM och P. {Fyndet består av 100-tals mestadels kraftigt brända krackelerade, tunnackiga yxfragment vilka härrör från minst fyra smärre fyndkoncentrationer, representerande åtminstone ett tiotal flintyxor. De större brända yxfragmenten kan typbestämmas till typ I-III. Provundersökning av platsen gjordes 1984 med negativt resultat. Samtliga fynd kommer från upprepade ytplockningar i matjordsskiktet. Fyndplatsen begränsas av våtmarksområden i söder och öster och omfattar en yta om ca 2 hektar.} Enligt RAÄ:s registrering finns följande föremål från denna plats registrerade i Kaj Månssons privatsamling i Ystad: "ett bränt eggfragment, 1 dito nackfrag av tunnackig, 2 dito fragment av tunnackig, 1 fragmentarisk oslipad tunnackig, 3 skivskrapor, 1 avslag, 1 skivredskap, 2 fragmentariska slipade tjocknackiga, 1 bränt fragmentarisk tjocknackig, 1 slip frag". Lit. Larsson & Larsson 1986:55 ff, L. Larsson 1989a:143 ff, 1989b:87 ff. Datering — TNC-MNA II. **4c**
- 939. Sövestad, Mossfynd. Depåfynd? SHM 1374:B30-31*, MM 242.** "Tre tunnackiga flintyxor" (Oldeberg 1952:249). Datering — TNC-MNA II. **1a**
- 940. Sövestad, Sövestads mosse. Enkelfynd. MM 4298*.** "En tunnackig flintyxta, grå slipad 16,8 x 6,5". Lit. Oldeberg 1952:249. Datering — TNC-MNA II. **2a**
- 941. Sövestad, RAÄ 82. Ebbarp 1:1, K 1:1, O 1:1. 43 m.ö.h.** Sandstrand samt sjöbotten. V. sidan av Lybeck i Krageholmssjön ca 40 x 3 m. SÅ-boplatz samt fyndområde för enkelfynd. LUHM. "1 tjocknackig slipad flintyxta med utsvängd egg. Inv-fynd 1987". Datering — SN. **4a**
- 942. Valleberga, Valleberga nr 25. Enkelfynd. ÖM 5891.** "Skafthålsyxta, eggdel, funnen i mossen Valleberga nr 25". {Eggdel till dubbeleggad stridsyxta av typ B1-2, med kraftigt utsvängd egg, grönbrun. L- 10,3. BH- 6,3. TH- 3,5. ET- 5,9. HD- 2,6.} Datering — MNAI-II. **3a**
- 943. Valleberga, Valleberga mosse. Enkelfynd. LUHM 21140*.** "En tunnackig oslipad

gråvit flintyxa 21,5 x 7,9-6,8 x 4. Funnen våren 1890 "4 fot under ytan". {Fyndet har möjligen samma fyndort som nr. 944, 946 och 954.} Datering — TNC-MNA II. 2b

944. Valleberga, Depåfynd. ÖM 1325-26. "Tjocknackig bergartsyxa utan smalsidor tvär-egg. Upplöjd tillsammans med 1326. Tjocknackig bergartsyxa, ena smalsidan rundad den andra tvär, i Valleberga". {25. Tjocknackig bergartsyxa, raka smalsidor, trubbig egg, välvda bredsidor, gråbrun. L- 13,2. EB- 5,3. NB- 3,5. NT- 2,9. ST- 3,7. SV- 8,5°. 26. Tjocknackig bergartsyxa, tendens till håll från båda smalsidor, trubbig egg, välvda smalsidor som är otydliga, grågrön. L- 11,9. EB- 5,4. NB- 3,8. NT- 2,9. ST- 4. SV- 11°.} Datering — MNB. 1a

945. Valleberga, Enkelfynd. ÖM 3870. "Flintdolk, skaftfragment funnen vid torfskärning i Valleberga mossar". {Skaftdel till flintdolk av typ I, gulbeige/rödgrul. L- 18,3. BB- 5,3. BT- 1. SkL- 10. SkB- 2,9. SkT- 1,3.} Datering — SNA. 2a

946. Valleberga, Valleberga nr 24. Ackumulerade enkelfynd? Funna vid dikning. ÖM 5419-22 a-b*. "Oslipad flintyxa med utsvängd egg. Tjocknackig slipad flintyxa. Ämne till flintyxa samt 2 skaftfragment till flintdolk". {5419. Tjocknackig, oslipad flintyxa med utsvängd egg, mörkbrun. L- 16,3. EB- 6,8. NB- 4. NT- 2,9. ST- 2,9. SV- 12°. 5420. Tjocknackig, tvåreggad, 4-sidigt slipad flintyxa, välvda bred- och smalsidor, gråbrun. L- 14. EB- 4,7. NB- 3,5. NT- 2,9. ST- 3,1. SV- 6°. 5421. Tjocknackig flintyxa av typ B, eggen avslagen, nyttjad som knacksten, slipade bredsidor, gråvit. L- 13,7. EB- 5. NB- 3,9. NT- 2,6. ST- 3,2. SV- 6°. 5422a. Skaftdel till flintdolk av typ I med för-tjockat skaft, gulröd/blågrön. L- 15,3. BB- 3,7. BT- 0,7. SkL- 8,2. SkB- 2,3. SkT- 1,4. b*.} Datering — MNB, SNA. 3a

947. Valleberga, Valleberga mosse nr 66. Enkelfynd. ÖM 5881. "Flintyxa med utsvängd egg, delvis slipad, funnen å Valleberga mosse nr 66". {Tjocknackig, svagt hållslipad flintyxa med utsvängd egg, slipade bredsidor (eggdelen), egg-hörn avslagna, rödbrun. L- 11,9. EB- 5,2. NB-

3,4. NT- 2,3. ST- 2,7. SV- 9°.} Datering — SN. 3a

948. Valleberga, Depåfynd. LUHM 12623. "Bred skedformig skrapa af grågul flinta, väl tillslagen, funnen jämte tre dylika vid Valleberga". (Rydbeck 1918:36, Fig. 71). {Skedformig skrapa, grå/grågrönvitpatinerad. L- 11,5. EB- 7,3. NB- 3,5. ST- 1,9.} Datering — SN. 1a

949. Valleberga, Valleberga nr 46. Enkelfynd. ÖM 6393. "Tjocknackig slipad flintyxa funnen å ett mossbete på Valleberga nr 46". {Tjocknackig, rätreggad flintyxa av typ B, slipade bredsidor, raka smalsidor, gulbrun/ rödbrun. L- 14,1. EB- 4,8. SB- 5. NB- 3,1. NT- 2,2. ST- 3,5. SV- 6°.} Datering — MNB. 3a

950. Valleberga, Fröslöv. Enkelfynd. ÖM 2172. "Stenyxa med ofullbordat skafthål funnen den 5/5 1919 å Fröslöv nr 8 i en håla på åkern". {Dubbeleggad stridsyxa med ofullbordat skafthål, av typ A2, nacke rundad, grågrön. L- 20,7. BH- 5,9. TH- 4,3. ET- 6,2. NT- 5,7. HD- 2,3.} Datering — MNA I-II. 3a

951. Valleberga, RAÄ 36. Valleberga 4:10 3 III. 5 m.ö.h. Flack N-slutning. Åker. Fyndplats för depåfynd. LUHM. "Depåfynd bestående av sex huggna flintor 40L med kvadratisk genomskärning. 4 låg parallellt med varandra och 2 vinkelrät utmed kortändarna av de andra. Påträffade vid plöjning omkring 1930. Se RAÄ inv 1971 nr 36". Datering — se nr. 952. 3a

952. Valleberga, Valleberga nr 14. (Kåseberga). 150 m N om stranden. Depåfynd. LUHM 28705*. "Slutet fynd av sex st. förarbeten av flinta, hittat 1944 på 0,5 m:s djup i sandjord av markägaren. Föremålen uppges ha legat tätt tillsammans a) ljusbrun 16,2 x 8 x 5. b) grå 16 x 7,3 x 4,8. c) grå 17,8 x 7,8 x 5,7. d) grå 16,8 x 6,5 x 4,9. e) grå 18,5 x 7,6 x 6,6. f) grågul 18,6 x 10,3 x 6,7". {Troligen avses föregående fynd K. 951.} Datering — SN? 3c

953. Valleberga, Valleberga 34:1. SÅ-boplats och fyndplats för enkelfynd. LUHM. Fynd av en liten tunnackig, tunnbladig, 4-sidigt slipad flintyxa påträffad i en grund cirkelformad grop, belägen inuti ett 7 x 4 m stort hus daterat till TNC. Yxan har måtten L- 9. EB- 4,8. ST- 1,6.

Gropen var förövrigt fyndfattig. Lit. Strömberg 1978:76. Datering — TNC. **4c**

954. Valleberga, Fröslövs torvmosse. Depåfynd. **SHM 2109:387-88**. "2 tunnackiga flintyxor" (Oldeberg 1952:250). {**387**. Tunnackig, oslipad flintyxa, endast svagt rundad egg och nacke, raka smalsidor, välvda bredsidor, grå/mörkgrå. L- 29,5. EB- 7. NB- 5. NT- 2. ST- 4. SsB- 3. SV- 4,5°. **388**. Tunnackig, oslipad flintyxa, eggskada, svagt rundad nacke, raka smalsidor, välvda bredsidor, grå/mörkgråspräcklig. L- 27,2. EB- 8,5. NB- 6,5. NT- 1,9. ST- 4,3. SsB- 2,6. SV- 3°.} Datering — TNC-MNA II. **2a**

955. Valleberga "Valleberga mosse". Enkelfynd. **SHM 2548, 18228:4**. "Två tunnackiga flintyxor" (Oldeberg 1952:250). {**2548**. Tunnackig flintyxa, välvda bredsidor, slipade bredsidor, delvis slipad på ena smalsidan, yttersta eggdelen oslipad, vitgråpatinerad. L- 23,4. EB- 6,8. NB- 5,5. NT- 2,6. ST- 3,5. SsB- 2,2. SV- 2°. **18228:4**. Fragmentarisk tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, svagt välvda smalsidor och välvda bredsidor, eggdel, eggen kraftigt skadad, gulröd/gulbrun. L- 14,5. EB- 7,1. ST- 3,3. SsB- 2,1. SV- 2°. Samma fyndort har även följande enkelfynd ur **SHM 2548**: 1. Tjocknackig, håleggad, 4-sidigt slipad flintyxa, krusta på nacke, gulgrön/svartfläckig. L- 12,9. EB- 5,5. NB- 3,5. NT- 2,1. ST- 2,9. HL- 6,6. SV- 12°. 2. Tjocknackig, rätleggad, 4-sidigt slipad flintyxa, gulbrun. L- 13,3. EB- 5,1. NB- 4. NT- 2,7. ST- 2,8. SV- 7°. 3. Tjocknackig, håleggad, 4-sidigt slipad flintyxa, gråvitpatinerad. L- 10,3. EB- 4. NB- 2,7. NT- 2,3. ST- 2,7. HL- 3,8. SV- 10°. 4. Tjocknackig, rätleggad, oslipad flintyxa, något utsvängd egg, vitgråpatinerad. L- 19,5. EB- 6,3. NB- 3,6. NT- 2,4. ST- 4,1. SV- 9°.} Datering — TNC-MNA II, MNB, SN. **2a**

956. Valleberga, RAÄ 80. Löderup 11:6. 5 m.ö.h. Depåfynd? **P**. "2 tunnackiga oslipade flintyxor 18-23,5 x 7,5-8 x 3-3,5". Datering — TNC-MNA II. **3a**

957. Valleberga, RAÄ 122. Fröslöv 4:2. <15 m.ö.h. Flack böljande sänka nedanför höjdområde. Åker. Fyndplats för depåfynd? **P**. "2 flintyxor ej längre kvar på gården". Datering — Neoli-

tikum? **4a**

958. Valleberga, Depåfynd. **SHM 3414:21-23**. "1 slipad tunnackig flintyxa typ III, 1 slipad tunnbladig flintyxa typ b1. Hittades i en torvgrop tillsammans med en ytterligare tunnackig flintyxa" (Nielsen 1977:125, nr 75). {**22**. Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, välvda smal- och bredsidor, rundad egg, rak nacke, rödbrun/gråbeigebrun. L- 26,3. EB- 8. NB- 6,5. NT- 2,4. ST- 3,9. SsB- 2,9. SV- 3°. **23**. Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, rundad egg och nacke, nästan raka smalsidor, välvda bredsidor, rödbrun/grönbrun. L- 23. EB- 7,3. NB- 5,7. NT- 1,7. ST- 3,5. SsB- 1,6. SV- 4,5°.} Datering — TNC-MNA II. **1a**

959. Valleberga, Valleberga nr 36. Enkelfynd. **SHM 18228:7**. "En tjocknackig fyrsidig flintyxa med bredsidorerna slipade, skadad vid eggen. Funnen i en mosse 1847". {Tjocknackig, tvåreggad flintyxa, slipade bredsidor, skadad egg, gråbeige/beigebrun. L- 9,1. EB- 4,6. NB- 3. NT- 1,7. ST- 2,1.} Datering — MNB. **3a**

960. Valleberga, Enkelfynd. **SHM 18228:12**. "Klubba (av diabas) rundad sten med skafträna. Funnen i Valleberga i mosse år 1847". {Stenklubba med skafträna, gråbrunspräcklig. L- 7,2. B- 7.} Datering — MNB. **1a**

961. Ystad, Ystad hamn. Enkelfynd. **YM 918***. "En 8 tum lång flintdolk, funnen i Ystad hamn 1 fot under torfven i moränleran". Datering — SN. **3a**

962. Ystad, "Trakten av Ystad". Depåfynd. **SHM 14001**. "Två oslipade tunnackiga flintyxor 42 resp 31L, funna tillsammans i en mosse 1/2 mil från Ystad" (Fornvännen 1910:222). {**1**. Tunnackig, oslipad flintyxa, välvda bred- och smalsidor, rundad nacke och egg, markerade egghörn, rödbrun/grönbrun. L- 42,1. EB- 9,2. NB- 6,8. NT- 1,9. ST- 4,5. SsB- 2,6. SV- 2°. **2**. Tunnackig, oslipad flintyxa, svagt välvda smalsidor och bredsidor, rundad nacke och svagt rundad egg med tydliga egghörn, rödbrun/grågrön-spräcklig. L- 31. EB- 6,9. NB- 5,6. NT- 1,9. ST- 3,8. SsB- 2,3. SV- 2°.} Datering — TNC-MNA II. **1a**

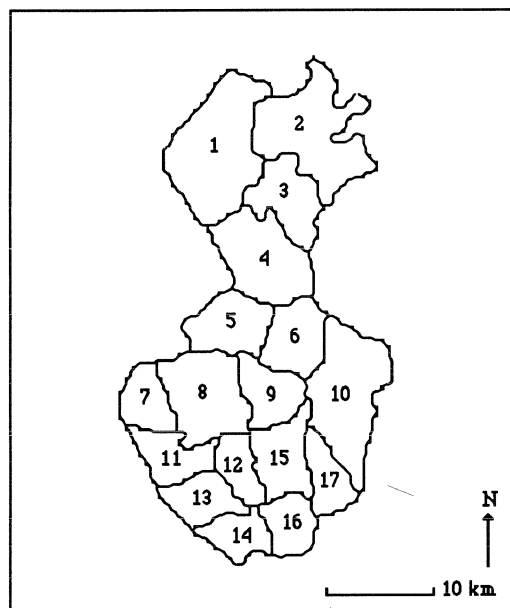
963. Öja, Öja mosse. Ackumulerade enkelfynd?

P. "1 tunnackig flintyxa" (Oldeberg 1952:249). LUHM 5252. "Skedformig skrapa. Funnen i Öja mosse" {Skedformig skrapa gråblå. L- 13,1. EB- 6,6. NB- 2,1. ST- 2,3.} Datering — TNC-MNA II, SN. 2a

964. Öja, Enkelfynd. SHM 9170:1060. "En smal rätmejsel. Eggen något sned. Slipad vid eggen som är skadad. Funnen 1837 i en torvmosse i Öja sn". {Tjocknackig, rätteggad flintmejsel, slipade breddsidor, eggen kraftigt nött, grå/mörkbrun. L- 13,4. EB- 2,5. NB- 2,2. NT- 2,3. ST- 2,4.} Datering — TNC-SN. 1a

KRISTIANSTAD LÄN

20. TOMELILLA KOMMUN

1. Andrarum	7. Ramsåsa	13. Övraby
2. Brösarp	8. Tryde	14. Tosterup
3. Eljaröd	9. Spjutstorp	15. Kverrestad
4. Fågeltofta	10. Smedstorp	16. Bollerup
5. Tranås	11. Benestad	17. Ö. Ingelstad
6. Onslunda	12. Ullstorp	

965. Andrarum, Andrarums torvmosse. Enkelfynd. ÖM 692. "Mörk flintyxa, nedre delen slipad. Funnen vid dikning i Andrarums torv-

mosse". {Tjocknackig, håleddad flintyxa, grovt tillhuggen, slipade breddsidor, delvis slipade smalsidor, mörkgrå. L- 18,7. EB- 5,1. NB- 3,1. NT- 2,6. ST- 3,5. HL- 6,5.} Datering — MNB. 2a

966. Andrarum, Verkaån. Ackumulerade enkelfynd? SHM 13268. "En slipsten av kvartsit, 1 stenyxa. Båda funna vid reglering af Verkaån 1902". {Spetsnackig, tvåreggad bergartsyxa, svagt markerade smalsidor, gråbrun. L- 18,2. EB- 6,5. NB- 3,7. NT- 2,3. ST- 3,4. Slipsten av kvartsit med 2 slipytor L- 29. B- 14. T- 7.} Datering — TN. 1a

967. Bollerup, Ackumulerade enkelfynd? ÖM 3730-31. "Tunnackig flintyxa funnen vid dikning å Bollerup samt flintdolk, funnen vid dikning å Bollerup, ett par alnar från 3730. Båda lågo ca 1 aln under markytan å en mycket sidländ mark (fd. mosse)". {3730. Tunnackig, omhuggen, 4-sidigt slipad flintyxa, eggen omslipad, krusta på ena breddsidan, gulbrun. L- 13,7. EB- 6,6. NB- 5,3. NT- 2,3. ST- 2,3. SsB- 2. 3731. Flintdolk av typ II, skaflet spetsovalt i tvärsnitt, yttersta spetsen avbruten, krusta på basen, grågrön. L- 14,7. BB- 3,9. BT- 1. SkL- 5. SkB- 2,8. SkT- 1,5.} Datering — TNC-MNA II, SNB. 2b

968. Bollerup, Bollerup nr 16. Enkelfynd. ÖM 3876. "Flintämne funnet vid dikesgrävning å Bollerup nr 16 år 1921". {Förarbete till tunnbladig yxa? Heltäckande krusta på ena breddsidan, brun. L- 15,2. EB- 8. NB- 6,4. ST- 4.} Datering — MNB/SN? 3a

969. Bollerup? Gärarp nr 11. Enkelfynd. ÖM HÅS:52*. "Hålslipad mejsel 15 x 2,5 funnen under dikningsarbete å Gärarp nr 11". Datering — MNB. 3a

970. Eljaröd, Bantofta. Enkelfynd. ÖM 6345. "Spetsigt tunnackig oslipad flintyxa funnen i en mosse å Bantofta, Eljaröds sn, 4 alnar djup". {Tunnackig, oslipad flintyxa med plana smalsidor, sned nacke, i längdriktningen är ena smalsidan rak, den andra konvex, grå/ljusbrun, L- 21,8. EB- 7,2. NB- 5. NT- 1,8. ST- 3,9. SsB- 1,7.} Datering — TNC-MNA II. 2b

971. Kverrestad, Kverrestad nr 6. Enkelfynd. ÖM 2382. "Slipad flintmejsel funnen vid sänk-

ning af en större sten å Kverrestad nr 6". {4-sidigt slipad, rätteggad flintmejsel, gråbeige. L- 8,7. EB- 1,6. NB- 1,3. NT- 1,3. ST- 1,6.} Datering — TNC-SN. **3a**

972. Kverrestad, Södra Kverrestad nr 8. Enkelfynd. ÖM **3729**. "Tunnackig flintyxa funnen vid grävning kring en större sten en half aln i jorden å S. Kverrestad nr 8". {Tunnbladig, tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, krusta på nacken, välvda bred- och smalsidor, gröngrå/svart. L- 11. EB- 5. NB- 3,4. NT- 1,3. ST- 1,7. SV- 12°.} Datering — TNC-MNA II. **3b**

973. Kverrestad, Lunnarp nr 11. Depåfynd? ÖM **6394 a-b**. "Två eggfragment av troligen tjocknackiga flintyxor funna vid dikning å Lunnarp nr 11". {a. Fragmentarisk tjocknackig, rätteggad, 4-sidigt slipad flintyxa av typ A/B, eggdel och mittdel, krusta på ena smalsidan, sned egg, gråbrun/svartfläckig. L- 11,9. EB- 6,7. NB- 4,2. NT- 2,6. ST- 3,2. SV- 15°. b. Eggdel av tjocknackig, rätteggad flintyxa av typ B, bredsidor slipade, svagt rundad egg, markerade egghörn, grönbrun. L- 10,5. EB- 5,7. ST- 2,8. SV- 5°.} Datering — MNB. **3a**

974. Kverrestad, Depåfynd. LUHM 701, 715, 716. "Förmodligen ett slutet fynd. prosten Nymans samling, Kverrestad" (Rydbeck 1918: 18, Fig. 21). {**701.** Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, oslipad nacke, välvda smal- och bredsidor, tunn nacke, nästan parallella smalsidor, gråvit/gråsvart. L- 33. EB- 6,5. NB- 5,3. NT- 1,5. ST- 3,1. SsB- 1,6. SV- 2°. **715.** Spetsnackig, 4-sidigt slipad flintyxa av typ 3, grå/vitspräcklig. L- 24,3. EB- 6,1. NB- 3,5. NT- 1,6. ST- 3,1. SsB- 1,5. SV- 8°. **716.** Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, nacken avslagen, grå/gråblå vattenpatina. L- 23,5. EB- 7,3. NB- 5,7. ST- 3,8. SsB- 2,3. SV- 4°.} Datering — TNC. **1a**

975. Kverrestad, Depåfynd. LUHM 5865, 5867, 5870*. "Slutet fynd av fyra tunnackiga flintyxor. Enl. Sv. Nilssons dagbok: "Äro funna i Qvärrestad (jemte en till som en komminister fick) Om jag minnas rätt funnos de äfven under en stor sten och alla på samma ställe". {**5865.** Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, nacke oslipad, svagt välvda smalsidor, grå/mörkgrå. L- 30.

EB- 7,2. NB- 5,8. NT- 2,1. ST- 3,3. SsB- 1,8. SV- 3°. **5867.** Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, välvda smal- och bredsidor, nästan parallella smalsidor, plan nacke, eggen skadad, grå/gråsvart. L- 32,6. EB- 6,6. NB- 5,4. NT- 1,9. ST- 3,4. SsB- 1,8. SV- 3,5°.} Datering — TNC-MNA II. **1b**

976. Onslunda, Åmossarne. Enkelfynd. ÖM **2949**. "Tunnackig slipad flintyxa, funnen vid torvupptagning i Åmossarne". {Tunnbladig, rätteggad, 4-sidigt slipad flintyxa, plana smal- och bredsidor. L- 10,5. EB- 4,3. NB- 2,8. NT- 1,4. ST- 1,4. SV- 10°.} Datering — MNB. **2a**

977. Onslunda, St. Mosse. Ackumulerade enkelfynd? ÖM:**2950, 3782.** "Flintmejsel, håleggad slipad, eggdel funnen i St. Mosse samt nackfragment av flintyxa". {**2950.** Eggdel av tjocknackig, håleggad, 4-sidigt slipad flintmejsel, eggen skadad, gulbrun/rödbrunfläckig. L- 9,7. EB- 1,7. SB- 2,2. ST- 1,6. **3782.** Nackdel till spetsnackig, oslipad flintyxa, troligen av typ 1, spetsovalt tvärsnitt, vitgrå. L- 7,4. SB- 4,7. NB- 3,7. NT- 1,9. ST- 2,3.} Datering — TNA-B, MNB. **2a**

978. Onslunda, St Mosse. Enkelfynd. ÖM **3763.** "Tunnackig slipad flintyxa funnen 1922 vid torvupptagning i St Mosse". {Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, omslipad egg, svagt välvda smalsidor, välvda bredsidor, sned egg, markerade egghörn, nacke skadad, gulbrun. L- 15,2. EB- 7,6. NB- 5,5. NT- 2. ST- 3,2. SsB- 1,9. SV- 10°.} Datering — TNC-MNA II. **2a**

979. Onslunda, Onslunda nr 20. Enkelfynd. ÖM **HÅS 310*.** "Stor svartgrå slipad flintyxa 33 x 9, funnen i en mosse å Onslunda nr 20". Datering — TNC-MNA II. **3a**

980. Ramsåsa, Ramsåsa nr 13. Depåfynd. ÖM **3034-35*.** "Tunnackig flintyxa funnen å Ramsåsa nr 13 vid sänkandet af en stor sten. Då denna föll ned i hålet, der den skulle sänkas, föll flintyxan efter, på samma gång medföll den ovala stenen (3035). Tycks ha varit nedlagda tillsammans". Datering — TNC-MNA II. **3c**

981. Smedstorp, Tjustorp nr 11. Depåfynd. ÖM **1752-55.** "Tjocknackig flintyxa av Dani-enflinta, funnen hösten 1917 vid plöjning af för-

- ut odlad jord å Tjustorp nr 11, denna yxa kom tillsammans med nr 1753-1755 "i en hög" upp vid plöjningen af en klöfvervall". {1752. Tjocknackig, tvåreggad flintyxa med utsvängd egg, ena bredsida slipad, vitgrå/grå. L- 15. EB- 6,2. NB- 4. NT- 3,4. ST- 3,6. SV- 13°. 1753. Tjocknackig, tvåreggad, oslipad flintyxa med utsvängd egg (förarbete till håleggad yxa?), krusta på bägge bredsidor, grårödbeige. L- 14,6. EB- 6,2. NB- 3,4. NT- 3. ST- 3,3. SV- 14°. 1754. Tjocknackig, tvåreggad, oslipad flintyxa med utsvängd egg, gråbrun/svartbrun. L- 12,5. EB- 5,8. NB- 3,2. NT- 2,9. ST- 2,9. SV- 13,5°. 1755. Tjocknackig, oslipad, håleggad flintyxa med utsvängd egg, gråbrun/brun. L- 11,3. EB- 5,4. NB- 2,9. NT- 2,3. ST- 2,7. SV- 13,5°.} Datering — SN. **3b**
- 982. Smedstorp**, Listarums mosse. Enkelfynd. "Två flintyxor, en pilspets". **YM 3128-30***. {28. Spetsnackig flintyxa av typ 1, eggen slipad, brunviolett/gråbrun. L- 14,2. EB- 5,6. NB- 3. NT- 1,3. ST- 2,8. Nr. **3129-30***.} Datering — TNA-B, -? **2a**
- 983. Smedstorp**, Bonamossen. *Smedstorp nr 8*. Enkelfynd. **HBG 61/54**. {Tunnackig, tunnbladig, 4-sidigt slipad flintyxa, svartgrå. L- 12,5. EB- 6,2. NB- 5. NT- 1,3. ST- 2,2. SV- 8°.} Datering — TNC-MNA II. **3a**
- 984. Spjutstorp**, *Spjutstorp nr 9*. Depåfynd. **ÖM 3778-79***. "Flintmejsel funnen tillsammans med 3779 - flintmejsel, vid plöjning af ett rördike å Spjutstorp nr 9, de lågo ett spadtag djupt under markytan". {3778. Tvåreggad, 4-sidigt slipad flintmejsel/smalyxa, grå. L- 9,4. EB- 2,7. NB- 1,9. NT- 1,3. ST- 1,5. SV- 7°. **79***.} Datering — TN-SN. **3b**
- 985. Tosterup**, Enkelfynd. **SHM 14265:1053**. Bronskantya med brun mosspatina. L- 13,8. B- 4,7. Lit. Oldeberg 1974:122, nr. 811. Datering — SN. **1a**
- 986. Tranås**, Enkelfynd. **ÖM 6389**. "Tjocknackig stenylxa funnen i en dalsänka/mosse? vid Tranås kyrka". {Tjocknackig, rätreggad bergartsyxa, raka smalsidor, välvda bredsidor, gråbrun. L- 24. EB- 7,1. SB- 7,6. NB- 5,5. NT- 3,4. ST- 5,4. SV- 4°.} Datering — MNB. **2a**
- 987. Tranås**, *Tranås nr 15*. Enkelfynd. **ÖM 2948**. "Spetsnackig slipad flintyxa funnen vid torvupptagning i en mosse å Tranås nr 15". {Fragmentarisk tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa (ev. spetsnackig av typ 3), omslipad egg, nacke och halva bredsida avslagen, svagt välvda smalsidor, välvda bredsidor, grönbrun. L- 13,9. EB- 6,1. ST- 2,9. SV- 7°.} Datering — TNC. **3a**
- 988. Tranås**, *Tranås nr 16*. Enkelfynd. **ÖM 4856**. "Slipad flintmejsel funnen vid dikning å Tranås nr 16". {Tjocknackig, tvåreggad flintmejsel, slipade bredsidor, delvis slipade smalsidor, vitgrå. L- 10,2. EB- 1,8. SB- 2,4. NB- 1,9. NT- 1,2. ST- 1,6.} Datering — MNB? **3a**
- 989. Tranås**, Roms mosse. Enkelfynd. **ÖM 3007**. "Tunnackig oslipad flintyxa funnen 1917 i Roms mosse, 2 alnar djupt mellan torfven och den underliggande sanden". {Tunnackig, oslipad flintyxa med utsvängda egghörn, tunn nacke, raka smalsidor, rundad egg, svart. L- 19,7. EB- 7. NB- 4,4. NT- 1,6. ST- 2,9. SsB- 1,9. SV- 9°.} Datering — TNC-MNA II. **2b**
- 990. Tranås**, *Tranås nr 26*. Enkelfynd. **ÖM 3137**. "Oslipad spetsnackig flintyxa funnen vid sänkandet af en större sten å Tranås nr 26". {Spetsnackig flintyxa av typ 3, en smalsida och en bredsida slipad, krusta på andra bredsida, vitgrå/grå. L- 16,8. EB- 6,1. NB- 2,8. NT- 2,2. ST- 3,2.} Datering — TNB-C. **3a**
- 991. Tranås**, *Tranås nr 11*. Enkelfynd. **ÖM 3978**. "Oslipad tunnackig flintyxa funnen bland bitarne efter en söndersprängd sten å Tranås nr 11". {Tunnackig oslipad flintyxa, raka smalsidor, välvda bredsidor, rundad egg, svagt rundad tunn nacke, vitgrå/grå. L- 22,4. EB- 7,4. NB- 5,6. NT- 2,3. ST- 3,7. SsB- 2,5. SV- 5°.} Datering — TNC-MNA II. **3a**
- 992. Tranås**, Enkelfynd. **ÖM 3983**. "Tjocknackig slipad flintyxa funnen i en torfmosse i Tranås". {Tjocknackig flintyxa av typ B, slipade bredsidor, sned egg, grå. L- 13,2. EB- 5,8. NB- 4,5. NT- 2,5. ST- 3,3. SV- 7°.} Datering — MNB. **2a**
- 993. Tranås**, *Tranås nr 11*. Enkelfynd. **ÖM 3987**. "Flintyxa med slipade bredsidor, funnen vid dikesgrävning å Tranås nr 11". {Tjocknackig, håleggad flintyxa, slipade bredsidor, delvis slipa-

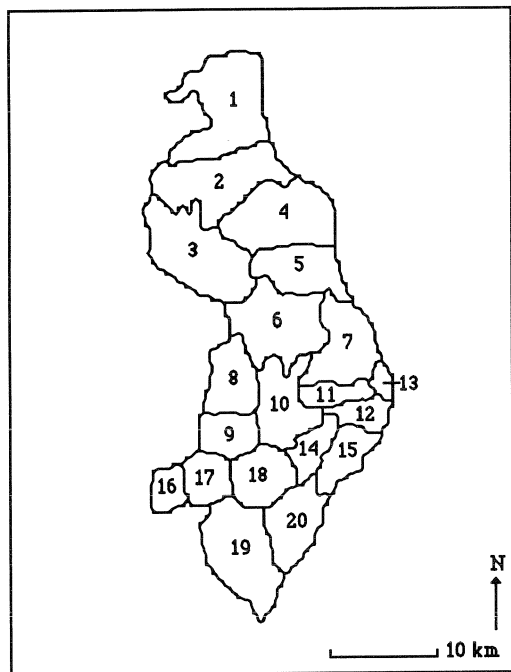
- de smalsidor, vitgrå. L- 13,1. EB- 4,6. NB- 2,9. NT- 2,5. ST- 2,7. HL- 4,4. SV- 10°.} Datering — MNB. **3a**
- 994. Tryde, Sälshög nr 10.** Enkelfynd. ÖM **6067***. "*Stenklubba funnen vid harvning å en nyodlad mosse Sälshög nr 10*". {Enligt illustration avses en bergartsyxa med nackknopp. Berg & Skaarup 1979:Fig. 201} Datering — TNC. **3a**
- 995. Tryde, Selshög nr 1.** (Sälshög) Depåfynd. LUHM **17282 a-c**. "1 oslipad tunnackig flintyxa typ I, 1 delvis slipad tvåsidig tunnbladig flintyxa. Hittades på samma ställe 0,5 m djupt i mossmark" (Nielsen 1977:122) Enl. Rydbeck utgörs fyndet av "två yxor och ett flintspån. Den längsta yxan a) är en tunnackig, något groft tillslagen flintyxa, den andra b) är omslagen af en större slipad yxa, hvars ena bredsida delvis är bevarad, formen överensstämmer med den förras. Flintspånet c) är 4,5L är afbrutet i båda ändar. Fyndet gjordes af säljaren i en mosse å dennes egen mark, Sälshög nr 1, Tryde. Först påträffades på omkring 1/2 m:s djup med torfhackan den större yxan, därpå, intill denna, den mindre, medan flintspånet hittades vid sönderhackning af den upptagna torfven på samma ställe. Habitus likartad" (Rydbeck 1918:21, Fig. 25.) {a. Tunnackig, oslipad flintyxa, rundad tunn nacke, egghorn, gråvit/svartgrå. L- 32,4. EB- 8,3. NB- 5,5. NT- 1,9. ST- 4,1. SsB- 2,4. SV- 5°. b. Tunnbladig, tunnackig flintyxa tillverkad av slipad yxa, slipad endast på ena bredsida, grå/mörkgrå. L- 12,5. EB- 3,8. NB- 4,1. ST- 1,8. SsB- 1,1. c. Flintspån med en mittås, svart senonflinta. L- 4,5. B- 1,6. T- 0,4.} Datering — TNC-MNA II. **3c**
- 996. Tryde, Sälshög nr 17.** Enkelfynd. ÖM **3714**. "*Fragmenterad flintdolk funnen 1922 i en numera odlad mosse å Sälshög nr 17*". {Skaftdel till flintdolk av typ II, svart med krusta på skaftet. L- 8,7. BB- 2,5. BT- 0,6. SkL- 5,7. SkB- 2. SkT- 1.} Datering — SNB. **3a**
- 997. Tryde, Sälshög nr 16.** Enkelfynd. ÖM **3745**. "*Spetsnackig delvis slipad flintyxa funnen vid odlingsarbete å en mosse i Sälshög nr 16*". {Spetsnackig flintyxa av typ 1, bredsidor delvis slipade, krusta på ena bredsida. L- 13,9. EB- 4,5. NB- 3,3. NT- 1,5. ST- 2,3.} Datering — TNA-B. **3a**
- 998. Ullstorp, Djupadal.** Enkelfynd. ÖM **2679**. "*Flintdolk funnen i en mosse i Djupadal*". {Flintdolk av obestämd typ, omhuggen, vitgrå. L- 13. BB- 2,4. BT- 1. SkL- 4,8. SkB- 2. SkT- 1.} Datering — SN. **2a**
- 999. Ullstorp, Toarp.** Enkelfynd. YM **3171**. Genomborrat hästkranium med kvarsittande flintdolk påträffad år 1900 i ur ån uppressad gyttja och grus. Skallen låg i bottengruset. Flintdolken är fragmentarisk, endast bladet återstår och har måtten L- 10,9. B- 3,3. T- 1,1. Ursprunglig längd bör ha varit omkring 20 cm (Andersson 1901:82). Lit. Löwegren 1974:49 samt Liljegren 1975:105. {En C-14-analys har nyligen utförts på hästskallen vilket resulterade i en datering till tidig medeltid/vikingatid. Fyndet får därför avskrivs som ett sentida falsarium (Liljegren & Lagerås 1993:40)} **1a**
- 1000. Ö. Ingelstad, Ingelstagården.** Enkelfynd. ÖM HÅS:**269***. "*Grå dolk funnen vid torvupptagning vid Ingelstagården*". Datering — SN. **2a**
- 1001. Ö. Ingelstad, Enkelfynd. ÖM 4566***. "*Yxliknande sten af svart skiffer med tvenne borrarade hål ett i hvardera ändan, funnen i ån i Ö Ingelstad*". Datering — Neolitikum? **1a**
- 1002. Ö. Ingelstad, Enkelfynd. YM 2640.** Kopparkantya, troligen våtmarksfynd p.g.a. den brungröna patinan. L- 14,8. B- 6,7. Lit. Oldeberg 1974:145, nr. 998. Datering — SN. **1a**
- 1003. Ö. Ingelstad, "Ingelstads sjö"** Enkelfynd. KE-LHS **157***. "*Yxa av sten. 14 x 8 Ingelstads sjö*". Datering — Senmesolitikum/TNC-MNA II. **2a**
- 1004. Övraby, Övraby mosse.** Enkelfynd. ÖM **3429**. "*Tunnackig slipad flintyxa funnen i en mosse i Övraby*". Lit. Oldeberg 1952:250. Datering — TNC-MNA II. **1a**
- 1005. Övraby, Enkelfynd. ÖM 3427.** "*En skafthålsyxa funnen för ca 25 år sedan i Övraby vid uppressning och fördjupning av en källa, som fordom benämndes "offerkällan" där nu skolhusets brunn är*". {Enkel skafthålsyxa, något böjd i längdriktningen, grågrön. L- 17,3. BH- 7,2. TH- 5,1. ET- 5,8. NT- 4,3. HD- 2,7.} Dat-

ering — SN. 3a

1006. Övraby, Enkelfynd. ÖM 3432*. "En flintdolk funnen i en mosse i Övraby". Datering — SN. 2a

1007. Övraby, Enkelfynd. ÖM 3433. "En flintdolk omslagen funnen vid dikesgrävning i Övraby". {Flintdolk av typ V, omhuggen, brunröd. L- 14,2. BB- 2,5. BT- 1,4. SkL- 6,3. SkB- 2,8. SkT- 2.} Datering — SNC. 2a

21. SIMRISHAMN KOMMUN

1. Ravlunda	8. Stiby	14. Bolshög
2. Vitaby	9. Ö. Herrestad	15. Ö. Nöbbelöv
3. S:t Olof	10. Ö. Tommarp	16. Hannas
4. S. Mellby	11. Järrestad	17. Hammenhög
5. Rörum	12. Simris	18. Vallby
6. Ö. Vemmerlöf	13. Simrishamn	19. Borrby
7. Gladsax		20. Ö. Hoby

1008. Bolshög, Glimminge nr 1. Enkelfynd. LUHM? "Vid undertecknads besök å fyndplatsen (1/8) hade ett nytt fynd, av en väl slagen och formad lancettformig dolk av flinta, gjorts ca 20

m söder om det föregående. Även här låg en stor sten djupt, ca 50 cm, i marken och omedelbart väster om denna, med spetsen vänd bort från stenen, låg dolken, enligt upphittaren "alldeles som om någon suttit på stenen och tappat den rakt ner. Tyvärr blev den vid påträffandet knäckt över bladet". Datering — SNA. 3c

1009. Bolshög, Glemminge mosse. Enkelfynd. ÖM 3437. "Skafthålsyxan funnen i Glemminge mosse". {Enkel skafthålsyxa, något böjd i längdriktningen, vitgrågrön. L- 18,7. BH- 8,3. TH- 5. ET- 4,8. NT- 3,2. HD- 2,3.} Datering — SN. 2a

1010. Borrby, Borrby nr 5. Isebjermsosse. Enkelfynd. P. "En tunnackig flintyxa" (Oldeberg 1952:249). Datering — TNC-MNA II. 3a

1011. Borrby, Depåfynd. LUHM 3734-35, 3833, 3885. {Eventuellt avses Borgeby socken, Lomma kommun.} "4 flintsågar af gråbrungul färg, hvilka alla tillhöra Nilssonska samlingen och bära påskriften "Borby 1836" med samma handstil. Då öfverensstämmelsen i öfrigt är påtaglig, torde de få räknas till de slutna fynden. Alla sågarna äro medelmåttiga exemplar och bära spår af nötning" (Rydbeck 1918:39 f, Fig. 87). {Fyra smala halvmånformiga skär. 3734. Konvex egg, ena hörnan borta, gulgrön. L- 14,6. SB- 3,2. ST- 1,1. 3735. Rak egg, gulbrun. L- 16,8. SB- 3,1. ST- 0,7. 3833. Rak egg, gråröd/brunröd. L- 16. SB- 3,3. ST- 0,7. 3885. Rak egg, brungul. L- 15, 8. SB- 3,3. ST- 0,8.} Datering — SN. 1a

1012. Borrby, Borrby mosse. Enkelfynd SHM 2548. "En tunnackig flintyxa" (Oldeberg 1952:250). {Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, svagt välvda smal- och bredsidor, rundad egg, sned nacke, grå/mörkgrå. L- 30,1. EB- 7,3. NB- 5,1. NT- 1,7. ST- 3,2. SsB- 1,6. SV- 4°.} Datering — TNC-MNA II. 2a

1013. Borrby, RAÄ 67. Sandby 21:5, 11:32. Sänka. Tomtmark. Åkermark ca 50 x 50 m, delvis undersökt? Fyndområde för ackumulerade fynd? LUHM? "Enligt ortsbefolkningen skall många fornsaker (flintyxor m.m.) ha hittats i sänkan. Ortsbefolkningen omtalar också att arkeologiska undersökningar skett på platsen av An-

- ton Nilsson Valleberga. Vid undersökningen skall bl.a. ornerad keramik samt rester av en båt påträffats. Uppgifterna har ej verifierats". Datering — Neolitikum? **3a**
- 1014. Borrby, Borrby nr 6.** Enkelfynd. ÖM **3338.** "Tjocknackig flintyxa funnen vid dikesgrävning å Borrby nr 6". {Spetsnackig, slipad flintyxa av typ 3, slipad delvis på smalsidor, krusta på nacken och ena bredsida, gulgrön med svarta fläckar. L- 14. EB- 5,4. NB- 3. NT- 2,3. ST- 3,2.} Datering — TNB-C. **3a**
- 1015. Borrby, Borrby nr 12.** Enkelfynd. ÖM **4463.** "Flintdolk funnen vid dikesgrävning å Borrby nr 12". {Flintdolk av typ II? Grå med svartfläckigt skaft. L- 12. BB- 2,6. BT- 0,9. SkL- 5. SkB- 2,3. SkT- 1,3.} Datering — SN. **3a**
- 1016. Borrby, Borrby mosse.** Enkelfynd. ÖM **4464.** "Tjocknackig slipad flintyxa funnen i Borrby mosse". {Tjocknackig, tjockbladig flintyxa av typ A, slipade bredsidor, gråbrun. L- 13,2. EB- 5,7. NB- 3,5. NT- 3,2. ST- 3,9. SV- 12°} Datering — MNA V. **2a**
- 1017. Borrby, Borrby mosse.** Enkelfynd. ÖM **4486.** "Tjocknackig slipad yxa (Tät bergart) funnen vid grävning af ett rördike i Borrby mosse". {Tjocknackig bergartsyxa, (skiffer?), ena bredsida välvd, den andra plan, smalsidor svagt välvda, eggskada, svart. L- 9,8. EB- 3,5. NB- 3. ST- 2.} Datering — MN? **2a**
- 1018. Borrby, Borrby nr 96.** Enkelfynd. ÖM **4624.** "Stenyxa med rundade sidokanter funnen vid dikesgrävning å Borrby:96/Borrby tufvor". {Eggdel av tunnackig bergartsyxa? Välvda smal- och bredsidor, grågrön. L- 9,7. EB- 5,9. ST- 3, 5. SV- 1°} Datering — TNC-MNA II. **3a**
- 1019. Borrby, Borrby nr 10.** Enkelfynd. ÖM **5851.** "Flintyxa med något utsvängd egg, något slipad, funnen i mossen å Borrby nr 10 vid betrensning". {Tjocknackig, bredeggad flintyxa, slipade bredsidor, spår av slipning på ena smalsida även slipad nacke, mörkbrun. L- 8,6. EB- 4,3. NB- 2,5. NT- 1,7. ST- 1,7.} Datering — SN. **3a**
- 1020. Borrby, Borrby nr 14.** Enkelfynd. ÖM **5863*.** "Flintdolk funnen i en mosse å Borrby nr 14". Datering — SN. **3a**
- 1021. Borrby, Borrby nr 35.** Enkelfynd. ÖM **HÅS:3*.** "Brun vacker spjutspets 10L, funnen å Borrby nr 35 under grävning kring en större sten". Datering — SN. **3a**
- 1022. Borrby, Borrby nr 44.** Enkelfynd. ÖM **HÅS:10.** "Hålslipad vit tjocknackig flintyxa 13,5 L funnen under dikning å Borrby tuva nr 44". {Tjocknackig, 4-sidigt slipad, håleggad, vit-grå flintyxa. L- 12,9. EB- 6. NB- 3,3. NT- 2,3. ST- 3,2. HL- 7,5. SV- 10°} Datering — MNB. **3a**
- 1023. Borrby, Blästorps nr 3.** Enkelfynd. ÖM **HÅS:23*.** "Dolk brun vacker 14L, funnen vid dikning å Blästorps nr 3". Datering — SN. **3a**
- 1024. Borrby, Blågård.** Enkelfynd. LUHM **28689.** Kopparflatyxa, troligen våtmarksfynd p.g.a. den mörkbrun patinan. L- 9,4. B- 4,3. T- 1,5. Lit. Oldeberg 1974:12, nr. 64. Datering — TNC. **2a**
- 1025. Gladsax, Gröstorps.** Depåfynd. ÖM **799, 800, 805 samt 744.** "Yxa af grå flinta, jemntjock, tunnackig, oslipad funnen jemte 800 och 805 samt 744 tillsammans, yxorna stående upprätta å Jeppssons ställe i Gröstorps. 800 Tunnackig oslipad flintyxa. 805 Tunn dubbeleggad oslipad flintyxa och 744 kärnyxa. {799. Tunnackig, oslipad flintyxa, krusta på ena bredsida, tunn nacke, raka smalsidor, välvda bredsidor, rundad nacke och egg, grå/svartfläckig. L- 24,3. EB- 8. NB- 5,8. NT- 1,6. ST- 3,9. SsB- 2,1. 800. Tunnackig, oslipad flintyxa, liten krusta på nacken, rundad nacke och egg, raka smalsidor, välvda bredsidor, grå/gråvitfläckig. L- 25,5. EB- 7,4. NB- 5. NT- 1,6. ST- 3,7. SsB- 2,3. 805. Tunnackig, oslipad flintyxa, rundad nacke och egg, krusta på bägge bredsidor och smalsidor, raka smalsidor, välvda bredsidor, grå/svartfläckig. L- 24. EB- 7,1. NB- 5,6. NT- 1,8. ST- 3,8. SsB- 2,1. 744. 4-sidigt kärnyxa av senmesolitisk typ!, gulbrun. L- 12,7. EB- 4,1. NB- 2,5. NT- 2,3. ST- 2,8.} Datering — TNC-MNA II. **3c**
- 1026. Gladsax, Karlaby nr 6.** Enkelfynd. ÖM **HÅS:196.** "Stor spetsnackig, slipad, gråbrun flintyxa. Funnen vid stensänkning å Karlaby nr 6". {Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, välvda

bred- och smalsidor, oslipad tunn samt svagt rundad nacke, kraftigt använd och rundad egg, brun/gråbrun. L- 21,5. EB- 7,9. NB- 5,5. NT- 1,7. ST- 4,3. SsB- 1,9. SV- 8,5°.} Datering — TNC-MNA II. 3a

1027. Gladsax, Enkelfynd. KLM 46. "Förarbete till tunnbladig flintyxa, brunpatinerad, avsmalnande mot nacke som är mycket tunn. Funnen i en bykorra (=vattensamling)". {Förarbete till troligen en tunnbladig, tjocknackig flintyxa, gulbrun. L- 14,4. EB- 4,6. NB- 2,6. NT- 1,4. ST- 2,5.} Datering — MNB. 1a

1028. Gladsax, Gladsax mosse. Enkelfynd. LUHM 16440. "Tunnackig vitkalcinerad flintyxa. Funnen i Gladsax mosse". {Tunnackig, oslipad flintyxa, eggen recent skadad, raka smalsidor, vitpatinerad med gråbruna fläckar. L- 24,1. EB- 7,5. NB- 6,4. NT- 2,1. ST- 4. SsB- 2,1. SV- 6°.} Datering — TNC-MNA II. 2a

1029. Gladsax, Gladsax hallar. Ackumulerade enkelfynd? ÖM 719, 739. "Oslipad gnejsyxa, starkt oval, funnen i "Träskohålan" samt tjocknackig något slipad gnejsyxa, funnen i "Träskohålan". {719. Gråsvart senmesolitisk flathacka. L- 11,7. EB- 4,3. ST- 2,6. 739. Tjocknackig bergartsyxa, kraftigt vittrad på ena bredsiden. L- 23,5. EB- 6,4. SB- 7. NB- 4,9. NT- 3,4. ST- 5,1.} Datering — Erteböllekultur, MNB? 2a

1030. Gladsax, Gladsax mosse. Enkelfynd. ÖM 664. "Skrapa av flinta, funnen i Gladsax mosse". {Skedformig skrapa, krusta, brun/mörkbrun. L- 10,4. EB- 4,7. ST- 2,1.} Datering — SN. 2a

1031. Gladsax, Gladsax landvång. Enkelfynd. ÖM 681*. "Skifferhänge, funnen i den sk "Bönders mosse". Datering — SN. 2a

1032. Gladsax, Gröstorp nr 7. Enkelfynd. ÖM 4889. "Flintyxa med utsvängd egg och slipade bredsidor. Funnen vid rördikning". {Tunnbladig, bredeggad flintyxa, bredsidor slipade, eggen kraftigt skadad, nacke omhuggen, brun/gråvit. L- 13,2. EB- 5,7. NB- 3,4. NT- 1,3. ST- 1,4.} Datering — MNB. 3a

1033. Hammenhög, Hammenhög nr 2. Depåfynd. ÖM 1913. "Tjocknackig oslipad flintyxa, funnen vid plöjning å Hammenhög nr 2

jemte 3 andra liknande yxor, som finns i Hammenhögs folkhögskolas samlingar". {Tjocknackig, oslipad, håleggad flintyxa, gulbrun. L- 19,8. EB- 5,3. NB- 2,8. NT- 2. ST- 3,4. HL- 2,7.} Datering — MNB. 3a

1034. Hammenhög, Enkelfynd. ÖM HÅS: 75*. "Dolkblad brunt med oval egg och hög rygg, funnen under dikningsarbete i Hammenhög". Datering — SN. 1a

1035. Hammenhög, Hammenhög nr 14. Enkelfynd. ÖM 1922. "Flintdolk funnen vid dikesgrävning å nr 14 Hammenhög". {Flintdolk av typ II, spetsen avbruten, gråvit. L- 28. BB- 2,8. BT- 1. SkL- 6,3. SkB- 2,3. SkT- 1,2.} Datering — SNB. 3a

1036. Hammenhög? Depåfynd? ÖM 1957-58*. "Tunnackig flintyxa, funnen tillsammans med 1958. spjutspets av flinta, vid plöjning. Först plöjdes yxan upp och strax intill i samma plogfåra fanns spjutspetsen". {Föremålet kan här avse en dolkstav. Jämför K. 1039.} Datering — TNC? 1a

1037. Hammenhög, Vallagården 13. Enkelfynd. ÖM HÅS:69*. "Brun vacker flintdolk 19L funnen i en dalsänka under dikningsarbete å Vallagården 13 Hammenhög". Datering — SN. 3a

1038. Hannas, Hannas nr 3. Enkelfynd. ÖM 1603. "Flintyxa med något utsvängd egg, funnen vid dikning å Hannas nr 3". {Tunnbladig flintyxa med slipade bredsidor, spår av slipning på smalsidor, grå/gråbrun. L- 9,8. EB- 4,2. NB- 2,3. NT- 1,2. ST- 1,6.} Datering — MNB. 3a

1039. Hannas, Hannas nr 14. Enkelfynd. ÖM HÅS:64. "Dolkblad, gråvit, funnen vid dikningsarbete å Hannas nr 14". {Dolkstav i flinta, vit/blågrönfläckig. L- 21,8. SB- 5,4. ST- 1,8.} Datering — TNC. 3a

1040. Hannas, Hannas nr 13. Enkelfynd. ÖM HÅS:71*. "Brun tjocknackig flintyxa med utsvängd egg delvis slipad, funnen vid dikning å Hannas nr 13". Datering — SN. 3a

1041. Rörum, Rörum nr 7. Enkelfynd. ÖM 5985. "Spetsnackig flintyxa, eggdel funnen å Rörum nr 7 (Gröne mosse) 1 meter under markytan". {Eggdel till spetsnackig, 4-sidigt slipad

- omslipad flintyxa av typ 3, svagt välvda smalsidor, välvda breddsidor, gråvit. L- 9,5. EB- 5,6. ST- 3,1. SV- 12°.} Datering — TNA-B. **3b**
- 1042. Rörum, Rörum nr 33.** Enkelfynd. **ÖM 6729.** "Stor slipad flintyxa, oslipad å andra flatsidan, funnen vid dikningsarbete å Rörum nr 33". (Tunnackig flintyxa, en breddside och en smalsida slipade och välvda, omhuggen, rektangulär rak nacke, svagt rundad egg, gulbrun/mörkbrun. L- 28,3. EB- 7,5. NB- 6. NT- 2,2. ST- 3,7. SsB- 2. SV- 4°.} Datering — TNC-MNA II. **3a**
- 1043. Rörum, Rörum nr 25.** Enkelfynd. **ÖM PP:433.** {märkt"Nr 25 Rörum hos Axel Johansson vid dikning i en mosse 1929". Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, välvda bred- och smalsidor, rundad egg med markerade egghörn, tunn rundad nacke, krusta på bägge breddsidor, gulbrun/svartbrun. L- 17,5. EB- 7. NB- 5,6. NT- 1,7. ST- 3. SsB- 1,7. SV- 5°.} Datering — TNC-MNA II. **3a**
- 1044. Rörum, Rörum nr 16.** Depåfynd. **ÖM PP:426-29*.** "426. Yxa av granit funnen tillsammans med nr 427-429 av Anders Petterson Rörum 16, vid nyodling och bortsprängning av en sten, nära åkanten, lågo cirka en aln i jorden, tillsammans med en mängd flintskärvor, varav dock blott några, hosliggande, tillvaratogs". {**426*.** **427.** Tunnackig, oslipad flintyxa, krusta på bägge breddsidor vilka är välvda, sneda smalsidor nackskadad, grå/mörkgrå. L- 17,3. EB- 6,9. NB- 4,5. NT- 1,7. ST- 3,6. SsB- 1,4. SV- 7,5°. **428.** Tunnackig, oslipad flintyxa, rak respektive konkav smalsida, välvda breddsidor, rundad svagt sned egg med egghörn, tunn rundad nacke. L- 22,5. EB- 7,5. NB- 5,4. NT- 1,6. ST- 3,8. SsB- 2,7. SV- 5°. **429*.**} Datering — TNC-MNA II. **3b**
- 1045. Rörum, Gröne mosse.** Ackumulerade enkelfynd? **ÖM 4474, 4476.** "Flintdolk funnen vid harfning å Gröne mosse liksom 4476 - eggdel av båtyxa, löst liggande på marken". {**4474.** Flintdolk av obestämd typ, kraftigt omhuggen, använd som eldslagningsflinta, vitgrå/svart. L- 12,5. BB- 2,8. BT- 1,2. SkL- 6,2. SkB- 1,8. SkT- 1,4. **4476.** Eggdel till skafthålsyxa av typ Hagebyhöga, mörkbrun. L- 11,1. BH- 5. TH- 3,4. ET- 4,4. HD- 2.} Datering — SN. **2a**
- 1046. Rörum, Svanmossarne.** Enkelfynd. **ÖM 4912.** "Spjutspets av flinta funnen i Svanmossarne". {Ythuggen spjutspets i flinta, vitgrå/grå. L- 10,9. SB- 2,4. ST- 0,7.} Datering — SN. **2a**
- 1047. S:t Olof, Enkelfynd. LUHM.** Bronskantya, funnen i en torvmosse, brun patina. L- 9,3. B- 4,8. Lit. Oldeberg 1974:92 f, nr. 613. Datering — SN. **1a**
- 1048. S:t Olof, S:t Olofs mosse.** Ackumulerade enkelfynd? **STE 090*.** "En spetsnackig flintyxa, fyrsidig. Tidigare slipad runtom med avrundade kanter mot smalsidor. Påbörjad hål-egg 11,4 x 4,7-1,8 x 1,9. Nygrop 1890". **067*.** "En tjocknackig tunnbladig flintyxa 11 x 4,5-3 x 0,8. Breddsidorna slipade". **055*.** "En tunnackig flintyxa, rektangulär nacke omhuggen. Rektangulärt tvärsnitt. 14 x 5,2-4,6 x 1,7. Samtliga sidor slipade. Eggen omslipad". **036*.** "En dolk i flinta, fragmentarisk 16 x 5. Avbruten strax ovanför handtagets bas. Rombiskt handtag". **032*.** "En håleggad flintmejsel med kvadratisk nacke. 10,6 x 1,9-1,7 x 1,4". {Uppgifter från Anne Carlie} Datering — TN, TNC-MNA II, MNB, SNC. **2a**
- 1049. S:t Olof, Snabbarps mosse.** Enkelfynd. P. "1 båtyxa typ Bf C.6" (Oldeberg 1952:223). Datering — MNB. **2a**
- 1050. S:t Olof, S:t Olofs mosse.** Depåfynd. **ÖM 1848-50, 1870.** "Tjocknackig flintyxa funnen i St Olofs mosse år 1900 i en utholkad trädstam tillsammans med 5 andra flintredskap, hvaraf 1849 och 1870 här i samlingen, de andra 3 inköptes af kamrer Lundgren i Hvitaby". {**1848.** Tjocknackig, rätleggad flintyxa av typ B, slipade breddsidor, nacke avslagen, rundad egg, eggskada, gul/rödbrun. L- 14,1. EB- 6,2. ST- 3,4. SV- 8°. **1849.** Tjocknackig, håleggad, 4-sidigt slipad flintyxa, välvda smalsidor, grå/mörkgrå. L- 12,5. EB- 5,3. NB- 3,3. NT- 2,2. ST- 3. HL- 4,1. SV- 11°. **1850*.** **1870.** Tunnbladig flintyxa, slipade breddsidor, gulbeige/rödbrun. L- 12. EB- 4,1. NB- 3,2. NT- 1, 2. ST- 1,9. SV- 5,5°.} Datering — MNB. **2b**

1051. S:t Olof, Kyrkeröds mosse. Enkelfynd. **ÖM 2133**. "Flintdolk med slipad spets funnen i Kyrkeröds mosse, St Olof". { Flintdolk av typ III med omhugget helt slipat blad, slipad skaffbas, gulbeige. L- 17. BB- 2,4. BT- 1,1. SkL- 8. SkB- 2,3. SkT- 2,3.} Datering — SNB. **2a**

1052. Simris, Gislövshammar, Sjöskvalpet. Enkelfynd. **LUHM 19241**. Kopparflatyxa med brun patina. L- 11,5. B- 4,8. T- 1,2. Lit. Oldeberg 1974:98, nr. 650. Datering — TNC. **3a**

1053. Simris, *Simris nr 16*. Enkelfynd. **ÖM PP:219**. "En tunnackig oslipad flintyxa, funnen vid dikning". { Tunnackig, oslipad flintyxa, rundad egg med egghörn, svagt rundad nacke, raka smalsidor, välvda breddsidor, gråmörkbrun/svartbrunfläckig. L- 20. EB- 7,3. NB- 6,3. NT- 1,9. ST- 3,5. SsB- 3,5. SV- 3,5°.} Datering — TNC-MNA II. **3a**

1054. Simris, *Gislöv nr 3*. Enkelfynd. **P**. Bronskantyxa, troligen våtmarksfynd p.g.a. den brungröna patinan. L- 17,5. B- 8,3. Lit. Oldeberg 1974:96, nr. 644:b. Datering — SN. **2a**

1055. Simrishamn? Enkelfynd. **LUHM 16470**. "En tjocknackig slipad ljusgrå flintyxa. Funnen i torvmosse vid Simrishamn". { Tjocknackig, 4-sidigt slipad flintyxa av typ B, omslipad, sned nacke, raka smalsidor, grå. L- 16,8. EB- 4,8. SB- 4,9. NB- 3,5. NT- 1,8. ST- 3,2. SV- 8°.} Datering — MNB. **1a**

1056. Simrishamn, Enkelfynd. **SHM 3765**. Bronskantyxa, troligen våtmarksfynd p.g.a. den brungröna patinan. L- 14,5. B- 6. Lit. Oldeberg 1974:95, nr. 625. Datering — SN. **1a**

1057. Simrishamn, Simrislund. Depåfynd. **ÖM 330***. "Två flintyxor jämte en liten yxa av diabas och 1 flintmejsel, funna hösten 1916 ligande tillsammans under en större jordfast stenstrax norr om stenhuggare M. Nilssons hus i Simrislund, ett stycke söder om de å Nilssons ägor befintliga hållristningarna, intill vilka Nilsson påträffat träkol och aska, allt tydande på att här legat en stendäldersboplats". Enl. Rech utgörs fyndet av "a) Två tjocknackiga, oslipade flintyxor. b) Tjocknackig bergartsyxa. c) Flintsmalmejsel. Påträffade under en stor markfast sten" (Rech 1979:124). Lit. Stjernquist 1965:69. Date-

ring — MNB? **3c**

1058. Simrishamn, Depåfynd. **LUHM 28275:1-4**. "a) Tjocknackig flintyxa, helslipad, grå. b) Smal tjocknackig flintyxa, helslipad, grå. c) Tunnbladig flintyxa, oslipad, grå. d) Flintsmalmejsel, oslipad, grå. Funna i en grusgrav" (Rech 1979:124). Funnet år 1853. { **1.** Tjocknackig, 4-sidigt slipad flintyxa av typ B, raka smalsidor, sned nacke, grå/mörkgrå. L- 16. EB- 4,9. SB- 5,1. NB- 3,5. NT- 2. ST- 3,3. SV- 7°. **2.** Tjocknackig, tväreppad flintyxa, raka smalsidor, något sned nacke, grå/mörkgrå. L- 15,5. EB- 3. SB- 3,3. NB- 2,2. NT- 1,6. ST- 2,2. SV- 4°. **3.** Tjocknackig, räteggad, 4-sidigt slipad flintmejsel, raka smalsidor, rak nacke, grå/mörkgrå. L- 11,9. EB- 2,1. SB- 2,3. NB- 2. NT- 1,4. ST- 1,2. **4.** Tunnbladig, bredeggad, räteggad flintyxa, breddsidor slipade endast vid eggen. L- 12,2. EB- 6,1. NB- 3,3. NT- 1,2. ST- 1,6. SV- 15°.} Lit. Nielsen 1979:43. Datering — MNB. **1a**

1059. Simrishamn, "Från trakten". Depåfynd. **LUHM 16250-51**. "a) Tunnackig flintyxa, ena breddsidan slipad, tvärsnitt spetsovalt, mörkgrå. b) Tunnackig flintyxa, oslipad, mörkgrå. Hittade tillsammans (Rech 1979:124). { **50.** Spetsnackig, tunnbladig, oslipad, 2-sidig flintyxa av typ 1, gråsvart, vit krusta på bägge breddsidor. L- 13,7. EB- 5,7. NB- 3,4. NT- 1. ST- 1,8. **51.** Tunnackig, 2-sidig flintyxa, eventuellt ett förarbete till spetsnackig flintyxa av typ 1, ena breddsidan slipad, vit krusta på bägge breddsidor, gråsvart. L- 16,2. EB- 5,8. SB- 6,7. NB- 5,2. NT- 1,7. ST- 3,1.} Datering — TNA-B. **1a**

1060. Simrishamn, Korsavad. Fyndplats för depåfynd. **ÖM 7471**. *Från Korsavad, Simrishamns stads ägor, funnet 300 m SV om gården i mossjord. På platsen har man funnit stora ekstammar, torv har ej upptagits men väl bra runt omkring. Yxorna lågo strax under markytan. 2 yxor upplöjdes 1919, de övriga 1921. Inga iakttagelser gjordes rörande yxornas läge. Jämte yxorna hittades ett större flintstycke med slagmärken*". { **1.** Tunnackig, oslipad flintyxa, välvda bred- och smalsidor, rundad egg med markerade egghörn, tunn rundad nacke, grå/gråsvartfläckig. L- 30,7. EB- 7,6. NB- 5. NT- 1,7. ST- 4,1.

- SsB- 2,5. SV- 6°. 2. Tunnackig, oslipad flintyxa, rundad egg, markerade egghörn, rundad nacke, välvda bred- och smalsidor, grå/gråbrun. L- 31,8. EB- 7,1. NB- 5,5. NT- 1,6. ST- 3,6. SsB- 2,4. SV- 3,5°. 3. Tunnackig, oslipad flintyxa, kraftigt bränd, välvda bred- och smalsidor, kraftig krustabildning genom hela yxan på mitten, rundad egg och nacke, grå/gråbrun. L- 28. EB- 6,7. NB- 5. NT- 1,8. ST- 4,1. SsB- 2,5. SV- 3,5°. 4. Tunnackig, oslipad flintyxa, välvda bred- och smalsidor, rundad egg, markerade egghörn, rundad tunn nacke, grå/gråsvartfläckig. L- 27,3. EB- 8. NB- 5,7. NT- 1,8. ST- 3,7. SsB- 2,3. SV- 4,5°. 5. Tunnackig, oslipad flintyxa, välvda bred- och smalsidor, rundad egg med markerade egghörn, rundad nacke, gråbeige. L- 21,5. EB- 6,9. NB- 5,3. NT- 1,8. ST- 3,5. SsB- 2. SV- 5,5°. 6. Tunnackig, oslipad flintyxa, svagt välvda smal- och breddsidor, rundad egg med markerade egghörn, rundad nacke, gråsvart/mörkgrå. L- 20,8. EB- 7,5. NB- 5,3. NT- 2. ST- 3,8. SsB- 2,1. SV- 8,5°. 7. Tunnackig, oslipad flintyxa, kraftigt bränd, välvda breddsidor, närmast raka smalsidor, rundad egg med markerade egghörn, rundad nacke med krusta, grå/gråsvart. L- 20,5. EB- 6,9. NB- 5,2. NT- 1,6. ST- 3,3. SsB- 1,9. SV- 4°. 8. Tunnackig, oslipad flintyxa, kraftigt bränd (eggdelen speciellt bränd), krusta på eggdelens breddsidor, svagt välvda smal- och breddsidor, rak trubbig egg, rundad tunn nacke, gråbrun/mörkgrå. L- 19,8. EB- 6,9. NB- 4,8. NT- 1,7. ST- 3. SsB- 1,8. SV- 6°. 9. Stor flintkärna av senonflinta, med kraftiga avslagsspår, spår av ristningar i form av korta streck på krustan, grå/gråsvart. L- 21. B- 11. T- 7. Se även K. 1061.} Lit. Stjernquist 1965:21, Rech 1979:124. Datering — TNC-MNA II. 4b
- 1061. Simrishamn, Korsavad. Fyndplats för enkelfynd. ÖM 7472.** "Tjocknackig flintyxa med utsvängd egg, breddsidorna slipade grå. Funnen 20 m från föregående fynd". {Tjocknackig, rättegad flintyxa med utsvängd egg, slipade breddsidor, eggskadad, gråbrun/mörkgrå. L- 12,7. EB- 5,5. NB- 3,2. NT- 3,3. ST- 3,3. SV- 12°. Se även K. 1060.} Datering — SN. 4a
- 1062. Simrishamn, Enkelfynd. SHM 8762-25.** Bronskantyxan med "mosspatina". L- 14. B- 6,4. Lit. Oldeberg 1974:99, nr. 674. Datering — SN. 1a
- 1063. Stiby, Kornstad. Enkelfynd. ÖM 2444.** "Nackfragment av båtyxa, funnen vid upptagandet af en större sten i Kornstad". {Nackdel av stridsyxa av typ D:2 med nackknopp, ljusbrun. L- 9,2. BH- 6,1. TH- 3,4. NT- 3,5.} Datering — MNB. 2a
- 1064. Stiby, Kornstad nr 12. Enkelfynd. ÖM 2669.** "Båtyxa av granit med skafthål funnen 1911 vid utdikandet af ett kärr eller en mindre torvfosse 1 1/2 aln under jordytan, å Kornstad nr 12". {Enkel skafthålsyxa, smal (stridsyxa?), något böjd i längdriktningen, grågrön. L- 20,6. BH- 6,6. TH- 4. ET- 4,9. NT- 2,8. HD- 2,3.} Datering — SN. 3b
- 1065. S. Mellby, "Bästekille". Enkelfynd. SHM 13622:34.** "En tunnackig oslipad flintyxa funnen i stående ställning". {Tunnackig, oslipad flintyxa, rundad egg och nacke, raka smalsidor, välvda breddsidor, gulbrun/grågul. L- 24,8. EB- 6,8. NB- 4,8. NT- 1,9. ST- 3,8. SsB- 2,2. SV- 5°.} Datering — TNC-MNA II. 2c
- 1066. Vallby, Glimmingehus nr 18. Depåfynd. ÖM 4429a-b.** "Två fragment av skafthålsyxor funna å Glimmingehus nr 18 (8) vid jordarbete". **4430a-b*.** "Slipstensfragment med runt borrarhål, två fragment funna tillsammans med 4429". {**4429a.** Halv breddsida av enkel skafthålsyxa, gråbrun. L- 10,2. BH- 3,6. TH- 3,1. ET- 3,7. HD- 2,3. **b.** Nackdel av enkel skafthålsyxa, gråbrun. L- 5. BH- 6,2. TH- 3,6. HD- 2. **4430a-b*.** } Datering — SN. 3a
- 1067. Vallby, Glimmingehus. Enkelfynd. ÖM HÅS:35*.** "Dolk gråbrun 15L x 2T funnen å Glimmingehus i nyodlad mosse". Datering — SN. 2a
- 1068. Vallby, Glimmingehus, Rogamad. Enkelfynd. ÖM HÅS:40.** "Dolk, gråflammig, vacker, skaftet utsvängt, funnen å Glimmingehus mosse vid Rogamad". {Omhuggen flintdolk av typ VI, svagt utsvängt skaft, gråbrunflammig. L- 16. BB- 2,4. BT- 1. SkL- 6,5. SkB- 2,5. SkT- 1,4.} Datering — BÅ per. I. 2a
- 1069. Vallby, Glimmingehus. Enkelfynd. ÖM**

19:58*. "En skafthålsyxva av grönsten funnen å en sankmark s.k. mosse å Glimmingehus år 1928". Datering — SN. **2a**

1070. Vallby, Glimminge i mosse. Enkelfynd. **YM 2452***. "1 båtyxa typ Bf:E4" (Oldeberg 1952:224). Datering — MNB. **2a**

1071. Vallby, *Glivarp nr 10*. Enkelfynd. **ÖM 1371**. "Tunnackig eggdel av flintyxva, brun, funnen vid plöjning af en mosse å Glivarp nr 10". {Omslipad eggdel till tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxva, svagt välvda smalsidor, kraftiga bruksspår på egg, gulbrun/brungul. L- 11,9. EB- 7,5. ST- 3,3. SV- 8°.} Datering — TNC-MNA II. **3a**

1072. Vallby, *Glivarp nr 6*. Ackumulerade enkelfynd. **ÖM 1377-1381***. "Spetsfragment af dolk funnen i en mosse å Glifvarp nr 6, skaftända av dolk, liten tjocknackig flintyxva, mejselfragment eggdel slipat samt hjärtformig pilspets". {**1377**. Spetsfragment av flintdolk eller pilspets, gulröd. L- 7,1. B- 2,2. T- 0,8. **1378**. Skaftdel till flintdolk av typ III, gulbrun. L- 10,8. BB- 3,2. BT- 1. SkL- 6,8. SkB- 2,3. SkT- 1,8. **1379**. Tjocknackig, håleggad flintyxva, slipade breddsidor, mörkgrå. L- 8. EB- 3,6. NB- 3,2. NT- 2,1. ST- 2,1. HL- 2,5. SV- 6°. **1380**. Eggdel av 4-sidigt slipad flintmejsel, svagt välvda smal- och breddsidor, vitgrå. L- 6,3. EB- 1,4. SB- 2,1. ST- 1,9. **1381***.} Datering — MNB, SNB. **3a**

1073. Vallby, *Vallby nr 38*. Enkelfynd. **ÖM 2369**. "Flintdolk funnen i en mosse i Vallby (nr 38)". {Flintdolk av typ VI, grå/svartfläckig. L- 16,4. BB- 4,1. BT- 1. SkL- 5,8. SkB- 2,1. SkT- 1,2.} Datering — BÅ per. I. **3a**

1074. Vallby, *Jatorp*. Enkelfynd. **ÖM 4444**. "Ämne till flintdolk, fanns liggande mellan tre större stenar som skulle sprängas vid kanten af en liten mosse å Jatorp (?) i Vallby sn". {Förarbete till spjutspets/dolk? Grå. L- 20,2. SB- 3,3. ST- 2,3.} Datering — SN. **2b**

1075. Vallby, *Glivarp nr 1*. Depåfynd. **ÖM 5085-86***. "Flintdolk funnen tillsammans med 5086 - skära i Glivarp nr 1". {**5085**. Flintdolk av typ VI, svartgrå/gulröd. L- 13,7. BB- 3,2. BT- 0,7. SkL- 4,8. SkB- 2,1. SkT- 0,8. **86***.}

Datering — BÅ per. I. **3a**

1076. Vallby, *Glivarps mosse*. Enkelfynd. **SHM 5632:12**. "1 tunnackig flintyxva" (Oldeberg 1952:251) {Tunnackig, oslipad flintyxva, raka smalsidor, rundad egg och nacke, olivgrön/brungrön. L- 24,5. EB- 7,6. NB- 5,6. NT- 1,9. ST- 4,2. SsB- 2,2. SV- 2°.} Datering — TNC-MNA II. **2a**

1077. Vallby, Enkelfynd. **SHM 3414:13**. "Funnens i en torvgrav". {Tjocknackig bergartsyxva, raka smalsidor, välvda breddsidor, grågrön. L- 25. EB- 7,5. SB- 8,3. NB- 4,8. NT- 3,2. ST- 4,9.} Datering — MNB. **1a**

1078. Vallby, *Depåfynd*. **SHM 13029***. "3 tunnackiga oslipade flintyxor, funna 1867 tillsammans med flera dylika". Datering — TNC-MNA II. **1a**

1079. Vallby, *Glimmingehus*. Enkelfynd. **ÖM 1372-73**. "Skära av ljusgrå flinta funnen i en mosse tillhörande Glimmingehus samt spånpliljusgrå, dito fyndplats". {**1372**. Halvmånformig flintskära, svagt konkav egg, ena spetsen avbruten, grå. L- 13,3. (ursprunglig L- 17.) SB- 3,4. ST- 0,8. **1373**. Spånplilspets, grå. L- 4,4. B- 1,6. T- 0,4.} Datering — MNB, SN. **2a**

1080. Vallby, *Glimmingehus mosse*. Depåfynd. **ÖM 2890 a-e**. "5 stycken flintyxor (D=mejsel) funna tillsammans i Glimmingehus mosse 1920 (nedersta torflagret 1 1/2 aln djupt)". {**a**. Tjocknackig, tjockbladig, oslipad flintyxva av typ B, krusta vid nacke, räteggad, raka smalsidor, markerade egghörn, gulröd med svart nacke. L- 22,8. EB- 6,1. SB- 6,3. NB- 3,6. NT- 2,9. ST- 4,8. SV- 6°. **b**. Tjocknackig flintyxva av typ A, raka smalsidor, slipade breddsidor, räteggad, en egghörna avslagen innan depositionen, gulröd med svart nacke. L- 19,5. EB- 5,5. NB- 2,8. NT- 2,2. ST- 3. SV- 10°. **c**. Tjocknackig, räteggad flintyxva av typ A/B, slipade breddsidor, spår av slipning på ena smalsidan, raka smalsidor, gulgråbrun/gulröd. L- 14,9. EB- 5,1. NB- 3,3. NT- 2, 3. ST- 3,3. SV- 10°. **d**. Tjocknackig, tunnbladig, tväreggad, oslipad flintyxva, krusta på ena breddsidan, gulbrun/gulrödbrun. L- 11,7. EB- 4,1. NB- 1,9. NT- 1,1. ST- 1,8. SV- 11,5°. **e**. Tjocknackig, tväreggad, omhuggen flintyxva, sli-

pade breddsidor, gulgrå. L- 11,8. EB- 5,2. NB- 3,8. NT- 2,2. T- 2,8. SV- 9°.) Datering — MNB. **2b**

1081. Vitaby, Hjälmaröd nr 2, 160 m NO om gården. Fyndplats för depåfynd. **LUHM 25765 a-b.** "Slutet fynd bestående av a) helt slipad tunnbladig flintyx, gulgrå b) skafthålsyx vitgrå. Yxorna äro funna omkring 15 cm från varandra på jordytan efter plöjning. Terrängen sluttar åt NO och Ö. I äldre tider har en liten bäck gått fram genom området, som ligger lågt i förhållande till kringliggande områden. Genom gropning har bäcken i våra dagar fått ett annat lopp. Fyndstället ligger ca 19 m från nämnda grop och nästan i botten av den sänka som markerar bäckens forna lopp". { a. Tunnbladig, 4-sidigt slipad flintyx, spår av slipning på smalsidorna, krusta på ena breddsidan, gråbrun/svartgrå. L- 11,5. EB- 4,8. NB- 3,1. ST- 2,5. b. Enkel skafthålsyx, grågrön. L- 9,7. BH- 5,4. TH- 3,4. ET- 4,3. HD- 2,8.} Datering — MNB/SN. **3b**

1082. Vitaby, Grevlunda nr 3. Enkelfynd. **SHM 13622:25.** "Fyrsidig flintyx avsmalnande mot nacken, 4-sidigt slipad. Funnen i ett kärr". { Spetsnackig bergartsyx, vittrad egg, gråbrun, märkt "Hjälmskult". L- 25,7. EB- 7,3. NB- 3,6. NT- 2,8. ST- 4,7.} Datering — TN. **3a**

1083. Vitaby, Grevlunda nr 18. Depåfynd. **SHM 13622:37-38.** "Vacker flintdolk med tresidigt skaft, vacker flintdolk, något ljusare, båda funna på 0,9 m:s djup i lera och på 0,3 m:s avstånd från varandra, stående (?), jämte kol och två på varandra liggande större stenar, de senare på ungefär 0,6 m:s avstånd från dolkarna, vid efteråt företagen undersökning på platsen anträffades på 0,6 m:s djup oslagna flintskärfvor". { **37.** Flintdolk av typ IV, parallellhuggen, yttersta spetsen avbruten, svart. L- 18,7. BB- 5,3. BT- 1. SkL- 7,7. SkB- 4,6. SkT- 1,7. **38.** Något skadad flintdolk av typ V, parallellhuggen, gråsvart. L- 15,6. BB- 3,9. BT- 1,7. SkL- 6. SkB- 3,5. SkT- 1,4.} Lit. Fornvännen 1909:218. Datering — SNC. **3c**

1084. Ö. Herrestad, Ö. Herrestad mosse nr

4. Enkelfynd. ÖM 5406*. "Flintyx med något utsvängd egg, oslipad funnen i Herrestad mosse nr 4". **5407*.** "Tjocknackig slipad flintyx, dito fyndort". Datering — MN?, SN. **3a**

1085. Ö. Herrestad, Ö. Herrestad nr 2. Enkelfynd. **ÖM 583*.** "Flintyx funnen 1927 å Östra Herrestad nr 2 (sk Begamossen)". Datering — Neolitikum? **3a**

1086. Ö. Herrestad, Ö. Herrestad nr 35. Enkelfynd. **ÖM HÅS:78*.** "Tunnackig slipad grå flintyx 28 x 8, funnen i en torvgrav, 4 alnar djupt under torvupptagning å Ö. Herrestad nr 35". Datering — TNC-MNA II. **3b**

1087. Ö. Herrestad, Gersnäs. Enkelfynd. **ÖM HÅS:82.** "Tunnackig brun flintyx, funnen under dikningsarbete å Ulriksbergs gård i Gersnäs". { Tunnackig, oslipad flintyx, markerade egghörn, rundad egg och nacke, välvda breddsidor, gulgrön. L- 15,7. EB- 5,9. NB- 4,8. NT- 1,6. ST- 3. SsB- 1,8. SV- 5,5°.} Datering — TNC-MNA II. **2a**

1088. Ö. Herrestad, Ö. Herrestad nr 5. Depåfynd. **SHM 14531.** "8 tjocknackiga svagt håleggade flintyxor hvaraf 3 helt och 2 delvis slipade, funna tillsammans i mosse". { 1. Tjocknackig, håleggad flintyx, slipade breddsidor, krusta på nacken, gråbrun. L- 23,5. EB- 6,3. NB- 3,1. NT- 2,7. ST- 3,1. HL- 8,3. SV- 9,5°. 2. Tjocknackig, håleggad, 4-sidigt slipad flintyx, grå/gråbeigebrun. L- 13,6. EB- 5,4. NB- 2,8. NT- 2,2. ST- 2,5. HL- 7,1. SV- 13°. 3. Tjocknackig, håleggad, 4-sidigt slipad flintyx, gråbrun/ljusbrunfläckig. L- 13,5. EB- 5,4. NB- 3,7. NT- 2,5. ST- 2,8. HL- 8,8. SV- 8°. 4. Tjocknackig, oslipad, håleggad flintyx, ljusbrun/gråbeige-fläckig. L- 14,5. EB- 6. NB- 3,3. NT- 2,1. ST- 2,2. HL- 3,8. SV- 14°. 5. Tjocknackig, oslipad, håleggad flintyx, gråbrun/ljusbrun. L- 14. EB- 5,6. NB- 3,2. NT- 2,3. ST- 2,6. HL- 3,9. SV- 12°. 6. Tjocknackig, håleggad, 4-sidigt slipad flintyx, smalsidorna endast delvis slipade, grårödbrun/beige-fläckig. L- 10,3. EB- 5,3. NB- 3,6. NT- 2. ST- 2,1. HL- 5,8. SV- 12°. 7. Tunnbladig, tjocknackig, håleggad, 3-sidigt slipad flintyx (ursprungligen en omhuggen, 4-sidigt slipad tjocknackig flintyx), nacke slipad, egghörn borta,

grågrön. L- 10,9. EB- 5, 3. NB- 3,5. NT- 1,5. ST- 1,6. HL- 4,9. SV- 13°. 8. Tjocknackig, oslipad håleggad flintyxa, vitgrå. L- 15,6. EB- 6,3. NB- 3,5. NT- 2. ST- 2,4. HL- 5. SV- 12°.} Datering — MNB. **3a**

1089. Ö. Herrestad, Gärnsås gård. Depåfynd. **ÖM 1151a-b***. "Två flintskrapor funna vid sidan af en sten tillsammans med 10 andra liknande (ej tillvaratagna) i "Torfmossavången" söder om Gärnsås gård". Datering — SN. **3b**

1090. Ö. Herrestad, Ö Herrestad nr 5. Enkelfynd. **ÖM 3153-3154**. "Tunnackig oslipad flintyxa funnen liksom 3154 = slipad eggfragment år 1920 å Ö Herrestad nr 5 norr om gården i en håla i marken, som fordom varit mosse. Å samma plats fanns för 20 år sedan ett bronssvärd". {**3153**. Tunnackig, oslipad flintyxa, krusta på bägge breddsidor, rak nacke, svartgrön/brun. L- 14,1. EB- 5,1. NB- 4,1. NT- 1,8. ST- 2,6. SsB- 1,4. **3154**. Tjocknackig, fragmentarisk, håleggad, 4-sidigt slipad flintyxa, eggdel, välvda smal- och breddsidor, kraftig krusta på ena breddsidan, gulrosa. L- 9,4. EB- 4,5. ST- 2,5. HL- 6.} Datering — TNC-MNA II. **3a**

1091. Ö. Herrestad, Gersnäs. Enkelfynd. **ÖM 3923**. "Tunnackig flintyxa funnen vid dikningsarbete 1904 vid ån å Gersnäs ägor". {Tjocknackig, breddeggad, 4-sidigt slipad flintyxa, välvda smalsidor, gulbrun/svart. L- 11. EB- 5,4. NB- 2,6. NT- 1,9. ST- 2,1.} Datering — SN. **2a**

1092. Ö. Herrestad, Gersnäs gård. Ackumulerade enkelfynd. **ÖM 4291**. "Stenyxa utan skafthål oslipad, funnen å Gersnäs gårds egor, i närheten af Tomarpsån i den sk "Torfgrafvången". **5602**. "Håleggad flintyxa". **7332**. "En skafthålsyxa funnen 1932 i Torfgrafvången". {**4291**. Förarbete till enkel skafthålsyxa, troligen till Hagebyhögayxa, grönbrun. L- 13. BH- 3,9. TH- 2,4. ET- 2,5. NT- 2,2. **5602**. Tjocknackig, håleggad, 4-sidigt slipad flintyxa, kraftig egg-hörnskada, välvda smal- och breddsidor, brungrön. L- 13,9. EB- 5. NB- 3,1. NT- 2,8. ST- 3,1. HL- 6,9. **7332**. Enkel skafthålsyxa, kraftigt vittrad, grågrön. L- 14,5. BH- 6,6. TH- 3,3. ET- 3,8. NT- 3,3. HD- 2,5.} Datering — SN. **3a**

1093. Ö. Herrestad, Ö. Herrestad bymossa.

Enkelfynd. **ÖM 5251**. "Ett flintdolkfragment funnet i Ö Herrestad bymossa". {Fragmentarisk flintdolk av typ V, kraftig krusta i brottet på bladet, gulbrun. L- 10. BB- 3,6. BT- 1,3. SkL- 3,7. SkB- 2,6. SkT- 1,5.} Datering — SN. **2a**

1094. Ö. Hoby, Ö. Hoby nr 10. Enkelfynd. **ÖM 4622**. "Spetsigt tunnackig flintyxa slipad, egg oval, skadad funnen vid borttagandet af en större sten å Ö Hoby nr 10". {Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, omslipad, eggskadad, rundad nacke, svagt välvda smalsidor, välvda breddsidor, grågulröd/rödbrun. L- 14,3. EB- 7,4. NB- 4,9. NT- 1,6. ST- 2,8.} Datering — TNC-MNA II. **3a**

1095. Ö. Hoby, Ö. Hoby mosse. Enkelfynd. **ÖM 5629**. "Tjocknackig slipad, flintyxa, funnen vid dikning i Ö Hoby mosse". {Tjocknackig flintyxa med utsvängd egg, slipade breddsidor, svartgrå/gulfläckig. L- 9,3. EB- 4. NB- 2,6. NT- 2,7. ST- 2,7.} Datering — SN. **2a**

1096. Ö. Hoby, Ö. Hoby nr 17. Enkelfynd. **ÖM HÅS:92**. "Tunnackig grå slipad flintyxa 16 x 6, funnen under dikningsarbete å Ö Hoby nr 17". {Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, omhuggen och omslipad, svagt rundad egg, raka smalsidor, välvda breddsidor, nacke skadad, grå/gråbrun. L- 15,4. EB- 8. NB- 6,4. NT- 2. ST- 3,9. SsB- 2,8. SV- 7°.} Datering — TNC-MNA II. **3a**

1097. Ö. Hoby, Kvarnby mosse. Enkelfynd. **LUHM 16496**. "Mejsel av grå flammig flinta". {4-sidigt eggslipad, breddeggad flintmejsel, ena breddsidan delvis slipad, gråbrun. L- 18,7. EB- 2, 5. SB- 3,5. NB- 3,1. NT- 2. ST- 2,3.} Datering — SN. **2a**

1098. Ö. Hoby, Ö. Hoby mossar. Depåfynd? **ÖM 2192, 5546***. "Två tunnackiga flintyxor" (Oldeberg 1952:250). Datering — TNC-MNA II. **2a**

1099. Ö. Hoby, Ö. Hoby mosse. Enkelfynd. **ÖM 426***. "Flintdolk, funnen i Ö. Hoby mosse". Datering — SN. **2a**

1100. Ö. Hoby? Enkelfynd. **ÖM 1061***. "I lancettdolk af vitgrå flinta funnen i mossen mellan Glemminge och Ö. Hoby". Datering — SNA-B. **1a**

- 1101. Ö. Hoby, Ö. Hoby mossar.** Enkelfynd. **ÖM 2192***. "Ämne till flintyxan funnen i Ö Hobys mossar". Datering — Neolitikum. **2a**
- 1102. Ö. Hoby, Lunnasjön.** Ackumulerade enkelfynd. **ÖM 2891-93**. "Stenyxa, spetsigt tunnackig, oslipad, smalsidor svagt antydda, funnen vid torfupptagning i den sk. Lunnasjön", Samma fyndort: "Spjutspets av flinta samt skära av flinta". {**2891**. Tjocknackig bergartsyxa, eggskadad, slipning på ena bredsida, svagt välvda smalsidor. L- 15,8. EB- 6,3. NB- 4,4. NT- 2,4. ST- 4,5. **2892**. Bladdel till omhuggen flintdolk av obestämd typ, rosa/rödbrun. L- 6,8. BB- 1,8. BT- 0,8. **2893**. Förarbete till miniatyrflintskära, tillverkad av tunt flintspån. L- 5,9. SB- 2,1. ST- 0,5.} Datering — SN. **2a**
- 1103. Ö. Hoby, Ö. Hoby nr 8.** Ackumulerade enkelfynd. **ÖM 3214-15**. "Tjocknackig flintyxan funnen 1921 i mossarne å Ö Hoby nr 8". Samma fyndort: "Skaftdel av flintdolk". {**3214**. Tjocknackig, 4-sidigt slipad, omslipad flintyxan av typ B, välvda smal och bredsida, gråröd. L- 12,8. EB- 5. NB- 3,8. NT- 3,3. ST- 3,7. **3215**. Skaftdel till flintdolk av typ III, brun. L- 7,3. SkL- 4,9. SkB- 2,1. SkT- 1,5.} Datering — MNB, SNB. **3a**
- 1104. Ö. Hoby, Ö. Hoby nr 8.** Enkelfynd. **ÖM 4433**. "Skaftålsyxa, spetsfragment funnen vid dikesgrävning å Ö Hoby nr 8". {Eggdel till enkel skaftålsyxa, avbruten vid skaftålet. L- 11,2. BH- 5,5. TH- 3,1. ET- 3,3. HD- 2,5.} Datering — SN. **3a**
- 1105. Ö. Nöbbelöv, Gislöv nr 33.** Depåfynd. **ÖM 6657a-b**. "Två tunnackiga oslipade flintyxor funna i kärr vid grävning ca 1/2 aln under jordytan (yxorna lågo bredvid varandra) å Gislöv nr 33". {**a**. Tunnackig, oslipad flintyxan, välvda bred- och smalsidor, svagt rundad egg, markerade egghörn, svagt rundad nacke, gulröd/gulbrun. L- 25,5. EB- 7,2. NB- 5,4. NT- 1,9. ST- 3,9. SsB- 2. SV- 4°. **b**. Tunnackig, oslipad flintyxan, välvda bred- och smalsidor, rundad egg, markerade egghörn, sned nacke, rödbeige/rödbrun. L- 28,2. EB- 7,8. NB- 6,1. NT- 2,1. ST- 3,8. SsB- 2,2. SV- 4°.} Lit. Oldeberg 1952:251. Datering — TNC-MNA II. **3c**
- 1106. Ö. Nöbbelöv, Nöbbelöv nr 8.** Enkelfynd. **ÖM PP:347**. "Yxa av granit utan skaftålshål, men med spår vid sidorna, obetydliga sänkning som visa att den varit skaftad. Kolossal, en fot lång! Offeryxa! Funnen vid dikning å Per Perssons ägor Nöbbelöv nr 8, vid landsvägen". {Kraftig, möjligen tjocknackig bergartsyxa, gråbrun. Största bredden vid mitten, svagt välvda smalsidor, parallella smalsidor. L- 37. EB- 5,7. SB- 8,3. NB- 6,7. NT- 5,1. ST- 6. SV- 0°.} Datering — MN? **3a**
- 1107. Ö. Nöbbelöv, Gislöv nr 33.** Enkelfynd. **ÖM PP:352**. "Nacken av en stor stenyxa av granit, avslagen vid skaftålet. Funnen vid dikning å Gislöv nr 33". {Nackdel till stor enkel skaftålsyxa, gråbeige. L- 7,4. BH- 9,6. TH- 6. NT- 3,8. HD- 3,3.} Datering — SN. **3a**
- 1108. Ö. Tommarp, Tommarp.** Enkelfynd. **MF 2186***. "Tunnackad rätyxa, gråsvart flinta mycket väl slipad, fyrsidig. 30 x 8,2. Funnen i Tommarp i Jerrestad härad i närheten af liten sjö 1892". Datering — TNC-MNA II. **2a**
- 1109. Ö. Tommarp, Vranarp i närheten av Villfarahögen.** Enkelfynd. **SHM 8762:19**. Kopparflatyxa, troligen våtmarksfynd p.g.a. den brungröna patinan. L- 11,4. B- 4,3. Lit. Oldeberg 1974:147, nr. 1008. Datering — TNC. **3a**
- 1110. Ö. Tommarp, Vranarps mosse.** Depåfynd? **YL 1624, 1662, 1665***. "Tre tunnackiga flintyxor" Lit. Oldeberg 1952:251. Datering — TNC-MNA II. **2a**
- 1111. Ö. Tommarp, Ö. Tommarps sjömosse.** Enkelfynd. **ÖM 2338**. "Tunnackig flintyxan funnen i Tommarps "sjömosse". {Tunnackig, oslipad flintyxan av kristianstadflinta, vit krusta på bägge bredsida, rundad egg, rak nacke, raka smalsidor, välvda bredsida. L- 18,1. EB- 6,8. NB- 5,5. NT- 2. ST- 3,1. SsB- 1,9. SV- 5°.} Lit. Oldeberg 1952:251. Datering — TNC-MNA II. **2a**
- 1112. Ö. Tommarp, Tomarp nr 5.** Enkelfynd. **ÖM 1834**. "Tunnackig flintyxan funnen å Tomarp nr 5 vid åns rensning". {Tunnackig, tunnbladig oslipad flintyxan, rundad nacke, vit/vitgrå. L- 12,5. EB- 4,8. NB- 3,5. NT- 1,3. ST- 2. SV- 7,5°.} Datering — TNC-MNA II. **3a**
- 1113. Ö. Tommarp, Tågarps nr 5.** Enkelfynd.

- ÖM 1859***. "Tunnackig flintyxa funnen 1918 å Tågarp nr 5, Tommarp vid dikesgrävning 1/2 m under jordytan". Datering — TNC-MNA II. **3b**
- 1114. Ö. Tommarp**, Tommarps sjö. Enkelfynd. **ÖM 2734**. "Tunnackig flintyxa funnen i Tommarps "sjö" 1882". {Tunnbladig, tvåreggad, tjockackig flintyxa, slipade breddsidor, delvis slipade smalsidor, eggen skadad, vitgrå/grå. L- 10,8. EB- 4,3. NB- 2,9. NT- 1,3. ST- 1,6. SV- 11°} Datering — MNB. **2a**
- 1115. Ö. Tommarp**, Vranarp nr 5. Depåfynd. **ÖM 2371-2372**. "Tjockackig flintyxa funnen tillsammans med 2372 = flintmejsel med slipade breddsidor och tvenne andra flintyxor, som egs af finnarens son, vid plöjning å Wranarp nr 5, Tommarp". {**71**. Tjockackig, tunnbladig, svagt håleggad flintyxa, slipade breddsidor, grå/gråbrun. L- 9,6. EB- 4,1. NB- 3,5. NT- 1,9. ST- 2. SV- 3,5°. **72**. Tjockackig, rätleggad flintmejsel, slipade breddsidor, delvis slipade smalsidor, gulröd/gråröd. L- 9,8. EB- 1,8. SB- 2,4. NB- 2,2. NT- 1,8. ST- 2,1.} Datering — MNB. **3a**
- 1116. Ö. Tommarp**, Vranarp. Enkelfynd. **ÖM 6244***. "Tunnackig oslipad flintyxa funnen på 80 cm:s djup vid dikning å Edvin Järraves egendom Wranarp". Datering — TNC-MNA II. **3b**
- 1117. Ö. Tommarp**, Vranarp nr 8. Enkelfynd. **ÖM 5599**. "Skaftålsyxa, något bågböjd, funnen i en mosse inom egorna till Wranarp nr 8". {Enkel skaftålsyxa, något böjd i längdriktningen, grönbrun. L- 26,3. BH- 7,5. TH- 4,2. ET- 4,7. NT- 2,9. HD- 3,1.} Datering — SN. **3a**
- 1118. Ö. Tommarp**, Karlaby nr 15. Enkelfynd. **ÖM HÅS:224***. "Brun slipad lång flintmejsel, funnen å Karlaby nr 15 vid dikning". Datering — TN-SN. **3a**
- 1119. Ö. Vemmerlöv**, Vemmerlövs gård. Ackumulerade enkelfynd? **ÖM 6647-6648**. "En tunnackig oslipad flintyxa funnen vid dikning å Vemmerlöfs gård". Samma fyndort: "Eggfragment av tunnackig oslipad flintyxa". {**6647**. Tunnackig, oslipad, frostsprängd flintyxa, välvda breddsidor, svagt rundad egg, nästan rak nacke, grå/ mörkgrå. L- 13,6. EB- 4,8. NB- 3,8. NT- 1,6. ST- 2,5. SsB- 1,3. SV- 5,5°. **6648**. Eggdel till tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, välvda smal- och breddsidor, grå/mörkgrå. L- 5,6. EB- 7. ST- 2,2. SV- 3°.} Datering — TNC-MNA II. **2a**
- 1120. Ö. Vemmerlöv**, Rygårds mosse. Enkelfynd. **ÖM 2663**. "Tjockackig oslipad tvåreggad sten yxa funnen 1920 i Rygårds mosse på 2 alnars djup under torfven på grusbotten". {Tjockackig bergartsyxa, konkava smalsidor, gråbrun. L- 12,2. EB- 5,1. NB- 4,2. NT- 2,9. ST- 3,4. SV- 7°.} Datering — MNB. **2b**
- 1121. Ö. Vemmerlöv**, Esperöd. Ackumulerade enkelfynd? **ÖM 3975-3976***. "Tunnackig spetsigt, oslipad flintyxa funnen liggande ofvan på kalklagret i en torfmosse å Esperöds gårds ägor. Tjockackig oslipad flintyxa funnen vid dikesgrävning å samma gård som ovan". Datering — TNC-MNA II, MNA III- **2b**
- 1122. Ö. Vemmerlöv**, Esperöd. Enkelfynd. **ÖM 4479***. "Tunnackig slipad flintyxa funnen vid dikningsgrävning på 10 tums djup, 100 m S-O om Esperöds gård, Kivik år 1923". {Möjlig har fyndet samband med K. 1121.} Datering — TNC-MNA II. **4b**
- 1123. Ö. Vemmerlöv**, Närke mosse. Fyndplats för ackumulerade enkelfynd. Påträffade vid torvtäkt mot slutet av 1940-talet. **SHM 24306**. {Tunnackig, 4-sidigt slipad och omslipad flintyxa av typ III, eggen omhuggen, senonflinta, raka smalsidor och välvda breddsidor, grå. Yxan är insatt i bevarat 34 cm långt träskaft. L- 18,4. EB- 7,4. NB- 6,2. ST- 2,2.} **LUHM 29078:1***. Tunnackig, fragmentarisk flintyxa, omhuggen egg och nacke, eggen omslipad, grå. L- 11,5. **LUHM 29078:2***. Spetsackig, 2-sidigt slipad bergartsyxa av typ 1, L- 11,5. **LUHM 29051***. Fragmentarisk svartbrun trättbägare, tjocklek 1,1 med 2 öron i övergången hals och buk, daterad till TNB. **LUHM 28787***. Två spetsverktyg av horn L- 20,2. samt L- 16,5., funna jämte skelettdelar av människa bl.a. kranium, 4 revben och 4 extremitetsben tillhörande en ca 20 år gammal kvinna. Skelettet har C14-daterats till 4920±60 B. P. Lit. Oldeberg 1952:251, Liljegren 1975:129, Stjernquist 1981:35 ff, Olausson 1983a:34, Strömberg 1990:71 ff. **3a**
- 1124. Ö. Vemmerlöv**, Närke mosse. Enkelfynd. P. Tjockackig, oslipad flintyxa av typ B,

L- 29. Rektangulärt tvärsnitt och rak nacke. Funnen vid torvtäkt i norra kanten av Näbbe mosse. Lit. Strömberg 1990:74, bild 3. Datering — MNB. 3a

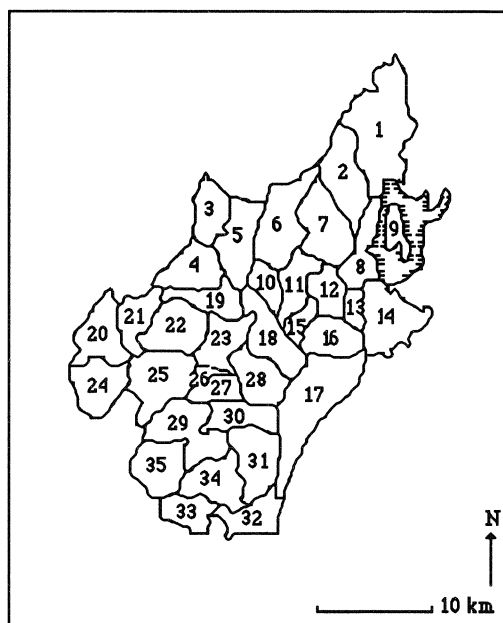
1125. Ö. Vemmerlöv, Sofiekarts mosse. Enkelfynd. **ÖM 3425***. "Dolkfragment, spets funnen i Sofiekarts mosse i Ö. Vemmerlöv". Datering — SN. 2a

1126. Ö. Vemmerlöv, Virrestad nr 10. Ackumulerade enkelfynd. **ÖM 3456-60**. "Tunnackig flintyxa, funnen liksom 3457-60 vid olika tider å Virrestad nr 10, vid plöjning å en mark, som tydligen fordomdags varit sjö eller träsk. 3457. Tjocknackig flintyxa, 3458. Tjocknackig flintyxa, 3459. Flintyxa med slipade bredsidor samt 3460. Nackfragment av tunnackig flintyxa". {**3456**. Tunnackig, oslipad flintyxa, rak nacke, rundad lite sned egg, svagt välvda smalsidor och välvda bredsidor, svart/mörkbrun. L- 17,3. EB- 7,4. NB- 5,8. NT- 1,9. ST- 3,9. SsB- 2,5. SV- 8°. **3457**. Tjocknackig, tväreggad, 4-sidigt slipad flintyxa, brun. L- 9,4. EB- 5. NB- 3,6. NT- 2,5. ST- 2,7. SV- 13°. **3458**. Tjocknackig, svagt hålslipad flintyxa, slipade bredsidor, grå. L- 8,3. EB- 4,3. NB- 3. NT- 2,5. ST- 2,5. HL- 2,8. SV- 12°. **3459**. Tjocknackig, hålreggad flintyxa, slipade bredsidor, delvis slipade smalsidor, vitgrå. L- 10,8. EB- 3,9. NB- 2,8. NT- 2,2. ST- 2,6. SV- 8°. **3460**. Nackdel till tunnackig 4-sidigt slipad flintyxa, välvda bred- och smalsidor, rundad nacke, gråbrun. L- 9,7. SB- 6,9. NB- 6,1. NT- 1,9. ST- 3. SV- 7°.} Datering — TNC-MNA II, MNB. 3a

1127. Ö. Vemmerlöv, "Sönnegården". Enkelfynd. **ÖM 4600**. "Flintdolk funnen vid dikning å "Sönnegården". {Fragmentarisk, omhuggen flintdolk av obestämd typ, krusta på skaftet, gråbrun/svart. L- 11,5. BB- 2,1. BT- 1,2.} Datering — SN. 2a

22. KRISTIANSTAD KOMMUN

1128. Fjälkestad, Råbelövssjön. Enkelfynd. **SHM 7577**. Bronskantya, grönbrun. L- 15,7. B- 7,2. T- 1,3. Lit. Oldeberg 1974:24, nr. 144. Datering — SN. 2a

1. Vånga	14. Trolle-	24. Linderöd
2. Oppmanna	Ljungby	25. V. Vram
3. N. Strö	15. Gustav-	26. Ö. Vram
4. Önnestad	Adolf	27. Lyngsjö
5. Färlöv	16. Rinkaby	28. Köpinge
6. Fjälkestad	17. Åhus	29. Ö. Sönnarslöv
7. Österlöv	18. N. Åsum	30. Everöd
8. Kiaby	19. Skeppars-	31. Vittskövle
9. Ivö	löv	32. Maglehem
10. Kristianstad	20. Äsphult	33. Höröd
11. Nosaby	21. Djurröd	34. Degeberga
12. Fjälkinge	22. Träne	35. Huaröd
13. Nymö	23. Vä	

1129. Fjälkestad, Håkantorps Råbelöv. Depåfynd samt enkelfynd. **LUHM***. Fynden är påträffade intill och delvis under ett stort stenblock av flera meters längd över vilken en bronsåldershöj uppförts. Fynden består av; Offerfynd 1 (enl. Malmers beteckningar). Depåfynd bestående av en tjocknackig, slipad, lätt håleggad flintyxa. L- 9,7. EB- 4,3. NB- 3,5. NT- 1,9. HL- 3. En svagt håleggad, tjocknackig, slipad flintyxa, egen skadad. L- 6. EB- 4. NB- 3. ST- 1,6. Yxorna är av Malmers variant 3. Ena yxan låg ovanpå den andra parallellt med sidan av det stora stenblocket. På ett avstånd av 25 cm från offerfynd 1

hittades ytterligare en depå, benämnd offerfynd 2, bestående av sexton små flintartefakter varav åtta är förarbeten till hjärtformiga pilspetsar samt åtta avslag och spånfragment med eller utan retusch föremål, mestadels hjärtformiga pilspetsar. I omedelbar närhet till stenblocket påträffades offerfynd 3, ett enkelfynd bestående av ett förarbete till en tjocknackig, tunnbladig flintyx. Ena breddsidan är slipad, eggen är avslagen L- 10. EB- 4,2. NB- 3. ST- 2. Offerfynd 4 utgörs också av ett enkelfynd bestående av en hjärtformig pilspets. Fyndet gjordes likaledes i omedelbar närhet till stenblocket. Lit. Malmer 1955:6 ff, 1962:480, Rech 1979: 123. Datering — MNB, SN. 4c

1130. Fjälkestad, Enkelfynd. SHM 8966: 16. "Nr 16 Yxa med fyrsidig afskuret spetsoval genomskärning. Ytan fläckig i kanterna delvis utarbetade. Egg och bane skarpa. Spår av slipning på ena breddsidan 27,8 x 8,3 x 4,6. Funnen vid dikningsarbete". {Tunnackig, oslipad flintyx, rundad egg och nacke, raka smalsidor, välvda breddsidor, markerade egghörn, brunviolett samt blå patinafläckar på ena breddsidan. L- 27,9. EB- 8. NB- 6,4. NT- 2,2. ST- 4,6. SsB- 2,8. SV- 3°} Datering — TNC-MNA II. 1a

1131. Fjälkestad, "Näset" Råbelövssjön. Enkelfynd. SHM 12367*. "Lerkärl. Funnet 1880 och 1895 i vattnet vid stranden utanför Näset i Fjälkestad socken, på moss- eller dybotten. Lerkärlet funnet vid sjöns sänkning, i kanalen vid dess södra ända". Lit. Forssander 1936b:4, fig. 4. Datering — TNC. 2b

1132. Fjälkinge, Fjälkinge nr 110. Enkelfynd. KLM 73/69. "Lancettformig flintdolk. Dolken hittades då Schildt var i färd med att spränga bort en sten". {Lancettformig flintdolk av typ I, ljusgrå. L- 23,8. BB- 3,9. BT- 0,8.} Datering — SNA. 3a

1133. Fjälkinge, "Fjelkinge backe". Depåfynd. LUHM 24721a-b*. "Två tunnbladiga yxor av koppar". "En större sten skulle sprängas, för den skull hade man grävt 1/2 m djup grop invid densamma. Då arbetaren efter en tillfällig rast återkom till arbetsplatsen, befanns det, att jorden på ett ställe i kanten av hålet rasat, varvid de båda yxorna medföljde och lågo blottade på unge-

fär 1,5 cm avstånd från varandra." a) 12,5 x 4,6-3 x 1,4 b) 9,9 x 5-3,5 x 1,3" (Rydbeck 1939:6). Lit. Oldeberg 1974:25, nr. 151. Datering — TN-C. 3c

1134. Fjälkinge, Fjälkinge nr 7. Depåfynd. SHM 12525*. Slutet fynd påträffat vid plöjning bestående av två spiralarmsringar av guld samt fyra bronskantyxor med måtten; 1. Grön. L- 18,4. B- 6. 2. Grön. L- 16. B- 4,2. 3. Grön. L- 18,3. B- 8. 4. Grön. L- 19,5. B- 8. Lit. Forssander 1936a:taf. XXXVIII, Oldeberg 1974:25, nr. 152, T. Larsson 1986:161. Datering — SN. 3a

1135. Fjälkinge, Fjälkinge nr 20. Depåfynd. LUHM 26894:1-2. "a) Stor tunnackig flintyx, oslipad, gulbrun. b) Spetsnackig flintyx, nacken avslagen, slipad, gulgrå melerad. Eggen håleggad. Ovanlig sammansättning men troligen depåfynd" (Rech 1979:123). Enl. accessionskatalogen kom fyndet "upp i samma spadtag". {1. Tunnackig, oslipad flintyx, raka smalsidor, välvda breddsidor, troligen av typ VI, gulbrun. L- 23,4. EB- 8,6. NB- 6,9. NT- 2,3. ST- 4,7. SsB- 3. SV- 5,5°. 2. Spetsnackig flintyx av typ 3 med kraftig smal hålslipning vid eggen, omslipad, gulbrun. L- 15,9. EB- 5. NB- 3,6. NT- 1,9. ST- 3. 2. SsB- 1,8. SV- 8,5°} Datering — TNC. 3a

1136. Fjälkinge, Depåfynd. LUHM 2290. "Vacker flintdolk med fyrsidigt kantsömmadt skaft, funnen jämte två andra liggande i trekant på botten af en ättehö, som raserades vid Fjelkinge, Skåne. Att fyndet tillhör ett votivfynd och ej ett graffynd göres troligt af dolkarnas läge" (Rydbeck 1918:36, Fig. 74). {Flintdolk av typ III, grå/ljusgråfläckig. L- 18,6. BB- 2,9. BT- 0,9. SkL- 7,9. SkB- 1,9. SkT- 1,8.} Datering — SNB. 1c

1137. Fjälkinge, Fjälkinge nr 32. Enkelfynd. LUHM 26898. "En tjocknackig flintyx med utsvängd egg, slipade breddsidor, brun på ena och gråvit på den andra sidan. Funnen vid Fårabäcksdikets uppgrävning år 1904". {Tjocknackig flintyx med något utsvängd egg, breddsidor slipade, mörkbrun/gulbrun. L- 13,7. EB- 6,2. NB- 3,7. NT- 2,3. ST- 2,7. SV- 13°.} Datering — SN. 3a

1138. Färlöv, Karpalund. Enkelfynd. LUHM

- 20470***. "Skaftålsyxan med ej påbörjat skaft-hål, eggen utsvängd 22,9 x 6,6 x 4,7EH och 3,5 T. Funnen vid upprensning av ån". Se även K. 1139. Datering — SN. **2a**
- 1139. Färlöv**, Vinnö å, Karpalund. Enkelfynd. **KLM 872**. "Skaftålsyxan av grönsten, degenererad båtyxtyp, ena sidan plan, andra välvd. Inga utbildade smalsidor, smal egg, skaftålet mitt på yxan, nacke skadad". { Stridsyxan av mellan-neolitisk men obestämd typ, kraftigt vittrad, gråbrun/brun. L- 15,2. BH- 6,4. TH- 3,4. ET- 2,1. NT- 1,7. HD- 2,3. Fyndet har möjligen samband med K. 1138.} Datering — MNB. **2a**
- 1140. Gustav Adolf**, Viby. Enkelfynd. **MF 691**. "Tvåryxan, tämligen tjock men något tillspetsad mot nacke, stark hålslipning till ena sidan. Eggen skadad. Funnen i en torvmosse i Viby". { Spetsnackig, håleggad flintyxan, krusta på nacke och ena breddsidan, slipade breddsidor, delvis slipade smalsidor, mörkbrun/gulbrun. L- 11,7. EB- 5. NB- 3,3. NT- 2,5. ST- 3,1. HL- 8,6.} Datering — MNA V. **2a**
- 1141. Huaröd**, RAÄ 3. Eke 1:9. 190 m.ö.h. Sänka i åker. Fyndplats för enkelfynd. **P**. "En tjocknackig flintyxan med hålegg. Påträffad vid dikningsarbete". Datering — MNB. **4a**
- 1142. Hörröd**, Hörröd nr 2. Depåfynd. **LUHM 20058**. "a) Tunnackig flintyxan, oslipad, brunvit. b) Dito, vit. c) Dito, brun. Förutom dessa hittades också två likadana yxor. Yxorna låg på ett djup av ca 0,5 m och "i en halvcirkel kring en större jordfast sten" (Rech 1979:120). Enligt sockenarkivet "var de två andra yxorna 1 hålslipad ljusgrå flintyxan 11,7 x 5,5-3,3 x 2,5 och 1 tunnslipad brun flintyxan 14,3 x 5-2,7 x 1,7. Härmed intygas att fem åt pastor Olsson överlemnade flintyxor äro av mig funna i Hörröd nr 2, vid grävning av ett dike, inom ett område av ungefär 2 kvm, och på ett djup av en halv meter. Alla fem yxorna lågo i en halvcirkel kring en större jordfast sten - 1918-11-11". Enl. Nielsen är yxorna av typ III-VI (1977:131). { a. Spetsnackig, oslipad flintyxan av typ 3, vitgrå. L- 27,9. EB- 7,1. NB- 3,8. NT- 2. ST- 4,4. SsB- 3,2. SV- 9°. b. Tunnackig, oslipad flintyxan av typ III-VI, rundad egg, en otydlig smalsida, halva nacken avslagen, markerade egghörn, rödbrun/vitröd. L- 20,8. EB- 6,6. NB- 4,6. uppsk NT- 2. ST- 3,6. SsB- 2,4. SV- 11,5°. c. Tunnackig, oslipad flintyxan av typ III-VI, krusta på nacken, brun/svartfläckig. L- 19. EB- 7,3. NB- 6. NT- 2. ST- 3,3. SsB- 1,8. SV- 6°.} Datering — TNC. **3c**
- 1143. Kiaby**, Oppmannasjön Bäckaskog. Enkelfynd. **KLM 6317**. Bronskantyxan, troligen våtmarksfynd p.g.a. av den bruna patinan. L- 12,5. B- 4,8. Lit. Oldeberg 1974:59, nr. 395. Datering — SN. **2a**
- 1144. Köpinge**, Ugerup. Enkelfynd. **LUHM 24435**. "En tunnackig flintyxan, grågrönljusgrå. Funnen under grävning kring en sten". { Tunnackig, oslipad flintyxan, raka smalsidor, välvda breddsidor, rundad tunn nacke, rundad egg, egghörn, vitgrå/gråsvart. L- 36,2. EB- 8,9. NB- 7,2. NT- 2. ST- 4,3. SsB- 2,7. SV- 2°.} Datering — TNC-MNA II. **2a**
- 1145. Köpinge**, Enkelfynd. **KM 560**. Bronskantyxan, troligen våtmarksfynd p.g.a. av den brungröna patinan. L- 8,7. B- 4,3. Lit. Oldeberg 1974:63, nr. 432. Datering — SN. **1a**
- 1146. Maglehem**, Olseröds mosse. Enkelfynd. **LUHM 5786**. "Slipsten av sandsten, avlång med flata sneda kortändar. Funnen på 4 alnars djup i Olseröds torvmosse". { 4-sidig slipsten av sandsten. L- 15,5. B- 4,6. T- 4,5.} Datering — MNB? **2b**
- 1147. N. Åsum**, Hovby torvmosse. Depåfynd? **SHM 2791:303-304**. "1 oslipad tunnackig flintyxan typ I, 1 förarbete till en tvåsidig tunnbladig flintyxan typ a1. Utan uppgift om fyndomständigheter. Material och patina överensstämmer" (Nielsen 1977:123, nr. 35). { **303**. Spetsnackig, oslipad flintyxan av typ 2, svart. L- 20,5. EB- 6,6. NB- 3,4. NT- 1,7. ST- 3,5. **304**. Spetsnackig flintyxan av typ 1, (eller förarbete till tunnackig tunnbladig), svart. L- 15. EB- 5,9. NB- 3,6. NT- 1,6. ST- 2,8.} Lit. Oldeberg 1952:249. Datering — TNA-B. **2a**
- 1148. Nosaby**, Enkelfynd. **HNM 5970:393**. Koppjarflatyxa, troligen våtmarksfynd p.g.a. den brungröna patinan. L- 13,4. B- 4,5. Lit. Oldeberg 1974:85, nr. 556. Datering — TNC. **1a**
- 1149. Nosaby**, Enkelfynd. **STE 002**. "En

*stridsyx*a 12,5 x 4,1 EB. Skaftåldiameter 1,5. *Avbruten i skaftålet. Nytt borrarat framför det gamla. Fyndplats Nosaby i bäcken 1891*". { Uppgift från Anne Carlie. Fyndet har möjligen samband med K. 1152, 1155 samt 1157. } Datering — MNB. 2a

1150. Nosaby, Nosabysjön. Ackumulerade enkelfynd. **KLM 545-47, 549-56**. "*Funna i Nosabysjön. 545. Rätmejsel grå flinta, kvadratisk nacke, eggen rundad, slipad. 546. Rätmejsel gulvitpatinerad, krusta å nacke, mycket smal egg, nacke kvadratisk, slipad. 547. Förarbete till grå mejsel, nacke tresidig, i övrigt fyrsidig, sliprester på nacke. 549. Tjocknackig rätteggad oslipad grå flintyx, eggen rundad, krusta å nacke, avsmalnande. 550. Tunbladig grå flintyx med utsvängd egg, oslipad. 551. Eggdel av tunnbladig grå flintyx. 552. Tjocknackig tvåreggad grå med "rostig" beläggning, antydan till hålegg, nacke sned, oslipad. 553. Tjocknackig rätteggad grönstensyx, nacke smal, tvärsnitt avrundat fyrsidigt. 554*. Grå tunnackig slipad flintyx 11,2 x 3,4. 555. Tjocknackig rätteggad flintyx, oslipad, grå och tunn "rostig" beläggning å nacke, eggen skadad. 556. Tjocknackig grå flintyx, krusta å nacke, bladet tunnt, oslipad*". { **545.** Tjocknackig, 4-sidigt slipad flintmejsel, gråbrun. L- 16,4. EB- 1,3. SB- 2,1. NB- 1,3. NT- 1,5. ST- 1,9. **546.** Tjocknackig, rätteggad, 4-sidigt slipad flintmejsel, gråbeige. L- 13,8. EB- 0,8. SB- 1,7. NB- 1,5. NT- 1,3. ST- 1,7. **547.** Tjocknackig, oslipad flintmejsel, avslagen egg, grå/gråsvart. L- 12,7. SB- 1,9. NB- 1,4. NT- 1,7. ST- 1,7. **549.** Tjocknackig, oslipad, tvåreggad flintyx, krusta på nacke. L- 13. EB- 3,7. NB- 2,2. NT- 1,8. ST- 2,2. **550.** Tunbladig, tjocknackig, oslipad flintyx, grå/gråbeigeblå. L- 14,6. EB- 5,5. NB- 2,9. NT- 1,2. ST- 2. **551.** Eggdel av tunnackig eller tunnbladig, 4-sidigt slipad flintyx, grå/gråblå. Måttuppgifter saknas. **552.** Tjocknackig, tunnbladig, tvåreggad, 4-sidigt slipad flintyx, grå/gråsvartfläckig. L-11. EB- 3,4. NB- 2,1. NT- 1,1. ST- 1,6. **553.** Tjocknackig bergartsyx, blågrå. L- 14,2. EB- 5,1. NB- 3,6. NT- 2,5. ST- 3,7. **555.** Tjocknackig, delvis 4-sidigt slipad flintyx av typ B,

eggskadad, svartgrå/svart. L- 11,1. EB- 4,1. NB- 3. NT- 2. ST- 2,8. **556.** Tunbladig, tjocknackig, oslipad flintyx, troligen förarbete till håleggad yxa? Krusta på nacken. L- 10,2. EB- 3,6. NB- 2,3. NT- 1,5. ST- 1, 6. } Datering — TNC-MNA II, MNB. 2a

1151. Nosaby, Nose. Ackumulerade enkelfynd. **KLM 447-57***. "*447-457 äro funna i en torfmosse vid Nose, der kanalen går ur Råbelövssjön på 6-8 fots djup*": 448. *Stenyxa med skaftåld 13 x 5,5. 449. Bred rätmejsel av flinta 19 x 6,3. 450. Dito 15 x 5. 451. Dito 20 x 7,5. 452. Bred hålmejsel av flinta 19,5 x 5. 453. Bred rätmejsel av flinta 15 x 7,5. 454. Dito 15 x 7,5. 455. Smal dito 9,5 x 3,5. 456. Dito 8 x 3,5. 457. Stenyxa med skaftåld 19,5 x 6*". Datering — TNC-SN.3b

1152. Nosaby, Nosabybäcken. Enkelfynd. **KLM:5578***. "*Hålyxa*". { Enl. illustration i accessionskatalogen avses en mångkantig stridsyx. Se även K. 1149 } Datering — TNC. 2a

1153. Nosaby, Balsby. Depåfynd. **KLM 7083**. "*Skaftålsyx med starkt tillbakadraget skaftåld. Funnen i Balsby, Nosaby sn, tillsammans med en klotklubba vid grävning av ett dike i närheten av Råbelövssjön år 1931*". { Enkel skaftålsyx med koniskt skaftåld, svartbrun. L- 12,6. BH- 4,9. TH- 4,5. ET- 5,1. NT- 3,5. HD- 2,5. } Datering — SN. 2a

1154. Nosaby, Nosabysjön, Enkelfynd. **KLM 97/53:134***. "*Tjocknackig tvåreggad bergartsyx svart, helt slipad 8,5 x 4,4*". Datering — MNB. 2a

1155. Nosaby, Nosabybäcken, Balsby Nosamölla. Ackumulerade enkelfynd? **KLM:5586-5587**. "*Håleggad vitpatinerad flintyx, krusta å nacke, nacke omhuggen, tunnt blad. Dolk, brungrå, lancettformad, vackert huggen*". { **5586.** Spetsnackig, håleggad flintyx, vitpatinerad. L- 12,6. EB- 5,6. NB- 3,1. NT- 1,9. ST- 2,1. HL- 4. **5587.** Lancettformig flintdolk av typ I med förtjockat skaft, grå/gråbrun. L- 20,5. BB- 3,6. BT- 0,6. SkL- 7. SkT- 1. Se även K. 1149. } Datering — MNA V, SNA. 2a

1156. Nosaby, "*I sjön vid Hammar*". Enkelfynd. **KLM 831**. "*Skaftålsyx ljusst gråbrun,*

- nacke triangulär med smal plan nacke, skafthålets insida ojämn troligen p.g.a. borrhbyte, förskjutet mot nacken, egg utsvängd slipad, något vittrad*". {Skafthålsyxas av typ Hagebyhöga, brun. L- 21,1. BH- 5,9. TH- 2,8. ET- 4,8. NT- 2,5. HD- 2,4.} Datering — SN. **2a**
- 1157. Nosaby**, Nosabybäcken. Enkelfynd. **KLM 5295**. "*Dolk eller spjutspets brungrå, lancettformad*". {Flintdolk, troligen av typ I, grågrön/gråbrun. L- 18,7. BB- 3,3. BT- 0,8. Se även K. 1149.} Datering — SNA. **2a**
- 1158. Rinkaby**, Rinkaby. Depåfynd. **KLM 97/54:6a**. "*Tunnackig grönstensyxas, ena smalsidan bortslagen, nackskadad, eggen sned. Enligt uppgift påträffad tillsammans med en likadan*". {Tunnackig bergartsyxas, ena smalsidan avslagen, välvda breddsidor, sned egg, grågrön. L- 19,6. EB- 7,5. NB- 4,7. NT- 2,8. ST- 4,4. SsB- 2.} Datering — TNC-MNA II. **2a**
- 1159. Trolle-Ljungby**, Enkelfynd. **KML 26897**. Bronskantyxas, troligen våtmarksfynd p.g.a. den bruna och gröna patinan. L- 13,4. B- 5,1. Lit. Oldeberg 1974:125, nr. 826. Datering — SN. **1a**
- 1160. Troile-Ljungby**, "*Kolmossarna*". Enkelfynd. **KLM 103/51:74**. "*Förarbete mörkbrun Kristianstadflinta, rektangulär. form, spetsovalt tvärsnitt, avslaget. Funnen i Kolmossarna "Nära Per Knutssons"*". {Ythuggen flinta, troligen ett dolkskaft tillhörande en flintdolk av typ VI. Svart/svartbrun Kristianstadflinta. L- 8,2. B- 3,1. T- 1,5.} Datering — SN, BÅ per. I? **2a**
- 1161. Trolle-Ljungby**, Enkelfynd. **SHM 8966:434**. Bronskantyxas, troligen ett våtmarksfynd p.g.a. den bruna patinan. L- 10,7. B- 5. Lit. Oldeberg 1974:124, nr. 818. Datering — SN. **1a**
- 1162. Trolle-Ljungby**, Enkelfynd. **LUHM 20520**. Bronskantyxas, troligen våtmarksfynd p.g.a. den brungröna patinan. L- 12,4. B- 4,6. Lit. Oldeberg 1974:124, nr. 819. Datering — SN. **1a**
- 1163. Träne**, Venestads mosse. Depåfynd. **LUHM Thorberts samling 426-427**. "Ett offerfynd från döstiden har gjorts i en åker, som en gång varit en del av den sjö, Venestads mosse förut utgjort" (Thorbert 1947:24, 1953:21). {**426**. Spetsnackig, oslipad flintyxas av typ 3, krusta på bägge breddsidor, sned nacke, gulbrun/gulgrön. L- 18,5. EB- 6,5. NB- 3,8. NT- 1,8. ST- 2,9. **427**. Spetsnackig, slipad flintyxas av typ 3, nacke skadad, omhuggen, kraftig genomgående krusta på ena smal- och breddsidan. L- 14,2. EB- 5,5. NB- 4,2. NT- 1,9. ST- 2,8.} Datering — TNB-C. **2a**
- 1164. Träne**, Årröd nr 5. Depåfynd. **P**. "Två spetsnackiga flintyxor" (Thorbert 1947:25, Fig. 6: 3-4, 1953:21). Datering — TNA-B. **3a**
- 1165. Träne**, Ovesholm Salskog. "Salskog mosse". Enkelfynd. **LUHM 27979**. "*En slipad tunnackig flintyxas, 4-sidigt slipad, brun. Funnen i torvjord 1 - 1,5 m:s djup*". {Spetsnackig, 4-sidigt slipad flintyxas av typ 3, gulbrun. L- 22. EB- 7. NB- 3,7. NT- 2,3. ST- 3,8.} Datering — TNB-C. **2b**
- 1166. Vittskövle**, Vittskövle torvmosse. Enkelfynd. **LUHM 26386**. "*Ett skifferhängsmycke. I banen ett påbörjat håll, likaså upptill å varje breddside*". {Skifferhänge, ej färdigborrade håll. L- 7,5. B- 1,2. T- 1.} Datering — SN. **2a**
- 1167. Vånga**, Bökestads mosse. Enkelfynd. **LUHM 20233**. "*Tunnackig slipad grå flintyxas, nacken avslagen*". {Eggdel av tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxas, välvda smal- och breddsidor, grå/gråblå. L- 12. EB- 7,4. ST- 3,1. SV- 4°.} Datering — TNC-MNA II. **2a**
- 1168. Vånga**, Edre strömmar vid skvaltkvarnen. Enkelfynd. **KLM 311/58:1**. "*Båtyxas ljusgrå, ej nackknopp. 11,4 x 4,7*". {Stridsyxas av typ E:2 med kort holk, ljusgrågrön. L- 11. BH- 4,6. TH- 3,5. ET- 2,4. NT- 2,2. HD- 1,5.} Datering — MNB. **3a**
- 1169. V. Vram**, Västergårds ägor. Depåfynd. **LUHM 28748**. "*Fyra skedformiga skrapor funnas tillsammans. Fyndet gjordes på 70 cm:s djup i alv på en vattensjuk åker ca 100 m från gården. 12,5 x 7,2, 13,6 x 7, 11,8 x 7,1, 11,4 x 6,8*". {Fyra skedformiga skrapor. En saknas. 1. Brunsvart/rödbrun med krusta. L- 13,6. EB- 6,8. ST- 2. 2. Rak egg, rödbrun, krusta vid eggen. L- 11,8. EB- 6,7. ST- 2. 3. Grönbrun/rödbrun, krusta. L- 10,9. EB- 6,7. ST- 2,4.} Lit. Thorbert 1953:28. Datering — SN. **3b**
- 1170. Önnestad**, Ullstorp. Enkelfynd. **KLM**

97/54:150. "Grå spjutspets, spetsvalt tvärsnitt. Funnen i mossen på lantbrukare Gustav Anderssons ägor i skogen, Önnestads backar". { Starkt omhuggen flintdolk av typ VI, krusta på skaftet, ljusgrå/gråblå. L- 13,1. BB- 2,9. ST- 1,8.} Datering — BÅ per. I. **2a**

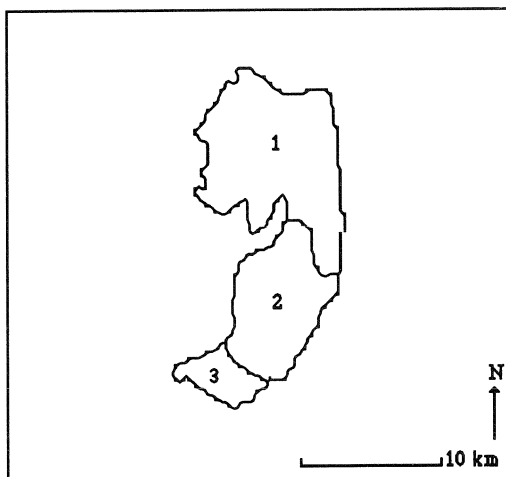
1171. Österlöv, Håstad. Enkelfynd. LUHM 22945. "Bronskantya, påträffad på tidigare sjöbotten. Grön patina. L- 12,2. B- 6,5." (Oldeberg 1974:143, nr. 976.) Datering — SN. **3a**

1172. Ö. Sönnarslöv, Borrestad. Depåfynd. LUHM 12621a-b. "a) Tunnackig flintya, o-slipad, mörkgrå. b) Dito, mörkgrå. Hittade tillsammans vid odlingsarbete" (Rech 1979:120). { a. Tunnackig, o-slipad flintya, raka smalsidor, välvda bredsidor, rundad egg och nacke, gråsvart. L- 20,4. EB- 6,5. NB- 4,5. NT- 1,2. ST- 2,2. SsB- 1,2. SV- 7°. b. Spetsnackig, o-slipad flintya av typ 3, raka smalsidor, välvda bredsidor, svagt rundad egg och nacke. L- 19. EB- 6,3. NB- 3,5. NT- 1,2. ST- 2,3. SsB- 1,2. SV- 7°.} Lit. Rydbeck 1918:22, Fig. 32. Datering — TNC. **2a**

1173. Ö. Vram, Marielund. Enkelfynd. KLM: 4304. "Tunnackig brun o-slipad flintya, rundad egg, spetsvalt tvärsnitt i nacke, i övrigt 4-sidigt 21 x 6,4. Funnen i Marielund, mosse". { Tunnackig, o-slipad flintya, kraftig krusta, markerade egghörn, brun. L- 20,8. EB- 5,4. SB- 6,4. NB- 4,4. NT- 1,8. ST- 3,5. SsB- 2,5.} Datering — TNC-MNA II. **2a**

23. BROMÖLLA KOMMUN

1174. Gualöv, Nymölla 12:35. Gropkeramisk boplatz - Nymölla I. Depåfynd — utgrävningsfynd. LUHM. I kulturlagret i ruta Z8 påträffades inom ett ca 20 x 20 cm stort område, fem flintspån tillverkade av limhamnsflinta, vilka enligt utgrävaren ursprungligen måste legat tätt tillsammans, troligen invirade i en behållare av organiskt material. Spånen har identisk färg och patina, grågrön och rödbrun. Fyra av dem har likartad krusta och det förefaller som om de tryckts av från samma spånkärna. Samtliga spån uppvisar bruksskador längs eggarna (Muntligt meddelande

1. Näsум   2. Ivetofta   3. Gualöv

Bozena Werbart LUHM). { Spån Z87. L- 11,9. SB- 2,5. ST- 0,6. Spån Z83. L- 10,6. SB- 2,8. ST- 0,6. Spån Z89. L- 9,9. SB- 3. ST- 0,8. Spån Z814. L- 8,5. SB- 2,4. ST- 0,6. Spån Z81. Fragmentariskt. L- 6,2. SB- 2,2. ST- 0,7.} Datering — MN. **4c**

1175. Gualöv, Guetorp. Depåfynd. STE 159-60, 162, 164-67 och 324. "Ingår troligen i ett samlat fynd om minst 12 skrapor. Fyndplats Guetorp 1890. 159. Skedskrapa 7,4 x 4,2 SB, 160. Skedskrapa 9,2 x 4 SB. 162. Skedskrapa 10,2 x 4,9 SB. 164. Skedskrapa 9 x 4,2 SB. 165. Skedskrapa 11,6 x 5,4 SB. 166. Skedskrapa 9 x 4,8 SB. 167. Skedskrapa 9,3 x 3,8 SB. 324. Skedskrapa 10,5 x 5,2 SB". { Uppgift från Anne Carlie} Datering — SN. **2a**

1176. Gualöv, Drottningtorpet, Gualöv. Depåfynd. KLM:214-217/52. "214/52. Tunnackig yxa? av sandsten. Kraftigt avsmalnande mot nacken, slipad, starkt vittrad. Yxan påträffades i fyllning, som tagits norr om gården där vägen nu går fram och förts söder om gården och där pålagts den gamla vägbanan. I fyllningen fanns även brända stenar och sotmängd jord. Grönstensyxa, plan, funnen å Drottningtorpet. Fyndplatsen densamma som för de tre spetsnackiga yxor, som 1951 på hösten överlämnades till muséet som gåva. Vid efterbesiktning på platsen

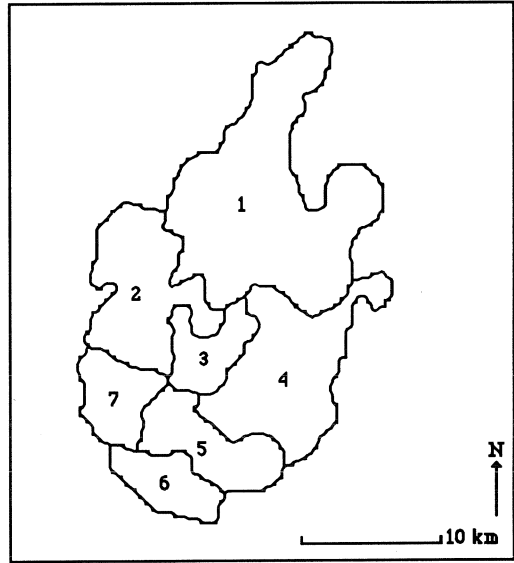
- konstaterades, att alla fyra yxorna påträffats å samma ställe, men i fyllning, som tagits norr om gården, där vägen nu går fram, och förts söder om gården och där pålagts den gamla vägbanan. 215/52. Spetsnackig, gråvitpatinerad flintyx, smalsidor. slipad, kvarstående kraftiga huggmärken, eggen skadad. 216/52. Spetsnackig, fläckig, ljusgrå och vit flintyx, kupig i längdaxelns riktning, dvs. ena sidan konvex, andra konkav, spetsvalt tvärsnitt, eggen slipad på den kupiga sidan, i övrigt oslipad. 217/52 Natursten av sandsten. Funnen på samma ställe som 214/52. 219/52 Natursten sandsten. Dito fyndplats". {214/52. Tunnackig, tvåreggad bergartsyx av sandsten, rundad egg, ena smalsidan rätslipad, välvd bredsida. L- 18,5. EB- 7,5. NB- 4,1. NT- 1,8. ST- 2,2. 215/52. Spetsnackig, 4-sidigt slipad flintyx av typ 2, otydliga smalsidor, eggskadad, gråvit. L- 15,7. EB- 5,8. NB- 2,7. NT- 1,7. ST- 3,3. 216/52. Spetsnackig slipad (delvis) flintyx av typ 1, grå/gråvitbeige. L- 16,4. EB- 5,4. NB- 3,4. NT- 1,4. ST- 2,2. 217/52. Sandstensplatta, obearbetad. L- 14,4. B- 7. T- 2,4.} Datering — TNA-B. 3b
- 1177. Ivetofta, Ivesjö.** Enkelfynd. SHM 5420:49*. "Yxa av hyperit, afslagen vid hålet som varit borrad vinkelrätt mot eggen L 0,4 fot. Funnen vid sjöns gamla utlopp å den genom sänkning vunna stranden". Datering — SN. 2a
- 1178. Ivetofta, Ivö.** Enkelfynd. SHM 5420:60. "Yxa av gul flinta. Slipad L 0,44 fot. Funnen å Ivösjöns nya strand". {Tunnackig, 4-sidigt slipad, omslipad flintyx, krusta på ena bredsida, välvda smal- och bredsidor, sned omslipad egg, gul. L- 12,8. EB- 6. NB- 4,2. NT- 1,6. ST- 2,7. SsB- 1,3. SV- 11°.} Datering — TNC-MNA II. 2a
- 1179. Ivetofta, Åby, tillhörigt Årup.** Enkelfynd. LUHM 29079. "En spjutspets av gråbrun flinta. Funnen under en stor sten i Åby". {Spjutspets i flinta, grå. L- 12,1. SB- 3,3. ST- 0,7.} Datering — SN. 2b
- 1180. Ivetofta, Skräpebro, Årup.** Enkelfynd. KLM 495. "Båtyxa svart, smalsidor slutar framför holken och har vinklat tvärsnitt, antydan till koniskt nackknopp, hög holk, koniskt skaft- håll. Funnen i Åmens å vid Skräpebro". {Stridsyx av typ C:2 med nackknopp, konkava smalsidor vid egg, hög holk, svart. L- 12,8. BH- 4,4. TH- 4. ET- 1,6. NT- 2. HD- 1,6.} Datering — MNB. 2a
- 1181. Ivetofta, Årup.** Enkelfynd. SHM 7577. Dolkstav eller dolkyxa i brons. Spektrografisk analys pekar på depositions miljö i järnhaltigt vatten eller åtminstone i sumpig terräng. Brun mosspatina. Bladet L- 17. och skaft L- 36. Lit. Oldeberg 1974:56, nr. 363 och där anförd lit. Datering — SN. 2a
- 1182. Näsium. "Eskekärr".** Enkelfynd. LUHM 19799. "Grönstensyx med rännformig fördjupning. Nacke cylindrisk, eggdelens smalsidor är facetterade". {Bergartsyx med skafträna, mörkgrön. L- 10,7. EB- 5,6. NB- 3,8. NT- 3,5.} Datering — TNC. 2a
- 1183. Näsium, Enkelfynd. KE-LHS:255*.** "Stenyxa (Mont. 34) 11 x 5 Näsium i en mosse". {Eventuellt avses en mesolitisk kärnyxa} Datering — Neolitikum? 2a
- 1184. Näsium, Oreväng.** "Stjärnakärret". I äldre tid "Kvarnakärret". Ca 100 x 100 m stor sänka genomfluten av mindre bäck. Ca 2 meter från en större nu sprängd jordfast sten, mellan stenen och strandkanten ute i sänkan. Fyndplats för depåfynd. P (nu skänkt till LUHM). Fyndet gjordes på 1920-talet vid plöjning i en tidigare utdikad mosse. Depån består av fjorton flintspån men ursprungligen ingick ytterligare två, vilka skänktes bort till släktingar. Spånen påträffades samtliga vid samma tillfälle. Förekomsten av harpix på majoriteten av spånen bekräftar att fyndplatsen verkligen kommer från våtmark. Samtliga spån är tryckspån och uppvisar tydlig bruksretuschering längs med spånens båda långsidor. De är tillverkade av högkvalitativ rödbrun senonflinta och avspaltade från en, möjligen två spånkärnor. Fyra av spånen kan passas samman — Nr. 4 och 8 samt nr. 7 och 13. {1. Retuscherat tryckspån med tydliga bruksspår. L- 11,3. SB- 2,5. ST- 0,6. 2. Bruksretuscherat spån i två delar, recent brott. Spår av harpix på spånets ovan- och undersida. L- 11,6. SB- 2,7. ST- 0,8. Prov uttaget för accelerator datering 3. Bruksretuscherat spån med spår

av harpix vid slagbuleändan längs ena långsidan. L- 10,3. SB- 2,6. ST- 0,6. 4. Bruksretuscherat spån med spår av harpix på spånets ovan- och undersida. Kan passas samman med spån nr 8. Prov uttaget för acceleratordatering. L- 9,8. SB- 2,2. ST- 0,6. 5. Bruksretuscherat spån med spår av harpix på spånets ovansida. L- 10,0. SB- 2,4. ST- 0,6. 6. Bruksretuscherat spån i två delar. Hoplimmad, recent brott. Spår av större mängder harpix på spånets ovan- och undersida. L- 9,6. SB- 2,5. ST- 0,5. 7. Bruksretuscherat spån, kan passas samman med spån nr. 13. L- 9,3. SB- 2,1. ST- 0,6. 8. Retuscherat spån med bruksretusch. Harpix på spånets undersida intill ena långsidan. L- 9,4. SB- 2,5. ST- 0,5. 9. Retuscherat spån med bruksretusch. Harpix på spånets undersida vid slagbulan. L- 9,1. SB- 2,7. ST- 0,6. 10. Retuscherat spån försedd med rak skrapretusch i distaländan. Harpix på spånets ovansida och ett mindre fragment på spånets undersida. L- 8,9. SB- 2,4. ST- 0,6. EB- 1,2. 11. Bruksretuscherat spån med harpixfläck på spånets undersida intill ena långsidan. L- 8,7. SB- 2,7. ST- 0,7. 12. Spån försedd med 1 mm hög skrapretusch i distaländan. Bruksretusch längs båda långsidor. Liten harpixfläck på spånets ovansida. L- 8,6. SB- 1,8. SB- 0,5. 13. Bruksretuscherat spånfragment. Spår av harpix på spånets ovan- och undersida. L- 6,7. SB- 2,0. ST- 0,5. 14. Bruksretuscherat spånfragment. Harpixfläck på spånets undersida intill ena långsidan. L- 5,6. SB- 1,9. ST- 0,5.} Datering — MNB? 930420 C14-daterades ett antal harpixfläckar på flintspån nr 2 och 4. Resultatet blev överraskande nog 605 ± 60 BP (Ua-3175). Dateringen kan emellertid göras om, då det finns mer harpix på flintspånen. **4a**

24. ÖSTRA GÖINGE KOMMUN

1185. Hjärsås, Hjärsås nr 14. Enkelfynd. SHM 8966:18. "1 flintyxa brun något oregelbunden. Rester av krustan på flera ställen. Banen rundad skarp. Funnen vid dikning på två fots djup". {Tunnackig, oslipad flintyxa, krusta på bägge bredsidor, rundad egg, gulbrun/brun. Mått saknas} Datering — TNC-MNA II. **3b**

1. Glimåkra	4. Hjärsås	6. Kviinge
2. Ö. Broby	5. Knislinge	7. Gryt
3. Emmislöv		

1186. Hjärsås, Hjärsås nr 10. Enkelfynd. SHM 8966:52. "Nr 52 Mörkgrå med ljusare fläckar. Något oregelbunden. Eggen något och banen mera skadad. Funnen i Hjersås på egorna till nr 10 vid dikning". {Eggdel till spetsnackig, 4-sidigt slipad flintyxa av typ 3, omslipad egg, gråvit. L- 9,9. EB- 6. ST- 2,8. Se även K. 1187.} Datering — TNC. **3a**

1187. Hjärsås, Hjärsås nr 10. Enkelfynd. SHM 8966:118. "Nr 118 Smal rätmejsel, slipad. Brunfläckig. Eggen skadad, ena smalsidan skadad den andra ofullständigt slipad $12,7 \times 2,4 \times 2,5$. Funnen vid dikning å Hjersås nr 10". {Tjocknackig, 4-sidigt slipad flintmejsel, gråorange/gulgrön. Fyndet har möjligen samband med K. 1186.} Datering — TN-SN. **3a**

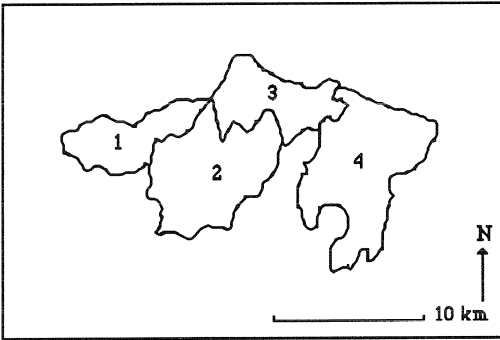
1188. Hjärsås, Ebbarp. Enkelfynd. SHM 8966:58. "Nr 158. Smal slipad hålmejsel. Gråvit, mycket svag skålning. Eggen rund - skadad. Väl slipad på alla 4 sidor. Funnen vid dikning å Ebbarp". {Svagt håleggad, 4-sidigt slipad flintmejsel, gråvit. L- 7,3. EB- 1,8. SB- 2,1. NB- 1,6. NT- 1. ST- 1,5.} Datering — MNB. **2a**

- 1189. Hjäsås, Hjäsås nr 14.** Enkelfynd. SHM 8966:339. "Nr 339 Skaftålsyx. Grå. Starkt vittrad. Eggen svagt skålig. Funnen vid dikning på egorna till nr 14". { Numret avser en håleggad tjocknackig bergartsyx, grå. L- 9,1. EB- 4,2. NB- 3,1. ST- 2,5. SV- 11°. } Datering — MNB. **3a**
- 1190. Hjäsås, Haraberga.** Depåfynd. BHM 4969-71. "Slutet fynd funnet vid sprängning av en sten, då man grävde kring den. Alla tre yxorna låg på ett ställe". { **4969.** Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyx, rundad egg, rödgul. L- 31. EB- 7,4. **4970.** Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyx, eggen omhuggen från ena sidan, rödgul. L- 29. EB- 6,8. **4971.** Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyx, nacken ojämn med liten krustarest, rundad egg, brungul. L- 28. EB- 7,2. Bestämning och måttuppgifter från Anne Carlie. Yxorna har senare stulits. } Datering — TNC-MNA II. **2b**
- 1191. Hjäsås, Hjäsås prästgårds ägor.** Enkelfynd. SHM 8966:29. "Nr 29 Väl slipad egg, skarp rest av krustan på bane. Gulbrun till nästan svart. Funnen på Hjärsås prästgårds egor vid dikning på 1 fots djup". { Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyx, krusta på hela nacken, svagt välvda smalsidor och breddsidor, markerade egghörn, gulgrön/svart. L- 17,4. EB- 5,8. NB- 4. NT- 2,3. ST- 3,2. SsB- 1,7. SV- 8,5°. } Datering — TNC-MNA II. **3b**
- 1192. Knislinge, Bivaröds mölla.** Depåfynd. SHM 8966:5, 7 och 12. "Nr 5. Yxa med spetsoval genomskärning. Grå men med flammor, en stor vit fläck öfver eggen. Nr 7. Grå banen smal. Något slipad på ena sidans mitt. Nr 12. Gråaktig. Slipningen finnes kvar endast på bandelen uti på ena kanten. Eggen avslagen, omslipad. Funnen tillsammans med nr 5 och 7". { **5.** Spetsnackig, oslipad flintyx av typ 1 (Vierwitz?), krusta längs hela eggen, grå/gråsvarta fläckar. L- 14,4. EB- 5,2. NB- 3. NT- 1,7. ST- 3,2. **7.** Spetsnackig, oslipad flintyx av typ 1, krustafleck på ena breddsidan, spår av slipning på ena breddsidan, grå/gråsvart. L- 13,3. EB- 4,8. NB- 2,2. NT- 1,2. ST- 2,1. **12.** Spetsnackig, omhuggen flintyx av typ 2, grå/gråsvartfläckig. L- 9,7. EB- 5,6. NB- 2,8. NT- 2,4. ST- 3,1. } Datering — TNA-B. **2a**
- 1193. Knislinge, Enkelfynd.** SHM 8966:20. "Nr 20. Flintyx grå, tämligen illa tillslagen. Kanterna svagt markerade. Funnen vid uppkastande av dike". { Tunnackig, oslipad flintyx, otydliga smalsidor, grå/ljusgrå. L- 19,8. EB- 7. NB- 4,5. NT- 1,8. ST- 4. SsB- 2,1. SV- 8°. } Datering — TNC-MNA II. **1a**
- 1194. Knislinge, Ö. Olinge.** Enkelfynd. SHM 8966:28. "Nr 28 Väl slipad med skarp egg. Brun med stora mörka ringar. Funnen på 2 fots djup vid grävning å Ö. Olinge". { Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyx, nästan raka smalsidor, rundad egg och oslipad rundad nacke, brun/brungul. L- 24,1. EB- 6,8. NB- 5,1. NT- 1,7. ST- 3,2. SsB- 1,5. SV- 6°. } Datering — TNC-MNA II. **3b**
- 1195. Knislinge, Bifvaröds mölla.** Enkelfynd. SHM 8966:164. "Nr 164 Dolk med tresidigt skaft, mörkbrun "utmärkt vackert exemplar. Skaftet har väl utarbetade kanter. Spår av slipning på bladet. Fanns liggande i den vid möllan förbiflytande ån". { Flintdolk av typ IV rödbrun/mörkbrun. L- 22,5. BB- 5,2. BT- 1,1. SkL- 8,4. SkB- 4,3. SkT- 1,8. } Datering — SNC. **3a**
- 1196. Knislinge, Ågora till hemmanet nr 5.** Enkelfynd. SHM 8966:336. "Nr 336 Bred rätmejsel av skiffer. Väl slipad med skarp egg. Sidorna bilda skarpa vinklar med hvarandra. Ena breddsidan tämligen skålig. Grågrön färg. Stenen hårdare än skiffer. Funnen vid dikning på egorna till hemmanet nr 5". { Tjocknackig bergartsyx av mycket tät skiffer, håleggad, grön. L- 10,5. EB- 4,6. NB- 2,6. NT- 2,3. ST- 2,3. HL- 5,5. SV- 13°. } Datering — MNB. **3a**
- 1197. Knislinge, Bifvaröds mölla.** Enkelfynd. SHM 8966:373*. "Nr 373. Skaftålsyx. Hålet litet. Eggen trubbig. Starkt vittrad. 11,1 x 4,7 x 5,2. Funnen vid dikning på 2 fots djup". Datering — SN. **2a**
- 1198. Kviinge, Almö gård.** Enkelfynd. SHM 8966:17. "Nr 17, Flintyx mörkgrå. Ena kanten obetydligt markerad. Vid banen är genomskärningen tresidig. Eggen skarp. Funnen på 2 fots djup vid dikning". { Tunnackig, oslipad flintyx med utsvängd egg, raka smalsidor, välvda

bredsidor, krusta på nacken, gråbrun. L- 24,5. EB- 7,3. NB- 4. NT- 1,9. ST- 3,8. SsB- 2. SV- 9°.) Datering — TNC-MNA II. **2b**

1199. Kviinge, Enkelfynd. SHM 8966: 128. "128. Bred hålmejsel. Ljus gråbrun-fläckig. Funnen vid dikning". {Tjocknackig, håleggad, 4-sidigt slipad flintyxa, gulgrå/gråbeige. L- 15,8. EB- 5,1. NB- 3,5. NT- 2,7. ST- 3,3. HL- 3,9. SV- 9°.) Datering — MNB. **1a**

25. OSBY KOMMUN

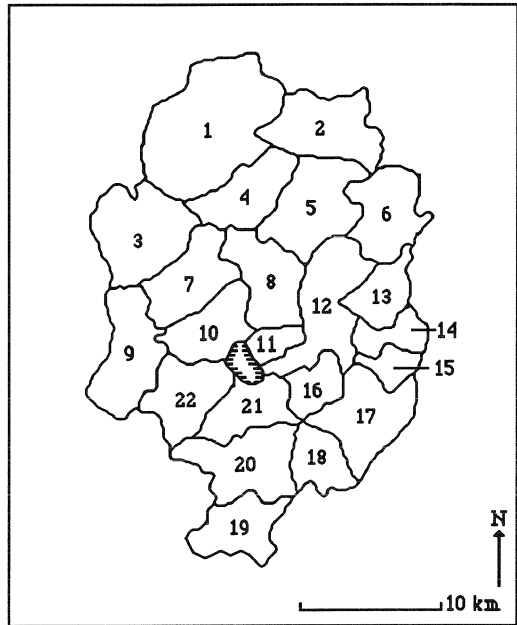
1. Visseltofta   3. Loshult   4. Örkened
2. Osby

1200. Osby, I Helgeån, nedanför Sibbarps Skans. Enkelfynd. OHM. "En tunnackig flintyxa ca 18L". {uppgift av Anne Carlie} Datering — TNC-MNA II. **3a**

26. HÄSSLEHOLM KOMMUN

1201. Farstorp, Länna sjö. Enkelfynd. LUHM 20627. "Flintdolk med firsidigt skaft, yttersta spetsen avslagen, grå. Funnen i Skeerödsån 100 m S om Länna sjö". {Flintdolk av typ V, grå/svartgrå, bladspetsen avbruten L- 15,4. BB- 3,6. BT- 0,9. SkL- 6. SkB- 2,5. SkT- 2.} Datering — SN. **3a**

1202. Finja, Mjölkalånga. Enkelfynd. HBG 250-33. "Tunnackig yxa av flinta, slipad, nacke avslagen 17,2L Funnen i torvmosse i Mjölkalånga". {Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, nacken avslagen, kraftiga bruksspår på eggen, välvda bred- och smalsidor, mörkbrun. L- 17. EB- 8.

1. Vittsjö   9. V. Torup   16. Ignaberga
2. Verum   10. Finja   17. Vinslöv
3. Röke   11. Hässleholm   18. Nävlinge
4. N. Åkarp   12. Stoby   19. Häglinge
5. Farstorp   13. N. Sandby   20. N. Mellby
6. Hästveda   14. Gumlösa   21. Brönnestad
7. Hörja   15. Sörby   22. Matteröd
8. Vankiva

ST- 3,7. SV- <3°.) Datering — TNC-MNA II. **2a**

1203. Finja, Tysborg. Enkelfynd. LUHM 14389. "Klubba av grönsten klotformig med ränna, brunsvart. Funnen vid dikning å en åker under Tysborg". {Stenklubba med skafträdda, svart. B- 6,8. T- 6.} Datering — SN. **2a**

1204. Gumlösa, Sinclairsholm. Enkelfynd. SHM 4065. "Flintdolk med rombformigt skaft och gjutsömmar. Sinclairsholm, i torvmosse". {Flintdolk av typ V, vitgrågul. L- 18. BB- 2,2. BT- 1,1. SkL- 9,2. SkB- 2,9. SkT- 2,2.} Datering — SNC. **2a**

1205. Häglinge, "Häglinge mosse". Depåfynd? KLM 89/57-90/57. "89/57. Tjocknackig slipad flintyxa, eggen skadad 16 x 6 x 3. 90/57. Spetsnackig slipad flintyxa, egg och bane skadade. 17 x 6 x 3". {90/57. Spetsnackig, 4-

- sidigt slipad flintyxa av typ 3, eggskadad. L- 16,8. EB- 5,5. NB- 3,7. NT- 1,8. ST- 3,1. **89/57**. Spetsnackig, 4-sidigt slipad flintyxa av typ 3, krusta på nacke, eggskadad, identisk patina som föregående. L- 15,8. EB- 6,2. NB- 4. NT- 2,1. ST- 3,2.} Datering — TNB-C. **2a**
- 1206. Hässleholm**, kv 228 Pälén. Röingegatan 83-87. Fyndplats för depåfynd. **GHM 3278 a-e***. "a) Tjocknackig flintyxa med hålegg, oslipad, mörkgrå. 15,2 x 5,4 x 2,4T. Nacke oregelbundet tillslagen. b) Dito, ljusgrå. 13,8 x 5,3 x 2,8. c) Dito. 12,3 x 5,2 x 2,8. d) Dito, mörkljusgrå 12,9 x 5,2 x 2,5. e) Flintsmalmejsel med antydan till hålegg, oslipad, ljusgrå. 9,6L x 2,1 x 1,6. Föremålen hittades i fyllnadsmassor, bortschaktade från en byggnadsplats inom Hässleholms stad. Depåkaraktär mycket trolig. Till fyndet hör förmodligen ytterligare en yxa" (Rech 1979: 124). Lit. Stjernquist 1958:233 ff, Malmer 1962:487 f. Datering — MNB. **4b**
- 1207. Hästveda**, Enkelfynd. **MF 3435**. "Stenyxa med borrhål, vid ena ändan kanterna vid sammanlöpningen å båda sidor starkt utåtsvängda, spetsarna dock skadade. Enl. uppgift funnen vid afdikning af en sjö i Hästveda". {Dubbeleggad stridsyxa av typ B2, gråbrun. L- 12,5. BH- 5,4. TH- 3. ET- 3,8. NT- 4,9. HD- 2,4.} Datering — MNA II-III. **1a**
- 1208. Hörja**, Enkelfynd. **LUHM 27859**. "Grönstensyxa, spets/tunnackig, vittrad antydan till smalsidor. Funnen i torvmosse i Hörja". {Spetsnackig bergartsyxa av typ 3, vittrad, blåsvart. L- 12,3. EB- 5,1. NB- 2,9. NT- 2,1. ST- 3,4.} Datering — TNB-C. **2a**
- 1209. Ignaberga**, Gulastorp. Depåfynd. **HM 444-445***. "Tjocknackig bergartsyxa, rektangulär nacke, eggen avslagen 8,8 x 4,8 x 2,5. Simpel skafthålsyxa med påbörjat skafthål från båda sidor 13,4 x 6,5 x 3,9. Funna å samma plats". Datering — SN. **2a**
- 1210. Ignaberga**, Ignaberga. Enkelfynd. **KHM 20362**. Kopparkantyxa, troligen våtmarksfynd p.g.a. av den bruna patinan. L- 8,4. B- 4,7. Lit Oldeberg 1974:52, nr. 344. Datering — SN. **1a**
- 1211. N. Sandby**, Karlsnäs i mossen söder därom. Enkelfynd. **P. "1 tjocknackig håleggad flintyxa, mycket välslipad, rundade kanter mellan smal- och breddsidor 12,7 x 4,7 x 2,8"**. {Uppgift från Anne Carlie} Datering — MNB. **2a**
- 1212. N. Åkarp**, Åkarp. Enkelfynd. **BjHM: 10***. "Rest av tunnackig flintyxa, omhuggen? 12,2 x 6,5 x 2,8. Funnen vid dikning". Datering — TNC-MNA II. **2a**
- 1213. N. Åkarp**, Torrap. Enkelfynd. **BjHM: 267***. "Flintdolk, rest av 6 x 2,6 x 0,8. Funnen under en sten på Sågmöllebacken, Torrap". Datering — SN. **2b**
- 1214. N. Åkarp**, Hemmeströ. Enkelfynd. **BjHM:456***. "Tjocknackig håleggad flintyxa, eggen skadad, helt slipad 10 x 3,6 x 2,4. Funnen i mosse i Hemmeströ, strax norr om Dalsjön år 1917". Datering — MNB. **2a**
- 1215. N. Åkarp**, Slättaröd nr 1. Enkelfynd. **BjHM:13***. "Tunnackig flintyxa, endast breddsidorna slipade 20,8 x 7,4 x 3. Slättaröd nr 1 vid dikning". Datering — TNC-MNA II. **3a**
- 1216. Nävlinge**, Nävlinge. Enkelfynd. **KELHS:438***. "Flintyxa 18 x 8 Nävlinge i en mosse". Datering — TNC-MNA II. **2a**
- 1217. Röke**, Slättsjö. Enkelfynd. **P. "Tunnackig flintyxa 25 x 9 x 3 Funnen i mossmark"**. (Uppgift från Anne Carlie) Datering — TNC-MNA II. **2a**
- 1218. Stoby**, Ballingslöv. Enkelfynd. **HBG 29-30**. "Skafthålsyxa av grönsten 12,1L. Funnen vid Ballingslöf under ågrävning". {Förarbete till enkel skafthålsyxa, rundad trubbig egg, grå/mörkbrun. L- 11,9. BH- 7,4. TH- 3,6. ET- 3,5. NT- 3,5. HD- 2,3.} Datering — SN. **2a**
- 1219. Sörby**, Tjuramossen, Sörby. Ackumulerade enkelfynd? **VM 1212-1216**. "-12. Spetsnackig grönstensyxa 19,2 x 6 x 3,5. -13. Tjocknackig grönstensyxa 11 x 5,2 x 2,8. -14. Tunnackig grönstensyxa, tväreggad 13,2 x 4,6 x 2,3. -15. Håleggad tjocknackig flintyxa, slipad 13,3 x 5 x 3,3". -16. Tunnbladig slipad flintyxa 9,5 x 4, 5 x 1,6". {12. avser troligen en spetsnackig yxa av typ 2. Uppgifter från Anne Carlie.} Datering — TN, TNC-MNA II, MNB. **2a**
- 1220. Vankiva**, Vankiva gårds ägor vid Almaån. Enkelfynd. **VSM:A:94***. "Tunnackig flint-

yx, dåligt slipad 12,7 x 5,6 x 2,3. Funnen vid dikning". Datering — TNC-MNA II. **2a**

1221. Vankiva, Skeerödsån. Enkelfynd.

LUHM 20627. "Flintdolk med firsidigt rombiskt skaft, grå. Funnen vid kanalisering av Skeerödsån 100 m söder om Länna sjö, ute i strömfåran på ca 1,8 m:s djup från strandens nivå".

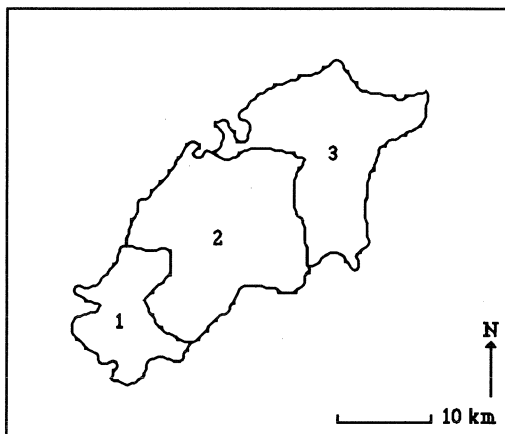
{ Flintdolk av typ V, spetsen avbruten, grå/gråsvart. L- 15,3. BB- 3,5. BT- 0,9. SkL- 5,9. SkB- 2,5. SkT- 2.} Datering — SNC. **3b**

1222. Vittsjö, Mörkhult. Depåfynd. SHM 10959*. Fyndet påträffades år 1899 på 0,3 m:s djup under markytan i "en mycket stenig grushög" (Rech 1979:124). Föremålen låg "alla i en hög utan någon bestämd ordning, med undantag för de största yxorna som låg något avsidet" (Ibid:124). Depåfyndet består av "a) Tjocknackig flintyx med svag hålegg, enligt Malmer (1962:497 ff) är hålslipningen sekundärt anbringad. Bredsidorna slipade. L- 21,7. ST- 4 b) Tjocknackig flintyx, helslipad. L- 17,3. ST- 2,8. c) Dito, något sned egg. L- 17,5. ST- 2,7. d) Liten tunnbladig flintyx, ena bredsida slipad. L- 9,8. ST- 1,9. e) Smal tunnbladig flintyx med hålegg, slipad. L- 15. ST- 1,8. f) Tjocknackig flintyx med hålegg, bredsida slipad, nacke kvadratisk. L- 11,5. ST- 2,2. g) Tjocknackig flintyx med hålegg, helslipad. L- 20,5. ST- 2,8. h) Tjocknackig flintyx med hålegg, helslipad. L- 17,7. ST- 2,3. i) Dito. L- 15,6. ST- 2,9. j) Tjocknackig flintyx med hålegg, (håleggen är sekundärt anbringad enligt Malmer 1962:497). Bredsidorna slipade. L- 20,5. ST- 2,7. k) 6 flintspån med prismatiskt tvärsnitt. L- 11,5., 11,8., 11,0., 10,5. samt 10,5. Det längsta spånet (L- 14.) saknas. (Rech 1979:124). Lit. Malmer 1962:497 ff, Nielsen 1979:45. Datering — MNB. **2c**

1223. Vittsjö, I Tunnbyån nedanför Roman torps gård, ca 1 1/2 m under markytan. Enkelfynd. **VSM A:67*.** "En tjocknackig flintyx, eggen slipad 12,7 x 4,2 x 2,5". Datering — MN. **3b**

27. ÖRKELLJUNGA KOMMUN

1224. Rya, Enkelfynd. LUHM 23942. "En

1. Rya   2. Örkelljunga   3. Fagerhult

skaftålsyx av grönsten. Funnen 3 alnar under ytan, vid upprensning av dike 1914". { Enkel skaftålsyx med rak nackände, grågrön. L- 14,2. BH- 5,1. TH- 3,8. ET- 4,3. NT- 3,5. HD- 2,4.} Datering — SN. **1b**

1225. Örkelljunga, RAÄ 117. Lilla Bjällebygget 4:1. 100 m.ö.h. Åker. Fyndplats för depåfynd. **P.** "2 tunnackiga flintyxor funna vid höstplöjning liggande ovanpå varandra, den största låg överst. 1 var 33 x 7 x 4 svartgrå oslipad, 1 var 22 x 6 x 3 svartgrå oslipad, något ovalt tvärsnitt". Datering — TNC-MNA II. **4c**

1226. Örkelljunga, Rya. Enkelfynd. LUHM 23942. "1 skaftålsyx. Funnen 3 alnar djupt under ytan vid upprensning av dike 1914". { Enkel skaftålsyx, mörkgrön. L- 14,1. BH- 5,1. TH- 3,9. ET- 4,1. NT- 3,7. HD- 2,5.} Datering — SN. **2b**

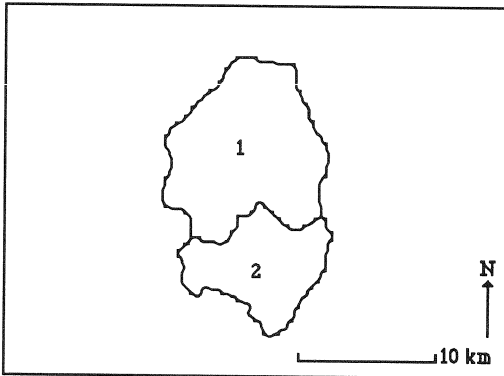
1227. Örkelljunga, Pinnån. Enkelfynd. HBG 873-46*. "Skaftålsyx utan håll, antydan till dubbelegg 15,7 x 5,4 x 4,8. Funnen i Pinnån". Datering — MNA. **1a**

1228. Örkelljunga, Lärkesholm. Vångamöllan. Ackumulerade enkelfynd. LUHM 15533-37. 33*. "Slipad döstidsyx, gråflamlig, omslipad, skadad 20 x 7,4-6,2 x 3. Lärkesholm. Vid Vångamöllan under utdikning av en kanal mellan de båda sjöarna som ligger några hundra meter från hvarandra". Dito fyndort. 34*." Slipad tunn

flintyx grå, oslipade smalsidor 12 x 4,8-3,5 x 1,7". 35. "Slipad ljusgrå flintyx med omslipad sned egg". 36. "Skaftålsyx av grönsten, vitbrun, vittrad". 37. "Flintdolk ljusgrå med rombiskt skaft, 4 sömmar, omslaget blad". {15535. Spetsnackig, 4-sidigt slipad, omslipad flintyx av typ 3, sned egg, grå/mörkgrå. L- 11,3. EB- 5,5. NB- 3,8. NT- 2,2. ST- 3. 15536. Enkel skaftålsyx, vittrad, brun/vitfläckig. L- 10,4. BH- 6. TH- 3,1. ET- 3,5. NT- 3. HD- 3,1. 15537. Omhuggen flintdolk av typ V med gjutsömmar på skaftet. L- 14,3. BB- 2,7. BT- 1,5. SkL- 7,4. SkB- 3,5. SkT- 2,2.} Datering — TNB-MNA II, MNB, SNC. 2a

1229. **Örkellunga**, Åsljunga Jälasjön. Enkel-fynd. HSM 8268. "Bronsgreppungedolk med 2 nitar, brun patina. L- 16,7. B- 3,9" (Oldeberg 1974:142 f, nr. 974). Datering — SN. 2a

28. PERSTORP KOMMUN

1. Oderljunga

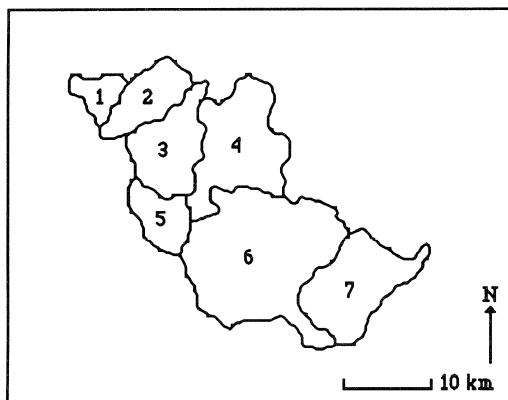
2. Perstorp

1230. **Perstorp**, Depåfynd. LUHM 28581. "Slutet fynd vid anläggandet av en idrottsplats ungefär 1000 m söder om järnvägsstationen. Två rättegade tjocknackiga flintyxor, två tväreggade flintyxor, två tunnbladiga flintyxor, en fragmentarisk flintyx, ett yxliknande flintstycke och en tjocknackig grönstensyx". Enligt Malmer påträffades depån i torvjord (1962:489). { 1. Tjocknackig, håleggad flintyx, spår av slipning på smalsidor och breddsidorna vid eggen, sned nacke, raka smalsidor, vitgrå/gråblå. L- 21,2. EB-

5,2. SB- 5,9. NB- 3,3. NT- 2,1. ST- 3,9. HL- 3,9. SV- 6°. 2. Tjocknackig, håleggad flintyx, på en breddside spår av slipning, den andra delvis slipad, raka smalsidor, vitgrå. L- 18,8. EB- 5,9. NB- 3,7. NT- 2,6. ST- 3,8. HL- 3. SV- 7,5°. 3. Tjocknackig, håleggad flintyx, en breddside delvis slipad vid eggen, krusta på ena breddsidan, raka smalsidor, vitgrå. L- 19,3. EB- 6,6. NB- 3,6. NT- 1,8. ST- 2,7. HL- 3,3. SV- 7°. 4. Tjocknackig flintyx av typ B, eggen omhuggen, delvis slipad på alla sidor, vitgrå. L- 16,7. EB- 4,8. NB- 3,3. NT- 2,3. ST- 2,7. SV- 6°. 5. Eggdel till tjocknackig, tväreggad flintyx, breddsidor delvis slipade, grå/gråsvart. L- 10,3. EB- 4,5. ST- 2,3. SV- 6°. 6. Tjocknackig, tväreggad, 4-sidigt slipad flintyx, omslipad, välvda smalsidor, ett egghörn avslaget, mörkgrå. L- 12,5. EB- 3,6. NB- 3. NT- 1,8. ST- 2,5. SV- 3°. 7. Nackdel till tjocknackig, 4-sidigt slipad flintyx, även nacken slipad, svagt välvda smal- och breddsidor, gråsvart. L- 8,4. SB- 3,6. NB- 2,7. NT- 1,6. ST- 2,2. SV- 9°. 8. Tjocknackig, tunnbladig, tväreggad, 4-sidigt slipad flintyx, smalsidorna delvis slipade, mörkgrå. L- 16. EB- 4,7. NB- 3,1. NT- 1,1. ST- 1,9. SV- 7°. 9. Trolig tjocknackig, oslipad flintyx, krusta på nästan hela yxan, vitgrå. L- 12,1. EB- 5,7. NB- 4,1. NT- 2,5. ST- 3,1. SV- 11°. 10. Tjocknackig, tunnbladig flintmejsel, breddsidor delvis slipade, spår av slipning på ena smalsidan, vitgrå. L- 15,9. EB- 2,5. SB- 3,2. NB- 2,2. NT- 1,6. ST- 2. 11. Tjocknackig flintmejsel, slipad vid eggen utom ena smalsidan, gråvit. L- 12,5. EB- 1,4. SB- 2,5. NB- 2. NT- 1,5. ST- 1,9. 12. Tjocknackig bergartsyx av sandsten, svagt välvda smalsidor och breddsidor, ristningar i form av streck på ena breddsidans eggdel i längdriktningen, brun/gråblå. L- 15. EB- 5,4. NB- 4,3. NT- 3,1. ST- 3,9. SV- 8°.} Lit. Mohrén & Forssander 1941:300 ff, Nielsen 1979:45. Datering — MNB. 4c

29. KLIPPAN KOMMUN

1231. **Färingtofta**, *Rögnaröd*. Depåfynd. P. Depåfynd bestående av tre oslipade tunnackiga flintyxor funna vid dikningsarbeten i mosse (tidi-

1. Källna   4. Vedby   6. Riseberga
2. Ö. Ljungby   5. V. Sönnarslöv   7. Färingtofta
3. Klippan

gare sjö) nära Rönneå. L- 23., 17,2. resp. 16,8. Spetsovalt tvärsnitt. Lit. Arbman 1959:166. Datering — TNC-MNAII. 3a

1232. Färingtofta, Rögnaöd. Depåfynd. P. "Tre sandstenföremål L- 15,9., 15,2. resp. 14,4. troligen från senneolitikum/bronsålder. Funna tillsammans vid kanten av en mosse nära Rönneå". Lit. Arbman 1959:167. Datering — SN/ÄBÅ. 3a

1233. Klippan, Snyggatorps gård. Fyndplats för depåfynd. P. Fyndplatsen är belägen 100 m V-NV om gården på en sandig förhöjning. Depåfyndet utgörs av 15 flintspån, vilka samtliga är svagt svängda i slagriktningen och mellan 10 och 17 cm långa. Depån påträffades vid plöjning. Spånen skulle ha legat tillsammans som "apelsinklyftor och grupperade efter storlek". Samtliga spån visar spår efter användning och uppvisar sk. glansspår. Enligt Salomonsson är dateringen troligen neolitisk tid (1957:205 ff). 4c

1234. Källna, Enkelfynd. HBG utan nr. Hulta Mosse i Skåne 1898". { Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, krusta på nacken samt bred- och smalsidorna, välvda bred- och smalsidor, gulgrön. L- 13,7. EB- 5,9. NB- 4,2. NT- 2,4. ST- 2,8. SsB- 1,8. SV- 9,5°. } Datering — TNC-MNA II. 2a

1235. Riseberga, Sorrödssjön. Enkelfynd. LUHM utan nr. Märkt: "Funnen vid Sorröds-

sjön i mosse" { Spetsnackig, 4-sidigt slipad flintyxa av typ 3, välvda smalsidor, rundad egg, rak nacke, mörkbrun. L- 23,5. EB- 6,7. NB- 3,9. NT- 2. ST- 3,5. SV- 9°. Se även K. 1236. }

Datering — TNB-C. 2a

1236. Riseberga, "Sorröds sjö". Enkelfynd. HBG 1927. { Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, nacken sekundärt tillhuggen, välvda bred- och smalsidor, gulbeige. L- 31,4. EB- 6,5. NB- 4,8. NT- 1,9. ST- 3,5. SV- 4°. Fyndet har möjligen samband med K. 1235. } Datering — TNC-MNA II. 1a

1237. Riseberga, Brohuset. Depåfynd. SHM 13378:37-38. "En smalmjessel af brun flinta, oslipad, afsmalnande mot eggen. En skafhålsyxa af sten, vittrad, bredt rundad bane. Funna tillsammans vid plöjning i närheten af en grafhög vid Spången, Ljungbyhed å egendomen Brohuset". { 37. Tjocknackig, håleggad flintmjessel, slipad vid eggen, brungrön. L- 15,6. EB- 1,7. SB- 2,5. NB- 2,4. NT- 2,1. ST- 2,4. 38. Enkel skaft-hålsyxa, något böjd i längdriktningen, grågrön. L- 18,2. BH- 7,5. TH- 3,5. ET- 4,3. NT- 3,2. HD- 2,2. } Datering — SN. 2a

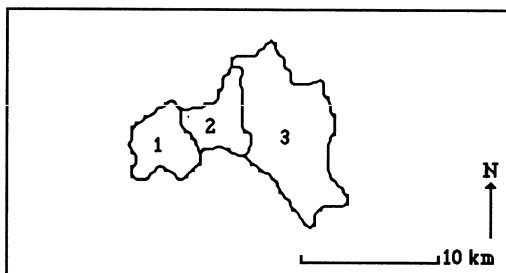
1238. Vedby, Enkelfynd. SHM 13198:1. "1 flintdolk funnen på en flat sten" (Fornvännen 1907:265). { Flintdolk av typ IV, vitgrå. L- 19,5. BB- 4,3. BT- 1. SkL- 7,5. SkB- 4,2. SkT- 2,5. } Datering — SNC. 1b

1239. V. Sönnarslöv, "Havgård Surbrunnen". Ackumulerade enkelfynd i våtmark. SHM 13198:9-18. { 9. Tunnackig, 4-sidigt slipad omslipad flintyxa, krusta på nacken, svagt välvda smalsidor, vitgrå. L- 12,7. EB- 6,5. NB- 4,8. NT- 2,1. ST- 2,8. SV- 11°. 10. Tunnackig, 4-sidigt slipad, omhuggen flintyxa, välvda smalsidor, gråröd. L- 14,3. EB- 6,9. NB- 4,9. NT- 2,3. ST- 3,5. 11. Fragmentarisk tunnackig, 4-sidigt slipad omslipad flintyxa, nacken avslagen och nyttillhuggning i nacken, välvda smalsidor, gråröd-brun. L- 12. EB- 7,1. NB- 5,7. NT- 2,7. ST- 3,4. SV- 4°. 12. Tunnbladig, tunnackig, tvåreggad, 4-sidigt slipad, omslipad flintyxa, krusta på nacke, gulgrön. L- 9,8. EB- 4,6. NB- 4,1. NT- 1,6. ST- 1,9. SV- 5,5°. 13. Tunnbladig, tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, gråvit. L- 15,8. EB-

4,9. NB- 3,6. NT- 1,3. ST- 1,9. SV- 5,5°. **14.** Tjocknackig, håleggad, 4-sidigt slipad flintyxa, gulröd. L- 9,5. EB- 4,5. NB- 2,7. NT- 2. ST- 2,3. HL- 9,5. SV 15°. **15.** Tjocknackig, håleggad, 4-sidigt slipad flintyxa, gulgrågrön. L- 14. EB- 3, 8. NB- 2,1. NT- 2,1. ST- 2,4. HL- 6,3. SV- 9,5°. **16.** Kraftigt vittrad, fragmenterisk, enkel skafthålsyxa, gråbrun. L- 9,4. BH- 5,8. TH- 2,2. ET- 0,8. HD- 2,4. **17.** Skaftdel till flintdolk av typ VI eller II. L- 13,6. BB- 3,4. BT- 0,9. SkL- 5,5. SkB- 2,5. SkT- 1,1.} Datering — TNC-MNA II, MNB, SNB. **3a**

1240. Ö. Ljungby, Depåfynd. STE 114*. "En håleggad bergartsyxa, rektangulär nacke 9,3 x 4,1-2,3 x 1,7. Svagt håleggad. Rektangulärt tvärsnitt. Mycket välslipad, skadat nackparti. Fyndplats Ö.Ljungby (OBS! funnen tillsammans med en dolk)". Datering — SN. **1a**

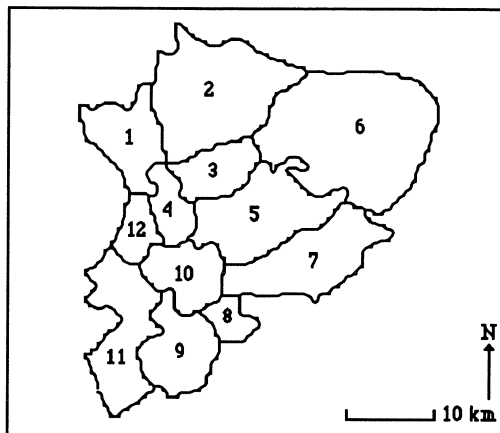
31. ÅSTORP KOMMUN

1. Kvidinge   2. Björnekulla   3. V. Broby

1241. Björnekulla, N Åstorp, 1/4 mil från Åstorps station. Enkelfynd. LUHM 20633. "Skära gulgrå. Funnen vid dikning, på bottnen av diket ca 1 m djupt i leraktig jord". { Halvmånformig flintskära, svagt konvex egg, gråbeige/gulbrun. L- 15,8. SB- 4,6. ST- 0,9.} Datering — SN. **2b**
1242. Kvidinge, Tollarp. Enkelfynd. HBG 455-12. "Yxa av flinta, gånggriftstyp, tjocknackig, eggen omslipad. Funnen 1897 av en arbetare i Sönnarslövs mosse, Tollarp". { Tjocknackig omslipad flintyxa av typ A, slipade bredsidor, gråbrun/grön. L- 11,7. EB- 5,8. NB- 4,2. NT- 2,8. ST- 3,3. SV- 9,5°.} Datering — MNA III-IV. **2a**

32. ÄNGELHOLM KOMMUN

1. Barkåkra   5. Munka-Ljungby   9. Ausås
 2. Hjärnarp   6. Tåssjö   10. Höja
 3. Tåstarp   7. Össjö   11. Strövelstorp
 4. Rebbelberga   8. Starby   12. Ängelholm

1243. Barkåkra, Magnarp. Depåfynd. SHM 10054:281-284. "En tunnackig yxa av mörkgrå flinta, nästan jämbred, huvudbredden ligger vid eggen, nacken starkt skadad och eggen skärpt genom retuschering, yxan väl slipad. Bara vid kanterna finnas några tillslagningsmärken kvar. En tunnackig liten yxa av grå flinta, eggsidorna välvda, väl slipade, nacken avslagen, eggens rundning bibehållen. 9,7 x 4,4 x 1,7. En tunnackig yxa av grönsten, degenerad typ, utbildade smalsidor och avsmalnande nacke, eggen har ett utbildat egghörn, det andra avrundat, huvudbredden ligger vid eggen. En tvåreggad yxa av grönsten, är på ena sidan mer plan än på den andra. Nacken något avrundad, eggen med antydning till egghörn, huvudbredden ligger vid eggen. Funna vid dikning på åboen Nils Peter Johanssons i Magnarp egor. Alla yxorna lågo tillsammans på ett ställe". { **281.** Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, omhuggen och omslipad, grå/gråbrun. L- 17,5. EB- 8,1. NB- 6,5. NT- 1,8. ST- 3,3. SsB- 2,1. SV- 6°. **282.** Tunnbladig, tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, nacke delvis omhuggen, svagt välvda smal- och bredsidor,

grå/gråbeige. Måttuppgifter saknas. **283.** Tjocknackig (?) bergartsyxa, raka smalsidor, rundad egg, gråvit. L- 12,9. EB- 5,2. NB- 3,5. NT- 2,4. ST- 3,4. SV- 9°. **284.** Tjocknackig (?) tvåreggad bergartsyxa, rundad egg, svagt välvda smalsidor, gråvit. L- 11,9. EB- 5,2. NB- 3,6. NT- 2,8. ST- 3,3. SV- 12°.} Datering — TNC-MNA II. **2a**

1244. Hjärnarp, RAÄ 67. Tockarp 3:5. 75 m. ö.h. Ca 30 m Ö om enskild väg. Åker. Fyndplats för enkelfynd. **P.** "1 stor slipad flintyxa, trolig längd ca 30L. Funnen på 1920-talet i samband med dikningsarbete. Yxan gavs bort". Datering — TNC-MNA II. **4a**

1245. Munka-Ljungby, Hunseröd nr 1. Enkelfynd. LUHM 25280*. "En tunnackig grönstensyxa, brun 19,5 x 7,1 x 2,9. Funnen våren 1913. Yxan hade vid fyndtillfället skaft. Nilsson har efter minnet tillverkat ett nytt". { Uppgiften om bevarat skaft innebär att yxan måste ha påträffats i våtmark.} Datering — TNC-MNA II. **3a**

1246. Munka-Ljungby, Hunseröd, Skälderhus. Depåfynd? LUHM 24878-80. "24878-80 äro funna inom en yta av ca 1-2 kvm. 78) Tunnackig slipad flintyxa brun, eggen delvis omslipad, starkt välvda bredsidor. 79) Tunnbladig grå slipad flintyxa, bredast mellan egghörnen, eggen söndersplittrad. 80) Eggdel av grå flintyxa, omslagen". { **24878.** Kraftigt omhuggen och omslipad, 4-sidigt slipad flintyxa, möjlig spetsnackig av typ 3, grönbrun. L- 9,7. EB- 5,4. ST- 3,2. **24879.** Eggdel av tunnbladig, tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, något avsmalnande mot nacken, gråblå. L- 10,5. EB- 4,6. ST- 1,9. SV- 12,5°. **24880.** Eggdel av tunnackig flintyxa, omhuggen, slipade bredsidor, gråvit. L- 8,8. EB- 5,1. NB- 3,3. NT- 2,2. ST- 2,4.} **2a**

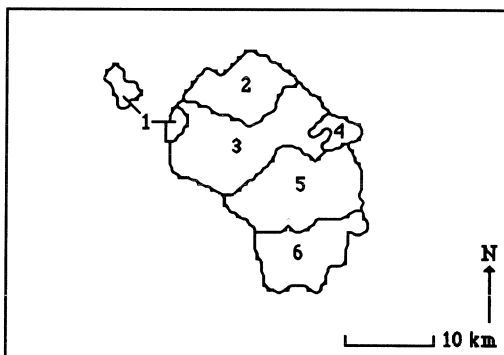
1247. Tåstarp, Kärrgård. Enkelfynd. LUHM 19867. "En slipad tunnackig flintyxa, grå. Funnen vid dikesgrävning 29/7 1910". { Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, halva ena bredsidan avslagen från nacken (cirka 10 x 5 x 1), rundad egg, svagt välvda smalsidor, eggen skadad, grå/ljusgrå. L- 19,4. EB- 7,2. NB- 5,3. NT- 1,7. ST- 3,3. SsB- 1,9. SV- 9°.} Datering — TNC-MNA II. **3a**

1248. Ängelholm? Enkelfynd. MF 4640.

"Nedre delen av en yxhammare av grönsten med borrat skafthål (båtyxa). Funnen i en mosse i Engelholmstrakten". { Eggdel till en mångkantig stridsyxa, vitprickig/ mörkgrå. BH- 5,2. TH- 2,7. ET- 4,9. HD- 2,2.} Datering — TNC. **1a**

1249. Össjö, Enkelfynd. SHM 17343:142. "En tunnackig flintyxa, nacken avslagen, väl slipad å alla sidor, brun, eggen sned. Funnen vid dikning, botten sand". { Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, nacke avslagen, eggdelen omslipad, välvda smal- och bredsidor, brun/ brunröd. L- 17. EB- 7,9. NB- 6,8. NT- 2,9. ST- 3,6. SsB- 1,9. SV- 2°.} Datering — TNC-MNA II. **1a**

33. BÅSTAD KOMMUN

1. Torekov	3. V. Karup	5. Grevie
2. Hov	4. Båstad	6. Förslöv

1250. Förslöv, RAÄ 53. Karstorp 9:18. 40 m. ö.h. Sluttande moränåker. Fyndplats för enkelfynd. **P.** "1 stenklubba med skaftträna grå. 10 x 7 x 5. Påträffad vid grävning på ett djup av 1-1,5 m". Datering — SN. **4b**

1251. Förslöv, Fogdarp. Depåfynd. SHM 10054:31-32. "Två tunnackiga flintyxor 14,4 resp. 17L. Hittade tillsammans vid borttagandet av en rotvälta" (Rech 1979:119). { **31.** Eggdel av tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, eggdelen omslipad och nacken omhuggen, gråvit/gråbrun. L- 14,2. EB- 7,2. ST- 3. SV- 2°. **32.** Tunnackig, 4-sidigt slipad, omhuggen och omslipad flintyxa, nackändan omgjord till eggdel, välvda bred- och smalsidor, sned egg, gråvit/gråbrun. L- 16,7.

EB- 6,7. NB- 7,4. NT- 3,1 ST- 3,5. SV- 2°.} Lit. Oldeberg 1952:247. Datering — TNC-MNA II. 1a

1252. Förslöv, Wingeån. Enkelfynd. SHM 8966:330*. "Nr 330. Bergartsyxva med rännformig fördjupning för skaftet. Liten. Bandelen rundad något skadad. Grönsten. Eggen skadad på mitten. Vittrad. 8 x 3,9 x 2,8. Funnen vid dikning invid Wingeån". { tapkölle?} Datering — TNC. 1a

1253. Grevie, Atteköps byamark. Depåfynd. LUHM 19212 a-b. "Skaftålsyxva b) Skaftålsyxva, med icke påbörjat skaftåls samma material och färg som den förra men smalare och längre. Undre sida plan den övre buktig. Funnen på botten av en sk "mossagrav". { a. Enkel skaftålsyxva, grågrön. L- 20,5. BH- 8,1. TH- 4,7. ET- 5,8. NT- 3,9. HD- 2,6. b. Förarbete till enkel skaftålsyxva, ej hål, grågrön. L- 22,8. SB- 7,7. T- 4,8. ET- 4,2. NT- 3,4.} Datering — SN. 2a

1254. Grevie, Killebäckstorp. Enkelfynd. K 266. "Tunnackig flintyxva gråbrun. Samtliga sidor något oslipade, sned avrundad egg med ena hörnet avslaget. 16,2 x 7,3 x 3,5. Funnen i Killebäckstorp, torfmosse 1856". { Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxva, sned nacke och egg, välvda bred- och smalsidor, omslipad eggdel, grå/gråsvart. L- 16,2. EB- 7,1. NB- 4,9. NT- 2,2. ST- 3,4. SV- 11°.} Datering — TNC-MNA II. 2a

1255. V. Karup, RAÄ 430. Varan 1:2. 60 m. ö.h. Dike i lågt liggande f.d. mosse. Moig mark Betesmark. Fyndplats för ackumulerade enkelfynd. P. "Ungefärlig fyndplats för 2 skaftålsyxvor 30 x 10 x 7 håldiameter 3,5 resp 15 x 6 x 5,5 håldiameter 3, 1 skaftålsyxva utan hål 20 x 5 x 4,5, 1 bredeggad flintyxva 16 x 6 x 3,5, 1 liten tjocknackig delvis slipad flintyxva 9 x 4 x 2, 1 spjutspets med skaft 13 x 3 x 1 skaftet 2,5T ca 2/3 av spetsen är avbruten. Föremålen är funna vid dikningsarbete under 1910- och 1920-talet". Datering — SN. 4a

1256. V. Karup, RAÄ 428. Påarp 1:3A. 75 m. ö.h. Liten sänka mellan två mindre höjdryggar. Sandåker. Fyndplats för depåfynd? P. "1 tjocknackig flintyxva 14,5 x 5 x 3 teckning, 1 slipad

tjocknackig flintyxva 11,7 x 4 x 2,5". Datering — MN-SN. 4a

1257. V. Karup, Sinarp. Depåfynd. SHM 10054:218-220. "Tre stora tunnackiga flintyxvor funna tillsammans vid dikning av en mosse i Sinarpsdalen". { 218. Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxva, svagt välvda smalsidor, välvda bredsidor, svagt rundad egg, markerade egghörn, krusta på nacke, grå. L- 28,7. EB- 7, 7. NB- 5,7. NT- 1,9. ST- 3,5. SsB- 1,5. SV- 4°. 219. Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxva, rak nacke, rundad egg, markerade egghörn, välvda bred- och smalsidor, gråsvartblå. L- 28,2. EB- 7,2. NB- 4,4. NT- 1,7. ST- 3,2. SsB- 1,6. SV- 5°. 220. Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxva, krusta på hela nacken, rundad egg och nacke, svagt välvda smalsidor, grå/mörkgrå. L- 21,5. EB- 8. NB- 5,8. NT- 2,9. ST- 3,3. SsB- 1,6. SV- 3°.} Lit. Oldeberg 1952:248. Datering — TNC-MNA II. 2a

1258. V. Karup, Elestorps by. Depåfynd. LUHM 19478 a-b. "Två ganska tunna relativt smala och spetsiga skaftålsyxvor af grå stenart, funna tillsammans å sank terräng under en stor sten på ett djup af omkring en meter å hemmansägaren Sven Jönssons mark, Elestorps by, V. Karup". (Rydbeck 1918:32, Fig. 55). Enligt accessionskatalogen är fyndplatsen "belägen vid en liten skogsdunge med något sank mark. Gården är belägen ca 50 m från landsvägen mellan Båstad och Torekov, på höjden vid Svenstads by". { a. Enkel skaftålsyxva. L- 25. BH- 8,9. TH- 4,5. ET- 2,4. b. Enkel skaftålsyxva av grå sandstensliknande bergart. L- 13,8. BH- 5,3. TH- 1,9. HD- 1,5.} Datering — SN. 3c

1259. V. Karup, V Karup nr 15. Enkelfynd. LUHM 25026. "En ovanligt stor skaftåls-hammare av grönsten. Långsmal. Skaftålet i form av en stympad kon. Funnen i en bäck". { Enkel skaftålsyxva, gråbrun. L- 24,5. BH- 8,3. TH- 5,1. ET- 5. NT- 4. HD- 2,8.} Datering — SN. 3a

Osåker socken.

1260. Karaby, (Kan avse Östra eller västra Karaby) Depåfynd. LUHM 19602 a-b. "2 o-

slipade spetsnackiga flintyxor av typ 2. Fynduppgifter saknas. De är samtidigt inskickade och är likartade" (Nielsen 1977:121). Enl. Rydbeck "märkta Karaby 1851." (1918:11, Fig. 9). { a. Spetsnackig, oslipad flintyxa av typ 2, grågrön/gulgrön. L- 16,7. EB- 6,9. NB- 3,7. NT- 1,9. ST- 3,9. b. Kärnyxa, krusta på ena sidan, närmast rombiskt tvärsnitt. L- 13,2. EB- 4,3. ST- 2,9.} Lit. Hernek 1985:37. Datering — TNA-B. **1a**

Nyttillkomna fynd efter 1993

1261. Fosie, Malmö kommun. Söderkulla. Fyndområde för ackumulerade enkelfynd. P. Öster om en större neolitisk boplats belägen på den östra slutningen av en hög backe, påträffades i ett torvförande område; en 20 cm lång flintskära, en troligen oslipad tunnackig flintyxa samt "ett brett men tunt dolkblad" (Jacobsson 1978:45). Datering — TNC-MNA II, SN. **3a**

1262. Billinge, Eslöv kommun. Gamla Värslätt 1:2. 105 m.ö.h. Fyndplats för ackumulerade enkelfynd och depåfynd (se Kap. 10.3 för uttömmande beskrivning av fynden). 12 m nordväst om ladugårdens nordvästra hörn. P, LUHM. Fyndet avser en spetsnackig flintyxa av typ 3, vilken påträffades på 30 cm:s djup vid trädgårdsarbete i en i sen tid utdikad mosshåla vilken totalt omfattar en yta om ca 120 x 35 m. Yxan påträffades i torvjord några meter från strandkanten den 24 september 1992 i vertikalläge med nacken uppåt, vilken skadades obetydligt vid upptäckten. Yxan är benämnd yxa D. { Spetsnackig, 4-sidigt slipad flintyxa av typ 3, grå/gråsvartspräcklig. En mindre del av nackändan bortslagen vid upptäckten. L- 26,5. EB- 6,4. NB- 3,6. NT- 1,8. ST- 3,4.} Under perioden 7 — 12 maj 1993 provundersöktes platsen under ledning av förf. Måttangivelserna för de då påträffade föremålen är följande; Yxa A är en spetsnackig, oslipad flintyxa av typ 2. Gråvitspräcklig. L- 17,4. EB- 5,0. NB- 3,8. NT- 1,8. ST- 3, 2. SV- 6°. Yxa B är en tunnackig, oslipad flintyxa av obestämd typ. Yxan uppvisar många likheter med Nielsens typ I men även med typ IV och VI. L- 18,6. EB- 5,7. NB-

4,2. NT- 2,1. ST- 3,8. SV- 4°. Yxa C är en tunnackig, 4-sidigt slipad, omhuggen flintyxa av typ I. Eggen är omhuggen. L- 16,1. EB- 6,6. NB- 4,7. NT- 1,9. ST- 3,1. SV- 8°. Lit. Karsten 1993. Datering — TNB-C. **4c**

1263. Billinge, Gamla Värslätt 2:1. 100 m.ö. h. Fyndplats för enkelfynd. P. Källsprång i täckdikad betesmark, tidvis vattensjuk. Fyndet avser en tunnackig, oslipad flintyxa vilken påträffades 1989 vid grävning och upprensning av ett kraftigt källsprång med starkt järnhaltigt vatten, vilket slammade igen dräneringen. Yxan påträffades i jordmassorna efter grävningen vilken omfattade en yta om ca 10 kvm i torvaktig jord. { Tunnackig, oslipad flintyxa, krusta på ena bredsida, eggen och nacken rundad, markerade egghörn, raka smalsidor och välvda bredsidor, rödgulflammig med tydlig rödaktig järnhaltig beläggning. L- 21,8. EB- 7,6. NB- 5,8. NT- 1,8. ST- 3,5. SV- 3°.} Datering — TNC-MNA II. **4a**

1264. Fjellie, Lomma kommun. Enkelfynd. LUHM 10777. Tunnackig oslipad flintyxa. L- 32. EB- 8. "Funnen vid Fjälte, på en åker som förut varit mosse". (uppgift av Anders Högborg).

1a

1265. V. Ingelstad, Vellinge kommun. V. Ingelstad 11. Fyndplats för ackumulerade enkelfynd. P. { Fyndplatsen ligger några hundratal meter söder om gården 4:18. Fynden gjordes under åren 1916 — 1930, samtliga i samband med dikning och igenfyllning av litet "mosshål", nu en kräftdamm. Fynden gjordes precis i kanten av våtmarken. Föremålen består av 1. Tunnackig, 4-sidigt slipad flintyxa, omhuggen, markerade egghörn, välvda bredsidor, grågrön. L- 18,4. EB- 6,8. NB- 5,8. NT- 2. ST- 3,6. 2. Parallellhuggen spjutspets i flinta med inhak i basen, troligen avsett för eldslagning. Krusta i basen. Yttersta spetsen avbruten. L- 11,2. SB- 2,1. ST- 0,8.} Datering — TNC-MNA II, SN. **4a**

1266. Gärdslöv, Trelleborgs kommun. Näsbyholm. Enkelfynd. VHM 1. "Flintdolk med ovanligt vackert arbetat blad. Fästet med sömmar och kvadratisk genomskärning, utsvängt mot banen. Mörkbrun. Längd 25,8 cm. Funnen vid gropning å Näsbyholm, i den forna sjön, i ett

- sandlager*". { Fint parallellhuggen flintdolk av typ III. Mörkt grågrönbrun. L- 25,8. BB- 4,3. BT- 1. SkL- 8,9. SkB- 3,1. SkT- 2,8.} Datering — SNB. **2a**
- 1267. Gärdslov**, Karlstorp, Näsbyholm. Enkelfynd. **VHM 2620:26**. "*Flintdolk med rakt i genomskärning spetsvalt fäste. Funnen å Karlstorp vid harvning, där förut Näsbyholmsjön legat*". { Omhuggen flintdolk av typ II, gråblåfläckig. L- 13,3. BB- 2,6. BT- 1. SkL- 6,8. SkB- 2,2. SkT- 1,2.} Datering — SNA. **2a**
- 1268. Hedeskoga**, Ystad kommun. Enkelfynd. **VHM 1004***. "*Ämne till en tjocknackig flintyx, ljusgrå. Längd ca 20 cm. Funnen i mergelgrav i Hedeskoga socken*". Datering — MN-SN. **1a**
- 1269. Smedstorp**, Tomelilla kommun. Persegård. Enkelfynd. **VHM 2411**. "*Pilspets av flinta med sågtandad egg, hullingarna avbrutna. Funnen vid dikning på Persegård i samma håla där kvarnstenen påträffades*". { Fintandad spjutspets med avslagna hullingar, avrundad urnupning mellan hullingarna. Rödbrun. L- 11,8. SB- 3,9. ST- 0,8.} Datering — SN. **2a**
- 1270. Skurup**, Skurups kommun. Säritslov nr 4. Depåfynd. **VHM 2620:48**. "*Tunnackig oslipad flintyx. Funnen å Säritslov nr 4. Tillhört ett depotfynd att döma av uppgiften att "den är den enda av 18 st., större eller mindre som lågo ihop"*". { Tunnackig, oslipad flintyx. Krusta på båda bredsidor. Spetsig nacke. Gulorange/brun. L- 19. EB- 6,5. NB- 4,5. NT- 2,1. ST- 3,7. Till form och flintkvalitet samt krusta, mycket lik flintyxorna i K. 501 och 749.} Datering — TNC. **3a**
- 1271. Skurup**, Svaneholm. Enkelfynd. **VHM 2620:67**. "*Flintyx, spetsnackig, dock med antydan till smalsidor. Slipad. Funnen vid dikning 1 m djupt å Svaneholms gård*". { Spetsnackig, 4-sidigt slipad, omslipad flintyx av typ 2, krusta i nacken, rödbrun. L- 13,6. EB- 5,2. NB- 3,6. NT- 2,1. ST- 3,4.} Datering — TNB-C. **2b**
- 1272. Slimminge**, Hjulstorp 1. Enkelfynd. **VHM 2620:56***. "*Dolkstavsblad, basparti. Funnen vid dikesgrävning 2/3 m under jordytan å Hjulstorp 1*". Datering — TNC. **3b**
- 1273. Ö. Vemmenhög**, Dybeck nr 1, Bingsmarksgården. Enkelfynd. **VHM 2620:7**. "*Pilspets av flinta, bladformig med urnupen bas. Funnen vid plöjning i torvjord*". { Pilspets med svagt urnupen bas. Gråvit. L- 3,8. SB- 1,2. ST- 0,4.} Datering — SN. **3a**
- 1274. Ö. Vemmenhög**, Ölöv. Enkelfynd. **VHM 2620:16***. "*Tunnackig flintyx, slipad. Starkt skadad, enl. uppgift, efter påträffandet. Funnen i Ölöv i mosskifte*". Datering — TNC-MNA II. **2a**
- 1275. Börringe**, Svedala kommun. Fällskog. Enkelfynd. **VHM 2620:51**. "*Tjocknackig jämbred flintyx med hålslipad egg. Funnen å Fällskog vid dikesgrävning i ängsskifte 1 m djupt*". { Tjocknackig, 4-sidigt slipad, håleggad flintyx, brun/grå L- 14,2. EB- 4,5. NB- 2,8. NT- 2. ST- 2,8. HL- 6,7.} Datering — MNB. **2b**
- 1276. Finja**, Hässleholms kommun. Hörlingegården. Fyndplats för ackumulerade enkelfynd. P. Föremål påträffade i samband med dikningsarbete i en "*bäck som rinner genom en gammal mosse*". { 1. Tidig variant av båtyxa. L- 17,3. SB- 6,2. EB- 3,7. HD- 3,1. 2. Eggdel av båtyxa, troligen av E-typ. L- 6. SB- 4,5. ST- 2,7. 3. Flintskära. L- 13. SB- 2,8. ST- 0,9. 4. Flintdolk av typ I-II. L- 12,7. BB- 1,9. BT- 0,9. 5. Tjocknackig "dåligt" slipad flintmejsel. L- 9,3. SB- 2,1. ST- 1,4. 6. Eggdel till slipad, håleggad flintyx. L- 8,4. EB- 5. ST- 2,4. 7. Flintspån. Måttuppgifter och bestämning från Anne Carlie} Datering MNB-SN. **4a**

ACTA ARCHAEOLOGICA LUNDENSIA
Series altera in 8°

1. ERIK CINTHIO, Lunds domkyrka under romansk tid. 1957.
2. MATS P. MALMER, Jungneolitische Studien. 1962.
3. MATS P. MALMER, Metodproblem inom järnålderns konsthistoria. 1963.
4. BRITA MALMER, Nordiska mynt före år 1000. 1966.
5. EGON THUN, Medieval Tommarp. 1967.
6. GAD RAUSING, The Bow. 1967.
7. MÄRTA STRÖMBERG, Der Dolmen Trollasten in St. Köpinge, Schonen. 1968.
8. BERTA STJERNQUIST, Beiträge zum Studium von bronzezeitlichen Siedlungen. 1969
9. MÄRTA STRÖMBERG, Die Megalithgräber von Hagestad. 1971.
10. MÄRTA STRÖMBERG, Studien zu einem Gräberfeld in Löderup. 1975.
11. RIKARD HOLMBERG, Den skånska öresundskustens medeltid. 1977.
12. LARS LARSSON, Ageröd V. An Atlantic Bog Site in Central Scania. 1983.
13. ANDERS ANDRE'N, Den urbana scenen. Städer och samhälle i det medeltida Danmark. 1985.
14. INGER HÅKANSSON, Skånes gravfynd från äldre bronsålder som källa till studiet av social struktur. 1985.
15. ELISABETH HERNER, Profession med tradition. Teknisk-kvalitativ analys av den äldre bronsålderns spiralornamentik, dess central- och lokalproduktion. 1987.
16. TRADE AND EXCHANGE IN PREHISTORY. Studies in honour of Berta Stjernquist. 1988.
17. BOZENA WYSZOMIRSKA, Ekonomisk stabilitet vid kusten. Nymölla III. En tidigneolitisk bosättning med fångstekonomi i nordöstra Skåne. 1988.
18. MATS G. LARSSON, Runstenar och utlandsfärder. Aspekter på det senvikingatida samhället med utgångspunkt i de fasta fornlämningarna. 1990.
19. TOVE HJØRUNGDAL, Det skjulte kjønn. Patriarkal tradisjon og feministisk visjon i arkeologien belyst med fokus på en jernalderskontekst. 1991.
20. REGIONS AND REFLECTIONS. In Honour of Märta Strömberg. 1991.
21. JOHN TROENG, Worldwide chronology of fifty-three prehistoric innovations. 1993.
22. ANNE CARLIE, På arkeologins bakgård. En bebyggelsehistorisk undersökning i norra Skånes inland baserad på synliga gravar. 1994.
23. PER KARSTEN, Att kasta yxan i sjön. En studie över rituell tradition och förändring utifrån skånska neolitiska offerfynd. 1994.